Cźišło 1.

Pomhaj Bóh!

Letnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwo. ć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Sserbske njedźelske lopjeno.

W Budyschinje, 4. januara 1925.

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje sap. druzźst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi na měsaz 15 słotych pjenjezłow.

Sswjedźeń tśjoch kralow.

Matth. 2, 1—14.

Sswjedźeń tśjoch kralow dźenża zwjecźimy. My mózemy tutón zwjedźeń hodowny zwjedźeń póhanow mjenowacź. Hodowny zwjedźeń je nam prěnich wěrjazych s israelskeho luda pokasak, tych pastyrjow w Bethlehemskich honach. Sswjedźeń tśjoch kralow nam prěnich póhanow pokasuje, kiž zo k temu Knjesej modla. Bóh zam je w naschej dźenźnischej epistoli psches ert zwjateho profety Jesajaża pschipowědał: „Twoji zynoja budźa s daloka pschińcź.“ Teź póhanoja wjedźachu, so dyrbi zo w zlubjenym kraju jedyn kral narodźicź, kiž budźe zebi wschitke kraje semje podcźińcź. Teź woni cźakachu na teho, kotrehoż běsche Bóh pschihotował jako zwětło, rozswěcźicź tych póhanow. Tak běsche wożebje w tych krajach, hdźež běchu Zidźa w jastwje zedźeli, hdźež běsche zwjaty proseta Daniel tak někotre sjewjenje Boże pschipowědał. Woni běchu zlubjenje Bileawa złyscheli: „Hwězda budźe s Jakuba seńcź a prut s Israela stanycź“, a woni běchu tuto zlubjenje twjerdźe w zwojej wutrobje skowali. — Cźi mudri s rańscheho kraja běchu hwězdowwucźeni a husto k njebjeżam shladowachu, so bychu někajke znamjo za narod židowskeho krala pósnali. A hlej, na dobo widźachu w nozy krazny hwězdu, kajkuż njeběchu ženje prjedy widźeli. Jich wutroba je pokna wjeżela a jim praji: to je ta hwězda židowskeho krala, kotrehoż wocźakujemy. A hnydom woni do židowskeho kraja cźehnjechu, so bychu jeho pytali a namakali. A w tym móża woni nam s pschikładom bycź. Tehodla chcemy zebi bliże rospomnicź:

1. kak cźi mudri s rańscheho kraja teho Knjesa pytaju a namakaju, a
2. schto mamy my wot nich wuknycź.

I.

Kak zwěru zu cźi mudri s rańscheho kraja teho Knjesa pytali! Běsche daloki pucź wot jich domizny do Jerusalema. A niz jenoż daloki pucź, ale teź straschny, wobcźežny pucź. Pschetoż w tamnych cźazach wschudźom rubjeżnizy kakachu, so bychu pucźowarjow morili. A tola zu woni to straschne, wobcźežne pucźowanje na zo wsali. Woni spominachu na złowo zwjateho profety Jesajaża: „Stawaj a rozswětluj zo; pschetoż twoje zwětło pschińdźe a ta krazność teho Knjesa skhadźa na tebi.“ A jako woni hwězdu teho Knjesa widźachu, dźěchu woni khwatajzy, so bychu zwětło tych póhanow pytali, a do Jerusalema a Bethlehema cźehnjechu. — A my? My nimamy tajki daloki pucź hicź, so bychmy zwojeho Knjesa a Sbóžnika namakali, a tola, kak mało je jich, kiž jeho pytaju. Cźi mudri w naschim tekscźe s dalokeho rańscheho kraja pschińdu, a my, kotziž zmy tak blisko zwojeho Sbóžnika, tak husto njepschińdźemy. — Cźi mudri s rańscheho kraja pschińdu a pytaju teho Knjesa, runjež maja woni jenoż jara małe sjewjenje. Jako woni do Jerusalema pschińdźechu, dźachu: „Hdźe je tón nowonarodźeny kral Židow? Pschetoż zmy jeho hwězdu widźeli w rańschim kraju a zmy pschischli, zo k njemu modlicź.“ Hwězda bě jim pucź ke Khrystuzej pokasała, a w tutej hwězdźe běchu znamjo teho Knjesa spósnali. Woni zo njeprascheju, hacź je zo tón kral tych Židow narodźił, ale w twjerdej wěrje zo prascheju: „Hdźe je tón nowonarodźeny kral Židow?“ Woni běchu pschezwědcźeni, so je ta hwězda jim tón prawy pucź pokasała. Woprawdźe, tajku twjerdu wěru dyrbimy cźesćicź a khwalicź; pschetoż tajku zwěrnosćź we wěrje husto pola naz njenamakamy. — Hladajcźe tam na tych Židow w Jerusalemje! Woni maja wjele wjetsche a

lěpsche sjewjenje, hacž cźi mudri ſ rańscheho kraja. A tola, kajka njewěra knježi pola nich! Kak běchu žo wot Boha wotdźělili! — Haj, cźi mudri ſ rańscheho kraja běchu psches hnadu teho Knjesa žwój wotkknjeny kónz dozpili, woni běchu teho Sbóžnika namakali, a wježelе sažo do žwojeho kraja cźehnjechu.

II.

Schto mamy my wot nich wuknycź? Też my, moji lubi, dyrbimy teho Knjesa pytacź, potom jeho też namakamy. Sa naš njeje tak wobcźežne, teho Knjesa namakacź; pschetož my mamy móznische profetiſke žłowo, a wy na tym derje cźinicźe, so na njo kedźbujcźe, jako na žwězu, kotraž w cźěmnym kucźe žwěcźi, hacž by žo dźeń sažwitał a jutrna hwězda ſkhadźała we waſchich wutrobach. O pytaj też ty teho Knjesa! Abo maſch ty w tebi ſe žamžneje mozy sbožo wutroby, kiž twjerdźe ſteji? Je twoja duſcha zyle ſtrowa a twoje žwědomje zyle spokojom, dokelž žadyn hrěch cźe njewobſkorži? — Cźi mudri ſ rańscheho kraja cźujachu, kak mało móža žwětne kubła najhlubſche žadanje duſche spokojicź, kak jara jim woprawdźity měr wutroby bjes teho Sbóžnika pobrachuje. Tehodla pytaj też ty teho Knjesa! Pytaj jeho w Sswjatym piſmje, w Božim domje, w žwěrnej modlitwje, w Božim wotkasanju! Pytaj teho Sbóžnika žwěta, w kotrymž je sbóžna hnada Boża ſkhadźała wſchitkim cźłowjekam. Staj žwoje zyle dowěrjenje na Jesušowu hnadu; dźerž žo zyle jeho, kiž je twój sbóžnik a wumožnik! Na njeho staj žwoju nadźiju sa žiwjenje a wumrjecźe! W nim budźeſch wotpocźink a měr namakacź sa žwoju duſchu, a sbóžna wježeloſcź twoju wutrobu rosžwětli, kaž něhdy wutrobu tych mudrych ſ rańscheho kraja.

Kak požylni a troſchtuje naš tajka sbóžna wježeloſcź! Hrěch je wſchak pschezo hiſchcźe w naſchich wutrobach žiwy, ale naſch Sbóžnik pomha nam psches žwojeho žwjateho ducha, pschecźiwo hrěchej wojowacź a dobycź. Husto wſchak cźežke tyſchnoſcźe naš cźwiluja; sa tak něktoreho je sapočatk noweho léta cźežki a połny ſtaroſcźow, ale naſch Sbóžnik nam hnadu naſcheho njebjeſkeho Wótza pſchipowěda, a ſchtóž je žwěrneje luboſcźe Božeje wěſty, tón też w cźežkich a ſrudnych cźažach praji: „Moja duſcha je ſ měrom w Bosy, kiž mi pomha.“ My wſchitzy dyrbimy wumrjecź, ale naſch Sbóžnik je bojoſcź žmjercźe wot naš wſak a wumrjecźe k sbóžnemu dobycźu pſchekražnik. — Ale, moji lubi, hdyž žmy teho Knjesa namakali, hdyž žmy wježeli w žwojej wěrje, potom chzemy też žobu pomhacź, so bychu też póhanoje wježelu powěſcź wo Božej hnadźe w Khryſtušu Jesušu ſhonili! Sswjedźeń tſjoch kralow je mišionſki žwjedźeń a dyrbi luboſcź sa mišionſtwo w naſchich wutrobach ſbudźicź. — Kak ſrudnje ſteji pola póhanow! Woni khodźa bjes žwětła wěrnoſcźe. Kajka błudnoſcź, so žu woni ſtworjenje na měſto wſchehomózneho ſtworicźela ſtajili, a ſo woni sbožo a pomoz wot němych pſchibohow wocźakuja. Woni khodźa bjes žwětła hnady. Tehodla žo ſtych duchow boja a žu wſchědnje w njeměrnoſcźi žiwi. — Woni khodźa bjes žwětła nadźije. Zyle bjes troſchta je wumrjecźe póhanow, kotſiž niczo wo herbſtwu žwjatych w žwětle njewjedźa. — A hdyž wo kuſtarſtwje póhanow, wo jich cźertowſkej žłužbje, wo jich žurowoſcźi žłyſchimy, kak dyrbimy ko tola nad tutymi wbohimi žmilicź, dokelž teho njeſnaja, kiž je jako žwětło póhanow pſchiſchoł. Kak zyle hinak je, hdyž póhanam wocźi žo wotewrja, ſo móža teho Sbóžnika widźecź a sbóžnu wježeloſcź ſacźuwacź! So je Jesuš žwětło hnady a žiwjenja ſa póhanow, njewobžwědcža to cźi ſchtyri milijonow kſcheſcźijanow ſ póhanow, kotſiž žu w naſchich dnjach w Aſiſkej a w Afrizy a druhdźe wokolo mišionarow ſhromadźeni. Runjež je jich wjele hiſchcźe žłabych we wěrje, jich khodźenje a ſadźerženje je tola hinaſche kaž prjedy, a tak něktory njeje ani we cźežkim pſcheſcźěhanju žwoju kſcheſcźijanſku wěru ſapřeł, ale je wježelе ſpěwał: „Khryſtuš je moje žiwjenje.“ — Haj, Jesuš je žwětło póhanow, to je a woſtanje hłowna myžl mišionſtwa a pſchecźelow mišionſtwa. Komuž žwětło Sbóžnika, połne hnady a wěrnoſcźe, połne troſchta a měra we wutrobje žo błyſchcźi, tón budźe też we žwojim dźěle mišionſtwo podpjeracź. Husto žłyſchimy: my mamy tola pola naš doſcź hubjenſtwa. To my wſchitzy wěmy. A běda temu, kiž nuſu bratrow ſapomni! Ale też mišionſtwo njedyrbimy ſapomnicź; pſchetož Jesuš ſam je mišionſtwo pſchikaſał. Kaž cźi mudri ſ rańscheho kraja to dźěcźo w žłobje ſe ſłotom, ſ wyruchom a ſ myrhu wobdarichu a žo k njemu modlachu, tak chzemy my ſa wbohich póhanow bohate dary woprowacź a ſa nich žo modlicź. Chzemy wſchitzy temu Sbóžnikej žwoje wutroby wotewricź a žobu pomhacź, ſo žłónzo teho ſboža, kotreż je w Bethlehemje ſeſkhadźało, wſchudźom žwěcźi. Potom budźe žwjedźeń tſjoch kralow ſa naš požohnowany žwjedźeń. Hamjeń.

Hodowny błyſchcź.

(Pokracźowanje.)

Pſchiſpomnjeńka ſa tych, kotſiž naſche „Pomhaj Bóh“ ſ tutym prěnim cźiſłom ſapocźnu cźitacź:

Knjes a knjeni ſ Haja ſtaj ſbožownaj ſe žwojej jeniczkej dźowcźiczku Madleńku na žwojim dworje a hrodźe. Sapočatk dezembra bě 4 léta była. Běchu wježelе narodniny žwjecźili a žo hižo na hody wježelili, kotreż we žwojim błyſchcźu tola rjeńſche hiſchcźe hacž narodniny, haj, hacž wſchě druhe žwjedźenje. Tola: dwaj dnjej posdźiſcho bě Madleńka morwa; bě na ſkhodźe miżnyła a dele padnyła. Knjes ſ Haja bě kaž na hłowu dyrjeny; dwělowaſche na Bosy a nochzyſche niczo wjedźecź wo troſchcźe, ſ kotrymž žo mandźelſka, žama hłuboko ſrudźena, wo njeſbožowneho mandźelſkeho staraſche, a też wo niczim, ſchtož žo hewak na dworje ſtawaſche. Tak nježmědźeſche jemu też ſchožaŕ wupowědacź, ſo bě pohoncź Scholta ſ rěbla na huno padnył a žebi nosy ſłamał; bě do žwojeje ſrudoby ſamyžleny był; ſtejeſche tola jeho dźowcźiczka Lenka na marach. Scholta pak žo w žwojej dwojakej ſrudobje jako prawy ſcheſcźan troſchtowaſche; ſamołwjeſche też knjesa, kotryž žo wo njeho njeſtaraſche; — knjeni njebě niczo wo Scholtowym njeſbožu ſhoniła. — Něſchto dnjow do hód dźěſche knjes ſ Haja, wot ſnutskownehо njeměra cźěrjeny k prěnjemu raſej k rowej žwojeho dźěſcźa, — hacž dotal bě ſa piżańſkim blidom žydał, podnórjeny do wobraſa žwojeje Madleńki. — Duzy na kerchow wužłyſcha ſeſady murje dweju mužow we rosmołwje. S tuteje wužłyſcha ſažudźenje žwojeho njepraweho ſadźerženja w ſrudobje a też něſchto wo Scholtowym njeſbožu a ſcźerpliwoſcźi. S tym bu hinaſchi.

Tak ſnutskownje ſ nowa narodźeny, wopuſchcźi ſkónczńje rownischcźo a pohrjebnischcźo a wrócźi žo po žamžnym pucźu, po kotrymž bě prjedy ſchoł. Domoj pſchiſchedſchi njeſaſtupi pak do hrodu; dźěſche psches dwór. Sso wulzy dźiwajo, hladachu něktoſi dźěławi ludźo ſa nim. „Knjes, woprawdźe, to je knjes!“ pſchiwoła jedyn druhemu. „Hacž budźe to nětko ſažo hinak?“

Tak a hinak žo ludźo praſchachu. Powětr donježy ſ tajkeje rosmoły hacž k wuſchomaj knjeſa něktore žłowa. S nich wužłyſcha ſkóržbu, ſpodźiwanje, nadźiju.

„Haj, to budźe hinak!“ dźesche wótsije pschi ßebi a saſtupi do deleńzy. Dźesche po ſkhodźe horje a saklapa ßo pola Schokczíz.

„Dale!“ sawoła nutska něchtón. Jako knjes ſ Haja saſtupi, ſhubi Schokczina schczépku drjewa, kotruż chzyſche runje do kachlow tyknycz a sawoła se ſtróżelemi: „Boże dla, knjes!“

„Dobry wjeczor!“ ſtrowjachu dźéczi, trochu bojaſniwje.

„Dobry wjeczor, luby knjes ſ Haja!“ sawoła Schokta ſ loża. „To żohnuj wam Bóh tón Knjes, so k nam pschińdźecże!“

Knjes ſ Haja wuhlada ßylſy we wocżomaj khoreho a widźesche, kak je jeho żona tak ſtorhana a dźéczi tak khuduſchzy ſwoblekane. Kłó jeho k wutrobje. „Schokta!“ rjekny wón, „ja ßo njejßym w ßwojej ſrudobje wo ſrudobu druhich ſtarak. Myßlach ßebi, ſo mam to prawo k temu. Ssym pak ßo dohladak, ſo to njeprawda. Chzu nětko wurunacz, schtoż hiſchcże k wuruna-nju!“

Schoktowej wóczży ßo błyſchczeſchtej ſ lutej radoſczu. Knjes ſ Haja ßo ſkoro ſtróży, pytnuwſchi, kak to mało ßłowow trjeba, ſo wjeßele pschihotujesch. Haj, tak lóhko to po prawom bě, wjeßele pschihotowacz!

(Skónczenje pschichodnje.)

Na ßwjedźeń Khryſtußoweho ſjewjenja.*)

Po ßwojim łożu.

Pohanſtwu njech jaßnoſcz ſkhadźa, Salem Boži rosßwětl ßo!
Hlejcże, kajku kraßnoſcz dadźa pruhi ſboża Bożeho!
Sapomnił Bóh luda njeje, tiż bě w ßłużbje běły ſteje.

Ach, kak ſaßlepjeni běchmy prjedy ßwětła ſkhadźenja;
ſ njebjeß wuſamknjeni dźěchmy wſchitzy pucz do ſkoženja!
Myßl wſcha naſcha k ßwětej dźěſche, požadanje ſemſke běſche.

Potajna bě rada Boża, hnada njeßwěczeſche nam;
nichtó njeſnajeſche ſboża, ßwětła na czěł k njebjeßam,
kiż by móz nam nowu dako, jaßnoſcz na naß roſſchěrjako;

Ale jako ſ wyßokoſcże pohlada k nam ſkhadźenje,
pscheßadźeni do ßwětłoſcże buchmy hnady ſbóżneje,
kiż je ſtyſk wſchón wotewſaka, ſe ßwěta czmu ſ běda wſaka.

Tuto ßwětło njeda motacz nimo czérje wěry nam;
wěczńje ſměju, Knjeże, dodacz dźak ſa tutón dar czi tam,
hdźež naß jónu dowjedże k tebi dom do ſbóżnoſcże!

Poßylnjej naß, Jeſu, ſ mozu, ſo ſa tobu ßłědźimy
wſchón cżaß dobywſchi nad prózu a tak w ſkutkach prawi ßmy!
S tobn jónu w Bożim raju błyſchcz wſchak hwěſdow ſbóżni maju.

Sjewjenje mi wupjelń twoje duſchu we wſchej tyſchnoſczi,
twoje ſjewjenje tež moje pschecże ſpokoj we ßmjerczi!
Knjeże, ſjewjenje budź twoje jenak pschezo ßwětło moje!

Jeſu, ſe ßwěta mi ſkeho wucżahnyež daj ſ wjeßelom
do ßwětła tam njebjeſkeho, hdźež ßo ſbóżnych błyſchczi dom,
a ßo ſ krónu wupyſcheni budźa jaßnicz wumoženi! —

*) Spěwař je Jan Riſt † 1667; — jeßerbſchczíł M. U.

Zyrkej a ſtat.

Nowe lěto! S tym ſteja pſched nami tež ſ nowa wſchě te praſchenja, kotreż naß jimaja, naß, kiż dźiwamy na duchowne ſboże luda, na wobnowjenje jeho žijwenja ſ mozy wěry. Schto pſchinjeße tuto nowe lěto nam ſa lud, ſa zyrkej, ſa woßady, ſchto nam tež ſa naſche ßerbſke woßady — hdyż tola ßo pſchihotuje ſarjadowanje Łużiſkeho zyrkwineho wokrjeża a hdyż tola ſa pſchichod mamy tak mało ßerbſkich duchownych? — Schto pſchinjeße nam nowe lěto ſa wukubłanje naſchich dźěczi a naſcheje młodźiny, ſchto ſa nabożinu w ſchuli? Tych praſchenjow je wjele, tych pſchecżow doſcz! Tuż pak njeßmě pobrachowacz ßwěrne a pilne ſkutkowanje ſa to, ſo bychu ßo wſchitke tute dobre pſchecża też dopjelnike. Tak też Ty njeßměſch na ſad wostacz! Dyrbiſch runje tam, hdźež ßy, cżinicz ßwěru to ßwoje! Bóh pak chzył hnadnje ſpożczicz, ſo by ßo nam też tu wſcho derje radźiło a wſchitko było jemu k cześczi, nam a naſchemu ludej k żohnowa-nju!

Dźeń 9. januara budźe to 100 lět, ſo ßo w Němſkej ta tak mjenowana njedźelſka ſchula ſawjedże. Bě to w Hamburku. Dźěczi njeběchu tehdy hiſchcże nuſowane do ſchule khodźicz; teho-dla tuta njedźelſka ſchula wſcho trěbne wucżeſche ſ dobrowólnymi mozami a ßrědkami. W tu khwilu je jich w Němſkej 16 000 njedźelſkich ſchulow ſ 82 000 wucżazych a 1½ milijona ſchulerjow a ſchuleŕkow. — So w bratrowſkej zyrkwi Cżeſkeje tuta nje-dźelſka ſchula ſ wulkim żohnowanjom ſkutkuje, je drje ſnate; ßu ßebi tam tuto dźěło ſa woßebity nadawk ſcżinili a maja żohno-wanje ſ teho.

Na tſjoch kralow.

Hłóß: Budź cześcz a khwalba Wjerſchnemu.

To wěczne ßwětło njebjeſke
K nam pſchiſchło je do ßwěta,
Wótz Ssyna ßwojoh' póßłał je,
So była Boża hěta
Też nětko pola cżłowjekow,
Kiż prěniczki ßu ſtworjenjow
Toh' wulkoh' wěczńoh' Boha.

Haj! Hwěſda jaßna ſkhadźała
Je ludźom w cżémnym kraju,
Tſjo mudri na nju kedźbuja,
Sa něſchto wulke maju,
Cżim dale dźe, cżim jaßniſcha
Ma bycz jim ßwěrna wodźerka
K tom' Sbóżnikej jich duſchow.

Sso na pucz mudri podadźa;
Jich duſcham ßwětło ſkhadźa!
Hdźež hwěſda ſtejo woſtawa,
Tón dom jim pokaſała,
Tam nam'kali ßu dźěczatko,
Toh' Ssyna Boha Wjerſchneho,
Kiż je to wěczne ßwětło!

Tak pschińdu prěni póhanjo,
Cżi mudri ſ rańſchoh' kraja,
Toh' krala nowoh' pytajo,
To ſbożo namakaja!
Ssu widźeli to dźěczatko,
Jo wobdarili, modła ßo
K tom' kralej njebjeſkemu.

Ta luboſcz Boha Wěczneho
Sso ſjewi wſchitkim ludźom!
Bóh khudym dari bohatſtwo
Pſche wſchitko kraßne wſchudźom!
Nam Sbóżnik je ßo narodźił,
Je khude duſche wobſbożił;
O khwalcże Jeho mjeno!

Nětk ſ póhanami, ſchcheſczenjo,
Sso modl kóżda duſcha
A ſpěwaj każ cżi jandżelјo;
Cżeſcz wěczna Bohu ßłuſcha
Sa jeho wulke dobroty,
Kiż darił je nam wótzowſzy,
So byli wumoženi.

To wumnoženje pschischło je
Wschěm ludam po wschěm ßwěcże
Sso ßłowo Boże prěduje,
Kiž cżini Boże dźěcźi!
We ßwojim ßłowje dari Bóh
Nam ßwoje wěcżne bohatstwo,
Kiž wschitzy potrjebaju.
Sa **póhanow ßo starajmy,**
To pschikasnja je Boża!
Sso sa nich k Bohu modlmy,
Kiž hischcże njesamóża
Sso w Bosy naschim wjeßelicź,
Kiž chze wschěch ludźi wobsbożicź
Tu cżaßnje a tam wěcżnje.
Sswěcź kraßna ßwětłoscź hodowna
Też póhanam saß' s nowa.
Njech też jich dusche wobsboża
To ßwjate Boże ßłowo,
Jich wutwjedże stej' cżěmnoscże
Do ßwětła a do wěcżnoscże
K tom' żórku wscheho sboża.
Budź cżesćź a khwalba Wjerschnemu
Sa tule wulku hnadu,
Kiž darił je nam we Ssynu,
Tak, so nětk sbóżnoscź maju
Cżi wěrjazy we Khrystußu,
Ssu wumoženi s jeho krwju
Wot hrěchow wěcżnej' ßmjercże.
O wěcżne ßwětło njebjeske,
Sswěcź k nam do cżěmnoh' dola,
Njech wutroba ßo wohrěje
A duscha s twojoh' ßłowa,
Nam pomhaj s hrěchow cżěmnoscże,
So byli dźěcźi ßwětłoscże,
Tu a tam wěcżnje sbóżni. J. W.

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Sstwjedżeń tsjoch kralow ßwjeczi ßo w naschich** woßadach, kaž hewak, jako woßebity ßwjaty dźeń; ßu to tola hody póhanow. Tehodla njech też nichtó njesabudże, na tutym dnju wobradźicź hodowny dar sa mißionstwo mjes póhanami.

„Pomhaj Bóh do noweho léta!" pschiwołamy — kaž hižo s poßlednim cżißłom sańdżeneho léta — s prěnim cżißłom noweho léta zyłej lubej woßadże nascheho njedźelnika „Pomhaj Bóh", kotraż je rospróschena po Sserbach a Němzach, po Sakskej a Pruskej a hewak tu a tam; woßebje pak płaczi tutón postrow wschěm, kotsiž ßo s tutym prěnim cżißłom naschim cżitarjam pschidźěła. Wam wschěm, wy lubi Sserbjo, pomhaj Bóh Knjes psches tuto nowe léto a daj Wam wěrne sbożo! A sa Waß, kiž Wy sapocżinacże cżitacź nasche łopjeńko, je też s krótka pschispomnjene, schtoż je w starym lěcże „Pomhaj Bóh" ßwojim cżitarjam powjedało w ßwojim hodownym powědańczku: „Hodowny błyschcź." Bóh daj, so scże wschitzy też żohnowane ßwjate dny ßwjeczili a so njejscże duzy psches nowe léto bjes hodowneho błyschcża! — Tuż tak: „W Bożim mjenje do noweho léta!" Kóżdy ßo staraj ßwěru, so tajka kscheścźijanska wěra a dowěra we wutrobach a ludże, a pomhaj, so by nasche łopjeńko kscheścźijansku myßl rosßywacź mohło, do wjazy a wjazy domow a wutrobow!

— **Sserbska prědarska konferenza** njebudże na nowy tydźeń schtwórtk, ale hakle póndźelu, 12. wulk. rózka, dopołdnja ¾10 hodź. w Sserbskim Domje.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomił.

Křćeńca Jezusowa.

Křćenik Jan prědowaše při rěcy Jordanu a ludźo tak rady na njeho posłuchachu, zo k njemu z hromadami běhachu. Wón jim prědowaše, zo maju činić pokutu a druhe žiwjenje započeć, dokelž je přišoł slubjeny Wumožnik. W tutom času wotsali so Knjez Jezus z Nazaretha a poda so k Jordanej, hdźež Jan křćiješe. A tuž so też jemu pokaza při brjozy Jordana. Knjez Jezus wšak njebě hrěšił a tehodla njechaše Jan jeho křćić. Hdyž pak Knjez Jezus jemu pokaza, zo chce dopjelnić wšitku sprawnosć, jeho Jan wukřći. Hdyž pak Jezus z wody wustupi, widźeše Jan njebjesa wotewrjene a ducha Božeho stupaceho w podobje hołbja a wusłyša słowa, kotrež Bóh rěčeše: „Ty sy mój luby syn, na kotremž mam dobre spodobanje." Najnadobniša wěc, kotruž móže człowjek sčinić, je ta, zo by so lubił Bohu Knjezej; a najwjetša radosć za nas je, hdyž lubujemy Knjeza Jezusa a tak wěmy, zo Bóh lubuje nas.

Spytowanje Jezusowe.

Hdyž běše Knjez Jezus křćeny a Bóh porěčał z njebjes, woteńdże Jezus do pusćiny a tam so modleše a posćeše a přemyslowaše na cyłe štyrceći dnjow. Tak přihotowaše so na wulke dźěło, kotrež jeho wočakowaše. A tu, hdyž běše hłódny a mučny, spytowaše jeho djaboł, zo by dopokazał, zo je Boži Syn, hdyž z kamjeni z jenym słowom sčini khlěb a zaso, hdyž so pušći z wěže cyrkwje k zemi. Knjez Jezus wšak přewidźa wotmyslenje satana a dopomni jeho na to, štož praji Swjate pismo. Tu na kóncu satan Jezusej lubješe, zo jemu da wšitke kralestwa zemje, budźe-li so jemu kłonić. Ale Knjez Jezus njechaše djaboła posłuchać a wotehna jeho wot sebje. A tuž potom přistupichu jandźeljo a służachu Jezusej.

Hdyž nam djaboł našeptuje złe myslički a wabi nas k złemu skutkej, to móžemy jeho z modlitwu a dopomnjenjom na to a druhe hrono biblije zahnać.

Prěni Khrystusowi wučobnicy.

Swjaty Jan běše z wučobnikom Jana Křćenika. Jónu stoješe z druhim wučobnikom Handrijom a Khrystus dźěše nimo njeju. Jan Křćenik pokaza na njeho a praješe: „Hlejće, jehnjo Bože, kotrež njese hrěchi swěta". Jan ze Handrijom hnydom dźěštaj za Jezusom a podaštaj so do domu, hdźež Jezus bydleše a rozmołwještaj so z nim a bušťaj jeho wučobnikaj. Handrij zetka potom swojeho bratra Šimana a přiwjedźe jeho k Jezusej. Knjez Jezus da jemu nowe mjeno Pětr. Druheho dnja dźěše Jezus do Galilejskeje a tam zetka Filipa a zawoła jeho, zo by był z jeho wučobnikom. Filip powědaše wo Knjezu Jezusu swojemu přećelej Natanaelej. Ale Natanael njechaše ze spočatka wěrić, zo by z Nazaretha mohł přińć wot Mójzasa a profetow slubjeny Mesias. Hdyž pak jemu Jezus praješe, zo je jeho widźał pod figowcom, hdyž k njemu Filip rěčeše, potom wěrješe, zo je Jezus Boži syn a bu z jeho wučobnikom.

Knjez Jezus chce, zo by kóždy, kiž za nim dźe, też wo nim swědčił.

Cźišło 2.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske łopjeno.

W Budyšinje, 11. januara 1925.

Cźišćcź a nakład Smolerjez knihicźišćerńje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

1. njedźela po 3 kralach.

Luk. 2, 41—52.

Husto doscź w cźłowješkim žiwjenju je jara wažne, so něschto, schtož je so stako abo schtož je same na sebi potajne, njewěmy. S teho móže pak schkoda nastacź, so potom rěka: „Schkoda, so njejsym to wědźał," pak móže nam to jara prawe bycź, so prajimy: „Derje, so to njewědźach." Bóh wě, so dyrbi najwažnische wěcy psched nami potajicź, na pschikład wschitko pschichodne! Nam njeby móžno było snjesć wscho, schtož pschińdźe, hdyž hižo prjedy wscho wěmy. Smy derje wodźeni. Wschak Bóh wě wschitko.

Jara wažne je, so Josef a Marja swojeho syna Jesuša po jeho snutskownym bycźu njesnajeschtaj. S tym je pschischło, so tola jedyn podawk ſ Jesušoweho dźěcźatstwa shonimy, a to tajki, so hłuboke pósnacźe wo Jesušu a jeho roswiwanju a wotroscźenju dostanjemy. Hdyž na wscho kedźbujemy, nam najprjedy jasnje psched wocźi stupi, so měješchtaj starschej do swojeho syna Jesuša połne dowěrjenje. Wjazy dnjow móžesche so wot njeju dźělicź! Snajeschtaj jeho sadźerźenje a wostajischtaj jemu wjele swobodnoscźe. Duschni a mudri starschi wjetschim dźěcźom doscź swobodneje wole popschewaja. Chzedźa wobkedźbowacź, schto dźěcźo cźini, hdyž nan njeswari a macź njehlada. Je tak posłuschne, so ſ cźasom sasso pschińdźe? W tutym nastupanju so wjele hrěschi. Chzeschli dźěcźo lěpje a wěscźe spósnacź, dyrbiſch nashonicź, kajke je w samostatnoscźi, kotruž jemu popschejesch. Njech so też něschto stanje! Tale schkoda so mytuje. Wěsch, hdźe leži spytowanje sa twoje dźěcźo. Hdźež je cźrjóda dźěcźi, tam samo wot so pschińdźe, so so bóle puschcźa. Jeniczke dźěcźo so lohzy pschejara modźi, a to derje njecźini, hacź je też derje měnjene. Jesuš běsche spuschcźomny. Starschej jeho jako tajkeho snajeschtaj. Hakle potom, hdyž jeho też wjecźor njenamakaschtaj, měješchtaj staroscź, hdźe je wostał w zusbje!

Schto bě so stało? Něschto, schtož sebi tutaj psche wscho žohnowanaj starschej njemóżeschtaj myślicź. Něschto, schtož je sa wschón swět jara wažne a wulke: Jesušowe snutskomne bycźe, jeho hłód po bohapósnacźu, jeho domabycźe w Bosy, jeho dźěcźatstwo ſ Boha, jeho wěcźneho Wótza. Njejsstaj sebi prajiłoj, hdźe dyrbi bycź, hdźe dyrbja jeho pytacź. Wón sam je sebi myślił, so móżeschtaj to wjedźecź. Je derje bjes jědźe tam w templu pschebywał na tsi dny. Jeho zyroba běsche słyschecź wo Bosy a na swjate praschenja wotmołwjenje dóstacź. Jesuš dyrbjesche tam w templu prawje dołho pschebywacź, „w tym, schtož jeho Wótza je," kaž wón starschimaj prajesche.

Tole dyrbjenje jeho bójskeje dusche je nam sjewjenje! Kaž tehdy jeho starschej jemu njesrozymjeschtaj, tak nam khudym cźłowjekam, kiž mamy tajke snadne snutskomne žiwjenje, njeje zyle móżno, Jesušej do dusche hladacź, runjež je nam jeho zyle žiwjenje snate.

Schto je ſ tajkim wosebnym dyrbjenjom? Myślmy sebi na hólza, kotryž jutry, do sastupjenja do noweje schulskeje rjadownje, hižo swoju nowu cźitanku dóstanje! Jedyn dyrbi knihi hnydom sa něschto dnjow pschecźitacź. Schtož so jemu wosebje lubi, to cźita dwójcy. Wě wschitko derje, tajkeho žiweho ducha wón je. Druhi hólz sebi jeno něschto pscheczita, hdźež jeho napiśmo nastawka a wobras cźehnjetaj. Tsecźi sebi knihi rucźe pschehlada, njenamaka ani wschitke wobrasy a saczini knihi bórsy, a potom ani njekedźbuje, hdyž w schuli dyrbjał sobu cźitacź.

Schtóž dyrbi a njecha, je pornjo wotroczkej. Jemu na snutskomnym, wyschschim dyrbjenju pobrachuje. Schtóž na tajke

prawe dyrbjenje w ßebi, tón je pornjo knjeſej, móhli prajicź ßwobodnemu knjeſej abo ſemjanej. A Jeſuß je pſchiſchoł, ſbudźowacź a tworicź w ßwojich wucźomnikach tajke żiwe dyrbjenje. Jeho ſkutkowanje je pſchewſcho waźne.

Ach, ſchto tola ludźo baja wo ßwobodźe! Ach, kajke wotkhilenje maja ludźo naſcheho cźaßa wot dyrbjenja! Politiſke hibanja ßu pſchinjeßle, ſo je wſcho dyrbjenje hidźene, ſo wodźerjo, kotſiź nĕſchto żadaja, ßu kaź wotßadźeni, hdyź wodźerjo, nĕ ſawjedźerjo jeno prawje wjele lubja. Schtó rad njewĕri, hdyź ßo jemu nĕſchto rjaneho lubi? Mjenje dźĕła, wjazy cźeſcźe a prawa, wjazy wjeßelow a wużitkow a ſchto hewak, to je nĕſchto ſa wucho taſkich, kotſiź rad knjeża rĕkaja a wſchĕch knjeſow tamaja!

Njeſboże naſcheho cźaßa najbóle ſ tuteje błaſneje ßwobodneje myßle wukhadźa. Wopak myßlicź wo ßwobodźe, to je ſtrach naſcheho cźaßa, ſ kotrymż też wotpad wot Boha zyle ſwißuje. Bóh je ſ knjeſom. Bóh dyrbi żadacź! Ale Bóh móże też dźiw cźinicź pſchewſchĕ dźiwy: Bóh móże dyrbjenje cźłowjeſkej do duſche wuliwacź a jeho kraßnje powyſchecź.

Jeſuß je dyrbjał! Bójſke we nim bĕ pſche wſcho cźłowſke mózne. Tak Jeſuß ßłużeſche, a ſ tym bĕſche ſ knjeſom. Schtóż jeho poßłucha, na teho ßo nĕſchto bójſkeho pſchenjeße. W Jeſußu je żiwjenje a ßwobodnoſcź k wĕcźnemu żiwjenju. To je najwyſchſcha ßwobodnoſcź. Schtoż ßebi cźłowjek ßwobodnoſcź mjenuje, to je ſkóncźnje ßwobodnoſcź k ſkażenju. Kſcheſcźan móże ſ tajkeje błaſnoſcźe wuńcź. Kſcheſcźan poßłucha na ßwój hłóß nutſkach w duſchi. Pola Jeſußa jeho duch a jeho duſcha k ßebi pſchińdźetaj. Njekſcheſcźan je tak rjez ſwonka ßo. Jeho cźĕlne dyrbjenje mori duſchu, niczi żiwjenje a wĕcźne ſbożo. Nĕtko kóżdy wĕ, kak ſ nim ſteji. **To dyrbi kóżdy wjedźecź! Kotrychż ßyn wußwobodźi, cźi ßu prawje ßwobodni.** Hamjeń.

Hodowny błyſchcź.

(Skóncźenje.)

„Nuſu njejßmy wſchak hiſchcźe cźerpili“, wotmołwi nĕtko Schołta. „Njemóżachmy też wocźakowacź, ſo ßo wy we ßwojej wulkej ſrudobje na naß dopomnicźe.“

„Runje ta ßamßna ſrudoba je też k wam ſaſtupiła, Schołta! Ja ßym to — hakle dźenża błyſchał, dokelż — dokelż nochżych niczo wo tym wĕdźecź, ſchtoż ßo wonkach ſtawaſche!“

Dołho ßo hiſchcźe pſchecźelniwje ſe Schołtu a jeho żonu rosmołwjeſche. Sſlubi khoremu, ſo jemu nĕſchto k poßłylnjenju póſcźele; dźĕcźom pſchiwoła: „Budźcźe prawje pĕkne, ſo by Boże dźĕcźo też k wam pſchińcź mohło!“

Nĕſchto poſdźiſcho ſaſtupi pola ßwojeje mandźelſkeje. „Hdźe dha ty bĕſche, Jurjo?“ woprascha ßo tuta ſtaroſcźiwje. „Nichtón njewjedźeſche, hdźe ßy a ja ßym ßo jara ſtaraka. Tola — ſchto je ſ tobu? Twój napohlad je zyle hinaſchi, Jurjo!“ pſchiſtaji ſ cźicha. „Je, kaź by ßo cźi wobliczo błyſchcźiło!“

„To je hodowny błyſchcź, Leńka!“ wotmołwi jej mandźelſki. „Ty njetrjebaſch moje dla wjazy żaneje ſtaroſcźe mĕcź!“

Ssydźe ßo k njej a wupowĕda jej, ſchtoż bĕ ßo w poßlednich hodźinach ſtało. Knjeni ſ Haja njepraji ani ßłowczka; ſłoży hłowu k wutrobje mandźelſkeho a płakaſche horze ßylſy dźaka a wjeßela.

Patorżiza! Hodowne radowanje wſchudźom, dokelż hodowny błyſchcź ſacźĕri wſchu cźmu tam, hdźeż wocźi maju widźazej, dokelż maju wĕrjazeje, ßo hodownemu dźĕſcźu Bożemu dowĕrjazeje wutroby. Tuż też jſtwicźku na deleńzy rosßwĕtli hodowny błyſchcź.

Tamny bur, kotryż bĕ tak wótrje ßudźił ſadźerżenje knjeſa ſ Haja, póßła jĕdleńku a korb połny pĕknych darow hodownych. A ſkoro ſ tutym hodownym poßołom na dobo ſaſtupi knjeni ſ Haja pola Schołcżiz. Bĕ tu hiżo nĕſchto ras pobyła po prĕnim wopycźe mandźelſkeho; dźenża chżyſche nĕtk ßama hodowny ſchtomik we jſtwicżzy na deleńzy ſaßwĕcżicź. A cźinjeſche to też, — ale wſchak hubje jej dyrkotaſchtej a ßylſy ßo jej ronjachu po liżomaj!

„Knjeni!“ rjekny Schołta, „to je pſche wjele ſa Waß! To njebyſchcźe ßmĕła ſa naß cźinicź!“

„Woſtaj mi to, Schołta!“ wotmołwi ſ cźicha, „cźim jaßniſchi błyſchcź mje to wot wonkach wobßwĕtluje, cźim mĕrniſcha bywa mi to wutroba! Njedyrbjała ja ßwoju ból tak njeſcź, kaź Wy ßwoju njeßecźe!?“

Pod ſchtomik nakładźe wĕzow, kotreż mózachu Schołcżiz runje najlĕpje trjebacź, k tomu też nĕſchto pjenjes. Schtomik bĕ ßłużobnik ſa njej pſchinjeßł a na blidko ſtajił. Wſchitko dohotowawſchi, da Schołcżiz mandźelſkimaj ruku, prajizy: „Dźĕcźi drje hiżo wonkach cźakaja na to, ſo by ßo w hrodźe ſabłyſchcźił hodowny błyſchcź.“

Bĕ to hodźinu poſdźiſcho. Durje wulkeje ßale w hrodźe ßo wotewrichu dwórſkim ludźom a dwórſkim dźĕcźom a k tomu też khudym dźĕcźom ſe wßy. S wulkeje pĕknje ſroſcźeneje jĕdle ßapaſche jim luty błyſchcź napſchecźiwo. Dołhe blida bĕchu tam dokoło wokoło naſtajane, połne hodownych darow. Knjeni ſ Haja bĕ ßo dale ſa hodowne wobradźenje ſtaraka, ßo nadźijejo, ſo ßo mużowa wutroba tola hiſchcźe hodownemu błyſchcźej a hodownemu żohnowanju wotewri. Jeje nadźija ßo njebĕ molika, bu tak rjenje mytowana.

„O najwjeßelſchi, o najſbóżniſchi, hnadypołniczki Boży dnjo!“ ſanoſchowachu dźĕcźi, ßo radujo ſe ßo błyſchcźazymi wócźkami. Knjes a knjeni ſ Haja, hladajo do tuteho hodownehо błyſchcźa, ſacźuſchtaj, ſo njebĕ tuta hodźina jeno ſa tych, kotrymż bu wobradźane, nĕſchto wjeßela a żohnowanja połne, ale też jimaj, kotrajż bĕſchtaj tu wobradźakoj. —

Wulzy a maki bĕchu woteſchli. Knjes a knjeni ſ Haja ſtejeſchtaj tam hiſchcźe pod ſchtomom. Tuż wobjima knjes ſ Haja ßwoju mandźelſku a rjekny, ju wokoſchawſchi, ſ cźicha: „Ty mĕjeſche prawje! Żana ſeńſka ból njeſamóże ſadźĕwacź hodownemu błyſchcźu! Bóh je wbohim bohatym cźłowjekam ſaßo na prawy pucź dopomhał!“

Zyrkej a ſtat.

Evangelſka mużſka młodźina zyłeho kraja bĕ ßwoje ßobuſtawy ſwołała k ſhromadnemu woprowanju ſa wulki a wobſchĕrny ſkutk evangelſkeje młodźiny. Poßledni pſchehlad hiſchcźe nimamy, wuſbytk pak je wjetſchi hacź bĕchu ßebi ſjednoczeńſtwa młodźiny to wocźakowałe. Najwjetſchi dar wucźinjeſche 700 hr.; bĕ wot towarſtwa jeneho ßrjedźnowulkeho mĕſta jużneje Nĕmſkeje ſapóßłany; a tuto towarſtwo njeliczi do najwjetſchich. Wſchĕ tute dary dyrbja ßo ſa „bratrowſku pomoz“ wużicź, to je ſ druhimi ßłowami ſa to, ſo by ßo wſchudźom po zyłym kraju ſbudźiło hibanje evangelſkeje młodźiny a tak wſchudźom ſacźahnył duch noweho kſcheſcźijanſkeho żiwjenja. Je tola tak, ſo ßu ßwobodnoſmyßleni a tajzy, kotſiź bjes nabożiny a pſchecźiwo nabożinje, ßwoju młodźinu ſrjadowali a ſwjaſali do kruteho porjada a ſo ſa nju a na njej wĕrnoſcź ßłowa: „Schtóż ma młodźinu, ma pſchichod, ma lud.“ cźinja, ſchtoż móżno. A to wſcho tehodla, dokelż ßu ſpósnali So ßu tule wĕrnoſcź też wſchudźom cźi, kiż ßo k zyrkwi dźerża a k nabożinje, ſpósnali, njemóżemy prajicź. Tehodla ßo tola też hiſchcźe ſ mĕſtnami tak mało ſtawa ſa młodźinu a ſ mĕſtnami ßamo niczo. A cźehodla to? Ssnadź ßu pſche liwzy, pſche ſymni, ßnadź też pſche lĕni, ßnadź ßebi myßla, ſo to hiſchcźe tak ſlĕ njeje ſ ludom, ſ krajom, ſ młodźinu, ſ zyłym położenjom a żiwjenjom. Kak ßo tola mola! Boża ßłużba, Boże wotkaſanje; druheho je nuſne! My njejßmy wjazy w cźaßach żiwi, kaź wulzydźĕdojo! Naſch cźaß żada ßebi napinanje wſchĕch nuzow ſa dobre a lĕpſche

naſcheje młodźiny, a to je pſchede wſchěm jeje wěra, jeje nabožina. Cźim lěpje wona w tutej ſakoženа, cźim lěpje to ſa nju a jeje zyłe žiwjenje, cźim lěpje to ſa žwójbne a wjeſne a woſadne žiwjenje, haj ſa žiwjenje zyłeho luda. Njech k tomu pomha kóždy jenotliwy po žwojich mozach! Schtož žo dotal ſtawaſche, njedoſahа wjazy; njeje doſcź, ſo tu ſa nju jenoż rosrěcźowanja, prědowanje, Boża žłužba ,Boże wotkaſanje; druheho je nuſne!

Saſkſki ſtat je, runje kaž němſki ſtat 50 000 hr. bjes ſadanjenja ſa to pſchewoſtajił, ſo žo w Budyſchinje katolſki prědarſki ſeminar ſakoži; praji žo, ſo žo tole ſtanje tehodła, ſo njebychu katolſzy měſchnizy dale wjazy w Braſy ſtudowali a tam žnadź wot cźeſkeho ducha nakaſyli. Móhł tu też zyle druheho měnjenja bycź. To, ſchtož naš ſajimuje, je to, ſo ſtat — ſaſkſki a němſki — tu ſa wěcź katolſkeje zyrkwje ſtatne žrědki pſchiſwoli. Dokelź tola runje tutón ſtat pſchezo na tu žadu dźiwa: kóždemu jeho prawo!, nježmě žo evangelſka zyrkej komdźicź, žebi ſa žwój prědarſki ſeminar, wo kotryž žo hižo dawno prózuje, wot ſtata, ſaſkſkeho a němſkeho, žrědki žadacź a to pſchiměrnje wjetſche, dokelź w Saſkſkej też liczba evangelſkich wjetſcha hacź katolſkich.

Hibanje kſcheſcźanſkich ſtarſchich ſa nabožnu ſchulu bywa też w Saſkſkej móznſche a móznſche. S blakami pak hiſchcźe ſpja; njeje tam hibanje ani ſa ani pſchecźiwo ani wěſty ſaměr. To je liwkoſcź, ta liwkoſcź, kotraž je nětkole kaž khoroſcź do naſcheho luda ſacźahnyła, a to w tym, ſchtož teje naboźiny kaž we wſchelakim druhim. Je na cźaſu, ſo wotkhorimy! — So žo dyrbimy ſa naboźinu žwojich dźěcźi hibacź, žu nam też tute hody pokaſake. Namakamy wſchudźom po zyłym kraju tajkich, kotſiž chzedźa nam naſche hody wſacź, te hody, kotrež žwjecźimy pſchi Bethlehemſkim žłobiku. Cźaž žwjatych dnjow chzedźa nam woſtajicź, ale jón wupjelnicź ſe ſtaro- a nowopóhanſkim. Hodowne melodije chzedźa nam też woſtajicź, ale ſpěwacź dyrbimy — pſchede wſchěm naſche dźěcźi — ſchtož je póhanſke. Hladajmy žo! A wy ſtarſchi pſchede wſchěm hladajcźe žo a hladajcźe žwoje dźěcźi, ſo žo njedohladacźe pſcheposdźe! Poſtarajcźe žo, ſo je wutroba naſcheho dźěſcźa kolebka Jeſužđźěcźatka, ſo je waſcha młodźina cźinjerka teho, ſchtož ſpěwa, ſchtož wy ſ njej ſpěwacźe: žwěrna w khodźenju ſa Jeſužom Khryſtužom. Njebudźmy plapotarjo modleŕſkeho khěrluſcha, ale też cźinjerjo:

Jeſu, prjedy dźi
Nam tu na ſemi!
Njedaj žo nam dołho komdźicź
A toh' hnadnoh' cźaža ſkomdźicź!
Wjedź naš ſa ruku
K Wótzej do domu!

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— Dźeń 18 januara, 2. njedźelu po žwj. ſjewjenju ſběra žo w ſaſkſkich zyrkwjach kollekta ſa dotwarjenje zyrkwje w Cotta pola Drježđźan. W lěcźe 1914 ſapočzachu twaricź a dotwarichu hacź k ſubjam. Wójna ſaſtaji dźěło. Inflazija ſniczi ſbytkne žrědki nimale zyle. Je na tym, ſo žo nowotwaŕ do roſpadankow pſchewobroczi, prjedy hacź je mohł žłužicź ſaměram, kotrymž bě wěnowany. To žo nježmě ſtacź. Tehodła žu wſchě ſaſkſke woſady na pomoz ſwołane. Ale to njeje jenoż tajka wſchědna kollekta, kaž žo to dyž a dyž ſběra ſa jenu potrjebnu woſadu. Tu je něſchto woſebite. Tam mjenujzy w žamym cźaſu naſtawa nowa katolſka zyrkej. Tole njech je ſa evangelſkich Saſkſkeje naſtork, pomhacź ſapočzanu zyrkej dotwaricź, a to woſebje ſ podpjeranjom ſběrki 2. njedźele po žwj. ſjewjenja.

— **Sſerbſka prědarſka konferenza** ſeńdźe žo hakle jutſje, 12. januara, dop. ¾10 hodź. k hodownemu poſedźenju. Njech po móžnoſcźi kóždy pſchińdźe!

S **Hrodźiſchcźa.** 31. hodownika je naſch farař Lic. Mróſak po 52½ lětnym ſkutkowanju w Knjeſowej winizy žwoje ſaſtojnſtwo ſložił. Wón je najſtarſchi duchowny w naſchej krajnej zyrkwi. Narodźi žo 29. oktobra 1845 we Wulkich Sdźarach. Budyſchſki gymnaſij pſchekhodźiwſchi w Barlinje ſtudowaſche. 1872 bu ſ fararjom w Khołmje, tehdy hiſchcźe žerbſkej woſadźe, 1874 w Maleſchezach a 1877 w Hrodźiſchcźu. 24 lět bě ſ wodźerjom žerbſkeho ſeminara ſa ſtudowazych bohoſłowzow. W krajnej ſynodźe, kotrejež žobuſtaw bě wot lěta 1911, je cźaſcźiſcho ſkładnoſcź měł, ſa naležnoſcźe žerbſkich woſadow wuſtupowacź. Swjeżeli žo hiſchcźe dobrych cźělnych a duchownych mozow, tehodła tu khwilu žwoje dźěło w naſchej woſadźe dale wjedźe. Kónz makeho rózka žo do Budyſchinka pſcheſydli, ſo by tamniſche ſaŕſtwo wobſtarał. — Naſcha woſada jeho wotkhad jara wobžaruje a budźe ſtajnje ſ dźakom na njeho ſpominacź; je jej tola dlěhe hacź 47 lět žłužił, ſ radoſcźu Boże žłowo pſchipowjedajo a žo žwěru wo duſche ſtrowych a khorych ſtarajo. Dźiwajo na tajke žwěrne a wobſchěrne dźěło je jemu Lipſcźanſka univerſita k reformaziſkemu žwěđźenjej lěta 1913 titul „Lizentiat bohoſłowſtwa" ſpoſchcźiła. Njedźelu po hodźach, 28. dezembra ſańdźeneho lěta, pſchepoda k. tajny zyrkw. rada Roſenkranz w pſchitomnoſcźi zyrkwinſkeho prjódſtejicźerſtwa a knjeſa kollatora knjeſej fararjej cźeſtne wopiżmo krajneho konſiſtorija, wuſběhujo jeho wſchelake ſažłužby. Bóh miłoſcźiwy chzył knjeſej fararjej pſchi jeho wyſokich 79 lětach hiſchcźe dołho cźerſtwoſcź duſche a cźěła ſpoſchcźicź! — Naſche kopjeńko njeſhubi drje ſ pſcheżydlenjom knjeſa fararja Liz. Mróſaka do Budyſchinka žwojeho pſchecźela a žwěrneho žobudźěłacźerja, wužije pak tola tutu ſkładnoſcź a wupraja knjeſej fararjej wutrobny dźak ſa tak dołholětne žobuſkutkowanje, jemu pſchejo, ſo chzył Bóh luby Knjes jeho poſledńje dźěła w Hrodźicźanſkej woſadźe, kotrejž je tak dołho a tak žwěru žłužił, a potom jeho dalſche ſkutkowanje w Budyſchinku žohnowacź a jemu ſtrowe lěta žiwjenja wjecźora ſpoſchcźicź. Sa žebje wuprożymy žebi, ſo chzył też nam ſe žwojim wuſtojnym pjerom žwěrny žobudźěłacźeŕ ſawoſtacź, tak dołhoż to jemu něka mózno. Redakzija a wudawaŕnja.

W **Noſacźizach** žmy tak rjez hakle njedźelu po nowym lěcźe hody doſwjecźili. Mějachmy tu lětſa pódla Božich žłužbow pjecź wſchelakich hodownych wuhotowanjow a žwjeđźenjow. Sjednocźena młodźina naſcheje woſady bě ſchtwórty dźeń hodow dopołdnja po Božej žłužbje ſtarym a potrjebnym woſady pěknje na farje nawobradźaka. S darniwej wutrobu a ruku běchu jej pſchi tym pomhali ſtarſchi naſcheje domjazeje a hoſpoſy a hoſpodarjo naſcheje žłužazeje młodźinny a druhe ſtawy naſcheje woſady. Dźakej, kotryž bu wſchěm ſ hnutej wutrobu a ſ wjeſołym rtom wupraženy, pſchidamy tu žwój ſjawny a nutrny dźak. Wjecźor ſhromadźi žo zyła ſjednocźena młodźina na žamžnym měſtnje, ſo by žebi — a też ſ njej tu ſhromadźenym woſadnym — pěkny hodowny wjecźor wuhotowała a žo w hodownej radoſcźi ſawjeżeliła. Nutrnoſcź ſe ſpěwom a žłowom — němſkim a žerbſkim — pſchi hodownym evangelionje bě ſapočzatk a ſawod. Spěw, žłowo, wobras dowjedźe naš potom do Nazaretha a Bethlehema: Marju a Joſefa, jandźelow a paſtyrjow tam wuhladachmy a wužłyſchachmy pſchi žłobiku. Kak žo też dźenża hiſchcźe hody, žohnowane hody žwjecźa, hdyž wěra a dowěra — też we khudobje a ſrudobje — tu, to pokaſa hodowna hra, kotraž ſcźěhowaſche. W tſjoch žiwych wobraſach ſe ſpěwom a žłowom pokaſa na to młodźina, kak hodowna radoſcź ſacźěri rudźenje wo ſhubjeneho žyna, kak hodowny błyſchcź roſsžwětli jaſtwo, kak rumpodich hodowny pomoznik. Do teho ſaklincźa gythara a mandolina. Też na hodowne wobradźenje njeběchu ſabyli. Kóždy dóſta žwój dar a cźi najmłodſchi k tomu ſnamjeſchko towaŕſtwa, a kóždy móżeſche žo na kofeju a woſuſchku

wokſchewicź. Rumpodich pſchi tym też na fararjeż njeſapomni a jim rjane dary wobradźi. S dźaknym kherluſchom wuklincza tutón hodowny wjeczor. Wutoru wuhotwa jón młodźina hiſchcże jónkrócź ſa woßadnych; rumy běchu pſchepjelnjene, a lubiło ßo je. 29. dezembra a 4. januara wuhotowachu paczerſke dźěczi hodowny ßwjedźeń, tón prěni ßobu ſa dźěczi, tón druhi ſa ſtarſchich a woßadnych. Hodowna nutrnoſcź, „Boża nóz", „Hody a dźěczi", „Njebjeſki khlěb", hodowny ſpěw a hodowne wobradźenje ſjednoczi ßo tu ſ hodownym ßłowom do pěkneho hodowneho wuhotowanja, ſ kotrymż ßebi młodźi a ſtari ſawjeßelichu wutrobu. Fara bě kóżdy ras polna dźěczi a ludźi. S wjele luboſczu a ſ wjele prózu je ßo nam, hacź runje tu ßale nimamy, poradźiło, ßebi tajke wſchelake hody wuhotowacź. Wſchěm tym, kiż ßu tak abo hinak pomhali a ßobuſkutkowali, tu jene wutrobne: Sapłacź Bóh!

— **Hody** nimo, nowoléto tu. „Njeje każ hody!" a „Njeje każ wokoło noweho léta!" to ßłyſchachmy tak huſto wuprajicź. Płaczeſche to wjedrej, kotreż też njebě — a też dźenßa, hdyż to pißamy, 5. januara — ani hodowne ani tajke, kajkeż ßmy to wokoło noweho léta a woßebje wokoło „Landtaga" ſwuczeni. To bjes dźiwa, hdyż ßo piſche, ſo to ſto lět ßem, ſo mějachmy tajkeje miłeje ſymy. Pczowarjo ßu drje ßo dźiwali ale niz wjeßelili, hdyż 4. januara pczołki létachu. Ale „ſyma" w protyzy njeje hiſchcże nimo! Doczakajmy cżaßa! Njech pak to w tym druhim, w tym, ſchtoż hewak hody ßu a chzeja byczź, ſa Tebje tak njeje, ſo dyrbiſch prajicź: „Njeje a njebě każ hody!" By to ſrudnje było, by-li Ty ſchoł ſ hodowneho cżaßa bjes teho, ſo hody, żohnowane hody ßwjeczeſche. Pſched tym ſwarnuj cże Bóh luby Knjes! A pſched tym ſwarnuj ßo ßam, a to tak, ſo ßebi, hdyż niczo dale njemóżeſch ßebi wobradźicź, tola to jene: to Boże dźěczo ßame! Potom maſch w khudobje wjele a w ſrudobje to ſchtoż najnuſniſcho trjebaſch. A my wſchitzy ſ zykym ludom budźemy w naſtupjenym lěcże runje tutón hodowny dar najnuſniſcho trjebacź. Tuż niz krócżakki wjazy dale khiba ſ „Bożim dźěſczom!"

— **Do noweho léta** ßmy hižo duzy. Ssy-li to hižo bjes nabożneje wottorhanſkeje protyki, ßebi ju dźenßa hiſchcże ſkaſaj a wobſtaraj! A ßy-li to bjes naſcheho njedźelnika „Pomhaj Bóh", ßebi tuteho ſkaſaj na zyke léto. By runje też k Tebi pſchiſchoł a cże jenu njedźelu każ druhu ſtrowił: „Pomhaj Bóh!"

Liſtowanje.

K. w **H.-W.** ſa 2. p. Ep.
W. we **W.** ſa 3. p. Ep.
M. we **L.** ſa 4. p. Ep.

Samołwity redaktor: farař **Wyrgacź** w **Noßacźizach.**

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa **Arnošt Serbomił.**

Prěni dźiw Jezusa.

Bórzy po tym, hdyż bě Knjez Jezus sebi zhromadźił prěnich wučobnikow, dósta přeprošenje na kwas w Kana w Galilejskej njedaloko města Nazareta. Běše tam wjele hoſći a mějachu so derje. Tola za khwilu přińdże Jezusowa mać a powědaše jemu, zo je wino wušło. Ludźo na kwasach mějachu tam hewak dosć jědźe a wina. W kwasnym domje steješe šěsć kamjeńtnych sudobjow a knjez Jezus přikaza służobnikam kwasneho nana, zo bychu je z wodu napjelnili; a zo bychu hnydom donjesli kwasnemu zarjadowarjej. Hdyż piće čerpachu z tutych sudobjow, póznachu, zo to njeje wjacy woda ale wino. Běše pak tuto wino wo wjele lěpše, hač te, kotreż běše kwasny nan prjedy dał naliwać hoſcam. A tute přeměnjenje wody do wina běše prěni dźiw, kotryż knjez Jezus ſčini. My dyrbimy wšudźom radosć nosyć, każ je to knjez Jezus činił.

Jezus rjedźi tempel (dom Boži).

Knjez Jezus nastaji so ze swojimi wučobnikami do Jeruzalema k jutrownemu swjedźenju, kotryż Židźa swjećachu k wopomnjeću, zo jich Bóh miłoſćiwje wuswobodźi z Egyptowskeje. Hdyż přińdźechu do dwora krasneho Božeho domu, namakachu tam muża předawaceho skót, wowcy a hołbje a druzy mužojo mějachu blidka a na nich wupołożene pjenjezy, kotreż wuměnjowachu z cuzby přikhadźacym ludźom. Měješe to napohlad wikowanja. Każ ruče to knjez Jezus wuhlada, njemóżeše připuſčić, zo by so tak hanibna wěc wukonjała w domje jeho Wótca. Tehodla přimny za bičom a wuhna wšitkich předawarjow a powróći blidka z pjenjezami. Knjez Jezus wědźeše sebi posłušnosć dobyć.

Naše cyrkwje su městna, hdźež so Bohu knjezej kłonimy. Tehodla mamy je dźeržeć čiste a krasne a lubować je, jako Khrystus je lubował Boži dom w Jeruzalemje. Każ je Knjez Jezus čisty chcył měć Boži dom, tak dyrbimy čisty měć tempel swjateho ducha, kiż je naša wutroba.

Jezus so rozrěčuje z Nikodemom.

Po jutrach wosta Jezus hišće w Jeruzalemje a wukonješe mnohe skutki wustrowjenjow. Wodźerjo a wjerchojo w najwyššej radźe wuradźowachu wo nim a bojachu so, zo wšitkón lud budźe do njeho wěrić a so wot nich wotwobroćić. — Nikodem běše też ze sobustawom tejele wysokeje rady, ale wěrješe do knjeza Jezusa. Tehodla, zo by to nichtón njewědźał, přińdźe pozdźe w nocy k njemu, zo by zhonił, što poprawom knjez Jezus wuči. Knjez Jezus jeho powuči, zo jeho kralestwo njeje widźomne kralestwo, ale zo je kralestwo we člowjeskich wutrobach. Hdyż swjaty duch napjelni wutrobu muża abo žony, hólca abo holcy, potom chcedźa so Bohu spodobać a prócuja so lubować druhich a pomhać druhim, dokelž sami lubuja knjeza Jezusa. Zo by knjez Jezus pokazał Nikodemej, kak wulka je Boža lubosć, wupraji to ze słowami našeho złoteho teksta. Tuto hrono je jara drohe za nas.

Je-li zo knjez Jezus přebywa we našej wutrobje, wopokažemy to z tym, štož rěčimy a činimy.

Jezus rěči ze samaritskej žonu.

Hdyż běše knjez Jezus wotešoł z Jeruzalema, poda so do Galilejskeje a dźěše přez Samariu. Židźa hižom dołho njemějachu rad Samaritanow a so z nimi njewobkhodźowachu. Hdyż tehdy knjez Jezus samaritansku prošeše, zo by jemu dała wodu k piću, ju to jara překwapi. Sedźeše runje sam, mučny a lačny pódla studnje a žona běše tam přišła, zo by sebi wody načerpała. Knjez Jezus běše stajnje přećiwo kóždemu lubosćiwy a tak też wotmołwješe přećelnje na wšitke prašenja teje žony a powědaše jej wo „žiwej wodźe", kotrejež by so ji rad dał napić. Žona najprjedy jeho njerozumješe, ale pomałku zrozumi a khwataše do městačka a praješe ludźom, zo bychu šli posłuchać na Khrystusa sameho. Mnozy přińdźechu a słyšachu a wěrjachu.

Hdyż Jezusowa lubosć pjelni našu wutrobu, potom budźe naše žiwjenje jako žórło žohnowanja ludźom wokoło nas.

Cźišło 3.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

W Budyšchinje, 18. januara 1925.

Čišchcź a nakład Smolerjez knihicźišchczernje a knihaŕnje sap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi na měsaz 15 šotych pjenjezkow.

2. njedźela po 3 kralach.

Sćenje sw. Jana 2, 1—11.

W městach a wsach nascheho kraja nadeńdźesch wosebite twarjenja ſ wyšokimi a schěrokimi durjemi: Rjany Boži dom, kotryž k sastupej namołwja, kaž by chzył wosadźe słowo swojeho mischtra pschiwołacź: „Pschińdźće sem ke mni wschitzy, kiž sće sprózni a wobćeženi, ja chzu waš wokschewicź.“ Njedaloko steji schula ſ napisomom nad durjemi: „Njech dźěćatka ke mni pschińdu“, won a nuts khodźi nascha młodźina wschědnje, so by wschak ſ prózu ale sebi samej k lěpschemu wukka sa živjenje.

Tak je nasch Sbóžnik sa zyłe cźłowjestwo twar sałožił: Boże kralestwo, hdźež sćenja swjatych sćenikow wrota wotewrjeja a će namołwja, so by sastupił. Jan sćenik to cźini se stawisnu, kotraž so skónczi: „To je prěni dźiw, kotryž Jesuš sćini w Kana Galilejskej a sjewi swoju kraznosćź.“ Sastupmy do teho domu, wobhladajmy sebi wupyschenje, cźitajmy schpruchi, kotrež k nam rěcźa wo duchu zyłeho doma. Složujmy swoje myzle na sjewjenje Jesuzoweje krasnosćźe.

Městno Jesuzoweho sjewjenja su cźiche rumy khěže, je měr swójby. Kak su cźłowjekoju spytali, na zyle hinasche waschnje swoju krasnosćź sjewicź. Jich wjele dźe na hazy. Tu je swět, tu je živjenje, tam dźeja, so bychu swětej pokasali, schto su a móża. Pod wocźemi luda so pokasuja, so bychu wschitzy ludźo jich w zyłej wulkosći a w poknej wažnosći sesnali. Ale druhim je to pschemało. Na hazy tola jich jenoz cźi widźa, kiž sami na hazu dźeja a jich setkaju. Shromadźisny cźłowjekow, to je městno, hdźež chzedźa swoju krasnosćź sjewicź. Jeho słowa zkyschi jich wjele; jeho mudrosćź móża wschitzy sapschimnycź. A husto dosćź tam potom tak dospołnje njepruhuja, schto so praji. Někotreź-kuli słowa wobhladuja so jako sornow połne kłosy, a hdyž je domach w měrje rospominasch, su prózdne.

Jesuzowe waschnje skutkowanja to njeje. Wón sjewi swoju krasnosćź w domje, w swójbje. Mjes dobrymi cźłowjekami se dobrymi waschnjemi měješe swoje wjeselе, pytasche swój měr, namaka wokschewjenje sa cźěło a duschu. Rady rěcźeše jow jeho ert, sablyschcźi so jeho wěrnosćź kaž dobre cźiste słoto, kaž droha pycha, kotraž duschu a wutrobu swjeselі. Je teź sa tebje dom a swójba swět, hdźež so sbožowny cźuješch? Domach namakasch najlěpsche, w swójbje leża korjenja twojeje mozy, a kaž schtom w dobrej semi hałosy, hałozki, kopjena, tak ma cźłowjek na tejle wot Boha žohnowanej podłosy swoje živjenje wutworicź. Kaz schtom semju schkita psched wulkimi wětsikami a njewjedrami, tak ma muž a žona swoju swójbu psched starosćźemi a strachami se swojim živjenjom schkitacź. Kaz schtom swoju zyrobu se semje wosmje, tak wosmje cźłowjeske živjenje najlěpschu a najwubjernischu zyrobu ſ podłohi swójby, ſ jeje lubosće, ſ jeje měra, ſ jeje sboża a hłubokosće.

Ale to je tola kwazny dom, sebi myzlisch, jow bě Jesuš rady. Haj, Jesuš njesazpi ani rjane wjeselе živjenja. Běsche ke kwazej pscheprosceny se swojimi wucźobnikami a je bjes wobmyzlenja tam schoł. Ssam wjesoły w swojim Bosy dźěsche teź rad k cźłowjekam, kotsiž běchu wjeseli. Njeje sawěsće wocźakował, so by wjeselosćź wocźichnyła, hdyž do jstwy sastupi, runje kaž njeby swoje spodobanje měł nad dźiwym sakhadźenjom a wokanjom. Ale tak je nasch Sbóžnik: Hdźež wón pola naš sastupi, cźini nasch dom k kwaznemu domej. Se swojim duchom cźini wjeselych ludźi. Zohnuje dźěło pilneho, posběhuje wutrobu srudneho cźłowjeka; porudźenych wobdari ſ troschtom,

ſtrachocźiwych ſ woźiwjazym duchom. A hdźež je ſrudoba hłuboka, hdźež je naß cźežka žałoſcź potrjechiła, wón poſběhuje naſchu hłowu, jeho ßłowo „njepłacź" klinczi też do naſcheje duſche, ſ uim ſcźini ßo też žarowanſki dom jako kwaßny dom, jako dom wyßokeho troſchta. To je měſtno, hdźež Jeſuß ßwoju kraßnoſcź najradſcho ſjewi: dom, kotryž wón napjelni ſ wěrnym wutrobnym wjeßelom.

Niz w njeprawej hodźinje je do tehole domu ſajſchoł. Wina pobrachowaſche. Jeſuß wupomha: Wódne karany da ſ wodu nalecź, a hlej, jako braſchka wopta, je to najlěpſche wino, lěpſche, dyžli ßu prjedy měli. Jeſuß ſjewi ßwoju kraßnoſcź ſ cźłowjeſkimi darami. Huſto móżeſch to naſhonicź. Kak wjele wězow maſch, kotreż waźniſche njewoſmjeſch hacź wodu. Pomyßl ßebi jeno na ßwoju ſtrowoſcź. Wěſch, ſo je to kubło, ſa kotreż mamy ßo kóżde ranje ſ nowa Bohu dźakowacź, ſo je hiſchcźe mamy? Pomyßl ßebi na wſchědny khlěb; je tebi něſchto, ſchtoż dyrbiſch měcź, kaž by ßo to ßamo wot ßo ſroſumiło? Jeſuß nam wocźi wotewri, ſo widźimy waźnoſcź a kraßnoſcź wſcheho teho, ſchtoż mamy. Potom je ſa naß te małe pſched Bohom něſchto wulke, njewobkedźbowane něſchto widźane, ßnadne něſchto dobre a drohe. Semſki dar ma jemu ßłużicź, ſo by ßwoju kraßnoſcź pokaſał. Tak dyrbi też naſche žiwjenje jemu ßłużicź, ſo by ſ teho bójſke žiwjenje cźinił, ſ wody tehole žiwjenja cźini dobre wino wěcźneho žiwjenja.

A na kónzu hladajmy hiſchcźe na cźłowjekow, kotrymž Jeſuß ßwoju kraßnoſcź ſjewi. Pſched wſchitkimi druhimi ſtaj to młodaj mandźelſkaj. Jich wjele chże wěrowańſki dźeń wſacź jako pſchedſnamja ſa pſchichod. Potom ſtaj taj dwaj, kotrajž tu ſwjaſk ſa žiwjenje ſcźinjeſchtaj, ßo pod hwězdu na pucź podałoj, kotraž ſboże ßlubi. Jeſuß je jimaj prěni dźeń, drje też wſchitke dny mandźelſtwa poßwjecźił. Bě jeju pilnoſcź žohnowana, ſamoženja pſchiběralo? To njewěmy. Ale to jene wěmy, ſo ſboże cźłowjeka njewotwißuje wot ſamoženja, ale wot zyle hinaſchich wyſchſchich wězow. Ale tam, hdźež je Jeſuß pola cźłowjekow, ßo woda do wina pſchezo ſaßo pſcheměni, to rěka: jow bydli Boże žohnowanje ſawěrnje a widźomnje, a ßame wobcźežnoſcźe žiwjenja, ſtyſk a ſtaroſcź, ßylſy, njeſboże nacźinja dobreho a ßkuża nam k lěpſchemu, huſto wjazy dyžli pſchewjele ſboża.

Wo kwaßarjach njeßłyſchimy nicžo. Ale wo wucźobnikach rěka: „A woni wěrjachu do njeho." Po tymle dopokaſu ßmědźachu drje do njeho wěricź. A też my ßměmy, haj mamy do njeho wěricź, hdyž ßwoju kraßnoſcź na tak ſpodźiwne waſchnje też nad nami a pſched naſchimaj wocźomaj ſjewi.

Tak wjedźe naß prěnja krocźel do domu hižo k Jeſußowej kraßnoſcźi; widźimy kaž pſches wotewrjene durje jeje prěnje błyſchcźenje. Kak ßylna budźe hakle, hdyž ju nadeńdźemy we zykej połnoſcźi! Hamjeń.

Nowa zyrkej.

Zyrkwjow njeje na ſemi hiſchcźe doſcź, ſpiritualiſtojo — to je wołebita wotnožka ſpiritiſtow — ßu pſchi tym, ßo ſjednocźicź a tak nowu zyrkej ſałožicź. Spiritualiſtojo wudawaju, ſo maja w Amerizy ßamej 2 000 000 pſchiwißowarjow; w Němſkej, też w Sakſkej, mamy drje jich wjazy hacź ßebi to něchtóžkuli myßli; naſcha Łużiza njeje to žane wuwſacźe. Hižo ßu něſkaju wyſchnoſcź wutworili, kotraž ſpiritualiſtiſkich duchownych poſtaja. Spiritualiſtojo ßo wobaraja pſcheczíwo tomu, ſo jich ſe ſpiritiſtami a tak mjenowanymi medijami — poßrědnikami, — kotſiž ſa pjenjeſy ßwoje wězki pokaſuja a cźinja, pſchirunujeſch. Jich wołebitoſcź wobſteji pak tola w tym, ſo pſches medije ducham — po jich měnjenju — k ßebi rěcźecź dawaju a ſo to, ſchtoż tucźi duchojo rěcźa, jim wucźba a naboźina. — W tu khwilu ſaběraja ßo ſpiritualiſtojo ſe ſałoženjom zyrkwje w Amerizy; je to pſchi waſchniczkach ſpiritualiſtow ßamo ſa Ameriku něſchto dźiwne. Tola, myßlimy ßebi, ſo ſmějemy tutu zyrkej, tak bórſy hacź ßo w Amerizy ſałoži, ićź pola naß w Sakſkej. S tym bychu ſpiritualiſtojo, kotſiž ßo nětkole hiſchcźe k zyrkwi dźerża, ſ tuteje wuſtupili a k ßwojej nowej pſchiſtupili. Njech to nětko pſchińdźe tak abo hinak, wěſte je, ſo ßo na tutym polu ſpiritißma ženje hacź dotal telko dźełało njeje kaž w naſchim cźaßu, njech je tu to, ſchtoż ſpiritiſmus je, pſchezo hižo było, też mjes Sserbami, a to niz pſchemało.

Pſchißaha.

Pſched ßudniſtwami jich wjazy a wjazy wopacźnje pſchißaha. To je naſhonjenje poßlednich lět. So pak by ßo něſchto ſtało, ſchtoż by tomu ſadźěwało, to też njeje. Jena němſka nowina namjetuje nětko dwojake, wotpomhacź tutomu ſrudźazenu njedoſtatkej, dźiwaja na to, ſo drje ßo ſ wulkeho dźěła wopacźnje njepſchißaha ſ wotpohladom, kotryž by khłoſtanja hódny był; jich wjele drje wopak pſchißahaja, dokelž bjes pſchemyßlenja cźinja, druſy ſaßo, ſo njebychu podawki ſe ßwojeho žiwjenja wotkryli. Nowina namjetuje, ſo bychu ßo wſchě njetrjebawſche praſchenja wuwoſtajike a ſo njebychu ßo woßebje njetrjebawſchi ßwědkow ſa woßobinſkimi wobſtejnoſcźemi praſcheli; pſchede wſchěm pak žada ßebi, ſo bychu ßwědkojo hakle pſchißahali, hdyž ßu ßwoje ßwědcźenje wuprajili; tole je nuſne; jenoż potom hakle je móżno, ßwědkow do pſchißahi na wopacźnoſcźe kedźbliwych cźinicź a jich pſched khłoſtanjom wukhowacź. — Wſchě tute žadanja, njech ßo pſchewjedu abo niz, njepſcheměnja pak nicžo na tym, ſo ßu to wſcho ſnamjenja ſa to, ſo ßwědomnje luda a ludźi niže a niže ſpadnje, ſo ßo ſacźucźe ſa prawo a njeprawo bóle a bóle ſhubjuje. A cźehodla to? Tehodla, dokelž ßo wěrne kſcheſcźańſke ſmyßlenje, prawa kſcheſcźańſka myßl ſhubjuje, dokelž lud a ſtat ßam tomu ſadźěwa, ſo ßo tuta wěrna kſcheſcźańſka myßl ludźom wot młodych, wot dźěcźazych lět ſaſchcźěpi hłuboko do ſacźucźa a ßwědomja, do wutroby a žiwjenja. Wſcha morala a wſcho podobne tutomu ſpadowanju ludoweho žiwjenja njeſadźěwa! Jeniczka pomoz je kſcheſcźijanſka wěra! Jeli ſo ßo naſch lud k tutomu lěkarſtwu pſchiwobrocźi, wotkhori, hewak niz. Potom pak, hdyž kſcheſcźijanſka wěra a myßl ſaßo mózna w ludu wot dźěcźazych lět ßem, wotkhori na ſnutſkownym a ſwonkownym. Tuž kóżdy na ßwojim měſtnje budź ßwědk tuteje kſcheſcźijanſkeje wěry a pomhaj jej, kaźkuli móżno, k dobyczu!

Pomnik evangelſkeje wěry.

Napſchecźiwna reformazija bě tón poſpyt, ſ kotrymž chzychu katolſzy reformaziju podtłóczicź a evangelſkich ſaßo do katolſkeje zyrkwje ſnuſowacź. Tajki poſpyt cźinjeſche też bohot hrabja Adam Herberſtorff w Awſtriſkej. Pſchi ſapakaſanju katolſkeho ſararja w Frankenburgu namaka w ßnadnym pſchicźinu, pſchecźiwo evangelſkim ſ krutoſcźu ſakrocźicź. Nuſowaſche 36 evangelſkich měſchcźanow a burow, ſo pod wulkej lipu lóß cźiſkachu a to pſchezo dwajo a dwajo. Kotſiž pſchěrachu, pſchěhrachu ſ tym ßwoje žiwjenje. Buchu na lipje, ſpody kotrejež běchu hrali, ſwobwěſcheni a na wěžach ßußodnych Božich domow. Tutón žadławy podawk bu ſe pſchicźinu teje tak mjenowaneje Hornjoawſtriſkeje burſkeje wójny. Stawiſny mjenuja tutón podawk też „Frankenburger Würfelſpiel". Ssu to nětko 300 lět. Tehodla bu na tym měſtnje, hdźež tehdy wo žiwjenje lóß cźiſkachu, pomnik poſtajeny. Nacźiſk pomnika je wot prof. Liebermanna ſ Mnichowa. Poßwjecźicź budźe

ßo tutón ponnik w lěcźe 1925. Pschihoty ſa tutón krwawnym ßwědkam-evangelija a ßwěrnym wojowarjam wo wěru a domiſnu — wěnowany ßwjedźeń cźinja ßo hižo. Je dobre ſa naſch cźaß, ſo bywamy na tajke něſchto dopomnjeni!

Hodowny ſchtom ſa wſchitkich.

K hodam 1923 běchu w měſcźe Heilbronu na wulkim ſkhodźe pſched radnizu wulki hodowny ſchtom poſtajili, jón wot patorźizy hacź k ſilveſtrej kóždy wjecźor roſßwětlili a pod nim rjane hodowne ſpěwy ſanoſchowali. S tym běchu ſ dobom ſadźěwali tórnoſcźam ſilveſtra, kajkeź ßo hewak ſtawachu. Hody 1924 ßu druhe měſta to ßame cźiniłe, tak na pſch. Weimar a jena Barlinſka woßada. Na ſkhodźe k Weimarſkemu muſejej ſtejeſche 10 mtr. wyßoka kraßna jědla, kóždy wjecźor ßwěcźeſche ßo kraßnje; na jeje wjerſchku błyſchcźeſche ßo daloko roſßwětleny kſchiż; tyßazy ßo kóždy wjecźor hromadźachu, ſo bychu pod „hodownym ſchtomom ſa wſchěch“ ſhromadnje hody ßwjecźili. Shromadne ſpěwy měnjachu ßo ſe ſpěwami ſpěwnych towarſtwow a ſe ſahorjenymi narěcźemi jeneho duchownego.

S Weimara kaž ſ Barlina piſchu, ſo drje je tajke ßwjecźenje hodow pod „hodownym ſchtomom ſa wſchěch“ na dalſche cźaßy ſwěſcźene.

Evangelſzy w Schpaniſkej.

Pſched 60 lětami njebě w Schpaniſkej nimale žanych evangelſkich, abo prajmy lěpje, njebě w Schpaniſkej nimale žanych evangelſkich wjazy. We wojowanju pſchecźiwo evangelſkim, do zyła pſchecźiwo reformaziji, bě tam katolſka inquiſizija ßwoju wěz „derje“ wukonjała; evangelſka wěra bu nimale zyle ſniczena. Wot něhdźe 60 lět ßem mamy tam nětk ſaßo evangelſke hibanje. Jeho ſbudźowarjo a ſpěchowarjo ßu nan a tſjo ßynojo Fliedner. W poßlednich lětdźeßatkach bu tuto evangelſke mißionſke hibanje mózniſche a mózniſche. We wſchěch wjetſchich měſtach nadeńdźeſch to ßo rjenje roſſchěrjaze evangelſke woßady a evangelſke ſchule. Evangelſki gymnaſium we hłownym měſcźe Madrid khwala ßebi Schpaniſzy ßami jako najlěpſchi zyłeho kraja. Kažaza inflazija bě też ſa tutu ſchulu ſwulkej ſchkodu. Je ſtrach, ſo ßo ſa evangelſkich ſhubi a ſo ju Jeſuitojo na ßo ſtorhnu, kotſiž ,kaž druhdźe, tu w Schpaniſkej woßebje ßwoju wěz pſchecźiwo evangelſkim derje wobſtaraja. S pomozu Hollandſkeje, Schwedſkeje a Ameriki bě evangelſkim hacź do 1. julija móżno, trěbnych pjenjes nadacź, woßebje daň ſa poſchcźene pjenjeſy płacźicź. Je to woßebje jena hypotheka ſ 100 000 hr., kotraž telko ſtaroſcźow cźini; dyrbi ßo wotpłacźicź. Wſcho hromadźe budźe tam to w Schpaniſkej nětkle na 15 000 evangelſkich. Evangelſzy zyłeho ßwěta maja pſchißłuſchnoſcź, runje tutym wěrybratram w Schpaniſkej pomhacź a jim ſdźerźecź tutu hłownu ſchulu w Madridźe, ſo njebychu ßo Jeſuitojo jeje ſmozowali. — Schtóž by rad něſchto w evangelſkim hibanju w Schpaniſkej cźitał, njech ßebi pola ßwojeho duchowneho „Blätter aus Spanien“ wuproßy abo ſkaſa.

Zyrkej a ſtat.

Dyrbi tola na tym bycź, ſo ßo to w ſtejniſchcźu politiſkeje ſjawnoſcźe k naboźinje a zyrkwi něſchto pſcheměnja, a to k lěpſchemu. Dopokas ſa tole je nam Boża ßłużba, kotraž ßo pſchi wotewrjenju ſnowawuſwoleneho němſkeho ßejma kaž też pruſkeho krajneho ßejma wotmě. Wulka licźba wotpóßłanzow wobeju ßejmow bě ßo w Barlinſkim domje ſjednocźiła k tutej ßwjatocźnoſczi, a ſ nimi wulka ßyła druhich; mjes pſchitomnymi bě też pruſki miniſter kulta dr. Boelitz. Dwórſki prědar D. Doehring prědowaſche wo Jan. 15, 5: „Bjeſe mnje njemóżecźe niczo cźinicź.“ Jeſuß Khryſtuß rěcźi k ludźom, kotſiž nimaja žaneje ſmużitoſcźe, bycź njepopularni, bycź njelubowani wot ludźi. Stawiſno prěnjeho kſcheſcźanſtwa nam praji: Też politika žada ßebi mużow, kotſiž ßo ſe ßwojim ßwědomjom pſched Bohom ſwjaſani cźuja. Bjes Khryſtußa nima parlamentariſke dźěło ßwjateje ſahorjenoſcźe a ßwjateje kedźbliwoſcźe; jemu pobrachuje ſmużitoſcź pſchecźiwo wliwej, ſ kotrmyž liczby ſkutkuja, a wola k woporniwoſczi; pobrachuje tam to, ſo něſchto nuſne a ſpomożne ßami wot ßo ſapocźnu. A hdyž bychmy jenož horſka tajkich byli, kotſiž niczo druhe nochzedźa khiba to, ſchtož chze Bóh, nam by pomhane było! —

W Awſtriſkej ßu 30 prozentow (to ßu na 100 wucźerjow pſchezo 30) wſchěch wucźerjow na ludowych ſchulach bjes wěry-wuſnacźa. Dźěcźi ſtarſchich, kotſiž ßu ſ zyrkwje wuſtupili, dyrbja tam ßobu do naboźnych hodźinow khodźicź, tute ßu katolſke.

W Franzowſkej dyrbi knjeźerſtwo pſchidacź, ſo tam naboźne ſchule pornjo ſchulam bjes naboźiny dobywaja. Też ſnamjenjo cźaßa! —

Protyka.

Ssmy tu hižo pißali wo tym, ſo ßo na pſcheměnjenju a wobnowjenju nětcźiſcheje protyki dźěła. Swjaſk ludow ma ſa tuto dźěło woßebity wubjerk. Kónz lěta wſchelake ſhonichmy ſ namjetow a wobſamknjenjow tuteho wubjerka. Njech ßo pak nichtón pſchejara njeſtróżi, hdyž w ſcźěhowazym cźita, ſchto ßo to wſcho pſcheměni — abo lěpje: dyrbi pſcheměnicź. So dyrbja ßo jutry na wěſty dźeń położicź, ßnadź na poßlednju njedźelu měrza, je ſnate, to je něſchto, ſchtož je też woprawdźe nuſne. S tym ſwißuje, ſo dyrbi ßo grichiſko-katolſka a romſko-katolſka protyka do jeneje ſjednocźicź. Ale na tym dawno niz doſcź! Zyle nowe a hinaſche licźenje měßazow a tydźenjow dyrbi ßo ſawjeſcź.

Namjetuja, ſo dyrbi kóžde lěto jenak wjele tydźenjow měcź, mjenujzy 52; to ßu 364 dnjow; kóžde lěto dyrbi ßo ſ jenej njedźelu ſapocźecź; tak ßo dozpije, ſo je jedyn ßwjaty dźeń — Nowe lěto — mjenje, t. r. Nowe lěto ßwjecźi ßo pſchezo njedźelu. Pſchi tym pak woſtanje ſa wſchědne lěto jedyn dźeń, ſa pſchekhódne dwaj wyſche. Tute dyrbja ßo jako tak mjenowane „běłe dny“ bjes woßebiteho mjena kóžde ras poßlednjemu tydźenjej lěta pſchidacź; tutón by potajkim pſchezo měł 8 dnjow, w pſchekhódnym lěcźe ßamo 9 dnjow.

Hiſchcźe dale ßaha dalſchi namjet. Tutón chze tute 52 tydźenjow na 13 (!) měßazow rosdźělicź tak, ſo by kóžde pſchezo 4 tydźenje měł. Tak by ßo kóžde měßaz ſ jenej njedźelu ſapocźał a ſ jenej ßobotu ſkóncził, dozyła by w kóždym měßazu ßamßny dźeń na ßamßny dźeń tydźenja położeny był, n. pſch. 15. dźeń by pſchezo njedźela był. Mjes tym ſo maja prjedawſche namjety njazy pſchiwiſka, ſpjecźuje ßo jich wjele tutomu pſcheměnjenju.

Prjedy hacź ßo tute pſcheměnjenja wobkrucźa a pſchewjedu, minje drje ßo hiſchcźe něſchto cźaßa po ſtarej protyzy. W tu khwilu ßu zyrkwje, wyſchnoſcźe, wikowańſke komory a druhe wuſtawy praſchane, ſchto k temu měnja. To drje wubjerk wěſcźe telko wſchelakorych nahladow wußłyſchi, ſo budźe runje tak mudry kaž prjedy. A ſchto měniſch ty, luby cźitarjo, luba cźitarka, tutemu nowotarſkemu protyki-dźěłanju? — A maſch ſa tuto lěto też hižo ßwoju naboźnu wottorhanſku protyku?

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

W Budyſchinje ſeńdźe ßo „wokrjeßny ſwjaſk towarſtwow kſcheſcźanſkich ſtarſchich“ (Bezirksverband chriſtlicher Eltern-

vereine im Schulaufsichtsbezirk Bautzen) 25. januara popołdnju w 3 hodź. k hłownej shromadźišnje, a to w ev. towarschowni na herncžerskej haży. Hłowny pschednoschk réka: „Sswójba, schula a lud“. Njech žu naschi starschi a naschi schulšzy a zyrkwini prjódkstejerjo też s tutym na tule shromadźišnu pokasani a njech žo na njej wobdźěla!

Budarjowe pjenjesy njejžu wožady létža k hodam dostate. Je też tu tak kaž s druhimi pjenjesami a s jich danju. Hdy budže to hinak a kelko jožo ras k rosdźělowanju pschińdže, nam cžaž pokaže. Podobnje je to s druhimi pjenjesami a legatami, kaž na pšch. s tym we wjazy wožadach wobstejazym „von Lossa-legatom“. To je něschto jara srudźaze, dokelž běchu tola tute a podobne pjenjesy wožadam a pschedewschěm jich potrěbnym nusna a witana pomoz.

Se Sslepeho. Zyrkwine powěsče s nascheje wožady sa sańdžene léto žu tele: Narodźiło je žo 103 dźěcži, 55 hólcžkow a 48 holcžkow, mjes nimi 2 morwonarodźenej a 9 njemandźelskich. Kschcžeński žlub je wobnowiło 134 dźěcži, 69 hólzow a 65 holzow; swěrowanych bu 28 porow; wumrěło je 51 wožobow; spowědnych běsche jich 4801, a to 1935 mužskich a 2866 žónskich, 3939 serbskich a 862 němskich; doma woprawnjenych bu 48 wožobow.

Listowanje.

F. H. w Ss. Wutrobny dźak sa dopiš. Wježelimy žo, hdyž wot Waš a tak do zyla też s Pruskeje něschto sa naschе kopjeńko dostanjemy. Wobžarujemy jara, so žo to jara, jara porědko stawa, a to wožebje naschich lubych cžitarjow dla, kotrychž je tola w Pruskej pschezo hischcže nahladna licžba. Tuž póscželcže dalscheho! Do noweho léta Wam nutrne „Pomhaj Bóh!“

— **W. we W.** sa 3. p. E. — M. we L. sa 4. p. E. — H. w H. sa Sept.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacž w Nožacžizach.

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomił.

Jezus wustrowi syna kralowskeho służobnika.

Jezus přińdže zaso do Kany w Galilejskej, hdźež běše wodu do wina přewobroćił. W městačku wokoło dwaceći mil wot Kany zdalenym běše kralowski służobnik žiwy, kotrehož syn běše jara khory. Nan bě słyšał, zo je knjez Jezus hižom wjele ludźi wustrowił, a tuž so rozsudźi, zo jeho poprosy, zo by přišoł a wustrowił jeho syna.

Knjez Jezus rěčeše z tutym kralowskim służobnikom jara přećelnje a skónčnje jemu praješe: „Dźi, syn twój je žiwy.“ Tón kralowski służobnik wěrješe, zo Jezus je Khrystus a zo so stanje, štož wón praješe. A tuž so zebra a khwataše domoj. Jeho służobnicy přińdźechu jemu napřećiwo a zetkachu jeho po puću, a powědachu jemu, zo je jeho syn strowy. Tón kralowski służobnik so jich prašeše, w kotrej hodźinje je horcota syna wopušćiła, a tu pózna, zo běše to runje ta hodźina, w kotrejž je jemu Jezus prajił: „Twój syn je žiwy.“ Swójba tuteho kralowskeho służobnika so dźiwaše, ale wěrješe do knjeza Jezusa a přija jeho za swojeho wumožnika.

Knjez Jezus nas słyši, hdyž so k njemu wołamy we ćerpjenju a rady pomha, kaž je pomhał tomu nanej.

Jezus bu wuhnaty z Nazaretha.

Krótko potom, zo bě wustrowił syna kralowskeho służobnika, poda so Jezus do Nazaretha, hdźež bu woćehnjeny. Sobotu dźěše do jich šule — tak mjenowachu cyrkej. Njemějachu žanych prědarjow, kaž mamy my, ale někotry wučeny muž, abo wopytowař čitaše ze swjateho pisma. A tak dachu tamny dźeń swjate pismo Knjezej Jezusej a wón čitaše z profety Jezajasa tón staw, kotryž powědaše wo Zbóžniku.

W spočatku dźiwachu so temu, štož wón powědaše, ale za khwilu počachu rěčeć: „Wšako je to jenož syn ćěsle, Jozefowy syn. Wón njeje Boži Syn.“ A jara so hněwachu, zo wo sebi wobkrućeše, zo je Boži Syn. A tak jeho ze šule wuhnachu a wućěrichu a chcychu jeho ćisnyć z wysokeje skały za městom. Ale Knjez Jezus njerěčeše ani słowa njelubeho, ale radšo ćiše a njewobkedźbowany ze Nazaretha woteńdže.

Chcemy-li pokazać, zo smy wučobnicy knjeza Jezusa, budźmy přeco zdwórliwi a lubosćiwi.

Jezus na misionskim puću.

Jónu rano zahe woteńdže knjez Jezus na samotne městno, zo by so w samoće modlił. Jeho wučobnicy přińdźechu za nim a prajachu jemu, zo jeho črjóda ludźi pyta. Knjez Jezus poda so potom ze swojimi wučobnikami na wopyt do Galilejskich městow. A tak khodźachu wot města k městu a Knjez wučeše a wustrowjowaše. Jemu přińdže muž, kiž měješe hroznu wusadnu khorosć, a klakny so před Knjezom Jezusom a prošeše, zo by jeho wustrowił. Hišće dźensa njezamóža najwjetši lěkarjo wustrowić žanu družinu wusadnosće. A w tutom starem času běše kóždy wusadny hižom rozsudźeny, zo dyrbi swoje cyłe žiwjenje być wotdźěleny wot swojich přećelow. Ale Knjez Jezus so jeho dótkny a rjekny: „Chcyj a budź čisty“ (t. j. strowy). A tón muž běše hnydom strowy.

Dźensa w zdalenych krajach misionscy lěkarjo a wothladowarki wustrowjeju khore človjeki a powědaju jim wo lubosći Knjeza Jezusa, prěnjeho misionskeho lěkarja.

Jezus lubuje nas wšitkich a chce, zo bychmy zdźerželi nic jenož swoje ćěło čiste, ale też swoje mysle a swoju wutrobu.

Přehlad.

We třoch minjenych měsacach smy rozpominali młodosć a započatki skutkowanja Knjeza Jezuša. Słyšachmy, zo je so narodźił jako dźěćatko w Betlehemje, runje kaž su to profetojo wěšćili. Potom běše žiwy w Nazareće a posłuchaše swojej maćeri a Jozefej. A hdyž přińdže prawy čas, woteńdže z Nazaretha a dźěše k Jordanej. Tam da so wot Jana Křćenika wukřćić a při tej składnosći zjewi so hłós z njebja: „Tutón je mój luby Syn.“

Knjez Jezus, spytowany w pusćinje, njeda so wot djaboła zawjesć a da nam přikład. Ale hdyž poča wučić a wustrowjeć a dopokazować z mnohimi dźiwami, zo je Boži Syn, njelubješe so to wučenym wjednikam Jsraelskeho naroda, dokelž wočakowachu krala, kiž by jich wuswobodźił wot Romjanow. Knjez Jezus wopokaza też swoju horliwosć, hdyž z templa wuhna předawarjow a pjenježnych wuměnjerjow. Ale swojim krajanam njerjekny ani słowa njelubeho, hdyž chcychu jeho wuhnać z Nazaretha. Knjez Jezus wustrowi syna kralowskeho służobnika a wboheho wusadneho a běše lubosćiwy k Nikodemej a k žonje Samaritskej.

Cžišło 4. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwotu da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

W Budyschinje, 25. januara 1925.

Cžischcź a nakład Smolerjez knihicžischczeńnje a knihańnje sap. druzšt. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadża kóždu sobotu a płaczi na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

3. njedzela po 3. kralach

Rom. 12, 17—21.

Sczenje na 3. njedźelu po kralach powjeda wo hejtmanje w Kapernaum, kotrehoż wotroczk leżeschе cżežko khory a kiž Jesuża proßyschе, so by jeho saßo wustrowił. A hdyž chzyschе Jesuß k njemu pschińcź, wobaraschе wón jemu a měnjeschе, kaž běchu jeho wotroczkojo na zkowo poßłuschni, tak wěscże doßahało jenicžke zkowo Khrystußowe, so by wotroczk saßo strowy był. A Jesuß zo tehdy dźiwaschе a prajeschе: Woprawdźe, ja praju Wam, tajku wěru njejßym w Jsraelu namakał. W cžim wobstejeschе tajka wěra tamneho hejtmana? W tym, so mějeschе połne dowěrjenje do Jesom Khrysta a so wschu pomoz wot njeho wocžakowaschе. To zo żada hischcże dźenża wot kschescžijana. Wěru dyrbimy měcź, tak móznu, so jej njeje niczo pschewyßoke, wěru, kotraż hory pschеßadźi. Pschetoż to je zyle wěste, so w tym, schtoż kschescžijanstwo zej wot naß żada, niczo njesamóżemy s naschim rosomom. Tutu wěru trjebamy, so wěmy, so njestejimy zami, ale so změmy zo spuschczecź na pomoz nascheho sbóżnika, hdźež zo wo to jedna, so bychmy zwoje żiwjenje wjedli tak, każ zo to Bohu spodoba. Tajku wěru do pomozy Jesom Khrysta namakamy też w tym, schtoż zo tu w stawje s listа na Romskich też wot naß żada, pschetoż bjes njeho niczo njesamóżemy s teho, schtoż tu złyschimy. Wono je zo drje prajiło: Dobre sapłaczicź se slym, to je po czertowskimwaschnju; dobre sapłaczicź s dobrym, to je po waschnju cžłowskeje natury; ale ske sapłaczicź s dobrym, to je po waschnju kschescžijanow. Tute poßlene steji w zrjedźisnje nascheho městna se zwjateho pißma, a wono zej żada wot naß luboscź też pschecźiwo njepschecźelej.

I. Cžehodla masch njepschecźelow?

II. Kak chzesch jich pschewinycź?

Zyły 12. staw listа na Romskich prěduje nam, kak mamy wucžbu Jesom Khrysta pscheßadźicź do praktiskeho kschescžijanstwa, we wschědnym żiwjenju, a niz jenoż na knjesowym dnju, w naschim sadźerżenju pschecźiwo naschim bliżschim. A drje zobu najcżežsche zo tu wot naß żada, so dyrbimy luboscź wopokasacź tam, hdźež zmy słoscź shonili a czerpili wot naschich zobucžlowjekow. Ssnano je nam tu zyle wużitne, so zej rosdwojenje pytamy na praschenje, kak drje k temu dóńdże, so mamy njepschecźelow, kiž naß hidża a pschescżěhuja. Sswěrny kschescżijan směje njepschecźelow hižom dla zwojeho stejischcża jako kschescżijan. To je to stare njepschecźelstwo zwěta, kotreż tak dołho wobsteji, każ je hrěch na zwěcże. S tym dyrbisch liczicź, tajkemu njepschecźelstwu njemóżesch wucżeknycź. A w tutym njepschecźelstwje njebudże měr, khiba so zo zwět wobroczi. To je njepschecźelstwo, w kotrymż stejachu pißmawucżeni a farisejszy pschecźiwo Janej kschcżenikej, kiž běsche k nim prajił: Wy jeschczerowa schlachta, schtó je wam pokasał, pschichodnemu hněwu czeknycź? So tajke njepschecźelstwo wobsteji, to shonisch też ty, hdyž zo dżerżisch k wěrje, k twojenu knjesej a sbóżnikej. A znano njeje tuto njepschecźelstwo hischcże żenje tak móznje zwoju hłowu posběhnyło, każ w tutym naschim czażu, hdźež se wschitkimi zrědkami zo wojuje pschecźiwo Khrystußowym kralestwu, hdźež zu mozy pschi skutku, wschu wěru saniczecź a wutorhacź s wutrobow tych, kiž zo hischcże dżerża k temu Knjesej. Wěmy, so tu njemóże měr bycź, so dyrbimy na straże stacź a wojowacź a zo wobaracź, so by nascha duscha njeměła żaneje schkody. To je to, schtoż Jesuß měni, hdyž praji: Ja njejßym pschischoł, měr pschinjescź, ale mjecź.

Potajkim ſ njepſchecźelſtwom dyrbi kſchesćijan rachnowacź. Ale hewak, we wſchědnym žiwjenju, kak wjele je tam njetrjebawſcheho njepſchecźelſtwa. Hdyž bližſcho pruhujemy, kajke ßnadne pſchičiźiny namakamy dha husto, kotrež ßu k njepſchecźelſtwu wjedke. Dha je woßebje jasyk, tutón ſtaw, ſ kotrymž dyrbjeli Boha khwalicź, kiž dźěli cźlowjekow. Jenicźke ßłowcźko naczini husto najwjetſchu ſchkodu, a hdźež bychu dyrbjeli cźlowjekojo w měrje hromadźe žiwi bycź, tam žerje ßo hněw pſchezo hłubſcho nuts do wutroby, a tajka roskora dźe husto dale na dźěcźi a dźěcźidźěcźi.

Kak wjele njepſchecźelſtwa naſtanje pſches pjenježnu luboſcź, naſhonjenje, kotrež woßebje husto cźinimy tam, hdźež maja dźěcźi ßo dźělicź do teho, ſchtož je luboſcź ſtarſcheju jim ſawoſtajiła. Schtó njewě wo dołhich, drohich a mjerſanja połnych ſkórźbach, kotrež ßu ßo wjedke dla mjeſow mjes ßußodami, husto dla wuſkeje ßnuſchki kraje, dla někotrych ſchtomow, lědma rěcźe hódnych. A ßy ty ßam do tajkeho njepſchecźelſtwa ſapleczeny, ßy hižom ras prawje pruhował, hacź je jenož twój bližſchi we winje, abo hacź nimaſch też ty ßwoju połnu měru winy pſchi tym? — A waſchnje tajkeho njepſchecźelſtwa je, ſo ßo pſchezo hłubſcho ſakorjeni, ſo budźe pſchezo cźežſcho, jo wotſtronicź, cźim dłeje traje. A pſchezo cźinimy ſaßo to naſhonjenje, ſo w nim ſpyta jedyn druhemu ſłóſcź cźinicź, a hdźež dyrbjał měr knježicź, tam namakamy njeměr. To pak njeje waſchnje kſchesćijanſtwa a tehodła ſtajmy ßej dźenßa praſchenje a hladamy, kak namakamy wotmołwjenje na njo:

Kak chzeſch twojeho njepſchecźela pſchewinycź? Hiſchcźe ras chzemy tu hnydom do prědka prajicź, ſo je to ßobu najcźežſche, ſchtož ßo wot kſchesćijana žada. A tola njechamy ßo teho bojecź. Paulus tu praji: Njepłacźcźe nikomu ſłóſcź ſe ſłóſcźu. Wjele je hižom ſ tym dobyte, ſo jako kſchesćijenjo cźinimy po tutym žadanju. Njedaj ßo wot twojeho njepſchecźela na tutón pucź nuſowacź, ſo ßo prózujeſch, kak mohł jemu kſchiwdu cźinicź. Sſo wě, to njebudźe pſchezo zyle lóhke, woßebje potom niz, hdyž ßo wěſch w prawu. Dha cźe wſcho w tebi wabi, ſo by ßo wjecźił. Ale dha dyrbiſch wjedźecź, ſo cźe k tajkemu wjecźenju njehnuje twój ſbóžnik, ale to cźini ſty njepſchecźel, kiž ma ßwoje wjeßele na tym, ſo njewoſtanjeſch na prawym pucźu ; a pſchecźiwo tutemu njepſchecźelej rěka: ßo wobaracź ſe wſchej mozu, ſo njeby pſchiſchoł do jeho wotrocźkowſtwa a ſ tym do ſatamanſtwa. — Ale cźakaj jenož, Boże ßłowo dźe k tebi hiſchcźe zyle hinak: Je-li tehodła twój njepſchecźel hłódny, naßycź jeho; chze-li ßo jemu picź, napowaj jeho. Pſchetož hdyž to cźiniſch, budźeſch ty žehliwe wuhło na jeho hłowu nahromadźicź. Njedaj ßo ſkemu pſchewinycź, ale pſchewiń ty to ſte ſ dobrym. — A wěſch, w kajkej myßli maſch to cźinicź? Niz tak, ſo by hordy był a ſ tym ßo ſtajił wyſche twojeho njepſchecźela, ale w prawej kſchesćijanſkej ponižnoſcźi, w kotrejž wěſch, ſo ßy też ty hubjeny hrěſchny cźłowjek, kaž wón ßam, a ſo ßy też ty potrěbny bohateho wodawanja a ßmilneje luboſcźe twojeho njebjeſkeho Wótza.

Schtož ßo tu žada, je najcźežſche w kſchesćijanſkej wucźbje; ale w tym leži też najrjeńſche dobycźe. Pſchetož pſchecźiwo tajkej luboſcźi ßo ſkónczńje nichtón njemóże ſamknycź, a naſhonjenje wſchěch cźaßow pokaſa nam też, ſo tam, hdźež tajka luboſcź knježeſche, kotraž pſchecźiwo wſchemu waſchnju ßwěta ſte ſapłacźiſche ſ dobrym, dyrbjeſche też napoßledk njeměr rum cźinicź rjanemu ſbóžnemu měrej.

Njechaſch też ty to ſpytacź? Njecźakaj, ſo by ſkónczńje pſchepoſdźe njebyło. Ty ßam měł ſ teho najwjetſchu ſchkodu. Ssy-li prawy kſchesćijan, dha wſchak też hinak njemóżeſch. Hdyž wěſch, kak cźe dźerži a wobdawa luboſcź Khryſtußowa, dha budźe też twoje zyke žiwjenje luboſcź, ſ kotrejež ſcźěhuje měr tu na ſemi a junu měr we wěcźnoſcźi. K temu pomhaj też tebi Bóh pſches Jeſom Khryſta. Hamjeń.

Evangelſka zyrkej w Cźěſkoßłowakſkej.

W tu khwilu pucźuje ſaſtupjeŕ amerikańſkich presbyterianſkich (to ßu evangelſke) zyrkwjow pſches kraje Europy, ſo by naležnoſcźe jenotliwych zyrkwjow ſtudował. Je też Cźěſkoßłowakſku wopytał a rosprawja nětk wo evangelſkej zyrkwi a wo evangelſkim hibanju w Cźěſkoßłowakſkej. Pſchi tym napomina wſchě evangelſke zyrkwje naſcheje ſemje, ſo bychu tuto evangelſke hibanje w Cźěſkoßłowakſkej podpjerowałe; woßebje ma ſa nuſne, pjenjeſy hromadźicź ſa nowotwary zyrkwjow w 12 wulkich woßadach, kotrež běchu pſched krótkim hiſchcźe katolſke, kotrež pak ßu nětko twjerdźe ſałożene we evangelſkej wěrje. W ßwojim namołwjenju praji mjes druhim něhdźe tole: „Wo nowej reformaziji w Cźěſkoßłowakſkej je ßo hižo wjele piſało; wobſtejnoſcźe woſtaja pak wſchě rosprawy daloko ſady ßo. Woſtawaja tam dale katolſkej zyrkwi wotkhileni. Njepſchehnaju niczo, hdyž praju, ſo mam nadźiju, haj tu wěſtu dowěru, ſo budźe Cźěſka ſ wulkej wjetſchinu ſaßo evangelſka, hdyž ßu evangelſzy ſwólniwe, evangelſkich wěrybratrow w Cźěſkoßłowakſkej podpjeracź.“ Rosprawjeŕ dopomina woßebje te kraje, kotrež ßu w lěpſchich wobſtejnoſcźach žiwe, kaž woßebje Jendźelſka a Amerika, na ſamołwitoſcź, kotruž maja pſchi tajkimle roswiwanju evangelſkeho hibanja w Cźěſkoßłowakſkej.

Tale rosprawa drje wěſcźe naß wſchěch jara ſajimuje, a to cźim bóle, dokelž tola katolſka zyrkej runje w tutym lěcźe, kotrež je bamſch ſa ßwjate prajił, wſchě mozy napina, wſchěch njekatolſkich kſchesćijanow ſwabicź wrócźo do romſko-katolſkeje zyrkwje. Mamy tu potajkim pſchi wſchěm tajkim prózowanju romſkokatolſkeje zyrkwje tola jene tajke wulke a wobſchěrne evangelſke hibanje, jenu nowu reformaziju, kaž rosprawjeŕ praji.

Zyrkej a ſtat.

Njedawno pißachmy, ſo je Pólſka wſchelake ßwjate dny wotſtroniła, kaž n. pſch. kóždy druhi a tſeczi dźeń wulkich ßwjatych dnjow. To njeje jenož njepſchecźelſtwo pſchecźiwo zyrkwje ale też ſdobom łamanje wucźinjenjow, kotrež buchu pod dohladowanjom ſwjaſka ludow mjes Němſkej a Pólſkej w Genfu wucźinjene. Tam ßo žada, ſo dyrbi ßo pólſka wyſchnoſcź zyrkwje praſchecź, jeli-ſo chze hacź dotal wobkhowane zyrkwine ßwjate dny wotſtronicź abo pſcheměnicź. Wo tym pak, ſo bu evangelſka zyrkej do tuteho tak hłuboko do ludoweho žiwjenja pſchimazeho wukaſa praſchana, njeißmy hacź dotal niczo ßłyſcheli. — Hacź budźe ßo ſchtó wo to ſtaracź, ſo Pólſka na prawa zyrkwjow, też evangelſkeje mjeńſchiny dźiwa?

Też franzowſka evangelſka zyrkej ßo hotuje, ßwojich ſaſtupjerjow ſa konzil abo ſhromadźiſnu evangelſkich zyłeho ßwěta wolicź, kotraž ßo w Stockholmje ſeńdźe. Dokelž ßu w Franzowſkej pornjo druhim krajam jeno mało proteſtantow, budźe Franzowſka na konzilu jenož ſ 4 wotpóßłanzami ſaſtupjena; wſcho hromadźe budźe tam to na 600 ſaſtupjerjow.

W Pruſkej ſměja 24., 25. a 26. januara k prěnjemu raſej po nowej zyrkwinej wuſtatwje zyrkwine wólby; wola ßebi woßadne ſaſtupjeŕſtwa (Gemeindekörperſchaften). Tute wola potom ſynodu ſa zyrkwiny wokrjeß a ſynodu ſa zyrkwinu provinzu; ſynody zyrkwinych provinzow wola ſkónczńje generalſynodu abo hłownu ſynodu.

W Sakſkej ßu na tym, nowu wuſtatwu ſ 1. haprleju ſawjeſcź; hacź to pſchi tym woſtanje, njeje hiſchcźe zyle wěſte. Dyrbjało-li

to pschi tym wostacź, dyrbjako potom też nowe sarjadowanje Luźizy hotowe bycź a też to praschenje rosbudźene, hacź serbske wożady serbskeho superitendentu dóstanu abo hacź niz, t. r. hacź so wěz hinak sarjaduje.

W tutych měźazach mamy nowowólby do zyrkwinych sastupjerstwow abo prjódkstejerstwow. Połoźa sastupjerjow wustupi pśches wuloźowanje; sa wuloźowanych maja so nowi wolicź; wuloźowani móźeja so wuswolicź. Tuź njech so wożadni wo to postaraja, so cźi prawi do tuteho sastupjerstwa pschińdu, cźi prawi, kotśiź snutskownej mozu wěry twarja Knjesowe kralestwo se złowom a se skutkom a se źiwjenjom. Zyrkwini prjódkstejerjo maja wożebje nětkle w tutym cźaźu wożebite a wożebne nadawki.

Wschelke s bliska a s daloka.

Sserbska prědarska konferenza bě so póndźelu, 12. januara, w Sserbskim domje k swojemu hodownemu poźedźenju seschła. Po sawodnej modlitwje spominasche pschedźyda k. s. Domaschka na seniora serbskich niz jeno ale do zyła sakskich duchownych a bywscheho dołholětneho pschedźydu prědarskeje konferenzy, k. farara Lic. Mrósaka-Hrodźischcźanskeho, kotryź je drje po 52 lětnej służbje na wotpocźink schoł, kotryź pak chze swoje mozy, dokoź Bóh tón Knjes je hischcźe spoźcźi, k tomu naloźicź, so Budyschinsku wożadu jako duschepastyr sastara. Do tuteje so k 1. měrzej pschesłyschli. K. farar Tischer-Budyschski je tón druhi, kotremuź pschedźyda swoje słowa wěnuje; je w sańdźenym měźazu swój 25-lětny sastojnski a wożadny jubilej swjećił. Kk. fararjej Matej-Bartski a Handrick-Huscźanski staj po dlěschej abo krótschej khoroscźi saźo mjes nami; běschtaj s wutrobnymi pschecźemi witanaj. — Pschedźyda rosprawja wo serbskich kursach abo roswucźowanjach sa serbskich duchownych, kotreź je nasch krajny biskop nam smóźnił; dalsche roswucźowanja scźěhuja. Rad słyschimy, so je hiźo psched měźazami nasche sakske konsistorstwo stipendium sa serbskeho bohoślowza pschi Lipscźanskej universicźe wustajiło; tutu pomoz dóstanje tón studenta, kotryź so w serbskej rěcźi wudospołnja a słubi, so chze po dokonjanych studijach w serbsko-němskich wożadach w Sakskej swoje sastojnstwo sastawacź. To je pohoń a pomoz studowazym a starschim, a to je cźim bóle witane, hdyź tola ani na universitach ani we wyschich rjadownjach gymnasija nimamy Sserbow, kotśiź bychu bohoślowstwo studowali. Tutón nam Sserbam hrožazy strach wożyrocźenja wotstronicź, dyrbi pschede wschěm nadawk bycź teho tak mjenowaneho „swjaska serbsko-němskich wożadow.“ Wo tutym so dale jednasche. Pschi tym so wobźaruje, so je so tuta dobra wěz, sa kotruź so w konferenzy hiźo lěta dołho dźěła, do zyle něschto druheho pschewobrocźicź mohła, kaź to „sapóśłane“ w „Sserbskich Nowinach“ a też němskich nowinach pokasuja. Zyła wěz, sa kotruź je też hiźo naczisk wustawkow hotowy, je a móźe jenoź tak měnjena bycź, so so serbsko-němske wożady sjednocźa do swjaska, kaź je to po nowej wustawje móźno, a pschede wschěm shromadnje prózuja wo to, so je tu dorost bohoślowzow a organistow, dale też wo wudacźe knihow atd., kotreź so w Bożich służbach trjebaja, a wo rosschěrjenje nabožnych spisow, a skóncźnje wo to, so so wożadam we wożebitych nusach bratrowska pomoz dóstanje. Tak je to naczisk. Tutón pschedpołoźi so zyrkwinskim pschedstejicźerstwam, kotreź su s wulkeho dźěła hiźo pschihloźowale, a sdobom też zyrkwinej wyschnoscźi, so by so wěz po móźnoscźi spěchowała. Tutón swjask nima tuź niczo cźinicź s někajkim wotschcźipjenjom serbsko-němskich wożadow s krajneje zyrkwje; wopacźne je też to wudawanje, so maja nasche serbsko-němske wożady telko leźomnoscźow, so mohle so same sdźerźecź, haj so bychu potom zyrkwine dawki wo telko a telko mjeńsche byle. Wězywustojni bychu tu zyle něschto druhe wuliczili. Praschenje serbskeje superintendentury, sa kotruź so w serbskej konferenzy też hiźo lěta dołho dźěła, nima sama a sebi s tutym swjaskom niczo cźinicź, bychmy-li pak serbskeje superintendentury sa nasche wożady dóstali, by s tym wěz swjaska spěchowana była. Wo serbskej superintendenturje njeje hischcźe poślednje słowcźko rěcźane; serbska prědarska konferenza żada sebi, so by wodźer a pschedstajeny serbsko-němskich wożadow serbskeje rěcźe mózny był a so by so tuź pschi nowosarjadowanju łużiskeho zyrkwinskeho wokrjeża wěz tak srjadowała, so bychu so serbsko-němske wożady do jeneho zyrkwineho wokrjeża sjednocźiłe, abo kotryź by pod wodźenjom duchownego stał, kotryź je serbskeje rěcźe mózny, t. r. so by tutón wokrjes serbskeje rěcźe mózneho superintmdentu měł. Tuto żadanje pschedpołoźi konferenza też k. presidentej, hdyź pschińdźe, kaź je lubjene, jednacź wo tutej wězy. Sso samo wě, so je tutón zyrkwiny wokrjeż potom jenoź wotdźěl nascheje sakskeje evangelskeje krajneje zyrkwje; do zyła njeje wożadźe jako tajkej po sakonju móźno ani wustupicź s krajneje zyrkwje ani so wot njeje wotdźělicź. — Pschi tym so też na Rakezy spomina a na zyłu roskoru wożady se sakskim krajnym konsistorstwom, s kotrejeź też tamne wschelake „Sapóśłane“ dla swjaska a dla superintendentury wukhadźeja. Tuta zyła naleźnoscź so wschelakich pschicźinow dla wulzy jara wobźaruje. — Pschedźyda knihownego towarstwa, k. farar Sarjeńk storži na to, so w někotrych wożadach so nabożna serbska wottorhanska protyka pschemako rosschěrja a proźy, so by so tola bóle a bóle rosschěrjała; je jich hischcźe 500 na składźe a nimo teho hischcźe na 1000 Pschedźenakow. Njech tole wschěch nawabi, sebi serbske protyki hischcźe wobstaracź; schtóź sam do Budyschina njepschińdźe abo hewak składnoscźe nima, njech so na duchownego wobrocźi. Wottorhanska protyka sa lěto 1926 ma so hnydom pschihotowacź, so by hischcźe prjedy hacź lětusha hotowa była. Domowinje, kotraź je protyku pjenjeźnje swěscźiła, wupraji so dźak. Tehorunja pschihotuje so wudacźe 2. swjaska „Domjazeho prědarja“. — To a druhe so hischcźe dopraji a tuź njewosta sa jednanje wo nowych serbskich spěwarskich żaneje khwile; to móźemy jenoź wobźarowacź. Njech je to hłowny dypk sobu sa pschichodne seńdźenje, kotreź drje bórsy budźe! Wobdźěłanje dotalnych spěwarskich a pschihot noweho wudawka ma so hischcźe hinak sarjadowacź hacź to nětkle je. Hdyź to tak wostanje, sańdu lěta, prjedy hacź nowe spěwarske mamy. A to njeźmě bycź! Pokaski, kak to hinak cźinicź, so pokasachu; njech na sakoźku tutych pschichodna konferenza dźěło tak srjaduje, so so wěz bóle a bóle spěchuje.

S Noźacźiz. Do njedźelskeho a wożadneho kopjeńka słuscheja pschede wschěm też wożadne powjesće. Njech tu hakle jenicźkeje cźitachmy tydźenja, a to s Pruskeje, pschistajimy tu tola powjesće s nascheje makeje wożady, so nadźijejo, so jeje wjetsche a wulke sotry hischcźe scźěhuja; nascha wożada je sobu mjes najmjeńschimi serbskoněmskimi wożadami; ma wscho hromadźe 495 wobydlerjow; mjes tutymi je 20 katolikow. Narodźiło je so w lěcźe 1924 tu 10 dźěcźi; telko bu jich też wukschcźenych. Wěrowanjow bě jich 5, khowanjow 7; k tomu bu jene dźěcźatko, tśeźi bratsik s lěto prjedy narodźenych trojnikow, w Drjeźdźanach pokhowane. Kschcźeński słub wobnowiło je jich 13 dźěcźi. K Boźemu blidźej je pschischło do Boźeho domu 526; domach wużiwachu Boże wotkasanje 20; wscho hromadźe bě to 546 spowjednych. Cźitarjow misionskeho poźoła bě tu 25; „Pomhaj Bóh“ rosdźělowasche so psches faru do 28 domow; nimo teho dostawaju někotre domy „Pomhaj Bóh“ s póstom; „Nachbar“ cźitaja w 13 swójbach; sa postajene kollekty nada so 296 hr.; druhich darow a kollektow 258 hr., n. pśch. sa mišijonstwo mjes pohanami bu s mišijonskeho kaschcźika a wot cźitarjow Mišijonskeho Poźoła nahromadźene 135 hr. —

Wołtarny wopor sa mißijonſtwo mjes pohanami na ßwjedźenju ſjewjenja tuteho lěta wucźinjeſche 150 hr. — Też w ſańdźenym lěcze, kotrež bě cźežke, woßebje woboßnych pjenjeżnych wobſtejnoſcźow dla, je woßada podpjeru doſtawowała wot ſakſkeho krajneho konſiſtorſtwa, dokelž wunoſchk woßadneho zyrkwineho dawka njedoßaha ſa ſdźerżenje woßady, a nětkle mjenje hacž prjedy, dokelž też my runje kaž druhe woßady — żanych dokhodow ſ kapitalijow nimamy, a dokelž jenicźki knježi dwór ßwoje dawki w naſchej woßadźe njepłacźi. — Njech je tuto nowe lěto ſa naſchu woßadu żohnowane na ſnutskownym a na ſwonkownym a njech wona też dale to ßwoje cźini ſa ſakhowanje porjadneho woßadneho żiwjenja każ ſa daletwarjenje Knjeſoweho kraleſtwa tu a tam! A tak „Pomhaj Bóh“ cźi to dale pſches nowe lěto, luba woßada!

Se **Schleſyſkeje** běchu ßo powjeſcźe roſſchěrjake, ſo je żadkawy mordaŕ Denka pilny kemſchikhodźeŕ był a nahladny muż w ßwojej evangelſkej woßadźe. To njebě drje ßo bjes wotpohlada ſtało a měrjeſche ßo ßobu pſchecźiwo evangelſkej zyrkwi. Woßadny faraŕ woſſjewja nětk ſ Münſterberga, ſo njeje Denka ſa poßledne 20 lět wjazy do Bożeho domu pſchiſchoł a ſo też njeje zyrkwinych dawkow płacźił; też njemějeſche ßo hewak k tajkim, kotſiž běchu ſa zyrkej. S tym ßo poroki ßamo wot ßo pſchecźiwo druhej ſtronje wobrocźa. — Se ßamßnym wotpohladom bě ßo „hoſpodowańſkemu domej“ w Münſterbergu porokowało, ſo je ßo pſche mało wo ßwojich khowańcow, ſ kotrychž je ßebi Denka woßebje woporу pytał, ſtaraŕ. Ale też tutón dom (Herberge) nima niczo wjazy ſ zyrkwju cźinicź, njeje też do zyła wjazy „hoſpodowańſki dom“ we ſwjaſku „Schleſyſkich hoſpodowańſkich domow“, ale je wſchědna ßwětna korczma. — Podobne nadpady pſchecźiwo zyrkwi bě jena kommuniſtiſka nowina cźiniła, powjedajo, ſo je druhi mordaŕ, Angerſtein, pſchezo bibliju pſchi ßebi noßył. Też to njebě wěrno; ale wſcho, też to njemóżne, wużiwaja, ſo bychu ſpytali zyrkwi ſeſchkodźicź. TTo je dopokaz, ſo je jim zyrkej tola pſchezo hiſchcźe jena móz, kotrejež ßo boja.

W **Budyſchinje** ſtłóczichu mi, jako tam poßledni raz běch, do ruki: „Evangeliſches Gemeindeblatt für Bautzen“. Bě to ſawodne cźißko evangelſkeho woßadnika ſa evangelſki Budyſchin, ſ pěknym trójnikom wobraſow: wěżaty ſtary Budyſchin, zyrkej Marije-Marty a zyrkej Sſwj. Pětra. To je něſchto ſwjeßelaze a pěkne, ſo ßebi evangelſky Budyſchina tajke woßadne łopjeńko ſbudźichu. Wěſo je němſke. My Sſerbjo w naſchich ßerbſko-němſkich wjeßnych woßadach mamy tajke woßadne łopjeńko hižo, naſche „Pomhaj Bóh“; ſ najmjeńſcha mohło wone tajke bycź, by-li kóżda ſ naſchich woßadow ßwěrniſcho to ßwoje k tomu pſchinoſchowała, woßebje tajke powjeſcźe a naſtawki, kotrež tuto naſche njedźelſke łopjeńko ſcźinja ſa ßerbſkeho woßadnika naſchich ßerbſko-němſkich woßadow, a to ſa ſakſkich każ pruſkich. Ale na tym to hiſchcźe a pſchezo hiſchcźe jara pobrachuje. To je brach a ſchkoda! Druhe woßady, każ němſka měſta Budyſchina, wutworja ßebi tajke woßadne łopjeno, ßebi jo ſbudźiwſchi ſ wulkimi woporami ale pak też ſ wulkej luboſcźu. My Sſerbjo mamy ßwoje łopjeńko nětk hižo 35. lěto ale njewutworimy je ßebi k tomu gratej, kotryž nam nětkle nuſny. Cźaß je dźenża też ſa zyrkej hinajſchi, hacž pſched 35 a 30 lětami. Tuż dyrbimy też my hinak ſa njón pſchihotowane bycź, a to też ſ tym, ſo wſchě naſche woßady wjeże „woßadne łopjeno“, „woßadnik“ do zyłka, a ſo je tutón tak wutworjeny a wutwarjeny, każ ßebi to cźaß a jeho wobſtejnoſcźe żadaja: K tomu je nuſne, ſo ma kóżda woßada ſ najmjeńſcha jeneho ſtajneho ßobudźełacźerja ſa njo a k tomu hiſchcźe druhich, ſo ßo pſchihódne naſtawki podawaja, ſo ßo woßadne powjeſcźe ſcźeleja, ſo ßo wobraſy pſchinjeßu atd. — Tute żadanja njewuprajimy dźenża k prěnjemu raſej; ßmy to woſpjet hižo cźinili, ale podarmo; to je ſrudźaze, niż tak jara, ſo ßmy podarmo namjetowali a żadali, ale tehodła, ſo njeje telko pſchipóſnacźa a ſpóſnacźa a ßobudźełka ſa tutu nuſnu wěż woßadneho a zyrkwineho żiwjenja, kotraż njeje żadanje jenotliweho, ale cźaßa a jeho wobſtejnoſcźow, a to w Sakſkej a w Pruſkej. Njech je nam tutón poſtup němſkeje woßady pohoń, a runje tak to nucźaze hibanje, kotrež nětkle pſches ßerbſke woßady dźe! Tak każ hacž dotal to njewoſtanje. Tak ßo pſcheměni to jene — pak to druhe. Redaktor.

S mißionſtwa.

Na ßwjedźenju ſjewjenja ßmy ſa Knjeſowe mißionſtwo ſkadowali, — w nětkotrych woßadach wopruja to na Knjeſowym woktarju, wokoło kotrehoż wſchitzy kemſcherjo ſe ßwojim duchownym du. Měnimy, ſo ßo njeje ßerbſka woporniwoſcź ſa knjeſowe mißionſtwo w cźaßach inflazije ſhubiła. Cźaß inflazije a zyły wójnſki a powójnſki cźaß njeje mohł ſniczicź mißionſki ſkutk. S nowymi a ſtarymi mozami ßo roſſchěrja. A wědomnoſcź ßama pſchipóſnawa mißionſke dźełko. Erlangenſka fakulteta bohoßłowſtwa je mißionara Gutmanna a Lipſcźanſka fakulteta bohoßłowſtwa je mißionara Frölicha ſa doktora bohoßłowſtwa pomjenowała. Mißionar D. Gutmann wotpucźuje 20. januara ſ mißionarom Raum ſ Amſterdama k horam pod Kilimandſcharom w Rańſchej Afrizy; tam ſapoczńjetaj ſ nowa ſ mißionſkim dźełom mjes Wadſchagga. Mißionar D. Frölich pojědźe w běhu tuteho lěta do Rańſcheje Indiſkeje, hdźež ma ßobudźełacź pſchi ſ nowapſchełożenju tamniſcheje biblije.

K rospominanju.

„P ſ ch e c ź i w o n a b o ż i n j e wojuja pſchezo jenoż cźłowjekoju, kotſiž ßu ſacźucźe ſa wſcho, ſchtoż hłuboke, ſhubili. Cźim bóle cźłowjek ßebje ßameho, żiwjenje a cźłowjekow dopóſnawa, cźim bóle też bycźe a ſmyßl nabożiny dopóſnawa.“ —

„Na tutej ſemi dyrbi kóżda duſcha ßwoje cźełko měcź, a ſchcheſcźijanſtwo ßwoju zyrkej: roſwucźowanje, pſchikład, kultus (Boże ßłużby) a twjerdy hród. Bjes jeneje widomneje zyrkwje njebudźe zyrkej bóle a bóle duchowna, ně roſdrjebi ßo a roſpłuknje. Tehodła: Kiž wy k duchej ßo wuſnatwacźe, njeſazpěwajcźe to, ſchtoż je ſwonkowny twaŕ!“

Liſtowanje.

Cźeſcźeni dopißowarjo tuteho łopjeńka ßu proſcheni, ſo bychu wſchě dopißy, kotrež njejßu jenoż roſprawy, powjedanczka a podobne, ale kotrež někajku kritiku abo něſchto podobne pſchinjeßu, n. pſch. wo ßerbſkich ſpěwarſkich, abo woßadnych wobſtejnoſcźach abo podobnym, niz do cźiſchcźerńje podawali ale podpißanemu redaktorej, a to ſa kóżde cźißko najpoſdźiſcho hacž do póndźele prjedy.

Faraŕ Wyrgatſch, Noſtitz, Poſt Weißenberg (Sa.).

M. we **L.** ſa 4. p. Ep.

H. w **H.** ſa Sept.

M. w **Bu.** ſa Sex.

Wutrobna próſtwa na wſchěch cźitarjow naſcheho njedźelſkeho łopjena „Pomhaj Bóh“.

Jena knihownja trjeba nuſnje ſcźěhowaze cźißła: ſ lěta **1921** cźißła 1, 12, 30, 32, 45, 50 a 52; ſ lěta **1922** cźißła 8 a 18; ſ lěta **1923** cźißła 14, 15, 19, 32 a 39; ſ lěta **1924** cźißło 28.

Wſchěch lubych cźitarjow naležnje proßymy, ſo bychu, je-li tute cźißła ßami dale njetrjebaja, je nam dobrocźiwje wotſtupili.

Wudawańja na lawſkich hrjebjach 4.

Samotwity redaktor: faraŕ Wyrgacź w Noßacźizach.

Čišło 5.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske kopjeno.

W Budyšchinje, 1. februara 1925.

Čišchcź a nakład Smolerjez knihičišchćernje a knihańnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

4. njedźela po 3. kralach

Math. 8, 23—27.

Zyły czaß po tšjoch kralach, kiž lětża ſ tutej njedźelu ke kónzej dźe, chze nam w njedźelskich sćenjach bójsku kraßnosćź naschego Knjesa sjewicź abo, kaž móżemy też prajicź, jeho profecźiski hamt nam pšched wocži stajicź, kaž potom ßwj. póstny czaß jeho wyschschiměschniski hamt a napoßledk jutrowny a ßwjatkowny czaß jeho kralowski hamt. Profeta pak dyrbjesche ßo jako tajki pšches prědowanje Božeho ßkowa, ßwjate khodźenje a dźiwy wupokasacź. W ßwjatych sćenjach prjedawschich njedźelow po tšjoch kralach ßmy widźeli, kak je Jesuß ßwoju bójsku kraßnosćź sjewił w templu ßedźo mjes wucźerjemi, na kwaßu w Kana se ßwojim prěnim dźiwom a po prědowanju na horje se sahojenjom wschelakich khorych. W dźeńßnischim sćenju Knjes ßwoju bójsku kraßnosćź na morju sjewi. Kraßnischo a sjawnischo drje ju njemóżeschе pokasacź. Wschako ludźo, kiž ßu ßwědkojo tuteho dźiwa, połni spodźiwanja praja: „Kajki je to muž, so ßu wětry a morjo jemu poßłuschne?“ My tak ßo praschecź njetrjebamy. My wěmy: wón je jenicźki narodźeny Ssyn Boži, pšches kotrehoż ßu wschitke wězy sćinjene, kotremuż je data wschitka móz w njebjeßach a na semi, kiž ma tehodla też móz, howrjazenu wichorej pschikasacź, so woněmi a schumjazym żołmam, so ßo lěhaju. Otw, so bychmy my, hdyż Boże njewjedra ßo wysche nascheje hłowy sběhaju a naß bojosćź a ßtróżenja sapschimaja, hłowu khrobłe posběhnyli a se spěwarjom prajili: „Bóh je nascha nadźija a ßylnosćź, ta pomoz w tych wulkich nusach, kotreż naß ßu sapschijałe. Tehodla ßo njebojimy, hdy by runje ßo semja powrócźiła a hory ßo ßrjedźa do morja ponuriłe.“ (Pſ. 46.) Nasch Knjes poßłyłi nam pšches rospominanje naschego ßwj. sćenja wěru, so bychmy troscht a nadźiju w nusy spytowanja a w ßmjercźi wobkhowali.

Jesußowa bójska kraßnosćź we łódźicźzy na jězoru.
My widźimy jeho bójski měr, bójsku miłosćź,
bójsku pomoz.

1. „Wón ßtupi do łódźe a jeho wucźomnizy dźěchu ßa nim.“ Běsche wjecźor prózy połneho dnja. Knjes běsche prědowanje na horje dźeržał, wußadneho sahojił, wotroczka hejtmana se Kapernauma a Pětrowu pschichodnu macź wustrowił a wjele druhim khorym pomhał. Wón běsche ßprózny a chzyßche ßo cźišchcźenzy luda sminycź. Tehodla do łódźe ßtupi, so by ßo na tamny brjóh jězora pschewjeſł. Łódź běsche kaž kóżda druha a tola pschi tutej jězbje wusnamna, pschetoż wona parlu njebjeßow a semju njeßeſche, Jesom Khryßta, Božeho a cźłowjeſkeho ßyna, wumożnika ßwěta, sbóżnychcźinjerja shubjenych hrěschnikow, pschewodźeneho wot wucźobnikow. Tehodla je też tuta łódźicźka wot starodawna wobras kscheſcźijanskeje zyrkwje a pschirunanje cźłowjeſkeho żiwjenja była. Łódź ßłuži k temu, so wot jeneho brjoha k druhemu brjohej abo krajej ßo pschewjeſemy. Tak dyrbi zyrkej naß wot tuteho do tamneho żiwjenja wjeſcź. My wschitzy we łódźicźzy nascheho żiwjenja pšches morjo cźaßa k wěcźnosćźi jěsdźimy. Ale jich jara wjele je, kiž na wottyknjeny kónz njemyßla. Woni łódź ßwojeho żiwjenja ſe ſeńſkimi żadosćźemi a staroſćźemi wobcźežuja, so ßo dadźa pschi ßwojej jězbje wot wichora ßwětneje myßle, żadosćźe wocźow, żadosćźe cźěła a hordosćźe żiwjenja, wot wichora spytowanja a nusy wot praweho pucźa wotwjeſcź a k wottyknjenemu kónzej njedozpija. Kak je

ſ tobu? Je ľódź twojeho žiwjenja na prawym puczu? Jenož ſchtóž we wěrje wostanje a ju w žiwjenju wopokasuje, doprědka a k ſbóžnemu kónzej pſchińdże. Bjes wichorow pak njewoteńdże. Tam we ľódźi na Genezaretſkim jězoru běſche Jeſuß ſprózny wot wohczeżnoſcże a dźěła dnja wußnył a wón też dale ſpaſche, „jako wulke njewjedro ßo ſběže na morju, tak, ſo ta ľódź ſe żołmami bě pſchikryta“. So Jeſuß tam ſpaſche, je nam ſ dopokasmom, ſo Boži Ssyn wěrny cłowjek bě, we wſchitkim nam runy, ale bjes hrěcha. Wón je tón muż, wo kotrymž pißane ſteji: „Wón wuprózdni ßo ßam a wſa wotroczkowy ſchtalt na ßo, bě podobny cłowjekam a na wſchnju jako cłowjek namakany.“ Ale tola běſche kral, tón wěczny Ssyn Boži a runje tuta jězba dyrbjeſche jeho w jeho bójſkej kraßnoſczi ſjewicź. Kak je móżno, ſo móże cłowjek pſchi tajkim howrjazym njewjedrje we ľódźi ſpacź? To njeběſche jenož naturſke ſpanje. Jeho ſpanje tudy běſche bójſki měr. Wón ßo ſ knjeſom nad ßwětom a nad wichorami a żołmami morja cżujeſche. Sswoju bójſku kraßnoſcź ſe ßwojim měrom ſjewi. A to dyrbi pſchi pohladanju na jeho zyrkej a na ľódź naſcheho żiwjenja w cżaßach cżěßnoſczow a domapytanjow naſch troſcht bycź. Każ běchu wucżobnizy wěſcże měrneje jězby pſches cżichi jězor ßo nadźijeli, tak my lohko měnimy: hdyż ßmy Jeſußa do naſcheje ľódże żiwjenja ſ wjeßołym dowěrjenjom pſchijeli, tuż dyrbi kóżda tyſchnoſcź nam ſ pucża hicź. Ale nawopak huſto je. Wěrjazy kſcheſczenjo huſto wjele bóle wichorojtu jězbu maja, hacź dźěczi ßwěta, kiž ßebi ßami ßwój pucź pſches żiwjenje pytoju. Na tym ßo wěrjazy kſcheſczan ſpodźiwacź njedyrbi. Wucżobnik njeje pſches ßwojeho miſchtra. Hdyż je naſchemu Knjeſej woda ſtyſknoſcże pſches duſchu ſchła, ſo w ßwojim ſtyſku na kſchiżu ßo k Bohu wołaſche; kak ßměmy my wocżakowacź, ſo budża wichory a żołmy naß pſchepuſchczicź. „Na ßwěcże macże wy cżěßnoſcź“, praji k tym ßwojim. Niz tudy, hakle tam je ſbóżny pſchiſtaw, hdźež je nam wěczny měr ßlubił. To pak ma wěrjazy kſcheſczan pſched dźeſczom ßwěta, kotreż je na ßwoju móż pokasane a tehodla bjes troſchta, nadźije a ſepjery, doprědka, ſo ma teho pſchi ßebi, kotremuż dyrbja też hiſchcże dźenża wětry a morjo poßłuſchne bycź. Wón njeſpi a njedrěma, też hdyż ßo tak ſda, hdyż ßwoje wobliczo potaji a my móż troſchta modlitwy a Bożeho ßłowa njecżujemy, ale měnimy, ſo ßmy wot Boha wopuſchczeni. W tajkich cżaßach rěka: niz ſadwělowacź, ale dale wěricź, dale ßo modlicź a pſchi Božim ßłowje woſtacź. Wěra tola w tym njewobſteji, ſo Božu pomoz widźimy a jeho hnadnu bliſkoſcź cżujemy. To żana wěra wjazy njeby była. Wěricź rěka wjele bóle, na Božu pomoz ßo ſpuſchczecź, hdyż też nicżo wo njej njewidźimy, cżiſchi bycź Knjeſej a ßwoju nadźiju na njeho ſtajecź. Nawukńmy to ſ bójſkeho měra Jeſußoweho we ľódźicżzy, w kotrejž ßwoju bójſku kraßnoſcź ſjewi. Tu pak tam też ſjewi we ßwojej bójſkej miloſczi.

2. „Wucżobnizy pſchiſtupiwſchi k njemu, wubudźichu jeho a dźachu: Knjeże, pomhaj nam, my kónz wosmjemy.“ Kak wjele ľódźow lěto wot lěta ſe wſchěm, ſchtoż w nich je, ßo ponuri. Jich liczba je wulka. Hłubina morja je też wulka Boża rola. Sswjate pißmo też praji, ſo budże na wulkim poßlednim dnju też morjo ßwojich mortwych ſaßo dacź. Kak wulke a ßylne móża też wichory na morju bycź a kak żałoßne ſtróżenja a ſtyſki pſched ßmjercżu w hłubinach ßo ſchumjazeho morja. Wſchelke powědanja ľódźnikow wo tym ßwědcża a wſchelake wobraſy nam tajke ſtrachi pſched wocżi ſtajeja. Tamne njewjedro na Genezaretſkim jězoru je woßebje ſtraſchne było. To ſ teho widźimy, ſo wucżobnizy, ßamo Pětr, Jakub a Jan, kiž běchu rybazy wot powołanja, kiž tutón jězor ſnajachu a kiž běchu tola krucźi mużojo, niz bojaſliwi ludźo, ßo ſtróżichu a tak ſtyſknje wołachu: „Knjeże, pomhaj nam, my kónz wosmjemy.“ Haj, każ ßwj. ſcżenik Markus powěda, jemu poroki cżinja: „Miſchtrje, njeſtaraſch ty ßo wo to, ſo my kónz wosmjemy?“ Jich wěra njeby tak mała a ßłaba była, hdy njeby Jeſuß ſpał, ale by jene poßylnjaze ßłowo k nim prajił. To je najcżeżſche ſpytowanje ſa Boże dźěcźi, hdyż ßo w nuſy k Bohu wołaju a wón po ſdaczu jich njeßłyſchi, ale ſ pomozu ßo dliji, hdyż wo troſcht proſcha, ale wutroba bywa pſchezo njeměrniſcha. Wſchako my też ßami ſe ßwojeho ſhonjenja wěmy, kak bojoſcź a ſtróżenje naß ſapſchimnje, hdyż njewjedro wyſche naſcheje hłowy ßo hromadu cżehnje. Ale mózachu wucżobnizy ßo woprawdże bojecź, ſo budże ľódź ſ jich miſchtrom a Knjeſom ßo ponuricź? Hdże běſche jich wěra? Jich bojoſcź tola pſchicżinu w tym njemějeſche, ſo budże ſtrach tajki wulki, ale w tym, ſo budże jich wěra tajka mała. Pſchetoż wjetſcha hacź pomoznik nuſa nihdy njeje. „My kónz wosmjemy“, tak praja. Haj, móż naſcha dobycź njemóże, my ßmy ſ njej jara ßłabi. Njeběchu woni widźeli, kak běſche jich Knjes zyliczki dźeń wot ranja hacź do wjecżora wjele dźiwow cżinił? Ale to je naſche waſchnje: hdyż ßmy też dźeßacź krócź Božu hnadu a pomoz ſhonili — w bliżſchej nuſy ßmy tola ſaßo małowěriwi. Wótre ßłowo ßwarjenja běchu wucżobnizy ßebi ſaßłużili, ale ně, Knjes jim jenož praji: „Schto ßo tak jara bojicże, wy małowěriwi?“ To je bójſka miloſcź. Wěru wucżobnizy hiſchcże mějachu, hewak ßo ſ prózdnu wo pomoz njebychu na Knjeſa wobrocźili, ale mała běſche jich wěra. Tutón żehliwy ßużoh njecha wuhaßnycź, ale ſahoricź. Njech tuto ſjewjenje jeho bójſkeje kraßnoſcże w jeho bójſkej miloſczi nam k troſchtej a k poßylnjenju naſcheje, huſto też tak ßłabeje wěry ßłuży. W żiwjenju kóżdeho kſcheſczana cżaßy ſpytowanja pſchińdu, hdźež ßwęża wěry ßo tak ßłabje ßwěcźi, ſo ſkoro ſahaßnje. My wěmy, kak nuſno ßylnu wěru trjebamy a cżujemy też, ſo njemóżemy ßami naſchu ßłabu wěru poßylnicź. Hiſchcże bóle troſchtuj a poßylnjuj naſchu ßłabu wěru ſjewjenja bójſkeje kraßnoſcże naſcheho Knjeſa w jeho bójſkej pomozy we ľódźicżzy na jězoru.

3. „Tuż ſtany wón a wobhroſy wětram a morju; dha wſchitko wocźichny“. Każ ßwj. ſcżenik Markus powěda, dźeſche Jeſuß k morju: mjelcź a woněm! A wětr pſcheſta a ſta ßo wulka cźiſchina. Pomyßlcże ßebi, wodźer jeneje ľódże by wſchi wulkich wichorach a ſchumjenju morju prajił: „Mjelcź a woněm!“ — my bychmy to ſa wrótnoſcź dźerżeli. Njemóż a knicżomnoſcź cżłowjeka by ßo bórſy pokasała. Ale tam ßo tón dźiw pſched wocżomaj cżłowjeka ſta, ſo ßu wětry a morjo, kiž tola ani ßłyſchenja ani roſuma nimaju, Knjeſej Jeſußej na ßłowo poßłuſchne a ßo ſ cżicha k jeho nohomaj lěhaju. Cżi, kiž běchu ſe ßwědkami tuteho dźiwa, ßo ſpodźiwajo dźachu: „Kajki je to muż, ſo jemu wětry a morjo poßłuſchne ßu?“ Jemu běſche lohko, prajicź k morju: „woněm!“ dokelž je wón wſchehomózny Bóh, ſtworicźel njebjeßow a ſemje a ſdźerżeŕ a wodźeŕ wſchitkich wězow. Tehodla, każ dołho Jeſuſa pſchi ßebi mamy, kónz njewoſmjemy. Drje wón naß dźiwnje wjedźe, ale napoßledk budźemy ßo jemu hiſchcże dźakowacź, ſo wón naſcheho woblicża pomoz a naſch Bóh je. Ľódźicźka, w kotrejž je Knjes, ßo w ſchumjazym morju njepodnuri, ale naß wěſcże pſches wſchitke żołmy do pſchiſtawa wěcżneho měra dowjeſe. Njech pſchińdu wichory, ſtyſki duſche, ßmjertna nuſa, jenož ſo we wěrje k naſchemu Knjeſej ßo wołamy. Wón naß ßłyſchi, hdyż ßo też ſda, ſo ſpi a ſo je ßwojej wuſchi pſchecźiwo naſchemu wołanju ſamknył. Wajchtaŕ Iſraelſki njeſpi ani njedrěma a jeho ruka njeje pſchikrótſchena, ſo njemohł nam a ßwojej zyrkwi pomhacź. Pſchecźiwo zyrkwi cźiſteho ßłowa ßo ßwět a fěrſchta tuteho ßwěta ſe wſchej mozu poſběhujetaj. A tola je wſchitke wichory pſchětrała. Jeſuß je jeje ßylny ſchkit. Tak je też ſ kóżdym tych jeho. Budźmy jenož cżiſchi a wocżakajmy na Knjeſa! Hiſchcże wjetſchi dźiw je, ſo móże naſchu wu-

trobu směrowacź. Też tutón dźiw dokonja ſ tym, ſo wón naš wuczi wěricź, ſo žu wſchitke žołmy nuſow žmjercze a hele, kiž chzedźa naš ſpóžeracź, wot njeho pſchewinjene a ſo je wón naſch měr ſ Bohom. Tuta wěra we wutrobje naš cźichich, ſtroſchtnych, njekhabłazych cźini. Tak žo bójſka kraſnoſcź ſjewi w nim, kotremuž žu wětry a morjo poſłuſchne a kiž móže naſchu wutrobu ſměrowacź. Koho dyrbjeli žo bojecź, pſched kim dyrbjeli žo ſtróžicź? Derje nam, hdyž je wón naſcha nadźija a žylnoſcź a my pola njeho pomoz pytamy we wſchitkich nuſach, kiž žu naš ſapſchijale. Potom je też naſche ſbóžne ſhonjenje: „Moja duſcha je cźicha k Bohu, kotryž mi pomha.“ (Pſ. 62,2.) Hamjeń.

Po hodźoch.

„Njeſapomnju ženje“, tak powěda němſki pſchekupc, kiž bě daloko po žwěcze wokolo pſchiſchoł, a to ſ widźazymaj woczomaj, „hodowny žwjedźeń, kotryž w Baltimore žobu žwjeczach. Běch to ſbožo měł, ſo běchu mje jenej němſkej žwójbje poruczili, a to jenej, kotraž je žobu ta najbóle pſchecźelniwa mjes tymi, kotreż ſnaju, a ja ſnaju wjele žwójbow w zuſnych krajach. Dyrbju wuſnacź, ſo žym žo pſched njej troſchku bojał; běchu mi tola prajili, ſo do pobožnych žłuſcha. Chzu zyle ſprawny bycź; pſched kſcheſcźijanſtwom mějach drje powſchitkowny reſpekt, tola to mi móžno njebě, ſroſumicź tu pobožnoſcź, kotraž nabožinje prěnje měſtno we wſchěch wobſtejnoſcźach žiwjenja pſchewoſtaja a wſchě wězy wſchědneho žiwjenja ſe žwojej wěſtej měru khutnje měri. Běch žo na to ſwucził, tole pola Jendźelczanow ſnjeſcź; liczach to do woßebitoſczow jich luda. Njedźiwach žo wjazy na tym, hdyž měješche to tajki jendźelſki gentleman (to je w Jendźelſkej mjeno ſa muža, kotryž wě, ſchto žo žłuſcha; chzeſch-li tuto žłowo po jendźelſku wuprajicź, dyrbiſch prajicź: „dſchentl'män“) na puczowanju, hdźež maſch tola wſcho móžne druhe na ſtaroſcźi, bibliju a modleńſke knihi žobu. Běch też tomu pſchiwuknył, ſo w němſkich hoſcźenzach jendźelſke žwójby, kotreż ſe mnu durje pſchi durjach bydlachu, rano a wjeczor žwoje nutrnoſcze dźerżachu. Ale, hdyž to w němſkich domach něſchto tajke nadeńdźeſch, bě mi to něſchto zuſe, haj něſchto, ſchtož njemóžach ſnjeſcź. Bě mi ſkoro tak, jako mohli tuczi pobožni na jeneho kaž ja, kotryž je wſchědne cźłowjeſke dźěcźo — abo žwětne dźěcźo, kaž to jich wjele praji! — jenož tak kuſk ſ małowažењom ſhladowacź. Tutu ſtaroſcź ſpytowach ſ tym wotbycź, ſo žebi prajach: tuczi njejžu też lěpſchi hacž ty, žnadź jenož wo lut hordźiſchi abo žu dozyła jenož do woczow žwjecźi. —

Wy žo mje praſchecze, hacž žebi to dźenža też hiſchcze tak myšlu. Njewěm po prawom žaneho praweho wotmołwjenja, kotreż mohł wam to dacź. Tuto praſchenje je mje lěta dołho nadběhowało a ja žym žo ſ nim ſaběrał, ale roſšudneje wotmołwy njejžym, hdyž dyrbju ſprawnje rěczecź, hiſchcze namakał. Tola myšlu žebi, ſo žym po prawym puczu k njej. Cźim bóle žo to ſe žiwjenjom a ſ jeho khutnymi praſchenjemi ſeſnajeſch, cźim khmaniſchi bywaſch to ſa to, žebi ſe wſcheho tu prawu wotmołwu ſeſtajecź a wucźitacź. A moja žona“, — tłóczi ruku mandźelſkeje, kotraž pſchi nim žedźi — „pomha mi pſchi tym a też naju dźěcźi.“ Pohlada pſches woczinjene durje do pódlanſkeje ſtwy; tam błyſchczeſche žo jažnje hodowny ſchtom; pod nim hrajkachu žebi jeho dźěcźi, zyle podnurjene do darow, kotreż buchu jim bohacze nawobradźane.

„Tola, chzu wam wo Baltimore dale powědacź. To, ſchtož mam wam tu prajicź, žłuſcha tak rjez žobu do wotmołwjenja na to praſchenje, kak žym ſmyšleny. Naſpomnjena žwójba pſchija mje luboſcźiwje; dyrbjach tam też wjeczor woſtacź a žo, ſchtož žo žamo wot žo roſumjeſche, na nutrnoſcźi wobdźělicź. To bě mi hacž dotal něſchto zyle zuſe; tuž žo też njepodach, khiba ſ wěſtym ſnutſkownym ſpjeczowanjom, do teho, ſchtož bě mi tam wotžudźene. Schto to pomha? — tak pſchi žebi prajach — ſ tajkimi cźinkami žebi ſbóžnoſcź też njekupja! Cźehodła nimaja to na zyrkwi doſcź? Tole a druhe žebi rosmyšłowach, poſtanywſchi a kaž druſy ruzy ſtyknych.

Sſo potom do hoſcźenza wrócźejo, wuſnach žebi: Lěpſchi hacž ty drje njejžu, ſbožowniſchi hacž ty žu pak zyle wěſcze! Njemóžach prěcź, ſo to w tutej zyłej žwójbje wěſty měr knježeſche, po kotrymž běch žo ſtajnje njenje abo bóle žedźił, njech bych to pſchebywał, hdźež bych to chzył. Je to tajke potajne žedźenje, tajke dźiwne ſtyſkanje, kotreż cźe wobſtajnje nadběhuje. Sda žo cźi druhdy, ſo tu njeje, je pak tu tola, a ſ cźažami cźe ſ tajkej mozu nadběhuje, ſo žebi rady njewěſch. Snajecze drje wſchitzy tole! Haj praju: nadźijomnje tole wſchitzy ſnajecze! Njeſbožowny mi tón, kotryž to njeſnaje.

Naſajtra doſtach pſcheproſchenje wot tuteje žwójby, ſo bych hody žobu žwjecźił. Hanibowach žo troſchku, ſo bě runje tuta žwójba tak pſchecźelniwa pſchecźiwo mi. Prózowach žo, ſo njebych wjazy jeje pobožnoſcź žudźił; k tomu buch pſchezo ſ nowa wabjeny wot žwojeho dotalneho ſmyšlenja. (Pokracźowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Němſki miniſter ſa wobkhad je ſapółłanzej němſkoſtatneho žejma Dr. Mummej na napraſchowanje wotmołwił, ſo žo dowolnoſcź ſa darmotne woženje ſwonow po żeleſnizy podlěſchi. Dowolnoſcź bě hacž do 31. dezembra 1924 pſchiſwolena; je žo na dalſche poł lěta, hacž do 30. junija 1925 podlěſchiła. Tuž žo njech woßady, kotreż njejžu hiſchcze ſchkodu, kotraž wulka wójna mjes ſwonami naczini, wurunake, hnydom wo ſwony poſtaraju, ſo bychu tak wjeſbu ſa nje ſalutowale.

Swjaſk evangelſkich dźěłacźerjow ſa Němſku je dobry poſtup cźinił. Je žebi hłowny ſekretariat ſałożił, kotryž ma tuto ſa lud a zyrkej jenak waźne hibanje evangelſkich dźěłacźerjow po zyłej Němſkej rjadowacź; žydko hłowneju ſekretarow a dozyła hłowneho ſekretariata je Spandawa pola Barlina.

Dalſche ſnamjenjo evangelſkeho hibanja a žiwjenja je to, ſo žu evangelſzy ſ Němſkeje a ſ wukraja žo ſjednocźili a dom Hainſtein, kotryž runje pod hrodom Wartburg leži, kupili. Sſu nětko pod pſchedžydſtwom ſchwedſkeho evangelſkeho arzybiſkopa Soederblom w ſhromadnym poſtedźenju jednali, kak ma žo tuto wobſchěrne a rjane nowe wobžedźeńſtwo najlěpje ſa evangelſku zyrkej a žiwjenje evangelſkich ludow wužicź. To poſłednje njeje žo we tutej wězy hiſchcze ſtało, wěſte pak je, ſo žo tu nowe, waźne měſtno ſa zyłe evangelſke žiwjenje wutwori. Wartburg a Hainſtein, wobaj hromadźe, to budźe tuž cźim žylniſche a rjeńſche žrjedźiſchcźo ſa wſchě ludy evangelſkeho wěrywuſnacźa! Pſchi tym je woßebje ſwjeßelaze, ſo žo evangelſke zyrkwje zyłeje ſemje ſnjaſuja bóle a bóle do zyłka a ſo žo tajke runje nětkole ſtawa, hdyž to Rom žwjecźi žwjate lěto a pſchi tym wſchě žwoje mozy napina, reformaziju a evangelſku zyrkej ſniczicź a wſchě kſcheſcźijanſke ludy ſjednocźicź k nohomaj bamža. Dalſche wobžwědczenje tajkeje evangelſkeje mozy budźe też ſjěſd evangelſkich wſchěch ludow w Stockholmje. A jedyn dopokaz ſa to mjes jich wjele budź też Ty, bywajo žwěrny žwojej evangelſkej zyrkwi a bywajo jej dobry žwědk ſe žwojim zyłym žiwjenjom!

„Cźeſkobratrſke Hlaſy“ piſchu: Tyžazy ludźi je wuſtupiło w poſłednich dnjach ſ romſko-katolſkeje zyrkwje a było by jich wo wjele wjazy, njebychu-li madźarſke ſakonje wuſtupjenje ſ zyrkwje poczeżowale. — Tuta powěſcź tuteho cźeſkobratrſkeho nabożneho łupjena wobžwědcza powěſcze, na kotreż žmy tu hižo ſpominali.

Wschelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **„Towarſtwo pomozy ſa ſtudowazych Sserbow“** je ßo we „Sserbſkich Nowinach“ ſ nowa wſchěm Sserbam poruczíko, jich proſcho wo pomoz ſa tutón nětkole tak nuſny ſkutk: podpjeracź ßerbſkich ſtudowazych. Też tu budź na tutu próſtwu pokaſane. Je jara nuſne, ſo ßo dopjelni wot wſchěch. — Dokelž je inflazija też ſamoženje tuteho towarſtwa nimale ſniczíla, je cźim bóle nuſne, ſo Sserbjo pomhaja, a to nětkole najprjedy ſ wurjadnymi darami a potom dale ſ porjadnymi. Towarſtwo proßy wucźerjow, ſo bychu ſběrku ſarjadowali, a tam, hdźež ßerbſkich wucźerjow njeje, kaž woßebje w Pruſkej, duchownych, ſo bychu tole cźinili. Dary pſchijimuja: pokladnik k. wucźeŕ Pohlan w Budyſchinje na Jurjowej dróſy 5. — Sserbſka ludowa banka. — Sserbſka knihaŕnja w Sserbſkim domje. — Tuž do ſkutka Sserbam k ſpomoženju, Bohu k cźeſcźi!

— Też „Nachbar“ rospraŵja ſ krótka wo Rakezach a wobßadźenju Rakecźanſkeho farſkeho měſtna. Skónczá ßwoju rospraŵu ſe ſcźěhowazymi ßłowami, kotreż tu podamy, dokelž też jene wukładowanje teho nětkole tak husto trjebaneho ßłowa „Volkskirche“, ludowa zyrkej, pſchinjeße. „Je to njewužitkne wužiwanje teho ßłowa „Volkskirche“, hdyž je ßo w tutym padźe ſa prawo jeneje wjetſchiny woßady žadało, ſo by ßo dyrbjało farſke měſtno pſchecźiwo placźazym zyrkwinym ſakonjam jenemu hiſchcźe njedopſchihotowanemu — (Nachbar piſche: unreifen Manne) — muźej pſchewoſtajicź. Do tajkich njeſnjeßomnych a ſtraſchnych wobſtejnoſcźow by to krajna zyrkej po tutym puczu pſchiſchła! Woßadźe běchu hubjenje radźili a nowinaŕſtwo (die Preſſe) podwoli ßo tomu, lud zyrkwje (Kirchenvolk) ſamylicź.“ — Podamy tutón wußud tu, dokelž ma tutón njedźelnik też we naſchich ßerbſko-němſkich woßadach wjele cźitarjow.

Zyły ßerbſki lud žaruje ſe ßwojimi katolſkimi wěrybratrami ſa njeboh tachantom Jakubom Skalu. Je wumrěł ßobotu, 17. januara rano ½2 hodź. „S tachantom J. Skalu“, tak piſche „Katolſki Poßoł“ w ßwojim 4. cźißle, „je woteſchoł ſ naſcheje ßrjedźiſny nadobny knjes, kotryž mějeſche w ſtawiſnach Sserbowſtwa a też naſcheho katolſkeho zyrkwinſkeho žiwjenja w poßlednich 50 lětach wulku ważnoſcź.“ — „Slemjena je nětko wutroba, kotraž běſche bika ſ połnej luboſczu ſa měſchniſke powołanje, kotraž je ßo horika ſa ſbožo telko njeßmjertnych duſchow, kotraž žadaſche jenicźzy najlěpſche ſa ßerbſki lud a kraj. Tola jeho wopomnjecźe njech ßo njeſhubi, njech bywa pohonjenje ſa młódſche ſplahi!“ — Tachant Jakub Skala narodźi ßo 18. febr. 1851 w Khróſcźizach, bě na tachantſkej ſchuli a katolſkim ſeminarje w Budyſchinje, wopytowaſche jako khowańz „ßerbſkeho ſeminara“ němſki gymnaſium na Małej ſtronje w Praſy; tam w ſtowěžatej Praſy wudokonja ßo ſa cźaß 10 lětneho pſchebywanja k ßwědomitemu měſchnikej a k ſahorjenemu Sserbej, bě też 4 lěta ſtarſchi „Sserbowki“. Jako měſchnik je ſkutkował we Ralbizach połſcheſta lěta a potom hacź do ßmjercźe w Budyſchinje a je ßebi dobył wulke a wyßoke ſaſtojnſtwa a wuſnamjenjenja. Je był ſ redaktorom „Katolſkeho Poßoła“ a katolſkeje protyki „Krajan“; je ſ naſchim ſnamjenitymi a wulkimi wjednikami ſkutkował a dźěłał ßwěru a pilnje ſa zyły ßerbſki lud a bu też po ßmjercźi njeſapomniteho fararja Kſchiżana-Hodźijſkeho pſchedßyda naſcheje „Macźizy Sserbſkeje“. S tutej žaruje zyły ßerbſki lud ſa tutym nadobnym wótcźinzom.

S Krebje. W ſ Božej pomozu dokonjanym lěcźe 1924 narodźichu ßo w naſchej woßadźe 50 dźěcźi, a to 25 hólczkow a 25 holczkow. Kſchcźeńſki ßlub wobnowichu 32 dźěcźi. Wěrowanjow běchu 5. Semrěło je 15 woßobow; mjes tutymi bě 7 dźěcźi, kotreż njeběchu hiſchcźe lěto ſtare; nimo teho je ßo 1 dźěcźo morwe narodźiło. — Do kollektow ßu nawdali 339,20 hr., wyſche teho ßu ſa mißionſtwo mjes póhanami darili 141,16 hr. a ſa dom ßmilnych ßotrow ſ Běſnizy na 150 hr. — 24 krócź bu ßwjate wotkaſanje wudźělowane a to 922 ſpowjednym; běchu to 379 mużſkich a 543 žónſkich. — Sa 25. januar poſtajene wólby njetrjebachu ßo pſchewjeſcź, dokelž bu jenoż jena wólbna liſcźina ſapodata, kotraž bě prawa. Ssu potajkim wuſwoleni: a) do woßadneje rady (Gemeindekirchenrat) 1. kněžkaŕ M. Ziža w Cźerńſku; 2. hł. wucźeŕ a kantor Schołta w Krjebi; 3. bur Jan Měrla w Nowej Wßy cźo. 11; Jan Karch, rěſak, w Mikowje; ſaſtupjeŕ je fabrikant Mehling w Nowej Wßy. — b) do woßadneho ſaſtupjerſtwa: 1. ſahrodnik Bohakhwal Wicźas w Krjebi; 2. hoſcźenzaŕ Max Biebrach w Krjebi; 3. kowaŕſki miſchtr Emil Paul we Krjebi; 4. ratař Měrcźin Michalk w Krjebi; 5. pſchekupz Alfred Retza w Krjebi; kněžkaŕ Jan Ssymank mjen. Fechler w Nowej Wßy; 7. ſahrodnik Bohakhwal Muka w Cźerńſku; 8. murjeŕ Jan Jurak w Cźerńſku; 9. dźěłacźeŕ M. Muka w Krjebi; 11. konjeńzaŕ Pawoł Spindler w Krjebi; 12. wuhibaŕ Hermann Nitſcha w Krjebi; 13. wucźeŕ Kurt Henſel w Krjebi; 14. cźěßla Ernſt Fietza w Krjebi; 15. murjeŕ Jan Wichor w Krjebi; 16. fabrikant Walter Mehling w Nowej Wßy; 17. dźěłacźeŕ Otto Zimmer w Nowej Wßy; 18. żeleſnizaŕ ſw. ßł. Auguſt Wojta w Nowej Wßy; 19. dźěłacźeŕ M. Schubert w Cźerńſku; 20. dźěłacźeŕ Guſtav Jannaſch w Cźerńſku; 21. wojnař Robert Muka w Mikowje; 22. ſahrodnik Auguſt Schuſter w Krjebi; 23. fabrikant zementowych tworow Ernſt Mechelk w Mikowje; 24. twarz Max Petrik w Mikowje. — Saſtupjerjo ßu: 1. kněžkaŕ Jan Pohlak w Krjebi; 2. połkubleŕ Jan Wichow w Cźerńſku; 3. wuhibaŕ ſw. ßł. Jan Jenczel w Mikowje; 4. dźěłacźeŕ M. Nowotny w Nowej Wßy.

W Newyorku, to je we hłownym měſcźe Sjednoczenych ſtatow Połnóżneje Ameriki bydli drje wjazy Židow hacź hdźe druhdźe w žanym měſcźe a kraju ſemje. Newyork ma na 5 milijonow wobydlerjow a mjes tutymi 1 642 012 Židow; to je nimale tſecźi dźěl zyłeho wobydleŕſtwa a dźeßaty dźěl wſchěch Židow zyłeho ßwěta.

Ważna rosmołwa. Dźowka: „Marja, lětßa nam hiſchcźe něſchto pobrachuje!“ — Marja (hoſpoſa): „Pobrachuje? Schto też to?“ — Dźowka: „Tamle na ſcźěnje ßerbſka nabożna wottorhowanſka protyka!“ — Wotrocźk: „To ma dźowka prawje! Pobrachuje mi, hdyž njemóžu po wjecźeri papjerku wottorhnycź a cźitacź!“ — Dźowka: „Pola ßußodźiz też tak cźinja; tam jenoż kóždy dźeń rano pſchi ßnědanju cźitaja.“ — Hoſpodaŕ: „Marja, mataj prawje. Tuž hnydom ßebi wobſtarajmoj ßerbſku nabożnu protyku! Wſchak „Pomhaj Bóh“ piße, ſo ßu w Budyſchinje hiſchcźe telko na pſchedań!“ — Marja: „Ale rad! Cźuju ßama, ſo „Pſchedźenak“, hacź runje rjany, njedoßaha. Do kóždeho ßerbſkeho doma ßłuſcha „Pſchedźenak“ a ßerbſka nabożna wottorhanſka protyka!“

Liſtowanje.

Knjeſej R. M. w M.: Wutrobny dźak ſa dopiß a póßłańku; wjeßelu ßo na tym; by mi jara lubo było, bych-li Waſch woßadnik porjadnje doſtawał. Tak wjele dobreho a wutrobne „Pomhaj Bóh!“

— **H. w H.** ſa Sept. — M. w Bu. ſa Sex. — P. M. w K. ſa Eſtr.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cžišło 6.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Luboso ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwoc ć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske kopjeno.

W Budyschinje, 8. februara 1925.

Cžischcź a nakład Smolerjez knihicžischczerńnje a knihaŕnje sap. druzšt. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

Septuagesima.

Matth. 20, 1—16.

Dźěło a msda: khutnej praschenji, kotrejž sbudźujetej pschezo sazo hórke wojowanje se zkowami a w pizmach. Hospodarska nusa a běda je dźenza wulka; kak wjele dźěłaczerjow widźimy dźenza prózdnych na torhoschczu stejo, kiž pytaju podarmo dźěło abo dyrbja zo s msdu spokojicź, kiž njedozaha k sprawnemu sežiwjenju a sastaranju sa nich a domjazych. — Dźěło a msda; to stej praschenji, wo kotrymajž zo jedna tež dźenza w naschim sczenju. Tež tu namakamy ludźi, kiž steja prózdne na torhoschczu, skoržo, so mało dźěła, a sazo druhich, kiž njejzu se msdu sa zwoje dźěło spokojom. Wěso je tu najprjedy rěcź wo dźěle a msdze w kralestwje Božim. Ale to je zyle wěste: Hdy by jenoż prawych dźěłaczerjow w Božim kralestwje a sa nje wjazy było, by tež s dźěłom semskeho powołanja lěpje stało a bychmy wschitkim czežkim praschenjam, kotrež nam nětk staroscź czinja, s wjetschej dowěru napschecžo hladali. Zane spokojaze rozswětlenje tutych praschenjow njeje a zane wotwobroczenje s nich nam hrozazych strachotow, khiba so zmy prawi a zwěrni dźěłaczerjo w złužbje Božej a sa jeho kralestwo namakani. Bóh dał, so bychmy k wutrobje wsali, schtoż praji dzenznische sczenje wo dźěle a wo msdze dźěła w kralestwje Božim:

Kschescźijenjo, wy zo tola njerunacze dźěłaczerjam, kiž steja hischcze prózdni na torhoschczu? Kschescźijenjo, wy zo tola njerunacze dźěłaczerjam, kiž zu s msdu swojeho dźěła njespokojni?

Do dźěła w Božim kralestwje zu wschitzy kschescźijenjo powołani. Po tajkim niz jenoż my prědarjo Božeho złowa a wucžerjo młodziny a mizionarojo. Wěscze, my pschede wschěm! Nasche dźěło je tola tak prawje dźěło we winizy Božej, kiž ma Boże kralestwo rosschěrjecź a wutwarjecź pomhacź. Ale njemyslicze tola jenoż na nasz, hdyž zo wo dźěłaczerjach w Knjesowej winizy rěczi. Winizarske dźěło, dźěło sa Boże kralestwo je tež wasche dźěło, wy kschescźijanszy hospodarjo a hosposy, kiž macze zo niz jenoż sa swonkne derjehicze zwojich domjazych staracź, ně, kiž scze powołani, zwoju winowatoscź cžinicź jako měschnizy Boži, sa wschitkich domjazych zo modlo, jim dawajo dobry pschikład kschescźijanskeje bohabojasnosce, zwěru zo prózujo, zwoje dźěcźi witacź w Knjesowym mjenje a je wocźahnycź w pózcźiwoscźi a w napominanju k tennu Knjesej. Winizarske dźěło w Božim kralestwje je, hdyž starsche dźěcźo město macźerje zwojeho bratsika abo zotsicžku w kolebzy hlada abo cžita wozlepjenej wowzy s biblije abo se spěwarskich. A hdźežkuli kschescźijan zo prózuje w zwěrnej staroscźi bratram złužicź, jim w jich nusy pomhacź, wo jich dusche zo staracź, tam je jeho dźěło winizarske dźěło w Knjesowej złužbje. Haj, runjež njeby žaneje bratrowskeje dusche wědźał, kiž by tebi dowěrjena była, so by zo sa nju staral, njeje twoja dusha halosa w Knjesowej winizy? Tuž zo staraj, so njeby praweho wothladanja a zyroby parowała, so by ju wot dźiwich wubitkow wucźiscźił, so by wjele płodow pschinjeźła. A schtoźkuli ma kóždy s nasz w zwojim stawje a powołanju cžinicź, wschitko chze jako winizarske dźěło, jako złužba Boża cžinjene bycź, Bohu ke khwalbje a tebi zamenu a bratram k žohnowanju, w swólniwej poslušnoscźi pschecźiwo Božej woli, w dźakownej luboscźi sa jeho dobrotu, w khutnym zwěrnym nałożowanju wschitkich darow a mozow, kiž je tebi spožcźił. Kiž zo tak maja a zo prózuja, zwjecźicź zebje zamych a zwoje žiwjenje Knjesej a wschitko schtoż cžinja se złowami abo se skutkami, cžinicź w mjenje Knjesa a zo dźakowacź Bohu.

a Wótzu pśches njeho, cźi ꝥu, njech je jich dźěło, kotrež chże, dźěłacźerjo w Bożej winizy, ſa Bože kraleſtwo. Ale wſchitzy druſy, kiž ꝥu w ꝥebicźiwoſcźi a kniczomnoſcźi cźělneho cźłowjeka žiwi, kiž hiſchcźe dźěłaju ꝥwětneje cźeſcźe a ꝥwojeho ꝥamꝥneho wužitka dla, niz Bože dla a k jeho cźeſcźi, cźi njejꝥu hiſchcźe do winizarſkeho dźěła ſtupili, do dźěła w kraleſtwje Božim, ale ſteja hiſchcźe próſdni na torhoſchcźu, runjeż bychu pśches ꝥwoje zyke žiwjenje wot ranja hacž do wjeczora bjes pśchestacźa a wotpoczinka ꝥo wuprózowali we pócźe ꝥwojeho woblicža. — Ale runje teho dla, kak ſteji ſ wami? Scźe ſaſtupili do winizarſkeho dźěła Božeho kraleſtwa, abo runacźe ꝥo ludźom w naſchim ſcźenju, kiž ſteja hiſchcźe próſdni na torhoſchcźu? Wy tola njemóžecźe kaž tamni prajicź: „Naꝳ njeje hiſchcźe nichtó najał!“ W naſchim pſchirunanju dźe hoſpodaŕ we wſchelakich hodźinach won, dźěłacźerjow najimacź do ꝥwojeje winizy. To dopomni naꝳ na to, kak je Knjes Jeſuꝳ w cźaꝳu ꝥwojeho žiwjenja na ſemi někotrych ſahiſcho, někotrych poſdźiſcho, někotrych, kaž mordarja na kſchiżu, hakle w poſłednjej hodźinje do ꝥwojeje ꝥłużby powołał. Też na to móżeſch ꝥo dopomnicź, kak je Jeſuꝳ potom jedyn lud po druhim, też naſch ꝥerbſki lud, do ꝥwojeje ꝥłużby a do winizarſkeho dźěła powołał. Ale pſchede wſchěm njeſkomdź, myꝳlicź na ꝥebje ꝥameho, na dźeń ꝥwojeho žiwjenja wot jeho ranja hacž k tutej hodźinje!

Se ꝥwitanjom najprjedy dźěſche hoſpodaŕ won, dźěłacźerjow najecź do ꝥwojeje winizy. Tak ſtupi Knjes na ranje waſcheho žiwjenja k wam, lube dźěcźi, ſo by waꝳ do dźěła ſa ꝥwoje kraleſtwo najał, jako žohnujo połoži ruku na waꝳ w ꝥwjatej kſchcźeniznje; jako macź waꝳ wucźeſche ꝥo modlicź; jako běſchcźe pod ꝥwětłom hodowneho ſchtoma k Jeſuꝳej pokaſani. Prajcźe, ſcźe ꝥo dali najecź? ſcźe ꝥo ꝥwěru próżowali cźinicź w dźěcźazej poꝳłuſchnoſcźi a w dźaknej luboſcźi pſchecźiwo waſchim ſtarſchim a ſ khutnej kedźbliwoſcźu na ꝥebje ꝥamych, ſchtoż jeho wola ꝥebi žadaſche; abo ſcźe hiſchcźe próſdni ſteju woſtali? — Też pſchińdźe Knjes nětk wokoło tſecźeje hodźiny ſaꝳo. To dźe na waꝳ, paczeŕſke dźěcźi, na hodźiny, w kotrychž ꝥo ſhromadźicźe wokoło duſchepaſtyrja, ſo by Bože ꝥłowo na waſchich wutrobach płody njeꝳło, to dźe na bliſku bokmonczku, hdźež macźe ꝥo ke Knjeſej wuſnacź a ꝥo jeho ꝥłużbje ꝥlubicź. Bórſy najwjazy ſ waꝳ ſchuln a ſtarſchiſki dom wopuſchcźi. Njechacźe nětk ſe wſchej khutnoſcźu kóżdu dobru móz a dar Boži k jeho cźeſcźi a w jeho ꝥłużbje nałożicź a trjebacź? Abo chzecźe, kaž cźini to jich wjele, dźěłacź ꝥłużo ꝥwojej ꝥebicźiwoſcźi a cźeſcźelakomnoſcźi? Chzecźe wſcheje wězy waſchu ꝥwobodnoſcź njewužitnje wužiwacź a měſto teho, ſo byſchcźe do dźěła Božeho kraleſtwa ſaſtupili, pucźe ſhubjeneho ꝥyna hicź? — Kotſiž pak też w tſecźej hodźinje njepſchińdźechu abo ſaꝳo ſabychu w khrobłoſcźi młodoſcźe, pod ſpytowanjemi ꝥwěta na Knjeſa a jeho ꝥłużbu, k tym pſchińdźe Knjes ſaꝳo wokoło ſcheſteje a dźewjateje hodźiny, na wyſchinje žiwjenja, něhdźe hdyž ꝥy na tym, ꝥo woženicź. Kak je nětk? Chzeſch też nětk po kniczomnym waſchnju ꝥwěta žiwy bycź abo chzeſch ꝥo nětk po khutnym wěrowanſkim ꝥlubjenju měcź: „Ja a mój dom chzemoj Knjeſej ꝥłużicź? — Wokoło dźewjateje hodźiny, hdyž je ꝥo poł twojeho žiwjenja minyło; dźěcźi wotroſtu a pſchinjeꝳu ſtaroſcźe do domu; ꝥnano ꝥu cźeźke cźaꝳy, hdyž njeńdźe ſ dźěłom do prědka, hdyž naſtanu khoroſcźe, ſtaroſcźe, cźeŕpjenja. Njechacźe nětk ꝥłyſchecź hłóꝳ hoſpodarja, kiž waꝳ wola do dźěła ꝥwojeje winizy? Chzecźe hacž do jědnateje hodźiny žakacź, doniž ꝥu włoży ſchědźiwe a mozy wotebjeraju a wſchitko dopomnja na wjeczor, na nóz, hdźež njemóże nicht!ó ſkutkowacź? Kak ſrudnje, kiž ꝥy 30, 40, 50, 60 lět a dlěje žiwy był a njejꝳy hiſchcźe niczo ſa wěcźnoſcź, ſa Bože kraleſtwo, ſa wumóżenje ꝥwojeje duſche cźinił. Cźim nuſniſche je, ſo ꝥo njekomdźiſch, ſo khwataſch, prjedy dyžli ꝥo minje też poꝳledna hodźina a je pſchepoſdźe. Ssnano je pſchichodna hodźina ſa tebje poꝳledna. Knjes praſcha ꝥo też dźenża: Cźehodla ſtejicźe hiſchcźe próſdni? Dźicźe tola ſkóncźnje też wy do mojeho dźěła a, ſchtoż je prawo, dyrbicźe dóſtacź.

„Schtoż prawe je, dyrbicźe doſtacź!“ Tak dźeſche hoſpodaŕ k dźěłacźerjam, kiž bě ſa ꝥwoje winizy najał a da na wjecźor kóżdemu kroſch, wo kotryż běſche ſ tymi, kiž běchu rano do dźěła ſtupili, pśches jene pſchiſchoł. Cźi, kiž běchu zykeho dnja wobcźeżnoſcźe a cźopłotu njeꝳli, morkotachu, ſo běſche hoſpodaŕ jich tym runych ſcźinił, kotſiž běchu jenoż jenu hodźinu dźěłali. Hoſpodaŕ pak k jenemu mjes nimi dźěſche: „Pſchecźeljo, ja cźi kſchiwdy njeczinju. Njejꝳy ty ſo mnu pśches jene pſchiſchoł wo kroſch? Wſmi, ſchtoż twoje je, a dźi ꝥwój pucź! Ja chzu pak tenu poſłednjemu dacź runje jako tebi. Abo nimam ja móz cźinicź, ſchtoż ja chzu, ſ tym mojim? Hladaſch ty teho dla hroſnje, ſo ꝥym ja tak dobroczźiwy?“ — Kſchecźcźijenjo, kak ſteji ſ wami? Kiž ſcźe, wołani wot Knjeſa, do dźěła jeho kraleſtwa ſtupili, njerunacźe ꝥo drje tuthym dźěłacźerjam, kiž njeběchu ſpokojom ſ mſdu ſa jich dźěło? Bóh ꝥo w njebjeſkim kraleſtwje kaž ſkupy nan njewopokaże; ale wocźakuje pak też, ſo ꝥo jeho dźěcźi wopokaſaju jako dźěcźi. Kotſiž ꝥłuża ſ myꝳlu wotroczźka a mſdy dla, cźi pſchińdu, runjeż běchu ſahe do dźěła ſtupili a ꝥo wulzy próżowachu, do ſtracha, ſo budźa poꝳledni a niz prěni, mjes tym, ſo cźi, kiž dźěłaju ſ dźěcźazej myꝳlu, runjeż powołani hakle w jidnatej hodźinje, budźa ſ poſłednich prěni. To je khutna wucźba a napominanje, kotrež Knjes ſ tuthym pſchirunanjom ꝥwojim wucźomnikam a ſ tym też nam na wutrobu kładże. Hnada je naꝳ do ꝥłużby a dźěła Božeho kraleſtwa powołała; hnada je kóżda dobra móz, hnada je kóżde žohnowanje naſcheho ſkutkowanja a mſda, kotraż je naſchemu dźěłu ꝥlubjena. A ty chzył morkotacź, ſo ma njebjeſki hoſpodaŕ w jidnatej hodźinje powołanych a do dźěła ſtajenych runeje ſbóżnoſcźe ſa hódnych kaž tebje! Ně, niz: Schto budźe nam ſa to, ſo ꝥmy wſchitko wopuſchcźili, ſo bychmy ſ tobu ſchli? ale: Kak mohli ꝥo tebi doſcź dźakowacź, ſo ꝥy naꝳ tak ſahe, na ranje, do twojeho dźěła powołał a nam ſpožcźił, ꝥwjecźicź ꝥwoje jiwjenje tebi a twojej ꝥłużbje mjes tym, ſo ſtejachu druſy próſdni na torhoſchcźu? Ty, ty ꝥy we wobcźeżnoſcźach zykeho dnja naꝳ noꝳył, ꝥy ꝥo ſ hnady k naſchemu dźěłu póſnał, naꝳ ſ twojej luboſcźu wokſchewił! Kak móhli roſnje hladacź, ſo ꝥy tak dobroczźiwy a też naſchich bratrow, runjeż hakle w poſłednjej hodźinje, runjeje hnady ſa hódnych měł a jich k runemu ſbožu a herbſtwu wěcźneho žiwjenja powołał! — To je prawe ſmyꝳlenje dźěłacźerjow w kraleſtwje Božim. Je to też waſcha myꝳl? Bychmy-li wſchitzy tajzy dźěłacźerjo w Božim kraleſtwje byli, by też w naſchich ſeńſkich wobſtejnoſcźach lěpje ſ nami ſtało, bychmy cźeżkotam, kotrež ꝥu w nětcźiſchim cźaꝳu nam na ſtaroſcźi, ſ wjetſchej dowěru napſchecźo hladali. Pſchetoż, kiž ꝥu w tutej myꝳli do Knjeſoweho winizarſkeho dźěła ſtupili, ꝥu dźěłacźerjo, kiž hladaju też we ꝥwojim ſeńſkim powołanju ꝥwojeho dźěła ſe ꝥwěrnej khutnoſcźu, ſ poniżnej dźakomnoſcźu k Bohu, bjes ꝥebicźiwoſcźe, njeſawidźo bratrej, ſo ſteji wyſche a ma wjazy wuſpěcha a mſdy. Hnadny Bóh ſbudź a poꝳyln w naꝳ tutu myꝳl dźěłacźerja jeho kraleſtwa, kotremuż je doſcź na tym, ſo ꝥmě něhdźe a někak Knjeſej ꝥłużicź a kóżdeho žohnowanja ꝥwojeho dźěła jako njeſaꝳłużeneje hnady ꝥo wjeꝳelicź, ſo ꝥměli, hdyž wjecźor pſchińdźe, ꝥo wěcźneje hnadneje mſdy troſchtowacź, kotraż je ꝥwěrnemu dźěłu w Knjeſowej ꝥłużbje ꝥlubjena. Hamjeń. H. w H.

Po hodźoch.

(Pokracźowanje.)

Patorſchizu tam dojědźech. Dyrbiſch-li ꝥo na tajkim dnju do korcźmy ꝥydnycź, je to tola něſchto jara njewjeꝳołe! Bě to

hodowny schtom kaž w domisnje, kotryž mje tam se žwojim blyschczom strowjesche; kerlusche, kiž tam sanoschowachu, běchu te s domisny; bě tam to woprawdže jara rjenje! — Pohladajcże! Mjes wschelakim druhim běchu mi tam tež tutu listowku pod hodownym schtomom wobradžili. Tuta listowka (Briefstasche) je mi njesapomniczka wostała. A tu macże tež mojich amerikanskich pschecželow!"

Pschi tym wsa s listowki dwaj wobrasaj a wschitzy hladachu na njej.

„Psched lětom žu mi wobrasaj k hodam pósłali, a ja dyrbjach jim žwój wobras a wobras mandželskeje póslacz. — Tola, poslkuchajcże dale! —

Ssedžimy tam hischcże hromadže, a dźěczi žo roswjeseluja s darami, kotrež jim Boże dźěczo pschinjeslo: tu na dobo wołanża! „Woheń! Woheń!" wołaja. Pschiskoczimy k woknam: Zyle blisko žo tam kuri, a hižo tež plomjenja žapaja! Jedyn tam běži, a my shonimy bórsy, so žo twarjenje pali, w kotrymž pschede wschěm fabrikarjo bydla, a so žo wschě mozy napinaja, wukhowacz nadobu wobohich. Mój pschecżel snajesche twarjenje a snajesche tež někotrych s wobydlerjow; je mi tak, jako bychu tež dźěłacżerjo jeho fabriki mjes nimi byli. Tuž tam hnydom běžesche, a ja s nim. Pschikhwatawschi wohladachmy tam srudobu. Do žužodnych hažow běchu nanožyli, schtož běchu s nadoby s woknami wumjetali a s durjemi wunožyli; poželeschcża a nadoba, wscho bě tam na kopizu smjetane ! Płakaze žony a dźěczi pytachu tam tych žwojich a to žwoje.

Mój pschecżel mi poruczi, so bych na wěstym městnje na njeho czakał, a shubi žo w tołkanzy. Po dobrej běrtklhodžinzy pschińdže sažo; s kóždej ruku wjedżesche dźěczo, a dwě žónskej s 5 dźěczimi pschińdżechu sa nim a s tutymi noscherjo, kotsiž poželeschcża a kschinje njeżechu. Mój pschecżel s dźěsczomaj žo psches ludźi dobywasche a my drusy sa nim, doniž na bóle prósdnu drohu njepschińdżechmy a bliže k jeho domej. Chzych njesch pomhacz, tola wón wobarasche, prajizy: „Běžcże doprědka! Prajcże mojej žonje so tutych wbohich pschiwjedu! Njech nihdże městno sa nich pschihotuje!"

Tuž běžach a wupowjedach, schtož bě mi porucził. S krótka žebi rosmyšlowasche, potom pak wjedżesche, schto a kak. Dom bě wulki dosch, so by — s najmjenscha na khwilu, — tež hischcże tutej žwójbje hospodował. A hižo pschińdże tež pschecżel a pschiwjedże dźěczi a žónskej, kotrejž mějeschtej najmjenșche s dźěczi na rukomaj. A tak tam to stejachu psched hodownym schtomom, kotryž žo hischcże žwěczesche, a dźěczi, haj te dźěczi" — je pschi tutych žłowach khuboko hnuty a hłóž jemu tschepoze, — „te dźěczi pschinjeżechu dary, kotrež běchu runje pod hodownym schtomom dóstałe, pschinjeżechu žwoje klanki a žwoju drastu a žwoje czrije a rosdawachu je dźěczom, kotrež, hischcże pok nahe, tam nastróżane a žo dźiwajo na schtom a dary a dźěczi hladachu. Tu wukišlichu žo macżerjomaj žylsy s wocžow a dźěczi spěwachu:

„Budź Jesom Khryschcże khwaleny,
So žy człowjek rodżeny!
Ta macz je knježna pózcźiwa,
Toho jandżelo žo wjeżela! Kyrieleis!"

O, to ženje, ženje njesabudu!"

Czjischina! Wschitzy, kiž tam žedżachu, běchu hnucźi, žnadź tež potrjecheni. S pobocżnych runow běchu tež drusy hischcże pschistupili, a dźěczi běchu se žwojimi klankami a hrajkami pschischkle a běchu nutrnje poželuchale. Hodowny schtom stejesche tam žam lutki w žwojej rjanej pysche.

„Haj, tajkeho njesabudżesch sa czaž živjenja!" rjekny něchtón.

(Pokracżowanje.)

Wjazy porjada!

Łužiski duchowny, wo kotrymž wěm, so chze najlěpsche wožadow a zyleje zyrkwje, pische w němskim zyrkwinym kopjenu něhdże tole pod runje podatym napißmom: Wjazy porjada! (Mehr Zucht!)

„My dyrbimy wschitko k lěpschemu wobrocźicz! Tehodla dopomnimy na położenje nascheje krajneje zyrkwje, kotrež je jene wožebite w jeje stawisnach, prjedy hacz žo wuprajimy wo tym, schtož žo to wulzy srudżazeho w Rakeczanskej wožadże stawa.

Tež w zyrkwinskim žmy mjes czažami živi. Stare wojuje s nowym. Statne zyrkwinstwo (Staatskirchentum) je žo rosžypnyło. To nowe zyrkwinstwo, kotrež je žwobodne wot stata, nastawa hakle tak někak. Nowe twary a porjady, kotrež žo sa pscheměnjene położenje hodża, wutworeja žo pomałku, doniž skónczńje tola njewutworja s ducha lutherskeje zyrkwje tež jeje swonkownu wustawu a jeje swonkowne sarjadowanje. Tu je hischcże wjele dźěła! Wschelake powostanki se statneho zyrkwinstwa žu tu denża hischcże, a te žo njepschihodża sa lutherski ideal, tak n. pósch. to dotalne waschnjo wobżadżowanja farskich městnow. Tak žnadź njetrjebasch to Rakeczanskemu zyrkwinemu sastupjerstwu runje tak jara sa sło měcź, so žo njewuprajomnje wótrje krajnej zyrkwi a jeje sastupjerjam spečzuje, měni, so ma wojowacź sa to, so ma wožada žwoje wězy žama rjadowacź. Mózesch žnadź jenotliwej wožadże wjazy prawa pschi wobżadżowanju farskeho městna pschiswolicź, hacz to dotal mějesche; tež sbudżuja te wschelake nastawki nowinow wo Rakeczanskej wězy pola njestroniskeho wobkedżbowarja saczischcź, so njejžu, a to wobżarujemy, doscź dźiwali na ducha žerbsko-němskich wobydlerjow, kotsiž žu wot naroda zyrkwi žwěrni. To waschnjo pak, kaž to nětkle wojuja, wěz pschehnajo, žada žebi, so jo wschitzy, kiž žu hischcże zyrkwi žwěrni, nanajwótrischo sažudźuja. Njeje žaneho dwěla na tym, so dyrbi to prawo, so jenotliwa wožada žwoje wězy žama rjaduje, mjesu měcź a wobkhowacź a to w krajnozyrkwinskich postajenjach. Je to anarchija a sniczenje kóždeho porjada, je to saczišnjenje zyrkwje, hdyž žo jenotliwy staw nochze srjadowacź dacź do jeje powschitkowneho shromadneho porjada!

Dale pak dyrbi žo pschede wschěm wot wschěch sprawnje smyšlenych zyrkwinemu sastupjerstwu, kotrež psches wojowanje roshorjene, nanajdorasnischo doprajicź, so je to waschnjo wojowanja, s kotrymž nětkle wojuje, zyle njedostojne sa jenu kschescźijansku wožadu, mjenujzy: hrosycź s nowinarstwom a žejmom, samkacź Boži dom, hrosycź, so s krajneje zyrkwje wustupja. Nasch Knjes a mischtr je schoł pucź pošłuschnoscże: „Nam žo pschišłuscha, wschitku prawdoscź dopjelnicź." Wón njeje hrosył, jako czerpjesche. Jeho duch je duch porjada, niz duch revoluzije!

K temu hischcże něschto tscźe: Njeje žebi to nichtón rosmyšlował, kajke scźěhwki by to tajke njedowolenje mělo? Te „wjele dopišow wo jenajkim smyšlenju s kužiskich wožadow" njech tola Rakeczanskemu zyrkwinskemu sastupjerstwu to jene spósnacże njesawodżeja, so wono najwjetsche wjeżele pschihotuje sjawnym njepschecżelam evangelskeje zyrkwje! Wono dźěła proletariskim žwobodnosmyšlenym do rukow a dawa jim pschiczinu, so mjeno kschescźan s nowa móznje hanja; wono dźěła brónje sa brónjernju Roma pschecźiwo zyrkwi evangelijona. S doscźczinjenjom budżeja tam prajicź, so je jenož twar statneje autority, statneho nadknježstwa, Lutherowej zyrkwi smóžnił wobstacże, so pak nětko bjes statneho schkita rospadnje, kaž to Rakezy kóždemu, kiž chze to widżecź, jažnje doscź pokażeja.

A skónczńje, a to je ta najkhutnischa wuczba tutych jara wobżarujomnych podawkow: Schtož tu nětkle widżimy, njeje niczo dale hacz to, so je zyrowaza khorosc, na kotrejž nascha zyrkej hižo

dołho khori, na ſjawne pſchiſchła. Tehodła hižo je prózy hódne, tute njelube podeńdźenja wobßwětlicź, ſo bychmy tak prawje jaßnje wohladali muſu, na kotrejž naſcha zyrkej khori, a ſo bychmy tak ſpóſnali: mea culpa, mea maxima culpa: moja wina, moja najwjetſcha wina, moja najwjetſcha wina! Nam wſchěm, naſchim woßadam, też nam fararjam, pobrachuje to huſto ta wjeßela ſwólniwoſcź, naſad ſtupicź a pſchiſwolicź, to, ſchtoż ja a ſchtoż moje, woprotwacź, ßo podwolicź a do rjadu ſeſtupacź, poßłuchacź a bjes wſcheho ſpjecżowanja ßo ſarjadowacź do wulkeho a wobſchěrneho ſarjadowanja naſcheje zyrkwje. Zyle wěſte to, ſo ßmy we wěrje ßwobodni knjeſojo wſchěch wězow a nikomu poddani, ale — a też wo tym je nam naſch wótz Luther ßłowczko prajił — my ßmy w luboſcźi ßłużomni wotroczźy wſchitkich cźłowjekow a kóždemu poddani.

Tak mózeja naß Rakezy k pokuczе wołacź: „Wjazy porjada!“

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Se ſcźěhowazych woßadow pobrachuja hiſchcźe zyrkwinſke powěſcźe** ſ léta 1924, kotrež dyrbja ßo w „Miß. Poß.“ wowinſke powěſcźe ſ léta 1924, kotrež dyrbja ßo w „Miß. Poß.“ ſjewicź. Proßymy, ſo bychu ßo tute hnydom nakładniſtwje ßobu ſdźělike: Budeſtezy, Budyſchſka Mich. woß., Budyſchink, Delni Wujeſd, Ketliz̀y, Klětno, Khwacźiz̀y, Kotezy, Lupoj, Las, Porſchiz̀y, Rakezy, Rychwałd, Sdźary, Sslepo, Wochoſy, Wojerezy.

— **Towarſtwo evangelſkich ſakſkich fararjow** je pſches ßwoje pſchedßydſtwo ſcźěhowaze k Rakecźanſkej ſaſkej naležnoſcźi wobſamknyło: 1. My ſtejimy w tutej naležnoſcźi doſpołnje na ſtronje Evang.-lutherſkeho krajneho konſiſtorija a pſchipóſnawamy jeho puſtupowanje. — 2. Dla porjada w krajnej zyrkwi a duchownehо ſchtanta dla mamy ſa zyle nuſne, ſo ßo poſtajenja ſa wobßadźowanje ſaſkich měſtnow płacźaze ßwěru wobkedźbuja, a ſo zyrkwina wyſchnoſcź pſchecźiwo ßamowólnoſcźi jenotliweje woßady dorańje ſakrocźi.

— **Ważna Rosmołwa.** Ssyn: „Nano, my trjebamy tola hiſchcźe jenu protyku!“ — Nan: „Mamy tola hižo zyku hromadu!“ — Ssyn: „Haj, ale žanu naboženſku wottorhanſku protyku!“ — Nan: „Je tuta tak jara nuſna?“ — Ssyn: „Knjes farař je nam dźenża na pacźeŕjach prajił, ſo dyrbi ßebi kóždy prawy kſchesćijan kóždy dźeń ſ najmjeńſcha jene ßłowo ſ Biblije roſpominacź a my pacźeŕſke dźěcźi pſchede wſchěm. Nano, na wottorhowanſkej protyzy ſteji tajke ßłowo ſa kóždy dźeń! A ßerbſke też je! W macźeŕnej rěcźi rěcźi Boże ßłowo tola najrjeńſcho k nam, je knjes farař prajił.“ — Nan: „Njeje to pſche poſdźe nětk? Snadź žaneje wjazy njedóſtanjeſch.“ — Ssyn: „Ale nano, Pomhaj Bóh“ tola hakle njedawno piſaſche, ſo tu hiſchcźe někotre ſta ßu!“ — Nan: „Tuž praj macźeri, ſo ßobotu do Sserbſkeho Domu po jenu dźe!“ — Ssyn: „Mej dźak, nanko!“

Liſtowanje.

M. w **Bu.** ſa Sex. — **P. M.** w **K.** ſa Eſto. **R.** w **B.** ſa Inv.

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Roßacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomił.

XIX. Jezus na prózdninach.

Tak su zaso nimo hodowne prózdniny. To běše złoty čas: konc šule, žane šulske dźěło, žane pruhowanje! — To byšće so snano dźiwałe, hdyž bych Wam prajił: „Tak po prózdninach so Was woprašam, što sće nawukłe. Budu Was pruhować z prózdnin.“ Wo prózdninach so tola njepruhuje. Njepruhuje a pruhuje. Njepruhuje Was wučeŕ, njetrjebaće ničo wotmołwjeć, ale něšto so tola přeco na Was wšitkich w prózdninach wupruhuje.

Što dźě pak? — Chcu Wam stare powědančko powědać:

Snano je nam nank slubił: w lěću we wulkich prózdninach sčinimy wulět. To je radosć. Ale radosć, kotruž sebi móżeće zkazyć.

Z čim? — (Hubjene wuswědčenje, njeposłušnosć, twjerda hłowa atd.). Přał bych wam, zo byšće to sebi njezkazyłe. — Też Knjez Jezus je raz tajke slubjenje dóstał, zo smě daloko pohladać. Běše 12 lět, hdyž jemu slubichu, zo jeho tónkroč sobu wozmu do Jeruzalema. Běše to někotre dny daloki puć. Telko zajimawych wěcow. Čehodla jemu to slubichu? — Mějachu na nim swoju radosć: kak je nanej pomhał při dźěle, kažkuliž je jenož mohł, — a kak je kedźbował při pobožnosćach w Božim domje. — Skónčnje přińdźe horco wočakowany dźeń. Rano zahe so pobožni pućowarjo zhromadźowachu. Spěwajo psalmy podawaju so na puć. Po puću přidružuja so nowe črjódy. — Skónčnje poslednja hórka a wuhlad na Jeruzalem: murje, wróta, a najwjetša khěža, templ (Boži Dom). Wšudźe połno ludźi. — Hnydom do Božeho Domu.

Hobrski dwór před templom — na dworje tysacy ludźi ze wšěch končin židowskeje zemje. Koło wokoło klětki, z kotrychž prědarjo wukładuja Bože ßłowo. — Přebywanjo we Jeruzalemje traje někotre dny. Jezus hižo znaje puće, khodźi sam. Posledni dźeń přebywanja, Jezus njebě nihdźe. Šoł je najskerje doprědka. We wutrobje staršeju zběhaju so starosće. Khwatataj, doniž nedosćehnjetaj přećelstwo. Też tam Jezus njeje. Starši staj wustróženaj. Spěšnje wróćištaj so do Jeruzalema. Što dźe čini? Njeje so jemu něšto stało; njeje snano do złych ludźi so zabłudźił? — Skónčnje namakaštaj jeho w templu mjez pismawučenymi. Bojosćso zhubi. Čohodla měještaj staršej najwjetšu radosć? — Zo běše Knjez Jezus dale do templa khodźił, też hdyž wonej w nim njeběštaj a zo so dźeržeše tajkeho ważneho towarstwa. Nětko hižom wědźeštaj: Jezus budźe so pěknje dźeržeć, też hdyž mój z nim wšudźe njebudźemoj, dokelž ma wjesele jenož na tym, štož so Bohu spodoba.

Tole so na was wšitkich wupruhuje we prózdninach: rozumiće-li, so pěknje zadźeržeć, też hdyž nichtón na was kedźbować njebudźe. Hdy mysliće, zo maju wo was starši wjacy starosće — w šulskich dnjach abo w prózdninach? W šulskich dnjach wědźa starši, zo sće w dobrych rukach, wučerjo so wo was staraju. Ale w prózdninaá maju połno starosće. — Bojo so, zo sebi namakaće špatnu towaršnosć. Kak so staršim wutroba wołóži, hdyž maju wěstosć, zo maja jich dźěći spodobanje jenož na tom, štož so Bohu lubi. Bohu so njelubja: dźěći, kotrež łža; — dźěći, kotrež pjenjezy přečinjeja; — dźěći, kotrež cuze wěcy zkóncuja; — dźěći, kotrež nješčwarnje a njepřistojnje rěča atd. — Tohodla modlće so dźěći kóžde ranje w prózdninach takle: „Knježe Božo, zwarnuj mje, zo njebych dźensa ničo njepěkne činił, njełhał, z nikim so njewadźił, nikoho njeranił, ale činił jenož to, štož se Tebi lubi, zo by mohł na mni měć radosć a zo njebyštaj nan a mać trjebałoj so wo mnje bojeć.

Cžišło 7.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **15. februara 1925** **Bautzen**

Cžischcź a nakład Ssmolerjez knihicžischczeńnje a knihańnje sap. druzšt. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi na měsaz 15 stotych pjenjezkow.

Sexagesima.

Luk. 8, 4—15.

Dołho wjazy njetraje, a ratař wosmje płuh a brony s kólnje, hdźež wotpočzowachu symske cžaš, a tak s najmjeńscha bě prjedy w Serbach, s pobožnym „w Božim mjenje“ pojědże saš won na swoje polo. Boże słónczko rjenje na rolu swěcži, rola so pari, a cžerstwa wón, ratarjej tak luba, s bróšdow stupa. Płuh a bróna stej swoje dźěło cžinikej, rola je pschihotowana sa symo a sechze-li Bóh, pschinješe sa někotre měsazy rjane płody. Hacž je pschinješe? Wěmy, wot kelko wězow to wotwisuje. Dźenša je to pschirunanje, twoje a moje, luby kscheścžijano! Ssymjo je Boże słowo, a rola je twoja, moja, wschitkich cžłowjekow wutroba. Hacž pschińdu tu płody, žně, hacž njepschińdu? So by jenož wusymywał, ratař tola swoje dźěło njeczini. A Bóh knjes se swojim drohim symjenjom dyrbjał hinak cžinicź? Wěso wón praji: Moje słowo njedyrbi so prózdne wrócźicź, wono dyrbi płodu pschinjescź. Prascha so jenoš, hacž pola tebje a mje! Tehodla njech je to nascha próstwa:

Njech sym twoja dobra rola, shotowana k płódnoscźi!

Dobra rola pak je mjehka, hłuboka, cžista!

Jako symje symjesche, padże někotre pschi puczu a bu potepтane, a ptaki pod njebjesami sezrachu jo. Ssyjeŕ njesyje na pucź, tak lohkomysłnje wón s drohotnym symjenjom njewobkhadza. Ale je wschak tak, so je pschi roli pucź abo puczik, twjerda, steptana semja. Tak masch tež doscź twjerdych, stwjerdnjenych wutrobow, sa žane zunje saczuwanje wjazy khmanych. Ssu so zyle do semskich, kniczomnych wězow ponurike a saschmatake, znano s dołheho cžasa zem, s dźěcźazych lět, w kotrychž njeje so nichtó doscź abo prawje sa nich starał. Srudny znano bě cžaš jich młodoscźe. Starschej sahe wumrjeschtaj abo swoje swjate pschisłuschnoscźe prawje njedopjelnischtaj. Nětko su tupi, su stwjerdnyli. Abo su stali w tupych a tupjazych wobstejnoscźach, w dźěłarnjach, hdźež so hida pschecźiwo kscheścźanstwu a zyrkwi prědowasche, hdźež so jim prajesche, so jako nowoczasni cžłowjekojo njetrjebaja wjazy wěricź. A hdyž so jich Boże słowo ras dótka a bjes teho njeje, woni dyrbja druhdy dźěl bracź na někajkim kemschenju, njech je pschi kscheźisnach, wěrowanjach a wosebje khowanjach, jim Boże słowo pschi wutrobje, niz pak na wutrobu a mjenje hischcźe do wutroby padnje. Bjes dźiwa, so so rostepta abo tola potepta. Jeni to sami cžinja, druhim to ludakojo a hanjerjo wobstaraja. Hižo w Božim domje njejsu nutrni, myslą na wscho mózne druhe, jenoš niz na to, so ma runje jim Boże słowo něschto prajicź. A potom ptaki a ptaczki! Wěso njemóžemy jim sadźěwacź, so pschińdu a so bjeru, hdźež schto namakaja. Cžert, tak wukladuje Jesuš pschirunanje, sebjerje słowo s jich wutrobow, so bychu njewěrili a sbóžni njebyli. Pschi tym je wscho jene, hacž su nězne ptaczki abo wulke rubjezne ptaki. Cžert móže so tež swoju njedźelsku drastu woblez a spěwańske do ruki wsacź. Tuž cžłowjeske dźěcźo, dźerž, schtož masch! Wopomń, so je Bóh Knjes cžłowjesku wutrobu k wěrje, zebi pschikhilenu stworił. Njech tajka wostanje, njech so njestwjerduje, njech płuh a bróna dźěłatej! Dobra rola je mjehka, sa Boże symjo wotamknjena.

Někotre padże na skału, a hdyž sendże, wuskhny, tehodla, so njenjerjesche wlóhi. Skała s wjercha njeležesche, ale běsche s pjerschcźu pschikryta, tola wjele pjerschcźe tam njebě. Płuh nje-

běsche hłuboko woracź mohł. Pjerschcź też njeběsche hubjena a ćłuduschka, wschak bě ju Boże błóncźko rjenje shrěło a Boži deschcźik ju pěknje pschemaczał. Kak rjenje wschitko wot spočzatka roscźesche, wjeżele ża kóždeho, kiž to widźesche! Tón, kiž woprawdźite wobstejnoscźe njeby snał, by żo sjebał. Ale kaž tak w naléczu druhdy je: Pschikhadźeja żuche dny a tydźenje a żuschate wětry. Tuž lohko kopjeschka wiżaja. Koruschki chżychu drje hłubje żyrobu pytacź, ale njemóżachu. Tam spody bě kamjeń. Kak lohko żo wutroba kamjeńtnej semi runa! S wjerćha trochu pjerschcźe drje wschudźe namakasch. Ludźo żu někak pobożni po swuczenym waschnju, maja wotewrjenu wutrobu ża rjane myślе abo ideje evangelija, pobożnoscź je wěste rjane sacźuwanje, mnohi praja. Nabożne myślе żu jim hnujaze, żamo żylsowacź móże jim ź nimi wóczko. Tón a tamny prědar móże też tak rjenje hnujaze prědowanja dźerżecź. Bjes dźiwa, so żo tu nadźijepołne sapočzatki stawaja. Nimasch hischcźe w pomjatku rjanu nabożinsku wuczbu w schuli abo hnujazu, żo wutroby jimazu hodźinku konfirmazije a druhe? Kak by hnuty tehdy haj prajił, by zyle wótsje a ź pscheżwědčenjom żobu spěwał. Tuž nětko ź nowa podam tebi cźěło a duschu k woporu! Kak żo twoji wuczerjo, twojej starschej, twój duchowny wjeżelichu! A kak wjeżelesche żo wożebje ty żam! A dźenża? Hakle njedawno, jako paczeŕsku wuczbu dźerżach, widźach ź woknom won, so jedyn nimo dźěsche, kiž běsche něhdy też pódla, jedyn, na kotrehoż najwjetsche nadźije stajachmy. Dźenża jenoż wiżate kopjeschka, swjadle, někotre hižom zyle żuche. Běsche dźěn w žiwjenju wonkach zyle hinak hacź w domje, żnano zyle pobożnym. Dźěło hižom stwjerdźuje, tupi; žiwjenje żada mozy a jich skutkowanje, njeże pruhowanja, też hajenje, a wschitko to njemóże schpatna, niz tołsto doscź ležaza pjerschcź snjescź. Kamjenje pak njechasche cźłowjek stwutorhacź, njechasche njedźelu żwjecźicź a k Božemu blidu khodźicź. Wón runasche żo dźěcźom, kotrež w lěcźu spěschnje żebi sahrodku pschiprawja tak, so róžiczki a hałožki wotkamawschi je do pěska tykaja. To je ź wopréwdka rjany napohlad, ale pohladaj tam jenoż pschichodny dźeń! Schkoda kaž kwětkow a hałožkow tak cźłowjekow, kotsiž podobnje kaž tele dźěcźi cźinja. Cźi na skale, rjekńe Jesuż, hdyż żłowo żłyscha, pschiwosmu jo ź wjeżeloscźu a nimaju korjenja, na cźaż wěrja, ale w cźażu spytowanja wotstupja. Njech żym twoja dobra rola, budźemy ź wutrobu prożycź. Dobra rola je hłuboka. Do njeje żo korjenje a koruschki pschezo hłubje sarywaja. Kschescźan bywa we żwojej wěrje pschezo wěscźischi, wjeżelschi, bohatschi.

Někotre padże żrjedźa do cźernjow a cźernje roscźechu żobu a sadużychu jo. Pjerschcź je saż dobra, roscźenje je, każ żo tak praji, porjadne, normalne, płody hodźa żo wočzakacź. Ale njeskhadźa jenoż żymjo, wot żyjerja wużyte, ale też to a tamne druhe, schtoż wón njebě wużył, ź najmjeńscha niz ź wotpohladom, ale bě tu też. Njerjad żo to mjenuje. Kóżdy ratař wě, kak spěschnje tón roscźe, spěschnischo hacź rostlinki ź dobreho żymjenja. Njesakroczi-li żo tu hnydom, ratarstwo je wschak jara daloko w niczenju njerjada, běda młodym żywam! Na duchownym polu njejżmy hischcźe tak postupowali, so bychmy njerjadej sadźěwali a dźenża drje mjenje dyżli prjedy. Cźernje a wósty a druhi njerjad też ženje zyle njewukorjenimy. Sły njepscheczel je pschejara lestny a dźěła pilnischo hacź my. Kotrež pak do cźernjow padźe, żu cźi, hdyż żu jo żłyscheli, khodźa pod staroscźemi, bohatstwom a żadoscźemi žiwjenja, a żo saduscha a njepschinjeżu żane płody. O kak je to rjenje, cźile ludźo praja, se Bohom žiwy bycź, jeho żłowo żłyschecź, a rjenje by dyrbjało bycź, płody pschinjescź, k wjeżelu żebi a druhim a kak rjenje hakle, jónu jako srały żnop domkhowany bycź do njebjeskich bróżnjow! Hdyż jenoż njebychu cźernje byke, kiž tak drapaja, tele cźeżke staroscźe, hdyż bychmy jenoż doscź mózni byli, druhdy też doscź swólniwi, je wottschascź! A hdyż jenoż njebyło telko njerjada, njekmaneho, njeduschneho, a tola tak wabjazeho, wschědny dźeń a njedźelu telko, schtoż cźłowjeka cźehnje, jima! Hdyż njeby jenoż cźłowjekej stajnje scheptało: Pój żobu, cźiń żobu, cźłowjek dźenżniscźeho cźaża dyrbi wschitko snacź! A tola wón njemóże dwěmaj knjesomaj żłużicź. Wěř jenoż: njerjad żo wschak sa to postara, so dobudźe. Wbohi ratarjo, hdyż je twoje polo ź wójnischcźom wscho żołte! To je něschto w njeprawym rjedźe, by pscheżhrał! Wbohi kscheścźijanski ludo, żerbsći każ němski, cźujesch, ź kajkej winu dyrbjesche wscho w tebi tak pschińcź każ je pschijschło? Khróble żo tola hladaj, so dale njepschehrajesch! Dźěłaj, so by wutrobow rola cźista była a żyw wot Boha wużyty, rjenje rostk, kćěł a srawił! Abo njewěsch wjazy, schto je cźistym wutrobam żłubjene? Sbóżni żu, kiž Boże żłowo żłyscha a sakhowaju jo w pěknej a dobrej wutrobje a pschinjeżu płody we scźerpliwoscźi. Hamjeń! M. w B.

Po hodźoch.

(Skónczenje.)

„Schto bu ź wotpalenymi?" woprascha żo po khwili jena ź pschitomnych žonow.

„Ja dyrbjach bórsy po tym wotpucźowacź. Posdźischo saż do Baltimore pschińdźech. Tuž też to dalsche shonich. Nimale dwě njedźeli je tuta nadobna żwójba wbohej żwójbje hospodowała, a jeju ź najnusnischim, ź bydlenjom a ź żyrobu, sastarowała, doniż njeběschtej pschihódnej bydleni namakałej. Dźěcźi żu żwoje lutowańske kascheźiki wużypałe a pomhałe ź drastu sastaracź zuse dźěcźi. Sa nowej wobydleni wobstarachu wotpalenym to nowe, schtoż bě żo jim żobu spaliło, woboje, nadobu a domjazu potrjebu. A też dale żu jim pomhali, doniż mużej telko njesażłużeschtaj, so to njebě wjazy trjeba.

Jako běch ras pola tuteho żwojeho pscheczela, rjeknych: „Wobdźiwam waż waschich woporow dla."

„Woporow dla?" snapschecźiwi skoro wótrje. „Mój luby, wy to żłowo „wopory" lohko wuprajicźe, tehodla żo też lohko dźiwacźe. Ja żebi hinak wo woporach myślu!"

Běch żo nastróżał, dokelž żebi myślach, so żym pscheczela sranił; tola njemóżach, schtoż mějach na wutrobje, jemu wjazy prajicź, dokelž runje wopyt sastupi; a potom dyrbjach wotpucźowacź. Tak wosta wscho njewuprajene. By mi jara lubo było, bych-li mohł wot tuteho muża, kotryż żo takle na woprowanje wustejesche, shonicź, schto to wón „wopor" mjenuje".

Nasta żiwa rosmołwa wo woporje a woprowanju. Pschitomni běchu pak tak sprawni, so wusnachu, so njeje husto, haj jara husto to, schtoż żo to tak wopor mjenuje, wopor we woprawdźitym smyślе. Wusbytk zyłeje rosmołwy a tak nowe żohnowanje tamneho kscheścźijanskeho skutka Baltimorskich pobożnych bě to, so żo wschitzy pschitomni po radźe też pschitomneho lěkarja k zhromadnemu kscheścźijanskemu a hodownemu skutkej sjednocźichu: chżychu hnydom a potom też dale podpjeracź wożebje hubjenych a potrjebnych, kotrychž bě jim lěkař mjenował. A woni żu to cźinili a cźinja to hischcźe! —

A ty? Wěsch ty, schto to rěka: woprowacź? A by ty hižo hdy schto woprował? A woprujesch ty nětkole? A by ty hotowy, bycź a wostacź „woprowazy kscheścźan"?

Kónz żwěta.

S Ameriki powědaju powěscźe, so tam wěsty dźěl wobydlerjow wočzakowasche, so w nozy wot 6. k 7. februarej kónz żwěta pschińdźe, a to w połnozy. Tehodla żo też na tole wulke podeń-

dźenje se wschěm móžnym pschihotowachu. Pische žo s Ameriki, so žu 144 000 cłowjekow, — schtó njeby to hrajkanje a wuliczowanje, kotrež žo s tutej liczbu pschezo saža stawa, s nascheho cżaža też pola naž snał, tak wot adventistow žedmeho dnja, tak wot khutnych biblijupschepytowarjow! — hotowasche, w tutej nozy wucżek pytacź na horach; tam chzychu woczaknycź na tón wulki wokomik, so kónz žwěta pschińdże, so jandźeljo s njebjež pschilecża, jich na ruzy wosmu a wotnjeżu do lěpscheho bycża. 5. februara jěsdźesche njepschestawajzy mały auto po haßach města Broklina s napißmom: „Pschihotujcże žo na poßledni dźeń! Cżękajcże psched pschikhadźazym hněwom!“ Dale bu kóždenu, kiž chzysche to měcź, darmotna jěsba hacź na wjerschk nětkajeje hory posticżena a swěscżena.

Wulka liczba tutych wěrjazych shromadźi žo w naspomnjenej nozy w domje profety Roberta Reidta na Long Island. Powě žo nam, so žu wschitzy tucźi hižo dny dołho žiwi byli jenoż wot morchwiczkow a wody. Reidt jim sjewi, so njemóže s połnej wěstoscżu prajicź, hacź žo slět sapocżnje s dypkom 12 hodź.; móže žo skónczńje też stacź w jenej hodźinje tych 7 sa sahubjenje semje postajenych dnjow.

Wscho tole wobkrucżeja dalsche powěscże se wschelakich kónczin Ameriki; žu tam jich też wjazy, žo bojo pshed sniczenjom semje, žamych žo skónzowali; tak žu žo w Cleveland 6 holzow s jědom sawdake. Wjele jich je, kotsiž žu wscho žwoje kubło pschedali. —

To wscho njeje niczo noweho! Schtó njeby wjedźał, so žu žo pshed lětami adventistojo runje tak sjebali a so žu profetojo adventistow tehdy jich wjele runje tak sjebali kaž tutón profeta Robert Reidt tuteje też adventistiskeje sekty. Pschetoż 6. a 7. dźeń februara stej žo minyłej a semja hischcże steji! — A schtó njeby jich snał wschelakich, kotsiž žo licża do tych 144 000 wuswolenych w hordej farisejskej žamoprawdoscźi, hladajo se žobuželnoscźu abo też doscżczinjenjom na tych „wbohich druhich“, kotsiž žo jich sektirarskej wucżbje njepschisamknu! — A schtó njeby žłyschał abo cżital, so khutni bibliju pschepytowarjo sa tuto lěto 1925 zyle něschto podobne pschipowjedaju, prědujo, so milijony nětkole żiwych cżłowjekow žmjercże njewoptanu, njech žebi dźěł s nich też wo lěcże 1925 zyle wěsty njeje.

Hdy, hdy budźeja cżłowjekojo tak daloko, so, kaž w druhich wězach, žo w tutej tak wulzy khutnej a wažnej wězy njedaja sawjescź wot prěnjeho lěpscheho profety abo hewak cżłowjeka, kotryž chze w tutej wězy wscho wědźecź, haj wjazy wjedźecź, hacź to cżłowjekam do zyła po Božej woli dopuschczene wjedźecź. Widźimy tam w Amerizy, widźimy tu pola naž, so to tajkich tak lohko sawjedźomnych cżłowjekow jich na doscź je. A cżehodla to? Haj, cżehodla to? Tehodla, dokelž wěry, praweje wěry nimaju do Khrysta, kaž do teho, schtož Jesuž Khrystuž wucżił, wucżił też wo tym, hdy pschińdże kónz žwěta, tehodla, dokelž cżłowjekojo njepytaja jenoż w Božim žłowje Boże žłowo, ale pornjo a wyschе hischcże stajeja cżłowjesku mudroscź! Kak dołho to hischcże!? Ssnadź, dóniž to pscheposdże njebudże!?

Farař na rejach póstnizarjow.

Wě drje nichtó a wobžaruje to, so žo saßo reje póstnizarjow abo kukleńkow (Maskenbälle) se wschěmi pschihódnymi a njepschihódnymi wuhotowanjemi wotměwaju, nětkole w tajkim khudym struchłym cżaßu. Tak też w Frankfurcże nad Mainom.

Wuhotowachu tam njedawno k lěpschemu khudych wumjełzow reju kukleńkow, kotraž chzysche žwjedźeń cżornuchow pschedstajicź; „timbuktu“ ju mjenowachu. Hudźbna kapała a rejwarjo, wschitzy běchu shotowani kaž cżornuchojo cżopłych krajow. „Nadobo, — bě runje pschestawka mjes rejemi — saklinczachu mózne synki truby“, tak pische „Frankfurter Post“. „Klinczachu s powyscheneho městna. Tam stejeschtaj mużskaj, namorjak w cżistym, rjanym wobleczenju namorjakow abo matrosow s trubu a muž swoblekany kaž to běli w horzych krajinach khodźa, na hłowje běły nahłowak abo helm tamnych krajinow. Tutón muž wotewri ert a sapocża rěczecź: „Afrikanszy! Hdźež žo Afrikanszy we wjetschej liczbje shromadźuja a žwjedźenje žwjecża, tam pschińdże dźenžnischi dźeń też pschezo mißionar! Wy scże cżi póhanjo a ja žym tón mißionar! A hdźež žo póhanske žwjedźenje s póhanskimi njepocżinkami a s póhanskim ropotom žwjecża, tam dyrbi žo też powěscź wěrnoscże pschipowědacź. Tehodla žym k wam pschischoł a běch dwě hodźinje mjes wami, waž wobkedźbuju. Ssym tu psches wasch kraj schoł a žym žebi wschitko wobhladał. Ssym też wasche waschnje a wasche poczinki wobkedźbował a widźu, so žu wohidne. Někotrych muži mjes wami žym sesnał; snaju też jich mandźelske. Tute pak tu njejžu! Njech hladach, hdźež to chzych, wschudźom widźach tute mandźelstwołamanje! Wy chzecże khudobje wobaracź s waschim pschecżinjenjom. Wy płacżicże jenicżzy sa sastup hižo 15 hr. a sa jenicżku bleschu wina 60 hr. Dźěłacźeŕ pak žebi sa tydźeń nětkole lědy 20 hr. saßłuži! Tutón rosdźěł, njeje to něschto żałostne! Wy budźecże prjedy abo posdźischo wschitzy żadani pshed žudny stoł Boži a dyrbicże sliczbowanje wotpołożicź wo tutym wjecżoru hrěcha! To dyrbicże wědźecź: ja budu tam pschecźiwo wam žwědczicź a waž wobskorżowacź dla tuteho wjecżora!“ — To prajiwschi woteńdże se žwojim pschewodźerjom, a nichtón jeho njesadźerża. Tutón „mißionar“, kotryž tam khróbły kaž Jan tón kschcżenik wustupi, bě we žwojim wschědnym żiwjenju evangelski farař.“

Zyrkej a stat.

Evangelska zyrkej stareje pruskeje unionу je noweho presidentu dostała. Dotalny president D. Moeller bě s dźěła schoł. Jenohłóßnje žu dotalneho žwětneho vizepresidentu „evangelskeje wyschscheje zyrkwineje rady“, — tak žo najwyschе sastupjerstwo zyrkwje mjenuje, — D. dr. Hermanna Kaplerja sa presidentu wuswolili. Tutón je s tym sdobom też pschedžyda „zyrkwineho wubjerka“, kotryž swjask tych 28 evangelskich zyrkwjow Němskeje sastupuje.

Evangelski arzybiskop je „Powschitkownu konferenzu Khrystußoweje zyrkwje sa praktiske kschescźijanstwo“ do Stockholma powołał. Wotměje žo tam 19.—30. augusta tuteho lěta. Na njej shromadża žo sastupjerjo wschěch protestantiskich zyrkwjow zyleje semje a też prawowěrna abo orthodoxna kschescźijanska zyrkej. Evangelske zyrkwje Němskeje budża tam se 66 wotpóßłanzami sastupjene. Je to wulzy wažny wustup a postup protestantiskich zyrkwjow, a to cżim bóle, dokelž romsko-katolska zyrkej lětża w Romje žwjate lěto žwjecźi.

Wschelke s bliska a s daloka.

— **W Pruskej** běchu 24.—26. januara tuteho lěta prěnje po nowej wustawje žo wotměwaze wólby do zyrkwineho sastupjerstwa (Gemeindekirchenrat a Gemeindevertretung). S tutej wólbu je też hižo tak nerat rozbudźene, kajke to provinzialne synody budża a kajka generalna synoda, dokelž duchu s tutej wólbu s dobom cżi wuswoleni, kotsiž wotpóßłanzow tutych synodow wola. Swjetscha njetrjebachu to pschi tutej wólbje dozyła wolicź, dokelž bě žo jenoż jena wólbna liscźina sapodała; tak bě to s wjetscha wschudźom na wžach, haj žamo poczu woßadow Barlina žo tak woßebiteho wolenja sminy. Hdźež pak wolachu, wob-

dźěli ßo jich wjele; tak wot 100 wólbokhmanych 70, haj ßamo 80. Hdźež bě ßo jenoż jena liſćina ſapodała, bě tuta ſwjetſcha tak naſtawa, ſo běchu ßo te wſchelake ſtrony, kotreż to tak we woßadach a w zyrkwi ßu, na tutu liſćinu ſjednoćiłe a mjes ßobu wotměnjejo ßwojich ſaſtupjerjow poſtajiłe. Dokelž pak na wßach to dźělenje do tutych wſchelakich ſtronow pſchewjedźene njeje, njehodźi ßo prajicź, kelko to nětko kóżda ſtrona ſaſtupjerjow ma. We woßadach ſnutskowneho Barlina, hdźež je ſkerje tajki pſchehlad móżny, ßu něhdźe wuſwolili 1159 poſitivnych a 521 liberalnych ſaſtupjerjow, dale 108 ſa ßrjedźne ſtrony a ſjednoćeńſtwo ſa zyrkwine dźěło a 17 ſa jenotliwe liſćiny. Spodźiwne je, ſo je ßo wjele ſaſtupjerſkow wuſwoliło; w něktorych Barlinſkich woßadach maja żónſke tſećinu ſaſtupjerſtwa. Wobkedźbowanja hódne je też, ſo ßu mjes wuſwolenymi wjele wjazy dźěłaćerjow hač dotal, woßebje w induſtrielnych krajinach pſchi Rheinje. Politiſke roßßadźowanja njejßu drje wólbu kaſyłe, hačrunje běchu něktore ſozialdemokratiſke nowiny, kaž „Vorwärts", ſozialdemokratow k wólbje namolwjeli; w něktorych wokrjeßach Pomorſkeje a Saſkeje běchu ßo tehodła ſa wólbu też „ſozialdemokratiſke" liſćiny ſapodałe. W Barlinje ßu też „nabožni ſozialiſtojo (religiöſe Sozialiſten) w dwěmaj woßadomaj po 12 ßydłach dobyli. Tuž njech je pruſka zyrkej ſ tutej wólbu duzy k nowemu, ßwěrnemu dźěłu ſa Jeſuża a jeho kraleſtwo!

— **Do Lubija** běchu 25. januara tuteho lěta ſe wſchěch kónćin Łużizy pſchijěli poſauniſtojo. Chzychu ßo tam raz ſeſnacź a, jeli ſo by to móżno było, k dalſchemu dźěłu do ſwjaſka ſjednoćicź. Powołał bě jich ſa ſakſki ſwjaſk poſaunowych khorow farař Stamm-Wósborkſki. 71 dujerjow bě tam pſchijěło ſe Budyſchina, Bejerez, Bukez, Eibawy, Herrnhuta, Lubija, Noweje Jaßeńzy, Ohorna, Khwaćiz, Wukranćiz a ſ Wósborka. Porjeńſchichu ſe ßwojimi poſaunami Lubijſkej woßadźe Bożu ßłużbu a ſanjeßechu też pſched Bożim domom rjane kěrluſche. Wuradźujo wo ſpěchowanja tuteho niz noweho tola w poßlednim cźaßu bóle a bóle ßo roſſchěrjazeho zyrkwineho dźěła, ſakožichu „Wokrjeßny ſwjaſk poſaunowych khorow Hornjeje Łużizy". Sa pſchedßydu wuſwolichu ßebi ſararja Stamma-Wósborkſkeho, ſa wokrjeßneho dirigentu wuczerja Kerka-Bukecźanſkeho a ſa pokładnika tyſcherja Halſu-Wósborkſkeho. Pſchejemy tutomu ſwjaſkej żohnowane dźěło w Knjeſowej zyrkwi. Njech wjazy a wjazy woßadow dopjelni po ßłowje, ſchtož ſteji w 150. pſalmje: „Khwalcźe Boha ſ hłoßom tych trubow!"

— **Se Sdźarow.** W żanej ßerbſko-němſkej woßadźe njeje drje ßo w poßlednich lětach telko pſcheměniło kaž w Sdźarowſkej. Wina na tym je jama Werminghoff, kotraž je ßo tu pſched 10 lětami wotewrika, a kotraž ßo pſchezo dale roſpſcheſcźera a dźenża hižo hač do Bukojny doßaha. Do wotewrjenja Werminghoffſkeje jamy mějeſche woßada něhdźe 1300 duſchow, dźenża ma 2800 a tehdom nimale zyle ßerbſka, liczi nětko mjes ßwojimi ſtawami wjazy Němzow hač Sserbow. A liczba prěniſchich nimale ſ kóżdym dnjom dale pſchiběra, nimo teho ſo liczba poßledniſchich hladajzy wotebjera. Sserbſke burſke ßwójby cźahnu prjecź, a na jich město pſchińdu zuſe němſke dźěłacźerſke ßwójby. Hač dotal ßu hižom 23 ßerbſkich burſkich ßwójbow wucźahnyło, ſwjetſcha do Shorjelſkeje a Lubanſkeje krajiny, dalſche 3 hotuja ßo w bliżſchim cźaßu wucźahnycź, a w běhu ſapoczaneho lěta budźe wěſcźe hiſchcźe telko a telko ſcźěhowacź. Tak cźežko hač też ludźom pada, lubu ßerbſku domiſnu wopuſchcźicź, ßu k temu nuſowani, dokelž pola a łuki hač na 2 km. daloko wot jamy pſches wotcźehnjenje wody cźežko ſchkoduja. Hiſchcźe jene 10 lět dale tak, a wot ſtareje ßerbſkeje woßady njeje bohužel wjele wjazy wyſche.

— **Njedźelſke kopjeno a woßadnik.** Njedawno piſachmy wo nowym evangelſkim woßadniku Budyſchina. Bórſy po tym dóſtachmy woßadnik ſ Pruſkeje, woßadnik ſa Khrjebjanſku woßadu. Je němſki! Tole je pſchicźina wjazy k tym pſchicźinam, kotreż běchmy njedawno naſpomnili, a kotreż ßebi żadaju, ſo ßo naſche „Pomhaj Bóh" bóle a bóle wutwori a wutwari do woßadnika ſa naſche ßerbſko-němſke woßady Saſkeje a Pruſkeje. W tutym padźe je tole jene napominanje wjazy na pruſkich evangelſkich Sserbow, ſo bychu ſa to ßobu dźěłali, a to duchowni a woßadni. Je to dźěło, kotreż ßłuži evangelſkej zyrkwi, do zyła Bożemu kraleſtwu a ßerbſkemu ludej jenak. Tuž ma kóżdy woßadny, kóżdy duchowny pak pſchede wſchěm, ßobudźěłacź. Ssměmy ſ wjeßelom pſchidacź, ſo naſch naſpomnjeny naſtawk njeje bjes wuſpěcha woſtał, — cźitaj cźißło 4, ſtr. 16 tuteho lěta! — Ale na tym njeje doſcź ani ſa Pruſku ani ſa Saſku! —

Liſtowanje.

Knjeſej ſ. Sch. Wutrobny dźak! Ani ſpalicź ani njelcźecź! Sswěru piſacź! Wjele dobreho!

Knjeſej B. a dr. Na napraſchowanja wo wobßadźowanju ſakſkich farſkich městnow ſ krótka tole: Kóżdy młody duchowny, haj hižo kóżdy ſtudenta bohoßłowſtwa pſchima ßo pſchirucźneje knihi — Florey mjenowaneje, — ſo by wjedźał, ſchto cźinicź a kak ßo prawje ſadźerżecź; ſ njeje ſhoni wón kaž kóżdy druhi ſcźěhowaze: 1. Mjes němſkimi a ßerbſko-němſkimi městnami njeje żaneho roſdźěła. — 2. Prěnje 5 farſkich městnow, kotreż ßo we pollěcźe wuprózdnja, wobßadźuje krajne konſiſtorium po ßwojej woli ſ deſignaziju, wſcho jene hač ma wono ßame abo něchtón druhi kollaturu. — 3. Kollaturu farſkeho městna móże měcź krajne konſiſtorſtwo abo ryczerſkubleŕ abo něchtón druhi. — 4. Pſchi prěnich 5 městnach poſkicźi konſiſtorium zyrkwinemu ſaſtupjerſtwu jenoż jeneho, hewak poſkicźa ßo, wſcho jene, hač ma krajne konſiſtorium abo něchtón druhi kollaturu, tſjo duchowni. — 5. Samolwjenja maja ßo pſchi naſpomnjenych 5 městnach pola krajneho konſiſtorſtwa ſapodacź, hewak pola kollatury. — 6. Po prědowanju teho, kotryż je ßo ſamolwił, „wotmětwa ßo ſhromadźiſna zyrkwineho ſaſtupjerſtwa ſ nowym prědarjom. To ßo ſtawa, ſo ßo njeby farſkemu ſaſtojnſtwu ſchkodźiło ſ tym, ſo ßo na njepſchihódne waſchnje wo njo ſamolwjeja; ſ tym drje ßu wopyty we woßadźe měnjene. Stanje-li ßo něſchto tajke, móże ßo ſamolwjerjej městno ſapowjedźicź." — 7. Samolwicź móże ßo bohoßłowz, kotryż je druhe abo wólbokhmane pruhowanje wobſtał; do tuteho pruhowanja njeje ſamolwjenje móżne. — 8. Dokhoż je farſke městno wuprózdnjene, ma jo druhi ſa to poſtajeny duchowny ſaſtawacź, kotryż ma wſchě farſke naležnoſcźe rjadowacź a kotryż je też ſe pſchedßydu zyrkwineho prjódkſtejerſtwa a ſaſtupjerſtwa. — To drje doßaha. Hewak dyrbjał ßo raz woßebity naſtawk wo tutej wěży piſacź.

— **P. M. w K.** ſa Eſto. — R. w B. ſa Jnv. — T. w B. ſa Pokutny dźeń, 8. 3.

Wutrobna próſtwa
na wſchěch cźitarjow naſcheho njedźelſkeho kopjena „Pomhaj Bóh".

Jena knihownja trjeba nuſnje ſcźěhowaze cźißła: ſ lěta **1921** cźißła 1, 12, 30, 32, 45, 50 a 52; ſ lěta **1922** cźißła 8 a 18; ſ lěta **1923** cźißła 14, 15, 19, 32 a 39; ſ lěta **1924** cźißło 28.

Wſchěch lubych cźitarjow naležnje proßymy, ſo bychu, je-li tute cźißła ßami dale njetrjebaja, je nam dobroczińwje wotſtupili.

Wudawarnja na lawſkich-hrjebjach 4.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Roßacźizach.

Cźišło 8. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin 22. februara 1925 Bautzen

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńnje a knihaŕnje sap. druzšt. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu žobotu a płaczi na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

Estomihi.

Luk. 18, 31—43.

W běhu tuteho tydźenja sastupimy do póstneho cžaża. Na nim steji jako heźko žkowo napisane, kotrež nasch Sbóžnik w naschim tekscźe praji: „Hlej, my dźemy horje do Jerusalema!“ Něhdy jako 12 létny hólz je wón s najwjeźelschej wutrobu wyskał: „Hlej, my dźemy horje do Jerusalema, do Božeho žwjateho města!“ Nětk praji wón s khutnej wutrobu k žwojim wucźobnikam: „Hlej, my dźemy horje do Jerusalema.“ Pschetoż poźledni krócź nastupi wón tutón pucź; wón dźe k žmjerczi. Kedźbusny na to, so wón njepraji: ja du, ale: my dźemy. W tym leži napominanje, so dyrbja wucźobnizy jeho pschewodźecź. Wucźobnizy žu tuto napominanje srozymili. Swj. Jan nam powjeda, so je Domasch, jako pósna, so žo tón Knjes njeda wot strachapołneho pucźa wotdźerźecź, jim pschiwołał: „Cźehńmy tež žobu, so bychmy s nim wumrjeli.“ Tež nam pschiwoła tón Knjes dźenža: „Hlej, dźemy horje do Jerusalema“ a napomina naž, so bychmy jeho na tutym pucźu pschewodźili. Schto wotmolwimy jemu? Kóždy prawy kschescźijan jo wě. Njech tež wjele tyžaz, kotsiž kschescźijenjo rěkaju, w naschim cžażu se žanej myžlu na to njespominaju, schto ma póstny cžaž na žebi, haj ani na to, so je póstny cžaž, my chzemy s Domaschom žo bjes žobu napominacź: „S Jesužom nam dajcze cźahnycź, chzemy žwojeho Sbóžnika w duchu pschewodźicź do Jerusalema na pucźach jeho hórkeho cźerpjenja a wumrjecźa, chzemy na njeho hladacź, kiž bě wužměscheny a hanjeny a saplu-wany, krjudowany a morjeny naž dla a sa naž; chzemy prawje wopomnicź, kak drohu žmy wukupjeni, kajke straschenje žmy jemu nacźinili s naschimi hrěchami a kajku prózu žmy jemu nakožili s naschimi skóscźemi. Haj, nałožmy póstny cžaž kaž nasch duchowny wótz Marcźin Luther, kotrehoż žmjertny dźeń běsche sańdźenu žrjedu, kiž je ras prajił: to je moje poscźenje w póstnym cžażu, so cźitam, schtoż žu scźenikojo wo cźerpjenju naschcho Sbóžnika napisali. A njeskomdźmy póstne Boże žkužby, w kotrychž žo nam njewurjekniwa lubosć Božeho jehnjecźa, kiž žwěta hrěchi njeże, psched wocźi staji. Boża hnada žo nam w póstnym cžażu wožebje bohacze poskicźa. Wukupmy ju! Hladajmy žo, so njebychmy ju podarmo brali. Njech je nětk nasche heźko: „Hlej, my dźemy horje do Jerusalema.“

Ale niz jenoż w póstnym cžażu dyrbi to nasche heźko bycź, ale w naschim zykym žiwjenju. Njeje žane lěpsche heźko sa žiwjenje kschescźijana hacź te: Hlej my dźemy horje do Jerusalema. Wot Jesuža žameho chzemy dźenža nawuknycź, kak mamy tutón pucź hicź:

1. W poźłuschnosczi pschecźiwo Bohu.
2. W lubosczi pschecźiwo bliźschemu.

Njech je heźko nascheho žiwjenja: „Hlej, my dźemy horje do Jerusalema.“ Kóžde žkowo tuteho heźka praji nam něschto wažneho. „Hlej,“ to rěka: wopomń, kedźbuj na to, njesapomń ženje! „My dźemy.“ Nasche žiwjenje je pucźowanje a my žmy podružnizy. My nimamy tu žane wobstajne město. Něhdy žmy wotrostli w starschiskim domje, potom žmy do žwěta wustupili; žmy tu a tam wuknyli a dźěłali; nětk mamy žwój dom, do kotreho žo pschezo saźo wrócźimy. Ale w nim njewostanjemy. Hodźina pschińdże, wo kotrejž budża naž s nascheho domu njesecź a do poźledneho wotpočźinka, do rowa khowacź. „My dźemy.“ „My.“ Jich wjele pschewodża naž: starschi, bratrja, žotry, muž, žona,

Tam je nasch wottyknjeny kónz, niz w Jerusalemje w žlubjenym kraju — tam drje žadyn wot naß ženje njepschińdže — ale w Jerusalemje, tym měšcže wyßokim, w njebjeßach, hdźež je naß Sbóžnik prjedy naß schok. „Horje.“ Tuto Jerusalem leži mohtrjez na wyßokej horje; pucź tam je wobcžežny; wón wjedže nimo hłubinow, na nim leža wulke kamjenje, staroscže, nusa, kschiž srudoby, khoroscže a boloscže, spytowanja a hrěchi; wón je nahły a ty dyrbisch wschitke žwoje mozy napinacź, chzesch-li k žwojemu wottyknjenemu kónzej dóńcź, haj, ty jo jenoż potom budźesch, hdyž masch Jesuža sa pschewodźerja a kaž wón žwój pucź khodźisch w poßłuschnoscźi pschecźiwo Bohu.

Jesuß je žwój poßledni pucź do Jerusalema nastupił. Psches 3 lěta je wón žo se wschitkimi žwojimi mozami prózował, žwój lud žebi dobycź. Ale dźeń wote dnja dyrbi wón pschezo jaßnischo pósnacź, so wschitko jeho žwěrne prózowanje podarmo wostanje. Pschezo bóle stwjerdnychu ludźo žwoje wutroby pschecźiwo njemu, pschezo wjetsche bu hidźenje farisejskich a pißmatwuczenych. Tuž njemóže wón žebi potajicź, schto w Jerusalemje na njeho cžaka. S jaßnymi žłowami sjewi wón žwojim wuczobnikam: „w Jerusalemje budźe cžłowški žyn podaty do rukow pohanow.“ Židźi mějachu póhanow sa njecžistych a sazpěwachu jich. Žadyn prawy Žid njesastupi do domu póhana a njerěczesche s nim žłowcžko. A nětk dyrbi žo Jesuß w Jerusalemje do rukow póhanow podacź! „A wón budźe wußměschany a hanjeny a sapluwany.“ Niczo njesrani wutrobu bóle hacž to, to boli bóle hacž cžělne boloscže, te sacžuje cžěko, ale hanjenje a wußměschenje a sapluwanje sacžuje duscha. „A woni budźa jeho krjudowacź.“ Krjud je jedyn najžałostnischich gratow, kotryž je cžłowška žurowoscź wunamakała; wón wobsteji s rjemjeschkow, kotrež maja pschi kónzach wótre želesne kulki a te wutorhachu njesbožowwnemu, kiž bu bity, zyke kruchi mjaßa s žiweho cžěła. „A budźa jeho moricź,“ na kschižu, na drjewje poklecźa. Jesuß wě s zyłej wěstoscźu, so žo to wscho s nim w Jerusalemje stacź budźe. Ale kak móže wón tam hicź a žo do tajkich martrow, do tajkeje žmjercže poddacź? Dokelž dyrbi žo wschitko dokonjecź, schtož pißane je psches profetow wot cžłowskeho žyna, dokelž je to Boža wola. A Božu wolu chze wón cžinicź a hdyž dyrbi bycź, cžerpicź; Boža žwjata wola je jemu najwyschschi sakoń; jej chze wón poßłuschny bycź hacž do žmjercže.

A tak dyrbi też pola naß bycź. W poßłuschnoscźi pschecźiwo Bohu khodźimy žwój pucź horje do Jerusalema w njebjeßach w dobrych a stych dnjach, w sbožu a w njesbožu, we wjeßelu a we srudobje. My mamy w žebi też wolu, kotraž pak Božej woli husto napschecźiwo steji. Husto padnje nam jara cžežko, žo do Božeje wole podacź, wožebje, hdyž ju njesrozymimy, hdyž Bóh naß zyle hinak wjedže hacž my jo chzemy a žebi pschejimy. Ssnano wjedže žo tebi, luby cžitarjo, w tutych dnjach tak. O daj žebi prajicź: budź poßłuschny twojemu Bohu, kaž Jesuß běsche, podaj žo Bohu, cžerp jeho wolu; spuschcźej žo na to, so je Boža wola stajnje dobra, hnadna wola. Też Jesuß je žo s tym troschtował a poßylnił, so budźe na tsecźi dźeń saßo stanycź. Bóh wjedže žwojich psches hłubiny do wyßokoscže, psches nóz k žwětłu, psches srudobu k wjeßelu. A ty žy žebi njewěsty, schto cžinicź masch. Hłóß w tebi praji: to je twoja pschißłuschnoscź, ale druhi hłóß tebje warnuje: to njecžiń, ty smějesch s teho jenoż haru a mjersanje. Pruhuj žo khutnje, kotra je Boža wola, a hdyž žy ju póznał, potom žo njekomdź, njehladaj k prawizy ani k lěwizy, njeposłuchaj na nikoho ale cžiń ju. Boža wola dyrbi tebi najwyschschi sakoń bycź, Božu wolu dopjelnicź, je nam žwjata pschißłuschnoscź. W poßłuschnoscźi pschecźiwo Bohu cžehńmy žwoju drohu a

2) w luboscźi pschecźiwo bližschemu. Jesuß pschińdže na žwojim pucźu do Jerusalema do města Jericho. Khutne myßle hnuja jeho wutrobu; po tym, so je wón žwojim wuczobnikam sjewił, schto žo w Jerusalemje stacź budźe, njeje wón žane žłowo s nimi rěczał. Dha žedźi pschi drósy žlepy, kiž proschesche. Kajki njesbožowny cžłowjek. A jako wbohi shoni, so Jesuß nimo dźe, woła wón: „Jesuß, ty žyno Davitowy, žmil žo nade mnu!“ A Jesuß? Dźe wón, do khutnych myßlow ponurjeny, njehladajo na njeho nimo? Myßli wón pschi žebi: nětk mam žam se žobu doscź cžinicź, nětk njemóžu tebi pomhacź? Ně, wón wostanje stejo a kasa, wboheho žlepeho k žebi pschiwjesecź. Pschecźelniwje prascha žo jeho: „Schto chzesch, so bych tebi cžinił?“ A jako tón s troschtnym dowěrjenjom to najlěpsche, schtož móže žo jemu na semskich wězach dostacź, žebi wuprosscha, praji Jesuß k njemu: „Budź saßo widźazy! Twoja wěra je cže wustrowiła.“ A hnydom widźesche wón saßo. Kajka je to boloscź. Jesuß dźe do najžałoßnischeho cžerpjenja, do najhórkischeje žmjercže, a tola ma wón wotewrjenej wocži a žmilnu wutrobu sa njesbožowneho žlepeho proscherja. Sawěscže wón je lubował hacž do žmjercže.

To je, schtož žebi Bóh też wot naß žada: luboscź; luboscź, kotruž žwj. Pawoł w epistoli dźenžnischeje njedźele 1. Kor. 13 tak wyßoko khwali, wo kotrejž wón praji, so niczo, też to najkraßnische, bjes njeje niczo psched Bohom njepłacźi; kotruž wón wopische, so je scźerpna a dobrocźiwa, so njeje sawißna a žamopaschna, so to žwoje njepyta a žo njeda roshněwacź, so wscho njeße, wscho wěri, wscheho žo nadźija, wscho pschecźerpi, so wona nihdy njewupanje. Nadźija namaka dopjelnjenje, wěra pschewobrocźi žo do widźenja, ale luboscź wostanje. Ssebicźiwoscź, kotraž to žwoje pyta, je cžłowška, ale luboscź je bójska. O prózujmy žo, luboscź wopokasacź, kaž wjele móžemy. Składnoscže k temu ma kóždy doscź, runje w naschim cžaßu, hdźež je swonkowna a snutskowna nusa w naschim ludu tak wulka. W luboscźi pschecźiwo bližschemu cžehńmy žwoj pucź horje do Jerusalema! Ale schtó to samóže? Nascha móz k temu je pschi najlěpschich prjódkwsacźach tak žłaba, so kóždy wot naß na pucźu leže wostanje, so žadyn jeniczki k žwojemu wottyknjenemu kónzej njedońdže. Ale Bohu budź dźak, my njejßmy na žwoju móz pokasani. Jesuß praji: my dźemy horje do Jerusalema. Wón chze s nami hicź a nam móz dacź k poßłuschnoscźi a luboscźi. Proschmy jenoż jeho kaž tamny žlepy: „Jesuß, ty žyno Davitowy, žmil žo nade mnu“ a potom dźijmy kaž tamny sa nim, dha wón naß wěscže dowjedže do Jerusalema w njebjeßach. Hamjeń. P. M. w K.

Modlitwa a dźěcźi.

W lěcže 1908 pische w žwojej wobschěrnej knisy wo wukublanju dźěcźi jedn pedagoga, t. r. muž schule: W kajkim duchu w jenej schuli roswuczuja, to spósnajesch woßebje na tym, kak žo tam modla. — S tym chzysche wuprajicź, so tam, hdźež žo jenoż modla, dokelž to tak swuczene waschnjo, duch Jesußowy tola hischcže njeje woprawdźe duch schule. Hdyž pak wuczeŕ a też dźěcźi tak zyle s wutrobu a duschu žo modla, tam wěsch, so je to ooprawdźe kschescźijanska schula. — —

To wojowanje wo wocžehnjenje psches modlitwu a k modlitwje njewojuje žo jenoż w němskim kraju, ně, wojuje žo po zykej semi. Wschudźom dźěla žo duchojo s tym, hacž daja modlitwje pschi wukublanju dźěcźi žobuskutkowacź abo hacž niz.

S jeneje katolskeje schule w Schwizy powjeda žo tole:

Schulski inspektor pschińdže do schule. Dźecźi strowja, kaž su swuczene: „Budź khwaleny Jesuß Khryst!“ Njewotmolwiwschi, jaßo strowjo: „Hacž do wěcžnoscže! Hamjeń“ roswuczi, — abo spyta roswuczicź — dźěcźi wo tym, so tutón postrow sastarski. „Nochźu jón wjazy žłyschecź! Pomyßlcže žebi tola, dźěcźi: Tón, kotrehož strowicže, mohł tola na pschikład Žid bycź a žo sranjeny cžucź, hdyž jeho tak strowicže! Abo też Turka abo póhan!

Na njedźelu Estomihi

— jako burje do ßwj. póstneho cźaßa — je zyrkej ſa napißmo ſtajiła ßłowa ſe ſcź. Luk. 18, 31—43:

Wón (Jeſuß) wſa k ßebi ßwojich dwanacźe a dźeſche k nim: Hlej, my dźemy horje do Jeruſalema! ꝛc. A kſchesćźenjo, też powołani wuczobnizy Jeſußowi, pſchewodźeju ßwojeho Knjeſa, miſchtra a Sbóźnika w duchu ſwólnje a ſ wutrobnym dźakom ßobu pſches póſtny cźaß cźerpjenja k jutrownemu dobycźu.*) Pola kóždeho a wſchitkich rěka: „Tußaz krócź budź poſtrowjeny, kiž ßy mje też lubo měł!“ atd. A podobne ſtrowjenje je (ſ němcźiny tu ſeßerbſcźeny) ſcźěhowazy kěrluſch.:**)

Hłóß: Boża cźwila, ſchtó mohł ſabycź tebje!?

Jene pſchede wſchěm ja pſcheju ßebi
ſahe, posdźe wužiwacź;
ſbóźnje pucźuje ßo w dole ßylſow tebi,
hdyž ma jene pſchi naß ſtacź:
Jenak na jenoho muża hladacź,
kiž mohł w ſtyſkanju je krwawnem trabacź
padnywſchi na wobliczo,
podwoliwſchi Wótcźej ßo!

Wěcźnje měcź pſched wocźomaj chzu jeho,
jako cźiche jehnjatko,
kiž njeßł tam je winu ßwěta wſcheho
podawſchi do ßmjercźe ßo.
Kak ßo bědźeſche wo duſchu moju
lacźny, ſo ju dobył by ſa ßwoju,
a też na mnje hladaſche
prajo: „Dokonjane je!“ —

Haj, mój Jeſu, żenje wina moja
a ty njeſtup ſ pomjatka!
Scźerpnoſcź pytała wſchak mje je twoja,
hdyž bě we mni hiſchcźe cźma;
pytał dawno běſche wowzu ßwoju,
prjedy dyžli ſesna ßwěru twoju;
ßy ju drohu wukupił,
ſ krwju mje ßwojej ſapłacźił.

Ja ßym twój, — rjekń k tomu hamjeń ßwoje
ty, mój Jeſu lubosny!
Sacźiſchcź do wutroby mjeno twoje
ßłódke mi najhorziſcho!
Wſchitko wukonjecź a cźerpicź ßobu,
żiwy tudy bycź a wumrjecź ſ tobu,
— naju kłód a ßlub budź to,
hacź je wſcho ßo ſkóncziło!

*) K tomu chże pak też wabicź a należnje namołwjecź: „Stawiſna cźerpjenja a pſchekraßnjenja naſcheho Knjeſa a Sbóźnika Jeſom Khryſta po ßwj. 4 cźenikach. Sharmoniſowana rosprawa we 35 ſpěwach. Pyſchna knjiſka (7 liſtnow = 112 ſtronow) — wote mnje ſeſtajana a wudata — je hiſchcźe dostacź w Smolerjez ßerbſ'ej kuhatni w Budyſchinje a poſtacźa ßo po potuńſchenej placźiſnje ſa 30 pf.! — Tuž Serbja bratſja a ßotry w Khryſtuſu, wſmicźe a cźitajcźe! A dostań Wam ßo — ſ Bożeje miłoſcźe — duchowne natwarjenje a bohate ßohnowanje! —

Faraŕ emr. M. Urban.

**) Spěwał je Albert Knapp, † 1864; — ſeßerb. M. U

Potajkim, ſpomjatkujcźe ßebi: Ja nochzu poſtrow wjazy ßłyſchecź!“ —

Schulſki inſpektor pſchińdźe ſaßo. Dźěcźi běchu jeho napominanje ſabyłe a ſtrowjachu ſaßo: „Budź khwaleny Jeſuß Khryſt!“ „Ale, dźěcźi! Ssym wam tola prajił,“ ſapocźa hnydom ſchulſki inſpektor, „ſo njeßmjecźe wjazy tak ſtrowicź! Ssym wam też prajił, cźehodla niz! Cźehodla mjenujzy niz? Ty, praj mi to ras!“ — Dokelž je knjes ſchulſki inſpektor Žid!“ — „Ně, niz wſchak! Ja tola Žid njejßym! Ty, Pawole, ty ßy mi mudra hłowcźka, praj mi ty to ras!“ — „Dokelž je knjes ſchulſki inſpektor Turka!“ — „Ale, to ja tola njejßym prajił! Nó, tuž ty maka, tamle, praj mi ty, cźehodla njeßměcźe wjazy ſ tutym ſaſtarſkim poſtrowom ſtrowicź!“ — „Dokelž je knjes ſchulſki inſpektor póhan!“ —

To dosta ßo knjeſej ſchulſkemu inſpektorej bjes jeho wole powuczenje! Njeje jenož w naſchim ludu to hibanje, kotreż chze to jenemjeno wotſtronicź, ně, też w druhich ludach! My pak nochzemy ßebi w naſchich dźěcźoch wocźahnycź ani Turkow, ani Židow, ani póhanow, ale kſchesćźijanſke dźěcźi, a tehodla trjebamy modlitwu! — —

Tole cźitachmy w „Evangeliſch-Lutheriſches Volksblatt für Stadt u. Land,“ cźiſło 24 ſa 15. dezembra 1924. Tuto kopjeno je też w naſchich woßadach rosſchěrjene, a to je derje tak. Njech ßo jemu bóle a bóle pſchidźěli jene nowe: „Die Chriſtlich Schule, Chriſtliche Eltern-, Schul- und Erziehungszeitung“. Tutu nowinu wudawa Krajny ſwjaſk towarſtwow kſchesćźijanſkich ſtarſchich Sakſkeje, a wſchudźom tam drje je maja a ſnaja, hdźež ßu tajke towarſtwa ſałożene.

Zyrkej a ſtat.

— Rußowſke nowiny bolſchewikow wopißuja, kak je cźerwjene wójſko bolſchewikow hody ßwjecźiło. Sswjate dny ßu ſa to wužili, ſo ßu ſ mozu pſchecźiwo nabożinje a wěrje ſchcźuwali a dźěkali. W kaſarnach běchu Boži narod hanjaze wobraſy pſchicźinili. Sowjetnowiny ſapißuja ſwjeßelene, ſo towarſtwa bohapřejerjow „Bjesbóżny“, kotreż je pſches zyłu Sowjetrußowſku rosſchěrjene, hody wjele ßobuſtawow pſchidobu. — Potajkim ßu tam na dobrym pucźu do ſahuby!

— Nałětni pokutny dźeń bórſy ßwjecźimy. Je pſchezo hiſchcźe njewěſtoſcź w tym, kak to ſe ſchulu — dźěcźimi a wucźerjemi — na tutym dnju. W ßejmje je tehodla namjet ſtajeny, ſo by ßo tuta należnoſcź rosjaßnika a ßo w njej wěſte poſtajiło. A to ßo nadźijomnje bórſy ſtanje.

— Sprawnoſcź. Polizajſki hamt w Barlinje doſtawa wob dźeń 300—500 pſchiſjewjenjow, ſo je ßo to a tamne ſhubiło. Wot ſprawnych ludźi bywa tam wob dźeń 30—50 namakanych wězow wotedatych. To ßu zyłe 10%! Abo, hdyž na to dźiwaſch, ſo je ſ tych wězow, kotreż buchu jako kradnjene pſchiſjewjene, to a tamne kradnjene a niz ſhubjene, ßu to 15%. Potajkim 15% ſprawnoſcźe to! To je něſchto poražaze! A to njebywa ſ tym lěpje, ſo ßebi k troſchtej prajiſch, ſo to w druhich podobnje wulkich měſtach też hinak njej, ně, ſkerje hórje! Potajkim, tak daloko — chzych prajicź, tak hłuboko ßmy pſchiſchli, ně, ſałeſli! Schtó chze wuměricź a wuprajicź tu prózu a to dźěło, kotreż je nuſne, prjedy hacź to ſ tuteje hłubiny ſaßo na wyßoke pſchińdźemy!

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Dźenßa, njedźelu Estomihi,** ſběra ßo w zyrkwjach ſa kſchesćźijanſke wukubłanje młodźiny. To je ßobu to najnuſniſche dźěło a ßobu tón najnadobniſchi nadawk, kotryž zyrkej woßebje nětkle ma a ſ njej kóždy, kotryž je ſtaw zyrkwje. Bohužel je jich pſchezo hiſchcźe doſcź, kotſiž to njepósnawaju, a njepſchidawaju, niczo ſa to njecźinja abo tola jenož mało. Wono njeje wjazy tak, kaž ßnadź to něhdy je było, — ſo prědowanje a nyſchpor w zyrkwi, nabożna hodźina w ſchuli a lěto pacźerſkeje wuczby doßaha, dźěcźi a młodźinu ſa naſch cźaß a jeho wojowanja wuhotowacź, dohotowacź. A k temu: ſ měſtnami dźěcźi a młodźina ani tole wſcho nima, abo njemóże a njeßmě tole wſcho wužiwacź. Wjele noweho dźěła a wjele ſtareho dźěła je nuſne ſa młodźinu, kotraż wukhadźa ſ dobrych kſchesćźijanſkich domow, ſ domow w kotrychž liwke a małowěrjaze a dwělowaze kſchesćźijanſtwo, ſ domow, hdźež żane kſchesćźijanſtwo a ſ domow, hdźež njepſchecźelſtwo pſchecźiwo kſchesćźijanſtwu! To je młodźina naſcheho kraja a to naſch pſchichod, pſchichod naſcheho ludu, naſcheje zyrkwje. To ßo ßłuſcha, wſchě mozy napinacź, ſo by ßo tuta młodźina kſchesćźijanſzy wukubłała, wuhotowała. A k temu je też twoja pomoz trěbna!

S **Rychwałda.** Se žiwjenja naſcheje woßady njech je tu ſe ſańdźeneho lěta 1924 tole ſdźělene: Narodźiło je ßo 27 dźěćźi, a to 15 hólćźkow a 12 holćźkow; to je jich 10 mjenje hacź lěto prjedy; ßwój kſchćeńſki ßlub je wobnowiło 26 dźěćźi, — 11 hólźow, 15 holźow — lěto prjedy bě jich 9 wjazy; wěrowanjow bě jich 7, lěto prjedy 9 wjazy; ſemrěło je jich 14, lěto prjedy runje telko; Boże wotkaſanje wuźichu jich 1074 ſpowednych, — 492 muźſkich a 582 žónſkich, to ßu 34 wjazy hacź lěto prjedy; mjes tutymi bě jich 410 němſkich muźi — 57 wjazy —, 457 němſkich žónſkich — 22 wjazy, 82 ßerbſkich muźſkich — 2 mjenje — a 125 ßerbſkich žónſkich — 43 mjenje hacź lěto prjedy; 8 khorych doſta Boże wotkaſanje domach.

— **W Němſkej** ſtuduje jich 7474 žónſkich na univerſitach; 57 ſ nich ſtuduje bohoßłowſtwo.

— **Nowy ſakoń w ßuaheli-rěcźi** bě krótko do ßwojeje ßmjerćże Barlinſki ſuperintendent miſſionſtwa Klamroth ſhotowił. To je dobry pſchełožk do rěcže tutych Ssuaheli-ludźi, kotraž je we wulkim dźěle Afriki wobkhodna rěcź (Verkehrsſprache). S tutej rěcźu je pak ßebi teź runje w Afrizy Islam — wěra mohamedanow — pucź pytał a teź namakał. Tehodla pſchiwjeſu nětk němſzy ßo wrócźazy miſſionarojo tutón ßuaheli-ſakoń ßobu do Rańſcheje Afriki jako dar kſchećźijanow Němſkeje, ſo by to był dobra brón pſchećźiwo islamej. Barlinſke miſſionſtwo ßo nadźija, ſo cźiſchcź tuteho Noweho ſakonja bórſy dokónczi ſ pomozu woßebiteje ſběrki, kotraž měła 5000 hriwnow wunjeſcź a kotraž ßo njemuje „Klamroth-Axenfeld-Spende". Württembergſke bibliſke towaŕſtwo je ßame k tomu hišo 1000 hr. dariło. Boże ßłowo, w tutej rěcźi po tutym pucźu a w naſpomnjenych krajinach roſſchěrjene, budźe wěſće dobra a dobyćeŕſka broń ſa kſchećźijanſtwo a pſchećźiwo Islamej. — Pſchirunaſch-li to, ſchtož tu ſ Barlina piſane a tole, ſpóſnajeſch, kak ßo kſchećźijanſtwo a Islam ſetkujetej a jene pſchećźiwo druhemu wojutetej. Saměſtnjenje Islama w Barlinje je wulka wójna ſpěchowała, ta ßama, kotraž je woßebje w Afrizy kſchećźijanſtwu a jeho miſſijonſtwu jara ſadźěwała. Sniczicź jo pak njeje mohła. Ně, miſſionſtwo ſ nowa puſtupuje a budźe dale poſtupowacź pſchi wſchěm ſpjećźowanju ludźi a ludow a Knjeſowa zyrkej dobywa na ſemi. Runje ſa Islam ßu ſcźěhwki wulkeje wójny teź jara traſchaze; ſ poſtorcźenjom ſultanow a kaliſow je ßo do muhamedanſkich ludow njeměr, njejednota a roſſchćepjenje pſchinjeßło; kajke ſcźěhwki to wſcho ſměje, hiſchćze w tu khwilu njepſchewidźiſch.

Liſtowanje.

R. w **B.** ſa Jnv.
T. w **B.** ſa pokutny dźeń (8. 3.).
S. w **M.** ſa Ocźuli.

Samołwity redaktor: farař **Wyrgacź** w Roßacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa **Arnošt Serbomił.**

Jezusowa zmužitosć.

Sće-li hody słyšałe, lube dźěći, zo je Knjez Jezus był zmužity? Stajnje so nam powjeda, kak je knjez Jezus był *ćichi, posłušny, doniž běše hólc*, z nikim so njewadźeše a njebiješe a hdyž běše wotrostł, je jenož prědował, pomhał, ludźi rozwučował. Wón je wjele wot ludźi ćerpał, püiswodźachu so na njeho, na kóncu jeho zajachu, sudźachu, potom zasudźichu, pódla bijachu a potom křižowachu. A nihdźe nječitamy, zo by so někak hrubje wobarał a storkał ze swojimi přećiwnikami. W zahrodźe Getsemane hižo njemóžachu jeho wučomnicy na to hladać, kak so posłušnje dawa wjazać, a jedyn z nich wućeže mječ, zo by sam Knjeza Jezusa škitował. Ale Knjez Jezus njeměješe na tom škitowanju žaneho wjesela, nawopak, wón naswari teho wučobnika a to jara kruće. Běše Knjez Jezus woprawdźe zmužity? Je zcyła móžno, zo by ćichi poniżny človjek, kajkiž ma być kóždy křesćan, był zmužity?

1. Powěm Wam, zo je też tón ćichi Jezus był zmužity. Hdyž běše wukřćeny wot Jana křćenika a widźeše, zo hižo so nima wróćić do Nazareta jako ćěsla, ale zo ma prědować ludźom, kaž sebi to přeje jeho njebjeski Wótc, woteńdźe Knjez Jezus na pusćinu do horow. Chcyše być sam, zo by wšitko rozpominał, štož budźa ludźo wot njeho potrěbować a štož ma jim poskićić. Tam přińdźe k njemu w ćichej khwili spytowaŕ a namołwješe jeho : „Ty móžeš sebi jara lohko sčinić. Pohladaj, kelko je tu kamjenjow. Přeměń te kamjenje do samych khlěbow, zo by sebi kóždy mohł nabrać po swojej woli a njetrjebał so tak prócować, doniž sebi swój wšědny khlěb zasłuži. Hdyž změja ludźo dosć jěsće, budźa spokojni." A Knjez Jezus pak derje wědźeše, zo to njedosaha, zo bychu ludźo měli dosć k jědźi, ale zo bychu so polěpšili. — Tuž Knjez Jezus spytowarja njepo-słuchaše, dokelž chcyše dokonjeć to, k čemuž běše jeho Bóh pósłał.

Njeje też k Wam hižo přišoł spytowaŕ z radu, zo sebi njebyšće dale telko prócy, ale sebi wołożiłe? Hdyž so ćwilujeće ze šulskim ličenjom: njećwiluj so z tym, wšako móžeš sebi to wotpisać! Abo: njewukń tu basničku tak dokładnje, my ći hižo dopomhamy! Byšće wy zamohłe jeho wotpokazać? To njeje lohko, njeposłuchać na tajkeho spytowarja a jeho wotpokazać. K temu je trjeba zmužitosć.

2. Ale spytowaŕ so njeda wotbyć. Dowjedźe Knjeza Jezusa na třěchu templa. Běše kruta a runa, a da so po njej khodźić. Stupištaj k samej kromje. Delkach bě połno ludźi. A spytowaŕ namołwješe: „Skoč dele, wšako Bóh Knjez tebje wobarnuje, zo so tebi ničo njeby stało. A hdyž budźa tebje ludźo widźeć, budźa tebi hnydom wěrić." — Knjez Jezus wědźeše, kak ludźo hladaju, hdyž Bóh někoho dźiwanja hódnje wobarnuje. Kak dołho bychu we tom powědali a so Jezusej dźiwali. — Ale tola je so na spytowarja wobroćil jara kruće: „Njebudu spytować Boha lubeho Knjeza." Powěm wam wěrnu stawiznićku wo Pětru a Janu. Hraještaj sebi w zahrodźe a zaběžeštaj so hač k młynskej rěcy, kotraž běžeše zady zahrody. Přez rěćku ležeše ćeńka deska. To běše něšto za Pětrowu zwažliwosć. „Spytajmoj přez nju přeběhnyć" — radźeše Pětr — a hižo běše po descy na druhej stronje, jeno so začumpa a zapleskota na wodźe. Pětr zawoła na Jana, zo by to też spytał. Ale tón sebi přemyslowaše. Pětr pak jemu wołaše: spytaj to też, „wšako će Bóh Knjez zwobarnuje." A Jan to spyta — a radźi so jemu to. Hdyž to potom doma powědaše, dźiwaše so nan a prašeše so jeho: běše to rozumne? Jan dyrbješe přidać, zo w jeju spočinanju wjele rozuma njeběše. A nan přistaji: tak widźiš, Bóh Knjez je nam rozum dał, zo njebychmy ničo njemudreho činili. A što mysliš, zo tón čini, štóž na rozum njedźiwa, njespytuje tón Boha? — Njeby Jan był wjetši rjek, hdy by Pětra njeposłuchał?

Cźišło 9. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **1. měrza 1925** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje sap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

Invokavit.

Matth. 4, 1—11.

Schtoż so w sczenju dźenźnischeje njedźele powěda, to žadyn cźłowjek ani widźał ani słyschał njeje. Wón sam je wo tutym bědźenju swojim wucźobnikam powědał, so bychu so bědźili kaž wón, hdyž budźa spytowani. —

Jesuš bě wot ducha do puscźiny wjedźeny, so by wot cźerta spytowany był. To běsche potajkim wola njebjeskeho Wótza, so bu spytowany we wschitkim runje jako my; pschetoż ſ teho, so je spytany, móže też pomhacź tym, kotsiž spytani budźa. (Hebr. 2, 18.) Hewak tola też njebudźische zyle nam runy był, pschetěž bědźenje pschecźiwo spytowanjam je najwažnische w naschim semskim žiwjenju. Boża wola je, so mamy so se spytowanjom bědźicź; w tym nastupanju a w tej myślli spytowanje wot Boha wukhadźa, niz pak jako spytowanje k stemu; w tej myślli Bóh nikoho njespytuje, ale k pruhowanju a k wupokasanju nascheje potźkuschnosće. Prěnjej cźłowjekaj so wot Boha pruhujetaj, hacź dyzetaj so sakasaneho płoda sdźerżecź, ale psches hada pruhowanje k spytowanju budźe. Bóh tón Knjes naschu scźerpliwosć, na sche dowěrjenje, naschu lubosć k wěrnosći, naschu sprawnosć pruhuje, ale cźěło a swět naš k hrěchej wabitaj; pschetoż sady cźěła a swěta cźert steji. Tak jeho Jesuš sady Pětra stejo widźesche, jako tón Knjesa napomina, so njeby do cźerpjenja schoł; tehodla Jesuš wotmolwi — niz Pětrej jenoż, ale temu, kiž sady teho stejesche: Dźi wote mnje prjecź, satanašo, ty sy mi k pohórschenju. Pósnacźe, so Bóh naš też w cźasu spytowanja ſ wocźow njepuschcźi, ale sam do spytowanja staji, so bychmy so w sprawnym a dobycźerskim bědźenju wupruhowali a wupokasali, nam khróbłosć dawa. Bóh sebi niczo njeżada, k cźemuž njedawa, schtoż je nam trěbne, wón naš njebudźe psches nasche samoženje dacź spytowacź, ale budźe cźinicź, so spytowanje tak kónca dobudźe, so jo snjesć mózecźe. (1. Kor. 10, 13.)

W dźenźnischim sczenju wo tsojim spytowanju Jesušowym cźitamy. Cźert najprjódzy Jesuša napomina, so by sam swój hłód stajił. Tak też my cźasa žiwjenja spytowani budźemy, pschedy wschěm to swoje pytacź, a tak husto jich wjele pada we tutym spytowanju, so je samo powschitkowne prawidło: kóždy je samemu sebi najbliższi. Tuž so nam tu na swědomje połoži, so je wschitka sebicźiwosć hrěch. — S templowego wjercha dyrbi Knjes Jesuš po druhim spytowanju psched wschitkich wocźomaj dele skocźicź; tak so też my na tyšazore waschnje spytujemy, ſ tym, schtoż smy a możemy a mamy, so psched ludźimi pokasacź; tu nusowani budźemy, pósnacź, so je wschitka hofartnosć, wschitka hordosć hrěch. Skónczinje spytowaŕ Jesušej wschitke kralestwa swěta a jich krasnosć pschilubi, jeli so dele padnyschi so k njemu modli; kak hłuboko we wutrobje stareho cźłowjeka lakomstwo, pjenježna lubosć a lubosć ke knježenju tczi! Tak so nam w sczenju wo Jesušowym spytowanju sebicźiwosć, hofartnosć, knježiwosć a lakomstwo jako sle žadosće cźłowjeske wutroby pokasuja, psches kotrež nam w spytowanjach strach hrosy, a bědźenje pschecźiwo nim husto cźežki je.

Nam so pak tu też pokaže, kak możemy w tutym bědźenju pschecźiwo spytowanju dobycź. Jesuš wjedźesche, so je wot ducha do puscźiny wjedźeny, so by wot cźerta spytowany był. Też my so teho dopomnicź mamy, so je Bóh naš k temu do semskeho žiwjenja stajił, so bychmy so bědźili a dobyli. Bóh je nam w naschim bědźenju blisko, a to niz jenoż jako swjaty swědk, ale

tež jako hnadny pomoznik. Wón nam pschede wschěm psches žwoje žkowo pomha. To je bróń, kotruž Jesuš tu nakoži; tři krócź wotmołwi: pišane steji! Schtož w žwjatym pišmje steji, to je Boža wola. Jesuš žo na žwojeho njebjeskeho Wótza wolu powoła, ſ kotrejž jeho wola pschesjene je. Tak tež kóžde spytowanje, kotrež nam bliſko ſtupi, k něcženu wjedźe, hdyž žo praſchamy: ſchto chze mój Bóh a Wótz wote mnje? kak pónu ſa mojim Knjesom a Sbóžnikom? A hdyž wotmołwjenje na tuto praſchenje we žwojej cžłowſkej mudroſcźi njepytamy, ale tam, hdźež je namakacź, ſ Božeho žkowa. Tehodla wuſnawamy: twoje žkowo je mojim noha žwěza a žwětko na mojim pucžu; tehodla žměmy a dyrbimy proſyć: wodź mje w žwojej prawdźe a wjedź mje; pschetož ty ſy tón Bóh, kotryž mi pomha; wschědnje wokacžuju na tebje.

Jako běſche Jesuš ſpytowarja pschewinył, jandźeljo pschiſtupichu a žkužachu jemu. Schtož je ſazpił na njebójſkim pucžu dozpicź, to žo jemu nětko dostanje psches Božich žkužobnych duchow. Tuž, luby kſchesćano, pschecźerp ſle jako dobry wojak Jesom Khryſta (2. Tim. 2, 3); tebi žo dostanje, ſchtož je tebi wužitne a nuſne, hdyž ſazpiwaſch pucźe hrěcha, ale pytaſch Boże kraleſtwo a jeho prawdoſcź. Hamjeń.

Kónz žwěta wotprajeny.

W 7. cžiſle tuteho njedźelnika pišachmy wo tym, kak ſažo ras adventiſtiſka ſekta wocžakowaſche kónz žwěta, kotryž bě na hodźinku abo tola hacž na 7 dnjow wobliczika. Dźenža podamy tu dróbniſcheho k tomu. Spósnajeſch ſ teho, kak tórni, kak „wſchomudri“ tola cžłowjekojo žu.

Sekta, kotraž bě 6. februara ſa poſledni dźeń tuteho žwěta poſtajika, je ſekta „reformirowanych adventiſtow žedmeho dnja“; wona je wotdźělenje hłownoje ſekty adventiſtow. Jeje wodźeŕ Reidt bě wſchitko doprědka prajił a poſtajił. Jeho wěſchcźenje rěka po žkowje takle: „Dźeń 6. februara ſjewi žo, hdyž žo ſacźmi, wěrjazym na njebju maka mróczakka. To budźe Khryſtuž, kotryž ſ njebješ dele pſchikhadźa, pſchewodźany wot arzyjandźela Michała a druhich jandźelow. To budźe to ſnamjo, ſo žo ſniczenje žwěta ſapocźina. Khryſtuž budźe žydom (!!) dnjow trjebacź, ſo hacž k nam dóńdźe. Poſaſtanje duzy po pucžu na hwěſdach, ſ kotrymiž žo ſetka, ſo by tam poſtajił, kak měli žo žwjecźi ſemje ſ zyrobu ſaſtaracź, cźi žwjecźi, kotſiž žo na pucź do njebja podadźa; tuto pucźowanje traje tehorunja žydom dnjow ſ pſcheſtawkami na hwěſdach. Nam tu na ſemi ſjewja žo wſchelake ſnamjenja, kotrež naž na tuto podeńdźenje pſchihotuja. Hdyž žo ſjewja, budźemy do powětra ſběhnjeni a pſchežadźeni na horu njedaloko San Diego w Kaliforniſkej; tam ſjewi žo nam bójſke žwětko. Tam budźemy podaczi do rukow jandźelow a wuſłyſchimy njebjeſke piſkanje. Ja žam budu pſchi tom zytharu piſkacź.“

Na tutym wěſchcźenju Reidta njebě jenemu ſ jeho pilnych wucžomzow doſcź. Je žwojeho miſchtra pſchetrjechił a wěſchcźił: „Hwěſdy padnu na ſemju, hory žo ſažypnu a padnu na hrěſchnikow, jich pod žobu pohrjebajo. Hdyž je tón Knjes wſchěch tajkich ſnicził, kotſiž njejžu hódni wumoženja, ſapocźnje žo ſa wuſwolenych wokolo San Diego poſběhnjenje do njebješ. Pſched nimi pocźahnu do njebješ njebjeſzy hoſcźo ſ piſkanjom; ſa tutymi 144 000 njewjeſtow Jeſužowych a ſa tutymi ſažo cźi žwjecźi, kotſiž ſ rowow ſtanychu.“

Wocźakujo, tak ſažlepjeni a ſawjedźeni, poſledni žudny dźeń, běchu žo adventiſtojo ſeńſkeho wobžedźeńſtwa wſdali. Telegramy ſ Newyorka powědaja, ſo běchu žo wſchitzy reformadventiſtojo na horach k modlenju ſhromadźili, ſo bychu hódni namakani byli, žobu cźahnycź ſ wuſwolenymi do njebješ. Robert Reidt žam wocźakowaſche w Long Island ſ 35 pſchiwižowarjemi poſłednje wokomiki žwěta, žo nutrnje modlo. Dny dołho jědźeſche ſe žwojimi pſchiwuſnymi jenož hiſcheźe žołte rěpki a pijeſche jenož wodu, a to tehodla, ſo bychu žo cźiſcźili. Jako bě cźažnik 6. februara 12. hodźinu w połnozy dobił, dźěſche žo lehnycź, prajizy: „Sda žo, ſo žo dźenža niczo wjazy njeſtanje!“ Cźi druſy woſtachu pak pſchi tym, ſo budźe Bóh khwatacź, ſemju ſniczicź, a modlachu žo dale. Pſchi tym molachu jich wcźipni njewěrjazy, kotſiž žo modlazym, jich wužměchujo, radźachu, nabožinu pſcheměnicź, dokelž žo tola njeběchu wocźakowane ſnamjenja ſjewiłe. Reidt žam pak žo ſarocźuje na to, ſo to wſcho tak budźe, kaž je wěſchcźił, a ſo wón a jeho pſchiwižowarjo tute ſnamjenja jenož tehodla njewidźa, dokelž žwězy, ſ kotrymiž kina a korcźmy reklamu cźinja, jim wocźi žłepja.

Tuta zyła wěz njeje pak jenož ſa jich wjele něſchto žměſchne, ně, je tež něſchto jara ſrudne a ſtraſchne, haj žmjercź ſtraſchne. Wěſchcźenja a ſadźerźenje adventiſtow je jich wjele cźłowjekow do ſamyžłenja a hłubokich myžłow pſchinjeżło, haj žanomordaŕſtwa žu žo tehodla ſtałe; tak je w Clevelandźe žydom młodych holzow ruku na žo ſłożiło. A kelko ſchkodowanja a mordaŕſtwa je žo ſ tutym ſtało na cźłowſkich duſchach! Kelko ſamołwjenja maja cźi, kotſiž ſ tajkimi wrótnoſcźemi ſjebachu žameho žo a druhich a jebaja žameho žo a druhich. A to žu adventiſtojo nětko ſ najmjeńſcha hižo dwójzy ſe žamžnej wězu ſawinowali, pſched něhdźe 80 létami jich prěni proſeta Miller, létža Robert Reidt! Budźeja tu tež nětko hiſcheźe pſchezo tajzy, kotſiž žebi dale hłowu, myžłe, wutrobu ſamucźicź dadźa wot wucźbow, kotrež žu połne cźłowſkeho cźinka. Cźłowjek chze bycź mudry kaž Bóh! Tak bě to w paradiſu, tak dźenža! Tehdy rěcźeſche ſatanaž k nim pſches hada, dźenža pſches cźłowjekow! A cźłowjekojo połłuchaja a wěrja!

Prěni proſeta adventiſtow William Miller wudawaſche a wěſchcźeſche, bibliju po žwojim waſchnju wukładujo: w lěcźe 1843, a to mjes 21. měrzom 1843 a 21. měrzom 1844 pſchińdźe Jeſuš Khryſtuž ſažo. — Dźeń 21. měrza 1844 bu tehdy ſkónczńje ſa dźeń ſažopſchińdźenja poſtajeny. — Nowy proſeta Robert Reidt bě dźeń 6. februara — abo dalſche 7 dnjow — ſa tole poſtajił. Jedyn kaž druhi je ſjebał žebje žameho a druhich! Schtó budźe tón nowy proſeta, kotryž nětko pſchińdźe? A ſchtó budźe žo to nětko po 6. abo 13. februaru hiſcheźe ſawjeſcź dacź wot tajkich wucźbow? A ſchtó ſ tych, kotſiž nětkole wot tajkich wucźbow ſawjedźeni, ſawoſtanje to jich połłuchać a cźinjeć?

Adventiſtojo a ſ nimi Khutni biblijupſchepytowarjo žu nětkole pſchede wſchěm cźi — a ſ nimi cźi, kotſiž žu jich pſchiwižowarjo —, kotſiž zyrkwi a jeje wucźerjam a prědarjam wumjetuja, ſo kża. Runje w połłednim cźażu žu ſ lecźazym łopjenom nowy nadpad cźiniłi! Tutón 6. februar — runje kaž tamny 21. měrz 1844 — je tola, abo dyrbjał tola žwědka doſcź bycź ſa ſažudźenje tajkich mudrowanjow a wucźbow! Budźe to?

„Sswěta kónz ſažo wotſtorcźeny!“ tak budźa žo troſchtowacź a budźa dale mudrowacź — k ſchkodźe žebi a žwojej njeżmjertnej duſchi — a k ſchkodźe jich wjele! Budźeſch tež ty mjes nimi?

Zyrkej a ſtat.

Dźeń 1. měrza je ſa zyły němſki kraj „dźeń ludoweho żarowanja“ — (Volkstrauertag). To wſchak kuſk dźiwnje klinczi, hdyž to hiſcheźe tydźeń prjedy žłyſcheſche a cźitaſche tajke a hinaſche pſcheproſchowanja ke karnevalej a faſchinkej, kaž to praja, to rěka k ſabawam a ſawjeżelenjam a tornoſcźam a wrótnoſcźam

póstnizarjow a tajkich, kotsiž s holkom a s haru, s rejemi a s juskom tutón czaß ßwjecza. A nětko na dobo „dżeń ludoweho żarowanja". Tón lud, abo chzemy prajicz, czi ludźo, kotsiž w tajkim srudnym a stysknym czaßu tajke něschto sapoczinaju, czi njeßwjecza „dżeń żarowanja", s najmjeńscha to njeje „dżeń ludoweho żarowanja", dokelž tola lud njeżaruje. Je srudno dosczź, so je to tak! A srudnischo hischcże budże, hdyž to niz skoro hinak! Twój nadawk je, k tomu dopomhacz, so to skoro hinak budże. Tuż wuziwaj kóżdy tutón postajeny dżeń sa to, so dowjedże s najmjeńscha jeneho na hinasche myßle, na druhe pucze. — Dżeń 1. měrza, njedżelu Invocavit, spomina ßo w Bożich ßłużbach na tuto woßebite tuteho dnja; połodnjo 1—1¼ hodź. dyrbi ßo we wschěch evangelskich woßadach swonicz. Czi, kiž we wulkej wójnje ßmjercz sa wótzny kraj poczerpichu, dyrbja ßo wopominacz; tez budża ßo kollekty sa sastaranje rowow atd. sběracz. Tak je to sa wschě kraje postajene — s wuwsaczom Sakskeje. Sa Sakssku je sa tole wscho postajeny dżeń 15. měrza, njedżela Oculi. Tuto woßebite postajenje je ßo stało, dokelž ßo s 1. měrzom wulka Lipsczańska maßa sapoczina.

Němski ßejm je 12. februara sa skutki lubosczże (private Wohlfahrtspflege) 12 000 000 hr. pschiswolił. Sa tuto pschiswolenje, kotrez s wulkeho dżěła tez snutskownemu mißionstwu pschipadnje, hłoßowachu, wschě strony, — jenoż sozialdemokratojo a kommunistojo niz. — Spytaj ßebi rosjaßnicz. czehodla runje tuczi sa to njeběchu! — Pschi jednanjach do wothłoßowanja żadasche ßebi sozialistiska sastupjerka Jucharz, so by wschě skutki lubosczże stat pschewsał. Smużity a ßwěrny sastupowaŕ evangelskeje zyrkwje, wotpóßłanz D. Mumm, wustupi pschecźiwo tutomu żadanju, pokasujo na to, so ßu runje tute dobrowólne mozy, kotrez sa derjeměcże luda skutkuja, nusne a trěbne. Pschi tym naspomni, so w tu chwilu na 40 000 diakonissow a diakonow (ßmyslnych ßotrow a bratrow) skutkuje sa zyły lud a so we wustawach evangelskeje lubosczże steji na 210 000 łoży sa tych, kotsiž jich s někajkeje pschiczźiny potrjebaju. D. Mumm mjenowasche pschi tym tez Bethel, prajizy: „Je ßo poradźiło, w tutym Bethelu hromadźicz běднych s zyłeho kraja. A tola runje w tutym Bethelu, hdżez je na 3000 běднych, chorych, hubjenych shromadźenych, mjes kotrymiž tak někotry, kotryž bě hacz ßem dospołnje njesbożowny, spěwaja wjazy dżaknych a chwalbnych chěrluschow hacz drje na żanym druhim městnje němskeho kraja. To je něschto tak nadobne, so njemóżesch hinak, hacz so ßo konisch."

W **Bayerskej** stej stat a zyrkej wuczinjenje mjes ßobu sczinikej, kotrez je pola jenych spokojenje, pola druhich napschecźiwjenje sbudźiło. To naß w Sakskej bóle hacz dotal kedźbliwych czini na jednanja, kotrez stat a zyrkej jednatej. Profeßor Hickmann, kotryž ßobu w tutych jednanjach steji, pische k tomu: Pschihotowanja na pjenjeżne rosßadżowanje mjes statom a zyrkwju postupuja. Dokelž pak je to wobschěrna a wobcżeżna wěz, njebudże móżno, ju hacz k 1. haprleji 1925 skónczicz, każ bě wotmyßlene. Tuż tez njemóże nowa wustawa nascheje krajneje zyrkwje s 1. haprleju tuteho lěta płaczźiwosczź dostacz; to budże hakle móżno, hdyž tamne rosßadżowanje dospołnje hotowe. Hromadże s wuczinjenjom wo rosßadżowanja pschedpołożitej drje ßo potom hnydom tez sakonjej wo dohladowanju, kotrez smeje stat nad zyrkwjemi, a wo rosßadżowanju dla zyrkwinych wuczerjow. Synoda, kotraż dyrbjesche ßo bórsy seńcz, drje ßo tehodla hakle posdźischo seńdże. Tuta smeje potom tez prawo zyrkwinych patronow sarjadowacz. — S teho sczehuje, so ßo wulki zyrkwiny krejß Hornjeje Łużizy k 1. haprleji hischcże njerosdźeli do superintendenturow; s tym je tez wotstorczene rosßudźenje wo tym, hacz ßerbsko-němske woßady dostanu ßerbskeho superintendenta abo hacz niz. Sserbska prědarska konferenza — a s njej drje wschě ßerbsko-němske a němsko-ßerbske woßady — żada ßebi, so bychu ßo tute woßady do woßebiteho zyrkwineho wokrjeża abo superintendentury sjednoczźe a dostałe superintendentu, kotryž je ßerbskeje rěcże mózny; tuto stejnischczo je pschezo hischcże to hłowne, njech ßu tu a tam tez druhe měnjenja ßłyschecz tehodla, dokelž so ßerbsko-němskim woßadam tole njedowola, njepopscheja, njedowerja. Sserbska konferenza budże dyrbjecz wo tutej należnosczi bórsy hischcże ras jednacz a ßo doroßudźicz.

W Heydekrugskim wokrjeżu na rańschich mjesach je krajny radźiczel wschě shromadźisny tych t. mj. „Khutnych biblijupschepytowarjow" sakasał a ßebi wot wyschnosczże żadał, so bychu ßo sa tamnu zyłu krajinu sakasałe. Czehodla sakroczi to krajny radźiczel na tajkele waschnje? Młody 22 lětny człowjek je, wopytawschi pschednoschk tuteje sekty, na ducha skhorił; a wón njeje tón prěni, kotryž to skhori. — Je snate, so je w Schwizy wyschnosczź jeneho kantona abo wokrjeża hižo psched dlěżschim czaßom tajki wukas wudała, schkitajo tak sjawnosczź psched tutej zusej, wukrajnej sektu. Tam w Schwizy, w St. Gallen, je ßo njedawno tez prozeß skóncził, w kotrymż tuta sekta „Khutnych biblijupschepytowarjow" skorżesche pschecźiwo lěkarjej dr. Fehrmannej, kotryž bě w sjawnej shromadźisnje prajił, so tuta sekta sa ßwoje skutkowanje dostawa żidowsko-amerikanske pjenjesy. Ssud je skórżbu wotpokasał a skórżbnikej wudawki napołożił, a nimo teho ma skórżbnik wobskorżenemu lěkarjej pokutne sarunanje płaczicz. Skórżbnik pak bě wotdżěł Khutnych biblijupschepytowarjow sa Schwizu; bě psched ßudom sastupjeny wot prawisnika, kotryž je Żid. — Hacz tole skónczńje w naschich woßadach widżazych sczini tych, kotsiž ßo k tutej abo druhim podobnym wukrajnym sektam dżerża, abo pschezo hischcże niz? A budże tole skónczńje, każ tez njedawno rosdawany lětak, kotryž dyrbjesche wobskórżba bycz pschecźiwo duchownym naschich woßadnych pohnucz, so ßo wjazy s prósstwami a se ßłowami njedaja sawjescz, kupowacz lětaki, spißy, knihi tuteje abo jeneje druheje sekty; je jich tola pschezo hischcże doscz w naschich woßadach, — woßebje mjes naschimi hospodami a maczerjemi s dobroczźiwej wutrobu, — kotsiž ßebi to a tamne daju narěczecz a wurěczecz.

Lubijski zyrkminy wokrjeß woli do synody.

Lubijski zyrkwiny wokrjeß ma synodalu wolicz. Knjes farar lic. Mrósak bě jeho sastupjer w synodze. Se ßłużby stupiwschi, njemóże tez dale tuto sastojnstwo sastawacz. S tym shubja tez Sserbjo jeneho se ßwojeju sastupjerjow, — tón druhi je k. wysch. wucz. a kantor Hanczka-Porschiski. — Budża we Lubijskim wokrjeżu, kotryž je k. fararja Mrósaka wolił, hacżrunje tam wulka wjetschina němska, saßo Sserba wuswolicz, — wuswolicz móz?? Hdyž niz, potom ßu Sserbja bjes duchownehe w synodze. Na tym wina ßu ßerbske woßady Budyschskeho zyrkwineho wokrjeża, kotrez ßebi njeswěrichu pschi poßlednjej wólbje sa Budyschski wokrjeß, w kotrymż maja wjetschinu, ßerbskeho duchownehe do synody wuswolicz, a němskeho wolachu. W bliżschim czaßu postaji k. rada dr. Simon w Budyschinje to dalsche sa wólbu. Sastupjerja, kotryž njeje s Lubijskeho wokrjeża, njebudża drje wolicz; to je tez dobre prawo wokrjeża. Prascha ßo, hacz njeje móżno, so jedyn se ßerbskich duchownych Lubijskeho wokrjeża kandidaturu sa synodu pschewosmje a ßo wuswoli. Je nusne a trěbne, so ßo wo tym hnydom jedna!

Wschelke z blista a s daloka.

S **Kotez** dostawamy swjeßelazu powěsczź. Konsistorstwo je do prósstwy woßady swoliło a wupische Koteczańske farske městno, kotrez bě ßo s wotkhadom k. far. Wehsera do Hodźija wuprósdniło.

Nadźijomnje budże mózno, městno bórsy wobßadźicź. **Wo ros**horjazej wězy, kotraž ßo sjawnosczi pśched krótkim w jenym „Sapóßłanym“ w „Sserb. Now.“ sjewi, w Kotečzańskej woßadże niczo njewědźa. Wěz bě runje na wopak hacź ßo tam pische. Cźehodla tuź tajke pißanje? W sjawnosczi roshorjenje pśecźiwo zyrkwi a jeje wyschnosczi sbudźowacź, njeje jenoź njetrjebatwscha, je njewužitkna wěz. Do zyła nimaja wschě tajke postajenja konsistorija pśchi wobßadźowanju farskich městnow se ßerbskim praschenjom jako tajkim niczo cźinicź, njebě tola ani jene s tych druhich městnow, kotreź ßo pśchi tym pódla Rakez mjenowachu, ßerbske Tak ßu s najmjeńscha tśi woßady s tych 4 wuprósdnjenych ßerbskich woßadow na tym, so ßo hižo porjadnje sastaruja abo so ßo to bórsy stanje, jenoź ta najdlěje wuprósdnjena woßada, — Rakezy, — njeje hischcze, kaž ßo sda, tak daloko.

We Wósborku wohladachmy njedawno tón tak mjeń. Bethelfilm, kotryž nam we wobrasu a ßłowje pokasuje tu wulku, wulku cźłowjesku srudobu a žałosczi, kotraž ßo wschudźom pokasuje, a kotryž nam do wuschow a wutroby klinczecź dawa to wołanje cźłowjeskeje nusy, kotreź ßo wschudźom sběha. Ale niz jeno tole! Khrystußowa lubosczi, kschesczańska lubosczi widźi a ßłyschi a pomha! Je tak, kaž to njedźelu Estomihi duzy po puczu do Jericha bě. Tam w pschěrowje pschi puczu hromadka cźłowjeskeho njesboža, tam s pschěrowa wołanje cźłowjeskeje styknosczje! A tam Jesuß Khrystuß pschińdże a pomha! Kschesczijańsku lubosczi k bliżschemu, lubosczi k snutskownemu mißionstwu sbudźuje tutón film. A tuteje lubosczje trjeba Bethel, trjeba też snutskowne mißionstwo. Sa woboje je wunoschk sastupnych pjenjes a darow. Schtóž njeje tute wobrasy widźał, tón njech tam dźe, hdźeż ßo pokasuja, swjetscha popołdnju sa dźěczi, ale też sa wschěch druhich a wjeczor sa wschěch. Ssrjedu, 4. měrza, budźa w Ketlizach a schtwórtk, 5. měrza w Bukezach pokasowane.

W Hrodźischczu je k. farař lic. Mrósak njedźelu Sexagesima ßwoje paczerske dźěczi konfirměrował; nochzysche s woßady woteńcź, bjes teho, so by te poßlednje, kotreź po 48 létnej ßłužbje w Hrodźischczu konfirměrowasche, s tutej ßwjeczisnu sa žiwjenje wußwjecził. Sswjatocznosczi wostanje dźěczom a starschim a woßadże a sararjej ßamemu njesapomnjena. — Njedźelu Estomihi je ßo wotkhadźazy k. farař s woßadu na woběmaj Božimaj ßłužbomaj rossžohnował a se sastupjerjemi woßady woßebje. Mnoho jeho prjedawschich paczerskich dźěczi, kotreź nětko s wonka woßady, bě mjes nutrnymi, kotsiž ßo wot ßwojeho fararja dźělachu. To běchu ßwjatocźne hodźinki a sawostanu droha dopomnjeńka sa pschichod. — Hižo póndźelu na to je k. farař ßwoju faru a woßadu, kotrejž je telko lět, a też telko cźežkich lět mjes tutymi wjele létami, ßwěru a njesprózniwje ßłużił se wschěmi ßwojimi mozami a darami, wopuschcźił a ßo po pschestawzy w Ketliczańskimaj faromaj do Budyschinka pscheßydlił. Tam strowi dźenża ßwoju nowu woßadu, kotrejž chze nětko hischcze, njech też na wußłużbje, ßłużicź, dołhoż Bóh luby Knjes jemu cźerstwosczi a mozy spožczi. My pschejemy k. fararjej s zyleje wutroby rjany a sbožowny wjecźor žiwjenja. Bóh tón Knjes žohnuj jeho, jeho dom a jeho woßadu. — Hrodźischcźańska woßada wostanje drje na dalsche, tola jenoź hacź do Palmarum, woßyrocźena, niz pak kaž Budyschski dźenik pißasche, bjes duchownego sastaranja; tajka drje hischcze žana woßada sa cźaß vakanzy abo wuprósdnjenja farskeho městna była njeje. Ssußodny farař sastawa na tute 5 njedźel farske sastojnstwo a wobstara se ßußodnymi fararjemi wschě sastojnske dźěła a też Boże ßłużby, kelkoż to s nich nusne a trěbne, doniž ßo Palmarum nowy farař, k. duchownu Schneider, rodźeny se Bukojny, w tu khwilu w Hrudnych horach, njesapokaže. W tutym cźaßu dokonjeja ßo też na twarjenjach nusne dźěła wuporjedźenja. S k. fararjom Schneiderom wrócźi ßo jedyn se ßerbskich duchownych, kotsiž w tu khwilu w Němzach skutkuja, saßo do Sserbow; bě hnydom po dokonjanych studijach Sserbow wopuschcźił.

W Shorjelzu seńdu ßo 2. měrza woßadne sastupjerstwa s industrielnych woßadow pruskeje Łužizy, a to w evangelskej towarschownі dopołdnja w 10 hodź. Chzedźa tam jednacź wo woßebitych a ważnych naležnosczach woßadow, woßebje wo pjenježnym położenju woßadow a wo sozialnych njedostatkach we woßadach, t. r. wo tym, kak ßo njepschecźelstwo a njedorosumjenje mjes jenotliwymi worschtami luda a woßadow wotstronilo. „Evangelisches Gemeindeblatt, Heimatklänge“, kotreź tu s Krjebjanskeje woßady mamy, pscheproschuje na tutu shromadźisnu. Njech to nasch ßerbski woßadnik s tutym też cźini.

S Krebje. Dźenża sapokažu ßo na němskej Božej ßłužbje wuswoleni woßadni sastupjerjo. Pschecźiwo jich wuswolenju njebě nichtón niczo s dobrej pschicźinu prajicź mohł. — W poßedźenju woßadneho sastupjerstwa shonichmy, so ßo nasch Boži dom wobnowi a so je nasch k. patron ßłubił, so wjetschi dźěł wudawkow saplacźi. To je swjeßelaze, runje kaž to druhe, so je k. twarz Petrick w Mikowje pschilubił, dźěł wobnowjeńskeho dźěła, pschi kotrymž ßu murjerjo trěbni, darmo wuwjesc. Rad tehodla zyrkwińe sastupjerstwo wobsamkny, so ma farař woběmaj daricźelomaj dźak woßady wuprajicź a k. patronej wosjewicź, so je woßada swólniwa, wobnowjenje se wschěmi mozami podpjeracź a spěchowacź. Je też nusne, so ßo swonkne a snutskowne nascheho Božeho doma wobnowi.

Wulka srudoba je na nasch lud pschischła. Na jamje „Minister Stein“ pola Dortmunda je ßo w podkopkach žałostne njesboże stało, kotreź ßebi 137 cźłowjeskich žiwjenjow žadasche. Sjednocźene evangelske zyrkwje ßu wyschemu měsczanosczi Dortmunda s depeschu sdźěliłe, kak ßobu žaruja a kak sa srudźenych ßo k Bohu modla wo trosczt a poßylnjenje. — To cźiń też kóždy woßebje! Je dźě to wótry pohoń wjazy wopominacź, so nimamy cźaß sawjeßelenjow, ale so ßu cźaßy, w kotrychž ma lud žarowacz, je dźě to khutny pokiw wjazy, so ßwjecźi zyły lud „dźeń ludoweho žarowanja!“

— **W Barlinje** twarja pschi Fehrbelinskim naměsczje mosche-ju; to je Boži dom sa muhamedanow. Budże bórsy dotwarjena. Hižo pśched dwěmaj létomaj bě indiska muhamedanska Ahmadija-sekta sapocźała pschi dwórnischczu Witzleben druhu moscheju twaricź; nětk chze ßwoje wobßedźeństwo pschi tutym dwórnischczu pschedacź a na druhim městnje nutska w Barlinje twaricź moscheju a mjes jeho wěžemi wohladasch bórsy diwaj minaretaj, to ßu dwě wěži, s kotrejež mohamedanski měschnik woła wěrjazych moslemskich k modlenju.

— W **Jerusalemje** ßu powostanki Salomonowego templa namakali. Na Omar-moscheji — to je mohamedanski Boži dom, kotryž nětkle tam steji, hdźeż něhdy temple Židow stejachu — dyrbjachu něschto porjedźicź. Pschi tym namakachu stary skhod. Myßla ßebi, so je to na tutym městnje sastup do Salomonowehs templa był. Chzeja tam dale pytacź a nadźijeja ßo, so hischcze wjazy powostankow stareho templa namakaju.

Listowanje.

K. s. H.: Wutrobny dźak! Proschu wo porjadne ßłanje! Wjele dobreho! —

T. w B. sa pokutny dźeń (8. 3.)

S. w M. sa Oculi.

M. w Ba. sa Laet.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 10. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin **8. měrza 1925** **Bautzen**

Čischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihańje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

Pokutny dźeń.

1. Kor. 5, 19 a 20.

Dawno hižo, niz hakle po wulkej wójnje, je czert wokoło khodźił jako rujazy law a pytał, kohoż by pózrjeł. Schtoż žu naschi wěrjazy wótzojo natwarili, wožebje w zyrkwi a schuli, to je czertowska móz bjesbóžnosćze po móžnosćzi powalika abo tola podrywała. Hacź je najhórschi natwal hižo nimo? Móżemy žo nadźijeć, so k wopraudźitemu pschesćźěhowanju kschesćźijanstwa pola naš njedóńdźe?

Saźonatwarjenje je heźło. W nim leži khwalba stareho dobreho porjada. To sbudźuje nadźiju, so dobry duch saźo zyły lud wodźi na lěpschi pucź. W Knjesowej zyrkwi je žo pschezo na natwarjenju dźěłało. S kóždeje Božeje žkužby móże kóždy natwarjeny do žwojeho doma a powołanja hicź.

Niz swonkowne dobre wobstejnosćze, kaž błasni wucźa, pschinjeźu ludźom sboże. Ně, we wutrobje a myślli dyrbi žo lud natwaricź, a wěsćze žebi žam ſ Božej pomozu žwoje sboże twari. „Sswoje sboże“, kajkeż kóždy po žwojim duchu žebi wě shotowicź a wukonjeć, tajke móże žamlutke spokojeć. Je pak móżno, bjes Boha sbožowny bycź? Je sboże móżne bjes sbóžnosćze? Je ludowe sboże móżne bjes zyrkwje?

Nasch lutherski biskop je w Mischnju ludej prajił, so dyrbi žebi žwoju zyrkej waźicź, kak nusnje ju trjeba sa žiwjenje a wumrjećze! To žebi, lubi cźitarjo, rospominajmy!

W ludowej zyrkwi ma žo zyły lud ſ Bohom sjednocźicź, a to móże žo jeno stacź w Khrystuźu, w kotrymž Bóh běsche, a pšches duchownych, kotsiž žu póžłani na město Khrystuża.

Khrystuź je prajił: „Ja žym žwětło ž w ě t a,“ a je žwojim pschiwołał: „Wy scże žwětło žwěta,“ „Wy scże žół semje.“ To žu móżne žłowa, na kotrychž jeho zyrkej wotpocźuje. To žu žłowa pschecźiwo póhanskej cźěmnosćźi a też pschecźiwo cźěmnej njewěrje nascheho cźaża. Něschto, schtoż najbóle do njewěry sawjeduje, je hrěschne žiwjenje. Pschetoż wěra do Boha a do jeho žwjateho žuda je wjeżołenu, bjesbožnemu žiwjenju pschecźiwna. Schtóż praji, so žadyn Bóh njeje, tón žebi myślli, so też jeho žwědomnje jeho wjazy njetama. Hrěch pak je na kóždy pad ludźi skaženje, je cźěmnosćź a žmjercź, hacź też schtó žebi myślli, so móże tenu wucźeknycź. Kak tola też skónczńje Boži prut tajkeho hordaczka trjechi ,sbije, powali! Nasch zyły lud je nětko doscź ponižowany. Bóh rukuje móznje.

Tuž žo ludźo saźo bóle k Bohu namakaja a žo sa Khrystuźom prascheja. „Pschetoż Bóh běsche w Khrystuźu a sjedna žwět žam se sobu.“ Bóh rukuje hnadnje. Pyta sshubjene dusche. Chze wutorhnycź se skaženja. Nochze hrěchi pschizpiwacź. Lutherowe nasłonjenje, so je w Khrystuźu k hnadnemu Bohu pschischoł, je jenicźki pucź sa wschón lud, pschetoż wschitkim žu jich hrěchi njesbožomny wotpucź wot wěrneho sboża. Pschetoż najrjeńsche derjehicże bjes Boha je njesbóžnosćź dusche.

My chzemy nasch horzolubowany lud wschón ſ Bohom sjednacź, niz pak, so bychmy knježili my cźłowjeschy ludźo, ale so bychmy žwojemu ludej najnusnischu bratrowsku žkužbu wopokasali.

To žo njemóże stacź bjes tajkich, kotsiž žu wožebje póžłani a postajeni do tuteje žkužby. Zyły lud móże žo jeno wzyrkwi ſ Bohom sjednacź. Mužojo ſ luda dyrbja, na město Khrystuża postajeni, w ludowej zyrkwi sjawnje tajku wyžoku, žwjatu žkužbu sastawacź. Njejžu naschi duchowni ſ nascheho luda wujschli? Njecźuja ſ ludom, wožebje ſ khudym? Bóh pšches nich wschitkich

napomina. We wschěch zyrkwjach prosca ßwój lud: „Dajcże ßo ſ Bohom ſjednacź.“ Wjele rosuma k temu njeßłuscha, 14-lětny paczeŕſki hólz to hižo derje ſpósnawa, ſo dyrbi wuczba bycź ſa wschón lud, a to niz jenoż wuczba Božich kasnjow, ale też hłubokeje wěry do Bożeje hnady w Khrystußu. Tuż ßebi prosty rosom żada, ſo ludźo prědarjow, duchownych, ſuperintendentu, konſiſtorſtwo, biſkopa a jich ważne, ßwjate ſastojnſtwo ſańcź maja, kſcheſcźijanſzy ſa nich jako ſa Božich pósłow dobroprosca a dowěrjenje do nich ſtaja. Schtoż je ßo w Rakezach ſtało, to běſche wopak, to bě radoſcź bjesbóżnych. Pobożni kſcheſcźijenjo ſa to njemóża. Zyła krajna zyrkej dyrbi w poßłuſchnoſcźi ſtacź. Nichtó njemóże ſ Bohom ſjednany bycź, hdyż je pſchi jednaju tak ßwojeje hłowy, ſo chże ważne, dawno wupruhowane a żohnowane poſtajenja pſcheſtupicź, haj powalicź. Zyrkwinſki porjad je żórko ludoweho ſboża. Wſchón njeporjad je ſchkódny.

W kſchižnej zyrkwi w Drjeźdźanach na woltarju naſchi ßerbſzy kemſcherjo kóżdy krócź cźitaja wulke napißmo: „Dajcże ßo ſ Bohom ſjednacź.“ Boża nóz w Khrystußu pſches zyrkej a duchownych a pſches mnohe żiwe woßady wěſcże ſaßo naſch zły lud ſapſchimnje, pomału drje, ale tola widomnje, każ ßo hižo ſapoczńje. Prědowanje wo ſjednanju njejehi ſchcże żenje podarmo było. To je też hiſchcże naſcha wěra. To budź naſcha nadźija na pſchichodne cźaßy! Pſchetoż Bóh běſche w Khrystußu, a Khrystuß dobywa. Khodźi wokoło jako ſbóżnik a pyta, kohoż by dobył k ſbóżnoſcźi. Hamjeń.

Njedźelu Reminiſcere

— na pokutny dźeń po njej (11. III.) —

S Jerem. 3, 12. 13:

Khutne pohnuwanje k ſprawnej pokuczе.*)

Po ßwojim hłoßu.

Wrócź ßo k Bohu, wrócź ßo k Bohu, kiž ßy jemu ſhubił ßo!
Żelnje proſcho duſchu wbohu ſtaj pſched Knjeſa hnadneho!
Kajkiž ßy, ßměſch ty pſchińcź k njemu; witany ßy mikoſtnemu.
Hlej! twój Knjes ßo bliži k tebi a ſe ßłowom lubi cźi
ſboże ſ wodaczom pſchi ßebi. Wrócź ßo k njemu, ſ khwatom dźi! —

Wrócź ßo ſ roſproſchenja wſchěho do cźiſchiny połneje,
hdźeż chże doſtatk njebjeſkeho měra w duſchi kſchewicź cźe,
hdźeż wſchě wichory ßo ſhubja, kiž tak njemdrje pokoj rubja,
hdźeż hłóß ßwjatoh' Ducha ßłyſchiſch ſ tſchepjetanjom hłubokim
a ſa Jeſußa ßo pyſchiſch ſ požadanjom njebjeſkim.

Wrócź ßo duſcha ſabłudźena; wodacźe cźi poſlicźa
Bóh twój ßwojeho dla mjena, ſo ma balſam wutroba!
Hladaj! ßmilnoſcź ſ kſchiża mika ruzy wuſtrěwſchi cźi kiwa,
hdyż ßo wutroba jej łama. Wrócź ßo rucźe, njeboj ßo,
ſo najßmilniſchi cźe tama; luboſcź jeho hori ßo!

Wrócź ßo, żiwjenje pij nowe w jeho Bożej ßmilnoſcźi!
Wodacźe je Jeſußowe najbohatſche w ſcherpnoſcźi.
Dowěř ſ wutrobu ßo jemu; wón da pokoj k horju wſchemu,
móże wuhojicź wſchě rany, wot wußada wucźńſcźi!
Tuż ßo ſawrócź nakaſany k njemu w rychłej ſpěſchnoſcźi!

Wrócź ßo, wrócź ßo bjes komdźenja do domiſny luboſcże,
do połnoſcże ſ potradanja, do ßwětła ſe ßlepoſcże
ſe łžě wicheje do wěrnoſcże, ſ mrokoty tak do jaßnoſcże,
ſe ßmjerćze do żiwjenja, ſe ßwěta dźe do njebja!
Tola Boże poſticźenja wſmi też dźenß bjes komdźenja! —

*) Spěwak je — hl. w ſakſ. ſpěw., cź. 350 — Korla Jan Spitta, † 1869; — jeßerbſchcźił M. U.

Schto to mje ſtara?

S tutym praſchenjom leczi w tutych dnjach lětak abo leczaze łopjeno pſches zyły kraj. Je wupóßłane wot ſnutskowneho mißionſtwa. Jeho poßołſtwo je: ſbudźowacź luboſcź, darniwu, woporniwu luboſcź ſa to wulke a nuſne a ſpomożne dźěło ſnutskowneho mißionſtwa. Wuproßyćź chze ßebi wot kóżdeho dar ſa ſběrku ſnutskowneho mißionſtwa, kotraż ßo pokutny dźeń po Božich ßłużbach ſběra; wuproßyćź chze ßebi też trajazu darniwu ruku ſ tym, ſo tebje pſcheproſchuje, ſo by pſchiſtupił k „krajnemu towarſtwu ſa ſnutskowne mißionſtwo,“ pſchilubiwſchi, ſo hacź na dalſche, kóżde lěto płaczíſch telko a telko pſchinoſchka.

Schto to mje ſtara? Ty tola njeißy mjes tymi, kotſiž ßo takle praſcheja pſchi tym! Tajzy ßu, ale ty tola niz mjes nimi. Ty ßy mjes tamnymi, kotſiž praja: Haj, mje to ſtara, a ja ßo ſtaram ßobu ſa ſnutskowne mißionſtwo naſcheje Sakſkeje. Wona ma dźě telko, telko wobſtaracź a ſaſtaracź! Ma dźě to 250 wuſtawow a w tutych 15 000 měſtnow ſa tajkich, kotſiž tak abo hinak bědni, braſchni, khori, wboſy. Ja ßo ſtaram ßobu ſa njo a ſa wſchěch tych wbohich, kotſiž pſchi tym pſchezo hiſchcże żaneho měſtna njenamakaju, kotrehoż tola tak nuſnje potrjebaju. Naſche ſnutskowne mißionſtwo dyrbi ßo hiſchcże bóle roswicź a rosſchěricź, ſo by mohło tych, kotſiž nětkle měßazy, haj lěta dołho cźakaju, prjedy hacź měſtacźka namakaju, też hiſchcże pſchijimacź. Tak ßu w domje ſa bědnych, „Bethesda“ wſchě měſtna na tſi lěta wobßadźene. W Kleinwachau dyrbja dźěcźi, kotreż maja padawu khoroſcź, wotpokaſacź, dokelž je inflazija ſniczíła 20 měſtnow, kotreż możeſche ſnutskowne mißionſtwo prjedy darmo tajkim wbohuſchkam pſchewoſtajecź.

A jene woßebite wabjenje a pſcheproſchowanje leczi ſ tutym lětakom pſches woßady: „Chże ſbudźowacź tu luboſcź, kotraż ſ wutrobu a ſ woßobu do ßłużby ſnutskowneho mißionſtwa ſtupi. Wſchudźom pobrachuja diakoniße a diakonojo, ßmilne ßotry a ßmilni bratſja! Wſchudźom żadaju ßebi jich do ſtareho a noweho dźěła. Dźěła wjele a mało dźěłacźerjow! Schtó by chzył do tuteje woßebiteje a woßebneje ßłużby ſtupicź?

Schto to mje ſtara? Ja wěm, ſo tuto praſchenje wotmjelknje bóle a bóle, hdyż wo tutych jenotliwych nadawkach a poſtrowach ßłyſchiſch. A tajkich njeße lětak zyłu kopizu ßobu! Tuż njech ſ nim a ſ tutymi ryncźkami cźi ſalecźi nowa, wjeßoła, darniwa luboſcź do wutroby a do rukow! —

Zyrkej a ſtat.

— W Drjeźdźanach wuhotuje ßo wot 20. hacź do 24. haprleje evangelſki tydźeń. Chże wobßwětdcźicź, ſo tu evangelſke żiwjenje a hibanje, a chże roswucźenje a powucźenje dacź wo dalſchich nadawkach evangelſkeje zyrkwje, a to duchownym pſchedewſchěm, runje tak pak ſchěrſchej ſjawnoſcźi. Cźitacź abo pſchednoſchowacź budźeja tam profeßorojo D. dr. Girgenſohn, D. Alt. D. Leipoldt a dr. Frenzel. Krajny biſkop Jhmels dźerži ſawodnu woßebitu Božu ßłużbu a wobdźěli ßo też ſ pſchednoſchkami. W najwjetſchim ßale evangelſkeje towarſchownje wuhotuje ßo wulka ſjawna ſhromadźiſna, wkotrejž arzybiſkop Söderblom ſ Upſala poręczi. — —

— Je hižo něſchto lět, ſo je Pruſka wobſamknyła, dotalne ſeminary ſa wucźerjow wotſtronicź; cźi, kiž chzyli do wucźeŕſkeho ſaſtojnſtwa, dyrbjeli wyſchu ſchulu pſchekhodźicź. Tole dyrbi ßo nětk k jutram do ſkutka ſtajicź, abo tola ſ tym ſapoczecź. S tym pſchewoſmje pruſka ſchulſka wyſchnoſcź nadawk, kotryż je wjetſchi hacź żadyn dotal. 180 ſeminarow ſa wucźerjow ludowych ſchulow ßo ſběhnje; pſchi tutych dźěła na 1000 wucźerjow a wucźeŕ-

low. Město teho sakoži žo nětk 100 žo nattwarjazych schulow (Aufbauschulen), a to k jutram 1925 na 85 a k jutram 1926 na 15. Se seminarami wotstronja žo tež te tak mjen. internaty. — Nadžijomnje njesjeba tutón hobrski pschewrót ani wyschnoscź ani wuczerjow ani lud! — —

Njedawno wobkrucźesche žwěrny evangelski z Hornjeje Schlezyskeje, so romsko-katolska zyrkej žylnje džěła, so by eveangelskich wróczodowjedła do Roma. „Wy jow žnadź tak njepytnjecźe, ale wona z wulkej mozu džěła!" — Sa saměr žwjateho lěta je žebi stajiła to, so žo jich wjele z ludow, kotrež niz romskokatolske, k njej pschisamknje. Tuž bjes džiwa, so žo napina, tole dozpicź. A te druhe ludy? A te evangelske? A wy evangelszy, schto wy? Wotmolwcźe z Pawołom: „My sa to mamy, so cźłowjek prawy budźe bjez sakonja skutkow psches wěru!" A njebojcźe žo z Lutherom wusběhnycź: „bjes sakonja skutkow jenož psches wěru!" a z Lutherom wusnacź: „Tu steju! Hinak njemóžu! Bóh pomhaj mi! Hamjeń!"

— S Parisa žo pische, so tam franzowska wyschnoscź sa mohanedanow moscheju twari, hacźrunjež stej stat a zyrkej džělenej. Hdyž běchu do wójny němszy džěłacźerjo džěłali w fabrikach, tam džěłaju nětko afrikanszy Kabylojo; jich wěra je islam, t. r. žu mohamedanszy; jich dla sbudźi franzowska wyschnoscź wožebite mohamedanske mišionstwo. A kschecźijanow dla? —

— W Jendželskej žu zyrkwinsku kuihu pschehladali. S nastorkom bě pschi tym dotalne wěrowanske praschenje: „Czesch jemu poslušchna a poddana bycź?" Namjetowachu: „Chzesch jeho lubowacź a troschtowacź?" Sa to hłosowachu 64, pschecźiwo pak 100. Se žnadnej wjetschinu žu potom pschijeli: „jedyn druheho lubowacź a czesczicź a jedyn druhemu služicź." Tak je jendželska zyrkej to bibliske: „poddana" wuschmórnyła. — To je 20. lětstotytk! —

S połnóžnych krajow.

Romsko-katolski kardinal van Rossum bě psches skandinawiske kraje pucźował. Pišasche wo tutym pucźowanju psche tute połnózne evangelske kraje, rospišujo pschi tym, so ma romsko-katolska zyrkej sa žwojee mišionske džěło w tutych evangelskich krajach dobre wuhlady na wuspěch, t. r. z druhimi žłowami, so je jich wjele evangelskich romskej zyrkwi pschikhilenych a hotowych, žwoju evangelsku zyrkej wopuschczicź a ke katolskej pschistupicź. Pschecźiwo tutym wudawanjam je nětk Finiska postupiła. Finiska je we wulkej wójnje žwoju samostatnoscź dostała; ma na 3 400 000 wobydlerjow. W kraju je dospołna žwoboda sa nabožinu a wěruwusnacźe pschewjedźena. A tola wusnawa žo 98% — to žu wot sto 98 — k evangelsko-lutherskej wěrje. Tuta evangelsko-lutherska zyrkej je žebi se žrjedźnych wěkow w sastojnstwach a waschnjach wjazy sakhowała hacź druhe evangelske zyrkwje. Tole schtož žo katolskemu runa, je drje žebi kardinal tak wukładł, so tam hižo wjaz a wjaz katolskeho pschijimaju a so to tuž lohko, jich tam mnoho dobycź sa romsko-katolsku zyrkej. 31. dezembra stej nětk finiski a schwedski swjask wožadow Finiskeje shromadnje wustupikej a dorasnje tajke pospyty a nadžije romskokatolskeje zyrkwje wotpokasałej. —

— **Italske nowiny** pischu, so njejžu w Romje spokojom z liczbu pschikhadźazych putnikowarjow. Ssu žo nadžijeli, so jich to w tutym žwjatym lěcźe wjele wjazy pschijědže. Boja žo, so je zyły wuhot žwjateho lěta w strasche, jeliso žo wopyt njepolěpschi. Wina na tym žu drje pschede wschěm wyžoke płacźišny, kotrež žebi w Romje a dozyła w Italskej žadaja.

Wschelke z bliska a z daloka.

— **Do wožadow**, hdyž niz wschěch, tola jich wjele, běchu „Khutni biblijupschepytowarjo" žwojich pózłow wupózłali, so bychu rosschěrili lecźaze kopjeno. Tuto, bě hubjeny němski pschełožk jeneho wobsamknjenja, kotrež je žo w Amerizy w hłownej shromadźišnje Khutnych biblijupschepytowarjow wobsamknyło. Napišmo bě wulke doscź, so móžesch ja bjes nawocžow abo bryle cźitacź, rěka: „Anklage gegen die Geistlichkeit." Měri žo se žwojimi wobskórżbami wožebje pschecźiwo katolskej zyrkwi, z dobom pak tež pschecźiwo wschěm druhim kschesczijanskim zyrkwjam. — Nasch evangelski wubjerk sa nowinarstwo (Ev. Landespreßverband) je na to hnydom z lecźazym kopjenom wotmolwił pod napišmom: „Bibelforscher — Bibelverdreher." Tuto lecźaze kopjeno je drje žebi kóžda wožada skasała; hdyž hischcźe niz, drje žo to wěscźe hischcźe stanje. — K tomu, schtož bě w 9. cźišle tuteho kopjenka pišane wo wušudźe, kotryž bu we Schwizy pschecźiwo Biblijupschepytowarjam wušudźeny, pische „Das Evangelische Deutschland" mjes druhim hischcźe tole: My wusběhnjemy, džiwajo na rosprawy, kotrež „Baseler Nachrichten" wo tutym prozeßu pschinjeßechu, z nowa, so je wokrjeßny žud w St. Gallen wobskórżbu „Khutnych biblijupschepytowarjow" pschecźiwo dr. Fehrmannej wotpokasał a wudawki wobskórżbnikam napołożił a nimo teho postajił, so maja tucźi dr. Fehrmannej 450 fr. sarunanja płacźicź. Ssud njemějesche sa trěbne, so by dr. Fehrmann z wožebitym wot njeho pomjenowanym žwědkom hischcźe wožebje a runu měru dopokasał, so to wěrno, schtož bě pschecźiwo sekcźe prajił, mjenujzy, so židowske-amerikanske pjenjesy sa žwoje skutkowanje pschecźiwo kschesczijanskim zyrkwjam dostawa. Ssud njemějesche to sa trěbne, dokelž měješe to tehodla sa dopokasane, so njeběchu Biblijupschepytowarjo žo léta dołho smužili, psched žudnistwom sakróczicź pschecźiwo wobskórżbam dr. Fehrmanna. W prozeßu bě sastupował dr. Fehrmanna na to pokasał, so žu žebi Biblijupschepytowarjo tón léta dołho husto cźinjeny porok lubicź dali, so jim banka Hirsch w Newyorku židowske pjenjesy wuplacźuje, — ak tomu tež hischcźe druhe poroki —, a njejžu nikoho wobskorżili. Tež njejžu žebi swěrili, Oltensku nowinu „Morgen" wobskorżicź, hacź runje je tuta njedawno list amerikanskeho žwobodneho murjerja wosjewiła, z kotrehož bjes dwěla spósnajesch, so njeje mjes Biblijupschepytowarjemi a Židami jenož duchowny swisk, ale so Khutni biblijupschepytowarjo woprawdże židowske pjenjesy dostawaju.

— **S pruskich wožadow.** Němski wožadnik „Evangelisches Gemeindeblatt, Heimatklänge" je pschinjeßł w žwojim cźišle sa februar tuteho léta rosprawu wo tym, kelko cźišlow tuteho kopjena a kelko cźišłow dalscheho kopjena „Bilderbote" žo w jenotliwych wožadach cźita. S tuteje rosprawy shonisch tole: w Běłej Wodże 680 wožadnikow a 650 „Bilderbote für das evangelische Haus", w Duben 540 a 400, w Mužakowje 380 a 350, w wožadże sa Mužakowsku wokolinu (Muskau-Land) 500 a 500, w Jabłonju 380 a 325, w Zybalnju 275 a 225, w Krjebi 250 a 190, w Rychwałdże 200 a 160, w Hänichen 170 a 120, w D.-Kósku 115 a 110, w Klětnom 100 a 100 a skónczinje w Lipej 50. Wscho hromadże je to 3640 a 3130. Wožadnik pschispomni: „Njech by liczba cźitarjow w nětkotrych wožadach mohła hischcźe wjetscha bycź, chzemy tola z tutym wobstatkom spokojom bycź." Schto dyrbi to „Pomhaj Bóh prajicź, kotryž je tu sa telko wožadow a to woboje, sa sakske a pruske! A schto je wina, so telko a telko domow — nětkotre wožady maju tu wožebje srudnu khwalbu! — sawrjenych sa „Pomhaj Bóh"? —

— **Do wyžoka.** Wěsch, kak wyžoka wěza twojeho Božeho doma je? — Drje jara rědko dostanjesch na tuto praschenje wěsteje a praweje wotmolwy. A tola by to po prawom kóždy wje-

dźecź mohł. Je sajimaze, pschirunowacź wyßokosćź wschelakich wot cźlowjekow shotowjenych twarjeńskow. Najwyschsche zyłeho ßwěta ma Europa a to Paris w Eiffelowej wěži; tuta je żelesna a 300 metrow wyßoka. Němska pschińdźe drje hakle na 6. městnje, ma pak sa to najwyschschi Boži dom zyłeje semje, mjenujzy dom we Ulmje, kotryż 161 metrow měri. Dozyła ma Němska najwysche wěże Božich domow zyłeje semje. Na 7. městnje sćěhuje mjenujzy dom w Kölnje n. Rh. se 156 m., na 8. městnje Mikławschowa zyrkej w Hamburgu s 147 m., na 9. městnje dom abo münster w Straßburgu s 142 m. Pětrowska zyrkej w Romje, wo kotrejž ßo lětßa w ßwjatym lěcźe katolskeje zyrkwje telko pische, steji se 138 m. na 11.městnje. Prěnje městna w tutym srjadowanju maja druhe twary cźlowjeskich rukow a cźlowjeskeje mudrosće. Na 2. a 3. městnje steji Amerika. Hdźe njeby tež to Amerika pódla była, hdyž to dźe wo wulkosćź a dołhosćź a schěrokosćź!? Woolworth-dom w New-Yorku — to je najwjetsche a s dobom hłowne město Sjednoczenych statow Ameriki, wo kotrymž njedawno pisachmy, so je nimale tśeźi dźěl jeho 5 milijon wobydleri židowski, — je 250 m. wyßoki a Washington — obelisk we Washingtonje — to je druhe najwaźnische ale mjeńsche město Sjednoczenych statow połnóżneje Ameriki — 169 m. To je mjes druhim a tśeźim wulki rosdźěl. Dalsche twarjenja ßu nimale jenak wyßoke, tak nazionalny muzeum w Turinje — to je rjane město w Połnóżnej Italskej — se 164 m., radniza w Philadelphiji — to je sa New-Yorkom druhe najwjetsche město Sjednoczenych statow — se 163 m. Najstarsche s wyßokich twarjeńskow ßu pyramidy w Egiptowskej; najßławnischa s nich, Cheops-Pyramida, steji na 12. městnje a měri tu khwilu 137 m., je něhdy wjazy metrow wyßokosćze měrika; ju sćěhuje na 14. městnje Chefron-pyramida, kotraž 133 metrow měri. W Sakskej ma najwyschschu wěžu nowa radniza w Lipsku; je 112 metrow wyßoka a je runje tak wyßoka kaž Barlinski dom. Se Sakskeje njech ßu tu sćěhowaze twarjenja hischcźe naspomnjene: wěża kralowskeho hrodu w Drježdźanach se 101 m.; 100 metrow měri Drježdźanska radniza, 91 m. pomnik ludoweje bitwy pola Lipska, 87 m. Mischnjanski dom, kotryż je sa sakstu evangelsku zyrkej nětk jako evangelski Boži dom swěsćeny, a 86 m. kschižna zyrkej w Drježdźanach, w kotrejž ßo żerbske Boże ßłużby wotměwaja. Tola njesapomnimy sapißacź, so nascha Sakska s něcźim wosebitym w tutym sarjadowanju na 10. městnje steji a to s najwyschim wuhenjom; je to wuheń w městaczku Halsbrücke pola Freiberga.

— **W Amerizy** rosće liczba Lutherskich. W běhu jeneho léta je wo 20 000 pschebyła. Bydli tam w tu khwilu w Sjednoczenych statach połnóżneje Ameriki na 2 465 841 Lutherskich. Najßylnischa kscheszańska zyrkej je zyrkej Methodistow, kotraž 8 500 000 duschow liczi; potom sćěhuja Baptistojo s 8 200 000, a Presbterianszy s 2 500 000. Na schtwórtym městnje steja Lutherszy s 2 460 000. Dwě dalschej ßobu najßylnischej zyrkwi stej protestantiska biskopska zyrkej s 1 000 000 a zyrkej Kongregationalistow s 850 000. — S tuteho sapiska sesnajesch s dobom zyłu liczbu tebi hacź ßem drje njesnatych kscheszćijanskich zyrkwjow; dyrbisch wjedźecź, so ßo w Ameriży wscho mózne hromadźi a twori a tak też tute a druhe wschelakore zyrkwje a nabożne sjednoczeństwa.

Listowanje.

S. w **M.** sa Dc.
M. w **Ba.** sa Laet.
W. we **W.** sa Jud.

Mały katechismuß

sa pruske schule

je wuschoł a je dostacź pola

kk. duchownych abo w **Serbskej knihańi w Budyschinje.**

Samotwity redaktor: farař **Wyrgacź** w Nożacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa **Arnošt Serbomił.**

Knjez Jezus na misionskim puću.

Hdyż běchu Knjeza Jezusa z Nacareta wuhnali, zasydli so we Kapernaumje a wuzwoli sebi jón za swoje město. Najserje bydleše stajnje w domje Šimana Pětra.

Wjele ludźi z Kapernauma wěrješe do njeho a mnohich też wustrowi wot khorosćow. Raz dźěše sobotu přez město a wustrowi tak mnohich, dokelž do njeho sprawnje wěrjachu.

Po tak pilnem dźěle běše wěsće Knjez Jezus mučny. Ale dołho njewotpočowaše. Rano jara zahe stany a woteńdźe na ćiche samotne městno, zo by so mohł bjez zadźěwkow modlić. A zawěsće, hdyż je Knjez Jezus, Syn Boži, so dyrbjał modlić, kaž dołho běše tu na zemi, čim wjacy mamy so modlić my, zo by Bóh Knjez nam dał swoje žohnowanje k dźěłu, a zo bychmy měli mnohe spytowanja přewinyć a so dźeržeć po Božej woli. Ale za někotry čas přińdźechu za nim jeho wučomnicy a wozjewichu jemu, zo wšitcy ludźo so za nim prašeju, dokelž chcychu jeho słyšeć a być wot njeho wustrowjeni. Knjez Jezus wědźeše, zo ma jenož krótki čas, w kotremž budźe móc prědować, a tehodla chcyše wopytać też druhe města, zo by tam mohł prědować a wustrowjeć. a tak prědowaše we wšěch městach a městačkach w Galilejskej a wustrowješe khorych a wućěrješe djabošow.

Po puću zetka so z nimi wusadny. Wusad je strašna khorosć. Najprjedy pokazuja so na ćele běłe blaki a potom mjaso počina hnić a wotpadować, kruchi porstow wusadnym wotpaduja a wobličo maju hroznje přeměnjene a hewak ćerpjace. Wusadni běchu dyrbjeli město wopušćić. We času Knjeza Jezusa njeznajachu žadne lěkarstwo přećiwo tutej khorosći. A kóždeho tajkeho człowjeka mějachu za nječisteho. Kaž ruče wusadny Knjeza Jezusa wuhlada, wón hnydom zawoła: „Je-li chceš, możeš mje wučisćić.“ A wón wěrješe, zo ma Knjez Jezus móc wustrowić też wot tuteje njewuhojneje khorosće.

Knjez Jezus widźeše jeho sprawnosć a wěru. A tuž so na nim smili a jeho wustrowi.

A tón człowjek běše tak zbožowny, zo to kóždemu powědaše, što je so z nim stało a štó je jeho wustrowił. A to zaso hišće bóle rozšěri powěsć wo Knjezu Jezusu.

Přidawk: Koho sy ty służobnik?

Někotre dźěći sebi často zdychnu: „Hdy bych jenož hižo był wulki a mohł činić štož chcu.“ Ale ludźo moża być jara wulcy a jara sylni, a přece njemóża činić kaž bychu chcyli, přetož su służobnicy druhich ludźi, někotři służobnicy swojich nałožkow, żadosćow a njenasytnosćow. Někotři pak służobnicy djaboła, ale su też Boži służobnicy. Nichtón njeje tak swobodny, zo njeby khodźi w někajkich putach. Puta Knjeza Jezusa su ze wšitkich najlóžše, haj lubozne su, praji sam Knjez Jezus. Tehodla, hdyż njemóżemy być bjez břemenja, wzmimy na sebje a njesmy to słódke břemjo Khrystusowe.

Čisło 11. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój statok
Zrosty je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyšchin **15. měrza 1925** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihańje sap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wuńhadźa kóždu sobotu a płaczi na měsaz 15 šotych pjenjezkow.

Oculi.

„Budź swěrny hacź do smjercźe, dha chzu tebi krónu žiwjenja dacź.“ Sjewj. swj. Jana 2, 20.

Dźeń ludoweho žarowanja dźenża swjeczimy. Nasch sakski lud budźe napominany, na we wójnje padnjenych se styskniwej a dźaknej wutrobu spominacź. Budźa pak to wschitzy czinicź? Ach, kaž bě krajny pokutny dźeń sa jich wjele dźeń bjes pokuty, tak budźe bohužel tež dźeń ludoweho žarowanja dźeń bjes žarowanja. Srudne ale wěrne. Je pak to nětko doscź, dźenża we wójnje padnjenych žarowacź? Njedyrbi tajke žarowanje sa naš, tych živych, tež płody pschinjescź, so smy nětko tež prawje swěrni, so swěru naschemu ludu a wótznemu krajej skužimy kaž tež naschemu lubemu Bohu? Bóh to daj. Ach, kak je to trěbne, so bychu sašo lěpsche czaše pschischle.

Tuž, mój ludo, skyšch, schto dźeń žarowanja dźenża tebi praji: žaruj ſ wutrobu twojich we wójnje padnjenych, ale skuž tež ty nětko swěru twojemu wótznemu krajej a skuž na prěnim městnje tež twojemu Bohu.

Žalostne je, kak wjele woporow je zebi wójna wot nascheho ludu žadała. Na dwaj milijonaj je padnjenych a wot tych wjazy hacź schtyri milijonow sranjenych je pok milijona tak hubjenych, so stajnje podpjeru trjebaju, a wyschsche teho je wjetscha liczba tak czežko sranjenych, so dyrbja so czaš živjenja w lazaretach wothladacź. K temu njeżmě pschincź, so jich sabudźemy. A tak wschak husto tež na nich spominamy. Hdyž jich narodny abo smjertny dźeń pschindźe, hdyž swójbny swjedźeń swjeczimy, hdyž nimo pomnika dźemy, hdźež steja jich mjena napisane, hdyž na jich wobraz w domach hladamy; hdyž wojerske towarstwo, abo wójnjowa wobora abo druhe towarstwo swój swjedźeń swjeczi, wo nich tež rěczimy, jich tež wopomnimy. Smy jich tola tež lubo měli a woni naš. Běsche to nasch luby, staroscźiwy nan a mandźelski, nasch luby, nadžijepokny syn a bratr a towarsch, haj nasch jenicźki syn; haj někotrych synow smy tak shubili. Kak njedyrbjeli žarowacź? A schto su dyrbjeli we wójnje pschecźerpicź a nashonicź! Wy, kiž sće sobu ſ nimi wonkach byli a wojowali, to wěsće a móżece powědacź wo žalosćach wójny, hdźež rěka, wschědnje w smjertnym strasche bycź, hłód, synu, khorosć, dźělenje wot tych swojich snjesć a pschezo stonanje a žalosćenje sranjenych skyschecź. To pak su wschitko pschecźerpili sa naš, so bychu naš sakitali, sa nasch wótzny kraj, so by wobarany był a wulki a krasny wostał. Swěrni su byli, swěru to swoje czinili, kaž su to slubili. „Niczo so pak wjazy njepyta na sastojnikach, hacź jeno, so swěrni namakani budźa.“ Bjes swěrnosće njeńdźe. O dźakujmy so jim, o žarujmy jich, kiž su swěrni byli hacź do smjercźe. Bóh pak mytuj jim jich swěrnosć hnadnje, a daj jim tež krónu teho žiwjenja.

Ale „dźakne wopomnjecźe a žarowanje“, je to wschо, schtoż dźenża czinicź mamy? Njejsmy hewak niczo naschim morwym winojcźi? Njeje nascha swjata pschisluschnosć, nětko tež swěru naschemu ludu a wótznemu krajej skužicź? A dha je to prěnje: budźmy lud bratrow. Njejednota wschо skasy, jednota wobsboži. Kaž su czi naschi, hdyž tež mužojo ſ wschelakich schtantow, tola bratrske towarstwo wonkach měli, tak stejmy tola nětko tež domach hromadźe, hacź smy Serbjo abo Němzy, bohaczi abo khudźi. Wopokažmy czesć kóždemu, tež pschecźiwnikej, hdyž politiszy hinak myslí. Njech je tak na wsach. Prjecź se wschej swadu a

ḥidu, je wschěm njepopscheczom a wobskorženjom. Bratrske smyßlenje naß wobknježi, so ßmy dobri ßußodża a lubi pschecželjo, jedyn druhemu k pomozy a k radżi. Njech je tak we wótznym kraju. Lubujmy nasch kraj, kiž je pokrjepjeny s krwju tych naschich a tak nam ßwjata semja. Nascha njejednota jeno naschich njepscheczelow swjeßeli, nam pak je wulka schkoda. Kak je Franzowsa we wschěch stawach luda jeno Franzowsa, a my njechamy w tajkej luboszi sa nasch wótzny kraj stacż? A my njechamy ßo mjes ßobu lubowacż a czeszczicż, so by nasch kraj we ßwojej wulkej nusy dale wobstał? Dha pak też rěka: ßluż jemu s twojim dżěłom. Bjes prózy njeje niczo. Kak ßu ßo czi naschi wonkach prózowacż dyrbjeli, so bychu nam nasch wótzny kraj wobarnowali. A my mamy nětko ßo dale prózowacż, so bychmy jón ßebi sdżerżeli a saßo doprědka pschischli. Tuż ruzy k dżěłu! Prajmy ßebi, kajke je też nasche dżěło, to je nascha pschißłuschnosczż, to je żohnowanje a dobrota. Tak twarju sboże mojeho luda. Sso wě, so je kóżdy dżěłacżer też ßwojeje msdy hódny. Wschitko po prawdże, ßwěrne dżěło a pratwa msda. To swjasa ludżi hromadże a twari sboże kraja. Dha pak skónczńje też rěka: pschinjeßł wopory. Bjes woporow też njeńdże, woßebje w czaßu nusy. Czi naschi ßu we wójnje też strowosczż a żiwjenje woprowali, so bychu jeno dobyli a wótzny kraj sakitali. A kak njedyrbjeli dżenża, hdżeż je też póstna njedżela, na teho spominacż, kiž je też ßwoje żiwjenje woprowacż dyrbjał, so by nasche wumoženje dokonjał, na Jesußa? Tuż njerěczmy jeno ßłowa luboscze, ale czińmy skutki luboscze, hdżeż ßmy psches skutki luboscze tajke żohnowanje dostali. Starajmy ßo sa rowy naschich lubych we wójnje padnjenych, hdżeżkuli też spja. Towarstwo je ßo salożiło, kiž je to do rukow wsało. Podpjerajmy to ßame. Wschak też domach rowy naschich lubych semrjetych pyschimy a ßu nam drohe městno, tak dyrbja też rowy tych naschich tam a ßem pokasacż: woni njejßu sabyczi. A jich sawostajenych a tych sranjenych chzemy w luboszi sastaracż. Woni ßu wjele sa naß woprowali, nětko nam njeßmě żadyn wopor pschejara wulki bycż, hdyż pomoz trjebaju. A nasch kraj, ach, wěmy, kak wjele ma njepscheczelej saßłacżicz a hewak wudacż, so by jeno někak dale schło. Dha dyrbimy, hdyż też pod stonanjom tu a tam, wopory pschinjescż. Jeno so ßu pschezo prawje wotměrjene a kóżdemu po móżnosczi nakładżene, jeno so saßo psches lěnjoscż krajnych sastojnikow słubjene njeńdu. A hdżeż je hewak nusa, wjele je jich wokhudnyło, abo też bjes dżěła, dha pomhajmy a ßłużmy tak ßwěru ßwojemu wótznemu krajej. W tej myßli njech kóżde burske towarstwo dżěła; k temu podpjeraj dżěło diakoniß w twojej woßadże a też staroscż kraja wo derjehicże wschitkich. To pak jeno budże, hdyż je też wutroba bohabojasna. Jenoż schtóż Bohu ßwěru ßłuži, ßłuži też ßwěru ßwojim ßobuczłowjekam a ßwojemu krajej.

Tuż ßłuż na prěnim městnje twojemu Bohu. „Bojoscż teho Knjesa je spoczatk wscheje mudroscże". Kroczele do Bożeho doma, wocżi k njebju, wutroba k Bohu, naschi wótzojo ßu bóle po tym czinili a běchu sbożowni, spokojni, pożohnowani. Ale wo to ßo człowjekojo nětko jara njestaraja. Wscho dże bóle na czaßne, na czělne derjehicże a swjeßelenje. A hdyż schtó czěłu seschkodżi, budże po sakonju khłostany, a to s połnym prawom. Ale duscha? Schtó ßo wo nju stara? Ta móże wokhudnycż na wěrje a ßwjatoszi, schto na tym dale je? Ta móże ßo womasacż s njeczistoszu, njesprawnoszu, wopilstwom, wschak Bóh tu njeje! Ta móże ßo skasycż pola dżěczi a druhich, s lósymi ßłowami a słym pschikładom, wschak ßudnik to njekhłosta. Sso wě, so njemóża na tajkim njeczistym polu dobre płody roscż, so potom skażenje pschibywa. Lud, kiž je bjes Boha, je słubjeny. Chzesch ty słubjeny bycż? Chzesch, so by twój lud słubjeny był? Pschelata krej naschich we wójnje padnjenych naß dżenża napomina: ßłużcże Bohu, so byschcże pożohnowani byli a se żohnowanjom żiwi. Droha krej nascheho sbóżnika naß saßo warnuje: hladajcże ßo słych lóschtow, kiž napscheczżiwo duschi wojuja a ju skaża. Tuż wotwobroczńmy ßo wot ducha njewěry, kiž je jěd sa duschu a żiwjenje, skażenje sa starschich a dżěczi. Starajmy ßo wo naschu duschu a duschu tych naschich a nascheho luda. Wschitko je słubjene, hdyż je duscha słubjena, wschitko pak dobyte, hdyż je duscha dobyta. Psches wěru do Jesußa budżmy Boże wobhnadżene a wußwjeczene dżěczi, so ßu nasche domy make Boże domy, hdżeż mandżelszy ßo bjes ßobu lubuja a czeszcża a starschi ßwoje dżěczi wotczahnu w bojoszczi teho Knjesa a dżěczi nana a maczer czeszcża, hdżeż wschitzy ßo modla, haj też sa blidom; so ßu Boże domy ßwěru wopytane a kóżdy k tutej lubej maczeri khwata, k ßwojemu troschtej a powuczenju. Tak budżemy hódni człowjekojo a jónu sbóżni. Tak twarimy jeniczży sboże nascheho luda. Lěpschi człowjekojo czinja saßo lěpsche czaßy. Schtóż ma wuschi k poßłuchanju, tón njech poßłuchaj: Bóh je nascha jeniczka nadżija a pomoz. Tuż chzemy na dnju żarowanja, a s tym jim najlěpje jich luboscż a ßwěrnoscż sapłaczimy, naschim we wójnje padnjenym ßłubicż: my chzemy temu Knjesej ßłużicż. Hamjeń. S. w M.

Pschi rězy Euphrat.

Schtó njeby snał rěku Euphrat! Euphrat a rěka Tigris wobmjesujetej tola krajinu Mesopotamisku, w kotrejż bě něhdy domach Abram, w kotrejż něhdy Jakub paßesche wowzy Labanowe, ßłużo jemu 7 lět wo Rahelu a 7 wo Leju. Tam w Mesopotamiskej ßu nětkole domach Armenischi, czi kschescżijenjo, kotsiż ßu krwawili husto doscż pod mjeczom Muhamedanskich. Do tuteho kraja a do tuteho luda wjedże naß czaßopiß „Der Orient", kotryż D. dr. J. Lepsius wudawa. D. Lepsius je wodżeł teho tak mjen. mißionstwa sa rańsche kraje (Orientmission). Jeho saßłużba je, so je ßo woßebje starał sa pschescżěhanych armenischich kschescżijanow, pschede wschěm sa wbohe ßyroty tuteho krjudowaneho luda. Do wójny wjedżachmy tu pola naß wjazy wo tutym dżěle a darowachmy sa tutón wobschěrny skutk luboscże. Wójna pschinjeße mjelczenje, dokelż bě Turkowska s Němskej w swjasku; nichtón njeßmědżesche pschecżiwo swjaskarjej s wobskórżbami pschińcż. Nětk je to saßo hinak; jenoż s hubjeństwom niz, we kotrymż kschescżijenjo w tamnych rańschich krajinach do wójny běchu a we wójnje běchu a nětko po wójnje ßu. Tuż je ßo D. Lepsius se ßwojim mißionskim towarstwom nětko po pschětratej inflaziji saßo shrabał a sapoczał dżěłacż, je sběrał w nasymje dary sa wbohe armenische dżěczi a je jich mohł wjele nasběracż. —

60 000 armenischich ßyrotow je wukhow namakało pola sjednoczeństwa, kotreż ßo „Internationale Hilfsgesellschaft" mjenuje; s nich je 400 naspomnjene mißionstwo do sastaranja wsało. Prjedy je měło telko ßrědkow, so tyßazy wudowow a ßyrotow sastarowasche; nětkole móże to najprjedy jenoż 400 sastaracż, hacż runje je srudoba a nusa wjetscha hacż prjedy.

W namołwjenju wo pomoz pische Dr. Lepsius: „Nasch wotpohlad je, w tutym lěcże sa 400 ßyrotow na Libanonje „sastarazych starschich" namakacż. Hdyż ßo 10 s naschich pscheczelow sjednocża a měßacznje 2 hr. swjedu, móżemy my jenu ßyrotu s tym sastaracż a „sastarazym starschim" powěscże wo njej podawacż."

Jedyn prjedawschi ßobudżěłacżer tuteho mißionstwa je psches wójnu tam w turkowskich krajinach wostacż ßměł a wodżi ßyrotownju w Chasir na Libanonje, to je Jakub Künzler. Jena prjedawscha ßobudżěłacżerka, Karen Jeppe, wodżi wukhowarnju sa czěłazych w Aleppo; tutón wustaw ßo prózuje, kschescżijanske żony, holzy a dżěczi s mohamedanskeho njewólnistwa abo schło-

vinſtwa wukupicź a wukhowacź; tamna ſwrotownja je wukhow ſa kſcheſczijanſke ſwroty, kotreż ſo tam ſe wſchěch kónczin hromadźuja. Wobaj, Jakub Künzler a Karen Jeppe, ſarjadujetaj nětk ſ nowa ſapočzane dźěło naſpomnjeneho mißionſtwa.

Schtóż chzył ſo dale wo tutym zyłym dźěle wobhonicź, njech ſebi pola ſwojeho duchownego ſkaſa cžaßopiß „Orient“, kotryż nadrobniſcho roſprawja, ſ kotrehoż je tež maczíſna powědańczka, kotreż tu ſcžěhuje, wſata. Tehorunja budźe kóždy duchowny rad ſwólniwy, dary ſa wbohich armeniſkich kſcheſczijanow dale wobſtaracź. —

K tomule pſchedßłowu nětk krótku ale ſrudnu a tola ßaßo hnujazu ſtawiſnu ſ Meſopotamiſkeje.

*

Palu je měſto pſchi rězy Euphrat, orientalſke abo rańſcho-krajne měſto. To hižo wjele praji! Je horze a njeſtrowe w lěczu, a tola leži tam rjane pſchi rězy, njech w ſłónczným błyſchczu lěcža njech w běłej pyſche ſymy. Khěže tam ſteja kaž do doła rěki wuſhyte. Kaž ſkhody ſběhaja ſo to haßy a haßki ſ doła po wyßokim brjoſy horje. Na torhoſchczu je pißane hibanje a žiwjenje rańſcheho kraja. Na haßach njeßłyſchiſch niczo dale hacž klepanje koperowych hamorow. A tam, hdźež je haßow kónz, ſběhaja ſo nahłe ſkały do wyßoka, hladajo horde dele na małe linjane twarjenczka, kotreż cžłowjekojo ſhotowichu. Tola tam wyßoko horjekach na tutych ſkaliſkach je praſtary hród; do jeho kamjenjow ſary jedyn ſe ſtarych armeniſkich kralow ſwój ſrudny khěrluſch.

Ssu to dźiwne ſtare murje. Někotre tak nahłe a wyßoke, ſo tam dozyła horje njemóżeſch. Tam ſedźachmy. Nahle ſpadowaſche nam ſ nohomaj ſkała dele do hłubiny! Tola tamle nam napſchecźiwo, kajka to kraßnoſcź!

Běłe a cžiſte, tak ſo je to wočzomaj ſlě, tamle Taurus-hory! Druhe jenotliwe hórki a hory dale nich ſaßo zunjo módre a namódre! Hobrſki to ale pak kraßny wobras wot tam dala, hdźež tute hory hacž k nam, hdźež na druhim brjoſy rěki Euphrat ſo ſběhaja ſkały kaž ta k naſchimaj nohomaj. A na tutym wobraſu mjes cžěmnymi ſchtomami bydlenja Turkow. A wyſche wſcheho dym a wonjenje powětra! — To dyrbiſch ſam wohladacź a ſacžućź! Dowopißacź ſo to njehodźi! (Pokračowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Woßebity ſjěſd ſa nabožne wuhotowanje wučerjow a wučerkow (religionspaedagogiſche Rüſtzeit) wuhotuje ſakſke krajne konſiſtorſtwo wot 1.—4. haprleje w Kluczu pola Drježdźan. S tym chze woßebje dalſchemu a dokładniſchemu powučenju we nabožnych wukubłanſkich praſchenjach poßłužicź. Jako prědarjo a wučerjo ſkutkuja pſchi tym wjednizy nabožneho evangelſkeho žiwjenja w Sakſkej, tak ſměje ſawodne prědowanje proſeßor D. dr. Girgenſohn-Lipſczanſki, rańſche nutrnoſcże krajny biſkop D. Jhmels, pſchednoſchki D. Laible a D. Girgenſohn. — To je pſchedewſchěm něſchto ſa naſchich wučerjow a ſa naſche wučerki. Dalſcheho je ſhonicź pola: Geſchäftsſtelle des Landesſchulvereins Klotzſche.

„Evang.-lutherſke krajne ſchulſke towarſtwo ſa Sakſku“ ſměje ſwoju hłownu ſhromadźiſnu lětża w Rudnych Horach, w měſcze Aue, a to 21. a 22. měrza. Rěczecź budźe tam mjes druhimi farař Spranger-Drježdźanſki wo „Polnomóz a prawo ſa nabožne roſwučzowanje“. Tež tu je wſcho dalſche ſhonicź pſches prjedy mjenowane towarſtwo w Kluczu.

W Döbelnje ſkhadźuja ſo 6.—8. haprleje wěrjazy ſchulerjo, ſeminariſtojo a młodźi wučerjo. Mjes druhimi ma tam pſchednoſchk D. Reichel-Herrnhutſki. Schtóż chze ſo wobdźělicź, njech ſo ſamolwi pola wučerja Georg Brück, Leipzig-Gohlis, St. Privatſtr. 5 E.

Němſki ſjezd je wo ſakonjach ſa korczmy atd. jednak. Pſchi tym je ſo wjele njelubeho ſjewiło; jene ſ wothłoßowanjow, kotreż ſo w ſwiſku tutych jednanjow ſtachu, bě pak ſwjeßelaze, njech tež niz doſpołnje. Namjet ſo ſtaji, a to wot bohoßłowza D. Strathmanna, hrabje Weſtarpa a druhich, ſo ma ſtatna wyſchnoſcź hnydom ſakoń pſchedpołożicź, kotryż młodźinu pſched alkoholom ſchkita a ſpožczowanje korczmarſkich konzeßijow porjedźi. Sa tutón namjet hłoßowachu 309 a pſchecźiwo 53. — Njech ſo nětko tež wyſchnoſcź po tym ma.

Miſchnjanſke biſkopſtwo.

Katolſka zyrkej cžini pſches 400 lět pſchezo ſaßo nowe pospyty, pſches reformaziju ſhubjene ludy a krajiny ſjednocźicź ſ Romom. Tuto lěto, kotreż je ſwjate prajiła, chze dźě woßebje ſa to wužicź, kſcheſczijanſke, wot Roma njewotwißne ludy a kraje Romej podcźißnycź. — W naſchej Sakſkej je w poßlednim cžaßu romſka zyrkej ſ wuſpěchom poſtupowała, wužiwajo mudrje cžaß a wobſtejnoſcże; najwjetſchi dobytk bě drje wobnowjenje ſtareho Miſchnjanſkeho biſkopſtwa. Tehodła drje někotrehożkuli ſajimuje, něſchto ſhonicź ſ teho cžaßa, kotryż katolſkemu Miſchnjanſkemu biſkopſtwu kónz pſchihotowa a pſchinjeße.

Sakſka bě w cžaßu reformazije dźělena do dwěju dźělow, do albertinſkeje a erneſtinſkeje Sakſkeje. Erneſtinſke ſakſke kurwjerchowſtwo bu a bě kraj reformazije. Snajemy tola kurwjercha Bjedricha Mudreho, ſchkitarja a ſpěchowarja reformazije. Albertinſke ſakſke wojwodſtwo bě pak hiſchcź někotre lětdźeßatki ſa reformaziju ſawrjene. Snajemy dźě wojwodu Jurja, kotryż bu woßebje 1519 pſchi diſputaziji w Lipſku pſchecźiwnik Luthera a reformaziji; jeho wyſchnoſcże, a Miſchnjanſke biſkopſtwo ſ nimi, běchu w jeho kraju pſchecźiwo reformaziji; hinak bě to mjes jeho poddanami. Mjes nimi knjeżeſche hižo mjenje abo bóle nowy duch, duch Lutherowoje reformazije. Lutherowa němſka biblija bě tež tu; wojwoda wobaraſche ſ pſchecźiwo woběmaj, bibliji a duchej, ſ namozu. Jurij Brodaty ſwdleſche w Drježdźanach; měješche dobru wolu k dobremu a myßl ſa wučeńſtwo, tola žane ſroſumjenje ſa to, ſchtož to tak do hibanjow jeho cžaßa jeho lud njeměrny cžinjeſche. Powjeda ſo, ſo je parſchonſzy hłuboko ſacžuwał hłubokoſcź a ſnutſkownoſcź evangelſkeje wučby a tež to, ſo wona ſłożena zyle na Sswjate pißmo, ſo pak je ſo bojał pſched tajkej nowej ſwobodu. Jeho ſtaroſcź bě, ſo jeho lud jej njepodleži. Po kacžanſku da wyſche ſwojeho a ſwojeje mandźelſkeje wobraſa na woltarju rowneje kapałki w Miſchnjanſkim domje napißacź: „Budźcże poddani wſchemu cžłowſkemu wuſtajenju teho Knjeſa dla . . . atd.“ — 1. Pětr. 2, 13. — A tutomu ſłowu da pſchipißacź to druhe: „Wy žony, budźcże poddane ſwojim mužam!“ — Kol. 3, 18. — Tole woſnamjenja nam wojwodu, kajkiż bě. A tak woſta pſchi Romje a ſchtož romſke, haj podnuri ſo hiſchcże hłubje do wſcheho, ſchtož ſe romſko-katolſkim waſchnjom ſwißuje; ſ tym bě to najhórje w lěcże 1524 w Miſchnjanſkim domje; w tutym lěcże bu biſkop Benno ſwjaty prajeny, biſkop Benno, kotryż je ważna, njech tež wot wſchelakich bajkow pſchewodźena, poſtawa ſ mißijonſkeho dźěła w ſakſkim kraju. Biſkop Benno je n. pſch. tež ſe ſtawiſnow Hodźijſkeje woßady ſnaty. —

W lěcże 1539 wumrě wójwoda Jurij; bě woßamotnik. Mandźelſka a dźěcźi běchu prjedy njeho ſemrěłe. Wojwodſtwo pſchewſa jeho młodſchi bratr Heinrich, kotryż bě w Freibergu ſwdlił. A tutón bě dawno hižo lutherſki. Jako ſo w Miſchnjanſkim domje dołhotrajacee ſmjertne ſwjatocžnoſcże ſa njebo-

heho bratra wotměwachu, ſhubi ßo, dokelž wěz jemu pſchedokho trajeſche, ſ doma a dźěſche do Albrechtoweho hrodu; tam dźerżeſche jemu ßamemu jeho dwórſki prědar troſchtne evangelſke prědowanje. Hižo w lěcze 1539 ſacżeże dobyczérſka reformazija do kraja, a zyły kraj a ſ nim też město Miſchnjo, wodychny. Pruhowazy wubjerk poſtara ßo wſchudżom w kraju wo porjad a prawo. W juliju bu w Miſchnjanſkim domje prěnje evangelſke prědowanje dźerżane. Heinrich bě ßo, ßwjedżenſzy pſchewodżeny wot měſchczańſkeje rady a wot měſchczanow, do doma podak, ſo by tutu Bożu ßłużbu ßobu ßwjecził.

Wot tuteho czaßa rěczi ſ klětki doma cziſta wuczba biblije, a jeho najnadobniſcha pycha je hacž k dżenßniſchemu dnjej to cziſte ßłowo Boże. Tak je to też na klětzy doma ſapißane.

Tachantſtwo, wobſtejaze ſe ſemjanow, bě pak tu hiſchcże; pſchihladowaſche roshněwane naſdala, tola jeho a biſkopowa móz bě ſlemjena. Biſkop pſchebywaſche ſ wjetſcha w Stolpnje a niz wjazy w Miſchnju. Poßledni biſkop, Jan ſ Haugwitz, bě ßam pſchecżel noweho ducha. S nim jednaſche ſakſka wyſchnoſcź a dojedna 1579 tak, ſo kurwjerch adminiſtraziju — ſaſtaranje — doma pſchewſa a ſo nějeſche ßo na pſchezo ſa to ſtaracź, ſo by ßo w domje cziſta evangelſka wuczba prědowała. — Tu dyrbi ßo pſchiſpomnicź, ſo bě ſ wojwodu Moritzom mjes tym ſakſke kurwjerchowſtwo albertinſka Sakſka na ßo ſtorhnyła. — Tuta pſchißłuſchnoſcź, ßo wo cziſtu evangelſku wuczbu w Miſchnjanſkim domje ſtaracź, pſcheńdże wot jeneho kurwjercha na druheho a poſdźiſcho wot jeneho krala na druheho, — też potom hiſchcże, jako njeběchu tucźi wjerchojo wjazy lutherſzy. Tachantſtwo ſłoži ßo też po tym; w nim běchu pſches lětſtotki pſchezo ſaßo ſjednoczeni mużojo, kotſiž běchu ſ dobom wjednizy evangelſkeje zyrkwje.

So je też na dalſche ſwěſczene, ſo Miſchnjanſki dom evangelſkej krajnej zyrkwi ſwoſtanje, byrnjež tu też Miſchnjanſki romſki biſkop ſaßo byk, wo tym ßmy tu w ſańdżenym lěcze pißali.

Miniſterſki preſident a njedźela.

W ſhromadźiſnje zyrkwinſzy ſmyßlenych je bywſchi jendźelſki miniſterſki preſident Macdonald rěczał wo pſchezo bóle a bóle pſchibywazym požadanju ſa ßwětnym ſawjeßelenjom a rospróſchenjom. Tutón ſtraſchny a kažazy brach jewja pak ßo też pola naß. Tuž ßu k rospominanju niz jeno ale k czinjenju někotre ßady jeho rěcże tu podate:

„W naſchim czaßu je pſchewjele ſawjeßelenjow. Nam njeje wjazy mózno, njedźelu prawje ßwjeczicź. Ja ßo dźiwam na tym, ſo bywa ſtara ſchottiſka njedźela jich wjele ſ mojich pſchecżelow bóle a bóle njeluba czeża.“ — Schottiſka njedźela je khutna njedźela, kaž ßo w Schottiſkej a też hewak w Jendźelſkej ßwjeczi; na njej je wſcho harowaze ſawjeßelenje ſakaſane. — „Jenož pſchi tajkim waſchnju ſałoži ßo wěſty a dobry ſałožk ſa ſtrowe wukubłanje a wocżehnjenje cżłowjeka, ſa jeho kharakter a ſa to, ſo ma ßameho ßo a ßwoje żadoſcże na woteżzy, kaž to nuſne, hdyž dyrbi ßo to ſtat kaž zyrkej dale twaricź. Ani konſervativna ani liberalna ani ſozialna politika njemóże bjes tajkeho ſałožka wobſtacź. S ludom, kotremuž dyrbiſch ſawjeßelenja pſchihotowacź, dokelž hewak njewě, ſchto ſ cżaßom ſapoczecź, njemóżeſch niczo khmaneho ſapoczecź. Je to ſrudnje ſ ludom, kotryž njemóże bjes grammophona a podobneho bycź, dokelž njewě, kak hewak ßwój cżaß wużitknje wużiwacź. To wſcho ßu jewjenja khoroſcże! Naſch ſmyſł je tón, ſo njeſamóżemy wjazy dopóſnawacź, ſchto ßu hódni cżłowjekojo a ſchto je nam cżłowjekam hódne, a ſchto je hódne, ſo ßwój cżaß a ßwoju prózu na to wažimy!“

Hdyž w Jendźelſkej hižo takle ßudża, kak to potom pola naß! Jendźelſki lud ßwjeczi tola njedźelu hiſchcże zyle hinak hacž na pſch. naſch ſakſki, wjele doſtojniſcho a pěkniſcho. Kak jara khory dyrbi to naſch lud hakle bycź!

S mißijonſtwa.

Snajemy wſchitzy poſtawu žohnowazeho Khryſtuża, kotruž je Thorwaldſen ſhotowił. Je to tola woßebita pycha ſa Boże domy kaž ſa ßwójbne domy a też hewak. Tuta poſtawa Khryſtuża bu też do Afriki pſchewjeſena. Sacźiſchcź na Afrikanſkich je byk hluboki. Mißionſka ßotra Eliſabeth Bierhub piſche wo tym, kak ßu ßo dźiwali a praſcheli. „Powědź nam, ma wón zyle ßamßneho napohlada kaž tutón wobras?“ — „Ja myßlu ßebi, ſo ma hiſchcże wjele, wjele rjeńſcheho napohlada!“ — „Je wón Mzungu (Europjan)?“ — „Ně, bě Iſraelita!“ — „Kajkeho napohlada to mějeſche? Bě jaßneje barby kaž wy abo cżěmneje kaž my?“ — „Bě kaž Davit, brunjojty a rjany!“ — „Ach, potajkim ßłuſcha runje tak k nam cżěmnobarbnym ludźom kaž k wam ſ Europy! A ßwoje wobleczenje je ßebi runje tak wokoło ßebje ſacźißnył kaž my to czinimy! A ſandale ma też runje kaž my!“ Jedyn ſ afrikanſkich wuczerjow pſchiſpomni: „Kajka je to horza próza była, a kak mudry duch je to bycź dyrbjał, ſ kamjenja hotowicź tutón wobras! To je dar roſuma wot Boha.“ — Hacž drje to kſcheſcźijenjo Europy telko czaßa a kedźbliwoſcże na to naloża, ßo podnóricź do tuteho „Khryſtuża“ a dozyła do Khryſtuża?

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Dżenża,** njedźelu Oculi, je ſa Sakſku dżeń wopominanja padnjenych Wulkeje wójny. Pruſke a druhe němſke kraje ßu tuto wopominanje hižo njedźelu Invocavit dżerżałe. Sakſka dyrbjeſche jo Lipſczańſkeje maßy dla wotſtorcźicź. Wot 1 hodź. hacž do ½2 hodź. ſwonja ſwony ſe wſchěch wěžow, ſo bychu wſchěch dopomnili, kajki to dżeń, a dozyła, kajki to czaß!

— **Schtwórtk,** 5. měrza, bě ſa Sakſku podobny khutny dżeń kaž dżenßniſcha njedźela. Wopominachmy w ſjawnoſcźi nahłu ßmjercź němſkoſtatneho preſidenty Eberta. Bě prěni w tutym ſaſtojnſtwje, kotrež je 6 lět ſaſtawał. Nahle bu ſ njeho wotwołany, nahle ſa ßameho, nahle ſa lud, nahle ſa politiſke partaje, ſ kotrychž žana tak prawje njechaſche ſa nowowólbu preſidenty wuſtupicź. Nětk to chzyjo nochzyjo dyrbja. Njedźelu Judica wolimy noweho, druheho preſidentu němſkeho ſtata.

— **S Czěſkoßłowakſkeje** ßłyſchimy, ſo tam pſchihotuja nowe ſarjadowanje evangelſkeje zyrkwje. Mjes druhim chzedża też tam wodźerja zyrkwje mjenowacź „evangelſkeho biſkopa“, kaž to my w Sakſkej hižo czinimy, a kaž to wot reformazije ßem w połnóżnych evangelſkich krajach hižo pſchezo bě.

— **W Drjezdżanach** ſeńdże ßo 26.—30. haprleje 41. kongreß ſnutskowneho mißionſtwa. Budże to ważne ſeńdżenje ſa zyłe dźěło Snutskowneho mißionſtwa kaž ſa naſchu Sakſku. Wodźerjo tuteho tak wulzy ſpomożneho a tak wulzy nuſneho ſkutka ſkcheſcźijanſkeje luboſcże budża ßo tam ßłowa jimacź, woßebje na hłownymaj ſhromadźiſnomaj, kotrejž ſtej wutoru a ßrjedu. Wobſamknycź budże ßo kongreß ſe ßwjatoczńoſczu w ſchiżnej zyrkwi, a to ſ rěczu krajneho biſkopa Jhmelſa.

Liſtowanje.

W. we W. ſa Judica.

Sserbſka prědarſka konferenza ſa Palmarum.

Runje ſ nowa wuſchłe:

Něſchpory ſa póſtny czaß

Ssu dostacź pſches kk. duchownych abo w Sserbſkej knihaṙni w Budyſchinje

Samołwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 12. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **22. měrza 1925** **Bautzen**

Čischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeńnje a knihańnje sap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći na měsaz 15 słotych pjenjezłow.

Laetare.

Sskowo wot kschiża je khłuposcź tym, kiž shubjeni budża; nam pak, kiž sbóžni budźemy, je wone Boża móz. 1. Kor. 1, 18.

Na Timotheja japoschtoł Pawoł pische: Wulke je potajnstwo Bożeje žłužby: Bóh je sjewjeny w cźěle. Wón budźische też pisacź mohł: Wulke je potajnstwo Bożeje žłužby: Boži žyn wiže na kschižu. To je póžołstwo, kiž we wutrobje tschepjetanje sbudźuje, ale też sbóžny kraßny troscht dawa.

Sskowo wo kschižu je wulke, wobsbożaze potajnstwo,

1. je khłuposcź a tola najwyschscha bójska mudroscź,
2. je žłabosćź a tola najwyschscha móz Boża.

I.

Sskowo wo kschižu, tak je Luther pschełožił, po žłowje ma rěkacź: žłowo kschiża. Ale kak? móże kschiž rěcźecź? njeje kschiž něme drjewo? móże drjewo prědowacź? Wěscże, pschetož hdyž cźłowjekojo mjelcża, žamo kamjenje wołaja. A njeje dha kschiž na Golgatha na měscże prědował, po tym so běsche postajeny a na nim kral w cźernjowej krónje wiżasche? Sawěscże, wón nježe nasche khorosćże; schtrafa leži na nim, so bychmy my měli — tak Knjesowy kschiž předuje. Schacharjej k lěwizy běsche tajke prědowanje khłuposcź a wón mrějo hischcże kschižowaneho žrědnika hanjesche, ale schacharjej k prawizy bu tuto žłowo kschiża bójska mudroscź, kotraž jemu paradis wottamkny.

Kschiž hischcże dźenża na naschich woltarjach steji; w někotrych kschescźanskich krajach jón też pschi pucźach a dróhach widźimy — i temu sa žwědcźenje, so w žanym druhim sbóžnosćź njeje, też žane druhe mjeno cźłowjekam date njeje, w kotrymž móhli sbóžni bycź, hacź jenož mjeno Jesom Khrysta. Tym, kotsiž po žamych žwojich shubjenych pucźach khodźa, je tajke žwědcźenje kschiża njelube a njerosomne a woni pytaja kschiž se sjawneho žiwjenja wucźischczecź. Nam pak, kiž sa sbožnoscźu stejimy, kóždy kschiž, hdźežkuli naž setka, njebjeske postrowy měra pschinjeże, kotrež duschu wokschewja.

Kschiž na naschich pohrjebnischczach steji, na rowach naschich njebohich a my žo nadźijamy, so budża w žwojim cźażu też nasche cźěła pod khłódkom kschiża wotpocźowacź. Kschiże na naschich pohrjebnischczach žaneho jasyka a žaneje rěcże nimaja a žu tola srěcźniwi prědarjo; wone předuja, so žmy, kaž wot winy, tak też wot žmjercze wumoženi niz se słotom abo žlěborom, ale ſ drohej krwju Khrysta jako njewinojteho a njesamasaneho jehnjecza. Tajke žłowo kschiża je tym khłuposcź, kiž shubjeni budża; woni ſ tamnym wußměwzom rjeknu: jenož mi žadyn kschiž na row njestajcże, njech je želesny abo kamjeńtny; stajnje je mi duschu sranił, tutón wobras polny krwe a cźiwile. Ale nam, kiž sbóžni budźemy a žo w krwi jehnjecża sjednani wěmy, so je kschiž na rowje bójska mudroscź, pschetož my jeho słote žłowo žłyschimy: Jesuž Khrystuž, kschižowany, je žmjercźi móz wsak, žiwjenje pak a njesachodnoscź na žwětło pschinjeżł.

Schtó nam tuto potajnstwo rosjaßni? Klucź k njemu leži w žłowje: Bóh je teho, kotryž wo žanym hrěchu njewědźesche, sa naž k hrěchej sčinił, so bychmy w nim ta prawdoscź byli, kotraž pscheđ Bohom płacźi. S rjanymi žłowami a cźłowjeskej mudroscźu žo nam pomhacź njehodźesche: jow płacźesche, sjednanje pschihotowacź sa nasche hrěchi, skutk dokonjecź k naschemu wumoženju, wopor pschinjescź sa naschu winu. Cźłowjeske mozy k temu njedoßahachu, tuž Bóh žam sastupi. Po Božej radże žo Boži wěcźny

ßyn cłowjek narodźi, so by sakoń dopjelnił, khłóstanje cźerpił, wujednaństi wopor pschinjeßł.

Wěso cźełnemu cłowjekej tajka rada hłuposcź wostanje. Schto je jemu njerosomnische hacź to, so Bóh ßam sa shubjene cłowjeństwo do ßmjercźe dźe? Schto je jemu njerosomnische hacź to, so dyrbi ßo se ßmjercźe k ßmjercźi sasudźeneho wodacźe hrěchow, žiwjenje a sbóżnoscź žórlicź? Schto je jemu njerosomnische hacź to, so dyrbi pschichodnje kschiż, tuto snamjo haniby, bycź snamjo sbóżneje nadźije a najwjetscheho tróschta, najrjeńscha pycha a cźescź? Na myßl, so je Jesußowy kschiż móz Boża, sbóżnych cźinicź, cłowjeńska mudroscź ženje pschischła njeby.

Tam w Athenje je Pawoł mjes mudrymi tuteho ßwěta stał a je jim prědował wo Khrystußu jako mužu, w kotrymž je Bóh wobsamknył, ßwět wumóz, ale tamni mudri ßu jeho hanili: „Schto chze njebolak prajicź?“ A hdźe ßu se ßwojej mudrosczu pschischli? k woltarjej s napißmom: njesnajomnemu Bohu a k praschenju Pilata: schto je prawda? Mudroscź stareho póhanskeho ßwěta je ßo skónczńje dokonjała w ßłowje: Chzemy jěscź a picź, pschetoż jutsje ßmy morwi! — Tuż je Boża mudroscź wěz shubjeneho cłowjeństwa do ruki wsała. „Dokelž ßwět pschez ßwoju mudroscź Boha w Božej mudrosczi njespózna, lubjesche ßo Bohu, pschez prědowane sbóżnych cźinicź tych, kiž to wěrja.“ A tuczi se sbóżneho shonjenja won wyskaja: Chzecźe wědźicź, schto ja wěm, schtoż mi nětko pschez wscho dźe, a schto moja radoscź je? Jesuß Khrystuß na kschiżu.

Ale hischcźe wjazy wěmy wo ßłowje kschiża khwalicź.

II.

Sstowo wo kschiżu je ßłaboscź a tola najwyschscha móz Boża. Pawoł Korinthowskim pische: „Dokelž Židźa snamjenja požadaja a Grichiszy po mudrosczi praschaju. My pak prědujemy kschiżowaneho Khrystuża, Židam wschak pohórschenje a Grichiskim hłuposcź.“ Měrjesche ßo Boża mudroscź, kotraž w tornosczi kschiża potajena leži, wobsebje na Grichach, kotsiž ßo po mudrosczi praschachu, wupokasacź, dha Boża móz, kotraž ßo w ßłaboscźi kschiża sjewi, wobsebje na Židach, dokelž tuczi měnjachu, so móża wumoženje na puczu ßameje ßwojeje prawdoscźe dozpicź a dokonjecź. Sjawnje dyrbi ßo Boża móz sjewicź, to woni chzychu, so wěry njeby trjeba było. Měnjachu tola, so móża Boži sakoń se ßwojim cźinjenjom dopjelnicź, wumoženja njetrjebawschi a so by ßo Bohu saležało, jim s postajenjom kraleństwa, kraßnoscźe ßlubjenu mschu wupłaczicź. Tak myßla hischcźe dźenża wschitzy ßamoprawi, kotsiž ßo na ßwoje skutki sepjeraju. Woni móz a ßylnoscź wumożenja ßebi ßamym pschipißaju. Ale žadyn cłowjek Boži sakoń dopjelnicź njemóże; kóżdy pschestupjer sakonja wostanje a dołżnik Boži. Tehodla je Bóh židam a wschitkim ßamoprawym se snamjenjom ßwojeje ßłaboscźe napscheczźiwo stupił, s tym, so dopuschczi, so bu jeho lubowany ßyn na kschiż powyscheny a nasche hrěchi njeßesche. Kak ßłaby běsche Bóh po sdaczu na hórzy Golgatha! Kaž s błasnom ßu tam s kschiżowanym Khrystußom ßwój ßměch měli. „Druhim je pomhał a ßam ßebi pomhacź njemóże,“ ßu jemu hanjo pschiwołali. Njeběsche ßwět na Golgatha na Božej wězy dobył? Ale hlaj, na jene dobo ßo sjewi: Boża ßłaboscź je ßylnischa, dyžli cłowjekojo ßu. Kschiżowany, semrěty a pohrjebany je s rowa stanył. Nasche wumoženje wot wschitkich hrěchow, ßmjercźe a czertowskeje mozy je dokonjane. Kamjeń, kotryž ßu twarzy saczißli, je ßo rózkny kamjeń sczinił. Kiž běsche najsazpjenischi, je Sbóżnik wscheho ßwěta.

Hischcźe dźenża ßamoprawym ludźom niczo bóle pschecźiwne njeje, hacź wěricź dyrbjecź, so móże cłowjek bjes ßwojeje saßłużby jenicżzy s hnady Khrystußoweje saßłużby dla psched Bohom prawy bycź. A tola je wumoženje skutk Boha ßameho.

Kschescźana s póhanow ßo ras praschachu, kak je s jeho wobroczenjom było. Dźěchu hromadźe psches lěß; tuż wón ßuchi drób nasběra a do koła wokoło naßypawschi sapali. Na to czerwika shrabny a jeho do palazeho koła ßadźi. Tón jow lěsesche a potom tam, so by wohenju a s tym ßmjercźi wucźeknył. Jako pak nihdźe wupucźe njenamaka, ßo w ßrjedźa ßydźe, hotowy wumrjecź. Tuż jeho tamón s wohenja wutorże a rjekny: „Też ja žaneho wupucźa k wumóżenju njewidźach; dha je mje tón Knjes se ßwojej sbóżniskej ruku sapschimnył a mje wumóhł.“

Kschiż Khrystußowy je móz Boża. Wohladajcźe Pawoła. Schtó je Saula psched Damaskußom pschewinył a sa Pawoła sczinił? Jesuß ßam. Kaž dołho ßo Saul hischcźe s hroženjom pschecźiwo Knjesowym wucźomnikam naduwasche, dźerżesche ßo ßam sa ßylneho a běsche tola ßłaby. Jako pak běsche ßo Jesußowy pschesczěhaŕ jeho naßlednik sczinił, bu hinak. Pawoł sacźuwa ßo ßam ßłaby a je tola ßylny, pschetoż w Jesußowym mjenje ma khrobłoscź, zyłenu ßwětej, połnenu hidźenja, słósczce a njeprawdy napscheczźiwo stupicź. Se ßwojim žiwjenjom mpokaże: Ja sanożu wschitko psches teho, kiž mje poßylni, to je psches Khrystuża.

Pawoł s tuthym shonjenjom ßam njesteji, ale je wot mrócźele ßwědkow wschitkich cźaßow wobdaty. Snacźischi mjes nimi nam drje žadyn njeje, hacź nasch Luther a lubsche drje nam žane jeho ßwědczenjow njeje hacź jeho kraßny khěrlusch wěry: „Jedyn twjerdy hród je nasch Bóh ßma,“ kotryž wot pěnjeho hacź do poßledneho ßłowa w Knjesowej mozy postupuje. Też Luther niczo wot sebje njewoczakowasche, ale wschitko wot Knjesa. A ty, kak ty ke kschižej stejisch? Požohnowane budź nam ßłowo wo kschiżu, požohnowana jeho mudroscź a jeho móz; w tuthym snamjenju my dobydźemy w žiwjenju a wumrjecźu. Hamjeń.

M. w Ba.

Praschenje pschi konfirmaziji.

Porjad konfirmazije bu na poßlednjej sakskej krajnej synodźe s nowa postajeny a wobkrucźeny. Někotsi běchu teho měnjenja, so ma ßo paczeŕskim dźěczom jenoż jene praschenje stajicź, hacź chzedźa, hdyž ßu prjedy ßwoju wěru wusnałe, we wěrje do Boha, nascheho Wótza, a do Jesom Khrysta, jeho Ssyna, s pomozu jeho ßwjateho Ducha ßwěru dźeržecź w khodźenju sa Jesußom. Wjetschina pak ßo sa to wupraji, so maja dźěczi na 3 praschenja ßwjatocźnje ßwoje „haj“, wotmołwjecź. Tute rěkaju:

1. Chzecźe ßo k tutej wěrje do Boha, nascheho Wótza, do Jesom Khrysta, jeho Ssyna, nascheho Knjesa, a do ßwjateho Ducha psched Bohom a cłowjekami pósnacź?

2. Chzecźe ßo sprawnje prózowacź, po tutej wěrje ßo sadźeržecź, hrěchej ßo wotrjez a sa waschim Sbóżnikom khodźicź?

3. Chzecźe ßo k naschej evangelisko-lutherskej zyrkwi, kotraž waß psches Boże ßłowo a sakrament k tutemu Sbóżnikej wodźi, ßwěru dźeržecź? —

Schtóż na dnju konfirmazije ßłyschi, kak saßo psched Božim woltarjom młodźi kschesczźijenjo ßwojemu Bohu a Sbóżnikej ßwěrnoscź ßlubja, ßo rad na tón dźeń dopomni, na kotrymž je na podobne praschenja wjeßele ßwoje „haj“ wotmołwił. Njech ßo nětko pruhuje, kak je ßwoje ßlubjenje dźeržał. Teho dla maju tamne praschenja sa naß wschitkich wożebitu ważnoscź. Lic. M.

Pschi rězy Euphrat.

(Pokracźowanje.

Wobdźiwajo tole wscho a ßo podnurjejo do dałokoscźe a schěrokoscźe a hłubokoscźe Božeho stworjenja wusnawasch to: „Mój Bożo! Kak ßy ty tak wulki, tak wulki we wulkim, tak wulki we

Wěrjazych „Laetare“*)

— po Ps. 119, 19; 90, 10; Hebr. 13, 14.

Hłós: Mi wutrobnje žo styschcże.

Ja ſ hoſczom žym na ſemi
a nimam bydła tu,
mi doſtacź ſ jandželemi
ma raj žo we njebju.
Tu k rowu wotpucźuju,
tam w ſbóžnem pokoju
ja Božu žłódkoſcź cźuju,
je ſ dźěłom na kónzu.

Schto wot młodoſcże było
je byćże moje wſcho
hacź nuſa, próza, dźěło?
Kaž dołho bědźach žo,
kak někotre bě ranje
a nóz tak někotro,
kiž rubjeſche mi ſpanje,
ſo njebě pokoja.

Mje wichor wſchelki ſcherił
na pucźach mojich je,
a ſtyſk žo na mnje měrił,
kiž ſłě mje tyſcheſche;
mje hida pſcheſcźěhaſche,
a ſawiſcź bjes winy
mi cźerpicź cźežko daſche,
pak woſtach ſcźerpliwy.

Kak lubym ſtarym běſche,
wſchak ſnate nam to je;
hdyž ſłě žo jim doſcź dźěſche,
nam cźěr to pokaže,
kak žu žo bědowali,
kak ſnjeżli boloſcże,
kak w ſtyſkach wſchelkich ſtali,
ſo duſcha cźerpjeſche

Jich duſcha we žwjatoſcźi
žo ſ kſchižom noſcheſche
a pſchi wſchej wobcźežnoſcźi
žej wukhod žadoſche;
tu a tam dróhowachu
pſches wſchelke tyſchnoſcże,
hacź do rowa žo dachu,
hdźež měr jich witaſche.

Do ſboža ſ horjom ſwolicź
chzu duzy jenak ja,
ſchto bych mohł lěpſche wolicź,
hdyž kónz pucź bórſy ma?!
Mam w boju žwěrny woſtacź
a cźerpicź wutrajnje,
hdyž krónu jónu doſtacź
chzu tam a wjeżele.

Tuž pucź žwój chzu nět cźahnycź
pſches žwět tu ſcźerpliwje,
ſe wſcheje bědy ſtanycź,
hdyž ſ zuſoby dom dźe;
ja dróhuju tu měrny,
cźěł wiedźe k domiſnje,
tam mje mój Wócźez žwěrny
najžłódſcho troſchtuje.

Tam dom mi kiwa ſdała,
hdźež žyły jandźelſke
najmózniſcheho khwała,
kiž wěcźnje kraluje
a wſcho najlěpje wodźi
we žwojim kraleſtwje
a miloſcźiwje ſpkodźi
wſcho, kaž jom' lubo je.

Ja požadam žej k njemu,
tam doſpěcź rady chzu;
tu dróhowanju wſchemu
žo ſpróžny wotrjeknu;
cźim dlěje khwila traje
tu ſa mnje wobcźežna,
cźim hłubje duſcha ſnaje,
kak cźežko cźerpicź ma.

Ska hoſpoda je tudy
a nadoſcź tyſchnoſcże,
mje wuwjedź, proſchu khudy,
mój Božo ſ cźěžnoſcże;
pój, cźiń kónz dróhowanja,
mi wobradź žwobodu,
po twojim ſpodobanju
njech horjo pſchewinu!

Schtož bydło běſche moje
tu, — njeje domiſna;
hdyž ſkónczu dźěło žwoje,
žo pokoj poſkicźa,
a wſcho, ſchtož trjebach tudy
ja ſwalu do boka
a ſ cźažneje du budy,
hdyž dóńdu do rowa.

Ty, moje wolſchewjenje
a žwětko žiwjenja,
pak mje, hdyž ducha cźehnje
dom, žadźiſch do raja,
do bydła wjeżeloſcźe,
hdźež moja tam je mſda,
ſo jažnju do wěc noſcże
žo runo žłónzu ja.

Tam pſchezo bydlu jónu
a niz kaž jeno hóicź
pſchi tuch, kiž pyſchił ſ krónu
žu. Tam cźi ſpěwacź doſcź
wo twojim ſkutkowanju
ja chzu a žwobodny
bycź zyle w herbſtwje žwojim
wot wſcheje njerody.

*) Podał Pawoł Gerhardt. 1606–1676; ſeß. M. U.

---

makym, najmjeńſchim! Ty njejžu jenoſtronſki a maty a žnadny! Tajkeho ſcźinimy my cźłowjekojo tebje, njech to ſ tobu njeſpokojni, pſcheczíwo Tebi morkotamy, njech to, Tebje pytajo, žo prozujemy, Tebje ſapſchimnycź!“ —

Ssrjedźa mjes nahimi ſkaliſkami tamle a ſkaliſkami, na kotrychž my tu žedźimy, běži a wala žo rěka Euphrat. Sda žo cźi to bycź žłěborny paž, kotryž žo tu mjes ſkałami wije. Wona pak njeje něma kaž paž, a byrnjež žłěborny był, tuta rěka Euphrat! Wě wjele, wjele powjedacź! Je cźi tola hižo mjenowana pſched wjele tyžaz lětami! Wo cźim powjeda to dźenža runje; pak ſ cźicha potajnje ſcheptajo, pak ſ howkom pſches ſkały mjes ſkaliſkami žo mjetajo? Ssnadź wo horach a ſkałach, kotrež pſches lětty žazy jej hacźa pucź a běh? Ssnadź wo moſcże, kotryž w dawnych cźažach Romſzy pſches nju natwarili, ju wuputawſchi tak ſ cźłowſkimi mozami?

Wo cźim powjeda cźi to rěka Euphrat dźenža? Ssnadź wo kwažu Kurdow, kotryž je dźenža widźiła? Kak tam to kwažny cźah cźehnjeſche pſches móſt, žo ſybolo w pižanym a ſkotym, ſ howkom a hudźbu, ſ konjemi a ſ wosami, ſ ludźimi, kotſiž polni tryſka a ſpěwa? — Abo ſpěwa cźi rěka Euphrat ſažo ſpěw, kotryž ſanurjeny ſpěwaſche Armeniſki tam horjekach na hrodže?

Ně, wo tym wſchěm mi rěka Euphrat dźenža niczo njepowjeda. Něſchto zyle druhe je to, ſchtož žłyſchu. Powjeda mi hiſchcże ras ſtawiſnu Mariamy, kotraž žo tu podała w poſlednich lětach, kotruž je žama wohladała. A powjeda mi ju tak nadrobnje a tak jažnje, ſo wſcho doroſumju, haj, ſo wſcho widźu!

Hlaj tola! Tamle leżeſche, ně tamle hiſchcże leži dom, w kotrymž je bydliła. Je to twarjenje ſ pſchitwarjenym wukhodom abo verandu. Leži wyſche hacź druhe twarjenja. —

„Mariam!“ tak khwali rěka Euphrat, „Mariam bě ſtarſcheju zyle wjeżele, bě jeniczke holiczo, jeniczka žotra ſchtyrjoch bratrow! Tu pſchi mni na mojimaj brjohomaj hrajkaſche. Pěkne to holiczo! Cźorne włóſki běchu ſapleczene do dołhich wopuſchow. S tutych błyſchcźeſche žo cźerwjena róża. Wěm hiſchcże, kak towarſchkam powjedaſche, ſo dyrbi do druheho měſta; dyrbjeſche wukhycź. Potom chzyſche ſažo pſchiſnicź a towarſchkam powjedacź, kak to w Konſtantinoplu. Tak ju žłyſchu, bě mi, jako dyrbjała płakacź. Saczuwach hižo ból, kotraž žo pſchihotowaſche ſa moju Mariamu! —

Cźaž žo miny. Mariam bě tu ſažo! Kajke to wjeżele tam w domje! A tamle na tſchěſche ſtejeſche w žłěbornym błyſchczu měžaczka! Mariam běſche hiſchcże moja ſtara mała, młoda Mariam, hacź runje jara rjana, hacź runje jara mudra, hacź runje bu dźenža wjecźor njewjeſta! Haj, kiwaſche mi, mje ſtrowjo, mje, jeje dźěcźazych lět towarſchku a pſchecźelnizu, a mjenowaſche mi mjeno nawoženjowe. Ach, ja wjedźach jeho mjeno hižo dawno, kotrehož ſ tutym mjenom mjenowachu! Bě tola tak někotry ras pſchi mni ſtał a na mnje ſanurjeny hladał, kaž by žo mje woprascheczź chzył: „Hdy pſchiwjeſeſch mi ju, moju Mariam? — Tola, tola! Njech je tam w domje Mariamy lute wjeżelenje, we mni bě lute žarowanje, luta ból!“ tak ſdychny rěka Euphrat a wotmjelkny.

Po khwilzy ſažo ſapocza powjedacź: „Někotre njedźele běchu žo minyke, a moja woda bu krejcźerwjena! Morjachu Armeniſkich a mjetachu jich ke mni dele. Mój Božo, kajka bě to ſrudoba pſchiſchła na wbohe cźłowſke dźěcźi! Armeniſzy dźerżachu žo žwojeho Boha hacź runje jeho njewidźachu. We wěrje pſchimachu žo jeho rukow a njepuſchcźichu je, a wón jich też njeje puſchcźił, wón, jich Bóh, kotremuž žo tucźi kſcheſcźijenjo modlachu. Běchu žwěrni hacź do žmjercże, tucźi armeniſzy kſcheſcźijenjo! A ja jich wſchitkich pſchijimach a ſwodźewach ſe žwojimi poßleſchcźemi, ſe žołmami, jich, tute dźěcźi Boże. Cźěmnej mozy pak, kotraž, měnjo, ſo je dobywaza, juſkaſche, pſchiwołach: „Pſchewinjeni, a tola niz pſchewinjeni!“ — (Pokracźowanje.)

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Pſchichodnu póndźelu** žo dopołdnja ½10 hodź. w žerbſkim domje dźěłacźerjo ſa ſpěwarſke ſeńdu.

— **W Roßacźizach** bě njedźela Oculi woßebity dźeń ſa młodźinu, kotraž je žo do „Sjednocźeńſtwa młodźiny Roßacźinſkeje

wožady" sjednoczíła a we „towarstwje evangelskich młodzeńzow" a w „towarstwje evangelskich młodych holzow" zwojich samerow hlada. Bě 9. měrza dwě lěczi, so zu zebi tutej towarstwje wutworili a s dobom do krajnych swjaskow sa evangelsku młodzinu sastupili. Se hromadnym dzěłom běchu wschak hižo w prěnim wójnskim lěcze, 1914, sapoczeli. Sa tutón druhi salożeński zwjedzeń běchu zebi wożebitu zwjatoczność pschihotowali: pożwjeczenje khorhojczkow. Każ je to pola towarstwow młodziny waschnjo, běchu zebi młodzeńzy wuswolili t. m. wimpel, młode holzy pak t. m. banner. S pilnej ruku a s wulkej luboscu běchu holzy snamjenja a pismo na khorhojczkomaj wuschiwake a zebi zobotu do zwjedzenja woltař a woltarnischczo wupyschike. Ssněhowe wjedro hrożesche, skasycz nasch zwjedzeń, tola njedzela pschinjeże nam khmanische wjedro. Na woběmaj Božimaj złużbomaj shromadzi zo sjednoczena młodzina s wożadu, so by najprjedy wospominała lubych padnjenych, kotsiž běchu byli zwěrni hacz do zmjercze, — jich pěknje a pschihodnje wuhotowany pomnik bě wupyscheny s wulkim selenym kschižom! — a potom stupiła pod kschižnej khorhoji, zlubjo zwěru kralej Jesußej Khrystußej. Po stuczzy po prědowanju roskładże wożadny farař s woltarja, schto je nadawk evangelskeje wożady do zyła a evangelskeje młodziny wożebje, schto saměr a nadawk towarstwow evangelskeje młodziny a schto to s tajkej khorhoju. Pokasa pschi tym, so je w sańdzenych czażach wjele skomdzene wot zyrkwjow, wożadow, kschesczijanow dozyła; teho dla je pschischła liwkosc a lěnjosc a wotpad, dokelž bě Satan pschi tym se zwojimi mozami pilnischi. Nad nami wschěmi je, schkitacz, schtož nam wostało a spytacz wróczo dobycz, schtož shubjene. Jenotliwy mało dokonja, sjednoczicz zo dyrbimy, a to niz najpożledzy młodzina! Zyrkwi pschecziwni zu zo dawno do kruteho swjaska sestupali, każ komnunistojo a zwobodnosmyzleni, a zwoju młodzinu zebi sjednoczili a srjadowali; woni spósnachu, so, schtóż młodzinu ma, ma pschichod. So bychu wschitzy evangelszy tole też skoro dopósnali! Wjele to njecha, měnjo, so njeje tak slě. Je slě w městach, a na kraju niz mjenje! Możemy jenoż wobzarowacz, hdyž zo sdaluja tuteho noweho dzěła, kotreż zebi czaż żada, měnjo, so móże wscho pschi starym wostacz. Dzěło na młodzinje a sa młodzinu je nusne toho dla, dokelž dzenża njeje wjazy każ něhdy, a něhdy też njeje wscho było tak każ jo dyrbjało. Tuż zmy wojowarjo, kotsiž zo hromadża pod kschižnej khorhoju, kotraż jo snamjo shromadzenja sa tych, kotsiž zu hotowi, shromadnje wojowacz a zo wjeżelicz a srudobu njesc, — kotraż je snamjo wojowanja sa tych, kotsiž wojuja wo to, so bychu zami zwěrni byli, a wojuja sa Jesuża, — kotraż je snamjo dobycza sa tych, kotsiž zu zwěrni hacz do poźlednjeho. — Po tutej rěczi buschtaj khorhojczzy psched woltarjom wotkrytej a poźwjeczenej. Wożadny farar pokasa pschi tym, wukładujo, na barby, snamjenja a napiżma. Barby zu módra, selena, běła, słota; snamjenja: słote kwětki a seleny Jerusalemski kschiż na bannerje a kschiż s dubowego kopjenja na wimpelu a na woběmaj monogramm Khrystużowy; napiżma nimo mjena towarstwa na bannerje: „Sa kralestwo Jesuża!", na wimplu: „Sswěru sa zwěru!" Poźwjeczeńska zwjatoczność skónczi zo se dwojohłożnym spěwom młodziny. — Wjeczor doźwjeczichmy poźwjeczenje, zwjeczo s dobom salożny zwjedzeń, na farje, hdzež běchu zebi młodzi pěknje pschihotowali. Spěwy a narěcze a deklamazije zo měnjachu. Wokrjeżny dohladowar sa towarstwa młodzeńzow, kotryž bě też dopołdnja hižo pschitomny, porěcza dwójzy k nam, doniž po pschestawzy, kotraż bě sa shromadne wokschewjenje pschi schalzy kofeja s dobrymi pschikuskami wostajena, dleschi pschednoschk se zwětkymi wobrasami njedzerzesche. S dzakom, zlubjenjom a modlitwu a strowjenjom zo młodzi a hosczo dzělachu. K dopomnjeczu na tutón wożebity dzeń bu s pomozu pschecželow wot młodziny woltař Božeho doma s rjanymaj wasomaj wupyscheny. Dzak zkuscha wschěm, kotsiž zu tuto dzěło spěchowali, tutón zwjedzeń pomhali wuhotowacz a kotsiž hewak s darami a s pomozu sa naš. Bóh žohnuj jim to bohacze a spožcz, so bychmy wschitzy stali sa to, so nascha młodzina wěrjaza a evangelska a so nasch pschichod tajki, kotryž je stajeny pod zlubjenje a žohnowanje nascheho krala Jesuża! Tuż do dalscheho zwěrneho dzěła, Bohu k czesczi, młodzinje a wożadże k žohnowanju!

Powschitkowne sliczbowanje zerbskeho pobocžn. mißionskeho towarstwa „Budyschin a wokolnosc" na léto 1924.

Sa lěto 1924 je zo podpisanemu pokładnikej pschepodało:

(□ = mißionski kaschczik, † = czitarjo Miß. późła.)

s Bartskeje wożady	120 hr.	—	pj.
s Budesczanskeje wożady	200 „	—	„
s Budyskeje Michalskeje wożady: □ 288,53 hr., † 41 hr., wot woprawjenjow: 77,50 hr, bibl. hodzina w Jenkezach: 5,25 hr., w Dobruschi 13 hr., na Zidowje 3 hr., w Zuzezach: 6,55 hr., dzakny wopor (dwójzy po 5 hr.): 10 hr., sa trawu w farskej sahrodze: 3 hr., khóskisběrarka w Dobruschi: 81,60 hr.	529 „	43	„
s Bukeczanskeje wożady	167 „	—	„
s Hodzijskeje wożady	456 „	40	„
s Hrodzischczanskeje wożady: □ 130 hr., † 16 hr., wot woprawjenjow: 40 hr.	186 „	—	„
s Husczanskeje wożady: zonjaze towarstwo we Huszy 100 hr., dobrowólne dary 15 hr.	115 „	—	„
s Ketliczanskeje wożady: □: 100 hr.	100 „	—	„
s Kluschanskeje wożady	35 „	92	„
s Maleschanskeje „ □ 69,92 hr., † 7 hr. .	76 „	92	„
s Njeżwaczidlskeje „	50 „	85	„
s Nożaczanskeje „ □ 105 hr., † 30 hr. .	135 „	—	„
s Wjeleczanskeje „ □ 163 hr., † 35,60 hr., dżeczikemschenje 11,12 hr.	210 „	72	„
s Wóżlinczanskeje wożady	63 „	65	„
s Wujesdżanskeje „	65 „	—	„
hromadże:	2511 hr.	89	pj.
Wyschsche teho po postajenej termiji 15. 12. 1924:			
s Khwaczanskeje wożady: sbytk wot 1923: 10 hr., □ 1 hr., † 4 hr	15 „	—	„
s Minakawskeje wożady: □ 28 hr., † 10 hr., czitarjo małeho miß. swónczka: 6 hr., paczerske dżeczi 12 hr., N. N. 6 hr.	62 „	—	„
s Huscz'manskeje wożady	22 „	—	„
s Porschiskeje wożady: □ 81,50 hr., † 24,50 hr.	106 „	—	„
wschitko hromadże:	2716 hr.	89	pj.
Wot tutych dokhodow dosta Sakske khowne miß. tow. w Drjezdżanach	2564 hr.	29	pj.
khóskisběrarnja w Lipsku	81 „	60	„
mißionsko-lěkarske tow. w Lipsku	71 „	—	„
hromadże każ horjeka:	2716 hr.	89	pj.

Knjes Jesuż, kral zwjateho mißionstwa mjes pohanami, žohnuj s hnady tute dary a sdzerz a pschisporjej luboscz k tutemu ważnemu skutkej kschescżanskeje luboscze też dale w naschich zerbskich wożadach!

W Budyschinje, w januarje 1925. **Räda**, farař, pokładnik.

Listowanje.

W. we W. sa Jud.
Sserbska před. konf. sa Palm.
W. w Hu. sa jutry.

Samotwity redaktor: farař Wyrgacz w Nożaczizach.

Cźišło 13

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar mérny
Čertwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Sserbske njedźelske kopjeno.

Budyschin **29. měrza 1925** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihańje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

Judika.

Jan. 11, 47—57.

We wosadze, w kotrejž běsche snaty duchowny Bodelschwingh s fararjom, prjedy hacź sapocza twaricź swoje wustawy sa wschitkich domachpytanych a hubjenych a běднych, cźerjeny wot lubosćze k swojim bratram, běsche ras wudowa shubiła psches nękajke njesboze swojeho jenicźkeho syna, kotryž stejesche w najlěpschich létach, a hluboko hnuta dźerżesche cźichu straż pschi lubym cźełu. Zyle blisko pak běchu dźěłacźerjo pschi twarje khěże a běchu runje twarjenje sběhali, a nětko dźerżachu sběhańku se wschěm swucźenym waschnjom a s pschezo pschiběrazej haru a s hawtowanjom. To błyschesche tez Bodelschwingh a na měsćze dźěsche tam a s khutnym słowom rěcźesche k nim, so tam khěżu dale sedźi w srudobje a stysknosći tamna wudowa, a kak dyrbi jej bycź wokoło wutroby, hdyż jich sadźerżenje jeje khutnu schtundu wotswjecźesche, a żadasche sej wot nich, so bychu w kscheścźijanskej bratrowskej lubosći so wostajili swojeho cźinjenja a so bychu cźesćili srudobu wudowy. Njerad to błyschachu, dokelž měnjachu, so maja prawo na swoje wjeselе. A tola dźěsche jedyn po druhim pomałku prjecź. Jenoż posledni, młody cźłowjek, njemóżesche so sdźerżecź prajicź: „Knjeze, cźłowjek je jenoż jedyn ras żiwy.“ Tuto słowo sapschimny Boddschwingh a blizschu njedźelu prědowasche w Bożim domje: Cźłowjek je jenoż jedyn ras żiwy, ale wón tez jenoż jedyn ras wumrje. A jeho słowa su hluboki saczischcź cźiniłe na wosadu.

Kak wjele cźłowjekow steji tez hischcze dźensa na stejischczu, so chzedźa tuto swoje żiwjenje tak prawje wužiwacź po swojim spodobanju a njemyslа na to, kajka khutnosćz rěcźi k nam s druheho słowa, so tez my jenoż jedyn ras wumrjemy. Bóh daj nam, so bychmy w prawym cźasu wospomnili swoju smjercź, swój kónz, so bychmy pschi tym namakali swoje prawe stejischczo k Jesusej Khrystusej a k jeho smjercźi sa nas. Praschamy so:

Cźohodla dyrbjesche Jesuš wumrjecź?

Dla wole swojich njepschecźelow.

Po Božej woli.

K wumoženju swojeje wosady.

Hdźež Khrystuš stupi se swojim skutkowanjom srjedźa mjes cźłowjekow, tam cźini tajke jeho skutkowanje zyle wschelaki sacźischcź na nich. Prjedy nascheho tekšta cźitamy pola Jana wo shudźenju Lazara wot morwych psches Khrystuša. Tam nóżemy słyschecź, so wjele s tych, kiž to widźachu, wěrjachu do Jesom Khrysta, a to bu jim swětło, kotrez jich żiwjenje wjeseloke cźini. Někotsi pak dźěchu k farisejskim, a powědachu jim wschitko, schtoż běsche Jesuš cźinił. Tuta powěsćz wubudźi w nich njeměr a woni so shromadźichu, so bychu radu dźerżeli, schto ma so cźinicź. A hdyż su drje w tutej radźe tez mužojo byli, każ Nikodemus, a su spytali směrowacź, dha tola dobudże mjes nimi pod nawjedowanjom wyschscheho měschnika Kaifasa myšl, so dyrbi tutón Jesuš wumrjecź. A hdyż drje tez praja, cźim bóle so so lud pschisamknje Jesusej we wěrje, cźim wjetschi budźe strach, so pschińdźe jich kraj do hischcze wjetscheje wotwisnosćze wot Romskich, dha je tola pósnacź, so budźemy cźerjeni wot bojosćze, so budźa sami shubicź swój wliw na lud, swoju nahladnosćz, swoju móz. A tohodla dyrbi Jesuš wumrjecź.

Lětthsazy su saschke, ale cźłowjeska wutroba je wostała ta samsna, każ w Jesusowym cźasu. Schtóż psched Jesusom steji, tón steji psched rozsudźenjom. A tak namakamy hischcze dźensa, a w naschich dnjach bóle, hdyžli hdy prjedy, Jesusowych njepschе-

cźelow wschěch stron shromadźenych a sjednoczenych w myßli, so njechadźa ßo ponižowacź psched tym jenym, jeniczkim, a ßu hotowi, jeho pschezo saßo snowa kschižowacź, so by wón wumrjeł, so by jich měr njekasył, so njetrjebali pschipósnacź jeho knjeźstwo. Cźohodla dyrbi Jesuß wumrjecź też hischcźe dźenßa? Dokelź wón se ßwojej wěrnoscźu cźłowjekam pschezo saßo pokasa jich hrěschne stejischcźo, dokelź wón jich pschezo saßo trjechi do jich ßwědomja, dokelź wón jich pschezo saßo myli w jich sechernoscźi a w jich liwkoscźi. Dokelź dyrbjeli ßo wobroczecź a nowe žiwjenje sapoczecź, hdy bychu jeho do ßwojeho žiwjenja horjewsali. A to woni njechadźa, tutón wopor je jim pschewulki, a tohodla tak wjele jeho njepschecźelow, tohodla tajke hidźenje pschecźiwo njemu. Tohodla tajke stajne prózowanje: Prjecź s nim. Kschižuj jeho, kschižuj jeho.

Ale Jesuß dyrbjesche wumrjecź też po Božej woli. Wón je ßam wo tym prajił, hdyž rěcźi wo knjesu winizy, kiž běsche ßwoju winizu pschenajał winizarjam a póscźele po cźaßu ßwojich wotroczkow, so by ßej žadał wot wužitka winizy. A hdyž běchu winizarjo wschitkich tsjoch sbili a s winizy wuhnali, dha prajesche knjes: Schto dyrbju cźinicź? Ja chzu ßwojeho lubeho ßyna póßłacź; ßnadź, hdyž teho ßameho widźa, woni ßo budźa strachowacź. Kak je Bóh ßo prózował w běhu cźaßa wo dusche cźłowjekow. Wón je k nim rěcźał na wschelake waschnje psches ßwojich prosetow; wón je jich wabił s dobrotu a s khłostanjom. A hdyž běsche wschitko spytane, dha dawa wón ßwědoženje ßwojeje wulkeje wótzowskeje luboscźe, kotraž je ßo sjewiła w Jesußu. Wscho, schtož wo nim ßłyschimy, schtož shonimy s jeho skutkowanja a žiwjenja, to je luta, luta luboscź, kotraž chze, so by wola njebjeskeho Wótza dopjelnjena była, so bychmy my cźłowjekojo saßo wujednani byli s Wótzom. Tak je Jesuß do skutka stajił, so zyły lud njeby sahinył. Dla ßwojeho Ssyna hlada ßwjaty Bóh na njeßwjaty lud s wocźomaj spodobanja.

Jesuß je wumrjeł jako sastupjeŕ ßwojeho Wótza. Tajke sastupjenje namakamy też w cźłowjeskim žiwjenju. Trjebamy jenoż hladacź na macźeŕ, kotraž je hotowa, sa ßwoje dźěcźo dacź ßamo ßwoje žiwjenje. Abo na wojaka, kiž w ßwojej ßwěrje ßo wopruje sa wótzny kraj. To wschak je waschnje a skutk luboscźe. Ale tajke sastupowanje, kotreż wopschija wubjerk a semju, kaž je to wuprajił Kajfas we wyßokej radźe, bjes teho, so by to rosumił, so dyrbi jedyn wumrjecź sa zły lud, haj sa zyke cźłowjestwo, to ßwět hischcźe njesnajesche. A ßměmy prajicź: Kajfas wutwjedźe tu wopraudźe hamt wyschscheho měschnika, kiž mějesche na wulkim dnju wumoženja zyke hrěschne brěmjo njeßwjateho luda nadpołožicź skoczecźu, kotreż běsche sa wopor wuswoleny. Woporne jehnjo pak běsche Jesuß Khrystuß, kiž je dopjelnił we ßwojej ßmjercźi wolu ßwojeho njebjeskeho Wótza.

A wón dyrbjesche wumrjecź k wumoženju ßwojeje wožady. Najwažnische ßłowo sa naß w naschim tekscźe je to: Pschetož Jesuß dyrbjesche wumrjecź sa lud; a niz sa židowski lud ßam; ale so by wón dźěcźi Boże, kiž roshonjene běchu, shromadźił na jene. Je Jesuß Khrystuß w ßwojim žiwjenju wostał w mjesach židowskeho luda, dha ßu sběhnjene w jeho ßmjercźi wschitke tute mjesy. Do jeho ßwěta klinczi nětko troschtowaza, swjeßelaza powěscź: Khrystuß je wumrjeł sa naß. Hdźeż ßu dusche, kotreż maju žadanje sa wumoženjom, nětko ßo shromadźuja pod tutym ßwěrnym pastyrjom, kotryž je ßwoje žiwjenje dał sa ßwoje wowzy. Hdźeż hewak dźe ßmjercź, tam wona dźěli. Kak husto shonimy, hdyž ßu starschi wumrjeli, so wotesnaju ßo dźěcźi mjes ßobu bóle a bóle, dokelź pobrachuje na ßrjedźischcźu. Khrystußowa ßmjercź sjenocźa, shromadźuje, w njej stanje ßo wujednanje wožady se Bohom, kaž cźłowjekow mjes ßobu. Hižom njepschecźeljo Khrystußa, Herodas a Pilatus, Sadduzejsźy a Farisejsźy, kiž stejachu ßebi napschecźiwo, woni buchu jeneje myßle, hdźeż dźěsche pschecźiwo Khrystußej; a hischcźe dźenßa nadeńdźemy to ßamßne. Hdyž hižo hidźenje wjedźe k tajkemu móznemu sjenocźeństwu, dha budźe wjele móznischi swjask luboscźe, do kotrehož stupja cźi, kiž ßu w njemèrje ßwěta a ßwojich wutrobow namakali rjany, sbóžny měr, kotryž wukhadźa wot teho, kiž je ßwoju luboscź k nam shubjenym hubjenym hrěschnikam wobkrucźił se ßwojej ßmjercźu na kschižu. Pod kschižom Khrystußowym wschak cźujemy, kak ßmy blisko pschischli naschemu Bohu; hdźeż pak ßmy pola Boha, tam ßo nam sjewi lute žohnowanje. Tak shonimy też my w tutym cźaßu, so je Jesuß wumrjeł też sa naß, so njebychmy sahinyli, so je wón wumrjeł, so by tych ßwojich shromadźił na jene.

Hamjeń. W. we W.

Cźerwjena króna.

Tak pischu ßwjecźi sćenikojo Matej, Markus a Jan: „Tuž wsachu bohotowi wojazy Jesußa k ßebi do ßudneje khěže a wußleczechu jeho a wodźechu jeho s purpurskim mantlom a napleczechu cźerńjowu krónu a stajichu ju na jeho hłowu.... Tuž dźěsche Jesuß won a njeßesche cźernjowu krónu a purpursku drastu ... A jako jeho běchu wuhanili, ßleczechu jemu mantl a wobleczechu jeho jeho drastu a wjedźechu jeho prjecź, so bychu jeho kschižowali.“

Trojake je s teho sjatwne: nasch Sbóžnik je s cźernjowej krónu krónowany, w njej ludej pschedstajeny a skónczńje s njej pyscheny na kschižu wumrjeł. Ale runje s tym ßu jeho pschecźiwnizy bjes wole a wjedźenja wobßwědcźili: w ßrjedź cźerpjenja je wón tola kral. Słota króna ßo sa Sbóžnika pschihodźiła njeby, pschetož jeho kraleństwo njeběsche wot tutoho ßwěta; słotu krónu je wón wotpokasał, jako ju jemu spytowaŕ poskicźi — cźernjowu krónu je pschiwsał; wona běsche jemu witane snamjo, so wón ßebi kraleństwo a poddanow dobydźe se ßwojej krwju. Kelko milijonow je psched s cźernjemi krónowanym cźerpjerjom ßwoje kolena shibowało, kelko rtow wusnako: ja jeho samknycź budu do mojej wutroby; wón sa nnje wacźku khudu krej Božu pschelak je! Do drjewa ßu jeho wobras wurěsali, do kamjenja wurubali; w sapschimowazych wobrasach jeho ludźom psched wocźi staješi, s hnujazymi kherluschemi jeho cźescźili.

Pobožna němska wjerchowka, ßwjata Hilža, běsche ras se Wartburka, hdźeż se ßwojim mandźelskim, hrabju Ludwigom bydlesche, do Münsteroweje zyrkwje w Eisenachu pschischka. Tam ßo na wulku Božu martru dohlada a na cźernjowu krónu na hłowje Sbóžnika. Tuž ßwoju słotu krónu s hłowy wsa, ju pódla ßebje na ławku staji a na ßwoje kolena padnywschi ßwoju wutrobu k ßwojemu Knjesej w modlitwje posběže. Jako to jejne wožebne towaŕschki widźachu, ju ßwarjachu. Ale Hilža njechasche žanu słotu krónu noßycź, hdyž teho we wobrasu psched ßobu wuhlada, kotryž běsche sa nju cźernjowu krónu noßył; se wschej poniżnoscźu to wupraji a płakasche tak jara, so jejne ßylsy do jejneho płaschcźa běžachu.

Hnujazu historiju nam stara Nürnberska krónika podawa. Tam běsche w spocźatku 16. lětstotka wumjełz pschijeł, so by ßebi wumjelske dźěła Sebaldußoweje zyrkwje wobhladał. Tuž jemu schědźiwz nadpadźe, kotryž běsche na ßamym pucźu. Jeho drasta běsche schpatna a na jeho njewěstym stupanju běsche pytnycź, so je ßlepy. Tola bjes komdźenja a bjes teho, so by ßo storcźił, zyrkwine durje namaka. Zusy wumjełz sa nim dźěsche a wuhlada, kak tamón na Boži woltaŕ stupi. Tam stejesche wyßoka Boža martra, do drjewa wurěsana, ßławne mischtrske dźěło, wschitke žily a žilki na cźele Sbóžnika rasnje pokasujo. A hnujazy napohlad běsche, kak ßlepy krala s cźernjowej krónu wopschimny a

ſ waha ſe ßwojimi porſtami ßo jeho poſtawy dótkaſche. Zyrkwiny ßłužobnik potom na praſchenje zuſemu ſjewi: tutón ſchĕdźiwz je Veit Stoß, w ßwojim cżaßu najßławniſchi rĕſbaŕ w Nürnberku a tutón Khryſtuß ſ cżernjowej krónu je jeho poßlednje dźĕło. S thutnej pobożnej myßlu bĕſche ßo na tuto dźĕło podaŕ a we kóżdej rańſchej modlitwje Boha ſe ßylſami proßył, ſo by jemu móz daŕ, tajke dźĕło dokonjecź, kotrež by ßwjatoſcźi a wulkoſcźi nadawka podobne było, hdy by ßo jenu też po nim żane druhe wjazy njeporadźiło. Tutu Bożu martru ſhotowicź, ßo jemu wubjernje radźi a wón — ſhubi ßwĕtło wocżow. Wot tuteho cżaßa ßem wón wſchĕdnje naſchu zyrkej wopytuje, ſo by ßo na poſtawje Bożeje martry wjeßelił.

Mjes molerjemi, kotſiż ßu nam wobras ſ cżernjemi krónowaneho woblicża Khryſtußoweho molowali, je najßławniſchi Correggio, kotryż bĕſche w cżaßu reformazije w Italſkej żiwy. Cżerpjaze wobliczo Wumożnika ſ cżernjowej krónu w cżornych włoßach, cżĕmnocżerwjene krwawne kapki na blĕdymaj lizomaj — tajki my jeho wobras wohladamy, tak żiwy, jako by ſe ſchĕreje żidy, na kotruż je molowany, wuſtupił. Tutón wobras bu wobßędźeńſtwo pruſkeho krala Bjedricha Wilhelma III., a bu wot njeho jako najdróżſche kubło dźerżany. Stajnje mĕjeſche jón kral w ßwojim bydlazym rumje, pſched ßłóncżnym ßwĕtłom ſchkitowany, ale tłóczenje na pjero doßahaſche, jón do jaßneho ßwĕtła ſtajicź. Też na ßwojich pucżowanjach by tutón wobras ßobu brał, ſo by ßo kóżdy wokomik na nim nattwaricź mohł. Dźenża móżeſch jón w Barlinſkim muſeju widźecź, hdźeż je po kralowej ßmjercźi pſchiſchoł. Hdyż na njón hladaſch, je cźi każ magnet, kotryż wóczko a duſchu bliże a bliże cźehnje; hdyż na njón hladaſch, duſcha każ ßama wot ßo poßłucha, hacź ßo nihdże naſdala njeſaſpĕwa: O hłowa krwawnje ſbita a połna boloſcźow, o hłowa k ßmĕchaм ſwita ſ tej krónu wot cżernjow.

Hiſchcże druhi wobras kſchiżowaneho Sbóżnika je nam Coreggio ſawoſtajił. Je to Khryſtuß w zykej poſtawje, we wobliczu wuraz najhłubſcheho cżerpjenja, ruzy ſwjaſanej, na hłowje cżernjowu krónu, ſ kaczańſkim podpißmom, kotrež wupraji: To cżinjach ſa tebje, ſchto cżiniſch ty ſa mnje? Tutón wobras hrabja Zinzendorf w Düſſeldorfje wuhlada a wot teho cżaßa ßem rĕkaſche heßło jeho żiwjenja: „Ja mam jenoż jene radoſtne żadanje, a te je Wón, jenoż Wón.“

Njetrjeba pak pſchezo wobras ſ miſchtrſkeje ruki bycź, kotryż wutrobu ſapſchimnje, też jednory wobras kſchiżowaneho a ſ cżernjemi krónowaneho Sbóżnika móże nam tu ßamu ßłużbu wopokaſacź. Tajki jednory wobras mĕjeſche ſnaty prĕdaŕ Ludwig Hofacker w Richlingshauſenje pódla ßwojeho ſtoła wißajo, na kotrymż je w lĕcże 1828 dźeń jako dźeń a nóz jako nóz, na wódnizu cżerpjo, pod najwjetſchimi boloſcźemi 8 cżeżkich njedźel pſcheczinił. A jako ras we wulkej ſtyſknoſcźi jeho wóczko na wobras Sbóżnika ſ cżernjowej krónu padże, wón wupraji: „To je mój muż!“ a rĕcżeſche na to dale, kak dyrbjał ſadwĕłowacź, hdyż by wĕſty njebył, ſo je luboſcź Khryſtußowa k hrĕſchnikam njewumĕrjena, ſo ßo jenoż na njeho ſpuſchcża a ſo chze pola njeho traż we wĕcżnoſcźi ßwoje wukhotwanje pytacź a na kolenomaj ßo k njemu bliżicź.

Też pohanam tajki wobras kſchiżowaneho Sbóżnika ſ mozu prĕduje. Tak na pſchikład w južnej Afriży, hdźeż bĕſche miżionar Arranet tajki wobras ſ domiſny doſtał. Wón wo tym w lĕcże 1866 piſche: „Wſchĕdnje jow pohanjo pſched tutym wobraſom ſteja a też najhórſchi wußmĕwzy ßo njeßmĕja. Hdyż ja khwile nimam, jón jim wukkaſcź, dha to Moceka cżini, prĕni kſchcżeny ſ pohanow pola naß. A hnucźi woni poßłuchaja a ſkóncżnje rjeknu: „Cżerwjene tam, to je jeho krej; hlajcże, kak wona bĕży!“

Żadyn dźiw, ſo je ßo kſchiżowany Sbóżnik też ſ rjanymi kĕrluſchemi khwalił, dokelż ßu we wſchitkich cżaßach pobożne wutroby ſhonike, ſchtoż je hrabja Zinzendorf wuprajił: „Ja drje ßym pſches wſchelake cżaßy a też pſches wĕcżnoſcźe w ßwojich myßlach pucżował, ale niczo mi njeje wutrobu hnuło, hacź hdyż ßym pſchiſchoł na Golgatha. Bohu budź cżeſcź!“

Najmóznichi póſtny kĕrluſch pak je bjes dwĕła Pawoła Gerhardowy: O hłowa krwawnje ſbita. Też my chzemy mjes tymi bycź, kotſiż w tutym póſtnym cżaßu pſchezo a pſchezo ſaßo pod Knjeſowy kſchiż ſtupja a ſ tamnym kĕrluſchom wuſnaja:

Ja ſ wutrobu dźak praju
Cźi, luby Jeſußo!
Ja twoju martru ſnaju,
Mój ßwĕrny pſcheczełło!
Spożcź, ſo ßo dźerżu k tebi
A k twojej ßwĕrnoſcźi,
So tebje żadam ßebi
W tej ßmjertnej żałoſcźi. M. w Ba.

Pſchi rĕzy Euphrat.

(Pokracżowanje.

A tam horjekach! Ach ſchto ßo ſta ſ domom, w kotrymż moja Mariam bydleſche! Płomjenja tam ßapachu! Kſchik a howk tam! Wſchitzy dyrbjachu wumrĕcź, dokelż nochzychu ßo falſchnemu profecźi Mohametej wobrocźicź! Wſchitzy dyrbjachu wumrĕcź, jenoż Mariam niz! Mariam! — ow ſrudoba a żałoſcź! — Mariam bĕ tam k ſchtomej pſchiwjaſana! Tam wißaſche! Bĕchu na nju ſabyli! Wona njeßmĕdźeſche wumrĕcź! Chzychu ju nuſowacź, ßo ſ Mohamedanom woženicź. Bĕ dźe tola rjana a bohata a młoda! —

Tola tamle! Schto to? Tamle w cżĕnnej nozy ßo nĕſchto hiba! Nichtón ßo bliżi ſchtomej, ke kotremuż je Mariam pſchiwjaſana. Je to jeje nawożenja. Bĕ ſ womory wozucźił. Noſy mĕjeſche ſpalenej wot płomjenja. Tſchepotajo roswjeże ſwjaſki. Potom ßo wlecżetaj wot mĕſtna ſrudoby, jedyn na druheho ßo ſepjerajo. Cżĕkataj mjelczo ſ mĕſtna, kotrež je wohladało jeju ſbożo a wjeßele! —

Nĕſchto njedźel bĕ ßo minyło. Bĕ wocżichnyło, bĕchu ſaſtanyli zychnowacź ſa profetu Mohameta! Bĕchu dźĕ jemu ſaßo ras tak prawje po ßwojim waſchnju poßłużili! Tuż ſwĕrichu ßebi Armeniſzy ſaßo na ßwĕtło, też Mariam ſe ßwojim nawożenju.

Starſchiſki dom, tak ſrudnje ſapuſcżeny, nattwarichu ſ nowa. Bóh pożohnowa mandźelſtwo tuteju, kotrajż ſtaj telko pſchĕtraloj ßwojeje wĕry do Khryſta dla. Bóh wobradźi jimaj cżrjódku dźĕcżatkow. Bĕchu tam ſbożowni hromadże. A bĕchu też pilni a ſprózniwi. Tuż nahromadżichu ßebi też ſamożenje.

Dźĕcźi buchu wjetſche a wjetſche. Bĕ ſbożo w domje a we wutrobach. A pſchibywaſche!

Hižo bĕchu dźĕcźi wotroſcżene a ſa Marianu pomoz a wjeßele. Tu pſchikhwata ras wjecżor nan a mandźelſki dom a pſchiwoła jej: „Sſłónczko mojeho żiwjenja! Ty njeßmĕſch mi wjazy ßwĕcźicź! Pohladaj won! Njebjo je cżerwjene wot krwe kſchcżeſcźijanow! Mohamet żada ßebi woporu!“

Bu to cźicho mjes nimi! Kóżdy rĕcźi ſe ßwojim Bohom ßam ſ cźicha! Ssnadź k poßlednjemu raſej w ſhromadźiſnje lubych!

„Ach!“ ſdychny rĕka Euphrat ſ hłuboka wutroby. „Ach! dajcże mi mjelczecź wo tym, ſchtoż je potom pſchiſchło! — Ssym widźała, kak ßu mrĕli wſchitzy, wſchitzy — a njejßu ſapĕli Jeſußa a wĕru do njeho! Ach tuta ſrudoba! A ſaßo: Kajka to ßwĕra!

Sswěra hacź do ſmjercźe, do žałoſtneje ſmjercźe! Běchu hódni ſlědźerjo ſa ſtopami ſwojeho Jeſuša, kotryž je ſa nich cźerpił, woſtajiwſchi jim wopißmo! Macźe teź wy tam we waſchej Europje tajkichle ſwěrnych wěrjazych Jeſußowych? Tucźi Armeniſzy to běchu.

Wſchitzy ſ doma Mariamy wumrěchu, jenoź Mariam niz a jeje dźowka. Mariam wucźekny ſ njej a wukhowa ſo w ſkaliſkach tamle, honjena kaź dźiwina wot hojitwarjow. Ja ſłyſchach, kak ſo tam ſ cźicha k Bohu modleſche zyliczku nóz! Ach, ja widźach, kak to cźerpjeſche!

Pſcheſcźěharjo běchu jeje wucźek wußlědźili, pytachu ſa njej! Dale, dale cźekaſche ſe ſwojej dźowku. Běhaſchtej tam a jow, dóniž ſebi wukhow njepytaſchtej, tamle w kerczinach, měnjo, ſo cźěmna nóz je wodźěwajo wukhowa.

Tola podarmo! Se ſmólnizami ſwěczo namakachu jej teź tam. (Pſchichodnje dale.)

Zyrkej a ſtat.

— Němſka woli dźenſa ſwojeho preſidentu a to pod ſnamjenjom dawno ſnateje roskory. Ssedmjo, haj wóſmjo ſo ſa tutu wólbu mjenuja. Njemóže ſo ſa to doſcź pjenjes rosbrojicź; ſa druhu wólbu, měſaz poſdźiſcho, jeli ſo prěnja njerosriſa, dyrbja teź telko milijonow wudacź. Kóždy, kiž ſebi ſwěru na ſbožo luda a kraja myſli, woli dźenſa muža, kotryž na ſakładu evangelſkeje wěry ſteji a je hotowy, po puczu ſmutſkownego wobnowjenja pytacź wuſtrowjenje luda.

— W nowinach ſo wſchelako piſche wo wěruwuſnaczu njeboheho preſidenty Eberta. Ebert bě ſyn katolſkeju ſtarſcheju. 18 lět ſtary wuſtupi ſ katolſkeje zyrkwje a njeje ſo wjazy do njeje wrócźił. Jeho mandźelſka bě evangelſka; je ſ zyrkwje wuſtupiła. Dźěczi pak ſu do evangelſkeho nabożneho roswucźowanja khodźile. Dźowka woženi ſo ſ evangelſkim a bu we evangelſkim Božim domje ſwěrowana; pſchichodna dźowka je evangelſka a tehorunja ſwójba ſemrěteho bratra, kotraž ſo w Heidelbergu ſwěru k evangelſkej zyrkwi dźerži. Evangelſki duchowny ſ Heidelberga jo tohodla pſchi poſledních ſwjatocźnoſcźach nejboheho preſidenty rěczał, dokelž běchu ſebi pſchikuſni pola ſarjadniſtwa ſwjatocźnoſcźow žadali, ſo by ſo to ſtało.

Njehanja Boha Knjeſa wjazy.

Dźěłaja na pſcheměnjenju a wobnowjenju khłoſtanſkeho prawa. Pſchi tym ſu teź poſtajenja, kotrež ſo ſe pſcheſtupjenjemi pſchecźiwo nabożinje ſaběraja, pſcheměnili. Pſchi khłoſtanjach wo kaženju Božich ſłužbow, khowanjow a měra mortwych je nimale wſcho pſchi ſtarym woſtało, jenoź ſo ſo wjazy cźeſtne prawa njewotreknu, hdyž ſchtó měr mortwych kaſy. — Ma tajki cźłowjek wopradźe prawo na cźeſtne prawa? — Wo „pohórſchk ſbudźowazym hanjenju Boha“ njewě nacźiſk wyſchnoſcźe ſa nowe khłoſtanſke prawo niczo. — S kajkeho ſtejniſchcźa a ſpósnacźa wukhadźa tuto poſtajenje? Ssnadź ſ teho, ſo Bóh Knjes ſo ſam wo pokhłoſtanje teho poſtara, kotryž jeho hani, wſcho jene hacź je to jenotliwy cźłowjek abo zły lud? — Hacź dotal bu pokhłoſtany, ſchtóž kſcheſcźijanſke zyrkwje abo druhe pſchipósnate nabożne ſjednocźeństwa hanjeſche; nětk dyrbi ſo po nowym poſtajenju tón khłoſtacź, ſchtóž ſjawnje jene w kraju wobſtejaze nabożne ſjednocźeństwo — do tutych licza ſo teź wſchě kſcheſcźijanſke zyrkwje! — abo jeho wěru tak hani, ſo to jeje pſchiwißowarjow ſrani. — Tole je něſchto ſ nacźiſka noweho khłoſtańſkeho prawa. Nacźiſk njeje hiſchcźe ſakoń ſam, tola pak pucźpokaſowaŕ. Duzy po puczu „bliže k Bohu“ pak tutón pucźpokaſowaŕ njeje. Spósnajeſch w nim hnydom dźěczo naſcheho cźaża, kotryž teź tam duzy njeje. —

Tak?

Sjednocźeństwo ſamkarjow w Drježdźanach je wobſamknyło, ſo ſa wucźobnikow pſchijimuje jenoź młodźeńcow, kotſiž ſu konfirmirowani, wot kotrychž ſo móže wocźakowacź, ſo ſu ſwěrni a ſo wupokaża wědomnjo ſwojeje pſchißłuſchnoſcźe (Pflichtgefühl); to ma ſa płody kſcheſcźijanſkeho ſwětanahlada. S druhimi wucźomnikami njeſu dobrych naſhonjenjow cźinili. — Tu jewi ſo, tak pſchiſpomni něchtón, duch ſtarych němſkich rjemjeſłnikow, kotryž móżeſche jenoź żiwy bycź ſe kſcheſcźijanſkeho. — Schto praja to nětko druſy k tomu, woſebje cźi, kiž nochzeja naboźinu w ſchuli měcź, kiž nochzeja niczo wo kſcheſcźijanſtwje wjedźecź? Sda ſo nam to wjazy bycź hacź pliſta mjes wocźi! —

Rowy japoſchtowoł.

W Italſkej ryja bjes pſchestacźa pak tu pak tam, pak na dobo na wſchelakich měſtach, ſo bychu powoſtanki bywſchich cźaſow namakali. Wěmy, ſo woſebje tam ryja, hdźež něhdy rjanej měſcźe Pompeji a Herkulanum leżeſchtaj, kotrejž w lěcźe 70 po Khr. woheńpluwaza hora Veſuv ſaſypa. Ssu tam teź tutej měſcźe namakali a wulke dźěle wuryli. Ssu derje ſdźerżane; wohladamy tam, kak je to wſcho tehdy było, haj ſamo powoſtanki cźłowjekow, kotrychž tehdy ſmjercź tak pſchekhwata.

Teź w Romje a jeho bliſkoſcźi ryja, tak woſebje pſchi zyrkwi Sswj. Sebaſtiana pſchi ſtarej ſławnej Appiſkej dróſy — „via Appia“. Wězywuſtojni ſo woſebje tukhwilu ſ tutym měſtnom ſaběraja, maja je ſa jara ważne a ſa to najważniſche, ſchtóž ſu po wurycźu katakombow — podſemſkich rumow, pohrjebniſchcźow — wuryli. Pod zyrkwju ſu tam mjenujzy ſtaroromſke rowy wuryli, kotrež ſu romſkej patriziſkej ſwójbje „Claudius Hermes“ ſłuſchale. Tehole dla a druhich namakankow dla měnja wězywuſtojni, ſo ſu to tam něhdźe teź rowy japoſchtołow. Tehodla ryja tam pilnje dale. Namakaja-li tute rowy, dostanjemy wěſtoſcź wo praſchenjach, wo kotrychž je ſo wjele rěczało a piſało: wo japoſchtołomaj Pawole a Pětru.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Wólba do ſynody w Lubijſkim wokrjeżu je wotſtorcźena, dóniž njeſu wſchě pſcheměnjenja, kotrež nowowólby do woſadnych ſaſtupjeŕſtwow pſchinjeſu, ſnate. Potajkim wolimy hakle po jutrach.

Liſtowanje.

K. H. we L.: Wutrobny dźak ſa wobſchěrne a khutne roſpiſanje dźenſa! Wużiju to tu a na druhim pſchihódnym měſtnje bórſy. Tuż wſchudźom a po wſchěch pucźach do ſwěrneho dźěła ſa Sſerbowſtwo a wótzow drohu wěru! Tu chze a móże naſche naſche „Pomhaj Bóh“ pomhacź!

W. w H. ſa Jutry.

Sſerbſka pŕed. konf. ja Palmarum a Quaſimodo.

Wutrobna proſtwa
na wſchěch cźitarjow naſcheho njedźelſkeho lopjena „Pomhaj Bóh“.

Jena knihownja trjeba nuſnje ſcźěhowaze cźiſła: ſ lěta **1921** cźiſła 1, 12, 30, 32, 45, 50 a 52; ſ lěta **1922** cźiſła 8 a 18; ſ lěta **1923** cźiſła 14, 15, 19, 32 a 39; ſ lěta **1924** cźiſło 28.

Wſchěch lubych cźitarjow naležnje proſymy, ſo bychu, je-li tute cźiſła ſami dale njetrjebaja, je nam dobrocźiwje wotſtupili.

Wudawarnja na lawſkich hrjebjach 4.

Samoſtatny redaktor: farar Wyrgaeź w Noßacźizach.

Cźišło 14.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **5. haprleje 1925** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaci na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

Bołmończka.

Jak. 1, 22.

Bołmończka! Dźeń sławjenjow, modlitwow, dobroproschenjow! Tak dyrbi to bycź! Ale pak też tak, so bołmończka dźeń pschepytowanja a pruhowanja, spósnacźa a wusnacźa, roskacźa a wobroczenja! A tole sa wschěch tych pschede wschěm, kotsiž hižo stejachu psched woltarjom konfirmazije! Cźim swěrnischi wschitzy konfirmirowani w tutym budźa, cźim lěpje so jim radźi wschitko modlenje a dobroproschenje, a cźim lěpje radźi so tym, kiž dźenza swoje sluby Bohu wupraja, to cźinjenje, to dźerženje tutych sławjenjow, to wukonjenje naschcheho słowa: „Budźcźe pak cźinjerjo teho słowa a niz jeno posłuchařjo, skotrymž wy so sami sjebacźe!“ Pschetož my wschitzy, kiž hižo psched konfirmaziskim woltarjom stejachmy, smy tola naschim młodym kschesćźijanam dacźi sa wucźerjow a wodźerjow se słowom a se skutkom. Kak mohł pak wucźomz dobreho nawuknycź, hdyž mischtr jemu dobreho njepokaže. Toho dla

„Budźcźe cźinjerjo teho słowa!“

Budźcźe cźinjerjo teho słowa wy wschitzy, wy, kiž hižo słubischcźe, a wy, kiž dźenza słubicźe!

Budźcźe pak cźinjerjo teho słowa, teho mjena, s kotrymž so mjenujecźe, teho mjena: kschesćźijan, kschesćźijanka. Njedosahaha mjeno bycź, rěka cźinjeŕ bycź! Kelko jich, kiž tuto mjeno kschesćźijan, kschesćźijanka wobnowichu psched konfirmaziskim woltarjom, a dźenza njeju wjazy ani mjenowarjo, kak hakle cźinjerjo! Wustupichu s zyrkwje. A kelko jich, kotsiž su mjenowarjo, kotsiž so mjenuja kschesćźijenjo, cźinjerjo pak njeju. Tucźi njeju lěpschi hacź tucźi, hdyž sprawnosćze dla roswjasachu swjaski, kotrež jich jeno po sdacźu jednocźachu s kschesćźijanskej zyrkwju. Cźi, kiž su mjenowarjo niz pak cźinjerjo teho mjena kschesćźijan, kschesćźijanka su schkoda sa dorosćenych, sa młodźinu, sa zyłku zyrkej. Kaža a hacźa w njej to wěrne kschesćźijanske žiwjenje a kaža a nicźa jeje mjeno a nahladnosćź a móz psched druhimi, psched swětom. Bołmończka tuž njech swoła tych, kiž su hižo konfirmirowani, a tych, kiž dźenza konfirmirowani, do zyłka, w kotrymž su sjednocźeni dźěłacźerjo a niz lěnikojo, cźinjerjo a niz mjenowarjo jenož!

Budźcźe pak cźinjerjo a niz plapotarjo — teje modlitwy, s kotrejž psched Boże wobliczo pschikhadźecźe, njech je to, hdźež chce. Wobstajni bycź w modlenju słubichu wschitzy, kiž psched woltarjom konfirmazije stejachu, a wschitzy, kiž tam dźenza steja. Luther je ras swjaty „Wótze-nasch“ mjenował najwjetscheho martrarja na semi. A to tuta modlitwa też je, a dozyła modlitwa! Tyšazy ju tak sazpiwaju, so jej ani hubje njewocźinja. Tyšazy ju martruja se styknjenymaj rukomaj a s plapotazymaj hubomaj, sabywschi, so je modlitwa něschto žiwe, so ma žiweje dusche, kotraž pyta žiwu duschu modlerja, modlerki. A tola su tucźi wschitzy stali s konfirmazijskimi słubjenjemi psched Knjesowym woltarjom, też s tym, so chzedźa bycź wobstajni cźinjerjo modlenja. Hdźe sem tajke sanjechanje, sazpiwanje, sabiwanje modlenja? Zyle wěsće wukhadźa s teho sobu najprjedy, so cźi, kiž dyrbjachu psched młodźinu a dźěcźimi a dozyła psched druhimi cźinjerjo wěrneho, wobstajneho modlenja bycź, to njeběchu. A to bě tak w starschiskich domach a w schulach, pola mischtrow a na słužbje; to bě tak rano a wjecźor, do jědźe a po jědźi, njedźelu a wschědny dźeń. A dyrbi jich to sašo telko s tych, kotsiž dźenza s nowymi słubjenjemi wo-

puschcza Boži dom, sawjedzenych bycz a wonemicz, tak so njerecza wjazy s Bohom Wótzom, a wobłasnicz, tak so recza a tola njerecza, tehodla, dokelz so plapotaja.

Bołmończka, stup ty dzenza młodym a starym do pucza a njedaj jim ani krocželki dale krocžicz, khiba so žu žo sczinili cžinjerjo modlitwy!

Budźcze pak cžinjerjo a niz jenož poßłucharjo Božeho ßłowa! Haj, njedyrbi to dozyła rekacz: Budźcze poßłucharjo Božeho ßłowa a potom tež jeho cžinjerjo! Hdyž to tak do luda hladasch — a do Božich domow a na saprószchene a sapschedzene biblije — dyrbisch tak prajicz. A tuž dyrbi bołmończka najprjedy wołacz, so bychu poßłuchacz pschischli na Boże ßłowo! Je dzenza w Božim domje žobu pobyło tajkich nanow a tajkich maczerjow, kotsiž hewak sa zyke léto, haj, sa dołhe léta njepschińdzechu k Božemu domu — a běchu tola ßłubili, žo ßwěru k njemu dzerżecz? A je ßnadz tu tež tajkich nanow a maczerjow, kotsiž tež ßamo dzenza pschi konfirmaziji ßwojeho dźěsca njenamakachu pucz do Božeho domu? A runje tak pschi prěnim wuživanju Božeho wotkasanja? A hdyž tu hižo tajzy žu, kelko je jich tych, kotsiž njejžu w běhu léta ani cžitarjo ani poßłucharjo w ßwojim domje! A mjes tymi, totsiž žu poßłucharjo, kelko pak cžinjerjow?

A nětk dyrbja naschi młodzi bycz poßłucharjo a cžitarjo a cžinjerjo Božeho ßłowa. To je czczko. Njeje tu tola jenož tajkichle sadźewkow a haczenjow, je tu tola hischcze zyły ßwět połny njepschecželstwa pschecživo Božemu domu a modlitwje, a dozyła pschecživo tomu, schtož je kschesczijanske. To ma bołmończka ßwjaty nadawk: swołacz starych a młodych hromadu k shromadnemu pschepytowanju teho, schtož je nimo, k shromadnemu spowjedanju psched Bohom, k shromadnemu ßłubjenjam konfirmazijskim a do shromadneho cžinjenja teho wscheho! Haj, tuž budźmy wschitzy, wschitzy cžinjerjo teho ßłowa a niz jenož poßłucharjo, s kotrymž žo ßami sjebamy.

Tehodla wotewrjej bołmończka, kaž wona te tak mjenowane „durje do žiwjenja“ naschim młodym wotewrja, naschim młodym tež durje wutrobow wschěch wožadnych, haj zyłeho luda, so bychu wožadni, haj zyły lud, pschewodzeli jich khód do žiwjenja s luboważym staranjom a modlenjom. Tehodla jenocžej pschichod wožadnych bóle a bóle k shromadnemu dźěłu a staranju sa młodźinu, so by była a wostała kschesczijanska, evangelska. Tehodla dobywaj mjes nami bóle a bóle to spósnacze, so žo dyrbi nascha młodźina hromadzicz, žo sestupacz do zyłka k shromadnemu dźěłu, wojowanju, dobywanju a to žebje ßameho dla, wožadow a zyrkwje dla a runje tak zyłeho pschichoda a zyłeho luda dla. Je dźě nascha młodźina nasch pschichod nascheho luda. A žedźi dzenza bołmończka, kotraž pschiwoła wschěm, wožebje pak naschej evangelskej młodźinje:

Schtóž wojowar sa Jesuža
Bycz na tym ßwěcze chze,
Tón podaj žo do běhenja,
Kaž powołany je.
Pod kschižnej khorhoju
Sso stupcze hromadu!
Wschak truby jeho saklincza,
Sso njeboj rubanja! Hamjeń.

Khutne pohnutwanje s 2. Tim. 6, 12.

Paczerskim dźěczom
k wobnowjenju khschczeńskeho ßluba

njedźelu Palmarum, dźeń 5. haprleje 1925.

Hłóß: Oh, so bych s tyßaz jasykami ꝛc.

Dźeń saßwitał Wam požadany
je dzenž, wy dźěczi paczerske!
Budź s Boha Wam wón žohnowany,
kaž to wschak spožczicz Bóh Wam chze!
Psched Boži wołtar postupcze,
ßlub s Bohom khschczeński wobnowjcze!

Bóh Wóczez njebjeski je ßwěru
Waß dotal kubłał wobstajnje
a pytał do Waß płodźicz wěru
tež se ßwojeje miłoscze.
Tuž dołžnizy Wy jeho scze,
— to wschitke sdobnje wopomńcze!

Ssyn Boži, Sbóžnik miłoscziwy,
ßej drohu wukupił Waß je,
— to pohon sa Waß wostań žiwy
žo ßwjeczicz jemu woprawdze!
Wasch pschecżel wón budź najlubschi,
s nim stowarschcze žo w luboszi!

A ßwjaty Duch Waß swjeczik ßebi
sa wobydlenje ßwoje je;
Waß wschitke jako pycha debi
hacz najrjeńscha, so khschczene scze.
Oh, ženje njesapomńcze to,
jo macze Bohu ßwjeczicz žo! —

Sslub khschczeński dźenža wobnowicze
tak Wy se ßwjatej Trojizu
a dźěl žej dobry wuswolicze
na schczežku psches ßwět czernjojtu.
— Jerusalem budź heßko Wam,
so docżehnjecze k njebjeßam!

M. N.

Krajny biskop Jhmels rěczi k wožadam.

„Pod kschižom Jesužowym strowju wožady nascheho kraja.

A postrowjenje bywa modlenje: So by tola paßionski cžaß pschinjeßł nowe bohate žohnowanje!

Pschede wschěm proschu wožadnych wo nowu ßwěru, s kotrejž bychu ßwěrni byli naschej zyrkwi, kotraž ßmě žo psched druhimi mjenowacz zyrkej kschiža. Pod kschižom a jenož pod kschižom je Luther namakał wěstosez, so ma hnadneho Boha. Wot tam ßem je ta zyrkej, kotraž žo po nim lutherska mjenuje, we wožebitym smyßle předarka kschiža, kotryž tež dzenža jenicžzy samóže, hrjebazym ßwědomnjam swěsczicz sbóžnosez a je tak wjeßele sczinicz. Runje tehodla, so nascha zyrkej takle na tuto jene dźiwa, lubujemy ju a ßlubimy, so jej ßwjatu ßwěru dzerżimy, njech tež jich wjele, naž spytujo, wola na druhe pucze.

W tutych dnjach žu w naschich wožadach rosdawowali léczaze kopjeno, kotrež hordze mjenuja: wobskórzbu pschecživo duchownym, kotrež dyrbi k tomu ßłużicz, ßwědomnje samuczicz a wot cžisteho evangeliona wotwjesez. Pschecživo wudawanju, so naschi fararjo paßu ßamych žo niz pak wožady, sakroczu s tutym najdorasnischo. Nasche wožady wjedźa wo tym, so žu fararjo w poßlednich létach dyrbjeli ßwoje sastojnstwo wukonjecz, czerpjo wschelaku wulku nusu a njemějo, schtož trěbne, a so žu tola wožadze ßwěru dzerżeli. S kajkeho ducha do zyła tamny spiž je, to tam sjewi, hdźež wusnacze do Tsjojeniczkeho Boha mjenuje njerosomnu wopaczinu wuczbu. Spytajcze duchow, hacz žu s Boha, napomina Sswjate pißmo. To njeje Duch Boži, kotryž ßwědczi pschecživo jaßnemu ßłowu nascheho Sbóžnika kaž pschecživo wschěm japosch-

tolſkim ßwědčenjam. My woſtawamy pſchi tym wuſnaczu, kotreż naß naſch Knjes Jeſuß wuczeſche, pſchikaſujo wuczomnikam, ſo bychu kſchczili w mjenje Wótza a Ssyna a Swjateho Ducha. A runje pod kſchižom, kotryż prědujo wo hnadże naſcheho Boha w Jeſußu Khryſtußu, chzemy my žohnowacź jedyn druheho we mozy Ducha ſ japoſchtolſkimi ßłowami: Ta hnada naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta a ta luboſcź Boża a tón doſtatk Swjateho Ducha budź ſ Wami wſchěmi!

Ale wſchak by był njeſprawny, by-li zyrkwi ßwěru ßlubił a njeßlubił jej ſ dobom nowu ßłužbu! Naſcha zyrkej je zyrkej powſchitkowneho měſchniſtwa, tehodla knježi w njej też powſchitkowna pſchißłuſchnoſcź ßłuženja. Dženża dopominam wożebje ſtarſchich na pſchißłuſchnoſcże, kotreż maja pſchecźiwo dźěcźom a tak też pſchecźiwo zyrkwi. Starſchi ßu ſamolwicźi tomu Knjeſej, kotryż je też ſa jich dźěcźi do ßmjercże ſchoł, ſo ßwoje dźěcźi we wuczbje a napominanju k njemu wocźahnu, ſ dobom ßo pak też ſe wſchěmi ſakońſkimi ßrědkami ſa to ſtaraju, ſo dźěcźi też w ſchuli namakaju nabožne roswuczenje, kotreż je jich prawo. Wuczcże jich dźerżecź wſchitko, ſchtoż ßym wam pſchikaſał, praji tón Knjes.

Saßo pak to, ſo druhim ßłužimy, żada ßebi, ſo damy najprjedy a pſchede wſchěm tomu Knjeſej nam ßamym ßłužicź! Tohodla prěduje pokutny dźeń wożadże a wſchěm wożadnym: Dajcże ßo ſ Bohom ſjednacź! Kſcheſcźijanſtwo reformazije je ßamo parſchonſke, wożobinſke kſcheſcźijanſtwo! Połni kſcheſcźijenjo w połnym ſmyßle tuteho ßłowa ßu jenoż cźi, kotſiž buchu ßebi kóždy wożebje we wěrje do naſcheho Knjeſa Khryſtußa wěſcźi, ſo Bóh je jich Bóh. Toho dla wołaj paßionſki cźaß pſchede wſchěm kóždeho jenotliweho mjes nami k tomu, ſo by ßam pokutu cźinił a ſo by ßam wěrił! Jako pomoznik w ſmyßle Pawoła proſchu, ſo njebyſchcże Božu hnadu podarmo brali.

Podarmo pak by była też wſcha wěra a wſcha pokuta, njeby-li ſ teho wukhadźało nowe ßwjeceńenje zyłeho żiwjenja. Toho dla dopraji nam paßionſki cźaß ſkónczńje: Naſch Knjes Jeſuß Khryſtuß je wumrěł a ſtanył k tomu, ſo my ſ nim hrěchej wotemrějemy a ſ nim w nowym żiwjenju khodźimy! Trojake tu wuſběham, ſchtoż ßebi po wſchěm ſdacźu naſch cźaß żada: Precź ſe wſchěm wjeßelalakomſtwom, kotreż ßo njeſnjeßy ſ khutnoſcźu naſcheho cźaßa! Boże ßudźenja pytaja naß domach, — chzemy my je ſe ßmjecźom wotehnacź? Tyßazy ſ naſchich bratrow a ßotrow tradaju hłoda, — chzemy my to ßwoje rosbrojecź? Potom: Precź ſe wſchěm hrěſchenjom pſchecźiwo ſcheſtej kaſni, ſ tym ſjawnym a ſ tym potajnym hrěſchenjom pſchecźiwo ſcheſtej kaſni! Kotſiž pak Khryſtußej pſchißłuſcheju, cźi kſchižuja ßwoje cźěło ſ tymi lóſchtami a żadoſcźemi! Hdyž dyrbi naſch lud ßo wuſtrowicź, dyrbi ßo ßwójba wuſtrowicź a dyrbi ßo mandźelſtwo po Božej woli a po Božim ßłowje wjeſcź! Skónczńje: Precź ſe wſchej roskoru a njejednotu ſ naſcheho luda, w kotrymž po wſchěm ſdacźu po tamnym profetowym ßłowje kóždy na ßwój pucź hlada. Naſch Knjes Khryſtuß je, kaž Jan ßwědči, do ßmjercże ſchoł, ſo by rosprójſchene dźěcźi Boże po zyłej ſemi ſhromadźił. Cźim bóle dyrbi to w naſchim ludu kſchiž na Golgatha to měſtno bycź, na kotrymž ßo ſhromadża! Tu njepłacźi żaneho rosdźěła wjazy mjes dźěłodawarjemi a dźěłacźerjemi, mjes knjeżimi a ßłužobnymi, mjes wucźenymi a njewucźenymi, mjes khudymi a bohatymi: Woni ßu wſchitzy, kaž japoſchtoł praji, jedn w Khryſtußu.

Tohodla: My dźemy pod kſchiž a pſchinjeßemy tomu Knjeſej wſchitko, ſchtoż nam należi, a modlimy ßo jedn ſ druhim a jedn ſa druheho: Wſchón hrěch ßy wot naß wſako,
To żiwjenje nam dało!
Ssmił ßo nad nami, o Jeſu!"

Na cźichi pjatk.

(10. IV. 25.)

A) Dopołdnja.

Po ßwojim hłoßu.

Cźwila Boża, ſchtó mohł ſabycź tebje,
kiž ßwój pokoj w tebi ma?
Ně, my nóricź hłubje chzemy ßebje
do twojeho ßmilenja.
Naſcha duſcha ma ßo ßyczicź ſ tutym,
naſchej wuſchi lubje ßłyſchecź wo tym;
wſchědnje nam ſtej kraßniſchi
tónle wobras we duſchi! —

Tyßazory dźak budź ßwěrje twojej!
Cźěło ſ duſchu modli ßo,
ſo ſe ſtyſknej boloſcźu ty ßwojej,
Jeſu, wſa naſch dołh na ßo!
Njech cźim horzuſcho cźe lubujemy,
kotſiž we wěrje ßo ſwuczujemy,
hacź tam kóždy ſpóznaje
jónu, ſo twój dobytk je!

Duſcha moja k ranam twojim khwata
hora, hnady potrěbna,
ſo by běda była wotewſata
ſ doſtatkom jej ßmilenja.
Daj, ſo na kſchiž twój we wěrje hladam,
Knjeże, widźecź wobras twój ßej żadam!
Takle mi hacź do rowa
pokoj twój ßo poſkicźa.

Kiž ßo ſtowarſcheni namakamy
tu, ßej ruzy ſawdajmy,
ſo pod twojim kſchižom wukhow mamy
a cźi wěcźnje ßwěrni ßmy!
A ſa ſnamjo, ſo je tebi khwała
naſcha khudobna ßo ſpodobała,
rjekń ßam: Hamjeń! miłoſtnje
a mój měr njech waſch dźěł je! —

Kſcheſcźan Renatus hrabja ſ Zinzendorf, † 1752; nowy pſchekožł (4. hrono ſe ſakſkich ſpěw., cźo. 76) — podał M. U.

B) Popołdnju.

Hłóß: O Jeſu, ßwětło żiwjenja ꝛc.

Kiž wotpocźował, Jeſu, ty
we ßwojim rowje cźiſche ßy,
daj, ſo naſch pokoj w tebi je
a cźeſcź cźi naſche żiwjenje! —

Spožcź, Knjeże, móz nam ſ mużnoſcźu,
hdyž wumohł ſe ßwojej ßy krwju
naß ßej, a dowiedź do njebja
naß k ßwěttu Božoh' woblicźa!

Dźak budź cźi, Boże jehnjatko,
kiž ſarěſacź na kſchiżu ßo
ßy dało, — ßmjercź budź twoja nam
cźěł żohnowana k njebjeßam!

Po Bonaventurje († 1274) Jurij Wornaŕ, † 1643; — ſeßerbſchcźił (ſe ſakſk. ſpěw., cźo. 110) M. U.

S Afriki.

Tu woſjewjamy liſt, kotryż je jena wulka němſka nowina ſ Afriki dóſtała:

„Boże ßłónczko ßwěcźi jaßnje — módre njebjeßa ßo ſybola — ſ wěże Khryſtußoweje zyrkwje rosnoſchuja ſwony móznje ßwoje ſynki daloko do kraja! Na wſchěch pucźach a dróhach, po kotrychž to do měſta Windhuk pſchińdźeſch, luty ropot a lute ſchumjenje. Jedn auto po druhim, jedyn wós ſa druhim tam duzy do měſta; tute woſy , ſ zuſym mjenom Dogcarts mjenowane, rěkaju tu

„kary“. Do běłeho swoblekana knjeni jědźe žama, Ovambo žedźi we žwojej cžornej nahladnoscźi pschi njej, jenu ruku na druhej. W skóku jědźetaj to poslednju hórku horje. Zyrkej je wyšoko na hórzy natwarjena a shladuje na zyłe město a psches njo dale won do kraja. A khutnje hlada wona; łěta dołho wotewrja podarmo žwoje durje sa starych snatych s teho cžaža, jako běchu tu Němszy s knjesom. Hdźe to jenož wostawaju!? — Tola, schto to dźenža je! Wutroba swonow bije dźenža tak žylnje, so murje tschepotaja! S durjemi wala žo dźenža hinasche žiwjenje hacž hewak! Młodźina cžehnje do Božeho doma, němska, evangelska młodźina, so by wobnowiła žwój kschcžeński žlub psched konfirmazijskim wołtarjom! Farar, wulka žwižna postawa, wjedźe k Knjesowemu wołtarjej běłu cžrjódku hólzow a holzow, nimale wschě maja módre wocži a běłožołte włosy. Tam pod wulkim prosopisschtomom w sarskej sahrodźe mějachu paczerisku wucžbu a dokoła wokoło hladachu k nim dele horiska a strowjachu je. Nětk pak žu tak połne žwjatocžnoscze, so wožrjedź fararjoweje rěcže, — rěcži wo tym wulkim žwjatym haj, — nadobo kaž s jenym hłosom haj sawołaja do rumneje zyrkwje, w kotrejž wschitzy nutrnje kedźbuja. Shibuja žwojej koleni, so bychu byłe požohnowane, a potom wužiwaja se starschimaj žwjate wotkasanje.

S daloka žu to dźenža pschikhwatali farmarjo abo burjo, kotrychž mjeswoczo je cžerwjene kaž kopor; też sary do njeho hłuboko žwoje pisma cžaž wulkeje nusy. A farmarjowy hólczez, tón ma dźenža něschto wot srěbza, je dołhi nohaty; tola wóczzy stej cžistej, hłubokej, bjes wopacžneho. Hdyž na paczerje jědźische, jědźische to k prěnjenu rasej se żelesnizu. Njebě hacž dotal niczo dale widźał hacž farmu abo kubło a to wojowanje wo seżiwjenje w tutym žłónczznym ale wodu tak jara parowazym kraju. Wócżzy, w kotrymajž sazo wohladasch cžischinu pastwischczow a měr a pokoj dalokich runinow, žo błyschczitej, pschetož „sbóżni žu cži, kiž žu cžisteje wutroby.“

Pěkne, schwižne holiczo sbudźi woženbje moju kedźbliwosćz; bě wotrostka pod horzym afrikanskim žłónzom a bě tola khutna a měrna a połna wutrobneje nutrnosćze. Macz, s pomorskeho semjanskeho doma, kotraž bě žo 17 lět dołho s mandźelskim w horzym prózowanju a dźełu žwěru bědźiła, bě ju wukubłała: bě pobožna a žwěrna. Lěta dołho běchu ruczzy holicza jedyn wjeczor kaž druhi hacž do 40 karakulkožow na deski k žuschenju pschiklepowałe; jenož hdyž kóždy žwójbny, wschě žwoje mozy napinajo, žobudźełasche, je mózno, farmu sdźerżecz; tak dźěła też tuto holczo, žwěru a wědźo, sa cžo a cžohodła, žobu a njemorkota, hacž runje je njepschestawajo sdalena wot wscheho, schtož žo tak rjanosćz žiwjenja mjenuje.

Młodźina, ty dobywasch žebi moju wutrobu, njech žo s tobu setkam, hdźež je! Prawa žylnosćz je w tebi! Wutrajnosćz žylni a kludźi cži wolu! Luboscz žapa s tebje!

A ty, moßata wutroba swonow, tam horjekach we wěži, swoń tak móznje, so domisna cże žłyschi: Młodźina wótzneho kraja steji też na tamnej stronje mjesow twjerda a runa! Też w žłónczznym kraju bije wutroba młodźiny sa wótzny kraj.“

Réka Euphrat powjeda.

(Pokracžowanje.)

Swjasachu maczeŕ a dźowku, sputajo ruku k ruzy.

„Khrystuß abo Mohamet?“ žo je praschachu. „Posběhńtej jenož porst, to nam doßaha!“ scheptachu jimaj do wuschow. Tola žónskej to njeczinjeschtej. Njepodležeschtej spytowanjam hroženja a wabjenja. Njebojeschtej žo psched tymi, kotsiž móżeja drje cžełomoricz, duschu pak niz. A tak dachu žo pscheseczeharjo s mjeżeemi do njeju. Mariam žo satorhnywschi, bu s mjeczom cżeżko sranjena; dźowka bu jej wutorhnjena. Tola cżeżko sranjena žo saßo shraba a cżekny a pschiběża tu kemni. „Ach!“ sdychowasche rěka Euphrat, „tuta wbohuschka!“ Tamle žo swjesy k semi. Zyły dźeń tam leżesche. Ja maczach jej cżełko a ranu s wodu, ju wokschewjejo. Jako wócżzy wocżini, njemózach wutracz, do njeju hladacz. Bě, kaž by w jeje duschi luta nóz była. Bjes žylsow, se žo pyrjazymaj lizomaj, s horzym, wot symy cżepotazym cżełom, s wutrobu, kotraž, žmjertnje sranjena, wlecżesche žo dale. Pschiwołach jej na pucz hischcże: „Wón bydli w cżěmnoscźi a dowjedże wschitko k dobremu kónzej.“ Tola wona žo jenož wußmja, a to klinczesche tak srudnje, kaž by to była jeje duscha žmjertnje sranjena.“

Rěka Euphrat wodychny. Skónczńje sapocża saßo a rjekny ke mni: „A nětk powědaj ty mi dale. Ty tola wěsch, schto je žo dale stało. Je žo wot žmjercże k žiwjenju pschedobyła? Je w žwojim žiwjenju móz nowcho žiwjenja nashoniła po žłowje: Hlaj, ja cžinju wschitko nowe!“

„Ty wěsch, luba pschecżelniza!“ wotmołwich jej, „so je wot žórła hacž k wuliwej daloki pucz. Runje tak je w cżłowschkim žiwjenju! Tola chzu cżi powjedacz a cżi tak dźaka dacz, so by mi powjedała tutu stawisnu, njech też tajku srudnu.

Mariam? Haj, schto bě s njej žo stało? Kak bě wona pschischła hacž k městej, w kotrymž ja bydlach? Ja jo njewěm.

Ssmy ju zyle bědnu namakali w na poł spalenej hródźi. W kucże, do kotrehoż ani žněh ani deschcz njemóże, bě jeje łożo. Łożo?! Ach, to bě hromada njerjada, žłoma, papjera, trundle, wscho něhdże hromadu nasběrane. To bě žebi wjecżor na hromadu smjetała a tam by žo potom lehnyła.

Hłodowa symiza kłapasche žo bórsy wo durje a sastupi, njewoczakawschi jene „Dale“. Bu jeje hóscz, tola njewsa ju žobu, žebi sa wopor.

„Też hłodowa symiza mje nochzysche!“ tak powjedasche mi Mariam posdźischo.

(Pokracžowanje.)

Zyrkej a stat.

W Lubiju je diözesanska shromadźisna fararjow a zyrkwinych prjódkstejerjow scźěhowaze wobsamknyła: „Diözesanska shromadźisna wobžaruje, so bu wliw, s kotrymž by dyrbjał ludowy „žarowanski dźeń“ na wutrobu skutkowacz, w Sakskej 15. měrza tutoho łěta s tym skażeny, só běchu sa tutón dźeń reje dowolene. Shromadźisna proßy evangelsko-lutherski krajny konsistorij, so by žebi w pschichodźe wot wyschnoscze žadało, so dyrbi tajki žarowanski dźeń, jeli so dyrbi jón zyrkej žobu žwjecżicz, też wot stata jako cżichi dźeń ważeny bycz.“ — To drje je wschěm tym s wutroby rěczane, kotsiž hischcże wscho shrosumjenje a saczucże njeshubichu sa to, schto ma na žebi tajki žarowanski dźeń a wulka wójna, jeje rowy w zusbje a w domisnje, jeje pomniki tu a tam. Kaž njeje k dorosumjenju dowolnosćz sa reje, wot wyschnoscze data, tak też niz cżi, kiž reje na tutem dnju wuhotowachu, a cżi, kiž rejwachu! —

Wschelke s bliska a s daloka.

W Hrodźischczu sapokaże žo dźenža nowy farar, knjes farar Krawz, rodźeny s Bukojny. Na němskej Božej žłužbje wukonja to k zyrkw. rada Rosenkranz, na serbskej k. farar P. Mrósak-Ketliczanski.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacž w Nošacźizach.

Čisło 15. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 12. haprleje 1925 Bautzen

Čišćcź a nakład Smolerjez knihićišćerńje a knihańje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

Jutrowniczku.

Jan. 20, 19—23.

O najwjeselsche, o najsbóžnische,
hnady polniczke jutry wy!
Swět běsche padnył, Khrystuß je stanył.
Wjeselj, wjeselj so, zyrkej ty!

Tak sałso ksheseźijanstwo spěwa. Hdyž słónzo rano skhadźa, tehdy je Jesuß s rowa stanył; tohodla wjeselj so, ksheseźijanstwo! w prěnich cźasach ksheseźijanskeje zyrkwje ksheseźijenjo jutrowniczku rano s wołanjom so mjes sobu postrowjachu: Khrystuß je stanył! Tehdy móżesche tajke wołanje, hdyž jo póhanski Romjan słyschesche, wołazemu smjercź pschinjesć, dźensa pośměw njewěrjazeho swěta. Swět jenoż na row hlada a na jutrowne postrowjenje wotmolwi: Row je hłuboki a cźichi, a żałostna je jeho kroma. To je żałosć, na kotrejž cźłowjestwo kónz wosmje. Pschetoż hdyž je tamny kraj njesnaty, hdyž s zyła tu njeje, potom móże żiwe bycź, kaž jemu so lubi, potom lubosć, swěrnosć sahinje a jenoż móz a lesć knježi. Do wscheho njeměra k jutram swony swjatocźnje wołaja: Khrystuß je stanył! Hdyž chzemy tajke póśelstwo dźensa srosymicź, dyrbimy spytacź, k prěnim wucźomnikam teho Knjesa so wrócźicź a s nimi swjedźeńsku hodźinu shonicź, hdźež bu jim jutrowne póśelstwo wěstota, so by tajka wěstota tež nasche wutroby napjelniła.

Wobras, kotryž cźichi pjatk nam psched duschu staji, móże na kóždu cźłowsku duschu sacźischcź cźinicź. Swólniwe cźerpjenje teho, kotryž Bozu lubosć we wutrobje měješe, tak jaśnu rěcź rěcźi, so móże ju kóždy srosumicź. Kiž nam to poślednje pokaże, schtoż móże cźłowjek srosymicź. Ale jntry wo potajnstwje rěcźa. Bóh je kschiżowaneho sbudźił; Boże cźinjenje to je, skutk jeho mozy a lubosće, schtó pak chzył Bożu móz a lubosć, Boże myśle sapschimnycź? To jenoż wěra samóże. To wschak njerěka, so dyrbjeli wschitko wěricź, schtoż njemóżemy wědźecź. Wěra je něschto wjele wjetsche, je żiwjenje, kotrež Bóh w naś skutkuje. Wěra rěka: pschitomnosć swojeho Boha shonicź.

Sa wucźomnikow teho Knjesa to njeběsche praschenje nahlada wo swěcźe, hacź móże cźłowjek, kiž je wumrjeł, saso wożiwicź. Na to budźichu woni bjes dwěla wotmolwili, so je to móżno. Też swonka ksheseźijanstwa je wjele powjedanczkow wo mortwych, kiž su saso wożiwili. A w cźasu prěnich wucźomnikow běchu ludźo powschitkownje teho pscheśwědczenja, so móżemy smjercź nusowacź, rubjeństwo saso wróczo dacź. Wucźomnizy běchu tola też pschi sdudźenju Lazara pschitomni byli. Sa nich njeje tutón najwjetschi dźiw wjazy był, hacź tak někotre druhe sahojenje khoreho. Pschi tom wschěm so jenoż wo wrócźenje k semskemu żiwjenju jedna. Ale schto naś to stara, hacź běchu tamni cźłowjekojo dlěje abo krótscho żiwi?

Sa prěnich wucźomnikow so tu wo zyle druhe praschenje jedna. Sa nich Knjesowa smjercź tehodla hudanczko njeběsche, dokelž jich na sachodnosć cźłowskeho żiwjenja dopomni — niz tehodla, dokelž smjercź jim lubowaneho pscheczela bjerjesche, kotrehoż njedyrbjachu nětk wjazy widźecź. To wschitko, sachodnosć, srudobu hižom dawno snajachu bjes Jesuśoweje smjercźe. Pschetoż sahinjenje żiwjenja a bolosć dla dźělenja wot tych, kotrychž lubujemy, je tak stare kaž stawisny cźłowjestwa, ale, hacźrunje mjesy swojeho żiwjenja snajemy, njejśmy je hischcźe pschewinycź samohli. Wschitke myśle, s kotrymiž chzedźa cźłowjekojo khutnosć smjercźe sazpěcź, su jenoż hołe měnjenja a s bojosće nastałe.

Wěso ſ pſchinarodźenja lubujemy ßamych ßo a ßwoje ßamßne žiwjenje. Teho dla ßebi prjódkſtajicź njemóžemy, ſo ma naſche žiwjenje ras kónza. Ale hdyž też ßebi ßwoje žiwjenje bjes kónza prjódkſtajimy, tola to naſche žiwjenje woſtanje, naſche žiwjenje ſe ßwojimi boloſczemi a hrěchami. Hdy mohli też ßwoje žiwjenje pſches kóždu mjeſu podějſchicź, njebychmy ſ tym jeho bycze pſcheměnili, ſo žiwjenje woſtanje, kotreż je ſkónczńje ßmjercźi pſchepodate. Schtoha wucźini, hdyž ßo prózujemy, ßmjercź ſe ßwěta preczmyßlicź. Naſche žiwjenje njeby pſches to hinaſche było: By po tym kaž pſched tym žiwjenje połne njemozy, boloſcze a hrěcha było. Srudne by było, hdy by tajke žiwjenje wěczne było. Wěczne žiwjenje njeje potajkim ſdźerżenje naſcheho ſemſkeho žiwjenja pſches wſchitke cžaßy, ale zyle druhe žiwjenje. Wěczne žiwjenje je Boże žiwjenje, žiwjenje wot Boha, kotreż njewuroſcze nihdy ſ cžłowſkeho žiwjenja.

Sa wucžomnikow běſche Jeſußowa ßmjercź tehodla tak cżežke potajnſtwo, dokelž běchu w Jeſußu žiwjenje Boha ſeſnali. Woni njeběchu nětkajkeho cžłowjeka ſhubili, ale teho Knjeſa. Cžohodla jemu Knjes rěkachu? Wón běſche jich do noweho žiwjenja pſcheßadźił. Pſched ßłowami teho Knjeſa běſche jich ßwědomje wozucźiło: Nětk wědźachu, ſo je wſchitke cžłowſke žiwjenje jenož tehodla ßmjercźi podcźißnjene, dokelž pod knjeżſtwom hrěcha ſteji. A pod ßłowami teho Knjeſa běſche jich ßwědomje měr namakało: Sßłowo wot wodaeża běſche jim w jeho wutrobje wucźek pſched hrěchom pokaſało. W póſnacźu ßwojeho hrěcha a we wěſtocze wodawanja hrěchow běchu pſcheſtup do Bożeho žiwjenja ſhonili.

Druhdy mamy njewěſte ſacžuwanje, hacž by naſche žiwjenje pſches ßwoju mjeſu a wſchitku rostorhanoſcź cžłowſkeho žiwjenja k dokonjenju, k pſchekraßnjenju pſchiſchło. Hdyž budźemy hłuboko we wutrobje ſapſchimnjeni, abo hdyž dopominanje na pſchewinjenu cżežku boloſcź w duſchi ßo poſběhnje, abo hdyž dźěcźo ſpokojowazu ruku macźerje ſacžuje, potom je nam, kaž ſo by wſchitka nuſa žiwjenja pſchewinjena była a hłuboko pod naſchimaj nohomaj leżała. Ale ſa wucžomnikow njeběſche to jenož tajke ſacžuwanje, kotreż je nam kaž poſtrowjenje ſ druheho ßwěta, kotreż ßmy jenož na poł ſroſymili. Pod Jeſußowym ſkutkowanjom běſche w nich myßl ßo narodźiła, kotraž móże Božu prawdoſcź póſnacź.

Ale nětk běſche ßo pokaſało, ſo běſche runje tón Knjes, kotryž běſche jich ſ bojoſcze pſched ßmjercźu do žiwjenja pſcheßadźił, tola ßam wumrjeł. To běſche wjazy hacž nowe wopokaſmo ſa ſachodnoſcź ßwěta; to běſche ſ dobom roſłamanje teho žiwjenja, w kotrymž běſche ßo jim poßlednja myßl cžłowſkeho žiwjenja a potajnſtwo Bożeho žiwjenja ſjewiło. Pſches Jeſußa běchu nowe žiwjenje dozpili, a nětk dyrbjeſche wón pod ſakón jich khudeho žiwjenja ßo pokhilicź, ſ kotrehoż běſche jich wußwobodźił? ßmjercź Jeſußa njeběſche jenož ſabinjenje wſchitkich nadźijow a pſchecźow, kiž běchu ſ bojoſcźu pſched ßmjercźu naſtałe, ale pſchecźiwjenje k tomu, ſchtoż běchu w ßwědomju ſhonili. Saniczene bu jim žiwjenje w towarſtwje ſ Bohom, žiwjenje Boha ßameho. Słamanje duſche, kotreż běchu wucžomniży ſhonili, běſche wjetſche hacž bychu jenož lubowaneho pſcheczela ſhubili; běchu ßwojeho Knjeſa ſhubili.

Wěra do horjeſtanjeneho běſche ſa wucžomnikow wěż jich ßwědomja, niż ſo budźichu ßwědomja dla ßo narěczeli, ſo njeje móżno, ſo je ión Knjes wumrjeł — to woni zyle wěſcze wědźachu — hdyž też dwělowanje pſches ßwoje myßle a ſhonjenje pſchewinycź móżemy, dwělowanje na naſchim ßwědomju móże jenož Bóh pſchewinycź, pſchetoż ßwědomje je tola knjeżſtwo Boha w naß.

Tak daloko hacž jenož ſ wczipnoſcźu jutrowne póßelſtwo ßłyſchimy, jo ſroſymicź njemóżemy. Naſche wědźenje wo ßwěcze nam pucź ſaſtupi a nam pohladanje na Boha ſaßadźi. Ale hdyž je naſche ßwědomje pod Jeſußowym ſkutkowanjom wozucźiło a měr namakało, kotryž zyły ßwět njeſamóże dacź, potom wěmy, ſo wſchitke pſchecźiwjenje naſcheho roſoma ważnoſcź nima, hdyž ßo wo ſetkanje ſ Bohom jedna, potom budźemy też horjeſtanjeneho tak wěſcze, jako to jeho wucžomniży běchu, potom jutrowne póßelſtwo też w naſchich wutrobach dźak a wjeßele wubudźi, ſo też wot naß rěka: tuž ſwjeßelichu ßo cźi wucžomniży, ſo teho knjeſa widźichu.

Kajku ważnotu mějeſche horjeſtawanje teho Knjeſa ſa ßwědomje wucžomnikow? Woni njejßu jeho jenož widźeli, ale ßu wot njeho też nowu pſchikaſnju doſtali: „Kaž je mje mój Wótz póßłał. tak póſczelu też ja waß. Wſmicze teho ßwjateho Ducha! Kotrymž wy hrěchi wodacze, tym ßu wodate; a kotrymž wy je ſdźerżicze, tym ßu ſdźerżane.“

Schtóż je połnomóż Jeſußa k wodawanju hrěchow ſhonił, móże do horjeſtanjeneho wěricź. Kajke pſcheměnjenje, kotreż je ßo pſches jutrowne póßelſtwo w duſchi wucžomnikow ſtało! ßu wuſtupili, ſ nowym ßwědomjom, kotreż njeběſche jenož měr namakało, ale kotreż ßmědźeſche teč druhim měr pſchinjeſcź.

Wobſtejnoſcź jara derje ſnajachu, kotraž jich dźěli jako hrěſchnikow wot Jeſußa. Ale ſchtoż w tym cžaßu, jako běchu ſ tym Knjeſom žiwi, jich wot njeho dźělеſche, to bu jich wobßedźeńſtwo, jako tón Knjes wot nich dźěſche.

Kaž je mje mój Wótz póßłał, tak póſczelu ja też waß. Jow dźiw horjeſtawanja ßwoje dokonjenje namaka. Se ßwojimi myßlemi njebudźichu wucžomniży nihdy tajku wěſtotu dobyli. Hanjenje by było, hdy bychu hladajo na ßmjercź teho Knjeſa ſ tym ßo troſchtowali, ſo dyrbjachu nětk na jeho měſto ſtupicź, woni, kiž běchu wot njeho wuknyli, ſo jeho wodacze trjebachu. K temu móżeſche jenož pſchińcź, hdyž woprawdże horjeſtanjeny Knjes ſ nimi rěczeſche.

Kaž je mje mój Wótz póßłał, tak póſczelu ja też waß. S tutymi ßłowami je horjeſtanjeny ßwoju gmejnu ſałożił, kotraž je ſa wſchitke cžaßy wobſtajny pamnik jeho horjeſtawanja. Na tute ßłowa ßo też dźenßa hiſchcze kſchesczijanſka wěra ſawożuje, njeje tehodla hiſchcze zyłe jutrowne póßelſtwo, hdyž prajimy, ſo je Jeſus ſtanył a ſo hiſchcze dźenßa żiwy; ale to je hakle zyłe jutrowne póßelſtwo, hdyž też dźenßa ßłyſchimy: Tebi ßu twoje hrěchi wodate! Haj ſkónczńje njeje doſcź, ſo wěmy, Khryſtnß je ſtanył, ale dyrbimy też jeho žiwjenja dźělomni bycź. Žiwjenje horjeſtanjeneho pak je luboſcź, kotraž druhim hrěchi wodawa. W tym ßo pokaże, hacž je horjeſtanjeny też dźenßa hiſchcze żiwy mjes nami abo niz.

Horjeſtanjeny je żiwy — niz na haßach, ale w ßwojej gmejnje, we wutrobach tych, kiž maja żiwe ßwědomje — dźak budź Bohu, ſo to wěmy! Potom njemóże żaneho rjeńſcheho póßelſtwa bycź, hacž hdyž horjeſtanjeny k nam praji:

Měr budź ſ wami! Hamjeń. W. w Hu.

Jutrowne myßle.

Khryſt je horje ſtanył
A ſe wſchej martry cžahnył,
S toho ßo mamy ſradowacź,
A Khryſtuß chze naß troſchtowacź,
Kyrie eleis!

Jutrowny cžaß, ſbożowny cžaß, cžaß noweho naléczа, cžaß noweho żiwjenja! Tak nam w tutych ßwjatych dnjach wſchudźom napſcheczo klinczi. Haj jutrowny cžaß, ſbożowny cžaß, pſchetoż naſch Sbóżnik je wot morwych ſtanył, je ßmjercź pſchewinył a nam wěſtoſcź a żylnoſcź dał, ſo móżemy ſ Pawołom Boha khwalicź: „Sßmjercź je póżrjeta do dobycża!“ Hdże je ßmjercź, twoje żahadło? Hdże je, hela, twoje dobycze? Bohu

Jutrowne ſbudźowanje.

(2. Tim. 1, 10.)

Po ßwojim hłoßu, abo:

Budź khwalba Bohu ßamemu ꝛc.

Stań wutroba, nóź nimo je,
a ßłónzo ſeſthadźało!
Wſcho rospomnjej ßej žiwjenje,
kak Knjeſa powitało
by, kotryž dźenßa pſchełamał
je wrota ßmjercźe a ßo dał
na radoſcź wſchemu ßwětej!

Stuṕ ſ rowa hrěchow, žiwjenje
ßej pytaj nětko nowe!
Budź khód to wěry twojeje,
ſo k njebjeßam by ſtrowe
cźi ſeſkhadźało žedźenje
a pytał ty, ſchtož horka je,
kaž kſcheſcźan woživjeny!

Nět ſapomń, ſchtož je ſeſady,
a ſchtož je horka, žadaj;
ſa Jeſußom cźaß kóždy ty
tam k njebju horje hladaj!
Sswět ſły tak jenak ſonjechaj,
na drohu k njebjeßam ßo ſtaj,
hdźež namaka ßo Jeſuß!

Hdyž kamjeń cźiſchcźi ſtaroſcźe
cźe cźežki. Jeſuß ſběhnje
jón, ſo pod tſchižom wjeßele
cźěť ßwoju kſcheſcźan cźehnje.
Cźißń wobcźežnoſcź wſchak na
[Knjeſa,
kiž njeſtejr cźi naſdala;
je ſ rowa žiwy ſtanył!

Law ſ rodu Judoweho je
dźenß ſ dobywarjom pobył,
a jako jehnjo ſabite
nam njeſachodnoſcź dobył,
kiž žiwjenje a prawdoſcź je,
hdyž po bědźenju wjedźeſche
wſchěch njepſcheczelow jatych.

Tuž, wutroba, ſběhń k bitwje ßo,
hdyž ſ dobywarjom woſtał
je Jeſuß! Pſchewinyć chze
[wſcho
też w tebi, dokelž doſtał
nad njepſcheczelemi móz je,
ſo dał cźi nowe žiwjenje
by w ßłužbje Božej wěrnej.

Njech cźert, ßwět, ßmjercź cźe
[njetraſchi,
ſo njeißy we ſtrachoſcźi!
Twój Jeſuß žiwy je, wón cźi
chze pomhacź pſchi ßłaboſcźi;
wón jako mózny dobywał
je ßnadnych ßwěrny ſakitał.
Tuž dobudźeſch ſ nim wěſcźe.

Mój Knježe Jeſu ſbudźeny
ſe ßmjercźe, wumož ſ mozy
a leſcźe cźertowje ty
a ßmjertneje naß prózy,
ſo pſchiſchli wſchitzy k žiwjenju
my jenak bychmy nowemu,
kiž nam ßy ßam ty dobył!

Budź w tutom cźaßu khwaleny
wot wſchitkich Božich dźěcźi,
a kotrymž pſchewinyć dał ßy,
ſo w kraßnoſcźi ßu ßwjecźi
pſches twoju krej. — ſpožčź, Jeſu, nam
ty jenak móz a mužnoſcź ßam,
ſo my też pſchewinjemy! —

Laurentius Laurenti, 1660—1722; — ſeßerbſchcźiſ M. U. (ſe ſakſkich ſpěwarſkich, cźo. 130)

budź dźak, kiž nam dobycźe dawa pſches naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta. Jutrowny cźaß, ſbožowny cźaß, pſchetož bjes teho, ſchtož je ßo jutry ſtało, ſchtož jutry pſchezo ſaßo ſ nowa naſhonjamy ſ zyłej a wěrjazej wutrobu, bjes tutoho a tajkeho hiſtoriſkeho podawka by kſcheſcźanſtwu prawy podłožk pobrachnył. Jutrowny cźaß, ſbožowny cźaß, pſchetož nam kóžde lěto ſ nowa wulku Božu hnadu a dobrotu pokaſa, ſ kotrejž je naß hrěſchnych a ſaßakłych cźłowjekow lubował a k ßebi cźahnył. — Ale jutrowny cźaß też cźaß noweho nalěcźa a cźaß noweho žiwjenja. Wonkach w pſchirodźe pola a łuki, haje a lěßy ſ nowa ßo ſaſelenja a ßwjecźu ßwoje horjeſtacźe po ſymſkim ſpanju. Haj, jutrowny cźaß, cźaß noweho žiwjenja; chzemy to my ſ daloka ſtacź, jeli pſchiroda ßwojeho ſtworicźela pſches ßwoju kraßnoſcź khwali a cźeſcźi? O ně, też my cźujemy, ſo dyrbi ßo ſa naß nowe žiwjenje ſapočzecź, jeli jutrowne myßle w naß móznje a žiwje žołmja a naſcheho ducha jimaja, też my potom Boži dych w naß cźujemy; a Bóh je, kiž chze naß ſ nowa narodźicź, wón je, kiž je naß pſches Khryſtußowe horjeſtacźe ſ zyła ſa ßwoje dźěcźi pſchiwſał. Tutón Boži duch chze naſche žiwjenje wobnowjecź, chze naß wot cźěmnych mozow wußwobodźicź, kiž naß wobknježa, chze w naß wulke dźiwy Boże ſkutkowacź pſches horjeſtanjeneho Khryſtußa. Haj Khryſtuß je, pſches kotrehož je nowe žiwjenje do ßwěta pſchiſchło. Trjebamy jenož pſchimacź, ßo jemu dowěricź a ßo jemu dacź, wón nam ßylnoſcź dawa, wón naß k dobremu kónzej wjedźe, jeli jenož chzemy. Bjes kruteho dźěła na naß ßamych drje njemóža jutry w naß naſtacź. Dyrbimy ßo pſchedewſchěm prózowacź, ßo wot materielneho naſcheho cźaßa wußwobodźicź a bóle duchownemu žiwi bycź. To pſchiwołaja nam jutry w naſchim roſtorhanem cźaßu. Njech Bóh tón Knjes ßwoje žohnowanje dawa, ſo to wſchitzy ſpóſnajemy a wopominamy, potom rěka też ſa naß:

Jutrowny cźaß, ſbožowny cźaß!

Riota, ſ. vik.

Rěka Euphrat powjeda.

(Kónz.)

„Twař, o moja duſcha, twař na Boha!
Wěra jemu ßłuſcha, pomoz ſa wſchěch ma.
Sswět roswalcźe, ſ nami Wjerſchny je!
Wjetſcha dyžli Bóh Knjes nuſa njebudźe!
O wěcźna ßwěra, ſchkit we nuſy,
Pomhaj, hdźež je wěra! Ty ßwěrny ßy!“

Hody ßu domach w Němſkej, a hody ßu też tam, ſ wotkal je nam hodowne ßwětło ſeſkhadźało. „Nam je ßo dźěcźo narodźiło, Ssyn je nam daty, kotrehož knježſtwo je na jeho ramjenju. A jemu rěkaju dźiwny, radźicźel, Bóh mózny, wěcźny Wócźez, měrny fěrſchta!“ Wěriſch ty to?

Wyßoki ßněh a łódſymny połnózny wětr chzetaj tebje narěcźecź, ſo je wſcheho žiwjenja kónz, ſo wſcho ſemrěło, ſo wſcho morwe, ſo podarmo wſcho žedźenje po ſelenych honach a pißanych kwětkach. A něktora cźłowjſka wutroba ßebi też myßli: Wſcho žedźenje, wſcha nadźija ſa mnje ſnicźena! A tajka wutroba ſdychnje cźežko. —

Tajka bě też wutroba ſtaruſchki, kotraž ßo tamle po pucźu pſches ſmjerſły ßněh wlecźe! Noſy jej krawitej! Swoblekana je do klunkrow, pſches kotrež jej ſymny wětr hwiſda.

Niczo njecžuje, niz ſymu, niz boloſcź. Ta wutroba pak je ji horza, želiwa; wſchě ßyłſy ßu ßo w njej ſparike!

Žaneje ßyłſy njeronjo hlada k njebjeſkim hwězdam a ßo praſcha: „Mój Božo, cźehodla?“ Druheho ßłowcźka wjazy njeſnaje, jenož tohole! Njepytnje niczo, ſo ßo wſchudźom ßwěcźa ßwěcźki hodowneho ſchtoma, ſo ßo wſchudźom błyſchcźa wocźi dźěcźi, ſhladuja k pißanej pyſche hodowneho ſchtoma, a njewě też niczo wo tym, ſo tam w němſkej ßyrotowni ßo hromadźa khudźi a hubjeni, kotſiž ßu tam k hodownej hoſcźinje p cheproſcheni. Tola k hodownemu prědowanju pſchińdźe a poßłucha. S zyłeho prědowanja błyſchi pak jenož to jene ßłowo: „Bóh je luboſcź, Bóh lubuje też tebje!“ „Mje? Też mje?“ pſchaſcha ßo Mariam. Pſchetož Mariam to je, tuta wbohuſchka! „Bóh je luboſcź! Bóh lubuje też tebje!“ myßli Mariam ſaßo a ſaßo. Duſcha ßo ji pſchi tym ſrěje! Lód wokoło njeje taje! Mariam płaka, — płaka prěnje ßyłſy ſaßo. Je to wjazy lět, ſo njeje mohła ani ßyłſy płakacź.

Cźłowjekoju, w kotrychž bě hodowna luboſcź, ſjednocźichu ßo a nadachu telko, ſo mózachmy Mariam do naſcheho ſaſtaranja wudowow pſchijecź. — — —

Saßo běchu hody tu. Macźerka Mariam ßedźeſche pod hodownym ſchtomom. Njewěm, ſchto ßo jaßniſcho błyſchcźeſche, hacź jejnej wocźzy abo ßwězki hodowneho ſchtoma. Jako běchu wſchitzy druſy woteſchli, rjekny: „Ja chzu tebi prajicź, cźehodla ßym tak ſbožowna. Ssym wotmołwu namakała na to cźehodla? žiwjenja.

Dyrbiſch wjedźecź, ſo njeißym Boha ženje ſ zyłej wutrobu pytała, pſchezo jenož tak, kak ßo mi to hodźeſche, hacź jeho ſa

mnje trjebach. Ja wjedźach drje wjele wo kſcheſcźijanſtwje, mózach też tak někotry ſtak ſ biblije ſ hłowy. Ale to bě kaž ſ kruchom ſlěbora, kotreż njeje rosſchkrěne; njemóżeſch ſ nim nicžo ſapoczeć! Boha dyrbiſch naſhonicź! Kóždy dyrbi ſam ſaſo žiweho Boha w ſebi naſhonicź! A tajke naſhonjenje žiweho Boha dyrbiſch do kóždeho, też do teho najmjeńſcheho cžehodla? žiwjenja ſaſadźicź, ſo by ſo ſ tajkeho „cžehodla“ ſcźiniło jene „tehodla!“, tehodla, ſo ja lěpje a lěpje naſhonju a doroſumju Bożu kraſnoſcź. My dyrbimy do noweho žiwjenja ſaſtupicź a my dyrbimy na kóžde cžehodla?, kotreż w žiwjenju nadeńdźemy, wotmolwicź móz: „Schtóž pak ſo teje wody napije, kotruž ja jemu dam, tomu ſo wěcžnje picź njeſechze!“

„Haj, tak je, tak woſtanje! Hamjeń!“ tak bórbotaſche to ſ doła rěka Euphrat, kotraž bě hnuta poſłuchała na to, ſchtož ja jej wo Mariam dopowjedach k tomu, ſchtož ſama wjedźeſche a ſchtož bě najprjedy mi powjedała. A wona pſchiſtaji: „Prawi budźa ſo ſwěcźicź jako ſłónzo w ſwojeho Wótza kraleſtwje na tym dnju, kotryž tón Knjes da.“

Na to mjelcźeſche. Waleſche ſwoje wody dale, dale mjes brjohomaj kraja, w kotrymž ſo telko krawnych njeſkutkow ſtawa. Haj, rěka Euphrat bě mi hižo wjele wupowjedała. Ja poſłuchach tam rad na nju; wona wě cźi to rjenje powjedacź a też rjenje prědowacź k cźeſcźi ſtworicźe a we wyſokoſcźi. Huſto bě jeje ſtawiſny — kaž też tuteje wo Mariam — kónz to wulke, dobywarſke, kſcheſcźijanſke wuſnacźe: „A my ſmy tola teho Knjeſa, njech pſchińdźe, ſchtož chze!“

* * *

Njedyrbjał to dołhi, dołhi cźaſ kſcheſcźijanow ſ Europy cźahnycź k rěcy Euphrat a k armeniſkemu ludej!? Sda ſo nam, ſo by to dyrbjał. Wjele, wjele je ſabyło, ſchto to rěka, ſwěrny bycź Bohu, a je ſabyło, ſo wſcho, ſchtož nam napſchecźiwo ſteji w žiwjenju, jenož tomu ſłuži, ſo bychmy pſchiſchli bliže a bliže k Bohu.

Zyrkej a ſtat.

Wſchudźom wojowanje mjes ſtatom a zyrkwju, tak też tuchwilu woſebje w Cźěſko-ſłowakſkej. To wukhadźa pſchede wſchěm ſ teho, ſo tam wulka měſcheńza ludow a tuž też wěrywuſnacźow, a tuž też měſcheńza tajkich, kotſiž ſwojej zyrkwi ſwěru dźerža, a tajkich, kotſiž ſu ſ zyrkwje wuſtupili. — Po licźenju l. 1922 bydli w Cźěſko-ſłowakſkej 12 700 000 ludźi; nimale połojza — 48,1 proz. — ſu Cźechojo, mjenujcy 4 600 000; Sſłowakow je jich 2 100 000 abo 15,3 %; Němzow 3 500 000 abo 24 %. Do ſbytka — 12½ % — dźěła ſo Wuherſzy, Wukrajenjo, Židźa a Polazy. Wjazy hacž tſeźina wobydleŕſtwa njeje potajkim cźěſko-ſłowakſka, a tola wjedźe Cźěſko-ſłowakſka wojowanje pſchecźiwo mjeńſchinam. A k tutemu wojowanju nětk wojowanje mjes ſtatom a zyrkwju. S naſtorkom je był pſchede wſchěm paſtyrſki liſt katolſkich ſłowakſkich biſkopow, ſ kotrymž biſkopja wſchěm wěrjazym katolikam ſakaſuja, pſchiſłuſchecź ſjenocźeńſtwam, kotreż ſu pſchecźiwo zyrkwi, woſebje ſozialiſtiſkim ſjenocźeńſtwam; biſkopojo hroża, ſo teho, kotryž njepoſłucha, wot ſwjatych ſakramentow wuſamknu. Dokelž ſu wodźerjo ſtata ſwjetſcha ſozialiſtojo, ſakrocźi ſtat pſchecźiwo biſkopam — mjes druhimi je miniſter ſwonkownych naležnoſcźow, dr. Beneſch, ſozialiſta, preſident Maſaryk je ſ zyrkwje wuſtupił. — Wjazy ſ tych duchownych, kotſiž běchu paſtyrſki liſt ſ klětki cźitali, bu do jaſtwa cźiſnjenych; po poſlednich powěſcźach je ſtat 36 ſłowakſkich měſchnikow ſ tym khłoſtało, ſo je jim hacž dotal wot ſtata płacźenu podpjeru wſak. Sozialiſtow podpjeraju w tutym wojowanju pſchecźiwo zyrkwi cźěſzy Sokoljo, kotſiž ſu hroſyli, ſo ſ zyrkwje wuſtupja. — K temu pſchidźěli ſo druhe ſtraſchne ſraženje mjes ſtatom a zyrkwju. Stat je druhi ſwjaty dźeń hodow, jutrow, ſwjatkow wotſtronił, hacž runje ſebi też n. pſch. induſtrija žadaſche, ſo by 2. ſwjaty dźeń wobkhowany był, dokelž hižo nuſny ſa duchowne a cźělne wodychnjenje a wocźerſtwjenje cźłowjeka. Wěſo bě katolſki lud pſchecźiwo tajkemu koženju wulkich kſcheſcźijanſkich ſwjatych dnjow. — Najprjedy poſtupi Ruſſowſka, a to khětro radikalnje, pſchecźiwo kſcheſcźijanſkim ſwjatym dnjam, potom Pólſka a nětk Cźěſko-ſłowakſka. Hladajmy ſo, ſo też my tutej „natykowazej khoroſcźi“ njepodležimy! Wona móże ſmjertna bycź kaž ſa ſtat tak ſa zykły lud.

— Sakſke krajne konſiſtorſtwo je patronaty měſtow, kotreż mějachu je jako wyſchnoſcź, ſběhnyło, ſo ſkožujo po wulkoſtatnej wuſtawje. Měſta běchu ſo na wyſchſchi ſarjadowanſki ſud (Oberverwaltungsgericht) wobrocźiłe; tutón je roſſudźił, ſo nima prawa ſa tutu naležnoſcź. S tym ſu patronaty měſtow ſběhnjene.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Hrodźiſchcźanſka woſada witaſche ſchtwórtk, 2. haprleje ſwojeho noweho ſararja k. ſararja Krawza do woſady a do ſarſkeho domu. Na woſadnych mjeſach poſtrowi jeho a jeho mandźelſku woſadne ſaſtupjeŕſtwo ſe ſwojim měſtopſchedźydu k. Günzelom. W Njechornju witaſche jeho zyła woſada w ſwjedźeńſkim cźahu, woſebje też Sſerbjo a ſerbſkej towarſtwje. Dołhi cźah cźehnjeſche na to horje do Hrodźiſchcźa na ſarſki dwór, hdźež noweho ſararja poſtrowi tukhwilny ſaſtarał woſady, knjes ſarał Wyrgacź. Měſtopſchedźyda dowjedźe ſararja a mandźelſku do ſarſkeho domu, na kotrymž ſo tukhwilu wobſchěrne wobnowjeńſke dźěła dokonjeju, a pſchepoda jimaj powitanſki dar. Nowy knjes ſarał wotmolwi ſ dźakom a ſe ſwojom biblije, kaž bě to też wſchěm witazym pſchezo ſłowcźko porěcźał. Knjes kantor Petrik ſe ſwojim mužſkim khorom a runje tak też někotre Drožđźijſke hólzy a holzy ſanjeſechu na ſarſkim dworje nowemu ſararjej dwaj rjanej ſpěwaj. Saſtupjerjo woſady pobychu ſkóncźnje hiſchcźe na ſarje hromadźe. — Bołmonczku bu nowy k. ſarał ſapokaſany, a to na němſkej Bożej ſłužbje wot k. tajn. zyrkw. rady Roſenkranza, na ſerbſkej wot k. ſar. Mrózaka-Ketliczańſkeho.

Zyrkej a ſchkrěžapar (Rundfunk).

W Lipſku je ſchkrěžapar poſtajeny, kotryž ma ſrjedźnu Němsku ſ powjeſcźemi ſaſtaracź (mitteldeutſcher Sender). Zyrkej ſo njeje komdźiła ale je ſo prózowała, tutón też ſa ſebje wužiwacź. Schkrěžaparje dyrbja też woſebje tomu ſłužicź, ſo by ſo kulturne žiwjenje ſpěchowało; też ſo ſamo wě, ſo dyrbja też na naboženu dźiwacź, a dźiwaja też.

Liſtowanje.

Sſerbſka prěd. konf. ſa Quaſimod. — T. w B. ſa Miſ. D. — B. w B. ſa Jub.

Woſſjewjenje.

Sſerbſka prědarſka konferenza.

Sa ſrjedu po jutrach, dopołdnja ſ dypkom 10 hodź. proſcha ſo wſchitzy ſaſtojnſzy bratſja do ſhromadźiſny hłowneje konferenzy. Jeli ſu wotrjady, ſo konferenza po móžnoſcźi pſchikrótſchi. Naležnje ſo proſy, ſo bychu ſo wſchě ſobuſtawy też popołdnju na poſedźenju „Macźizy“ wobdźělike.

Samotwity redaktor: ſarał Wyrgacź w Noſacźizach.

Čisło 16. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwotu da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyschin **19. haprleje 1925** **Bautzen**

Čišćchcź a nakład Ssmolerjez knihiczišchczérnje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi na měsaz 15 słotych pjenjezłow.

Quasimodogeniti.

Luk. 24, 31—35.

Jutry nimo, „Młode Jutry“ dźenża! Ssmy so tajzy duzy wot Jutrow wróczili, kajkajž to běschtaj wuczomnikaj duzy ſ Emmauża? Ssmy to jutrni kschesczijenjo, kschesczijenjo, kotrež ſ zyłej wutrobu wyskajo wusnawaja: „Tón Knjes je stanył!“? Ssmy my kschesczijenjo, kotrychž wutroba polna jutrneho žohnowanja, kotrychž ert so pscheliwa a pschipowěda wschitkim druhim: „Tón Knjes je woprawdźe stanył!“? Jelisо my smy Jutry woprawdźe swjeczili, jelisо my chcemy woprawdźe to być, schtož rěkamy, dyrbimy to tajzyle być!

A hinajschi njeßměmy dale hicź! Tuž, hdyž tajzy hischcże njejsmy, czińmy to dźenża, Młode Jutry, hischcże tajki wokołopucź, kaž wuczonikaj, kotrajž ſ Jerusalema do žěschtaj do Emmauża, ſ Jerusalema dźěschtaj do Emmauża, ſ Jerusalema, w kotrymž bě so tole wschitko stało, a hakle na tutym puczu pschińdźeschtaj k Jutram. To chce prajicź: Wsmi dźenża hischcże raz swoju bibliju a daj rěczecź Mójsaßej a profetam, skyschi wschě słubjenja a pschipowědanja a daj sebi je dowukkadowacź wot Jesuża, t. r. wsmi k starenu sakonjej nowy sakoń! To czińi, doniž tež ty njewusnawaschi, so so twoja wutroba czi hori sa Jesuża, doniž tež wo tebi so njesapische: „Woczi buschtej wotewrjenej a spóschnaschtej jeho!“

Kajke to sbožowne, sbóżne jutry tam w Jerusalemje! Wosrjedź nozy to, a tola nad nimi skhadża wulke swětło! Do Jerusalema dokhwatawschi so klapataj. Durje so wotewrja, wonaj sastupitaj a strowitaj wyskajo: „Tón Knjes je stanył! Tón Knjes je stanył a so namaj sjewił!“ A hižo klinczi jimaj napscheczitwo wjelehłóżne: „Tón Knjes je woprawdźe stanył a so Schimanej sjewił!“ Tak witaja so jutrni kschesczijenjo! Hdyž wy so wot kemschi witacze, je to wasche witanje jene wyskanje: „Tón Knjes je stanył, tón Knjes je woprawdźe stanył!“?

Wonaj khwataschtaj ſ Emmauża, so byschtaj druhim pschipowědałoj jutry a jutrneho Knjesa. Dźemy też my wot jutrow, so bychmy pschipowědali druhim jutrow wulke sboże? Je jich wschudźom doscź tajkich, kotrymž njeje Jesuż Khrystuż żiwy Knjes a Sbóżnik, a so tu nasche dźěczi, naschi młodźi! A tuczi so duzy do pschichoda, kotryż je daloki a czěmny a czežki. Kak směli sebi swěricź, jim czahnycź dacź bjes jutrneho žohnowanja! Tuž, niz sebje samoho dla jenoż, ně też tych druhich dla, pschede wschěm dźěczi a młodźiny dla dyrbimy to dźenża być tajzy, kotrež wohladachu stanjeneho sbóżnika ſ wóczkonaj wěry!

Małe dźěczi so sažo do schule schke. Hdyž so skorži, so schula dźěczi wjazy tak hluboko njewjedże do nabožiny kaž prjedy, dyrbi so runje tak jara skorżicź, so też starschiske domy w dźěczoch wjazy tak swěru a tak pilnje njehaja nabožne smyślenje a wěru do Jesuża Khrystuża, kaž so to něhdy czinike. A tola so starschiske domy pschede wschěm powołane, tole dokonjecź, prjedy hischcże a bóle hischcże hacź schula! Czim bóle dyrbja to dźenża wschitzy na so kedźbowacź a so pruhowacź, kajzy so to dźěła wot Jutrow, a dyrbja sa tym stacź, so so sami woprawdźe żiwi we żiwej wěrje se żiwym sbóżnikom, so mohli tak dale płodźicź tuto nowe żiwjenje, so by tak ſ nowym narodom narostł ludej a zyrkwi nowy pschichod, kotrehož sałožł a korjeń Jesuż Khrystuż, naschi stanjeny sbóżnik.

Młode Jutry! Tuž niz hinak dźemy wot jutrow hacź tak, so w naš młoda jutrna wěra, ſ kotrejž nětk we njedźelskim a wschědnym żiwjenju swědczimy, so też wot naš spósnaty je Jesuż Khrystuż, tón żiwy Knjes a sbóżnik!

Hischcże dżeńż nam pschiwoła
Jeho żmilna wutroba:
„Prajcże, hdżeż je njesnate:
Khrystuż ſ rowa stanył je!“
Ty pak luby Jesuż daj,
So bychu wschitzy rjekli: Haj!
A też żwěru cżinili,
Schtoż żmy żebi żlubili!
„Stanył, stanył je mój Jesuż!
Khwalcże jeho zyły żwět!“ Hamjeń.

Knjeże, wostań pola naż!

Jutry żu żo minyłe. Jutrowne ſwony żu woſwonile. Sserbſki lud ſ cżrjódami ſ najmjeńſcha w někotrych wożadach żwoje Boże domy pjelnił hacż na pożledńje měſtna. Tu k njebjeżam ſběhaſche wěryżbylny, jutrowny kěrluſch wutroby:

Mój Jesuż żiwy ſ rowa ſtanje!
Schto ſtrachuje żo wumrěcża?

Tam saż̌o żo woż̌adni mjes żobu napominachu:

O ſcżelcże pſchewinjerjej palmy!
Knjes Jesuż Khrystuż dobył je!
Ssej wjeżle ſanoſchujcże pſalmy,
Kiž płakali pod kſchižom ſcże!

Schtó wupowěda radoſcż a wokſchewjenje móz a poż̌lnjenje, kiž żwjate jutrowne ſcżenja kóżde lěto ſnowa do huſto wurudżenych, tyſchenych cżłowjeſkich duſchow lija. Krótko do jutrow żym ſe dżěcżimi wſchitke jutrowne, żwjate ſcżenja ſnowa cżitał. Najbóle nutrne a hłuboke ſapſchimnjene běchu dżěcżi, hdyż żebi jutrowne ſcżenje wo wucżobnikomaj na pucżu do Emauża wotewrichmy. Tu bě jim bjes wjele wukładowanja wſcho ſrosumlike. Tu bě, każ tuto ſjewjenje ſtanjeneho Sbóżnika żo njeby ſtało pſched wrotami Jerusalema, ale w żerbſkim kraju a niz pſched 2000 lětami, ale lětża na prěnjej jutrowniczży. Tu bě wſcho tak ſe żiwjenja wſate, ſo bě, każ bychmy ſ Kleofażom a ſe ſcżenikom Lukaſchom my żami na pucżu ſe ſtanjenym Sbóżnikom ſchli a jeho ſ wocżomaj na tamnej dróſy widżeli.

Do żmjercże wurudżenaj dżetaj tamnaj wucżobnikaj po żwojim pucżu. Noha ſtupa do Emauża, ale wutroba jimaj hiſchcże krwawi pod kſchižom na Golgatha. Pucż jeju pſches paradiſki kraj wjedże. Sswětłe a żłónczne pruhi hona wobżwětlujа. Semja je żo najrjeńſchu draſtu wobłekła, ale wonaj wo ſeńſtej krażnoſcżi we żwojej ſrudobje niczo njewidżitaj. Tak żu ſańdżene jutry ſto tyżazy ſ měſchczańſkich murjow won khwatali, pytajo żwětło a żłónzo a ſeleny kraj a móz a wokſchewjenje ſa dalſche dżěło. Zyle derje. Boża ſtwórba woż̌ebje nětk w nałětnym cżaż̌u je też mózna prědarka Bożeje luboſcże a ſjewjerka jeho mozy a dżiwow, ale to je tola błud, hdyż ży żwoje jutry żwjecżił jenoż wonkach na horach a w lěżach. O dajcże cżłowjekej żwětło a żłónzo a nałětnju krażnoſcż, lěżow ſchumjenje a ptacżkow ſpěwanje, ale wſmicże jemu wěru a Bože żłowo a nadżiju wěcżneho żiwjenja, a wy ſcże jeho ſcżinili thudeho a njeſbożowneho. Nawopak, poż̌łylncże jemu ſ Bożej pomozu khabłazu wěru, pomhajcże jemu, ſo żwojeho ſhubjeneho Sbóżnika saż̌o namaka, płodżcże do njeho dowěru na Bożu luboſcż, proſchcże nutrnje, ſo by ſ wami saż̌o wěricż a wuſnacż a ſpěwacż mohł: „Schtoż cżini Bóh, to dobre je!“ a wy ſcże jeho troſchtneho a żylneho a wjeżołeho żamo pod kſchižom ſcżinili a jemu w domje a we wutrobje żwětło saż̌wěcżili, kiž żana njewěra a żadyn żwět a żana żmjercż jemu wuhaż̌nycż njemóże. Njejſtaj tutaj pucżowarjej ſa to żwědkaj? Se żłoſojtym wóczkom dżetaj żwój pucż pſched paradiſki kraj. Wonaj rěcżitaj wo tym, ſchtoż je żo w żudnym domje Pilata, na martrownym pucżu, na nopowiſchcżu ſtało. Jedyn praſcha żo druheho. Bratr wuſkorżuje żwoju ból wutroby bratrej, ale pokoj żadyn nima, wotmolwjenje żadyn njeně, ſrosumicż Boże pucże żadyn njemóże: Cżehodła dyrbjeſche tón wulki, krażny a żwjaty mjes ſłóſtnikomaj wumrěcż? Cżehodła dyrbjeſche ſłóſcż a hida a cżłowſki hrěch a njeprawda dobycż? Hdże je Bóh? Njeje wón wjazy tón żwjaty a prawy a wſchehomózny? Ty njebjeſki pomozniko żwojeho Iſraela, hdże ży ty?

W tutych najcżěnniſchich wokomiknjenjach żo jimaj na pucżu zuſobnik pſchida. Wón ma ſnimaj tón żamy pucż. Wonaj njeſnajetaj a njepóſnajetaj jeho, ale, hdyż je nuſa najwjetſcha, je Boża pomoz najbliżſcha! Jutry tu żu na pucżu do Emauża.

„Cżehodła ſtaj tak ſrudnaj?“ żo zuſobnik praſcha a nětk wuſkorżitaj jemu wucżobnikaj żwoju nuſu a wuż̌ypataj jemu żwoju wutrobu a wotkryjetaj jemu żwoje potajne myżle a wuſnajetaj żo jemu jako wucżomnikaj Jeſużowej a po małej khwili je jeju ſrudoba żo do wjeżela a jeju njewěra do wěry pſchewobrocżiła. Jutry żmy żwjecżili. Kak ſbóżny je tón, kiž tutoho zuſobnika ſa pſchewodżerja pſches żiwjenje ma! O Knjeże Jeſu, pſchińdź też k nam a wostań pola naż!

W duchu nětko po jutrach do naſchich żerbſkich domow ſaſtupju. Każ tutaj dwaj, tak dżemy my wſchitzy po naſchim pucżu pſches żiwjenje. Tu jedyn zyle żamlutki po żwojej drózy ſtupa. Jedyn po druhim, kotrehoż je lubował, je jemu ſemrěł. Tam bydli bratr ſ bratrom w domje a tam saż̌o żotra ſe żotru. Tam dżetaj mandżelſkaj wot wěrowanſkeho woltarja hromadże pſches wjeżele a ſrudobu żiwjenja. Tam saż̌o je pucżowarjow hiſchcże wjazy w domje, kiž po ſeńſkej dróſy żwój pucż pſches żiwjenje we luboſczi hromadże cżahnu. O, ſo by ſa naſch żerbſki lud a wſchitke jeho ſtawy a domy na wſchěch naſchich pucżach Jeſuż naſch pſchewodżeŕ był! Ale hlej! tam je dom, kiž je wotewrjeny ſa wſcho, ſchtoż tuta ſemja ſkicżi, ale ſa praſchenja wěry a Bożeho żłowa a wěcżneho żiwjenja tu njeje żaneho ſroſumjenja, żaneje khwile, żaneje wutroby. Khudy dom! Tam saż̌o żu ruzy połne dżěła. Sso ſtaracż a saż̌łużicż a żwoje ſeńſke powołanje dopjelnicż, to je to jene a wſcho. Kak khuda je duſcha w tajkich domach! Tam saż̌o je cżeżke horjo do domu ſacżahnyło. Ssyn je na zuſej ſemi padnył. Wjele nadżije je żo ſniczyło. Najlubſche je żo pohrjebało. Hdyż nětk njebjeſki zuſobnik żo praſcha: „Cżehodła ſcże tak ſrudni we waſchim domje, na waſchim pucżu pſches żiwjenje?“ doſtanje wotmolwjenje: „Sa naż ani na ſemi ani w njebjeżach żanoho troſchta a pomozy wajzy njeje. Jutry żmy żwjecżili! Naſch ſ rowa ſtanjeny Knjes żo klapa wo durje naſchich żerbſkich domow a chże naſch pſchewodżeŕ bycż pſches żiwjenje. Wotewrmy jemu dom a wutrobu! Komu je żo Khrystuż w żwojej krażnoſcżi ſjewił? Tym, kiž żu jeho pytali, po nim żo żedżili, do njeho wěrili, wo njeho płakali. Tym je żo ſjewił. Niz Pilatej, niz Herodaſchej, niz Kaiſaż̌ej abo Hannaż̌ej, niz cżrjódże njewěrjazeho luda, ale Pětrej a Janej a Mtriji a wucżobnikam. Wěrjazym je żo wón ſjewił w żwojej krażnoſcżi, hdyż też bě jich wěra żo jim ſhubiła pod kſchižom. Tym je żo ſjewił, kiž jeho pytachu a żadachu. My mamy jeniczki pſchikład, hdżeż żo naſch Knjes jenemu ſe żwojich njepſchecżelow ſjewi. To je Saul, ale ſchtó chże prajicż, ſo tutón Saul jeho tola ſ horżym požadanjom też pytał njeje, hdyż też na wopacżnym pucżu? Hdyż my naſchemu Knjeſej żwoju wutrobu ſamknjemy, wo njeho njerodżimy, jeho żłowo ſazpiwamy, kak chżyli potom wjeżołe jutry żwjecżicż.

Ale hiſchcże ſmy na pucżu do Emauża. Nětk ſapocżnje żo tam pod módrym njebjom Boża żłużba, tak hłuboko natwarjaza a wuiri by wokſchewjaza a wěru poż̌ylnjaza, każ je żo lědma hdy

ſaßo ßwjeczíla. Přědać je Khryſtuß ßam, tón rowa pſchekamać, a to wulke wopſchijecże jeho přědowanja je: „Njedyrbjeſche Khryſtuß wumrjeć a do ßwojeje kraßnoſcże ſańć? Se ßwojich rowow ſtawaja cźi wulzy ßwědkojo ſtareho ßluba, Mójſaß a Abraham, Jeſajaß a wſchitzy profetojo. To bě najſſbóżniſcha hodźina ſe zyleho żiwjenja ſa teju dróhowarjow! To běchu jutry na pucźu do Emauża! Kaž tu, tak rěcźi tón ſ rowa ſtanjeny tež dźenża hiſchcże k nam we ßwojim ßwjatym ßlowje. Twoja biblija tola njejßu morwe pißmiki, ale tu je Boži duch a bójſka wěrnoſcź a njebjeſka móz a wěcźne żiwjenje!

Ale nětko ſtejimy pſched domom w tamnym měſtaczku w ranſchim kraju: O njeje to kraßna modlitwa ſa naß wſchěch: „Knjeże, woſtań pola naß?“ Njeje to ßylna modlitwa, kaž njebjeſka bróń a Boži ſchkit w naſchej ßlaboſcźi a nuſy, w naſchich bědźenjach a ſpytowanjach ſ cźełom a ſ krewju, ſe ßwětom a njewěru? Njeje to nuſna modlitwa ſa naß kóżde ranje, hdyż njewěmy, hacź ßo wjeczor ſtrowi ſaßo domoj wrócźimy a kóżdy wjeczor, hdyż njewěmy, hacź rano ſaßo wotucźimy? Njeje to troſchtna modlitwa ſa naß, hdyż wſcho naß wopuſchcźuje, ſo by tón ſ nami był, kiż nihdy njewumrje a wěcźnje woſtanje?

Kak rad naſch Knjes ßwěrnu modlitwu wußłyſchi. Wón ſaſtupi do domu. Kak rad chze ſaſtupicź tež do twojeho domu. Wón łama khlěb, modli ßo, dźakuje ßo, żohnuje dar Boži a da jim jón. A hlaj! nětko dwě duſche ßwojeho ſhubjeneho Sbóżnika! Hnadypołne jutry! O ſo bychu nam wſchitke date byłe! Kunje chzetaj wucźobnikaj jeho ſapſchimnycź, kaž Marja w ſahrodźe, chzetaj k njemu ßo modlicź, kaž Domaſch tydźeń poſdźiſcho: „Mój Knjeże a mój Bożo!“ Dha ßo wón ſhubi. Wóczko jeho wjazy njewidźi, ale wutroba jeho ſakhowa a wěra ßo jeho dźerži. Wokomiknjenja, w kotrychż nam je, kaž by naſch Sbóżnik widomny pſchi naß był a ſ nami pſches żiwjenje ſchoł, njetraja dołho. Se modleŕſkich hodźin dyrbiſch won na polo wſchědneho dźěła, ſ wulkeho wjeßela, kiż Bóh cźi wobradźi, dyrbiſch pod kſchiż, ſ kraßnych ßwjedźenjow, kaž jutry ßu, a ſ natwarjazych Božich ßłużbow dyrbiſch do wojowanjow żiwjenja, do bědow a ſtrachow. Wóczko Knjeſa wjazy njewidźeli, ale wutroba ßo we wěrje jeho dźerži. O njejßu to ſbóżne jutry?

Wón ſ tobu dźe, kaž zuſomnik, kotrehoż njeſnajeſch,
A wotewri cźi wutrobu, ſo jeho lubujeſch.
A poßłuchaſch ty nutrnje na ßłowa njebjeſke,
Kak duſcha twoja hori ßo, hdyż Jeſuß ſ tobu dźe.
A ßy ty jeho namakał, ſo je wón wodźeŕ twój,
O proſch we wěrje wobſtajnej: „Mój Jeſu, woſtań mój!
Njedźěł ßo nihdy wote mnje, tebi ßo dowěrju,
Hdźeż bydliſch ty we wutrobje, tam ſbóżne jutry ßu!“

D.

Mat. 4, 4.

Ssotra cźeŕtwjeneho kſchiża mějeſche nadawk, ſa tym hladacź, kak ßu němſzy wójnſzy jecźi w Rußowſkej ſaſtarani. Wukonjejo tutón nadawk, pſchińdźe ras w jenym rußowſkim jaſtwje pſched wulke durje, kotreż běchu ſawrjene. „Schto je tu nutskach?“ ßo wopraſcha. Wyſchk, kotryż ju pſchewodźeſche, ſcźeże ſ ramjenjomaj. Ssotra njeda ßo wottraſchicź, ſnajeſche Rußow. Wyſchk ßo prózowaſche, ſo by ßotru na něſchto druhe pſchinjeßł a wot durjow precź wabił. Ssotra pak woſta a pſchepytowaſche durje. Běchu wot nutskach ſaßunjene. Klepaſche. Dołho podarmo. Skóncźnje pak tola wußłyſcha mucźny hłóß a kak ßo něchtón pomałku k durjam wleczeſche. Durje ßo wocźinichu a pſched ßotru ſtejeſche němſki wójnſki jaty, blědy kaž ßmjercź, ßam koſcźowz. Powědaſche, — bě jemu cźeżko powědacź! — ſo bu pſched něſchto cźaßom ſ 5 towarſchemi tu ſawrjeny, a to někajkeho maliczkeho pſcheſtupjenja dla. „Hdźe ßu cźi druſy?“ wopraſcha ßo ßotra. Do kuta pokaſujo wotmolwi: „Tamle leża — morwi! Njejßmy dny dołho niczo jeſcź doſtali!“ — Běchu na jich ſabyli! Běchu jim tak dali hłodu wumrěcź!

My wſchitzy mamy ßo tež ſtaracź ſa żiweho jateho, ſa naſchu duſchu w naſchim cźěle. Tež duſcha trjeba wſchědneje zyroby. Sswjate pißmo praji: — Matth. 4, 4 — „Cźłowjek njeje żiwy wot khlěba ßameho, ale wot kóżdeho ßłowa, kotreż pſches Boži ert wuńdźe.“ Khlěb żiwjenja — Jan. 6, 51 — a wodu żiwjenja — Jan. 4, 14 — mjenuje Jeſuß Khryſtuß tohodla ßłowo Boże. Ale nětko: Kelko cźłowjekow ſaſtara to ßwoju duſchu runje tak ßwěrnje kaž ßwoje cźěło, abo tola ſ najmjeńſcha ſ tym, ſchtoż to najnuſniſche? Kóżdy dźeń ßłuſcheja nam 24 hodźinow. Kelko ſ nich pſchetrjebamy to tola ſa to, ſo bychmy cźełu jědźe dawali a cźěło ſe ſpanjom wokſchewili! A kelko hodźinow, ně, kelko mjeńſchinow popſchejemy my to ßwojej duſchi, ſo by ßo w bibliji a w ſpěwaŕſkich a modleŕſkich wokſchewika? Bychmy my mohli po cźěle wobſtacź, bychmy-li jomu chżyli kóżdej dwě njedźeli jenoż něſchto prawe k jědźi dawacź? Duſchi pak dyrbi to doſcź bycź, ſo kóżdej dwě njedźeli a huſto doſcź hiſchcże bóle porědko kemſchi khodźimy. To dyrbi tola nam duſcha wołłabnycź a ſkhoricź! To dyrbitej ßo nam tola wócźzy ſacźěmnicź a myßl ſamucźicź! Kajka je to tola żadławoſcź pſchecźiwo tutej jatej w naß!

Połni luteje njeßmilnoſcże ſabywamy na nju a to pjenjes a kubłow, hracźa a rejow, dźěła, a roſpróſchenja dla a dawamy jej hłodu tradacź. Po nozach, hdyż nam ſpanje cźěła, ßłyſchiſch ty, hdyż to wſcho tak cźicho, kak to hdyß a hdyß k Bohu hiſchcże ſdychuje. Jich najwjazy dowjedźe pak potom ßwoje myßle na druhe pucźe, tak, kaž to tamny rußowſki wyſchk ſpyta — podarmo ſpyta! — ßotru na druhe pucźe dowjeſcź. Tak ſapadnje ſkóncźnje duſcha do teje tak mjenowaneje duchownеje ßmjercźe. To dyrbi tola na tajku żadławoſcź pſchińcź khłoſtanje we wěcźnoſcźi! Schtoż cźłowjek tu ßyje, to budźe tam żnjecź. To budźeja potom ſrudne żně! Toho dla, kſcheſcźijano! Ssmil ßo na ßwojej duſchi! Dawaj jej bohacźe a porjadnje a ßwěrnje, ſchtoż potrjeba, Boże ßłowo, a njepſchidaj, ſo ſawutli, ſahinje! Hamjeń.

Wjeczorny ſpěw.

Hłóß: Ach woſtań pſchi naß ſ hnadu.

Tak nětk pſches Bożu hnadu
Sso dźeń ſaß minył je;
Tuż, Bożo, wſcho nětk kładu
Do ruki Twojeje.

Ty mojoh' ſboża ſkała,
Ssy mój hród, khowanka!
Budź ſo mnu Twoja hnada
A Twoja dobrota!

Ty, Bożo, ßy mje ſtworił,
Ssy dał mi żiwjenje,
Mje żiwił, dźeržał, wodźił,
Ty wſchudźom ſo mnu bě!

Ssy kſcheſcźijanſkich ſtarſchich
Mi, lubych mojich, dał;
Naß, Bożo Wótze, wſchitkich
Ssy takle lubował!

Cźi dźak, cześcź, khwalbu spěwam
Sa Twoju dobrotu,
Hdyž stawam a žo lěham,
Sso Tebi poruczu.

Cźiń nětk też nowu hnadu
Mi, žmilnoscź, dobrotu!
Ach njedaj mi pschińdź k padu,
Mi pożylń wutrobu!

Sso khowa seńske žłónzo,
Hdyž wjeczor pschischok je —
Sswěcź, hrěj mje, wěcźne žłónzo,
Płodź do nnje žiwjenje!

Chzu nětk žo k měrej podacź,
O Bożo, wěcźnje mój,
Wschě hrěchi chzyk mi wodacź,
Daj, so žym wěcźnje Twój!

Mje a wschěch mojich schkituj,
Hdyž je tu cźěmna nóz,
Pschede wschěm stym naš swarnuj
Psches žwoju wschehomóz!

Budź, wostań pschi naš s hnadu
O Wótze njebjeski,
So njepschińdźemy k padu
We tutej zusobje!

Hdyž nětk žo lehnycź dźemy,
Ty daj nam dobru nóz.
Njech Twoji wostanjemy,
A Ty nasch luby Wótz!

Naš swarnuj Knjeże Bożo
Psched wschitkim njesbożom.
Budź, wostań nasche sbożo,
Naš dowjedź sbóžnje dom!

F. W.

Ssydom hrónczkow wo wěcźnoscźi.

1. Wrota wěcźnoscźe žu tak cźěžne, so njemóżeschi ani kitel žobu wsacź. Běda temu, kiž njeje žwoje žiwe dny tam niczo póžłak.

2. Chzeschi ty žebi we wěcźnoscźi město wucźinicź, potom dyrbischi pola Sbóžnika wschědnje w modlitwje žo pschipowědźicź, hewak ras praji: „Cźłowjecźe, tebje njesnaju!"

3. K dobroměcźu we wěcźnoscźi wjazy žłuscha hacź žwjedźeńska kschcźeniza a błyschcźate khowanje.

4. Sa kscheścźana je wěcźnoscź to najžwjecźischo jeho pucźowanja, sa tym so je prjedy seńske žiwjenje jako pschidwór a žwjatnizu pschekhodźi.

5. Sa bjesbóżneho žmjercź niczo druhe njeje hacź wulki běrz, a wěcźnoscź niczo druhe hacź wulka žudźernja bjesbóżnoscźe.

6. Hdyž pobożny kscheścźijan wumrje, potom sa sawostajenych sa khwilu njebjeske wrota žo wotcźinja a woni s dala póznaja, kak njewurjekliwje sbóžne je žiwjenje dokonjanych we wěcźnoscźi.

7. Sswjate pišmo praji: „Sswět sańdźe se žwojimi žadoscźemi, schtož pak Bożu wolu cźini, tón wostanje wěcźnje!"

W. w Hu.

Kaž tu tak tam.

W New Yorku bě njedawno wulki sjězd abo kongreż negaržo w Afriziy wulka republika negarjow wutworiła. Tutón kongreż skónczi žo se spodźiwnej zeremoniju. Bu pschipowjedźene a pschipowjedane, — bě jich tam na 6000 negarjow pod pschedžydstwom cźorneho romsko-katolskeho biskopa, — so žu Jesuż Khrystuż, Marija a Josef — měli cźornu barbu a też hewak hischcźe wschě snamjenja roda cźornuchow.

Jena nowina k tomu pschispomni: „Njetrjeba wjele a žo žmějesch tajkemu dźěcźazemu spocźinanju, s kajkimž žu žo cźornuchojo saběrali. Ssnadź je hischcźe mjenje trjeba a ty žo hańbujesch, dokelž žu běli cźornucham njesnjeżliwe abo njemóżne scźinili, žebi pschedstajicź Khrystuża jako běłeho! . . . A njewobsteja to pschezo hischcźe wschelake worschty a stanty, zyrkwje a sekty na tym, so je Jesuż Khrystuż zyle abo tola nimale zyle jedyn s tych jich był? To, schtož tamnych cźornuchow k tomu dowjedźe, na Khrystużowym wobrasu porjedźecź, je nowy dopokas — nimo mnohich starych — sa to, so je Jesuż Khrystuż jich wjele s pohórschkom a nastorkom, dokelž njeje tajki, kajkehož my chzemy jeho měcź." — A nam žo sda, so my w Němskej s zyła dyrbimy mjelcźecź k tajkemu dźěcźazemu spocźinanju cźornuchow; rěcźi a pisa žo tola runje nětkle doscź a nadoscź, so je Jesuż Khrystuż był germana, němski! Hacź žnadź žu tamni cźornuchojo něschto wo tym saźłyscheli a tuž žo do skoka měli? —

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Wólba do synody** sa Lubijski zyrkwiny wokrjeż je postajena. Dźeń 10. meje, njedźelu Cantate, woli žo naźledník bywscheho synodale k. fararja Lic. Mrósaka.

— **Jutry.** Rjane, kraźne jutry bě Bóh tón Knjes nam wobradźił. Jutrne žłónczko prěni a druhi dźeń a jutrny płódny deschcźik nawjecźor druheho dnja. Lěpje to, hacź nóżachu žebi cźłowjekojo to pschecź, — a lěpje, hacź žu žebi saźłużili. Wonkach na honach, lukach, polach, sahrodach a we lěźach žo to nětk wěscźe saseleni. Saseleni žo to też we wutrobach, — a to wěra, luboscź, nadźija? —

— **W Jerusalemje** žu 1. haprleje nowu židowsku universitu poźwjecźili a wotewrili. 7000 woźobow bě jich pschitomnych. Steji na hórkach k połnozy wot Jerusalema. Wona pak njeje wupłod Židow Palestinje, ale t. r. wupłod amerikansko-europiskeho židowstwa, kotrež bu pscheźadźene do Palestiny, kotraž wjazy cźistcho židowskeho rasa nima.

— **Tak?** Schtož pod tutym napisźmom 29. měrza pisźachmy, je w Drjeźdźanach w shromadźisnje měscźanskich sastupjerstwow žałostnu haru sbudźiło. A to je bjes dźiwa. Sswobodnomyźleni a wschitzy druzy pschecźiwnizy nabożiny do zyła a kscheścźijanstwa wożebje běchu pschejara sacźuli to poraźenje, kotrež bě jich žwětanahlad s wobsamknjenjom sjednocźeństwa samkarjow pocźerpił. Ale cźinicź tola niczo njemóżachu a njemóża! A schtož skónczinje dobudźe a wostanje, to budźe kscheścźijanska wěra, wěra do Jesuża Khrystuża! To njech wopomnja pschi tym jenak jara starschi a dźěcźi, wucźerjo a schulerjo, mischtrjo a wucźomzy a niz najpożledzy sastupjerjo a wodźerjo gmejnow, městow, ludow!

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Noźacźizach.

Čisło 17. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **26. haprleje 1925** **Bautzen**

Čišćcź a nakład Smolerjez knihičišćerńe a knihańe sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći na měsaz 15 stotych pjenjezkow.

Miserikordias Domini.

Jana 10, 12—16.

Hdyž je so schula nětko saso sapočała a macerje su schulske prěniczki k wucerjej pschiwjedke, w zyrkwjach njedźelu dźěćiwocźehnjenja a w tutym lěcźe s dobom njedźelu snutskownehо mišijonstwa swjeczimy. Mjeno njedźele Miserikordia Domini rěka: zmilnosć Knjesowa a njedźelske sćenje je tamne mózne a tola najlubosnische Jesušowe słowo: „Ja sym dobry pastyŕ.“

We wěrywusnaczu rěka Boži syn „naš Knjes.“ Wón woprawdźe s mozu knježi a też sudźi. Wón pak njeje pschischol, so by jeno Boże kasnje krućischo do wutrobow saschćěpił; to by s powołanjom profety stareho sakonja było. Jesuš běsche wjazy hač jeno Knjes, kiž žada, Jesuš běsche a je Knjes, kiž dawa, schtož móże. Wón je dobry pastyŕ. Knježi s tym, so swoje stadło paše a sa njo wumrě. Dawa khlěb živjenja, dawa sbóžnosć, dawa sam so.

Tuž luby čitarjo, daj so pasć a snaj swojeho pastyrja, sastup pak też do jeho słužby a dopomhaj tomu, so bunže jene stadło a jedyn pastyŕ!

Sa człowjeka je wěsće rjane, hdyž móże sebi sam po swojej myšli swoje sboże twaricź a po swojich darach do prědka pschińcź. Schtó pak jemu sa to rukuje, so so njesabłudźi? Jenicźke smylenje móże jeho zyłe sboże powalicź. Němkajke wopacźne waschnje jeho sbožownosć jara podrywa. Hdźe je schtó dokonjany? — Człowjek ma wodźerjow, njech to wě abo niz, njech je jim dźakowny abo njech jich swari. Dźěćo so wot starschich sa ruku wodźi. Dorosćeny, samostatny so drje sa ruku njewodźi, ale sa myšle, sa wutrobu. Njeje tak samostatny kaž sebi myšli! Schtoż sam cźini abo rozsudźi, to je jeno wubjeranje, koho sebi sa wodźerja wuswoli. Hacź pak znaje tych wschěch, kotsiž maja wliwa na njeho, s kotrymiž sobu dźe a sobu cźini, s kotrymiž je stónczinje jeneje myšle a kotsiž jeho sa swojeho runjecźa maja? Hdyž tole praschenje stajimy, kóždy cźuje, kak wažne je! Tu pak wam na tym saleži, so Jesuša znajemy, so to dosć rozumimy, so je s dobrym pastyrjom. Daj so pasć, to je napominanje, kotrež na naschu bludnosć a potrěbnosć pokazuje, so sami so pasć njemóżemy. Snaj swojeho pastyrja! To cźi praji, so na zykłym twojim pucu psches semske živjenje, w spytowanjach cźełnych a duchownych, tebje nichtó tak pasć, nichtó tak twoju wutrobinu nusu sběhnyć a psche wscho pschepomhać njemóże kaž Jesuš, twój pastyŕ, twój dobry pastyŕ. Twoje modlenje w duchu a prawdźe, twoja wjeselosć we wěstej wěrje, twoje snutskowne bohatstwo na lubosći a měrje, twoje powyschenje, so swětne wězy na tebi pschewjele mozy nimaja, twoja sbóžnosć, to wscho je na tebi a we tebi, dokelž njejsy tajka wboha sabłudźena wowza, ale dokelž dobry pastyŕ tebje wodźi a živi.

Schtóž dobreho pastyrja po tajkim naschonjenju znaje, tón slutkuje k duchownemu hromadźenju a spěchowanju wěrnosće a k sjednoczenju wschitkich. Jedyn pastyŕ a jene stadło! To so też wě, so niczo tak nusne njeje kaž zyrkej abo mišionstwo, tutón myšl, sa kotruž stotki su kaž małe krocźałki. To je też myšl, pschi kotrejž je Rom jeno podźěł we wulkim skutku njebjeskeho pastyrja, kiž móże sam swoje stadło se swojim słowom też tam pasć, hdźež žanoho tak mjenowaneho sastupjerja nima. Sańdźenu póndźelu w Drježdźanach schwedski arzybiskop D. Soederblom psched 2000 ludźimi wo katolskej zyrkwi prajesche, so po

prawom je wschudźe „katolska“ zyrkej a je wopak, wo schwedskej abo romskej abo němskej zyrkwi rěčeć. Zyrkej je kschesćijanska a ma jenu wěstu wěru, kotraž dyrbi „katolska“ być, to rěka „psches zyle“, wschudźe ta ßama. Ale zyrkej w Romje njemóže hinascha być hač romska, a zyrkej w Schwedskej dyrbi schwedska, zyrkej w Saksej saksa być, dokelž dyrbi kóždy lud se ßwojej wutrobu a na ßwoje waschnje kschesćijanstwo pschijimać. Schtóž ſ zyłej wutrobu wěrnosć a sbóžnosć w ßebi sakhowa, tón ßam wot ßo ßobu k tomu pomha, so budźe jedyn pastyŕ a jene stadło. „Nichtó njetrjeba myßl spuschćić, so Bóh psches njeho chze wulki skutk dokonjeć“, to steji na Lutherowym domje we Wittenberku. Schtóž ßwoje dźěćo tak wotćehnje, so jako kschesćijan na myßli, wěrje a wutrobje do žiwjenja stupi, tón je tajki wulki skutk wuwjedł, tón je mißionaŕ a duchowny, je k tomu pomhał, so budźe jene stadło a jedyn pastyŕ.

Schtož naſhonich, ßobußwjeczo wußwjeczenje młodźiny w Barlinje.

Schtož je w Barlinje pschi jenej „Jugendweihe“ — wußwjeczenju młodźiny — naſhonił, to chze nam tu powědać jedyn lěkaŕ. So je to lěkaŕ a niz duchowny abo něchtó podobny, chcemy wusběhnyć.

Pschebywachmy w Barlinje, so bychmy ßebi tam — wjazy lěkarjow hromadźe — wschelakore wustawy wobhladali a wschelake pschednoschki ßlyscheli a dobreho wjele sa ßwoje dźěło ßobu domoj wsali. Njedźele wužichmy k tomu, so bychmy domy sa bědnych a cźěschne dźěći wopytali. Sa jenu njedźelu bě postajene, wustaw sa tuberkuloßnych wopytacź. Tola w poßlednim wokomiku bu tutón wopyt wotprajeny. Tuž ßo rosßudźichmy, wopytacź wußwjeczenje młodźiny, wo kotrymž bě nam nascha hosposa wjele powědała. Prajesche, so je hižo pschi někotrej konfirmaziji w zyrkwi była, ale tajka moderna konfirmazija bjes zyrkwje a bjes duchownoho, to je tola něschto woßebite. Tak naß k wopytej wabjesche, a tuž nastajichmy ßo hromadźe na pucź do něhduscheho Schumann-zyrkußa, kotryž njebě daloko.

Bě dopołdnja w 10 hodź. Sapoczećź dyrbjesche ßo ßwjatocźnosć w 11 hodź. Tola hižo bě tam wjele ludźi psched wulkim twarjenjom, kotreż ßo něiko „Großes Schauspielhaus“ mjenuje. Auto sa autom tam pschijěde; wozipni ßo k wosam tłóczachu. Wschudźe tam wjeßele woblicźa, wulke kwěcźele, wyßoke klobuki, drohotne kožuchi. Nihdźe khudoba a něschto hubjene; tole tam po prawom ßobu pytasche, hdyž tola ßwjatocźnosć mjenowachu: „Wußwjecźenje dźěłacźerſteje młodźiny Wulko-Barlina“. Je wschak derje, so to tak je. Ale njedyrbjeli spytacź, druhich pschesßwědcźicź, so to hinak. Schtóž tajku ßwjedźeńsku shromadźiznu, kaž to tuta bě, njenuje sastupjerku khudeho, we wotroczſtwje sdychowazeho a wscheho prawa parowazeho proletariata abo dźěłacźerſtwa, tón cźini to, wědźo, so je to njewěrnosćź, a hladajo sa zyle wěstym wotpohladom.

Cźischcźachmy ßo ſ ludom ßobu nuts. Rum psched hłownej salu bě ſ dźiwnym cźerwjenym ßwětłom rosßwětleny; wißachu tam wjele wulkich cźerwjenych kulow abo ballonow, kotreż tutu cźerwjenu ßwětłosć rosnoschowachu. Dale sady w tutym runje stejesche blido, kotreż bě polne nakładźene ſ drohimi ßłódkimi a zokorowymi wězkami. Prědku stejachu sarjadowarjo ſ cźerwjenymi ßeklami, kotsiž do cźischcźazeho ßo luda wołachu: „Sastup płacźi ßo tam k prawizy, městna ßo wo ſkhód wysche wuložuja!“

Kupichmy ßebi sastupne khartki, wuložowachmy ßebi ßwoje městno a dźěchmy tam a cźakachmy, kóždy na ßwojim městnje na to, schtož mějesche nětko pschińcź. To prěnje, schtož pschińdźe, bě něschto jara spodźiwne: lute ßwarjenje a wurěczowanje. Pschi cźischcźenju khartkow bě ßo smyłka stała; běschtej to pschezo dwě khartzy na jene městno wudatej. Bjes dźiwa, so to hakle po wjele ßwarjenju a protestowanju a selenju někak kusk k porjadej dóndźe.

Bě w 11 hodźinach. Wulki hłowny rum bě połny ludźi. S tych nimale 4000 městnow njebě drje žane wjazy prózdne. Mjes rynkami khodźachu sastupjerjo sjednoczeńſtwa „Reichsbanner“ a rosdźělowachu ßwoje cźorno-cźerwjeno-złote znamjeschka. Tu ßo na harmoniju sapiſka a ßwjatocźnosć ßo sapoča.

Hólzy a holzy, kotsiž dyrbjachu ßo wußwjeczicź, pschińdźechu sesady jewischcźa wot praweho a lěweho boka ßebi napschecźiwo; woßrjedźa ßo wobroczichu k ſhromadźenym a kročachu pod kraßnymi palmami k městnam, kotreż běchu prědku sa nich wostajene. Bě jich na 200.

Dźěći ßo seßydachu. K. Dechert pschednjeße něschto ſ Cellom. Tu wuhaßnychu wschě ßwězy. Jenoż sesady na jewischcźu błyschcźachu ßo na cźěmnym transparencźe hwězdy. Palmy a kwětki, w cźěmnym stejaze, posběhowachu ßo dźiwnje mjes tutymi hwězdami.

Cello wocźichny. Młodźenz wustupi a sapali tak rjez woheń mjes hólzami a holzami, jich wschěch wołajo k wojowanju. „Wußwobodźcźe ßwět a wojujcźe!“ to bě něhdźe ſ krótka to, schtož jim se sahorjenymi ßłowami pschiwoła.

Jako běchu jeho ßłowa wuklinczałe, wustupi rěčnik, kotryž mějesche wußwjeczeńſku rěč. Bě jeneho ducha ſ młodźenzom, kotryž bě runje rěczał. Ssmjercź khutny hladasche psches hobrsku zyle cźerwjenu klětku, posběhny kaž hrajeŕ pschi dźiwadle ruku a pschednjeße něhdźe tole:

„Sa tym stejcźe, so pschi wschěch napschecźiwnych mozach wobstejicźe. Ssylni ßo wopokažcźe, ženje ßo njekhilejcźe, ruzy bohow wołajcźe na pomoz! — Sastupcźe do ßwěta, kotryž je połny wojowanja, kotreż ßo wojuje bjes dźiwanja na ßobucźłowjekow. Njeje wěrno, schtož wam wo žiwjenju powědaja, mjenujzy, so tuto žiwjenje waß wjedźe psches luboscź a ſnjeßliwoscź! Njeje wěrno, so je jedyn wótz w njebjeßach! Njeje žadyn Bóh! Wschitzy, kiž ßo k Bohu modla, to ßu waschi njepschecźeljo! Cźłowjekojo ßu ßwět do hele pschewobroczili. My chcemy ßwět saßo na wyßoke posběhnyć a ſ njeho paradis wutworicź. Sawdajcźe ßebi ruku a sawdajcźe ruku nam, kiž my hižo tak dołho w tutym nadobnym wojowanju stejimy! Sawdajcźe ruku bratram, kotsiž ſwonka mjesow, kotsiž ßu runje tak kaž my wójmidła teho želesneho rjecźasa, kotryž naß hromadu wježe! Kapital, kotryž naß puta, njerostorhnje tutón rjecźas. Kapital dyrbi ßo powalicź!

Njebudźcźe tulawy! Njebudźcźe njewólnizy! Ženje ßo njekhilejcźe! Stajnje mějcźe ßo po starym Goethowym ßłowje: Jenoż lumpakojo ßu spokojni! Žadajcźe ßebi! Njedajcźe ßebi niczo lubicź wot dźěłodawarjow, kotsiž chzeja waß w hospodarſtkim kaž w moraliſtkim podtłóczowacź! Dźěłajcźe ßobu na skutku wumoženja zyłeho cźłowjeſtwa! Cźłowjeka wot poklecźa dźěła wußwobodźicź! to budź wasche heßło! Pschi wschěch napschecźiwnych mozach wobstejcźe! Ženje ßo njekhilejcźe! — —“

Pódła mje ßedźesche mała holcźka. Pschi ßłowach tutoho rěčnika scheptasche pschezo saßo ſ cźicha: „Nieda! nieda!“ Starschej pódła njeje ßo ßměješchtaj, ßo wjeßeljo na tym, so bě holcźka myßl tuteje rěcźe tak derje sapschimnyła! — —

Cello saßo piſkasche. Moje myßle běchu duzy po pucźu; widźach hischcźe ras wschu tu ſrudobu a nusu, ſ kotrejž běch ßo w dołhich lětach ßwojeho lěkaŕſkeho dźěła setkał pola wyßokich a pola niſkich. Kak buchu tola wschitzy ſtroschtni, hdyž jim prajach: „Wſmi twój cźeżki dóńt ſ ruki jenoho wyschſcheho! Pytaj troscht we tym, so je to telko, telko w žiwjenju njerosumliwe, a so ſ najwje-

tſcheho horja cźi žohnowanje wurośćże, hdyž ty jo wědomnje wośmjeſch ſ ruki Božeje!“ Bych žebi myßlił, ſo bychu žłowa, w tajkim le duchu rěčžane a młodźinje žobu date, wjazy młodźinje dawake hač žłowa tajkeje hidy a tajkeho njepſchećelſtwa, kotrež człowjeka ſmutskownje k ſemi tłóčża a nihdźe w žiwjenju ſ pomozu njejßu. Ale wſchak to njeje tola też wotpohlad tajkeho wuhotowanja. Tuto je tu po wſchěm ſdaćźu jenož ſa lěpſche partaje.

To dopósnach ſ dalſchich pſchednoſchkow a rěčžow. „Sawdajeże mi ruku, młodźi towarſchojo a młode towarſchki — (Genoſſen, Genoſſinnen!) — ſaſtupćże do naſcheho ſjednoćeńſtwa, kotremuž je waß tola waſcha dobra wola pſchiwjedła!“ — Kajka to njewěrnoſćź! — „Młodźina, ty dyrbiſch ſ wojowarku bycź! — „Młodźina, ty dyrbiſch ſ wojowarku bycź! Pomhaj nam, ſo njejßu wčžera bratſja podarmo wumrěli! Pſchißahajćże! pſchißahajćże! pſchißahajćże!: Ženje, ženje njeßmědźa człowjekoju njewólnizy bycź!“ — Tutón tekſt pſchednjeße něhdźe ſtam młodych po dźiwnym potajnym waſchnju. Pſchißahu pſchißahaſche ſ napinannjom žylneho hłoßa jeden ſ nich.

Spěwy žo pſchiſamknychu. „Spěw amerikanſkich nigarjow“, „Franzowſki ludowy ſpěw“ a druhe pod wodźenjom jeneho wukrajana ſ rańſcheho kraja. Skónčene bu zyke wuhotowanje ſ hru na byrglach. Bě to ſpodźiwne wuhotowanje, kotrež je wěſćże hłubokeho ſaćźiſchća cźiniło na duſche dźěćźi; zyle wěſćże pak je wono też wubudźiło cźěnne, ſle žadoſćże w młodych człowjekach, tak ſo žo cźi, kiž jo wuhotowachu, poſdźiſcho njetrjebaja dźiwaćź, hdyž tutón doroſt žebi žwoje pućże pyta, kotrež žu ſahuba jenotliweho a zyłka a tak też ſa partaju žanu.“

Tak piſche lěkař. Něſchto pſchiſtajićź, drje njeje trjeba! —

Zyrkej a ſtat.

Njedawno pißachmy, ſo je diözeſanſka ſhromadźiſna w Lubiju poſtupiła pſcheźiwo tenu, ſo je žo žarowanſki dźeń luda wonjećeſćźił ſ tym, ſo běchu reje dowolene. Podobnych wobſamknjenjow je žo jich wjazy ſtało. Saſſke konſiſtorium je žo po tym mělo a je na „wubjerk evangelſkich zyrkwjow“ ſapodało nanjet, ſo by tutón pola wulkoſtatneje wyſchnoſće ſa to wuſtupił, ſo žo w pſchichodźe ſa tutón dźeń wſchě ſawjeßelenja po zyłym němſkim kraju ſakaža.

Wodźerjo žiwjenja.

Bóh je człowjekej ſa jeho putniſtwo pſches tuto cžaßne žiwjenje k wěčžnej domowinje wſchelakich wodźerjow dał: Starſcheju a wučžerjow, žamßne žwědomje, knihi pſchirody, ſtawiſny człowjeſtwa, žwjate pißmo a žwojeho ducha. Woni dyrbja naß wodźićź a nawjedowaćź, wobarnowaćź a ſchkitowaćź, nam ſpomožni bycź, naß cźělne a duchowne mozy, nam ſpožčene, k Božej cześći nałożećź wučžićź, naß hódnych cźinićź ſa cžaß a wěčžnoſćź. Kedźbuj na nich, poßłuchaj na jich hłóß, daj žo wot nich wjeſćź, kitaćź, wumožećź, bywaj hódny ſeńſki a jónu ſbóžny njebjeſki měſchćan, wſchitko k Božej cześći.

Do nanowſkeju a maćźerneju rukow je Bóh człowjeka hižom jako něžne dźěćźatko położił; ſtarſchej ſtaj najpřeńſchej a najwjetſchej dobroćźelej dźěſća tudy na ſemi. Jimaj ma žo wono nimo Boha ſa žwoje žiwjenje dźakowaćź; w poćże žwojeho wobliča dźěłataj nan a maćź, ſo byſchtaj dźěſćźu wſchitko to ſaßłużiłoj, ſchtož wono k potrjebnoſći a žiwnoſći cźěła a žiwjenja trjeba. Niz jeno to, ſchtož wono k ſdźerženju žiwjenja potrjeba, ale też wſcho, ſchtož žiwjenje hałle k žiwjenju cźini, ſchtož człowjeſke žiwjenje wot ſwěriſkeho rosdźěła, ma žo wono ſtarſchimaj dźakowaćź. Wonaj jo też wočźehnjetaj, pſchepodataj jo ſchuli a zyrkwi, ſo niz jeno žwět, ale też Boha a žwojeho Wumožnika pósnaćź nawuknje; wonaj ſtarataj žo niz jeno ſa jeho cźělne derjemćże ſ tym, ſo je wěſte powołanſke dźěło nawučžićź dataj, ale też ſa jeho duchowne a wěčžne derjehićże, hdyž jo w pózcźiwoſći a napominanju k tenu Knjeſej wočźehnjetaj. Tuž dyrbiſch žwojeho nana a žwoju maćźer cześćićź, ſo žo cźi derje póńdże a dołho žiwy budźeſch na ſemi. Cześćuj jeju ſe ſkutkami, ſe žłowami a ſćerpnoſću, ſo by jeju požohnowanje na tebje pſchiſchło; pſchetož nanowe požohnowanje twari dźěčžom domy, ale maćźerne poklećże torha je ſaßo dele.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **W Budyſchinje** běchu jutrownu žrjedu dopołdnja žerbſzy duchowni ſhromadźeni, ſo bychu žo wo ważnych praſchenjach doręčźeli. To bě nuſne, a tak wobſchěrne, ſo, njech hałle w 1 hodź. ſkónčźichmy, 6. meje dopołdnja ½10 hodź. pokračźujemy; woßebje mamy potom wo žerbſkich ſpěwarſkich dojednaćź. — Pſchedžyda, k. farař Domaſchka, poda, ſ modlitwu ſapočźawſchi, rosprawu wo wſchelakich należnoſćźach; pſchi tym žo wobſamknu, zyrkwinſke žwjedźenje ſaßo porjadnje žwjećićź; tuž wuhotuje lětža Wóßlink žwjedźeń ſa ſwonkowne mißionſtwo a Budeſtezy ſa ſmutskowne mißionſtwo. Konferenza jenohłóžnje wobſamknu, ſo žo wſchě žerbſko-němſke woßady pſchi nowym ſarjadowanju Łužizy też ſa wſchě tute nabožne towarſtwa do jeneho zyłka ſjednoćźa; w tu khwilu žu po zyrkwinych wokrjeßach rostykane. — Swjaſk woßadow a pomoz ſa naſchich ſtudowazych je hižo dołho běžne praſchenje naſchich ſhromadźiſnow; też w tutej wo tym dale jednachmy; wěz je w tu khwilu pola wyſchnoſće, kotraž ma žo wuprajićź. — Saſtaranje naſchich woßadow — Rakezy, Lupoj, Kotezy, — ſ duchownymi, wubudźi wobſchěrniſchu rosmołwu; bliźſchi cźaß pſchinjeße drje dokładne rosžudźenja wo wobßadźenju naſpomnjenych tſjoch woßadow. — Też ſ zyrkwinymi dawkami žo ſaběrachmy. Je ſnate, ſo ma ſa napłaćźenje na nowe dawkowe lěto płaćźićź. Dokelž hiſchće finanzna wyſchnoſćź nowych podłožkow ſa dawki ſběranje tutoho lěta nima, ſłožuje žo tuto napłaćźenje po poßlednim termiju zyrkwineho dawka a ma bycź pół tak wulke. Pola wſchěch woßadow pak, kotrež pjenježnu pomoz krajneje zyrkwje ſa žebje trjebaja, dyrbi zyrkwiny dawk ſa woßadu pſchi tym ſ najmjeńſcha 20 pj. wulki bycź, zyły poßledni termin potajkim ſ najmjeńſcha 30 pj. S teho ſćěhuje, ſo maja tute woßady ſ najmjeńſcha pſchi napłaćźenju ſa nowe lěto 15 pj. ſběraćź. Tak bórſy hač ſměje finanzna wyſchnoſćź nowe podłožki, žo dawk wobliczi a wſchě njerunoſće žo wurunaja. Hdy to budźe, njeje hiſchće wěſte; dokelž pak ani woßada ani krajna zyrkej njemóže na njewěſty cźaß bjes dokhodow bycź, dyrbi žo hiſchće ras po ſtarych podłožkach tutón nakhwilny dawk ſběhnyćź. — Sa nowu wottorhanſku protyku žo hižo dźěła; wona budźe, kaž žłyſchachmy, trožku hinak pſchiprawjena hač dotalna. Chzemy wjeßeli bycź, ſo mamy wottorhanſku protyku, ju ſpuſcźićź a ſaßo „Biblijſki pućźnik“ wudawaćź, njeby było poſtupowanje ale na wopak. Sa „Pomhaj Bóh“ žo žada, ſo wſchitzy duchowni žwěru a pilnje žobudźełaja, a runje tak, ſo žo ſa jeho roſſchěrjenje ſtaraja. Wo to, ſo by „Pomhaj Bóh“ — a runje tak „Mißionſki Poßoł“ — žwojich cźitarjow wobkhowało a jich wjazy k tomu dobyło, žo prózowaćź, je ſ dobom kóždy Sserb wutrobnje proſcheny. Je ſrudźaze, hdyž tu a tam liczba cźitarjow wotebjera, woßebje potom, hdyž je pſchiczina ta, ſo ſtari žwěrni Sserbjo wotemrěwaju a młodźi žebi žerbſke nabožne łopjeńko wjazy njedźerža, dokelž wjazy njemóżeja žerbſki cźitaćź abo nochzedźa wjazy žerbſki cźitaćź. Wſchěm tym, kotſiž žu ſ pjenježnej pomozu naſche łopjeńka hač žem podpjerali, budź też tu wutrobny dźak wuprajeny. — Wobžaro-

wachmy, so njeběchu wschitzy duchowni pschitomni; nadźijomnje to 6. meje budźa.

— **Do Rakez** je skónczinje dojednanje saczahnyło, kaž zhyschimy a czitamy. Czaß by to było zyłeho zyrkwineho żiwjenja dla a wożady a zyrkwje dla. Knjes farař Mrósak-Lupjanski pschezhydli żo do Rakez. Pschejemy jemu, so by tam zhmél skutkowacź se żohnowanjom Bożim. — A pschejemy, so njeby Lupjanska wożada trjebała dołho bjes duschepastyrja bycź, czim mjenje, dokelž runje w tu khwilu hischcze tajkich mamy.

— **W Drjezdźanach** sapoczina dźenża kongreß za snutskowne mißionstwo zhwoje wuradźowanja. Njech tutón tydźeń snutskowneho mißionstwa po zyłej Sakskej sbudźi nowu luboscź k tutomu skutkej kschescźijanskeje zyrkwje, so by jich było wjazy a wjazy tych, kiž zobudźelaja za tych, kotsiž w naschim ludu pomozy najbóle potrjebaju!

— **Macźiza Sserbska** bě jutrownu zhrjedu popołdnju zhwoje zobustawy k jutrownej shromadźisnje sjednoczźiła, kotraž bu nawjedowanja wot k. just. rady Hermanna, kotrehoż zebi M. Ss. za njeboczźiczkeho pschedzhydu k. tachanta Skalu za pschedzhydu wuswoli. Wólby běchu wożebity nadawk shromadźisny, k tomu njekrologi, wospominanje jenrětych zobustawow a pschednoschk k. prof. Bryla. Nimo toho żo wo tom a tamnem jednasche, wożebje też wo nowym sarjadowanju jeneho sastupjerstwa Sserbow, kotrež by z wyschnoscźemi jednało. Dopołdnja běchu żo wschelake wotrjady M. Ss. jeschle a evangelszy duchowni k zhwojemu jutrownemu pożedźenju. Swjeżelaze bě, so běchu też ratarjo w rjanej liczbje żobu na hłownej shromadźisnje Macźizy Sserbskeje.

— **S zyłeho zhwěta** pschikhadźeja dźeń wote dnja powěsczе wo srudnych podeńdźenjach abo wo „njesbożach“, kaž to ludźo praja. Wone maja zhwoju pschicźinu z dźěła w mozach pschirody, kaž n. psch. tornado abo wichor, kotryż w Amerizy sakhadźesche, abo w njedożahazych mozach cźłowjekow, kaž na psch. sażypnjenje wulkeho wuhenja, abo w stótnischej wutrobje cźłowjekow, kaž żałostny njeskutk w Sofiji; z dźěła skutkujetej prěnjej pschicźinje hromadźe, kaž drje pschi nahłej zhmjercźi naschich 80 wojakow we Weserje. Napadne a nastróżaze je, kak żo runje lětża wot noweho léta zem tajke powěsczе tak rjez kopja. Němska a Sakska njejstej pschi tym wuwsatej. Dopomnimy żo jenoż na druhi dźeń jutrow a na Königstein. To wschо naß napomina, posastacź w zhwojim honjenju psches cźaß a pruhowacź a spóznawacź, so też my njewěmy naschi kónz, wón zhnadź je blisko. Tuž chcemy my wobstajnje blisko bycź zhwojemu Bohu we wěrje.

Listowanje.

B. w B. za Jubilate.

M. w M. B. za Cantate.

D. w B. za Rogate (Boże stpicze).

Samotwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomił.

XXII. Slepy wot narodźenja.

Jónu sobotu dźěše Knjez Jezus ze swojimi wučobnikami do templa w Jeruzalemje a tu wuhlada při puću slepeho muża. W městach widźiće też dźensa slepych ludźi prosyć wo jałmożnu tych, kiž wokoło nich dźeja. Tutón muż běše so slepy narodźił. Kajke běše to njezbožo za njeho a jeho staršeju. Nihdy njewidźeše słónčko, nihdy njewidźeše swoju mać a swojeho nana. Dźensa mamy wustawy za slepych a we nich so wuča čitać z wosebiće přihotowanych knihow. Pismiki su powyšene a z porstom je slepi póznawaju a čitaju. Też rozwučuja so we wužitnych dźěłach, zo bychu so potom mohli sami zeżiwić. Ale we času Knjeza Jezusa njezbywaše tajkim wbohim ludźom, ničo hač zo bychu po prošenju khodźili. Knjez Jezus so nad nim smili a chcyše też swojim wučzobnikam dać powučenje. Zawoła jeho, sčini z procha a slinow błóto a pomaza woči slepeho a přikaza jemu, zo by šoł k hatej Siloe a so tam wumył. A slepy posłuchaše a dźěše k hatej a kaž ruče běše sebi wumył woči, widźeše hnydom.

Pomyslće sebi, kajku měješe radosć. Prěni króć we żiwjenju widźeše wodu hata, widźeše słónco, kněže, ludźi, a hnydom khwataše do templa, zo by widźał jeho krasnosć. Njeznaješe Knjeza Jezusa. A hdyž přińdźe na městno, hdźež sydaše kóždy dźeń a prošeše, póznachu jeho někotři ludźo a dźiwachu so. Někotři nochcychu ani wěrić, zo je to tón człowjek. Ale wón sam z radosću a dorazom wobkruće še: Ja to sym.

Ale to njeběše wšitko. Hišće zaležeše na tom, što k tomu farizejscy měšnicy rjeknu. To běchu wučeni mužojo a znajachu derje Mójzasowy zakoń a jón jara kruće zastupowachu. Běchu pak njepřećeljo Knjeza Jezusa a chcychu Jeho ludej wohidźić. Tuž započachu tu wěc přepytować, dokelž běše so wustrowjenje sobotu stało a zakonjerjo widźachu we tom přestupjenje Mójzasoweho zakonja. Zawołachu sebi toho slepeho a prašachu so jeho, kak je so to stało, zo je widźenje dostał a hdyž běše jim rozpowědał, štož wědźeše, jemu prajachu, zo Knjez Jezus njelubuje Boha, hdyž sobotu wustrowuje. Ale toho człowjeka so też prašachu, što wón wo tom mysli, kiž je jeho wustrowił. A tón wustrowjeny praješe z wjeselom: „Wón je Profeta“. To hněwaše farizejow a tuž zawołachu staršeju wustrowjeneho a prašachu so jeju, hač je wěrno, zo je so jeju syn slepy narodźił a kak je so to stało, zo je widźenje dostał. Wonaj wuznaštaj, zo je wón jeju syn a rjeknyštaj jim, zo je jeju syn stary dosć, zo by za sebje rěčał.

A tuž, hdyž farizejowje a pismawučeni ničo docpěć njemóžachu, wuhnachu toho człowjeka won.

Tón człowjek njemóžeše ničo druhe swědčić hač wěrnosć, dokelž so tak radowaše, zo widźi. Tuž hdyž běchu jeho pismawučeni a farizejowje wuhnali, jeho Knjez Jezus wopyta a so jeho prašeše: Wěriš ty do Syna Božeho? Tón człowjek so praša: Štó to je, Knježe, zo bych do njeho wěrił? A tuž Knjez Jezus so jemu wuzna: Ty sy jeho widźał a tón, kiž z tobu rěči, tón to je. Dźiwaće so, zo tón człowjek zawoła: „Ja wěrju, Knježe.“ A nic jenoż to, ale swoju wěru dopokaza też z tym, zo so před nim kłonješe.

Přidawk: **Dwojaki hłós.**

Ach, ach! To je tola ta samsna holčka. Ta ma dźě dwojaki hłós. Słyšach ju, kak něžnje a luboscziwje praješe k swojej maćercy: „Maćerka, mam će tak rada.“ A potom ji něšto sčini jeje sotra Hana a tuž zawoła wótře rozhněwana: „Ty hrozna Hana.“ Jako to njeby była ta sama holčka, tak tón hłós hinak klinčeše.

Radźi słyšimy luboscziwy a něžny hłós a njerad słyšimy hruby, mjerzacy, hněwny.

Kak pak je z tobu? Maš też dwojaki hłós? Knjez Jezus nam praji: „Wučće so wote mnje: přetoż sym ćichi.“

Tak wěš, wot koho maš so wučić.

Čisło 18. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwość da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **3. meje 1925** **Bautzen**

Čischcź a nakład Smolerjez knihiczischczeknje a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

Jubilate.

Jan. 16, 16—23.

W naschim tekscze klincza nam s Jesuzoweho erta zydom krócz złowa: „po małej khwili“ napscheczíwo; klincza kaz słónczk jako hłowny synk psches tekst a chzedźa nam něschto zyle wozebite prajicź. Je pola tutych złowow kaz pola słonow na wěži. Ssu pschezo te zame słony, kiž nam słonja a tola, wschelakory je jich synk pschi tych wschelakorych składnoscźach, hdźez nam słonja. Tu czehnje natwoženja s njewjestu do Božeho doma, a s wjezołtym synkom jeju słón strowi; tam je jedyn luby domoj schoł, a słony s nami žaruja. Zyle tak maja tez tute złowa po małej khwili pschi wschelakorych składnoscźach, hdźez nam słonja wschelakore synk. Czemy jón s tekstа złyschecź.

Bě poźledni wjeczor do Jesuzowejee zmjercze, jako tute złowa wupraji. Hischcze bě pola wuczomnikow a woni poźuchaja na jeho złowa polne wěczneho žiwjenja. Ale kak bórzy budźe to hinak. Hižo w pschichodnej nozy budźe wón pscheradźeny, wón budźe sazudźeny a kschižowany. Dźenza je Jesuz hischcze pola nich a hižo jutsje leži w zwojim rowje. Kak dopomni to naz na pscheměnjenje wscheho, schtoz tu na semi je. Czaz zo pscheměni. W tutych dnjach widźimy, kak zo wonkach w naturje wscho s nowa saseleni, a kak bórzy, dha steja Boże žně psched nami a dołho njetraje, a semja zo pschikryje sazo se zwojim czělnym rubischczom. Kak zu zo pscheměnjake w krótkim czazu wschě politiske kaz hospodarske wobstejnoscze w naschim wótznym kraju. Schtoz bě, wjazy njeje, a to tak dale póńdźe, po małej khwili je wschelakore hinak, schtoz dźenza mamy a dźerzimy.

A kaz je w potschitkownym, tak je tez w žiwjenju jenotliweho człowjeka. Tu je na dnju teho Knjesa hischcze zwójba hromadźe. Ssyn abo dźowka je domoj pschischoł, a woni zo wjeselа hromadźe a hižo pschichodnu njedźelu khowaja nana, abo macz abo dźěczo. Dźenza hischcze zy takstrowy a jutsje pschińdźesch k njesbožu a zy hubjeny człowjek twoje žiwe dny.

A zamo potom, hdyž zy psched tajkim pscheměnjenjom swarnowany a twoje žiwjenje dźe směrom dale na runym pucźu, płaczi czi tola to złowo: po małej khwili. Hladaj tola wróczo do sańdźenych dnjow. Kak zu zo dny twojeho žiwjenja minyłe, kak daloko leza znadź hižo młode lěta polne złonza a mozy a kónz bliži zo s mozu! Duž daj zo tola napominacź: po małej khwili, zwět sańdźe a ty s nim. Ty móżesch wokhudnycź, twoji lubi cźe wopuschcza, jenoho po druhim pschewodźischa na pohrjebnischczo, skónczne zyle zam stejisch, niczo nimasch wjazy. Derje temu, kiž njeje na sachodnoscź twarił, ale kiž da zo dopomnicź na to, wscho wobhladacź we zwětle złowa: po małej khwili; wón pschińdźe tez k prawej mudroscźi žiwjenja, ke kotrejž zwjate pismo naz napomina: wukupcze czaz!

Wukup czaz, ale niz w myzli błasnych, kiž praja: chzemy jeschcź a picź, pschetoz jutsje zmy morwi, ale jako czi prawje mudri! Wy młodźi stajcze wasche žiwjenje do złónza Jesom Khrysta, pytajcze pola njeho prawu mózg. W jeho sjednoczeństwje budźecze wasche žiwjenje prawje wužiwacź. Po małej khwili dyrbicze tez wy žnjecź, schtoz scze wuzyli w młodych lětach a schtóz na czělo zyje, budźe wot czěła skazenje žnjecź. Wy starschi móżecze wasche dźěczi wocźahnycź sa Boże kralestwo. Kak budźa wam sa to zo dźakowacź, a po małej khwili móżecze zo s nimi wjeselicź pola dobreho pastyrja duschow, nascheho Sbóžnika Jesom Khrysta. Wy mandźelszy, budźcze zebi wodźerjo k njebjezam a njestarajcze zo

jenoż wo ſachodne żiwjenje. Po małej khwili ſtejicże żnadź pſchi rowje a żarujecże, ach, bychmy tola bóle hromadże żiwi byli w luboſczi Jeſom Khryſta.

To żłowo „wukup cżaż“ chze pak też kóždemu parſchonſzy něſchto prajicź. Kajke je twoje ſtejniſchczo k Bohu Knjeſej? Po małej khwili, dha njepomha tebi niczo wjazy twoje ſamóżenje, twoja khwalba pſched cżłowjekami, twoje tak mjenowane dobre ſkutki a t. d. Dha ſtejiſch pſched Bożim wobliczom a wón cże żo praſcha, ży żo wumóz dał pſches ſbóżnika Jeſom Khryſta. Kajka bě twoja wěra, bě też żiwa? Ssy płody wěry w luboſczi pſchinjeſł? Abo bě ty jedyn wot tych wjele tak mjenowanych kſcheſczanow, kiż maja mjeno Jeſom Khryſta na żebi a żu morwi? Pſcheczelo, po małej khwili. dha pſchińdże naſch Knjes, wón żam to praji: po małej khwili budżecże mje widźicź, a na kónzu tekſta cżitamy: ja chzu waż ſażo widżecź, a waſcha wutroba budże żo ſwjeżelicź, a waſche wjeżele nichtó njebudże wot waż prjecź wſacź.

Na cżichi pjatk dyrbjeſche jutrowny żwjedżeń pſchińcź a wuczomnizy njedyrbjachu jenoż Jeſuża ſażo widźicź, ně, wón da jich też do pſchichoda hladacź, wón wujażni jim wſchitku cżěnnoſcź. Kak żu żo tehdy wjeżelili, a krażne bě, tute wjeżele njemóżeſche nichtó a niczo jim wſacź. Tute wjeżele dyrbjeſche jim wſchu ſrudobu, wſcho cżežke pſchichodnych dnjow pſchekrażnicź, tute wjeżele dawaſche jim wſchědnje nowu móz, wſcho ſemſke pſchewinycź. A to chze też dżenża hiſchcże pola naż dozpicź. Na kóżdy cżichi pjatk Bożich dżěcżi dyrbi jutrowne ranje pſchińcź. Kak bliſko je żnadź tebi tuta krażna, wulka hodżina! Po małej khwili dyrbja jandżeljo też tebje każ Lazaruża do njebjeż pſchinjeſcź, po małej khwili, wěr jenoż, a dżerż Jeſuża twjerdże, dha póńdżeſch ſ nim każ tamny ſłóſtnik na kſchiżu do Paradiſa, po małej khwili budże Bóh ſetrěcź wſchitke żylſy ſ twojich wocżow. A naſch tekſt praji hiſchcże: na tamnym dnju njebudżecże mje niczo praſchecź. Dżenża maſch hiſchcże tak někotre cżohodła na wutrobje, wſchelakore praſchenja móżemy żłyſchecź, ale po małej khwili móżemy żo jutrowneje jażnoſcże wjeżelicź.

Nſcha njedżela rěka Jubilate, wyſkajcże, wjeżelcże żo. My wěmy, hdyż to też rady chzemy, je tola tu na żwěcże telko, ſchtoż njeda nam k prawemu wutrobnemu wjeżelu pſchińcź. Ale junu dyrbi to, ſchtoż naż tyſchi, żwój kónz doſtacź, hdyż budże nam Jeſuż napſchecźiwo pſchińcź a naż ſtrowicź we wěcżnoſcźi. Chzemy żo na tutu hodżinu też we wſchěm kſchiżu wjeżelicź, hdżeż budże ſa wſchu wěcżnoſcź rěkacź: Jubilate, a tute wjeżele nichtó njebudże wot waż prjecź wſacź. Hamjeń.

Naſcha evangelſka zyrkej.

Żiwy duch wěje pſches naſchu evangelſku zyrkej. Wſchudżom hibanje a żiwjenje, wſchudżom nowe żwěrne a pilne dżěłanje ſa to, ſo by żo Boże kraleſtwo twariło a Boże mjeno żwjecźiło. To je ſwonka Sakſkeje tak, to pak je też wożebje w Sakſkej tak, kotraż je lětża żrjedźiſchczo evangelſkeho dżěła.

Swonka Sakſkeje pſchihotuje żo w Stockholmje awguſt konvent abo ſhromadźiſna kſcheſcźijanſkich zyrkwjow zyłeho żwěta ſa ſhromadne praktiſke kſcheſcźijanſke dżěło. Na tutej ſhromadiſnje żu też wożebje lutherſzy wobdźělenі; naſch krajny biſkop Ihmels ma jedyn ſ hłownych pſchednoſchkow, kotreż żo tam dżerża pſched něhdże 600 ſaſtupjerjenni zyrkwjow zyłeho żwěta.

Pſchihoty ſa tutón konvent w Stockholmje, w hłownym měſcże Schwedſkeje, cżinja żo w tu khwilu w Schwizy. Do Schwizy puczowaſche póndżelu po młodych jutrach też ſchwedſki evangelſki arzybiſkop Söderblom, ſo by tam tuto pſchihotowanje ſarjadował; duzy po puczu poſaſta w Drježdżanach, ſo by ſ naſchim ſakſkim krajnym biſkopom żo ſetkał a ſo by tam we wulkej

Luk. 24, 46—49.

Zyrkej Boża dyrbi ſ hojeŕnju byc̨ ſa wſcho cżłowſtwo.

Hłóż: O Jeſu, moja dobrota! ꝛc.

Knjes żiwy ſtanył ſ rowa je,
ſ nim radoſcź ſeſkhadżaka
je pózłam jeho po pißmje
a nadżija żo dała
nět żiwa wſchemu kſcheſcźanſtwu,
ſo wumożeni k żiwjenju
żmy ſ Knjeſom ſtowarſcheni.

Wſcho prědowanje jutrowne
nam Knjeſa pokaſuje,
kiż wußwobodźicź cżłowſtwo chze
a ſbożo wudźěluje,
hdyż pokutu a wodacże
tu hrěchow ludźom mikoſtnje
pſches evangelij ſlicża.

Bycź zyrkej Boża ſ hojeŕnju
tak dyrbi wobhnadżenym,
ſo hrěchi wboſy wotbudu
a k ſbożu wuſwolenym
żo poſlicźuje żwoboda;
wſchak wotewrja raj żiwjenja
Knjes ſ morwych wuwjedżeny.

Hrěch ſawěſcże je pſchekaſył
wſcho cżłowſtwo wobcżeżene;
ſchto hordźicź njewuſchny żo chzył
na mozy pſchirodżene?!
Sso pokucźecź a wobrocźicź,
żej hnadu Bożu wuſwolicź
je běbnym porucżene.

Nam Sbóżnik hrěchow woda-
żam wudźěluje ſhnady, [cże
měr evangelij prěduje,
hdyż rosrudża naż pady.
Haj, zyrkej Boża hojeŕnja
je woprawdże, kiż ſa naż ma,
ſchtoż khori potrjebamy.

Sa naż je żrědnik ſapkacźił,
do żmjercże ſa naż daty;
tak ſe żmjercże je wukupił
naż wovor jeho żwjaty;
nam ſaweſcźiło żiwjenje
je Jeſużowe ſbudźenje.
— Tuż ſaklincź Jubilate

Wſcho darmo nam żo doſtawa,
ſchtoż khudźi potrjebamy;
hrěch pokutnym żo wodawa,
ſo pokoj ſbóżny mamy.
— Troſcht zyrkej Boża ſa naż ma;
nam Knjeſowa je hojeŕnja,
hdżeż ſbóżnoſcź namakamy.

M. U.

ſjawnej ſhromadźiſnje, na kotrejż żo wożebje wobdźěleńzy akademiſkeho tydżenja wobdźělichu, pſched tyżazami rěcżał.

W Sakſkej żu byle nětkle wot jutrow żem 3 tydżenje poſpochi wulke aważne wuhotowanja evangelſkeje zyrkwje, a to w Drježdżanach.

„Krajne towarſtwo evangelſkeho ſwjaſka“ wuhotowa w jutrownym tydżenju, wot żrjedy hacź do młodych jutrow, tak mjenowany „Evangelſki tydżeń“. S tym chzyſche dozpicź ſjawny mózny wuſtup evangelſko-lutherſkeho żiwjenja woſrjedź naſcheho evangelſkeho ſakſkeho kraja, a je to też dozpiło. Tole bě też toho dla nuſne, dokelż bě żo loni w ſeptembru wuhotował w Drježdżanach „Katolſki tydżeń.“ Móże żo prajicź, ſo je evangelſke wobydlerſtwo wotpohlad doroſumiło a wuſtupiło, a to niz jeno w tutym „evangelſkim tydżenju“ ale też dale „w akademiſkim tydżenju“, a też w „tydżenju ſmutskowneho miżijonſtwa“, wo tym potom hiſchcże żłowcżko. Ssměmy ſapiżacź, ſo żo w evangelſkim ludu něſchto hiba, a ſo tuto hibanje dże pſchecźiwo Boha a duchowne ſaprěwazemu ſmyżlenju a ſkutkowanju cżłowjekow a też pſchecźiwo ultramontanſkemu hibanju, t. r. pſchecźiwo wſchěmu, ſchtoż chze wliw a namóz Roma a romſkeje zyrkwje nam napołożicź. Schtóż je ſhromadźiſnje w Bożim domje a w towarſchowni wopytał, je naſhonił, a byrnjeż druheho myżlenja był: Evangelſka zyrkej, tuta ſchkitarka evangeliona, njeje pſchewinjenju, a Luther, kotryż je nam wěrnoſcże evangeliona ſ nowa wotkrył a je żam n ażebi naſhonił, njeda żo moricź!

Mjes druhim běchu tam powucżaże pſchednoſchki wo evangelſkim kěrluſchu; tute běchu tak bohacże wopytane, ſo żo żamo cżi, kiż běchu wjele wocżakowali, dżiwachu. Tute dżerżeſche D. Smend ſ Münſtera. D. Blankmeiſter-Drježdżanſki roſprawjeſche wo duchownym wojowanju, kotreż żu pſcheběbżile zyrkwje

kscheszijanskeho wěrywusnacza. Dr. Ohlemüller-Barlinski, dobry znajeŕ a wobkedźbowaŕ Roma a romsko-katolskeje zyrkwje, rěczesche wo katolizismje, kajkiž so dźenża jewi, jón pschirunajo z evangelskim kscheszijanstwom. Kóždy z nich bě swoj pschednoschk na 4 hodźiny rosdźělik. Evangelski kěrlusch a evangelska musika rěczesche a spěwasche kóždy wjeczor w 6 hodź. k wutrobam tych wjele stow, kotsiž Kschižnu zyrkej pjelnjachu. K tomu pschisamknychu so kóždy wjeczor pschednoschki: Profesor D. Bauer-Münsterski: wo reformaziji a jeje prawu; prorekto Barlinskeje universitty dr. Röthe: wo reformaziji a duchownym žiwjenju Němskeje; sapóstlanz němskeho sejma dr. Ellenbeck z Düsseldorfa: wo Lutheru a sozialnym praschenju; tachantski prědaŕ D. Doehring: wo Lutheru a duschi němskeho luda. Kóždy z tutych rěcznikow dowjedźe te zyły poslucharjow do hluboka a k tomu, schtož to wulke a swjate nascheje evangelskeje wěry.

„Evangelski tydźeń" wobsamknu so se swjatoczнej Božej słužbu w „Kschižnej zyrkwi", kotraž bě pschepjelnjena, njedźelu po jutrach. Prědowanje dźerżesche wo Jan. 20, 18 D. Doehring-Barlinski. Božej słužbje pschisamknu so hischcze sjawny wustup pschi Lutherowym pomniku. Zyle wuhotowanje tuteho „Evangelskeho tydźenja" budźe nětk wěsce hischcze z wulkim žohnowanjom dale skutkowacź a wołacź evangelskich k nowemu hibanju a žiwjenju w mozy nascheje evangelskeje wěry.

Tutu njewosmje nam też tón nětkle sasso huszijsko złyschany porok, so je nascha evangelska zyrkej na tym wina, so nasch lud tak rosschczěpjeny a so psches to telko njejednoty a nusy. Niz tak: Tuto rosschczěpjenje je pschinjeska napscheczіwna reformazija katolskeje zyrkwje. Pucz zyłeho luda by dyrbjał tón byczź, so sjednoczicź pod czistym evangelionom, kotryž je nam Luther sasso dał. Na wopak, njeby-li reformazija pschischła, by drje so zyły lud nětkle mohł pschirunowacź Schpanskej abo Portugalskej, hdźež njebě reformazija, abo hdźež jeje sapoczatki z wohnjom a z mjeczom morichu. (Pokraczowanje.)

Zyrkej a stat.

— Tonu, kiž z wocžinjenymaj wocžomaj a wuschomaj njedźelu Misericordias Domini k wólbje dźěsche, by něschto k rosmyslowanju a k pruhowanju wólby było, by-li czitał abo słyschał, so bě „Arbeitsgemeinschaft freigeistiger Verbände der deutschen Republik" dny wot 26. haprleje hacź k 2. meje postajiła sa propagandu sa wustup z zyrkwje, t. r. sa to, so by, sapoczawschi z wólbnym dnjom, dźełała a skutkowała zyły tydźeń sa to, so by jich prawje wjele z zyrkwje wustupiło. Powěsćz wo tutym spoczinanju je pak jara pósdźe dóschła, tak so drje jich mało z wolerjow — z najmjeńscha nascheje Łužizy — něschto do wólby wo tym shoni. Ale snadź bě to dobry wotpohlad, tutón nadpad na zyrkej niz psche sahe do sjawnosćze wutrubicź. Je drje tola wěste, so do mjenowaneho sjednoczeństwa swobodnosmyslenych a swonka stejazych niz jenoż kommunistojo słuscheja, ale też drusy. Tutón tydźeń wustupa bu w Barlinje z lětakom pschihotowany, z kotrymž so wobrocźichu na dźełaczerjow. W tutym lětaku czitasch po słowje, — a podamy to też po słowje, dokelž to lěpje klinczi —: „Ihr müßt hungern, derweil die Kirche gemästet wird. Sie wird gemästet, damit sie Euch erzieht, in aller Geduld und Langmut weiterzuhungern. Heraus darum aus der Kirche, Ihr Sozialisten, befreit Euch von jeglicher religiösen Gefühlsduselei, sie ist Gift für Euch, ist ein tödliches Gift für Eure Bewegung!" Steji tam też 6 schtuczkow dołha pěsen, z kotrejž napominaja, njech też niz z zyle nowymi słowami a wurasami, so bychu so wuswobodźili wot „pfäffischen Zunft," „von der Mucker gewaltigem Pack," a so bychu so wsdali wscheho czakanja „auf des Himmels Idyll" a „auf einen Gott, der das Elend der Armen nicht fühlt!" — Czi, kotsiž wudźełk tuteho lětaka sawinowachu, — a to su drje tola czi wodźerjo tuteho zyłeho hibanja — njejsu w poslednim lětdźesatku, kotryž wulke pscheměnjenja w duchownym žiwjenju pschinjesł, niczo nawukli, a su sabyli, schtož snadź někdy nawuknychu. — Pschirunaj w 17. czisle: „Schtož nashonich, so bußwjeczo wußwjeczenje młodźiny w Barlinje!" — Czi, kiž su sa swětnu schulu, chzychu w februaru po zyłym kraju podpisma sa swětnu schulu hromadźicź; wotstorczichu tole potom na měrz. Nětk pak su z zyłej wězu sastali, a to drje tohodla, dokelž so sami boja psched wusbytkom tuteje sběrki. „Bund der freien Schulgesellschaften" radźi w pschesjednoszi z „Arbeitsgemeinschaft der freigeistigen Verbände," so so njebychu hłosy nětkle po zyłym němskim kraju hromadźiłe, dźiwajo na nětko sa to njepschihódne wobstejnosćze. Sa to chze jenoż tu a tam na někotrych městnach tutu sběrku pschewjesćź. Pschi tym pokaże na to, so dyrbi so dom wot domu sa swětnu schulu agitowacź a skutkowacź; z tym so najwjazy dozpije. — S tutym je wschelakore wuprajene, wožebje trojake: wěz swětneje schule nima w tu khwilu samo po měnjenju jeje sastupowarjow wjele wuhladow; — tutón hubjeny wuhlad hodźi so z tym sawodźecź, so so jenoż tu a tam, hdźež sa swětnu schulu wožebje pschihotowane polo, hłosy sběraja (Stichproben); — wojowanje sa swětnu schulu dźe pak dale, a dyrbi so stacź wožebje dom wot domu. —

Nikaragua.

„Pschińdź a pomhaj nam!" tutu prósstwu wußłyscha Pawoł we widźenju. Wón ju srosemi jako mißijonsku pschikasnju swojeho Knjesa Jesuša a poßłuchasche a pschińdźe jako mißijonaŕ do Europy.

„Pschińdź a pomhaj nam!" tuta prósstwa wuńdźe psched něschto cżasom też z Nikaraguy w Ssrjedźnej Amerizy. Je to tam wosrjedź prastarych hobrskich lěsow pschi rězy Waspuk wjeś. Jeje wjeśnanosta swoła wjeśnjanow hromadźe, so bychu twarili modlerńju njesnatomu Bohu. — Dopomnimy so tu dale na to, schtož potom Pawoł w Europje, w Athenje nashoni, namakawschi woltaŕ, kotryž bě posswjeczeny njesnatomu Bohu; Jap. sk. 17. — Wjeśnjenjo běchu se swojim wjednikom, kotryž njebě tutón wukas wudał, namołwjany wot kscheszijanow, pschesjene a tworjachu modlerńju. Ju dotwariwschi, wupósłachu hromadźe z Indianmi, kotsiž wokoło wsy bydlachu, pósselstwo, kotrež by pytało słužomnika tuteho njesnateho Boha, so bych jich wucził, tutomu tomu Bohu służicź a so k njemu modlicź. Někotre dny běchu z czołmom po pucźu; tu pschińdźechu na mißijonsku staziju. S mißionarom pojednawschi, wróczichu so z nim do wsy. Mißionar roswucźowasche jich w kscheszijanskej wěrje. Kaž hłódni hrabachu sa tutej zyrobu a wuknychu sahorjeni też spěwacź kěrusche. — Na wjaz rasow pschebywasche tam mißionar, jich dale roswucźejo. Skónczńje pruhowasche swojich wucźomzow, so by hladał, kelko by jich tak daloko we wucźbje było, so mohł jich wukschczicź. A hlej, bě jich to 262. Tucźi dóstachu wschitzy hromadźe na jenym dnju swjatu kschczenizu. — Mißionar, kotryž wo tutym dźiwnym a rjanym mißionskim dobytku pische, pschispomni, so je to najwjetscha kschczeńska swjatoczнosćź była, kotruž je mißionstwo bratrowskeje gmejny hacź dotal swjeczicź smělo, a pschistaji: „Bóh pomhaj młodym kscheszijanam, so twjerdźe steja a so do pohanstwa wróczo njepadnu! Sswěrny evangelista bydli tam nětk mjes nimi." —

Njesapomń modlitwu!

Modl ßo, ſrudna wutroba,
Hdyž cźe ſtyſk a horjo tyſchi:
Twoje ſkórźby, ſdychnjeńczka
Ssmilny Wóczęz w njebju ßłyſchi;
Wón cźe, wokaſch dowěrnje,
Wěſcźe ſ nnſy wumože.

Pſchińdźe jeho prawy cźaß:
Wußłyſchi wón ſdychowanje,
Pſchimnje ſ móznej ruku naß,
A nam ſtkadźa rjeńſche ranje
Wſchitke ßylſy we wóczku
Potom wußuſchene ßu.

Duž precź ſe ſtaroſczu wſchej,
Modl ßo w Jeſußowym mjenje;
Wěru ſtož na jeho krej,
Dha maſch wěſte wußłyſchenje,
Pſchetož jeho ſaßłużba
K njebju wrota wotanka.

Jandźela Bóh póſcźele,
Wokaſch ßo we nuſy k njemu;
Twoje ſwjaſki roswjeże,
Cźakaſch ſtroſchtnje, wěriſch jemu.
Njedwěluj, twař na Boha,
Sa wſchón tſchiž wón pomoz ma.

Maſch=li Boha po boku,
Dha wſchě ſtrachi kónza ſměja;
Njech też pucźe w cźernjach du,
Skónczńje tola róże kcźeja;
Pytaj jeno ſ modlitwu
Božu wótznu wutrobu!

† F.

Evangelſki farſki dom.

Dźeń 13. junija 1925 budźe to 400 lět, ſo bu Luther ſe Katharinu ſ Bora ſwěrowany; evangelſki farſki dom ßwjecźi na tutym dnju tuž ßwoje narodniny, a tutón 400 létny jubilej dyrbi ßo hódnje woßwjecźicź, a to pſchede wſchěm we Wittenbergu. K tomu je „ſwjaſk pomozy evangelſkich žonow“ k 13. junijej ßwoju létnu ſhromadźiſnu do Wittenberga powołał. A ſchtož ßo ßobotu, 13. junija, ſapocźnje, to njedźelu, 14. junija doßwjecźa ſe ßwjatocźnej Božej ßłužbu a ßwjedźeńſkim pſchednoſchkom. Sa popoldnjo tuteje njedźele pſchiprawja měſto Wittenberg wſchelake ßwjatocźnoſcźe. Trajaze wopomnjecźe tuteho dnja ſwěſcźi ßo ſ tym, ſo ßo tón we Wittenbergu hižo wobſtejazy „Katharinenſtift“ powjetſchi. To je macźerny dom diakonißow, kotryž ßłuſcha ſjednocźeńſtwu „pomoz žonow ſa wukraj“. — Po evangelſkich woßadach budźeja wěſcźe woßebje w tutym lěcźe na tutón woßebity jubilej reformazije ſpominacź.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Sſerbſka prědarſka konferenza** pokračuje ſe ßwojej jutrnej ſhromadźiſnu ßrjedu, 6. meje. Tuž njech ßo ½10 hodź. w Sſerbſkim domje wſchitzy duchownı ſeńdu. — Popołdnju je potom wokrjeßna konferenza duchownych Budyſchſkeho wokrjeßa.

W **Lubiju** ſhromadźa ßo duchownı póndźelu, 4. meje, dopołdnja 9 hodź. k wokrjeßnej konferenzy. Tuta je w ßwojim prěnim dźělu wólbna ſhromadźiſna, w kotrejž chzedźa ßo duchownı kaž zyrkwini prjódkſtejerjo wo wólbje do ſynody wuprajicź, woßebje wo tym, koho wuſwolicź. Wólba je ſa njedźelu Cantate, 10. meje, poſtajena. Druhi dźěl ſhromadźiſny je ſa porjadne jednanja duchownych Lubijſkeho wokrjeßa poſtajeny.

Liſtowanje.

M. w **M. B.** ſa Cantate.
D. w **B.** ſa Rogate (Boże ſtpicźe).

Samołwity redaktor: farař **Wyrgacź** w **Roßacźizach**.

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomił.

XXIII.

Přirunanje wo wusywarju.

Běše pěkny nazymski dźeń a běše rjany wuhlad na hórcy při Galilejskim morju Tehdy syjachu rólnicy nazymske žito, zo by w naléću bórzy zeskhadźało. Na brjózy morja bě so hromada ludźi zešła. Běchu přišli poslu chać na wulkeho wučerja Jezusa z Nazareta a chcychu widźeć dźiwy, kotrež činješe. Ale tłóčachu so tak wokoło njeho, zo bychu Jeho słyšeli jenož ći, kiž jemu najbliže stejachu. A tuž stupi Knjez Jezus na łódź, da so kus wotwjesć a započa prědować. Wy dźe wěśće, kak so hłós na wodźe daloko njese. Tuž běše to jara mudre, zo Knjez rěčeše k ludu z łódźe. Móžachu jeho derje słyšeć.

Tam na ranju ludźo rady słyša we přirunanjach. A Knjez Jezus to derje wuži, štož runje widźeše na hórcy a štož ći druzy też widźachu. Wusywař wusywaše symjo. Pola nas wusywaju pšeńcu a wows a žito a ječmen a zcyła symjo na poli z mašinu, kotruž ćehnje kór. Ale w Palestinje a pola nas wusywaše so zorno z ruku. Wusywař měješe wokoło šije zwjazanu wulku płachtu a w njej symjo. Z ruku jo hrabaše a wusywaše. Tak to činjachu we dnjach Knjeza Jezusa.

Na polach we Palestinje leža wulke kamjenjowe skały, pokryte z ćeńkej worštu hliny a přez polo wjedźe často wuteptana, twjerda sćežka, a druhdźe počinaju ćerńje rosć, kotrež we horcych krajach rostu jara rychle a wysoko. Ludźo rozumichu Jeho přirunanje. Jeno symjo padźe na wuteptanu twjerdu sćežku. Tam so njemóžeše přimnyć, by dyrbjało ležeć dołho a zo by so zmjehćiło z dešćom. Ale njebjeske ptački přilećachu a zezběrachu jo. To čini djaboł. Wón přikhadźa a zeběrje słowo, zo by tajki človjek wostał dale stwjerdnjeny k prawdźe. Zorno, kiž padźe na skałojtu zemju, zeskhadźa rychle, ale hdyž swěćeše palate Palestynske słónco, spali zeskhadźane zornjo, dokelž rostlinka njeměješe hšuboki korjeń. A tajki je mnohi človjek: słyši Bože słowo, a raduje so, ale towaršojo počinaju so jemu smjeć: „Hladajće, wón khodźi ke mši a do bibliskich hodźinow. Hladajće, swjaty Handrij.“ A tajki hólc, abo tajka holca so zahańbuje a njeńdźe wjacy do nabožnych zhromadźiznow, zo bychu so jimaj njesmjeli.

A druhe zorno padźe mjez ćerńje a dokelž ćerńje ručišo rozkćěchu a husćišo, wone zeskhadźane zorno zadusychu. A te ćerńje, to su wšelake starosće, kotrež človjek ma.

„Ale štóž swoju starosć złoži na Boha, tón njebudźe zahańbjeny. Ale symjo, kiž je padło na dobru rolu, dawa wužitk. Z toho jenoho zorna wurosće kłós, kiž přinjese zornow stoašěsćdźesaćatřicećı.“

Knjez Jezus wučobnikam wułoži, zo je symjo Bože słowo. Wusywař je wón sam. A symjo, kotrež je wón sam wusywał, je padło na wšelaku rolu. Tu je nuzno, zo bychmy měli wutrobu zwólniwu přijimać evangelium. ***

Cžišło 19.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 10. meje 1925 Bautzen

Cžischcź a nakład Smolerjez knihicžischczerńje a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadža kóždu sobotu a płaczi na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

Kantate.

Jan 16, 5—15.

Sstowa dźenźnischeho sczenja je Jesuš poźledni wjeczor swojeho semskeho žiwjenja rěczał. Wón so se swojimi wucžobnikami rozžohnuje, jich na to pokasuje, so wot nich woteńdże a k swojemu Wótzej dże. Myžli pschi tym na swoju smjercz, na swoje horjestacze a k njebju stpicze. Ale woni jeho słowa njesrozumja. Jako k nim rjekne: Hdże ja du, to wy wěsce a tón pucz tež wěsce, — Thomasch wotmolwi: Knježe, my njewěmy, hdże dźesch, a kak móżemy pucz wjedźecz? Tola skónczńje běchu sa tym pschischli, schto Jesuš měni, a so wjazy njewopraschachu: Hdże dźesch? Ale tuto pósnacze jich s wulkej srudobu napjelni. Kak sbožowni běchu tola pschi nim byli! Kajke nadźije, so Israela wumóże, njebě w jich wutrobach sbudźił! Njebudże to wschitko psches Jesušowe woteńdźenje sniczene?

Ale Jesuš jich troschtuje: dobre wam je, so ja tam du. Jeho woteńdźenje jim potajkim njebudże k schkodowanju ale k žohnowanju. A kak to? „Hdy bych tam njeschoł, by troschtaŕ k wam njepschischoł; hdyž pak tam du, chzu jeho k wam póslacz.“ Kotre je pak to dźełko, kotrež ma swjaty duch wukonjecz? Wón chze Jesušowych wucžobnikow mócznych swědkow sczinicz, bjesbóžny swět pschewinycz, Jesuša pschekrazničz.

1. Kaž złabuschke dźěczi běchu dotal wucžobniczy byli, złabi na pósnacžu: ja mam wam hischcze wjele prajicz, ale wy jo nětk njemóżecze snjesc, Knjes skorži; khudži na luboscži: hischcze pschi poźlednjej wjeczeri so wadźa, schtó je mjes nimi najwjetschi; złabi we wěrje: o wy hłupeje a lěnjeje wutroby k wěrjenju temu wschitkemu, schtož su profetojo rěczeli, horjestanjeny jich poświari. Njebě strach, so budże s nimi hischcze hórje, hdyž Jesuš woteńdże? Njebudża kaž wukorjenjene schtomiki, kiž bórsy swjadnu? Ale hlaj, bu zyle hinak. Buchu zylni mužojo, njepotwalne stołpy, mózni zwědkojo sazpjeneho kschiža. A s wotkel to? Wěscze běchu jim wschitke semske sepjery nětko wsate, na kotrež běchu so dotal spuschczeli: kónz bě s jich dněmanjom a spanjom, kaž tam we Gethsemane, tón bě prjecz, kiž sa nich strażowasche; kónz bě s jich nadźiju na semske kraleństwo, Khrystuš tež jako horjestanjeny semski trón njenastupi; njemějachu žaneje pschiczyny wjazy so wurěczowacz, schtó je najwjetschi, wschitzy běchu wot swěta jenak sazpjeni. Ale to jich hischcze njeby tak pscheměniło, runjež dyrbjesche jich pohnutwacz, nětko swoje mozy napinacz. Khłowna, haj jeniczka pschiczyna jich wobnowjenja a pscheměnjenja je, so mějachu Jesuša saso w swjatym duchu a psches swjateho ducha. Bjes Jesuša smy złaba sczina, kotruž wětr tam a sem khabła a slemi, bjes Jesuša tež jeho wucžomnizy niczo druhe njebychu byli. Ale Swjaty Duch je jim teho Knjesa, kiž bě wschak czělnje wot nich wsaty, s njewuhaźliwymi pismikami do wutroby saryk, je jim do wscheje wěrnosczе pucz pokasak, so jeho skutk dospołnje pósnachu. Haj, dobre jim bě, so tón Knjes wot nich woteńdże.

A njeje dobre tež sa naš? Někotryžkuli je žebi w swojej nusy myžlił, bych=li jeno hospodu wědźał, hdźež mohł jeho namakacz, kaž su jeho w dnjach jeho semskeho žiwjenja pytali a namakali. Luby kschesczano, kak derje je, so dyrbisch ruzy k modlitwje stykowacz, a niz jeho stawy wobmažacz, so je twój wobkhad s nim snutskowny a niz swonkowny, so jeho s wutrobu sapschimujesch; tak hakle masch jeho prawje a zyle. To je sbóžne nashonjenje Božich dźěczi: Ja žym žiwy, niz pak ja, ale Khrystuš je žiwy we mni.

2. Jesußowym wuczobnikam pak njeje doscz, so pod wodźenjom Swjateho Ducha ßami k měrej a pokojej pschińdu, woni maju jako jeho ßwědkojo tez ßwět sa Jesußa dobycz. To je czežki nadawk. Dotal je ßwět tola Jesußa hidźił a saczißnył a jeho wuczobnikam ßo hinak njepóńdźe. Jesuß jim doprědka praji: Budźa waß se ßwojich shromadźisnow wustorkacz; haj czaß pschińdźe, so, schtóż waß mori, budźe ßebi myßlicz, so Bohu na tym ßłużbu czini. A tola je jich dźěło bjes płoda było, jako po Jesußowej pschikasni czinjachu: Dźicze po wschěm ßwěcze a prědujcze to evangelion wschitkemu stworjenju! Jim njeby móżno było, ßwět wo jeho njeprawdosczi a hrěschnej winje pscheßwědczicz, ale ßwjaty Duch budźe to czinicz a budźe psches to jich mózny sakitał a ßobuwojował. Tak Jesuß ßwojim póßłam ßlubi: Hdyż troschtał pschińdźe, budźe wón ßwět schtrafowacz hrěcha, prawdosczе a ßuda dla; hrěcha dla, so do mnje njewěrja. Te ßłowa żadaja bliżscheho rosjaßnjenja.

Schtrafowacz rěka tak wjele każ powuczicz, dowjescz, pscheßwědczicz, k prawemu pósnaczu dowjescz. Swjaty Duch budźe ßwět schtrafowacz hrěcha dla, chze potajkim praji: wón ßwět k pósnaczu dowjedźe, schto je hrěch. Ale njewě dha ßwět to hižom? Hrěch je tola pschestupjenje sakonja, bójskeho abo cłowjeskeho. A so je tajkich pschestupjenjow psche wschu měru wjele, to tez ßwět pschida; w naschich dnjach dźe jasnow doscz njeje sa tych wschelakorych pschestupjerjow sakonja. Ale sa jedyn hrěch ßwět żaneho srosumjenja nima, a runje tón Swjaty Duch schtrafuje, mjenujzy, so do Jesußa njewěrja. Jenotliwe hrěchi, kajkežkuli mjeno maja, cłowjeka do satamanstwa njepschinjeßu, ale to jemu wěczne skaženje naczini, so Jesußa wotpokaże, wot kotrehoż mohł wodacze ßwojich hrěchow dostacz. Sa twoje najhłubsche rany ma Jesuß wustrowjazu żałbu, ale dyrbisch k njemu pschińcz. Schtóż njewěri, budźe satamany.

„Swjaty Duch budźe ßwět schtrafowacz prawdosczе dla, so ja du k ßwojemu Wótzej." Jenoż schtóż je czisty a bjes hrěcha, móże k Bohu pschińcz. Sa tajkeho ßwět Jesußa njeje měł, ale sa najhórscheho hrěschnika, tohodla je jeho kschiżował. Ale psches ßwoje horjestacze a k njebju stpicze je ßo Jesuß wupokasał jako njewinowaty a prawy, kiż njeßesche nasche khorosczе a nałoži ßebi nasche bolosczе. Wo tym Swjaty Duch kóżdeho pscheßwědczi, kiż jemu ßwoju wutrobu wotewri; ale tez wo tym, so je Jesuß nam nětko sczinjeny k prawdosczi. Njebjeßa ßu nam samknjene nascheho hrěcha dla. Jesuß ßamlutki móże je nam wotewricz, hdyż nam ßwoju prawdosczi pschizpiwa a nasche hrěschne brudy s drastu ßwojeje prawdosczе wodźěwa. Ta krej a prawdosczi Khrystußa je moja drasta pschistojna, s tej psched Bohom ja wobstacz chzu, hdyż do njebjeß nuts poczahnu.

A ßuda dla budźe troschtał ßwět schtrafowacz, so fěrschta ßwěta ßudźeny je. Sdasche ßo wschak, so tutomu hłarjej a mordarjej wot spoczatka zyły ßwět ßłuscha. Kak lohke jemu jeho knjeżenje njeczinja! Każ je ßo prěni cłowjek ßamowólnje jeho wodźenju podczißnył, tak pschezo hischcze jeho wudawanju wěrja: pod jeho knjejstwom stacz rěka ßwobodny bycz, ßo wot njeho wodźicz dacz, rěka k mozy, sbożu, mudrosczi pschińcz. Hdże je jedyn, na kotrymż njeby żaneje mozy měł? Jesuß je jenicżki, kotryż jemu njeje podležał. W trojakim nadběhu jeho spytowawschi dyrbi djabol pschewinjeny wot njeho woteńcz, ale jenoż na khwilu. Najmóznischi nadběh spyta na kónzu Jesußoweho skutkowanja. Duchownu a ßwětnu móz, wyßoku radu, Pilatußa a Herodascha, pschecziwo njemu schczuwa. Njeje Jesußa mohł do ßwojich ßyczow popadnycz, chze tola jeho żiwjenje a skutkowanje sniczicz. A jako Jesuß na kschiżu mrějo ßwoju hłowu pokhili, njebě dha czert s dobywarjom? Ale runje na kschiżu bu jeho knjejstwo powalene a wón je wschitkimi, kotsiż jemu pschißłuscheju, saßudźeny. Jeho spjeczenju pschecziwo Bohu bu Jesußowa poßłuschnosczi, jeho pscheßběhowanju bu Jesußowa ponižnosczi, jeho samerej, ßwět skasycz, bu Jesußowy samer, ßwět wumóz, k ßudej. Dźe Jesuß na puczu kschiża ke kraßnosczi a k żiwjenju, je sjawne, hdże pucz czerta wjedźe, a schtóż ßo jemu podczißnje a s hłanjom a hidźenjom, pscheßběhowanjom a bohasaprěwanjom ßo jemu pschitowarschi, tenu je tez na kschiżu jeho wußud wuprajeny. Wschitkim pak, kiż Khrystußej pschißłuscheja, je wußwobodźenje wot czertowstwa psches kschiż saruczene. Tuż pak tez ßo njedaj nichtó wot njeho sawjescz a njebudź jeh wabjenju poßłuschny! .

3. Żohnowanje Jesußoweho woteńdźenja k Wótzej pak ßo tez w tym wopokasuje, so troschtar Jesußa pschekraßnja. Hdyż make s wulkim pschirunamy, njemóżemy husto tez wo cłowjetach prajicz: je derje, so ßu woteschli? Sskowo tak nětkotreje ßwěrneje macżerje, jeje napominanje a warnowanje, bu sazpjene, każ dołho mjes ßwojimi khodżesche; tuż ju Bóh prjecz wsa. Nětko pósnachu, schto ßu na njej měli, nětko pósnacze jeje lubosczе a ßwěrnosczе wozuczi, nětko skutkowasche prawje w żohnowanju, hdżez wonkach trawa na jeje rowowej hórzy rosczе. W njeskónczнej połnosczi ßo to tez pschi naschim Sbóżniku sta. Jeho ßmjercz bě tola najkraßnischi skutk jeho lubosczе, dokelż ßmy psches jeho ßmjercz wumożeni Sswjateho Ducha dostali, kiż nam do wscheje wěrnosczе pucz pokaże. Nětko móżesche Pětr pißacz: wěsczе, so njejsczе se sachodnym ßłébrom abo słotom wukupjeni s twascheho kniczomneho wobeńdźenja, kotrez wot wótzow běschcze nawukli, ale s tej drohej krwju Khrysta, jako teho njewinowateho a njesmasaneho jehnjecza; nětko móże Jan wyskacz: mamy rěczника pola Wótza, Jesom Khrysta, kiż je prawy; nětko móże Pawoł wusnacz: ja ßebi żadam prjecz czahnycz a pschi Khrystußu bycz. Pohladajmy jenoż do knihow notweho sakonja! Kak kraßny steji wobras Jesußowy psched nami, kajke natwarjaze wopißanje jeho bycza, jeho lubosczе, sczerpliwosczе, pschecżelniwosczе, ßwěrnosczе, mudrosczе! Bóh daj, so by ßo nješchto jeho kraßnosczе tez s twojeho żiwjenja ßwěcziło. Hamjen. Lic. M.

Kantate.

Hłóß: Wozuczcze, hłóß Boži wola.

Saspěwajcze Knjesej rjenje
Wy wschitzy, na Joh' mjeno kschczeni,
Kiż psches njoh' Boże dźěczi scze.
W wěrje duscha khodźi w pyschi
A Sbóżnikowe ßłowa ßłyschi:
Schtóż do mnje wěri, njewumrje!
O kajke wjeßele sa dusche wěrjaze!
Sslyschcze, wěrni, schtóż pschewinje ßwět, —
Dostanje tam krónu wěczну prawdosczе!

Saspěwajcze Knjesej rjenje,
Wy dźěczi, młodźi, dorosczeni,
Wy ßywobiki wěrjaze!
Palmy czesczе jemu noschcze,
Joh' ßwjatu hłowu, ruzy koschcze,
Sso we tym Knjesu wjeßelcze!
Knjes Jesuß Khrystuß je
To wěczne żiwjenje! W jeho hnadze
My żiwi ßmy, ßo hibamy,
W nim wěcznje sbóżni budźemy!

Saspěwajcze Knjesej rjenje,
Wy schědźiwzy nětk sestarjeni!
Cantate wěczne bliżi ßo!

Jesuß Khrystuß, Sbóžnik prawy,
Sa žobu cžehnje žwoje stawy
Do njebja, raja Božeho!
Kiž cžerpja s Jesußom, cži s nim tež pójdu dom.
W Jeho rukach sapißani, dom skhowani,
S nim živi žu w Joh' kralestwje.

Saspěwajmy Knjesej rjenje
My — takle droho wumoženi
Wot hrěchow žmjercže na wěcžnje!
Sbóžnik nasch je „sa naß" pobył
Na kschiżu, cžerpił, droho dobył
Nam wěrjazym to živjenje!
Ty, Jesu, wjeßele žy nasche, na wěcžne
Wumoženje! Nasch Sbóžnik žy, my twoji žmy;
Cže szylej duschu khwalimy.

Wěcžna cžesćž Cži, Knježe žkuscha,
Cže khwali wumožena duscha,
Kiž prjedy běsche shubjena.
Wumožniko wulki, drohi,
My nětko wostanjemy twoji!
Ty dasch nam jónu njebjeßa!
Budž Jesu s nami ty wschě dny a hodžiny
S twojej hnadu! Je cžežko nam, stej pschi naß žam
A dohotuj naß k njebjeßam!

Njedžela abo žabat.

Sekta adventistow wucži, so je žwjecženje prěnjeho dnja w tydženju, njedžele, hrěch, dokelž biblija niczo wo žwjecženju njedžele njeporucža; tež kschescženjo, niz jenož židži, maju žedmy dżeń, žabat, žwjecżicż, dokelž je Bóh w žwojim sakonju pschikasał. (2. Mójs. 20, 9—11): „Schěsćž dnjow dyrbisch ty dźěłacž a wschitke twoje dźěło cžinicż; ale žedmy dżeń je žabat teho Knjesa, twojeho Boha, na kotrymž njedyrbisch žane dźěło dźěłacż; pschetož sa schěsćž dnjow je tón Knjes njebjo a semju stworił a wotpocžowasche žedmy dżeń; tohodla požohnowa tón Knjes žabatny dżeń a žwjecżesche jón." Tuta kasń, tak wudawaju, sa wschitke cžaßy a ludy płacži. Je temu tak? Ssabat snajachu jenož židži, niz póhanjo, jako póhanam evangelion prědowachu, jim žwjecżenje žabata nadpołożichu. Khrystuß je žabat, wot Mójssaża wustajeny, sběhnył, a wón je wjetschi dyžli Mójssaß. Hdyž adventistojo měnja, na wěstym dnju w tydženju wschitko leji a tón ma runje žedmy bycż a niz prěni, jim žłowa japoschtola Pawoła napschecżiwo stajimy (Kol. 2, 16): „Njedajcże žo nikomu žudżicż jědże abo picża dla abo wustajenych žwjatych dnjow abo nowcho měßaza abo žabatow dla; kotrež žu scżěń byłe pschichodnych wězow; ale cżěło je Khrystußowe. So žohnowanje žwjateho dnja wot teho wotwißuje, so jón žedmy dżeń žwjecżimy a niz prěni, je hołe wumyßlenje. Woprawdżity kschescżan žebi hłowułamanja njecżini s wězami, kotrež sa jeho snutskowne živjenje žaneje ważnoscże nimaja. Boże kraleństwo njeje jědź ani picże, ale prawdoscż a měr a radoscż w žwjatym Duchu, a myßl tsecżeje kasnje je a wostanje, kaž ju nam Luther wukkaduje: My žo dyrbimy Boha bojecż a jeho lubowacż, so bychmy prědowanje a Boże žkowo njesazpili, ale sa žwjate měli, radši žłyscheli a wukhyli.

Ale kak dha žu kschescżenjo na to pschischli, prěni dżeń we tydženju, njedżelu, žwjecżicż? Wo tym nam nowy testament wujaßnjenje dawa. W prěnschich cżaßach kschescżanskeje zyrkwje stejitej žabat a prěni dżeń tydženja porno žebi, ale mjes žobu w žanym swisku njestejitej. Na prěnim dnju w tydženju je Jesuß stanył. Hižom na wjec.oru tuteho dnja jeho wucżobnikow shromadżenych widżimy a stanjeny žo jim sjewi. Tydżeń posdżischo maja na žamßnym dnju saßo žwoju shromadżisnu, w kotrejž jich Jesuß snowa žwjatocżnje postrowi. Sswjatki je saßo prěni dżeń tydżenja, potajkim dżeń Khrystußoweho horjestacża, na kotrymž běchu wschitzy w jenej myßli hromadże. Hdyž w japoschtolskich skutkach 20, 7 rěka: Na prěnim tydżenjowym dnju pak, jako žo wucżomnizy běchu shromadżili, so bychu khlěb łamali, prědowasche jim Pawoł, — njeklinczi to kaž rosprawa wo tym, schtož bé powschitkowne waschnje? Prěni dżeń w tydżenju žo kschescżenjo k žwojim Božim žłużbam sendżechu. Hdyž Pawoł 1. Kor. 16, 2 piża: Na kóżdy prěni dżeń w tydżenju kóżdy mjes wami wotpołoż pola žebje a nahromadź po žwojej dobrej woli, schtož Bóh wobradźi, — nimamy tu hižom njedżelsku sběrku, każ ju hischcże njedżelu po Božej žłużbje husto sběramy? A hdyž sjewjenje žwj. Jana 1, 10 wo Knjesowym dnju rěcži, mamy tu bibliske mjeno njedżele: njedżela je Knjesowy dżeń. Drje žu cži kschescżenjo, kiž běchu prjedy židži byli, khwilu hischcże woboje žwjeczili, žabat jako dżeń wotpocżinka a njedżelu jako dżeń Božeje žłużby, ale jako pschezo wjetscha žyła póhanow, kiž žabat njeběchu snali, k wěrje pschińdże, žo žabat pschezo bóle shubi. Kschescżenjo Knjesowy dżeń, tutón dżeń wjeßela nad horjestacżom Khrystußowym, žwjecżachu a žebi jako dżeń žwojich porjadnych Božich žłużbow wuswolichu. A pschi tym dyrbi wostacż.

Lic. M.

Nascha evangelska zyrkej.

(Pokracżowanje.)

„Evangelski tydżeń" scżěhowasche póndżelu, 20. haprleje, „akademiski tydżeń", kotryż nasche evangelisko-lutherske krajne konsistorstwo w Drježdżanach wuhotowa, a to woßebje sa duchownych krajneje zyrkwje. Wotpohlad bě, pokasacż tukhwilne stejnischczo a dżěło bohoßłowstwa a dacż wobdżělnikam tuteho wuhotowanja mózność, žebi nowcje wědomoscże pschißwojicż w cżitanjach, — „Vorlesung" praji profesor a studenta, — kotrež buchu tam wot powołanych wucżeńzow dżerżane. Jena zyrkej — a tak tež jedyn sarał — njemóże dospołnje žwoje nadawki dopjelnicż, hdyž njepostupuje s tym, schtož wucżeni wusbytkuja na polach wědomoscże, kotrež s nabożinu a s zyrkwju swißuja abo žo někak dótkaja. Tajkemu postupowanju bě khětro sadżerżała wójna a hischcże bóle cżežke lěta po njej, woßebje s tym, so njebě mózno, knihi wudacż a knihi kupowacż. Tohodla bu tuto wuhotowanje wot duchownych s wulkim dżakom witane. Na 300 žo wobdżěli; mjes nimi běchu drje 13 žerbzy duchowni. Nimo toho běchu tam tež woßadni, woßebje s Drježdżan a s wokoliny žobu pschitomni. Bu sjawne, so žo nascha evangelska zyrkej hiba, so postupuje, so žo prózuje, žebje a žwojich duchownych a žwojich woßadnych wuhotowacż sa dżěła a nadawki a sa wojowanja, kotrež tu a kotrež pschińdu.

Póndżelu, 20. haprleje popołdnju w 4 hodż. bě w evangelskej dwórskej zyrkwi sawodna Boża žłużba. Krajny biskop Jhmels prědowasche, so složujo na Jan. 16, 12—15 a da nam sa heßło sa tutón tydżeń shromadneho dżěła to žłowo: „Do wscheje wěrnoscże, wiedżeni wot Swjateho Ducha, postupujo we wobstajnym wudospołnjenju!" Woßada njeßmě, tak prajesche nasch krajny biskop, thelogiju abo bohoßłowstwo sanjechacż, a bohoßłowstwo njeßmě sabycż, so ma woßadże žłużicż. — Boži dom, kotryż je snutskach zyle hinak twarjeny hacż žmy to hewak swucżeni, bě wot jich wjele wopytany, tež wot woßadnych. K sawodej Božeje žłużby sapiska nam snaty wodżer sakskich posaunistow, farał Müller se žwojimaj žynomaj a s pomoznikom kraßnje a pschenodżawschi tež khěrluschaj, na kónzu saßo.

S Božeho doma wustupiwschi, khwatachmy do towarschow-

nje, hdźež bě ſa naſche dźěło najwjetſcha rjana ſala wobſtarana. Preſidenta krajneho konſiſtorija, k. D. dr. Boehme, pokaſa, ſhromadźenych poſtrowiwſchi na ſaměr tuteho wuhotowanja. Pſchi tym wupraji dźak a pſchipósnacźe zyrkwje duchownym krajneje zyrkwje, kotſiž ſu w cźaſach inflazije a drohoty ſaſtawali ſwoje ſaſtojnſtwa, njech bě też nuſa huſto doſcź jara wulka.

Na to ſapocza hnydom D. Girgenſon, profeſor Lipſcźanſkeje univerſity, ſwoje cźitanje abo ſwój wědomoſtny pſchednoſchk, kotryž bě na 4 hodźiny prěnich dnjow poſtajeny. Dowjedźe naš do noweho a najnowſcheho nabožneho duſchowědomſtwa (Religionspſychologie). Dalſche pſchednoſchki, ſwjetſcha ſchtyrihodźinſke, kotrež ſo na dny hacź do pjatka rozdźělichu, dźerźachu nam dalſchi tſjo profeſorojo Lipſcźanſkeje univerſity, mjenujźy D. Alt wo wědomoſtnych dźělach, kotrež ſo ſe ſtarym ſakonjom ſaběraja; D. Frenzel wo nowocźaſnym wukubłanju a wocźehnjenju dźěcźi a młodźiny; D. Leipold wo ſwiſkach, kotrež ma naſch Sbóžnik we ſwojej wucźbje ſe židowſtwom ſwojeho cźaſa. K tutym ſchtyrjom pſchidźěli ſo krajny biſkop, kotryž bě, prjedy hacź ſwoje ſaſtojnſtwo naſtupi, też profeſor Lipſcźanſkeje univerſity. Cźitaſche nam wo ſa naſch cźaš wulzy waźnych nadawkach, kotrež ma zyrkej dopjelnicź, wo ſozialnym dźěle. Po dokónczenju cźitanjow bě kóždy raz debatta abo roſmołwa, kotraž bě žiwa a kóždy raz k wudoſpołnjenju błyſchaneho pſchinoſchowaſche.

(Pokracźowanje.)

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sſerbſka prědarſka konferenza je ſwoje poſedźenje na 3. junija wotſtorcźika.

W Lubiju běchu ſo pónděelu 4. meje ſ Lubijſkeho zyrkwineho wokrjeſa ſeſchli duchowni a woſadni ſaſtupjerjo, ſo bychu ſo wuprajili wo wólbje do ſynody, do kotrejež maja dźeńſa, 10. meje wolicź duchownoho ſaſtupjerja ſa k. Lic. Mrózaka. Jenohłóſnje ſo wuprajichu ſa wólbu k. farara Stamma-Wóſborkſkeho. — K tutej ſhromadźiſnje pſchiſamkny ſo wokrjeſna konferenza duchownych, w kotrejž k. farař primarius Wallenſtein-Lubijſki pſchednoſchowaſche wo nadawkach, kotrež ma naſcha zyrkej w tutym cźaſu. Wſchelake jenotliwe praſchenja buchu pſchi tym wuſběhnjene, tak ſwjecźenje njedźele, abo lěpje: wotſwjecźenje njedźele. Woſebita njehoda je to, ſo towaŕſtwa ſwoje ſwjedźenje ſobotu wuhotowaju, ſ cźimž njedźelu a Boże ſłužby kaža; ſamo ſa cźaſ Božich ſłužbow, njedźelu dopołdnja, maja wſchelake towaŕſtwa ſwoje wuhotowanja. Tu maja woſadni ſaſtupjerjo a ſ nimi kóždy, kotryž je ſa ſwjecźenje njedźele a ſa prawe kſcheſcźijanſke žiwjenje, wuſtupowacź ſa to, ſo by to hinak było.

Liſtowanje.

D. w B. ſa Rogate (Boże ſtpicźe)
B. w B. ſa Exaudi.

Samołwity redaktor: farař **Wyrgacź** w Noſacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa **Arnošt Serbomił.**

XXIV. Změrowanje njewjedra.

Galilejske morjo je krasny wulki jězor, w Palestinje, přez kotryž rěka Jordan běži. Jeho woda je módra. Morjo ma cyle wosebity napohlad. Je skoro dwanaće a tři štwórćiny mil dołhe a na najšěršim městnje nic cyłych wósom mil šěroke, je podobne krušwje a dokoło wokoło wobdate z horami. A tak so stawa, zo, hdyž skhadźa horce palestynske słónco, přićehnje njehnadźicy hrimanje z wichorom, kiž morjo zběha do wysokich žołmow. A tuž su často rybarske čołmy, na nim pluwace, we wulkim straše. Knjez Jezus běše někotre hodźiny ludźom předował z čołmika, na kotrymž stoješe. A hdyž běše mučny, kazaše wučobnikam, zo bychu jeho přewjezli přez morjo na druhu stronu. Wón lehny so sam do čołma a wusny. Čołm, čěrjeny z płachtami, nad nim wupřestrjenymi, so měruje njeseše po jězoru. Ale z dobom nazhonići rybarjo spóznachu, zo so hrimanje bliži. Jako dobri łódźnicy wězo płachty sćahnychu, a čakachu, doniž so hrimanje njeminje. Ale hrimanje běše nimo měry krute. Žołmy běchu wysoke a čołm so strašnje nakhileše. Nazhonići łódźnicy, kiž běchu hižo wjele hrimanjow přětrali, bojachu so, zo so zatepja. A Knjez Jezus spaše. Hrimanje jeho njewubudźi.

Ale we tutym swojim straše Jeho wučobnicy wubudźichu a dźachu k njemu: „Mištrje, Ty so njestaraš, zo my hinjemy?“

Knjez Jezus wocući a so njeboješe. Wědźeše, zo Jeho Wótc je stworił njebjo a zemju a morjo, a zo je Jemu dał wšelaku móc na zemi. A tuž rěčeše k morju: „Womjelkni a změruj so.“ A hnydom morjo so změrowa. To běše zawěsće dźiwna wěc. Wučobnicy lubowachu Knjeza Jezusa a wjedźachu, zo je Boži Syn, ale tola so dźiwachu tutej jeho mocy.

Hišće njeznajachu Jezusowu móc, kaž bychu ju měli znać. Knjez Jezus znaješe jich mysle. Woni běchu widźeli, kak wustrowješe khorych a wuhonješe djabołow, ale zo změruje hrimanje, to sebi njeběchu myslili.

Knjez Jezus chcyše, zo bychu měli do njeho wěstu njewobmjezowanu wěru.

Knjez Jezus nas wuči, zo bychmy do njeho měli też my wěstu krutu wěru. Wón ma móc změrować też hrimanje. Ničo njeje jemu njewažne. Štóž so na njeho spušća z cyłej wutrobu, njebudźe wohańbjeny. Wón je z Knjezom nade wšitkimi też dźensa, kaž běše z Knjezom nad roznjemdrjenym morjom před dźewjatnaće stow lětami.

Někotre dźěći so boja, hdyž so błyska a hrima. Knjez Jezus nas škita, wón nad nami stražuje a njedopušći, zo by so nam stało něšto złeho. Wón chce, zo bychmy měli do njeho krutu wěru też w hrimanjach žiwjenja a w njezbožu.

Přidawk: **Znjesła wusměšenje za přećelku.**

Hromadka khudych dźěći wróćeše so runje z prózdninow na kraju, hdźež běše pósłana wot lubosćiwych přećelow, zo bychu so tam zhrabałe a zesylniłe.

Přewodźerka słyšeše cyłu rjadu posměškow, kotrež padachu na Madleńku, mału holčičku. Druhe dźěći pytnychu hakle nětko, zo ma na nohomaj wulke črije.

„Nó“, rjekny Madleńka, „wšsće te črije njejsu moje. Wone słušeja Marcy. Wěm, zo su wulke, ale jejna maćerka nima hižom dołho žanoho dźěła a tohodla jej njemóže kupić nowe črije. Ale tohodla sym požćiła swoje črije Marcy.“

„Wěsće“, rjekny Madleńka knježnje wučerca a pohlada na nju, „Marka je moja přećelka.“

Što wšo čini kóždy za přećela. Ale kak wjele wjacy je Knjez Jezus činił za nas, kiž nas mjenuje swojich přećelow.

Čišło 20. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin **17. meje 1925** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Smolerjez knihićišchćerńje a knihańje sap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaći na měšaz 15 słotych pjenježkow.

Rogate.

Scź. Jana 16, 23:

„Sawěrnje, sawěrnje, ja praju wam: Sa čoſ wy Wótza proſyć budźeće w mojim mjenje, to budźe wón wam dacź!“

Jandźel Boži dźenſ ſerbſki kraj pſcheńdźe. Wón ſaſtupi do kóždeho domu. Wón ma na kóždu ſwójbu a wſchitke jeje ſtawy waźne, ſwjate, ſa čaſ a wěčźnoſcź rosſudźaze praſchenje. Twoje wóčko jandźela njewidźi. Twoje wucho jeho čichi ſtup njeſłyſchi, ale wón tu tola je a ſtupa wot wjeſki k wjeſy a ſ domu do domu. Woſebje rad tež do zyrkwjow ſaſtupuje. Wón je nutrny poſłuchaŕ, ale ſ dobom tež kedźbliwy pruhowaŕ, hacź ſo Boža ſłužba ſtanje jenoź na ſdaće a je łža pſched Bohom abo hacź je modlenje w duchu a w prawdźe. Tak dźenſa jandźel Boži ſerbſki kraj pſcheńdźe. Wot Boha wón wuńdźe a k Bohu ſo tež ſaſo wróćźi. Wot Boha je dóſtał waźne póſołſtwo, khutne napominanje ſa naſ ſerbſki lud. Kotre? „Rogate, modlće ſo!“ Kak ſteji, tak ſo jandźel praſcha, ſ waſchej modlitwu w zyrkwjach a w domach, pſchi kolebkach waſchich dźěćźi a w komorkach waſchich mrějazych? Kak ſ waſchej modlitwu ſteji?

1. Sawěrnje ,ja praju wam: „Saczoź wy Wótza proſyć budźeće w mojim mjenje, to budźe wón wam dacź!“ Tuto ſłowo je tež ſaſo, kaž ſwjate ſćenje na Jubilate a Cantate, wſate ſ poſłednich rěčźow Jeſuſowych. Poſłednja nóz do kſchižneje ſmjerće naſcheho Sbóžnika bě pſchiſchła. Kaž dźěćźi wokolo ſwojeho mrějazeho nana, tak ſu ſo wucźomniźy ſhromadźili pſchi ſwojim Knjeſu. Woni bóle a bóle póſnacź počźnu: Čaſ dźělenja tu je. W hłubokej ſrudobje ſedźi ta horſtka pſchi ſwojim wučerju a poſłucha na jeho ſłowa bójſkeje luboſće, wěčźneje wěrnoſće a njebjeſkeje kraſnoſće. „Sa čoſ wy Wótza proſyć budźeće w mojim mjenje, to budźe wam dacź.“ Wo modlitwje naſch Knjes rěčźi. Kak pola tebje ſ modlitwu ſteji w domje a we wutrobje? Modliſch ſo? Hdy ſy poſledni króć ſo modlił? Bě dźenſa rano? Bě wčera wječor? Njebě ſa zyły tydźeń? Njemodliſch ſo ſyła wjazy? Ssy ſo modlitwje zyle wotrjeknył? Snaty paedagog, kiž bě něhdy nahladowaŕ też na něſkotrych ſerbſkich wučerńjach, njeboh Grüllich ſ Drježdźan, ras piſche: „Kak je to rjenje a poſběhuje wutrobu, hdyž rano pſches čichu wjeſ wonka na kraju dźeſch a ſ dobom ſběhnje ſo klinčenje a ſpěwanje. Schtó ſpěwa? Dźěćźi w ſchuli ſwój rańſchi khoral ſpěwaja, ſpěwaja ſe ſwojim wučerjom rańſchu modlitwu. Wſchitko rad poſłucha. Tu abo tam jedyn na dróſy poſaſtanje. Ssuſoźa ſebi wokna wotewrja, ſo bychu ſpěwanje lěpje ſłyſchećź móhli. Ratař ſa pluwom na khwilku we ſwojim dźěle poſaſtanje.“ Pſched lětami bu dźěćźom modlenje a ſpěwanje w ſchulach ſakaſane. Też dźenſ hiſchće njeje ſo rańſcha modlitwa ſaſo do wſchěch ſchulow wróćźiła, hdyž też je dawno ſaſo dowolena. Też niz do wſchěch ſerbſkich ſchulow. To ſym njedawno naſhonił. Pſched krótkim je ſo paćerſka wučba ſaſo ſapočała. Lědma běch njedawno prěnju hodźinu dokonjał, počachu něſkotſi hólzy ſa ſwojimi čapkami hrabać a chzychu ſe jſtwy won cźěricź. To hiſchće ſo mi ſa wſchě dołhe lěta mojeho ſaſtojnſtwa ſtało njeje, ſo bychu dźěćźi bjes modlitwy paćerſku wučbu wopuſchćźicź chzyke. Modlitwa bě tutym dźěćźom ſe ſchule hižo tak jara wozuſnjena, ſo też ſo na paćerjach ani na modlitwu njedopomnichu. Čim dlěje je ſchula bjes modlitwy, čim bóle zuſa je modlitwa dźěćźom. A je w domach a to też w ſerbſkich domach lěpje? Njedawno běch na khwilku do burſkeho kubła ſaſtupił, ſo bych tam ſtaru khoro-

watu macź wopytał. Wona mi se žwojeho žiwjenja powědasche. Rad poßłuchach. Waţne ji woßebje bě, kak bě něhdy na kuble kóţdy kuczik a kóţda komorka ſ wjele modlitwami žwjeczena była. Teţ jeje žyn bě w tutym modleŕſkim duchu woczehnjeny. Pſched létami pak bě do domu czeledź ſaczahnyła, kiž bě ßo pſchi blidowych paczerjach žmjała. Tehdy je mkody bur ſ blidowej modlitwu pſcheſtał. Nětk pak mamy, tak powědasche macź, ſaßo lěpſchu czeledź. Duž žym žyna proßyła, ſo by ſ paczerjemi ſaßo ſapoczał. Ale ſchto je mi wotmolwił? „Macźe, nětk ja blidowe paczerje žam wjazy njemóžu.“ Tak je naſch lud bóle a bóle lud bjes modlitwy. Czi jeni žu pſcheléni ſa modlitwu, czi druſy nimaja žaneje khwile, ſ Bohom rěczeć. Tam pobrachuje nutrnoſcź a wěra. Tam ßo hanibuja ruzy ſtykowacź, žu tak jara hordźi na žwoju człowiſku móz a mudroſcź a wuſtojnoſcź. Woni nóchzedźa ßo modlicź. To je duchowna žmjercź. Duſcha, ſ Boha rodźena duſcha, ſa wěcznoſcź powolana duſcha ßo ſe žłodźiſnami žwěta ſpokoji a žebi njeżada wjazy po Boſy. Wona je žiwa w ſeńſkim a czaßnym a wſcho wěczne a bójſke a njebjeſke ßo ji pſchezo bóle ſhubjuje. Kak ſteji ſ modlitwu pola tebje? Wužiwaſch žwój wſchédny khlěb ſ dźakowanjom? Wocźehnjeſch žwoje dźěczi ſ napominanjom k Bohu a modlitwu a ſ dobroproſchenjom? Hromadźiſch žwój dom do domjazych nutrnoſczow rano a wjeczor? Hdyž niz, ſapocź dźenża wjeczor ſaßo! Sapocź dźenża ſaßo na tutej wot žmilneho Boha tebi lětża hiſchcźe datej njedźeli modlitwy! Rogate modlcźe ßo!

2. Ale kak? Sso modlicź a modlicź je wulki rosdźěl. Wjele, ſchtoż ßo modlitwa bycź ſda, tola żana modlitwa njeje, ale kża pſched Bohom a cźłowjekami. Hdyž rěczi ſ Bohom, ale duſcha niczo njewě a je roſproſchena, potom takſe žłowa tola żana modlitwa njejßu, ale njewužitne wužiwanje Bożeho mjena a jeho žwjateho žłowa. Kaž ßo pěkne dźěczo wjeżeli, hdyž žmě ſ nanom a macźerju rěczeć, tak ßo wěrjazy kſcheſcźijan wutrobnje wjeżeli, hdyž žmé ſ nutrnoſczu ſe žwojim Bohom rěczeć. To je tola njewurjekniwje wulka hnada a luboſcź Boża, ſo ßo modlicź žměmy, ſo žmilny Bóh nam dźenża ſaßo prajicź da: Wy khude, žłabe cźłowiſke dźěczi we waſchej braſchnoſczi a žłaboſczi, we waſchich nuſach a ſpytowanjach, Rogate, modlcźe ßo ſo na pratwym puczu woſtanjecźe, ſo móz a poßylnjenje ſa dobre bědźenje w žiwjenju dóſtanjecźe, ſo duſchu njeſhubicźe, pſchetoż duſchu ſhubicź rěka wſchitko ſhubicź! W naſchim ſchpruhu tón wulki modleŕ Jeſuß žam naß wucźi: Modlcźe ßo „w mojim mjenje.“ Schto to rěka? Ma tuto mjeno žamo na žebi hižo dźiwy cźinjazu móz? Pſchi Bożej žłużbje duchowny na woltarju huſto žwoju modlitwu ſkónczi: „To proßymy Jeſom Khryſta dla.“ Tak modlachu ßo kſcheſcźijenjo rad hižo w prěnich létſtotkach, ale Jeſuß žam je naß wucźił, ßo modlicź žwjaty „Wótcźe naſch.“ Tuta modlitwa wſchěch modlitwow ßo njeſkónczi ſe žłowami: Tak proßymy w Jeſußowym mjenje. My póſnajemy: W tutym žłowje žamym njeleži hiſchcźe ta dźiwna, wulka móz modlitwy. Ně, w Jeſußowym mjenje ßo modlicź, rěka w dowěrje na jeho wumóżerſki ſkutk, na jeho ſaßłużbu ßo modlicź. Snaty athenſki wótcźinz Themiſtokles bu wot žwojeho luda ſ kraja wuhnaty. W žwojej nuſy wón khowanku pola njepſchecźelow žwojeho luda pyta. Wón proßy krala Admetoßa wo ſchkit. Ale kak chze pola njeho, kiž bě jeho pſchecźiwnik, hnadu namakacź? Wón wuhlada kralowe dźěczo a wosmje je na ruzy. Tak ſtupi pſched krala Admetoßa a rjekne: Ja bližu ßo tebi ſ próſtwu wo žmilnoſcź a pomoz, ale ja njepſchikhadźam žam. Twoje dźěczo mam na rukomaj. Twoje njewinowate dźěczo rěczi ſa mnje, proßy ſa mnje, twojeho dźěſcźa dla žmil ßo na mni, kiž žym wuhnaty ſe žwojeje domiſny a pola tebje khowanku pytam. W Jeſußowym mjenje proßycź, rěka, niz žam pſched Boże wobliczo w modlitwje ſtupicź, ale ßo we wěrje ſ Jeſußom ſjednocźicź, na njeho twaricź, na njeho ßo powołacź. Schtoż ß w Jeſußowym mjenje modli, ma žyna Bożeho na žwojej ſtronje, Jeſuß jeho ſaſtupuje, ſa njeho dobroproßy. Tajka modlitwa je najpokorniſcha modlitwa, ale ſ dobom tola najßylniſcha modlitwa, dokelž ma ſbóżſnika žameho na žwojej ſtronje. — Ale w Jeſußowym njenje ßo modlicź, rěka tola woßebje teţ w duchu Jeſußowym ßo modlicź, ßo modlicź tak, kaž je wón ßo modlił, proßycź wo to, ſchtoż je wón žebi wuproſchował. Niz ſ kóżdej próſtwu žměſch ty pſched Bże wobliczo ſtupicź, ale jenoż ſ tajkimi modlitwami, kiž žu w duchu a w luboſczi Jeſußowej ſpěwane a kotrymž naſch Knjes žam žwoje Haj a Hamjeń pſchiſtaji. Wo kajke kniczomnoſcźe pak proßymy my huſto! A wo cźo je Jeſuß proßył? So by Boża wola ßo ſtała, Boże mjeno ßo žwjecziło, Boże kraleſtwo ßo twariło! Tu mamy wſchitzy wukhnycź a kak wjele hiſchcźe wukhnycź. Hdyž duchowny na woltarju ſteji, hdyž khutny modleŕ w komorzy ßo modli, wurjeknjene je to žłowo rucźe: Ja proſchu w Jeſußowym mjenje, ale dokonjana je tajka modlitwa jenoż potom, hdyž je wujſchła ſ luboſcźe, kiž Jeſuß ma, hdyž je ſpěwana ſ podacźom do Boźeje wole, kaž je wón jo we wutrobje noßył, hdyž je modlitwa w jeho wěrje a w jeho duchu.

3. Hdźe pak tak ßo modlicź wukhnjemy? Ssnadno w nuſy? Naſch lud tola praji: „Nuſa ßo modlicź wucźi.“ Hdy je David žwoje pſalmy ſpěwacź wukhył, tute modlitwy, kiž naß po lěttyßazach hiſchcźe hluboko natwarja? W nuſach žwojeho žiwjenja. Cźim cźěßniſcha je ſemja, cźim žwětliſche žu njebjeßa. Nuſa ßo modlicź wucźi, ale pſchezo? Nuſow mamy w naſchim ludu nětk runje doſcź a na doſcź. Hdy by nuſa pſchezo k Bohu wjedła, potom na žyłej ſemi żadyn lud njeby pobożniſchi bycź mohł a dyrbjał, hacź naſch lud. Bohu dźak, ſo druheho a lěpſcheho pomoznika a wucźerja mamy. Jeſuß žwojim wucźomnikam w poßlednjej nozy pſchezo ſaßo pomoz žwjateho ducha, ducha wěrnoſcźe a modlitwy, žlubi. Wón hakle je jich prawje ßo modlicź wucźił. Prjedy wołachu we wichorach a ſtorkach žwojeho žiwjenja: Knjeże pomhaj nam, my kónz wosmjemy! Potom pak, hdyž buchu ſe žwjatym duchom kſcheczeni, khwala ßo teţ tyſchnoſczow a khwala Boha w jaſtwach a rjeczaſach. Prjedy proſcha: Daj naß žedźicź k twojej prawizy a lěwizy, potom pak proſcha wo měr duſche a wjeżele na Boſy a žylnu wěru w bědźenjach. Ssu to hiſchcźe cźi žami wucźomniży? Schtó je jich tak modlicź wucźił w Khryſta mjenje? Duch Boži. Wón je hiſchcźe żiwy a chze teţ naſche wutroby pſcheměnicź, roſßwětlicź, wußwjeczicź ſa wěryßylne modlitwy w Khryſta mjenje.

4. A kajke žlubjenje ma tajka modlitwa? Sawěrnje, ſa cźoż Wótcźa proßycź budźecźe w mojim mjenje, to budźe wam dacź. Wulke, majeſtetiſke žłowo! Ale je teţ wěrne abo je tak, kaž ſtotyßazy wnaſchim ludu praja: Wſcho ſtawa ßo po ſakonjach natury. Zyle njemóżne je wſcho wußłyſchenje modlitwy. Sswět je wulka maſchina, hdźeż tyßaz a ſaßo tyßaz kołow do ßo pſchima. Modlitwa niczo njeſamóże! Ale tu tola pißane ſteji: „To budźe wón wam dacź.“ To praji Jeſuß, kral wěrnoſcźe. To praji wón pſched wrotami žwojeje kſchižneje, hórkeje žmjercźe. To praji tón, kotrehoż żyłe żiwjenje je jena wulka, žwjata, kraßna modlitwa, wot Wótza wſchědnje a ſtajnje wußłyſchana. Sso wě, hdyž my wo jěd ſa duſchu naſcheho dźěſcźa proßymy, naß wón wußłyſchecź njemóże. Hdyž my wo ſeńſke kniczomnoſcźe proßymy, kiž bychu naſche ſkaženje byłe, dyrbi Bóh mjelczeć. Wón wjedźe naß po žwojej radźe, a tuta je ſtajnje dobra, hnadna a žmilna. Boże pucźe žu lute žłónzo a žwětło teţ tam, hdźeż naſche wóczko jenoż nóz a cźěmnoſcź widźi. W żerbſkim domje ſnajach pſched létami wboheho Lazara na khorołożu. Ras ßo jeho wopraſchach, hacź je hdy teţ hižo wo žwoje wuſtrowjenje Boha proßył. Żenje jeho wotmołwjenje njeſapomnju. „To njejßym. S prě-

nja niz, dokelž wěm, so mi Bóh ani dźeń dléje cerpicz njeda, hacz je sa mnje nusne. S druha niz, dokelž Bóh chze, so žiwój kschiž njeßu, duž chzu też ja. A s tšecza niz, dokelž sa cełko proßyc nochzu, hdyž mam hischcze tak wjele sa moju duschu proßyc." Tón bě srosymik, schto rěka: Sso modlicz w Khrysta mjenje! Rogate, modlcze žo!

Nascha evangelska zyrkej.

(Pokraczowanje.)

(Pokraczowanje.)

Hnydom prěni dźeń, póndźela, pschinjeßy sa wschěch wobdźělnikow niz jeno ale też sa Drježdźany a daloku a schěroku wokolinu něschto woßebite: Schwedski arzybiskop Söderblom, duzy do Züricha, bě w Drježdźanach posastał, kaž tydźenja hižo naspomnichmy, a mějesche wjeczor pschednoschk wo praschenju: „Cžehodla žym Lutherski?" Sala bě hižo do cžaßa pschepjelnjena; ludźo stejachu na khodach. Krajny biskop Jhmels postrowi schwedskeho hosca wutrobnje, kotremuž shromadźeni, kaž też prjedy krajnemu biskopej, s pschikleskom howdowachu. Arzybiskop Söderblom, wobleczeny s jednorej cžornej drastu, kaž to wona postajena sa schwedskich biskopow, rosjaßni nam w jednorej ale cžistej němskej rěcži swiski evangelsko-lutherskeje zyrkwje s kschesczijanskej zyrkwju; nascha lutherska zyrkej njeje jena nowa, hakle 400 lět stara zyrkej, ně, wona je dźěl abo wotnoha teje jeneje kschesczijanskeje zyrkwje; tuta jena kschesczijanska zyrkej je žo we běhu lět dźěliła do dźělow abo halosow abo wotnožkow. Wón je lutherski — a my s nim — tohodla, dokelž w tutym lutherskim wotdźělu teje jeneje kschesczijanskeje zyrkwje to stare a tola stajnje nowe evangelion najczischczische wukhowane. Mózne saklincza na kónzu shromadźisny Lutherowe: „To žłowo dyrbja wostajicz a žanoh' dźaka dóstacz." Spěwachmy wschitzy stejo, žebi tak w duchu sawdawajo ruku s rjekom s Gustav-Adolfskeho kraja a jemu dawajo na pucz sbožopschecza sa jeho wojowanje, w kotrymž wón steji sa luthersku zyrkej.

Ssrjedu wjeczor wobhladachmy wobdźělnikow a krajne konsistorium a profesorow w towarstwje a rosmołwje; chzychmy žo bjes pschednoschkow a rěczow mjes žobu sesnacz a wuprajicz. — Schtwórtk wjeczor poskicži D. Alt psched polnej salu sjawny pschednoschk wo wědomostnych pschepytowanjach, kotrež žo w žlubjenym kraju stawaja; pschi tym pokasa žwětle wobrasy. S tajkimi pschewodźesche też D. Leipold dźěl žwojeho pschednoschka, nam pokasujo woßebje twar a wuhotowanje synagogow.

S krótkej nutrnoscži skónczi pjatk po pschipołdnju krajny biskop tutón „akademiski tydźeń", kotryž njebudże bjes žohnowanja sa zyrkej a sa woßady. Wšachmy žobu dom też to pschilubjenje, so bě to prěni pospyt a, so chze zyrkej s tajkim dźělom postupowacz.

III.

„Evangelski tydźeń" a „Akademiski tydźeń" běschtej wuhotowanje bóle sakskeje evangelskeje zyrkwje sa Saksku. Tsecži tydźeń swoła zyłu evangelsku zyrkej Němskeje hromadu, — też Wien bě sastupjene — a to k wustupej, kotryž bě mózny, žylny a ważny. 41. kongreß snutskowneho mißijonstwa s zyrkwino-sozialnym kongreßom bě sa 26. hacz 30. haprleje do Drježdźan swołany a je tam w tutych dnjach 48 jenotliwych wuhotowanjow a shromadźisnow měł, a na wschě je žo žwěru a pilnje dźěłało wot mužskich a žónskich zyłeho kraja. A sa cžo je žo dźěłało? Sa to, so njeby nasch zyły lud, kotryž we wulkej nusy, haj w žmjertnym strasche, padnył do sahuby ale so by był wumóženy. njech też w poßlednjej hodźinzy! To njeje ta najwjetscha nusa a tón najwjetschi strach, so to w politiskim tajka měschenza a w hospodarskim tajke klazanje, ně, ale so nasch lud snutskownje khory, so jeho snutskowne mozy skażene, to cžěri jón k sahubje, a to cžim bóle toho dla, dokelž jich wjele njewidźi tute strachi abo nochze widźecz a dokelž jich hischcze wjazy niczo njeczini pschecziwo tutomu skażenju. Tutaj kongreßaj w Drježdźanach běschtaj lute spósnacze tuteje snutskowneje žmjertneje nusy nascheho luda a běschtaj lute dźěło sa wotpomhanje a sa wumóženje; wonaj běschtaj tak jene mózne a rjane wobžwědczenje evangelskeje wěry a evangelskeje zyrkwje a kschesczijanskeje lubosczе.

To pschipósnachu też krajne a statne wyschnoscze, kotrež s zyrkwinymi wyschnoscemi kongreßaj witachu na radnizy w Drježdźanach a w Mischnjanskim domje. Snutskowne mißijonstwo je pschipósnata wulka móz w kralestwje kschesczijanskeje lubosczе — jenož tu a tam we woßadach namakaju žo hischcze tajzy, kotsiž sa snutskowne mißijonstwo niczo wysche nimaju! —

Kaž sawod tak bě wukónczenje tutoho dźěła Boża žłužba. Sawodnu Božu žłužbu dźerżesche biskop D. Bernewitz wo Jerem. 8, 19—22: „W cžim wobsteji ta nusa? Hdże jow ta nusa? Hdże s tutej nusu?" Krajny biskop Jhmels skónczi zyle wuhotowanje se žwjatocznoscžu w kschižnej zyrkwi, pschiwołajo wschěm wobdźělnikam niz jeno ale też wschěm evangelskim woßadam a wschěm evangelskim dozyła — žo složujo na 1. Kor. 15, 58 — „Toho dla nětk do skutka!" Sapocžany bu kóždy dźeń s ranschej nutrnoscžu, kotruž superintendent Reimer dźerżesche.

So to w naschim zyłym ludu žo wjazy jenož njejedna wo hospodarsku, politisku a nabožnu nusu, ale so to dże wo wobstacze abo sahinjenje, to pokasa hnydom prěni hłowny pschednoschk wo „nusy mandźelstwa" (Ehenot). Pózcžiwostna nusa w ludu je wulka a straschna; rěcžnik měnjesche, so s njeje njebudźemy wumoženi khiba so pschińdże wulka powschitkowna nusa na zyły lud, tak wulka, so pornjo njej wscho dotalne hischcze paradis. S napjatoscžu a s postróženjom poßluchachu pschitomni na tute 1½ hodźiny trajace khutne rosestajenje dr. med. Kersteina-Bremenskeho.

Druhi dźeń saběrasche žo woßebje s młodźinu a jeje nusami, tak s nabožnej a pózcžiwostnej nusu schulerjow a schulerkow na wyschschich schulach. Młodźina a nusa młodźiny je dozyła dźěl dźěła žam sa žo, s kotrymž dyrbja žo zyrkej, woßada a runje tak woßadni saběracz bóle a žwěrnischo.

Tsecži dźeń rěcżesche woßebje prof. Brunstäd-Erlangenski wo dźenżnischim hospodarskim žiwjenju a jeho saßadach a sakonjach. Bě to filosofa, s njeho rěcżesche pak Lutherowy duch a Lutherska wěra.

Też wjetsche sjawne wjeczorne wuhotowanja běchu pschihotowane, tak ras wjeczor pod heßłom: „Sswójba w nusy" a druhi ras wjeczor pod heßłom: „Zyrkej a dźěłacerjo." Tutón poßledni pokasa, so też mjes dźěłacerjemi wotucza nowe srosumjenje sa wěru, nabožinu a zyrkej.

S tutym s tych 48 wuhotowanjow jenož něschto naspomnichmy, so bychmy pokasali wobschěrnosez a wulkosez dźěła, kotrež dokonja nasche snutskowne mißijonstwo, a s dobom też nadawki, na kotrymiž ma žobu dźěłacz kóždy po žwojich mozach a na tym městnje, hdźež steji. Kóždy ma žobudźěłacz tohodla, dokelž so je evangelski kschesczijan; kóždy ma s tym žobutwaricz kralestwo Jesuża a pschipowjedacz jeho mjeno a jeho cžesez. —

Lipsczanska fakulteta bohoßłowstwa je pschipósnała a cžescziła kongreß a jeho dźěło s tym, so je tsjoch s jeho žobudźěłacerjow sa doktorow bohoßłowstwa pomjenowała.

Zyle wulke pschihotowanje bě sarjadowane wot sakskeho krajneho towarstwa sa snutskowne mißijonstwo, kotrež móże nětk s wulkim wjeßelom spominacz na tute drje dźěła polne tola pak też žohnowane dny. Njech tuto towarstwo se žwojim hrabju Vitzthumom namaka wjazy a wjazy pomoznikow a pomozy w naschich

wożadach! Duchowni ßu rad ſwólniwi, tu kóždemu dalſcheho ſdźelicź a dary ſa ſnutskowne mißijonſtwo pſchijimowacź a dale wobſtaracź.

Pſchiſpomnicź chzemy, ſo budźeja wſchě pſchednoſchki, rosmotwy a wobſamknjenja kongreßa cźiſchcźane; tak je kóždemu móżno, ßo nadrobniſcho hiſchcźe ſ tutymi ważnymi praſchenjemi ſaběracź.

Niz jeno ſa wobdźělnikow kongreßa płacźi, ně ſa wſchěch evangelſkich kſcheſcźijanow płacźi jene ßłowo, kotreż krajny biſkop Jhmels w ſkónczażej ßwjatoczноſcźi wupraji: „Njebudźe-li ſe ßłowa tuteho kongreßa ſkutk, je Boże mjeno wotßwjeczene!“

Na Boże ſpěcźe.

A.*)

Hłóß: Khwal Boha, moja duſcha! ꝛc.

Mój Sbóżnik w njebju ßydli na Boha Wótza prawizy,
hdźež ſerafinow bydli ſtaw kraßnje jeho khwalazy;
tam w cźeſcźi naſche cźełko ßo wěcźnje namaka,
a poſhubicź ßo měko je ſnamjo hubjenſtwa;
wſchak Sbóżnik naſch tam knježi we wulkej kraßnoſcźi
a na duſchi jom' leži, ſo bychmy dobyli.

Budź khwalba, Knjeże, tebi, ſo horjeſtpił ßy k njebjeßam
a dobył ſ mozy ßebi tam ſaſtup ßy a ſ dobom nam;
tak wrota k wjeßeloſcźi nam w njebju wotewrił
ty ßy a na ſbóżnoſcźi naſch podźěl poſlicźił.
Ach, ſ jandźelemi ſpěwacź ſpožcź nam, dźak ſ khwalbu cźi
a k twojej cźeſcźi dźěkacź tu a tam w ſbóżnoſcźi!

*) Jan Riſt, 1607—1667; — ſeßerbſchcźił M. U.

B.*)

ßo ßwojim hłoßu. Abo: Nětk ſawěſeże je na cźaßu ꝛc. (bjes „Haleluja“).

So Khryſtuß ſpěł je do njebjeß, my dźenża wopomnjamy
a ſ dźakom Boha, kiž je Knjes naſch, wo ſchkit nadběhamy
ſa hrěſchnikow naß na ſemi, kiž we wſchelkej ßmy žałoſcźi
my bjes nadźije tyſchni. Haleluja!

Tuž dźak budź Bohu, ſo cźěř je a njebjo wotewrjene;
Khryſt kraßnje bydła wotamknje, kiž běchu ſaczinjene.
Tuž wěrjazy ßo raduje a ſ dobom khutnje hotuje,
ſo ſa Knjeſom by cźahnył. Haleluja!

Schtóž wolu jeho njeczini, tón Knjeſa lubo nima,
ſo žadał raj by njebjeſki, krej ſ cźełom jeho jima.
Hdyž wěra poknje prawa je, też ßwjate budże żiwjenje,
do njebjeß naſtajene. Haleluja!

W naß k njebjuſpěcźe ſpoczatk ma, hdyž Wótza namakamy,
ſo nam ßo ßwět njeſpodoba, a k pobożnym lóſcht mamy.
Cźi horje tu, a dele Bóh we ßwěrje maja lubo ßo,
dójž ſtowarſcheni njejßu. Haleluja!

Dźeń budże połny radoſcże, hdyž Bóh naß wosmje k ßebi
a ſczinicź Ssynej runych chze, kaž wuſnawamy ßebi;
ßo tehdy połnoſcź poſlicźi nam, wjeßele we kraßnoſcźi.
— Dał Bóh, ſo herbujemy! Haleluja!

Jan Zwick, 1496—1542; — ſeßerbſchcźił M. U.

Zyrkej a ſtat.

— **„Tydźen ſa wuſtupjenje ſ zyrkwje“** dyrbjeſche tydźeń po wólbje, po 26. haprleji, bycź po woli njepſchecźelow zyrkwje. Sarjadowało bě jón ſjednocźeńſtwo, kotreż ßo mjenuje „Arbeitsgemeinſchaft freigeiſtiger Verbände.“ Agitowali ßu, woßebje w Barlinje; my we Łużizy njejßmy drje wjele wo tym ſhonili a pytnyli. Zyła agitazija je pak była radikalno-politiſka, kommuniſtiſka; to bě też ſ teho ſpóſnacź, ſo běchu rumnoſcże wupſchene ſ kommuniſtiſkimi ſnamjenjemi, a też ſ toho, ſo ßo wobſamknjenja cźinjachu ſa ſaßudźenych njedawno ſkónczeneho „Tſcheka-prozeßa.“ Shromadźiſny běchu tu a tam połne hary; pſchecźeljo zyrkwje njeběchu ßo bojeli, ſhromadźiſny wopytacź a tam rěcźecź; ſ wjetſcha herjekachu njepſchecźeljo tak, ſo njemóżachu zyrkwi pſchecźelni rěcźecź, hacź runje běchu politiſzy pſchiwißowarj wſchěch móżnych politiſkich ſtron. Sswobodu ſa woßobinſke měnjenje a ßwobodu ſa wuprajenje ßwojeho měnjenja maja dże tamne ſtrony, kotreż wudawaju, ſo jenoż ſa ßwobodu wojuja, ſa něſchto, ſchtoż je dawno pſchewinjene. Ssamo notarow běchu do ſhromadźiſnow pſcheproßyli, ſo bychu hnydom ſamołwjenja ſkucźili. K tomu mějachu dje ßwoje pſchiczіny; pſchetoż wjedźachu, ſo tón a tamny drje pſchi wjecźornej ſchcźuwanzy do wuſtupa ſwoli, ſo pak nochze rano, hdyž je ßo wuſpał, niczo wjazy wjedźecź. Ale też to pomhako nje;, piſche ßo, ſo ßu w Barlinju ſe wſchej agitaziju maleho dobytk měli. Nawopak, něſkotſi, kotſiž běchu ſ zyrkwje wuſtupili, ßu ſaßo do zyrkwje ſaſtupili, dokelž bě jich haňba to, kaž ßo tute ſhromadźiſny wotměwachu. — Schtóž hiſchcźe njewědźeſche, tón nětk wě, pod kajkej khorhoju wuſtup ſ zyrkwje wojuje: pod kommuniſtiſkej, pod ſowjet-rußowſkej! Tuž cźim bóle: Pod kſchižnej khorhoju ßo ſtupcźe hromadu!

Hacź ſa Sakſku nowa zyrkwina wuſtawa k 1. oktobrej ſaſtupi, bě nam hižo dawno dwělomne; nětko ßłyſchimy, ſo ßmy ſe ßwojim dwělom prawo wobkhowali. Hakle k 1. haprleji 1926 ma ßo to ſtacź. S tym je też ſnowaſarjadowanje Łużizy wotſtorcżene. Wo tutym njeje też hiſchcźe niczo dorosßudźene, a tuž też niz wo tym, hacź ßo ßerbſko-němſe wożady ſjednocźa do jeneho woßebiteho wokrjeża pod ßerbſkim ſuperintendentom. Jednanje, kotreż je krajne konſiſtorſtwo pſchilubiło, hiſchcźe pſchińdźe. Sa tute maja Sserbjo, woßebje ſaſtupjerjo wożadow a duchowni bycź pſchihotowani a wuhotowani. Naſcha ſaßada je pſchezo hiſchcźe ta: wſchě ßerbſko-němſke a němſko-ßerbſke wożady maja bycź ſjednocźene do jeneho woßebiteho wokrjeża a to pod ſuperinſendentom, kotryž je ßerbſkeje rěcźe mózny. Kaž ßłyſchimy, chze kóžde ſ tych ſchtyrjoch měſtow Zitawa, Lubij, Budyſchin, Kamjenz měcź ßwoju ſuperintendenturu; wone też ſa to dźěłaja a wuſtupuja, kaž na pſch. ſnowa Lubij. Tuž njech jenoż Sserbjo njeſkomdźa cźaß!

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Pruſki ßejm** ma mjes ßwojimi ſapóßłanzami 212 evangelſkich a 102 katolſkich; 130 ßu diſſidentojo, t. r. ſ zyrkwje wuſtupjeni, bjes nabożiny, abo njejßu ßwoje nabożne ſtejniſchcźo wosnamjenili. 5 ßu ßo jako židojo ſapißali, a to 3 demokratojo a 2 ſozialiſtaj. Do zentruma ßłuſcheja jenoż katolikojo, do němſko-nazionalneje ludoweje ſtrony mjes 110 ſapóßłanzami 10 katolikow, do němſkeje ludoweje ſtrony mjes 44, do hoſpodarſkeje ſtrony mjes 11 a do němſkich ludowzow mjes 11 kóždy ras 1 katolik.

— **„Swjaſk evangelſkeje žónſkeje młodźiny Němſkeje“**, kotremuž ſwjetſcha wſchě towarſtwa młodych holzow pſchißłuſcheja, ſjednocźa nětkle 5 648 jenotliwych towarſtwow do zyłka; tute maja 183 141 ßobuſtawow. S tutych ma Schleſyſka 617 towarſtwow ſ 20 000 ßobuſtawami a Sakſka 558 towarſtwow ſ 23 800 ßobuſtawami. Sakſka je po liczbje ßobuſtawow najßylniſcho ſaſtupjena w tutym ſwjaſku. Tutón wudawa też wſchelake cźaßopißy; ſ tutych je najbóle rosſchěrjeny „Komm mit“, kotryž ma 112 tyßaz cźitarkow. — Wjele ßo ſtawa hižo na tutym polu woßadneho a zyrkwinſkeho dźěła, wjele wjaz pak ßo dyrbi hiſchcźe ſtacź.

Liſtowanje.

B. w **B.** ſa Exaudi.
W. we **W.** ſa Sswjatki.
R. w **B.** ſa Sswj. Troj.

Samołwity redaktor: farař **Wyrgacź** w Noßacźizach.

Čisło 21. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Sserbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **24. meje 1925** **Bautzen**

Čišćchć a nakład Ssmolerjez knihičišchćerńje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

Eraudi.

Jan, 15, 26—16,4.

Pschińdźemy wot zwjedźenja k njebjuſtpicźa naſcheho Knjeſa a SbóžnikaJeſom Khryſta. S wučžobnikami zmy ſa ſbóžnikom hladali, kiž jako pſchekražnjeny do njebjeſ k zwojemu Wótzej wróćo dźěſche, ſo by na njebjeſkej kražnoſći ſažo dźěl měł. Kak wjeſoli zu wučžobnizy byli jako wědźachu, jeho pucź je tež naſch pucź, jeho dobyće naſche dobyće, jeho k njebjuſtpicźe naſche k njebjuſtpicźe. To zame wjeſele dopjelni pak tež naz pſchezo ſažo na dnju k njebjuſtpicźa naſcheho lubeho Sbóžnika. Nětko wěmy, — jeli ſo zmy prawi wučžobnizy Jeſom Khryſta, my mamy po wſchej prózy žiwjenja wěčzu domiſnu; my pſchińdźemy domoj, tam, hdźež niczo ſachodne wjazy njebudźe, hdźež njeje žadyn hrěch wjazy, kiž naz wot naſcheho Boha pſchezo ſažo dźěli. — Tamni jědnacźe wučžobnizy bychu wěſće tehdy najradſcho hnydom ſe Sbóžnikom zobu do njebjeſ ſchli, ale dha ſhonimy ſ naſcheho tekſta dźenza, Sbóžnik jich hiſcheće na ſemi trjeba. Po zwjatkownym zwjedźenju dyrbja woni zwědčžicź wo kſchižowanym, wo horjeſtanjenym, wo Jeſuzu, kiž je k njebjuſtpik. To pak njebě jenož nadawk ſa wučžobnikow tehdy, ně, to napominanje: wy dyrbiće zwědčžicź, płaći tež nam wſchěm dźenza, hdyž tute tekſtne złowo čzitamy.

Jeſuzowi wučžobnizy dyrbja zwědčžicź wo zwojim Knjeſu!

1. Pſches złowo a ſmamjo,
2. w kſchižu a tyſchnoſći,
3. a to wſchitko w mozy zwjateho Ducha.

1. S kajkim ſahorjenjom zu wučžobnizy tola po zwjatkownym zwjedźenju do zyłeho zwěta wuſchli. S nowymi jaſykami zu pſchipowědali to njeno jich lubowaneho niſchtra a zu zwědčželi wo wſchěm, ſchtož běchu widźeli a zkyſcheli. Woni zu wjeſoli wuſchu hańbu na zo wſali a zamo wjeſoli do zmjercźe ſchli. Tute ſahorjenje pak zo w běhu lětſtotekow minjeſche a hdźe je ſzyła w naſchich dnjach? A tola, to złowo: wy budźeće tež zwědčžicź, njepłaćeſche jenož wučžobnikam tehdy, ale płaći tež wučžobnikam dźenza hiſchće, płaći tež tebi! Kóždy dyrbi byćź pſches złowo a ſmamjo zwědk Jeſom Khryſta. To njeje ženje tak nuſno było kaž w naſchich dnjach. Wſchitzy dyrbja pomhacź ſo zo ſažo bóle dopjelni ta próſtwa: zwjećene budź twoje mjeno a pſchińdź k nam twoje kraleſtwo. My dyrbimy naſche kſchećanſtwo kruczišcho wjacź. Čzin twojich zuzodow kedźbliwych na naſche rjane Boże zkužby, kiž kóždu njedźelu w Božim domje zwjećimy, dźi jim pak tež ſ dobrym pſchikkadom prjedy. A hdyž tež twoja móz zkaba je, dha pytaj tola móz ſ wyſokoſćze, t. r. modl zo, modl zo tež ſa twojich zobučzłowjekow. To žohnowanje njewutwoſtanje. Naſch tekſt praji: hdyž pak tón troſchtaŕ pſchińcź budźe, kotrehož ja wam póſzkacź budu, wot Wótza, tón Duch teje wěrnoſćze, kiž wot Wótza wukhadźa: tón budźe zwědčžicź wote mnje. Duch teje wěrnoſćze pak niz bjes złowa teje wěrnoſćze. Bibliju móżeſch we wſchěch domach namakacź, ale niz we wutrobach. Maſch ty ju w twojej wutrobje? Čzitaj ju a potom daj zwědčenje wo tym, ſchtož zy čzitał. Wy nanojo a maćerje, čzitajće bibliju ſ waſchimi dźěćzimi a wučzće waſche dźěćzi to lube Boże złowo. Wy chzećze tola ſa waſche dźěćzi to najlěpſche, ale Boże złowo je to najlěpſche, ſchtož dźěćzom dacź móżećze, wjele lěpje dyžli to najwjetſche herbſtwo hewak, kiž

móże ßo kóżdy dżeń jim ſaßo wſacź. K tenu budźće pak ßami cźinjerjo teho ßłowa, hewak je waſche ßwědcźenje podarmo. — Tak budźće wſchitzy ßwědkojo Jeſom Khryſta. A, luby pſcheczelo, njeprajiſch ßam, ſo je tola woprawdże najwyſchſchi cźaß, ſo ßo kſcheſcźenjo roßßudża? Pſchezo nózniſche budża w naſchich dnjach ſataniſke mozy, te mozy, kiž chzedża Jeſom Khryſta ſnowa kſchižowacź. A nichtó njeßmě ßo ſamolwicź a prajicź, ſchto ſamóżu ja khudy, jednory cźłowjek w mojej ßłaboſcźi. Schto běchu japoſchtolja něhdy? Jednori, khudźi ludźo, ale w ßebi mějachu woheń luboſcźe k Jeſußej, w ßebi mějachu ßwjateho Ducha a we mozy ßwjateho Ducha ßu najwjetſche ſkutki dokonjeli; wſcho dźěſche pola nich po ßłowje ßwjateho japoſchtoła: ja ſamóżu wſchitko pſches teho, kiž we mni mózny je, Khryſtußa. Pſches Jeſom Khryſta dyrbiſch tež wjele dokonjecź, tuž hlaj, ſo budźeſch jako wucźobnik Sbóżnika ſe ßwědkom Jeſom Khryſta pſches ßłowo a ſnamjo, w kſchižu a tyſchnoſcźi.

2. Tekſt praji: Woni waß budża ſe ßwojich ſhromadźiſnow wuſtorkacź. Cźaß pak pſchińdże, ſo, ſchtóž waß mori, budźe ßebi myßlicź, ſo wón Bohu na tym ßłužbu cźini. — Ssu khutne ßłowa. Jeſuß wſcho prjedy widźi, kak je ßo wſcho dopjelniło. Studuj zyrkwinu ſtawiſnu a póńdźeſch w duchu pſches krwawne cźaßy zyrkwje, ale budźeſch ſ dobom widźecź, ani kſchiž ani tyſchnoſcź ani ßmjercź njemóżeſche ßwědkow Sbóżnikow wotdźerżecź, woni hinak njemóżachu, woni dyrbjachu ſa Sbóżnika ßwědcźicź. A pola naß? Kak ſteji dha? Ssmy my ſzyła ßwědkojo a pſches to wucźobnizy, ßmy woßebje ßwědkojo tež w kſchižu? Kelko jich, kiž ßo boja, ſo budża wuſtorkani ſ towarſtwa dobrych pſchecźelow, kiž żane ſrosumjenje ſa Jeſußa wjazy nimaja, a tohodla wſcho ßobucźinja. Pſchecźelo, ſe ßwědkami dyrbimy bycź, rady dyrbimy tež ras hidu abo hanjenje ßwěta na ßo wſacź, jedna ßo wo praſchenje, chzemy wucźobnizy Jeſom Khryſta bycź abo niz, chzemy dźělbracź na njebjeſkim żohnowanju abo bycź jenoż ludźo, kiž ßu ſa próch żiwi! Schto budźe ſkónczńje, hdyž ßół wjazy njeßeli. Tuž poſtań dźenßa, wojuj ſa Jeſußa, njeboj ßo niczeho, hladaj na naſcheho wulkeho reformatora dr. Marcźina Luthera. Tutón muž je ßiwěrny był, tutón muž je pſchewinuł a to wſcho w mozy ßwjateho Ducha.

3. Tekſt rěcźi wo troſchtarju, kiž pſchińdźe. To njeje niczo druhe a żadyn druhi dyžli ßwjatkowny Duch, kiž ßo ßlubi, a tutón Duch je Duch teje mozy a Duch teje luboſcźe. Kak je ßo ſjewił w ßwojim cźaßu we wucźobnikach! Abo měniſch, ſo bychu tak wjeßoli, tak ſmużiczi tež najcźeżſche cźerpjenja, haj ßamo ßmjercź na ßo wſali bjes najhorziſcheje luboſcźe k ßwojemu Jeſußej a bjes mozy ſ wyßokoſcźe, kiž w nich mózna bě? Je pak temu tak, dha dyrbi wſchědnje twoja ſtaroſcź bycź, ſo ßo tež w tebi tón pſchekraßnjeny ſbóżnik Jeſuß Khryſtuß pſchezo bóle pſchekraßni. Pytaj nutrniſcho a khutniſcho dyžli hacź dotal Knjeſa teje mozy. — Jenoż někotre dny hiſchcźe, dha ſwonja nam ſaßo ßwjatkowne ſwony. Schto chzedża nam prajicź? Troſchtaŕ tu je! Macźe jeho hižo? Dha wjeßelcźe ßo jeho a wy, kiž njejſcźe teho wěſcźi, ſo we waß knježi, pſchihotujcźe ßo wſchědnje na ßwjatki ſ nutrnej próſtwu: O ßwjaty Ducho, pój wſchak k nam! Hamjeń.

V Zidźa.

„Praſchenje Židow“ abo „židowſke praſchenje“ je wěz, ſe kotrejż ßo w tu khwilu jich wjele ſaběra a to w ſtronach němſkeje prawizy a w kſcheſcźanſkich ſjednocźeńſtwach a tež hewak. Wěmy, ſo tež mjes Sserbami ßu tajzy, kotſiž ßo ſe kſcheſcźanſkeho ſtejniſchcźa ſ tutym praſchenjom naßadźuja. Chzychmy wot pſchecźelow na to pokaſani, tež w naſchim łopjeńku hižo wo tym roſprawjecź. Njejßmy k tomu hiſchcźe pſchiſchli, dokelž njeje poßlednje ßłowo k tutej wězy hiſchcźe prajene a dokelž nimamy hiſchcźe żaneho powſchitkownego pſchehlada wo njej.

Kak pak ßo ſa roſrißanje tutoho zyłeho praſchenja mjes kſchcheſcźijanſkimi ſjednocźeńſtwami dale dźěła, ſa to je dopokaz, ſo je „Saſſke hłowne mißionſke towarſtwo“ wobſamkło, ſa 15. hacź 18. junija w Kluczu pola Drjeżdżan roſwucźowanje we tutym praſchenju wuhotowacź, a to ſa duchownych a laikow, kotſiž ßo ſa tutu wěz ſajimuja. Ssnano ſměje naſche łopjeńko ſkładnoſcź, po tutym dźěle něſchto nadrobniſcheho wo tutym zyłym praſchenju podacź; dże to tola pſchi tym tež woßebje wo bibliju, a pſchede wſchěm wo ſtary ſakoń.

Je ſwjeßelaze, ſo mamy tež mjes Sserbami laikow, kotſiž ßo ſ tajkimi praſchenjemi kſcheſcźijanſkeje zyrkwje ſaběraja a ſpytaja tak abo hinak ßobudźěłacź. A mamy jich wěſcźe hiſchcźe wjele wjazy, hacź to wěmy a ßebi myßlimy. Njech ßo tola wſchitzy tajzy dowěrliwi wobrocźa na ßwojeho duchownego, kotryż jim wěſcźe dale k radże, a tež na naſche łopjeńko, kotrež tu tola ſa nabożne powucźenje je. Tajke ſhromadne dźěło njebudźe jenoż jenotliwemu k ſpomożenju, ale powſchitkownoſcźi.

Swonkowne mißionſtwo.

Evangelſki ſwjaſk ſa mißionſtwo Němſkeje jednocźa w ßebi wſchě towarſtwa a ſjednocźenſtwa, kotrež w Němſkej ſa mißionſtwo mjes póhanami ſkutkuja. Na ßwojej poßlednjej hłownej ſhromadźiſnje je tutón ſwjaſk wobſamknył, ßo ſe ſcźěhowazym ſjawnym ßłowom na zyły evangelſki lud wobrocźicź:

„Po cźěmnej nozy cźerpjenjow ſkhadża nowe ranje mißionſtwu Němſkeje. Naſche mißionſtwo wrócźa ßo na wjaz a wjaz tych ſawrjenych mißionſkich polow. Wukrajne mißionſke ſjednocźeńſtwa, kotrež běchu naſche dźěło na ßo wſale, proſcha naß, ſo bychmy ßo do ßwojeho dźěła wrócźili. A hižo ßu ßo prěni mißionarojo do mißionſkeho dźěła wonkach wrócźili, ſ wjeßelom witani wot domoródnych ludow. Dalſchi mißionarojo hotuja ßo na pucź. My ßmy polni dźaka a wjeßela. Tola ſ dobom cźini nam to praſchenje ſtaroſcźow, hacź budźeja evangelſzy kſcheſcźijenjo Němſkeje mózni doſcź, ſaſtaracź nimo tych jim tež we wulkej wójnje pſchewoſtajenych mißionſkich polow tež hiſchcźe tute nowe.

Domoródne kſcheſcźijanſke woßady ßu ßwěru dźeržałe; wone żadaja ßebi a wone trjebaja naſchu pomoz. My njemóżemy ßo jim ſapowjedźicź. Sswěru ſa ßwěru! Bóh naß woła! My dyrbimy poßłuchacź.

My drje ßmy wokhudnyli a mamy w ludu a zyrkwi wulke nadawki dopjelnjecź. Tola pokład evangeliona je nam ſawoſtał, a poßłuſchnoſcź ßylni! Stejmy hromadźe w khutnym ſhromadnym dobroproſchenju a ßłużmy ſ luboſcźu, ſo njebychmy ſkomdźili hodźinu, kotraż je nam ſa dźělanje data!“

Tute ßłowa woſjewja ßo w tutych dnjach tež w Božich domach. Luboſcź ſa Knjeſowe kraleſtwo honi naß, twaricź jeho kraleſtwo wſchudźom, domach a wonkach. Prawa luboſcź ſa mißionſtwo mjes póhanami njeſkomdźi ßwěrne dźěło w domiſnje, a ßwěrna luboſcź ſa zyrkej domiſny nochze měcź, ſo mißionſtwo mjes póhanami nuſu cźerpi a ſ nim póhanſke ludy, kotrymż ma ßo evangelion pſchipowědacź.

Pomhaj Bóh.

Tych wßow bywa w naſchej Łużizy wjazy a wjazy, w kotrychż njeßkyſchiſch wjazy tutón luby ßerbſki poſtrow: „Pomhaj Bóh“, haj, dyrbimy ßamo prajicź, tych wożadow bywa wjazy a wjazy, w kotrychż je wotmjelknył tutón poſtrow. To wſcho tohodla, dokelž je tam woněmił ßerbſki ert. — Hacź tež kſcheſcźijanſki? — Je tam wocźichnył ßerbſki ert, dokelž woněmi, jako

bě nan, jako bě macžerka wuspěwała žwoju poslednju, žwoju žmjertnu modlitwu, lubej wóczhy sańdželiwschi. Je tam wocžichnył žerbski ert, dokelž woněmi, jako žo žynej, dźowzy sacžini žerbska huba a wocžini němska.

A cžehodla to tak? Tych pschicžinow je wjele a wschelakich. Je pschepytowacź, njeje tu dźenža ani ruma ani khwile. Jenu jenož tu wusběhnjemy: W schuli a na klětzy je woněmił tu a tam žerbski ert; to je jena, to je hłowna wina, so woněmił też we wšy a we wožadźe žerbski ert a žerbski postrow „Pomhaj Bóh".

A tola žu tu a tam w tajkich wšach rospróschene žerbske dusche. Jich — tutych rospróschenych Sserbow w njedawno hischcźe žerbskich abo něhdy žerbskich wšach — je spytało strowicź nasche žerbske njedźelske kopjeńko s lubym postrowom „Pomhaj Bóh!" a jich pyta woženbje też nětkole saž nasche kopjeńko a pschihłowa jim wutrobnje stary, dobry postrow „Pomhaj Bóh!" žo nadźijejo, so saž owitaja a pschistaja: „witaj k nam!" a so njesabudu prajicź: „Pschikhadźej nětko kóždu njedźelu k nam!"

My wěmy, so runje w tajkich wšach tajzy hischcźe žu, kotsiž žebi nascheho naboženeho njedźelnika waža. Schto by nam lubsche było, hacž jeho žłacź do wschěch tajkich domow, so bychu tam kóždu njedźelu mohli žerbske prědowanje cžitacź, hdyž jo njemóža wjazy žłyschecź! A k tomu natwarjenje, powucženje, rosprawjenje w žerbskej macźernej rěcži!

So pak by nasche „Pomhaj Bóh" wschudźom tam pschikhadźecź mohło, k tomu dyrbja pomhacź też wschitzy cźi, kotsiž bydla we wšach a wožadach, hdźež žo hischcźe strowja „Pomhaj Bóh!" Tam wschudźom dyrbja žo wschě žerbske domy a woženbje wutroby wocžinicź sa nasche njedźelske kopjeńko. Do kóždeho evangelskeho doma žłuscha nětkole s najmjeńscha jene naboženo kopjeno. To žada žebi cžaž se žwojimi frudnymi wobstejnosćemi. Tuž žłuscha do kóždeho žerbskeho evangelskeho doma s najmjeńscha jene žerbske naboženo kopjeno se žamžneje pschicžiny. A k tutej powschitkownej pschicžinje pschidźěła žo sa naž Sserbow wschelake woženbite: woženbje: cžim mjenje jich Sserbow bywa, cžim bóle dyrbja žo mjes žobu swjasani cžucź, a to wschede wschěm psches swjaski wěry; tute chze wjasacź nasche kopjeńko; a saž: cžim mjenje jich Sserbow bywa, cžim bóle je kóždy s nich na to swjasany, wscho podpjeracź a spěchowacź, schtož naž wježe hromadu, a tak też nasche njedźelske kopjeńko. Njeżadamy, so dyrbi kóždy dobrowólne dary dawacź, — hacž runje bychu tajke jara trěbne a witane byle, — cžaž a wobstejnosćze pak žebi żadaja, so kóždy žerbski dom s tym nasche kopjeno a jeho nadawki podpjera, so žebi kopjenko skasa a jo cžita. Cžim wjazy cžitarjow, cžim lěpje sa kopjeno, cžim lěpje móže žo wuhotowacź a cžim radscho budźa žo cžitacź.

Tuž, chzesch-li tak něschto cžinicź sa Sserbow a sa evangelsku, sa kschesćijansku wěru mjes nimi, skasaj žebi, jeli so hischcźe cžitać njeżu, „Pomhaj Bóh!", a jeli so žu, postaraj žo wo to, so s najmjeńscha jeneho noweho cžitarja sa njo dobudźesch, a byrnjež sa ujeho płacźicź dyrbjał. Dyrbi-li žo kopjeńko s póstom skasacź, skasaj jo hnydom dźenža abo jutsje póndźelu, hewak je pschepośdże sa pschichodny měżaz.

A wy wschitzy, kiž mózecże žobudźělacź a pisacź, pisajcże a dźělajcże! Hacž dotal je žo tu wjele komdźiło a skomdźiło na tutym polu naboženeho dźěła mjes Sserbami. To budże cžim nusnische a sdobom cžim lěpscha skladnosćź se sapocžatkom druheje połojzy zyrkwineho lěta, hdyž dotalny samołwity redaktor žwoje sastojnstwo położi do druhich rukow.

Dokelž je žerbski ert w schuli a zyrkwi tu a tam woněmił, je woněmił žerbski ert na wšach a we wožadach. Hdyž njebudźa žo žerbske pjera hibacź a pisacź, a to s luboscźu sa Sserbow a sa evangelsku zyrkej mjes Sserbami, sastanje naboženo kopjeńko „Pomhaj Bóh" pschikhadźecź do wožadow a sastanje skónczńje też żiwa bycź evangelska zyrkej, evangelska wěra mjes Sserbami. Chzesch žnadź ty to?

Spěwajmy dźak temu Knjesej, naschemu Bohu!

Hłóž: Budź cžesćź a khwalba Wjerschnemu.

Cźe, Knjeże Bożo, khwalimy,
Sso tebi dźakujemy,
Sa twoje dary, dobroty
Cžesćź tebi pschinjeżemy,
Naž schkitował žy, žohnował,
Tak wótzowszy naž sastarał.
Cžesćź, khwalba, dźak budź Tebi!
Budź khwalba Bohu naschemu,
Tom' Wótzej njebjeskemu!
Bóh wulke dźiwy cžini tu,
Cžesćź, khwalbu dajmy Jemu!
Wschón wodych Boha Wótza khwal
A wopor dźaka Jemu pal
Sa wulke skutki Jeho!
Ty, Bożo, s nami wschudźom žy;
Ssmy s twojej' hnady żiwi;
Hacž sće, hacž dobre cžinimy, —
Wscho wóczko twoje widźi!
We hnadźi na naž spominasch,
Schtož trjebamy, nam wschěnje dasch,
O Bożo miłosćziwy.
Ty takle naž žy lubował,
Ty lubujesch naž dale!
Ty Ssyna žwojoh' nam žy dał,
So měli w cžěmnym dole
Tu pscheczela tak žwěrneho
A Sbožnika tak žmilneho
We stysku, kschižu, nusy!
My Bożo k tebi pschińdźemy,
Sso žmil a wsmi naž horje,
Cźe ponižnje tak prożymy:
Cžin s nami wschitko derje.
Wschak ty nasch luby Wóczež žy,
My twoje lube dźěcźi žmy
Psches twojoh' luboh' Ssyna.

J. W.

Zyrkej a stat.

Se spokojenjom a s nowej nadźiju je drje kóždy cžitał, so je nowy statny president Hindenburg wyżoke sastojnstwo pschewsał s naboženej pschižahu a niz se žwětnej. Hindenburg pschižahasche: „Ja pschižaham pschi Bosy, tym Wschehomóznym a tym Wschehowědomnym ....", a skónczi tutu pschižahu s jenym: „Bóh pomhaj mi!" A zykemu ludej němskeho stata pschiwoła nowy president na žamžnym dnju mjes druhim: „Ja spuschczam žo na pomoz wěczneho Boha, kotryž naž hnadnje dowjedże psches cžaž cźežkeje nusy tutych dnjow!" To žu kschescźijanske žłowa a to žu smužite žłowa, kotrež pokojeja wutrobu kóždeho cžłowjeka, kotryž ma hischcźe kschescźansku wěru we wutrobje, njech je po rěcži Němz abo Sserb abo hewak schtó. —

K tomu nětko pschirunajmy powitanje, s kotrymž „Vorwärts", Barlinske hłowne kopjeno sozialistow, wita noweho presidentu. Na hłownej stronje je wulki wobras. Na tutym widźisch wulkeho bara; tón je snamjo města Barlina, kotrež ma bara we woponje. Tutón bar žedźi s nutrnym wobliczom pscheď

Braniborſkimi wrotami w Barlinje, pſches kotrež je Hindenburg do Barlina ſaczahnył, a dżerži w prědknymaj pazomaj wocžinjene ſpěwarſke. Spody ſteji: „Kak powitam ja Tebje ...“ — „Wie ſoll ich Dich empfangen und wie begegne ich Dir —“

Njeſaczuwaſch to ty, kiž hiſchcże ſchkrěczki kſcheſczijanſkeho ſmyßlenja we wutrobje maſch, tutu pliſtu, kotruž tute hłowne kopjeno ſozialiſtow ſ tym wotkoži wſchěm, kotſiž hiſchcże ßu ſe kſcheſczańſkeho ſmyßlenja? A njeſaczeŕwjena ßo to pſchi tym kſcheſczijanſzy ſtarſchi ſe ſozialiſtiſkeje ſtrony, widžo, kak hanja to, ſchtož je jim tola też hiſchcże ßwjate a ſchtož woni chzedža też ßwojim dźěczom ſa ßwjate a drohe ſawoſtajicź!

Woboje, to, ſchtož wo pſchißaſy noweho preſidenta pißachmy, a to, ſchtož wo „witanju“ nowiny „Vorwärts“, pſchirunaj ras w měrnej hodźinzy a rosmyßluj ßebi potom troſchku to, ſchtož nětko ſady naß, też poßlednje wolenje preſidenty, a tutón zyły cžaß, w kotrymž tſiny. Zyle wěſcże wſchelakeho ſ teho wuſbytkujeſch.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

S **Pruſkeje.** W ſtarych pruſkich provinzach wola 23.—25. meje do provinzialnych ſynodow. Tute wólby njejßu direktne, tak ſo by kóždy wólbokhmany wolił. Hłoßy ſłožuja ßo na wulkoſcź jenotliwych woßadow, a woßada jako tajka woli pſches ßwojich ſaſtupjerjow. Schleſyſka ma wolicź 108 wotpóßłanzow; k tutym pſchidźěła ßo potom w ſynodze hiſchcże 15 ſaſtupjerjow wſchelakich zyrkwinſkich ſwjaſkow a ſjednoczeńſtwow. Saſſka provinza woli jich 90, kotrymž ßo 11 pſchidźěła; Braniborſka ſe Barlinom 144; k tutym pſchiſtupja 20.

Evangelſka młodźina ßo hiba a Sswjatki ßu lětßa woßebite dny ſa nju. W Bremenju ſkhadźuja ßo młode holzy, kotrež ßu ſe ßwojimi towarſtwami do „Evangelſkeho ſwjaſka młodych holzow ſa Němſku“ ſjednoczene. Sſhadźowanka, ſa kotruž ßu na 3000 młodych holzow ſe wſchěch kónczin Němſkeje ſ wodźerjemi a ſ wodźerkami towarſtwow ſamolwjene, je ſtajena zyle pod ſnamjenjo evangelſkeje wěry. — W Hannoweru ſhromadźi „Evangelſki ſwjaſk młodźenzow ſa Němſku“ ßwoje towarſtwa. Licža tam ſ tym, ſo ßo na 10—15 tyßaz ßobuſtawow ſhromadźi k móznemu wuſtupej evangelſkeje młodźiny. — Wokrjeßne ſjednoczeńſtwo towarſtwow evangelſkich młodych holzow ſa Lubijſki wokrjeß, kotrež ma w tu khwilu ßwoje ßydło w Nowym Gersdorfje, chze njedźelu, 19. julija, ßwoje towarſtwa a po móżnoſczi wſchě ßobuſtawy ſjednoczicź k wokrjeßnemu ſjěſdej na Kotmaru a we Walddorfje. Tuž njech ßebi wſchě ſa tutu njedźelu dowol wuproſcha a ßo w bohatej liczbje na Kotmarju ſhromadża.

Liſtowanje.

W. we W. ſa Sswjatki. — R. w B. ſa Sswj. Troj.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßaczizach.

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomił.

Wšelćizny z dźěćaceho žiwjenja.

a) Hólcowa wólba.

Bohaty muž w Americy chcyše při radostnej składnosći dać kóždemu swojich służobnikow někajki dar. Toho dla zawoła wšitkich do swojeje jstwy, a hdyž běchu přišli, prašeše so młodeho służobnika:

„Što chceš radšo, bibliju abo 20 dollarow?“ —

„Rad bych wzał bibliju,“ rjekny służobnik, „ale njemóžu čitać; duž su mi pjenjezy wužitniše.“

Hdyž pak so knjez zahrodnika prašeše, tutón wotmołwi: „Moja žona je tak ćežko khora, zo jara pjenjezy trjeba.“ Kuchařka prašana podobne rjekny: „Móžu čitać, ale nimam časa, do biblije pohladać a za 20 dollarow móžu měć krasnu drastu.“

Służobiica praješe: „Ja mam hižo jenu bibliju a njetrjebam dwě.“ Naposledku přińdźe mały hólčec, kotryž służeše pola toho knjeza za póselnička. Prašany, što by ßebi přał, wotmołwi: „Maćerka je nam čitała, zo Boži zakoń je lěpši dyžli tysacy złota a slěbora. Chcu měć tu bibliju, budźeće-li tak lubosćiwy, knježe.“

Dóstawši knihu, wotewri ju a hlej — złoty pjenjez kuli so na zemju. A hdyž wobroći listna, namaka tam hišće wjele papjerjanych pjenjez mjez stronami. Předstajće sej jeho překwapjenje a radosć. Pytał jenož njebjeske žohnowanje a dóstał je też zemske žohnowanje.

Njemysliće, lube dźěći, zo je tón hólc mudrje wolił?

b) Mały Jank.

Prózdniny běchu nimo a šula so zaso započina. Dźěći khodźachu pilnje do šule a dóstawachu też dosć dźěła sobu domoj, ličenje a pisanje na taflu abo do šulskich zešiwkow, štož mějachu nazajtra zaso sobu do šule přinjesć. Mały Jank bě ćežke ličenje sobu dóstał. Wón sedźi při blidźe a poći so při swojim dźěle. Zdaše so jemu, zo je jemu knjez wučeŕ trochu přećežki nadawk napołožił. Liči a liči, zdychnje, skónčnje je tola hotowy a njese dźěło pokazać nanej. Nan to přehlada a pokhwali jeho, zo je derje ličił. Wěsće ma na tom radosć.

Wěš, druhdy so zda, zo njedokonješ, štož wučeŕ wot tebje žada. Ale podaj so jenož s lóštom do toho, a budźeš widźeć, zo so ći to radźi. Přisłowo praji: Spytaj a spytaj wspjet.

Wšak njewuknješ za wučerja, ale za sebje samoho. A čim wjacy wužitneho a dobreho něchtó nawuknje, ćim lěpje za njeho. Tuž wukń jenož kaž Jank a njepušć, doniž sy nawuknył.

c) Njesmy sami swoje.

Mała sydomlětna holčička wědźeše, što to rěka, so poručić sebje samu Knjezej Jezusej. Njewostajiła je ßebi ničo, dokelž wědźeše, zo cyła słuša swojemu Zbóžnikej.

Jónu prašaše so ju wučeŕ w nabožinskej hodźinje: „Maš, Marka, dušu?“

„Ně, nimam,“ wotmołwi Marka, „dała sym ju Knjezej Jezusej a nětko słuša moja duša jemu.“ — A we tom měješe Marka prawje, zo to, štož je dowěriła Knjezej Jezusej, njeběše hižo wjacy jeje, ale Jezusowe. A kak so nad tym rjadowaše a kak běše spokojna!

Sy-li pak też ty dowěrił sebje sameho Knjezej Jezusej? Japoštoł Pawoł praji: „Wy njejsće sami swoji, ale kupjeni sće za mzdu (to je za wulku płaćiznu).“ A tuta mzda je krej Knjeza Jezusa.

b) Złote prawidło.

„Maći,“ praješe Hańžka, „Marija a Arnošt nochcetaj z nami hrajkać a ani z nami njeręčitaj.“ — „To je dobra składnosć, zo byšće so k nimaj zadźeržałe po złotem prawidłu,“ rjekny mać.

Dźěći wěc trochu přemyslowachu a potom Jurk rjekny: „Ja hižo wěm, my budźemy k nim přećelni jako by ničo njebyło.“ Hižo do khowanja słónca běše mjez susodźic dźěćimi dospołna přezjenosć.

Čišło 22.

Pomhaj Bóh!

Letnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin 31. meje 1925 Bautzen

Čišchcź a nakład Smolerjez knihiczišchczernje a knihaŕnje sap. druzšt. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

Swjatkowniczka.

Matth. 16, 13—19.

Swjatkowny czaß je tón prawy czaß, w kotrymž so wjeßelimy rjaneho bohatstwa pychy, w kotrejž steji stwórba, wuhotowana a zohnowana wot njebjeſkeho stworiczela. A w tutym lěczje je nasche wjeßele woßebje wulke, hdyž widźimy, so je Boża wschehomóz wschu naschu styſknosć, kotruž smy drje měli, tak rjenje wotwobrocźiła, a smy saßo shonicz směli, so je wscha nascha staroscź, kotruž sej tak husto cźinimy, zyle podarmo była a so Bóh swoje slubjenje dźerži też w tym, schtož je nam prajił wo wußywje a wo znjach. — W starym Israelu a tak też we Jesußowym czaßu běchu swjatki znjowy dźakny swjedźeń, tam, hdyž w horzym kraju běchu žně měßazy ¦prjedy hacz pola naß. Sa naschu kschesczijanſku zyrkej pak su swjatki skónczny dźeń pjecźdźeßaczdnjowneho czaßa wjeßela po jutrach. Dha so dopomnimy dopjelnjenja teho, schtož běſche Jesuß slubił swojim, so budże wulaty swjaty Duch, w kotrehoż mozy potom prěni swjatkowny prědar Pětr wustupi tak, so bu na jeuym jenicźkim dnju tſi tyßaz duschow kschesczijanſkej zyrkwi pschidatych. — A tola, wscho dopomnjecze na tamny swjatkowny dźiw nam niczo njepomha, hdyž sami niczo njesaczujemy wo tutym swjatym Duchu, hdyž tutón Duch njebudże cźerjaza, wabjaza, pschewinjaza, dobyczerſka móz w naß.

Ssu mozy, kotrež maja wliw na nasche žiwjenje, pak k dobremu pak k ſtemu. So bychmy my a pśches naß nascha kschesczijanſka zyrkej stała pod wliwom swjateho, swjatkowneho Ducha! Tehodla prajimy:

O pój wschak, Ducho wěrny, a saſtup pola naß!

Njech też swět so napschecźiwo staji: ty daj nam wusnacze,
Njech nascha móz woßłabnje: ty daj nam dobycze.

Nasch tekſt naß wjedże do czaßa, w kotrymž swjaty Duch hischcze njeběſche wulaty. Jesuß praſcha so swojich wucźomnikow, schto praja ludźo wo nim, schtó wón je. Dha słyschimy, so tamny czaß hischcze njeběſche pósnał Jesuſa. Woni jeho maja sa Jana kschczenika, kiž běſche wot mortwych stanych, sa Eliaßa abo sa Jeremiaßa abo sa tych profetow jeneho. Wscho, schtož je Jesuß w swojim prědowanju pschipowjedał, jeho skutki a dźiwy, jeho zyła czista, swjata woßoba njeje samohła, tamnemu czaßej wocźi wotewricź, so bychu widźeli, so steja hižo srjedźa nutskach w spocźatku kraleſtwa, kotrež chze sebi Meßias saložicź na semi. To je to, schtož namakamy też w naschim czaßu pola jich wjele, kiž maja Jesuſa sa najlěpſcheho, najdospołniſcheho cźłowjeka wschěch czaßow, sa wulkeho profetu, ale też niz sa wjazy. —

Temu steji napschecźiwo, schtož praji Pětr sam sa so a sa swojich sobuwucźomnikow na Knjesowe praschenje: „Schtoha pak wy prajicze, so ja sym?: Ty sy Khryſtuß, teho žiweho Boha syn.“ A Jesuß tu praji, ſ wotkal je Pětrej tajke pósnacze pschiſchło: „Pschetož cźěło a krej njeje cźi to sjewiła, ale mój Wótz w njebjeßach.“ Boži Duch je to w nim skutkował. To je ta móz, na kotruž Jesuß swojich wucźomnikow pokasa, hdyž jim slubi swojeho swjateho Ducha: „Hdyž pak tón troschtar pschińcź budże, kotrehoż ja wam póßłacź budu wot teho Wótza, tón Duch teje wěrnoscze, kiž wot Wótza wukhadźa, tón budże swědeźicź wotc mnje.“ Schto je tuta móz, to widźimy runje na

Pětru, kiž tu dawa tajke wjeßele ßwědčenje pschečiwo ßwětej. Hdyž pschikhadža ßa njeho schtunda spytowanja, dha je sabył na tajke ßwoje ßwědčenje a wón sapréje ßwojeho Knjesa. Ale hdyž budże potom k ßwjatkam połny ßwjateho Ducha, dha je w nim nowa móz sjawneho wusnacza, so ßo nikoho a niczeho wjazy njeboji; tutón Duch jeho wabi a czěri, Jesuša a jenož Jesuša wusnacź psched wschitkim ludom. Dha widźimy, schto chze ßwjaty Duch w naß; Wón chze naß czinicź nowych człowjekow, chze w naß wubudźicź nowe żiwjenje, chze w naß sałożicź a njeóźělomnje krucźicź sjenoczeństwo ſ Khrystußom. Ssmy swucźeni, hdyž ßo rěczi wo ßwjatym Duchu, pschedewschěm myßlicź na to, schtož je ßo tam stało w Jerusalemje, hdźež buchu wschitzy, kiž běchu ßwědkojo ßwjatkowneho dźiwa, satorhnjeni, tak, so czi jeni prajachu: „Schto chze ſ toho bycź?“ a czi druſy: „Woni ßu ßo w ßłódkim winje wopili.“ Schtóż pak chze widźecź a pósnacź, kak tuta móz ßwjateho Ducha dale skutkuje, tón njech hlada do stawisnow Khrystußoweje zyrkwje wschěch lětstotkow. Schtož ßu tam Khrystußowi wucźomnizy, a ſ nimi potom wołebje Pawoł po ßwojim wobroczenju psched Damaskußom sapoczeli, wabjeni wot ßwjateho Ducha, so ßu ßwědčenje dawali wo Jesußu, żiwym ßynu Bożim, a ßu jeho kraleſtwo wupschěſtrjeli, to widźimy potom na tych, kiž ßu jedyn lud po druhim dowjedli k Jesußej; to ßu byli mużojo, kiž ßu wscho wopuscheźili, kotrychž wutroby běchu napjelnjene ſ luboseźu k temu Sbóżnikej. Niz czeſcź, niz semſke kubła, niz bohatſtwo ßu pytali; jenož to ßu w ßebi czuli, schtož prajitaj Pětr a Jan psched wyßokej radu: „Mój wschak ßo teho njemóżemoj wostajicź, so njebychmój rěczałoj, schtož ßmoj widźiłoj a ßłyschałoj.“ Schto ßu kscheseźijenjo w starym czaßu, kaž w naschich dnjach dyrbjeli shonicź a na ßo wsacź na pscheseźěhanju, na czeźkim domachpytanju, na schpotowanju a hidźenju a njepscheczelſtwje! Kóżde druhe hibanje, kotrež by mełło tak wjele czerpicź, wono by dawno kónz brało. Ale ßwědčenje wo Khrystußu klinczi hischcze dźenßa a njebudże mjelczecź hacź na poßledni dźeń, dokelž njeje człowſka móz, kotraž je czěri, ale je móz ßwjateho Ducha. Tutej mozy chzemy też my dźenßa ßwoje wutroby wotewricź, so by tutón Duch k nam nuts czahnył, so by też naß hotowych czinił k tajkemu skutkej wjeßeleho wusnacza. Tuż hischcze ras: O pój ty Ducho wěrny, a saſtup pola naß! Njech też ßo ßwět napscheczíwo staji: ty daj nam wusnacze.

A njech nascha móz woßłabnje: ty daj nam dobycze. Dźěło w Bożim kraleſtwje je czeźke. Druhdy chze ßo nam sdacź, kaž by wscho tuto dźěło podarmo było. Widźimy w Bożich domach husto wjele prósdnych městnow, wěmy, so je wjele ßwójbow, kotrež sżyła njesnaja pucź k Bożemu domej. Liczba spowjednych hosczi woteběra. Swjaſki ßwjateho schtanta mandżelſtwa ßo roswjasaju. Njepozcźiwosćź a mandżelſtwołamanje żerjetej kaž jěd na naschim ludowym żiwjenju. Kak wjele starschich, kiž njewjedźa wjazy, kajku czeźku samolwitosćź maju na ßwojich dźěczoch. Hrěch, tuta skażaza móz, knježi we wschěch worschtach, horjekach a delkach. A ßwět ma ſ tym, schtož poskicźuje se ßwojim sachodnym wjeßelom, wulki pschiwiſk. Móhli dha ßo dźiwacź, so czi, kiž steja w dźěle w Knjesowej winizy, chzedźa druhdy woßłabnycź a sadwělowacź?

Ale Jesuß ßam, kiž je nam tute czeźke wojowanje do prědka prajił, wón naß poßylni tu ſ tym, schtož k Pětrej praji, pokasujo na jeho mjeno, kotrež rěka skała: „Ty ßy Pětr, a na tu skału chzu ja twaricź ßwoju zyrkej, a te helſke wrota njedyrbja ju pschemóz.“ S tym njecha prajicź, so budże Pětr jako człowjek njepowalny sałożk jeho zyrkwje, ale so tutu zyrkej njebudże żadyn czaß pschemóz, tak dołho kaž w njej płaczi jako żiwe wusnacze a ßwědčenje: „Ty ßy Khrystuß, teho żiweho Boha ßyn.“ Schtož Jesuß tu praji wo ßwojej zyrkwi, so też helſke wrota njedyrbja ju pschemóz, to napjelni naß pschezo saßo ſ nowej mozu a wjeßołej khrobłosczu do naſcheho dźěła, kotrež je w naſchim czaßu nusnische hdyżli hdy prjedy. A połni poniżneho dowěrjenja posběhnjemy ßwoje modlitwy k temu Knjesej naſcheje zyrkwje, so by nam wuhotował prawe bohate ßwjatki, so by nam dał ßwojeho ßwjateho Ducha, tak so bychmy w jeho mozy dale wojowali, wjedźo, so budże skónczńje tola jeho to dobycze.

Sswjatki tu ßu! Boži Duch je hotowy też k nam pschiúcź. Njedajmy jemu nimo hicź. Boži Duch je móz, kotraž wschu ßłabosćź pschewinje. Bóh daj nam wjeßeke ßwjatki psches ßwojeho ßwjateho Ducha, wo kotrehož proßymy: O pój ty Ducho wěrny, a saſtup pola naß! Hamjeń.

Na ßwjatki.*)

Hłóß: Njebudź ſparna, moja duſcha! ꝛc.

Miły deſchczik wobradź, Bożo,
wutroba doſcź laczna je!
Wótcze ſ njebjeßow ſpożcź sbożo,
so kraj ßuchi ſakcźěje,
— dar daj Ducha ßwjateho,
so by na mnje wulał ßo;
kaž ßo żołma ßylnje ſeńdże,
njech tak wutrobu mi pscheńdże!

Hdyż wótź we żiwjenju tudy,
kiž wschak ſły je ſ pschirody,
dźěczom ßwojim dawa druhdy
dobre dary pschecźelny:
njechżył, kiž Wótź dobry ty
rěkaſch a woprawdże ßy,
Ducha ßwojeho mi ſdźělicź
a mje ſbóżnje ſawjeßelicź?

Jeſu, kiž ßy dom ßo podał
k Wótzej, póſczel Ducha mi
ßwojeho! Ssej po nim żadał
ſ wutrobu ßym w tyſchnoſczi!
Troſchtarjej daj wobſtajnje
pschi mni bycź a wucźicź mje,
so bych prawdże ßłużił ßwěru
brónjeny ſe żiwej wěru!

Ducho ßwjaty, ßylnoſcź ſprawnych,
wobohacź mje ſhudeho;
witacź w towarſtwach cźe ſjawnych
chzu a pyſchicź tebi ßo!
Wucźiſcź moju wutrobu,
ſcźiń ju ßwoju hoſpodu,
wotſtroń ſadźěwanje ſ njeje
wjeßekoſcźe njebjeſkeje!

S darami mje wupyſch ßebi,
ſtwoŕ mje połnje noweho,
so měł ja bych luboſcź k tebi,
ſtaw był cźěła twojeho!
Wuhotuj mje ſ mozu ßej,
cźěło moje ßwjecź a krej,
wucź mje, so na Boha hladam,
hdyż ßej pomoz jeho żadam!

Tak ßo podacź chzu ja tebi,
k cźeſcźi twojej ßwjecźicź ßo
a też ſtajnje żadacź ßebi
do towarſtwa twojeho,
hdźež cźeſcź Wótz ſe Ssynom ma
a je radoſcź njebjeſka,
tam cźe wěcźnje posběhuju,
jandżelſki ſpěw ſanoſchuju. —

* (Se ſakſ. ſpěw., cźo. 143) M. Kramer, 1646—1702; — ſeßerbſchcźił M. U.

Sswjatki pod běłej brěſiczku.

I.

Sswjatkowniczka to, ßłóncźna, cźopła, cźicha ßwjatkowniczka na wßy. Pschede wßu na hórzy ſteji brěſyczka w młódnej pyſche nałěcźa, kótraž dźenßa wołebje ßwjedźeńſka. Jeje ſelene łopjeńka ſybola ßo kraßnje w ßłóncźku, tam a ßem kolebane pod duwanjom cźopłeho powětra.

A pod brěſyczku na ſelenym trawniku něktoſi ſ wjeßneje młodźiny, hólzy a holzy. Ssedźa tam, leża tam w trawje, bjeßadujo něktoſi, mjelcźo druſy, hladajo horje k njebjeſkim módrinam.

„Jano, hdźe ßy ßo tak ſahladał?“ wopraſcha ßo Jurij towarſcha, kotryż, w trawje leżo tak dołhi hacź bě, runu měru hladaſche do módrych njebjeßow.

„Wón měri tu daloſcź a ſchěroſcź a wyßoſcź njebjeßow a ßebi myßli, so ju dowuměri lěpje hacź hwěſdarjo!“ rjekny Pětr.

„To ßy ſkoro trjechił!“ wotmolwi Jan njemyleny wot żortniweho towarſcha. „Myßlach ßebi na dźenßniſche prědowanje a dożyła na to, schtož ßwjatki pschipowjedaja, a k tomu na tute daloke a ſchěroke a wyßoke njebjeßa. Cźim dlěje to cźinju, cźim

bóle spósnaju, so mějesche knjes farat prawo, hdyž pschi tym snatu stuczku naspomni, kotruž smy wschitzy w schule hižo wuknyli:

„Wschón nasch rosom s mudrosczu je czma,
My smy błudne dźěczi!“

„A tola chzeja“, rjekny Lenka, „człowske dźěczi tak jara mudre bycz a wschitko wjedźecz!“

„Haj, wjedźecz, so to, schtoż je było, było njej!“ sawoła Marka. „Knjes Jesuß njeje był, praja, a Bóh też njeje, mudruja!“

„A wo Božim Swjatym Duchom dozyła niczo njewjedźa!“ doda Rejska.

„A to wschitko tohodla, so njewěrja!“ rossudźi Jan. „Wěra k tomu sluscha, ta wěra, kotraž wě, tón jedn wulki Bóh, kiž wschitko tole wulke nadobne a rjane stwori, je tola pschi nasz tudy!“

„A to w Swjatym Duchu!“ dokónczi Marka.

„Haj, Marka! A mi je pschezo tak, hdyž sebi wěz rosmysluju, kaž też runje prjedy, so su Swjatki pschede wschěm nasch swjedźeń!“

„Ale czehodla niz hody?“ woprascha so Arnoscht.

„A czohodla niz pschede wschěm jutry? pschistaji Jurij.

„Wy njesměcze to wopak srosumicz“, wotmolwi Jan. „Nasch Bóh sjewi so nam jako luby Wótz hody, a jako lubowany swěrny wumóznik w póstnym a jutrownym czasu. Dźenża pak a dozyła w zyłym naschim czasu jewja so nam wón jako Duch. Nasch czaß je swjatkowny czaß, je czaß Sswjateho Ducha! A czim bóle ty swjatkownemu duchej swoju wutrobu wocziniisch, czim bóle Bóh w Tebi a Ty w Bosy. Tak je to nasch Knjes Jesuß prajił, tak nam to dźenża knjes duchowny wułoži a tak sebi ja to myßlu, — abo ně, tak ja to wěrju! Haj, mózu wam ptajicz: Ja sym sebi teho wěsty!“

Wschitzy mjelczachu.

„Jano!“ rjekny skónczenje Lenka, „czohodla njejsy ty studenta bohoßłowstwa?“

„To dyrbisch so nanoweje móschnje woprascheez, Lenka! Jeho wutroba by drje haj prajiła, jeho móscheń pak woła lute ně, ně!“

„A je rjenje, so mamy tebje tu!“ praji Rejska, kaž chzyła jeho troschtowacz. „Hdyž tu ty njeby był wjazy, njebychmy tajkich rjanych hodźinkow měli wjazy, kaž to nětkle tak husto mamy, a tak też tu dźenża pod naschej rjanej brěsyczku. To dyrbicze mi tola wschitzy pschidacz!“

Pschihłoßowanje bě powschitkowne. Wschitzy, kotsiž tam hromadźe, běchu sebi mjes sobu dobri towarschojo a towaschki a běchu też w tym psches jene, so njemějachu sa to najwjetsche a najrjeńsche na swěcze swětne wjeßele a jusk, kaž tak husto nětkle młodźina, ale so s dobrym poczinkom a waschnjom jednoczachu wjeßelu a radoscziwu wutrobu. A to bě jim tak rjez pschinarodźene. Też domach pola nich bě to tak w serbskich domach a statokach.

II.

Swjatki to, wětrojte swjatki. Brěsyza pschede wsu schumi se swojimi młódnymi selenymi łopjenami, dokelž wětr móznje saduwa. Ssama pak tam też dźenża, swjatkowniczku, njeje.

K běłemu pyschnemu schtomej slehnjeny steji tam muzski. Je snadź 40 lět stary. S lěwizu je wobjimał schtom, prawiza so sepjera na kij, kłobuk leži w trawje; hlada k ranju, hlada k módrym wyßokosczam, mjes tym torha wětr jeho ropr, jeho hłoßy, a wysche njeho so sybolaze łopjeńka brěsyzy.

Pohladasch-li jemu mjeswoczi, pytnjesch, so też w nim wichor. Snutskowne wojowanje jewi so we wóczkomaj, na zyłym mjeswoczu.

„Módre wyßokosczе!“ schepta jeho ert. „Kak husto sym na tutym městnje k wam hladał. — Kak husto też swjatki! — Wěm, kak tu na tutym lubym městnje leżachmy a kak ja swědczach wo tym, so Ty, Ty Knjeże Božo, pschi nasß tu na semi w Swjatym Duchu! Haj, słyschu sameho so rjez: Ja sym sebi toho wěsty!“

Prawiza puschczi kij a sjědże k wutrobje. Wóczzy posběhuje do selenych halosow schtoma: „Haj, haj, kaž waß wětr torha, tak torha wětr też halosy na schtomje człowjestwa! — Runje tak a hischcze móznischo! — Někotrn wottorhnje a czißnje do hłubiny!“ —

Wětr, kotryż Jana — haj, Jan to bě — torhasche, bě wětr swětonahladow, swětomudrosczе. Tutón torhasche tón w nim krucze a hłuboko salożeny schtom kschesczijanskeje wěry. Czaßy a wobstejnosczе běchu Jana dowjedłe s czicheje wjeski do daloka, a tam bě jeho shrabnyło snutskowne wojowanje, wukhadźaze se swonkuych pschiczinow: swobkhad, nashonjenja, czitanje a druhe. Jan njebě czekał psched nimi, bě wostał tam, hdyž bě stajeny, bě wojował, a wojowasche dźenża hischcze tam pod brěsyzu.

K tutej bě khwatał, prjedy hacz, domoj pschischedschi, dóńdże do ródneho statoka, hdyž bratr se swojej swójbu swdleschе — a pschi nim staruschki nan se schědźiwej maczerku.

Móz lubeje, droheje domisny wsa samotneho tam pod schtomom do swojeju luboscziepołneju rukow a majkasche pschi wschěm wětrje zunjo jemu liczzy, haj wutrobu, duschu. Sbožowne a pobožne młode lěta, starschej, bratsja, sotry, towarschojo, towarschki, zyła domisna to psched nim tam — a w nim bóle a bóle to žedźenje, so by to wschitko było saßo tak a wón sbožowny kaž něhdy. „Ty, kiž Ty tam w módrych wyßokosczach kralujesch, Ty, mój Knjeże a Božo, a kiž Ty tola tu na tutym městnje, ja proschu Tebje, spožcz k spožownemu domojkhodej do droheje domisny, mi też domojkhód do wjeßeleje wěsteje wěry, w kotrejž sym něhdy tu na tutym městnje k Tebi shladował a k Tebi so modlił! Mój Božo, Ty Ducho Swjatkowny, njech też we mni schumi, njech je to swjatkowne schumjenje, kotreż sawostaji japoschtolsku wěstosez a wjeßelosez!“ Tak modli so tam pod brěsyzu, hladajo k módrym wyßokosczam. Jeho hubje so hibatej, jeho duscha woła, a czim dlěje tam tak steji, czim měrnische je jeho wobliczo. Jeho duschi bywa měr, bójski měr! Je tak, je pschezo tak, kaž wulki Augustinus praji: „Moja duscha je njespokojna we mni, doniż njenamaka, Božo, pokoja w Tebi!“ — —

„Pomhaj Bóh, Jano! a witaj do domisny!“ saklinczi s dobom hłóß a s kerczkow sady Jana, psches kotreż sczeżka do wßy dże, wustupi żónska.

Jan so satorhnywschi so wobroczi a sawoła: „Rejska! — Dżak, wutrobny dżak sa tajke postrowjenje!“ Tłóczi jej ruku, sebi s druhej ruku włoßy, kotreż bě jemu wětr do wobliczа sehnał, hładkujo.

„Sa pschińdźech“, praji Rejska, „so bych tu naschej brěsyczzy pschinjeßła swjatkowny postrow a s njej so rosmołwjała!“

„Haj, nascha luba stara a dźenża w swojej młódnej selenej pysche saßo zyle młoda brěsyza! — Ale dźenża je troschku bóle wichorjate hacz tehdy swjatki, hdyž hromadu k módrym njebjeßam hladachmy a rjane swjatki swjeczachmy, njesabywschi toho, kotryż nam je wobradźił!“

„Haj, to hižo dołhe lěta! A wschitzy jow wjazy njejsu na tutej semi s tych, s kotrymż na tutym městnje husto a tak też tehdy hromadźe!“

„A my, Rejska, kiž tu smy, a mój, kiž tu dźenża tak samaj swjatki swjeczimoj, smój mój tajkaj hischcze kaž tehdy?“

„Jano! Wjele je so pscheměniło, wjele sym nashonika, wjele też shubiła w tutych lětach, dwojake pak zyle wěsczе njeshubich: jenu wjeßoku, spěwazu, wěrjazu duschu, s kotrejž runje dźerżecz chzych tu pod brěsyczku swjatkowne rospominanje, a jenu wutrobu, kotraž to, schtoż domisna a schtoż teje domisny, lubuje, czesczi a sej khwali!“

„A ja, Rejska, žym pschischoł dom, žym domach dźenža tudy, haj, praju dwójzy domach. Ssym saža domach tu w naschej rjanej, lubej domisnje, a žym domach saža w domisnje wěry, w kotrejž pobožna cłowska duscha domach duzy po serskim puću! To sačuju s wulkej dźakownosću runje nětkle, pschetož, Rejska, w tej jenej domisnje njeběch a psches tu druhu dźěchu to wichory kaž nětkle psches tutu naschu lubu domisnu!“

Tuž, Jano, budź dwójzy wutrobnje witany dom do domisny!“

(Pschichodnje dale.)

Zyrkej a stat.

„Sskužba sa sjawne dobre“ — Wohlfahrtspflege — je nětkle něschto, schtož je nusne a sa cžož žo wjele dźěła, wožebje też wot stata. W Sakskej mamy schule, kotrež sa tuto dźěło pschihotuja mužskich a žónske. „Schula sa sjawne dobre“, kotraž „krajnemu swjaskej žkužby kschesćijanskich žonow“ žkuscha, — w Drježdźanach, Kaulbachstr. 7, — sapočnje w oktobru tutoho léta nowe, na dwě lěcze wotměrjene wuwučowanje sa mužskich. „Sakoń sa sjawne dobre sa Sakisku“ — Wohlfahrtspflegegesetz —, kotryž wot měrza tutoho léta płaći, žada žebi wjele mozow sa wukonjenje wotpohladaneho dźěła. Mjenowana schula, kotraž hacž žem jenož sa žónske dźěłasche, chze tehodla naspomnjene roswučowanje sa mužskich k žwojemu dotalnemu dźěłu pschidźělić a proby wo to, so bychu žo wschitzy cži, kotsiž chzyli do tuteho dźěła sastupić, bórsy samolwili. — Runje tak wosjewja „žónska schula sa sozialne dźěło“, so žo w oktobru s podobnym roswučowanjom sa žónske sapočina.

Wschelke s bliska a s daloka.

Nascha sakska evangelska zyrkej!

W 7. cžižle žwojeho sakońskeho kopjena wosewja nasche sakske krajne konsistorstwo sćěhowaze wosjewjenje:

„So bychmy po móžnosći swěsćili, so žo nasche žerbsko-němske a němsko-žerbske wožady s duchownymi, kotsiž žu žerbskeje rěcze mózni, sastaraju, žmy wobsamknyli, saložić stipendium, 100 hriwnow na semester wučinjaze, a to sa bohožłowza Lipsćanskeje universitty, kotryž žerbsku rěcž nawuknje a žo na to swjasa, so žo po wobstatych pruhowanjach k žkužbje w žerbsko-němskich sarskich sastojnstwach w naschej krajnej zyrkwi posćići.

Tutón stipendium dyrbi žo w tutym semestru k prěnjemu rasej wudźělić.

Samolwjenja žo njech sapodaja hacž do 1. junija 1925 pola naš, a tutym njech žo pschipołoża wopišma wo studijach a wo nawuknjenju žerbskeje rěcze a wobkrućenje, so je samolwjeŕ swólniwy, posdźischo wschewsacź žerbsko-němske sarstwo w krajnej zyrkwi.

W Drježdźanach, 8. meje 1925.

Evangelisko-lutherske krajne konsistorstwo. Seyler.“

Ssmy na tutu wulku a wažnu pomoz, kotruž nasche krajne konsistorstwo žerbskim studowazym kóžde pokléta posćića, w naschim kopjeńku hižo pokasali. To je wožebita pomoz sa žerbskich studowazych; pschetož sa druhe powschitkowne stipendije a pomozy ma žerbski studenta runeho prawa s němskim. Kak by było, hdyž by też pruska evangelska zyrkej něschto podobne wustajiła?

Ale schto nětk, hdyž tu žerbski bohožłowz w Sakskej njeje, kiž mohł žo samolwićz? Njeby to potom žerbski lud žebi to wopišmo wustajił, so je žo žam pschemało starał sa žebje žameho? Njedyrbjał wón nětk cžim bóle žwoje mozy napinacź, so by žo se shromadnymi mozami radźiło, žerbski lud sastaracź wožebje se žerbskimi wučerjemi?! Pospyty sa to cžini nětkle žerbska prědarska konferenza s tym, so by sbudźiła „swjask žerbskich wožadow“. Podobnu pomoz, kaž wot nascheho krajneho konsistorstwa, móże też jenotliwz abo też hewak jenotliwe towarstwo abo sjednoćeństwo posćićić; trjeba jenož runje tajke abo druhe stipendijum wustajicź, móże też mjeńsche abo wjetsche bycź. To by woprawdźe dobry skutk sa nasch narod był! W Jakubowych wustajenjach mějachmy — a mamy hižo něschto podobneho.

Tuž njech pak też nětk naschi młodźi hólzy a runje tak starschi naschich hólzow, s nimi žobu naschi wučerjo a duchowni, žo žwěru staraju, so bychmy duchownych a druhich wučenych też sa dalsche cžaży měli. Hacž dotal bě sa studowazych žaneje abo jenož makeje pomozy; dyrbi tu nětko pomoz wjetscha a mała bycź a žani, kotsiž ju wužiwaju?!

— Sserbska prědarska konferenza seńdże žo žrjedu po žwjatkach w Sserbskim Domje, so by $^1/_2$10 hodź. dopołdnja se žwojej hłownej shromadźisnu sapočała. Tuta směje wo wschelakich wažnych dypkach jednacź: Sserbske spěwarske a doroždźenje wo tutym dźěle; „Pomhaj Bóh“, jeho dalsche sarjadowanje a samolwite redaktorstwo; swjask žerbsko-němskich wožadow; žerbska superintendentura; dokhody kantorow žerbsko-němskich wožadow. Nimo tohole to a tamne. Tuž njech žo s dypkom wschitzy duchowni seńdu.

— **Lubijski zyrkwiny wokrjeż** bě 10. meje wolił žwojeho duchowneho sastupjerja w synodże; wuswolił je žo k. farař Stamm-Wósborski. Wón snaje žadanja Sserbow, wožebje schtož žerbsku superintendenturu nastupa, a chze tute žadanja sastupowacź. Pschejemy jemu Boże žohnowanje sa tuto sastojnstwo. — Do Lubijskeho zyrkwineho wokrjeża žkuscheja se němsko-žerbskich wožadow Ketlizy, Bukezy, Kotezy, Nožacźizy.

— W Barlinje běchu evangelske zyrkwine strony 19. meje do zyrkwje Swj. Trojizy shromadźisnu powołake, kotraž chzyšche wustupicź pschećiwo pschiběrazemu wopiwstwu a sa wožadne prawa. Tutu shromadźisnu molachu wot wscheho spočatka worakowe wožoby tak, so bě to wuhanjenje Božeho domu. Jako generalsuperintendenta D. Burghart rěcżesche, hewrjekachu tak, so dyrbesche sastacź. Shromadźisna protestowasche pschećiwo tomu, mózne spěwawschi Lutherowy khěrlusch. So njeby pak žo Boži dom bóle wonjećeśćił s tajkim hewrjekanjom, skónczichu shromadźisnu, tak so njemóžachu dalschi rěcźnizy dozyła rěcźecź. Njedźiwajo teho pschećiśischćźachu žo nětkotsi harowarjo hacž k wołtarnischeźu a wołachu wscho móžne hanjaze na sastupjerjow wožady, doniž palizija zyrkej njewurumowa. — W cžejej žkužbje stejachu nětko tućzi hewrjekarjo, w žkužbje palenzoweho cžerta abo antichrista žameho!

Wutrobna próstwa.

na wschěch cžitarjow nascheho njedźelskeho kopjena

„Pomhaj Bóh“.

Jena knihownja trjeba nusnje sćěhowaze cžižła s lěta 1921: 1, 12, 30, 45 a 50; s lěta 1922: cžižła 8 a 18; s lěta 1923: cžižła 14, 15, 19, 32 a 39.

Wschěch lubych cžitarjow naležnje proźymy, so bychu, je-li tute cžižła žami dale njetrjebaja, je nam dobroćiwje wotstupili.

Wudawarnja na lawskich hrjebjach 4.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Nožacźizach.

Čišło 23. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će. P

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 7. junija 1925 Bautzen

Čišchcz a nakład Ssmolerjez knihicziſchczerńje a knihaŕnje ſap. druzſt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu ſobotu a płaći na měſaz 15 ſlotych pjenjezkow.

Sswjata Trojiza.

Jana 3, 5: Jesuß wotmołwi: ſawěrnje, ſawěrnje, ja praju czi: je=li ſo ßo ſchtó njenarodźi ſ wody a ſ ducha, njemóże do Boßeho kraleſtwa pſchińcz.

To je hnadna wola Boża, ſo by kóždy do jeho kraleſtwa pſchiſchoł. Ale też to je ßwjata wola Boża: jenoż pſchesnowy narod do Boßeho kraleſtwa pſchińdźemy.

Nikodemuß měni, ſo tón Knjes ßebi pſchewjele żada, hdyż rjekńje: ſchtóż ßo ſnowa njenarodźi, njemóże Boże kraleſtwo wohladacz a ßo wopraſcha: kak ßo móże człowjek narodźicz, hdyż ſtary je? To je ßłowo, kotreż je nam ſ wutroby rěczane, tak dołho hacz njejßmy knjeſowe ſkutkowanje na ßebi ſhonili. Schtóż ßameho ßebje ſnaje, też hodźiny a dny ſnaje, w kotrychż ma żadanje, hiſchcże jónkrócz zyle wot ſpočatka ſapočecz móz. Kak je někotryżkuli k ßamennu ßebi prajił: hdy by tola móżno było, pucz, po kotrymż ßym hacz ßem pſches żiwjenje ſchoł, hiſchcże jónkrócz ſ nowa ſapočecz, pſched kak wjele wopakoſczemi bych ßo na kedźbu brał, kak pſchezo po ßłowje Božim khodźił, haj, potom bych zyle hinaſchi był! Nětko pak, kak móże człowjek zyle nowy ſpočatk cźinicz, hdyż je hižom tak daloko pſchiſchoł, każ ja; też pſchi najlěpſchich pſchedewſaczach tajki wostanje kajkiż je! Jesuß pak wuraſnje woſpjetuje: je=li ſo ßo ſchtó njenarodźi ſ wody a ſ ducha, do Boßeho kraleſtwa pſchińcz njemóże. Tu ßrjedź nozy Boże ßłónczko ſeſkhadźa. Sawěrnje, ſawěrnje, ja praju czi, dźeſche tón Knjes, kiž njetrjebawſchi niczo njepraji, ale ßłowa żiwjenja rěczi, kiž njelubi, ſchtoż njeje móżno; wjele bóle: każ rjekńje, tak ßo ſtanje! Tuż też ty, luby czitarjo, njedźiwaj ßo, ſo ßym tebi prajił: wy dyrbicźe ßo ſ noweho narodźicz. Pſchetoż — tak tón Knjes wobkrucźi, ſo je nuſne — ſchtoż ßo wot cźeła je narodźiło, to je cźěło, a ſchtoż ßo wot ducha je narodźiło, to je duch. Duch a cźěło ßebi napſchecźiwo ſtejitej każ Bóh a ßwět; pſchetoż ſchtoż ßo tu duch mjenuje, to je Boži duch, a ſchtoż ßo tu cźěło mjenuje, to je człowjekowe waſchnje; a po tym, ſo je człowjek wot Boha wotpadnył, je to waſchnje hrěſchneho człowjeka, wo kotrymż w pißmje ſteji: cźělne požadanje je njepſchecźelſtwo pſchecźiwo Bohu. Dokelż je po Božim ßłowje hrěch wotpad wot Boha a dokelż człowjekowe dobre počinki niczo njepomhaja, ßo nam tu a wſchudźom w ßwj. pißmje praji, ſo je to jenoż połojczna wěz, hdyż jenotliwe brachi wotpołożiſch, teho a tamneho hrěcha ßo woſtajiſch. Nowy narod tón Knjes ßebi żada. Nowy narod pak je Boži dar — tehodla ßo ſ noweho narodźicz móżemy. Schtoż běſche ſa Nikodemußa potajiſtwo a hódanczko, to njedyrbjało nam kſchesczijanam njeſrosumliwe bycz. My rosumimy, ſo je tu woda mjenowana jako ſwonkowne ſnamjo ßwjateje kſchczenizy. Schtóż je kſchczeny a ſ tym do towaŕſtwa ſ Khryſtußom pſchijaty, ſa teho je nowy narod, kiž njeje ſa tych, kotſiž k Khryſtußej njeßkuſcheja, móżno; ſchtóż nima dźěl na Khryſtußu, pſchi Nikodemußowym praſchenju woſtanje: kak móże ßo to ſtacz? S wodu hromadźe pak Khryſtuß ducha mjenuje a ſ tym miſchtra w Iſraelu na to dopomina, ſo je Bóh pſches profetu ßlubił: ja chzu mojeho ducha do waß dacz a tajkich ludźi ſ waß cźinicz, kotſiž khodźa po mojich kaſnjach. A ſo je runje nětko cżaß pſchiſchoł, w kotrymż ßo tuto wěſchczenje dopjelnicz ſapočzina, to Jesuß Nikodemußej bliſko połoži, hdyż rěcži wo człowjeſkim ßynu, kiž, każ je Daniel jeho w duchu wohladał, je ſ njebjeß dele pſchiſchoł, kiž je też ſaßo k njebju ſtpił, ale w puſczinje tuteho ßwěta powyſcheny budże, każ je Mójſaß ßrjedź mrějazeho luda mo=

ßasneho hada powyschił, powyscheny na kschižu, so bychu wschitzy, kiž do njeho wěrja, shubjeni njebyli, ale wěczne žiwjenje měli — a to rěka, do Božeho kraleſtwa ſańcź pſches jeniczke wrota, kotrež tam wjedu, pſches nowy narod. Haj, my mózemy ßo ſ noweho narodźicź, njenujzy pſches wodu a ducha, hdyž pſches ßwjatu kſchczenizu do towarſtwa ſ Khrystußom ſaſtupimy, w kotrymž jeho ßwjaty duch naß dale powuczi, so ſkónczńje wobhnadźene dźěczi Boże budźemy. Hamjeń.

Na ßwjatu Trojizu.*)

Hłóß: Njech Bohu džakuje ßo wutroba ꝛc.

Budź khwaleny mój Knjes, mój Bóh a ßwětko moje,
mój ſtworiczel, kiž dał mi žiwjenje je ßwoje,
kiž cźěko ſ duſchu mi kaž Wóczez ſchkituje
a wjele dobreho mi cźinił ſtajnje je!

Budź khwaleny mój Knjes, mój Bóh, a ſbožo moje,
Ssyn Wótza uajlubſchi, kiž žiwjenje dał ßwoje
je ſa mnje, wumohł mje ſe ßwojej drohej krwju,
we wěrje dari mi najwjetſchu dobrotu!

Budź khwaleny mój Knjes, mój Bóh, kiž ſ troſchtom ßwojim
— wſchak Wóczez, Ssyn, Duch wón — we žiwjenju je mojim
mi wokſchew wutroby, mje ſ mozu poßylnja,
a w nuſy radu, troſcht a pomoz wobradźa!

Budź khwaleny mój Knjes, mój Bóh, wón wěczńje žiwy,
wſcho ſpěwa jeho cźeſcź, ſchtož widomne ßu džiwy!
Budź khwaleny mój Knjes, joh' bycźe ßwjatoſcź je:
Bóh Wótz, Bóh Ssyn, Bóh Duch ßo ßwjaty mjenuje!

Tón kotremuž nět my tu ſpěwamy: ßy ßwjaty!
a ſ jandźelemi też: ßy ßwjaty, ßwjaty, ßwjaty!
a kſchesczijanſtwo wſcho tak khwali wutrobnje:
Budź khwaleny mój Bóh do wſcheje wěczńoſcze! —

*) (Se ſakſtich ſpěw., cźo. 156) Jan Olearius, 1611—1684; — ſeßerbſchcźił M. U.

Sswjatki pod běłej brěſiczku.

(Skónczenje.)

III.

Sswjatkowniczka! Po módrym njebju cźahnu ſměrnje cźrjódki mróczałkow. Miły wětſik ſaduwa; ſ nim ſchumi, ſchwórcźi brěſyczka pſchede wßu. Brěſyczka! Wona drje nam to ſa ſło njewoſmje, hdyž pſchezo hiſchcźe prajimy: brěſyczka. Je to tola dženßa na wſchě 45 lět, ſo tamnu prěnju ßwjatkowniczku ſe młodźinu po jeje módnymi hałoſami ßwjeczachmy. Tehdy bě to hižo rjana brěſyza, dženßa je to hižo mózny ſchtom. Brěſyczka pak tola prajimy. Kaž džěd ſe ſchědźiwymi włoßami wowzy ſe ßlěbornymi włoßami Marka praji, tak, kaž bě něhdy jej, ßwojej njewjeſcze, w młodych lětach prajił, tak też my naſchej brěſyczky. Schtož ßnadź Němzej džiwnje klinczi, to je Sserbej wuras ßerbſkeje, lubowazeje a luboſcźiweje wutroby.

My njeißmy cźi jeniczzy, kotſiž brěſy pſchedewßu brěſyczka praja, ně, tamle taj dwaj, kotrajž po ſchcźeżzy ſe wßy ßem krocźitaj, ju też ſ tutym mjenom luboſcźiwje mjenujetaj.

„Naſcha brěſyczka je drje dženßa hiſchcźe zyle ßamalutka!" praji mużſki. „To je cźaß, ſo ſ najmjeńſcha mój ſtaruſchkaj k njej pſchińdźemoj."

„Haj, Jano!" ſnapſchecźiwi žónſka — a tuž wěmy hnydom, ſchtó tón mużſki je: Jan. A hdyž hódaſch, ſo ta žónſka tam pſchi nim Rejſka, ßo njeißy molik. — „Młodźina dženßniſcheho dnja njeje wjazy tak domjaza kaž my to běchmy pſched 50 abo 40 lětami. My ßwjecźachmy tak někotre ßwjatki a runje tak někotru njedźelu tamle pod běłej brěſyczku abo tamle delekach we hajku. Dženßa je to hinak: młodźi hólzy ßo ßydnu na koło a prjecź ßu, a holzy niz wjele hinak!"

„Haj, haj, Rejſka! Sswět je hinaſchi dženßa a naſcha młodźina hiſchcźe bóle! Ale luboſcź k brěſyczży naſcha młodźina tola hiſchcźe ſhubiła njeje. Jedyn džěl ſnajmjeńſcha pſchińdźe też dženßa wěſcźe hiſchcźe ßem, ſo by tu ßwjecźił ßwjatkowniczku."

„A druhi džěl młodych cźini tutym pod lipu na wßu konkurenzu."

„Haj, ale Rejſka! Kajku konkurenzu! Je to druhdy wjazy hacź zyrkuß, hdyž to tam pod lipu ßu ſhromadźeni cźi młodźi, kotſiž ßebi lipu ſa ßwoje ßrjedźiſchcźo wuſwolili. Ssußodźa wokoło lipy wjedźa wo tym a wo kaženym nóznym měrje powědacź!"

„Bohužel! Ale tule je měr, Jano! Tule pod naſchej brěſyczku!"

„Haj měr, luba Rejſka!"

Pſchiſtupiſchtaj hacź k ſchtomej, ſlehnyſchtaj ßo na njón a hladaſchtaj ſ cźicha do daloka. Brěſa ſynczeſche jimaj ßwjatkowny khěrluſch ſe ſchumjazymi łopjeńkami a hałožkami. Bě to kraßny mejſki a ßwjatkowny woblekk, kotryž bě ßo k tomu woblekła!

„Sswjatkowniczka!" ſchepny Rejſka.

„Kaž w Božim domje!" rjekny ſ cźicha Jan.

Tak tam ßwjecźeſchtaj ßwjatkowniczku.

„Wěſch, Jano, pſched 20 lětami!"

„Wěm Rejſka!" wotmołwi Jan, ßwoju mandźelſku ſa ruku pſchimajo a ßo ſ njej do trawy pod brěſyczku ßydajo.

„Běchu to hinaſche ßwjatki tehdy hacź dženßa, wichorojte! W pſchirodźe wichor a we wutrobje wichor!"

„A tola žohnowane, ſbožowne ßwjatki, Jano!"

„Haj, bě kaž prěnje ßwjatki! We wichoru a ſchumjenju pſchińdźe ßwjatkowny Duch, ſchtož pak pſchinjeße, to bě měr, luty měr!"

„Bóh je derje cźinił ſ tobu a ſo mnu! Pſchińdźech, ßwjatki ßwjecźicź ßamalutka pod brěſyczku, a namakach tebje!"

„A ja, Rejſka, ßebje ßamoho ſaßo a tebje, a tak dwójzy, trójzy domiſnu: Staru, lubu domiſnu a domiſnu wěry a domiſnu w twojim ſtatoku ſa tutón ſeńſki běh!"

„W naju ſtatoku, Jano!"

„Haj, hiſchcźe někotre njedźele, a mój wopominamoj 20. krócź tón dźeń, na kotrymž buchmoj tamle w naſchim Božim domje ſwěrowanaj k ſbožownymaj mandźelſkimaj w ßwojim ſtatoku."

„A ßmoj to hiſchcźe, Bohu budź džak."

„Haj, Bohu budź džak, ßmoj to! A to tohodla, luba, dokelž běchmoj ßwjatkowniczku prawje ßwjecźiłoj. Běchmoj witałoj ßebi dom ßwjatkowneho Ducha a běchmoj ſ nim ßo podałoj na pucź, kotryž k Wótzej wjedźe dom do wěcźneho domu!"

„A dokelž ßmój ßo prózowałoj, na tutym pucźu ſawoſtacź, ßmój tute 20 lět ſbožowmaj pſchětrałoj, hacźrunje běchu cźeźke a wichorojte jara!"

„To cźini, ſo mějachmoj měr ſ Bohom, měr we wutrobje!"

„Haj měr!"

A měr tam wokoło njeju a luta cźiſchina! Sswjatkowny Duch ſnowa pſchikhadźeſche a žohnowaſche. —

Twoja wola ßo ſtań!

K Marcźinej Lutherej pſchińdźe ras pſchecźel a ſkorżeſche: „Mi wſchitko prěki dźe, wſchitke moje pſchecźa ßo ſanicźa, moje nadźije ßo poraża, moje wotpohlady ßo poſtorcźa."

„Luby pschecželo, to je twoja wina“, wotmolwi Luther.

„Moja wina? Kak to?“

„Haj, hlaj: cžehodla modlisch žo kóždy džeń: twoja wola žo stań, ty dyrbisch žo radscho modlicž: moja wola žo stań; kaž dołho pak žo modlisch, so by žo Boža wola stała, dyrbisch jo tež směrom pschiwsacž, hdyž wón po twojej próstwje cžini.“ Muž, kotryž je w hischcže wjele wjetschich cžežnoscžach był hacž my, David, pschi tym wschěm praji: „Porucž temu Knjesej twoje pucže a měj nadžiju k njemu, wón budže wschitko derje cžinicž.“ Měj žwoje wježelе nad tym Knjesu, wón budže tebi dacž, po cžimž twoja wutroba žada. Mamy Boha, kotryž pomha, Knjesa, kotryž wot žmjercže wumóže, ale dyrbimy k njemu pschińcž, naschu wutrobu psched nim wuložypacž, žo kusk žamych sapřecž nawuknycž a potom tež na Božu pomoz cžakacž. Wón podarmo praji: „Pytajcže mje!“ Jeho pomoz je blizka tym, kotsiž žo jeho boja. Pod kschižom Khrystuložowym je rum sa wschitke staroscže. Hdyž je Jesuž nasche hrěchi wot naž prjecž wsał, njedyrbjał tež tu hromadku staroscžow wot naž wsacž? Schtóž je pod kschižom Khrystuložowym doma, tón je najsbožownischi cžłowjek.

28 000 mißionarow.

We Washingtonje w Amerizy žu wulku konferenzu mißionstwa wotměli. Tam shonichu wobdžělnizy wschelake liczby, kotreż jich, kiž tola mißionstwo snaja, pschekhwapichu; wone tež naž pschekhwapja.

Tam bu snate, so maja sjednoczeństwa sa swonkowne mißionstwo w tu khwilu 28 000 mißionarow w krajach, kotreż hischcže njeżu kschesczanske, tuczi maja tam na 2½ milijona spowědnych; w 36 610 njedželskich schulach roswuczuja 2 000 000 schulerjow; nimo toho je tam w tutych krajach 703 khorownjow, kotreż kóžde lěto 3 milijony khorych wothladaja; nimo toho hischcže 1234 haptykow. Swonkowne mißionstwo ma wysche toho 245 žyrotownjow, 25 domow sa žlepych a wuchoněmych, 39 sa wožadnych, 21 sa strowe dźěcži wužadnych starschich a 21 domow sa padnjene žony. Sa roswuczowanje skutkuje 109 gymnasijow a universitow, 2224 druhich wschelakich wyschich schulow, 36 478 jednorych schulow, 376 sahrodkow sa dźěcži, 30 fakultetow sa lěkarstwo, 98 schulow a wotdźělenjow sa wuwuczowanje žotrow sa khorych, 409 schulow sa bohožłowstwo a 209 sa pschekupstwo. W sańdženym lěcže je sa tute zyke dźěło kschesczijanstwo Ameriki a Europy na 200 milijonow hriwnow nadało.

Rosprawjeŕ skónczi tam žwoju rosprawu: „Tuto wobschěrne hibanje, kotreż maja wyschnoscže po zyłym žwěcže sa wulkomóz prěnjeho rjada, žmě žebi žadacž, so kóždy rosumny cžłowjek na njo kedžbuje!“

Tuta powěsczž zyle wěscže tež wschěch pschecželow swonkowneho mißijonstwa mjes Sserbami jwježeli. A my mamy jich pschezo hischcže jara wjele pschecželow mißionstwa mjes Sserbami!

Zyrkej a stat.

400 lětny jubilej žwjeczi 13. junija zyła evangelska zyrkej. Budže to 13. junija 400 lět, so žo nasch reformator Luther da swěrowacž se Katharinu ſ Bora, a je to ſ tym tež 400 lět, so bu saloženy evangelski farski dom, kotryž je sa daletwarjenje zyrkwje kaž hewak sa lud a kraj ſ wulkim žohnowanjom był nětko 400 lět, tež hižo tohodla, dokelž žu ſ evangelskeho farskeho doma wuschli žynojo, mužojo a tež dźowki, žony, kotsiž žu sa zyły lud a kraj byli ſ wulkim žohnowanjom. Tutón dwojaki jubilej evangelskeje zyrkwje žwjecžimy wschitzy žobu 13. junija a wožebje potom tež njedželu, 14. junija.

Sa 16. junija je ludliczenje postajene. Po dležschich jednanjach je žo dozpiło, so ma žo pschi tym tež wotmolwjenje dacž na to praschenje, kajkemu wěrywusnacžu schtó pschißłuscha. Tuž njech kóždy žwěru na to kedžbuje, so tu to prawe wotmolwjenje napißa. Pschi ludliczenju lěta 1910 běchu na tuto praschenje sapißali 529 wschelakich wotmolwjenjow. My w Sokkej pißamy potajkim: „evang.-lutherisch“; w Pruskej „evangelisch“ a Staroluthersky: „alt-lutherisch“.

Modlitwa.

Hłóž: Pschińdź Knjeże Jesom Khrystcže žem.

Kak rucže sańdu nasche dny,
Kiž postajił nam, Božo, žy,
My jenož khwilu w žwěcže žmy,
Ssmjercž pschińdże, wumrjecž dyrbimy.
Budź, Božo Wótze, khwaleny
Sa wschitku pomoz we nusy,
Sa wschitke twoje dobroty,
Kiž tym nam wopokasał žy.
Kak wulke mamy wježelе,
Hdyž dasch nam hrěchow wodacže.
Móz notwu w naschej žłabosczi,
Twój trosczt, twój měr we srudobi!
Kak husto žmy my shrěschili —
Pak njejžmy byli khłostani;
Schtó dha to stajnje wopomni,
Kak žo na tebi pschehrěschi. —
Ty Božo wschitko widźił žy,
Schtož cžinili tu w žwěcže žmy,
Hacž běsche dobre abo sle,
To wěsch ty wschitko najlepje.
Schtó dha to žwěru wopomni,
So žmy my takle sachodni! —
Sso rucže minu nasche dny, —
Tuž wostań, Božo, ſ nami ty.
Ty Knjes žy naschoh' žiwjenja,
Budź ſ nami twoja dobrota!
W žiwjenju a wumrjecžu
Naž swjeżel ſ twojej pomozu!
Cžiń žmilnoscž dobrym wutrobam,
Wodź, schkituj twoje dźěcži žam,
Wscho cžežne dźěło požohnuj;
Pschedewschěm słym naž wobarnuj.
O Božo, žmil žo nad nami
We žwojej wulkej žmilnoscži.
Nam wodaj nasche hrěchi wschě
A wucžiscž nasche žwědomje.
Stwoŕ ty nam cžistu wutrobu,
Wschěm twojim kasnjam poßłuschnu,
Daj, Božo, twojoh' Ducha nam
A wjedź naž bliže k njebježam.
Ssu minyłe žo nasche dny,
Dha dowjedź naž do domisny,
Tam, Božo, tebi žłużimy
A tebje wěcžnje khwalimy.
Cžescž, khwalbu chzemy tebi dacž,
Cži rjane spěwy saspěwacž
Tu a tam jónu we njebju,
Tam daj nam sbóžnoscž njebjesku. J. W.

Protestantojo.

Wobschěrne pschihoty cžinja žo ja „Stockholmsku žwětowu konferenzu“ kscheszčijanskich zyrkwjow. Pschi tym licža žo tež žwěru stawy jenotliwych zyrkwjow. To ma tón woželbity wužitk, so žo ras wěste liczby wo wulkosczi jenotliwych zyrkwjow wulicža.

Na tutej konferenzy wobdžěla žo wschě protestantiske zyrkwje zyłeje semje a s nimi orthodoxna abo prawowěrna zyrkej rańschich krajow. Romsko-katolska zyrkej njeje žobu na tutej konferenzy; tuta budże potajkim zyle njeromska.

Protestantojo budža tam dźěleni do tśjoch wotdźělow: Sjednoczene staty Połnózneje Ameriki; Europa; Britiske kralestwo; 4. wotdźěl konferenzy twori prawowěrna zyrkej, kotraž budże tam se 85 wotpóžłanzami sastupjena.

So by žo kóždej zyrkwi wěste prawo dostało, je postajene, so ma žo na s najmjeńscha 100 000 duschow jedyn sastupjer pózłacź. Pola wjetschich zyrkwjow žo liczba wobmjesuje; tak směja tam Sjednoczene staty 199 sapóžłanzow, Britiske zyrkwje 108 a Europa 175. Europa je tu měnjena pschezo s wuwsaczom Britiskeje abo Jendźelskeje. Na 600 wotpóžłanzow s zyłeho žwěta žo potajkim w auguscze w schwedskim hłownym měscze Stockholmje seńdże.

Sjednoczene staty maja na 74,5 milijona protestantow, mjes kotrymiž je zyrkej Methodistow najžylnischa, ma 22,6 milijona duschow. Kaž hižo na druhim městnje pschispomnichmy, je we Amerizy jara wjele pschiczahowarjow, kotsiž žo hischcze žanej sarjadowanej zyrkwi njepschisamknychu. Liczba protestantow je tam hischcze wo někotre milijony wjetscha.

Europa, s wuwsaczom Jendźelskeje, liczi 73,7 milijona protestantow. Najwjazy s nich je sjednoczene w „zyrkwinym swjasku němskich evangelskich zyrkwjow“, mjenujzy 40,3 milijona. Do tychle žłuschamy tež my se sakskej a pruskej krajnej zyrkwju; Schwedska ma 5,7 milijona, Hollandska 3,6 a runje telko Wuherska; Finniska 3,3, Danska 3,2 milijona. Britiske kralestwo liczi 46,9 milijona protestantow, a to ma Anglikanska zyrkej 28,6, swjask žwobodnych zyrkwjow 8 a Schottiska zyrkej 2,7 milijona.

Pschi składnosczi budźemy dale wo tutym móznym wustupje protestantiskich zyrkwjow rosprawjecź. Hłowny dźełaczer a sarjadowar pschi tym je schwedski arzybiskop Soederblom; wožebje wobdźěleny je tež nasch krajny biskop D. Jhmels, kotryž ma dobre mjeno mjes protestantami zyłeho žwěta.

Wschelke s bliska a s daloka.

Lutherske knihowne towarstwo mějesche pod pschedsydstwom knjesa fararja Sarjeńka žwoju hłownu shromadźisnu žrjedu popołdnju. Druhi dźěl předarskich knihow „Domjazy prědar“ žo nětko czischczi. Wottorhanska protyka na lěto 1926 je w pschihotowanju. Dokelž žo wobstejnosczе dale połěpschuja, budże žo, jeli so žo prawy muž namaka, kolportaža po wschěch Sserbach do skutka stajicź. K temu je krajne konsistorstwo 500 hr. póžłało. Rosnoschowar ma nadawk, sažo kaž njeboh Sswetosch we Wulkich Sdźarach a kaž w Sakskej knjes Henka s Wulkeje Dubrawy a knjes Scholta se Žornoždyk žobustawy knihowneho towarstwa wopytacź, pschinoschki sběracź a knihi rosnoschecź a na njeżobustawy pschedawacź. Tež sa Mižijonski Poždk a Pomhaj Bóh měr wón czitarjow wabicź. Tajki muž je wulzy jara trěbny sa Sserbowstwo a sa sdźerżenje jeho rjaneje rěcze a nutrneje pobožnosczе. Bóh pomhaj nam, tajkeho hischcze w tymle lěcze namakacź!.

Towarstwo pomozy sa studowazu mlodźinu tehorunja žrjedu popołdnju žwoju shromadźisnu dźerżesche. Knjes wucžer Polan poda sliczbowanje, s kotrehož bě widźecź, kak mało ma towarstwo žobustatow, ale tež, kajke rjane dary žu w někotrych wožadach nasběrali, wožebje w Khrósczizach, tak so žu móhli wožmjo we hromadże 300 hr. podpjery dostacź. Knjes pschedžyda wucžer Kral namjetowasche, so by žo towarstwo na paczerske dźěczi a tež na towarstwa młodźiny wobroczilo, so bychu wschudże žobustawy nawabili a dary hromadźowake. Towarstwo ma wulke nadawki pschewjescź, ma wobdarjenym žerbskim dźěczom a młodźenzam smóžnicź, wyschsche schule wopytacź a žo na wucžerske a duchowne powołanje w naschich Sserbach pschihotowacź, potajkim starschim pomhacź, kotsiž žami w tychle czażach wschě wudawki na žo wsacź njesamóża. W tu khwilu w Lipsku žadyn jeniczki bohoslowz, žerbskeje rěcze mózny, njeje! Schtó žo samolwi, hdyž je krajne konsistorstwo 200 hr. sa žerbskeho bohoslowza w Lipsku na kóžde lěto wupisało? Dale knjes Bart k rěczam pschinjeże, so dyrbi žo w Budyschinje dom sa žerbskich khowanzow tworicź, kotsiž tam sa tuni pjenjes w zyle žerbskim duchu wotrostu a wyschsche schule wopytaja. Móžno, so žerbski lud skoro wo tutymważnym skutku žłyschi. Ale towarstwo pomozy směje tež potom cžim wjetsche wopory pschinjescź, k wobstaczu nascheho žiwerneho luda.

Złoto duzy po puczu. To spósnajesch, hdyž pschirunujesch liczby, kotrež nam praja, kelko mějachu kraje 1913 a kelko 1925 złota na bankach. Jendźelska 1913 w dezembru 150 milijonow dollarow, 1925 w měrzu 743 milijonow dollarow, Belgiska 59 a 65, Franzowska 866 a 1070-, Němska 344 a 239, Awstrisk-Wuherska 318 a nětkole maja tam dźenżnischa Awstriska 1½, Wuherska 8,3 a Czeskoślowakska 29,7 milijonow dollarow. To žu kraje, kotrež běchu žobu we wulkej wójnje. S neutralnych měješe Schwiza 1913 na 37 milijonow dollarow a 1925 na 92, Schpaniska 232 a 489, Hollandska 64 a 201, Schwedska 28 a 62 milijonow dollarow złota. — Europa je wot 1913—1925 pschidobyła 308,5 mil. złota. Amerika měješe 1913 na 399 mil. dollarow złota; nětkole ma Amerika 2885 mil. dollarow złota.

„Pomhaj Bóh.“

pschińdże k Wam, lubi cžitarjo, lube cžitarki, dźenża k poślednjemu rasej pod mojim samolwitym redaktorstwom. S prěnjej njedźelu po žwj. Trojizy je nětko k. farar Mjerwa-Bukeczanski se samolwitym redaktorom nascheho kopjeńka. Psches sče a njedobre lěta a czaży žmy lubi Sserbjo hromadu schli a tež czaży drohoty kaž pschewróta pschětrali s Bożej pomozu a podpjerani wot pschecželow žerbskeho pišmowstwa. Dźenża praju Wam wutrobne „W Božim mjenje!“ Słožu žwoje sastojnstwo, dokelž mi njeje mózno, pschi wobstejnosczach, kajkež žu, jo dale sastawacź. Wutrobnje pscheju, so by „Pomhaj Bóh“ pod nowym samolwitym redaktorom móznje postupowało a pschibywało na tym, schtož poskicza, kaž na liczbje žiwernych cžitarjow a cžitarkow. Tuž tak „W Božim mjenje!“

farar **Wyrgacź**, samolw. redaktor.

Listowanje.

B. w H. sa 1. po Tr.
W. w H. sa 2. po Tr.
K. w N. sa 3. p. Tr.

Samolwity redaktor: farar Wyrgacź w Nožacźizach.

Cźišło 24.

Pomhaj Bóh!

Létnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **14. junija 1925** **Bautzen**

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaci na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

1. njedźela po swjatej Trojizy.

400-létny jubilej Lutherowcho mandźelstwa*).

1. Mójs. 12, 2: Ja chzu tebje požohnowacź a ty budźesch požohnowanje.

Wczera mějachmy dźeń 13. junija, tón dźeń, na kotrymž je nasch reformator dr. Marcźin Luther w lěcźe 1525 do swjateho mandźelstwa stupił. Duž mějachmy wczera **400-létny jubilej Lutherowcho mandźelstwa**, a dźakowni na to spominamy, schto bu jemu a zyłkemu evangelskemu ludu s tym wobradźene.

1. Lutherowa žeńtwa bě też reformazijski skutk, něschto sa jeho cźaß njeßłyschane, s kotrymž dopokasa, so Boże wustajenja wyschsche steja hacź cźłowjecźne. Bamźistwo bě pschecźiwo Božemu ßkowu a pschecźiwo waschnju prěnjeje kschescźijanskeje zyrkwje duchownstwu mandźelstwo sakasało. A Luther bě ßebi hižo w lěcźe 1520 we ßwojim móznym pißmje „na kschescźijanske semjanstwo němskeho naroda wo polěpschenju kschescźijanskeho schtanta“ kaž też we ßwojej knižzy „wo mnichowych ßlubjenjach“ po sałožku ßwjateho pißma žadał, so by ßo duchownym kaž kóždemu druhemu mandźelstwo dowolilo. Luther też ßwojich pschecźelow napominasche, so bychu jako duchowni Bohu poßłuschni byli a kschescźijanske domy sałožili město tamneje wumyßleneje ßwjatosćze nježenjenych w bamžowskej zyrkwi. Tute napominanje njebě podarmo. Tak ßo woženi Langa w Erfurcźe, Bugenhagen we Witenberku, dr. Link, prjedy Augustinarjam pródkstajeny, kaž też Pawoł Lindenau, prěni dwórski předař w Drježdźanach a Jan Cellarius, prěni superintendenta tam, kiž bě ßwoju mandźelsku w Budyschinje namakał. Lutherowa myßl pak njestejesche sa žeńtwu, hacź runje bu też se wschelakich stron k tomu napominany, wožebje wot ßwojeho lubeho nana. Wón bě tak pobožnje živy, s ßo žadyn s jeho też najßurowischich njepschecźelow njeskhrobli, jemu něchajki njeporjad w živjenju wumjetowacź. Nětk tucźi njepschecźeljo jeho hanjachu, so ßebi njeswěri, ßamßnu krocźel cźinicź, kotruž druhim porucźi, wocźakujo, so ßo s jeho mandźelstwom skutk reformazije saniczi. Jim je dopokasał, schto ma „ßwoboda kschescźijana“ na ßebi, — wón ßo woženi s Katu s Bora.

Kata (Katharina) s Bora, knježna se sakskeho semjanskeho rodu, ßo narodźi 29. januar 1499 w blischosczi Bitterfelda. 10 lět stara bu do zysterzskeho klóschtra Nimpschena pola Grimy data, hdźež bu po kloschtrskim ßlubje (1515) sa mnischku dźerżana. Móżno, so je tam Lutherowe pißmo wo klóschtrskich ßlubjenjach cźitała a so je w njej s tym žadanje po evangelskim posnaczu a ßwobodźe wozucźiło, — na kóždy pad pschebywědcźena wo wopacźnosczi klóschtrskeho živjenja je wot tam s wožmimi druhimi knježnami s pomozu Torgawskeho radneho knjesa Leonharda Koppy w nozy do jutrow (4.—5. haprleje) 1523 cźeknyła a do Witenberka pschischła, hdźež ßo Luther wo to staraschе, so by „pola sprawnych ludźi“ ßwoje wukhowanje měła, jako jejni pschiwusni ßo wobarachu, ju k ßebi domoj wsacź. Kata pschińdźe tak do domu radneho pißarja a posdźischeho měschczanosty Filipa Reichenbacha, „hdźež je ßo cźische a derje sadźerżała.“ Tam bě dwě lěcźe pschebywała. Luther pschi spocźatku lěta 1925 hischcze na to njemyßlesche, ßo woženicź; hakle wokoło jutrow w liscze na Spalatina prěni krócź na to spomni; w dalschim liscze na Bikela (4. meje)

*) Pschirunaj Jakubowe knihi s lěta 1883: „Dr. Marcźin Luther“ na stronach 91—96 a 142—153.

žo prěni króćź Kaćźine mjeno mjenuje, kotruž chże žebi „cźertej klubu“ wsaćź. A 13. junija žo Luther ſ Bugenhagenom, prěnim duchownym města Witenberka, ſ Jonažom, ſ rěcźnikom pſchi univerſicźe dr. Apelom a ſLukaſchom Kranachom do doma F. Reichenbacha poda a Katu ſ Bora ſa mandźelſku požada. Wona ſ wješelom „haj!“ prajeſche, dokelž jeho wyšoko cźeſcźeſche. Sslub a wěrowanje běſchtej tón žamžny dźeń. Bugenhagen jeju w Lutherowym domje wěrowaſche. Na druhi dźeń bě mała hoſcźina pſchecźelow, ke kotrejž měſchcźanſka rada 14 khanow wina darjeſche. 27. junija pak bu wjetſcha kwažna hoſcźina wuhotowana, ke kotrejž móžeſche tež pſchecźelſtwo ſ daloka pſchińcź, wožebje Lutherowaj lubaj ſtarſchej. Witenberkſka univerſita jemu k tutemu dnjej drohotny žlěborny khelich darjeſche.

Luther njebě lohkomyžleny tutu krocźel cźink, ale wón mějeſche to ſa žwoju pſchižłuſchnoſcź napſchecźo žwojim pſchiwižowarjam a žebi žamemu a pſchecźiwo žwojim njepſchecźelam. Sswěru je žo prjedy huſcźiſcho wo tym ſe žwojim pſchecźelom Arnsdorfom, wožebje pak we žwojich modlitwach ſe žwojim Bohom rosrěcźował. Skónczńje bě ſe žobu na cźiſte pſchiſchoł; toho dla žo wjazy ſa tym njepraſcha, ſchto žwět k tomu praji, ale hladaſche horje: „Jako chzych žebi žwoju Katu bracź, žym žwojeho Knjeſa Boha khutnje proſył.“ Jako jemu dobry pſchecźel prajeſche, ſo budźe žo jemu wſchón žwět a žamo cźert žmjecź, dha jemu wotmolwi, ſo budźa žo jandźeljo wješelicź a žmjecź a cźercźi płakacź. S Božeho žłowa bjerjeſche žwoju khrobłoſcź, dobremu pſchecźelej w tamnych dnjach (17. junija) to žłowo 1. Jana 4, 4 pišaſche: „Dźěcźatka, wy ſcźe wot Boha a ſcźe tamnych pſchewinyli; pſchetož , kiž we waš je, je wjele wjetſchi, hdyž-li tón, kiž na žwěcźe je.“

2. Niczo ſ teho, cźehož běchu žo jeho pſchecźeljo bojeli, njeje žo ſtało. Luther ſbožowny we žwojim mandźelſtwje. Stejeſche tehdy hižo w 42. lěcźe žwojeho žiwjenja, bě huſto khory a bydleſche ſkónczńje ſ jenym mnichom Brisgarjom žam we žwojim klóſchtrje. Nětk bu derje ſaſtarany a wothladany. Nětk žo nowe žiwjenje w jeho domje hibaſche. Nětk bě ſ wutrobnej luboſcźu a žwěrnoſcźu ſtaroſcźiweje mandźelſkeje wobdaty, kotraž jako hoſpoſa runje lohke dźěło njemějeſche. Kata bě ſlutniwa, ſtaroſcźiwa a dźěława; a hacź runje bě Luther pſches měru darniwy a ſtajnje wjele hoſczow mějeſche, dha žo nětk tola jeho derjeměcźe a jeho domjaze naležnoſcźe tež ſwonkownje pſchezo bóle pſchiſporjachu. Je ſnate, kak žebi žwoju Katu khwaleſche, kotraž „bě jemu dróžſcha hacź franzowſke kraleſtwo a bohatych Veneziſkich knježerſtwo.“ A hdyž bě wona druhdy kruta a horda, dha drje ju tež žortniwje „žwojeho hnadneho knjeſa Katu“ mjenowaſche. Na druhim boku pak tež ras piſche: „Kata, ty maſch pobožneho muža, kiž cźe lubuje, ty žy khěžorka.“ Běſchtaj ſprawnaj a bohabojaſnaj, a njepſchecźeljo a pſchiſłodźerjo njemóžachu niczo na jeju ſbožo pſchinjeſcź. Běſchtaj ſbožownaj ſe žwojimi dźěcźimi.

Schěſcź dźěcźi je žo jimaj narodźiło, a to: 1. Jank (Hans), rodźeny 7. junija 1526, kiž je posdźiſcho prawa ſtudował a w kurwjerchowſkej pišarni žwoje dźěło měł bjes toho, ſo by do wyſchſchich ſaſtojnſtwow pſchiſchoł. 2. Hilža, rodźena 10. 12. 1527, † 3. 8. 1529. 3. Madlena (Lenka), rodźena 4. 3. 1529, jara wobdarjena holczka, na kotrejž mějeſchtej ſtarſchej woſebite wješele, kotraž bu jimaj pak 20. 9. 1542 — 13 lět ſtara — pſches žmjercź ſažo wſata. 4. Marcźin, rodźeny 7. 11. 1531. 5. Pawoł, rodźeny 28. 1. 1533, kiž bě woſebje wobdarjeny, na lěkarſtwo ſtudowaſche a bu posdźiſcho ſa kurwjerchowſkeho lěkarja pomjenowany, † w Drježdźanach 8. 3. 1593. 6. Margareta, rodźena 17. 12. 1534.

Luther mějeſche wutrobne wješele na žwojich dźěcźoch a jich dźěſcźowym waſchnju. Pſchi wſchěm žwojim wobſchěrnym dźěle tola rady ſ nimi wobkhadźeſche. Luboſne waſchnje ſ tutoho wobkhada na pſchikład ſ liſta pósnajemy, kotryž žwojemu ſchtyrilětnemu žynkej Hanžej ſ Koburka pišaſche, w kotrymž jemu kražnu ſahrodu ſa pěkne a pobožne dźěcźi wopiſaſche. — Pſchi wſchej luboſnoſcźi pak žwoje dźěcźi w khutnym napominanju k temu Knjeſej wocźehnjeſche a žo też na kedźbu bjerjeſche, ſo njeby je ſ njeroſomom khłoſtał, kaž bě to žam we žwojim dźěcźatſtwje ſhonił, na cźož njemóžeſche ženje ſabycź.

Jeho dom pod heſłom ſtejeſche: „Ja a mój dom chzemy tomu Knjeſej žłužicź.“ Žadyn dźeń njeby žo bjes domjazeje nutrnoſcźe ſapocźał. Blidowe pacźerje a wjecźorne modlitwy buchu porjadnje ſpěwane. Tuž pak pytachu a namakachu też wſchitzy we wſchelakim horju , kotrež njewuwoſtawa, žwoje wukhowanje pola Boha.

Pſches 21 lět trajeſche tute ſbožowne mandźelſtwo, doniž njebu Luther 18. februara 1546 ſ tuteje cźažnoſcźe wotwołany. Nad jeho domom je žo wo prawdźe to žlubjenje dopjelniło: „Ja chzu tebje požohnowacź a ty budźeſch požohnowanje.“

3. Ty budźeſch požohnowanje! Luther je ſ pſchikładom žwojeho mandźelſtwa evangelſki farſki dom ſałożił. Evangelſka žyrkej je ſakaſnju mandźelſtwa ſa duchownych ſběhnyła. W Augsburgſkim wěruwuſnacźu*) 23. ſtaw „wo mandźelſtwje měſchnikow“ jedna a tohorunja 11. ſtaw apologije dokładnje roſeſtaja, ſchto žwjate pišmo a ſ tym evangelſka žyrkej pſchecźiwo romſkim wuſtajenjam k temu praji. Tak mějachu nětk woſady ſe žwojim farſkim domom ſnamjo prawehoſchcheſcźijanſkeho domjazeho žiwjenja, ſ kotrehož žu žo rěcźki Božeho žohnowanja wuliwake na naſch lud. Woſebje też w cźežkich cźažach wójnow a potłocźowanja žu evangelſzy fararjo ſe žwojim domom we žwojej wěrje krucźe ſtali a wobſtali a ſe žwojim dowěrjenjom na Božu pomoz ſ dobrym pſchikładom ſa woſadnych byli. Sſławny ſtawiſnopišař runje won praji, ſo je evangelſki farſki dom naſchemu ludu pſches nuſu a hubjeńſtwo tſizecźilětneje wójny pſchepomhał.

A kaž pobožnoſcź, tak mějeſchtej a matej też ſdźěłanoſcź a wědomoſcź žwoje městno w farſkim domje. W knihowni pódła biblije a theologiſkich pišmow ſpišy grekiſkich a łacźanſkich pěžnjerjow a wucźenych naſcheho luda ſteja jako žwědkojo wſchelakeho duchowneho žiwjenja jich wobžedźerja, kiž ſaža žwojich žynow a wobdarjenych hólzow žwojeje woſady roswucźi, ſo móža wyſchſchu ſchulu wopytacź. Kolebka wjele žławnych mužow je w evangelſkej farje ſtała. Gellert, Leſſing (ſ Kamjenza), Geibel, Gerok, theologojo Semler, Haſa, Nitſcha, lěkarjo Langenbeck, Billroth, Bergmann, ſtawiſnaŕ Mommſen, pſchirodoſpytnizy Linné, Schubert, Brehm atd. běchu fararjowi žynojo. A tak někotryžkuli, kiž je ſa cźaž žwojeje młodoſcźe prěnje roswucźowanje wot žwojeho fararja doſtał, ſtajnje ſ dźaknej wutrobu na njeho ſpomina. Kaž wo Lutherowym domje, tak hiſchcźe dźenża wo farſkim domje to žłowo płacźi: Ja chzu tebje požohnowacź a budźeſch požohnowanje.

Ale Lutherowe mandźelſtwo chze dale ſ pſchikładom ſa kóžde ſchcheſcźijanſke mandźelſtwo bycź. Luther je ſažo dopokaſał, ſo je mandźelſtwo a žwójbne žiwjenje něſchto žwjate. Chże-li naſch lud, kiž je hłuboko padnył, ſažo do prědka a horje pſchińcź, je na prěnim měſcźe to jene nuſne, ſo žo mandźelſke žiwjenje ſažo na ſałożku ſchcheſcźijanſkeje wěry a luboſcźe natwari, ſo mkodźi ludźo

*) Pſchirunaj: „Symbolſke knihi evangelſko-lutherſkeje žyrkwje, pſchełożene wot Jana Kiliana.“

wopravdże do „žwjateho“ mandźelstwo stupja, a so nam saźo kscheszćijanska młodźina wotroscże. Potom móżemy žebi toho wěszći bycź, so žo nad naschim ludom stare žlubjenje dopjelni: „Ja chzu tebje požohnowacź a budźeschi požohnowanje.“ Hamjeń.

V. w H.

Wěrowanski kěrlusch.

S njebješ daty Ducho žwjaty!
Pój, žwjecź moju wutrobu
A daj cźistu luboscź wěstu
K sbožownemu mandźelstwu.

Boża hnada, dźiwna rada,
Wjedła je naj' hromadże,
Ty pak žylnje, njewotdźělnje,
Wjasaj nětk naj' wutrobje.

Wachuj, žohnuje, wschědnjee krónuj
S tyczom kubła darjene
A daj hnadu, so naj' k padu
Žane sboże njenjeże.

S twojim jaźnym žwětłom kraźnym
Cźěmne pucże rossžwětluj,
Hdyž žo hrima a kschiž pschima,
S troschtom wěry požylnuj.

Wucź naj' žlědźicź a žo bědźicź
Sa tej krónu njebjeskej,
Kiž tam rjana sakhowana
Błyschczi duschi wěrjazej.

H. Sejler.

Sahroda.

Bě ras sahroda, kotraž bě njepłódna sczinjena wot dawna žem; runasche žo pustej roli, psches kotruž nasymny wětr duwa; bě njesrosymliwe, so mózachu ludźo tutu sahrodu tak sanjechacź. Tu pschińdże sahrodnik, žylny a wjeżoły we žwojej wěrje, a žadźi do tuteje sahrody rózu, kotruž bě namakał wopuschczenu a wožamoczenu w njehospodliwych murjach. Tuž sapocza nadobo žo dźiwnje hibacź, roscź, sakczěwacź: Róże wuroscżechu tu a tam, kwětki wschelakich druźin seskadźachu; žłónzo scżelesche žwoje wohrjewaze pruhi; ptaczki spěwachu wo žiwjenju a luboscźi, wo žwěrje a cźitoscźi a pschipowjedachu zyłenu žwětłej wjeżołu powěscź wo sahrodże, w nalětnej pysche kczějazej . . .

Schto to rěka?

Ta njepłódna sahroda je tamna žurowa kasń cźłowjekow, so njeżmě měschnik a pschipowjedaŕ Božeho žłowa tu na semi žonu a dźěczi sa žwoje měcź, so by cźisty a njewomasany wostał. Sahrodnik, kotryž rózu žadźi do tuteje sahrody, je nasch Luther, kotryž žo tomu, schtoż njenaturske w tamnej cźłowjeskej kasni a sakasni spjecźi a žebi Katharinu s Bora, tutu s klóschtrskich murjow wukhowanu rózu se schtoma cźłowjestwa, sa mandźelsku wsa. To dźiwne roscźenje a sakczěwanje, kotreż nasta, to je nastawanje a skutkowanje toho wot Boha žohnowaneho žwójbneho žiwjenja, kotreż nětk Lutherowy dom pjelnjesche. A to lube žłónczko, kotreż žwěczeschе, to je ta hnada Boża, kotruž tón wěczny wuliwasche po žwojim žlubjenju na dom, kotryž bu w jeho mjenje sałożeny a twarjeny. A ta wjeżoła powěscź, kotraž ptaczki, na schtomach tuteje sahrody spěwajo, zyłenu žwětej pschipowědachu, to je ta powěscź wo žohnowanju a žiwjenje sbudźowazym skutkowanju toho s Lutherowym skutkom sbudźeneho evangelskeho žwójbneho žiwjenja.

400 lět je to nětk, so bu Luther 13. junija 1525 we Wittenberku s Katharinu s Bora swěrowany. Lutherowy pschecźel, měschczański farař Bugenhagen wukonja tutón skutk. Schto wscho je Luthera pohnuło, też tutón reformirowazy skutk dokonjecź, njemóżemy tu rospiźacź. To pak budź tu prajene, so žo Luther njeje woženił cźělnych żadoscźow dla; tole žo s njepschecźelskeje strony jemu wumjetuje. Runje w tutym cźażu bě Luther husto khory a bě pschihotowany wumrjecź. So žo wón woženi, to žo sta, so by sjawnje wobžwědcził žwoju wěru, so je mandźelstwo s Božeje wole a něschto bójske. Luther je žo sa mandźelstwo rossudźił, wabjeny a wjedźeny wot spósnacża Swjateho Pišma, kotrehoż bě nabył. Tuto móżeschi s tutymi žłowami wopisacź: „Jeniczzy s wěry do jeniczzy płacżazeje saźkużby Jesuża a niz se žwojeje mozy a se žwojeho prózowanja wo wuźwjecźenje žmy my sbóżni!“ Toho dla wojowasche pschecźiwo saźadże, so „žu měschniziy cźiscźischi hacź drusy kschescźijenjo a toho dla dla njeźměda s mandźelstwom niczo cźinicź měcź, dokelž je to žwětna a njecźista wěz.“ To bě Lutherej satanska kża. Joho evangelske heźko bu toho dla: „Schtóż žo woženi, je żiwy w stancże, kotryż je psched Bohom runje tak žwjaty każ schtant měschnikow; pschetoż mandźelski schtant ma Boże žlubjenje.“ „O saźlepjenoscź, tuta saźlepjenoscź!“ pschiwoła Luther druhu njedźelu po Sjewjenju 1925 na prědowanju tym, kotsiž žebi wot Boha postajene a wot Jesuża wažene mandźelstwo mało wažachu. „Alle wschak“, tak wón w žamźnym prědowanju praji, „wo pobożnu mandźelsku, wo pobożneho mandźelskeho dyrbisch proźycź a žo tajkeje modlitwy niz hanibowacź, każ to jich wjele cźini.“ —

Tehdy psched 400 lětami powědasche žo też mjes tymi, kotsiž pschecźiwo Lutherej běchu, so drje žo w mandźelstwje mnicha a mnischki antikhryst narodźi. To bě stych, tórnych ludźi rěcź, Bóh Knjes je jich wschěch wohańbił. A k hańbje budźeja też dale wschitzy, kotsiž měnja, so cźłowiska móz, cźłowiska mudroscź a cźłowiski skutk je něschto lěpsche hacź to, schtoż je Boża wola, Božji pucź. A wukczěcź budże w sahrodże tola jenoż to, schtoż je s Božeho žłowa a po Božej woli.

K. W.

Lutherowy wopon.

Na Lutherowym woponje wohladasch rózu, wutrobu, kschiž a rynku. — Wobžarujemy jara, so njemóżemy s najmjeńscha pschi składnoscźach każ dźenźnischa, wobrasy žobu wosjewjecź, a to toho dla niz, dokelž žanych žrědkow sa to nimamy a też sa tajke nusne a wažne wězy pomozy a podpjery njenamakamy. —

Na woponje Lutherowej žwójby bě pschezo hižo róża była, wutrobu, kschiž a rynczku je Luther sam pschidźělił. Hižo 1517 namakamy pola njeho tute schtworake snamjenja na siglu abo pjeczatku.

W lěcże 1530 wukkaduje Luther w liscże, kotryż s twjerdźišnu Coburg žwojemu pschecźelej Spenglerej pische, tute snamjenja. Kurprynz Jan Friedrich bě tehdy Lutherej rynczku s pjeczatkom darił, na kotrymż bě Lutherowy wopon.

Luther pische: „. . . To prěnje dyrbjesche kschiž bycź, cźorny we wutrobje, kotraž by žwoju natursku barbu měła, so mje žamoho dopomnił, so naš wěra do kschižowaneho sbóżnych cźini. Pschetoż, hdyž s wutrobu wěrimy, budźemy prawi. Hacź je to nětk runje cźorny kschiž a morjazy a hacź runje też dyrbi bolosczź naczinicź, wutrobu pak tola wostaji pschi jeje barbje a njekasy naturu: wón njemori ale sdźerži żiweho, pschetoż wěrjazy budże żiwy psches žwoju wěru, ale pak psches žwoju wěru do kschižo-

waneho. Tajka wutroba pak dyrbi ſtacź woßrjedź běłeje róże; ſ tym dyrbi na to pokaſane bycź, ſo wěra dawa měr a wjeßele, troſcht a měr, ſ krótka, ßo do běłeje wjeßołeje róże pſcheßadźi, niz pak tak, kaž ßwět dawa měr a wjeßele, toho dla dyrbi róża běła bycź niz cźerwjena; pſchetoż běła barba je barba duchow a jandźelow. Tuta barba ſteji nětk na polu, kotrež ma barbu kajkuž njebjeßa: tajke wjeßele we duchu a wěrje je ſe ſapoczatkom pſchichodneho njebjeſkeho wjeßela, kotrež je tu nětkle hižo ſnutsknje ſapſchijate a w nadźiji ſapſchimnjene, ale pak niz hiſchcźe ſjewjene. A do tajkeho pola hiſchcźe ſłotu rynczku: tajka ſbóżnoſcź traje w njebjeßach wěczńje a nima żaneho kónza a je też wjele kraßniſcha dyžli wſchitko wjeßele a kubło, kaž to ſłoto je ta najdróżſcha ruda.“ Luther pſchiſtaji, liſt ſkónczejo: „Khryſtuß, naſch Knjes, budź ſ waſchim duchom hacź do tamneho żiwjenja.“ —

K. W.

Zyrkej a ſtat.

W ſandźenym lěcźe bu jich na 36 000 mandźelſtwow dźělenych. To je porażaza liczba, a to cźim bóle, hdyž dyrbiſch pſchipóſnacź, ſo we wjaz hacź telko mandźelſtwach to dźělenje jenoż ſwonkownych pſchicźinow dla woſtaja. A hdyž cźi ſchtó praji: „A to budźe hiſchcźe hórje,“ njemóżeſch pſchecźiwo tomu niczo prajicź .Wobſtejnoſcźe, kajkeż ßu, rěcźa ſa to, ſo ma prawje. A ſchto je wina na tym? To, ſo we wutrobach młodych hižo woßłabny, haj wuhaßny duch kſcheſcźijanſkeho ſmyßlenja, duch wěry. Hdyž to w tutym malym domcźku w cźłowjeſkej wutrobje tak je, kak mohło to potom hinak bycź w mandźelſtwom hacź do tamneho żiwjenja! To, ſchtoż nuſne naſchemu ludej, to je reformazija: naſch lud dyrbi reformirowacź ßwoje ſtejniſchcźo k wěrje, k nabożinje, k Bohu; naſch lud dyrbi ſtat a wyſchnoſcź, kotrejż tola luda dla tu a niz nawopak, nuſowacź, na tole wſcho dźiwacź. To ßo hiſchcźe njeſtawa, a to też ßo prjedy njeſtanje, prjedy hacź kóżdy ßam tu wyſchnoſcź we ßebi, t. r. ßamoho ßo njeje nuſował, dźiwacź na Boha, wěru nabożinu. Cźim prjedy ty ſ tym ſapocźnjeſch, cźim prjedy budźemy tak daloko, ſo to, hdyž też niz wſchitzy, tola pak wjetſchina tak cźini. A potom budźe to lěpje ſe mandźelſtwom a ßwójbu a ſ krajom a zyłym żiwjenjom! —

K. W.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Drježdźanſke hłowne Guſtav-Adolfſke towarſtwo** ſmėje lětuſchi ßwjedźeń ßrjedu a ſchtwórtk, 17. a 18. junija w Budyſchinje. Ssrjedźu budźe pop. w 3 hodź. poßedźenje pſchedßydſtwa, w 5 hodź. ſmėje ßwjedźeńſke dźěcźikemſchenje w Pětrowſkej zyrkwi farař Wackwitz ſ Anhalta a w tymßamym cźaßu ßwjedźeńſku Bożu ßłużbu ſa wotroſcźenu młodźinu w Marijnej Marcźinej zyrkwi farař Ziegenſpeck ſe Saaza, wjecźor we 8 hodź. budźe poſtrowjeńſka ſhromadźizna w ſalach „Króny“ ſa wſchitkich evangelſkich muži a żony ſ měſta a ſe wßow ſ rospratwu a ſ narěcźemi; ſpěwy zyrkwineho khora; pſchepodacźe ßwjedźeńſkich darow; narěcź pſchedßydy wyſchſcheho konſiſtorialneho radźicźela ſuperintendenty D. dr. Költzſcha. Schtwórtk budźe ßo rano w 6 hodź. ſe wſchitkimi ſwonami evangelſkich zyrkwjow ſwonicź a ſe wſchitkich wěżow ſ poſaunami chorał trubicź; dop. w ½10 hodź. budźe w żurli „Bürgergarten“ hłowna ſhromadźizna, kotraż je ſjatowna, kóżdy ma pſchiſtup; pop. ¾5 hodź. ßo na żitnym torhoſchcźu ßwjedźeńſki cźah ſeſtupa, kiż ¼6 hodź. do Pětrowſkeje zyrkwje poczehnje, hdźeż we ßwjedźeńſkej Bożej ßłużbje farař D. Mahnert ſ Duisburka pręduje; wjecźor we 8 hodź. budźe wulka ludowa ßwjedźeńſka ſhromadźizna w ſalach „Króny“ ſ narěcźemi wſchelakich fararjow ſ roſjaßnjenjom „wo nuſy luda“ a „wo natwarjazej mozy wěry“ a ſe ſpěwami. — W Michałſkim Bożim domje ßo hižom bliżſchu njedźelu, 14 .junija Guſtav-Adolfſki ßwjedźeń ßwjecźi, a to dop. ½9 hodź. ſ němſkej ßwjedźeńſkej Bożej ßłużbu a w 10 hodź. ſe ßwjedźeńſkim dźěcźikemſchenjom; wobeju farař Hennlich ſ Němſkeho Gabela w Cźěſkej ſměje, a pop. w 4 hodź. ſe ſerbſkej ßwjedźeńſkej Bożej ßłużbu, w kotrejż farař Bójz ſ Budeſtez, ßym Michalſkeje woßady, pręduje. — Poßledni wulki Guſtav-Adolfſki ßwjedźeń Drježdźanſkeho hłowneho towarſtwa je ßo tu w měſcźe pſched 22 lětami ſ powſchitkownym wobdźělenjom evangelſkich ſ měſta a ſe wßow, ſ bliſka a ſ daloka ßwjecźił. Da-li Bóh, też lětża tak budźe. Guſtav-Adolfſke towarſtwo , kotrehoż heßło je: cźińmy dobrotu na wſchitkich ludźoch, najwjazy pak na tymi, kotſiż naſcheje wěry ßu, njeje żane běđźeńſke towarſtwo, ale chze jenoż poßylnicź, ſchkitowacź a podpjeracź, ſchtoż je ßłabe. Schtóż ßwoju evangelſku zyrkej lubo ma a wě, ſa cźo ma ßo jej dźakowacź a ſchtóż ma wutrobu połnu luboſcźe k wěrybratram a wěryßotram, tón wjeßoły tutoho hoſcźa w Budyſchinje powita a rady ßobußwjecźi.

— W **Erfurcźe** ßwjecźa runje kaž we Wittenberku dźenßniſchi dźeń ſ woßebitymi wuhotowanjemi. Je tola pódla Wittenberka też Erfurt jene „Lutherowe měſto“. To woßebite ſa Erfurt je, ſo ßo tam w tutych dnjach ſkhadźuja potomnizy a pſchikuſni naſcheho Luthera. Mjes potomnikami Luthera njeje żanych wjazy żiwych, kotſiż bychu ßo „Luther“ mjenowali. Poßledni mużſki potomnik Lutherowy je w lěcźe 1759 w Drježdźanach wumrěł; bě to njeżěnjeny advokata Marcźin Bohakhwal Luther. Schtóż dźenßa Luther rěka a ßo do pſchikuſnych naſcheho reformatora liczi, je potomnik pak bratra pak wuja dr. Marcźina Luthera. S tutych běchu na pſchikład 1892 tſjo Lutherojo wot khěżora k poßwjecźenju wobnowjeneje hrodowſkeje zyrkwje do Wittenberka pſcheproſcheni. Pſchi tym pak je jich wjele żiwych, kotſiż ßu prawi potomnizy reformatora, njech też wjazy jeho mjeno nimaja; ßu jich někotre ſta. Duchownỳ Sartorius w Hannoverſkej, ßam potomnik Lutherowy, ſaběra ßo ſ tym, ſapißacź wſchitkich, kotſiż ßu ſ Lutheroweje ßwójby. Je tuż zyle wěſcźe něſchto ſajimaze, ſo ßo k 400-lětnemu jubilejej ſwěrowanja Luthera a Kathariny ſ Bora potomnizy a pſchikuſni tuteje ßwójby ſeńdu.

W **Amerizy** bydli jich na 74¾ milijona proteſtantow; k tutym pſchidźěła ßo hiſchcźe cźi pſchicźahowarjo, kotſiż ßo żanej zyrkwi Ameriki njepſchiſamknychu; mjes nimi ßu ßnadź 4½ milijona, kotſiż ßu Lutheranojo. Zyrkej Lutheranow ma jich na 7 milijonow pſchiwißowarjow; k tutym bychu ßo tamne 4½ milijona hiſchcźe pſchidźělike. Naſpomnjene 74½ milijona ßu rosdźělene — zyle po amerikanſku — do 13 wſchelakich zyrkwjow, mjes kotrymiż ßo jena, kaž naſpomnichmy, „zyrkej Lutheranow“ mjenuje. Najwjazy ſtawow liczi mjes tutymi 13 proteſtantiſkimi zyrkwjemi zyrkej Methodiſtow, mjenujzy 22½ milijona; najmjenje „Baptiſtiſka bratrowſka zyrkej“, mjenujzy 200 000.

Liſtowanje.

E. W. w **Ho.** ſa 2. p. Tr.
K. w **N.** ſa 3. p. Tr.

Wutrobna próſtwa.

na wſchěch cźitarjow naſcheho njedźelſkeho łopjena

„Pomhaj Bóh“.

Jena knihownja trjeba muſnje ſcźěhowaze cźiſła ſ lěta **1921**: 1, 12, 30, 45 a 50; ſ lěta **1922**: cźiſła 8 a 18; ſ lěta **1923**: cźiſła 14, 15, 19, 32 a 39.

Wſchěch lubych cźitarjow naležnje proßymy, ſo bychu, je-li tute cźiſła ßami dale njetrjebaja, je nam dobrocźiwje wotſtupili.

Wudawaćnja na lawſkich hrjebjach 4.

Samolwity redaktor: farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Čisło 25. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **21. junija 1925** **Bautzen**

Čiščcź a nakład Smolerjez. knihiczischczerńje a knihańje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

2. njedźela po swjatej Trojizy.

Luk. 14, 16—24.

Njedźak je snamjo swěta, tak móżemy dźenża naschemu tekstej napiśmo dacź. Bóh tón Knjes je we swojej smilnosczi wschitkim ludźom wulku wjeczeŕ wuhotował we swojim njebjeskim krale-stwje a tola žněje wón sa tu lubosczź njedźak tych człowjekow, woni njechadźa niczo wot Boha wědźecź. Kak srudny drje Bóh tón Knjes tak husto je, hdyž wón we swojim swjatym wotkasanju człowjekow wita, a woni tola njepschińdu.

Njedźak je swěta snamjo. Zyle wěscze scże wy wschitzy hižom wěrnosczź tuteho słowa sami nasłonili. Kak někotry dobry pschecźel je hižom tu smilnosczź a dobrotu pschecźela s njedźakom sapłaczik. Kak někotsi starschi su kublo swojim dźěczom pschipiśali a su měnili, so móżachu nětko żiwi bycź na wjeczoru żiwjenja pod dźakom swojich dźěczi. Ale bórsy su nasłonicź dyrbjeli, so dźěczi lubosczź s lubosczu njesapłaczeja, ale so njedźak je swěta snamjo. — Haj kak někotry dobry pschecźel je hižom druhemu we czażach musy s pjenjesami wupomhak, ale jako sam we njesbożu sedźische a pola pschecźela wo pjenjesy prożysche, dha saso żadyn dźak njewohlada. Tón tamny szyła wjazy na to so njedopomni, so je junu tak khudy był.

A hischcze jedyn wobras nascheho moderneho czaża chcemy sebi wobhladacź. Hladaj tam do jeneje swójby nuts. Widźisch tam tu żonu pschi woknje sedźo a dźěczi rejwaja w jeje nohomaj. Kak wjesele su te dźěczi. Ale widźisch ty też, kak srudnje wocźi żony hladatej na dźěczi? Haj, sylzy ronja s wocźomaj. A wona spomina wróczo na tón czaż, jako bě hischcze młoda a strowa. Tehdy bě muż ju s lubosczu horje wsak, to běchu wjesele czaży! Kak je wona tehdy domach sobu dźěłała a so sobu prózowała! A tak móżesche wona pschezo s wocźow muża czitacź, kak bě wón spokojny s njej. Haj, tehdy běchu to hinajsche czaży!

Ale s molom stupi njesbożo nuts do swjateho mandźelstwa. Czežka khorosczź bě ju nadpadnyła, tak, so wona njemóżesche wjazy sobu dźěłacź, a pschezo dale a dale dźěsche to w hubjenstwje s njej. A tón muż? Wsa wón ju nětko też dale s dźakom horje, sapłaczi wón nětk też jejnu lubosczź s lubosczu a s dźakom? O ně! Hněwnje hlada wón na swoju żonu. To sebi junu njeje myślik, so budźe wona jenu tajke hubjenstwo a khorosczź do doma pschinjesczź. A wona tola niczo sa to njemóże. Njesmilne a njedźakomne słowa dyrbi wona słyschecź. Wón wjazy njespomina na slub psched Božim swjatym woltarjom: ja ju nochzu w sboży a srudobje wopuschczicź. Ach, hdyž wocźi wocźinimy, wschudźom na swěcze móżemy wěrnosczź teho słowa namakacź: njedźak je snamjo swěta.

A nětk chzemy my człowjekoju ras psched Boha stupicź. Ssmy my pschezo dźakomni sa wschu lubosczź a smilnosczź, kotruż je wón nam dopokasał? Ssu tola tak wjele człowjekoju, kiž wulke rěcze czinja wo tamnym żiwjenju po smjerczi, a kiž tola njechadźa tu hnadu nascheho Boha sapschimnycź, kotruż wón nam poskicźi we Jesusu Khrystusu. Haj, schtóż tutu hnadu njecha sapschimnycź, sa teho je też wěcznosczź a Boże kralestwo samknjene, pschetoż, „ja sym tón pucź", praji nasch Knjes Jesuš Khrystuš. Tehodla rossudź też ty so! Hdże chzesch stacź: pschecźiwo Jesusej abo s Jesusom?

Wschitzy su pscheproscheni k wulkej wjeczeri.

1. Tehodla pójcźe, je wschitko hotowe.
2. Njesamołwjecźe so.
3. Je hischcźe rum tudy.

I.

Haj, wot wscheho spočatka sem je Bóh tón Knjes wschitko pschihotował, schtož běsche sa naschu sbóžnosć trěbne. Zyła semja tola tebi prěduje wot Božeje kraßnosćе. A Boža smilnosć a hnada so tebi nanajkraßnischo pokaže we Jesußu Khrystußu.

Wot teho wokomika sem, so to dźěćatko Jesuß w hródźi města Bethlehem swój prěni hłós sasběhny hacź do toho cźaßa, so na Golgatha jeho poßledni hłós psches swět klincźesche: „Dokonjane je“ — je nasch knjes Jesuß Khrystuß blido pschihotował sa wschitke ludy. Nětk je Boże blido sa wschitkich cźłowjekow pschihotowane, sa wschitkich, kiž k njemu pschińdź chcedźa.

Haj, Boże kraleństwo je něschto druhe, hacź jěść a picź, ně Boże kraleństwo je měr a wjeßelosć we swjatym Duchu. Boże kraleństwo je snutskowna sbožownosć. A wot tajkeho pscheproschenja njecha wjele ludźi niczo wjazy wědźeć. Njebě to też to heßło nascheho luda dołhi cźaß: „wužiwajmy nasche žiwjenje?“ Kaž wrótni rejwachu a swjecźachu woni, a skoro móżesche měnicź, so so budźe žórko pjenjesow do wscheje wěcźnosćе tak žórlicź. Ale s molom běchu kaßy stata prózdne, a semske kraleństwo wosmje kónz we žałostnej nuzy nascheho luda.

A nětk je tón cźaß, hdźež nasch lud so saßo sapočnje sa Božim kraleństwom praschecź. Nětk widźi lud tón rozdźěl teho, schtož swět dawa: to je njewěrnosć a sadwělowanje, a schtož Boże kraleństwo dała: to je měr a wotpočink sa cźłowjesku duschu.

Pójcźe, pschetož wschitko je hotowe! To je ta wulka próstwa nascheho smilneho Wótza we njebjeßach. Haj, pójcźe wschitzy, kiž wy sprózni a wobcźeżeni scźe, ja chcu waß wokschewicź!“ tak klincźi nam s Božeho kraleństwa napschecźiwo. Ach, pójcźe tola wschitzy! Pójcźe w swjatej nutrnej modlitwje k njemu, pójcźe k Božemu blidu! Haj, pój tola sprózna duscha, je wschitko hotowe!

II.

A njesamołwjecźe so!

Kajke dźiwne samołwjenja maja tola cźłowjekoju pschezo, hdyž so wo Boże kraleństwo jedna. Tón prěni je sebi polo kupił a chce ja wohladacź. Wón ma semske myßle we wutrobje. Ach, kak wjele jich tola su, kiž też njedźelu na polach a w domach dźěłaja, kaž na wschědnym dnju, a kiž ženje žohnowanje wot swjateje njedźele nimaju. Haj, sa cźělne dźěło je też njedźelu hischcźe cźaß, ale ke kemschi woni njekhodźa, a hdyž so jich praschesch: „cźohodla ke kemschi njeńdźesch?“ — wotmołwja: „ja khwile nimam.“ Khudźi ludźo, kiž so jenož wo swoje semske kubła staraja ale pschi tym njebjeske kubła shubja. Njedźelske dźěło hischcźe ženje njeje žohnowanje pschinjeßło.

Druhi je sebi pjecź pschałow wokow kupił. Njewidźimy we tajkim samołwjenju naschemu žałostnemu cźaßej do wobliczа? Ach, Bohužel, my snajemy jich wjele tyßaz ludźi nascheho cźaßa, kiž sa niczo druhe žane sacźucźe nimaju, hacź sa to, kak móża sebi wjele pjenjes saßłužicź. Tajka myßl napjelni jich dusche, sa něschto druhe so njemóża staracź. Běda jim, hdyž potom smjertna hodźina pschińdźe, hdźež njemóża niczo wot wscheho bohatstwa sobu wsacź, hdyž potom njeßu we duschi hotowi, k Bohu hicź.

Tón tseczi je so woženił. Sswjate bě junu mandźelstwo. Dźenża sa moderneho cźłowjeka njecha mandźelstwo wjaze swjate bycź. Haj, dźenża dadźa so najradscho sobotu wěrowacź, so bychu njedźelu so wuspacź móhli. A běsche to prjedy tak, so nan a macź dźěschtaj kóždu njedźelu ke mschi, nimataj husto doscź mandźelszy dźenßnischeho cźaßa to wjazy sa cźeścź, njedźelu kemschi hicź. Tohodla pak potom też žane žohnowanje Boże we tajkim mandźelstwje njeleži, tohodla to potom pschińdźe, so tón jedyn swój pucź na tón bok dźe a tón tamny na druhi bok. Potom mandźelski a mandźelska njechataj wjazy nuzu hromadźe njesecź. — Hdźež mandźelskaj wjazy hromadźe do Boženo doma njekhodźitaj, tam też njenoßetaj žanu nuzu wjazy hromadźe, tam niczo njewidźisch wot Božeho žohnowanja.

Ně, Bóh tón Knjes wita: pójcźe, wscho je hotowe! Njesamołwjecźe so tola pschezo!

III.

A je hischcźe rum tudy.

Wěsch ty, sa koho hischcźe tón rum je? Sa tebje. luby cźitarjo, sa tebje! Ssedźisch też ty hischcźe k nohomaj nascheho knjesa Jesom Khrysta? Hdyž ty hischcźe cźaß masch sa Jesußa, je też sa tebje hischcźe rum we poßlednjej wulkej wjecźeri. Rum sa wschitkich ma ta semja, tak klincźi stary spěw, ale to wěrno njeje. Cźłowjekoju dyrbja wumrěcź a tutón swět wopuschcźicź — ale rum sa wschitkich maja njebjeßa — to je wěrno! A hlaj, luba duscha, hdyž smjertne swony swój spěw psches wožadu spěwaju, hdyž widźisch, kak semskeho pucźowarja k poßlednjemu spanju njeßeja, so Bóh tón Knjes we tym też tebje prascha: sy ty hotowy, wotsal cźahnycź? Rum sa wschitkich maja njebjeßa. Też sa tebje je hischcźe rum tam. Ach, wschitzy su powołani! Pójcźe, wschitko je hotowe. Njesamołwjecźe so, pschetož je hischcźe rum tu!

Hdźe namaka duscha swój statok a dom?
Měr, měr, měr, měr, njebjeski měr,
we srědnika klinje je, duscha to wěr! ! Hamjeń.

E. W. w H.

Schto pische Luther sam?

„Tuž tak, dokelž su zybnjeni a tórni, chcu też ja do toho swolicź, so budu do mojeje smjercźe namakany w stancźe, kotryž je Bóh wustajił, a so nicžo s mojeho prjedawscheho bamžiskeho žiwjenja na mni njewostanje, kelkož to w mojich mozach, a so jich hischcźe bóle zybnjenych a tórnych scźinja, a to wschitko, so bych s tym dospołnje kónza cźinił se wschěm. Pschetož cźuju, so mi Bóh junu s hnadu pomha.

Tak sym so, też po žadanju mojeho lubeho nana, woženił.. Ssym swólniwy, wutoru sa tydźeń, dźeń po Janu kschcźeniku, make wjeßele a domdowjedźenje wuhotowacź. Tole nochcźych psched Wami, jako mojimi dobrymi pschecźelemi a knjesami potajicź a proschu, so byschcźe pomhali, tutu wěz požohnowacź.“

Tole pische mjes druhim Luther 15. junija 1525 tsjom pschecźelam: Janej Rühelej, Janej Thürej a Casparej Müllerej. —

„Ja sym so swojej ženitwu tak do njecźeścźe a małowaženja pschinjeßł, so so nadźijam, so so jandźelojo k tomu smeja a wschitzy cźerkwi płakaja. Tón Knjes je žiwy, a tón, kotryž je we naß, je wjetschi dyžli tón, kotryž je na swěcźe.“

Tak pische Luther 16. junija 1525 Spalatinej. —

„Najwjetschi schaz na semi je luba mandźelska; tola sbózne wumrěcźe je schaz wysche wschitkich schazow a wěcźny troscht.“

S Lutheroweho troschtneho lista, kotryž 1536 Hanßej Reinicke pißasche. — —

„Je so mi Bohu budź dźak, derje radźiło; pschetož mam pobožnu, swěrnu žonu, na kotruž smě so muzowa wutroba spuschcźecź, kaž Salomo praji. Ach luby, Knjeże Božo, mandźelstwo njeje naturski, ale Boži dar, to najwysche, haj najbóle póżcźiwe žiwjenje, wysche hacź wschón zoelibat, (nježenjeństwo katolskich měschnikow), hdyž so derje radźi, hdźež so pak hubjenje radźi, tam je wono hela.“

S rěcže ſa blidom ſ lěta 1537. —

„Ja dam ßebi doſcz bycz; mam tſi mandzelſke dzěczi, kotrez nima žaden bamžiſki bohoßlowz; a tute tſi dzěczi ßu tſi kraleſtwa, kotrez ßu mi bóle prawe herbſtwo, dyžli to Ferdinandej je Wuherſka, Czěſka a romſke kraleſtwo.“

S rěcže ſa blidom ſ lěta 1532. — —

„Hnada a měr w tym Knjeſu! Luba Kata! My ßo nadzijamy, ſo ßo tutón tydzeń domoj wrócžimy, da=li Bóh. Bóh je ßo mi hnadny wopokaſak. . . Twoji ßynkojo ßu hiſchcze w Mannsfeldze. Jakub Luther chze jich derje ſaſtaracz. My mamy tu jěſcz a picz kaž knježa a ſa naß ßo tu pěknje ſtaraja, pſche pěknje, tak ſo móhli na Was tam we Wittenberku ſabycz. Też moje kamjenje mje njebola . . . Tu ßo powjeda, ſo Dr. Martinus wjazy njeje. To wumyßla ßebi twoji wjelemudri krajenjo. . . . Tola daj prajicz a ſpěwacz: Wocžakacz chzemy, ſchtoż Bóh budže cžinicz! S tym budź Bohu poruczene!“

S Lutherowcho poßlednjeho liſta 14. februara 1546. My wěmy, ſo ßo ſ Eislebena wjazy do Wittenberka wrócžik njeje. Tam, hdzež ßo 10. novembra 1483 narodži, tam wumrě 18. februara 1546. Luther je, kaž też ſ tuteho liſta ſhonimy, wjele a dołho na kamjenje cžerpik. — K. W.

Evangelſki faŕſki dom a wuczeni.

Mamy němſku knihu „Allgemeine Deutſche Biographie“. W tutej je wopißane žiwjenje 1600 wuczenzow, kotſiž maja ßławne mjeno. Starokatolik dr. Friedrich ſe Schulte je ßo po tutej kniſy ſaběrak ſe ßempſchińdzenjom a ſe ſtarobu wuczenzow ſe wſchěch móžnych wotmachow wuczeńſtwa. Pſchi tym nam też ſapiſche, kelko wuczeńzow je kóždy ſtant wuczenzow doſtak ſe evangelſkeho faŕſkeho doma.

Dr. ſe Schulte praji, ſo ßu ſ faŕſkeho domu pſchiſchli 319 bohoßlowzow, 54 lěkarjow, 28 aſtronomow (hwězdarjow) a wuczenzow mathematiki (liczbniſtwa) a phyſiki (pſchirodowěda), 112 piriſtow abo prawiſnikow, 132 ſaſtojnikow ſarjadniſtwa, diplomatow, miniſtrow, philologow (rěczeſpytnikow), filoſophow atd., 77 ſtawiſnarjow, 109 pěßnjerjow, ſpißowaczelow, khěrluſcherjow atd. To rěka, ſ tych mjenowanjahódnych 1600 woßobow, do tamneje knihi ſapißanych, ßu 831 ſ evangelſkeho faŕſkeho doma, to je wjaz hacz połowza. Dr. ſe Schulte pſchiſpomni: „831 ßynow evangelſkeho faŕſkeho doma, kotſiž ßu ßo ſnaczi ſczinili ſe ßwojim pißmowſtwom a kotſiž wſchěm wotnoham wuczeńſtwa pſchißłuſcheja, haj něktoſi ßu ſakožerjo nowych dzěłow a nowych puczow, ta je łopjeno luteje ßławy ſa evangelſki faŕſki dom; tajkeho njemóže ßo žadyn druhi ſtant khwalicz. Njeje pſche wjele prajene, ſo maja ßo evangelſzy ſa to, ſo ßu w nimale wſchěch wědomnoſczach w Němſkej dale hacz katolikoju, dzakowacz evangelſkemu faŕſkemu domej. Do njeho je ßebi Němſka wot wſcheho ſpoczatka a tak też hacz do nětk po wjele ßwojich najlěpſchich muži khodźiła. Pornjo duchownemu proteſtantiſkemu faŕſkemu domej je duchowny katolſki dom zyle bjes ſaßłužbow. Dozyła, ſchtoż ßu romſko=katolſzy duchowni na wědomoſtnych polach wot 16. lětſtotka ßem dokonjeli, to je, ſ wuwjaczom romſko=katolſkeho bohoßłowſtwa a zyrkwinych ſtawiſnow, pſchi wſchěm wulkim wědomoſtnym literarnym (ſpißowaczelſkim) dzěle jara mało, haj móżeſch prajicz, niczo.“

Dr. ſe Schulte dźiwa na pſchicziny toho a praji ſkónczńje: „Dołhoż romſka zyrkej zoelibat (ſo ßo duchowny njeßmě woženicz) ſkhowa, njebudże to ſ Romſkimi hinak, njech ßo też w nowiſchim cžaßu jara prózuja, namotwjecz młodżenzow ſa ſtudiju prawa atd. Hakle, hdyž móże ßo romſke duchownſtwo woprawdże wo to prózowacz, ſo by był duchowny poſtup ſpěchowany, budże to lěpje. To pak njeje móżno, dołhoż nima romſki duchowny woßobinſkeho ſajima na tym. Tuteho ſměje jenoż, hdyž ßmě ßebi ßam dom ſakožicz, ſ kotrehoż potom dźěczi wuńdu do wſchěch móżnych powołanjow. A to je hakle móżno, hdyž też do domu romſkeho duchownego ſaczehnje mandöelſka.“

Tuto rospominanje je ſe ſtarokatolſkeho, niz ſ evangelſkeho pjera. Tuž móżemy jo cžim prjedy to ſapißacz nětkle, hdyž ßobu wopominamy, 400 lětny narodny dżeń evangelſkeho faŕſkeho doma.

Starokatolſzy ßu pſchiwißowarjo jeneho hibanja němſkich katolikow, kotrez ßo 1870 ſapocza, ſbudżene wot 11 němſkich a awſtriſkich wucżenzow. Tucżi njepſchipósnachu to tak mjenowanu vatikanſke konzil a woßebje niz tu wot tuteho konzila poſtajenu wucżbu infallibilitety: „Bamž, jako naměſtnik Khryſtußowy, njemóże ßo we wězach wěry molicz. W lěcże 1874 naliczi ßo jich w Pruſkej, Heſſenſkej a Badenſkej na 30 000 ſtarokatolſkich; ßu pak też w druhich krajach, kaž w Bayerſkej. Podobne hibanje naſta lěto poſdźiſcho, 1871 w Schwizy. Tam mjenuja ßo woni Khryſtokatolſzy. Tucżi kaž ſtarokatolſzy w Němſkej ßu ßebi ßami ßwoju zyrkej ſe ſynodu, biſkopom atd. wutworili, ßu zoelibat wotſtronili a macżerńu rěcz do mſchě pſchijeli. K. W.

Sekty.

Evangelſki tydżenik „Das Evangeliſche Deutſchland“, kotryž możemy wſchěm, kotſiž ßo ſ wězami zyrkwje ſaběraja, poruczicz, piſche w ßwojim 24. cžißle wo ſwadże a roskorje, kotraž je w ſekcże „khutnych biblijupſchepytowarjow“ (Ernſte Bibelforſcher) wudyriła.

Ssu hłownu ſhromadźiſnu w Magdeburku wotměli, na kotrejž je woßebje wjednik Rutherford naſtupował. Bě ßo jich tam jara wjele ſeſchło. Ale runje ſ tutej ſhromadźiſnu bu ſjawne, ſo pſchesjene njeßu. Khutni biblijupſchepytowarjo, kotſiž ßu we Halle n. S. ſjednoczeni, ßu kopjeńko wudali, kotrež ßo wótrje rosßadżuje ſe „Wachtturm=Bibel= und Traktatgeſellſchaft, — to je naklad ſa wſchě ſpißy tuteje ſekty — a ſ wodżerjom khutnych biblijupſchepytowarjow ſa Němſku, Bahrereitom a też ſ Rutherfordom. Hallenſzy praja, ſo ßu cżeżko domachpytani w poßlednich měßazach a roſſchczěpjeni pſches njewuměrnje horde a ßebicżne wuſtupowanje ſwonkownych bratrow a ßotrow. Woni namowłeja, ſo by ßo ſhromadnje proteſtowało pſchecżiwo wumozowanju a podtłóczowanju: na jenej ſtronje cżinja to k wocżomaj a cżeſcżuja woßoby, na druhej ſtronje ßo hordże khrobla (Wachtturm=Bibel= und Traktatgeſellſchaft to jenicżke wot Boha pſchipósnate ſjednoczeńſtwo ſa roſſcherjenje wěrnoſcże, „tón jenicżki wot Boha pſchipósnaty „khlěbowy wós“;“ Hebr. 13, 17 płacżi ſa Rutherforda, Binkele a Balzereita); haj „łża a jebanje ßo jewja.“ Tuž „pomhajcże, ſo by ſjawne było, ſchto tón njeßwěrny wotroczk!“

W južnej Němſkej je roskora hižo dale poſtupiła. Tam ßu ßo cżi tak mjenowani „Wahrheitsfreunde“ dżělili wot khutnych biblijupſchepytowarjow. Sajimawe je, ſchto tucżi, kiž běchu tola hacz ßem „khutni biblijupſchepytowarjo“ ſjawnje woſjewjeja: „Nimamy žaneho dżěła na tajkim njebibliſkim cżinjenju a na tajkimi njebibliſkimi pißmami wobſkorżowanja a hanjenja tucżaßneje Wachtturmgeſellſchaft, kotraž ma to ſ wucżbami biblije a ſ wěrnoſczu jara ſwonkownje cżinicz. Runjewon ßměſchne je to,“ tak to w ßwojim roſßudżenju wupraja, „hdyž to tucżi wopaczni wucżerjo tuteje Wachtturmgeſellſchaft duchownych wobſkorżuja, tych wſchelakich titulow abo pomjenowanjow dla, hdyž ßebi tola ßami zyle njebibliſke titule abo pomjenowanja pſchißwoja kaž: preſident, direktor, wjednik ßnjenzarjow (Erntewerks=

vorsteher), putnikowazy bratr (Pilgerbruder) atd. Haj, presidentej tuteho sjednoczenstwa (W.-G.), kotryž runy Bohu knježi, jenemu prawisnikej Rutherfordej, žu dali titul „žudnik pschi najwyschim žudže w New Yorku". Na tutu lžu pokasani, žu žo khutni biblijupschepytowarjo s tym samolwjeli, so je tola móžno bylo, so by Rutherford mohł bycz žudnik pschi najwyschim žudže. Hdyž W.-G. duchownych — tu žu katolszy měnjeni — wobskoržuje jich drohotneje drasty dla, wě k tomu, tuto wosjewjenje tych „pschecželow wěrnosce" prajicz, so je Rutherford, hdyž w Němskej pschebywa, žiwy kaž wjerchojo, hacz runje njebě Balzereit, kiž je jednory dželacžer na kódžnizy (Werftarbeiter), na tajke sjwuczeny, wobleka žo židžane koschle, kražnu drastu k wukhodžowanju pschi morju, jesdži na želesnizy w 2. rjadowni; tez je žebi auto kupił, na kotrež žu kschiža krónu (Kreuz-Krone) namolowali (błychcz měra w Bosy). „A to wscho, hacz runje je wucžinjena wěz, so žu te sa tute wězy trěbne pjenjesy wutlóczili tym najkhudschim, mjes kotrymiž tohodla tak někotry nusu cžerpi."

Tole žłyschecz, je wěsce sajimawe sa wschěch, kiž něschto wjedža wo wustupowanju sektow do zyła a sekty „khutnych biblijupschepytowarjow" wožebje, a kotsiž žu jich spiży a jich lecžaze kopjena cžitali. Njepschistajimy k tomu nicžo dale, dokelž tute wurěski, kotrež tu po „Das Evangelische Deutschland" pschekožiwschi podachmy, doscz praja, s najnjenjescha wschěm tym, kotsiž chzeja a samóžeja žami rosžudžicz. K. W.

Zyrkej a stat.

Zyrkwiny dawk na lěto 1925. Skónczinje je němski žejm wo dawkowym sakonju dojednał a wyschnoscz je jón wosjewika. Sakske krajne konsistorium je na to sarjadowanje, kotrež zyrkwine dawki na tuto lěto rjaduje, hnydom ministerijej sa poswuczenje luda pschedpołożiło, so by jo tuto pschipósnało. Nowy zyrkwiny dawk budže pschirazł k statnemu dokhodnemu dawkej. Tutón ma kóždy płaczicz po dokhodach lěta 1925. Tak je skónczinje to waschnjo, dawki po dokhodnym dawku lěta 1922 měricz, wopuschczene, schtož je spokojaze a swježelaze. Zyrkwiny dawk je hižo abo dyrbjał hižo bycz na prěni termin sběrany. To, schtož je na prěni termin sběrane abo schtož ma žo po jeho wupisanju hischcze sběracz, žo potom, hdyž je nowy dawkowy porjad pschipósnaty a wosjewjeny, po tutym wobliczi a rosliczi. S tym žo dotalne skórzby, so je to wobliczenje po sakladach lěta 1922 njesprawne, skóncza. Nusne pak je sa zyłe położenje a hospodarjenje wožadow a zyrkwje, so žo tutón prěni termin, kotryž bě hižo w haprleji sakónjzy wupisany, někt hnydom dopłaczi a wupłaczi. K. W.

Pola němskeho presidenty Hindenburga žu sastupjerjo zyrkwjow w audienzy pobyli. Sa evangelskich je rěczał pschedžyda swjaska evangelskich zyrkwjow Němskeje. Hindenburg je na tutu rěcz kaž na rěcz sastupjerja katolskeje zyrkwje a na rěcz sastupjerja židowskeho wěrywusnacza wotmolwił. Tuta audienza a tute rěcze žu wažne wosnam sa nasch czaž a sjawny postup pornjo czažej pschi sapoczatku němskeje republiki. K. W.

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Gustav-Adolfski žwjedžeń w Budyschinje.** Ssrjedu a schtwórtk tutoho tydženja Drježdžanske hłowne Gustav-Adolfske towarstwo sažo kaž w lěcze 1903 žwój lětny žwjedžeń w Budyschinje žwjeczi. Nascha Michalska wožada žo na žwjedženju w měsce dosez wobdželicz njemóže, woženbje dla nusneho dželа na žynach. Tuž bě hižo sandženu njedželu w Michalskim Božim domje rano němske a popołdnju žerbske Gustav-Adolfske žwjedženske kemschenje. Prědarjej běschtaj farar Hennlich s Němskeho Jabłona pola Liberza w Czechach a farar Bójz s Budestez. Němski prědar wo Matth. 6, 31—34 rěczesche, pokasujo na Kathu Lutherowu, kak je we wulkich staroscžach žo Bohu dowěrika a pschezo wobstacz mohła, a na wožady w rospróschenju, kotrež maja pschezo wjele staroscžow a tola s Božej pomozu rostu na duchownych mozach a wutwarenju zyłeho zyrkwinskeho sarjadowanja. Kemscherjo dawachu 108 hr. sa Jabłon. Sserbsk prědar bě žebi 1. Mójž. 21, 16 wuswolił a wopisowasche, kajki strach w rospróschenych evangelskich wožadach hrosy, so mrěwa evangelske žiwjenje, hdyž evangelska zyrkej njepomha Gustav-Adolfski spomožerski skutk spěchowacz. Darow nahromadži žo 72 hriwnow. To je wjele w tychle czažach. Wutrobny džak prědarjomaj so staj do nascheje wožady pschischłoj, a ju natwaricz pomhałoj.

Listowanje.

Tym, kiž žo praschachu: Sa nasche njedželske kopjeńko ma „Sserbska prědarska konferenza" rukowacz. Tuta pomjenuje tez samolwiteho redaktora, kotryž ma žo s konferenzu sa to staracz, so je sa kóžde czisło, w prawym czažu doscz rukopisow we czischczerni. Czischczernja wobstara to dalsche a je, woženbje we poslednich lětach, kopjeńko s wjetschim pjenjesom podpjerała, dokelž płaczisna kopjeńka tak wulka njeje, a dokelž liczba czitarjow tez tak wulka njeje, so by žo kopjeńko, to je papjera a czischcz, s tym sapłaczisło. Sa tule podpjeru žłuscha druzstwu Ssmolerjez knihiczischczernje sjawny džak! — So žym sastojnstwo samolwiteho redaktora složił, je žo stało s dweju pschiczinow, kotrejž niz nowej ale tu hižo wot dawna žem. Druzy žu měnili, so maju „wyschu samolwitoscz" na žo wsacz a dys a dys wukonjecz. To je ta jena pschiczina, ta druha je ta, so je to s pschilubjenej pomozu sa spižaczelske dželo jara klazało. Rosrižała je prěnja pschiczina, a so moje mjeno w tydženskim czisle hischcze stejesche, bě smolenje drje pismikistajerjow. Nadžijam žo, so pscheměnjenje powschitkowne polěpschenje pschinježe w dopisowanju, sarjadowanju, wuhotowanju, tak so by nasch nětk hižo 35 lět wukhadžazy njedželnik czim lěpschi był, a žo czim lěpje spodobał. Pscheju jemu pak pschede wschěm tez to jene, so by žo jemu wjaz a wjaz wutrobow a domow njedželu wot njedžele wotewrjało, hdyž mohł pschikhadžecz a strowicz po žerbsku: „Pomhaj Bóh!" K tomu žłuscha pak, so žo powschitkownje dopósnaje, so je nabožne kopjeńko — a mjes Sserbami žerbske nabožne kopjeńko — něschto, schtož je wulzy nusne a trěbne w naschim czažu, a dale, so wschitzy, pschede wschěm pak czi, kotrymž to woženbity nadawk, žo žwěru a pilnje sa to staraju, so by žo bóle a bóle rosschěrjało po wschěch žerbsko-němskich a němsko-žerbskich woženbach a woženbje tez w tych wžach a městach, hdyž žo wjazy žerbski njeprěduje. Tu je žo wjele komdžiło a skomdžiło. Tuž njech je to lěpje! Ssmy w poslednim czažu žłyscheli, so je krajna zyrkej nam evangelskim Sserbam dwě wulkej pjenježnej podpjerje pschiswoliła — 200 hriwnow sa lětny stipentium sa bohoslowzow a 500 hriwnow sa žerbsku nabožnu kolportažu, to je sa rosschěrjenje žerbskich evangelskich nabožnych spižow —, to dyrbjało naš pohnuwacz, so tez žami czinimy, schtož někak samóžemy, so bychmy nabožne žiwjenje sbudžowali a wobohacžili a tak žłužili s dobom Božemu kralestwu a Sserbowstwu. Tuž tak do džeła Bohu k czesczi, Sserbam k wužitku! A tak Pomhaj Bóh!

Tole sa wotmolwu na wschelakore napraschowanja, se pschispomnjenjom, so ja žam tez dale w džele, kotrež wot druhich žadam, sawostanu. Wyrgacz, farar.

Pomhaj Bóh móže žo tez s póstom skasacz. To je kóždy měžaz hacz do 25. czaž. Tuž hnydom sa pschichodne pół lěta skasacz, hdyž chcez jo s póstom měcz.

K. w N. sa 3. p. Tr. — W. w H. sa 4. p. Tr. — T. w B. sa 5. p. Tr.

Samolwity redaktor farar Mjerwa w Bukezach.

Čišło 26.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **28. junija 1925** **Bautzen**

Čišćicz a nakład Smolerjez knihiczišchczerńje a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći na měsaz 15 sotych pjenjezkow.

3. njedźela po swjatej Trojizy.

Luk. 15, 1—10.

Žadne doscz su w naschim žiwjenju te hodźiny, w kotrychž sebi khwile wosnjemy, ras na dźěło nascheho Boha na naschej duschi kedźbowacz. Jemu so dźe, kaž so nanej a maczeri husto dźe: dźěczi maja jeju luboscz kóždy dźeń a tehodla lědom na nju kedźbuja. Hdyž Jesuš w swojich krasnych pschirunanjach wo pytanju a napominanju, nježenju a wyskanju tuteje Božeje luboscze k hrěschnikam powěda, to potajkim tohodla cžini, so by nam woczi woczinił sa Boże dźiwy,, kiž so w potajnoscži cžłowjeskeje dusche stanu. Schtóž na nje kedźbuje, ma lute spodobanje na nich. Tohodla: Woczińi woczi sa wumóžeńske dźěło swojeho Boha!

„Hdyž wón jenu wot nich shubi . . .“ s tym so tele dźěło sapocznje. Njeje to spodźiwne? Kak móež so žiwenu Bohu cžłowjeska dusha shubicz? A tola Jesuš Judascha pschi wschěm swěrnym dźěle tři lěta dołho shubi! S Božeju rukow, ale niz s Božeju woczow — to je Bohužel snamjo wjele ludźi, kiž běchu junu w jeho bliskoscži. Hacz na lohkomyslnosć swojeje wutroby poslkuchachu, abo hacz pytachu kwětki, kiž pschi puczu kcžejachu, hacz so kaž prěnjej cžłowjekaj w paradisu swjateho Boha bojachu, hacz chzychu sami s knjesom bycz a njechachu so dale dacz wot Božeho ducha wocžahnycz, hacz s Laodizejskej wosadu dźachu: Ja sym bohaty a mam do wole doscz a njepotrjebam niczeho! — schtó chze to wjedźecz? Doscz — ruzy Božeje hnady, kotrejž jich pschezo saso dźerżeschtej a sběhaschtej, dyrbjeschtej jich jeneho dnja srudnje hnutej puschczicz. A schtoż Božej ruzy puschczitej, to pschezo hlubje pada, dokelž steji pod samsnym sakonjom kaž kamjeń, kiž móz nascheje semje na so cžehnje, hdyž jón puschczischi. Jenoż schtoż so s wysoka dźerži, tule semsku móz pschewinje. Cžłowjeska wina, so Božu hnadu sazpiwaju a shubja, je, s kotrejž so Boże dźěło sapocznje.

Tež dźensa hischcze tón samsny napohlad! S kelko lubosczu dyrbi tola nasch Bóh do swěta pohladacz, so njeje pschezo hischcze wospróznył! Jeho swjatej woli napschecžo steja zyłe ludy, zyłe cžasy. Kak tola cžłowjestwo njewuměrjenu luboscz swojeho Knjesa pschecžini! Dźi do wustawow snutskotwneho mišijonstwa, tam pósnajesch, schto móže Bóh tón Knjes cžinicz, hdyž so jeho luboscži wutroby wotewrjeja. Ale njeskorżmy! Hdyž su wody nětkle tak spadnyłe, znano je to kaž pschi morju znamjo, so sasu pschibywaja.

„So by wón tež dźewjecz a dźewjecźdźesacz njewostajił w puscžinje.“ Sasu jene praschenje. Móže da tón Knjes pobožnych na khwilu na bok stajicz, shubjenych hrěschnikow dla, tak mohł rjez, so by wschitku swoju móz na tule nusu stajił? Ale to njecha nasche słowo prajicz. To su cžłowjeske myslle. Nasch tekst chze jenoż wusběhnycz: Tam, hdjež móz hrěcha knježi, je Boże dźěło praschenje žiwjenja. Hdyž njeby slonzo jeho hnady so do tejleje cžmy swěcžiło, dyrbjało wschitko žiwjenje mrěcz. Tohodla wón hrěschnikow žanu hodźinu samych njewostaji, ale sa nimi dźe, hdyž po swojich samsnych puczach khodźa. Hižom sady bližšcheje skały bychu s mjesow Božeho slonza byli a žane stwjelczko njemóhło wjazy w jich wutrobach narosczc. Potajkim: Bóh cži njeda ani jemu krocžałku po samsnych puczach do cžěmnoscze hicz — wón so tobu dźe. Wětr wěcznoscze tebi kaž s domisny wokolo cžoła duje, so njeby Boha sabył.

„A njeschoł so tej shubjenej tak dołho hacz by ju namakał.“

To je najcežšchi kruch wumóžerskeho dźěła twojeho Knjesa. We kajkich wobstejnosćach móže wón ju jenož sažo namakać? Tola jenož sranjenu, wohórčenu, skórźby we wutrobje mějo. Jemu njeje cežke, so wón dyrbi hicź po tyšaz saplečenych pućach na tymle šwěcże, so by to shubjene sažo namakał, kotrež tola jeho šwjate snamjo na šebi nješe. Jemu je jenož to tak cežke, so šwoje snamjo w tajkej wohidnosćži nadeńdże a dyrbi telko hidy sa lubosć, telko khudoby sa bohatstwo namakać. Hischcże je tak, so Boha toho Knjesa psche wschu měru bola te rany, kotrež cłowjekoju šwojej šamšnej duschi sbija. W jenej jenicžkej hodźinje woni, husto hižom w mlodych lětach, wschitke Boże dźěła na šwojej duschi wuhašnu. Stawisna wo cežpjenju a wumrjecu naschego Sbóžnika w bibliji, njeje nam kaž bolostne sdychnjenje žiweho Boha, so dyrbjesche šwojeho jenicžkeho šyna na kschiž nabicź, so bychu cłowjekoju jene město měli, hdźež duschowne bolosće šwojeho Boha šlyscha? Haj, psches wschitku haru a wschitke mrěcże naschego šwěta s wyšoka khěrlusch sakkinczi, kiž naschu duschu w jejnych hlubinach pyta: „Hacž by ju namakał . . .“

„. . . hdyž dom pschińdże . . .“ Masch hodźiny w njebješach, hdźež swony po wschitkich njebješach saswonja a wschitcy šwjecži a sbóžni s shromadźuja. To šu te hodźiny, hdyž Bóh tón Knjes šo wot šwojich staroscow wo cłowjeka dom wrócži. Ale też to je hischcże dźěło! Pschetož wón namakanu wotwcžku šam na šwojimaj ramjenjomaj s wješelosću dom nješe. Ale na tym njeje, so by wotwcžka šwojenu wumožerjej lóhko činiła, šo swješelicź. Nowy šwět, do kotrehož šo nješe, je rjany a šwónczny, ale stary šwět, w kotrymž běsche žiwa, ma móz, kajkuž njebychmy sa możnu měli. Kak też potom hischcże nasche cžełko napscheczo dźěła, hdyž je też duch swólniwy, po Bosy žiwy bycź! Japoschtoł Pawoł je tola wopratwdże šwoje wobliczo stajił na to, schtož je horjekach. A tola w liscże na Romskich w 7. stawje nam wo tym potwěda, so dyrbi wojowacź mjes dobrym a stym. Ně, tak to njeje, so šmy duzy na dompucu hižom w njebješach. Bóh tón Knjes ma njesć, też na wumoženych cłowiskich duschach, doniž njeje jich wopratwdże dom donješł.

„. . . a sawoła šwojich pschecželow a šušodow a rjekne k nim: Wješelcże šo so mnu!“ Kajke to skónczenje! Boże wumóžerske dźěło šo skónczi s Bożej wješołosću. To je potom njedźela tych sbóžnych! Tehodla wěrju, so smějemy też w njebješach hischcże wjele šwjateho a rjaneho cžinicź. Bóh tón Knjes naš swoła, so šo s nim šobu wješelimy! Ssnano możesch ty hižom tudy šwojenu Sbóžnikej pomhacź, so šo na duschach wješeli. Njetwěsch nikoho, kotremuž mohł pokasacź, sažo na pratwy pucź pschińcź? W twojim šušodstwje? Na žadyn pad nješměsch se žiwjenja wuńcź bjes toho, so šwěcžazej wocži twojeho Knjesa nad twojim šamšnym žiwjenju widźisch a jeho sawješelisch, so wješołych cłowjekow dom nješe.

Kóžde wumožene žiwjenje je kruch wěcžneje njebjeskeje wješołosće. Kajka potom Boža cžicha, šwjata, wucžiscžaza a wukhowaza lubosć w naschim žiwjenju psched nami steji! Wschědnje dyrbjeli šwoje kolena we wutrobnej dźakownosći shibowacź. Njeje nusne, na tamne potwědanczko wo krónje bjes drohich kamjenjow spominacź, kotruž mloda holza w njebješach dósta, dokelž njeběsche šo ženje na semi na hnadže šwojeho Boha na hrěschnikach swješelika, ale běsche jenož pschezo na šwoju šamšnu dnschu myšlika? Wjazy wješołosće s Božimi jandželami w kschescžijanstwje!

K. w N.

Luk. 15, 1—7:

Jesuš troscht je hrěschnikow.

Hłóš: Jesuš, moja nadžija ꝛc.

Jesuš wita hrěschnikow,*)
— prajcże wschitkim tuto šlowo,
kotsiž wopuschczíwschi jow
prawu cžět šo błudźa dołho!
Tu je, schtož jich wumóže:
Jesuš hrěschnikom troscht je.

Hódni njejšmy miłosće;
tola wón je w šłowje šwojim
pschilubił to wurasnje,
so da wotpusk hrěcham twojim.
Hlejcże, wrota miłosće:
Jesuš hrěschnikow troscht je.

Hdyž šo wowza shubika
je, ju prawy pastyr pyta.
Jesuš na naš spomina,
hdyž je duscha bědy šyta;
wón ju sabycź njemóže.
Jesuš hrěschnikow troscht je.

Pójcże wschitcy, khwatajcże,
pschińdźcże, hrěschnizy doscź srudni!
Jesuš woła waš a chże
lubje witacź, kiž scże błudni.
Wěrcże to a wopomńcże:
Jesuš hrěschnikow troscht je.

Srudny ja tu pschikhadźam,
hrěchow spowědam šo šwojich.
Spožcź, mój Sbóžniko, ty šam
wodacże mi w ranach twojich,
so mój měr to wostanje:
Jesuš hrěschnikow troscht je.

Ja šym połnje dowěrny,
bychu runjež krwawne byłe
hrěchi moje, so je ty
se šwojej krwju scžinisch běłe,
dokelž praju dowěrnje:
Jesuš hrěschnikow troscht je.

Swědomje mje njerudźi,
Mójsaš nješmě wobskoržowacź;
kiž mje połnje wusprawni,
hrěch wsa precź, so ma šo skowacź
a mje tamacź njemóže;
Jesuš hrěschnikow troscht je.

Jesuš wita hrěschnikow!
Witał mje wón też je lubje,
zyły spuschczíwschi mój dołh
njebjo wotamknył po šlubje;
šmjercź mje k njemu dowjedże.
Jesuš hrěschnikow troscht je! —

M. Erdmann Neumeister 1671—1756; — ses. M. U.

* Se sałtkich spěw., cžo. 373.

Njedźela w nusy.

Njedźela je tak rjez thermometer, a to thermometer, kotryž měri symu a cžopłotu pobožnosću jenotliweho, wožady, luda. Kaž ty tón jedyn dźeń, kotryž s tych šydom Bohu Knjesej wožebje pošwjeczeny, šwjeczišch, cžesczišch a šebi ważišch, tak cžesczišch tola na wschěm pośledku w šwojej wutrobje też Boha Knjesa. Hdy by ty tak husto, kaž ty to na thermometer sa rjane a hubjene wjedro tych sachodnych seńskich płodow dla hladasch abo też někajkeho šwětneho šwjedźenja dla hladasch, hladał na tutón thermometer njedźelu, by drje šo huscžischao pschi tuttym hacž pschi tamnym sa šłónzo a deschcź nastróżał, kak wón hubjenje

ſteji, kak wón pokaſuje hubjene ſtejniſchczo wěry, luboſcże, pobožnoſcże. Tuž bych radźił, wſmi kóždy, tón, kiž thermometra ſa wjedro ma a runje tak tón, kiž tajkeho nima, žebi tutón thermometer tež ſa thermometer. Njetrjebaſch tola niczo ſa njón ſapłaczicź. A hladaj tež žwěru na njón a potom žo tež po nim ſłožuj!

Haj, tak je, kaž to wožebje naſchi lubi pobožni ſtari ſkorža: njedźela žo wotžwjecźuje, nježwjecźi! Njedźela je w nuſy! — žmětny dale prajicź: Dokelž njedźela w nuſy, žmy tež my, je tež naſch lud w nuſy!

Schtož evangelion druheje njedźele po Sſwj. Trojizy praješche wo ſtejniſchczu a wožebje wo ſamolwjenjach cźłowjekow, hdyž to dźe wo Boże kraleſtwo powſchitkownje, to płacźi wo njedźeli a ſadźerženju cźłowjekow k njej wožebje. Hdyž njedźelu njeſwjecźa abo wotžwjecźa, je to na tſchěm pożledku tych w pſchirunanju naſponmjenych tſjoch pſchicźinow dla: wobžedźerſtwo, ſaržužba, žadoſcź wužiwanja. S tutymi žo ſamolwjeja. A doſcź jich je, kotſiž žo do zyła wjazy njeſamolwjeja!

To žu ſtrachi a nuſy. Njedźela w nuſy, nabožina a pobožnoſcź wnuſy, zyły lud w nuſy! Toho dla jewja žo tež wſchudźom prózowanje, tomu ſadźěwacź, ſo by to hiſchcże hórje njebyło, a pomhacź, ſo by to ſaža lěpje było ſe žwjecźenjom njedźele. Na kóždy pad dyrbi žo najprjedy ſadźěwacź, ſo njedźela hiſchcże wjazy ſhubi hacź to hižo je. A to hibanje ſa to pokaſuje žo we wſchěch móžnych wórſchtach luda. So by runje tole nam bycź mohło dobre ſnamjo ſa pſchichod a pſchikhadźaze polěpſchenje! Pſchezo wjaz a wjaz pſchiňdu, kotſiž ſjawnje wuſtupuja ſa njedźelu. A ſa tutymi ſteja tola wulke žyły tych, kiž mjelcża, tola pak to žame žadanje w žiwojej wutrobje noſcha.

W Potsdamje žu njedawno ſjawnje ſ nowymi žadanjemi wuſtupili. 400 wožadnych ſaſtupjerjow a fararjow žu žo ſe žiwojim hłownym ſuperindentom, tym nětkle, wožebje w Pruſkej wjele mjenowanym D. Dibeliußom, wobrocźili na wſchě móžne towarſtwa a ſjednocźenſtwa a parteije ſ tym naležnym a khutnym žadanjom, ſo njebychu njedźelu, ſ najmjeńſcha pak niz njedźelu dopołdnja, žane wuhotowanja, žiwjedźenje, wuléty atd. měli. Tohorunja žu žo wobrocźili na wſchěch dźěłodawarjow, ſo bychu cźaž dźěła a mſdu tak wotměrili, ſo njeby nichtó wjazy nuſowany był, njedźelu dźěłacź. Wſchěch wožadnych napominaja woni, ſo bychu byli ſe žiwojim cźinjenjom a žiwjenjom ſtražowarjo njedźele a žwěru na to hladali, ſo njeby njedźela ſchkodowała.

Dobre to! Schtož pak je w Potsdamje móžno, dyrbjało tež pola naš móžno bycź, a to hiſchcże prjedy móžno! Ssu tola wožebje žerbſko-němſke a němſko-žerbſke wožady płacźike ſa pobožne a ſa tajke, kotrež žebi waža dobre počźinki. Tuž doprědka k tajkemu wuſtupowanju a wojowanju ſa njedźelu: wožadne ſaſtupjerſtwa, wožadne ſhromadźiſny, kſcheſcźijanſke towarſtwa! A kóždy wožadny žam ſa to rukuj, ſo wón žwěru žam žo tſcheho wſda, ſchtož njedźelu wotžwjecźuje! A niz jeno to: kóždy wožadny rukuj ſa to, ſo wón tſcho cźini, ſo njedźela tſchě žwoje prawa ſaža dostanje! K tomu žłuſcha ſwonkownje to, ſo žo njedźěła, a ſnutskownje to, ſo Boże žłužby wopytujeſch, abo, hdyž to njemóžeſch — ja praju: njemóžeſch, — ſo domjazu nutrnoſcź dźerżiſch! S tym ſwiżuje, ſo žo žobota ſa žiwjedźenje njewutrjeba, ſ kotrychž tſchelazy dom khodża, hdyž druſy k ſpotwjedźi a kemſchi du. To je wulki njedoſtatk, kotryž tež w naſchich wožadach pſchibywa. We wěſtych wokolinach žiwjecźa drje žo potwſchitkownje na pſch. kwažy žobotu, ale, potom pſchiňdźe zyły kwažny dom ſe žiwojimi hoſcźemi kemſchi. Derje tak! Hdyž to tak tež pola naš, potom njech žu kwažy žobotu, hewak pak niz!

A pſchi tym něſchto abo to žame kaž w Potsdamje ſa naſchich dźěłodawarjow, wožebje ſa wulke wobžedźeńſtwa a knjeże dwory: cźaž dźěła a mſda ſa dźěło ma žo tak wotměricź, ſo njeje nichtón nuſowany, njedźelu, wožebje niz njedźelu dopołdnja dźěłacź! Tu myſlimy žebi wožebje na „běrnjaze njedźele.“ Prjedy tute byłe njejžu. Małym ludźom a roboćanam da žo wſchědny dźeń pomoz a ſkładnoſcź, běrny ſeſběracź. Cźehodla dyrbja žo tute runje 4 njedźele dołho a to hiſchcże dopołdnja ſběracź! Kak je to do zyła móžno, ſo je to tak daloko pſchiſchło na wožach! Tu ma jich tuž nětk wjele ſkładnoſcże doſcź, ſ dobrym pſchikładom bycź a ſkutkowacź ſa kſcheſcźijanſke počźinki a ſa njedźelu a tak do zyła ſa powſchitkowne lěpſche, wožebje pak wſchitzy cźi, kotſiž žu patronojo,, wožadni ſaſtupjerjo, zyrkwini prjódkſtejerjo. Ale zyle wěſcże niz jeno cźi, ale runje tak wſchitzy druſy!

Ale wſchak: to budźe cźežke dźěło, hdyž to njepſchiňdźe ſ wutroby! A runje tak: to budźe njezyłe dźěło, a jenož něſchto ſwonkownе, hdyž žo to ſtanje bjes ſnutskownеho pſcheměnjenja a wobnowjenja! A ſaža: Hdźež to ſnutskownje wobnowjeny žy a žiwy we žiwej wěrje, tam cźiniſch žam wot žo tajke ſwonkowne dobre a prawe!

Naſch Knjes a Sbóžnik je naš na Sſwjatu Trojizu póžłał , tym pak — pak, ſ tym pak žiwy we wěrje ſo mnu — pak mowy do druheje połojzy zyrkwineho lěta a do zyła do žiwjenja. — A my wěmy, ſo móže tuto žiwjenje licźicź pola kóždeho mjenje njedźel hacź 2. połojza zyrkwineho lěta! — Tuž rosžudźmy žo tola! Budźmy ſnowa narodźeni we wěrje! Potom cźinimy, ſchtož ſ wěry je, ſchtož Jeſuſowe je, potom žwjecźimy njedźelu a ſtaramy žo ſa to, ſo ju tež druſy žwjecźa!

Tuto ſnutskowne je to hłowne žadanje! Ale njeſamolmy žo ſ tym, ſo prajimy: K tomu tola njepſchiňdźe, tuž njetrjebamy žo hakle ſa to ſwonkowne prózowacź! Niz tak! Prózujmy žo cźim bóle ſa tuto ſwonkowne a dajmy ſ tym jich wjele ſkładnoſcź a móžnotu, na to ſnutskowne pſchińcź a žo ſ nim ſaběracź. Pokažmy ſ tym ſwonkownym, kotrež nam ſ teho nutskownеho wukhadźa, kak rjenje a pěknje a lózko to wſcho je, ſchtož je w tutym žiwjenju, hdyž to žy prawy a ſtrowy w ſnutskownym nabožnym žiwjenju!

Njedźela w nuſy! Schtó pſchiňdźe jej to na pomoz a to ſe žłowom kaž ſe ſkutkom? To tola po prawom cźežke njeje, na pomoz pſchińcź! Pomhamy tola tak najlěpje też žebi žamenu!

Dodawk k tomule njech je jena powěſcź ſ Lothringſkeje, kotruž runje cźitachmy: „„Hłowna rada ſa Lothringſku“ je žo wuprajiła ſa wotſtronjenje ſakońſkeho njedźelſkeho měra a ſa ſawjedźenje tydźeńſkeho dnja pokoja, kotryž njetrjeba nedźela bycź. Hacź dotal bě žo „Hłowna rada“ tajkemu pſchewrótej ſpjecźowała, nětko pak je, kaž tuta powěſcź praji, do toho ſwoliła. S kotrej ſ tych tſjoch wurěcźow pſchirunanja drje žo tam w Lothringſkej nětk ſamolwjeja?

K. W.

Zyrkej a ſtat.

— **Wójna w Marokko a wojowanje w Khinje.** Tu a tam žněja, ſchtož žu wužywali, w Marokko wožebje Franzowſka, w Khinje do zyła běłe ludy, pſchede wſchěm Jendźelſka. Franzowſka je we wulkej wójnje wutrjebała cźornych, do zyła domoródnych Afriki ſa wojowanje pſchecźiwo Němzam a jich wutwucźiła, wſchě kumſchty a leſcże nowotaŕſkeje wójny. Afrikanoja žu byli dobri wucźomzy! W Aſiſkej žu běłe ludy pſched žołtymi tak prawje ſjewiłe žwoju roſkoru mjes žobu a tak žwoju njemóz; ſa to žněja nětk w Khinje a ſa to žněja bórſy drje w zyłej žołtej Aſiſkej! Se wſchěm tym žu ſeſchkodźiłe běłym ludam, jich nahladnoſcźi, cźeſcźi, mozy. — A ſe wſchěm tym žu ſeſchkodźiłe běłe ludy też miżionſtwu a roſpcheſcźeranju kſcheſcźijanſkeje wěry, pokaſujo, kak njekcheſcźijanſke móża kſcheſcźijanſke ludy bycź. Hdyž pruhujemy cźaž po wójnje, chże žo nam ſdacź, jako by žo to ſchkodowanje, kotrež

ßu běle ludy na politiſkej a ſwonkownej mozy a nahladnoſczi poczerpike, hakle bóle a bóle pokaſowako a było wjetſche, mjes tym, ſo to ſchkodowanje mißionſtwa bywa mjeńſche a mjeńſche; haj, pokaſuje ßo, ſo je mělo mißionſtwo, kſcheſczijanſtwo w pohanſkich krajach wěſteho dobytka; a to je tehodla tak, dokelž bě tam w mißijonſkich woßadach kſcheſczijanſtwo cziſcziſche a wěrniſche hacz w bělych ludach, kotrež wot dawna kſcheſczijanſke. Młoda wěra bě tam też ßwěrna wěra! S wjeßelom a ſ dżakom witaju tam mißionarow, kotſiž po dołhej pſchestawzy ſaßo pſchikhadżeja; a tutu dołhu pſchestawku ßu tam derje pſchetrali a ſa dobre wužili. Tu a tam, woßebje w Jndiſkej, buchu ſ prjedawſchich mißijonſkich woßadow ßamoſtatne domorodne kſcheſczijanſke zyrkwje, kotrež nětk ſ młodymi a ßylnymi mozami a ſ pomozu mißijonſtwa ſkutkuja ſa kraleſtwo Boże, bywajo tak pominazy a khłostazy pſchikład a wobras ſa ludy Europy. Sa ludy a ſtaty ſbywa ſ teho wſcheho ta wuczba a to pominanje: twarcże najprjedy Boże kraleſtwo pola ßebje domach a ſakożcże ßwoje ludy na tón jedyn wěſty ſakożk: wěru do Khryſtußa! Je naſch lud pſchi tym, tole ſroſumicz a czinicz? K. W.

Sekty.

Mjes tymi ſektami, kotrež něchtón „ßydom ſektow ſahuby“ mjenował, je ſ „adventiſtami“ a „khutnymi biblijupſchepytowarjemi“ też ſekta, kotraż ßo „kſcheſczijanſka wědźba“ (Chriſtliche Wiſſenſchaft) mjenuje. Snajeſch ju ßnadż pod mjenom „Geſundbeter,“ tuto mjeno njeje prawe; pſchetoż woni ßo po prawom ſa wuſtrowjenje tak każ my to ſroſumimy, njemodla; po jich wuczbje tuta khoroſcz, kotruż maſch, po prawom njeje.

Potajkim tuta ſekta ßo nětkle w tuthym ſektowpołnym czaßu też hiba; też w Saksſkej ſkutkuje. So by jeje ſektirarſke dźełko kuſk ſeſnał a ſ dobom ſpóſnał, po kajkich puczach to ſekty khodża, njech je tu jena powěſcz ſe Schwizy dźělena, hdźež tuta ſekta ſ nowej mozu „wěrjazych“ k ßebi wabi.

W Schwizy ßo tucźi ſektirarjo ſ tym wjazy njeſpokoja, ſe ßwojimi modlitwami ludźi hojicz; ßu ſapoczeli, też ſkoczata ſe ßwojim modlenjom hojicz.

Mějeſche to ratař khoru krutwu. Sektirarjo ßlubichu, ſo ju wuſtrowja. Krutwa pak njebu ſtrowa; padny. Burik ßmědźeſche nětko ſapłaczicz ſliczbowanje, kotrež běchu jemu pſchiwißowarjo tuteje „kſcheſczijanſkeje wědźby“ napißali a njeſcz to ſchkodowanje ſ khorej krutwu, dokelž ſawěſczeńſke towarſtwo niczo njepłaczeſche, dokelž njeběchu po ſkótneho lěkarja ſchli ale ßo ſ tajkimi „lěkarjemi“ ſpokojili.

„Nadźijomnje,“ tak piſche „Schweizer Reformierte Zeitung“, ſ kotrejež tutu powěſcz mamy, „wuſtupi pſchecźiwo tajkemu czinjenju ſ najmjeńſcha ſkótoſchkitne towarſtwo“ (Tierſchutzverein!). K. W.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Guſtav-Adolfſki ßwjedżeń w Budyſchinje** je nimo. Zyły ßwjedżeń je ßo derje radźił, je wjeßołoſcz a móz evangelſkeje wěry ſjewił. „To je jenoż w Budyſchinje mózno,“ tak bě ßłyſchecz, hdyż zuſy duchowni ſ połneje zyrkwje dźěchu, hdźež běchu ßrjedu popołdnju wulke ßyły dźěczi w Pětrowſkej a wjele ſtow młodych hólzow a holzow w Marijnej Marczinej zyrkwi ſhromadżene. Dźěczom faraŕ Wakwiz ſ Anhalta w Półſkej a młodźinje Ziegenſpeck ſe Zatza prědowaſche. Na powitańſkim wjeczoru bě „Króna“ połna, a na ſto ſaſtupjerjow wulkeho Drjeżdżańſkeho Guſtav-Adolfſkeho towarſtwa, hacz ſ Freiberka a Noßena, bě pſchitomnych. Schtwórtk popołdnja bě w měſczańſkej ſahrodże pod wyſchſchim konſiſtorialnym radźiczelom D. dr. Költzſchom hłowna ſhromadźiſna, na kotrejž 31 000 hr. darow do wukrajnych woßadow, hacz do Braſiliſkeje, rosdźělichu. Zyrkwinſki preſident D. Wehrenfennig ſ Jabłonza wo wobſtejnoſczach w evangelſkej zyrkwi w Czechach rěczeſche. D. Blanckmeiſter poda roſprawu, kotraż „dobre wjedro“ w Guſtav-Adolfſkim towarſtwje pokaſa. Każ dźěczi a młodźina ßrjedu, tak ſchtwórtk popołdnju zyła woßada, na żitnych wikach ßo ſeſtupatwſchi, do zyrkwje czehnjeſche, wjele zuſych a tudomnych duchownych na czole. Faraŕ D. Mahnert ſ Jnnsbrucka bě ſe ßwjedżeńſkim prědarjom. Na puczowanju do Hama a Königsberka je dó Budyſchina pſchiſchoł. Jeho mózne waſchnje rěczenja hižo ßrjedu wjeczor ſeſnachmy. Prědowaſche wo tamnym Jeſußowym ßłowje w Japoſchtołſkich ſkutkach (20, 35), tak wutrobnje a měrnje, tak jednorje a hłuboko, ſo Knjeſowa czeſcz a ſbóżnoſcz wěry w żiwjenju, woßebje pak móz luboſcze k zyrkwi ßo ſa dołhi czaß do wſchěch wutrobow ſanórichu. Tuż běſche darow ſa evangelſkich w roſproſchenju na 600 hriwnow. To je ſa tele czaßy jara wjele. Wjeczor běſche ludowa ſhromadźiſna we „Krónje“, kotraż bě pſchepjelnjena. Faraŕ Ziegenſpeck a faraŕ Gottlieb ſ Podmoklow rěczeſchtaj woprawdże móznije. Wjeßele w Budyſchinje bě jeju tak poſběhnyło. Faraŕ Schaarſchmidt ſ Wuſcza wo diakonißiſkim domje tam rěczeſcher. D. dr. Költzſch mějeſche doßłowo, w kotrymż wſchitkim wulki dźak prajeſche.

W **Lubiju** ßmy ßobotu, 20. junija, k poßlednjemu wotpoczinku pſchewodźeli fararja primariuża Wallenſteina, kotryż bě ſ dobom ſ wjednikom Lubijſkeho zyrkwineho wokrjeża. S nim ßmy ſhubili wulzy wobdarjeneho duchownego a ßławneho rěcznika a ßwěrneho dźełacerja. Wallenſtein běſche horliwy wojowař ſa Khryſtußa a je na ſhromadźiſnach a hewak tak někotre bědźenje ßo bědźił ſa wěru do Khryſtußa. Lubij ſhubi ſ nim wjele a ſ Lubijom żaruja też duchownі Lubijſkeho wokrjeża wo jeneho, kotryż je jim rad ſe ßwojimi rjanymi mozami ßłużił, a runje tak „towarſtwo fararjow Saksſkeje“ a „Guſtav-Adolfowe towarſtwo“, kotromajż je ßwoje mozy ßobuwěnował. Jeho ſachodne czełko wotpoczuje nětk tam na rjanym, wot njeboczicźkeho wutworjenym pohrjebniſchczu pod ſelenymi ſchtomami, każ bě ßebi to pſchał. Bóh ſpoſchcz jeho czełu pokoj a junu ſbóżne ſtawanje k nowemu żiwjenju! K. W.

Do Kotez pſchińdże ſaßo duchowny knjes faraŕ Konik, we tukhwilu faraŕ w Hirſchfelde, budże 5. julija ſa fararja ſapokaſany. Sſwjatoczńoſcz ſmeje k. tajny zyrkwinſki rada Roſenkranz. K. faraŕ Konik bě hižo tehdy, hdyż bě Koteczańſka fara we wójnje wuprózdnjena, ſwólniwy, do duchownego ſaſtojnſtwa — bě tehdy ſ wuczerjom na gymnaſiju w Budyſchinje — ſaſtupicz a Koteczańſku woßadu pſchewſacz a też ßerbſku rěcz nawuknycz. Tehdy ſ tuteje wězy niczo njebu, dokelž po ſkónczenej wójnje rodżeny Sserb, k. faraŕ Wjeſař, do duchownego ſaſtojnſtwa ſaſtupi a ßo do Kotez pſcheßydli. K. faraŕ Konik njedźiwaſche tehodla wjaz na Kotezy a bu w Hirſchfeldże ſa fararja ſapokaſany. K. W.

— Sajimawe je to — a naſtróżaze a ſrudżaze, ſchtoż ſ Stettina ſhonimy. Ssu tam w dwěmaj wotdźělomaj měſta Stettina, w Starym měſcze a w t. m. Laſtadże, pſchepytowali a pſcheliczili, kelko tam to wobydlenjow a korczmow a wobkhodow ſa k ſeżiwjenju trěbne twory je. W Laſtadże naliczichu 2266 wobydlenjow, ſa kotrež ßo ſtaraja 10 pjekarſkich a 6 rěſniſkich wobkhodow a 3 mlokowe; korczmow je tam 54. W ſtarym měſcze 2152 wobydlenjow, 11 pjekarſkich a 6 rěſniſkich wobkhodow a 3 mlokowe; korczmow je tu 100. Liczby rěcza“, ßmy hižo huſczińſcho tu pißali; tute ßamo wokaja, woßebje hdyż to nětkle jednaja wo ſakonjach, kotrež korczmarſke prawa atd. rjaduja. K. W.

Liſtowanje.

T. w B. ſa 5. p. Tr.

Samołwity redaktor faraŕ Mjerwa w Bukezach.

Czisło 27.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Ćerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyschin 5. julija 1925 Bautzen

Czischcź a nakład Ssmolerjez knihiczischczerńje a knihaŕnje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi na měsaz 15 słotych pjenjezkow.

4. njedźela po swjatej Trojizy.

Luk. 6, 36—42.

Człowjek je po podobnosczi Bożej stworjeny. Japoschtoł Pawoł Kschesczanow w Ephesu napomina: „Czińcże tohodla po Bosy, jako lube dźěczi.“ Hižom w starym sakonju Bóh k israelskemu ludej praji: „Wy dyrbicże swjeczi być, pschetož ja sym swjaty.“ A w nowym sakonju so pschezo saso tuto słowo sa nasz Kschesczanow wospjetuje. Haj, tón Knjes k nam w prědowanju na horje praji: „Tohodla dyrbicże wy dokonjeni być, runje jako też wasch Wótz w njebjesach dokonjany je.“ Wottyknjeny kónz je jow jara czežko dozpicź. To tón Knjes wě, hdyž nasz k temu napomina a jara khutne słowa rěczi. Schtož wón žebi tu žada, njeje niczo wurjadneho, bjes kotrehož móhli my tola hischcże zyle dobri kschesczenjo być; tole wón praji, so kschesczanske žiwjenje hinak być njemóže a njedyrbi. Tajke dyrbi potajkim twoje a moje žiwjenje być, je-li niz, potom tón Knjes praji: „Ja was njesnaju.“ Haj, wón tu zyle jasnje praji: Bóh budże s nami czinicź, kaž sym sami w tym wschěm czinili. „Runje s tej měru, s kotrejž wy měricże, budże wam sasa měrjene.“

Swjate pišmo ma waschnje, so pak to jene, pak to druhe wožebje wuběra a nasz napomina, so bychmy to rospominali a so pruhowali. Dźenża tón Knjes swoje napominanje se słowom sapočnje: „Budźcże smilni, jako też nasch Wótcžez smilny je.“

Budźcże smilni. Hdyž njeby nasch Sbóžnik niczo dale rěczał, potom bychmy rucże s tym hotowi byli a bychmy rucże so spokojili. Pschetož schtó ma so sam sa njesmilneho? Ale nasch Sbóžnik praji hischcże: Jako też wasch Wótcžez smilny je! S tym nam pschedsnamjo pokaże, kotremuž dyrbimy so podobnicź. Kajka pak je Boża smilnosczź, kotruž wón nam wopokasa? Boża smilnosczź chze duscham człowjekow w nusy pomhacź. Dźěczi skaženja bychmy byli, hdyž njebychmy Boha měli, kotryž wodawa hrěchi a w nusy nam pomha. Jeho smilnosczź je smilnosczź jeho wutroby a ruki, smysłenja a skutkowanja. Pola nasz je temu husto hinak. Tam je smilnosczź se ertom, niz pak se skutkom; dobroty, ale žana pschecźelna, smilna wutroba. Wjele je, schtož człowjekow dla czinimy. Kelko jow hischcże pola teho Knjesa wuknycź możemy.

W prěnim artiklu wot Božeje smilnosczże wusnajemy, so Bóh ju nam bjes wscheje nascheje sasłužby a dostojnosczże wopokasuje. Człowjek žebi rad mysłi, so je Bóh jemu hnadny dla jeho sasłužby a wulkeje dostojnosczże; pschetož hdyž na druhimi smilnosczź czinicź dyrbi, wón so na měsczże prascha: Je tamny też dostojny a hódny? Schtóž pak je Božu smilnosczź sam shonił, tón wě, so nasch Bóh, njekedźbujo na naschu winu, też na nasche hubjeństwo hlada. Kak możesch swojeho bližscheho rudźicź, hdyž Bóh wodawa? Husto doscź czinimy, kaž bychmy wschitko lěpje wědźeli hacź nasch Bóh. Ssudźicź jenož tam dyrbimy, hdyž je Bóh sam nam to pschikasał, a hdyž człowjek to czini, njech je jako sudnik, nan, macź, — tam se sacźuwanjom wulkeho samołwjenja to czinicź dyrbimy, w bojosczi Boha a s wjedźenjom, so jenož widźimy, schtož psched wocžomaj je, Bóh sam pak do wutroby hlada. Pschi wschej swěrnosczi a sprózniwosczi nasche sudźenje pschezo sasa ras so myli, pschetož schtož wěmy, je njezyłe. Ale kak husto sudźimy, hdyž njeje Bóh nam to pschikasał, a czinimy, hacź móhli do wutrobow hladacź! Kak někotry žebi myslił, wědźecź a wo tym sudźicź móz, schtož druhi

chze a cžuje; kak husto kschesczenjo tajki hrěch kóždy dżeń cžinja! Woni žo na žudny stoł Boha žydaja a nad sbóžnosczu a satamanstwom žwojich žobucžłowjekow rossžudżuja, kaž njeby žłowo Sbóžnika sa nich było: njeżudżcże, njesatamajcże! Schtó je waß sa žudnikow postajił nad waschimi bratrami? Schtóż žwojeho bližschehо tak žudži, w teho wutrobje luboscz ruma nima. A žmy my lěpschi hacž drusy, kotrychž saßudżujemy? Móże tež žlepy žlepemu pucz pokasacz? Ssmy žlepi mjes žlepymi, hrěschnizy mjes hrěschnikami. Tohodla wucżehń prjedy tu hrjadu se žwojeho woka a dohladaj žo potom, so by tu tschěsku se žwojeho bratra woka wucżahnył. Hdyż ras žwěru žami na žebi dżěkamy, potom budżemy ponižni, njebudżemy žudżicz a satamacz.

Ale hacž mjelczecz dyrbimy, hdyż widżimy, so bratr hrěch cžini? Ně, to njedyrbimy! Ale njedyrbimy jeho saßudżicz — S tym niczo pomhane njeje! — Dyrbimy jeho k pósnaczu wjescz, so bychmy jemu pomhali. Pytacz dyrbimy jeho, hacž žmy jeho namakali, kaž Khrystuß nam to pokaże w pschirunanju wo ßhubjenej wowzy a ßhubjenym kroschu. Njeżudżcże, dha tež wy njebudżecże žudżeni; njesatamajcże, dha tež wy njebudżecże satamani, ale wodajcże, dha wam budże wodate.

So bychmy tola chzyli tak rad wodawacz, kaž žudżimy! Wodajcże, niz pak jenož, hdyż twój bližschi k tebi pschińdże a tebje wo to proßy. Budź žmilny a praj jemu: Haj, chzu tebi wodacz. Ssnano, so hischcże prajisch: sapomnicz pak tak bórsy njemózu! Ně, cžin kaž Wótz w njebjeßach, kotryż wotewri hrěschnikej žwoju wutrobu, prjedy hacž žam pschińdże; pschetwin słobu w žwojej wutrobje a wodaj! Khrystuß žam je nam dobry pschikład dał: „Wón saßo njeßwarjesche, hdyż žwarjeny bě, a njehrożesche, hdyż cžerpjesche, ale wón to poruczi temu, kotryż prawje žudži.“ Njeje wón nam pschikasał: „Lubujcże waschich njepschecželow, żohnujcże tych, kiž waß pokliwaja, cžińcże dobrotu tym, kiž waß hidża, proschcże sa tych, kiž wam schkodża a pschescżěhaju waß!“ Tajka luboscz je jara cżeżka, njeje pak pschе cżeżka, hdyż na Khrystuża hladamy a w kóždym cžłowjeku žwojeho bližscheho pósnajemy. A wyschе teho chze tón Knjes nam k tenu pomhacz: wodajcże, dha wam budże wodate.

Budżcże žmilni, jako tež wasch Wótcżez w njebjeßach žmilny je. To rěka: njedyrbimy bjes luboscże žudżicz, njedyrbimy bližscheho saßudżicz, ale dyrbimy jemu wodacz a dacz. Dawajcże, dha wam budże date.

Tuta kasnja žo nam lóżscha sda, hacž druha. Wotewrjenu ruku chze tu nasch Knjes měcz sa bližscheho. Jow widżimy, so njeßměmy tu po žwojej woli cžinicz, ale to je Boża wola a pschikasnja, druhemu pomhacz. Bóh ma tež prawo k tenu, nam to pschikasacz. Hacž žmy z zyła saßłużili, so žo móżemy hischcże kraßneho Božeho žłóncżka wjeżelicz? Jenož jeho dobrocże mamy to žo dżakowacz. A twój bližschi psched Bohom runje tak wjele płaczi, hacž ty žam. Hdyż jemu njepomhasch, kak žo dżiwacz móżesch, hdyż tebi njepomhaja? Ale kajki rosdżěl je hischcże pschi tym, kak cžłowjekojo dawaja! Jedyn tak dawa, so druhi žam jaßnje sacżuje, so njeje dara dostojny, a so dyrbi žo jara sa to dżakowacz, hdyż z zyła něschto dóstanje. Schtóż na tajke waschnjo dawa, njeje wot Boha wuknył. Jenož wjeßeweho dawarja lubuje Bóh.

Dyrbimy pak pschezo dawacz? Na żane waschnjo njeje tón Knjes z tym prajił, so tež dyrbimy lěnjoscz podpjeracz. Dżěło je sa kóżdeho kschesczana pschißłuschnoscz: so by dawacz měł potrjebnemu. Ale potrjebnenu, tež temu, kiž je bjes winy do nusy pschischoł, dyrbimy dawacz. Pschetoż kak lóhzy móżemy žami ras do nusy pschińcz, a potom bychmy shonili, kak bolosnje je, pomoz njenamakacz. Njewinowaty bjes dżěła bycz, je nusa, a z nusy pomhacz dyrbimy. Sa něktoreho lóżscho je, hdyż niczo njeczini, hacž hdyż žwěru dżěła. Tajki žwojemu bližschemu schkodzi, druhich sdobudże, njeczini ani kschesczanjszy, ani sozialnje.

Dawajcże, dha wam budże date. Składnoscże k temu je doscz. A hdyż njeby ty niczo měł, z kotrymž mohł druhemu pomhacz, tak khudy nichtón njeje, so njemohł k žwojemu bližschemu pschecżelny bycz, so njemohł žo sa njeho modlicz. To wěso jenož tón móże, kiž z zyła hischcże žo modli, kiž žwojeho Boha proßy a jemu žo dżakuje.

Nasch Knjes nam tu zyle jaßnje pokaże, kajke wulke żohnowanje z teho mamy, hdyż Boże kasnje dżerżimy: runje z tej měru, z kotrejż wy měricże, budże wam saßo měrjene. Na druhej stronje, kajka żakostna myßl, so dyrbjał Bóh cžłowjekej jónu prajicz: z twojej žamej měru nětk tebje měrju. Kiž wodawanje a žmilenje njesnaje, to tež namakacz njebudże. Tohodla: wodajcże, dha wam budże wodate; dawajcże, dha wam budże date. Tón Knjes hischcże praji, so žmilny Bóh w njebjeßach, hdyż wón żohnuje a dobrotu cžini, pschezo dobru, natłóczenu, natschaßenu a kopatu měru dawa. Schtóż je jako Boże dżěczo po Božej woli žmilny, z Božeje ruki pschezo wjazy dóstanje, hacž jeho cžinjenje płaczi. Wo tym někotry dobry kschesczan z wulkej ponižnoscżu prajicz wě. Pschezo hischcże płaczi, so je wscho, schtoż mamy bratram wodacz, jenož tamne sto kroschow, ale brěmjo wot dżeßacz tyßaz puntow Bóh wot naß precz bjerje. Kak hnadny a žmilny je tola nasch Bóh!

Ale jenož tajki cžłowjek je pokorny a dżakowny a móże žwojeho bližscheho prawje lubowacz, w kotrehož wutrobje wěra ma do Boha a jeho kraßneho evangeliona trajaze město. We wěrje do Boha cžłowjek žo žam namaka. Potom tuto żiwjenje sa mnje njeje, ale żiwjenje sa bratrow. Njejßym żiwy sa mnje, ale sa waß, praji japoschtoł Pawoł.

Hacž by z zyła cžłowjek był, kotryż nochzył z najmjeńscha něschto sa druheho bycz a cžinicz? Kóżdy cžłowjek by žo stróżił, hdy by žebi prajił, so jeho żiwjenje sa druhich żaneje ważnoscże nima. Haj, hrosu psched myßlemi mamy, so njeby žmjercz, hdyż naß wot semje wotwoła, żanu jeniczku schczerbu sczinika. Na tym pak wuknycz chzemy, we wěrje do Boha budże żiwjenje k żiwjenju sa druhich. We wěrje do Boha! Spomń na žmilnoscz žwojeho Boha, kotruż shonisch žam wschědnje a bohacże, a potom dżi a cžiń, kaž je wón tebi cžinił. Hamjeń. W. w H.

Jeremiaßa 33, 3.

Wěsch, schto tam steji? Něschto, schtoż žo njeje stawało, jenož, jako bě psched lětstotkami, haj lěttyßazami proseta Jeremias żiwy, něschto, schtoż žo tež dżenża stawa a něschto, schtoż žo tež pola tebje stawa, jeli so žy cžinjeŕ teho, schtoż tam żadane.

Schtoż tu powědamy, njeje wumyßlena wěz. Je to podawk se Sakskeje. Je se żiwjenja wsaty a budź tu sa żiwjenje daty! Ssnadź tak tu abo tamna duscha w nim sa žebje namaka:

Wo jstwi žedżi żónska žamalutka. Horze żylsy žo jej ronja. Schto drje je ji wutrobu tak srudżiło? Ach, jeje wutroba bě tak polna žedżenja po luboscże a pokoja połnym żiwjenju! Dostawasche žo ji wjele luboscże, tola ta hida, kotraż žo runje tohodla pschecżiwo njej sběhasche, bě ji něschto, schtoż njemóżesche snjescz. Ach, kak bě ji to tak husto pschе cżeżke. snjescz to, so bu jeneho cżělneho cżerpjenja dla wopak srosumjena. Tuto cżerpjenje bě sczěhwk teho, so bě pschе wjele dżěłała, — kaž tak někotra maczer! — Bě žo khuda woženika a chzyschе to z pilnym dżěłom wurunacz. Dołho žo tak hižo prózowasche, žwoju srudobu žama pschi žebi wobkhowacz a žama snjescz. Tola to bě cżeżke!

Ras pytny, so chzychu jene z jeje dżěczi pschecżiwo druhemu naschczuwacz, haj, pschecżiwo maczeri žamej tež. Kak cżeżko,

ach kak cžežko bě ji to, widźecź, kak to dźěsću tutón žałostny jěd, tu hidu, do wutroby schcžěpjachu! Dźěćo wotcźahnycź a wukusłacź, tutón najběwjecžišchi nadawk starscheju, bu jej tu skaženy!

To žu jeje myślę, ſ kotrymiž tam žedźi, kotreż ju rudźa, tak so hórke žylsy płaka. Skónczńje žo satorhnje; pschestanje płakacź a rjeknje pschi sebi: „O, ty bjesbóžny cžłowjecže! Hdyż też tebi starschej žaneho bohatstwa žobu njedaschtaj, staj tebje tola w kscheścźijanskej luboscźi wotcźahnyłoj a nawucžiłoj žo modlicź!“

Sso hanibujo žwojeje žłabosće, setrě žebi žylsy a wsa žebi spěwarske. W tutych pytasche žebi troschta, a namaka też tajkeho. S wolóženej wutrobu postany, so by spěwarske a nowiny, kotreż też na blidze ležachu, na bok położiła. Tu wupadnychu ji nowiny a hdyż žo sa nimi skhili, žo dohlada na rynczki, kotreż tam stejachu na stronje, kotreż bě žo pschi delepadnjenju k njej wobroczíła. Běchu to někotre rynczki ſ jeneho powědanczka a rěkachu takle:

„Srosymja tebje wopak w žiwjenju, snjeß jo! Sswoju srudobu žebi jeno we wutrobje wuskorž! Sastawaj žwěru wschě žwoje pschißłuschnosćze! Schto wo to, hdyż cžłowjekojo wopak žudźa! Schtoż žu ty skomdźik, ſ dźěłom jo sarunaj! So snutskownje žwobodny žu, wo to žo prózowacź, to cźi porjeńscha wschědne žiwjenje! Khwalba, ſ kotrejž žwět cźe khwali, njeczini tebje sbožowneho. Njech cźe cźeścźuja, njech cźe tamaja, — kak psched Bohom wobstejisch, to, jeno to je to rosrißaze!“

Schto tole? Njebě to doscź jaßna wotmołwa na jeje praschenje? Bě to jenoż pschipad, so běchu runje w tutym wokomiku jej tute rynczki na wocźi pschischłe? Njebychu-li notwiny dele padnyłe a njeby-li žo tuta strona ſ tutymi rynczkami runje na swjerch wobroczíła, njeby zyle wěsće tute žłowa ženje cźitała! Cźitasche dźě notwiny zyle porědko!

Žónska wsa tule wěz sa Boże wjedźenje a cźujesche žo pschi tym wjeßoła a sbožowna. S wutrobu, wutrobneho dźaka połnej, lehny žo k měru.

Jeje duscha bě drje poßylnjena, tola jeje cźělna nusa, to cźerpjenje jeje cźěła, ji wosta. Lěkaŕ wupraji žo sa operaziju. Wona swoli do teho a wróczi žo dom, so by žo sa to pschihotowała. Domoj pschischedschi, modlesche žo horzo k Bohu, so by wschitko derje wjedł, a wscho k lěpschemu wobrocził dźěcźi dla. A kak dźiwnje to! Jaßnosćź ju nadobo wobda a psched njej sjewi žo žyła jandźelow! Krótki wokomik drje wscha tuta kraßnosćź bě, tola tak rjane, wulkotne to wscho! Wona wjedźesche we žwojej wutrobje, so je wukhowana; połna dowěry k Bohu cžakasche nětk na hodźinu operazije.

Do khorownje pschischedschi, dósta rjane modleŕske knihi. Wot nikoho njemolena, móżesche tam cźische ſ Bohom rěcźecź a žo k njemu modlicź. Žaneje bojosće a hrosy wjazy njemějesche!

Nasajtra pschińdźe do jstwy sa operazije. Dósta žrědk sa pohłuschenje; žmilna žotra ju napominasche, so by licźiła. Tak licźesche. Tola na dobo — mějesche hischcźe poßlednju licźbu na hubomaj! — schto to bě! Kajki to dźiw! Wyßoko horjekach jaßne žwětło a w tutym tsjo jandźeljo! Lecźachu bliže a bliže; cźim wjetscha bu też jaßnosćź! Dolecźichu k njej a sestupachu žo wokoło njeje. Otw, kak bu jej to wutroba směrowana a swjeżelena! Pomyßli žebi: ty dyrbisch wumrěcź; jandźeljo žu po tebje pschischli! Bě jej, kaž so by ſ jandźelemi lecźiła, wostajiwschi cźěło sady žebje. Otw, kajka to kraßnosćź a jaßnosćź! Tu woßebje žaneje sawiscźe a hidy! Tu žebi nichtón njeżadasche, žo wróczicź do semskeho! Myßliczka jej nasta: Otw, so bych tole hischcże wschitkim cžłowjekam prajicź mohła, so jim tole njeby shubjene było! —

We kožu ležo wotucźi. Spósna, so bě ji sposchcźene, dale žiwa bycź na tutej semi. Srudna wobmyßlowasche žebi tole. Tamna kraßnosćź je tola njewuměrjomna pornjo žiwjenju na semi! „Otw, so bych tole wschitko wschitkim cžłowjekam dowupowědacź mohła!“ tuto pschecże napjelni ji wutrobu. Wschitko cžerpjenje bu ji lute žohnowanje.

A nětkle njeje ji žana semska nusa pschе wulka! Wscho snjeße, we wschěm pschewinje. Wě, so na nju cžaka njebjeska kraßnosćź a jaßnosćź! p. n. K. W.

Sekty.

Wulki evangelski tydźenik „Allgemeine Evangelisch lutherische Kirchenzeitung“ rosprawja w žwojim 26. cźißle wo nowej sekće, kotraž w Barlinje — ale pak niz jeno w Barlinje — skutkuje. — Sekty rostu nětkle kaž riby; kaž ribam hoji deschcźowe mutne wjedro, tak sektam politisźy a hospodarsźy a duchownje mutne wjedro. —

Nowa sekta mjenuje žo „Christliche Vereinigung ernster Forscher von Diesseits nach Jenseits, wahrer Anhänger der christlichen Kirchen.“ Wudawa wschelake spißy a knižki a cźaßopiß „Zeitschrift der wahren Anhänger des Profeten“, kotryž dwójzy sa tydźeń wukhadźa. To klinczi po mohamedansku; ale cźehodla njedyrbjał też Barlin žwojeho „profetu“ měcź! Jeho mjeno wschak njeje žwětaßławne ale jenoż Weißenberg. Weißenberg je w tukhwilu „profeta“ a magnetißowazy hojeŕ, něhdy bě murjeŕ, měschczański pohonecź, pschedawaŕ na haßy, korczmaŕ.

Jeho wucźba je wobras nascheho cźaßa: husta měschenza wschěch móżnych okkultnych wězkow a cźinkow; něhdźe podobna měscheńza žu do zyła ludźo nascheho cźaßa w žwojim swonkownym a snutskownym. W žwětle evangeliona nochzedźa khodźicź — tuž khodźa w cźěmnym. Okkultismus, wucźba a wěra cźěmnych, cźornych, potajnych mozow a duchow, njeje ženje telko wěrjazych měł, kaž nětkle! W okkultißmje jewja žo nětkle woßebje spiritißmus, wucźba wo duchach do zyła a wo duchach semrětych woßebje. Runje tak je to pola Weißenberga. Duchojo tam skutkuja, a duchojo mortwych woßebje.

Tuž bjes dźiwa, so jeho skutkowanje njeje wobmjesowane na Barlin; rosschěrja žo do pruskich provinzow, tak do Schlesyskeje, Pomorskeje a druhdźe.

Shromadźisny — Boże žłużby njemóżemy a njeßměmy prajicź! — tutych „wyßokich žwjatych sjewjenjow ſ tamneho raja“ — tak woni je mjenuja — wotměwaju pschi piwje a zigarach we wulkim salu. Je swjetscha wscho polne, a saßo swjetscha žu to žony. Weißenberg sapocźnje ſ modlitwu a ſ khěrluschom. Pschi spěwanju seßydaju žo — tak powěda duchownik, kotryž je shromadźisnu wopytał — sa blido pschedßydstwa něhdźe 12 abo 15 woßobow, wscho žónske, jenicźki mužski. To žu te nastroje — „Werkzeuge“ — „profety“; ſ tutych rěcźa duchojo semrětych. „W Božim mjenje“ pschihotuje profeta swiſt mjes duchom a nastrojom abo medijom. Hižo wot spocźatka shromadźisny žem žkyschisch stonanje a sdychowanje a kschiki; tam žo mjeta jena tak a druha snak. Duchojo stupaja do žwojich nastrojow, so bychu dźenża k wěrjazym rěcźeli. Też po semi žo waleja a kaž we widlischcźach. Weißenberg khodźi wot jeneho k druhemu, schepta něschto, druhdy też nareji, haj, hdyż žo duch nochze směrowacź, wala žo žam ſ nim po semi wokoło.

Ssedmjo chzychu rěcźecź, tsjo jenoż žmědźa. Profeta wosmje sprostnjenu žónsku, wjedźe ju, na žmjercź blědu, psched shromadźenych, pscherybuje ji žiwot, stłóczi ji bibliju do ruki. Žónska žo satorhnje a strowi „Bóh ſ Wami!“ a rěcźi, t. r. niz wona, ale „Bonifazius“, japoschtoł Němzow“. To je tón jedyn, kotryž w tutych shromadźisnach rěcźi; ſ nim pak wustupuje tam

tež „Luther“, Bismarck“, wěčny žid „Ahasverus“, kralowa „Luisa“ a druhi.

„A schto rěcza! Pschedewschěm pokasuja na „dźiwneho profetu“, kotrehož je Bóh sbudźił. „Spósnajcże w nim žałbowaneho teho Knjesa; Bóh je jeho wuhotowak a postajił sa snamjo tym ludam,“ tak praji duch „kralowa Luisa“. Duch duchownego, kotremuž bě Weißenberg w Hohenfriedberg khodźił, wusnaka: „Ja shibuju kolena psched jeho wulkoscżu“. Duch „Luther“ žo dźakuje, so žmě žobu w jeho shromadźisnje pschebywacź. Haj a „Jandźel Gabriel“ proźby profetu: „Sposchcź mi móz!“

Hdyž je pschestawka, khodźa pincznizy tam a žem a pschinoschuja piwo. Profeta khodźi tam a žem a powěda, so pola Treblina žydleschcżo twari, „to nowe Jerusalem“, so wschudźom jeho póžli skutkuja a dźiwy cżinja w jeho mjenje atd.

Po pschestawzy je rosmołwa. Mjes druhimi wěschcźi „profeta“ Weißenberg a pschipowěda, so pschińdże sa tsi njedźele drohota, kajkejež njeje hischcże było. — Dźenża žu to hižo tsi měžazy nimo po tu naspomnjenej shromadźisnje! —

Skónczńje žu na kónzu. Spěwaja shromadnje khěrlusch. „Profeta“ steji prědku, bibliju k wutrobje tłoczo, se wschěch bokow lěsu žónske k njemu po kolenomaj, pschimaja žo jeho, tykaju jemu ruzy napschecżiwo. „Profeta“ njewobara temu; wožrjedża tutych „sahorjenych pschiwižowarkow“ steji wón a spěwa s zyłej schiju: „Jedyn twjerdy hród je nasch Bóh žam“.

Njeje to kaž w bludnizy? Ale wschak, žwět je bludny a cżłowjekojo žu bludni a chzeja sawjedźeni bycź a saslepjeni. A cżehodła to? Boja žo wěrnoscże, boja žo, so bychu wohladali hewak žameho žo a kajzy žu a so dyrbjeli sahinycź, hdyž psched Boha stupja. Tuta bojoscź je to jene, schtož jich cżěri na wopacżne pucże. A to, so do zyła pytaja potajne mozy a cżinki, to je to stare, pschinarodżene žedźenje cżłowjeskeje dusche po duchownej domisnje pola Boha, s kotrejež žu. Cżert wutrjeba jo a wodźi jo tak, so pschińdu jemu do pasorow, wobaj, „profeta“ a „wěrjazy“.

Polizija a žudnistwo stej žo saběrakej se skutkowanjom „prosety“. Wězywustojny lěkař je pschi tym wuprajił: „Wuhojenja Weißenberga žu wotmyślene sjebanja jeho pschiwižowarjow, abo wón je duchakhory. Dźiwacź žo dyrbimy, so žo, pschi wschěm tym, schtož hischcże hewak w rosprawje wo tutej sekcże steji, polizija hischcże bóle s tutej należnoscżu njesaběra, wožebje tež waschnjostraża — Sittenpolizei.

Njeprajmy: To je w Barlinje! Schtož je w Barlinje mózno, tež druhdże! A je tola druhdże hižo tež tak. Nawopak praji cżi Barlinar, hdyž takle prajisch: Hdyž to pola naž hižo tak, kak hakle to pola waž!

Schto to cżinicź? Pytacź w cżistym evangelionje s modlitwu a po nim żiwy bycź s myślemi, žłowami, skutkami. K. W.

Zyrkej a stat.

Swjatki žu byle ważne dny sa evangelsku młodźinu zyłeje Němskeje. W Hannoverje skhadźowasche žo evangelska mužska młodźina zyłeje Němskeje, w Bremenje evangelska žónska młodźina. Je nabožne hibanje w młodźinje, byrnjež jich to hischcże wjele było, kotsiž nochzedża niczo wjedźecź wo wožebitym dźěle sa młodźinu a mjes młodźinu, a byrnjež jich tež doscź tajkich było, kotsiž žu pschecżiwo tajkemu dźěłu. Hdyž niz s młodźinu, s kim a s cżim dyrbi nam to pschińcź lěpschi pschichod sa zyrkej a sa lud?! Tuž do dźěła sa młodźinu a mjes młodźinu! A tuž do dźěła a nabožneho żiwjenja a hibanja nuts, nascha młodźina žama! —

Lutherowa žwójba.

Jako Luther 18. februara 1546 w Eislebenje wumrě, sawostaji mandźelsku Kathu a tsjoch žynow a jenu dźowku.

Jan bě žo 7. junija 1526 narodźił, bě rada w žłužbje žynow kurwjerscha Jana Friedricha a posdźischo pola wójwody Albrechta Pruskeho; je 28. oktobra 1575 w Königsberku wumrěł.

Marcżin Luther narodźi žo 7. novembra 1531 a studowasche bohožłowstwo; njestupi pak do sastojnstwa; je 3. meje 1565 we Wittenberku wumrěł.

Paul Luther, kiž žo 28. januara 1533 narodźi, bě prosežor lěkarstwa w Jena a po tym dwórski lěkař wschelakich wjerchow, kaž na psch. kurwjerscha Augusta Sakskeho. Wón semrě 8. měrza 1593 w Lipsku. Paul Luther bě tón, kotryž je se žwojimi žynami to mjeno Luther sa žwójbu žwojeho nana sa dalsche cżažy wukhował.

Margaretha narodźi žo 17. dezembra 1534, woženi žo s pruskim semjanom s Kuntheim; 36 lět stara semrě 1570.

Nimo toho mějeschtaj Luther a Katha hischcże dwě dźowcżiczży.

Elisabeeth narodźi žo 10. dezembra 1527 a semrě hižo 3. augusta 1528.

Magdalena narodźi žo 4. meje 1529 a wumrě w 13. lěcże žwojeho młodeho żiwjenja 20. septembra 1542. Je snate, kak je žo Luther pschi jeje khorołożu a žmjertnym łożu modlił a kak je žamoho žo a srudźenu macżeř troschtował.

Mužszy potomnizy Lutherowi wumrěchu 1759; druhich cżělnych potomnikow je jich, kaž hižo w 24. cżiżle pižachmy, wjele żiwych, wožebje w žwójbje s Kuntheim w rańschej Pruskej.

Katha, kotraž bě 29. januara 1499 rodźena, mějesche po žmjercöi mandźelskeho cżežke cżažy. 1552 pschežydli žo, psched mórom cżěkajo, do Torgawy; tam wumrě 20. dezembra 1552.

K. W.

Wschelke s bliska a s daloka.

W Lubiju běchu žo 29. junija fararjo a fararki k měžacżnej konferenzy sjeschli. Dźerżachu wopominanje sa žwojeho dotalneho pschedžydu Lubijskeho fararja Wallensteina, kotrehož je Bóh s dźěła wotwołał. Po tutej nutrnoscźi dźerżeschе nam farar s Kirchbach s Drježdżan pschednoschk wo evangelskim nowinarstwje. Sa Sakssku je wón wjednik wubjerka sa evangelske nowinarstwo. Wusbytk tuteho pschednoschka a żiweje rosmołwy po nim bě jenohłóżne pschihłożowanje namjetej fararja Stamma-Wósborskeho, so ma žo sa Lubijski wokrjeż „wożadne kopjeno“ sakożicź a wutworicź. Pschihotowanje sa tuto wobschěrne ale pak ważne dźěło pschepoda žo kommißiji, s kotrejež pschedžyda bu namjetował. — Cżehodła tole wożebje sapižujemy? Tohodła, dokelž žo wschudźom prózuja, žebi sakożicź a wutworicź wożadne nabožne kopjeńko, mjes tym so pola naž Sserbow, kiž my w naschim „Pomhaj Bóh“ mamy tajke kopjeńko sa nasche wożady, žo mało, jara mało sa njo stawa. To dyrbimy jara wobżarowacź. Njech je tole wobsamknjenje nowy pohon, wożebje tež sa stawy prědarskeje konferenzy! Evangelske nabožne nowinarstwo je nětkle wulki a ważny nadawk zyrkwje a wożady a kóždeho jenotliweho. Nascha winowatoscź je, tu wscho cżinicź, schtož nóżno, na kóždy pad pak wjazy hacź dotal!

Listowanje.

H. w H. sa 6. po žwj. Trojizy.

Samotwity redaktor farar Merwa w Bukezach.

Czisło 28.

Pomhaj Bóh!

Letnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **12. julija 1925** **Bautzen**

Čišćch a nakład Smolerjez knihiczišchćernje a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći na měsaz 15 stotych pjenjezkow.

5. njedźela po swjatej Trojizy.

Luk. 5, 1—11.

Ludźo so do dweju rjadow dźěleja: jeni maja we wschěch wězach dowěrjenje a nadźiju, wošebje też pschi wschěch prózowanjach wo duchowne kubła a polěpschowanje człowjekow, tamni pod słymi nasłonjenjemi žałoscza a widźa wschudźe skaženje, pschecźiwo kotremuž nichtó niczo njesamóže.

Khrystuš wěri do ludźi, a kschesćijenjo tehorunja. Wošebje duchownı dyrbja wěrni kschesćijenjo być, dyrbja wěru měć, so w Khrystušu zyły lud k lěpschemu žiwjenju a byću postupuje, so Bóh wschitke ludy wodźi a so Boże słowo je mózne.

Jesušowi wucžomnizy běchu tajzy w žiwej wěrje stejazy kschesćijenjo. To je hižo s teho widźeć, so na Jesušowe słowo „wopuschćichu wschitko a dźěchu sa nim.“ Běchu na Jesušowu rěč pożłuchali, hdyž Jesuš sedźo w Schimanowej łódźi lud tam na brjohu Genezaretskeho jězora wucżesche. Kajka bě to tola ważna łódź! Jesušowa klětka pod módrym njebjom Božeje hnady! Schiman natwuknu pod tutej klětku na Jesušowe słowo twaricź. „Na twoje słowo chzu sy pschesterčź,“ tak wotmołwi Jesuš, a hdyž potom wobej łódźi s rybami napjelnjenej běschtej, padźe k Jesušowymaj kolenomaj a dźěsche: „Knjeże, dźiw wote mnje won, pschetož ja sym hrěschny człowjek.“

Pod Jesušowym słowom bě pokutne pósnaće hrěschneje winy w Schimanowej wutrobje nastało, nětko Jesušowa njewoczakowana jenu tak wošebje wopokasana dobrota jeho pschewsa. Džiwnje běsche božjosć psched Jesušowej mozu s dźakownosću a dowěru do njeho měschana. A na to Jesuš Schimana a Handrija kaž też jeju towaršchow Jakuba a Jana sa wucżomnikow dobu, rjeknywschi Schimanej: „Njeboj so! Pschetož wot nětk budźesch ty ludźi łowić.“

Wschitko wopuschćichu, łódź a rybaŕstwo, žonu a dom abo, kaž Jakub a Jan, nana a maćer a sa knjesom hicź, to je něschto jara cźežke, ale to je lohke, hdyž schtó tak do Jesuša wěri kaž cźile prěni Jesušowi wucżomnizy. Nowe žiwjenje, wobšbožowaza hnada w Jesušowej bliskosći a Jesušowa wola a lubosć jeho wócźka a słowa, to su wulke mozy, te do Schimanowego žiwjenja pschimaja a jeho a tamnych tšjoch sa wucżomnikow cźinja.

To bě hodźina, kotraž sa zyle dalsche žiwjenje rozsud pschinjeże. Bě kaž nowy narod. Schiman bu Pětr. Jesuš cźini zyłych muži, cźini rěcźerjow ducha a zyrkwje, cźini sbóžnych, kiž s nim khodźa a wminowostanu, haj s nim wumru. Hewak je człowjek na žiwetne wjasany, a njebjeske je jenu tak rjez něschto njedźelske. W Jesušu je to himak. Njebjeske so sćini prěnje, nic jeno sa wucżomnikow a duchownych, ale sa wschitkich wěrjazych. Hdyž žiwy duch wěry cźłowjeka wodźi, hdyž Jesuš jeho sbóžnik je, jeho Knjes, móže wón sam se swojeho shonjenja prajicź:

To cźežke njej', so kschesćan sym
A cźinju to, schtož cźisty duch sej žada.
Natura spokojom drje njeje s tym,
So kschesćan s Khrystušom do smjerće hlada.
Psches hnadu pak też cźežke bědźenje so wutwjedźe.

T. w B.

Skutki.

Skutki njemóžu tebje praweho sćinicź! Komu njeby tuta wucżba biblije, a dokelž biblije też Luthera, snata była a schtó

ßo njeby na nju dopomnił lětßa, hdyž katolska zyrkej ßwjećźi „ßwjate lěto“, a nětkle do zyła, hdyž tola sekty, njech też hewak we wschelakim pschećźiwo katolskej zyrkwi woßebje wojuju, ßu ſ katolskej zyrkwju pschesjene, ważicź dobre skutki hinak hacź to biblija wucźi a pschećźiwo bibliskej wucźbje.

Ně, skutki njmóżeja tebje praweho sćźinicź, tak pische něchtón. Njemóżeja tebje sbóżneho sćźinicź. Njemóżeja też nasche hrěchi wutupicź. To dokonja jenicźzy Khrysta skutk! Ale saßo: ženje njeje tu wumóżeny cźłowjek był, kotryž njeby dobre skutki cźinił. Twoje skutki njeńdu pched tobu k njebju, so bychu tebi njebja wrota wotewrile; wone tebje też njepschewodźeja. Dusche, kotreż do njebjeß sańdu, njewidźa žanych dobrych skutkow se ßwojeho žiwjenja, wone widźa jenoż drohu krew Jesuża Khrystuża a jeho sastupjeŕstwo, kotreż wscho dokonja. Twoje skutki du pak sa tobu do njebja, so bychu tam wo tebi ßwědcźiłe. Sbóżni ßu cźi morwi, kotsiž w tym Knjesu wumrěchu; woni wotpocźuja wot ßwojeho dźěła; jich skutki pak du sa nimi. Njeje žaneho wjetscheho mylenja hacź ßebi myßlicź, so to wscho jene, hacź tu dobrych skutkow je abo niz, dokelž njemóżeja ani praweho ani sbóżneho cźinicź. Tuto měnjenje je srudźaze njewědźenje a wopacźne wukożowanje pißma.

Kaž to tamne, to spuschcźenje na tak mjenowane dobre skutki njeje po evangelisku, tak też niz to tamne, bjes dobrych skutkow bycź. Schtóž evangelski je, lubuje Jesuża Khrystuża, ßwojeho sbóżnika, ſ zykej ßwojej wutrobu, dokelž wón sa cźłowjekow a tak też sa njeho dokonja wulki wumożeŕski skutk, a w tutej luboscźi njemóże hinak, hacź wscho cźinicź, schtož ßo jemu spodoba. Schtóž to hinak myßli a cźini mjes evangelskimi a mjes katolskimi, tón je na wopacźnym puczu.

Tuž njech ma to ßwjate lěto romskeje zyrkwje sa naß evangelskich tón spomożny dobry wužitk, so naß ſ nowa dopomina na wucźby evangeliona, na kotreż dyrbimy kedźbowacź a po kotrychž dyrbimy žiwi bycź, jelizo chcemy sbóżni bycź. Romska zyrkej ßebi myßli a też wo to proßy, so ßo wschitzy njekatolszy kschescźijenjo k njej pschiwobrocźa. Runje tole, so romska zyrkej lětßa tak sjawnje nam pokaże ßwoje „dobre skutki“ a ßwój wotpusk, dopomina naß dorasnje na cźaß pched 400 lětami a reformaziju dra. Luthera a na to, schto to po prawom rěka, po evangelionje wo Khrystuża bycź kschescźijan; ſ tym ßmy poßylnjeni w ßwojej evangelskej wěrje do Jesuża Khrystuża a wobarnowani pched tym, ßo ſ „ketzarja“ dobry romski a też pched tym skóncźnje, ßo pschiwobrocźicź sektirarjam, ſ kotrymiž tu a tam też w naschich woßadach lubkuja. K. W.

Ssmy khori.

Ssmy khori. Na cźo to? Na liwkoscź pschećźiwo bibliji, Nasche cźitanje biblije khori. Wuknjemy drje sprochi, sesnajemy drje ßo ſ wjele mjeńschinami a wjetschimi městnami biblije, dźiwamy ßo, kak dźiwnje sekty bibliju wukladuja, — abo lěpje: cźłowjeske myßle do biblije kładźeja, — lubujemy drje też tu a tamnu bibliſku stawisnu woßebje, cźitamy tón a tamny wotrěſk biblije telko a telko krócź saßo — ale, ale zyłu bibliju cźitacź, bibliju psches zyło cźitacź a bibliju porjadnje a běžnje cźitacź, ſ tym to klaza bóle a bóle; wjele stawow, haj knihow do zyła wjazy njecźitamy. A mjes tymi, kotsiž buchu też ras na wěru do trojenicźkeho Boha kschcźeni, měni dźenża doscź, so je biblija plna łžow abo baßniežkow abo njepschihodnych, njepózcźiwych powjedancźkow.

Mły njejßmy wjazy lud biblije!

To niczo njewucźini, so ßo nowe pschełożki Noweho sakonja abo zyłeje biblije do němskeje rěcźe kopja. Na hłownym ßwjedźenju sakskeho bibliskeho towarstwa w nasymje 1924 bu tola we hłownym pschednoschku, kotryž wo nusy biblije jednasche, wuprajene: „Njech też rosscherjenje biblije swonkownje pschiběra, nasch lud je tola woßrjedźa w stysknej nusy biblije, dokelž jemu smutskowne pschihotowanje sa bibliju pobrachuje.“

Schto pak je ſ naschim evangelskim kschescźijanstwom, kotreż w tuhwilu tak jara w nusy, bjes wjeßela na bibliju? Wono je, hdyž niz hórje, ſ najmjeńscha na wutrobu khore.

Tuž pak: Wjazy wjeßela na bibliji a wjazy pschecźelow sa bibliju! Biblija dyrbi w ßwójbje to bycź, schtož najradscho cźitacźe! Tohodla wosjewjeja też te amerikanske nowiny, kotreż zyrkej abo zyrkwine stromy njewudawaja, hižo dołho na ßwojej prěnjej stronje bibliske městna, ßamo po zyłych stawach, kotreż ßo sa cźaß pschihodźeja. Tohodla bu też zyła biblija do 600. rěcźe nascheje semje pschełożena.

Tuž tak: Budź ty tón, kotryž je ßam pschecźel biblije, kotryž ßo ſ njej tak spschecźeli, so ju smaje hacź do poßlednjeho, kotryž jej dobywa wjazy pschecźelow a tak pschihotuje tón pucź ßobu sa wschěch, po kotrymž móżemy saßo pschińcź k wjeßelu, k wěrnemu wjeßelu tu, a po kotrymž jenicźzy pschińdźemy k wěcźnej sbóżnoscźi junu!

Luther a „ßwjate lěto“.

W Romje bu pched něschto cźaßom jesuita Canisius ßwjaty prajeny. To bě, kaž pschezo, wulka ßwjatocźnoscź, kotraž je ßebi wjele pschihotow żadała, kotraž dyrbjesche ßo też prawje doßwjecźicź. Wschědnje ßo tam prědowasche, a tute prědowanja běchu lute cźeścźowanja Canisija. To prěnje dźeržesche nahladny sastupjeŕ romskeho měschnistwa praelat Monsignore Salotti, kotryž mějesche pschi zyłym skutku ßwjatoprajenja woßebity nadawk wukonjecź jako advocatus diaboli, t. r. jako advokata cźerta; jako tajki mějesche wón wscho móżne wuprajicź, schtož by pschecźiwo ßwjatoprajenju rěcźało. Dozyła je tajke ßwjatoprajenje w romskej zyrkwi wulki sudniski prozeß.

Kak je tutón praelat ßwoje sastojnstwo sastarał, sa to tu někotre pschikkady ſ jeho rěcźe:

„Luther bě wupluſk hele, bě mnich, kotryž ßo cźělnym żadoscźam poßwjecźi, kotryž knjeżniske dusche ſ klóschtra storhny, so by je ßebi sćźinił sa wopor ßwojich żadoscźow. Luther sniczi zyłu kulturu a sćźini, so bu němski lud njecźłowjeſki, krejlacźny, kónzowaty lud. Schtóž ßo jemu pschisamkny, teptasche w błócźe żadoscźow a bjesbóżnoscźe. W najwjetschej nusy stupi jemu po Božej pschikasni Canisius do puczа. Canisius shrabny żadławza sa krk a wuputa jeho. Canisius sdźerża tak němsku kulturu a jeje swisk ſ kacźanskej, katolskej, cźłowjeskej kulturu. Luther wjedźe ßwojich pschiwißowarjow do sahuby, Canisius wjedźe ßwojich ßwěrnych do njebjes. Ssud Boži je tu jaßny doscź! Luther a jeho skutk hinjetaj, Canisius bywa posděhnjeny k nowej cźeścźi. Protestantißmus spadnje, tak so bórsy niczo wjazy njepłacźi, Katolizißmus je postupowaza móz we wschěch krajach a ludach.“ atd.

„Ev.-luth. Volksblatt“ pschispomni k tomu: „To bě něschto bolosczow pokne, zyłu hodźinu poßłuchacź na tute bjesy wscheje měry rosne hanjenje Luthera a tych k njemu ßo khilazych ludow. Bě jenoż derje, so jich jara mało putnikarjow ſ połnóżnych krajow tute hanjenja srosumi; woni njemóżachu ßebi też wukożicź, schto ßo to cźi italszy praelatojo, měschnizy a wěrjazy tak słóscźiwje k tomu poßměwachu. Schtożkuli też roshorjeny protestanski rěcźnik w Němskej wo Romje a jeho pocźahach k Němskej praji, to nihdy a ženje to njedoscźehnje, schtož praelat Salotti, kiž je tola po ßwojim sastojnstwje ßobustaw romskeje kongregazije ritow, 22. meje 1925 w „Jeno-Jesu-zyrkwi“ w Romje w pschitomnoscźi němskich, hollandskich, schwizarskich a skandinaviskich putnikarjow

do hanjenjow Marczinej Lutherej, reformaziji a protestantiſmej mjes wocži pluwasche. Zyle wěſte je tu na czaßu, ßo prascheczź, schto budźeja tucži tak czuczliwi katolikojo czinicź, so bychu schkitali tón tu tak jara slě skaženy konfeßionellny měr, t. r. měr, kotryż knježi abo lěpje mohł knježicź mjes woběmaj wěrywuznaczomaj."

Tuto prědowanje praelata Salotti, njech też do 400 lětneho jubileja dżerżane, je nam dosynk k tutomu jubilejej, kotryż 13. junija ßwjeczachmy. A to trěbny dosynk! Wschě te rosne ßłowa a wscho tole wołaze hanjenje tola jenoż pokaże, so je Rom we Marczinu Lutheru ßwojeho mischtra namakał, so je Marczin Luther je ßwojim skutkom dżenża hischcże żiwy, pschi wschěm dajenju a mordowanju a palenju, ſ kotrymż ßu Jesuitojo nětk ſa ßwjateho prajeneho Canisija sakhadżeli pschecżiwo pschiwißowarjam czisteje evangelskeje wuczby. A tuta wuczba, a snjej evangelska zyrkej, wostanje a wobsteji też dale, njech ßo Jesuitojo a zyły Rom ſ nowej mozu, też woßebje lětża w ßwjatym lěcże, prózuja, tutu zyrkej ketzarjow pschewinycź a wróczo dowjescź do Roma; ale wschak, my evangelszy dyrbimy też hódni bycź tuteje wuczby a zyrkwje a ßwěrni naschemu jenicżkemu wulkemu měschnikej Jesußej Khrystußej, kotryż se ßwojim jenym krwawnym woporom na kschiżu naß je wumohł a naß sbóżnych czini, naß, kiż my njehladamy na ßwoje ani na druhich człowjekow saßłużby, kotreż tola niczo njejßu sa te njebjeßa, naß, kiż my jemu damy zyłu ßwoju wutrobu a ßo jemu dowěrimy sa czaß a wěcżnoscź, naß, kiż my, jeho ßwojeho Sbóżnika, tak lubujemy, so hinak njemóżemy, hacż czinicź jeho wolu. Tajzy, wy evangelszy, wy, kotrymż jenicżki pucżnik to evangelijon wo Jesußu Khrystußu a jeho wumóżerskim skutku, dyrbimy my bycź, potom naß njepschewinje ani ßwět, ani Rom, potom pschewinjemy my Satana a nasche je to sbożo a ta sbóżnoscź!

Hdy by ßwět ßo mjerwił ſ czertami,
A naß wschěch pózrjecź chzyli,
Dha to naß niczo njestróży,
Wschak bychmy ſ měrom byli!
Tón sěrschta na ßwěcże,
Nětk hlada ßurowje!
Wón njeschkodźi pak nam,
Bóh ßudźi jeho ßam,
Joh' ßłowczko pobicź móże! K. W.

Pobożne spißy do luda!

Sserbska prědarska konferenza a knihowne towarstwo stej ßo njedawno saběrałej ſ praschenjom, jaßo postajicź ßerbskeho kolporteura abo rosnoschowarja sa ßerbske knihi a spißy, kotryż měł ſ dobom nadawk, dobywacź cżitarjow sa „Pomhaj Bóh" a „Mißionſki Poßoł". To je zyle wěscże něschto, schtoż je sa naß ßobu najnusnische w tutym cżaßu, kotryż chze a dyrbi bycź cżaß ſ nowatwarjenja. Wschě pospyty, ſ nowa tworicź, ßu a wostanu bjes trajazeho wuspěcha a żohnowanja, hdyż njejßu sałożene na skału, kotrejež mjeno je: wěra do Boha. A tutu wěru spěchowacź a płodźicź a poßylnjecź, sa to je tu ßobu woßebje nabożna kniha, nabożny spiß, nabożne łopjeńko nětkle w tutym cżaßu.

To dźěło pak, nabożne spißy rosschěrjecź a ludźom tak do ruki dawacź, so je wosmu a cżitaja, je cżeżke, njech też naschi woßadni po wschěm sdacżu hustodoscź kolporteurkam sektow ßwoje pjenježki na blido naßadźeja sa spißy, kotreż tola na wschěm poßledku ſ tym wotpohladom do jich doma pschikhadźeja, jim wsacź zyrkej a Jesußa Khrystußa, kotrehoż nam nascha biblija pschipowěda. Hdy drje ßo tola naschi woßadni, snajmjeńscha tola cżi, kotsiż też chzeja ßwěrni woßadni bycź, na to natwucża, niz wscho kupowacź, schtoż ßo jim poskicża, njech też pod mjenom kschescżijanſtwa, pobożnoscże, mißionſtwa, ale pruhowacź a hladacź, ſ wotkal ßem!

Sa roswuczenje wo dźěle a nadawkach kolporteura chzeja w oktobru tutoho lěta woßebity kursus wuhotowacź. Kak by było, by-li też ßerbſki kolporteur ßo na tutym kursußu abo roswuczowanju wobdźělił? To pak dyrbjało knihowne towarſtwo ſ najmjeńscha bórſy pschihódnu woßobu postajicź. Hacż to hižo je, njeßmy shonili. K. W.

Matth. 6, 33: Pytajcże pak najprjedy Boże kraleſtwo a jeho prawdoscź, dha budże wam to wschitko pschidate.

Hłóß: Po ßwojim hłoßu.

Wozucżcże! Hłóß Boži woła!
Dżeń k dźěłu dał je Bóh nam ſnowa
Cżaß hnady Bożej njeſkomdźmy!
Dźěłacź ßwěru nam ßo ßłuscha,
Wschak żiwe bycź chze cżěło, duscha,
Duż we dobrym ßo prózujmy!
Wscho dźěło żohnowacź,
Khlěb wschědny chze nam dacź
Bóh tón ßwěrny,
Duż spěwajmy a dźěłajmy
Dżenß saß we Bożej winizy!

Winizu je Bóh Knjes płodźił,
So cżłowjek dźěwał, we wěri khodźił,
To Boża ßwjata wola je!
Spěwacź, dźěłacź Bóh ßej żada,
W naß chze dźěłacź Jeho hnada
Chze dacź nam wěcżne żiwjenje!
O Bożo lubosny,
Sstwjecź nasche wutroby
K twojej cżeſcźi,
Nam k sbóżnoſcźi,
So pschi Tebi
My, Twój lud, byli wobstajni.

Lěnikow Knjes njem'że trjebacź;
Tón lěni budże ßam ßo ſjebacź
Hdyż tej' hnady ſkomdźił je.
Njeſkomźmy cżaß hnady żeni!
Pschez dale dźimy w Bożim mjeni
We wěri a w pokucże!
Bóh napomina naß
Tak husto pschezo saß
W ßwojim ßłowi:
O pytajcże, schtoż horkach je!
Pucź huſki k njebju dowjedźe!

Wuſki pucź my chzemy khodźicź,
Duch Boži ßwjaty chzył naß wodźicź,
So we dobrym ßmy dźěłali.
Podajmy ßo jeho woli,
So prawy pucź w cżěmnym doli
Hicź móhli, Jemu poßłuschni,
W Bożim ßłowje naß
Wucź prawu mudroscź saß,
Ducho Boži,
So wěriwi to spóſnali,
Schto cżinicź, my ßmy winojcźi.

Wina naſcha k njebju woła —
My khudźi mamy wjele doła,
So ſapłaćiću jón njemóżemy —
Wótza mamy wjele proßyć,
So chżył wſchu naſchu ßłabość noßyć,
My wſchědnje wjele ſhrěſchimy —
Spuſchćij nam naſch wulki dołh,
Naſch wbohich hrěſchnikow,
Ssmilny Bożo,
Njeſatamaj!
Nam wumpomhaj
S tej' nuſy a nam hnadu daj.

Knjeże, Ty ßy naſcha jaßnoſć!
Hdyž kónza ſměje wſchitka cżaßnoſć,
Dha Ty wſchak kónza njewoſmjeſch.
Tebi ßo my dowěrimy,
Na tón dżeń ßo my wjeßelimy,
Hdyž ßwój lud k njebju dowjedżeſch,
Do wěcżnej' domiſny,
Do kraßnej' ßwobody
Božich dźěći,
O Knjeże, ty budź khwaleny!
Nam wumoženje pſchinjeß ßy! J. W.

Zyrkej a ſtat.

Miniſterium Zeignera je w Sakſkej tež w tym, ſchtož zyrkwine należnoſcże woßebje naſtupa, hiſchcże w „dobrym" wopomnjeczu. Pſchińdżechu tehdy tola wſcheſlake wukaſy a poruczenja, kotrež zyrkwjam ſtare dotalne prawa niczachu abo tola pytachu niczicź; mjes nimi bě tež tón, wot ßejma pſchipóſnaty wukas, ſo nima zyrkej prawo, ßebi ſa pohrjeby tych, kotſiž do zyrkwje njeßłuſcheja, wjazy żadacź hacž ſa pohrjeby woßadnych. Pſchecźiwo tuttym wumozowanjam zyrkwje a woßadow pſches njewěrjazych a ßwobodowſmyßlenych, je ßo naſche ſakſke krajne konſiſtorium wobarało, pokaſujo na prawa zyrkwje a ßo powołajo na prawa, kotrež ßu w němſkej wuſtawje zyrkwjam ſwěſcżene; wono wobroczi ßo tohorunja wo pomoz a ſakrocżenje na němſkeho miniſtra ſa ſnutſkowne należnoſcże. Tutón dyrbjeſche po zyłym położenju zyrkwi pſchecźiwo ſakſkemu miniſterijej pſchihłoßowacź, namjetowaſche, ſo byſchtej zyrkej a ſakſka wyſchnoſcź jednakej a nękajki wupucź namakałej. Miniſterium Zeignera wobſamkny tehodła tež w oktobru 1923, ſo ma miniſterium ſa wukubłanje ludu ſ zyrkwju jednacź; tute jednanja ßu ßo wot naſcheje nětcziſcheje wyſchnoſcże nětk dojednałe. Wo tym, ſchtož je ßo dowjednałо, je ßo w juniju w „Dresdner Volkszeitung", a tak drje tež w druhich nowinach lěwizy pißało, ſchtož zyle po wězy a wobſtejnoſczach njeje. Wono je nětk tak, ſo maja woßady prawo, ſa měſtno rowa a ſa wukupjenje na dlěżſchi cżaß, ßebi pokojzu wjazy hacž hewak żadacź. Je drje nuſne, tež tu na tole pokaſacź, ſchtož bu hižo ſańdżene lěto poſtajene a ſ cżimž je ßo tež loni ſakſki ßejm ſpokojił, dokelž wo tuttych wězach pſchezo hiſchcże wjele njejaßneho ßłyſchiſch. Zyrkej a runje tak woßady njemóżeja ženje doſcź kedźbliwje ſtražowacź, ſo njebychu ßo jim ſtare a dobre prawa ſhubiłe, kotrež dyrbi wobkhowacź, chżeli ßebi ſwonkowne wobſtacże ſwěſcżicź.

Starajcże ßo, ſo bychu ludźo bydlenja měli!

W Eiſenachu bě wubjerk zyrkwjow ſhromadżeny, do kotrehož wſchě evangelſke zyrkwje Němſkeje ßłuſcheja. Je ßo nadrobnje ſaběrał ſ nuſu ſ wobbydlenji. Woßebje ſchkoduje ſ tutej nuſu tež nabożne żiwjenje a żiwjenje dobrych poczinkow. Wubjerk je ßo tohodła ſa ſcżěhowaze wuprajił:

„Wubjerk evangelſkich zyrkwjow Němſkeje njeßmě jako powołane ſaſtupjerſtwo evangelſkeje Němſkeje njelczeć pſchi tutych żałoſtnych nuſach. Wón ma to wojowanje pſchecźiwo nuſy ſ wobbydlenji ſa założk wſcheho dźěła ſ powſchitkownje lěpſche, ſa tu prěnju a najwoßebniſchu pſchiczłuſchnoſcź wſcheho dźěła ſa powſchitkowne lěpſche.

Njech tež tu wjele ſadżěwkow je, wjazy mohło ßo ſtacź ſa wotſtronjenje tuteje nuſy. Woßebite napinanje w tuttym dźěle budże ſa dlěżſchi cżaß nuſne. Kedźbowacź na woßebite woßoby a zyłki, to njebudże nóżno. Lukſnß a żadoſcź ſa ſpokojenjom we roswjeßelenjach nima prawa ani w żiwjenju jenotlinych ani w ſjawnym żiwjenju. Něſchto dokładne dokonjecź, to budże jenoż nóżno pſches to, ſo ßo doſcź nowych bydlenjow twari a ſo ßo twarjenje bydlenjow podpjera ſe ſjawnych ßrědkow prjedy hacž żane druhe, njech tež hewak jara nuſne dźěło ſa powſchitkowne dobre a wukubłanje." K. W.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

We Wulkim Hónju bě 20. a 21. junija wulka ſkhadżowanka poſaunijſtow zyłeje Sakſkeje. Na 650 poſaunijſtow bě tam ſhromadżenych; ſakſki poſaunſki miſchtr, farař Adolf Müller-Drjeżdżanſki, kotrehož ßmy tež tu w Łużizy — w Budyſchinje, Lubiju — widźeli a ßłyſcheli — jich nawjedowaſche. Wot ranja hacž do wjeczora klinczachu tam poſauny, tež łużiſke a ßerbſke; bě to něſchto poſběhowaze a wutrobu jimaze. Tak něktrenu, kotryž wjazy wóczko nima, ſa to, ſo by cżitał w bibliji a ſpěwarſkich, a kotryž wjazy wucho nima ſa to, ſo by poßłuchał na prědowanje a Boże ßłowo, pſchemóh drje poſauniny khěrluſch a modlitwa kaž wucho tak tež wutrobu. Poſauna je w tuttym cżaßu moderneho póhanſtwa w tak mjenowanych kſcheſcżijanſkich krajach miſionarka w ßłużbje Boha Knjeſa a ma pſchipowědacź po ßwojim waſchnju Boże ßłowo. A wona tutu ßłużbu tež, kaž ßmy cżitali, wukonja w póhanſkich krajach ſtareho póhanſtwa. Tuž njech to bywa tych poſaunijſtow wjaz a wjaz, tež po ßerbſkich woßadach. Hdźež w tukhwilu pjenjeżne ßrědki pobrachuja, woßebje w małych woßadach, ſo bychu ßo poſauny kupiłe, namakaju drje ßo tak abo hinak pucże, tute ßrědki ſwjeſcź, a pobożnych daricżelow ſa ſkutki, kotrež Bohu k cżeſcźi cżłowjekam pak żohnowanju ßłuża, je we ßerbſko-němſkich woßadach pſchezo hiſchcże cżrjódka była.

W Erfurcże běchu ßo, kaž pißachmy, na dnju Lutheroweho jubileja, ſhromadźili potomnizy Luthorowеje ßwójby. Na 80 bě ßo jich tam ſeſchło. Jedyn ſ nich, farař Satorius ſ Dankelshauſen, dźerżeſche ßwjedżeńſke prědowanje; jedyn druhi, farař Claſen ſ Rheinfeld, rozprwjeſche ſe 400 lětnych ſtawiſnow Lutherowеje ßwójby. Pſchi tajkich „ßwójbnych dnjach Lutherowеje ßwójby dyrbi to nětk woſtacź, wſchě jeje ſtawy dyrbja ßo na to ſwjaſacź, bycź żiwe w Lutherowym duchu a ſpěchowacź wěz Lutherowеje reformazije. Kóżde tſi lěta chżeja ßo ſkhadżowacź we „Lutherowych měſtach", ſa tſi lěta we Wittenberku. Woßebje duchowny Satorius prózuje ßo wo doſpołny ſapiß wſchěch żiwych potomnikow; w tukhwilu je jich 482 ſapißanych; ßu jich to 160 ßwójbow, kotrež w 130 měſtach a woßach ßydła. — Schtož nadawk ſa tych je, kotſiž ßu po cżěle Lutherowi potomnizy, to je tež nadawk ſa wſchěch evangelſkich; my ßmy ſ tammymi po wěrje Lutherowi potomnizy abo dyrbjeli to ſ najmjeńſcha bycź.

Liſtowanje.

H. w H. ſa 6. p. Tr. — **K. w N.** ſa 7. p. Tr. — **M. w N.** ſa 8. p. Tr.

Samołwity rèdaktor farař Mjerwa w Bukezach.

Čisło 29. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Luboso ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **19. julija 1925** **Bautzen**

Čischcź a nakład Ssmolerjez knihiczischczernje a kniharnje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kózdu sobotu a płaczi na mježaz 15 stotych pjenjezkow.

6. njedźela po swjatej Trojizy.

Matth. 5, 20—26.

„Wy scźe zkyscheli, so je starym prajene. Ja pak praju wam", Knjes praji a staji s tym na město starotestamentiskeho njedospołneho wukkadowanja Božeho sakonja swoje nowotestamentiske dospołne. To czini w poknomozy teho, kiž je wědomy wscheje wole a rady Božeje a srosumi Boha lepje dyzli my wschitzy. Dokelž je zyn Boži, je s nim dźeń pschischoł po dołhej nozy, s kotrymž je na trón powyschena prawdosćz lepscha niz jenoz dyzli Pharisejskich a pißmawuczenych, ale tez lepscha dyzli Mójsaßoweho sakonja, prawdosćz, kotruz njemózemy a njedyrbimy zami saßłużicź, ale kotruz dari nam Bóh w swojim Ssynu, kotruz mamy s pokutu a s wěru sapschijecź a dźakownje wobkhowacź. Ale niz wschitkim so tole jaßne zwětko Khrystußowe spodoba. Horde Pharisejstwo hacź do dźenßniscehho dnja psched nim swojej wocźi samka a so wot khutneje prawdosćze wotwobrocźa, kotruz žada Khrystuß. Ale schto pomha to? Hłóß prawdy a wěrnosćze, psched kotrejž so njeßmě nichtó bjes khłostanja samknycź, tola je, a hłóß teho, kiž zudźi jónu naß wschitkich. — Na jenej kasni, na pjatej, pokasa Knjes w naschim tekscze, schto złuscha k jeje dospołnemu dopjelnjenju a pohnuje naß s tym hłuboko. Schtó je po tutej wěrje prawy? tak dyrbimy so styskńje praschecź. Tón Knjes kryj se swojej prawdosćzu nasch hrěch a pomhaj nam wot njeprawdosćze naschich skutkow k swojej prawdosćzi s hnady. S khutnymi złowami nam Sbóžnik tu hněw wotradźuje a nucźi naß, so spěschnje s bratrom sjednacź, pokasujo na to, kak njemóże hněwliwy jako pschestupjeŕ pjateje kasnje ani tu ani tam psched Bożim swjatym wobliczom a sudom wobstacź. Tak nam krucze tamne japoschtołske napominanje pschikasa:

Njedajcze zkónzu na waschim hněwje sakhadźecź. Hewak mordarjej nóznu hospodu dawacze a dyrbicze bjes modlitwy so lěhacź, njewědźo, hacź saßo stawacze.

Hněw je mordaŕ. To Knjes tu praji. Pharisejszy a pißmawuczeni mějachu jenoz teho sa mordarja, kiž běsche swojeho bratra sarasył; ale Sbóžnik jich powuczi, pokasa jich wot hrěschneho skutka wróczo do hrěschneje wutroby. „Schtóž so na swojeho bratra hněwa, tón je sudźenja hódny." Pharisejszy a pißmawuczeni widźachu w Kainu bratroweho mordarja hakle, hdyž sběhny ruku pschecźiwo bratrej a jeho sabi. Nasch Sbóžnik praji: Mordaŕ wón běsche, jako so roshněwa we swojej sawistnej wutrobje na swojeho bratra a so pscheměni jeho wobliczo. S tym da so do skużby hrěcha, so bu hrěcha wotrocźk, tak sabi swojeho bratra. Ty měnisch, k temu nzedyrbi s tobu dóńcź, ty chzył derje s knjesom na hněwje we swojej wutrobje wostacź. Ale njeje hněwliwy snamjo njemozy, snamjo cźłowjeka, kiž je móz na zebi zamom shubił, so njewě, schto rěcźi a czini a pschińdźe se swojim rospomnjenjom pschepossdźe? Schto dha w tebi sa to rukuje, so wostanje s twojim hněwom pschi sahorjenju a nawalu? Kak lohko a rucze je so tebi hórke a ranjaze złowo wuzunyło! Ty pytasch sa wótrymi złowami, so by bratra ranił; kasysch jemu najlepsche wjeżele, schkodźisch jemu na czesći a derjehiczu; ty zy bratrowy mordaŕ! A czehodla sakhadźesch tak pschecźiwo zamznemu zywjenju? Ty masch jo tola hewak tak lubo a rosumisch jeho hladacź. Błyskotatej wocźi, tschepotawej hubje, dyrkotatej ruzy hněwliweho, kiž njemóże zaneho złowa wurecźecź, niczo druhe to njeje, khiba snamjo, so shrěschi na zamznym

žiwjenju. A nětko kajki nutskotwny njeměr a cźeža we žiwědomju. O sawěrnje, we hněwje njesakhadźamy jenož pschecźiwo žiwjenju bratra, ně, też pschecźiwo žamžnemu žiwjenju. Njedajcźe mordarjej města w žwojej wutrobje. Wuhnajcźe jeho, hdyž je žo do njeje dobył. Njedajcźe žłónzu na waschim hněwje sakhadźecź. Schtó chzył s mordarjom žo lěhacź? Njewotpočuj, doniž njejžy se wscheho stracha a dóniž njejžy měr a pokoj namakał s Bohom a se žwojim bratrom!

Njedajcźe žłónzu na waschim hněwje sakhadźecź, hewak njemóžecźe ani w měrje ani wužłyschliwje žo modlicź, prjedy hacź lehnycź dźecźe. Njejžy ženje roshorjenja a rosskobjenja dla wjeczorne paczerje sabył abo skoro sabył? A schto pomhaja cźi, hdyž spěwasch je bjes myžłow, niz s wutrobu? Ty žo modlisch, ale do žłowow twojeje modlitwy žo myžłe hněwa a roshorjenja měscheja, a lědma je hamjeń wurjeknjene, howri hižom wichor roswólnoscźe móznischo w tebi dyžli prjedy. Tajka modlitwa, do kotrejž žo měscheja mordarske myžłe twojeje wutroby, nihdy wužłyschliwa byc njemóže. Kak chzesch žo k Bohu, na kotrehož žwjatych kasnjach žo pschehrěschisch, wołacź, so chzył cźi žwojich žwjatych jandźelow sa schkit pschi twojim kožu póžłacź? Ty khwalisch se žwojimaj hubomaj daricźela wscheho dobreho, so je tebje też na tutym dnju s luteje wótzowskeje, bójskeje dobroty a žmilnoscźe pschecźiwo wschej strachoscźi sakhował a bohacźe žohnował a pschi tym samkasch wutrobu luboscźe k bratrej. Ty dźeržisch rachnowanje psched Božim wobliczom a dyrbisch wusnacź, so žy sły dołžnik a winik był a nimasch žaneho wukhowanja khiba k Božej hnadźe a k spuschczenju winy, ale kak chzesch proženacź: „Wótze, wodaj nam nasche winy", hdyž je tole: „kaž wodawamy naschim winkam!" w twojim ercźe se lžu? „Tehodla, hdyž ty žwój dar na wołtař woprujesch, a tam žo dopomnisch, so twój bratr něschto pschecźiwo tebi ma, dha wostaj tam žwój dar psched wołtarjom a dźi, a sjednaj žo prjedy se žwojim bratrom, a potom pschińdź, a wopruj žwój dar!" Wěscźe, tuto Knjesowe žłowo płacźi w połnej měrje wo woporach naschich modlitwow, s kotrymiž pytamy jeho wobliczo. Tuž njedajcźe žłónzu sakhadźecź na waschim hněwje! Dźi a prosch bratra, so by cźi wodał, schtož ma pschecźiwo tebi, a so njeby žwój hněw sakhował, a wodaj jemu s wutroby. A hdyž njemóžesch s tym jeho wutrobu dobycź abo žo se žwojej próstwu jemu bližicź, potom wołaj žo k temu, kiž wodźi cźłowóske wutroby kaž rěki, a kiž dožaha se žwojej mozu k najdalschemu morju, a prosch jeho, so by měr sčinił mjes tobu a bratrom, a prosch wo hnadu a žohnowanje sa njeho a sa tebje, a tak połož žwoju hłowu k wotpočinkej a lehń žo do rukow žwojeho wschehomózneho, žmilneho Boha!

Ty wschak njewěsch, hacź njebudźe to poždledni wotpočink, ke kotremuž žo lehnjesch na semi, a hacź sažo stanjesch w tutym žiwjenju. — Kak rucźe sańdu dny cźłowóskeho žiwjenja na semi a my žmy na kónzu pucźa, prjedy dyžli žebi myžłachmy! Kak bórsy pschińdźe husto nóz, hdźež njemóže cźłowjek wjazy na semi skutkowacź; a žadyn njewě, hdyž lehnycź dźe, hacź rano sažo sionje abo hacź rěka: „w tej nozy budźe twoja duscha wot tebje sažo žadana." Sawěrno, hdyž na to spominamy, njeje srosumicź, so žmy husto tak lěni k sjednanju a k měrej se žwojimi bratrami. Ssnano dyrbimy hižom jutsje psched žudnika stupicź a to chzył ty, žam hnady potrěbny, cźinicź njesjednany we žwojej wutrobje? „Budź na měscźe dobry žwojemu pschecźiwnikej, dokelž ty hischcźe s nim na pucźu žy, so by cźe něhdźe pschecźiwnik njepodał žudnikej, a žudnik cźe njepodał běrzej, kiž by cźe do jastwa cźižnuł. Sawěrnje, ja praju cźi: ty tam njewuńdźesch, hacź poždlednju scherpatku sapłacźisch." Ow, njesabudźcźe tole: „Sawěrno!" žłowo žudnika žiwych a morwych! Njeńdźcźe lehnycź s roshorjenej wutrobu! Wy njewěscźe, hacź je jutsje hischcźe cźaž wodacź, hacź scźe s bratrow hischcźe na pucźu abo hacź njeżada waž pschichodny dźeń k samolwjenju psched žudnikowy trón. Njedajcźe žłónzu sakhadźecź na waschim hněwje. Sbóžni žu cźi žmilni, pschetož woni budża žmilnoscź dostacź!

Hamjeń! H. w H.

Kak dźiwnje Bóh tón Knjes pomha!

Bóh je pschi naž tudy! to je wobsbožaze wjedźenje sa toho, kotryž jo ma. Kak sbožowny tajki cźłowjek, kotryž s tutej wěru a dowěru žiwy, sbožowny też w nusy a cźežnoscźi, sbožowny też w tym, schtož to tak po cźłowósku mjenujesch: njesbožo! Tajki wusnawa potom: „Hacź ja runje khodźu w cźěmnym dole, njeboju žo žaneho njesboža, pschetož ty žy pschi mni, twój prut a twój kij troschtujetej mje!" A tajki też njesadwěluje, hdyž Bóh tón Knjes na kóždu próstwu widomnje a dźiwnje njesapschima se žwojej wschehomóznej ruku, so by sniczik nusu, wotwobroczik strach, dak žwětło a sbožo. Ně, wón wě a je žebi wěsty: Bóh je pschi naž tudy! Tuž njetrjebam žo bojecź a też niz sadwělowacź, wón wschitko derje cźini! — Kak zyle hinak to s cźłowjekom, kotryž nima tutu wobsbožazu wěru a dowěru! Kak njesbožowny wón! — Kotremu runasch žo ty?

Chzemy tu powědacź dwaj podawkaj se žiwjenja, s kotrejuž spósnajesch, kak dźiwnje to Bóh tón Knjes druhdy pomha, kak dźiwne žrědki dyrbja jemu druhdy žłužicź, so by cźłowjekow wumohł s wulkich nusow a strachow! Běchu to nusy a strachi wody a morja:

Jendźelski parnik jědźesche psches morjo do Ameriki. Bě nóz. Tejer, kotryž chzyschce žo strowego, cźerstweho powětra nažrěbacź po žwojim cźežkim dźěle delekach w horzej tejerni, padźe do morja. Pytnychu to hnydom a pschicźižnychu jemu pomozny paž, tola łódź, kotraž s zykej mozu jědźesche, njemóžachu na blaku sastajicź. Hdyž stejesche, běchu hižo zyły kruch sdaleni wot městna, na kotrymž bě žo njesboże stało. Pytachu w cźołmach sa snjesbožowanym, tola podarmo; njenamakachu jeho, hacź runje běchu widźeli, so bě žo pomozneho paža pschimnył. Parnik dyrbjesche skónczne bjes njeho dale jecź!

Tejer bě tak po cźłowóskim měnjenju shubjeny, morwy, abo tola wschewostajeny žałostnemu wotžudej: žmjercźi, we žołmach dalokeho morja.

A tejer njebě hischcźe morwy, jako žo parna łódź wotsali, wot městna, na kotrymž bě do wody padnył. Pomozny paž abo pomozna boja, kotraž bě se skorowza (Kork), jeho njeżesche; jeho žiwjenje bě w tu khwilu wukhowane, a morjo bě też měrne. Ale pomyžlicźe žebi, kajke myžłe žo to njesbožowneho jimachu tam na dalekim pusstym morju w cźěmnej nozy!

Njeměješche ani kuska khleba ani kapki dobreje wody! Kóžda hodźina pschinjeże jemu wjetsche cźělne cźerpjenje a sa duschu žałostnischi styск! Nimo toho ta myžł, so mohł kóždy wokomik rowowz morja, žrawz, pschipkuwacź a jeho s jenym sakužnjenjom moricź abo jemu stawy wottorhacź!

To wscho drje dožaha, so też najžylnischi a najkhroblischi smužitoscź shubi a sadwěluje, — khiba so ma kruteje, wěsteje wěry a dowěry do Boha Wschehomózneho a Wschehomikeho, bjes kotrehož wole włósku s hłowy njeshubimy, s kotrehož pomozu też najhłubowschu hłubinu pschewinjemy. Tajkeje wutrobneje wěry pak měješche tutón snjesboženy tejer, a wón ju njespuschczi we tutych styskapołnych hodźinach.

Tsi dołhe dny a tsi dołhe nozy bu wón wot wodow po morju mjetany a njeměješche niczo k jědźi, niczo k picźu a njemóžesche też wóczka k poždlnjazemu spanju sańdźelicź,. Jeho mozy hinychu. Bě skoro tak daloko, so jeho zyle wopuschczichu.

Tu na dobo, schto to! Lódź, lódź! A wona ßo runje k njemu bliži! Kak njewuprajonne to myßle, kotreż ßo jeho jimaja, jemu mozy ßylnja, jeho wocżerśtwjeja!

Pol hodźinki hischcże a bě wumóżeny! Jeho dowěra do Boha Wschehomózneho a Wschehomikeho njebě jeho sjebała; jeho modlenje bě wußłyschane, dźiwnje wußłyschane!

To bě dźiwne wumoženje, to bě dźiw Boži, kotryż ßo sta na tutym wěrjazym! Nimale 80 hodźin bě tam wokoło płuwał bjes wscheje kyroby, njebě woßłabnył, njebě wobłudnił woßrjedźa lutych strachow, żadyn żrawz, kotrychż je tam dosćż w morju, njebě ßo na njeho dohladał! A skónczńje dyrbjesche tuta lódź pschijěcź a runu měru k njemu jěcź, tam hdżeż nimale bjes mozow wokoło płuwasche! Lódź trjebasche jenoż někotre sta metrow — a schto wuczinja tam sto a tyßaz metrow pschi tutych dalokosćzach! — dale k bokej jěcź, a woni ßo njebychu na njeho dohladoli, ani jeho stysknje wołanje wußłyscheli!

Na lódźi jeho pěknje hospodowachu a hladachu. Po někotrych dnjach bě ßo saßo shrabał. Wschě stysknosćze a nusy njeběchu jemu ani na cźele ani na duchu schkody naczinike. Kak sbożowny bě, hdyż lódź, kotraż bě norwegska, k brjohej Jendźelskeje dojędźe a jeho tam na kraj wußadźi! A tak je s wutrobu a s rtom Bohu tomu Knjesej spěwał dźakne modlitwy, so bě jeho wutorhnył se ßmjertnych strachow! Haj: „Khwal teho Knjesa, moja dusicha, a schtoż we mni je, jeho ßwjate mjeno. Khwal teho Knjesa, moja dusicha, a njesapomń jeho dobrotow: Kotryż twoje żiwjenje wot skaženja wumóże, kotryż tebje krónuje s hnadu a se ßmilnosćzu, kotryż twój rt swjeßeli, so ty ßo wospjet womkodźisch każ hodleć!“ (Pokraczowanje.)

Dźewjaty dźeń lipa kcźe!

Dźewjaty dźeń lipa kcźe,
Żnjeńzy, koßu klepajcźe!
Swjaty Jano,
Rózow nano,
Schtoż ty kwětkow wostaji,
Pysch mi żnjeńzow klobuki!

Tutón kraßny spěw nascheho Sejlerja woła w tutych dnjach żnjeńzarjow na polo do dźeła, do cźeźkeho drje, tola pak rjaneho dźeła. Wokoło Njeßwaczidła hižo popy steja, druhdźe, na Lubijskich stronach, ßej runje koßu klepaja, so bychu saßykli. „W Božim mjenje!“ praji stary pobożny ßerbski ratař, a młody tola hinak njeńdźe na polo, ßyż żně, kotreż Bóh wobradźi a sdźerża. Tuż: W Božim mjenje! Sejleŕ tola spěwa:

Żnjeńzy! s koßu na ramjo
Do pola won spěwajo!
Żnjeńzař snaty,
Jakub Sswjaty,
S pruhow ßłóncżnych pschiwoła:
Ssyczcźe Boże bohatstwa!

Boże bohatstwa! Haj Bóh je bohacże żohnował nasche hona! Tola też psches ßerbske hona honjachu ßo Boże njewjedra a slimki, kotreż lětßa tak jara a tak husto trascha ludźi, pschede wschěm ratarjow. Hdyż ßu tam, hdżeż krupy sbichu, wußywali sornjatka do Božeje role w Božim mjenje, hdyż ßu tam spěwali kóżdy luby dźeń snowa modlitwy a se schtwórtej próstwu nutrnje sdychowali, też sa hona, łuki, pola, sahrody, a hdyż ßu ßo tam poruczeli se tsećej próstwu s cźełom a s duschu, se statokom a samoženjom do Božeju rukow: „Twoja wola ßo stań każ na njebju tak też na semi!“ potom tam też nětkole niz morkotanje, ale dźakowanje, so Bóh tón Knjes njeje hischcże hórscheho dopuschcził, a modlenje a proschenje, so chżył Bóh tón Knjes swarnowacź a żohnowacź, schtoż je tam tola pschi wschěch njewjedrach tak rjenje narosło, a miły wschěm wschědny khlěb dawacź a schtoż to hewak wschědna żiwnosćź a potrjebnosćź. A tak też woni tam saßyku se nutrnym sdychnjeńczkom: „W Božim mjenje!“

A tak nětko:

Koßa brinczi, saschczercźi,
Cźeźke stwjelzo połoži.
Tajke klinki,
Lube synki
Klincża kraßnje po polu,
Każ nam swony njedźelu.

Każ swón njedźelu, tak tute klinki koßow wschědny dźeń wołaju k Bohu. A pobożny ratař njewostaji njewußłyschane tute synki, ani te njedźelske ani te wschědne. Bóh ßam kryje jemu saßo blido, tuż njeda ßebi też wot nusneho żnjeńskeho dźeła wsacź blidowe pacźerje, ně, jeli móżno, cźim nutrnischi je spěwa ßam a s nim ßwójbni a cźeledź. A rano, njech też dźeło khwata, a wieczor, njech też sprózny je, spěwa ßwoje pacźerje. Ratař wě, spěwajo wo tym, so wón prěni muż bě na ßwěcźe, so ma też bycź nětko prěni mjes modlerjemi, prěni mjes tymi, kotsiż wjedźa, so ßu na wschěm poßledku, njech to njedźelski, njech to wschědny dźeń, we ßłużbje Boha Knjesa. Ratař, kiż bywa tajki żnjeńzař, je też wjeßoły żnjeńzař. Wutroba ßo jemu raduje, a tak, njech też pschi pocźe ßwojeho woblicża dźeła, je ßam zły wjeßoły a radosćźiwy.

Sejleŕ wě wo tajkim wěrnym wjeßelenju a spěwa dale:

Wěnz też wijcźe żnjeńzarki,
K cześcźi żnjow najpyschnischi!
Postoczenje,
Sybolenje
Mjese koßy saplecźcźe,
Swjask njech żidźenischczo je! —

Kłoßy daja pod koßu brinczazej, ßnopy ßo wjasaja, popy ßo stajeja. To je żnjeńzarjow dźeło. To też ratař rady dokonja. Ale to njedoßaha: Dobre, pschihódne wjedro je nusne. A tuto móże Bóh tón Knjes jenoż dacź. Tuż też ratař, tak husto hacź woczi k njebjeßam posběhuje, so by sa wjedrom hladał, też wutrobu k njebjeßam posběhuje, so by ßo modlił, poruczejo ßameho ßo a wschо to żnjowe bohatstwo do rukow Božeju. A cźim ßwěrnischo je ratař tole cźinił, cźim wjeßelschi potom je, hdyż je domojskhował żně; wutroba ßo jomu wjeßeli a wono je też potom tak, każ Sejleŕ dospěwa:

Je ßnop potom na pschatrje,
Truna, pischczel wozucźi!
Sradowanja,
Dźakowanja,
Napjelnja wschě wutroby,
Ssnopy pschatr a komory.

Tuż tak: Pomhaj Bóh wam, lubi żnjeńzarjo, lube żnjeńzarki! K. W.

Wono ßwita!

W Lübecku wuradźowachu wo sakonju, kotryż dyrbjesche to sjawne dobre (Wohlfahrtspflege) rjadowacź. Pschi tym wobroczi ßo sozialdemokratiski sastupjeŕ měschczanow (Bürgerschaft) pschecźiwo tomu, so by też jedyn duchowny městno a kóßż měł we sarjadnistwje sa sjawne dobre. Tu wustupi senator, kotryż je ßam sozialdemokrata, a rěcźesche horliwje sa to, so ma zyrkej městno a hłóß dostacź w tutym nowym sarjadnistwje; wupraji ßo mjes druhim něhdźe tole: Dźełko sa sjawne dobre, kotreż stat wukonja, njedoßaha dawno sa to, so by ßo wscha nusa wołóżika

tak, kaž by to nusne bylo. Njemóžemy wobstacź, bjes privatneho skutkowanja sa sjawne dobre. Runje to skutkowanje zyrkwje sa sjawne dobre žaha daloko a sapschimnje se žwojim wulkim a wobschěrnym sarjadowanjom wulki dźěl tych, kotsiž žo dyrbja sastaracź. Je thodla nusne, so s tutymi, kiž tak sa sjawne dobre skutkuja, w dospołnej pschesjednoscźi hromadu dźěłamy!

So w jenotliwym, na psch. mjes dźěłacźerjemi, pschipósnacźe kschescźijanskich skutkow luboscźe knjezesche, to bě pschezo tak, — a so to tak bě a je, to je sažłužba žobu naschich žmilnych žotrow, naschich diakonišsow, kotrež tak husto njehladajo stracha a dźěła wopornjwje skutkuja we wschěch móžnych nusach tych, kiž nusu cźerpja a pomozy potrjebaja, — so pak nahladny sastupjeŕ, kaž to tajki senator města Lübecka je, se strony sozialdemokratije tak horliwje sa zyrkej a jeje spomožne dźěło sjawnje rěcźi, to bě hacź dotal porědko, jewja pak žo bóle a bóle.

Podobne sarjadowanje kaž w Lübecku mamy tež w naschich městach a hamtskich hejtmanstwach. A tež pola naš, na psch. we Lubiju, je w tutym sarjadnistwje zyrkej sastupjena s duchownym. Tucźi duchowni žu žo nětko na wschě wožady a wžy s naprascho-wanjemi a s próstwami wobrocźili, prosscho wo žobuskutkowanje. Schtóž je tajke pscheproschenje abo namołwjenje dostał, tón je njewotpokasaj, ale skutkuj žobu! Njeje-li wopraudźe móžno, so žo žam wobdźělisch, postaraj žo sa to, so to něchtón druhi pschihódny cźini, abo sřěcź žo se žwojim duchownym! Tu dźe wo to, zyrkej a skutki kschescźanskeje luboscźe s zykej mozu a dorasnoscźu sastupowacź a sdobom rosschěrjecź, a tuž njeßmě nichtón pobrachowacź! Sjawnje wusnawaju, so bjes tutych njeńdźe. Tuž cźim bóle pokasajmy, wliw a móz kschescźanskeho skutkowanja sa sjawne dobre! K tomu žłuscha, so tež kóždy jenotliwy nětko tuto dźěło se skutkom kaž s darom podpjera! Jedyn rjany a dobry pucź sa to je, sałožicź městno sa diakonissu. Tola je jich druhich pucźow doscź, a tón jedyn je wschudźom móžny, mjenujzy so žam dźesch a pomhasch, tak abo hinak.

Jene zyle hinasche pschipósnacźe kschescźijanskeho skutka luboscźe nashoni psched wjele lětami dale wjeczornych mjesow Sakskeje diakonissa, kotraž nütko hischcźe we wulkim wustawje wožebje mjes dźěłacźerjemi skutkuje. Bě tam w měscźe strajk a mały sbožk wudyrił. Hažy a mosty běchu wot dźěłacźerjow wobžadźene; nikoho druheho njepuschcźichu tam dale. Tuž pschińdźe tež diakonissa, kotraž bě w tamnym měscźe w dźěle. Shoniwschi, wo cźo žo jedna, chzyschce žo s druhimi wrócźicź, tola tam postajeni dźěłacźerjo jej pschiwołachu: „Ssotra Hana, wy mózecźe tu dale hicź, my waž snajemy!"

My waž snajemy! Haj, tak dyrbi to bycź! Na naschich skutkach dyrbja naš sesnacź, a nasche skutki dyrbja jich pschewinycź a sa Jesuža dobycź. K tomu žłuscha, so žmy my žami zyle Jesušowi. s K. W.

Zyrkej a stat.

Sakoń sa zyrkwine dawanje sa Sakisku je wuschoł. Wón wosnamjenja postup pornjo dotalnym wobstejnoscźam dawkidawanja, kotrež žo pschezo hischcźe po lěcźe 1922 skožowasche. Nowy zyrkwiny dawk je složeny na statny dokhodny dawk tutoho lěta 1925. To dyrbi tola nětko kóždy s najmjeńscha s měru zyrkwineho dawka spokojom bycź. Dotalne skórźby, so žo s wopacźnej měru měri, namaja žaneho prawa wjazy. A schtóž měni, so bě sa njeho to doprědkapłacźenje, kotrež je na tute lěto płacźicź dyrbjał, hischcźe pschezo njeprawje wotměrjene, tomu žo nětko wscho to na prowe wuruna pschi prěnim a druhim terminu zyrkwineho dawanja; tón prěni je sa 15. julija, tón druhi sa 15. novembra sakońšzy postajeny. — Nowy dawk je pschirażk k dokhodnemu dawkej tuteho lěta. Wěz žada žebi tohodla wěste wobliczenja, kotryž sakładne liczby k tomu podawa. Dokelž žebi tute wobliczenja a postajenja cźaža žadaja, je nusne, so žo wschudźom najprjedy to hižo wupisane a postajene doprědkapłacźenje sapłacźi a dopłacźi, so bychu wožady se žwojimi pjenjeżnymi naležnoscźemi a wnowatoscźemi w porjedźe wostałe.

„Stockholmski zyrkwiny konzil" abo „konferenza wschěch kschescźanskich zyrkwjow zyleho žwěta w Stockholmje" — t. r. romsko-katolska zyrkej tam njeje sastupjena — sapocźnje žo 19. auguśta, a to dopołdnja w 11 hodź. se žwjedźeńskej Božej žłužbu w kathedrali abo hłownej zyrkwi. Dźeń 30. auguśta žo skóncźi, a to sažo se žwjedźeńskej Božej žłužbu, kotraž žo dopołdnja we 11 hodź. w domje w Upsala wotměje. Dźeń 24. auguśta budźe město Stockholm konferenzu witacź, na kotrejž žo, kaž hižo pisachmy na 600 wotpósłanzow wschěch protestantiskich zyrkwjow zyleje semje a prawowěrneje zyrkwje wobdźěli.

Pschi kschcźijsnach prošy paczeŕske dźěcźo wo dary sa mišionstwo mjes póhanami se scźěhowazymi žłowami:

Wjeżele je dźenža w tutym domje,
dokelž Bóh naš žmilnje žohnował je,
jako płod na strowym płodnym schtomje
wón wam strowe dźěcźo dał je.

Dźěcźatko scźe dźenža położili,
w žwjatej kschcźenizy do Jesušowoh' klina
wjedźo, so žmy sbožowni tu žiwi,
hdyž nam wotmyta je wschitka wina.

Tuž waž proschu, pocześcźeni hoscźo,
žmilcźe žo nad wbohim' póhanami,
so by woni psches wasch mały darik
Khrista pósnali a khwalili ras s wami.

(Je žo we Wachosach nałožiło.)

Wschelke s bliska a s daloka.

S **Pruskeje.** Prěnju nowu provinzialnu synodu je Sakska provinza powołała. Shromadźi žo 30. junija w Merseburku. Mjes druhim wobsamknu, so ma žo wyschnoscźi namjet sapodacź, so na dnju 31. oktobra žanych schulskich roswucźowanjow njeje, so by žo tak žwjedźeń reformazije dospołnischo žwjecźił. My w sakskej republizy žwjecźimy dźě tutón dźeń tež po revoluziji hischcźe jako połny žwjaty dźeń. Dale dyrbi žo pschi wěrowanjach klud zyrkwje (Kirchenzucht) hinak a krucźischo nałožowacź. Sa tutón namjet khłožowasche jenož žnadna wjetschina. — „Klud zyrkwje" abo „porjadnistwo zyrkwje" je nam skoro njesnate žłowo, a to drje tohodla, dokelž so je žo evangelska zyrkej s wulkeho dźěła žwojeho nadawka wsdała, „klud" wukonjecź; kschescźijanske poczinki njeje zyrkej s tym spěchowała. — Synoda žo tež se schulskim praschenjom saběrasche a pschija namjet, sa to wustupowacź, so schule, kotrež žu hacź dotal evangelske, tež evangelske wostanu bjes toho, so by to wožebity namjet trěbny był.

Na Kottmaru a we Walddorfje skhadźuja žo dźenža towarstwa evangelskeje žónskeje młodźiny sa Lubijski wokrjeż. Na horje, pschi žórle Sprewje a na sali smëja to a tamne posliczenje s narěczemi, spěwami a druhimi wuhotowanjemi.

Listowanje.

K. w N. sa 7. p. Tr.
M. w R. sa 8. p. Tr. — (tydźenja smylene).
Mr. w B. sa 9. po Tr.

Samołwity redaktor farař Mjerwa w Bukezach.

Čišło 30. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **26. julija 1925** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Smolerjez knihičišchćerńje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaći na měßaz 15 ſtotych pjenježkow.

7. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Sjewjenje Jana 14, 4—16.

Žnjowy cżaß. Hdyž wjecżor po wßy khodźiſch, ßłyſchiſch tu a tam wótre klepanje. Koßy ßo wótſja. A naſajtra žnjeńzy a žnjeńzarki pſched bělym žitom abo žołtej pſcheńzu ſteja. S měrom ſchěroke kloßate polo w horzocże leži. Mjes kloßami módry koſtrjanz a cżerwjena kukel, wobraß měra a cżicheje rjanoſcże. Kłoßy a kwětki njewjedźa, kajki ſtrach jim hroża. S móznym wotmachom žnjeńz koßu ſałoži. Schumjenje pſches polo dźe. Koßa ßwoje dźěło cżini. Stwjelza k ſemi padnu. To je jich woßud, pſchetoż ßu ſrawe k žnjam. A kiž wy ſcże ſe žnjeńzami a žnjeńzarkami, waſch nadawk je, tónle woßud wukonjecź. Njepſchińdu wam pſchi tajkim dźěle khutne myßle, pſchirunanja ſ waſchim ßamßnym žiwjenjom?

To ßo w naſchim tekſcże ſtawa. Tón nam mózny wobraß wo poßlednim ßudźe pokaże. Na mróczeli ßedźi Boži póßoł, podobny na Božeho ßyna. W ruzy wótry ßerb dźerži. Pſchikaſnja ßo jemu pſchinjeße: „Sałoż twój ßerp a žni!“ Běła kaž žnjowe polo ſemja pſched nim leži. Sserb klincži. Schumjenje pſche ludy dźe. Ludźo dych ſaſtaja a ſe ſtyſknoſcźu na to cżakaja, ſchtoż ma pſchińcź. Cżuja roſßudźazu hodźinu. Semja ßo žněje. Cżaß je ſaſchoł, wěcżnoſcź tu je.

Schtoż ßo tu nam jako wulki podawk poßledneho cżaßa wopiſche, ßo pſchezo ſaßo w žiwjenju jednotliweho cżłowjeka ſtawa. Sa kóždeho junu poßledni dźeń pſchińdźe. Sa kóždeho junu ſ Božeje ßwjatnizy hłóß ſaklincži: „Sałoż twój ßerb a žni jeho!“

Schtó je žnjeńzaŕ, žnjeńzarka? Stary ſpěw to nam njech praji.

„Ta ßmjercź je Boża žnjeńzarka,
Kiž ßwoju móz ma wot Boha.
Dźenż koßu ßej wótſi,
Ta žiwjenje krótcži,
Duž bórſy ßnadź padnycź,
Ty dyrbiſch a ſwjadnycź.
Hladaj ßo, ty rózicżka!

Schtoż dźenż ßo ſeleni a kcże,
To naſajtra ßmjercź woteżnje:
Te njebjeſke klucże,
Kaŕ mori je rucże!
Jej lilije běłe,
Ssu najdlěje kcżełe.
Hladaj ßo, ty rózicżka!

Myßlimy pſchezo na to? Ně, někotry dźeń ßo minje, a my njeßmy ſe žanej myßliczku na žnjeńzarku ßmjercź ſpominali, kotraž ſadý naß ſteji. To hinaŕ njeje, pſchetoż je zyle njemózna wěz, kóždе wokomiknjenje ßmjercź pſched twocżomaj měcź. Maſch drje wjele tajkich, kiž ßebi to žadaja; ale woni ßami to njecżinja, dokelž, kaž praju, njemózna wěz. Bóh tón Knjes je to taŕ poſtajił, ſo ßu nam lěto, dźeń a hodźina naſcheje ßmjercże njeſnajomne. Bychmy hodźinu naſcheje ßmjercże ſ wěſtoſcźu wjedźeli, bychmy wbohe ſtworjenja byłe! Wſcha radoſcź, wſchón měr, wſcha wjeßeloſcź do dźeła by ßo naſcheho žiwjenja ſhubiła. Ně, njemóżemy ſtajnje na ßmjercź myßlicź, a to też njetrjebamy.

Schtóż pak by někt nawopak myßlił, ſo mamy dopomnjecże na ßmjercź zyle ſ naſcheho žiwjenja wutupicź, ſo móżemy cżinicź, kaž ptaŕ ſchtruß, wo kotrymiž ßo powěda, ſo ßwoju hłowu do

pěška tyka a myßli: Hdyž ja ßwojeho pschescźěharja njewidźu, potom wón też mje njewidźi! — schtóž to měni, by blaßń był. Wón njecha Boha srosymicź, kiž někotreho póßka nam pschipóßka: Kónz, luby człowjecže, wopomń! Kóždy wjecžor spanje, tónle bratr ßmjercźe, k nam pschikhadźuje, so tu leżimy skoro jako bychmy morwi byli. Khorosćź do naschoho doma sastupi a schtom naschoho żiwjenja tschaße. Kaschcź w naschej jstwi steji a cźiche blěde wobliczo móznje s nami rěcźi. Haj, druhdy schumjenje żałoßneho ßnjoweho dnja na ludy pschikhadźuje: wójna ludźi po tyßazach poßyka abo straschny mór dom do doma lěße.

Tohodla kónz, luby człowjecže, wopomń! Njeßměsch ßo wěrnosćźi sawrěcź, so ßy jenoż malu khwilku na telej semi do role człowjeństwa spłodżeny, so jenoż je wokomik trjeba, a ty tu morwy leżisch. Tsi dny twoje cźělo hischcże w domje wostanje kaž ßnop na polu. Potom semja k semi, popjel popjeli, próch k prochej pschińdże. Twoja duscha pak, to, schtoż ty po prawom ßy, hdże twoja duscha dże?

Stari molerjo prjedawschich cźaßow, ßu nam wobrasy wo ßmjercźi molowali. Tak mjenowane ßmjertne raje. Tam ßmjercź jako hußlarku widźisch. Na hußlach ßwoju schtucźku raje. Ludźo ju ßłyscha a ßo sa ruku pschimnu, nuźsy a żónske. Dźiwi lóscht w jich wocźach steji. Sso wjercźo rejwaja. Wużiwajmy ßwoje żiwjenje! Chzemy jěsć a picź, spěwacź a skakacź, lubowacź a ßo swjeßelicź, pschetoż jutsje ßmy morwi!

Hacź je Bóh tón Knjes khutne napominanje nam tohodla pschi pucźu postajił, so bychmy w lohkomyßlnosćźi żiwi byli a ßwój rjany cźaß w ßwětowych wjeßelach pschepraskali? Schto dha tajka duscha potom do wěcźnosćże psched Boże wobliczo se ßobu pschinjeße? Khutny człowjek tajke smyßlenje wotpokasa, dokelž je to jeho njedostojne a duschu mori. Schtóž tak ßwoje żiwjenje pschecźini, ßo człowjekej runa, kiž jemu dowěrjene kubło pschěhraje. Jeho kónz je sahe abo posdźišcho bankrot. Precź je precź.

Nowscheho molerja snaju, kiž je ßebje ßameho hromadże se ßmjercźu molował. Widźisch mischtra, muża w najlěpschich lětach, psched wobrasom molujo stejo. Sady njeho steji ßmjercź a na poßlednej trunje hraje. S khutnymi myßlemi moleŕ jej pschipoßłucha. Wón ßo ßmjercźe njeboji. Ale melodija, kotruż ßłyschi, jeho hnuje, se wschěmi mozami dźěło ßwojeho żiwjenja dokonjecź. Sa tónle pohnuwazy wobras by ßo najlěpje Knjesowe ßłowo hodźało: „Ja dyrbju dźěłacź to dźěło teho, kiž je mje póßłał, dokelž dźeń je, nóz pschińdże, hdźež nichtón njebudże móz dźěłacź.“

K tenu chze ßmjercź naß pohnuwacź, dźěłacź na ßebi ßamył a dźěłacź sa druhich. Schto rěka prawje żiwy bycź, chze wona tebje nawucźicź.

Hdyž by ty wopomnił: ßerp je blisko, żnjeńzaŕ hižom po pucźu a mój żnjowy dźeń psched durjemi — teho ßym wěsty, ty by hinak żiwy był kaž ßy dźenża żiwy. To wulke by cźi małe było a to małe wulke. Wulke sda ßo tebi nětkole bycź pjenjesy a kubło, lóscht a wjeßela tehole ßwěta, cześcź a nahladnosćź. Wo to ßo tohodla pschede wschěm prózujesch, to sda ßo tebi to najważnische bycź. Ale psched ßmjercźu je wschitko małe a knicżomne; pschetoż ty wot wscheho toho niczo ßobu njewosmjesch. Hdyž by ty wopomnił, by ßo bóle wo kubła ßwojeje dusche prózował. Njeby ßo wjazy tak sa tym praschał, schto ludźo wo tebi rěcźa, ale, kajke měnjenje ma Bóh tón Knjes nad tebi. By ßwoje żiwjenje měrił na żiwjenju toho, kiž běsche człowjek, kaž ma bycź: Jesom Khrysta. By ßo ßwojeje khudoby nastróżał. By ßo hańbował: tajke rjane wußywanje do role twojeje wutroby wot Boha a kajke khude żně wot tebje! By nawuknył tamnu prósstwu: Bożo, budź mi hrěschnikej hnadny! By ßwoju bibliju, kotraż nětkle njewużiwana něhdże w wtojim domje leży, huscźischcho do ruki wsał. Nětkle je wona tebi pschejara staromódna kniha; ale potom by tebi tale staromódna kniha była żórko żiweho troschta a wěcźneho żiwjenja. By pomałku nawuknył, so njeje tón ßwobodny, kiž cźini, po cźimż ßo jemu chze, ale jenoż tón, kiž cźini wolu ßwojeho Wótza w njebjeßach. By krucźischi był pschecźiwo ßebi ßamemu. A pschecźiwo ßwojim domjazym a ßußodam by pschecźilnischi a scźerpliwischi był, by s nimi wobkhadźał jako nrějazy s mrějazymi. Njeby chżył, so maja tu mału khwilu, kotruż ßu hromadże, srudne wobliczа. By był dźěcźo měra każ Jesuß, kiž ßo hischcże s kschiża dele sa ßwojich njepschecźelow modlesche. Njeby żenje s wocźow puschcźił, so ßy tu na tejlej semi, so by sa wěcźnosćź srawił. By wjeßela a srudobu tohole cźaßa k temu wużiwał, so bychu cźi pomhali po pucźu do wěcźneje domisny.

Haj, to by cźinił, hdyž — hdyž njeby było to sle „hdyž“, so myßlisch: Mam hischcże cźaßa!

S wotkal to wěsch? . . . .

Wonkach na kěrchowje też tebi junu row ryja. A na hórku cźi tam kschiż abo kamjeń postaja. Schto budźa na njón napisacź? Dyrbisch mi pschidacź, so je tale myßl, s kotrejž chzu nětk skónczicź, rospomnjenja hódna. Twoje mjeno budźa tam napisacź. Ale to budże posdźischim narodam jenoż holy symk. To jim niczo njepraji. A twoje lěta tam ßnano napißaja a koho sawostajischi. To tenu, kiž nimo dże, da wopomnicź, kak pscheměnjenja polne je żiwjenje a kak njeßmilna ßmjercź. Ale s tym wschěm njeby niczo wuprajene było wo tym, schtoż pschе to sachodne dże.

Něschto dyrbjało tam stacź wo tym, so ßy něschto wobßedźał, schtoż tule semju pschetraje a kotremuż też ßmjercźi seschkodźicź njesamóże. To je jenicżzy Bóh tón Knjes. Tón ma bycź sakoßt a wopschijecże twojeho żiwjenja. Najwyschische kubło. Dyrbi tebi wjazy bycź, hdyžli ßlěbro a złoto, jeński lóscht a człowjeska khwalba, nan a macź, żona a dźěcźi. Hdyž móże ßo woprawdże na twój kamjeń napißacź: Bóh bě jeho duschi najlěpschi dźěł; we Bosy je żiwy był a w Bosy wumrjeł, — potom njeßkuschischi k tym, kiž ßu junu byli, ale do tych, kiž ßu wěcźnje żiwi.

Tuž, hdyž nětkle saßo koßa brincźi a pschi poßyczenju cźi myßle na żnjeńzaŕsku ßmjercź pschińdu, kotraż sady tebje steji, ja cźi s wutrobu pscheju, so móhł se stareho spěwa, wo kotrymż prjedy w prěnjej schtucźzy ßłyschachmy, ßej poßlednu saspěwacź:

Pój, ßmjercź, pój ßem, ßo njeboju,
A woteżnej mje, różicźku!
Hacź boli, schto wadźi?
Mje sahrodnik ßadźi,
Do njebjeß, tam ßebi
Mje rjeńschu debi.
Sraduj ßo, ty różicźka! Hamjeń.

Kak dźiwnje Bóh tón Knjes pomha!

(Pokracźowanje.)

Dźiwna to pomoz, kotruż tepjeŕ, wo kotrymż tydźenja pisachmy, nashoni: Boża pomoz! Sslyschu snapschecźiwicź: „Pschipad, wscho je pschipad!“ — Ssy hižo hdy wobras abo ßwjecźo tutoho vschiboha „pschipad“ widźał, kotremuż jich telko a telko ßłuži? Ja niz! Njeje drje też żaneho. Po nim praju, so drje człowjekoju wjele wo nim rěcźa ale po prawom njewjedźa, schtó to je a schto to je. Hewak bychu ßebi jeho też někak pschedstajowali, ryßowali, molowali abo hewak něschto s nim cźinili. Kak wrótni ßo potom cźi człowjekoju, kotsiž pschipadej ßłuża, kotrymż pschipad jich Bóh a kotremuż woni ßłużomniży, njewólniży, husto doscź tschepotaży, dyrkotaży njewólniży! Schtóż

něschto tajke je, tón njeje wěrjazy kschesczijan, tón njemóże žo ſ Jesužom Khrystužom žobu modlicź: „twoja wola žo ſtań kaž na njebju, tak też na semi!“ tón njewě niczo wo tym, kak to něschto wulke, kražne poſběhowaze, žohnowanja polne je, ſ zyłej wutrobu k tajkemu a podobnemu prajicź móz to wulke Hamjeń: „pschetož twoje je to kraleſtwo a ta móz a ta czeſcź hacź do wěcznoſcze. Hamjeń!“ — A ty, žy ty człowjek tuteho Hamjeń abo žy ty njewólnik tamneho „pschipada?“ —

Dženža nětk dodamy k tamnemu prěnjemu podawkej tón druhi. Je žo też na morju podak kaž tamny. Morjo ma pak ſa naž wjetſche ſtrachi hacź hewak něschto. „W morju njeje žanych hrjadow“, prajimy, ſo bychmy pokaſali na ſtrachi, kotrež na morju nam hroża. Tuto žłowo pokhadźa ſ dawnych czažow; tehdy hiſchcze w powětſe njelětachu. Dženža, ja njewěm, hacź by mi pſchihłožował, bych-li prajił, ſo morjo bjes hrjadow ſe žwojimi ſtrachami nětk pſchetrjebane wot powětra, kotryž tohorunja też hrjadow nima. A nimo toho też niz žo žołmjazeho požleſchcża, na kotrež žo mózeſch we wodże k nuſy lehnyc. —

Jědźeſche to pſched wjazy lětami wulka, nowa pſchekupſka łódź ſ Londona k Nowem Seelandej pola Awſtraliſkeje. — Chzemy tu hnydom pſchi ſpočatku pſchiſpomnicź, ſo to, ſchtož tu powědamy, niz bajka a wunamakańka, ale luta wěrnoſcź! — Na łódźi bě jich 28 łódźnikow a 60 pucźowarjow; mjes tutymi běchu też žony a dźěcźi.

Łódź bě wotjěła, dawno hižo wotjěła; by dyrbjała k Nowem Seelandej dojěcź, dawno dojěcź. Pſchekupzy a pſchinuſni pucźowarjow czakaja na powjeſcże wo tym a czakaja dołho. Žaneje njepſchińdże. K pſchedhorje dobreje nadźije — to je to najdale k połodnju ležaze městno a město Afriki — bě łódź dojěła. Wot tam běchu hiſchcze liſty do domiſny pſchiſchłe. Potom žane wjazy!

Też žaneje druheje powěſcże njedóńdże. Poł lěta, zyłe poł lěta tak czakachu! Potom dyrbjachu, chzhjo nochzhjo wěricź, ſo bě łódź ſnjesbožika a žo ſe wſchěmi człowjekami podnuriła. Ale hdże to? A kak to? To ſawoſtachu lute hudancźka. Bě ſhubjena! Schtó to njeſaczuwa ból tajkeho žłowa, kotrež bě ſa naž žobu to najſtyſknjſche žłowo poſlednich lět! Bě ſhubjena! Snadź bě na ſkaliſka ſajěła a žo rosbiła! Snadź bě žo ſpaliła! Snadź bě ju wichor pohrjebał we hłubokim morju! Je tole abo tamne tola było wotžud tak někotreje łódże! Je žo tola n. pſch. pſched wjele lětami też němſka wójnſka łódź „Auguſta“ ſhubiła ſe wſchěmi, kotſiž běchu na njej; a nichtón njeje niczo wjazy wo njej žłyſchał; tutu je drje ſakhadźazy mórſki wichor ſnicził a ſ njej wſchěch, kotſiž na njej žłužachu zyłemu wótznenu krajej.

Tola, nětk žłyſchmy dale!

Bě to 10 měžazow žo minyło, ſo bě tamna pſchekupſka łódź ſ Londona wotjěła. W južnym kónzu Indiſkeho ozeana — to je morjo mjes Afriku, Aſiſkej a Awſtraliſkej — łojeſche walſkorybjaza łódź (Wallfiſchfänger) walſke ryby abo wjelryby. Prjedy běchu tute ryby pſchi Grönlandſkej, to je w połnóznych kónczinach morjow žrjedź Europy a Ameriki, łojili, ſo bychu ſ połcza tran abo rybjazy tuk a ſ bartow abo wuſow kóſczizu (Fiſchbein) wudobyli. Pſched wobſtajnym pſcheſcźěhanjom w połnóznych wodach wucźekny jich wjele walſkich rybow do ſymnych morjow bliſko južneho pola abo czopa, pſchepłowawſchi zyły Atlantiſki ozean — to je morjo mjes Europu, Afriku a Ameriku —. Ale też w tutych jara njehoſpodlitwych kónczinach ſemje a jeje wodow njeběchu wukhowane. Człowjek, kotrehož je něchtón najwjetſcheho rubježnika mjes wſchěmi rubježnikami ſemje mjenował, ryby też tam namaka a tuž je nětk też tam łojeſche w Indiſkim ozeanu arunje a runje tak w Cźichim ozeanu, kotryž žo mjes Aſiſkej, Awſtraliſkej a Ameriku roſliwa.

Pſchi tajkim łojenju walſkich rybow bě też naſpomnjena walſkorybjaza łódź. Bě na 50 mil ſdalena wot Crozet-kupow, kotrež žu tak něhdże žrjedźa mjes pſchedhoru Dobreje nadźije a Awſtraliſkej khětro k połodnju. Ssu to pjecź ſkaliſkow wſchelakeje wulkoſcże. Na kartach je łohko namakaſch. Nichtón tam njebydli. Zyłe lěto nimale howri tam wichor a ſchwika tam deſchcź; njeje tam ani ſchtomika, ani kerczka; někotre ſeliny tam k nuſy naroſtu; ſ tym pak je też hnydom wſcho. Njeje tam też ani pſchiſtawa ani hewak pſchichodneho městna ſa łódże. Hižo tohodła tam łódże lědma hdy dojědu; łupy leža dźě też zyłe ſ boka pucźa, po kotrymž łódże płuwaja. Tola něschto žiwe tam tola je. Mórſke ptaki! A to ſ hromadami! A něschto druhe a to tón ras něschto dobre a žadne tam też je: woda, dobra woda žórli žo tam bohacże ſe ſkałow, kotrež žo wjele tyšaz ſtopow wyšoko ſ morja k njebjeſam ſběhaju.

Něhdże 50 mil wot nich płowaſche walſkorybjaza łódź, abo lěpje, bu wot wichora a žołmow wokoło mjetana walſkorybjaza łódź. Wichor duwaſche tak žylnje, ſo žebi njemóžachu na to myšlicź, ryby łojicź; pſchetož bě zyłe njemóžne, czołmy na wodu puſchcźicź, bychu žo rosbiłe a podnuriłe. Walſke ryby móžachu pak jeno ſ czołmami łojicź.

Hdyž je to tajka łódź w tamnych kónczinach do tajkeho njepſchihodneho wjedra trjechiła, pſchecźinja łódźnizy žebi czaš ſ tym, ſo wudźa, a to mórſke ptaki, woželbje albatroży abo tohajki. Tute lětaja pſchezo wokoło łódże a kakaja na ſuſki, kotrež bychu jim pſchimjetali abo kotrež bychu hewak ſ łódże padałe. Tohajka je wulki ptak, něhdże kaž kołp (Schwan). Hdyž kſchidle wupſcheſtrěju, žu to na 4 metry. Ssu ſwjetſcha běłe abo ſchěre, maja woželbje prědku tak tołſto mjehki moſchk, ſo cźi, hdyž žej tohajki wotſkobaſch, wjele wjazy njewoſtanje, hacź pſchi wulkim honaczu domach. Swjetſcha koja je tutoho moſchka dła; mjaža žłodźi jara po rybjazym tuku; jěſch je jenož, hdyž lěpſcheho nimaſch. Jara huſto wudźa je pak, ſo bychu žebi czaš pſcheczinili; jenu popadnywſchi, pſchiczinja jej pſchi noſy paššk ſ tafliczku, na kotrejž je ſapišane mjeno łódże a dźeń popadnjenja, potom ju ſaža puſchcźa; ſnadź druha łódź ju ſaža popadnje. —

S wudźenjom njepoczerpja dale žaneje ſchkody; maja dołhi pyſk, kotryž je podobny kaž pola župa ſhibnjeny; tam žo wuda ſahoknje a ptaka dale njewobſchkodźi.

Pſchi žórle Sprewje.

Kražny to dźeń a rjana to njedźela, ta 6. po žwj. Trojizy. Horzo to wonkach na pucźach a dróhach. Boże žłónzo to derje měni. Na polach Boże žita, kotrež nam Bóh tón Knjes tak bohate pſchihotował a tak hnadnje wukhował, hladajzy ſrawja. Haj, tu a tam hižo popy ſteja na polach. Žně žu žo hižo ſapoczałe a Boże žłónczko pali na prěnje ſchcźerniſchcźa.

Tuž bjes dźiwa, ſo to człowjekojo pytaja wukhow we kłódku ſchtomow a domow abo pſchi wodach a rěkach.

Ale ſchto to? Te czrjódy a czrjódki, kotrež to tu a tam khwataja po pucźach a ſchcźežkach do kłódka lěžow hory Kotmarja, te wſchě tola tam njekhwataja jeno, ſo bychu tam kłódk měłe! Tón mějachu też delekach w Walddorfje a Neugersdorfje, tón mějachu też domach w Hornim Hródku, w Habrachcźizach, w Lubiju a Nožaczizach a wſchěch tych wožach a wjeſkach, ſ kotrychž tam to žu duzy po pucźu. Abo chże žo jim wody ſe žórka naſcheje Sprewje? Wokoło tutoho žo tam to wjaz a wjaz hromadźa. Jenož tohodła žo na daloki pucź podacź, by drje pſche wjele žadane było, njech też hewak žebi naſchu Sprewju khwalimy a czeſcźimy. Jeje žórko žo tam też tak jara połnje a žylnje njeżórleſche; něchtón žamo prajeſche, ſo je na poł wuſſnyło.

Cžehodla to potom?

Tohodla tam khwataja ſ bliſka a ſ dala, ſo bychu ßo tam pſchi žórle Sprewje napili ſe žórka, kotreż ženje njeſaprahnje, ſe žórka Božeho ßłowa, ſe žórka biblije, ſ teho žórka, ſ kotrehoż ßo žórki żiwa woda, ſ teho žórka, kotreż nam tón wury a wotkry, kotryż praji: „Jeliſo ßo komu chże picź, tón pój ke mni a napij ßo!“ — Jan 7, 37. —

A ſchtó ßu cźi, kotſiż tam khwataja k tajkemu ſhromadnemu wokſchewjenju pſchi tutym žórle? To ßu młode holzy, kotreż ßu ßebi w naſchich woßadach Lubijſkeho wokrjeßa ruzy ſawdake w evangelſkich towarſtwach młodych holzow. Wone ßo tam ſkhadźuja ſe ßwojimi wodźerjemi a wodźerkami, ſe ßwojimi pſchecźelami a podpjerarjemi.

S wyßoka ſ hory dele ſanoſchuje poßaunista khěrluſch! Kak ßo ſynki zunjo luboſnje rosnoſchuja po horje, po lěßu, do wutrobow! Kak ßo wóczka jaßnja, kak ßo woblicza raduja! Haj Bohu Knjeſej we wyßokoſcźi budź dźak, juſka wutroba ſ poßaunu!

Sswjatocžnoſcź ſa ßwjatocžnoſcź pſchi žórle Sprewje bě ſ tym ßama wot ßo pſchiſchła na měſtno, do wulkeje ßyły ſhromadźenych, do wutrobow! Spěw, prědowanje, khěrluſche, ßłowo, ſchpruch, žórko biblije, žórko Sprewje, ſchtomy a roſtliny, ßłónzo a njebjo, hory a doły, wſchitko ju dźerži tym nutrnym młodym a ſtarym. Žorli ßo tam to žórko, ſ kotrehoż pijeja żiwjenje a mozy żiwjenja, ſ kotrehoż jenoż woßebje tež naſcha młodźina móże picź to wjeßelenje kſcheſcźijanſke, to dobre a cźiſte, to wěrne a trajaze, to, kotreż trjeba ſa njedźelu a wſchědny dźeń, wodnjo a w nozy, ſa dźěło a wotpocžink. A ſ tutoho wukhadźa wſchitko, ſchtoż naſcha młodźina trjeba, ſo by była dobry pſchichod ßwójby woßadow, luda, zyrkwje. Njepraj, tuto žórko ßo cźi žórli domach w bibliji; cźitaj tam ju to doßaha! — To njeje doſcź, hižo tehodla niz doſcź, dokelž tam ta biblija tak huſto ſacźinjena woſtanje a młodźenz a młoda holza ju njecźita! A hdyž ju cźita, tež tehdy niz doſcź! W evangelſkim kſcheſcźijanſkim towarſtwje, w tajkich ſhromadźiſnach kaž tu na Kotmarju wuſkutkuje ſhromadnoſcź, ſjednocźeńſtwo wjele a wulkeho: ſhromadne to pytanje a namkanje, ſhromadne to žohnowanje a doſtawanje, ſhromadna to ſahorjenoſcź a luboſcź, ſhromadne to ßlubjenje a ſdychowanje. Wliw zyłka cźehnje k zyłkej a k tomu, kotryż ßrjedźiſchcźo tuteho zyłka: Jeſuß Khryſtuß. Je tola ſnamjo evangelſkich towarſtwow ſa žónſku młodźinu kſchiż, Jeruſalemſki kſchiż ſeleneje barby, a je tola heßło tu Jeſ. 33, 22: „Tón Knjes je naſch ßudnik, tón Knjes je naſch miſchtr, tón Knjes je naſch kral, tón nam pomha!“ Na ßmahowatych khorhojach ſyboleſche ßo heßło kaž kſchiż, we wóczkach ſyboleſche ßo radoſcź a horze ßlubjenja a wutrobne modlenje a wutroba ßo ſ nowoh' ſaßo Jeſußej da a Jeſuß jej!

Wobžarujemy waß, kiž njemóżeſchcże ßobu pſchińcź dobrych pſchicźinow dla. Je nam żel waß, kiž to ſkomdźiſchcże wurěcźow dla, najbóle waß, kiž njepſchińdźeſchcże tohodla, dokelž zyły ſjeſd bě ſtajene do ßłużby Jeſußa a jeho kraleſtwa na ſemi. Wy ſcże ßo wo to najlěpſche ſjebali: Wo radoſcź a wjeßele, kotreż trajaze, w kotrymž ßo wjeßeliſch zyły a zyle, dokelž ßo wjeßeli ta wutroba, ta duſcha, to cźěło a ſo wſcho ßo wjeßeli, ſ jich wjele hromadźe.

S hory dele cźehnje dołhi pißany cźah ſe ſmahowazymi korhojemi. Snutskownu radoſcź powyſchi to dźakapołne ſpóſnacże a wuſnacże, ſo Bóh Knjes wſchemu pſchidał tajki kraßny ßłóncźny dźeń. Kajka to kraßna krajina, luboſna domiſna, kotraż ßo wupſcheſtrěwa dokoło wokoło! Kak módri ßo njebjo, kak raduja ßo młodźi a ſtari!

A delekach we Walddorfje potom wulki ſal połny, połny młodych holzow! Po pſcheſtawzy a wokſchewjenju bu ſhromadny ßwjedźeń! Wodźerjo, wodźerki, młode holzy, wſchitzy ſkutkuja tu hromadźe w ſpěwje a ßłowje, w pſchednoſchku a hrach, we pyſchnym kole (Reigen) młodych holzow, w ſkładowanju ſa ſhromadne ſpomozne dźěło! Wſcho ßłuži tomu wotyknjenemu kónzej: ſo by było kraleſtwo naſcheho krala Jeſußa wobtwjerdźene w młodych a ſtarych wutrobach a dale twarjene nětkle, hdyž kelko chże potorhacź tuto kraleſtwo. K tutemu ſaměrej ßłużeſche tež roſprawa, kotraż bu nam podata wo wulkim ſjědźe evangelſkeje żónſkeje młodźiny w Bremenju w ßwjatkownym tydźenju. Bě tam jich pſches zyły tydźeń na 3 000 młodych holzow a wodźerjow a wodźerkow ſhromadźenych k pilnemu dźěłu a ſaměry tuteho dźěła, a na jenym dnju, njedźelu po ßwjatkach, ßo ſ tutym 3 000 hiſchcże ſjednocźichu na 6 000 młodych holzow ſ bliżſcheje a dalſcheje wokoliny Bremena k móznemu ſhromadnemu wuſtupej. Tam je ßo móznje ſaſběhnył ſ nowa tón hłóß, kotryż nětk tu w naſchej Łużizy dale klinczeſche a ßo ſ nowa ſaſběhny:

Pod kſchižnej korhoju,
Sso ſtupcże hromadu!

Wěmy, kak cźežko to nětkle, tež nětk cźinicź tole! Cźežko to hižo tež huſto doſcź wot doma a ſchule ßem, a k temu ßwět a żiwjenje a wobſtejnoſcże! A hdyž niz wſchitke, jich wjele pak budźeja a ßu cźinjerki, a ſpomozu tohole ſhromadneho dźěła. Kak pak tam, hdźež ßo niczo njeſtawa ſa tole woßebite?! To ſchtoż pſched lětami dobre bě, njedoßaha dźenża wjazy! A tež pſched lětami by to hižo lěpje było, by-li ßo wjazy ſtawało! —

Sſłowa wuklinczachu, ſpěwy doklinczachu: Wyſkazy ſynk ſmutskneho ſawjeßelenja a ſahorjenja klinczi dale. Žórko Sprewje je na poł wuſknyło, je woßłabnyło a ßnadź ras ſaprahuje, tuto žórko żiweje wody — Jeſuß — woſtawa a wokſchewja a poßylnja, a, kiž ſ njeho pijeja, wocžerſtweja a dobywaja:

„Sso bliži dobycże,
Tuž wudźerž bědźenje!
Tam króna kiwa ſ wyßoka,
Do wěcžnoh' żiwjenja!“ —

Cźiſchiny rjaneje Walddorfſkeje zyrkwje naß wobda. Mějachmy hiſchcże cźaßa hacź k poßlednjemu cźahej. Tuž běchmy duzy na kěrchow ſaſtupili do Božeho domu: Cźicha nutrnoſcź! Cźiche modlenje! A wutroba ßo wotewri a ſpěwaſche ſ hłoßom a ßo modleſche. Kak wabi to k nutrnoſcźi a k poklakowanju, hdyž to po cźichej nutrnoſcźi ßo wſchitzy ſ hłoßom modla Knjesowu modlitwu! To tak rad a lubje wuprajiſch: „Wótcże naſch, kiž ßy w njebjeßach!“ a to ſ wutrobnej wěſtoſcźu prajiſch to wulke hamjeń: „Pſchetoż twoje je to kraleſtwo a ta móz a ta cźeſcź hacź do wěcžnoſcże. Hamjeń.“ —

Do Eibawy dele ſaklinczachu hiſcheze ras naſche wjecžorne khěrluſche pſches wjecžor, kotryż ßej nóz witaſche. Cźmiczka drje wonkach w ſtwórbje, tola w naß bě to ßwětło a w naß to wjeßele! Bóh Knjes jo nam ſdźerž a ſcźiń nam naſchu młodźinu, żónſku a mużſku, tajku, kotraż wě ßo wjeßelicź w tym Knjeſu a ßo tohodla tež wjeßelicź w żiwjenju a ſaßo tohodla wě dopjelnjecź nadawki a pſchiłuſchnoſcże, kotraż tohodla tež wobſteji we wſchěch wojowanja tuteho żiwjenja a cźaßa.

„Ach khwataj tola, młodźina!
Hlaj, Jeſuß je cźi daty!
Spſchah twjerdy, hrěſchny ſatana,
Tón wot tebje budź wſaty!
Ssy żiwa hiſchcże w hnadże?
Stań, połodnjo je bliſko cźi!“ **K. W.**

(Zionſke hł. 250.)

M. w R. ſa 8. p. Tr. — **Mr.** w **B.** ſa 9. p. Tr.

Samolwity redaktor: farař Mjeńwa w Bukezach.

Cźišło 31.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin 2. auguſta 1925 Bautzen

Cźiſchcź a nakład Smolerjez knihicźiſchcźarnje a knihaŕnje ſap. druźſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaćźi na měſaz 15 ſtotych pjenjezkow.

8. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Pſalm 1.

Njewěra abo wěra — ſchto budźe dobycź? Njewidźiſch wojowanje mjes tutymaj mozomaj w naſchim cźaſu? Na jenej ſtronje wojuje njewěra ſ wulkim wójſkom pſchiwiſowarjow: njewěrjazy w fabrikach, we wobkhodach, w towaŕſtwach, hdźež ſwoje ſměchi ſe wſchěm, ſchtoż je nam ſwjate cźěrja. Pſchecźiwo njewěrje wěra wojuje, też ſaſo ſ wulkim wójſkom budźerjow. Hdyž wuſnawarjo naſcheho Knjeſa ſo w kſcheſcźanſkich towaŕſtwach a ſjednocźenſtach ſhromadźuja, hdyž nowe ſrědki a pucźe pytaja, Boże ſłowo do luda pſchinjeſcź a njeje to dopokaſmo, ſo ſo wſchej mozu pſchecźiwo ſtaremu ſtemu njepſchecźelej wojuje. Na kotrej ſtronje budźe dobycźe? W ſjewjenju ſwj. Jana ſo nam powěda, ſo je arzyjandźel Michał ſe ſmijom wojował. Kak ſu wumělzy tuto běděenje wopiſali? Na wobliczu wobronjeneho jandźela leži njebjeſka jaſnoſcź. Dobycźeŕſka wěſtoſcź ſo ſ jeho wóczka błyſchcźi. S jenej nohu na hroſne ſwěriſko ſtupi, kotreź podarmo ſo wuwinycź pyta. Prawiza pak je hlebiju k ſmjertnemu ſtorkej poſběhnyła — wěſchcźenje ſa kóždе běděenje mjes njebjeſkimi a helſkimi mozami! To dobre dyrbi dobycź nad ſłym, wěra nad njewěru: „Naſcha wěra je to dobycźe, kotreź ſwět je pſchewinyła.“ A nětko daj ſo praſchecź, luby cźitarjo, na kotrej ſtronje chzeſch ty ſtacź: na ſtronje njewěry abo wěry? Měniſch ſnano, ſo njewěra tebje ſbožowniſcheho cźini hacź wěra? Ja njewěm žaneho pſchikkada, ſo by cźłowjek pſches njewěru ſbožowny a ſpokojny był, ale wjele pſchikkadow je, ſo je cźłowjek we wěrje wotpočźink, měr a ſbóžnoſcź namakał w žiwjenju a wumrjeczu. We wěrje je bohatſtwo, w njewěrje pak khudoba, we wěrje leża njebjeſa, w njewěrje pak hela. Tohodla wuſwol ſebi prawy pucź pſches žiwjenje! Njewuſwol ſebi ſchěroki pucź hrěcha, kiž drje ſ wopŕědka wabi, ale ſo we hłubinje ſkaženja ſkónczi. Wuſwol ſebi pucź dobreho a praweho, kiž drje je ſ wopŕědka wobcźežny, ale ſkónczнje ke kraſnemu kónzej wjedźe, k hnadźe pſched Bohom a cźłowjekami a k ſbóžnemu žiwjenju we wěcźnoſcźi. Njeſabudź ženje na poſlednje ſłowa naſcheho pſalma: „Tón Knjes ſnaja pucź prawych, ale pucź bjesbóžnych ſahinje.“ Tuž wſmi ſebi k wutrobje napominanje: Wuſwol ſebi praweho pucź pſches žiwjenje! Daj ſebi pokaſacź: 1. pucź bjesbóžnych — njekhodź po nim! 2. pucź pobożnych — njewopuſchcź jón! 3. Boži wuſud nad woběmaj — njeſabudź na to!

1. „Derje tomu cźłowjekej, kiž njekhodźi po radźe bjesbóžnych a njeſteji na drózy hrěſchnikow a njeſedźa na ſtole wuſměwzow“. Potajkim ſu hižo pſched lětſtyſazami tajzy ludźo byli, kajkichž je dźenſa hiſchcźe tak wjele a ſe ſwojej „mudroſcźu“ ſo hordźa. Wo „bjesbóžnych“ rěcźi pſalmiſta, potajkim wo tajkich, kiž ſu ſo wot Boha dawarja wſchitkich dobrych darow dźělili, kaž ſo ſaſłobjene dźěcźo wottorhnje wot nana, kiž tola jenoż ſ wutrobu derje ſ nim měni. Drje bjebóžni tuto mjeno radźi ſłyſchecź njechadźa. Woni trjebaju radſcho zuſe ſłowo „atheiſta“, dokelž měnja, ſo to woſebniſcho a wucźeniſcho klincźi. Ale we naſchej rěcźi ſłowo „atheiſta“ niczo druhe njewoſnamja hacź „bjesbóžny“ a wěſcźe pſchezo tak woſtanje, ſo tuto ſłowo ſa nikoho žana cźeſcź njeje. Dale rěcźi pſalmiſta wo „hrěſchnikach“. Drje wěmy, ſo ſmy wſchitzy hrěſchniczy a teje khwalby nimamy, kotruž dyrbjeli na Bosy měcź. Ale tola je pſchezo hiſchcźe rozdźěl mjes hrěſchnikami a hrěſchnikami. Tu ſu tajzy měnjeni, kiž ſ połnym wjedźenjom a wotpohladom to cźinja, ſchtoż je pſche-

cźiwo Bożej woli, ale tohodla też Bohu hrosnoscź žu. A hdyž je skónczńje hischcźe wo „wužměwzach“ rěcź — ow kak wjele wužměwzow je dźenža hischcźe we městach a na wsach, w fabrikach a korczmach, na dróhach a we wosach želesniznych. Wscho wyšoke a žwjate žo wot nich do błóta cźahaju, dóniž budźa jónu ſ tschepotazej wutrobu spósnacź dyrbjecź: Bóh žo njeda sa žměch měcź.“ Njejžu też k tebi hižo tajzy tudy wopišani ludźo pschistupili, so bychu tebje wot praweho pucźa wotwjedli? Drje je nasch cźaš wulkich wunamakanjow a pokracźowanja we wschelakich wězach, ale tola je też nětko sły cźaš sa cźłowsku wutrobu, hdźež žu najwyschsche a najžwjecźische kubła cźłowjestwa w strasche a hdźež tak wjele njepschecźelskich mozow kschescźana wottorhacź pytaju wot teho jeneho, schtož je nusno. Něhdy žu starschi, wucźerjo, knótija žwojej woczi wotewrjenej měli, so njeby schkodował na žwojej duschi. Ale je schkitowazych murjow starschiskeho doma žu do žwěta wustupił. S tym žu strachi sa tebje rostke. Wužměwzy koło wokoło, kiž chzedźa se žłowom a pišmom, ſ wabjenjom a ſ hroženjom pytanja Božeho kralestwa w tebi podužycź. Dyrbi žo jim radźicź, pola tebje žwoje wotpohlady dozpicź? Ně, wustup ſ rady bjesbóžnych, wotstup wot pucźa hrěschnikow, njewostań žedźo, hdźež wužměwzy žedźa. Hdźež niczo wo Božim žłowje njechadźa wědźecź, hdźež hanjaze a hanibne rěcźe wjedu, hdźež ſ hrěchom žwoje žorty cźerja, tam njepožłuchaj — wjele mjenje so by žam tajke hrosnoscźe žobucźinił. A hdy by tola ras pscheczźiwo žwojej woli žedźecź dyrbjał w tajkej radźe bjesbóžnych, w žrjedźisnje wužměwzow — měj khrobłoscź, dobre wusnacźe wotpołožicź, so bychu wužměwzy sahańbjeni byli a wotmjelkli. Ty žu w žwětnych stawisnach wo generalu Ziethen žłyschał. Wěsch ty też, kak je žo tutón Ziethen ras w radźe wužměwzow sadźerżał? Něhdy běsche pruski kral Bjedrich II. jeho Cźichi pjatk na hosczinu pscheproszył. Ziethen žo samolwi, so njemóže pschińcź, dokelž je swucźeny, Cźichi pjatk k Božemu blidu hicź. Jako pschichodny krócź sažo pschi kralowym blidźe žedźesche, cźinjesche kral wužměschenske, wot žmjecźa pschitomnych pschewodźane pschispomnjenja wo Božim žwj. wotkasanju. Ziethen pak tschažesche žwoju schědźiwu hłowu a dźesche: „Wascha Majestoscź wě, so žo we wójnje žaneho stracha njejžym bojał a so žym wschudźom, hdźež běsche nusno, žwoje žiwjenje sa Waš a wótzny kraj“ swažił. Tuto smyšlenje nje dźenža hischcźe wobknježi a hdyž je wužitne a Wy pschikasacźe, położu moju schědźiwu hłowu pošłuschny k Waschimaj nohomaj. Ale jedyn je wysche naš, tón je wjazy dyžli Wy a ja, wjazy dyžli wschitzy cźłowjekojo, to je Sbóžnik a Wumožnik žwěta, kiž je naš wschitkich je žwojej krwju droho wukupił. Tutoho žwjateho njedam pschimacź a hanicź, pschetož na nim moja wěra, mój troscht a moja nadźija w žiwjenju a žmjercźi wotpocźuja. W mozy tuteje wěry je Wasche wójsko khroble a smužicźe wojowało a dobyło. Hdyž Wascha Majestoscź tutu wěru podryje, podryje žo też derjemecźe kraja. To je sawěscźe wěrno; niczo sa sło!“ Pšches tute jadriwe žłowa bu kral widomnje sapschijaty. Wón Ziethenej ruku sawda a dźesche: „Sbožowny Ziethen! O so mohł też ja tak wěricź. Ja mam wschu cźescź pšched Waschej wěru. Dźerżcźe ju krucźe, wono žo wjazy stacź ujebudźe.“ Haj, luby kschescźano, tak wustup też ty pschecźiwo wschenku bjesbóžnemu waschnju!

2. Wot pucźa bjesbóžnych žo dźěli pucź pobožnych. Cźěmnoscź a žwětło žo hromadźe njesnježetej. Schtóž chze prawe Boże dźěcźo bycź, dźěcźo žwětła, tón nježmě khodźicź po radźe bjesbóžnych, ani stupicź na pucź hrěschnikow ani žydacź na stole wužměwzow. Psalmista nam nětko wobras žiwjenja pobožneho podawa. Boże dźěcźo ma luboscź k sakonju teho Knjesa a myšli na jeho sakoń wodnjo a w nozy a cźini po pschikasni, kotruž běsche Bóh Josuej dał: „Njech njepschińdu knihi sakonja wot twojeho rta, ale pytaj w nich wodnjo a w nozy, so by dźerżał a cźinił zyle po tym, schtož je w nich napišane.“ (Josua 1, 89.) Židowski spitzacźel Jesus je tohodla też pobožnym w Israelu rjane žwědcźenje dał: „Najwyschscha staroscź w Israelu bě, dźěcźi derje wocźahnycź. Jim bu sakoń mohł rjez do wutroby sapišany, so, hdyž buchu po sakonju praschane, jón tak derje snajachu, kaž žwoje mjeno.“ Ow, so by tola też sakoń žwojeho Boha niz jenož we hłowje, ale też we wutrobje měł jako prawidło žwojeho zyłeho žiwjenja! A jako kschescźan nimasch jenož sakoń, ale też evangelij, wješołu powěscź wo Božej hnadźe w Khrystušu. Hori žo twoja wutroba, hdyž tajku hnadnu powěscź žłyschisch? Njedyrbi tebi wješele a radoscź bycź, evangelij cźitacź a w nim žo wobhonicź, so by žwojeho sboža pschezo wěscźischi był? A k cźitanju njech žo pschisamknje wuknjenje. Njech žu kražne hróncźka biblije też twoji pschewodźerjo w žiwjenju, so tebje w hodźinach spytowanja požylnuja, w cźažach tyschnoscźe troschtuja, wot pucźa sabludźenja tebje wróczo wjedu a też w poždlednjej hodźinzy tebje hischcźe wobsboża. Cźim lubscho pak Boże žłowo masch, cźim lubschi budźe tebi też Boži dom, w kotrymž žo tebi sakoń a evangelij cźistej a prawej pschipowjedataj; cźim žwěrnischo budźesch žo też dźerżecź k Božemu žwj. wotkasanju, w kotrymž budźesch žohnowanja Jesušowoje wumožerskeje žmjercźe dźělomny. Luboscź k Božemu žłowu pak też k wješelemu wusnaczu cźěri. Pobožny ma luboscź k sakonju teho Knjesa a myšli na jeho sakoń wodnjo a w nozy. Haj, cźehož je wutroba polna, to dźe pšches rt, kaž je žwj. Pawoł rospišał: „Ja wěrju, tohodla rěcźu ja.“ Kóždy kschescźan ma nadawk, sa žwoju wěru žwědcźenje wotpołožicź. Schtóž ſ wutroby wěri, dyrbi też w prawym cźažu prawe wusnacźe žwojeje wěry namakacź wjedźecź, tón nježmě němy wostacź, hdyž sły žwět wokoło njeho to žwjate pschima. Runje nětko, hdźež je njewěra we wschěch stawach wulka, je tajka rěcźaza wěra nusna a hdyž žo něhdy w cźažach pscheszěhanja tak wjele njebojasnych wusnawarjow namakasche — też nětko nježmědźa pobrachowacź. Wěrjazy młodźenz ma wustupicź, hdyž jeho towarschojo ſ lestrowazymi žłowami žo wulzy cźinja. Wěrjazy muž ma rěcźecź, hdyž jeho žobudźěłacźerjo žwoju wopacźnu mudroscź rosscherja. Wěrjaza žona ma rěcźecź, hdyž njecha mandźelski wo Božim žłowje a Božim wotkasanju niczo wědźecź. K tajkemu rěcźenju njeje dołhe roswucźowanje nusne, jenož jene je nusno: domach bycź w bibliji. Schtóž žwoju bibliju snaje, toho wěrypolne žwědcźenje budźe žohnowane. Jenož na jeneho muža chzu ja tebje dźenža dopomnicź, na naschego Luthera, kiž je pšches móz Božeho žłowa žo sczinił tón rjek, kotrehož mjeno nihdy njeschinje. Hlej, dwaj pucźaj tebi dźenža pokasuju. Kotry chzesch žebi wuswolicź? Pucź bjesbóžnych? Njekhodź po nim! Pucź pobožnych w khodźenju sa Jesušom? Njewopuschcź jón!

3. Kak Bóh wo woběmaj pucźomaj žudźi? „Tón Knjes snaje pucź prawych, ale pucź bjesbóžnych sahinje. Tak po Božej woli taj dwaj wschelakaj pucźaj też zyle wschelaki kónz namakataj. Pucź prawych pšches Božu hnadu w Khrystušu k dobremu kónzej wjedźe. Pobožny je jako drjewo, płodźene pschi wódnych rěkach. Njeje wješele, tajki strowy pschi wodźe žadźeny schtom widźecź, kak w nalěcźu ſ kopjenami a kcźenjemi žo pyschi a w nasynje kražne płody nješe? Tak je sa naš kschescźanow Boże žłowo ta studnicźka, kotraž naš cźerstwych a wješelych sdźerži hacź do staroby, kotrež naš we wschitkich pscheměnjenjach žiwjenja pošylnjuje. Ja njewěm, schto pschichod tebi, luby cźitarjo, pschinješe. Ale to je wěste, hdyž žu mozy Božeho žłowa w tebi žiwe, potom móžesch też wschitkc horjo tyschnoscźe, wschitke wichory cźerpjenja dobycźeršzy pschewinycź, pschetož ty žy sakorjenjeny w płódnej roli a masch dobre žro w žebi. Ty žłuschesch k tym prawym, wo kotrychž rěka: „Prawy budźe žo selenicź jako

palmowy ſchtom, wón ßo budże rosroſcź jako zedrowe drjewo na Libanonje." (Pſ. 92, 13.) Jeſußowa móz je w nich mózna.

Abo chzeſch radſcho k radże bjesbóßnych ßłuſchecź? Sstyſch Boži wußud: „Bjesbóßnych pucź ſahinje." Pſchetoż „bjesbóßni ßu jako pluwy, kotreż wětr rosmjeta". Njech ßo też khwilu wulzy cźinja, ſkónczńje póßłojo ßudżenja pſchińdu. Kak bórſy ßu pluwy rosmjetane, hdyż wětr pſches huno duje. Tak też bjesbóßni huſto nahle kónz bjeru hdyż ßwjaty a prawy Bóh ſe ßwojej wſchehomóznej ruku ſapſchimnje. Ty ſnajeſch kónz městow Sodom a Gomorrha, ſnajeſch kónz kralow Ahab a Belſazar, ty ſnajeſch wutupjenje města Jeruſalema. To běſche kónz ſe ſtróżenjom. Tak móże ßo też dżenßa hiſchcże ßłowo dopjelnicź: „Ja ßym widżał bjesbóßneho, tón ſe ßwojej mozu druhich traſcheſche a rosſchěrjeſche ßo ſelenjeſche ßo jako lawrjenzowe drjewo. Jako ja nimo dźěch, hlaj, bě wón prjecź, ja ßo po nim praſchach, dha wón nihdże njeběſche knamakanju. (Pſ. 37, 35. 36.) Haj, bjesbóßnych pucź ſahinje, hižo tudy w cźaßnoſcźi, ale jónu też we wěcźnoſcźi, hdźeż chze Bóh kóždemu dacź po jeho ſkutkach a hdźeż budża bjesbóßni ſa wěcźnoſcź wuſamknjeni ſ woßady prawych. Tuż wuſwol ßebi prawy pucź pſches żiwjenje. Kotry je prawy pucź? Je to pucź bjesbóßnych, kiż ſahinje? Je to pucź prawych, kiż wobſteji? Ty ßebi prawe wotmolwjenje daſch, ſpominajo na wußud, kotryż Bóh ßam nad woběmaj pucźomaj wupraji. Niż pucź bjesbóßnych ßebi wuſtwolicź, ale pucź prawych, ſo ßo cźi derje pójdże tu cźaßnje a tam wěcźnje. Hamjeń.

50lětny jubilej „Hłowneje ſkhadżowańki" 8.—10. auguſta 1925 w Khróſcźizach.

Pod cźeſtnym protektorſtwom wyßokódoſtojneho knjeſa ſararja Jakuba Schewcźika w Khróſcźizach.

Cźeſcźeni cźitarjo, cźeſcźene cźitarki cźaßopiſa „Pomhaj Bóh"! W kóždem lěcźe we wulkich próſdninach wuhotuje ßerbſke ſtudentſtwo ßwoju „Hłownu ſkhadżowanku". W kóždem lěcźe we druhej wóßy. Tak někotra pſchecźelna ßerbſka wjeſka běſche hižo ſ měſtnom ſkhadżowanja ßerbſkcho luda ſe ßwojim ſtudentſtwom. Lědma jedyn druhi narod waži ßebi tak jara ſtudentſke ßwjedżenje „Hłowne ſkhadżowanki", każ runje ßerbſki lud. Kak pyſchnje je kóżdy ras wjeß wupyſchena, kak hoſpodliwe ßu kóżdy ras ßerbſke ſtatoki. Sſerbſki lud pokaże ſ tym najlěpje, ſo ma ßwojich ſtudowazych rad. Tak je hacź do dżeńßniſcheho dnja było.

Lětßa pak dyrbja ßo tute pſchecźelſke poczahi woßebje woßebje woßwjeczicź. Je dźěń też lětßa zyle wurjadna „Hłowna ſkhadżowańka". Lětuſcha hłowna ſkhadżowanka je jubilejna. 50lětny jubilej poßwjeczi ßo w tutym lěcźe. Sſerbſke ſtudentſtwo je ßo rosßudźiło, tutón ßławny ſjěſd w Khróſcźizach woßławicź a to wot 8.—10. auguſta 1925.

Sſwjedżeńſki wubjerk je ſe wſchej ßwědomitoſcźu porjad ßwjedżeńſkeho ſjěſda ſeſtajał.

Knjes kubleŕ Kral w Khróſcźizach je ßerbſkemu ſtudentſtwu ßwoju ſahrodu ſa jubilej pſchewoſtajił.

Woßadnej ßerbſkej ſpěwarſkej towarſtwje Pancźiežanſka „Lipa" a Khróſcźanſka „Jednota" wuhotujetaj konzert.

Na ſahrodże hraje ßo też dźiwadła. Zyle woßebita, hiſchcże nihdże na zyłym ßwěcźe hrata, hra ßo pſchedſtaja. Hra je ſ pjera ſnateje ßerbſkeje ſpißowacźelki.

Póndźelu je wulět do Janſkeje kupjele. Na pucźu do tam pak wotkryje ßo wopomnjeńſka tafla na narodnym domje naſcheho ßławneho baßnika a ßobuſałożerja „Hłowneje ſkhadżowanki" Jakuba Cźiſchinſkeho w Kukowje.

S tym pak njeje lětuſchi bohaty program wucźerpany. Sſerbſke ſtudentſtwo chze a pſcheje ßebi, ſo by ſ jubilejneho ßwjedżenja manifeſtazija wuroſtła, najßylniſcha hacź do dżeńßniſcheho dnja.

Cźeſcźeni cźitarjo, cźeſcźene cźitarki, pſchińdźcże wſchitzy a wſchitke na 50lětny jubilej „Hłowneje ſkhadżowanki" njedźelu 9. auguſta 1925 do Khróſcźiz.

Kak dźiwnje Bóh tón Knjes pomha!

(Pokracźowanje.)

Běchu tam na walſkoryhjazej łódźi hižo wjazy tohajkow popadnyli. Tu runje ſaßo jenu na łódź ſcźeżechu. Pſchi tym ßo dohladachu, ſo na hižo na noſy rynczku ſ wokoja. Wſchitzy běchu wcźipni, ſchto to ſ rycźku. Cźiſchcźachu ßo tam wokoło tohajki; kóżdy chzyſche prěni bycź, ſhonicź, hdże a na kajkej łódźi je ptak hižo popadnjeny był.

Wokoj bě nješchto ras wokoło nohi ſwity, jón wotwiwſchi, ßo dohladachu, ſo bě tam wſchelake w małych pißmikach napißane. Wſcho njemóżachu wucźitacź, tola ſchtoż wucźitachu, bě dźiwne a ſdobom naſtróżaze. Stejeſche tam do wokoja ſaryte: „Pomoz ſa ſ łódźu ſnjeſboženych na Croſet!"

Rybakojo ſroſumichu, ſo je to wołanje ſe ßmjertneje nuſy, ſchtoż bě jim tohajka pſchinjeßła. Wjednik łódże ſnajeſche tute Croſet-kupy; wón roſpowěda hnydom ßwojim rybakam to najnuſniſche, ſchtoż wjedźeſche. Dyrbjeſche jim prajicź, ſo je to hłóß ſe ſtyſka połneje, drje ßmjertneje nuſy, dokelż tam na nahłych, próſdnych ſkaliſkach ani wukhowa pſched ßo ßurowjazymi njewjedrami ani ßrědkow ſa ſeżiwjenja njeje.

Kapitan njemějeſche też żaneho rukowanja ſa to, ſo ßu ſnjeſboženi hiſchcże żiwi. Bě tola jara lohzy móżno, ſo ßu hižo dawno morwi. Nichtó njemóżeſche prajicź, kak dołho tohajka hižo ſ rynczku wokoło lětaſche; běchu drje ju tola zyle mkodu na Croſet-kupach popadnyli a ſ rynczku ſaßo puſchcźili. Ssamo, hdyż to hakle pſched měßazom abo diwaj běſche, móżeſche wſcha pomoz podarmo bycź. Hdyż běchu hižo tehdy ſnjeſboženi w tak wulkej nuſy byli, bě drje jich nětko dawno hižo njewjedro, woda, hłód, ſyma, khoroſcź morika a jich tak wot wſchěch ſtrachow a cźěßnoſcźow wußwobodźika!

Tola — njedźiwajo dale na dołhe tak a hinak, roßßudźi ßo kapitan, pomhacź, pomhacź pytacź, wſcho jene hacź pſcheposłże abo niz. S tym ſjewi, ſo měješche wutrobu, kotraż bliżſcheho lubuje. Chzyſche ſnajmjeńſcha wſcho cźinicź, ſchtoż měješche jako ſchcheſcźijan nadawkow a pſchißłuſchnoſcźow. — Dobry to pſchikład — a ſ dobom wobſkórżba pſchecźiwo tym wſchitkim, — a tych je jich doſcź! — kotſiż ßo pſchi małym a wulkim tak huſto wuręcźa ſ jenym: Pſchepoſłże! abo: Tola podarmo!

(Pokracźowanje.)

Bóh Knjes w ſtwórbje.

Huſto ßo ſetkaſch ſe ßłowami każ: „Pſchirodoſpytnik njemóże tola po prawom do Boha wěricź, dokelż namaka, ſo wſcho ßamo wot ßo naſtawa." Tak rěcźa cźi, kotſiż wěru ſhubichu, kotrymż wěra wolitwkny, kotrymż wěra wuſtudny. Wěmy, ſo trjebaſch jenoż ſ pobożnymi Sserbami pſches pola hicź, ſo by wußłyſchał ßławu, kotreż runje nawopak klincźa, każ: „To trjebaſch tola jeno do Božeje ſtwórby pohladacź, a ty widźiſch, ſo tu Bóh tón Knjes je, ſo wſchitko ſdżerżi, wjedże, wobſtara!"

Hdyż to cźi jeni tak a cźi druſy tak, je zyle wěſcże ſajimaze, ßłyſchecź jeneho wucźenza naſcheho moderneho cźaßa, kotryż ßo jako tajki ſaběra ſe ſtwórbu, pſchirodu a wſchitkim tym, ſchtoż wokoło naß a wyſche naß wohladmy. Jedyn tajki rěcźeſche nětk njedawno pſches Barliński radio jich tyßazam poßłucharjow ſe wſchěch kónczin a worſchtow němſkeho kraja. Bě to proſeßor

Mietke, wucžer pschi techniskej wyšokej schuli w Charlottenburku. Pschednoschowasche pšches schkrěžapar wo „Astrophažizy"; saběrasche žo potajkim s byczom hwězdow. W žwojim pschednoschku, pokasowasche woženbje na to, kak to ta maczišna, kotraž zyły wulki a schěroki žwět twori, wschudžom to žamužna, a kak dživne to, kak to te energije abo mozy, kotrež to nadeńdžesch, wschitke na jene a sa jene skutkuja. Mjes druhim žo něhdže takle wupraji:

„Kak wulki a nadobny dživ wulkeho wotpohlada a saměra stworjenja je, sjewi žo czi tak prawje, hdyž žebi rosmyšlujesch to, so žu maczišna a mozy a wscho wuskutkowanje mozow wschudžom jenajke a težame, njech to hladasch na to, schtož žo we atomach, tych najmjeńschich wotdžělkach wscheho bycza, stawa, njech na to, kak bywaja wjedžene njewuměrnje wulke hwězdy. Se rženjom a pocześcowanjom shibujeny žwojej koleni psched stworicželom wschěch wězow, kotryž je nam do naschich tak małych mozow tu móz sapokožił, tole wschitko spóznawacz. Sso pschesběhowaza tórnosc sda žo to bycz, hdyž my człowjekojo, kotsiž žmy tola próschk jeno w zykym wulkim žwěcze, chcemy něschto dowumórowacz wo stworjenju. Jenož makuschczy duchojo mózachu k tomu pscheženwědženju dóńcz, so móhli my człowjekojo se žwojim spóznaczom žo pschedobycz do najsnutsknischeho wscheho stworjenja. Njemóžu žo toho wostajicz, so njebych tu dopomnił na žłowa teho, kotryž bě tón najwjetschi a najwótrischi myslec sańdženeho lětstotka; to je Karl Friedrich Gauß, wjerch mjes wschěmi mathematikarjemi (t. r. wucženzami, kotsiž žo s liczbami a s wuliczenjom saběraju; žobu to najczežschche, schtož je). Gauß je prajił: „Mamy praschenja, na kotrež bych wjele radscho jene wotmolwjenje mohł hacz na mathematiske (t. r. na te, s kotrymiž žo tutón wucženz runje saběrasche). Tak bych rad měł wotmolwjenje na praschenja, kotrež swižuja s ethiku abo moralku (to je wuczba wo pózczitwosczach), abo na te, kotrež naš powucza wo tym, kak my stejimy k žwojemu Bohu, abo na te, kotrež nam něschto praja wo naschim wotžudže a naschim pschichodže. Mi to wo to njeńdže, hacz ma hwězda Saturn 5 abo 7 měžazow; ně, je tu něschto wysche hischcze na tutym wulkim žwěcze. Hacz je dusha 80 lět abo 80 000 000 lět žiwa, to je tola jenož jena wotstorczeńka njedobreho (Galgenfrist), hdyž dyrbi tola wumrěcz a sańcz. By tola ras tón wokomik dóschoł, so njeby wjazy była! Tohodla žym nusowany, žebi na to myslicz, — a so to tež bjes kruteho wědomnostneho dopokasa wjele druheho žwědczicz, — so je tu nimo tutoho materielneho žwěta (t. r. nimo toho žwěta widomneje, sapschijomneje maczišny) hischcze druhi zyle duchowny žwět, kotryž je runje tak wschelakory kaž tón, w kotrymž žmy žiwi; a na tutym dyrbimy my dželomni bycz!" —

Je to sa jich wjele, haj sa jich wschěch, kotsiž žu tute žłowa a wusnacza dweju snamjeniteju wucženzow pschirody s tutoho a se sańdženeho lětstotka žłyscheli, něschto jara powucžaze było, a drje też žudžaze a sažudžaze. Tak někotry žamolwólny materialista, kotryž spokojenje jenož w semskim a sachodnym pyta, je žnadz žo pschi tym postróził a žnadz nětk pschepytuje žebje žameho, hacz žnadz njeby w žebi też něschto nadeschoł, schtož je wjazy hacz semja a hnój, s kotrymž žo semja hnoji. Naš wschěch pak zyle wěsce swježeli, so runje w naschim tak do materielneho, do sachodneho sanurjenym czažu tajki wucženz na tajke waschnje žwědczi sa wěru do Boha. A so žo to stanje na tutej notwotarskej klětzy radija abo schkrěžaparja, je tohorunja swježelaze, dokelž tak tuto žwědczenje wucho a Bóh daj, też wutrobu a žwědomjo tajkich trjechi, kotsiž žo ženje wjaz do Božeho domu njenamakaja, kotsiž žane Boże žłowo a prědowanje wjazy njeczitaja.

Ale to njeje wscho! Też my dyrbimy tajzy žwědkojo bycz psched druhimi, woženbje też psched njewěrjazymi a małowěrjazymi! A hdyž ty njemóžesch rěczecz s klětki radija, je czi tola twój dom a dwór, twoja wješ a woženda, to městno, hdžež dželasch, tajka klětka, na kotrejž móžesch a dyrbisch žwědczicz se žłowom a skutkom wo tej wulkej, wobsbožazej wěrnosczi: My mamy jeneho Boha, a tutón je nasch Wótz w Jesušu Khrystušu, naschim Sbóžniku! K. W.

Zyrkej a stat.

Němski žejm je sa kulturelne dželа 1 000 000 hriwnow pschiswolił. S tutych wobkhowa žebi 10. dżěl stat, so by je po žwojej woli, hdžež nusa, pschiswolił; te 900 000 hriwnow pschiswola žo evangelskim zyrkwjam, katolskej zyrkwi a sjednoczenym synagogam, t. r. Židam, kóždy poddżěl žo wobliczi po stawach jenotliwych wěruwusnacza. Njech też tuta summa wjele nje je sa telko wudawkow a telko dželа, sapoczatk je tola sažo czinjeny s tym, so stat dżělo zyrkwjow pschipósnawa a podpjera. Sozialdemokratojo běchu pschi tym namjetowali, też žwobodnym nabožnym sjednoczeństwam tule pomoz pschidżělicz; tola tole bu wotpokasane.

S bliska a s daloka.

Njedželu 9. augusta 1925 njewuhotuje žane žerbske towarstwo jedyn žwjedjeń. Kóžde žerbske towarstwo wobdżěli žo na 50lětnym jubileju „Hłowneje skhadżowanki" w Khróscżizach. Tam skhadżuje žo na tutym dnju zyły žerbski lud.

Czesczenym nehduschim skhadżowankarjam. (Wustudowanym Sserbam a Sserbowkam.) Lětuscha jubilejna shromadżizna skhadżowankarjow je hižo žobotu 8. žnjenża 1925 w 4 hodż. w Khróscżizach. Pschecżelnje pschepruschuje sarjadnistwo 50lětneje jub. Hłowneje skhadżowanki.

Lubijski zyrkwiny wokrjeż, woženbje Lubijska konferenza duchownych dżěla sa to, so by žo sa zyły wokrjeż sakožiło wožendne kopjeno.. Tute dyrbi tak wutworjene bycz, so žu prěnje tsi strony sa wschě wožendy jenajke, 4. strona pak žo jenotliwym wožendam pschewostaja sa jich wožendne powjescze. Ma-li jena woženda wjaz hcz 200 woteběrarjow, móże też woženbite napižmo dóstacz, n. pschk. „Gemeindeblatt für Ebersbach". Postajeny wubjerk je žo w tutej wězy s namjetami a s praschenjemi na zyrkwine prjódkstejerstwa wobroczik; wón chze s 1. novembrom s 1. czižkom sapoczecz. — To je sa naš Sserbow, woženbje pak sa žerbsku prědarsku konferenzu pohoń wjazy, wscho czinicz, so by žo nasche kopjeńko „Pomhaj Bóh" spěchowało.

Listowanje.

Sserbskim duchownym: Ssnadz ž m ě m — pschezo hischcze wobczeženy s zykym redaktorskim dżělom, — tak nasdala na to dopomnicz, so ma kóždy też nastawki a rosprawy sapóžłacz. Njemóžu žebi myslicz, so žo sa tak dołhi czaš we naschich wožendach nicžo stało njeje, schtož njeby pschihódne było sa nastawk a rosprawu sa naschich žerbskich czitarjow. Tak khuduschke tola nasche žiwjenje hischcze njeje! Ssu tola wožendy n. pschk. swony poženjeczike, sa młodżinu to a tamne wuhotowake atd. Tuž potajkim!?

Farar **Wyrgacz.**

Mr. w B. sa 9. po žwj. Tr.

Samolwity redaktor: farar M j e ć w a w Bukezach.

Cžißło 32.

Pomhaj Bóh!

Łětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će.

Sserbſke njedźelſke lopjeno.

Budyſchin **9. auguſta 1925** **Bautzen**

Cžiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicžiſchcźernje a knihaŕnje ſap. družſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaći na měšaz 15 ſtotych pjenjezkow.

9. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Wſchitko je waſche, wy pak ſcże Khryſtußowi, tak ßwj. Pawo: Korinthiſkim piſche. Po tutym ßłowje dyrbi kſcheſcźan ſe wſchitkeho, ſchtoż widźi a nadeńdże, ſe ſtwórby a žiwjenja, ſa ßwoje duchowne žiwjenje wuknycź. Schtom, kiž ſ bohatymi płodami ßwojeho ſtworiczela khwali, naß ſahanibja, ßmy-li khudźi na tajkich płodach. Schkowroncžk, kotryž ßo wjeßele spěwajo k njebju poſběhuje, naß napomina: ſpěwajcże, cžeſcże, khwalcże też Knjeſa. Stadło, kotreż ſwólniwje ſa ßwojim paſtyrjom dźe, hdźežkuli jo wjedźe, je nam ſ pſchikładom, ſo mamy też wutrajnje ſa naſchim Sbóžnikom ßledźicź. Pczołka, kotraž wě, ßamo ſ jědojtych kcźenjow ſtrowy měd zyzacź, nam pokaże, ſo móżemy też wot hrěſchnikow a jich bjesbóżneho ſadźerżenja ſa ßwoje prawe ſadźerżenje něſchto nawuknycź. Tak też Jeſuß w dźenßniſchim ſcźenju nam njeprawego ſaſtojnika pſchedſtaja, ſo bychmy ßebi ſ jeho ſadźerżenja pſchikład wſali. W kajkim naſtupanju? Schto mamy wot njeho wuknycź? Trojake. Rospomń ßebi, kak ſ tobu ſteji, ſchto na tebje cžaka, ſchto maſch tohodla cžinicź.

1. Njeprawy ſaſtojnik ßebi ßwoje dotalne ſadźerżenje roſpominawſchi jaßnje widźi, kak ſ nim ſteji. Pſched ßwojim knjeſom wobſkorżeny, ſo je jeho kubło pſcheczinił, njeſpyta ßo ſamołwjecź a to wobſkorżowanje jako wopacżne wotpokaſacź. Ssebi ßam praji, ſo je ßwojeho knjeſa wujebał, wot najeńkow wjazy żadał, hacź je wotedawał, a ſbytk ſa ßebje ſkhował, ſo njeje hódny, dale ſa ſaſtojnika bycź.

Też my ſtejimy w ßłużbje bohateho knjeſa, ßmy ſaſtojnizy naſcheho Boha. Kak ßmy ßwoje ſaſtojnſtwo wukonjeli? Ssmy też wobſkorżeni, jako bychmy jeho kubła pſcheczinili? Ssnano prajiſch: ja njeißym mi dowěrjene pjenjeſy pſchekſchiwił aby k ßwojemu lěpſchemu pſchetrjebał, każ mnoſy cžinja; cźi ßwoje khłoſtanje ſ połnym prawom dóſtanu; ja njeißym tajki pſcheczinjak, kotryż je ßwoje namrěte kubła na kniczonnych łóſchtach rosbrojił; teho jeho ßamßne dźěcźi wobſkorżuja, ſo je pſches ßwoju njerodu je do hubjeńſtwa pſchinjeßł; ja też njeißym tajki łakomny ſkupz, kotryż każ ſmij na ßwojich pjenjeſach ßedźi a nikomu niczo njepopſcheje; teho njech ſdychowanje hłódnych a khudych wobſkorżuja, moje heßło je: dobrotu cžinicź a wudźělicź njeſapomńcże, pſchetoż tajke wopory ſpodobaju ßo Bohu derje; moje ßwědomnje je w tutym naſtupanju cžiſte.

Ale, mój luby, kiž takle rěcžiſch, ty ſapomniſch, ſo ßu też mozy a cžaß, cźełko a duſcha, ſakoń a evangelion a wſchitke duchowne dary kubła, wot Boha nam dowěrjene, ſo bychmy ſ nimi wikowali. Schtó je wſchitke ßwoje mozy do ßłużby ßwojeho Boha ſtajił a k Bożej cześcźi a k żohnowanju bliżſcheho nałożował? Schtó je ßwój cžaß ta k nałożował, ſo ßo njetrjebał żaneje ſkomdy kacź? Schtó je ſ cźełkom a ſ duſchu ſtajnje ßwojeho Knjeſa cześcźił, kiž je wobej droho wwukupił? Ssmy ſaſtojnizy na Božich potajnſtwach, wſchitke kubła kſcheſcźanſkeje wěry ßu nam pſchepodate. Schtóż wot tutych kubłow ßwojemu Knjeſej żaneje danje njepſchinjeße; ſchtóż kſcheſcźan rěka, ale njeje jako kſcheſcźan żiwy; ſchtóż pucź żiwjenja ſnaje, ale po nim njekhodźi; ſchtóż duſchi ßwojeho bliżſcheho ſ tymi darami, kotreż je dóſtał, njeßłuži; ſchtóż je nan abo macź a ßwoje dźěcźi w bohabojaſnoſcźi njewocźehnje; ſchtóż je hoſpodaŕ abo hoſpoſa a w ßwojim domje na kſcheſcźijanſki porjad njedźerży: tón je kubła ßwojeho njebjeſkeho Knjeſa pſcheczinił, je njeprawy ſaſtojnik. Kelko wobſkorżerjow tu pſcheczíwo nam njewuſtupi! Sswědomnje, ſe ſpanja ſbudźene, nam naſche ſkomdźenje a pſche-

ſtupjenje wumjetuje; ßobuczłowjekoje, pſchecźiwo kotrymž ßmy ßo pſchehrěſchili, naß wobſkorżuja, Boži jandźeljo kiž ßu ßwědkojo naſcheho ſadźerżenja byli, naſche hrěchi pſched Boha njeßu. A tón, ſhoni hakle pſches druhich wo naſchej njeßwěrnoſcźi? Wón tola ßam wſchitko widźi, pſched nim njemóżeſch prěcź, ſchtoż ßy ſkomdźił a ſkucził. Tuž njeměj wopaczne měnjenje wo ßwojim dotalnym ſadźerżenju, dźi do ßo a pósnaj ßwoju njeßwěrnoſcź. Kaž tamny njeprawy ſaſtojnik rosponmí ßebi pak reż dale, ſchto na tebje cźaka.

2. Knjes ſaſtojnikej, jeho k ßebi ſawolawſchi, dźeſche: Cźiń rachnowanje wo ßwojim ſaſtojnſtwje, pſchetoż njebudźeſch móz dale ſa ſaſtojnika bycź. Tón pak tuto hroženje na lohke njebjerje, ale ßebi pſchemyßli, ſchto ma cźinicź, ſo by wukhow měł, hdyž jemu knjes ſaſtojnſtwo woſmje. So ßo to ſtanje, je jemu bjes diwła.

Ssy=li mudry, rospomní ßebi też, ſchto na tebje cźaka, ſo maſch wo ßwojim ſańdźenym żiwjenju ſamokwjenje dacź. Njeſßy hiſchcźe ženje ſacźuł, kak Knjes cźe k ßebi ſawoła? Hdyž ſwony wuſwonja ſo je ßobuſtaw twojeje woßady ßwój ſeńſki bě ſkóncził, abo hdyž pſhecźela k jeho poßlednemu wotpoczinkej pſchewodźiſch, njeßłyſchiſch tehdy, kak Knjes cźi pſchiwoła: My ßo dyrbimy wſchitzy ſjewicź pſched ßudnym ſtołom Kryſtußowym, ſo by kóżdy doſtał ſa tym, jako je cźinił pſchi cźełnym żiwjenju, njech je dobre abo ſle? Hdyž, luba ßobußotra, ßo cźi ſtraſchna hodźina bliži, w kotrejž żiwjenje maczerje na włózy wißa, a hdyž prjedy hiſchcźe k Boženu blidu dźeſch a tam cźi je, jako dyrbała wſchemu, ſchtoż widźiſch, boženje prajicź, jako njemohła dale myßlicź, hacź jeno na tutu hodźinu: njeßłyſchiſch, kak Knjes cźe pſched ßo ſawoła? Hdyž tebje, ßylny mużo, njenadźizy cźeźka khoroſcź nadpadnje a ßłaboſcź pſchezo bóle pſchiběra, ſo cźi myßl pſchińdźe: ty drje tola wjazy njeſtanjeſch, — njeßłyſchiſch, kak Knjes cźe k ßebi ſawoła? Hdyž twoje wkoßy ſchědźiwje a twoje mozy wotebjeraja, hdyž wſchitko w twojim żiwjenju na to pokaſuje, ſo ßo k wjecźoru pſchibliżuje a dźeń je ßo nakhilił, hdyž hižo cźełna kiproſcź cźe na to dopomina, ſchtoż je něhdy profeta Jeſaias kralej Hiskiaßej pſchiwołał: roskaż twojenu domej, pſchetoż ty budźeſch wumrěcź, a ujebudźeſch żiwy woſtacź, — njeßłyſchiſch, kak Knjes cźe k ßebi ſawoła? A ſchtoż wón tutemu ſawołanju pſchiſtaji, je pſchezo toßame: Schto to ßłyſchu wo tebi? Cźiń rachnowanje wo ßwojim ſaſtojnſtwje, pſchetoż njebudźeſch móz dale ſa ſaſtojnika bycź. Ach, hdyž Boži ßud ßo bliži, kelko potom na jene dobo ßwědomnje wě, ſchtoż Bóh też wě a tola njedyrbjał wědźecź! Ssmjercź je hrěchow mſda, tohodla też w ßmjercźi ßwoje ſaſtojnſtwo ſhubimy; wſchitzy bjes wuwſacźa ßwoje měſto, ßwoju ßłużbu wopuſchcźa. Njeje to ſpodźiwne: Kóżdy wě, ſo budźe wumrěcź, a tola jich telko myßl na wumrěcźe tak daloko hacź móżno wotſtorkuje, ßo na ßmjercź njepſchihotuje. To je njemudroſcź, kotraż ßo lohko ſ wucźom a ſubow kſchipjenjom ſkónczi. Mudry pak ßo praſcha: Schto mam cźinicź? Ssmjercźi njemóżu wuńcź, ßudej njemóżu wucźeknycź, ſchtoż ßym cźinił, njemóżu njecźinjene ſcźinicź, ſchto dyrbju cźinicź?

Tamny ſaſtojnik bórſy wotmołwjenje namaka: Wěm, ſchto chzu cźinicź, ſo bychu mje do ßwojich domow wſali, hdyž ßym ſe ſaſtojnſtwa wuſtorcźeny. To je tola też naſche żadanje. Sa ſbóżnym wobydlenjam pola naſcheho Wótza, ſa wěcźnymi hětami we njebjeſkim Jeruſalemje też naſcha nadźija ſteji. Kaž ßo ſprózny pucźowař wjeßeli, hdyž wjecźor dom nadeńdźe, w kotrymž pſchecźelniwi, hoſpodliwi ludźo jeho witaja, tak ßo też pobożny pucźowař k njebjeßam ſraduje, hdyž budźe ſ cźěmneje ßmjertneje nozy k ßwětłym njebjeſkim wobydlenjam njeßeny a ſbóżni jeho tam witaja. Wěſch dha ty, ſchto maſch cźinicź? Jako na Pětrowe ßwjatkowne prědowanje poßłucharjo naſtróżeni ßo praſcheja: Wy mużojo, lubi bratſja, ſchto mamy cźinicź? jim Pětr wotmołwi: Cźińcźe pokutu a dajcźe ßo kóżdy kſchcźicź na mjeno Jeſom Khryſta k wodawanju hrěchow, a jako jaſtnik w Filippi Pawołej a Siłaßej tſchepotajo k nohomaj padże a rjekny: Mojej knjeſaj, ſchto mam cźinicź, ſo budu ſbóżny? jemu dźeſchtaj: Wěř do Knjeſa Jeſom Khryſta, dha budźeſch ty a twój dom ſbóżny. A ty by njewědźał, ſchto maſch cźinicź? To by żałoſtna łża była, chzył=li ßo ſ tym wuwinowacź: ni to nichtó njeje prajił. Wot twojeje młodoſcźe ßem je cźi Khryſtuß pſched wocźi ſtajeny, kóżdu njedźelu maſch ſkładnoſcź, wo nim ßłyſchecź, tuž żaneho ſamołwjenja njeſměješch.

3. Ale pucź do njebjeß ſnacź, hiſchcźe njeje doſcź, ty dyrbiſch jón też hicź. Wukup tebi hiſchcźe ſpożcźeny cźaß ſa ßwój pſchichod! Njeprawy ſaſtojnik ma jenoż hiſchcźe maku khwilu kubła ßwojeho knjeſa w ruzy. Sſkużba je jemu wupołwjedźena, ma ſlicźbowanje wotpołożicź a ßwoje ſaſtojnſtwo ſłożicź, knjes jeho na żadyn pad dale w ßłużbje njewoſtaji. Tuž ßebi ßwoje wobſtejnoſcźe khutnje rospomina. Ssebi njepraji: To wſchak tak ſlě njebudźe, ſ módrym wóczkom hižo woteńdźeſch, knjes wěſcźe je ßobu rěcźecź da, dokelž tola bjes tebje bycź njemóże, — ně, ßwoje wóczko jeno na to ſłożuje, krótki cźaß, kotryž hiſchcźe ma, nałożicź, ßebi pſchecźelow dobycź ſa cźaßy, hdyž budźe tradacź. To wſchak na tajke waſchnje cźini, ſo prjedawſchej njeprawdoſcźi nowu pſchidawa. My bychmy prajili, ſo by dyrbjał ßo radſcho ßwojeje winy wuſnacź, radſcho kopacź a, hdyž to njemóże, radſcho proßycź. Ale njeſapomnímy, ſo mamy tu dźěcźo ßwěta pſched ßobu, kotreż ßo ſa Bożim ſakonjom njepraſcha. Schtoż mamy wot njeho wuknycź, je to, ſo mamy hnydom nowy pucź naſtupicź, cźaß wukupicź, prjedy hacź je pſchepoſdźe. K temu pak ßłuſcha, ſo też ſeńſke wobßedźenſtwo, pjenjeſy a kubło, do Bożeje ßłużby ſtajimy. Pſchecźelow mamy ßebi cźinicź ſ njeprawym mamonom. To wjazy rěka, hacź ſo potrjebliwemu khwatnje jałmożinu do ruki pſchißunjeſch. Wſchitko na ſmyßlenju leži, ſ kotrymž dawaſch. Móżeſch pſches dar druheho ſranicź, ſahanibicź, móżeſch dacź, ſo by ludźi wotbył město teho, ſo dyrbjał w nich khrobłoſcź ſbudżowacź a ßnano hiſchcźe wo něſchto lěpſche proßycź, dyžli wo cźaßnu pomoz. To je naſch nadawk, ſo mamy ßwojim ßobupucźowarjam ſ tymi darami, kotreż ßmy doſtali, pomoz a poßylnjenje bycź na pucźu ſ tuteje cźaßnoſcźe do ſbóżneje wěcźnoſcźe. Wjele pjenjes ßo njetrjebawſchi wot bohatych a khudych ſa kniczomne wěży rosbroji, a wuſtawy ſa ſkutki ſchcheſcźańſkeje luboſcźe, dźěła ſa miſſionſtwo mjes póhanami, ſa wěrybratrow w rosproſchenju ßu we wuſkoſcźach, dokelž pjenjeżne ßrědki njedoßahaja. Cźińmy ßebi tu pſchecźelow ſ njeprawym mamonom!

Saſtup do tamnych wěcźnych hětow żadyn druhi njewudźěli, khiba jenicźky naſch Knjes, ale ſo ßměmy tam tych, kiž ßu nam na ſemi luboſcź wopokaſali, powitacź, a ſo budźemy tam wot tych, kotrymž ßmy tu dobrotu cźinili, witani, to budźe woßebite njebjeſke wjeßele, kotreż Knjes tym ßwojim ſhotuje. Doſtanje ßo tebi junu też tuto wjeßele? Hamjeń. Lic. M. w B.

Pſchińdź Bożo, wěcźne ßłónzo! Sswěcź nam wſchěm we ßwěcźe!

Hłóß: Naſch Knjes tych ßwojich ſnaje.

Pój Bożo, wěcźne ßłónzo!
Sswěcź mi tu we ßwěcźe,
Mam tebje, dha mam ßwětło
We wſchěch mozach żałoſcźe —
Njech twoje pruhi ſhrěja,
Mi duſchu, wutrobu;
Bjes tebje duſche mrěja —
We tebi żiwe ßu!

Cžesćź, khwalbu, dźak Cźi dawam,
Mój Wótze njebjeski,
Daj, so twój sawostawam,
Scźel twoju pomoz mi,
Daj, so ßym kscheseźijan wěrny,
Nětk ſ zylej wutrobu.
Budź ty mi Wótcžez ßwěrny;
Wscho tebi porucžu.

Mi sdźerž a poßylń wěru,
Tu luboscź, nadźiju,
Njech ßłużu tebi ßwěru,
A bliższchom' ſ wutrobu.
Budź moja móz a ßylnosćź,
Mój schkit, měr, wjeßele!
Cźiń na mni wulku ßmilnosćź,
Daj mi to źiwjenje.

Wschě kubła twoja hnada,
Nam wudźěl bohacźe;
Wscho k tebi horje hlada,
Schtož dobroh' ducha je.
Dom twój budź kóźda hěta,
Twój dom budź wutroba.
Hdyž dźemy ſ teho ßwěta,
Wjedź ty naß do njebja.

My njeßmy hódni hnady,
A twojich dobrotow
Nam wodaj wschitke pady,
Spuschcź nam nasch wulki dołh,
O ßwjeßel, Božo wěcźny,
Naß ſ twojej pomozu,
Nam pschihotuj dom wótzny,
Dom wěcźny we njebju.

O Božo, budź nam hnadny,
Wschě hrěchi wodaj nam,
Daj wěcźnu sbóźnosćź ſ hnady,
Psches Jesom Khryſta tam,
We njebjeßach o Božo,
Cźe khwalicź budźemy!
Daj nam to wěcźne sbožo,
Ty nascha sbóźnosćź ßy!

O Božo twoja ßwěra,
Naß wschitkich sastara,
Naß dowjedź ßylna wěra,
Do wěcźnoh' źiwjenja,
We wěcźnym ßwětle twojim,
Pschi tebi daj bycź nam,
Tam dopomhaj wschěm ßwojim,
Pój, wjedź naß k njebjeßam.

J. W.

Kak dźiwnje Bóh tón Knjes pomha!

(Pokracźowanje.)

Tak wobrocźi ßwoju łódź, njedźiwajo na hubjene wjedro, ke kónczinam, w kotrychž Croſet-kupy leżachu. A wjedro pschińdźe jemu na pomoz — t. r. tón, kiž wětr wjedra wodźi, Bóh tón Knjes ßam. Hižo w nozy mjenujzy woßłabny wětr a nasajtra płowasche łódź pschi rjanym wjedrje a pschihódnym wětrje k Croſet-kupam. 24 hodźin posdźischo ßo dohladachu, kak ßo tute poczinachu w dalokosćźi psched nimi ſ morja posběhowacź.

Cźujemy drje wschitzy hromadźe, ſ kajkimi cźuczemi wschitzy ke kupam ſhladowachu, kotrymž ßo bóle a bóle bliżachu. Woßebje kapitan wobhladowasche ßebi ſe ßwojim dalokowidom kóźdu ſkału woßebje. Tola, tola — niczo njewohladachu, schtož by jim ſjewiło, so tam cźłowjekojo ßu — abo so ßu tam cźłwjekojo byli. Nihdźe żana khorhoj, żadyn kur, żane ſnamjo — żadyn cźłowjek! Skały a jenož skały, wyßoke a próſdne, a wokoło nich pluskotaze żołmy dalokeho morja!

Hižo chzyſche jim nadźija cźeknyeź, tu sawoła morjak, kotryž bě wyßoko horjekach na łódźi na ſtraži, — łódź jědźeſche runje wokoło poßlednjeje a to mjeńſcheje kupy: „Tamle khorhoj! khorhoj!“ Kak ßo to nadobo wschě hłowy tam wboroczichu, hdźeż morjak ſ ruku pokasowasche. Kak to wschitzy wocźi napinachu! Haj, tam ßmahowasche w powětrje khorhoj abo tola něschto, někajka lapa, kotruż běchu sa někajku żerdź pschicźinili.

„Hurrah! hurrah!“ ſaklinźa to po łódźi. Njech też hiſchcźe żaneho cźłowjeka njewohladachu, běchu ßebi wěſcźi, so tam, hdźeż je ßmahowaza khorhoj, też źiwi cźłowjekojo! Dobyczе na nuſy a ßmjercźi wyſkasche to ſ jich wutroby ſ tutym ſajuſkanjom. Niz pscheposdźe! Ně, hiſchcźe cźaßa doſcź! (Pokracźowanje.)

Skok wěry.

K mißionarej w Jndiſkej pschińdźe raz póhan, kiž bě psches jeho prědowanje ſnutsknje ſapſchimnjeny a ſbudźeny. Ach, ßym ſhubjeny, żaloſcźesche, ßym tak wulki hrěſchnik, najnjeduſchnischi njedocźink. A na to ſe ßwojeho źiwjenja zyłe paßmo ſłych ſkutkow a hrośnych wězow wupowjeda. Mißionar drje ßo na tajkej ſpowjedźi ſaſtróźi, a tola ßo też na njej ſwjeßeli. Nětko łód taje, ßebi myßli, nětko móże naléczo pschińcź; pluh ſakonja je tutu ſ njerjadom ſaroſcźenu rolu pschekamał a ßylſy pokuty ßu ju ſmehczile, tuž móżu ßymjo evangelija do njeje wußyeź. Pschecźelnje tohodła wbohoho troſchtuje: Twoje hrěchi ßu wſchak wulke a cźeżke, ale tebi móże ßo hiſchcźe pomhacź; na twoje praſchenja, ſchto měł cźinicź, ſo by pomoz dóſtał, ßwjate pißmo jaßnje wotmołwja: wěr do Knjesa Jeſom Khryſta, dha budźeſch ty a twój dom ſbóźny (jap. ſk. 16, 31); tak je Bóh ßwět lubował, ſo je ßwojeho jenicźkeho narodźeneho ßyna dał, so bychu wschitzy, kiž do njeho wěrja, ſhubjeni njebyli, ale wěcźne źiwjenje měli (Jan. 3, 16).

Tute ßłowa małeho ſcażiſchcźa na teho muża cźinja. Wěricź dyrbi mi pomhacź? rjekny; to dźě dawno hižom cźinju; wſchitko wěrju, ſchtož ßy mi wo Jeſußu prajił; wěrju też wſchennu, ſchtož w tych knihach ſteji, kotreż ßy mi dał; o, ſawěrnje njeßym dwělował abo njewěrjazy, ale ſacźuwam ſ mojeje wěry tak mało wużitka. Haj, luby pſcheczelo, dźeſche mißionar, ta wěra, kotruż maſch, hiſchcźe njeje prawa wěra; twoja wěra je jenož wěra we hłowje; we hłowje pak twój brach njetczi, ta je zyłe jaßna a ſtrowa, ale we wutrobje; do wutroby dyrbiſch prawu wěru hiſchcźe doſtacź, ſo by wuhoj a troſcht namakał. Ale kak móżu dha ſ wutrobu wěricź, wopraſcha ßo na to wbohi tyſchny, we wutrobje dźě jenož żaloſcź a bědu ſacźuwam.

Mißionar ßebi khwilu pſchemyßli, kak mohł tutu hłownu wuczbu wo wěrje dokładnje rozjaßnicź. Skónczńje to tak ſcźini: Myßl ßebi, ſo ßo twoja khěża pali, hdyž ßy runje horjekach na tſěſche. Po ſkhodźe wjazy dele njemóżeſch, dokelž ßo hižom pali; na haßu dele ſkocźicź, to też neńdźe, ty by ßo ſaraſył; wumóżazeho powjaſa też nimaſch, ſo mohł ßo po nim dele puſchczicź; njewěſch ßebi żaneje rady a dyrbiſch ſadwělujo kónz wſacź. Na jene dobo delekach wulki, ßylny muż ſteji a tebi pſchiwoła: Skocź dele do mojeju rukow a ßy wumóżeny! Ty ßo dlijiſch a komdźiſch, ale widźo jeho ßylnej ruzy a jadriwu poſtawu a jeho zyłe wěſte, dowěrjomne waſchnje, ſwěriſch ßebi khrobły ſkok do hłubiny, a

wón cże sapopadnje a sapschinnje, a ty stejisch wukhowany bje wscheje schkody psched nim. Hlaj, w runych wobstejnoscżach žy ty nětko. Kajtiž žy, njemóżesch wostacż, hewak sahinjesch. Jesuß psched tebje stupi a rjeknje: Pój do mojeju rukow, cżißń žo mi se wschěm, schtož žy a masch, na wutrobu, wopuschcż městno, hdżež nětko stejisch, a staj žo zyle na mnje a moju saßkužbu, tuž žy wumóżeny.

Tuto pschirunanje tyscheny srosynmi a směrowany woteńdże. Mr.

Zyrkej a stat.

Nowy zyrkwiny dawk na lěto 1925 sa Sakßku je wupißany; słożuje žo po najnowschich dokhodach, mjenujzy po tych lěta 1925. Ale runje to cżini dawkisběrarjam a zyrkwinym prjódkstejeństwam wjele dżěła, dokelž na podłożkach pobrachuje. Dosarjadowanje żada žebi cżaża; tuž je cżim nusniże, so wschitzy s najmjeńscha žwój nakhwilny zyrkwiny dawk, kotryž hižo dawno wupißany, saplacża — jeli so to hischcże njejßu; woßady trjebaja nusnje pjenjesy sa běżne wudawki.

Wschelke s bliska a s daloka.

Hłowna schadżowanka žerbskeje studowazeje młodżiny žwjecżi dżenża w Khróscżizach žwój 50 létny jubiilej. Tuž, schtóž to hischcże móże, žo njech dżenża a też jutse wobdżěli; studowazy žebi kóżdeho Sserba a kóżdu Sserbowku tam lubje witaju.

Wjedro bu se sańdżenej njedżelu 2. augusta, kotraž naš runje lětża po 11 létach tak jara dopomina na tamnu njedżelu 2. augusta 1914, traschaze sa žně. Schtož w popach stejesche, bu jara mokre, a schtož njebě poštyczene, bu smjetane a sawjercżane, tak so to luba nusa sa žyczkow. Lěto 1925 stejesche hacż žem wulzy jara pod wliwom njewjedrow, a wono to też hischcże dale tak budże. Praji žo tola wo tutym lěcże, so budżeja cżłowjekojo jara nastróżeni a tyscheni se wschelakimi sjewjenjemi wjedra, abo lěpje njewjedrow, do zyła naturskich mozow. Hacż žem je žo tuto wěscżenje dopjelnjało kóżdy měßaz s noweho, — a tuž drje to też dale hinak njebudże. Schto to cżinicż? Woßebje, schto ma ratać cżinicż? — Jenu pomoz wěm, kotraž jenož pomoz njeręka, ale też je, to je modlitwa, modlenje jenotliweho, zykleje woßady, zykeho luda. Tajke shromadne modlenje — ale wěrne, wutrobne, sprawne dyrbi bycż, — je pschezo móz a pschecżiwo wschemu móz, tak też w nusach, kotreż nam naturske mozy pschihotuja. Pschetož wysche nich tola pschezo hischcże tón jedyn, kotryž wětr a wjedra wodźi, a kschescżijenjo maja tola pschezo hischcże to žlubjenje, so s mozu wěry a wěrjazeje modlitwy hory pscheßadżeja. Tuž, to, schtož njewjedra cżinja, to je wołanje k modlenju, k tomu modlenju, w kotrymž dyrbjeli wschitzy hižo wot dawna žwěrni bycż, tón jenotliwy hacż tón zykk! Tuž žo stupcże hromadu k modlenju! —

S **Pruskeje.** Wyschschi presidenta Delnjeje Schleskeje je nowinarstwu rosestajenje pschepodał, kotreż dżiwa na njedostatk nascheho cżaża, kotryž žo wschudżom jewi, niż j+o w Schleskej: Sjawne sawjeżelenja a žwjedżenje. Wón je mjes druhim praji: Pycha a pyscheństwo, kotrejž so pschi tajkich wuhotowanjach pokasujetej, stej w jaßnym pschecżiwjenju tej wulkej nusy, tym hubjenym dróham, tym nusucżerpjazym sjawnym wustawam. S horliwosczu, s kotrejž towarstwa a sjednocżeństwa žwjedżenje hotuja, swižuja wopiłstwo, s kotrymž žo na haßach saßo bóle a huscżischo setkujesch, a njeskutki, kotreż cżłowjekojo pod wliwom alkohola, cżinja, a pschiběraze khorosczę ducha. Slutniwosczu, kotraž poczina ludźi saßo wabicż lutowacż, bywa haczena, wocżehnjenje młodżiny poczežene. — Na tole a druhe dżiwajo warnuje presidenta, psched tajkim zyle njepschihódnym spoczinanjom a napomina, so bychmy jednori byli a slutniwi s wuhotowanjom žwjedżenjow a na žwjedżenjach. — W tutym smyßle je město Kaltenkirchen pschi Delnim Rheinom tyßazlětny žwjedżeń „žwjecżiło“. Město toho, so wone wulke žwjedżenje a wuhotowanja žwjecżi, twari 10 bydlenjow, kotreż po cżaßu tym, kiž we nich bydla, zyle pschipadnu. Kóżde bydlenje směje też něschto sahrody. Tuto nowe žydleschczo budże „tyßazlětne žydleschczo“ mjenowane, a jnim drje je tyßazlětny žwjedżeń žobu najlěpje žwjecżeny. K. W.

W **Jerusalemje** ryja, kaž hižo ras pißachmy, sa sbytkami stareho Jersalema — abo po prawom mohł prajicż, starych Jerusalemow, dokelž tola město Jerusalem na wjaz krócż wupuscżene a skónzowane. — Je žo s nowa poradżiło, wschelake sbytki namakacż, wurycż a wotkrycż! Tak ryja nětkle woßebje sa tej tak mjenowanej „tsecżej murju“, kotraž w Jesußowym cżaßu žwjate město schkitasche. Pschi tym je žo poradżiło, wěżu wurycż, kotraž k poßylnjenju schkitazeje murje žłużesche. Wěso tu jenož saklad a sbytk murje wěże jenož namakachu, niz zylu wěżu. Wěża je s mózných kamjenjow natwarjena a je po wschěm sdacżu jara pschihódna była, město w Jesußowym cżaßu schkitacż. Dróbnischich powěscżow w tajkich wěżach a do zyła wo tutej muri, wot kotrejež žo nětk dołhi kónz wuryli, mamy Josephuża. Josephuß je židowski stawisnar a bě wokoło lěta 37 po Jesußowym narodże w Jerusalemje rodżeny. Jeho żiwjenja bě dżiwny. Bu wot rabbinow wukubłany, tak podobnje potajkim, kaž Saulus-Paulus. We wójnach Židow bě roskasował w Galilejskej. Tam bu we lěcże 67 wot Romjanow jaty. Po skónczenju wójny bě pschecżel Romjanow a bu stawisnar. Je žydom knihow „wo židowskej wójnje pißak, a dwazecżi knihow wo židowskim starożitnistwje“, a hischcże druhe, też žwój żiwjenjoběh. Wschě jeho knihe žu sa naß jara ważne a sajimaze, dokelž nam jara wjele s tamneho cżaża powědaja, schtož dyrbimy wjedżecż, so bychmy dorosumili wscho to, schtož biblija woßebje Nowy sakoń sapißuje. Josephuß je pod romskim khěžorom Tragunom wumrěł. K. W.

Nowinarstwo.

Nowinarstwo je s wójnu jara schkodowało. Tak něktraž-kuli nowina je sastała wukhadżecż. Dżenża je to saßo lěpje. Schkodowanja žu, s najmjeńscha s dżěła wurunane. Mamy jich w Němskej 3 152 nowinow. S tutych ma jich Pruska žama hižo 1 772, Bayerska 413, Württembergska 176, Saksa 232. We Barlinje wukhadżeja jich na 101, we Wrótsßławju, kotreż na druhim městnje steji, 19, potom scżěhuje Hamburk, Lipsk, Bremen. —

W lěcże 1883 wukhadżesche pjaty dżěl nowinow jenož junu sa tydżeń, kaž też na pschl. nasche „Sserbske Nowiny“, w lěcże 1914 něschto wjaz hacż 10. dżěl, w lěcże 1925 něschto wjaz hacż 20. dżěl. Kóżdy dżeń wukhadżesche w lěcże 1885 dobry pjaty dżěl wschěch nowinow, w lěcże 1914 schtyri dżeßatki a w lěcże 1925 nimale schěscż dżeßatkow wschěch nowin.

Tak žo rosscherja nowinarstwo, kotreż žu s połnym prawom mjenowali „wulkomóz“. A wulku móz ma tón, kotryž ma nowinarstwo. S teho scżěhuje, so dyrbi žo nabożne a zyrkwinske nowinarstwo spěchowacż se wschej mozu. To je žwjaty nadawk zyrkwje, woßadow khescżijanow. A Sserbam je daty tak dwójzy wulki žwjaty nadawk: spěchowacż a poßylnjowacż žerbske nabożne nowinarstwo, nasche „Pomhaj Bóh“ a nasch „Mißionski Poßoł“. To je nadawk jenotliweho, woßadow, žerbskeje prědarskeje konferenzy, žerbskeho swjasła.

Hacż my Sserbjo tu žwoje pschißłuschnoscże dopjelnjamy?

K. W.

Samolwity redaktor: farar Mjeńwa w Bukezach.

Cžißło 33.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 16. auguſta 1925 Bautzen

Cžiſchcź a nakład Smolerjez knihicžiſchcźerńnje a knihaŕnje ſap. druzſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadża kóždu ſobotu a płaczi na měßaz 15 ſtotych pjenjezkow.

10. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Daniel 6, 10:

Daniel mějeſche na ßwojej łubi wotewrjenc woknak Jeruſalemej.

Jeczi ßynojo Iſraelſzy ßedźachu pſchi wodach Babela a płakachu; w zuſym kraju na ſhubjenu a ſapuſczenu domiſnu ſpominachu. Też Daniel běſche mjes nimi a wón mějeſche woßebje cžeżki cžaß. Jeho wßyoke cžeſtne měſtno pola krala Dariußa, ſjednoczene ſ jeho njekhabłazej ßwěrnoſczu pſchecžiwo Bohu ßwojich wótzow, běſche hižom dawno ſawiſcź a hidźenje póhanſkich dwórnikow wubudźiło. Jeho mějachu woni we woczomaj, jako ſtaremu ßkabemu kralej pſchikaſnju wunuſowachu, ſo w běhu tſizeczi dnjow nichtó niczo wot Boha a cžłowjekow proßycź njeßmě, khiba wot krala ßameho. Danielowe žiwjenje běſche w ſtraſche. Jeho troſcht a jeho wukhowanje běſche wotewrjene wokno k Jeruſalemej. My wěmy, k cžomu wón jo trjebaſche. „Tu pſchińdźechu cži muzojo hromadźe“, tak cžitamy, „a namakachu Daniela, ſo ßo modleſche a Boha wutrobnje proſcheſche.“

Dźeßata njedźela po ßwjatej Trojizy też naß do modlitwy woła, a nam po Danielowym pſchikładze na wutrobu kładze:

Mějcźe wotewrjene wokna k Jeruſalemej!

I.

Jeruſalem — kajke dopomnjecźa tuto mjeno w naſchich wutrobach ſbudźuje! Jow bydleſche Melchiſedek, tamón potajnſtwa polny prjedyběžer naſcheho Knjeſa, kotryż Abrahama požohnowa; jomu woprowaſche Abraham ßwojeho jeniczkeho ßyna; jow knjeżeſche Davit ſ mozu, ßławniſchi pſches ßwoje pſalmy hacž pſches ßwoje ſtajnje dobywaze brónje; jow ſtejeſche tamón kraßny tempel, kotryż Salomo ſa ſnamjo zyrkwje poßwjeczi, kotraż dyrbjeſche jónu wſchitke ludy ſjednoczicź, ßo k Bohu w duchu a we prawdźe modlicź; jow najwjetſchi profetojo ſtareho ßluba prědowachu; jow najpobožniſchi mužojo ſ Iſraela krwawnu ßmjercź poczerpichu; jow ßu wſchitke te ßwjate měſtna, na kotrychż je Knjeſowa noha ſtała, kotreż je wón ſe ßwojimi ßylſami a ſe ßwojej krwju maczał, kotreż je na dnju Božeho ſtpicźa požohnował. Bjes Bethlehema žadyn Božodźěſczowy ſchtom, bjes Gethſemane žadyn troſcht w hubjeńſtwje, bjes Golgatha žane wumoženje. Jeruſalem a ßlubjeny kraj ſtaj nam rukowanje naſcheho wěcžneho ſboża, ſłota wěſtoſcź, ſo je nam prawdoſcź pſchihotowana, kotraż pſched Bohom płacźi. My ßo wo wſchědny khlěb prózujemy a wo ſeńſke wězy ßo ſtaramy — njeſapomńmy, ſo ma naſcha najprěńſcha a najwoßebniſcha ſtaroſcź bycź: kak budu ſbóžny, kak ßo pſched ßwojim Bohom prawy ſcžinju. Tuta ſtaroſcź je něhdy naſcheho Luthera na kolena cžißła; ſtyſkne wołanje w jeho wutrobje: Kak ſapoczny, ſo hnadneho Boha doſtanu? je jeho do klóſchtra cžěriko. Tam je wón nawuknył: Se ßylſami ßwoje hrěchi njewotmyjeſch — jich cžěmne blaki pſchezo ſaßo wuſtupuja; ſe ſapomnjenjom je njepohrjebaſch — we wěſtych cžaßach pohrjebane ſaßo ſ rowa ſtawaja; ſ dobrymi ſkutkami je ſe ßwěta njepſchinjeßeſch — naſche najlěpſche ſkutki ßu ſwonkach womaſane a ſrutskach wot cžerwjow pſchetoczene. W ſtyſku ßwojeje wutroby je Luther do Roma puczował, je po tamnym ßwjatym ſkhodźe na kolenomaj horje lězł; kaž ſ hłoßom hrimanja jemu pſchi tym we wutrobje klinczeſche: Prawy budźe ßwojeje wěry žiwy; měr, prawdoſcź, wón namakał njeje. Hakle jako w duchu do Jeruſalema puczowaſche, jako pod kſchižom ſtejeſche, jako ßwo-

jeho Sbóžnika, teho praweho, wumrjecź widźeſche, jako tſecźi artikel ſrosumicź nawukny: ja wěrju wodawanje hrěchow — dha bu jeho wutroba měrna a jeho duſcha wjeßoła. A k tajkemu wjeßelu, k tajkej wěſtoſcźi móżeſch też ty dóńcź, tak wěſcźe, hacź ßy też ty kcźeny, tak wěſcźe, hacź też tebi ßłowo wo kſchižowanym Sbóżniku ßłacźi, tak wěſcźe, hacź je też ſa tebje blido Bożeho wotkaſanja kryta; Gethſemane a Golgatha a wotewrjeny row we ſahrodźe Joſefa ſ Arimathiy tebi ſa to rukuja. Tuž měj wotewrjene wokno k Jeruſalemej!

II.

Wo Kapernaumje je naſch Sbóżnik prajił: „A ty, Kapernaumje, kiž ty ßy poſběhnjena hacź do njebjeß, ty budźeſch hacź do hele dele ſtorcźena.“ A kajki žałoßny ßud Boži je na Jeruſalemje dokonjany! „Kak je to měſto puſte, kiž bě polne luda. Je jako wudowa, kiž w nozy płacźe, ſo ji ßylſy po licach běža; kiž běſche kralowa mjes póhanami, dyrbi nětko ßłužicź“ — na facźaßowaze waſchnje je ßo tuto ßłowo Jeremiaßowe na Jeruſalemje dopjelniło něhdźe ſchtyrzecźi lět po tym, ſo běſche naſchcźuwany lud w Jeruſalemje, na k ßmjercźi ſaßudźeneho Sbóżnika ſhladujo, wołał: Jeho krej pſchińdź na naß a na naſche dźěcźi! Na wolijowej horje ſteji tón Knjes a wěſcźi, ßylſy we wocźomaj, Jeruſalemej jeho žałoßny woßud: Woni budźa tebje ſe ſchanzu wobſamknycź, na wſchěch ſtronach cźe tyſchicź a kamjeń na kamjenju njewoſtajicź, dokelž ty njejßy wopomniko w tutym twojim cźaßu, ſchto ßo k twojemu měrej hodźi.

Schto dha to běſche, ſchtož ßo k jich měrjej hodźeſche? Schto druhe, hacź to, ſo woni w Khryſtußu Jeſußu ßlubjeneho Meßiaßa, ßwojeho Sbóżnika ſpóſnachu, w kotrehož mjenje jeniczźy je ſboże a měr namakacź; ſo woni wot ßwojeho hordeho, ßamopraweho waſchnja wotſtupichu a ßo ke Knjeſej wobroczichu. Ale to běſche jich wina: woni Božu hnadu, jim tak ſchcźedrje ſkiczenu, ſazpiwachu a Knjeſa kraßnoſcźe, jim k ſbożu póßłaneho, na kſchiž pſchibichu. Kajka ſłóſcź, kajke ſaßlepjenje.

A naſch lud? Sswětło reformazije je mjes nami ſeſkhadźało; my mamy Boże ßłowo cźiſte a jaßne nětko hižo na ſchtyri ſta lět. Ale kak ßmy my židam podobni w njedźakowność pſchecźiwo Božej hnadźe, w hanibnym ſazpiwanju Bożeho ßłowa! Lěto wot lěta je kemſcherjow w Božich domach mjenje a hdźe ßu cźi, kotſiž we ßwojich domach wſchědny dźeń a njedźelu ſ pytanjom w pißmje a ſ modlenjom ßwjecźa? Kóždy lud a kóždy cźłowjek ma ßwój poſtajeny hnadny cźaß, to rěka cźaß, w kotrymž Bóh ßwoju hnadu poſkicźuje a w kotrymž móże cźłowjek Božu hnadu pſchiwſacź. Ale tutón cźaß ma, kaž kóždy cźaß, też ßwój kónz.

Tuž ſa kóždy lud, ja kóždeho cźłowjeka wokomik pſchińdźe, hdźež ßo Boża hnada wjazy njepoſkicźa a ßo też wjazy pſchiwſacź njehodźi, hdźež rěka — pſchepoſdźe.

Też naſch lud je dołhi bohaty cźaß Bożeho hnadneho domapytanja měł. Je jón trjebał? Ach, ßnano je naſch hnadny cźaß bórſy wotběžał!

A ty mój kſchesćźijano, kak ſ tobu ſteji? Kak dołho je twój hnadny cźaß hižom trał? Njejßy ty hižom dwacźecźi, tſicźecźi lět dołho cźehnjenje Bożeje hnady w ßebi ſacźuwał, dołho ßy ßo wobaral — ßy ßo ſkónczńje pſchewinycź dał?

Kak dołho ſmějeſch ty hiſchcźe ßwój hnadny cźaß? Wěſch ty to? Ssnano dźenża rěka: Nětko je ſpodobny cźaß, nětko je dźeń, teho Knjeſa! Ale jutſje — je pſchepoſdźe!

Ssnano tón Knjes dźenża na tebje płacźe a ſkorži: hdy by ty wjedźał!

Tuž měj wotewrjene wokno k Jeruſalemej a njech je ſ njeho hłóß modlenja ßłyſchecź: Njeſacźißń mje wot ßwojeho woblicźa a njewſmi ßwojeho ßwjateho ducha wote mnje!

III.

„Sapomnju ja tebje, Jeruſalemje, dha njech budźe mojeje prawizy ſapomnjene.“ Tak wuſnachu jecźi Iſraelſcy w Babelſkim jaſtwje. Móżemy my Jeruſalem ſapomnicź? Tón kraj, we kotrymž Knjeſowi wucźobnizy jeho kraßnoſcź widźachu jako jeniczkeho narodźeneho ßyna wot Wótza, měſtna jeho naroda, jeho dźiwow a wucźbow, měſtno, hdźež je wón pſched Pilatom ſtał, hdźež je pſched ßwojim Wótzom w próſche ležał, hdźež je ſ kſchiža dele ßwoje poßlednje ßłowa rěcźał, hdźež ſtaj Pětr a Jan pſched wotewrjenym rowom ſtałoj a cźi mužojo w běłych draſtach pſched wotewrjenymi woknami njebja pſchi jeho k njebjuſtpicźu?

Dźenża na dźeßatej njedźeli po ßwjatej Trojicy ßo my wo dary ſa mißionſtwo mjes židami a wupſchesćźeranje evangelija we ßlubjenym kraju proßymy. Tute dary evangelſkim wuſtawam kſchesćźijanſkeje luboſcźe k lěpſchemu pſchińdu, kotrež ßu we ßlubjenym kraju ſałożene, pſchede wſchěm Syriſkej ßyrotowni a kotrež tam woßebje mjes arabiſkimi wobydlerjemi ſe žohnowanjom Boże kraleſtwo twarja. My chcźemy jim pomhacź niz ſ kſchižom, kotryž něhdy Pětr ſ Amiens kſchižerjam na ramjo pſchiſchi a ſ kotrymž jim ſ dobom mjecź do ruki da. Brónje evangelſkeje zyrkwje njejßu cźělne, ale duchowne. Naſcha bróń je Boże ßłowo, my njechamy rany bicź, ale ſahojecź. Tam chcźemy měr pſchinjeſcź, hdźež je něhdy ſ njebjeß dele kěrluſch klinczał: měr na ſemi! Tam chcźemy luboſcź płodźicź, hdźež je ßo Boża wěcźna luboſcź ſa naß ßmjercź krwawika. S Ziona ſeſkhadźa něhdy rjana jaßnoſcź Boża — to njeßměmy ženje ſapomnicź a chcźemy ßobu pomhacź, ſo nad Zionom ſaßo ſeńdźe jaßne ßwětło evangelija. Tuž wotewrjene wokno k Jeruſalemej a wotewrjenu ruku ſa jeho wuſtawy kſchesćźijanſkeje luboſcźe!

IV.

W zuſbje mějeſche Daniel wotewrjene wokno k ſtarej, lubej domiſnje. Też my ßmy w zuſbje; naſche měſchcźańſke prawo je horkach w njebjeßach. „Ja widźach“, piſche Jan, „ßwjate měſto, nowy Jeruſalem, pſchihotowane jako wupyſchenu njewjeſtu ßwojemu mužej a ßłyſchach wulki hłóß ſe ſtoła: hlaj, hěta Boża pola cźłowjekow!“ Tutej domiſnje też my napſchecźiwo dźemy a dyrbimy jow ſdychowacź: rjenje je na tutej ſemi, ale mi ßo ſtyſchcźe tu — ßłyſch: Bóh budźe wſchitke ßylſy ſetrěcź ſ naſchich wocźow, a ßmjercź wjazy njebudźe, ani ſrudoba ani wołanje ani boloſcź wjazy njebudźe; pſchetož prěnje je ſaſchło. Knježe, naſch Božo, daj nam wotewrjene wokna k Jeruſalemej! Hamjeń.

M. w Ba.

Trjeba ßlubjeny kraj a evangelſke wuſtawy kſchesćźijanſkeje luboſcźe w nim naſchu podpjeru?

W Jeruſalemje, njedaloko měſtna, hdźež ßu něhdy naſcheho Sbóżnika cźěło pokhowali, ſtoji němſki mißionſki wuſtaw Syriſkeje ßyrotownje. Małe běchu jeho ſpočzatki pſched 70 lětami, ale nětko je pſches Božu hnadu wulki naroſtk, tak ſo zyły dźěl měſta wopſchimnje. Dźenża njedyrbi wo jeho naſtacźu a roswicźu rěcź bycź, też niz wo jeho žohnowanym dźěle na ßyrotach a ßlepych, na młodych rjemjeßlnikach, kotſiž w jeho dźěłarńjach wuknu a druhich młodych ludźoch, kotſiž ßo tam ſa wucźerjow a předarjow mjes evangelſkimi arabiſkimi woßadami pſchihotuja, też niz wo wóhnjowym njeſbożu, kotrež je dawno do wójny tamón wuſtaw potrjechiło — dźenża nam wo praſchenje dźe, kak ſe Syriſkej ßyrotownju w finanznym naſtupanju ſteji, trjeba wona naſchu pomoz?

We wójnje běchu Jendźelcźenjo ruku też na tutón wuſtaw położili, běchu jeho dźěłacźerjow a ſaſtojnikow puſchcźili abo ſe

mezu wotwjedli. Mißionſke dźĕło Syriſkeje ẕyrotowṅje bĕſche pſcheſtało.

W lĕcze 1921 je wuſtaw wot Jendźelczanow Nĕmzam ſaẕo wróczo daty jako prĕni wot wſchitkich wuſtawow w ẕlubjenym kraju. Stari dźĕłaczerjo ẕu ẕo ſaẕo do njeho wróczili a kroczeł pr kroczeli ẕu w ſtarym duchu tele wuſtawy tam ſaẕo natwarjene: ẕyrotowṅja ja hólzow, ẕyrotowṅja ja holzy ſ nĕhdźe 100 holzami, ſeminar, kotryż młodych ludźi ſa wuczerjow pſchihotuje, rjemjeẕlniſka dźĕłarnja, arabiſka mißioṅſka woẕada, kotraż ẕo w zyrkwi Syriſkeje ẕyrotowṅje ſhromadźuje a kotrejeż dźĕczi tamniſche ſchule wopytuja. Philiſtiſka ẕyrotowṅja w Bir Salem njeje hiſchcze ſaẕo wotewrjena, ale tamniſche ratarſtwo a ſahrodniſtwo je ſkoro ſaẕo wyẕoki dowójniſki ſkhodźeńk dozpiło. Też twar Galilejſkeje ẕyrotowṅje, pſches wójnu ſatorhnjeny, hiſchcze njedokonjany leži.

Wjele je ẕo ſ Bożej hnadnej pomou ſa krótki cźaẕ poradźiło. A tola je ſdźerżenje tamnych wuſtawow hiſchcze pſchezo w ſtraſche. Syriſka ẕyrotowṅja je w lĕcze 1921 wuczinjenje podpiſacź dyrbjała, w kotrymż ẕebi Jendźelſke knjeżerſtwo prawo ſkhowa, wſchitko, ſchtoż k Syriſkej ẕyrotowṅi ẕluſcha, ſaẕo wróczo wſacź, hdyż by ẕyrotowṅja ẕwoje wuſtawy hacź do 1. julija 1926 zyle a połnje pjenjeżnje ſdźerżecź njemohła.

To by ẕyrotowṅi w prĕnim cźaẕu, dokelż bĕſche też wſchitko ſhubiła, njemóżne było, hdyż ẕo jej njewocźakana pomoz poſkicźiła njeby. Amerikaṅſke dobrocźelſke towarſtwo bĕſche ẕebi nadawk ſtajiło, ẕo ſa wójnſke ẕyroty w rańſchim kraju ſtaracź. Wone bĕſche k tutomu ſamĕrej tamne wuſtawy hiżom ſa cźaẕ wójny wot Jendźelczanow pſchipokaſane doſtało a bĕſche po jich wróczodaczu ſwólniwe, ẕyrotowṅi wjetſchi dźĕl jeje wudawkow ſa prĕnjej dwĕ lĕcze płaczicź ſ tym jeniczkim wuměṅjenjom, ſo ma ẕyrotowṅja pſched ſjawnoſczu ſa wuſtaw tamneho amerikaṅſkeho towarſtwa płaczicź a rĕkacź.

A hdyż też bu tamna pjenjeżna podpjera po nĕczim jara poniżena, dha tola tamne towarſtwo ẕyrotowṅju zyle wopuſchczicź nochẓyſche. Jemu ẕo mjenujzy twarjenja a naprawy w ẕyrotowṅi ſa jeho ſamĕry, ẕyroty tam wocźahnycź a wuwucźicź, woẕebje pſchihódne bycź ſdachu. Tuż wono ẕyrotowṅi nowe poſkicźenje ſcźini. Tamne towarſtwo chẓyſche ſa 4 abo 5 lĕt wſchitke wudawki ẕyrotowṅje njeſcź, haj, lĕtnje najeńſki pjenjes wot 5000 dollarow płaczicź, ſ tym wuměṅjenjom, ſo ẕo zyle wodźenje ẕyrotowṅje do jeho rukow położy.

S pſchiwſacźom tuteho wuměṅjenja budźiſche ẕyrotowṅja wſchitke pjenjeżne ſtaroſcze wotbyła, haj, ẕamo lĕtnje hiſchcze 5000 dollarow ſaẕkużiła. Ale Syriſka ẕyrotowṅja jako to, ſchtoż bĕſche wona pſchezo była — hrodźiſchczo evangelija w ẕlubjenym kraju — by ſ tym ſaniczena była. Tamnemu amerikaṅſkemu towarſtwu je jenoż wo ſeẕiwjenje ẕyrotow cźiniczź a wo jich roswuczeṅje w ẕwĕtnych wĕzach — to wſchak je też nadobna a Bohu ſpodobna wĕz — ale Syriſka ẕyrotowṅja je mißioṅſki wuſtaw a hdyż wona w ẕlubjenym kraju evangelijej wjazy pucze pſchihotowacź njemóże, dha wona wĕ, ſo tam niczo wjazy pytacź nima. Wotpóẕłani ſ Newyorka jej prajachu: „Wy njewobſtejicze, hdyż my ẕwoju ruku wot waẕ wotczehnjemy.“ Ale ſaſtupjerjo ẕyrotowṅje bĕchu pſcheẕiwĕdczeni: Pſchiwoſmjemy my tuto poſkicẓeṅje, dha ẕmy tomu Knjeſej ẕamemu njeẕwĕrni. Tuż żadyn wokomik njekhabłajo ſ jenohlóẕnym „nĕ“ wotmołwichu.

Finanẓne wobſtejnoſcze ẕu tohodla ſa ẕyrotowṅju w tu khwilu cźeżke. Amerikaṅſka podpjera je na ẕedny dźĕl teho dele ſtajena, ſchtoż ẕo pſchi ſpocẓatku dawaſche a bórſy zyle pſchestanje. Ale ſaſtupjerjo ẕyrotowṅje maja dowĕru k Bohu, ſo móże wón też na druhim puczu pomhacź. Woni ẕu wjeẕoli w nadźiji: hdyż naẕ tamni ludźo w Newyorku, kotſiż nam hacź ẕem pomhachu, bjes toho ſo bychu k tomu pſchiẕłuſchnoſcź mĕli, wjazy njepodpjeraju, dha naſch Knjes hiſchcze druhich ludźi ſnaje, wulkich a małych, kiż Syriſku ẕyrotowṅju njewopuſchcza.

Njechaſch ty k tutym poẕledniſchim ludźom ẕluſchecź a dźeẕetu njedźelu po ẕwjatej Trojizy ẕwój dar ſa wupſcheſcżeranje evangelija w ẕlubjenym kraju woprowacź? M. w Ba.

Na 10. njedź. po ẕwjatej Trojizy.

(16. VIII. 1925) —*)

Hłóẕ: Schtóż Bohu Wjetſchnemu ẕo podda ꝛc.

My leżimy pſched tobu tudy,
ach, Knjeże miły, ẕwĕrny ty,
a we ẕwĕdomju twoje ẕudy
my ſacẓuwamy hrĕſchnizy!
Ach, połna hrĕchow mĕra je
a prawe twoje khłoſtanje!

Ty ẕwjaty ẕy, ẕo pſchehrĕſchili
ẕmy pſched tobu, ẕmy dołẓnizy;
ẕmy twoje kaſnje pſchestupili
każ dźĕczi njepoẕłuſchne my.
Chẓył-li ty hnadu potajicź,
by naẕ mĕł połnje ſahubicź.

Tuż, Wótcze, ſpomń na mjeno [ẕwoje,
ẕo dopomń Ssyna ẕwojeho;
wſchak Haj a Hamjeń ẕłowo twoje
je, ẕam ẕy pſchiẕahał też ẕo,
ſo njechẓeſch ẕmjercze hrĕſchnika.
Ach, njeſtup ſ nami do ẕuda!

Krej droha twojoh' Ssyna woła
ſa naẕ wo twoje ẕmilenje.
Oh, pohladaj ſe ẕwojoh' ſtoła
a ſpomń, ſo khwila dobra je,
ſo hiſchcze cźiniſch po hnadźe,
kiż hrĕſchnikej je wodacze!

Ach, njedaj khłoſtanju ẕo walicź,
kiż ſaẕkużene połnje je,
na naẕ a błudnym wowzam [ſdalicź
nam ſ twojeje ẕo miłoſcze!
Naẕ wſmi do klina ẕwojeho,
ſo ſ horja wukhowamy ẕo!

Spożcź w kraju mĕr a we wutrobje,
loſt cźerſtwy, cźaẕ bjes drohoty;
njech luboſcź tak ẕo w naſchej dobje
ſe ẕwĕru koſchi; prawdoſcź ty
nam ſpĕchuj, pola pożohnuj,
dom ſ zyrkwju jenak ſakituj!

Tak woprowacź my chzemy tebi,
bycź ſ cźĕłom duſchu twoji my;
do njebjeẕ pożadamy ẕebi,
cźeſcź twoju ſpĕwacź ſ wutroby.
Tak ſe Sijonom rjeknjemy:
Ty, Knjeże, naſch Bóh wĕcẓnje ẕy!

*) kotraż wſchak je wot ſtarodawna w ſchcheſcźijaṅſtwe pokutny wuſnam mĕła. Tuż budź tudy też pokutny kĕrluſch ſkicẓeny — ſe jakſkich nĕmſkich ſpĕwakſkich, cźo. 190.

Spĕwak je B. Schmolck, 1672—1737; — ſeẕerbſchcźił M. U.

Kak dźiwnje Bóh tón Knjes pomha!

(Pokracźowanje.)

Łódź płowaſche k mĕſtnu, hdźeż khorhoj ſmahowaſche, pod wobhladniwym wobkedźbowanjom kapitana, ſo njeby do ſkałow ſraſyła. Dołho njetrajeſche a wokoło khorhoje pokaſowachu ẕo ludźo, najprjedy nĕkotſi a potom pſchezo wjazy, doniż jich tam to na 50 njebĕ. Bĕ widźecź, ſo bĕchu połni wjeẕela a radoſcze, a to tola jenoż tohodla, ſo bĕ jich walſkorybjaza łódź namakała a ſo tu bĕ wumoẕenje ſ jaſtwa ſkaliſkow a wodow.

Jako bĕ łódź bliſko doſcź ſajĕła, pſchikaſa kapitan, ſo bychu ẕo cźołmy na wodu puſchcźiłe. To ẕo ſta. S kiwanjom a ſe ſnamjenjemi pokaſowachu ſnjeſboẕeni na kupje cźołmam pucź do małeho mjes ſkaliſkami ſkhowaneho mórſkeho kuta, w kotrymż wĕtr a żołmy njemóżachu tak ſakhadźecź, byrnjeż też wjetſchi wichor był. Bĕ to to jenicźke mĕſtno pſchi zyłej kupje, na kotrymż bĕ móżno, ſ cźołmami bjes ſtracha hacź k brjohej doſĕcź. Hewak wſchudźom dokoło wokoło nahłe ſkały, pſched kotrymiż żołmy morja hroſnje kluſkotachu, cźołmam a łódźam ſe ſahubu hrożo.

Cźołmy dojĕdźechu k brjohej a łódźnizy buchu ſ juſkom a ſ wjeẕelom, ſe ẕłowami a ẕylſami witani wot ſnjeſboẕenych. Dołho pak ẕo njekomdźachu; ſapocẓachu hnydom, wukhowacź ſnjeſboẕenych na łódź, ſ cźołmami tam a ẕem jĕdźo. 52 cźłowjekow wukhowachu tam ſe ſtyſkapołnych ſkaliſkow na wumożerſku łódź; mjes wukhowanymi bĕ też jena żónſka.

To bě sbytk tych puczowarjow a łódźnikow tamneje snjesboženeje jendźelskeje łódźe, kotruż mějachu domach w domisnje hižo dawno sa shubjenu. Łódź bě so we wichorach na skałach Croset-kupow roskamała. Pschi snjesboženju bě 28 s tych 88 człowjekow w morju a na skałach żiwjenje shubiło; 60 so wukhowa na nahe skały tuteje mjeńscheje tych Croset-kupow. A tam běchu nětko żydom měżazow w styskapolnej jatbje byli. To żebi rospomnicz, rěka tschepotacz a sblědnycz!

Nusu a staroscze, hłód a stysk, zyle jich żiwjenje a wojowanje, haj żmjertne bědżenje, kotreż w tutych 7 měżazach wobstachu, njemóżesch ani wopisacz ani dowupowědacz. Storhane wobliczа a wożebje wóczzy polnej dźiwneho błyschcza żwědczachu wo tutym, schtoż njewuprajomne, wo tutym, schtoż njebě wóżom s nich tež pschětrało, běchu semrěli na skałach Croset-kupy a namakali row w morju, kotreż so tam tak hrosnje żołmi. Njeby-li walskorybjaza łódź tam dojěła, bychu po człowjeskim měnjenju tam wschitzy swój row namakali a nichtón żnadź njeby żenje shonił, hdże jich row.

A so běchu do zyła hischcze żiwi, to bě runje tak wulki dźiw każ tón, so dyrbjesche walskorybjaza łódź runje tu jenu tohajku popadnycz a wscho, schtoż trěbne, shonicz! Haj, to běchu lute dźiwy, Boże dźiwy!

Hdyż jako dźěczi k prěnjemu rasej wo tom żłyschachmy, kak Bóh tón Knjes israelskim dźěczom duzy s Egiptowskeje manna a pozpule półka, so wulzy jara dźiwachmy — a hischcze dźiwamy — na tajkim dźiwnym sastaranju człowjekow. Tam na Croset-kupach je so tutón dźiw wospjetował, je Bóh tón Knjes zyle podobnje sastaral tutych snjesboženych człowjekow. Bóh tón Knjes półka jim trojzy s powětra zyrobu, a niz jeno zyrobu, ně, tež wobleczenje a żrědki k tepjenju a wukhowa jich tak psched hłodom, smjersnjenjom, wumrěczom; pschetoż, jako buchu wot morja na kupu wuplunjeni, njenamakachu tam niczo khiba dobru wodu, a tuteje nadoscz, a někotre żnadne rostlinki; njenamakachu pak tam niczo, schtoż bychu jědli, a niczo, s czimż bychu żebi tepili a tak warili a so wohrjewali a żwoje żiwjenje sdżerżeli.

Tehdy bě jich łódź, wot żołmow a wichorow honjena, s pucza pschischła a bě w czěmnej nozy do skały sawadźika, kotraż bě nětschsdalena wot kupy. Morjo mjetasche żwoje żołmy psches snjesboženu łódź a storhny dźěl puczowarjow a łódźnikow, kotsiż buchu tak hrósbnje se spanja wubudżeni, żobu. Sbytkni so prózowachu, czołmy, kotreż bě morjo hischcze zyle wostajiło, na wodu puschczicz. To so w tolstej czmi a pschi wichorje a żołmach někak poradźi. Tola na nich łakasche kluskotaze so żołmjaze morjo a skały a skaliska. Nihdże żane městno, na kotreż bychu so s wody wukhowali. Po dołhim struchłym pytanju namakachu potom hižo naspomnjeny směrny kuczik, a běchu wukhowani, s najmjeńscha na khwilu, a to tež jenoż czi, kotsiż běchu w czołmach městna namakali, czi druhy wižachu hischcze zyłu nóz na sczežorach a powjasach snjesboženeje łódże. Delekach na łódźi njemóżesche nichtón wjazy pschebywacz, dokelż so żołmy nastajnje po zyłej łódźi rosliwachu. Nasajtra tež tutych na kupu wukhowachu.

(Pokraczowanje.)

Zyrkej a stat.

Psched nami dwaj wulkej a ważnej sjěsdaj zyrkwjow: we Stockholmje shromadża so s wuwsaczom romsko-katolskeje zyrkwje wschě kschesczijanske, wożebje evangelske zyrkwje zyłeho świeta; do teho je sjěsd wschěch lutherskich zyrkwjow w Oßlo w Schwedisku; tam budże s wjednikom wożebje nasch krajny biskop D. Ihmels, kotrehoż mjeno je tež we wukraju dobre; je dźe nascha sakska krajna zyrkej ta najwjetscha czisto-lutherska zyrkej Němskeje. Dokelż budże w Oßlo tež serbske lutherske duchownstwo sastupjene, budże nasche kopjeńko drje wo tutym sjěsdże wożebitu rosprawu podacz móz. Njech ma wscho dźěło każ w Oßlo tak we Stockholmje dobreho wuspěcha, tak so by było stejnischczo kschesczijanskeje zyrkwje dale a bóle wobtwjerdżene psched świętom a statami a wożebje stejnischczo evangelskeje zyrkwje móznische a świlnische pschi wschěch jej napschecziwnych prózowanjach romsko-katolskeje zyrkwje!

K. W.

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Sserbska wottorhowanska protyka na sczěnu sa lěto 1926** so czischczi a pschihotuje. To dyrbimy wědżecz, hdyż so nětko hižo němske wottorhowanske protyki pschedawaju, abo skasanki sa nje sběraju. Do serbskeho domu kluscha serbska protyka, a tuż czim bóle tež serbska nabożna protyka. Tuta budże sa nowe lěto wo něschto hinak pschiprawjena po wobsamknjenju serbskeho knihownoho towarstwa, kotreż je so se wschelakich pschiczinow sa to rossudźiło. Tuż skasaj sebi, hdyż sebi nowu skasasch, serbsku, abo wobkhowaj s najmjeńscha sa nju ruma we wutrobje a na sczěnje!

Lupoj a Lupjanska wożada żmě sapiżacz tsi rjane a ważne dny do żwojich stawisnow: to je dźeń poświjeczenja nowych swonow, dźeń powitanja a dźeń sapokasanja noweho wożadneho farara. — Tsi nowe swony je żebi wożada wobstarała a żama najwjazy sa nje nadała. Do Radworja żebi po nje czehnjechu; tam je dotalny wożadny farar, farar Mrósak-Rakeczanski se żwjedżeńskej rěczu powita. S Radworja wjesechu je w pyschnym czahu psches czeżne wrota a pyschenu wjesku k Bożennu domej. Farar Ssykora-Minakalski je poświjeczi sa służbu Bohu k czesczi a wożadże k wużitku. Wożada a hosczo żwjeczachu żwjedżeń s dźakom a s radosczu żobu. A tak rosnoschuja tam nětko tsi nowe swony żwoje mózne synki rjenje psches wży a krajinu, wokajo k Bożennu domej, k modlenju, wokajo k Bohu. Wożada je so we wschěch żwojich dźělach a worschtach rad a wjeżele pschi pschihotowanjach a pschi poświjeczenju wobdźělika, njech wona w żamżnej pschesjednosczi nětk poślucha tutym swonam a czini po jich wolanju, so by to było dale tak wscho Bohu k czesczi a wożadże k żohnowannju. — Dźeń 23. julija witasche zyrkwine pschedstejiczerstwo noweho farara do wożady, k. farara Rencza. Farar Ssykora postrowi jeho psched farskim domom jeho witajo do wożady, do prěnjeho farskeho sastojnistwa. Njedźelu 26. julija bu nowy farar do żwojeho noweho sastojnistwa sapokasany psches k. tajneho zyrkw. radźiczela Rosenkranza, do toho pak sa służbu duchownneho wuświjeczeny. Pschi tym skutkowaschtaj żobu farar Rencz-Wjelecżanski, bratr młodeho farara, a Ssykora-Minakalski. Tutón pschedstaji tež w serbskej Bożej służbje noweho farara wożadże. Wuświjeczenje a sapokasanje sta so w němskej Bożej służbje, w kotrejż tež k. baron Vietinghoff sbożepschecza żużodneje Njeswacżidliiskeje wożady pschinjeże. Lupjanska wożada świjeczesche tutón ważny dźeń s radosczu żobu. Boži dom bě polny wożadnych a hosczi, wschitzy chzychu tutón żadny a ważny dźeń żobuświjeczicz s nowym duchownym, kotryż je serbskim wożadam świeru dźerżał a sakhował, hacżrunje bu jenu a jeho pschiwusnym wjele njelubosnosczow pschihotowanych a wón dołhe czażby sadżerżany, nastupicz farske městno. My pschejemy nowemu Lupjanskemu fararjej Boże bohate żohnowanje sa wscho dźěło w zyrkwi a wożadże a do doma a do żiwjenja wscho dobre, kotreż chzył Bóh tón Knjes jemu a jeho pschiwusnym miloscziiwje spożczicz.

Liistowanje. M. w Bu. sa 12. po Tr. — Ss. w M. sa 13. po Tr. (żnjowy dźakny świedżeń).

Samolwity redaktor: farar Mjeŕwa w Bukezach.

Čisło 34. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Dušl daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyschin **23. augusta 1925** **Bautzen**

Čischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi na měsaz 15 stotych pjenjezkow.

11. njedźela po swjatej Trojizy.

Sćenje Lukaſcha 18, 9—14.

Ssu nasche modlitwy prawje nutrne? Na to chcemy so pruhowacź, hdyž smy tute słowa naſcheho sbóžnika wo modlitwje farisejſkeho a złonika w templu cźitali. Sso wě, dźensa, hdyž tak někotry žaneje modlitwy wjazy njesnaje, mamy so najprjedy praſchecź, hacź smy sami doſcź pilni w modlitwje. Abo njeměli so w modlitwje na Boha Wótza wobroćicź, hdyž wſchak tola wſcho ſ jeho ruki bjerjemy, njech zu wjeselа, njech je ſrudoba, njech sboże abo njeſboże, žiwjenje abo smjercź! Twoja wutroba so raduje na něcźim, ſchtoż je so cźi wobradźiło, wona so rudźi, dokelž sy něſchto ſhubił, ſchtoż je cźi drohe a lube było, rano so podawaſch do swojeho dźěła cźeŕſtwy a wokſchewjeny, wjecźor po dokonjanym dźěle pytaſch spróżny swój pokoj a wotpocźink, sy woſebite ſhonjenje cźinił w swojim žiwjenju abo dokonjeſch swoje wſchědne pſchisłuſchnoſcźe abo maſch ſa sebje woſebje ważny a wopomnjenja hódny dźeń: wſchudźom cźujeſch, ſo swojeho Boha trjebaſch, kiž cźi žohnuje twój wukhód abo nutskhód, kiž cźi poſkicźa ſchkit a krywˇ pſchede wſchěm ſtym, pomoz a wumoženje k dobremu — k Bohu mamy so modlicź!

Farisejſki w naſchim ſcźenju to wě a cźuje. Po ſakonju běchu jemu wſchak wěſte modleŕſke hodźiny prjódkpisane, a znano też woſebite formy, a wón so wſcheho krucźe dźeržeſche. Ale něſchto jemu pobrachowaſche: prawa khutnoſcź a ſamoſpósnacźe. Wón dźe w prawym cźasu do templa a so tam modli a dokonja swoju pſchisłuſchnoſcź na tute waſchnje, — ale wěz wutroby jemu to njeběſche a tak njenamaka w modlitwje žaneho wokſchewjenja.

Hinak pola złonika! Wón ma modlitwu ſa wulke prawo, kotreż je hubjenemu cźłowjekej wot Boha date. Pſchi wſchej pokucźe je sebi wěſty Božeho smilenja, a tak so modli ponižnje, pokutnje a dowěrliwje. Tak twari na Božu hnadu a woteńdźe ſ templa ſ nowym rosſudźenjom: W pſchichodźe hladaſch kedźbliwiſcho a khutniſcho na to, ſchtoż so Bohu spodoba. A to je też wěſcźe potom cźinił.

Tak sebi wobhladujemy bliſſche modlitwu złonika; w jeho nutrnej modlitwje ſpósnajemy:

ſ I. kak so pokutnje swojich hrěchow wusnawa,

ſ II. kak dowěrliwje wo Božu hnadu proſy,

ſ III. kak lěpſche a pobožniſche žiwjenje wjedźe.

Knježe naſch Božo, twoje słowo powucź naſ, ſo njebychmy twarili na swoje ſkutki a na swoju móz a swoju mudroſcź, ale na tu hnadu, kotruž nam w naſchim sbóžniku poſkicźiſch. Daj, ſo by naſch był a woſtał a my jeho ſa cźaſ a wěcźnoſcź, ſo bychmy pytali twoju cźeſcź a zbucźłowjekow sboże a swoju sbóžnoſcź. Hamjeń.

I. Kajki jaſny wobras, kotryž so nam tu wot Jeſuſa pokaſuje: farisejſki a złonik — kiž so wobaj w templu k Bohu modlitaj. Bjes dwěla: Jeſus je tym, kiž na njeho poſkachu — a to běſche wěſcźe wjele tajkich, kiž hiſchcźe do njeho pokuje njewěrjachu pornjo druhim, kiž sami do so telko dźeržachu, ſo mějachu so sami ſa prawych, — pokaſacź chcył, w kajkim ſmyſlenju so k Bohu modlicź mamy a to w złoniku. To pak by so jeho modlitwa a jeho zyła nutrnoſcź bóle wusběhnyła, pokaže jich sobu na modlitwu ſamopaſchneho fariſejſkeho, ſo by so ponižnoſcź złonika měrika ſ hordoſcźu fariſejſkeho a jeho dowěrjenje na Božu hnadu ſe ſamopaſchnoſcźu tamneho, a ſo by so ſkónczńje na to pokaſało, kotry je prawe žohnowanje wot swojeje modlitwy měł.

Złonik žo wusnawa žwojich hrěchow. A wěsće tón też njeje lěpschi był dyžli drusy złonizy, kiž je to, schtož je měł, s wjetscha tola tak dobył, so je druhich — bohatych kaž khudych — sjebał. A hdyž žu w Jerusalemje złonikow s hrěschnikami hromadže njenowali, žu k temu drje też dosćo pschiczinu měli.

Dlějschi czaš běsche nasch złonik tak ludźi sjebał a žebi njeběsche s teho žaneho žwědomja činił — jako by žlepy był pschećiwo temu, schtož je prawe a njeprawe. Ale žwědomnje běsche žo sbudźiło a wón žo žam prascha: je moje žiwjenje tajke, kaž žebi jo Bóh Knjes žada? A wón cžuje, kak žwědomje jeho wobcźežuje — a wón žebi tutu cźežu žam njemóže wotewsacź. Kak srudny je skónczńje! — Wón wě, na koho ma žo wobroczicź, so by měra namakał! Kaž shubjeny žyn w najwjetschej nusy, do kotrejež je žwojich hrěchow dla pschischoł, žo wróći k žwojemu nanej, tak nasch złonik žo wobroczi na Boha! Wón praji: Bože, budź mi hrěschnikej hnadny! Wón steji nasdala: Ma žo sa tajkeho, kotryž je wjele hubjeńschi dyžli drusy; a kak pokutnje žo k Bohu modli! Wón njespomni na žwoje skutki. Drje je tam a žem też dobreho druhim wopokasał — tola wón cžuje: to je było wschak jenož moja žwjata pschiślušchnosć, to mje njemóže s mojich hrěchow wumóz. A wón žo też s druhimi njepschiruna. Drusy žu žnano hischcże bóle ludźi jebali dyžli wón! Na to wón žej spomina; wón wě, jenož Bóh móže wodacź, žam wot žebje wón niczo njesamóže.

Farisejski hlada na tajkich, kiž žu žo po jeho měnjenju tak jara pschehrěscheli, a s nimi žo porunujo wón žebi myšli, so je tola po tym cžinił, schtož je sakoń prjódkpisał, w tym nastupanju žebi niczoho sleho njeje wědomny, tohodla: dyrbi žo jemu njebjo wotewricź, wón je jo tola sašłużił, je tola też wjele lěpschi dyžli drusy. Je wschak hischcże wjazy cžinił, hacž sakoń žebi to žada, modli žo wjazy hacž je jemu trjeba, cžini też wjazy dobreho hacž ma žo wot njeho po sakonju žadacź. — Ale schto je tutón farisejski sabył? — To, so Bóh hlada na wutrobu! So tón hischcże Božu wolu njeje dopjelnił, kiž žo najwjetschich hrěchow, też jebanstwa a tak dale hlada, so tón Boże kralestwo hischcże nima, kiž swonkownje po pismiku wscho, žnadź hischcże něschto wjazy cžini, ale schtóž je s Bohom sjednocźeny we wutrobje. Njeje pak wutroba Boha dobyła, tam też dźěla měcź njemóže na Božim kralestwje. Njeje Boži duch w naš, stejimy w žłužbje hrěcha a sleho ducha. — Tuž njehladajmy na tych, kiž žu po naschim měnjenju mjeńschi dyžli my w pobožnosći, ale hladajmy horje na tajkich, kiž žu wjetschi, kedźbujmy też na nasche žłowa a na nasche myšle, pohladajmy na Jesuža, a nasche žwědomnje budźe nam prajicź, schto nam pobrachuje; potom njebudźemy złonika sazpicź, njebudźemy na druhich pokasacź a jich hrěchi, ale žami žwoje pósnacź a žwojich skomdow žo kacź a rjeknycź kaž złonik: Bože, budź mi hrěschnikej hnadny! To je pucź, po kotrymž móžemy Boha namakacź, schtóž žo žam ponižuje, budźe powyscheny. Schtóž žwoje hrěchi a žłabosće spósnaje a žo jich roskaje, temu móže žo pomhacź, druhemu niz.

II. Hdyž je złonik žwojich hrěchow žo roskał, hdyž je jeho žwědomnje jemu zyku hubjenosć jeho žiwjenja pokasało, kotrež je bjes Boha hacž dotal wjedł, žo wobroczi na praweho lěkarja sa žwoju khoru duschu, s dowěrjenjom dźe k Bohu a prošu wo hnadu. Wěsće by złonik też prošycź mohł wo druhe wězy, je też žwoje staroscźe měł wo dom a žwójbu a powołanje, ale wschitke tajke należnosće wostaji sady ležo tam, hdźež žo jedna wo to jene, schtož je nusne, wón chze najprjedy Boha žameho dobycź. Bóh dyrbi jeho dźeržecź, hewak njemóže dale wobstacź, Bóh dyrbi jeho wjesć, hewak njemóže dale hicź.

Ssnadź pomyšli na žłowa 119. psalma w 76. stuczży: Njech něšk twoja hnada mój trósch je, jako žy ty twojemu wotroczkej rěczał! Kajke dowěrjenje k Bohu! Też to, schtož žo nam njemóžne bycź sda, ma wón sa móžne, hdyž žo Bóh na nim žmili. A Bóh, kotremuž je wscho móžne, jenož to jene niz, so by rosbitu wutrobu sacźišnył, wušłyschi jeho próstwu.

Derje temu, kiž ma tajke dowěrjenje k Bohu! Kotremuž je to najwažnischa wěz, so by Boha měł, so by w Božim měrje wotpočžowacź mohł.

Mójsaš spěwa w 90. psalmje: Knježe Božo, ty žy nasche wukhowanje stajnje a pschezo! S tajkim žłowom žo troschtuj, kotrehož je cźežke njesboże trjechiło; Bóh je nam nasche najkražnische sboże a bohatstwo, kotrež žo njemóže nikomu shubicź, schtóž jeho njepuschći. Bóh nasche wukhowanje, to budź nascha nadźija w srudobje; komuž też jeho lubi wumru — w Bosy jich ženje njeshubi a, hdyž też jemu tu pobrachuja: Bóh wjedźe naš wschak se žwojej móznej ruku a naš žohnuje a wobarnuje. Bóh je nasche wukhowanje: kajka móz sa spytowanych, kajka sbóžnosć sa khorych a mrěsazych! Hdyž žwět naš wostaji bjes rady a pomozy, hdyž niczo tu wjazy nimamy, na czož móhli žo sepjeracź, hdyž potom też žwědomnje nam bjerje snutskny měr psches to, so naš wobskorżuje — twar na Božu hnadu! Nichtón czi njemóže twoje hrěchi wodacź — Bóh to móže a chze; pschetož wón njecha, so by schtó shubjeny był!

Je to farisejskemu njesnate? Njeje wón 90. psalm snał? — Zyle wěsće! Ale to njeje to žamžne: něschto snacź a něschto měcź. Farisejski njetwari na Božu hnadu, ale žam na žebje, naš woju prawdosć; wón ma žo sa zyle dobreho a praweho, a to wón tola njeje. Schtož naš stajnje s Bohom sjednocża, to je lubosć, lubosć k Bohu a k bližschim, a tu wón nima; schtóž žwojeho bratra lubuje, tón na njeho se sazpicźom njehlada, kaž farisejski to cžini. W nim knježi druhi duch, duch žamopaschnosće a hordosće a žebicźiwosće. Wón njetrjeba Božu hnadu, pschetož wón ma sa to, so dyrbi Bóh jemu jeho dobre skutki, sa czož wón žwoju pobožnosć ma, sarunacź. Schto s druhimi kaž se złonikom budźe, to jeho njenastupa. — Ale njeje Boże smyšlenje druhe? Wón chze, so bychu wěczne žiwjenje namakali. Farisejski nima Boha, byrnjež by wjele wo nim rěczał — wón njetwari na Božu hnadu! Hnada pak posběhuje, pschetož wona pokasuje kražnosć Božeje wótzowskeje lubosće. Tohodla woptajće a hladajće, kak dobroczinwy tón Knjes je: derje temu, kotryž ma nadźiju k njemu!

III. Bóh je złownikowu próstwu wušłyschał! kak sbožowny dźe nětk domoj! Jesuš praji wo nim: Tón dźěsche sa praweho do žwojeho domu psched tamnym! Haj tón, kiž je žo tak ponižnje k Bohu modlił a dowěrlinje Božu hnadu pytał, khodźi po Božich pucźach, ma Boha psched wocžomaj a we wutrobje a cžini, schtož žo Bohu spodoba! Najwjetscha staroscź je jemu, so mohł Boha shubicź, so mohł se sjednocźeństwa s Bohom padnycź. Wotroczł žo boji, so mohł jeho knjes žo jemu bližicź a jeho žnadź nažwaricź, hdyž žwoje pschišłuschnosće njeje prawje dopjelnił. Jemu je tohodla najlubscho, so je jeho knjes daloko wot njeho. Hinak dźěcźo; kak žo wješeli, hdyž nan domoj pschińdźe, so móže nana wokoschicź a lubo měcź. Schtóž je w Khrystušu Boha Wótza prawje sesnał, žo wješeli, hdyž Bóh Wótz jemu blisko je, haj wón wopruje Bohu žwoju wutrobu sa bydlenje, wón žo hlada, so Bóh njeby sažo wot njeho wotstupił. — Kak něktremu je žo žwědomnje wubudźiło, ale wón njestara žo wo to, so by Boha dobył, ale wostanje w žwojich hrěchach a dźe bjes měra po žwojich pucźach — wón pyta rosproschenje we wješelach a njecha s Bohom žam bycź, wón chze wot Boha prawje sdaleny wostacź — kak hłupy, jako mohł Bohu hdy cźeknycź. Pytajće najprjedy Boże kralestwo a jeho prawdosću, a wam budźe wschitko druhe pschidate. Sbóžny, schtóž je Boha tu pytał a w žwojim sbóžniku jeho namakał, tón móže žo kaž tamny žławny lěkaŕ na žwojim žmjert-

nym ložu k Bohu modlicź: „Haj wſmi ty ruzy mojej a wjedź mje ßam, hacź ja dornki twojej tu duſchu dam. Ssam njepoczahnu ženje, niz krocżalki, hdźež ßwěra twoja cżehnje, mje ßobu wſmi!“

Schtóż Boha ma, ſhubi ſ tym wſchu ßamoprawdoſcź; wón wě, ſo wſcho, ſchtož je a ma, je jenoż pſches Božu hnadu. Tajki cżłowjek njecha niczo ßam wot ßebje bycź — hrěſchnik pokutny, kotremuž je Boža hnada ſakkad wſcheje nadźije, dźe ſa praweho ßwój pucź do ßwojeje domiſny, prjedy dźěcźo ßmjercźe — nětk wobhnadźene dźěcźo Boże. Haj, ſchtóž ßo ßam powyſchuje, tón budźe poniżeny, a ſchtóž ßo ßam poniżnje, tón budźe powyſcheny.

Hdźe maſch ßwoju domiſnu? Tam, hdźež ßo cźi lubi a hdźež ßo cźi derje dźe! Kak rad ßy khwatak k nanej a k macźeri domoj, hdyž ßy w zuſbje byk: tam běſche tola twoja domiſna. Tam hdźež maſch ßwoje powołanje a hdźež ßwěru ßwoje cźiniſch, je twoja domiſna. Sswěrnemu ſaſtojnikej a dźěłacźerjej chze ßo ſaßo domoj do ßwojeho dźěła. Huſto ßu jemu próſdniny pſchedołhe, wón chze ſaßo ßwoje ſaſtojnſtwo měcź. Hdźe je twoja domiſna? Tam, hdźež ßu twoji lubi — hdźež je twoja ßwójba, ſa kotruž ßo ſtaraſch a dźěłaſch — derje tebi, hdyž to maſch; tam ma twoje žiwjenje bohate wopſchijecźe, wulku ważnoſcź. Hdźe je twoja domiſna? Tam, hdźež je twój Wótz! Jeho wocži hladatej na tebje wo dnjo a w nozy. Wón je twój ſchkit a krywo, twój troſcht a twoja nadźija, twoje žiwjenje a twoja ſbóżnoſcź.

Tón Knjes je mój paſtyř, na niczim ja nuſu njeſměju.

Hamjeń. H. w Kl.

Polſtalětny jubilej hłowneje ſkhadźowanki.

Hłowna ſkhadźowanka ßerbſkeje ſtudowazeje mkodźiny ßwjecźeſche 8., 9. a 10. auguſta 50-létny jubilej ßwojeho wobſtacźa a dźěła a to w Khróſcźizach. Schtóż ſkhadźowanki ſnaje a ſchtóž je je ſ naſchimi ſtudowazymi ßam ßobu ßwjecźił — abo je ßam jako ſtudowazy ßobu ßwjecźił — tón ſroſnmi, ſo to něſchto woßebite — khiba ſo je ſroſumjenja ſa to a luboſcźe k ſtudowazym a jich dźěłu ſbył? — Khróſcźizy ßu narodna wjeß ſkhadźowanki. Tam ju ſapoczatk žnjeńza 1875 ſałożichu w mkodoſtnej ſahoritoſcźi mkodźi ßerbſzy ſtudowazy.

Sſławni to ßyjerjo,
Njeſpróżni ryjerjo
Na ßerbſkim polu!
Sſławni ſbudźerjo
Narodnych mozow
Khrobli ßudźerjo
Pſcheſpanych nozow!
Sſławni bojicźerjo,
Sſławniſchi dobycźerjo!

tak cześcźuje jubilejny ſpěw ſkhadźowanki jeje ſałożerjow, kotryž namakaſch w jubilejnej knižzy, kotruž je ſtudowaza mkodźina k jubilejej wudała.

Arnoſcht Muka, ſtnd. phil. w Lipſku, pſcheproßy 6. auguſta 1875 wſchěch ßerbſkich ſtudowazych do Khróſcźiz. Njech tež to hobrſka liczba njebě, kotraž ßo tam ſeńdźe. Sapoczatk ßo tola ſta, ſapoczatk teho, ſchtož bě nuſne, ważne, rjane. To dowidźimy dźenża. Jakub Bart ſ Kukowa, gymnaſiaſta w Prahy, naž poſdźiſchi ßławny baßnik Bart-Cźiſchinſkhi, bě namjet wuſtawkow ſeſtajał. Wo tutymi tam jednachu ſtudowazy ſ Lipſka a ſ Prahi, ſ Budyſchina a ſ Lubija. Hłowna ſkhadźowanka ßerbſkeje ſtudowazeje mkodźiny bě ſałożena, kotraž nětk lěto wot lěta — jenoż we wójnſkich lětach ſchtyri krócź žaneje njebě — wołaſche hromadu 50 lět dołho ßerbſkich ſtudowazych ſe wſchěch móżnych ſchulow a měſtow a jednocźeſche ßerbſki lud ſe ßerbſkej ſtudowazej mkodźinu! S tych, kotſiž tehdy dokonjeli rjany ſkutk, bě tam nětk po 50 lětach hiſchcźe někotrych, kotſiž drje ſtari po napohładanju tola mkodźi we wutrobje a luboſcźi ßwjecźachu ßobu ſloty jubilej. Druſy — a tak tež pěni hłowny ſtarſchi, naſch doſtojny knjes proſeßor dr. Muka — ßwjecźachu jón ßobu w dałokoſcźi, wupraſjiwſchi horze ſbożopſchecźa k tutomu ßwjedźenjej.

A ßwjedźeń je ßo derje radźił, njech drje měješche tež tón a tamny pſchecźe, kotreż njebu tak dopjelnjene, kaž by to rady chzył. Jene ſ tutych njedopjelnjenych je to, ſo bě ßwjedźeń, kiž bě hewak wjele, jara wjele wopytany, woßebje njedźelu wjecźor, wot evangeliſkich pſche mało wopytany a to woboje, wot luda a wot akademikow, woßebje bě tam mało evangelſkich duchownych a wučerjow; to wobžarujemy jara a pſchejemy nutrnje, ſo by to w dalſchich 50 lětach wo wjele lěpje było. Sa to pak ßo tam cźim wutrobniſcho tłóczachu ruku ſtari ſkhadźowankarjo a ſkhadźowankarki; bě jich tam tola tak nahładna liczba ſjednocźena ſe wſchěch kónczin. Rjane to dopomnjeńki na cżaßy, kotreż nimo — pěkne to hodźinki w cżaßu, w kotrymž ßmy a dźěłamy a wojujemy — nutrne to pſchecźa ſa cżaßy, kotreż pſchińdu, kotreż budźa trjebacź a żadacź wſchě naſche mozy, woboje ſdźěłanych a njeſdźěłanych. —

Ssobotu, 8. auguſta, bě popołdnju ßwjedźeńſka ſhromadźiſna. Tónczaßny hłowny ſtarſchi, k. ſtud. jur. Aksmann-Khróſcźanſki ſ Lipſka ju wjedźeſche. Spěw, rěcźe, rosprawy běchu jeje porjad, w kotrymž ßo njedachu molicź, njech tež wonkach ßo hrimaſche a błyſkaſche a deſchcź ßo lijeſche. Wjecźor pſchiſamknu ßo ſabawa na żurli a k woßławjenju jubileja cźehnjeſche cźah ſ lampionami a ßmolnizami po wſy.

Njedźela pſchińdźe a pſchinjeße rjane, błóncźne wjedro a ſmóżni tak ſtudowazym, ßwjedźeń wuhotowacź pod módrym njebjom na łuzy pſchede wſu, popołdnju jubilejnu ſhromadźiſnu a wjecźor hracź dźiwadło. Se wſchěch kónczin khwatachu ludźo do Khróſcźiz pěſchi, ſ kołami, ſ woſami, ſe żeleſnizu; popołdnju bě ſhromadźiſna hižo nahładna, wjecźor drje běchu to někotre tyßazy.

Popołdnju bě konzert to hłowne a rěcź k. fararja Schewcźika-Khróſcźicźanſkeho. „Dźěkaj a ſpěwaj,“ ſ tutym prawidłom rěcźeſche k. farař ſtudowazym a ſhromadźiſnje wo tym, ſchtož prawe pſchihotowanje a žiwjenje ſtudenty, dozyła cźłowjeka, luda. Programm konzerta bě wobſchěrny, Khróſcźanſka „Jednota“ jón wuhotowa, a to rjenje, njech ßo też pod hołym njebjom móz a ſacźiſchcź hłoßow kuſk ſhubiſchtej. Hoſcźo pſchinjeßechu jubilarzy ſbożopſchecźa a dary. „Rjana Łužiza“ ſaklincźa, ſanoſchowana wot wſchěch a popołdnjſchi ßwjedźeń bě ſkóncźene.

Dźěchmy ſe ßwjedźeńſzy wupyſcheneje ſahrody do ßwjedźeńſzy wupyſcheneje wſy, ſo bychmy ßo poßylnili. Sso wrócźiwſchi, namakachmy w ſahrodźe hižo wjele ludźi, wjazy a wjazy pſchikhadźachu, wohładacź hru wonka w ſelenej ſtwórbje. Wjecźorne ßmerki lěhachu ßo hižo na łuku, wjeß a jewiſchcźo. Na tutym chzyſche ßo nam ſjewicź něſchto, ſchtož też njeßłuſcha na jaßne ßłónzo ale do cźěmneho: „Khodojta“. To je mjeno noweje hry, kotruž je nam rjenje ſhotowiła knježna wučerka Kubaſchez. Ale tuta „Khodojta“ móżeſche ßo też pſchi ßłóncźnym ßwětle widźecź dacź. Hra je dobra a hrajerjo běchu też dobri a tutón pěni poſpyt, pſchi kotrymž też jěchaŕ na konju ßobuſſutkowaſche, je ßo pſchiměrnje jara derje radźił. Někotre poſtupy ßu kaž ſe žiwjenja wotpoſkane, haj ßu ſe žiwjenja wſate. W žiwjenju nadeńdźeſch też dźenża hiſchcźe mnoho ſ toho, ſchtož bě ßo ſtało pſched lětami bliſko we wſy B., hdźež je był bur Jan ſe ßwojej žonu žiwy a hdźež ßo tak ſtruchłeho ſtawało. Poſtupy, hdźež to runje tak dźe wo khodojty, kuſtanje, naczinjenje — a runje tak wo żarliwoſcź, ſawiſcź, hidu, kleſki, njekhmanſtwo, wohładaſch dźenża też w žiwjenju mjes Serbami a druhdźe, dźenża, w tutym cżaßu ßa-

mo saßo bóle hacz psched 20, 30 létami. Je tola wulka wójna tez duchow okkultißma k nowemu hibanju sbudźiła, cźémne, njesnate mozy. — Po druhim jednanju poręcza wulkej shromadźisnje k. farar Zyż-Hajniczanski, se jahorjazymi ßłowami wołajo lud a studowazych do shromadneho dźéła sa Sserbowstwo, napominajo starschich, so bychu ßwojich ßynow dali na schule, hewak bórsy pobrachuja woßebje duchowni, měschnizy, wucżerjo, napominajo zyły lud, podpjerowacz studowazych; dokelż nětkle je cżężko, studowacz a tak někotremu njemóżno. — Tokstа cźma bě, jako na kónzu tuteho dźiwadłoweho dźéła saklincża nascha ßerbska hymna:

Hischcże Sserbstwo njeshubjene,
Swój schkit w naß ma;
Nowy duch wscho woßłabnjene
Ssylnje posběha.
Bóh je s nami,
Wjedże naß!
Njepscheczel ßo hižom hori!
Sserbjo, Sserbjo wostanu,
Sserbjo dobudu!"

We wßy ßwjeczachmy dale jubilejnu skhadźowanku. Tak někotra dopomnjeńka na skhadźowanki bu mjes skhadźowankarjemi rospominana. Witana bě jim tohodla tez ßwjedźeńska kniha, kotruż ßu studowazy s pomozu někotrych starych skhadźowankarjow spißali a wudali, dokelż wo wschelakim, hdyż tez niz dospołnje, tola pěknje rosprawja a tez sapisk dotalnych hłownych skhadźowankow podawa.

Póndźela bě doßwjeczenje jubilejneho ßwjedźenja. Cźehnjechu do Kukowa, hdźez poßwjeczichu wopomnjeńsku taflu, wěnowanu ßobusałożerjej skhadźowanki, pěßnjerjej Bartej-Cźischinskemu. S Kukowa dońdźechu do Janskich kupjel, hdźez buchu wot k. dra. Rachela witani. We Worklezach spominachu na druheho ßerbskeho wotcźinza, na Michała Hórnika; psched domskim, w kotrymż je ßo narodźił, wopomnichu jeho pilne a ßwérne dźéło sa Sserbow se ßłowom a spěwom. — Dowußwjeczili ßu skhadźowanku potom w Khróscźizach.

Jedyn s jeje spěwow ßo sasběhnje:

„Schto ßo woblicża tak kraßnja,
Radoscz w duschach kraluje?
Schto ßo ßerbske wócżka jaßnja,
Sbożownoscz wschěch wěnzuje?
Khróscżanska Skhadźowanka
Swjeczi ßwój dźeń naroda!"

Tak tez to bě! A njech nětko tez dale tak je, so ßo s Bożej pomozu dopjelnjeja wschě nutrne pschecża, tam wustajene tak, so to Bohu k cześczi, Sserbam pak k wużitku!

„Żiwi jenak wostanjecże
Woßrjedź żołmow smjemdrjenych,
W boju jěrym dobudżecże
Pschi njewjedrach traschazych,
Hdyż je młódna nadźija,
Luboscz bratrska kżéjaza!
Ssu-li Sserbjo wojowarjo
Sswěrni, budu dobywarjo!" K. W.

Zyrkej a stat.

— W Stockholmje je shromadżeny nětk sjéżd kscheścźijanskich zyrkwjow — s wuwjacżom romskokatolskeje. Duzy tam je dźél ßławnych wotpóßłanzow, kotsiż tam zuse zyrkwje sastupuja, Němsku, woßebje Berlin wopytał, mjes nimi sastupjerjo amerikanskich zyrkwjow a tez sastupjerjo prawowěrneje zyrkwje. Pocżahi mjes evangelskimi zyrkwjemi Němskeje a druhimi zyrkwjemi ßu ßo wobnowiłe a skrucżiłe. — Wot shromadżisny we Stockholmje wocżakuja wjele sa pschichod. Hacz ßo tute wocżakowanja dopjelnja, pokażu pschichodne léta. Drusy ßo saßo boja psched scżěhowkami tuteho sjéżda, měnjo, so jenotliwe zyrkwje s tym ßwoje woßebitoscże a prawa shubja; tuta bojoscz je drje podarmo, je pak runje tez mjes Lutherskimi była. S druhich pschicżinow ßo saßo drusy boja; tak je ßo tez s romsko-katolskeje strony pschecżiwo tutej shromadżisnje dźékało. — So tuta shromadżisna něschto woßebite, to s teho wscheho spósnajesch, a tez s teho, so ßo wschě możne nowiny s njej saběraja. Tez my chzemy tu dale wo njej rosprawjecz. Hdyż ßu ßamo sastupjerjo statow, tez němskeho stata, na njej ßobu, ßměmy tez wocżakowacz, so budże k lépschemu sa pocżahi mjes statami a zyrkwjemi. K. W.

Wschelke s bliska a s daloka.

— **Njewjedra** trascha pschezo saßy ludźi, woßebje żnjenzarjow. S městnami ßu żně cżężko schkodowałe, haj ßu ßamo sniczene; powschitkownje pak ßo żnjowe dźéło hacżi. My, kotrymż bohate żně ßu wobradżene a hacż ßem ßu hnadnje wukhowane, nochzemy ßo hordźicz, ně, chzemy wusnawacz każ Luther to w prénim artiklu wucżi: „To wschitko cżini Bóh tón Knjes se ßameje wótzowskeje, bójskeje dobroty a ßmilnoscże, bjese wscheje mojeje saßłużby a dostojnoscże!" A my nochzemy ßo komdźicz, cżinicz po tym, schtoż tam dale prajene: „Sa to wschitko ßym ja winojty, ßo jemu dźakowacz a jeho khwalicz a jemu ßłużicz a jeho poßłuchacz!" A to wschitko niz bjes toho, so ßo njebychmy nutrnje modlili: „Knjeże Bożo, schkitaj a żohnuj twoje dary, naß a nasche domy a statoki a hona s luteje hnady a ßmilnoscże!"

Optantojo. Wschě nowiny pißaja tak abo hinak wo nusy, kotraż je optantow — s Pólskeje wupokasanych — potrjechiła, woßebje tez wo njedoßahazym sastaranju pschi mjesy, a to saßo woßebje w léhwje Schneidemühl. Je to diwojaka nusa, kotraż jich potrjechiła, swonkowna a smutskowna, cżélna a duchownа. Pruska evangelska zyrkej je hnydom sakrocżiła a je evangelskeho fararja do Schneidemühla póßłała, kotrehoż pomoz a dźéło bu tam lubje witane. Tehorunja je tam smutskowneho mißionstwa a kscheścżijanske wustawy ßu ßotry wotpóßłałe, so bychu pomhałe potrjebnych sastaracz. Generalsuperintendenta sa namjesne kajiny wotmě tam tez woßebitu Bożu ßłużbu, kotraż bě derje wopytana. Wyschnoscżomaj Němskeje a Pólskeje dyrbjało jenak należane bycz, tutemu hubjeństwu optantow wotpomhacz, abo lépje hischcże, jemu sadźéwacz!

— W **Galizisskej** je mjes Wukrajinskimi, kotsiż ßo s wjetscha Ruthenojo abo Makorußojo mjenuja, evangelske hibanje nastało. Wot 14. létstotka ßem běchu wot pólskeho nadknjeżstwa nusowani, ßo s romsko-katolskej zyrkwju sjednocżicz; běchu pak wschelake stare prawa wobkhowali, tak ßwoje stare waschnjo pschi Božich ßłużbach a mandźelstwo měschnikow. Létża ßu ßo nětko s Ameriki wukrajinszy protestantiszy fararjo dom wrócżili, kotrychż bě jedyn prawisnik, kotryż bě k evangelskej zyrkwi pschestupił, namołwił, ßo do Galizisskeje domoj wrócżicz. Tucżi tam nětko we wukrajinskej rěcżi prěduja a Boże ßłużby dźerża, a Boże domy ßu pschepjelnjene. Każ ßo pische, je to hibanje tak postupiło, so ßu zyłe wßy na tym, k evangelskej wěrje pschestupicz. S jeneho seminara sa měschnikow wustupi na 40 wucżomzow, dźél s nich pschihotuje ßo sa evangelsku duchownu ßłużbu. Heßło zyłeho hibanja je: „To evangelion sa wbohi wukrajinski lud!"

Listowanje:

M. w **Bu.** sa 12. po ßwj. Tr.

S. w **M.** sa 13. po ßwj. Tr. (żnjowy dźakny ßwjedźeń).

Samolwity redaktor: farar Mjeńwa w Bukezach.

Čišło 35.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyschin **30. auguſta 1925** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Smolerjez knihiczišchczerńje a knihaŕnje ſap. druzſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadza kóždu ſobotu a płaczi na měſaz 15 ſtotych pjenjezkow.

12. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Scź. ſwj. Marka, 7, 31—37.

Drje nichtó mjes tymi, kotſiž tele rjadki czitaja, njewě, ſchto to je: hłuchoněmy bycź. Jako ſtudowach, da ſo nam we Lipſku ras ſkładnoſcź, wuſtaw ſa hłuchoněmych wopytacź a woſebje pohladacź do hubjenſtwa tutych wbohich ludźi, ale też ſpóſnacź, kajku prózu a luboſcź tam wucźerjo nałožuja, ſo bychu hłuchoněme dźěcźi rěcźecź nawucźili, niz potajkim, kaž ſo to hewak ſtawa, ſo bychu ſebi ſe ſnamjenjemi roſumili. Ssměđźachmy tehdy ſamo ſłyſchecź, kak rjenje tele dźěcźi ſpěwachu, ſamo wjazyhłóſnje. Pſchi tym wſchěm pak ſu a woſtanu tajzy hłuchoněmi jara wobźaromni ludźo, wuſamknjeni ſ tak mnoheho, ſchtoż zyle ſtrowi maja a ſebi huſto mało waża a hiſchcźe mjenje ſ dźaknej wutrobu ſakhowaja. Schtoż móże macźerny ert dźěcźo wucźicź, hłuchoněme nima niczo ſ teho, zyły rjany raj hudźby je jemu doſpołnje ſamknjeny. A ſchtoż tajki cźłowjek ſam ſacźuwa a myſli, to njemóże nikomu prajicź. Dźěło tajkeho wuſtawa ſa hłuchoněmych je woprawdźity ſkutk luboſcźe. Dyrbjało pak dźenſnniſche ſcźenje jenoż tajkim braſchnym ludźom płacźicź a tuž niz nam, kiž mamy doſpołnje ſtrowe ſtawy? Njeje to pak ras Jeſuſowych dźiwow, ſo ſe ſnamjenjemi k nam rěcźa? Wone nochcedźa jenoż mozy druheho, wyſchſcheho žiwěta nam jewicź, ale chcedźa naſ wabicź, duchownje je ſapſchijecź. Tak chce ſo tónle Jeſuſowy dźiw w naſchim ſnutſknym duchownym žiwjenju woſpjetowacź. Jeſuſ chce ſtajnje ſnowa ſwoje Hephatha, wotewr̀ ſo, nam wſchitkim pſchiwołacź. Tuž: **Hephatha, wotewr̀ ſo!** Schto wſchitko mohło a dyrbjało ſo wotewricź też pola naſ! Najprjedy r u z y. Pſchiwjedźechu k njemu hłucheho, kiž běſche němy, a proſchachu jeho, ſo by ruku na njeho połožił. To běchu dobri, ſmilni ludźo. Njeſboże bliżſcheho leżeſche jim ſobu na wutrobje, woni cźujachu, ſchto wſcho wbohi cźłowjek parowaſche. Wot cźłowſkeho lěkarja jemu pomoz njepſchińdźe, to woni wjedźachu, a wo tym, kiž móżeſche pomhacź ſamlutki, wbohi niczo njewjedźeſche abo tola mało doſcź. Jeho poſłyſnjazu, wobſbožowazu rěcź njebě wón ženje ſłyſchał, a hdyž też bě ſnano widźał, kak ſo ſyły luda k njemu tłóczachu, ſchto to jemu pomhaſche? A jemu wo nim powědacź, bě też zyle podarmo. Tu bě jenoż jene móżno: Wboheho k Jeſuſej dowjeſcź a jeho proſycź, ſo by jemu pomhał. Cźile lubi ludźo ſebi to najſkerje jara lohke myſlachu. Měnjachu, ſo trjeba Jeſuſ jenoż na njeho pohladacź abo ſo jeho dótknycź, a hnydom by ſtrowy był. Wotewrjenej, k pomhanju hotowej ruzy, hacź ſo dźenſnniſchi dźeń njetrjebaja? Nimamy doſcź tajkich rukow, kiž wobaraja, ſo by ſchtó k Jeſuſej pſchiſchoł? A to niz jenoż dźěcźom, ale też tajkim, kotſiž ſu ſnano dawno ſ dźěcźazych lět won? Njetrjebamy nanow, macźerje, wucźerjow, kotrymž je to ſwjaty nadawk: Je wodźcźe k Jeſuſej? Njetrjebamy cźłowjekow, kotſiž ſa kóždym khodźa, kiž je na kſchiwych pucźach, ſa kóždym khorym, ſo bychu jemu prajili: Tam je Knjes, twój lěkař? Kelko je hłuchich ſa Boże ſłowo? Hdyž jako pſchecźel abo ſuſod abo towarſch k njemu pſchiſtupiwſchi jemu prajiſch: Bratſje, pój ſobu, to huſto wjazy pomha, hacź hdyž to duchowny jemu praji. — Potom: Hephatha, w u t r o b y, wotewrcźe ſo! Jeſuſ chcyſche a móżeſche jenoż tych wuſtrowicź, kotſiž ſ wutrobu do njeho wěrjachu. To jemu njedoſahaſche, ſo by jim cźělnje pomhał. Tak wón tam najprjedy hłuchoněmeho wot luda woſebje wſa, niz ſo by jeho wuſchi a jaſyk pſchepytał, ale jemu to ſroſumliwe

ſczinił: Složuj wſchitke ſwoje myſle na mnje. Potom tykny jemu porſty do jeho wuſchow, dótkny ſo jeho jaſyka a womacza jón ſe ſwojimi ſlinami, ſo by jemu wosnamjenił: Snaju twoje brachi, kotrež chzu a mózu tebi ſahnacz. Ale dowěru na moju móz a luboſcz dyrbiſcho měcz. Knjes tež dzenża hiſchcze druhdy ſwoju ruku na bolostny blak kładze, ſo by nam prajił: Ma-li bycz kónz wſcheje nuſy, dyrbi wjaſane żiwjenje ſ Boha roswjaſane bycz. Tohodla tam tež Jeſuſ k njebjeżam horje pohladny, jako by jomu chzył prajicz: Hlej, tam je twoja pomoz! Wbohi hłuchoněmy njeje jenicżki, kotremuż chze Jeſuſ wutrobu wotewricz, ſa ſwój ſbóżny a cżłowjekam huſto doſcz ſamknjeny raj. Schtó je jón nam ſamknył, ſa tym njecha ſo hakle praſchecz, hacz druſy, hacz my ſami, hacz cżěmne, cżeżke naſhonjenja żiwjeńſke. Jeſuſ chze jenoż hojicz. Hdyż naſ wot luda wożebje bjerje, njechamy ſo dżiwacz, ale ſwólni ſa nim hicz. Tam ſnaje cżłowjek dżěło a jenoż dżěło. Nadobo leži khory, Jeſuſ jemu rjekńje każ tehdy: Dżimy do puſczíny a wotpocżińmy khwilku! Tam je wulki ſtrach, ſo ſo cżłowjek zyle do ſwěta a jeho holka a tolka ponórja. Knjes wě ſebi rady: Wosmje tuteho cżłowjeka wot luda wożebje. A kelko druhich ſaſuwow maja ludżo pſched wutrobinymi durjemi leżo: Hordoſcz, żadoſcz, liwkoſcz, ſtaroſcz! A kak dołho dyrbi druhdy Sbóżnik cżakacz, hacz njebychu jemu wotewrili! Kak dołho hiżo pola tebje a mje? — Hephatha, wuſchi, wotewrtej ſo! Saſo je duchownje měnjene. Wjele ludżi je němych ſa Boże ſłowo! Tale khoroſcz je dżenża wěſcże bóle ſo roſſchěrjała hacz cżělna hłuchoſcz. Huſto budże tak: Cżim wjazy wotewrjeneju wuſchow ſa ſwět a jeho ſabawu wſchelaku, błudnu, cżim mjenje ſa Boha Knjeſa. A jeho pſchikaſnja tola je, ſo bychmy na jeho ſłowo poſłuchali a jeho wolu: Schtóż je wot Boha, tón poſłucha na moje ſłowo. A naſche ſboże tola tež je, pſchetoż: Twoje ſłowo je mojimaj nohomaj ſwěża. Bjes dżiwa, ſo ſo ſabłudżi, ſchtóż ſłowo Boże ſazpi, haj ſo do ſkażenja ſapadny. Kak huſto dyrbimy cżitacz, ſo ſo hłuchi cżłowjek na dróſy potorhny. W duchownym njeje hinak. Schtóż njecha poſłuchacz, dyrbi cżucz. Kak dżakowni dyrbjeli bycz, ſo mamy Boże ſłowo, mamy Mójſaża a proſetow, mamy wożebje teho, kiż je żiwe Boże ſłowo! Schto pak nam pomha, hdyż ſebi wuſchi ſatykamy? hdyż ſu njedżelu Boże domy próſdne, hdyż naſch lud ſ wulkeho dżěła nima żaneje njedżele wjazy, hdyż nima bibliju a ſpěwarſke a modleŕſke wjazy ſańcz? A ſchtóż ſebi to wſchitko wotwucżi, ſchtóż ſwoje żiwe dny Boże ſłowo ſazpiwaſche, njebudże jónu ſnano ſłyſchecz móz, runjeż by chzył — Hephatha, hubje, wotewrtej ſo! W cżělnym nam tale pſchikaſnja njepłacżi. Chzemy dżakowni bycz, ſo możemy rěcżecz a ſe ſłowom prajicz, ſchto myſlimy a ſacżuwamy. We ſwětnych wězach ſmy tež ſwjetſcha jara ſrěcżniwi; wo wſchěm możnym a njemożnym ludżo wjele rěcża. Haj ſtawa ſo huſto, ſo cżłowjek cżim wjazy rěcżi, cżim mjenje wo wězy roſumi. Wo tym pak, ſchtož dyrbjako duſchi najważniſche a najlubſche bycz, huſto doſcz mjelcżimy, wożebje, hdżež by trjeba było, njepſchecżelam a hanjerjam wěry krucże napſchecżo ſtupacz. Jako bě Jeſuſ hłuchoněmeho wuſtrowił, rěcżeſche tón prawje. Wo to ſo tež ſa naſ jedna. Prawje pak njerěcżi jenoż tón, kiż rěcżi, ſchtož je pſched Bohom prawe a cżłowjekam wużitne. Hdyż wonkach kóżdy ſchtom a kerk a kóżde ſtwjelzo Bożu khwalbu ſpěwa, kak mohł cżłowjek mjelcżecz? Nam je Bóh Knjes tola wjele wjazy cżinił. A ſchto ſo wſchitko rěcżi, ſ cżehoż maja cżłowjekoju jenoż ſchkodowanja: S rěcżemi ſo hněwaja, hanja, ſakliwaja, ſajědojcżuja! Japoſchtol praji: Jaſyk je mały ſtaw a wſchak ſo wulkich wězow khwali, jaſyk je woheń a ſwět połny njeprawdoſcże! Stajejmy tonu wſchizy to napſchecżo: Wón rěcżeſche prawje! — Potom je ſo wulki dżiw, kotryż Jeſuſ na tamnym hłuchoněmym dokonja, tež na naż ſtał, a dobry wukónz żyłeho naſcheho żiwjenja je tón: Knjes je wſchitko derje cżinił.

Hamjeń. M. w B.

Kak dżiwnje Bóh tón Knjes pomha!

(Pokracżowanje.)

Morjo bě tak njeměrne, ſo njemóżachu ſkoro niczo ſ łódże wukhowacz. Jenoż něſchto ruma abo ſcheżipaka a na tydżeń łódżneho khlěba a to horje a dele wſcho! Tak tam to nětko běchu na tutej njehoſpodliwej kupje naſtróżeni, mokri a bjes wſcheho nimale, ſchtož trjebaſch, ſo by ſo żiwił. A nihdże żana khowanka abo něſkajka hoſpoda! A wſchudżom łódſymny wětr, kotryż pſches żyłu kupu howrjeſche!

Sbożo bě pſchi wſchěm njeſbożu, ſo mějeſche jedyn ſ nich tyſku ſapalkow. S tutymi ſcżinichu ſebi woheń; drjewo k tomu bě jim morjo wucżiżnyło; bě to jedyn ſ rosbitych cżołmow. To móżachu ſo ſ najmjeńſcha kuſk ſworjewacz.

Tola njepołożichu ruży do klina, ſadwělujo. Ně, ſpytachu w cżołmach ſ morja telko roſpadankow łódże nałojicz, kelkoż jeno móżno. K łódźi ſamej njemóżachu, dokelż bě morjo pſchezo hiſchcze tak jara njeměrne. Poradźi ſo jim tež, tójſchto wukojicz, tak ſo mějachu ſ najmjeńſcha něſchto drjewa. Po jědź a druhe wězy chzychu, tak bórſy hacz to możno k łódźi doječz. Tola naſajtra běchu cżołmy prjecz. Namorjakaj, kotrajż běſchtaj nóznu ſtražu pſchi cżołmach měkoj, běſchtaj ſebi wot ſcheżipaka wſakoj a ſo wopikoj; wětr a żołmy běchu cżołmy tak dołho torhake, doniż je njeběchu wotorhnyke. Tak bě ſnjeſbożenym pucz k łódźi, ſ kotrejež bychu ſebi to a tamne nuſne wukhowacz móhli, wotrěſnjeny. A niz jeno to! Tež pucz k ſuſodnym wjetſchim kupam bě jim tak ſniczeny; bychu ſnadź tam lěpſcheho pſchebytka — hdyż niz wjazy — namakali hacz na tutej najmjeńſchej ſ tutych kupow, kotraż bě jim nětko krute, ſrudne jaſtwo!

Naſajtra bu k tomu tež hiſchcze ſ wjedrom ſaſo hórje; wichor ſakhadżeſche a morjo waleſche ſwoje żołmy na ſkaliſka. A dżeń poſdźiſcho njewohladachu tež niczo wjazy wot łódże. Morjo bě ju pózrjelo. A morjo njewuda jim niczo ſe ſwojeho rubjeńſtwa, khiba jedyn drjewjany kaſchcz, kotryż jenomu pucżowarjej ſłuſcheſche. W nim namakachu něſkotre wołmjane wodżecża, něſchto blachowych tyſow ſ kładżenym a ſawarjenym a — něſkotre pſcheſłóncżniki (Sonnenſchirme).

Na tym jenym mějachu dżaknu radoſcz, to bě, ſchtož trjebachu; ſ tym druhim — ſ pſcheſłóncżnikami — njewjedżachu, ſchto ſapocżecz. Pſcheſłóncżniki! Bě jim, jako by jich něchtón w jich njeſbożu wuhanicz chzył! Pſcheſłóncżniki w tutych ſymnych, njehoſpodliwych kónczinach ſemje, hdżež ſkoro żenje ſłóncżko njewuhladaſch. Tute běchu jim wukhowane, a jim pobrachowaſche tola telko, telko, ſchtož by tak jara wulzy nuſne było! — A tola, poſdźiſcho ſpóſnachu, ſo bu jim tež ſ tutymi pſcheſłóncżnikami wulka pomoz data! —

Tak běchu tam nětko na tutu mału ſkalnu kupu ſamu pokaſani! To prěnje, ſchtož cżinjachu, bě to, ſo ſ nożemi kruchi dorna, kotrež ſnadnuſchki tu a tam ſkały wodżewaſche, wukakachu, ſ nimi murje małeje hěty natwarichu, kotruż ſ pſchikrywom jeneho cżołma pſchikrychu, ſo bychu tak jenicżkej wukhowanej żónſkej wukhow a pſchebytk pſchihotowali. Pſchecżiwo tutej ſu ſo dożyła mużojo pſches żyły cżaż dołheje ſrudneje jatby pěknje ſadżerżeli a ſo ſtajnje ſtaroſcżiwi wopokaſali. Poſdźiſcho hiſchcze wjazy tajkich hětow ſ dorna natwarichu, tola, ſo bychu tež tute pſchikryli, ſa to niczo wjazy njemějachu.

Prěni tydżeń żiwjachu ſo jenoż ſ łódżnym khlěbom, kotryż ſtaroſcżiwje lutowachu a dżělachu. K tomu doſta kóżdy něſchto

ſchczipaka, kotryż bu kóždemu do ruki linjeny, dokelž žudobja njemějachu. Jako pak bě tydžeń nimo, woteběrachu pſchi wſchěm lutowanju hladajzy poſlednje ſbytki kódźneho khlěba; jenož ſa tu žónſku ſkhowachu něſchto kuſkow, — cźi druſy widžachu ſahłódnjenje pſched žobu.

Dwaj dnjej njeběchu hižo niczo jěduli, khiba něſchto na kißal žłodžazych ſelinow, kotrež tu a tam roſcźechu. Czakachu na žmjercź, kotrejež bliženje hižo ſaczuwachu. Tu póßka Bóh tutym hižo ſawutlazym manna a pozpule, kaž to prjedy hižo naſpomnichmy. Njeliczomne ptaki pſchileczachu; tyßazy tohajkow ſažydlichu žo na tamnej ſtronje makeje kupy, ſo bychu tam lanyke. Wſchitzy khwatachu na tamnu ſtronu kupy, ſo bychu wohladali tutón dźiw Boži. Móżeſch žebi ty dowumyßlicź, ſ kajkej nutrnej radoſcźu a ſ kak dźakownej wutrobu cźi 52 tute ptaki witachu a žo Bohu tomu Knjeſej dźakowachu?!

Něhdże 4 njedźele lahnychu tam tohajki. Pſchi tym běchu prěni cźaß zyle njebojaſni a ſkludne, njeběchu pſchi tutym jim tak naležnym dźěle ženje wot cźłowjekow molene byłe. Tuż mózachu ſnjeſboženi jeja ſběracź a młode ſ hnězdow bracź. A jejow a młodych bě tam telko, ſo mózachu žo cźi na tutej kupje jeczi cźłowjekojo dźeń wote dnja do žyteje wole najeſcź! — Kak bě jim to derje, hdyž běchu dyrbjeli pſchi wotdźělenych kuſkach živi bycź a po tym žo poſcźicź! — Ale niz jeno to! Mózachu też wulke kopizy jejow ſa dalſchi cźaß naſběracź. A ſo to cźinjachu a ſo běchu tak wobhladniwi, to bě jim k ſbožu. Pſchetož po cźaßu buchu tohajki bóle a bóle wobojane; naſběrachu drje hiſchcźe pſchezo jeja a młode, ale ſ tym bu dźeń a mjenje. A pytanje ſa dalſchimi hnězdami mjes ſkałami bu dźeń a ſtraſchniſche.

Jeja a młode warjachu žebi w blachowych žudobjach, kotrež běchu žobu wukhowacź mohli. Tola dołho tute njedźerżachu. Tuż bjerjechu kamjenje, do kotrychž bě morjo a deſchcź dźěry a dołczki ſwuwopłokałe; tajkich tam wjazy namakachu.

(Pokračźowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Stockholm! K hłownemu měſtej Schwedſkeje, kraja Guſtav Adolfoweho, ſhladuja nětka wocźi zyłeho žwěta. To njeje pkchewjele prajene. Wſchě nowiny, kotrež chzedža to bycź, ſchtož tuto mjena praji a na žebi ma, piſchu w tu khwilu bóle abo mjenje nadrobnje wo „Sswětowej konferenzy kſcheſcźijanſkich zyrkwjow", kotraž je nětkole ſhromadźena k ważnemu dźełu w Stockholmje. Schwedſki kral je ju žam witał a poſtrowił a ſe wſchěch móżnych krajow žu wjednizy ludow a druſy tutu wožebitu a wožebnu ſhromadźiſnu ſtrowili, tak preſidentaj Ameriki a Němſkeje. Hindenburg praji mjes druhim: „Strowju ſ wutrobnej radoſcźu tuto ſeńdźenje, kotrež je wožebity ſtaw mjes tymi, kotſiž žo wſchudžom prózuja wo tón wěrny měr ſa cźłowjekow ... Njech žo waſche wuradźowanja ſtawaja w duchu luboſcźe a we duchu teho froſumjenja, w kotrymž chze jedyn druheho froſumicź, a njech ſ nich wukhadža móz, ſ kotrejž cźłowjekojo pſchiňdu k ſnutſkownemu wuſtrowjenju." To wſcho nam pokaže, kak ważny tutón ſjěſd, kotryż jednocza na 600 ſaſtupjerjow wſchěch kſcheſcźijanſkich zyrkwjow zyłeho žwěta — jenož niz romſko-katolſkeje. A tutu njejßu te tam w Stockholmje žo ſkhadźowaze zyrkwje wuſamknyłe, romſka zyrkej je žo žama wuſamknyła. Wo lěcźe 1920 cźinjachu žo w Genfu pſchihoty ſa tutu konferenzu a potom ſaža w Helſingborgu. Tu kaž tam je žo ſe wſchitkimi hłožami wobſamkło, wotměcź jenu wſchěch jednocźazu konferenzu Khryſtußoweje zyrkwje. Wſchě ſrjadowane ſjednocźeńſtwa a wotdźěle powſchitkownеje kſcheſcźijanſkeje zyrkwje dyrbjachu žo pſcheproßycź a, hdyž ſjewichu, ſo chzedža na tutym wulkim a wobſchěrnym dźěle žobudźěłacź, žo witacź jako žobudźěłaczerjo ſe runymi prawami na tutu kſcheſcźijanſku konferenzu. Jedyn ſe pſchihotowarjow tuteje konferenzy je bamžej žam pſcheproſchenje pſchinjeßł, tola bamž njeje do toho ſwolił, ſo by žo romſko-katolſka zyrkej na tutym ſjěſdze wobdźělika. Hdyž chzeſch ſhonicź, cźehodla, dyrbiſch do katolſkich nowin pohladacź. „Augsburger Poſtzeitung" piſche: „Hłowny ſmyłk, ſ kotrehož tuto derjeměnjene pſcheproſchenje wukhadža, je tón, ſo maja woni romſko-katolſku zyrkej ſa tajku, kotraž je jeneho runjecza ſ tymi ſjednocźeńſtwami, kotrež žo też zyrkwje mjenuja. Ta pſches-jednoſcź, kotruž pytaja, njemóże žo hinak wutworicź, khiba ſo žo cźi, kiž žu žo tej jenej zyrkwi, kotraž je Khryſtußowe wuſtajenje, wotrjekli, ſaža do romſko-katolſkeje zyrkwje wrócza." Tu maſch, a nětko wěſch, ſo ty po prawom žadyn kſcheſcźijan njeißy a ſo twoja evangelſko-lutherſka zyrkej žana kſcheſcźijanſka zyrkej njeje, runjež kaž też grichiſko-katolſka zyrkej žana njeje; jenož jena zyrkej je a to romſko-katolſka, — tak měni Rom a praji tym 300 milijonam kſcheſcźijanow, kotſiž žu w Stockholmje ſaſtupjeni, ſo woni wſchitzy njeißu po prawom kſcheſcźijenjo a hiſchcźe mjenje jich zyrkwje zyrkwje! Druhi roſprawjeŕ mjenuje w žamßnej nowinje tuto ſadźerżenje vatikana abo bamža „wobhladniwe a pſchewſchu měru mudre", pſchiſtaji pak, ſo je bamž konferenzy žwoje žohnowanje dał a ſo žo ſa nju modli. — So pak Rom njeby niczo ſkomdźił, bu 11. auguſta w Oxfordu w Jendźelſkej tón tak mjenowany 5. internazionalny katolſki kongreß wotewrjeny, ke kotremuž je žo na 250 romſko-katolſkich wotpóßłanzow ſ zyłeho žwěta ſeſchło. Jeho nadawk je, zyle podobne praſchenja wobdźěłacź, kaž konferenza w Stockholmje. — So hnydom wuſběhnjemy: Prawo-wěrna abo grichiſko-katolſka zyrkej je połnje ſaſtupjena w Stockholmje; jeje ſaſtupjerjo žu też na pſchihotowazych ſhromadźiſnach, kaž 1922 w Kopenhagenu a druhdże žobu byli a žobudźěłali. Saſtupjerjo žwětoweje konferenzy dźěła žo do 4 wulkich hłownych wotdźělow; jedyn ſ nich tworja grichiſko-katolſzy; jedyn druhi amerikanſke zyrkwje, jedyn dalſchi zyrkwje jendźelſkich krajow a tón ſchtwórty zyrkwje Europy ſ wuwſacźom Jendźelſkeje. Wſcho dźěło, kotrež chze a ma konferenza wukonjecź, hodźi žo ſhromadnje mjenowacź ſ dwěmaj napißmomaj: „Pſchißłuſchnoſcźe zyrkwje w ſozialnych praſchenjach" a „Pſchißłuſchnoſcźe zyrkwje w pocźahach a žiwjenju ludow mjes žobu." — Kelkoż nam móżno, chzemy wo dźěle a ſkutkowanju tuteje žwětoweje konferenzy też tu roſprawjecź, wuprajamy pak tu to, ſo je dobry, ſo kóždy we wſchěch nowinach, w kotrychž to móże, roſprawy wo tutym cźita, ſo by ſeſnał ſe wſchelakich ſtron ważnoſcź tuteje ſhromadźiſny. Na njej žu, to njech je hiſchcźe dodate, ſe Saſkeje 8 ſaſtupjerjow žobu, mjes nimi krajny biſkop Jhmels a preſidenta krajneho konſiſtorija D. Boehme. Krajny biſkop Jhmels je mjes tymi, kotſiž maja hłowne roſprawy a pſchednoſchki podawacź; ſ dobom je wón žobu hłowny ſaſtupjeŕ Lutherſkich na tutej konferenzy. K. W.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

— **Žnjowe žwjedźenje** žwjecza nětko ſaža woža dy a też dźenża drje je tak nękotra woža da ſhromadźena pſched Bohom, jemu woprowacź žnjowe dźakne wopory. Domoj dokhowane drje hiſchcźe wſchitko njeje, też w Budyſchinſkim wokrjeżu niz, a hiſchcźe mjenje w Lubijſkim — kak bóle k wjeczoru je, njeje nam ſnate. Sa domojkhowanje bě Bóh tón Knjes nam wjele a rjaneho žita naroſcź dał; hižo tohodła dlěhe domoj khowachmy, tohodła też tak nękotry ratař w žwojich brózńjach doſcź ruma njemějeſche a dyrbjeſche „ſajmu" twaricź. Sadźeržało je domoj-

khowanje dejchczowaze wjedro a ſlimki, kotrež běchu žita ſdžěla tak ſwalake a ſmjetake, ſo maſchiny njemóžachu žyz a ſo žo to ſ rukomaj hubjenje žyczeſche. Tola tohodla njemorkota ratař, kotryž ma woßebje ſa žebje prajene to žlowo, ſo maſch w pocze žwojeho woblicža žwój khlěb jěſczě wón dželа a ſpěwa. Modlitwa, wěrjaza modlitwa, ſhromadna mutrna modlitwa je móz, tež wjedro pſcheßadžicz, niz jeno murje. Wono žo jenož praſcha, hacz my tutu móz wutrjebachmy a hacz my k tomu ſwólniwi a khmani běchmy a žmy. Cžim bóle to žmy, cžim rjeńſchi tež naſch žnjowy dżakny žwjedżeń, cžim wjeßelſchi tež my, woprowacz žnjowy dżakny wopor. A bjes tajkeho nochze tola żadyn pobožny ratař woſtacz: Boże kraleſtwo — Boži dom — Woßada, ſa něſchto chze woprowacz a tak žo Bohu dżakowacz ſe ſkutkom; niz jeno ſe žlowami, — a žo tež tak dżakuje. A tón wobſboži žebje žameho a žwój dżakny žwjedżeń najbóle a nanajrjeńſcho, kiž wjeßoły a radoſcziwy takle Bohu wopruje dżakny wopor. So bychu tola wſchitzy naſchi woßadni žwjeczili tajkile žnjowy žwjedżeń, to by było jim a druhim k žohnowanju, a Bohu tomu Knjejej k czeſczi. A to dalſche dżelo a tón nowy wużyw na nadżiju, to by jim było nowe wjeſele! — Tu w „Pomhaj Bóh" chzemy ſa tydżeń žnjowy dżakny žwjedżeń žobu žwjeczicz.

W **Lubiju** ſhadżuja žo njedżelu 6. ſeptembra łužiſke khory poſauniſtow. Wjednik ſakſkich poſauniſtow, duchowny Adolf Müller-Drježdżanſki budże tam žam pſchitomny. Poſauniſtojo ſkutkuja w žwjedżeńſkej Bożej žłużbje žobu a poſkicza tež tak ſhromadne piſkanje. Pſchedžyda łužiſkeho wokrjeża, farař Stamm-Wósborkſki ſmjeje tež žwjedżeńſke prědowanje; dirigenta łužiſkeho wokrjeża je wucžeř Kerk-Bukeczanſki. Tuž jich njech tež prawje wjele lubowarjow tuteje zyrkwinſkeje hudžby ſ bliżſcheje a dalſcheje wokolinу do Lubija pſchikhwata, ſo bychu wuſłyſche-li ras łužiſkich poſauniſtow w zykku.

— We **Wrótžławju** wucži na univerſicze katolſki profeſor dr. Wittig jako wucžeř katolſkeho bohoſłowſtwa. Tutón je ſe žwojimi naſtawkami a knihemi, kotrež wojjewjeſche, mjes katolikami njemĕr ſbudžił, woßebje ſe žwojej knihu: „Die Erlöſten". W tutej wucži dr. Wittig wo prawdoſczi cžłowjeka a je pſchi tym nimale pſches jene — ſ Lutherom. Wot lěta 1921 žem ſabĕraſche žo tehodla ta tak mjenowana „Congregatio San Offizio" w Romje ſ jeho ſpiſami a knihemi a je nětk pjecz ſ nich na index ſtajiła, kaž žo to praji. Tutón wuſtaw pſchi bamſchowym ſtole ma mjenujzy nadawk, ſa tym hladacz, ſo žo wot katolikow niczo njepiſche, ſchtož nĕkak njeſnjeßliwe ſe žadami a ſakonjemi romſkeje zyrkwje; namakaja-li knihu, ſapiſchu ju do „czorneje liſty," na index, do ſapiſka ſakaſanych a ſaczižnjenych knihow, kotrež njeßmĕ żadn katolik czitacz. Tole je tež dr. Wittig naſhonicz dyrbjał, jako bě žo pſches žwoje dżĕła wo prawdoſczi a wuſprawnjenju k wĕrnoſczanu dobył, kotrež reformator Luther pſched 400 lětami zyrkwi ſaßo dał.

Do Pruſkeje: Dopiſy a rosprawy ſ Pruſkeje wuwoſtawaju hižo dlěſchi czaß. A tola je ſnate, ſo žu byle we woßadach witane. Tuž naležnje proſchu wo dalſche žobudżĕło. Tuto njech njewobſteji jeno we woßadnych rosprawach, ale njech je tak wobſchĕrne hacz móżno. Tuto dwojake napominanje płaczi runje tak ſa Sakſku. Dopiſy njech žo tukhwilu hiſchcze ſczelu do Noßaczиz (Noſtitz, Poſt Weißenberg, Sa.)

Wyrgacz, farař.

Ss. w M. ſa 13. po žwj. Trojizy (žnjowy dżakny žwjedżeń). — 14. njedż. po žwj. Trojizy. Schtó? Proſchu wo dopiſy. Wyrgacz, farař.

Samolwity redaktor: farař **Mjeńwa w Bukezach.**

Njedżelske bjesadowanki.

Za pĕkne mjeńše a wjetše dźĕći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomił.

XXVI. Jezus w zahrodźe Getsemane.

Jeruzalem je město, natwarjene na někotrych hórkach. Dokoła wokoło su nahłe skały a hłuboke doły. Na połnócnem boku je hłuboki doł z mjenom „Kidron". W tutym dole běži rĕčka ze samsnym mjenom Kidron a na druhej stronje toho doła, hladamy-li z Jeruzalema, widźimy Wolijowu Horu. Puć z Jeruzalema do Betanie wjedźe přez Wolijowu Horu. Na boku tuteje hory přestrĕwachu so wulke wolijowe haje. Jena tajka wolijowa zahroda słušeše přećelej Knjeza Jezusa a mjenowaše so zahroda Getsemane. Tam Knjez Jezus rady khodźeše, zo by so modlił a přemyslował wo swojim Wótcu.

Hdyž běše po poslednjej wječeri wušoł z Jeruzalema, překroči rĕčku Kidron a zastupi do zahrody. Judaš njeběše z nim. Tón běše wotešoł k knježim, zo by jeho přeradźił. Wósom wučobnikow wostaji Knjez Jezus při skhodźe a třoch, — mjenujcy Pětra, Jakuba a Jana, — wza sobu a kročeše dale mjez štomami dale horje a tam k nim rjekny: „Zrudna je moja duša hač do smjerće. Čakajće tudy a kedźbujće." Dźiwaće so, zo je Knjez Jezus był tak zrudźeny? Wón wjedźeše, zo je Judaš wotešoł ke knježim, zo by jeho přeradźił. Wĕdźeše, zo Pětr jeho zapřeje. Wĕdźeše, zo zbytni wučobnicy rozćĕkaju a jeho wopušća a wĕdźeše, zo jeho za wšitku jeho lubosć wočakuje njedźak Židow a smjerć. Tohodla běše tak jara zrudny.

W tutej swojej zrudobje pytaše posylnjenje w modlitwje. Stupi na bok, padźe na wobliczo a modleše so. Prošeše swojeho Wótca, zo by tutón kelich wot njeho wzał. Z kelichom měnješe tyšnosć, kotraž jeho wočakowaše. Haj, běše nam podobny we wšĕm z wuwzaćom hrĕcha. Wón ćrpješe bolosć a zrudobu a tyšnosć, runje tak kaž my. A hdyž widźeše před sobu ćežke ćerpjenje, kotrež jeho wočakowaše, so stróži. Wĕsće, kak so mnozy ludźo nastróžeju, hdyž wĕdźa, zo maju so podwolić operaciji we khorowni. A tola ma ta bolosć k tomu być, zo bychu zaso strowi byli. Tu pak Knjez Jezus měješe wšitko to ćerpjenje přĕtrać, nic za swoje lĕpše, ale za to, zo by druhim přinjes žiwjenje a wumoženje. Modleše so wo móc. Tak činimy w tyšnosći tež my. A hdyž tak k swojemu Wótcej wołaše, přińdźe mĕr do jeho duše a widźimy tu jeho wulku posłušnosć; „A wšak nic štož ja chcu, ale štož ty chceš." Knjez Jezus běše stajnje hotowy, Božu wolu wukonjeć. Tak ma być stajnje twoje přeće a twoje prócowanje, zo by činił Božu wolu.

Knjez Jezus přińdźe potom k třom wučobnikam a namaka jich spjacych. Běše jemu žel, zo njemóžachu so z nim spanja zdžeržeć w tej hodźinje bĕdźenja. A tuž woteńdźe a modleše so přeco znowa zaso a hdyž přińdźe k Pětrej a Janej a Jakubej, nadeńdźe jich zaso spjacych. A tuž woteńdźe třeći raz na stronu a modleše so zaso. A potom přińdźe k swojim wučobnikam a wozjewi jim, zo so jim přeradnik bliži. Knjez Jezus namaka w modlitwje spokojenje. A tak kóždy, kiž so k Bohu Knjezej w swojej tyšnosći woła, namaka mĕr a spokojenje duše.

Cźišło 36.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Klž Bóh poda,
Wokřew će. P

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **6. septembra 1925** **Bautzen**

Čišćesć a nakład Smolerjez knihićišćerńje a knihańje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaći na měsaz 15 stotych pjenjezkow.

13. njedźela po swjatej Trojizy.

Scjenje swj. Lukascha 10, 23—37.

„Hlajće, kak so bjes sobu tak lubo maju", tak hnědy w prěnim czasu kschesćijanskeje zyrkwje póhanjo sawołachu, hdyž na luboscźiwe živjenje kschesćanow hladachu. A hdyž nětk na nasche khromadźebyće w domach a gmejnach hladamy, móže so tež hischće prajicź: „Hlajće, kak so bjes sobu tak lubo maju?" Kdźěje tuta nanajrjeńscha róžiczka, bratska lubosć, hischće we kschesćańskich krajach? Abo je na tym, so dyrbi tón Knjes na zyke kschesćijanstwo skoržicź, kaž tam w sjewjenju swj. Jana na Ephesisku wosadu: „ja mam napschećiwo tebi, so twoju prěnjschu lubosć sy wopuschćił? Je na tym, so so sapoczńje dopjelnicź, schtož je tón Knjes wo poslednich czasach wěschćił: „Dokelž njeprawda so budźe rozsylnicź, budźe lubosć w jich wjele wostudnycź?" Prajicź drje móžemy, tak daloko hischće njeje. Rjanu kschesćijansku lubosć hischće namakasch. Kak su tam starschi a dźěći so bjes sobu pschikhileni w lubosći, tam w mandźelstwje so bjes sobu lubuja a cześća, tam je sušod sušodej k pomozy, a strowy wopyta a hlada khoreho, mišionstwo njes póhanami, smutskowne mišionstwo, Gustav-Adolfske towarstwo maju hischće wjele pschećelow. Tak tež je w swojej wosadze wudowa, kiž wjele darow sa khudych a hubjenych tam a sem pschinješe, Bóh jej to saplacź. Tak žónske towarstwa w lubosći so seńdu a wopruja, so bychu wosadne khorych wothladanje sdźerželi a druhim k pomozy byli. Ale so by tuta bratska lubosć hischće wjetscha była a pola wschitkich so namakała, to drje sebi žadacź móžemy. Ssebicznosć je wulka, hdźež człowjek jeno sam na so myšli a rjekne: hdyž ja jeno mam, schto dha nje druhi stara. A to je tak, dokelž je so wěra pola jich wjele shubiła. Hdźež je Khrystuš we wutrobje, hdźež człowjek pod tutym swojim kralom služi, tam je jeho smyšlenje, kaž Khrystušowe běsche. A kak je tón lubował, kak swoje živjenje stajnje do služby druhich stajił a naposlědk swoju swjatu krej w lubosći k sbožu wschitkich pscheliwał. Po nim je tež tón Samaritski jow činił. Tuž dźi, a čiń tež ty tehodla runja.

Budź Khrystušowy a tak tón Samaritski. Twoja pycha:

1. wóčko, kotrež nusu druhich widźi;
2. wutroba, kotraž nusu druhich sbožu sacźuje, a
3. ruka, kotraž druhim w jich nusy pomha.

1. „Jako wón jeho wuhlada", rěka wo Samaritskim, jako tuteho hubjeneho wuhlada, kiž wušlekany, sranjeny, połmorwy pschi drohi leješe, bě jemu jeho žel. Potajkim Samaritski mějesche wóčko, kotrež s lubosću na hubjeneho hladasche. Tak njebě pola měschnika a Levity. A tak tež njeje bohužel pola jich wjele nětk. Woni njewidźa hubjeństwo wokolo so, haj njechadźa so widźecź. Jich wocźi hladaju jeno na jich wobsedźeństwo, na jich dźěło a wužitk a wjeselo, a niz na hubjeństwo a nusu bližscheho, kotrehož maju husto wschědnje wokolo so. Tam bydli khuda swójba s wjele dźěcźimi, kiž so maju s hubjeństwom bědźicź, a blisko bohaty muž, kiž ma wscheho dosć, ale žadyn dar bohateho khudeho njeswjeselí. Tam je khuda, khroma žónska w khudej khěži, ale schtó dha na nju s wóčkom lubosće hlada? Tam je stara žona, kotraž nikoho tych swojich wjaz nima, ale schtó ju w lubosći hlada a wopyta? Tam je mandźelska, nětk khorowata a słaba, hdźež je so we wójnskim czasu — muž we wójnje — pschematrowała, ale su jej dom-

jazy ſ luboſczu pſchikhileni, woßebje jejny mandżelſki? Kak wjele ſtarych ſtarſchich, na kotrychž njebudże ßamo wot dżěczi ſ wóczkom luboſcze hladane. A nětko hakle hubjeńſtwo dale w ludu, pola wěry bratrow, pola póhanow, ſchtó hlada na tutych khromych, ßlepych, němowuchich, ſabludżenych, hanjenych ſ wóczkom luboſcze? Wjaz Samaritſkich w kóżdej wßy, we woßadże, w kraju! Njech kóżdy tola niz jeno na to ßwoje hlada, ale też na to, ſchtož je bliżſcheho. Njech tola kóżdy wocži wocżini niz jeno ſa kraßnoſcze tutoho ßwěta, ale też ſa jeho nuſu, żałoſcż, hubjeńſtwo. Srudżaze je, hdyž ßu bohaczi, ſtrowi, ſbożowni ßlepi ſa wſcho hubjeńſtwo a potom pſchińdże powalenje, njeměr a morkotauje we ludu. A kak hakle potom, hdyž na Bożu prawdu pſchińdże a dyrbja ßłyſchecż ſ Knjeſowcho erta: „Ja ßym khudy był, a ty njejßy mje naßycził, ja ßym nahi był, a ty njejßy mje woblekał; pſchetož ſchtož njejſcze czinili jenemu mjes tymi mojimi najmjeńſchimi bratrami, to njejſcze wy mi czinili.“

Tuż budż Khryſtußowy a tak Samaritſki, kiž ma wocži ſa nuſu bliżſcheho. Ale też:

2. czopku wutrobu, tutu nuſu ßobu ſaczucż. To je Samaritſki czinił. „Jako jeho wuhlada, rěka, bě jemu jeho żel!“ Měſchnik bě jeho też wuhladał, ale dżěſche nimo. Levita bě też tam pſchiſchoł, ale, jako jeho wuhlada, dżěſche nimo na bok. A hdy bychu ßo kóżdeho praſcheli, czohodla ßy tak njeßmilny był, by kóżdy ßwoje wurěczje měł. Dha by prajił: Ja tuteho człowjeka njeſnajach, dha njemějach żaneje pſchißłuſchnoſcze jemu pomhacż; abo: ja njemějach khwile, dyrbjach khwatacż; abo: ja njemějach niczo pſchi ßebi, ſo móhł jomu pomhacż. Ale prawe wotmolwjenje by było: ja njemějach żaneje wutroby ſa mojeho bliżſcheho, żaneje czopłeje, ßmilneje wutroby, ale ſymnu, ßebiczną wutrobu, kotraż praji: kóżdy je ßebi ßam najbliżſchi. A tutu ſymnu, njeßmilnu wutrobu ma też dżenßniſchi dżeń tak někotry; ale ty tola niz, ſo ßo też ſ tym wurěczjiſch: ja nimam khwile, ßo ſa druhich ſtaracż; abo: to mje niczo njeſtara, druſy tu ßu, kiž tu pſchißłuſchnoſcż k temu maju; abo: ja njeſnaju człowjeka, ßym ßam khudy, mam ßo ſa tych mojich ſtaracż. Ně, njech je twoja wutroba ßmilna. Dha potom ßobu nuſu bliżſcheho ſaczujeſch. Ty wěſch, ſchto rěka, khudy bycż, ſ wudowu bycż, njeſboże měcż w domje abo na polach, khory leżecż, woßyrocżeny bycż, bjes Jeſuża bycż. Jich nuſa je twoja nuſa. A hdżež je człowjek każ ty, je twój bliżſchi. Schtož je jeho potrjechiło, mohło też na tebje pſchińcż. A hdyž ßym ſtrowy, hdżež je druhi khory; hdyž móżu ßo najěſcż, hdżež je druhi hłódny; hdyž mam draſtu, hdżež druhi teje tradacż dyrbi; hdyž mam tych ßwojich wokolo ßo, hdżež druhi pſchi rowach płaka; hdyž mam pſches wěru do Khryſtuża měr a troſcht a nadżiju wěczneho żiwjenja, hdżež je druhi we ßwojej njewěrje tak njeſbożowny, kak móhł ßo Bohu lěpje dżakowacż, hacż ſo ßym ßmilny a mojemu hubjenemu ßobucżłowjekej tak wjele pomham, hacż ſamóżu? Kak móhł ßo ßwojeho ſboża ſwjeßelicż, hdyž njecham mojemu hubjenemu ßobucżłowjekej po móżnoſczi pomhacż? Ach, doſcż hubjeńſtwa, ale mało ßmilnoſcze, haj woprawdżiteje ßmilnoſcze, hdżež budże date niz ludżi dla, niz ßwojeje czeſcze dla, ale ſ wutrobu, ſo lubuju ßwojeho bliżſcheho jako ßam ßo, ſo ſaßłaczu mojemu Wótcej jeho lubokcż, kotruż wſchědnje wużiwam. Tuż proßmy wſchitzy, kralo luboſcze, daj nam też tajku czopku, ßmilnu wutrobu, kotraż wſchu czełnu a duchownu nuſu ßobu ſaczuje, ſo ßmy ſe Samaritſkim ſa ßwojich, ſa druhich. „Ssy ty, luboſcż, poruczika, ſo ßo mamy lubowacż, daj, ſo morwa duſcha żiwa w luboſczi móhła ſtacż, ſo też luboſcż wot ßo damy a ſo kóżdy wě, ſchtó ßmy, ſo my jedyn narod mamy a ſa jeneho ſtejimy.

3. Tak, ſo też napoßledk ßo namaka ſwólniwa ruka, kotraż rad pomha. Kak ſwólniwy je jow Samaritſki pomhał. „Wón pſchiſtupiwſchi k njemu wobali jeho rany a linu do nich wolij a wino; a ſběhnywſchi jeho na ßwoje ſkoczo wjedżeſche jeho do hoſpody a pytaſche jeho.“ Kajka luboſcż! Samaritſki njemyßli pſchi ßebi: ja chzu w bliſkej wßy pomoz pytacż a ludżi won póßłacż, ně, ßampomha, połmorweho ſ winom wokſchewi, jeho rany wobali, jeho na ßwoje ſkoczo ßadżi a ßam pódla běżi, a w hoſpodże ßo ſa njeho ſtara a potom hakle ßam na ßo myßli. Budż też tajki Samaritſki. Ssam bjeŕ ßo po potrjebnoſczach tych khudych horje, ßam wopytaj khorych a troſchtuj ſrudnych. Ssam ſtaj ßwoje dżełko, ßwoje żiwjenje do ßłużby ſboża a żohnowanja druhich w jich nuſy. Tajke wutrobne paraſchonſke dżełbracże ſe ßłowom, ſ darom, haj też ſ napominanjom je wolij na jich rany, je wino, kotreż jich poßylni, haj nowe dowěrjenje k Bohu ſbudżi a teho druheho k njemu wobroczi. A wjeßeloſcż widżecż, kotruż ſ tym pſchihotujeſch, to „ſaplacż Bóh“ ßłyſchecż ſ jich erta a dżakne ßylſy widżecż a wotkhorjenje khorheho, kotrehož ßy wopytał a nowe ſboże w domje, hdżež ßy wupomhał a nowu wěru, hdżež ßy troſchtował a napominał, to je Božj dar, to je njebjeſke wokſchewjenje ſa Samaritſku luboſcż. Tak maſch měr wutroby, wſchak ßy to ßwoje czinił, a junu wěczną ſbóżnoſcż. „Hdżež ja ßym, tam dyrbi mój ßłużobnik też bycż“, je Jeſuż prajił. Tuż budż Khryſtußowy a ſ tym tón Samaritſki, kiž je luboſcż wußywał a luboſcż ßněje ſa czaß a wěczноſcż. Hamjeń. S. w M.

Na żnjowy dżakny ßwjedżeń (6. IX. 25).

Joel 3, 13b: „Žně ßu pſchiſchłe“.

Wjeßele na żnjach.

Hłóß: Dżenß khwalcże Boha, khcheſczenjo! ꝛc.

Žně ſaßo domoj khowali
ßmy lětßa bohacże,
tuż ſ wutrobu ßmy wjeßoki;
Bóh Wóczez miły je.

Je wußyw wobarnował nam
pſched ſchkodu wótzowſzy,
hdyž wodżił mróczele je ßam
a wětry pſcheczelny.

Deſchcż w prawem czaßu dawaſche
a kaſał ßłónzu je,
ſo na ßywy ßo lijeſchtaj
a róſtej tyjeſchtaj.

Haj, wobarał je njewjedram,
ſo nimo czehnichu,
hdyž horje ßłali k njebjeßam
ßmy próſtwy ſ wutrobu.

Też ſpodobny czaß wobradżał
je na żnjach k dżękanju
a k njemu mozy poſkiczał,
kiž doßahaše ßu.

Tak dobrocziwy wobßwědczał
ßo ſnowa Wóczez je
a jaßnicż widomnje nam dał
ßo ßłónzu miłoſcze.

Tuż kěrluſch nowy ſanjeßmy
dżenß jemu wyſkajo
a dżak a khwalbu woprujmy
ßo pſched nim radujo! —

M. U.

Kak dźiwnje Bóh tón Knjes pomha!

(Konc.)

Pschi tym pschińdże jedyn ſ łódźnikow na to, młodej tohajzy, kotraž chzyſche wuleczecz, wokojanu rynczku k nosy pschiczinicz. Wot jeneho rosbiteho czołma běchu kruch wokoja wukhowali; tutón rosklepachu a napißachu, schtož nuſne a trěbne, a wobwichu ſ tym nohu tohajki. Bě tola móżno, ſo bu tuta tohajka wot morjakow někajkeje łódże popadnjena a ſ tym cźłowjekam powjeſcz data wo tym, ſo na wotleżanych, njehoſpodliwych Croſet-kupach cźłowjekoju na wumoženje cźakachu. So by to tonu tak było, ſ tutej nadźiju dachu tohajzy leczecz a wſchitkich wocźi hladaſchtej ſa njej, dołhoż ju widźachu — tak, każ něhdy Noah je ſ nadźiju ſhladował ſa hołbjom, kotrehoż wupóßła. Tola tuta nadźija ſnjeſboženych, hižo wot wſcheho ſpocźatka niz pſche ßylna, wożłabnu bóle a bóle, jako ßo měßazy minychu a żana łódź na pomoz njepſchipłowa. Tola njeposaſtachu, ßo nutrnje a wutrobnje k Bohu modlicz, ſo by jim pomoz póßłał a jich wumohł ſ mórſkeho jaſtwa. A hlejcźe, runje tamna tohajka dyrbjeſche to bycz, kotruż ßebi Bóh tón Knjes wuſwoli ſa grat ßwojeje wumóżerſkeje ruki. Jich modlitwy běchu prawe a ſpodobne, dokelż bjes morkotanja a polne dowěry a tohodła, dokelż ſo njeběchu plapotarjo a powědarjo modlitwow ale tajzy, kotſiż ßo ſ wutrobu, ſ hubomaj a ſe ſkutkom modlachu; ſe ſkutkom, t. r. woni ßami wſcho, ſchtož jim móżne, cźinjachu, ſo bychu ßo jich próſtwy dopjelnike. A tak dyrbi to pſchezo bycz, niz tak, ſo drje próſtwu wuprajiſch, potom pak ruzy do klina położiſch a niczo njecźiniſch, cźakaſch, ſo by Bóh tón Knjes runje tebi wſcho k woli cźinił. To ßłowo: Budźcźe pak cźinjerjo ßwojich modlitwow a niz jenoż powědarjo; ſ tym ßo ßami ſjebacze. Cźi wboſy tam na Croſet-kupach ßo njeſſu ſjebali. —

Wóßom njedźel bě tak ßo minyłe w ßamotnoſcźi ſkaliſkow a morja. Tuż wohladachu daloko na morju płachtatu łódź. Nowa, żiwa nadźija npjelni hnydom ſrudne wutroby, — tol niz na dołho. Bórſy ſpósnachu, ſo ßo łódź njebliżeſche, ſo nimo jědźeſche. A dołho njetrajeſche a bě ßo pſched jich wocźomaj do dalokoſcźe ſhubiła. Město nadźije chzyſche ßo nětk dwělowanje a ſadwělowanje ſtyſknych wutrobow ſmozowacz. Tola njeſadwělowachu! Njeſadwělowachu też, jako jich hiſchcźe dwójzy w pſchichodnych měßazach w dalokoſcźi nimopłowaze łódże norichu. Łódże, kotreż niczo wo tym njewědźachu, ſo tam na Croſet-kupach ſtyſkapołni ludźo tſchepotajo na pſchibliżenje łódźow cźakachu, woſtachu rad lubje ſdalene wot ſkałow tutych puſtych łupow a jědźechu daloko wokoło nich. — Budź jeno wokomiki w ßwojich myßlach tam mjes tutymi ſnjeſboženemi a hladaj ſ nimi ſa łódźu, kotraž nimo jědże, a ty budźeſch ſrosumicz nęſchto wo tym, ſchto to rěka: żiwy bycz a tola mrěcz! —

Tak běchu tam dale żiwi w ßwojej ßylſowpołnej, ſtruchłej ßamotnoſcźi. Cźělne a duchowne napinanje, njedoßahaza zyroba, a njewjedra, to wſcho hromadże bě pſche wjele ſa někotrych mjes nimi. Skhorichu a leżachu tam bjes lěkarſkeje pomozy a lěkarſtwow. Bjes dźiwa, ſo někotſi też wumrěchu. Kak dołho hiſchcźe — a wſchitkich potrjechi tutón dóńt! Tole pſched ßobu widźecz a niz ſadwělowacz, to je wjele, to je rjekowſtwo wěry! By ty był tajki rjek?

Tohajki běchu nětk dawno hižo kupu wopuſchcźiłe. Naſběranych jeji bu mjenje a mjenje. Tola tu ßo ſ nowa ſjewi: Hdyż nuſa najwjetſcha, Boża pomoz najbliżſcha! Nimale běchu jeja wſchě ſjědźene, tu bliżeſche ßo ke kupje cźěmna mróczel. Wſchitzy hladachu k njej. Cźim bóle ßo bliżeſche, cźim bóle ßo dźiwachu: Cźěmna mróczel běchu ſtatyßazy lommow abo cźornych mövow abo cźornych rybacźkow. Też tute pſchileczachu, ſo bychu, każ tohajki, tu na kupach lahnyłe. Snjeſboženych ſaſtarachu na dwaj měßazaj ſ zyrobu, kotruż tucźi w jejach a mkodych namakachu. Dołhoż móżno, ſběrachu jeja a khowachu je ſa pſchichodne cźaßy, a tuż mějachu wyſche, hdyż cźorne rybacźki kupy wopuſchcźichu. — Praj, njedopomni cźe to na to, ſchtož pißane Marka 8, 8 a Matth. 15, 37: „Woni jědźichu pak a buchu naßyczeni a naběrachu ſbytknych kruſchkow ßydom korbow.“? —

Běchu tam nětk hižo pjecz měßazow w ßwojim jaſtwje, kotrehoż njeßmilny dohladowar bě morjo. Saßo bě ßebi khoroſcz někotre wopory żadała; a to żadym dźiw. Dźiw wjele bóle to, ſo tam hiſchcźe běchu, a to żiwi a to pſchezo ſaßo ſ nowa ſaſtarani, ſaſtarani po cźělnym a po duchownym.

W kaſchcźu, kotryż běchu wukhowacz mohli, bě też biblija była. Kóżde ranje cźitaſche prawidłar (Steuermann) ſ njeje někotre ſtawy. — Kapitan bě pſchi ſnjeſboženju łódże ßmjercz namakał; żołmy běchu jeho pſchi ſraženju ſ łódże ſtorhnyłe a jeho w ſymnym morju pohrjebałe. — Tute bibliſke hodźiny běchu ſnjeſboženym kóżde ranje ſ nowa poßylnjenje, a ſ kóżdej tajkej nutrnoſcźu bu jim ſpadowaza nadźija ſaßo poßylnjena. — Njebě Bóh tón Knjes to wſchitko derje cźinił, ſo ſ zyrobu ſa cźěło jim też da zyrobu ſa duſchu? —

Cźorne rybaki běchu ßo wotßaliłe. Saßo běchu tak daloko, ſo poßlednje kuſki kußachu, ſo blědej ßmjercźi do hołeju wocźow wudźěrachu. Tola, dokelż dowěru na Boha teho Knjeſa njeſpuſchcźichu, njewopuſchcźi Bóh tón Knjes jich, ſcźini nowy dźiw, da jim ſ nowa manna ſ njebjeß. Pingnine abo tucźnaki ßo bliżachu we njenaliczomnych cźrjódach. Tucźnaki ßu ptaki tak wulke każ rjana kaczka, njemóżeja pak lětacz, dokelż maja kripawej kſchidle; cźim lěpje pak móżeja płowacz a ßo nurjecz. Ssu wożebje jara tucźne a kożuch ſ lutych huſtych pjerjow wobleczene.

To bě dźakowanje a wjeßelenje, to bě pilne dźěłanje a běhanje! Po tyßazach naſběrachu jejow, ſo bychu je khowali ſa dalſche měßazy a tak měli jěſcz, hdyż tucźnaki ſaßo do dała. Tola niz jeno ſ jejemi ſaſtarachu tute ptaki ſnjeſboženych, ně, běchu jim wot Boha teho Knjeſa póßłane, jich też ſaſtaracz ſ druhim, ſchtož jara nuſne. Hacź runje běchu jara lutowali, běchu tola to ſ morja naſběrane drjewo pſchetrjebali. Hižo běchu dyrbjeli nęſchto njedźel bjes wohenja a tak bjes tepjenja bycz! To bě dwójzy, trójzy ſłě pſchi wſchej druhej nuſy a pſchi wſchěm druhim wulkim tradanju! Nětk dobuchu ßebi ſ běła tucźnakow tepidło, kotreż jim na dołhi cźaß doßahaſche. Po dźeßacźtyßazach buchu ptaki, kotreż njemóżachu ſe ßwojich hnězdow cźeknycz, morjene a jich běł a tuk hromadżene a tehorunja jich kože ſ kożuchom ſ lutych pjerkow. A cźohodła też tute? Draſta bě dodźerżana, padaſche jim ſ cźěła; tuż hotowichu ßebi ſ tutych kożuchow druhu nowu a ſa wobſtejnoſcźe jara pſchihódnu.

Nuſa ßo wſchelko huſa; nětk ſjewi ßo jim, ſa cźo tamne wukhowane pſcheßłóncźniki dobre. Żeleſne wobrucźe tutych maja, każ cźi ſnate, na jenym kónzu wuſchko, pſchi kotrymż je żida abo druhe tkanje pſchicźinjene. Tute żeleſne wobrucźe buchu roſlemjene a tón kónz pſchi ſleńku pſchezo kónczojty ſcźinjeny każ pola jehły, a tak mějachu zyle khmane jehły a móżachu ßebi nowu draſtu ſchicz. Ale hdże niczow nabracz? To ſcźahachu dodźerżane nohajzy horje a wużichu tak wokmu a bakmu ſa nicźe a nimo toho ſtwjelza twjerdeje trawy, kotraż tam roſcźeſche. Tak ſchijachu a naſchichu ßebi, ſchtož trjebachu, njech běchu cźi tak ſ nowa ſwoblekani też dźiwneho napohlada. —

Ssedmy měßaz bě ßo tak minył. Ssydom měßazow we tutym mórſkim jaſtwje, kotreż ſtražowane wot ſtajnje ſchumjazeho, żenje njedrěmazeho ſtražowarja, kotrehoż mjeno: morjo! Móżeſch drje nětk trożku dorosumicz, ſchto to rěka!

Tučznaki běchu kupy sažo wopuschczike. Njech też runje hłód njehrožeschе, bě tola zyłe pschebywanje a žiwjenje tak njepschihódne a srudne, so hromadźe s wjedrom bóle a bóle schkódnje na snjesboženych skutkowasche; buchu bóle a bóle hubjeńschi; wóžom s nich bě hižo senrěło; najwjazy s nich bě khorowatych a žo jenož tak někak po skałach wokolo wlečeschе. A bychu-li žamo nowe cžrjódy ptakow pschileczałe, schtó wě, hacž by jim to wjele pomhało! Mozy jim bóle a bóle wotebjerachu; běchu hižo psche jara wožłabnyli! —

Skónczńje bě nětk Bóh luby Knjes nutrne próstwy snjesboženych wušłyschał. Wumóžaza łódź pschiplowa, jich wušźwobodźicź je stysła połneho jastwa. Na walskorybjazej łódźi cžinjachu wscho, schtož móžne, sa nich, hladachu jich pschecželniwje, jich sastarajo se wschěm, schtož nusne. Tuž žo po cžažu sažo shrabachu.

Łódź wjesesche jich k połnozy. Tam setka žo s dwěmaj druhimaj. Tutej wsaschtej snjesboženych žobu na jěsbu do Awstralskeje. Walskorybjaza łódź wosta w tamnych kónczinach, so by dale walryby łowiła.

Tak bu 52 cžłowjekow wumóženych psches ptaka. Boże pucże žu dźiwne pucże! Sbožowny, sbóžny tón, kotryž duzy po tajkich puczach žebi skhowa nadźiju a dowěru do Boha! P. n. K. W.

Zyrkej a stat.

Stockholm! to je heśko nětkle po wschěch zyrkwinskich nownach a cžažopisach po zyłej semi, a też wschě móžne druhe nowiny wjedźa wo tutej konferenzy powědacź. Dźenž tu někotre wažne žłowa, kotreż njes druhimi presidenta wubjerka evangelskich zyrkwjow, D. dr. Kapler, wupraji, wotnołwjejo na powitanje schwedskeho krala 19. augusta: „My wschitzy sacžuwamy, so žmy pschi wotewrjenju tuteje žiwětoweje konferenzy sa praktiske — abo do skutka stajene — kschesćijanstwo wobdźěleni na podawku, kotryž wulzy wažny sa stawisny zyrkwje. Na konzilu — zyrkwinej shromadźisnje — w Nizaea, kotraž 1600 lětne wopominanje kschesćijanstwa lětža dźerži, to bě a wot tuteho niz wjazy, so by była wuhotowana oekumenska — powschitkowna — kschesćijanska shromadźisna tajkeho wobžaha kaž tuta . . . My chzemy dźenža to, schtož wopschijecże a bohatstwo kschesćijanskeje wěry, wutrjebacź sa to, so dopjelnjamy błowne nadawki, kotreż nam nastawaju se shromadneho žiwjenja w stacże a we sjednoczenstwje mjes žobu a se shromadneho žiwjenja ludow mjes žobu. My chzemy, so nascha wěra skutkuje jako žiwa móz. . . . Kajkeho wnspěcha nasche prózowanje smėje, to njewěmy, to też my jako kschesćijenjo njetrjebamy wjedźecź, to chzemy stroschtni a ponižni tomu jenenu porucźicź, w kotrehoż njenje a žłužbje žo tu shromadźichmy. Dźěło nascheje konferenzy stawa žo sa zyły žiwět; pschetoż poślednja rosrižaza pschicžina wschěch nusow cžłowjestwa je wschudźom ta žama, njenujzy ta, so žu žo ludźo sdalili wot Boha.“ Powjesće wo dźěle konferenzy nam pokasuja, kak žiwěru a s kajkim napinanjom tam dźěłaja, so bychu hobrske cžeże a nadawki tajkeho powschitkowneho sjesda pschewinyli a dozpili, so nam hižo s tuteho prěnjeho pospyta też něschto trajaze sa dalsche cžažy wostanje. Dróbnischeho njech też jenož najwažnischeho s tuteho wažneho dźěła podamy też my tu w pschichodnych cžižłach. — Tuta konferenza je nětk skónczena. Druha wulzy wažna shromadźisna je žo hnydom pschisamknyła, njenujzy „Powschitkowna evangelsko-lutherska konferenza“, a to we Oslo. Wo tutej nam wěsće tam žobu pschebywazy žerbski farar tu dróbnischeho žam powě. K. W.

Wschelke s bliska a s daloka.

Duzy po pucžu nashonisch wschelakeho, wožebje też, hdyž to tak w schtwórtej rjadowni w želesnizy jědźesch. Steji tam napisane, so žo njeżmě we wosach niczo pschedawacź; tola, to njesadźěła, so to cžinja. Tak poskicża młody mužłki s žnjeńskim wobrasom wuhotowane łopjeńko; njetrjebasch je hnydom kupicź, jenož do njeho pohladacź; je němske, na nim steji něschto wo mižionstwje a sa mižionstwo. Njewěsch-li, so je „Internationale Traktat-Gesellschaft“, nakład sa adventistow žednoho dnja, žnadź žebi łopjenko kupisch w měnjenju, so s tym něschto dobre sa Knjesowe mižionstwo njes póhanami cžinisch. A kaž žo to tu duzy po pucžu stawasche, tak stawa žo też po domach. — Sajimaze žu — njech też husto doscź niz swjeżelaze — rosmołwy wo zyrkwinskich praschenjach a naležnoscźach. Dźiwacź dyrbisch žo to husto, kak tam to wo wězach nudruja, kotreż njesnaja, s kotrymž žo njeżu też dróbnischo a hłubschо saběrali; wjele huscźischo žłyschisch pak žwaricź, a cžehodla? Tohodla, dokelž so njedowidźa abo nochzeja dowidźecź, cžehodla to a tamne nusne a cžehodla to a tamne dźenža hinak hacž psched 10 lětami. Swjeżelisch pak žo kóždy ras, hdyž wušłyschisch někoho sa zyrkej a wěru rěcžecź s rosžudnoscźu a s wězywustojnoscźu a bjes dźiwanja na hanjenja a roženja. A runje tak žo swjeżelisch, hdyž wušłyschisch rosžudne, njech też jednore a krótke žłowcżko jednoreho mužika a žónki, kotreż žwědcźi wo luboscźi a žwěrje, kotraž wostanje na kóždy pad a wschudźom Jesušowa. S tehole wscheho, schtož tak duzy po pucžu nashonimy, móżemy žebi wjele žobu wsacź domoj a móżemy wjele nawukнycź sa to, so bychmy byli duzy po pucžu jako kschesćijenjo! —

Afrika ma na 130 million wobydlerjow. S tutych je póhanow 80 million a mohamedanow 40 million. Kschesćijanow bydli jich tam na 10 million. S tutych žłuscha jich 7 millionow k abežiniskim, koptiskim a romskim zyrkwjam; Cźi druzy žu pschiwižowarjo evangelskich zyrkwjow. Romska-katolska zyrkej sapocża w Afriziy s mižionskim dźěłom kónz 15. lětstotka, evangelske zyrkwje žu s nim wo wjele posdźischo sapocżałe. Prěnjej protestantiskej mižionaraj w Indiskej, Ziegenbalg a Plütschau, běschtaj namołwjałoj k mižionskemu w Afriziy; na tole namołwjenje póžłachu 1737 cźěžzy bratsja mižionara Jurja Schmidta do Afriki; tutón bě potajkim prěni mižionar evangelskeho wěrywusnacża w Afriziy. — Ssmy cžitali, so mižionske towarstwa Němskeje, tak też nasche Sakske, s tutym lětom 1925 pocžinaju sažo s nowej mozu tam dźěłacź pschecźiwo póhanstwu a mohamedanižmej. Ale to hobrske wojowanje, hdyž jich to tam hischcże 120 millionow.

— **Kak dźiwnje Bóh tón Knjes pomha!** Sskyschimy rad, so naschi cžitarjo žo wjeżela na tutom powědańczku a so do zyła rad też dlěsche powědańczka nascheho kopjeńka cžitaja. Tuž žo samołwjamy, so bě tydźenja — 23. augusta — pokracžowanje smylnje wuwostało. Dźenža móżecże nětko cžim bóle žebi wucžitacź, kak dźiwnje Bóh tón Knjes tym na tamnych njehospodliwych kupach pomhasche. — S dobom tu proshymy wo to, so bychu žo nam powědańczka abo podobne wudźělki, po móżnoscźi originalne, pschipóžłałe; žmy rad swólniwi, je wosjewicź, jeli so žo sa nasche njedźelske kopjeńko pschihodźa. farař Wyrgacź.

Samolwity redaktor: farař Mjerwa w Bukezach.

Čisło 37. **Pomhaj Bóh!** Letnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyšchin 13. septembra 1925 Bautzen

Čišchcź a nakład Smolerjez knihićišchćerńje a knihańnje sap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi na měsaz 15 šlotych pjenjezkow.

14. njedźela po swjatej Trojizy.

Znjowy dźakny swjedźeń.

Pańcźe dele, cźłowške dźěćźi,
Cźešcźe Boha ponižnje!
Bratšia, khwalcźe po wšchěm swěcźi,
Schto Bóh cźini nad nami!
Wscho, schtoż smy a wužiwamy,
To my ſ jeho hnady mamy.
Wón nam kubła wudźěli,
S darami naš swjeżeli.

K tajkemu ponižnemu dźakowanju w pósnaczu Božeje hnady su naš wobstejnosćze tuteho léta wožebje pohnuwake. W Japanskej a Kalifornijskej semjerjenja, kotrež zyke města a wjele tyšaz ludźi sniczichu, w Amerizy wichory, pod kotrychž howrjenjom zyle krajiny sapuscźene leżachu, a wschudże šyrne njewjedra wot jutrow šem, k tomu w podkopkach wjedra, kotrež sta hórnikow morichu, to wschitko dyrbi naš, kiž smy hnadnje pschepuschczeni, ſ hnutej dźakownosćzu napjelnicź a nam Božu móz a hnadu tak abo podobnje psched wocźi stajicź, kaž młody Elihu starenu Hiobej:

Bóh wobroczi mróczele, hdźež chze, jo dokonjeju wschitko, schtoż jim pschikaże, na semi, njech je ke khłostanju abo k dobrenu jeho kraja, hdyž chze jenu šmilnosćź dacź namakacź. Tak wucźi pobožny Elihu, hladajo na mróczele a wětry, wobdźiwajo Božu móz, a na to Hioba troschtuje a napomina: Na to kedźbuj, Hiobje, stej a srosum Boże dźiwy!

Doponń šo abo lěpje, cźitaj šebi prěnjej stawaj Hiobowych knihow, kak je Hiob jenu stu powěsć po druhej dostał a shubiwschi wscho, schtoż měješche, prajił: „Tón Knjes je jo dał, tón Knjes je jo wsał, mjeno teho Knjesa budź khwalene!“ Potom też sše skhoriwschi k šwojej žonje, kotraž chzyschе jeho k njewěrje sawjesć, rjekny: „Ssmy my dobre dostali wot Boha, a njedyrbjeli sše horje wsacź?“

Tuž sawješcźe my na žnjowym dźaknym šwjedźenju tuteho žohnowaneho léta ſ wjeselej dźakownosćźu na Elihua pošłuchamy a šebi wot njeho prajicź damy: „Na to kedźbuj, Hiobje, stej a srosum Boże dźiwy!“ Dwoje w tym leži:

1. Na Boże dźiwy kedźbowacź cźini naš pobožnych;
2. Boże dźiwy srosumicź cźini naš dźakownych.

Wy lubi cźitarjo scźe nimale wschitzy na wšach, stejicźe we katarskim dźělu, widźicźe wschědnje Boże dźiwy: šłónczko, mroki, šněhi, deschcźe, šwěrinu, roscźenje na polach a w sahrodach, telko, so njeje mózno, to tu dosć mjenowacź wscho. Tu na 37. stawje knihow Hiobowych je Boże njewjedro rjenje wopisane. Elihu wěri, so je Bóh, kiž mróczele wodźi, so bychu wschitko dokonjake, kraj, hdźež my cźłowšzy ludźo pschebywamy, pak pokhłostałe, pak je šmilnosćźu wobdarike. Tuž dyrbimy pschi kóždym njewjedrje, kotrež pschicźehnje, šo ſ bojosćźu na Boha doponnicź, to rěka šo praschecź ponižnje, hacź njedyrbjak khłostacź, hdyž chzyk po prawdosći cźinicź a niz po hnadźe. W starych pobožnych cźašach bychu ludźo spěwarske abo modlerske wsali w cźašu njewjedra, njebychu wonkach na polach wostali, ale šo do šwojich domow podali, też by rěkało: „Modlerja pschepuschcźi, jědźka sabiwa.“ Potajkim też jěscź by pod błyskanjom a hrimanjom sakasane było. To je dobre waschnje było, tak ſ bojosćźu na Boże dźiwy kedźbowacź a pobožny bycź psched Bohom. Schtóž je

nětko 50 hač 60 lět stary, tón je najskerje maczeŕ měł, na kotrejež modlitwy pschi žylnych njewjedrach njemóže sabycz.

W naschim cžažu chzedža ludžom nětu radu dacz, hdže bychu pscheď blyskom skhowani byli, hdže najhórschi strach hrozy. Na tajku radu wschak tež njekedžbuja. Ale hdy by schtó tež wschě sakonje, po kotrychž blyski jědu, snał, mohł žo tola jara mylicz!

Hdyž kscheszijan na Boże džiwy kedžbuje, to jeho cžini pobožneho, so s pucža dže, hdžež Boże njeskóncžne mozy džěkaja. Tak je bohabojosez tež tu spoczatk mudrosczе a najlěpsche wukhowanje. „Wschitkich cžłowjekow ma wón w ruzy samknjenych", tak rěka pola Elihua, hladaj Sir. 37, 7! A to mamy tak rozumicz, so Boža ruka pschi njewjedrach wschěch ludži do jich domow samknje, kaž tež „dźiwja swěrina dže do žwojich jamow a wostanje na žwojim měsczе." (Sir. 37, 8.)

Boże dźiwy srozumicz, to cžini naš dźakownych. Njetrjechi to wožebje, hdyž psches Boże dźiwy tajkele bohate žně mamy? My je tola njejžmy lěpje saužužili hač tamni, kotrymž je njewjedro dźěl abo wschitko sapuszczіło, haj sniczіło! Tuž srozumjenje Božich dźiwow najprjedy w pósnaczu njesaužuženeje dobroty leži.

Kedžbujmy pak tež na to, so w druhich krajach žo tak rjenje nimaja kaž my w naschej žerbskej Łužizy. Wěsczе, so maja we połnóznej Sibiriskej tsi dny se žwojim skotom cžahnycz hač k nowej pastwje, hdžež niczo njerosczе dyžli pod žněhom moch? Srozumisch, schto to rěka, so žu kraje bjes deschcža wot meje hač do septembra, a to kóžde lěto? Tam je jeno mózne, wowzy a kosy a wožoły měcz, niz konje a wulki skót, kajkiž mamy tudy w naschich bohatych hródžach.

Tuž dyrbimy wulke, rjane Boże domy a wulke swony měcz a wulku dźakownosez. Pschetož wulke žu dźiwy Božeje dobroty nad nami w naschim kraju. Hamjeń.

Žnjowy kěrlusch.

Hłóš: Kak je Bóh jara dobrocźiwy atd.

My žmy w tajkim cžažu žiwi,
Hdžež žo žně domkhowaja,
Hdžež nam Bóh Kujes dobrocźiwje
Sswoje dary wudžěla.
Boža hnada, ta nam s nowoh'
Kražne dary podawa,
Hdyž naléto běsche dołho
Khětro wulka mokrota.

S naschej mozu njemózachmy
Žane stwjelzo narosez dacz,
Hdyž žo runje prózowachmy
Pola derje wobdžěłacz.
O kak žo tón jara moli,
Kiž žo spuschcža na žebje,
A so jeno hnój na poli
W s ch i t k o cžinicz samóže.

Božo knježe! w twojej mozy
Njebjo, semja, wschitko je;
Podarmo žu nasche prózy,
Nasche žnědomkhowanje;
Hdyž nam nětko twoja hnada
Tute dary njesdžerži:
Ach kak srudnje tam womhlada,
Hdžež žo wschitko wotpali.

O so bychmy wschitzy rjenje
Boha sa nje khwalili,
A bjes dźakowanja ženje
Khlěb wschak do rta njebrali,
Bohaty tak, kaž tón khudy
Njech je Bohu dźakowny,
Dokelž žadyn dźeń my tudy
Bjes khlěba bycz njem'žemy.
Ty pak, Božo, spožcz, hdyž mamy
Rjane žně dom do bróžnje,
So je wschitzy wužiwamy,
K twojej cžesczi dźakownje. —
Njech tež wot nich damy rady
Khudym bratram we nusy,
Dha chze Bóh nam saže s hnady
Žohnowacz, schtož žyjemy.

Klukſch.

Městna, na kotrychž je pschi Sprewi nascha wjeż natwarjena, běchu hižo pscheď wjaz hač dwaj a pół tyžaz lětami žydleschcža sa cžłowjekow. Sa to žwědcža žudobja, kotrež buchu njedaloko Klukscha k wjecžoru pschi drósy do Sdžarow namakane. Tu wurywaja. Tute dźěła wodži pschedžyda „sjednocženstwa sa anthropologiju (ludowěda) a prastawisny w Budyschinje", kn. med. rada dr. Herbach; s dźěła je tež žam wukonja. Běchu tu hewak hižo cžaszczischo urny abo popjelnizy pschi woranju namakowali, w lěcze 1913 wuwjedžechu pak tu Budyschinszy mjeńsche wurywanje. S tutym žunětk lětža pokracžowali a žu tu tsi njedźele po spochi ryli. A njejžu bjes wuspěcha wostali!

S twara a s barby popjelnizow a druhich namakanjow spósnajesch, so žu to tam rowy s lět 800 hač 500 do Khr. n. To a tamne pokasnje se wschelakim hischcze dale wrócžo do starscheho cžaža.

Nětkle pschipowjedaja tu swony s wěže, so bu luby žobupucžowar, kotryž bě s nami duzy po tutej semi, wotžal swokany a swonja njebjeski troscht do srudženych wutrobow; tehdy njejžu tu žane swony-swonile. Nětkle masch žrědki, žo dowobaracz khorosczow, kotrymž běchu tehdy cžłowjekojo bjes wscheje pomozy podcžižnjeni. Kelko hórkeho cžerpjenja je drje to tehdy cžłowjekow druhdy pschekhwatało? — Tola to pokažeja nam rowy s popjelnizami, so žu stawy žwójbow tehdy se žwěrnej luboszu mjes žobu swjasane byle. S kajkej žwěru žu žwojich mortwych cžesczili! W prjedawschich cžažach semrětych cžesczujo, njejžu žo rowow tutych dótkali ale pschezo nowe městna sa rowy pschihotowali! Kak daloko a schěroko je drje tute stare Klukschanske pohrjebnischczo žahało!

Rowy žu do rjadow srjadowane, njech tež niz pschezo pojenak dobrym wotměrjenju; jedyn je wot druheho na 3 metry sdaleny. Popjelnizy žu swjetscha rostkóczene a dyrbja žo s wulkej prózu hromadu stajecz; sdźěła žu s kamjenjemi wobžadžane a tak schkitane, s dźěła niz. S teho žměsch žnadź požudźowacz, so je žo tehdy mjes wobydlerjemi tutych městnow, kotsiž žu po powschitkownym měnjenju s rańscho-južneje Europy žem pschicžahnyli, pscheměnjenje stako: jedyn splah žnadź wopuschczi krajinu — mjenje abo bóle dobrowólnje — druhi žo tu sažydli.

To, schtož žu nam tute Klukschanske wurywanja noweho pschinjeżke, je to, so žu tute rowy tu bohate na namakankach; tak nadeńdžechu w jenym rowje žamo 25 pódlanskich žudobjow a 2 hłownej žudobje (urnje sa kosczе). Jedym row wusnamjenja žo psches žwoju wulkosez a žwoje wuhotowanje. Po wschěm sdacžu buchu we nim pokhowani — na to pokasuja sawostanki

kosczow — jedyn muž, jena žona a dwě dźesći; žu drje to jara czesczeni a wožebni ludžo byli; žu žnadź pschi někajkim njepschecželskim nadpadże, žnadź pschi někajkej sakhadźazej khorosczi nahłu žmjercź poczerpili. Wožebje sajimaze je to, schtož bu tam nimo popjelnizow namakane, — a to pokasuje na to, so bě tuta žwójba tež bohata na wobžedźeństwje, — mjenujzy jena kamjentna žekera se stareho cžaža (s kamjenoweje doby), jedyn pjerschczeń s bronzy a někajki grat se želesa, wo kotrymž hischcze zyle njewjedźa, k cžomu žu jón trjebali. — To žu drohotnne pokłady sa tehdomnische wobstejnosce! —

To wschitko žu dopokasuje sa to, so běchu tucži cžłowjekojo žiwi w pschekhadźazym cžažu mjes póstnej bronzowej dobu a mjes doromskej želesnej dobu, s druhimi žłowami w tych prjedy naspomnjenych lětstotkach 800 hacž 500 do Khr. n. Želeso bě tehdy hischcze něschto žadne. —

Powjesce s dawnych cžažow! Prózujemy žo, so bychmy žo bóle a bóle sesnali s waschnjom a se žiwjenjom cžłowjekow tutych a druhich cžažow, kotrež žu dawno saschle. We wschelakim nastupanju žu tute Klukschanske wurywanja ludowědu a wucžbu wo starožitnosczach sa naschu Łužizu spěchowake.

Nam, cžłowjekam tutoho cžaža, maja wone to doprajicź, so bě hižo tehdy luboscź žwójbnych mjes žobu něschto žwjate. Kak hakle dyrbimy to my, kotrymž žo, kaž nihdże druhdże, s kschiža luboscź žwjata jewi, sa tym stacź, so bychmy byli bóle a bóle połnischi w luboscźi jeneho k druhemu a tak twarili Boże kraleństwo! K. H. (K. W.)

Stockholm.

Wschitzy, kiž žu žo na „žwětowej konferenzy sa do skutka stajene kschesczijanstwo“ wobdźělili, maja tón saczischcź, so bě to wjele swěrjene, tutón sjěsd swołacź. Schtož to do kschesczijanskich wěruwuznaczow, wěryjednoczeństwow na žwěcze je, to bě — wuwsata je jenicžzy romsko-katolska zyrkej — žwojich sastupjerjow do dalokeho khownehо města połnózneho schwedskeho kraleństwa póžłało. Wschě te mjena wobdźělenych krajow, zyrkwjow, wožobow buchu žwěru sapižane; to je maka stawisna zyrkwjow žama sa žo. Se 37 krajow zyleje semje, se 123 wschelakich kschesczijanskich zyrkwjow a nabožnych sjednoczeństwow běchu tam pschikhwatali a to 16 patriarchow, arzybiskopow, archimandritow, metropolitanow, 21 presidentow wulkich zyrkwinskich sastupjerstwow abo wyschnosczow, 51 biskopow abo jenak wyšoko stejazych wjednikow zyrkwjow, wjazy hacž 50 profesorow a nimo toho statni sastojnizy, politikarjo, žejmszy wotpóžłanzy, prawisnizy, duchowni se wschěch mózných sastojnstwow.

To swonkowne bě nadrobnje pschihotowane a bě wulkotne wot sapoczatka se žwjatoczнej audienzu w kralowskim hrodże a rjanej žwjatoczнosczu na radnizy hacž k poslednjej wotkhadnej shromadźisnje w kražnym salu hobrskeho hotela pschi rjanej rězy. Hospodliwosczź schwedskeho kraleństwa je była wulka a wokschewjaza.

Wožebity wusnam konferenzy běchu pschitomni sastupjerjo orthodokskeje abo grichisko-katolskeje zyrkwje. Wschudźom, hdźež žo w žwojich ornatach — žwojej wožebitej sastojnskej drasce — pokasachu, buchu wobdźiwani a sa jich Boże žłužby njedožahasche nihdże rum.

Wo Romje njeje žo niczo rěczało. To bě snamjo snutskneje žylnosce a mozy. Pytachu we wobžedźeństwje, kotrež žami mějachu a kotrehož běchu žebi wěsczi, pucź k sjednoczenju a k sjednoczeństwu a njetrjebachu dźiwacź na tych, kiž hinak stejachu a na pschecźiwo stejachu. (Pokracźowanje.)

Zyrkej a stat.

Němski kanzler Luther bě sa konferenzu w Stockholmje pschednoschk pschilubił. Politiske położenje bě sadźěwało, so tam dojědże; žwój pschednoschk pak je póžłał a farar Le Seur je jón psched shromadźisnu pschecźitał. Saczischcź bě hłuboki, je dołhi cžaž, so je žo jedyn němski kanzler — s wuwsacźom dra. Michaelisa — tak dorasnje k kschesczijanskemu stejischcźu wusnał. Mjes druhim wupraji žo takle: „Wjele bóle widźu ja w Stockholmskim sjěsdże tež tu žwětowu konferenzu, w kotrejž žo runje evangelske kschesczijanstwo, w kotrymž žym ja wotrostł a w kotrymž žym ja žiwy, prózuje wo wušsche sjednoczenje.“

Konferenza w Stockholmje je nimo. Pische žo wjele wo njej, tež wožebje wo tym, hacž je tutón sjěsd kschesczijanskich zyrkwjow zyleje semje — s wuwsacźom romsko-katolskeje — wuspěcha měł abo niz. Dospołnje wo tym rozsudźicź, njeje w tu khwilu mózno; wo tym cžaž rozsudźi. K roskorje a rospadnjenju konferenzy pak njeje doschło, kaž žu žo to czi jeni bojeli, czi druzy žebi pscheli. Schtož je w tu khwilu žłyschecź, je měnjenje, so je tuta konferenza rjany dobytk a postup. Bóh to daj! — Swětowa konferenza je žo s wobschěrnym a s dokładnym a s wulzy ważnym póželstwom wobrocźiła na zyle cžłowjestwo. Tuto chcemy tež w naschim łopjeńku podacź, niz zyle na dobo, ale po kruchach. S njeho spósnajesch sdobom, wo cžo žo tam we Stockholmje jednasche, wo cžo žo to do zyła nětkole jedna sa jenotliwe kschesczijanske zyrkwje kaž sa jenotliweho kschesczijana.

K. W.

Studiendirektor Petri-Bochumski bě žo we wyschich pjecź rjadownjach tsjoch schulow wschelakeho porjada naprascholował, kotre hodźiny byle schulerjam a schulerkam najlubsche. Pschi tym naschoni, so bě to naboźina a licźenje; w rjadownjach sa hólzow bě jich něschto mało wjazy sa licźenje hacž sa naboźinu, w rjadownjach holzow něschto wjazy sa naboźinu hacž sa licźenje. Wotpokasali běchu naboźinu mjes hólzami 3 a mjes holzami 2 na sto. Wscho dohromady wupraji žo sa to, so maja naboźne hodźiny sa najlubsche, telko dźeczi, kelkoż bě žo wscho do hromady sa hodźiny němskeje rěcże, stawisnow, semjepiża, pschirodopiża, piżanja, ryšowanja, spěwanja a turnowanja wuprajiko; potajkim je to hobrska pschewaha sa naboźinu a drje sdobom dopokas sa to, so žu na tamnych tsjoch schulach dobre naboźne hodźiny. A powschitkownje je tole sa jich wjele něschto k rosmyślowanju!

K. W.

Wschelke s bliska a s daloka.

W **Lubiju** skhadźowachu žo 5. a 6. septembra łužiszy posaunistojo, so bychu wotměli žwój prěni žwjedźeń Hornjo-łužiskich posaunistow. Bě žo jich tam rjana liczba shromadźiła, tola niz wschitzy; tu a tam, tak w Budestezach, běchu žnjowe dźakne žwjedźenje. Tohodla drje žo w pschichodże tutón žwjedźeń wjazy w tutym nasymskim cžažu njewotměje, ale mjes jutrami a žwjatkami. Wuhotowany se žwojim wobschěrnym programom je žo derje poradźił, hdyž njedźiwasch na to, so wjedro njehojesche a so tohodla wjecźorny wustup posaunistow žo s popołdnischim sjednocźi; a tež tuta hłowna shromadźisna njedźelu popołdnju njemózesche tohodla na „Mjedowej studni“ bycź, ale bě delekach we wulkej zyrkwi. Schtoż pak naschi posaunistojo poskicźichu, bě dobre a rjane a posběhaze. Najrjensche zyleho sjěsda bě drje žwjedźenska Boża žłužba njedźelu dopołdnja we wulkej zyrkwi, kotruž wulka žyła kemscherjow s Lubija a s druhich wosadow pjelnjesche, nutrnje kedźbujo na poskicźenja posaunistow a na prědowanje farara Stamma, Wósborskeho. Njech je zyły žwjedźeń s trajazym žohnowanjom sa nasche khory posaunistow kaž

ſa wſchěch tych, kotſiž ꝗu ꝗebi kěrluſche a ſpěwy niz jeno do wuſchow, ale też do wutrobow piſkacź dali. Posaunistojo njech pſcheżo bóle ſpóſnaja, ſo ſteja niz jeno w ꝗłużbje jenotliweje woꝗady abo jenotliweho towaŕſtwa, ale ſo ꝗu ſdobom w ꝗłużbje Jeſuża, ſo maja mißionſki nadawk, każ to krajny posaunſki miſchtr farař Adolf Müller-Drjeżdżanſki w ꝗwojej rěczi woꝗebje wuſběhny, nam podawajo pſchehlad wo ſtawiſnje posaunſkich khorow Saſkeje. Hdżež ꝗo Boże ꝗłowo wjazy njeczita, hdżež wjazy do Božich ꝗłużbow njekhodża, hdżež duchowny a do zyła kſcheſczijanſtwo wjazy pſchiſtupa nima, tam móże posaunſki khór tola hiſchcże něſchto wuſkutkowacź — a je to też huſto, — piſkajo nabożne kěrluſche do wuſchow, wutrobow, ꝗwědomjow. A drje tak někotra ſtwjerdnjena wutroba je ꝗo ſmjehczika, hdyž to njedżelu rano abo hewak posauny ſanjeżechu kěrluſch, kotryż něhdy luba macźerka ſpěwała a wucźika ſpěwacź, kotryż pak bě we wutrobje a żiwjenju wotmjelknył, dokelž bě tam pſchewjele ꝗwětneje hary a hrěſchneho juſka. Haj, khory posaunistow maja mißionſki nadawk Jeſußowy! A tutón wukonjecź, budże jim hakle potom prawje móżno, hdyž ꝗo ſeſtupaja do zyłka. Tuż njech to, ſchtoż tak rjenje ſapočżane, ꝗo pěknje roswije a wuwije! Farař Adolf Müller, kiž też ꝗam — a ſ nim jeho ꝗynoja — wumělſzy piſka, je ſa zyłu Saſku wubjerny wjednik, a ſa naſchu Łużizu mamy ſ fararjom Stammom, naſchim ſynodalu, a ſe wucżerjom Pawołom Kerkom-Bukecżanſkim praweju wjedniſkow naſchich khorow. Njech ꝗo nětko też hiſchcże wjazy woꝗadow abo towaŕſtwow młodych hólzow ſmuži, ꝗebi wutworicź khor posaunistow! To njewostanje ſawěſcże bjes żohnowanja ani ſe woꝗadu ani ſa jenotliwych ani ſa wěz Knjeſa Jeſuża! A tu je ſkładnoſcź też ſa tych, kotſiž chżedża tak abo hinak dobry ſkutk cźinicź a ꝗebi żiwy pomnik ſtajicź, tutón wotpohlad do ſkutka ſtajicź. Lubij ꝗam ma drje posauny, tola żadyn khór — wjazy; wuprajı ꝗo wěſta nadżija, ſo ſ tutym ꝗwjedżenjom tu naſtanje nowy khór. K. W.

W **Herne** we Weſtfalſkej ꝗu „Khutni biblijupſchepytowarjo" ſa ꝗwětnu ſchulu wuſtupili! Tole njech ꝗebi kóżdy ſpomjatkuje a k tomu to dalſche, ſo ꝗu to cźinili w „Herner Volkszeitung", kotraż je ſozialdemokratiſka; ſ dobom ꝗu w tutej nowinje ſtarſchich namołwjeli, dźěcźi do ꝗwětneje ſchule, t. r. do ſchule bjes nabożiny, ꝗłacź. K. W.

Damaſkus, nam ſ biblije derje ſnate měſto, bywa nětkole wjele mjenowane. Wokoło njeho howri wójna. Lud Druſow je ꝗo pſcheczźiwo Franzowſam ſběhnył, dokelž nochżyſche jich nadkněżſtwo ſnjeſcź. Druſojo ꝗu pjecża Franzowſow naſad ſbili. — Domiſna Druſow je kraj Libanona a Antilibanona; to je k połnocy wot żidowſkeho kraja; jich rěcź je arabiſka, jich nabożina je ſměſchk ſ kſcheſcźijanſkeho, żidowſkeho, mohamedanſkeho a póhanſkeho. Ssu něhdże 100 000 duſchow żylni a połni hidy pſcheczźiwo hinak wěrjazym. Wot lěta 1840 ꝗem ꝗu woꝗebje krwawni njepſchecźeljo tych tak mjenowanych Maronitow, kotrychż 1860 nimale wſchěch morichu. Maronitojo ꝗu ſtara kſcheſcźijanſka ſekta, kotraż drje ꝗo 1445 bamżej podcźiżnu, kotraż pak na hewak wſchelake woꝗebitoſcże nabożneho żiwjenja; cżeſcźuja woꝗebitych ꝗwjatych, tak też jeneho Marona, po kotrymż ꝗo mjenuja; jich arzyměſchnik żyła w jenym libanonſkim klóſchtrje. Druſam ꝗu wotdżěle Beduinow na pomoz pſchiſchle. Beduinojo, t. r. wobydlerjo puſcźiny, ꝗu hiſchcże wokoło cźahaze ſplahi Arabiſkeje (nomadojo); jich wěra je mohamedanſka abo iſlam. Tak maja Franzowſojo w diwejoch krajach krwawnu bědu, we Marokko a w Syriſkej, każ ꝗo kraj k ranju wot ꝗłubjeneho kraja mjenuje.

Liſtowanje.

H. w K. Wutrobny dżak ſa poꝗłyżby! Sa pucźowanje wſcho dobre! Rosprawu wo ſjeſdże ſa „Ponhaj Bóh" tola wěſcże doſtanu. Wyrgacź, farař.

R. w P. ſa 16. po Tr.

17. a 18. p. Tr. ſchtó? proſchu wo dopiß. **Wyrgacź.**

Samolwity redaktor: farař Mjeŕwa w Bukezach.

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomił.

XXVIII.

1. Złamane ſlubjenje.

„Janko", je maćerka jenoho dnja wołała z kuchiny na swojeho synka, kiž wonka hrajkaše.

„Janko! pój mi nanosyć drjewo do kuchiny!"

„Hnydom póńdu, maćerka", wotmołwi Jank, ale tola hrajkaše bjez starosće dale. W małej khwilcy běše zapomnił, što je maćercy ſlubił. Tuta dyrbješe jeho znowa, a to krućišo dopomnić na jeho ſlubjenje a praješe, zo druhi króć wěśće so pukow njezminje.

„Njechcu", praješe maćerka, zo by z tebje wurosł njeposłušny pachoł. Za wšitko to dobre, štož ja z nanom za tebje činimoj, była by twoja njeposłušnosć za naju złe wotrunanje."

Jankej běše żel, zo njeběše sčinił, štož bě ſlubił a přistupi k maćercy ze ſylzojtymaj wóčkomaj a prošeše wo wodaće.

Lube dźěćatka, każ tuta maćerka ze swojim dźěśćom, tak činješe Bóh luby Knjez z israelskim ludom, dokelž běchu swoje ſlubjenje k njemu złamali. Njezłamajće żenje swoje ſlubjenje k bližšemu — čim mjenje k Bohu.

2. Hdyž wón je z nami.

„Hańżka jara wobhladniwje rěči", praješe holca wo swojej přećelcy, „żenje njejsym wot njeje słyšała njelubozneho słowa. Hdyž wona rěči, zda so nam, zo sebi wona mysli, zo Jezus Khrystus na nju posłucha w pódlanskej jstwje.

„Żenje", praješe ta, kotraż na nju posłuchaše, „myliš so. Znaju ju derje. Njemysli, zo je jeje Knjez w pódlanskej jstwje. Wona sebi mysli, zo je runje w tej stwje, hdźež je Hańżka.

Kak by było rjenje, hdyž bychmy sebi też předstajowali, zo Knjez Jezus je z nami wo stwje a słyši a widźi nas. Kak wjele bychmy njerjekli štož rěčimy. Mnohu wěc njebychmy wuwjedli, hdyž bychmy ju podćisli Božemu woku.

Myslička, zo je Khrystus nam po prawicy, njech nam służi za spinadło mysli, słowow a skutkow!

3. Wčerawša njeluboznosć.

Jurk njeměješe żadneho wabjenja k hrajkanju. Marka njemóżeše to hnydom rozumić, ale hdyž joho prawje k tomu nućeše, zjewi ji skónčnje swoje potajnstwo.

„Hanka začuwaše so někak ranjena, hdyž so hromadźe wukhodźowachmoj a dyri mi do khribjeta."

„Ale to je so stało wčera", rjekny Mańka.

„To so wě, zo běše to wčera", praješe Jurk, „ale to na wěcy ničo njepřeměni.".

„Ach, ja stajnje tajke wěcy zacpiwam", rjekny Mańka. „Wěš, wono je wjele wjacy lěpšich wěcow, kotrež mamy sebi spomjatkować."

Jurk so zasmja a rjekny: „Myslu, zo maš prawje", a pušći so do hry.

Cžišło 38.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin **20. septembra 1925** **Bautzen**

Cžischcź a nakład Smolerjez knihicžischczerńje a knihańje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadża kóždu sobotu a płaczi na měsaz 15 słotych pjenjezłow.

15. njedźela po swjatej Trojizy.

Scźenje Matthęja 6, 24—34.

Kajke lubosne scźenje sa dźensnischu njedźelu, kak polne tróschta a sa cžas pschezo pschihódne. dokelž wschak žiwjenje pschezo telko staroscźow nam napołoża. Powschitkowne wěrnoscźe tutoho scźenja so njemóża husto doscź wospjetowacź, dokelž so s wjetscha potom najbóle na njesabudźe, hdyž měło so najbóle na nje spominacź. A runje w tym, schtož staroscźe nastupa, ma so woprawdźite kscheścźijanstwo wupokasacź, dokelž staroscźe, kaž je tu nasch sbóžnik nam sakaże, so ženje s prawym kscheścźijanstwom njesnjeżu.

So bychmy pak to prawje wopominali, chze naš Jesuš najprjedy na to doponnicź, so mamy my tola wschitko wot nascheho Boha, a so smy tohodla winojcži, jemu słužicź se swojim zyłym žiwjenjom. Někotre stuczki prjedy Knjes Jesuš naš na to pokasuje w swojim předowanju na horje, kak njemudre to je, sebi semske schazy hromadźecź, kiž wschak njemóża tola nam zanweste wobstejenstwo bycź. Tež žadanje po tajkich schazach na schej duschi seschkodźi; pschetož hdźež schaz je, tam je tež wutroba! Po tym hacź człowjek swój schaz w semskich abo njebjeskich kublach widźi, ma so jeho zyłe smysłenje. Tohodla so žadanje po semskich kublach njehodźi ženje s prawej pobožnoscźu sjednocźicź. Nichtón njemóże dwěmaj knjesomaj słužicź na jene dobo, pak Bohu, pak žadanjam a žadoscźam swojeje wutroby, kotraž na semskich kublach wisy.

S tym pak swisuje to, psched cžimž Jesuš naš warnuje w naschim scźenju. Pschetož kaž psches to, so sebi po semskich schazach žada, tak so cžłowjek tež psches staroscźe twotwisnje cžini wot semskeho a s tym shubi Boha a jemu wjazy njesłuži. Tohodla nam Jesuš w naschim scźenju pschiwoła: Njestarajcźe so! Na dwojake naš pschi tym pokaże: s I. To wam njeje trjeba; wy scźe tola Boże dźěcźi, a s II. to wam njepschisteji; pschetož wy scźe k lěpschenu powołani. Daj nam, Knjeże nasch Wótcze, wjeżołu wutrobu, kotraž wschitke staroscźe na tebje połoži a sebi da na twojej hnadźe spodobacź. Hamjeń.

I. Jesuš chze nam prajicź: wy scźe tola Boże dźěcźi, tohodla wam njeje trjeba, so staracź! Wospjet mjenuje Jesuš Wótzowske mjeno Boże, pschetož wón chze tutomu cžěmnemu duchej wobaracź, kotryž sebi žiwjenje cžežke cžini se swojimi staroscźemi, hdyž so pschezo prascha: Schto budźemy jěsć, schto budźemy picź, schto budźemy so woblekacź a tak zyle sabydźe, so je Jesuš sakasał so staracź. Tak někotry wschak budźe pschi tym prajicź, so je lohko, to sakasacź, ale bjes toho njeńdźe, so so staramy.

Tak móże nan a sastarać swojeje swójby a žiwnoscźer prajicź: Hdy bych wschemu w domje a dworje a na polach hicź dacź chzył kaž dźe, schto by potom było? Ssamo wot sebje niczo njepschińdźe do bróžnje a do pinzy, samo wot sebje so mi niczo njepschida, schtož sam sa sebje a sa swojich trjebam; ja so tola dyrbju staracź.

A macź a hospoza budźe nam prajicź: Kajke by drje było, hdyž ja njebych dźěłacź a sa swojich so staracź chzył, so by sa dźěcźi a cželedź wscho w prawym cžasu hotowe było, hdyž njebych lutowała a wscho wobstarała? A njespomina japoschtoł Pawoł w 1. liscźe na Timotheja: Schtóž pak tych swojich, wosebje swojich domjazych, njewobstara, tón je wěru sapřeł a je hórschi dyžli póhań? Potajkim sa dom mamy so wěscźe staracź!

A schtóž ma žwoje powołanje a žwoje jastojnstwo, temu płaczi Pawołe žłowo: Schtóž ma žłužbu, tón njech žłužby hlada, tón ma žo potajkim wo to staracź, so by wscho prawje dokonjał, a po hotowym a žwěrnje dokonjanym dźěle budźe sboże dobreho žwědomnja woptacź móz. Wopokaž žo pschezo jako žwěrny jastojnik, pschetož ty stejisch w Božej žłužbje a hladaj žo, so njeby niczo jakomdźik!

A staroscź wo jene nam tola Jesuš tu w 33. stuczky pschikasa: Pytajcźe pak najprjedy Boże kraleństwo a jeho prawdoscź, dha budźe wam to wschitko pschidate — to je staroscź wo naschu duschu. Tu dyrbi potajkim kóždy žo prózowacź a staracź, so by to jene dobył, schtož nusne je, so by duscha měła žwoju domisnu.

A wobhladujemy žebi hewak Jesušowe žłowa: kak naležnje naž napomina, so by kóždy žwěru cźinił, schtož ma žo wot njeho žadacź. To wón nam tohodla tež tu njesakasuje, so bychmy ź zyła žo starali wo to žwoje; žwoje pschiběhuschnoscźe ma žo wě kóždy dopjelnicź. Jesuš naž bóle psched małej wěru warnuje, kotraž nam naschu wutrobu njeměrnu a cźežku cźini. Tu jej pobrachuje dowěrjenje k Bohu Wótzej! My žo dyrbimy Boha wyschsche wscheho bojecź, jeho lubowacź a žo jemu dowěricź. Schtóž pak tajke dowěrjenje ma, tón žo njestara bojasnje wo jutsischi dźeń, wón cźini to žwoje a pschewostaji Bohu wscho druhe! K temu nam Bóh tutu semju njeje dał, so bychmy pschezo žarowali a se staroscźemi žo wobcźežowali, schto móhł nam pschichod pschinjesecź abo schto móhło nam w pschichodźe pobrachowacź. Hdy by dźěczo k žwojimaj starschimaj prajiło: luby nano, luba macźer, smějemy w symje hischcźe něschto k jědźi, budźemy žo móz swoblekacź? — by ty drje a ź prawom prajił: tute dźěczo drje je khore abo je w cźežkich myślach! Strowe dźěcźi žu wjeżole, njecźinja žebi žanych staroscźow. Tajkim žo tohodla pschirunaj, pschetož ty žy Boże dźěczo a twój njebjeski Wótz je hischcźe žiwy, a tón wě, cźeho wy potrjebacźe. Wón wam dawa wschitko wschědnje, schtož wy trjebacźe, tež to, na cźož žebi wy njemyślicźe a žo njedopomnicźe. W dowěrjenju na jeho móz a dobrotu a mudroscź namakamy prawy troscht, tohodla njetrjebamy polni staroscźow bycź. Bóh žo wjele lěpje ja naž stara hacź bychmy my ź zyła dokonjeli. Kotryž ptacźki pod njebjeżami ježiwja, kiž njeżyja a njeżněja ani njekhowaju do bróžnjow, kotryž lilije na poli tak wodźewa, kaž tež Salomon we wschitkej žwojej krażnoscźi njeje wuhotowany był, tón tež nam, žwojim dźěczom, ź tym wschědnje dawa widźecź a spósnacź, kak pschecźelny wón je.

Pola Póhanow, kiž žaneho Wótza w njebjeżach njesnaja, je wschak skerje srosumliwe, so žo straja, niz pak pola kschescźijanow, kiž wjedźa, so Bóh jich lubuje. A hdyž tež žo cźi tam a žem njeje tak schko, kaž žyžebi to myślił a pschak, je tola wscho jara dobre było, kaž je wón to cźinił, abo so je cźi něschto wsak. Wone je cźi pschezo saža dożahało, schtož je cźi poskicźił. My žo tohodla njetrjebamy wo to staracź, so měli žnadź wudospołnjecź, schtož móhł Bóh zabycź — cźiń ty žwoje, a tež Bóh budźe žwoje cźinicź k twojemu sbožu! Wón žo stara ja naž a naž wobranuje prjedy hacź my ja tym pschińdźemy, kajki strach je nam hrosył, kajka nusa naž wobdała.

A se wschěmi žwojimi srudobami a staroscźemi tola niczo njemóžemy dozpicź. Jesuš praji: Schtó je bjes nami, kiž by žwojej dołhoscźi mohł jedyn kohcź pschistajicź, hacź by wón žo runje wo to starał? Boża wola žo dopjelni, hacź my chcemy abo niz, žane mróczele njemóžemy sahnacź a žłóncźne wjedro žebi ani se žwojimi staroscźemi njemóžemy wunusowacź. Wón loft a wětry wodźi a wschitke mróczele, pucź, po kotrymž žo khodźi, tym žwojim sjewicź wě. Pschirunamy žo w naschim žiwjenju wucžomzam, kiž ani cźaž ani dźěło njeposłaja. To je mischtrowa měz — tak tež my njeposłajamy pucź, po kotrymž dźemy, to cźini Bóh. Cźim pośluschnischi my budźemy, cźim lěpje ja naž. Kaž wucźomz njewě, k cźemu dźěło je, kotreż jemu mischtr kasa, tak my njewěmy, k cźemu je dobre, schtož Bóh nam sczele, jenož so bychmy žo prawje žwěrni wupokasali. Bóh, kiž je nam žiwjenje dał a dźerżał hacź do tuteho cźaża, njedyrbjał wón tež dale žwoje wězy rosumicź? Wón chce, so bychmy žo jemu połnje dowěrili. To je, k cźemuž naž Jesuš napomina. Wam njeje trjeba, so žo staracźe, wy scźe wschak Boże dźěcźi.

II. A dale naž na to pokaże, so nam njepschisteji, žo staracź, pschetož my žmy k lěpschemu powołani.

Njejscźe dha wy wjele wjazy dyžli wone? praji Jesuš, jako běsche žwojich poślucharjow na ptaki pod njebjeżami pokasał — njejscźe wy tež wjazy dyžli trawa abo kwětki, kotreż rostu a kcźeja a potom žo pożyczeja a wusthnu? W stwórbje je, tk krażnje žo tež wscho w žwojej pyschi a rjanych barbach nam pokaże, wscho sakonju žmjercźe podcźiżnjene. Kóžde lěto to pytnjemy kaž hižo Mójsaž to w žwojim 90. psalmje praji: runje jako trawa, kotraž wschak bórsy swjadnje, kotraž rano kcźe a sforo swjadnje a na wjecźor pożyczena budźe a wusthnje. A hdyž tež mamy my na žamžnym wumrjecźu dźěl po naschim cźěle — hdyž mamy swjadnycź kaž trawa — hdyž tež mamy my precź hicź jako rěka precź dże — njeje to tola nasch pośledni nam wot Boha wotžudźeny samer — ně, kajke krażne wuhlady: Schtož tu stona, sdychuje, to tam budźe zyle strowe, w žłabosczi b'dże wužyte, stanycź budźe rjenje nowe; tu naturske wschitko je, tam pak budźe duchowne.

Haj, my žmy wjazy hacź trawa na poli, wjazy hacź ptaki pod njebjeżami, a hdyž tež tu nimamy žaneho wobstajneho města, namakamy tola horjekach wěcźnu domisnu! Haj, so bychmy tutón sbóżny kónz dobyli a sa njón žo w tutym cźażnym žiwjenju pschihotowali, wo to žo starajmy; so bychmy pschiběrali kóždy dźeń na naschim snutskownym žiwjenju a žo dali wobnowicź psches ducha nascheho sbóżnika; wo to žo prózujmy, so bychmy junu wěcźneho žiwjenja dźělomni byli. Schtóž se žwojim Bohom sjednoczeny we wěrje — wumóżeny psches žwojeho sbóżnika — w žwojim žiwjenju žwój pucź dże, tón žo njetrjebawschi njestara wo wězy tuteje semje, ale wón pyta to jene, schtož nusne je; wón cźini žwoje pschiżłuschnoscźe, tola wón wě, so budźe jemu wscho dalsche pschidate. Tohodla pytajcźe najprjedy Boże kraleństwo a jeho prawdoscź, prawdoscź, kotraž psched Bohom płacźi a kotruž wón žwojim dźěcźom dawa.

Ale njeje jich dźenża bohużel wjele tajkich, kiž žu žiwi, jako by Jesuš prajił: pytajcźe najprjedy semske kubła, dha budźe wam Boże kraleństwo a wěcźna sbóżnoscź žama wot žebje pschidata. Ně, je-li naž Bóh k wěcźnemu žiwjenju powołał, dha wón chce, so bychmy jeho žameho tu byli a so naž niczo njeby ź jeho ruki wutorhnyło. Wón chce naž wjele bóle wuhotowacź, so bychmy dobre kaž sle dny prawje snjeżli; kóždy dźeń ma žwoju wobcźežnoscź; a hdyž jutsischi cźi pschinjeże cźerpjenje a nusu, cźi Bóh tež mozy da, so by tute cźerpjenje snjeżł, haj budźe tu cźežu k tomu wužiwacź, so by cźi psches nju žohnowanje dał a cźi žwoju pomoz skicźił. Wón wschak je nam pschezo tak blisko, my jeho njewidźimy, ale jeho prawa ruka naž tola wodźi. — Jedyn nan běsche žwojeho žynka pokhostacź dyrbjał, dokelž běsche njeposłuschny był. Kak płaka žynk niz jenož tohodla, so je žwoje puki dostał, ale tež, so je nan na njeho sły — wón wschak njewě, so je nam jemu tak blisko a so jeho nan tola tak lubuje a so je jeho khostał tola wo žebje tohodla, so by žynk něschto praweho nawuknył a tak žam žwoje lěpsche ź tym měł. Bóh je cźi tak blisko, wón chce, so by ty jeho pytał a namakał a wnim sa cźaž a wěcźnoscź prawy wotpocźink měł. Hdyž je nusa najwjetscha, je Boża pomoz najbliżscha. Bóh chce, so by cźi tež psches nusu pomhane było.

A praschesch žo skónčnje: móžu teho žebi wěsty bycź? — dha pohladaj na Jesuža, teho kiž je žwoje žiwjenje wostajił sa tebje — měnisch, so by to činił, hdyž njeby wótzowsku luboscź hubjenym a shubjenym cźłowsćim dźěcźom psches to swěscźicź mohł, kiž wschak nochze, so bychu shubjeni byli, ale so bychu wěcźne žiwjenje měli? W Khrystužu widźisch a msach Boha, wot njeho shonisch Boże wotpohlady ſ tobu — haj, my mamy bohateho wótza, chzemy žo jemu dowěricź; wyšoki samér leži psched nami, prózujemy žo, so bychmy jón dospili. Bóh wschak dyrbi nam pomhacź, so by žo wschitko radźiło, wón chzył je žwojej luboscźu tohodla naš wjesćź, so njebychmy na sachodne hladali, ale jako Boże dźěcźi jeho byli a wostali sa cźažne sbožo a sa wěcźnu sbóžnoscź. — Tuž njestarajcźe žo, wy scźe Boże dźěcźi a scźe postajeni sa herbow Bożeje kražnoscźe.

Danski filosofa ſ mjenom Harald Hoeffding je nabožinsku-filosofisku knihu pisał; w njej žo praji, so žo niczo njeshubi, schtož hódnoscź ma. To je kschescźanska myšl. Pschetož schto je hewak evangelijon, hdyž niz wjeszoła powěscź, so Bóh Wótz wscho sdźerži, schtož hódnoscź ma. Pschirodosłowny naš wucza myšl wo sdźerženju mozow, kschescźijanska nabožina pak myšl wo sdźerženju hódnoscźe; tak rěži Jesuš wo njesachodnej hódnoscźi jenotliweje cźłowsćeje dusche, to je powěscź, so je Bohu njemóžne, žwoje dźěcźi sanicźecź; wscho je jemu hewak móžne, ale tym žo sarjez, kiž jeho pytaju, je jemu njemózne. — Kajka wjeszoła powěscź: Khrystuš je žmjercźi móz wsał. W nim je nam Bóh žiwjenje dał, njesachodne žiwjenje, schtóž w nim wostanje, budźe žiwy, hacź runjež wumrěje, k tomu je cźe Bóh powołał! — Kóždy wokomik wumrěje cźłowjek, tak je žo něhdźe wobliczilo; dźi sa Jesušom, a twoje mjeno budźe sapisane w knihach žiwjenja a tebje niczo wjazy njemóže dźělicź wot Božeje luboscźe, budźesch žiwy. Jako běchu žo stareho italskeho pohoncźa nihdźe prascheli, schto wón žebi najbóle pscheje, wón wotmolwi: morire in paze con dio — to je: wumrěcź w měrje ſ Bohom! Kajke žnadne a tola kražne pschecźe! Luby cźitarjo, njestaraj žo, ale dźerž žo k Bohu w Krystužu a wscheho smějesch dosćź — budźesch skónčnje sbóžny.

H. w K.

Cźaš je hnada.

We wjeszej korcźmje sdychowachu stysknje hušle, dokelž jich truny běchu wopak sespinane. Sskuschachu rjewanskemu wucźerjej Davitej Wossej, kotryž tam wjeszu młodźinu wucźesche, po hudźbje nožki wustojnje stajecź. Wjeszni hólzy, kotsiž žo njeszmědźachu abo njemóžachu na tutym wuwucźowanju — sa někotrych bě wono wjeszele, sa někotrych po wschěm sdacźu cźwila! — wobdźělicź, stejachu wonkach psched woknami, ruzy w kholowach, — je to tak moda, njech też niz pěkna! — a pschihladowachu, nóš k woknowym schleńzam tłoczo, kak towarschojo skakachu a schlyrachu a žo wjercźachu. — Kajki to napohlad, tajke k woknowym schleńzam pschitłóczene nošy, to žnadź wěsch wot wschelakich kwašow a kschcźisnow jow, na kotrychž žo to na woknowych schleńzach jewjachu a sady nich hólcźe a holcźe, stare a młode wobliczа.

Rejwanski wucźeŕ Davit Boš bě troschku nadpadna wošoba: jeho postawa bě žucha, w jeho wobliczu wustupowachu koscźe, jeho cźěmnej wóczży shladowaschtej srudnej do žwěta. W žwojich młodych a lěpschich létach bě něhdy był ſ wumělskim rejwarjom a bě w městach wucźił rejwacź. Po cźažu njeběchu měscźenjo wjazy ſ nim spokojom; tak na bok stajeny a tak rjez sa město došłuženy, poskicźowasche žo nětko na wšach jako rejwanski wucźeŕ se žnadnischimi płacźisnami. Swoju žwójbu saměstniwschi w małej wjeszy Mórow, cźahasche w lěcźu po wšach wokoło, wucźo rejwacź; w symje khodźesche wot korcźmy do korcźmy a piskasche k rejam.

Ból a žobuželenje sacźuwasche to w duschi, wohladawschi jeho žedźo pschi schkleńzy cźopłeho napoja: mokre cźorne włoży na blědym cźole a hladajo ſ cźěmnymaj wóczkomaj runu měru na jedyn dypk, hušlowasche jenu reju po druhej. Jeho hušle běchu ſ wjetscha pschehłošowane, a to hischcźe jara; tola cźi, kotsiž to tam wokoło njeho w pota połnej tolkanzy teptachu, juskachu, rejachu, nješkyschachu to. Też Davit žam to wjazy njepytny; jeho wuschi běschtej tupej, kaž też jeho duscha. Wbohužk to, tutón Davit Boš!

W lěcźe bě to sa njeho kusk lěpje, hacź runje to też niczo k žmjecźu njeje, — druhdy žnadź pak tola jara! — wucźicź wjeszných holzow rejowacź a rěcźecź, hušlowacź a rejowacź wscho na jene dobo a to husto doscź pschi wulkej horzoće. Tola cźinjesche to bjes myšlow a jeho wucźomzy cźinjachu po nim, spytajo skakacź kaž wón, husto doscź tak njelěpje, so mějachu pschihladowarjo sa woknami žwoje wjeszele.

Tola ras sasta na dobo hušlowacź, žluchajo ſ woběmaj wuschomaj. Swón bě sasmonił a woni njeżechu kaschcź nimo woknow. Bě něschto w nim, schtož jemu sakasowasche, dale rejwacź; na pschewodźenje pak też nochzysche pohladacź, tuž žo žydźe a pocźa hušle hłošowacź. —

Na dobo ſ nim bě też nichtón druhi žluchajo hłowu posběhnył, Rudolf Brachmann, studenta lěkarstwa, kotryž w korcźmje pschi karanczku piwa žedźesche. Bě duzy dom ſ pucźowanja, kotreż bě pěschi cźinił; jeho macź bě wudowa a bydlesche w žušodnym měscźe. Jeho wobliczo bě pěkne a rjane, to najrjesche w nim pak wulkej wurasapołnej wóczży, ſ kotrymajž na pschewodźenje shladowasche. Nětk sapocza žam je žobu rěcźecź: „Nimo — nimo — nimo —!“ Korcźmarka, kotraž tam na pok spizy nohajzu pschetykowasche, pohladny na njeho, měnjo, so je ju wołał. Tola studenta wobarasche: „Ně, ně, wasch swón woła tak: nimo — nimo — nimo! Nješkyschicźe?“

„Haj!“ sdychny korcźmarka, „hdyž je cźłowjek morwy, je wscho nimo!“

Młodźenz tschažesche ſ hłowu: „Ně! Jenož cźaš hnady je nimo, a potom pschińdźe žudźenje!“

Korcźmarka hladasche kusk spodźiwana na njeho. Tuž pschistaji studenta: To je dopomnjeńka ſ dźěcźazych lět! Jako bě mój nan hischcźe žiwy, bydlachmy we wjeszy, kotraž mějesche też jenož jeniczki swón. Hdyž ſ tutym senrětenu swonjachu, by moja macź prajiła: „Sskyschisch, kak wón woła: nimo — nimo — nimo! Pschetož cźaš hnady sa cźłowjeka je nimo, a nětk pschińdźe žudźenje!“

Hoscźeńzarka mjelcźesche; tute žłowa běchu jej njelube, tola studenta bě jeje hoscź a tuž njechasche napschecziwo rěcźecź. Tutón žam wosta samyšleny žedźo a pocźinasche žonicź, žonicź wo létach dawnych, létach dźěcźatstwa. Wohlada žamoho žo sažo w městacźku, do kotrehož bě macź po nanowej žmjercźi cźahnyła. Bě to cźopły lěcźny dźeń kaž dźenža. Khwatasche se schule dom nimo durjow stareho krawza, kotryž bě jichtny a tohodla pschezo we łožu. Bě žo tam wjele ludźi shromadźiło; wcźipny žo też wón do nich tłóczesche. Tu wušłyscha nastróžazu nowinku: dźowka krawza bě žo wobwěžnyła. Starz wołasche, we łožu leżo, njepschestawajcy: „Kak móżesche ty tole cźinicź! Kak móżesche ty tole cźinicź!“

Wona njemóżesche niczo lěpsche cźinicź hacź žo wobwěžnycź!“ bórcźesche pódla njeho hłóš; druhi pschida: „Njebě niczo hódna! S njej njeje niczo shubjene!“

Tu wocźinichu žo kuchinske durje, mužojo njeżechu cźełko do kuchiny. Wobliczo bě rosnje sczahane, žwjaty měr žmjercźe nje-

bě ſ niczim w nim wosnamjenjeny. Bě chzyła ſawodźecź ſhrěſchenja pſheczźiwo 6. kaſni hrěſcho pſheczźiwo 5. kaſni! A tutón njeſkutk bě poßledni ſtaw rjeczaſa, kotrehoż ſtawy lute hrěchi.

„Do boka!“ wołachu noſcherjo. Hólz njemóżeſche khwatniwje doſcź ſ pucża, tuż ßo ruka ßamomordarki dótkny jeho ruki. To nadpadny jeho tajke naſtróżenje, ſo cźekny wot měſtna ſrudoby a hroſnoſcże a běżeſche a běżeſche, doniż ßo pſchi maczernym ſtólzu k ſemi njeſwjeſy a wótſe płakajo ßwoju hłowu do maczerneho klina njeſary. Macź móżeſche lědma ſhonicź, ſchto jeho tak naſtróżało.

Ludźo prajachu, ſo njemóżeſche niczo lěpſche cźinicź! tak ſkónczi, każ ſo by chzył něſchto k troſchtej pſchiſtajicź, ſkónczńje ßwojej maczeri podatu roſprawu.

„Ssamomordarſtwo njeje ženje niczo dobre, rjekny macź.

„Ale ludźo praja, ſo njeje niczo hódna, ſo ſ njej njeje niczo ſhubjene!“ ſnapſcheczźiwi hólczez. (Pokracźowanje).

Zyrkej a ſtat.

Praſchenje nahódnoſcźenja ſamóżenjow ſajimuje jich nětkle wjele, po prawom drje wſchěch. Schtóż bě prjedy optimiſta, t. r. ſchtóż bě prjedy połny „ſłotych“ nadźijow, tón je poraženy a żaruje pſchi ßwojich 25 a mjenje prozentach; ſchtóż bě prjedy peßimiſta a ßo niczeho wjazy njenadźijeſche, tón je pſchekhwatany, ſo ſměje ras, jeliſo tak dołho żiwy, ſaßo telko. Wothódnoſcźenje je tež woßebje ſa ſamóżenje zyrkwjow a woßadow ſe ſchkodu było. Cźim bóle maja nětk zyrkwinſke prjódſtejerſtwa na to hladacź, ſo niczo njeſkomdża, woßebje niz pſchiſjewjenja, kotrež maja ßo hacź do 1. januara 1926 ſtacź. Tež ma ßo wot 1. januara 1925 ſaßo dań płacźicź. —

Na ßwětowej konferenzy w Stockholmje bě nadpadna a nadobna woßoba ta Alexandriſkeho patriarchi Photioßa, kotryż bě ſ wjednikom prawowěrnych abo grichiſko-katolſkich na tutej tak ważnej ſhromadźiſnje. Hacźrunje bě ßwoje lěta hižo na wjaz hacź 80 pſchinjeßł, bě tola tutón woßebity ale tež wobcźeżny nadawk, na ßo wſak, ßwoju zyrkej na tutym ſjěſdźe, kajkehoż njebě pſches wjele lětſtotkow było, ſaſtupowacź. Duzy dom do ßwojeje egiptowſkeje domiſny ſkhori w Schwizy na woßłabnjenje wutroby a je tam w měſcźe Zuerich wumrěł. S nim je prawowěrna zyrkej ßwojeho hłownego wjedníka, kotrehoż tež „bamża“ prawowěrneje zyrkwje mjenowachu, ſhubiła; ſo pak je ßo ſ nim na tutym ſhromadnym ſtutku kſcheſcźijanſkich zyrkwjow — bjes romſko-katolſkeje — wobdźěliła a ßobu dźěłała, ſ tym je njeboczicźkemu a tehorunja ßebi pomnik njeſapomnjecźa ſtajiła. K. W.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

W Nowym Gersdorfje ſkhadźuja ßo dźenża evangelſke towarſtwa młodźenzow w Łubijſkim wokrjeżu k létnej ſhromadźiſnje. W poßlednim cźaßu je ßo w tutym wokrjeżu wjele ſa wutwicźe a poſběhnjenje tuteho dźěła mjes młodźinu ſkutkowało, woßebje tež pſches dowěrnika, kotryż ma ßwoje woßebite dźěło we Herrnhucze; tež ßwjedźeń łužiſkich poßauniſtow, kotryż ßo 6. ſeptembra w Łubiju wotmě, ſwiżuje ſ tutym dźěłom mjes evangelſkej mużſkej młodźinu. Njech tuto ſa naſch cźaß a runje tak ſa naſch lud a naſchu zyrkej a niz mjenje ſa naſche woßady nuſne dźěło namaka dale a wjazy ſroſumjenja a podpjery we naſchich woßadach.

Sserbſka prědarſka konferenza ſměje druhi ſchtwórtk měßaza oktobra ßwoju Michalſku ſhromadźiſnu. Dokelż budźe dźeńſki porjad wobſchěrny a ważny, njech ßo wſchitzy na tutón dźeń pſchihotuja.

W Porſchizach ßwjecźi dźenża towarſtwo evangelſkich młodych holzow ßwój létny ßwjedźeń. Sswjedźeń krajneho ſwjaſka towarſtwow evangelſkich młodych holzow ſměje ßwój tutołétny hłowny ſjěſd w Doebelnu a to 26., 27. a 28. ſeptembra.

Kermuſche tu ſaßo ßu. Wósbork je ſapočzał, 14. ſeptembra ßwjecźeſche Hodźijſka woßada ßwoju daloko ſnatu kermuſchu; na ßamßnym dnju běchu tež wſchelake kermuſche wyſche Łubija, każ w Habracheźizach a Herwigsdorfje. Kermuſch móżeſch wſchelako ßwjecźicź. Njech naſchim woßadam woſtanje kermuſch woßebje ßwjedźeń dwojakeho raſa: ßwjedźeń Bożeho doma a ßwjedźeń ßwójby. Boži dom, ßrjedźiſchcźo woßady a woßadneho żiwjenja chze a dyrbi na tutym dnju zyła woßada, tež tych liwkich a ſymnych ſwołacź k ßebi a k Bohu. A ßwójbnym je nuſne a dobre, runje na tutym dnju ßo ſhromadźicź do zyłka w kermuſchnej woßadże a wobnowicź a ſkrucźicź ſwjaſki krwě a pſcheczźelſtwa a ßo ſ hoſcźemi tež ſhromadźicź w ßwjedźeńſkim Bożim domje. S teho ſbywa ſa woßadu a ßwójbnych dobreho a ſpomożneho, a teho njemóżemy żenje doſcź měcź, woßebje niz w cźaßach, każ naſch. Tuż ßwjecźimy żohnowane kermuſche w naſchich Božich domach a w naſchich ßwójbach.

S **Wóßlinka.** Mißionſke towarſtwo ßerbſko-němſkich woßadow ßwjecźi w tutym lěcźe ßwój létny ßwjedźeń na mjeſach Sserbſtwa we Wóßlinku, a to 16. njedźelu po ßwj. Tr. (27. ſept.). Rano w ½9 hodź. ma ßerbſke ßwjedźeńſke prědowanje kn. farař P. Mrózak ſ Ketliz, bjes tym, ſo na němſkim kemſchenju w ½11 hodź. kn. mißionſki inſpektor Michel ſ Drježdźan k woßadże rěcźi. Tónßamy dźerži potom tež hiſchcźe kemſchenje ſ dźěcźimi. — Na 13 lět njeje ßo w naſchej woßadże żadyn zyrkwinſki ßwjedźeń wjazy ßwjecźił. Nětk chzył Bóh nam żohnowacź tutón dźeń, na kotryż pſcheproſchujemy tež wſchitkich pſchecźelow mißionſtwa mjes pohanami ſe ßußodnych woßadow.

Lipſcźanſke mißionſtwo.

Dźeń 21. ſeptembra 1925 je ſa Lipſcźanſke mißionſtwo mjes pohanami woßebity dźeń. Mißionar dr. Fröhlich dźěli ßo wot Lipſcźanſkeho mißionſkeho doma a wot domiſny, ſo by cźahnył do Indiſkeje, a to jako tón prěni, kotryż ßmě po wójnje ſ Němſkeje do Indiſkeje ſaſtupicź. Jeho pſchewodża jeho dźowka. Něhdźe měßaz poſdźiſcho naſtupi młody mißionar P. Gäbler ßwoje pucźowanje do Indiſkeje; tak budźeja bórſy ſaßo tſjo ſ naſcheho ſakſkeho mißionſtwa tam mjes kſcheſcźijanami a pohanami tamulſkeho luda ſkutkowacź. Cźeżke dźěło cźaka tam na nich, ale tam cźak tež ſ radoſcźiwej a dźaknej wutrobu n nich młoda zyrkej Tamulow; chze witacź ſaßopſchikhadźazych „wótzow“. Swjeżelaze je pſchi tym, ſo woßebje tež jendźelſzy kſcheſcźijenjo w Indiſkej ßebi pſcheja, ſo bychu ßo němſzy mißionarojo ſaßo wrócźili, a ſo ßu tež w nowinach ſjawnje tute ßwoje pſchecźa wuprajili. To wſcho napjelnja naß ſ nowymi nadźijemi ſa dalſche ſhromadne a ſpomożne dźěłanje na polu Knjeſowego mißionſtwa a nuſnje naß k dźakowanju Bohu tomu Knjeſej. A tutón dźak budź nutrna modlitwa, ſmużite ßłowo a horliwy ſkutk ſa kraleſtwo Knjeſa Jeſuża, tu pola naß domach a tam wonka!

Liſtowanje. R. w K. Dźak ſa dopis. Dźěło bě hižo pſchewſate. R. w P. ſa 16. p. Tr. — R. w W. ſa 17. p. Tr. — M. w R. ſa 18. p. Tr.

Samolwity redaktor: farař Mjetwa w Bukezach.

Čisło 39.

Bohhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 27. septembra 1925 Bautzen

Čischcź a nakład Smolerjez knihiczischczerńje a knihańje sap. druzst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi na měsaz 15 stotych pjenjezkow.

16. njedźela po swjatej Trojizy.

Woptajcje a hladajcje, kak dobrocźiwy tón Knjes je; derje temu, kotryż ma nadźiju k njemu. (Psalm 34, 9.)

Je dźiwna wěz, kak rosdźělnje tola ludźo wo Jesuszu rěcźa! Jeni praja, so su woni swoje žiwjenje a swoju sbóžnosć namakali, so je wón jim jich hrěchi wodak a wěstosć wěcźneho žiwjenja darił. Druzy praja, so žadyn cźłowjek to wědźecź njemóże, so je to prózdna myzl, fantasija.

Schtó ma prawo? Maja cźi prawo, kiž praja: „To je wscho prózdna myzliczka,“ abo maja cźi prawo, kiž praja: „Ně to je wěrnosć.“ —?

Psalmista pokasa pucź, kak mózesch so sam pscheswědczicź, hacź je prózdna myzl abo wěrnosć. Praji: „Woptajcje a hladajcje, kak dobrocźiwy tón Knjes je.“ Prozy naz, se samznym podhladnym woptaczom jeho sesnacź. A hdyž tute pscheproschenje pschiwosmjesch, shonisch, schto pola Knjesa k woptaczu dóstanjesch.

Prěnje, schtoż kóždemu dawa, kiž k njemu pschińdże, je wodacźe hrěchow. Je zyle wěste wodacźe hrěchow, to dyrbisch zebi pschizzowjicź. To mózesch woptacź a hladacź.

Njetrjebasch jo? Njeleza na twojim zwědomju wschelakore cźeże. Njewobskorzuje tebje twoja sańdźenosć? Njeje so tam něschto stało, kotrehož so hańbowacź wschu pschicźinu masch, wot kotrehož rad chzesch, so by so njestało?

Tebje njesnaju, kiž to cźitasch, ale to wěm, so žane wuwsacźe njecźinisch wot powschitkowneho prawidła biblije: „Zadyn prawy njeje, też niz jedyn.“

A nětk zkysch: Zyke brěmjo chze tón Knjes wot twojeho zwědomja wsacź. Wobskorzaze hłoby dyrbja wocźichnycź do wěcźnosćze. Dawa tebi swojeje krwě dla, kotruž je też sa tebje pschelał, wodacźe wschěch twojich hrěchow, hdyž wěrjazy k njemu pschińdźesch, a so po hnadźe hłódny k jeho blidu pozydnjesch.

To mózesch shonicź. To mózesch wucźakacź. Ssměsch woptacź a wohladacź, kak dobrocźiwy tón Knjes je.

A je hischcźe wjazy na jeho blidźe. Poskicźi tebi też: měr s Bohom. O, hdyž su hrěchi wodate, je scźěna wotorhana, kotraž je tak dołho mjes tobu a twojim Bohom stejała, potom dosta twoja wutroba měr s Bohom. Potom budźe žiwjenje hakle žiwjenja hódne, hdyž so njetrjebasch wjazy bojecź psched wěcźnosćzu, hdyž k Bohu hladacź mózesch s dźěcźazym dowěrjenjom: „Abba, luby wócźez!“

A wjazy hischcźe dari. O, wón je bohaty, pschecźelny Knjes! Dawa hłuboke, trajaze wjezele do wutrobow, wjezele, kotreż njewotwizuje wot swonkownych wobstejnosćzow, wjezele, kotreż też we srudobje a domapytanju sa wěrne so wupokasa. Snaju khoru, kiž 40 lět na khrołożu leži, na wschěch stawach skhromjena. Bě młoda holza, hdyž cźerpjenje su potrjechi. Nětk je stara schědźiwa. Njeje to cźezke žiwjenje? A tuta khora njezałosćzi a njemórkota, o ně, je polna khwalby a dźaka sa dobrocźiwosć teho Knjesa. Haj, to móże tón Knjes! Móże wutrobu s hłubokim wjezelom wupjelnicź, hdyž też su swonkne wobstejnosćze hischcźe tak cźemne a srudne.

Njewěrisch to? Mózesch to shonicź! Mózesch to wuspytacź, hacź je wěrnosć, schtoż praju, abo niz.

Wopraschej ßo ras tych, kiž ßu tute pscheproschenje pschiwsali a woptali a hladali, kak dobroczinwy tón Knjes je, hacž je jim to žel, hacž ßu pscheßkapjeni. Nikoho njenamakasch, kiž to praji, nikoho! Njechasch też shonicź, hacž je prósdna myßliczka abo wěrnoscź? Njemóżesch tola wo Sbóżniku rěczeć, nimasch tola wo wschěch tutych wězach žadyn rosßud, hdyž ßam ßo njepscheßwědczisch. —

Niz wěrno, hdyž pola zyrkwje wonka nimo dżesch, wohladasch jejne pißane wokna zyle czorne a njewoßebite. Ale hdyž nuts stupisch, widźisch, kajke dźiwnobarbojte wobrasy we woknach ßu. Hdyž chzył něchtón prajicź: Tuta zyrkej ma czorne wokna, bychu ßo tebje wußmjeli a prajili: „Njejßy hischcże nutska był, hewak njeby tak rěczał.“ Runje tak je s towarstwom s Jesußom. Hdyž něchtón praji: „Wscho prósdne myßle!“, hnydom spósnajesch: Njeje hischcże towarstwo s Jesußom ßam sesnał, hewak njeby tak rěczał. O, stup nuts, mój pschecżelo, pscheßwědcz ßo ßam! Sesnaj Jesußa s twojeho ßameho nasłonjenja jako teho, kotryž tebi wschitke twoje hrěchi wodawa a sahoji wschitke twoje khorosce, kotryž twoje žiwjenje wot skaženja wumóże, kotryž tebje krónuje s hnadu a se ßmilnoscźu, kotryž twój ert swjeßeli a ty ßo wospjet womłodźisch jako hodleŕ — sesnaj Jesußa jako ßwojeho Sbóżnika a budżesch Psalmistej pschihłoßowacź: „Derje temu, kotryž ma nadźiju k njemu!“ Hamjeń. R. w P.

Czaß je hnada.

(Pokracżowanje.)

„Też to najbóle ske żiwjenje njewusamkuje, so je móżno, ßo hischcże polěpschicź, mój ßyno!“ powucźi macź. Dopomń ßo na stóstnika na kschiżu, kotrehoż tón Knjes w poßlednjej hodźinje wobsboži! By-li ßebi tutón, ßwoje ske skutki skuczíwschi, żiwjenje wsak każ Judasch Ischarioth, njeby żenje sboże sbóżneje hodźinki na Golgatha woptał. A tuta hodźinka rosßudźi wo zykej wěczności! Krawzowa dźowka je ßebi njemóżne sczíniła, ßo hdy polěpschicź, a je hnadny czaß wotpokasała, pschetoż c z a ß j e h n a d a, to njesabudź żenje, mój ßyno!“

„Czaß je hnada!“ — Studenta wospjetowasche ßebi tuto ßkowo ßwojeje macźerje saß a saß, każ by chzył ßebi jo hischcże hłubscho do pomjatka a do wutroby sapißacź. Tak tam hischcże khwilku ßedźesche, potom kasasche ßebi jstwu, chzysche ßo wuspacź, dokelž bě dźěl khłódneje nozy na puczowanje nałożił, wucźeknywschi tak horzocże lěczneho dnja.

Bórsy po tym sastupi rejwanski wucźeŕ a ßydny ßo tam, hdźeż bě studenta ßedźał. Nosy wot ßo tykajo sjědże s rukomaj do sakow a rjekny korczmarzy: „Czaß, to ßu pjenjesy!“ A potom jej rosliczi, kelko bě sa tutu hodźinu sażłużił, w sakach klimpotajo, jako by wschón ßwój czaß na drobne pjenjesy nałożował. To korczmarka derje srosumi a powědasche wo studencze, kiž bě wo tym rěczał, so je czaß hnada a so pschińdże ßudźenje. „Ja ßo njetrjebam“, měnjesche pschi tym, „psched ßudom bojecź abo psched podobnym; njepscheczinjam tola czaß każ drusy! Abo njejßym ja zyke korczmarstwo w dobrym rjedże měła po ßmjercźi ßwojeho muża? To chzyła wědźecź, schto měł ßebi Bóh hischcże wote mnje żadacź!“

David to też njewědźesche, schto mohł ßebi Bóh hischcże wjazy wot wudowy żadacź, hacżrunje po ßkowach korczmarki w nim cźěmne sacżucże sawosta, so to ani pola njeho ani pola korczmarki njemóże wscho tak bycź, każ by to dyrbjało. Lożo bu jemu hakle, jako drusy hosczo pschińdżechu a jemu pomhachu karty hrajo njemërne myßle sacźěricź a czaß pscheczinicź. Jako bě ßo poßledni hóscź w nozy posdże wotßalił, a korczmarka ßwajo snamjenja dawasche, so je też sa njeho czaß ßo wotßalicź, stany David a saßwěczi ßebi ßwězu.

Dżenża njebudźecże we waschej dotalnej jstwje leżecź“, praji korczmarka, „tam studenta leży. Tak mamy to też wucźinjene. Wy dźecże po skhodże horje a potom hnydom na lěwizu do prěnjeje komorki!“ David pokiwny, wosnamjenjejo, so je srosumił a so je s tym psches jene.

„Je to zyle rjana komorka“, pschistaji korczmarka troschtujo. „W njej je hižo wěsty kollega wot waß bydlił. Ale wschak, wbohi dyrbjesche tam też wumrěcź!“

Wucźeŕ ßo satorże a staji ßwězu saßo na blido, s nastróżanymaj wóczkomaj na korczmarku wudźěrajo. Tuta saby hnydom, so je mucżna, móżesche tola hischcże sajimawu stawisnu wupowědacź. Sso na nju pschihotujo, saprě ßebi ruzy do boka a sapocża powědacź:

„Haj, tutón rejwanski wucźeŕ wumrě w tutej komorzy, w tym łożu, kotrež tam hischcże steji. A to bě runje na dnju, na kotrymž ßo rejwanske wuwucżowanje se skóncżazej reju wobsamkny.. Mějesche doroscźenu dźowku. Tuta bě pschischła, jeho na tutym dnju podpjeracź. Woßrjedź rejwanja bu jemu hubjenje a tuż ßo lehny. Jeho dźowka wjedźesche rejwanje dale. Po hodźinzy dźěsche horje, so by sa nanom pohladała, a namaka nana morweho. Takrjez rejwajo dyrbjesche wumrěcź a bě tola strowy, cźiły muż a niz pół tak hubjeny każ wy!“

Korczmarka posasta, wocżakujo po wschěm sdacźu, so David něschto praji. Tola tutón wsa cźische ßwoju ßwězu a dźěsche, niczo wjazy njeprajiwschi, po skhodże horje. Durje komorki wocżiniwschi, ßo postróżi. Stuchły powětr praßny jemu s komorki napscheczo, w kotrejž njeběchu drje husto wokno wocżinjeli. Sso grawujo hladasche na to městno, hdźeż bě jeho prjedownik wudychał. Łożo, s běłej płachtu wodźete, sdasche ßo jemu bycź kaschcź, do kotrehoż dyrbjesche ßo lehnycź. „Wumrěcź takrjez rejwajo, bě korczmarka prajika“, tak pschi ßebi scheptasche, „wumrěcź — a schto potom? A potom ßudźenje, bě studenta prajił.“ Sso satorhnywschi, pschiwoła hněwny ßam ßebi: „Hłuposcź, hdyž ßy wumrěł, je wschitko nimo, a tohodla je zyle wscho jene, kak ßy tu żiwy!“ —

— Haj, haj, Davito! Tak drje by ty to chzył, so by to wschitko nimo byko! Ale, ale, poßkuchaj tola do ßebje nuts, na ßwoje najsnutskownische! Tam je něschto, schtoż tebi njepschihłoßuje, schtoż ßo wobara pschecźiwo tutomu mudrowanju! —

Skóncżnje bě ßo David Voß lehnył. To sapocżachu ßo jeho myßle saßo hibacź: Kak, hdyž to s wumrěcźom njeje wschitko nimo, hdy tola hischcże ßudźenje pschińdże? Schto potom? Schto potom s nim, kiž njebě dale niczo cźinił, hacž czaß ßwojeho żiwjenja rejwał? A schto bě wón dozpěł se ßwojim rejwanjom? Młodźinje bě pucź na rejwanske łubje pschihotował, a kak na rejwanskich łubjach bě, to wědźesche ßam najlěpje. David stonasche a mjetasche ßo tam a ßem; jako skónccżnje wußny, widźesche wo ßnje rejwanskeho mischtra w rejwanskej drascże morweho na łożu leżo.

„Tuta wjedrowa komorka je na wschěm wina“, myßlesche ßebi nasajtra. Jako shoni, so bě studenta, sahe stanywschi, hižo woteschoł, bě jemu wo wjele lóżo. Tola komorka ßama njebě na tym wina; pschetoż jako ßo David do tamneje komorki, w kotrejž bě hewak leżał, poda, pschiwaczichu ßo ßamßne myßle saßo, nadběhowachu jeho a njewostajichu

jeho zyku nóż na pokoj. Nĕ, jako rejwanski wucžeŕ nochzysche wumrĕcź! To bĕ jemu wĕste! Tak bórsy hacž bĕ tuto sapočzane roswucžowanje nimo, chzysche sapočzecź žo s druhim sežiwicź. Ale kak, hdyž mĕjesche nětk prjedy hischcże wumrĕcź?

Połny njemĕra rano stawasche, połny njemĕra wjeczor lehnycź dźĕsche. A połny njemĕra bĕ dźeń a bóle. Skónczenje rjekny ke korczmarzy, so chze k žwojej žwójbje. A nĕschto posdźicho bĕ w Morowje. Jeho schtyri dźĕczi witachu jeho wjeżele a žamo jeho žona, kotraž bĕ hewak pschezo kusk mórczata, powita jeho pschecželnje. Tola lĕdma bĕ shonika, so chze Dawit žwoje dźĕło spuschcźicź a nĕschto druhe sapočzecź, bĕ wjeżela kónz, a Dawit žkyschesche jenož skorženje a wumjetowanje. Tola njeda žo wjazy samylicź; wón wotpraji žamo w tsjoch wšach hižo sapočzane rejwanske roswucžowanje a wostaji žo zyle rejwanja. Tola, schto nětk dale? Kak žwójbu a žameho žo sežiwicź?

Dawit sapocža na wšy a w mĕscże sa dźĕłom pytacź, kotreż mohł sastawacź; to bĕ cżežka wĕz; njebĕ ani na cżežke dźĕło ani na tajke, kotreż by jeho dołho a porjadnje wjasało, swucżene. Hdy by potom mucżny a struchły domoj pschischoł, by jeho jeho žona s porokami cżwilowała, doniž, mucżny po cżĕle a duschi, njemóżesche wjazy sapschijecź, cżehodla bĕ žwoju swucżenu sažkužbu spuschcźił.

Tak minychu žo tydźenje a nasyma tu bĕ.

Dawit Woš žedźesche se žwójbu wjeczerejo sa blidom; bĕ połny dwĕlow, bóle hacž hewak. Zyliczki dźeń bĕ se žonu bĕrny kopał. Tuto cżežke njeswucżene dźĕło, kotreż bĕ žona s porokami želiła, bĕ jemu tak prawje sacżuwacź dało, kak wulke jeho hubjeństwo je.

„To je pschewjele! To je wjaz hacž móżu snjescź!“ sdychowasche pschi žebi. „Ja chzych Bohu nĕschto k spodobanju cżinicź, a Bóh storczi mje do nusy a hubjeństwa!“

Mała Greta, jeho najmłódsche dźĕcczo, proschesche wo wjazy chlĕba. Macź ju hrubje wotpokasa: „Móżesch wjeżeła bycź, dostanjesch-li dozyła schto! Bórsy tradamy wschitzy hłodu, hdyž to tak dale póńdże!“

(Pokracžowanje.)

Stockholm.

Cźi, kiž bĕchu žebu w Stockholmje, žu wožebje też jene spósnali, so ma zyrkej wot teje druheje, jedyn lud wot teho druheho to a tamny wuknycź, a jedyn na druhim to a tamne dorosumicź, so by to było spomožne shromadne dźĕło, a swjask mjes jenotliwymi bóle a bóle kruty. Wusnawaju: „Ssmy nawuknyli, to, schtož je wschelakore pola jenotliwych zyrkwjow a ludow, nadróbnischo wobkedźbowacź a lĕpje spósnawacź, a žmy telko shromadneho, w cżimž žmy psches jene, namakali, na kelkož njejžmy nadźiju mĕli.“ To najwažnische pak je, so bu spósnate, so maja wschitzy sa sakład wscheho skutkowanja a sa sakład wscheje psches-jednosce mjes jenotliwymi zyrkwjemi Jesuža Khrystuža a jeno Jesuža Khrystuža. Tak bu na psch. wuprajene: „Cżim bliže my tomu žrjedźischczu Khrystuž“ pschińdźemy, cżim bliže pschińdźemy žebi mjes žobu, cźi jenotliwzy kaž te sjednocżeństwa.“ Jenohłóžnje wuprajichu žo shromadźeni sa dalsche a trajaze shromadne skutkowanje. Swonkownje žo tuta wola sjewi we tym, so wutworichu wubjerk sa pokracžowaze shromadne skutkowanje, (Fortsetzungsausschuž); w tutym žu evangelske zyrkwje Němskeje se 6 sastupjerjemi mjes 67 se wschitkich zyrkwjow sastupjene. Shromadne dźĕło potajkim też dale dże pschi wschej bojasliwosczi bojasliwych a pschi wschĕm njepopschecżu druhich. Bĕ to swažliwe spočzinjanje, tuta konferenza wschĕch zyrkwjow se wschĕch krajow, tola Bóh je žwoje žohnowanje sposchcźił!

W scżĕhowazym podawamy póżelstwo, s kotrymž je žo žwĕtowa konferenza sa do skutka stajene kschesczijanstwo na wschĕ zyrkwje a ludy semje wobrocźiła. Je žo sa nje na žwojim poślednim hłownym pożedźenju 29. augusta, rossudźiła:

1. „Powschitkowna konferenza zyrkwje Khrystużoweje sa praktiske kschesczijanstwo, shromadźena w Stockholmje wot 19. hacž 30. augusta 1925 a wopytana wot sastupjerjow wjetschiny zyrkwjow se 37 wschelakich ludow stareho a noweho žwĕta, blischeho a dalscheho orienta (rańscheho kraja), wobrocża žo s brat-rowskim póżelstwom na wschĕch, kiž khodża sa Khrystużom, wutrobnje prosscho, so bychu žo s konferenzu sjednocźili w modlenju, wusnawanju a dźakowanju, w rosmyślowanju a žkuženju. My wobžarujemy, so njemĕjachu wschĕ zyrkwje sa mózne, pschepro-schenje pschijimacź. Pschetoż pschi tutych sa žiwjenje tak ważnych a tak daloko žahazych praschenjach, s kotrymiž žmy žo saběrali, dyrbimy wočakowacź žobuskutkowanje wschĕch dźĕlow zyrkwje Khrystużoweje; žwĕdčenje a wliw konferenzy njeby hewak dospołny był.

2. Se skutkowanjom a modlenjom žu kschesczijanszy mužoju a kschesczijanske žónske naschu konferenzu psches pjecź lĕt pschihotowali. Khutne prózowanje a wĕscźiske swjasanje zyrkwjow mjes žobu je pomhało konferenzy pucź pschihotowacź. Wona je žo wopokasała jako to hacž žem najwobschĕrnische sjewjeje shromadnosce a shromadneho dźĕła zyrkwjow, žahaze psches mjesy ludow a wĕrywusnacża. Hrĕchi a staroscże, wojowanja a schkodowanja kschesczijanskich zyrkwjow we wulkej wójnje a po njej žu ju k temu porażazemu spósnaczu dowjedle, so ma pschecżiwo kschesczijanstwu, kotreż snutsknje rosdwojene, žwĕt pschewahu. Na boku wostajiwschi wschĕ praschenja wĕrutwusnaczow a zyrkwinych wustawow, je konferenza žebi sa žwój samĕr postajiła, skutkowacź w shromadnym praktiskim dźĕle. Konferenza je pak s tym pschi wschĕm wobschĕrnym wustupjenju hakle pschi sapočzatku.

3. My wusnawamy psched Bohom a cźłowjekami hrĕchi a skomdźenja, kotreż je zyrkej sawinowała, njemĕjo doscź luboscże a žobusacżuwazeho srosumjenja. Cźłowjekoju, kotsiž khutni sa wĕrnosczu a prawdosczu pytachu, žu žo Khrystuża sdalowali, dokelž jeho naślĕdnizy jeho psched cźłowjestwom tak njedospołnje sastupowachu. Hłóž, s kotrymž tuta hodźina zyrkej wola, dyrbi tehodla bycź hłóž pokuty a tola też wołanje k wjeżołemu snowasapočenju w tej mozy, kotraž žo njepschestawajzy žórli s Jesuža Khrystuża.

4. To napjelnja naž s najnutrnischim džakowanjom, so žu žo po Božej hnadnej woli a wjedźeni wot jeho ducha sastupjerjo telko kschesczijanskich sjednocźeństwow sjednocźili, so žu w tajkim sjednocźeństwje žwoju wĕru, žwoju nadźiju a žwoju luboscź k žwojemu Knjesej a Sbóžnikej Jesużej Khrystużej wobnowili. To napjelnja naž s najnutrnischim džakowanjom, so žmy my, pschi wschej widomnej wschelakosczi stejnischczow, tola samohli, žo wuprajicź wot telko tak cżežkich praschenjow w sprawnosczi a luboscźi a tola pschi tym na teho druheho tak džiwacź, kaž to samóże jenož duch Boži spožcźicź. Hdyž my wschitzy shromadnje, kóždy w žwojej macżernej rĕcźi, Knjesowu modlitwu žo modlachmy, tehdy žo radowachmy žwojeje shromadneje wĕry a sacżuwachmy tak kaž ženje hacž dotal, so zyrkej Khrystużowa wĕrny zyk. (Pokracžowanje). K. W.

Zyrkej a stat.

Oldenburgska wyschnosczi je wukas wo polizajskej hodźinje a wo wuhotowanju rejow wudała. Tutón je hódny, so

by druhim ſ dobrym pſchikładom był — też w Sakſkej. Rěka tam: Prěni dźeń hodow, jutrow a ßwjatkow, pokutne dny, ßmjertnu njedźelu, na dnjach do tutych ßwjedźenjow a we zyłym cźichim tydźenju ßu reje ſakaſane. Sa rejwanſke ſawjeßelenja, kotreż ßo na wjecźorach do tych druhich njedźelow a powſchitkownych ßwjatych dnjow wotměwaju, njeßmě ßo polizajſka hodźina podlěſchicź. — Njedźelu a powſchitkowne ßwjate dny njeßmědźa ßo rejwanſke ſawjeßelenja do 4 hodźin popołdnju ſapoczęcź. — Na wjecźorach donjedźelow a powſchitkownych ßwjatych dnjow njeßmědźa ßo ſjawne rejwanſke ſawjeßelenja wotměwacź. — — To je ſwjeßelaze poſtupowanje Oldenburgſkeje wyſchnoſcźe. Naſtork k tomu bě jena evangelſka wokrjeßna ſynoda dała.

Swjaſk evangelſkich dźěłacźerjow a dźěłacźerkow Wjecźornje Sakſkeje wotmě poßlednju njedźelu auguſta w Kamjenizy ßwoju kłownu ſhromadźiſnu. Jenohłóßnje tam ſcźěhowaze wobſanknychu:

„Pſchi wſchěm zyrkwi njepſcheczelnym hibanju ſakhowamy my w „Swjaſku towaŕſtwow evangelſkich dźěłacźerjow a dźěłacźerkow Wjecźornje Sakſkeje“ ſjednocźeni ßwěru zyrkwi ßwojich wótzow a namołwjamy wſchěch nuźſkich a wſchě żónſke naſcheho ſtawa, kotſiż ßebi njedachu ßwobodnoſcź ßwojeho woßobinſkeho roßßudźenja wot parteijow rubicź, ſo bychu ßo naſchim towaŕſtwam pſchiſjanknyli. My ſaßudźujemy doraſnje wſchě prózowanja, kotreż dyrbja hidu a wojowanje mjes worſchtami naſcheho luda hajicź a powjetſchecź; my mamy ſa to, ſo wſchě wobcźeżnoſcźe a cźeże tuteho cźaßa jenoż pſchewinjemy, hdyż njemyleni ſkutkujemy a dźěłamy w duchu kſcheſcźijanſkeje luboſcźe k bliżſchenu; tutón duch pſchipokaſuje jenak prawa a pſchiłuſchnoſcźe woběmaj, dźěłodawarjej a dźěłacźerjej.“ K. W.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sserbſka prědarſka konferenza ſkhadźuje ßo ſchtwórtk 8. oktobra dop. ¾10 hodźin w Sserbſkim Domje. Směje ßo ſ ważnymi praſchenjemi ſaběracź; tuż je kóżdy winowaty, ßo wobdźělicź.

W **Budyſchinje** je dźenża, każ też hižo wcźera a jutſje też hiſchcźe ſjěſd, kotryż chze ßłużicź k natwarjenju a roſmnoženju Bożich ßłużbow ſa dźěcźi. Naſch cźaß ßebi żada, ſo ßo bóle a bóle ſa Bože ßłużby ſa dźěcźi dźěła. Na nje pokaſuja naß woßebje też wucźerjo, dokelž nimaja ſkładnoſcź, dźěźi we wězach wěry roswucźowacź. Na nje pokaſuje naß ĥudoba na nabożnym wědźenju, kajkaż nětkole huſto je mjes dźěcźimi a młodźinu. Sa nje pak njejßu ßo hacź ßem ſtarſchi tak roſßudźili, ſo bychu nětk też porjadnje ßwoje dźěcźi do nich ßłali. To wobżarujemy, dokelž też runje ſtarſchi ſaßo ſkorża, ſo ßo dźěcźi pſchemało ſ wězami nabożiny ſeſnaja hiſchcźe mjenje je ßebi pſchißwoja. Tutón ſjěſd w Budyſchinje chze woßebje tym ßłużicź, kotſiż maja pomhacź, dźěcźi w tutych Bożich ßłużbach roswucźowacź; we wjetſchich woßadach njecźini to duchowny ßam, ale ma pomoznikow a pomoznizy, kotrymż ßu wotdźěle dźěcźi dowěrjene; tak na pſch. w Budyſchinje, Budeſtezach, Lubiju. S dobom chze tutón ſjěſd mjes woßadami ſajim ſa Bože ßłużby ſa dźěcźi ſbudźicź a woßadnych nawabicź, dźěcźi porjadnje do tutych Bożich ßłużbow ßłacź. Je tohodla też ſ wobſchěrnymi wuhotowanjemi na ſjawne ſtupił a chze ſa Budyſchin a wokolinu woßebje, ſ dobom pak ſa zyły kraj bycź nabożny ludowy ßwjedźeń. Ssu ßo tu tola wobdźělnizy ſe wſchěch kónczin naſcheho kraja ſeſchli. Tohorunja ſkutkuja poſauniſtojo ſ Budyſchina a ſ wokolnych woßadow ßobu. Tuż njech je to wſcho ſe żohnowanjom ſa woßady a lud!

S **Wóßlinka.** K tomu, ſchtoż je ßo wo ßwjedźenju miſijonſtwa mjes póhanami piſało, kotryż ßo tu bliżſchu njedźelu (27. ſept.) woßwjecźi, ma ßo hiſchcźe dodacź, ſo budźe wjecźor we 8 hodź. w Haſchkez hoſcźenzu ßwójbny wjecźor ſa wſchitkich pſchecźelow miſijonſtwa. „Boże ßłědy w naſchim rańſchoafrikańſkim miſijonſtwje“, to budźe thema, wo kotrymż chze tam knjes miſ. inſpektor Michel rěcźecź ſe ßwojeho naſhonjenja jako miſijonar; też budźe ßwětłowobraſy pokaſacź ſ tutoho ßwojeho dźěła. — Też tutón dźěł naſcheho ßwjedźenja budźe wulzy ſajimawy a bohaty wopyt ßo woczakuje.

W **Nowym Gersdorfje** běchu ßo njedźelu 20. ſeptembra towaŕſtwa evangelſkich młodźenzow Lubijſkeho wokrjeża wot pruſkich mjeſow hacź k cźeſkim mjeſam k lětnemu ſjěſdej ſhromadźike. Tutón ſtejeſche pod ßłowomaj: „So bych był zyły muż!“ a „ . . . a tola kſcheſcźijan!“ S Božeho ßłowa a ſe żiwjenja bu tam młodym pucź pokaſany k tutomu ſaměrej a ſ dobom na ſajimaznych pſchikładach, kak ßu jón ſchli tajzy, kotſiż w żiwjenju ßu wulzy a nahladni byli a to pſches to, ſo běchu też wulzy w kſcheſcźijanſkej wěrje; tajkich mamy we wſchěch powołanjach. A tajzy bycź, dyrbi bycź próza a ſaměr naſchich młodych. Naſch cźaß a lud trjeba tajkich jara nuſnje. — Njech je był tutón ſjěſd dobry wußyw, kotryż pſchinjeße dobre žně! K tomu je nuſne, hromadźicź młodźinu a ju wucźicź, ßo ſaběracź ſ khutnymi praſchenjemi żiwjenja. Njech tuto ſpósnacźe bóle a bóle dobywa, ſo by ſ toho ſbywało lěpſche młodźiny, woßadow, zyrkwje, luda, woßebje też ßwójbow!

Cźitajcźe ßerbſke łopjeńka a nowiny a dozyła ßerbſki a nawucźcźe woßebje dźěcźi domach porjadnje cźitacź naſche nabożne łopjeńka! To je nuſne a ſpomożne. Tak nawuknu waſche dźěcźi ßerbſki cźitacź; je jich doſcź, kotreż to njemóża abo tola jenoż ßnadnje. A tak ſeſnaja ßo dźěcźi ſ praſchenjemi wěry, nabożiny, zyrkwje, ſ kotrymiż ßo hewak powſchitkownnje tak njeſeſnaja. Tak doſtanu też něſchto dobre, ſchtoż je ſpomożne cźitacź, każ na pſch. powědańcźko: „Kak dźiwnje Bóh tón Knjes pomha!“ Hewak hrabaja jenoż ſa nowinami a tam cźitaja, ſchtoż lěpje njecźitane woſtanje. Tohodla dajcźe ßebi na pſch. wot dźěcźi „Pomhaj Bóh“ wótſje cźitacź! To je tak a hinak dobre! Tohodla ſkaſajcźe ßebi też ßerbſke łopjeńka, ſo bychu dźěcźi a młodźi něſchto měli, ſchtoż móhli cźitacź! S tym dopjelnicźe dwojaki wulzy ważny nadawk: poßylnjujecźe nabożinu a ßerbſchcźinu!

Liſtowanje.

R. we W. ſa 17. njedź. po ßwj. Trojizy. — M. w R. ſa 18. njedź. po ßwj. Trojizy.

Do Pruſkeje: Sroſymju pſchecźa, kotreż ßu też moje, ſo by było naſche ßerbſke njedźelſke łopjeńko pſchezo bóle a bóle wutwarjene ſa ſa woßadne łopjeńko naſchich ßerbſkich woßadow w Pruſkej a Sakſkej. To je cźim nuſniſche, hdyż ßo wutworjeja bóle a bóle němſke woßadne a wokrjeßne łopjeńka w Pruſkej a Sakſkej. Ale ſo by to hinak było, k tomu ßłuſcha, ſo ßo ſ kóżdeje woßady podawaju powěſcźe. To bě ßo khwilku ſ jeneho dźěła Pruſkeje ſtawało, ale nětko niz wjay, ſe Sakſkeje bohużel też niz. Ssnadź ßo woßadni a ſ tym woßady ſmuża, ßo wo to poſtaracź. Wſcho ßobudźěło a dopißowanje je tu lubje witane.

Wyrgacź, farař.

Samolwity redaktor: farař Mjerwa w Bukezach.

Čisło 40. **Pomhaj Bóh!** Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyschin 4. oktobra 1925 Bautzen

Čišćhcź a nakład Smolerjez knihiczišchczerńnje a knihańnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 słotych pjenjezłow.

17. njedźela po swjatej Trojizy.

Luk. 14, 1—11.

Njech ty spěwasch,
Sswěrnje dźěłasch,
Wschědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duschi daty,
Wotpočń ty!

S tutymi swłowami tebje, luby čitarjo, kóždy tydźeń twoje njedźelske łopjeńko „Pomhaj Bóh“ strowja. To je dźenźa wulzy ważne praschenje sa cźělne a duchowne derjehicźe naschego luda: Kak swjećimy swoju njedźelu? Njedźela je psches cźłowjeku winu w naschim cźaźu wjele wot swojeho požohnowanja shubiła; na to so niz jenoż we wulkich městach, ale też hižom pola naš Sserbow na wsach skorži. Tsecźa kasń: „Ty dyrbisch swjaty dźeń swjećicź“ je runje tak ważna kaž pjata: „Ty njedyrbisch mordowacź“ abo sedma: „Ty njedyrbisch kradnycź.“ Pschestupjenje kóždeje kasnje je hrěch a pschinješe cźežke schkody a khłostanja sa jenotliweho kaž sa zyły lud. Hdyž cźłowjek ſ lohkim swědomnjom jednu kasnju pschestupuje, potom też bórsy druhe pschikasnje njewobkedźbuje. Tehodla je tole hižom pschileżnosć a pschisłuschnosć kóždeje wyschnosćze, kiž se swojimi poddanami derje měni, so wo to staracź, so by so kóžda jenotliwa kasń prawje dźerżała. Sslubjenje schtwórteje kasnje: „So so cźi derje póńdźe a dołho żiwy budźesch na semi“ płaczi dźenźa hischcźe sa kóždy lud; niz pak jenoż pola schtwórteje kasnje, ale też pola kóždeje druheje. Tak móżemy prajicź, so směje tajki lud, w kotrymž so njedźela prawje swjećі, też dołhi pschichod a powschitkowne strowe ludowe żiwjenje. Nasche dźenźnische sćenje pak, kiž je so na sabat stało, nam pokaże, kak ma żiwa kschesćijanska wołsada swój swjaty dźeń swjećicź.

1. Wona ma swojeho Knjesa w swojej srjedźišnje.

Wyschschi farisejski je naschego Knjesa k sebi do domu pschepročył na sabat. Bě tam hischcźe druhich hosćі. Woni pak łakachu na njeho, hacź njeby něschto rěcźał abo cźinił pschecźiwo Mójsaźowemu sakonjej. So bychu jeho spytali, k njemu wódniweho cźłowjeka pschiwjedźechu. Ssamo wot tutych Farisejskich móżemy něschto sa poswjećenje naschej njedźele wuknycź, mjenujzy so dyrbimy swojeho Sbóžnika k temu sa hosćza měcź a pschepročycź.

Wěso chze nam njedźela najprjedy dźeń wotpočźinka bycź. Kóždy cźłowjek kaž kóžde swěrjo trjeba po dlěšschim napinazym dźěłanju tajkeho wotpočźinka k wodychnjenju. Tsecźa kasń njeje potajkim sa naš brěmjo, ale cźělne wokschewjenje. Schtóž myšli, so móže so psches njedźelske dźěłanje wobohacźicź, tón so wěscze saliczi. W Amerizy a Jendźelskej na pschikład so njedźela krucźe swjećі a tute ludy jara derje wjedźa, so ſ tym njewokhudnja, ale potom psches tydźeńske dźěło ſ cźerstwymi mozami cźim wjazy dozpija.

Cźłowjek pak njeje jenoż żiwy wot khlěba, ale ma też njeśmjertnu duschu. Kschesćijan tehodla njedźelu swojemu cźěłu derje sałkłuženy wotpočźink popscheje, ale pschi tym na swoju duschu njesapomni, so też wona to swoje dostanje. A schtó móże ju lěpje sastaracź a nałycźicź, hacź nasch Knjes Jesuš Khrystuš, kiž je prajił: „Ja sym khlěb teho swěta“? Wón so tak rady do shromadźišny wěrjazych pschepročycź da-

wa, a njepſchińdźe ženje ſ próſdnymaj rukomaj. Hdyž ßo na lubu njedźelu ſwony ſaſwonja, zyrkwinſke durje ßo wotewrja a Boże ßłowo ßo prědуje, potom khwataj ßobu do tuteje ſhromadźiſny wěrjazych, ſo by naſch Knjes też twoju njedźelu poßwjećił a požohnował. Boże ßłowo a modlitwa budźetej twojej duſchi ſelena łuka, na kotrejž dobry paſtyŕ ju paße; a čerſtwa woda wěčneho žiwjenja ßo tebi žórli, ſo móžeſch ßo wuſnawacź: na niczim ja nuſu njeſměju. S Božeho doma naß Knjeſowe požohnowanje do naſchich domow, do naſcheho wſchědneho žiwjenja pſchewodźuje a rjane płody pſchinjeße.

2. Tajke płody pak praweje njedźele ßu ſkutki kſcheſćijanſkeje luboſće. Tajke ſkutki luboſće tebi ani na njedźelu ſakaſane njeßu, ale ßo wot tebje žadaju. Fariſejſzy hinak myßlachu, chzychu naſcheho Sbóžnika jowle ſpytowacź, hacž na ßabaće też kóžde ſkutkowanje woſtaji, tehodla k njemu wódniweho człowjeka pſchiwjedźechu. Jeſuß jim prawu wotmołwu dawa: „By-li jednemu mjes wami woßoł abo woł do ſtudnje padnył, njebyſchće jeho na měſće też na ßabatny dźeń wucźahnyli? Ale wbohemu khoremu ßobucźłowjekej njechaće wy na ßabaće pomhacź? Wy fariſejſzy!“

Tak naſch Jeſuß kaſnju luboſće wyſche wſchitkich druhich fariſejſkich pſchikaſnjow ſtajo tamneho khoreho człowjeka wuſtrowi. Džakowna wutroba wuſtrowjeneho takle požohnowany ßabat pſches Jeſußowu pomoz doſtanje. Móžeſch-li k temu nětkajkemu człowjekej w luboſći dopomhacź, potom njeſkomdź žaneho cźaßa, ßamo njedźelu niz! Njeſnajeſch nětkoho, kiž takle na twoju pomoz cźaka w twojim domje, we twojim ßußodſtwje? Khwataj k njemu hiſchće dźenßa! Boža hnada naß na lubu njedźelu w Božim ßłowje, w Božej ßłužbje najrjeńſcho wohrěwa; njech też lubosna kwětka kſcheſćijanſkeje luboſće tehodla runje na njedźelu najrjeńſcho kćěje mjes ßobubratrami a ßobußotrami! To ßu ſkutki, kiž ßo Bohu pſchezo ſpodobaju.

3. Hiſchće něſchto naß dźenßa naſch Knjes ſa poßwjećenje ßwjatych dnjow wucźi: ßo ponižowacź! Prajene je tebi, człowjećże, ſchto dobre je a ſchto tón Knjes wot tebje žada, mjenujzy Boże ßłowo dźerżećź a luboſću wopokaſacź a ßo ponižowacź pſched twojim Bohom. Tak praji proſeta Micha. W tutych ßłowach je naſche zyłe dźenßniſche ſćenje jako wěſchćenje ſkhowane. S tym dźerżiſch Boże ßłowo, hdyž to ßłowo, kotreż ßo ſćini cźěło, ßebi do wutroby a do domu proßyſch; ſ tym wopokaſujeſch luboſću, hdyž wot krala wſcheje luboſće wuknjeſch a ßo pſchi nim mozy naßrěbaſch; ale pſchi tym wſchěm woſtań ponižny! Też naſchim wutrobam a domam hordoſću tak bliſko bydli, kaž tamnym fariſejſkim. Jowle nam najwjetſchi ſtrach hroſy; kedźbujmy a pruhujmy ßo ßami, ſo njebychmy ſaßo pſches ßwoju hordoſću ſhubili, ſchtož ßmy na druhim boku pſches Knjeſowu bliſkoſću a luboſću doſtali.

Kak huſto namaka ßo runje pola tych, kiž ßo ſa wěrjazych a woßebje pobožnych dźerża, tajka ſchkodliwa hordoſću! To je fariſejſke myßlenje, kiž na druhich dele hlada a ßo ßame powyſchuje. Prawa pobožnoſću je ponižna, dokelž wě, ſo je wſchitko pſches Božu hnadu doſtała, ſo ßama nicžo njeſamóže. „Pſchećźelo, ßydń ßo bóle dele, wotſtup to měſtno druhemu!“ tak dyrbi naß Bóh huſto ponižowacź. Wón to cźini pſches nětkajke khłoſtanje pſches khoroſće a ſtaroſće. Kak dyrbjeſche ßo naſch zyły lud wot Boha w poßlednich lětach ponižowacź dacź! Ale njeje to dźenßa hiſchće ſnamjo naſcheho cźaßa, ſo chze kóždy pſchezo prěni bycź, ſo ßo ßam powyſchuje a druheho ſazpiwa? W poßlednjej hodźinje žiwjenja bychmy tola wſchitzy radźi Knjeſowy hnadny hłóß ßłyſcheli: „Pſchećźelo, ßydń ßo bóle horje, horje do wěčneje kraßnoſće!“ Tehodla daj ßo jowle ponižowacź kóžđu njedźelu, ſo mohł junu na wěčny ßabat powyſcheny bycź na cźeſtne měſtno!

Kak ma žiwa kſcheſćijanſka woßada ßwój ßwjaty dźeń ßwjećicź? Wona pyta Boże wobliczo a ma ßwojeho Knjeſa a Sbóžnika w ßwojej ßrjedźiſnje, ſo by wot njeho prawu luboſću k ßobucźłowjekam a prawu kſcheſćijanſku ponižnoſću wuknyła.

Njech ßym twoja dobra rola,
Shotowana k płódnoſći;
Schtož mje wucźi twoja wola
A ſchtož twój duch praji mi,
Njech ßo do mnje ſaſchćěpi,
A ßo ſbóžnje poradźi. Hamjeń. R. w W.

Njedźela, dźeń to ßwjaty!

Hłóß: Božo, Knježe teho ßwěta.

Njedźela je dźeń tón ßwjaty!
Swjećmy jón tuž, kſcheſćenjo!
Bóh naſch Knjes je pſche wſcho kraßny!
— Wotpołožmy pſchibójſtwo,
Hordoſću, njepocžińki wſchě!
Cźińmy ſkutki luboſće!

Wſchehomózny wěčnje knježi
W njebjeßach a na ſemi,
Wſchitko pſchińdźe, ſteji, leži
Po joh' ßłowje, pſchikaſni!
Kraßna je ta Boža nóz!
Jeho je dźeń a też nóz!

Bohu ßłužićź chzemy ßwěru
Na joh' ßłowo poßłuchacź.
Božo, ſdźerž, nam poßyłń wěru,
Twojoh' ducha chzył nam dacź;
Wyſchſche wſcheho bójmy ßo
Boha Knjeſa naſcheho!

Bóh je dał nam ßwoje ßłowo,
Swoju wolu ſjewił nam.
Narodźićź ßo mamy ſ nowoh',
K temu nam Bóh pomhaj ßam!
Sſłowo Boże lubujemy
A ßo po nim ſłožujemy!

S nadźiju a ſ dowěrjenjom,
Knježe k tebi pſchińdźemy,
Se wutrobnym požadanjom,
Cźe wo hnadu proßymy:
Knježe, pój, naß požohnuj,
Pſchede wſchěm ſłym wobarnuj!

Wjele dobroh' ßy ty cźinił
Nam wot naſchej małoſće,
S nami takle derje měnił,
Žohnował naß bohaće,
Knježe, twoja dobrota
Hacž ßem naß je ſdźerżała!

Woſtań dale ſ twojej hnadu,
Božo Wótze, pola naß,

W ßwojim ßłowje daj troſcht, radu,
Twój měr, ſbožo kóždy cžaß
Nam, kiž tebje khwalimy
Sa wſchě twoje dobroty!

Knježe, ſdźerž nam ßwoje ßłowo,
Sswoje evangelion
Rospſcheſcźěraj wſchudźom ſ nowoh'
Shromadź ßebi ßwój lud wſchón!
Njech Cźi ßłuži wjeßele,
Płody dobre pſchinjeße! J. W.

Njedźela.

Ssmy nětkle na wßach w tym cžaßu, w kotrymž wopyt Božich ßłužbow ßnadny. Sběraju njedźelu běrny! Je tu k temu njedźela? Ně! Je nuſne, ſo ßo tuto dźěło njedźelu ſtawa? Ně! Cžehodla pak potom? Na tym wina ßu powſchitkowne wobſtejnoſcże a ſarjadowanja a ſ nimi dźěłodawarjo a dźěłacźerjo. Woliwźnyło je to ſpósnacże, ſo njedźela dyrbi bjes dźěła bycź cžłowjeka dla — a to jeho cžěła dla a jeho duſche dla. Njepobrachuje na namołwjenjach a naſtorkach k polěpſchenju, pobrachuje pak na dobrej woli a na kſcheſcźijanſkim pſcheßwědcženju a na ſozialnym dowidźenju.

Njedawno rjekny nichtón k jenemu: „To dźicże k burej, kotryž je derje kſcheſcźijanſzy ſmyßleny, a wono njebudźe trjeba, ſo njedźelu dopołdnja běrny ſběracże!“ To je doſpołnje prawy pokiw a pucź. Po tym njech du wulzy a mali, dźěłodawarjo a dźěłacźerjo, woßebje tež knježe dwory, ryczeŕkublerjo, kotſiž ßu tola husto doſcź patronojo zyrkwjow, mějo tak pſchißłuſchnoſcź, ßo ſtaracź wo to, ſo njedźela woſtanje tež mjes nami to, ſchtož woprawdźe bycź chze: dźeń Boži a dźeń duſche. Ale runje tak ma kóždy druhi tutu pſchißłuſchnoſcź, a wuwſacźi njejßu cźi tak mjenowani „mali ludźo“, khěžkarjo, robocźenjo, dźěłacźerjo.

Pſchirunaj k temu tež dźenßniſche prědowanje a „Zyrkej a ſtat.“ A hdyž kedźbujeſch, pytnjeſch, ſo hibanje ſa njedźelu bywa powſchitkowne, njech tež wukhadźa ſe wſchelakich ſtejniſchcźow a myßlow. Dźiwacź ßo dyrbiſch jenož, ſo to niz tu po naſchich ßerbſko-němſkich woßadach polěpſchenja ale ſkerje pohubjeńſchenja.

Pſches nowiny Sakſkeje dźe w tutych dnjach naſtawk pod napißmom: „Ty dyrbiſch ßwjaty dźeń ßwjecźicź!“ S tuteho tež tu to ſcźěhowaze: „Tuta kaſń praji, ſo tu ßwjate dny ßu a ſo ßo njetrjebaja hakle poſtajicź. Njebychu-li ßo pola naß ßwjate dny po ſakońſkich poſtajenjach a pſches waſchnjo ſaměſtniķe, by ßebi cžłowſka natura roſßudnje ßwjate dny žadała, pſchetož to požadanje po pokoju wotpocžowanju, po wodychnjenju a wotměnjenju je we wſchitkich cžłowjekach tak mózne, ſo njej móžno, jo na pſchezo podtłóczicź. Sswjate dny njetrjebaſch tak cžłowjekej hakle nanuſowacź. By ßebi je ßam poſtajił. A tón najnadobniſchi pſchikład ſa to, ſo po dźěle wotpocžujeſch, mamy tola na naſchim Boſy a ſtworicźelu ßamym: „wotpocžowaſche ßedmy dźeń wot wſchitkeho ßwojeho dźěła, kotreż bě cžinił.“ Tu njejßu tute ßydom dnjow ważne jenoż ßwjateje liczby „ßydom“ dla ale tež wěſteho ſnutſkneho ſakonja dla, kotryž ßebi tute ßo wotměnjaze „ßydom dnjow“ žada a pſchecźiwo kotremuž cžłowjek njekhłoſtany njehrěſchi. Ssamo na ßebi by wſcho jene było, hacž tutón pſched tymi druhimi woſnamjenjeny „ßedmy dźeń“ na ſpocžatk abo na kónz tydźenja ſtajiſch; Boža wola chze dozpicź, ſo cžłowjek porjadnje wotpocžuje wot ßwojeho dźěła. Prěni kſcheſcźenjo ßwjecźachu ßabat a njedźelu pornjo ßebi. Njedźelu mjenowachu „Knjeſowy dźeń“, wopominajo jeho horjeſtacże. Hakle wot druheho lětſtotka ßem ſtaj wobaj ßwjataj dnjej na jedyn położenaj.“ —

W tutej myßli roskožuje naſtawk wěz dale. So by tola też pola naß to ſpósnacże ſaßo pſchewahu doſtało ſo trjebaſch njedźelu duſche a cźěła dla, cžaßnoſcże a wěcžnoſcże dla, a ſo hrěſchicź pſchecźiwo Božej woli jenak, njech to cžiniſch pſchecźiwo tſecźej abo ßedmej kaſni, pſchecźiwo tſecźej abo pjatej kaſni, pſchecźiwo tſecźej abo ſchtpórtej kaſni! K. W.

Cžaß je hnada.

(Pokracžowanje.)

Davit ßuny ßwój khlěb wot ßo a ſlehny hłowu na ruzy. „Nochzeſch wjazy?“ wopraſcha ßo jeho mandźelſka.

„Ně!“ wotmołwi pokhmurjeny. „Ssym ßyty wot jědże a wot žiwjenja a wot wſcheho!“

Tajki tam khwilku ßedźeſche. Hana, jeho mandźelſka, bě mjes tym blido ſrumowała. Hladaſche ſaßo a ſaßo ſ boka na ßwojeho muža. Něſchto ßo jej dźenßa na nim njelubjeſche. „Schto maſch w myßlach?“ ßo ſkóncžnje woprascha.

„Tam w haju je pſchi póſcże měſtno póßelnika wuprósdnjene. Chzu tam dóńcź a ßo napraſchowacź!“

„Wono pak je tola hnydom nóz tu“, ſnapſchecźiwi Hana

David pohlada ſ woknom won. „To je mi zyle wſcho jene“, ſabórbota.

Mała Greta pſchiběža k njemu a pſchimny jeho ſa ruku jako chzyſche woteńcź. „Ja njemóžu tebje ßobu wſacź“, rjekny k njej.

„Jenoż mały kuſk“, proſcheſche holcžka.

Nan da ßo naproßycź, wſa dźowcžicžku ſa ruku a dźěſche ſ njej pomału po wßy a potom k łuhej, kotryž ßo wot tam hacž k Hajej cžehnjeſche. Tam pſchiſchedſchi wokoſchi Gretlku dwójzy, prajiwſchi: „Nětk běž dom!“

„Hdy ßo wrócźiſch?“ ßo holcžka wopraſcha.

„Ssnadź ženje wjazy!“ — Davit bě to ſchepnył, tola dźowcžicžka bě jo ſrosumiła; tola ßebi nicžo dale pſchi tym njemyßliwſchi, běžeſche domoj.

Bórſy po tym póßła macź dźěcźi lehnycź, tola ßama hiſchcże njeńdźeſche; bě njeměrna; lubowaſche pſchi wſchěm tola ßwojeho muža.

Naſajtra rano ſtanywſchi , dźěſche ſaßo do běrnow; tola cžaß ßo jej nochzyſche minycź. Hodźiny trajachu tak dołho, a Davit pſchezo hiſchcże niz domoj. Sto krócź drje bě tam na pucź hladała, hdźež dyrbjał pſchińcź. Tola podarmo, žadyn Davit njepſchińdźe.

„Hdźe to jenoż nan je!“ ſdychny wótſe, jako ßo wjecžor pſchibliżowaſche a jako buchu dźěcźi bóle a bóle mucžne.

„Nan prajeſche, ſo ßnadź ženje wjazy njepſchińdźe,“ rjekny Gretlka, ßo kuſk hordźo ſ tym, ſo móžeſche tu něſchto prajicź, ſchtož druſy njemóžachu. Ssmjercź naſtróžana hladaſche macź na holcžku a ſblědny. Potom ßo ſhraba a honjeſche dźěcźi, ſo bychu lehnycź ſchke, je napominajo, ſo bychu też hnydom wußnyke, a powědajo, ſo hiſchcże ras woteńdźe, něſchto wobſtaracź, ſo pak ßo bórſy wrócźi. To běchu dźěcźi hižo ſwucžene; tuž ßo, ßebi nicžo dale njemyßlo, też lehnychu; macź pak běžeſche khwatajzy k łuhej.

Woßrjedź łuha abo mora bě hłuboka, cźěmna wodowa dźěra, kotruž pſchiwěriwy lud mjenowaſche „cžornu dźěru.“ Pſchi tutej ſtejeſche ſchěry kamjeń, ßo dźiwnje poſběhujo we nóznej cźmě. Wosnamjenjeſche to měſtno, na kotrymž běchu w prjedawſchich cžaßach ßudźili a ſłóſtnikow wotprawjeli.

Schtóžkuli by w nozy pśches ług schoł, by daloko wokoło [illegible] teho kamjenja schoł.

Hana njemějeśche pak žane myßle sa něschto tajke, jenož na ßwojeho muža ßebi myßleśche, kotryž bě tam pśches ług schoł a kotryž bě prajił, so ßnadź ženje wjazy njepschińdźe. Tuž też žane wokopućże njepytasche, ně, khwatasche runu měru k „cžornej dźerje" a schěremu kamjenej. Hižo nasdala wuhlada stare wjerby, kotreż tam wokoło dźěry stejachu, a wußłyscha jich stonanje, kotreż ſ nóznym wětrom pśches ług cźehnjeśche. Hłuboko sdychnywschi, stupi k nim a napinajo wocźi, ßo roshladowasche; wutroba ji pukotasche, tola niz ſ bojoscźu, ale, dokelž połna staroscźe. Měßaczk ßwěcźeśche, tuž njebě cźežko, dźěru a jeje wokolinu trožku pschewidźecź. Tuž też wuhlada, so bě mjehka semja pschi dźerje khětro rosteptana. Bě widźecź, so bě tu cźlowjek wokoło teptał.

Tu sakschikny Hana na dobo. Bě ßo dohladała, so pschi khromje dźěry pißane rubischko wißasche, kotreż jeje muźej ßłuscheśche.

(Pokracžowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Sa njedźelu! Tole bywa dźeń a bóle heßko we wschelakich worschtach nascheho luda. W Kaſſelu je hibanje nastało pod heßłom: „Ssobotu popołdnuj ßwobodne sa sport a hru, njedźelu dopołdnja bjes sporta a hry!" Wudał je jo wokrjeßny farař. Hižo 20 dnjow po tym saběrasche ßo měschcźanska rada ſ nim, kotraž bě ßebi k tomu pscheproßyła sastupjerjow zyrkwje a cźělneho wuwucžowanja. Sjednocźichu ßo na wěste sažady, kotreż ßo wschěm towarſtwam, sjednocźeństwam atd., kotreż maja ſ wězu schto cźinicź, k wuradžowanju a k rosßudźenju pschipóscźelu. Hdyž budźe doscź rosßudźenjow nahromadźenych, budźeja dale jednacź, a to woßebje ſ dźěłodawarjemi. To je ważny a swjeßelazy postup! —

Wschelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sserbſzy duchowni ßu wschitzy ſ tutym ſ nowa pscheproscheni sa schtwórtk 8. oktobra, dopołdnja ¾10 hodź. do Sserbskeho domu k Michałskej shromadźišnje, kotraž budźe ważna dla wschelakich woßebitych praschenjow.

S Wóßlinka. Sserbſke pobocžne towarſtwo sa mißionſtwo mjes póhanami ßwjecźeśche sańdźenu njedźelu w naschim hischcźe wot žnjoweho dźakneho ßwjedźenja nanajlubosnischo wupyschenym Božim domje ßwój létny ßwjedźeń. Na ßerbſkim kemschenju rěcźeśche k nam knjes farař P. Mrósak ſ Ketliz na sałožku ßłowa Jeſ. 60, 1—3 a pschiwoła woßadźe: Stawaj, rosßwětluj ßo! 1. Hladajmy na cźěmnoscź, kotraž na mißionſtwje leži. 2. Hladajmy na jaßnoscź teho Knjesa, kotraž ßo ſ tuteje cźěmnoscźe ßwěcźi. 3. Cźińmy to ßwoje, so tuta jaßnoscź na cźěmnoscźi dobywa. Knjes mißionſki inſpektor Michel ſ Drježdźan, kiž němszy prědowasche, běsche ßej sa tekſt wuſwolił: Math. 28, 18—20. Jeho thema běsche: Jesuß Khryſtuß, tón kral ßwojeho kraleſtwa. 1. Hladamy na móz jeho knjeźſtwa; 2. na wupschestrjenje jeho kraleſtwa; 3. na wěſtoscź jeho hnadneje bliſkoscźe. Wobaj prědarjej rosumischtaj woßadu nanajhłubscho sapschimnycź a jej pokasacź rjanoscź mißionſtwa a kak ßmy też my winowacźi, tu ßobu ſkutkowacź se wschěmi mozami. K dźěcźom rěcźeśche potom hischcźe knjes mißionſki inſpektor Michel wo cźornych póhanſkich a kscheścźijanſkich dźěcźoch. Wjecźor běsche ßwójbny wjecźor, hdźež tón ßamy nam pokasasche we woprawdźe kraßnych ßwětłych wobrasach ſkutkowanje naſchich mißionarow we Afrizy a wón nam rěcźeśche na sajimawe waſchnje ſe ßwojeho ßamßneho ſkutkowanja jako mißionar. — Wunoſchk kollektow běsche 105 hriwnow. Wopyt, woßebje na ßerbſkim kemscheńju, by mohł bycź lěpschi. S zyła pak běsche to dźeń bohateho žohnowanja sa naschu woßadu a Bóh daj, so bychu ſ tuteho wußywa wuschłe bohate žně.

Sa „evangelſki ſwjaſk" sběra ßo dźenßa kollekta w naſchich Božich domach. Je to jena nowa wot krajneho konſiſtorija pschiſwolena sběrka, ale jena nusna. Steji tola „Evangelſki ſwjaſk" (Evangelischer Bund) na ſtronje pschecźiwo Romej schkitajo evangelſku zyrkej Lutheroweje reformazije pschecźiwo romſko-katolſkej zyrkwi, abo so lěpje prajimy, pod Romom. A ſo ma tu to tutón ſwjaſk nětkle dźěła doscź, to kóždy wě, kotryž ſ wocžinjenymaj wocžomaj a wotewrjenymaj wuschomaj pśches naſch cźaß krocźi. Tuž ßo też wěſcźe nichtón njekomdźi, dźenßa, abo hdyž hewak ßo tuta sběrka w Božim domje sběra, dacź něschto sa ſkutkowanje „Evangelſkeho ſwjaſka."

Sslepjanſka woßada hotuje ßo na ważny woßadny ßwjedźeń poßwjecźicź nowe ſwony. Dołhe léta ßebi hižo horzo žadasche, měcź nowe połne ſwonjenje. Da-li Bóh, ßo tuto žadanje bórſy dopjelni. — Wójnſki cźaß bě też nam a naſchemu Božemu domej rubił ßrěni a mały ſwón; njech ßo też wobaj po powrócźe saßo k nam domoj wrócźiſchtaj, njemóżeſchtaj nam tola wjazy ßłużicź. Mały ſwóń drje bě hiſchcźe zyły, tola do ßrěnjeho běchu ſ dobrej wolu dźěru wubili, tak ſo bě njekhmany sa ſwonjenje. Tuž jednachmy ſ firmu Geithnera we Wrótßławju; to bě w cźaßu „wulkich pjenjes", a tutych dla ſjednanjow niczo njeſbu. Poſdźiſcho dachmy firmje Voß w Scźecźinje, kotraž je sa wokolne woßady wjele ſwonow łała, nadawk, nam póßłacź wězywuſtojneho, kokryž by wſchitko nuſne pruhował a poſtajił, kak bychmy najlépje saßo nowe ſwonjenje doſtali. Tuta firma lubjeśche a lubjeśche, ale hacž dotal hiſchcźe nikoho ßem póßłała njeje. Tuž ßo ſkóncźnje na firmu Sillinger w Apoldźe wobrocźichmy; tuteje ſastupjeŕ a ßobuwobßedźeŕ hnydom pſchijédźe. Pſchehlada wězu, ſwonjenz a ſwony a nam radu da, po kotrejž dyrbjeli my najrjeńſche ſwonjenje w zyłej wokolnoſcźi dóſtacź. Wón mjenujzy namjetowasche, mały a nabity ßrěni ſwóń pſchedacź a naſch dotalny wulki ſwóń we ßłużbje wobkhowacź, ale jenož jako tſecźi a mały a jemu pſchikupicź nowy ßrěni a wulki, a to wobaj ſ klincžazeho worzla. — Naſch dotalny wulki ſwóń je naſchej woßadźe ßwěru létſtotki dołho ßłużił w dobrych a ſłych, ſrudnych a wjeßołych cźaßach; je dźě hižo w 15. létſtotku laty a tak na 500 lět ſtary. — W nowym ſwonjenju budźe ważicź nowy wulki worzlowy ſwóń 44 zentnarjow, nowy ßrěni, tehorunja worzlowy 26 a mały — ſtary wulki — 13 zentnarjow. To je trožku wulke pſcheměnjenje, hdyž hladaſch na to, ſchtož ſwonjenje waži. Tola 20. póžnjeńza ſtej zyrkwina rada a ſaſtupjeŕſtwo po namjecźe firmy Schillinga wobſamknyłoj. A hiſchcźe do hód dyrbja nowe ſwony hotowe bycź a nam ſwonicź. — Bóh dał, ſo by ßo wſchitko derje radźiło, woßebje, ſo byſchtaj nowaj ſwonaj prawje rjenje ſe ſtarym hromadźe klincžałoj a tak woßadnym ſ połnym ſynkom ſwonikoj w dobrych a ſłych cźaßach.

Liſtowanje. J. H.: Dźak. Nimam ženje doscź tajkich naſtawkow abo rosprawow, proſchu naležnje wo dalſche — też ſ druhich woßadow. K. Wyrgacź.

M. w R. sa 18. po ßwj. Trojizy.

Samołwity redaktor farař Mjerwa w Bukezach.

Cźišło 41. **Pomhaj Bóh!** Letnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 11. oktobra 1925 Bautzen

Cźischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi bjertlětnje 78 słotych pjenjezłow.

18. njedźela po swjatej Trojizy.

Math. 22, 34—46.

Hdyž sebi nasche dźenšnische swj. sczenje, luby czitarjo, nutrnje pschecźitasch, hnydom spósnajesch, so masch tudy ważne wotdźělenje noweho testamenta. Běsche martrowny tydźeń. Nasch Knjes pschebywa w templu. Tyšazy so wokoło njeho cźischcza a wocźakowaju na rosšudne podawki. Ale też jeho pschecźiwnizy tam su. Woni pytaju jeho s lesczepoknymi praschenjemi w jeho rěcźi popadnycź. Nasch Knjes nikomu wotmolwjenje winojty njewosta, haj sam jim praschenja stajesche, so by sekharnu słósczi a jich njewědomnosczi w Bójskich wězach wotkrył. Wo najwažnischej praschenі žiwjenja a wěry so tudy jedna, tak derje pschi praschenju farisejskich, kaž pschi praschenju nascheho Knjesa. Tuž sebi rospominajmy:

Najwažnischej praschenі kschesczijanskeho žiwjenja a kschesczijanskeje wěry.

1. Kotra je ta najwjetscha kasnja?
2. Schto so wam sda wo Khrystušu? Czeji syn je wón?

I.

Praschenje sa najwjetschej kasnju farisejskim blisko leżesche. Pschetož k sakonjej nješkuschachu jenož kasnje, ale też wjele postajenjow w knihach Mójsašowych, psches kotrež běsche hospodarske a nabožne žiwjenje luda sarjadowane. K tomu hischcze njeliczomne, wot pišmawuczenych wunamakane wustajenja pschińdźechu, kiž dyrbjachu sakoń schkitowacź. Te so hacź na najmjenische poczahowachu. To tola njemóżesche wscho jenajku ważnosczi sa žiwjenje měcź. Kotre je pschi tak wjele postajenjach to najwjetsche? Wotmołwjenje nascheho Knjesa na tuto wulke a ważne praschenje žiwjenja je: „Ty dyrbisch Boha swojeho Knjesa lubowacź s cyłej swojej wutrobu, s cyłej swojej duschu a s cyłej swojej myślu; to je prěnja a najwjetscha kasń, ta druha pak je tej runa: Ty dyrbisch swojeho bližschcho lubowacź jako sam so. Na tymaj dwěmaj kasnjomaj wišy cyły sakoń a profetojo."

Tamny muž, kotrehož běchu Farisejsy k Jesušej pósłali, je drje zyle druhe wotmołwjenje wocźakał, něschto zyle noweho. A Knjes jeho jenož pokasuje na pschikasnju lubosczе k Bohu a k bližschemu, kotruž hižo snajesche, tak derje kaž my ju snajemy. Ale bohužel tak husto je, my wěmy wscho mózne, ale prawje jo njewěmy, dokelž sa žiwjenje jo njetrjebamy. Ale nětko njech tebi psches wutrobu dźe: „Ty dyrbisch Boha swojeho Knjesa lubowacź." Lubujesch Boha s cyłej swojej wutrobu? Njejšu husto twoje polo, twoje kubło, twój muž abo twoja žona, syn abo dźowka, twoje pjenjesy lubsche, njejšy sam sebi husto lubschi hacź Bóh, kotrehož lubeho Boha mjenujesch a tola s cyłej wutrobu njelubujesch? Njedyrbi wón husto cześcź, kotraž jemu słuscha, druhemu dacź a swoju khwalbu mnohemu pschibohej, kotrehož na wołtarju twojeje wutroby postajisch? Lubujesch Boha s cyłej swojej duschu, t. r. w cyłym žiwjenju, niz jenož hdyž w cyrkwi sedźisch, hdyž sy nutrny smyšleny, ale też pschi twojim dźěle, domach a na polu, lubujesch jeho we twojich czerpjenjach a w twojim wjeselu, we wschěm, schtož nashonisch? Lubujesch Boha też s cyłej swojej myślu, t. r. tak kaž sy nawuknył, so chze lubowany bycź? Niz jenož s hubomaj w khěrluschach, niz jenož s ertom w modlitwach, niz jenož s haj-haj praje-

njom, ale se skutkom a woprawdże, tak so twoje zyłe žiwjenje wo tym žwědczi.

A s tym Jesuš hischcże spokojom njeje. Pódla prěnjeje steji druha kašć: „Ty dyrbisch žwojeho bližscheho lubowacz jako žam žo.“ Haj, tuta kašć je s prěnjej njerosdźělomnje swjasana, kaž japoschtoł Jan pische: „Hdyž schtó rjeknje: ja lubuju Boha a hidźi žwojeho bratra, tón je lhař. Pschetož schtóž žwojeho bratra njelubuje, kotrehož wón widźi, kak może tón Boha lubowacz, kotrehož wón njewidźi? A tu pschikašnju mamy my wot njeho, so tón, kiž Boha lubuje, tež žwojeho bratra lubowacz dyrbi.“ Ty dyrbisch žwojemu bližschemu pomhacz na cźěle a na duschi, kaž pschejesch, so žo tebi stanje. Ty dyrbisch jemu tak wjele dobreho cźinicz a popschecz, kaž pschejesch, so žo tebi stanje. Ty dyrbisch wscho sle wot njeho wotwobroczicz, kaž ty jo žam wot žebje wotwobroczisch. Hdyž to nětko wěmy, njedyrbimy žo we wutrobnej pokucze psched nim ponižowacz? Ssmy wobej kašni, žmy tež jenož jenu dźerželi, stajnje dźerželi w myślach, žkowach a skutkach? To je wulke a ważne praschenje, pschetož w tymaj dwěmaj kašnjomaj wišy zyły sakoń a profetojo. Hdyž hosdźik wucźehnjesch, na kotrymž wobras wišy, wobras dele padnje. Tak tež je s Božim sakonjom. Hdyž najwjetschu kašć pschestupisch, zyły sakoń padnje. Ty žy jón pschestupił, ty žy Boži hněw a jeho khłostanje sažłužił.

II.

Farisejsźy w hromadźe stejo na wuspěch žwojeho praschenja cźakachu. Nasch Knjes je tule składnosć wužił, s praschenjom k nim pschistupicz. Woni žo tola žwojeho snajomstwa se žwjatym pišmom khwalachu. Woni žlubjeneho krala s Davitoweho rodu wocźakowachu. Tuž běsche to prawe praschenje sa nich: „Schto žo wam sda wo Khrystužu? Cźeji žyn je wón?“ To je najwažnische praschenje sa žiwjenje a wumrěcze, to je jadro evangelija. Tuto poslednje žkowo, kotrež je w templu rěcźał, je runje tajke žwědczenje wo jeho bójstwje, kaž jeho prěnje žkowo: „Njewěstaj wój, so ja bycź mam w tym, schtož mojeho Wótza je?“ S wotmołwu žu Farisejsźy bórsy hotowi. Woni praja: “Davitowy.“ Zyle njeprawje s tutym wotmołwjenjom njemějachu. Jesuš běsche s domu a rodu Davita. Ale jich wotmołwjenje běsche jenož s dźela prawe. Jesuš jim hnydom praji: „Kak dha jeho Davit w duchu Knjesa mjenuje, hdyž rjeknje: Tón Knjes je prajił k mojemu Knjesej: Ssydń žo k mojej prawizy, hacž ja położu twojich njepschecźelow sa podnožki twojich nohow? Hdyž tohodla Davit jeho Knjesa mjenuje, kak dha je wón jeho žyn?“ To běsche zyle jaśne. Davit běsche žam kral a knjes. Hdyž w 110. psalmje Mešiaša „žwojeho Knjesa“ mjenuje, tuž dyrbi dźe Mešiaš wjazy hacž jeho žyn bycź; wón dyrbi Knjes wschitkich knjesow bycź, wón dyrbi Boži žyn bycź. Farisejsźy bychu tuto wotmołwjenje jara derje dacź móhli, hdy bychu chzyli. Wo Jesušu wschitzy profetojo žwědcza. To wědźachu wodźerjo luda, ale woni to njechachu pschidacź. Hižo cźěmne mróczele Božeho hněwa wyschе jich hłowy žo shromadźowachu. Kak derje, hdy bychu w poslednjej hodźinje žo knjemu jako k žwojemu Knjesej a sbóžnikej pósnali — woni njechachu. Nasch Knjes žo tohodla wot nich wotwobroczesche a Boże žudy žu pschischłe na lud, kiž běsche žałbowaneho Božeho sapřeł a saczišnył.

Kak s tobu steji? Nasch Knjes tež tebi tuto praschenje prjódkpołoži: „Schto žo cźi sda wo Khrystužu? Cźeji žyn je wón?“ Je wón tebi jenož Davitowy žyn? Potom możesch wo nim wscho dobre rěcźecź jako wo najsbožownischim cźłowieku, kiž je Boha najlěpje snał a jemu najlěpje žłužił, ale wón je a wostanje tola jenož cźłowjek — ty pak nimasch žaneho wumóžnika, pschetož: „Žadyn žwojeho bratra njemóże wumóz a nichtó Boha sjednacź. Drohe je, jich dusche wumóz; wón budże žo toho do wěcźnosćze wostajicź.“

Ty njemóżesch hinak wotmołwicź, hacž so je wón Boži žyn. Wón je žam rasnje a husto žo tak mjenował, hdyž rjeknje: „Ja a tón Wótz žmój jene. Schtóž mje widźi, widźi Wótza.“ Wón wobžwědczi žwoju wěcźnosćź: „Prjedy dyžli Abraham bě, žym ja“, žwoju wschehomóz: „Mi je data wschitka móz w njebjeßach a na semi“, žwoju wschehowědomosćź: „Hdźež dwejo abo tsjo shromadźeni žu w mojim mjenje, tam žym ja žrjedźa mjes nimi.“ Wón praji, so móz ma, hrěchi wodawacz, modlitwy wušłyschecz, morwych sbudźicź a žud dźeržecź na poślednim dnju. Jeho jaßnemu a jadriwemu žłowu napschecźiwo hinak njemóżesch, hacž jeho sa Božeho žyna spósnacź. Jeho japoschtoljo žu w tym wusnacźu pschesjeni: Zyłe žwjate pišmo stareho a noweho žluba wobžwědczi, so je wón Khrystuž, žyn žiweho Boha. Zyła kschescźanska zyrkej wusnaje: „Ja wěrju do Jesom Khrysta, Božeho jeniczkeho narodźeneho žyna, nascheho Knjesa.“ Hdyž jeho žłowu, žłowu profetow a japoschtołow, hdyž wusnacźu zyrkwje wěrisch, dyrbisch s Pětrom wusnacź: „My žmy wěrili a pósnali, so ty žy Khrystuž, žyn žiweho Boha“, dyrbisch s Domaschom psched nim leżo k njemu žo modlicź: „Mój Knjeże a mój Bożo.“

To je prawe wotmołwjenje, kotrež dyrbisch twojemu Knjesej dacź w žiwjenju a wumrěcźu.

Hdy pak budżesch tuto prawe wotmołwjenje namakacź? Hdyž se wschej khutnosćźu žy nawuknył žo praschecź: kotra je najwjetscha kašć? a žy k wutrobje wšak: ty dyrbisch Boha, žwojeho Knjesa, lubowacź a žwojeho bližscheho jako žam žo. Ale cźinisch to? Ssamo hdyž jo chzesch, ty jo njemóżesch. Ty lubujesch žam žo. Kajka wina! Schtó ju sahubi? Kajka khoroscź! Schtó ju sahoji? Jesuš, Boži žyn, w kotrymž Boża luboscź žo k hrěschnikam dele khila a jeho na wótznu wutrobu cźehnje, so tam žo s luboscźu sahori, so hinak njemóżesch, hacž wusnacź: „Lubujmy jeho, pschetož wón je naš prjedy lubował“ a “Je Bóh naš tak lubował, — mjenujzy so je wón naš lubował a póslał žwojeho žyna, so by sjednanje był sa nasche hrěchi — dha žo tež my mjes sobu lubowacź mamy.“ Hamjeń.

Cźaš je hnada.

(Pokracźowanje.)

Nětk wjedźesche, so je morwy, so žo ženje wjazy k njej a dźěcźom njewrócźi, so je jeho „cźorna dźěra“ na pschezo pózrěła. Ow, a kak bě domach woteschoł! Bjes strowjenja, bjes kóždeho dobreho žkowa! Ju a dźěcźi bě sastorcźił, haj do najwjetscheho hubjeństwa storcźił. Bojasliwy bě cźeknył psched dźěłom a nusu, so by woboje podwojił sa žonu a dźěcźi! Ach te wbohe, wbohe dźěcźi! — Na pschezo žu wuhanjene se tym, so žu dźěcźi žamomordarja! — Ssamomordarja! Ha, žwět žo hanibuje žam tuteho mjena a rěcźi a pische, kaž bě to hakle njedawno cźitała, wo „žwobodoßmjercźi“ — (Freitod)! Jako bu to něschto druhe było a něschto lěpsche! Sa tajki skutk, ně njeskutk žkuscha też tajke mjeno: žamomordař. — „O Davito, Davito, kak žy tole mohł cźinicź!“ tak wudrě žo ji to se stysłapołneje wutroby.

Ale nochzysche njesprawna bycź! Wobskoržujo mandźelskeho, spósna, so ma też wobskorżowacź žama žo. A ženje njebě tak wótrje sažudźowała žebje žamu a žwoje brachi, kaž w tutej nóznej hodźinje pschi „cźornej dźěrje!“ Bě też wjele

cžorneho w jeje dotalnym žiwjenju. „Wobosa!“ by muž jej husto pschiwołał — a je prawje měł. Haj, bě mórczata była a wobožna, njebě ženje hubu dżeržecź mohła. A jako bě domoj pschischoł, sapočzecź žam a ſ njej nowe a druhe žiwjenje, kak bě to hawkotała, kajka bě to była — a kajka tehdy — a kajka tehdy! Ow, by-li žo jej muž hischcże ras domoj wróciłk, kajka zyła jomu to bycź mandżelska! Tola, to njebě wjazy móžno! W roskorje a sły bě woteschoł, — woteschoł na pschezo! — —

Kak dołho bě tam pschi „cžornej dźerje“ w tajkim rudżenju žedżała a leżała, to Hana žama njewjedźesche, jako dyrkotajo po zyłym cźele, k žebi pschińdże. Sso dopomniwschi na dźeczi, shraba žo hnydom a wlecźesche žo, zyła sbita, pomałku domoj. Tam žo swjesy mucžna po cźele a duchu na kožo, tola njemóżesche wußnycź! Ow, kajka to nóz! A kajke to ranje! Bě jej, kaž so by žo ji něschto snutska rostorhnyło, schtož njemohło žo ženje wjazy sahojicź. Sso woblekajo, stupi k spihelej — a njesesna žo žama! Bě schędźiwa! Tuta hrosna nóz bě barbu jeje włožow pscheměniła! — —

A njebě dha žebi Dawit woprawdże myßlił na žonu a dźeczi?!

Ow haj, ſ woprědka tola! Jako bě dżowczicżka jeho wopuschczika, bě jemu pschezo hischcże tak, jako by mału, mjehku rucżku w žwojej cżuł, a jako by jeho tuta rucżka ſ waha cżahnyła wróczo ſ teho pucża, po kotrymž bě duzy. Tola potom wotschaßny tuto sacżucże a wotschaßny też nanowu luboscź a mandżelsku luboscź a myßlesche jenoż žam na žo. Jemu, haj jemu bě žo njeprawda staka wot Boha a cżłowjekow! Wschitzy běchu jeho wopuschczili, tohodla njemóżesche jemu to nichtón sa złe wsacź, hdyž nětk wón wschitkich wopuschczi, hdyž žwój njesbožowny seńſki běh pschi tutej „cżornej dźerje“ žam skónczi. Cżłowjekojo běchu wina na tym, hdyž to cżinjesche. Haj, a po prawom bě Bóh žam na tym wina; by tola mohł jemu lěpje pomhacź!

Tak Boha hanjo myßlesche a rěcżesche žam pschi žebi, so by žo pschihotował a poßylnił sa cżorny njeskutk, psched kotrymž žo tola saßo tak bojesche.

Pschi tym bě hacž k „cżornej dźerje“ dóschoł. Cżrjóda wrónow wulecża, wot njeho sescherjena, nastróżana ſ wjerbow To žo žmjercź stróżi. Połny njeměra teptasche tam tón tak njesbožowny wokoło dźěry. Potom hladasche wróczo do wßy. Kak posdże drje to bě? Zyle wěscże cżaßnik na wěži bórsy hodźinu wotbije, a to bě hacž žem žłyschecź. Tute synki chżysche tola hischcże rad ras žłyschecź. Tuž žebi wotmyßli, hischcże tak dołho wocżaknycź, doniž cżaßnik hodźinu njewotbi.

Tak tam cżakajo, stupi hacž k wodże, a wucźeże rubischko, so by žebi symny pót setrěł. Bě jemu tak syma a bě jemu tak cżopło! „Hdyž cżaßnik bije, sczinju jo!“ sawoła wótse, so by hrósbu sahnał a mozow nabył.

(Pokracżowanje.)

Zyrkej a stat.

Bóle a bóle žo pokasuje, so wojowanje, kotrež nětkole ludy Afriki a Asije pschecźiwo ludam Europy wojuja, njeje jenoż postupowanje jenotliwych ludow, kotrež bychu chżyłe kóżdy žam sa žebje něschto dozpěcź. Ně, tu dże wo wjazy! Je to powschitkowne hibanje ludow, kotrež běchu hacž dotal bóle abo mjenje pod nadknjejstwom europſkich ludow. Jeho saměr je, wottschascź tutu kwaklu a žebi wudobycź žwobodu. Tak je to w Marokkowſkej, w Egiptowſkej a Syriſkej. Ale niz jeno to, jewi žo też hischcże wjazy! Je to hibanje Islama, ludow mohamedanſkeje wěry, kotrež žaha wot rańscheje Asije hacž k wjecżornej Afriży. Mohamedanojo cźerpja pak pod brachom, kotryž też tukhwilu druhdże nadeńdżesch. Jim pobrachuje „hłowa“, wjednik, tón „prawy muž“; nimaja kalifu. Kalif je pola nich to, schtož sa romsko-katolſku zyrkej bamž. Bychu-li sa kalifu měli mudreho a khrobłeho muża, by drje wěz Europiſkich hischcże bóle klazała, hacž to tak hižo klaza. A so to klaza, to je „dobytk“, kotryž je Europa ſ wulkej wójnu cżiniła — a ſ Europu kschescźijanſtwo. — —

Braunschweigska, po powrócże njelubje wuwołana, je we tu khwilu sa jich wjele ſ dobrym pschikładom. Ministerſtwo je tam te tak mjenowane Grotewohl-Jasperske schulske wukasy, ſ kotrymiž Braunschweigska žwětowu schulu dosta, sběhnyła. Wukas praji, so žu ev.-lutherske gmejnske schule a ſtatne a měschczańske wysch. schule po sak. ſ l. 1913 ſ wěruwusnaczom, tohodla ma zyłe roswucżowanje na tutych schulach po tym složene bycź. Nutrnoscże w schulach a rjadownjach, kaž žu prjedy byłe, žo saßo dżerża. A tutón postup abo tuto wróczenje k staremu prawu žu dozpěli starschi, kotsiž žu we žwojich swjaskach njepschestawajzy wojowali sa žwoje prawa, sa žwoje dźěczi, sa žwoju wěru!

W sakskej krajnej zyrkwi dozyła, niz jeno w žerbſkich wosadach, je lěto a mjenje duchownych a studowazych, kotsiž móhli prjedy abo posdźischo duchownske sastojństwo sastawacź. Móże žo žamo hižo prajicź, so duchowni pobrachuja. To žo pokasuje wožebje nětkle, hdyž dyrbi žo to a tamne městno wožebje we wulkich wšach a městach, kotrež bě powójnskeje nusy abo wójnſkich wobstejnoscźow dla njewobšadżene wostało, saßo wobšadźicź, dokelž žebi to dźěło a sastaranje wosady žada. S tutoho bracha móże zyrkwi a wosadam a dozyła kschescźijanſtwu w naschich krajach wulka schkoda nastacź, jeli so žo njeporadźi, strach wotwobrocźicź. A schtož to tak sa wschě wosady powschitkownje płacźi, to płacźi sa nasche žerbske wosady a dozyła sa nasche Sserbſtwo dwójzy. Tohodla mamy wscho, schtož jeno móżno, cżinicź, smóżnicź wobdarjenym młodżenzam studium bohošłowſtwa! Tuž žo tola njech wjazy a wjazy tych, kotsiž maja Sserbſtwo lubo a chzedża, so by mjes Sserbami žo Boże žłowo w žerbſkej rěcźi pschipowědało, pschisamknje „Towarſtwu Pomozy sa studowazych Sserbow“ abo njech hewak ſ darom a ſ wotkasanjom podpiera tutu wulzy wažnu a nusnu wěz! Tukhwilu studuje na němſkich universitach jenoż 1835 bohošłowzow a w Bethelu 85. To je žnadna liczba pornjo prjedy.

Wschelke ſ bliska a ſ daloka.

Lupjanska wosada, kiž je žebi do farſkeho domu hakle psched krótkim witała młodeho knjesa fararja, je žebi nětk ſ radoscźu witała też młodu knjeni farařku, dźowku njesapomnjeneho Hodźijſkeho fararja Kschižana. Wutoru, 22. septembra, buschtaj w Hodźijſkim rjanym Božim domje swěrowanaj; bě dźě Hodźijſki farſki dom też hacž žem hischcże domisna nascheje knjenje farařki. Nasche wjeżele je wulke, so mamy ryſy žerbſki farſki dom. Bóh tón Knjes jón žohnuj a ſ nim naschu zyłu wosadu.

Hrodźischczańska wosada hotuje žo na to, hischcże w tutym lěcże poswjecźicź nowe swony. Je tola w zyłej wokolinje ta jenicżka, kotraž žebi njebě hischcże to, schtož bě wójna jej na swonach rubiła, wurunała. Nowe swony žu pola Schillinga w Apoldże skasane.

Saksta lutherska zyrkej — a ſ njej pschedy wschěm Lipsczańska universita, — žaruje. Dr. Girgensohn je semrěł. Zyle nahle je Bóh tón Knjes tuteho wucżenza, wucżerja a

prědarja wotwołał. Se swojej swójbu jědźeše strowy do kupjelow k morju, domoj pschińdźechu wschitzy khori, bórzy wumrě 13lětna dźowka na tyfus, za njej nan, za tutym nětk też hischcźe 15lětna dźowka. To je styskapołne domachpytanje! A to je wulke schkodowanje, wożebje za Lipscźansku universitu a za sakskich a němskich evangelskich bohoßłowzow. Dr. Girgensohn bě w Lipsku z naßlědnikom krajneho biskopa Jhmelßa a doloko a schěroko mjes evangelskimi znaty wucźenz, kotrehoż mjenuja toho sobu najbóle wucźeneho theologu nascheho cźaßa a hwěsdu prěnjeje wulkoscźe. Na universicźe, na klětzy a na wjele roswucźowanjach a shromadźisnach — tak też hakle psched krótkim na wulkim roswucźowanju za sakskich duchownych w Drježdźanach — je dopokasał, kak dokładnje dźěła a skutkuje, kak pyta a kak je tola pschi wschej wucźenoscźi a mudroscźi sebi swojeho Boha stajnje wěsty. Knjesowu wożadu twaricź, Knjesowej zyrkwi służicź, to bě jemu to prěnje. Nětk je Bóh tón Knjes po swojej za naß cźłowjekow njewußlědźomnej radźe tuteho muża, kotryż bě hakle 50 lět stary, k sebi wołał. My so pokhorjamy w nadźiji, so swojej evangelskej zyrkwi wobradźi też dale swěrnych a dostojnych wjednikow a wucźerjow a so troschtuje tych, kotsiž su tak hłuboko srudźeni.

Pruske provinzialne synody su so w poßlednim cźaßu skhadźowałe k wobschěrnemu a dokładnemu dźěłu wo ważnych praschenjach wożadow, kaž do zyła evangelskeje zyrkwje, tak w Schlesyskej a w Brandenburgskej. Wożebje wustupichu też za evangelsku schulu. Scheri tola nětkle po zykym kraju nowy nacźisk za wulkostatny schulski sakoń, z kotrymž njeje tak daloko hacź je znate, — a znaty je so scźinił z winu něka jeho njeßwěrneho, — nichtón, kaž so zda, spokojom. Na Brandenburgskej provinzialnej synodze wuprajichu to žadanje, „so dotalne evangelske schule też dale evangelske wostanu, bjes teho, so by nusne było, to hakle něhdźe namjetowacź.“ — Pomorska synoda wustupi za njedźelu w podobnej myßli, kaž to nasche łopjeńko 4. oktobra pißasche. „Wona měni, so so samo wot so rozumi, so su wschě wulke swjate dny evangelskeje zyrkwje bjese wscheho turnowanja a sporta a so też kóždu njedźelu njebywa Boża służba z tym kažena.“ — Pschi poßedźenju schlesyskeje provinzialneje synody, kotraž so 24. septembra sapocza, bu wosjewjene, so njeje w tukhwilu we rańschej Hornjoschlesyskej žane farske městno wuprózdnjene. We wjecźornej Hornjoschlesyskej je evangelska mjeńschina; tehodla su so tam jenotliwe wotdźěle sjednocźiłe do zyłka, pod mjenom „Evangelischer Volksdienst.“ Wo mißionstwje mjes pohanami bu wożebita rosprawa podata, kotraž wulkeho pschihłoßowanja namaka; wuprajichu dźak wschěm, kotsiž z luboscźu Knjesowemu mißionstwu służa a napominachu, so by so tuta luboscź dale a bóle hajiła we wschěch worschtach.

Zyrkwiny dźeń w Běłej Wodźe. Zyrkwiny dźeń abo swjedźeń za zyrkwiny 2. wokrjeß nascheho Rósbórskeho wokrjeża ma so sobotu 17. a njedźelu 18. oktobra t. l. w Běłej Wodźe wuhotowacź. Tajke swjedźenje so z tym wotpohladanjom pschiprawja, so by so evangelske sacźucźe w stawach nascheje zyrkwje wożiwiło a poßylniło a zyrkwine žiwjenje so wobnowiło. Swjedźeń sam so sobotu wjecźor se swonjenjom a hudźbnymi pschednoschkami w zyrkwi sapocźina. Hłowne swjecźenje so wěso njedźelu wotměła; program je jara bohaty: Dopołdnja ½8 hodź. budźe kemschenje za młodźinu; w 9 hodź. so kěrlusche z wěże piskaju; w ½10 hodź. je swjedźeńska shromadźisna w zyrkwi, hdźež smějetaj pschednoschki k. superintendent May wo: „Schto tebi zyrkej poskicźuje,“ a k. generalny superintendent dr. Schian-Wrótßławski wo: „Schto sebi twoja zyrkej žada?“ — W 12 hodź. budźe sjawne wustupjenje na torhoschcźu abo na wikach, hdźež budźeja rektor Strohmeyer, sup. May a generalny superintendent dr. Schian rěcźecź wo: 1. Do prědka k nowej mozy, 2. Do prědka k nowemu wjeßelu a 3. Do prědka k nowej khrobłoscźi. W 2 hodź. so schulske dźěcźi k dźěcźikemschenju shromadźa a ½3 hodź. so wulka sjawna shromadźisna w evangelskej towarschni wotměwa. — Pschisamknycź so budźe na kónzu pschednoschk se swětkymi wobrasami: „Se sandźenoscźe schlesyskeje zyrkwje.“ — S prajeneho je widźecź, so budźe so na tutym zyrkwinym dnju jara wjele poskicźecź, schtóž ma trochu sajimanje za žiwjenje nascheje evangelskeje zyrkwje, njech składnoscź njeskomdźi, do Běkeje Wody dóńcź a so na tutym swjedźenju wobdźělicź. Wożebje so wotcźakuje, so budźe wopyt sbliženych wożadow, kaž Cźělniskeje, Wochožanskeje, a Sslepjanskeje jara bohaty. — Podarmo tam zyle wěscźe nichtó njepobudźe, ale kóždy, kiž so wobdźěli a tam złyschi wo běděenjach nascheje evangelskeje zyrkwje a jejnych nadawkach, sebi něschto sobu domoj pschinjeße za žiwjenje a wutrobu. H.

W Döbelnu skhadźowachu so wot 26. hacź do 28. septembra towarstwa młodych holzow „Krajneho swjaska evangelskeje młodźiny za Sakisku.“ Se wschěch kónczin Sakskeje pschikhwatachmy tam, so bychmy so sjawnje wusnali Knjesowej zyrkwi a to se złowom a se skutkom. Na 250 towarstwow běsche so tam shromadźiło, a niz mjenje khorhojczkow a znamjenjow pschewodźeše cźah tych 3000 pschitomnych sobustawow. Ssobotu wjecźor běsche witanje towarstwow w dwěmaj salomaj. Zyrkwinska wyschnoscź, město Doebeln a druzy witachu naß na nasch 5. swjaskowy sjězd. Spěwy a złowa měnjeschtaj so, a to wscho pod rjanym heßłom nascheho swjaska: „Tón Knjes je nasch sudnik! Tón Knjes je nasch mischtr! Tón Knjes je nasch kral! Wón pomha nam!“ Druhi dźeń, njedźelu, swonjachu swony swjatocznym Božim służbam. Boże domy pjelnjachu so połne kěžejazeje młodźiny, a z jich wěžow zmahowasche wulka kschižna khorhoj nascheho swjaska, a jeje zmahowanje we powětse běsche nam kaž jene: „Khwal teho Knjesa moja dusicha!“ Sbožowna to młodoscź, kotrejež mischtr Jesuß je! Po Božimaj służbomaj shromadźichmy so sjawnje na torhoschcźu. Nasche kěrlusche a spěwy, kotrež knjes farař Müller a jeho synojo z trubami pschewodźachu, klinczachu daloko psches město a wokolinu. Popołdnju cźehnjesche wulki spěwazy cźah psches město na te městna, hdźež běchu potom wschelake wuhotowanja: pschednoschki, spěwy, hry. S wjecźornej nutrnoscźu w Božim domje skónczi so dźeń, kotryż dyrbjesche druhim a wożebje tej młodźinje, kotraž so hischcźe wot naß sdaluje, pokasacź saměr nascheho sjězda, kotryż jenicźzy steji pod heßłom: „Sa kraleństwo Jesuża!“ Póndźelu běsche nětko dźeń dźěła za naß. Po rańschej nutrnoscźi w Božim domje shromadźichmy so we rumnej sali k bibliskej hodźinje, kotruż nam nascha wodźerka, knjeni farařka Fröhlichowa, dźerżeše: Scźenje swj. Jana 18, 37. Khěrlusche dźaka a khwalby sazo saklincźachu a my smy sobu wsali wulku Doebelnsku wěru połnu skotych sornjatkow dom do naschich domow a wożadow. M. B.

Gustav-Adolfowe towarstwo je nadobny dar za swoje dźěło dostało. Njemjenowany je jemu darił 600 000 hriwnow. To je pschi naschich wobstejnoscźach jara wulki pjenjes. Towarstwu je tak smóžnjene, wuwjesć jich wjazy z tych wjele nusnych nadawkow, kotrež ma.

Samołwity redaktor farař Mjerwa w Bukezach.

Cžišło 42.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swérny
Přez spar měrny
Čerstwotu da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Sserbſke njedźelſke kopjeno.

Budyſchin **18. oktobra 1925** **Bautzen**

Cžiſchcź a nakład Smolerjez knihicžiſchcźerńje a knihaŕnje ſap. družſt. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaći běrtlětnje 78 ſtotych pjenjezłow.

19. njedźela po ßwjatej Trojizy.

„Twoje ßłowo je prawa wucžba. Sswjatoſcź je ta rjanoſcź twojeho doma, Knježe, wěcžnje.“ (Pſ. 93, 5.)

S prědowanja, kotrež krajny biſkop D. Jhmels pſchi ſpočžatku lutherſkeje konferenzy w Oßlowje 2. ſeptembra tutoho lěta dźerżeſche. (Sawod a 1. dźěł.) Pſchirunaj tež woßebitu rosprawu wo tutym lutherſkim ſjěſdźe.

Se Stockholma do Oßlowa!

W Stockholmje ßym w prěnjej ſawodnej Božej ßłužbje ſapočžał ſ tym, ſo dopomnich na konzil, na kotrymž bu to pſched 1600 lětami ſakožne wuſnaće zyrkwje, wuſnaće do Wótza a Ssyna a Sswjateho Ducha, ſwěſcźene. Dźenża chzemy cžim bóle hiſchcże ſ tym ſapočžecź, ſo ßo ſhromadnje wuſnajemy k tutomu wuſnaczu jako k ßwojemu: „W mjenje Boha Wótza, Boha Ssyna a Boha Sswjateho Ducha!“ ſapiſchu ja ſa napißmo naſchemu zyłemu ſkhadźowanju. We Stockholmje chzyċh, dopominajo na Nicea, pſchihotowacź tym wſchelakim zyrkwjam ſhromadny podnožk ſa jednanja wo wulkich praſchenjach cžaßa. Te dny dyrbja k tomu ßłužicź, ſo ßo ſhromadnje podnurimy do tuteje wěry ßameje a ſo wopominamy to woßebite, ſchtož je naſcha wěra reformazije.

Schto chze tuta naſcha ſkhadźowanka? Chzemy my ßnadź po cžłowſku naſchu zyrkej khwalicź? Sawěſcźe, naſcha zyrkej njeſnaje żaneje druheje khwalby, dyžli teje, ſo wona, porſt poſběhujo, pokaſuje na toho jeneho, kotryž ſa naß wumrě a ſtany: „Hlaj, to je Boże jehnjo, kotrež ßwěta hrěchi njeße!“ A wona cžini tole ſaßo zyle po myßli prěnjeje próſtwy: „Sswjecźene budź twoje mjeno!“ Niż naſche mjeno, ně, Boże mjeno dyrbi w tutych dnjach khwalene bycź! Ja ßo nadźijam, ſo kóždy pſchi naſchich jednanjach ſacžuje, ſo ßu napjelnjene ſe žedźenjom, ßwjecźicź Boże mjeno. A ßobu dom wſacź nochzemy wot tudy nicžo druhe, khiba, ſo buchmy ſ nowa wucženi, kak by było Boże mjeno na tutym ßwěcźe cžeſcźene a ßwjecźene.

Tohodla ſtajam nětk naſche ſeńdźenje zyle pod modleŕſke ßłowo: „Sswjecźene budź twoje mjeno!“ A hdyž nam pſchińdźe zyle ßamo wot ßo praſchenje ſa tym, kak ßo to ſtawa, nochzu nicžo dale cžinicź, hacž ßo ſłožujo na naſch tekſt, ſ wami wuſnawacź a ſpěwacź, ſchtož naſch katechismuß k prěnjej próſtwje wucži.

Tak praju hiſchcże ras: „Sswjecźene budź twoje mjeno!“ a wuſnaju ſ wami dale k tomu: „to je tak wjele“, ßwjate katechismußowe ßłowo: „Hdyž ßo Boże ßłowo prawe a cžiſte wucži — a my też ßwjecźi jako dźěcźi Boże po nim cžinimy — k tomu pomhaj nam, luby Wótcže w njebjeßach!“

1. „Twoje ßłowo je prawa wucžba!“ wuſnawa pſalmiſta, a ja praju ſ nim: Twoje ßłowo! A ja praju ſe ſnutſkownym, cžeſcźowazym wyſkanjom: Naſcha zyrkej je rodźena ſ tutoho ßłowa! Naſcha zyrkej je žiwa jenož pſches tuto ßłowo! Naſcha zyrkej wobſteji na tutym ßłowje: „To ßłowo dyrbja woſtajicź!“ „Twoje ßłowo je ta prawa wucžba!“ pſchełożuje Luther a trjechi ſ tym runje to, ſchtož ma nam tu dźenża wjele prajicź. Sawěſcźe, twoje ßłowo, o Knježe, je prawa wucžba!

Spytaj ras, ßebi myßlicź kſcheſcźanſtwo bjes tutoho ßło-

wa. My to njesamóžemy. Spytaj jo pak ras! Njebych potom wědźał, schto je Bóh, schtto ßym ja, schto je ßwět wokoło mje. Sswět wokoło mje njeby mi niczo dale był, hacź cźěmne hudanczko. Wo mojim žiwjenju njebych wědźał, hdźe ßem a hdźe duzy. A wo Bosy bych jenoz wědźał, so je to móz, kotraz ßwědomjo budźi. Nětk pak praju ja: T w o j e ß ł o = w o! A psches tuto ßłowo dyrbi a chze Sswjaty duch mje wucźicź, Boha prawje spósnawacź a jemu rěkacź s zyłej wutrobu Wótz. Boha prawje spósnawacź a jemu Wótz rěkacź, to je wscho, schtoz naß ßłowo wucźi. Ale, to je teź wopraw=dźe w s c h o, a tohodla je to doscź! Ale wschak runje we ßwětle tutoho ßłowa spósnawam, so ja ßam w ßebi njejßym niczo, khiba shubjeny hrěschnik. Ale tuto ßłowo wjedźe mje potom ke kschižej a pokasuje mi toho, kotryz sa moje hrěchi wumrě. A nětk mam ja pod kschižom wodacźe hrěchow a dźěcźatstwo Boze. A tuz snaju wěscźe, schto nutskhód a wonkhód mojeho žiwjenja je a wěm s dobom, schto mój Bóh chze se wschěm, schtoz ßo na tutym ßwěcźe stawa. Wysche toho wscheho ßměm nětk ßłowo pißacź: Wot Boha, psches Boha, k Bohu!

Srosumimy my nětk, so wschitko wotwißuje wot toho, so ßo tuto ßłowo prawje a cźisćźe wucźi pola naß? Nam porokuja dźenßnischi dźeń, so teź my wusběhujemy, so je cźista wucźba se sakładnej ważnosćźu sa wschitko, kaž ßu to wusběhowali naschi wótzojo. Chzeja pschidacź, so my stary evangelijon prědujemy, ale my dyrbimy s dobom pschipuschcźicź, so ßo w zyrkwi teź zyle druhi evangelijon cźerpi. Kak bychmy tole móhli? We wukładowanju prěnjeje próstwy, ke kotremuz ßo my tola wusnachmy, praji dźe nasch Luther dale: „Schtóz pak hinak wucźi a cźini, dyźli Boże ßłowo wucźi, tón wotßwjecźuje mjes nami Boże mjeno.“ Njedyrbjeli to teź my s nim, tschepotajo pschi ßwjatosćźi Božeho mjena, ßo modlicź: „Psched tym swarnuj naß, luby njebjeski Wótcźe!“?

Woprawdźe, nasch njebjeski wótz swarnuj naß psched tym, so ßo w naschej zyrkwi druhe hacź to nam wot njeho date evangelijon prěduje! Srosumimy tola, so je nam tuto ßłowo k tomu dał, so bychu hrěschnizy byli sbóžni. Njeby naß to něchtóžkuli s tych ,kotsiž nam dźenßa poroki cźinja, posdźisscho wobskorźicź mohł tohodla, so ßmy jemu něschto sapowědźeli, schtoz by jemu mohło bycź wumoženje? Pschede wschěm pak, kak chzyli my psched Bohom wobstacź, wopacźnje wucźiwschi jeho ßłowo! Wusnawam, so mje to husto něschto kaž ßwjata bojosćź jima psched spósnacźom, so je Bóh ßebi swěrił, ßwoje ßłowo cźłowjekam dacź. Chzyjo nochzyjo ßo praschesch: „Schto budźa cźłowjekojo s tutym ßłowom cźinicź?“ Na kóždy pad chzemy my ßo Bohu, jeho cźesćźo, dźakowacź sa jeho ßłowo! My chzemy ßo psches tuto ßłowo sbóžnych scźinicź dacź a my chzemy ßo s dobom wo to prózowacź, so tuto ßłowo wschitkim, kotsiž jo ßłysscha, bło prědowane prawe a cźiste.

Ale wschak, jenoz tehdy mamy na tuto pschipowědanje prawo, hdyž teź my ßwjecźi jako dźěcźi Boże po nim cźinimy.

(Druhi dźěl podamy pschi składnosćźi.)

Seńdźenje ev.=lutherskeje konferenzy w Oßlo w Norwegskej.

We ßwojich prósdninach pyta jedyn ßwoje wokschewjenje w rjanych horach, w kotrychž wjeßele w pucźowanjach psches lubosnu krajinu namaka, druhi lubuje saßo bóle morjo a ßo raduje na jeho schumjenju. — W Norwegskej mamy woboje hromadźe: hłuboke morjo a teź w lěcźu se ßněhom pokryte wyßoke hory. Bohatu pychu je Bóh Knjes tutomu krajej psches stwórbu wobradźił, žadyn dźiw, hdyž ßo tuta krajina teź wjele wopytuje, woßebje s nascheho luda.

A hischcźe něschto wabi naß do tuteje połnózneje krajiny. Norwegska ßo w knihach sa pucźowarjow mjenuje kraj połnózneho ßłónza. W juniju a juliju ßo w połnóznych stronach tuteho kraja ßłónzo s zyła njekhowa, ale wo dnjo a we nozy ßwěcźi; je pak potom symski cźaß tam sacźahnył, ßo tam ßłónzo někotre tydźenje, haj měßazy s zyła njepokaże, — potom maju tam stajnje nóz. Tola ßebi lohzy pomhaju. Milinu maju tam tak tunjo, so husto teź wodnjo ßo elektriska ßweza ßwěcźi; wulke wodowe pady wuźiwaju ßo sa dobycźe milinoweje mozy, tak so je skoro darmo, a tak ßebi nóz sacźerja.

Bóh Knjes je pak teź ludej ßamemu ßwoju hnadu woßebje sdźerźał: norwegski lud je ßebi ßwoju wěru sakhował we wschěch ßwojich worschtach. Psches 98 prozentow wschěch wobydlerjow pschißłuscha k evangelsko=lutherskej wěrje, a tam je tak někotra woßada, w kotrejž njeje s zyła nichtón druheje wěry, a tych, kiž ßu s zyrkwje wustupili, tam jenoz zyle porědko namakasch. Kaž na wyßokich skałach a wulkich hacź do morja dele stupazych horach ßo žołmy morj łamaju, tak žołmy njewěry a pschiwěry ßo łamaju na strowych mozach jich lutherskeje wěry.

W tutym ludu a kraju wotměwasche evangelsko=lutherska konferenza lětźa ßwoje seńdźenje. Kaž běchu lětźa w hłownym měscźe Schwedskeje, w Stockholmje, wschě zyrkwje ßwěta nimo romsko=katholskeje hromadźe jednake wo praktiskich praschenjach kschescźijanstwa a kak měka ßo kschescźijanska lubosćź w žiwjenju luda a ludow wopokasacź, tak seńdźechu ßo bórsy po tym sastupjerjo lutherskich zyrkwjow a ßobustawy lutherskeje konferenzy w Oßlo, ważnym měscźe Norwegskeje, so bychu tam ßo s nowa poßylnicź dali w tym, schtoz jim jich evangelsko=lutherska wěra je a dawa sa jich snutskne a tak teź swonkne žiwjenje. Wjazy hacź 350 wopytowarjow konferenzy je ßo naliczilo, laikow a duchownych, žonskich kaž mužskich; najwjazy běsche jich s Norwegskeje, jara wjele s Němskeje, woßebje se Meklenburkskeje a Sakskeje, někotsi běchu jara daloko ßem pschischli. — Snate woßoby ßo tam saßo witachu: profeßorojo universitow, superintendentojo a generalni superintendentojo, mißionarojo atd. Pschedßyda konferenzy je nasch powschitkownje cźesćźeny a lubowany krajny biskop dr. Jhmels, kiž rasnje a duchapołny konferenzu nawjedowasche.

Wschitzy wopytowarjo a jara wjele woßadnych s města ßo najprjedy w „zyrkwi nascheho Sbóžnika“ („Vor Frelseres Kirche“) shromadźichu, w kotrejž dr. Jhmels nam prědowasche wo ßłowje 93. psalma: „Twoje ßłowo je prawa wucźba. Sswjatosćź je ta rjanosćź twojeho doma, Knjeże, wěcźnje!“ Móznje naß na to pokasasche, so ma we wschěm Boże mjeno ßo ßwjecźicź. Prědowanje, kotreż běsche ßo w němskej rěcźi dźerźało, ßo psches Oßlowskeho profeßora dr. Moe po ßadach pschełożesche do norwegskeje rěcźe, so bychu teź woßadni prědowanje srosymili. Na kónzu spěwachu wschitzy: Jedyn twjerdy hród je nasch Bóh!

Wucźeni móża w Norwegskej wschitzy němszy, tehodla mějachu ßo pschednoschki konferenzy s wjetscha w němskej rěcźi. Wjecźor ßo konferenza w Oßlowskej universicźe offizielnje wotewri. Norwegski kral Haakon VII. wschěch pschitomnych powita a konferenzy ßwoje sbožapschecźe wupraji. Teź wyschnosćź, město Oßlo, universita, theologiska fakulta a sastupjerjo druhich krajnych zyrkwjow a fakultow atd. witachu konferenzu. Seńdźenje trajesche wot ßrjedy 2. septembra hacź

do ßoboty 5. ſeptembra. Dwaj norwegſkej profeßoraj nam mjes druhimi pſchednoſchowachu; tak 2. ſeptembra wjecžor prof. Moe wo: Nizaenum a lutherſtwo (Nizaenum und Luthertum) a ſchtwórtk po nutrnoſczi w kralowſkej hrodowej kapałzy prof. Ihlen-Oßlowſki wo trajazej woßebitoſczi (Eigenart) lutherſkeje zyrkwje. Dale rěcžeſche ſchtwórtk k nam ßwobodny knjes Pechmann-Mnichowſki wo Božich kraleſtwach, prof. dr. Menga ſ Goetigena wo: Njeje w žanym druhim ſbóžnoſcž! Pjatk ſaßo po nutrnoſczi prof. dr. Bahlmann-Erlangenſki wo: „To ßkowo dyrbja woſtajicž“, a farař lic. Stanga-Lipſczanſki wo: „Lutherſka zyrkej a jeje młodžina!“ Wyſche teho běſche ßo nam na dwěmaj wjecžoromaj rosprawjako wo jenym ſchwedſkim a jenym norwegſkim wěrubudžerju, kiž běſchtaj wobaj, kóždy w ßwojim kraju, nowe kſcheſczijanſke žiwjenje a hibanje ſbudžiłoj, kotrehož žohnowanje je ßo hacž do dženßniſcheho cžaßa ſkhowało.

Poßledni džeń mějachmy wſchelakore ſpezialne konferenzy, tak ſa ſwonkne a ſnutſkne mißionſtwo, ſa mißionſtwo mjes tymi, kiž ßwój kraj wopuſchczuja atd. Kónz ſeńdženja naß dowjedže ſaßo do „zyrkwje naſcheho ſbóžnika“, hdžež nam finniſki lutherſki biſkop Ummerus prědowaſche najprjedy we norwegſkej a potom w němſkej rěczi. Po prědowanju ßo krajny biſkop dr. Ihmels džakowaſche wſchěm, kiž ßu ſeńdženju k tajkemu wuſpěchej dopomhali, woßebje pak wobydleŕſtwu města Oßlo, kotrež běſche ſmóžniło, ſo ßu wopytowarjo konferenzy w privatnych kwartěrach pſchecželniwoſcž norwegſkeho luda ſeſnacž móhli. Tak ßmy wulzy ſpokojeni a natwarjeni a ſ nowa pſcheßwědczeni, ſo mamy woßebje bohate duchowne ſamoženje w naſchej lutherſkej zyrkwi — město Oßlo wopuſchczili, cži jeni, ſo bychu hnydom do domiſny ßo wrócžili, cži tamni, ſo bychu hiſchcže něhdže tydžeń w kraju pucžowali a ßo wjeßelili na kraßnej Božej ſtwórbje w Norwegſkej. H. w Kl.

Cžaß je hnada.

(Pokracžowanje.)

„Niz dale!“ ſawoła nadobo mózny hłóß ſady njeho, a ßylna ruka ſtorže jeho na ſad, tak ſo ßo njejabzy do witkow ßydže. Pſched nim pak ſtejeſche młody mužſki. Tutón hladaſche khwilku khutny Davitej do wocžow, potom ßo, niczo njeprajo, k njemu ßydže.

A tu bijeſche we wßy na wěži!

Davit licžeſche zyle bjes myßlow, kelko bije. Pſchi tym pomyßli ßebi, ſo by nětk wſchitko pſchětrate było, njeby-li tutón zuſy jemu prěki pſchiſchoł. Hněwny ßo woprascha: „Kajke prawo macže ha wy, mje wot mojeho ſkutka wotdžeržecž?“

„To prawo, kotrež ma bratr!“ bě wotmołwa.

„Wy pak tola njemóžecže wjedžecž, ſchto mje k tutomu ſkutkej pohnuło!“ rjekny Davit, hiſchcže pſchezo połny hněwa.

„Niczo na ſemi njemóže naß nuſowacž, cžinicž tajki wulki hrěch!“ wotmolwi zuſy, a w jeho wocžomaj ßo błyſchczeſche, jako pſchida: „Ssym ſtudenta lěkarſtwa a ßym hakle pſched krótkim to ſrudne naſhonił, ſo ßo towarſch ßam ſkónzowa, dokelž měnjeſche, ſo ßebi to cžeſcž tak žada. Naſcha cžeſcž pak je runje ta, ſo ßmy my poßłuſchni ßłowu naſcheho Knjeſa: „Ty njedyrbiſch moricž!“ S hłoßom, ſ kotrehož ßobuželenje klinczeſche, ßo woprascha: „Nochzecže mi prajicž, ſchto je waß pohnuło, tajki njeſkutk ſkucžicž?“

Davit njebě hiſchcže ženje nikomu ßwoju ſtyſknu wutrobu wußypał; bě jemu, jako dyrbjało to wulka dobrota bycž. A tuž ßo njedlijeſche; wupowěda wſcho, ſchtož bě cžežkeho a hórkeho w ſwonknym a ſnutſknym w poßlednim cžaßu naſhonił. Studenta poßłuchaſche, jenož junkrócž jeho pſchetorže, prajizy: „Tón zuſy, kotryž je waß tam w hoſczenzu ſ waſcheje iſtwy wuhnał, jo njewjedžo, to ßym ja był!“

Skónczńje wobſamkny Davit ßwoju ſrudnu ſtawiſnu ſ wobſkórżbu, ſo je Bóh pſche hrubje ſ nim ſakhadżał. Tu ſawoła studenta: „Wy ßo molicže, ßo zyle wěſcže molicže! To, ſchtož wy cžinjeſchcže, bě luta bojoſcž, Bóh pak chze luboſcž! Wy chzyſchcže, ſo by Bóh ſpokojom był ſe ßrjódku, Bóh pak chzyſche waß zykeho! Tohodla dyrbjeſchcže wy hiſchcže bóle hłubje nuts do ſrudoby. W nuſy wołaſch po pomoz, we wichorje pſchimaſch ſa ankerom, po cžmě wobrocžeſch ßo k ßwězy.“

„Schto bych to dyrbjał cžinicž?“ woprascha ßo Davit, cžežzy ſdychujo.

„Spěwacž a dźěkacž a mjelczecž tomu Knjeſej, kotryž pomha! Wy pak ſcže ſtarym hrěcham nowy wulki pſchicžinił!“

„Ja pak njemóžu ſpósnacž, ſo bě hrěch tak wulki!“ ſnapſchecžiwi Davit, woſtawſchi ßwojeje hłowy. Bych-li ja kradnył abo jebał, bychu druſy ſchkodowali a cžerpili; ja pak ßym jenož ßam ſe ßobu cžinicž měł.

„Ach tak!? A ſe ßwojimi pſchikłuſnymi njemějeſche niczo cžinicž? Nochzyſchcže wy jim jich žiwjenjo a ſbožo ſkaſycž a jim wjele cžerpjenja pſchihotowacž? Ale też, hdyž na waſchich lubych njedžiwamoj, ßamomordarſtwo je ßamo na ßebi hroſny, wulki hrěch, dokelž ßamomordar to najwjetſche nam wot Boha dowěrjene kubło, to žiwjenje, ßamowólnje wot ßo cžißnje. A njech też naſch cžaß kahodniſcho ßudži wo ßamomordarjach a lěkarſke wopißma hromadži, ſo by ßamomordarjow ſamolwjał a wuwinował, hrěch to tola woſtanje. A kaž je kóždeho hrěcha ſapocžatk a korjeń tón, ſo ßo cžłowjek wot Boha a tak wot jeho ßłowa a kaſnje ſdaluje, tak je to też ſpocžatk ßamomordarſtwa. S tutym ſdalowanjom wot Boha ßo pſchezo ſapocžnje; ſ njeho wukhadżeja wulke a małe, potajne a ſjawne hrěchi, doniž potom cžłowjek — kaž měni — wjazy won a nuts njewě a kónz njecžini.“

(Pokracžowanje ſcžěhuje.)

Zyrkej a ſtat.

Sa njedželu! tuto heßko je ſaklincžało, klincži dale a njewoſtawa bjes wothłoßa. Tak ßu ßo też pruſke provinzialne ſynody ſ tym ſaběrake a ſa njedželu wuſtupiłe. Nětk ma też wyſchnoſcž hiſchcže to ßwoje prajicž, a pſchedewſchěm — a to je to rosrißaze — cži jenotliwi, cži woßadni maja nětk, kóždy na ßwojim městnje a po ßwojich mozach to ßwoje cžinicž, ſo ßo njedžela ßwjecži. Tu ma bycž kóždy ſ dobrym pſchikładom, woßebje pak też zyrkwini prjódkſtejerjo a wſchitzy, kiž maja nękajke woßadne a zyrkwinſke ſaſtojnſtwo a chzeja hewak bycž kſcheſczijenjo. Tak budže pomhane woßadam a zyrkwi, zyrkwi a ſtatej, jenotliwemu a ludu, pſchedewſchěm pak: cžěkej, duſchi a duchej! —

W Pólſkej ßu wupokaſanja a druhe wobcžežnoſcže ſawinowake, ſo ßu mjes tymi 400 evangelſkimi woßadami 160 bjes duchowneho. To je nuſa a ſtrach. Tehodla ßu ßo evangelſke woßady ſhrabake a ſałożiłe wuſtajenje, kotrež ſe ßwojim ſamóženjom k tomu ßłuži, młodženzam, kotſiž chzeja na bohoßłowſtwo ſtudowacž, ſmóžnicž wopyt wyſchſchich ſchulow. W tukhwilu wucžinja tuto wuſtajenje 40 000 ſł. frankow. — To je to, ſchtož my Sserbja też trjebamy, a ſchtož dyrbimy też dozpicž, prjedy hacž pſche poſdže.

Wschelke ſ bliſka a ſ daloka.

Hłowna ſerbſka prědarſka konferenza bě ſo druhi ſchtwórt oktobra w Sserbſkim Domje k Michałſkemu poſedźenju ſeſchła; pſchiſchli běchu nimale wſchitzy ſerbſzy duchowni Sakſkeje. Dźěła bě telko, ſo njemóžachmy ſe wſchěm do cźiſta pſchińcź; dźěłamy póndźelu, 30. novembra, dopołdnja ¾10 hodź. dale. — Po modlitwje a ſawodnym ſłowje ſpominaſche pſchedſtyda, pfarař Domaſchka, na to a tamne, ſchtoż je w poſłednim cźaſu woſady a duchownych potrjechiło abo ſchtoż bě ſo konferenzy pſchipóſłało. Łupjanſka woſada je ſebi witała młodeho fararja a pſched krótkim też młodu fararku. Wóſłicźanſka woſada je ſwjecźiła miſionſki ſwjedźeń; khoroſcźe ſu domachpytałe tón a tamny dom, tola Bohu dźak, ſu wſchitzy w tukhwilu ſaſo w dźěle. Faŕſke měſtno we Ssmecźkezach ſo wuprójſdni; ſ woſady ſo ſdźěli, ſo njej nimale žanych Sserbow wjazy a ſo ſo měſtno njetrjeba ſe ſerbſkim duchownym wobſtadźicź. Wo tym, kak ſo zyrkwina wobſtejnoſcźe a wokrjeſu w Hornjej Łužizy ſarjaduja, njeje hiſchcźe wěſteho wobſamknjene; njewěmy tuž, hacź dóſtanjemy dwě ſuperintendenturje abo ſchtyri, a njewěmy, ſchto ſe ſerbſkej budźe. To njepſcheměni nicźo na tym, ſo naſche žadanje to woſtanje, ſjednocźicź wſchě woſady, we kotrychž ſo hiſchcźe ſerbſki prěduje, pod woſebitym ſerbſkim ſuperintendentom. Jenoż ſerbſkeje rěcźe mózny ſuperintendenta móže ſwoje ſaſtojnſtwo w tajkich woſadach też ſaſtaracź. S tym ſwiſuje też to dalſche žadanje, mjenujzy, ſo bychu Sserbjo měli pſchezo we ſynodźe ſaſtupjerja. — Potom pſchiſamknychu ſo wuradźowanja wo ſerbſkim ſwjaſku, wo „Pomhaj Bóh“, wo ſerbſkich ſpěwaŕſkich. Zyrkwina wyſchnoſcź je ſo ſ nacźiſkom wo ſerbſkim ſwjaſku ſaběrała a ſwój nacźiſk póſłała; pſchihłoſuje naſchim prózowanjam; mamy nětk wobaj nacźiſkaj ſjednocźicź, ſapodacź a potom ſkónczńje budźemy tak daloko, ſo ſwjaſk też ſapocźńje dźěłacź. — Naležnoſcź naſcheho njedźelſkeho łopjenka njebě ſo w poſłednim poſedźenju doſrjadowała; to ſo nětk ſta. Dźěło ſamolwiteho redaktora pſchewoſmje ſaſo faraŕ Wyrgacź-Noſacźicźanſki, kotryž bě też w poſłednim poł lěcźe dźěło ſa łopjeńko wobſtarał, ſa ſoburedaktorow poſtajachu ſo kk. Pawoł Mróſak-Ketlicźanſki, Mróſak-Rakecźanſki, Tiſcheŕ-Budyſchſki, kotrymž ſo hiſchcźe pſchidźěla: kk. ff. Lic. Mróſak-Budyſchinkſki a Handrik-Huſchcźanſki. Wſchitzy duchowni ſu pak winowacźi, porjadnje ſobudźěłacź; woſebje dyrbja ſo nimo prědowanjow woſadne rozprawy a powěſcźe podawacź, tak ſo by ſo naſche łopjeńko bóle a bóle wutworiło do woſadnika naſchich woſadow, woboje ſa Sakſku a Pruſku. Tohodla žada ſo tajke ſobudźěło wot ſakſkich a pruſkich woſadow abo jich ſaſtupjerjow. A tuto žadanje a pſchecźe budź tehodla tu wſchěm ſdźělene a podate. Njech wſchudźom namaka wothłóſ a ſobudźěło! Je nuſne a trěbne, ſo duchowni a woſadni wſchě mozy napinaja a, kaž jenoż móžno, ſa naſche łopjeńko ſkutkuja, a to naboźiny a wěry dla a Sserbſtwa a Sserbow dla! Do teho ſłuſcha, ſo ſo też ſa roſſchěrjenje łopjeńka ſtaraja, ſu tola woſady, kotreż dyrbjałe wjele wjazy cźitarjow měcź, a w kóždej woſadźe mohło jich hiſchcźe wjazy cźitarjow bycź, hacź to je. Chzemy ſpytacź, łopjeńko też dys a dys ſ wobraſami wuhotowacź, tak też bórſy naſtawki ſ wobraſami podawacź, kotreż nam ſ naſchich ſerbſkich woſadow a ſ jich ſtawiſnow něſchto powědaju. Namjet, „hłowu“ łopjeńka pſcheměnicź a ju mjeńſchu a bóle ſerbſku a naboźnu wuhotowacź, ſo wotpokaſa, dokelž chzemy ſtary a ſwucźeny wobras wobkhowacź. Ssnadź pak ſo konferenza, hdyž pěkny nacźiſk widźi, tola hiſchcźe ſa to wupraji; dobudźemy ſ tym też wjazy ruma ſa naſtawki — woſebje hdyž chzemy naſchim lubym cźitarjam a cźitaŕkam też wobraſy podawacź. Wſchitzy, kiž chzyli a mohli pſchi tutym zyłym dźěle naš něſkaŕ podpjeracź, ſu ſ tutym wo to proſcheni. — Pſchi tym poręcźa ſo też wo ſerbſkim kolportěru abo knihirosnoſchowarju. Ssnadź nowe jednanja to dozpěja, ſchtoż dotalne njejšu, mjenujzy, ſo ſaſo ſerbſki rosnoſchowaŕ po Sserbach khodźi a roſſchěrja, kaž ſerbſke dobre knihi, tak też naſche naboźne łopjeńko! — Cźaš bě nam hižo cźeknył, a dźěło njebě hiſchcźe dawno dokonjane, woſebje niz jednanje wo ſerbſkich ſpěwaŕſkich. S tutymi je wot konferenzy wuſwolena kommišjia tak daloko, ſo mohł ſo dźěł cźiſchcźecź dacź; mjenujzy adventſke khěrluſche. Knjes faraŕ Urban drje poda dla njedoſahazeho cźaſa pſchikrótſchenu rosprawu, tola dalſche jednanje ſo wotſtorcźi na nowu, wurjadnu konferenzu, kotraž ma ſo póndźelu po prěnim advencźe w Budyſchinje ſeńdź a woſebje roſſudne ſłowcźko wo tutej wězy doprajicź, njech też njebudźe na druhich wuradźowanjach pobrachowacź. —

S **Pruſkeje.** Schleſyſka provinzialna ſynoda je poſtajiła, ſo do provinzialneje zyrkwineje rady ſłuſcha 15 ſobuſtawow, niz wjazy 12; tak ſo ſmóžni, ſo je tam też woſebje Hornjoſchleſyſka ſaſtupjena. — Synoda ſo też woſebje ſ naboźinu na ſchulach ſaběraſche a ſo ſa to wupraji, ſo ma ſo ſchulerjam niz jeno ſtawiſna kſcheſcźijanſtwa ale kſcheſcźijanſka wěra ſ zyłym ſwojim ſnutſknym bohatſtwom roſjaſnjowacź, ſo ma ſo w hornich rjadownjach też ſaſo bóle na ſtary teſtament dźiwacź, ſo ma to, ſchtoż ſo podawa, pſchezo tak wobmjeſowane bycź, ſo to ſa wucźomzow pſchijomne a ſapſchijomne.

S **Doebelna** rosprawjeſche ſo tu 11. oktobra wo ſjeſdźe evangelſkich towaŕſtwow młodych holzow. Pſchi tym bě ſo na kónzu mylazy ſmyłk do rosprawy ſabłudźił, hdyž tam rěka: „Doebelnſku wěru połnu ſłotych ſornjatkow.“ — Knjeni faraŕka Froehlichowa naſpomni w ſwojej rěcźi też pomnik, kotryž bě na torhoſchcźu tam wohladała. Steji tam žónſka a ſypa ſ měry abo ſ maſki ſornjatka. Tole nałoźiwſchi a wułoźiwſchi bě wodźerka młode holzy napominała, ſo bychu ſebi ſhromadneho Doebelnſkeho ſjeſda ſobu wſake: Doebelnſku měru (Doebelner Maß) połnu ſłotych ſornjatkow. Tute ſu: Boże ſłowo, ſwjate ſlubjenja, horze modlitwy, prawe ſkutki luboſcźe, ſwěra a druhe. Běchu tola holzy kaž hołbiki ſ wſchěch kónczin pſchileczałe. — Pomnik dopomina Doebelnſkich a zuſnych na cźaš, kotreż dawno nimo, na cźaš drohoty, w kotrychž ſu Doebelnſzy khudych a hłódnych naš nyczeli. Wón drje też pola wſchěch, kotſiž tam na tutym ſjeſdźe běchu, njeſapomnity woſtanje. — Tym młodym wſchitkim, młodym holzam kaž młodym hólzam, njech ſu w kſcheſcźijanſkich towaŕſtwach abo njech njejšu, je nuſna połna a łopata měra tajkich ſłotych ſornjatkow, kotreż ſ pola wěrneho, ſprawneho kſcheſcźijanſtwa a runje tak, kaž młodym ſu wone nuſne tym ſtarym a ſtarſchim, a to cźim bóle, dokelž naſch cźaš a naſch lud, kaž khudy na žołtym ſłocźe też khudy na tajkim drohotnym ſłocźe a dokelž tehodla nuſu trada a ſebi wſchelake ſke a njedobre, njehódne a ſchkódne wuſwola. —

Liſtowanje. R. w W. ſa 20. po Tr. — V. w H. ſa 21. po Tr. (Reformaziſki ſwjedźeń).

Samołwity redaktor faraŕ Wyrgacź w Noſacźizach.

Cźišło 43.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Sserbske njedźelske kopjeno.

Budyschin 25. oktobra 1925 Bautzen

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźernje a knihańnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi běrtletnje 78 słotych pjenjezkow.

20. njedźela po swjatej Trojizy.

Luk. 13, 6—9.

Pschirunanje wo njepłódnym figowzu.

„Proschu cźe, wo kim rěcźi tón profeta?“ tak so komornik s Muriskeje na drózy do Gazy Filipa woprascha. A my so dźenża runje takle profetu wěcźneje wěrnosćze praschamy: „Komu płacźi tuto pschirunanje wo njepłódnym figowzu?“ Cźeji wobras so tu ryšuje? Myšli nasch Sbóžnik pschi tym na israelski lud, pola kotrehož njeje nasch Bóh sa wschě dobroty žaneho dźaka, sa swój sakoń žaneje poslušnosćze, sa wschě slubjenja žaneho dowěrjenja a žaneje swěrnosćze namakał? Abo chzemy s tutym njepłódnym figowzom nasch lud pschirunacź, w kotrymž nasch Bóh runje nětko tak mało wěry žněje, runjež je jemu pschezo s nowa swoju njebjesku luboscź a hnadu wopokasował? Mamy snano w njepłódnym figowzu naschu evangelsku zyrkej widźicź? Ně, moji lubi cźitarjo, — hdyž Bóh Knjes dźenża tebi a mi tuto pschirunanje do dusche saschcźěpi, potom też t e b j e a m j e měni a chze, so by tuto khutne słowo n a š k pruhowanju, k polěpschowanju a k wobrocźenju pohnuło. Haj, w s c h i t k o s h n a d y! —

Kaž tamny hospodaŕ je so Bóh wo tebje staral wot młodosćze sem; je tebje do swojeje winizy kschescźijanskeje zyrkwje psches swjatu kschcźenizu saschcźěpił. Na dobrej roli pobožneho starschiskeho domu sy narostł; twoja mjehka dusch běsche wukhowana psched wschelakimi straschnymi spytowanjemi, kotrež druhim hroža. Schtó mohł wschitke dobroty Boże wopisowacź, s kotrymiž wón tebje tak bohacźe wobdawasche? A dopomń so dale na wichorojte cźasy swojeho žiwjenja, cźasy cźežkich khorosćzow, tyschnosćzow a nusy, na zyły sańdźeny wójnski cźasz! Njejsy sacźuwał, kak Boże hnadne słónczko tebi swěcźesche w cźěmnosćzi a Boże słowo, Boža bliskosćź twoju sawutlenu duschu pschezo s nowa wohrěwasche?

Też to je Boža hnada, hdyž wón pschińdźe, płody na swojim figowzu pytacź. To je wobžaromny khuduschki schtomik, na kotrymž nichtó žanych płodow njewocźakuje. Kóždy schtom, nashoniwschi luboscź swojeho hospodarja a sahrodnika, so drje wjeseli na tón dźeń, hdźež samóže też sašo něschto tajkeje dostateje luboscźe na swoje waschnje wrócźicź. To je sa njeho spokojaza wjesełosćź, so tu podarmo njesteji, ale so ma też wěste nadawki a pschichylnosćze, so smě so tež wot njeho něschto wocźakowacź. Wbohi tón cźłowjek, ke kotremuž nichtón wo płody njepschińdźe, kiž njewě, cźehodla tu je, kiž njesamóže nikomu luboscź wopokasowacź! — Kajke su to płody? Schtoż sy dostał w Božej winizy psches Bożu luboscź, to dyrbi dale w tebi wusrawicź a so pscheŝadźicź do nowych snutskownych mozow, kiž pola druhich podobne dary wubudźeja. Druhim po pucźu do njebjes pomhacź w luboscźi, druhe dusche naŝyncźicź a poŝylnjowacź we wěrje a nadźiji; jim něschto dawacź s wěcźnych kubkow a jich takle wobohocźicź we sbóžnosćzi.

Kschescźijan dyrbi k tomu na swěcźe bycź, pola druhich so bucźłowjekow nowe kschescźijanske žiwjenje płodźicź a niz jenoż sam sa sebje swoje žiwjenje pschetrjebacź. Tohodla je też njepłódny figowz kniczomny a niczo hódny, haj schkódny. „Porubaj jón; schto wón semju sadźěwa?“ tak jeho knjes wo nim sudźi. Ale winizaŕ wotmołwi: „Knjeże, wostaj jón hischcźe!“ S tajkej hnadnej prósstwu naš nasch Sbóžnik sastu-

puje. Jeho luboscź ma hischcźe nadźiju, wona naß dale pyta a njecha naß puschcźicź. Hlaj, twój Sbóžnik ma hischcźe k tebi dowěrjenje a wot tebje hischcźe něschto wocžakuje. Kiž ty hižo lěta dołho wo njeho wjazy njerodźisch, kiž ßy bjes płodow luboscźe ßam jenoż ßebi żiwy; też twoje żiwjenje hischcźe njeje cźiscźe shubjene, ale twój Sbóžnik chze a móże też s tobu hischcźe něschto prawe dozpěcź. To je nasch wyschschi měschnik, kiž naß sastupuje. Schtó móże rjez, kak wjele ma ßo wón tutomu hnadnemu sastupjerjej dźakowacź? Hlaj, so ßmy s zyła hischcźe żiwi, to je hnada toho, kiž hischcźe cźaka na dobre płody, so njbychmy we ßwojich hrěchach shubjeni byli do wscheje wěcźnoscźe. Kak husto je drje tajka hnadna próstwa nascheho sastupjerja a Sbóžnika nam nahku, njesbóžnu ßmjercź wotwobrocźiła? Na tajke praschenje móże nam hakle junu wěcźnoscź a Knjes nad żiwjenjom a ßmjercźu tam horjeka prawu wotmołwu dacź. Tohodla ma kóžda duscha. kiž ßo wot tuteje hnadneje próstwy żiwi, cźeźke samołwjenje.

Winizarˊ mjenujzy njeproßy: „Wostaj jón hischcźe .na njewěste cźaßy, ale wostaj jón hischcźe t o l ě t o!“ Hlaj, nasch hnadny cźaß je wotměrjeny. To je srudźaze nashonjenje tak husto pschi rowach, so dyrbimy ßebi prajicź: Jeho hnadny cźaß je ßo podarmo minył, wón njeje dopjelnił, schtoż ßo wot njeho wocžakowasche, wón je porubany. Ale hižo do ßmjercźe je tak někotryżkuli każ porubany figowz, jenoż hischcźe morwe drjewo, kiż ßam w ßebi żaneho praweho snutskowneho żiwjenja nima. Wón wjazy ani ßo modlicź ani wěricź njemóże ani ßo dźakowacź ani ßo Bohu dowěricź. Sa Boha a wěcźnu sbóžnoscź je tajki cźłowjek shubjeny. Schto běsche potom jeho zyłe żiwjenje, hacźrunjeż běsche ßnano po sdacźu a cźłowjeskim měnjenju bohate a błyschcźate?

Kak posdźe je na cźaßniku twojeho żiwjenja, luby cźitarjo? Hlaj, nětk je nasymski cźaß, to je khutny cłaß! Schto ma tebi prajicź? Nasch semski cźaß ßo rucźe minje. Nasymski cźaß cźłowjekam płody w sahrodach a na polach pschinjeße. Njesachodne płody ßo też wot naß pola Boha wocźakuja. A w symskim cźaßu ßo na nalěcźo wjeßelimy. Kedźbujmy a prózujmy ßo, so też naschej duschi junu pola Boha wěcźne, rjeńsche nalěcźo kschcźěje! Ale njesapomń: W s c h i t k o s e h n a d y ! Hamjeń. R. we W.

Stockholm.

(Pokracźowanje.)

Schtyri saßady póßelstwa, kotreż ßwětowa konferenza s Stockholma wschěm ludam scźele, ßmy hižo tu podali. Spósnachmy hižo, w kajkim duchu ßu tam jednali a w kajkej myßli chzeja tuto shromadne a hromadźaze dźěło dale wjescź. To rosjaßnja nam hischcźe bóle dalsche dypki. 5. Konferenza je nasche dowěrjenje, s kotrymż ßo dowěri wójwodźe nascheje sbóžnoscźe, wobkrucźiła a cźiscźiła. Sskyscho jeho wołacź: „Pój sa mnu!“ ßmy pod jeho kschižom tu pschißkuschnoscź spósnali, cźinicź jeho evangelion na wschěch polach cźłowjeskeho żiwjenja rosßudźazu móz, a to w industrielnym, sozialnym, politiskim a internazionalnym żiwjenju.

6. Tak ßmy ßo w tym, schtoż teho hospodarskeho żiwjenja je, k tomu wusnali, so je duscha ta najwjetscha hódnoscź, kotraż njeßmě bycź podcźißnjena prawam wobßedźeństwa abo mechanismej industrije, a so ßmě duscha ßebi jako ßwoje prawo żadacź to prawo, wumóżena bycź. Wojujemy tehodla sa ßwobodne a dospołne wuwicźe cźłowjeka jako tajkeho. We mjenje evangeliona ßmy s nowa wusběhnyli, so industrija njeßmě sałożena bycź jeno na to pschecźe, samóżenje dobywacź, ale so dyrbi ßłużo powschitkownoscźi, to ßwójstwo měcź sa jeje dowěrjene kubło, sa kotreż ßmy Bohu sliczbowanje winojcźi. Shromadne dźěło ma wucźischcźecź wschu ßebicźnu konkurrenzu. Dźěłodawarjo a dźěłacźerjo dyrbja daloko pschińcź, so je jim tón podźěl, kotryż ßobu na industriji maju, ta dopjeknjenje jich powołanja. Jenoż tak ßmy cźinjerjo Knjesoweho ßłowa: „Wschitko, schtoż wy chzecźe, so bychu wam ludźo cźinili, to cźińcźe wy jim też!“

7. My ßmy ßo dale saběrali s moralistkimi a sozialnymi praschenjemi: nusa na bydlenjach, pobrach na dźěle, njepózcźiwoscź, njewużitne wużiwanje alkohola, stóstnistwo. Ssmy dopósnali, so ßu to nadawki, kotreż jenotliwy njesamóże dokonjecź, so wschitzy hromadźe dyrbja tuto samolwjenje na ßo wsacź a sozialnu kontrolu wukonjecź na skutkach jenotliweho tak daloko, hacź to w kóżdym padźe nusne sa powschitkowne dobre.

Ssmy jednali też wo praschenjach, kotreż ßo měrja na wysche ważenje żony, dźěscźa a dźěłacźerjá w tym, schtoż wukubłanje, ßwójbu a powołanje nastupa. Zyrkej njeßmě wustupowacź sa jenotliwza jako tajkeho, dyrbi pak wustupowacź sa prawa „zyłeho cźłowjeka“, dokelž bywa wschitko, schtoż cźłowjek wěka, bóle a bóle bohate, hdyż ßmě ßo kóżda jenotliwa duscha roswicź a wudospołnicź. (Pokracźowanje.)

Cźaß je hnada.

(Pokracźowanje.)

Davit mjelcźeśche , skóncźnje prajesche: „To ßo wam derje rěcźi, hdyż scźe w dobrych wobstejnoscźach a wucźeny. Ale schto my khudźi awboßy?! Nimamy niczo dale hacź prózu a dźěło, staroscźe a srudobu! Ale saßo ßo dźiwam, so wy, kiž na lěkarstwo studujecźe, tajke tamaze ßłowa pschecźiwo ßamomordarjam rěcźicźe. Skerje bych waß sa bohoßłowza měł!“

„Mój luby, wy rěcźicźe każ rosumicźe, abo dokelž nochzecźe lěpje rosumicź. Rospominajcźe ras, a wy pschińdźecźe ke ßamßnemu rosßudej; pschetoż schkriczku wěry tola hischcźe we ßebi macźe a zyle sacźißnył tola hischcźe njejscźe to jeniczzy wobsbożaze spósnacźe, so Bóh je, so je Bóh waß stworił a so je Bóh też wam żiwjenje dał a njeßmjertnu duschu!“

Wucźeŕ mjelcźeśche, pytnywschi, so ma tamny prawo a so dyrbjał pschihłoßowacź.

„Nimacźe“, tak sapocźa studenta s nowa, „nimacźe wy woprawdźe niczo na tutej semi, schtoż by wam lube było?“

Davit ßo wotwobrocźi. Dyrbjesche ßebi na żonu a dźěcźi myßlicź, kotreż bě wopuschcźił, myßlo jenoż na ßebje ßameho.

„A potom“, rěcźeśche tamny, wotmołwy njedostawschi, dale, „żiwjenje je pschihotowanje na wěcźnoscź; c z a ß j e h n a d a!“

Cźeźko sdychujo wotmołwi Davit: „Schto pomha mi tuta hnada? Njejßym ßo cźaß żiwjenja wo Boha starał!“

„Runje tohodla dyrbicźe ßo wy kóżdeho dnja dźerżecź, so byschcźe hnadu sapschimnył, prjedy hacź je to pscheposdźe!“

„Njemóżu! Ja njemóżu!“ bě struchłe wotmołwjenje. „A wy to też njemóżecźe srosumicź, dokelž je wasche żiwjenje zyle hinasche!“

„Tak drje to wschitzy praja, hdyż pócźnje ßwědomje hrjebacź, hdyż je jich, każ waß tu, Bóh tón Knjes ßam sa ruku a ßwědomjo pschimnył. Husto doscź rěka to s druhimi ßłowami „ja nochzu, ja nochzu!“ A schtoż wy wo ßwojim żiwjenju prajicźe, wěscźe, to njebudźe tak jara wulki rosdźěl mjes mojim a waschim. Wy scźe ßnadź milu wot wótzneho domu sdaleny, ja ßnadź jenoż někotre krocźele; a wobaj móżemoj też domoj

pschińcź, hdyž mój to chzemoj. Ssamomordaŕ pak nochże domoj!"

„Tola, tola!" bórbotasche tamny. „Ja wschak bych chzył a tohodla też Boha proschach, so by mi tutón hrěch wodał."

„Schto?" sawoła młodźenz. „Móżesch dha pokutu cźinicź sa hrěch, kotryž njejžy skucźił? Móžu dha prajicź: „Tutón hrěch mje boli, Knježe, a ja mam jón sa hrosnoscź", a sa wokomik cźinju potom tutón hrěch? Ale wschak, wjele žo jich taŕ troschtuje a tak duzy do sahuby! Ně, s hrěchom, kiž njeje wodaty, dźe žamomordaŕ s tuteje cžažnoscże do wěcžnoscże, a tak wěscże hacž kóždy njewodaty hrěch žwoje khłostanje namaka, dostanje žamomordaŕ khłostanje we wěcžnoscźi!"

Davit dyrkotasche. Stany, se symu tschepotajo. Też studenta postany s trawy.

(Pokracžowanje.

Ambrosius, Chrisostomuž, Augustin.

Njeje to dźiwne dobycże, so 300 lět po Khrystužu hižo s póhanstwom w romskim khěžorstwje ke konzej dźěsche? To je žo wožebje s tym stało, so najlěpsche duchowne mozy wot póhanstwa ke kschescźijanskej wěrje pscheńdźechu, tak też Ambrosius, Chrysostomus a Augustin.

1. Ambrosius žo lěta 340 w Trieru narodźi. Jeho nan bě tam s romskim prefektom. Dźěcźi paŕ schule dla we Romje wotroscźechu. Ambrosius jara młody sa konsulara do Hornjeje Italskeje dźěsche a žo w lěcże 374 do Mailanda psche žydli. Tam žebi mjes wschitkimi ludźimi tajku luboscź dobu, so jeho hischcże w lěcże 374 sa biskopa wuswolichu. To bě zyle spodźiwne, pschetož Ambrosius njeběsche hischcże kschcźeny. Nam s toho dwoje psched wocźi stupi, najprjedy, so běsche póhanski Ambrosius kschescźijanske poczinki pschijimał, a dale, so póhanjo pschecźiwo kschescźijanam skoro žaneho njepscheczelstwa wjazy njemějachu, drje niz jenož w Mailandże, hdźež běsche něhdże 60 lět prjedy khěžor Konstantin sa zyły lud pschikasał, so ma žo kschescźijanska wěra czerpicź. Ambrosius žo wukschcźi a sa biskopa wužwjecźi. Kschescźijansku wucźbu žej hakle pschi sastojństwje pschižwoji. Wojowasche žwěru sa cźistoscź wěry a waschnja a njebojesche žo nikoho, też niz khěžora Theodosija. Tón bě w Theżalonichu w hněwje dla morjenja žwojeho bohota wjazy tyžaz ludźi w zyrkužu sabicź kasał. Ambrosius žadasche, so dyrbjesche khěžor dla tutoho wjecźerskeho skutka psched wožadu pokutu cźinicź, prjedy hacž k spowědźi pkchińdże. Pola khěžoroweho rowa biskop s khwalbu wusběhowasche, so je khěžor žo tak psched Bohom ponižił. Wožebitu žławu paŕ ma Ambrosius a to hacž do naschego cžaża tohodla, so je prěni był, kiž je wožadu khěrlusche spěwacź wucźił, też žam „hymny" pěžnił. Jemu žu też spěw Te deum laudamus (cże, Božo, khwalimy) pschipiżali, hacźrunjeż je posdźischo nastał. (Rěka na wschě cžaży „Ambrosiska khwalba.") Ambrosius wumrě w lěcże 397. Jeho spiży wo bibliji, wo wěrje, wo Sswjatym duchu atd. atd. pjelnja wjazy tolstych swjaskow a žu dobre žórko k sesnaccźu tamnych cžažow.

(Pokracžowanje.)

Zyrkej a stat.

Saska krajna synoda seńdże žo23. novembra; jeje dźěło je na tři njedźele wobměrjene. Budże žo wožebje saběracź s rosžadźowanjom zyrkwje se statom.

S wulkej wjetschinu bě **saski krajny žejm** wobsamknył wyschnoscź napominacź, so by pschi pscheměnjenju postajenjow sa polizajske hodźiny sa korcźmy pschi 1 hodź. wostało a wuwsacźa žo jenož w zyle wožebitych padach cźiniłe. Wyschnoscź je nětko postajenja w tutej wězy wudała. Tuž je nusne, so žo na to hlada, so žo nětk też w městach kaž na wžach po tym maju.

Evangelske zyrkwje Němskeje žu žo pschi snowasrjadowanju po pschewrócże bóle a bóle sa to rosžudźiłe, biskopski hamt pschijecź a žwojeho wjednika mjenowacź evangelskeho biskopa. Po tutym pschikładże poczinaju žo też bóle a bóle druhe evangelske zyrkwje složowacź. Tak je Morawska zyrkwina shromadźisna mobsamknyła, na sjěsdże „Němskich evangelskich zyrkwjow Cžěskeje, Morawskeje a Schlesyskeje" namjetowacź, so bychu tohorunja hamt evangelskeho biskopa pschijałe. So pak njeje evangelski biskopski hamt hakle w cžažu wulkeje wójny nastał, žmy tu hižo pižali; reformatorojo žu hižo prěnich evangelskich biskopow wužwjecźili a poknózne kraje, kaž Schwedska, žu wot reformazije žem evangelskich biskopow a arzybiskopow měłe.

Spěwarske.

Cžitach něhdże, so žo młoda holza prascha, hacž njeje możno, so bychu spěwarske dostałe pižany abo barbojty swajsk město žwjedźeńsko-cžorneho. A cžehodla? So njeby to tak nadpadne było, hdyž se spěwarskimi psches město abo wjeż dże.

Je tuta ta jenicźka, kotraž na tajkule myžliczku pschińdże? Wona njeżkuscha do tych najhkubjeńschich; pschima tola sa spěwarskimi a khodźi do Božeho doma. Wona paŕ žo strachuje psched spodźiwanymi wobliczami a žo wužměwazymi wobliczami tych, kiž setkuje, abo psched wužměschowanjam abo hanjenjam tutych. A wo tutym, tak slě to tu a tam s tajkim, njewěscże wy we žerbskich wžach drje nimale niczo. Hacž by to kóžda a kóždy, kotsiž se žwojimi spěwarskimi pola naž ke mschi khodźa, snjeżł bjes morkotanja a bjes teho, so by na tajke a podobne myžliczki pschischoł, kaž tamna młoda holza? Myžlu, so runje tak mało kaž druhdże. Ssnadź by žamo na tón wupucź pschischoł, spěwarske a Boži dom wostajicź.

Tuž nochzemy žebi wo tamnej młodej holzy farisejszy myžlicź! Nam bóle pschisteji, s zkonikom psches jene bycź. Abo njejžu też w naschich wožadach tajzy, kotsiž žo spěwarskich njepschimnu a do Božeho domu njepschińdu? A to mjes młodymi a starymi? A njejžu tu tajzy, kotsiž porědko sa spěwarskimi pschimaju? A tola dyrbjeli to kóždu njedźelu, haj kóždy dźeń! Ssu tola spěwarske też modlerska kniha, we kotrejž modlitwa na wschitke dny a cžažy! A žu tola spěwarske — abo dyrbjake to snajmjeńscha bycź! — njesapomniczka na dźeń žlubjenjow, njech to konfirmaziski dźeń, njech to wěrowański dźeń. — „Sapkacź tomu najwyschemu žwoje žluby!" Njeżkyschisch s wuchom žwědomnja, kak kniha tole schepta? —

Spěwarske! Widźu nasche staruschki a nasche macźerje duzy kemschi a w ruzy spěwarske a nad nimi běłe rubjeschko. Sswjedźeński mi to a hnujazy cžah! Cżescźuja spěwarske a cżescźuja Boha sjawnje a sprawnje s ruku, s ertom, s wutrobu. Myžliczki kaž tamne je tu njenadběhuja, a pohladnjenje tajke abo hinajsche je njesatrascha. Je to też sjawne žwědcženje w tutym cžažu, kotryž žebi žwědcženje żada! Chzesch ty to nasad wostacź? — —

Wschelke ſ bliſka a ſ daloka.

Reformaziijſki ßwjedźeń, kotryž pſchichodnu ßobotu 31. oktobra ßwjećimy, je w Sakſkej połny krajny a zyrkwinſki ßwjedźeń. Tuž ßwjećimy jón wſchitzy, woßebje też ſ tym, ſo Boże ßłużby wopytamy a tak ſjawnje wobßwědčimy, ſo ßmy evangelſzy. K tomu mamy woßebje lětßa pſchiczinu, w lěcze 1925, kotreż je romſko-katolſka zyrkej ſa ßwjate léto poſtajiła, a ſ dobom ſa to, wſchě zyrkwje, kotreż njejßu romſko-katolſke, ſaßo ſa Rom dobycź.

Pólſki kraj bě dyrbjał we wulkej wójnje wjele tyßaz ſwonow ruſkim a němſkim wójſkam pſchewoſtajicź. Pſched krótkim doſta Pólſka wot Ruſkeje 8000 ſwonow wróczo. Ale ſ tutych namaka jich jenoż 6000 ſaßo ßwoje ſtare měſtno; ſbytknaj dwaj tyßazaj ſtej pak tukhwilu bjes domiſny, dokelž je wójna domiſnu ſwonow ſniczíła; zyrkwje, na kotrychž ßłużachu, buchu rozſělane a njejßu hiſchcze ßaßo natwarjene.

S **Budeſtez.** Naſch luby knjes kantor Handrij Bohuwěr Ssmoła, kotrehož ßebi wſchitzy jara ważimy, bě njedźelu tydźenja, 11. oktobra t. l. 40 lět pola naß w Budeſtezach. Se jeho pſchecźelow ſ cžaßa młodoſcze tu wjele wjazy njeje. Kozor-Hodźijſki, Keŕk-Bukecžanſki a wſchelazy druſy ßu dawno polo ßwojeho dźěła wopuſchcźili. Tak je woßebita Boża hnada, dołhe léta w jenej woßadźe jako wucžeŕ a kantor dźěłacź móz. Knjes Ssmoła pak je ßebi też pſches ßwoje ßwěrne dźěło w ſchuli a zyrkwi woßebitu luboſcź dobył. Wón je naſchim dźěcźom ſtajnje był kſcheſcźijanſki wucžeŕ. Wón njeje jim jenoż hłowu ſe ßwětnej mudroſczu pjelnił, ale je ſe wſchej ßwojej wucžeŕſkej wuſtojnoſczu jim był wodźeŕ k Bohu. Wukubłany w Budyſchinje na ſeminaru, bě knjes Ssmoła najprjedy ſ pomoznikom w Klukschu a bórſy ſ vikarom w Stróži pola Hucźiny. Hižo l. 1881 bu wón ſa zyrkwinſkeho wucžerja do Maleſchez wuſwoleny a 1885 do Budeſtez powołany. Kónz léta 1923 je wón wucžeŕſke ſaſtojńſtwo złożił, je pak w ßłużbje zyrkwje, kotrejž bě ſtajnje jeho woßebita luboſcź pſchiwobroczena, ſawoſtał. Na ßerbſkej kaž němſkej Bożej ßłużbje ßo woßada njedźelu tydźenja ſ nim Bohu dźakowaſche. Po dokonjanych kemſchach pak zyrkwinſke pſchedſtejicźeŕſtwo ßwojeho kantora woßebje cžeſcźeſche, hdyž bě zyrkwiny khór jeho a wſchěch pſchitomnych ſ 23. pſalmom natwarił. Wjeßele ſa njeho bě, ſo bě na ważnym dnju też ev.-lutherſke krajne konſiſtorſtwo, najwyſchſcha zyrkwina wyſchnoſcź w Drjeźdźanach, ßo na njeho dopomniła a jemu ſ lubymi ßłowami ßwoje doſpołne pſchipóſnacze a dźak ſa ßwěrne dźěło wuprajiło. Bóh luby Knjes ſpožcź hnadnje lubowanemu jubilarej ſtrowoſcź ſa dalſche ßwěrne dźěło, hiſchcze dołhe léta! D.

Něſchto k rospominanju.

Puſchcź pak Khryſtußa a woſtań zyle pſchi ßwěcze, abo pak woſtaj ßwět zyle a wobkhowaj Khryſtußa.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Njedźelske bjesadowanki.

Za pěkne mjeńše a wjetše dźěći křesćanskich staršich.

Podawa Arnošt Serbomił.

XXVII.

1. Powědańčko wo drasće.

W Indiji je wjele khudych ludźi. Misionarojo powědaju, zo su tam cyłe městačka, hdźež kóždy hólčik a kóžda holčka a kóždy muž a kóžda žona du wječor spać z hłódnym žołdkom. A to njestawa so snano raz za čas, ně, tak hłódni khodźa do łoża kóždy wječor. Wopomńće jenož, lube dźěći, zo byšće so ženje njenajědłe do syta! A tola su ći mužojo a te žony jara zbožowni, hdyž přińdu misionarojo a powědaju jim wo Knjezu Jezusu. A sebi to tak wysoko waža, zo hišće nalutuja něšto žita a pjenjez a dawaju to misionaram, zo bychu mohli być pósłani připowědarjo evangelija do tych stronow, hdźež ludźo hišće njejsu słyšeli wo Knjezu Jezusu.

W jenom tajkim městačku běše wa a skutkowaše misionarka z Delnjeje Łužicy, kotraž chcyše raz do Ameriki na wopyt jěć. W tutom městačku njeměješe ani jena žona rjanu drastu, ale wšitke žony misionarku jara lubowachu, tohodla, dokelž běše tak dołhi čas je wučiła a była jich přećelnica. Wona khodźeše do jich małych, khudych wobydleńčkow a wučeše je, kak maju so starać wo swoje dźěći, a też je rozwučowaše w mnohich wěcach, kotrež dotal njeznajachu. Powědaše jim, kak je Jezus přišoł na tutón swět, zo by jim pomhał e je wukupił, a zo su ju ludźo ze Ameriki pósłali, zo by je wo tom powučiła. A tuž te khude žony z někotrych městačkow lutowachu a lutowachu, dóniž mějachu dosć pjenjez, a kupichu krasnu židźanu drastu, ze złotom wušiwanu.

Přinjesechu tu krasnu drastu misionarcy a prajachu: „Hdyž přijědźeće do Ameriki a budźeće rěčeć w towarstwje misionskich žonow, prosymy, woblečće so tutu drastu a powědajće jim wo nas.“

Misionarka běše jara hnuta z tajkim dopokazmom luboſće a dźakowaše so jim a slubi, zo tak sčini. Wšće je rjenje měć dźakownu wutrobu a wopokazać dźakownosć tym, kotřiž nam wumoženje předuja.

2. Najlěpše kubło.

Před dołhim časom prašeše so mudry wučeŕ swojich šulerjow: „Što je najlěpše kubło?“

Jedyn šuleŕ wotmołwi: „Ničo njeje lěpše hač dobre wóčko.“

Druhi wotmołwi: „Dobry kamarad je najlěpša wěc na swěće.“

Třeći wotmołwi: „Dobry susod.“

Štwórty rjekny: „Mudry přećel.“

Ale posledni rjekny: „Dobra wutroba je lěpša dyžli wšitke tute wěcy.“

„Tak je“, praješe wučeŕ. Štóž ma dobru wutrobu, je spokojeny, dobry kamarad, dobry susod a mudry přećel.“

Tajka dobra wutroba je nowa wutroba, kotruž dawa Knjez Jezus kóždemu, kiž wo nju prosy.

Cžišło 44.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróčny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 1. novembra 1925 Bautzen

Cžischcź a nakład Ssmolerjez knihicžischczerńje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadża kóždu ſobotu a płaczi běrtlčinje 78 ſtotych pjenjezłow.

Sswjedźeń reformazije.

Kol. 2, 6—9.

Jako naschi wótzojo dźeń 31. oktobra, na kotrymž bě Luther w lěcze 1517 ſwoje 95 praſchenjow pſchecžiwo wotpuſtkej na durje hrodowneje zyrkwje we Witenberku pſchibił, ſa reformazijſki ſwjedźeń poſtajichu, dha chzychu, ſo by nasch lud w běhu lěta jedyn dźeń měł, na kotrymž by dźakownje wopomnił, kak bohacze je wot Boha ſe ſwojej evangelſkej wěru žohnowany. Reformazijſki ſwjedźeń je dźakny ſwjedźeń. Dźakowny ſebi to wyſoko waži, ſchtož je doſtał. Duž tež njeſměmy jenož wopomnicź, ſchto je ſo pſched ſchtyrimi lětſtotkami ſtało, ale tež, ſchto hiſchcze dźenſa ſ teho mamy. Tuž naſ tutón ſwjedźeń napomina: Evangelſzy kſcheſcźijenjo, wobkhowajcze ſebi ſwěru ſwoje ſwjate, drohe evangelſke herbſtwo! Wopomńcze, ſchto ſ nim macze! Kedźbujcze na to, ſo njebyſchcze jo ſhubili! Prózujcze ſo wo to, ſo byſchcze ſebi to ſame pſchezo ſ nowa dobyli!

Schto je reformazija nam pſchinjeſła?

S krótka móżemy na to ſ naſchim tekſtom wotmolwicź: „Wy ſcze teho knjeſa Jeſom Khryſta horje wſali“. To bě to ſbožo tamnych Koloſſejſkich; a k tutomu ſbožu je Luther naſchemu ludej ſaſo dopomhał. Wón je w horzym bědźenju wo ſbóžnoſcź ſwojeje duſche na to praſchenje: „Schto mam cžinicź, ſo bych ſbóžny był?“ ſaſo to prawe wotmołwjenje namakał: „Wěř do teho knjeſa Jeſom Khryſta!“ Na nim je ſo Jeſuſowe ſłowo dopjelniło: „Sbóžni ſu cźi, kiž ſu hłódni a lacžni po prawdoſcźi; pſchetož woni budża naſyczeni.“ Sswoju ſbóžnoſcź chzyſche ſebi ſaſłužicź; tehodla je ſo bědźił, ſo cžwilował. Tola wſcho běſche podarmo, doniž njebě we ſwjatym piſmje to ſłowo namakał: „A budża bjes ſaſłužby prawi cžinjeni ſ jeho hnady, pſches to wumóženje, kotreż pſches Khryſta Jeſuſa ſo ſtało je. — Pſchetož my ſa to mamy ſo cžłowjek prawy budże bjes teho ſakonja ſkutkow, jeno pſches wěru.“ (Rom. 3, 24, 28.) Tu bě Luther na žórło žiweje wody trjechił a „teho Knjeſa Jeſuſa horje wſał.“ A wón ſa to, ſchtož bě ſa prawe ſpóſnał, ſjawnje wuſtupi. Tak k temu dóńdże ſo ſwoje ſady pſchecžiwo wotpuſtkej na durje hrodowneje zyrkwje pſchibijeſche a ſo ſo w ſwojim bědźenju ſa prawdu ſkónczńje wot romſkeje zyrkwje dźělíſche.

Sa Lutherom ſtejeſche najwjetſchi dźěł němſkeho luda ſe ſwojimi wjerchami. A w běhu ſwojeho dalſcheho ſkutkowanja je Luther ſwojemu ludej pſchiſtup k ſwjatemu piſmu ſe tym wotewrił, ſo je bibliju do macźerneje rěcze pſchełožił. Wón je jemu najwažniſche wězy kſcheſcźijanſkeje wěry we małym katechismuſu hromadże ſeſtajił. Wón je jemu prěnje ſpěwarſke w macźernej rěczi do ruki dał a ſ tym evangelſkemu ludej evangelſku wěru do wutrobow ſpěwał. Tak je němſki a ſ dobom ſerbſki lud pſches reformaziju ſ nowa „teho knjeſa Jeſom Khryſta horje wſał.“

Sa Koloſſejſkich bě wulki ſtrach, ſo ſwoju wěru ſaſo ſhubichu. Sswjaty Pawoł jim piſche: „Hladajcze ſo, ſo by waſ nichtó njewurubił pſches ſwětnu mudroſcź a próſdne ſawjedźenje po cžłowjeczńej wucžbje a po teho ſwěta wuſtajenjach a niz po Khryſtuſu.“ „Sswětna“ to je „bjesbóžna“ mudroſcź tych, kiž do žaneho Boha a žaneho wěcžneho žiwjenja njewěrja; to je mudroſcź, kotraž wudawa, ſo chze cžłowjekow k wyſchſchemu póſnaczu poſběhnycź, a tola njewě a njewidźi, ſo jim to najlěpſche wosmje a jich ſ njebjeſkeje wy-

ßokoſcźe do błóta tuteje ſemje dele, haj, ſ Božeho raja do puſcźiny bjes troſchta a bjes pokojenja won wuſtorcži. K cźemu to dowjedźe, hdyž chzedźa bjes Boha žiwi bycź, hdyž njeje ßwědomnje wjazy na žaneho Boha wjaſane, to ßmy ſhonili! Njedajmy ßebi žórła Božeho ßłowa a žiweje wěry, kotreż je nam reformazija wotcźiniła, ſ nowa ſaßypacź! „Teho ßwěta wuſtajenja“, pſched kotrymiž ßwjaty Pawoł Kołoßejſkich warnuje, běchu tehdy wuſtajenja židowſkeho ſakonja, ſ kotrymiž chzychu pobožni židźi ßwoju prawdoſcź pſched Bohom ſaßłužicź. Něſchto podobneho mamy w podjanſkej zyrkwi, kiž też ßwojim wěrjazym „po teho ßwěta wuſtajenjach a niz po Khryſtußu“ prawdoſcź pſched Bohom lubi. Sswjate pißmo pak žaneho druheho ßrědnika mjes Bohom a mjes cłowjekami hacž Khryſtußa njeſnaje. Podjanſka zyrkej ßo pak runje w naſchich dnjach wo to prózuje, ſo by evangelſki němſki lud ſa ßebje dobyła. Wona biſkopſtwo ſa biſkopſtwom ſałožuje a zyrkej ſa zyrkwju natwari a ma w najwyſchſchich ſaſtojnſtwach naſcheho kraja ßwojich mužow. A pſchi ßamym by ßebi naſch evangelſki lud podjanſkeho praeſidentu wuſwolił! Podjanſka zyrkej ßo hiba; my njemóžemy jej to ſa ſło wſacź, to je jeje dobre prawo. Wona cźini po tym ßłowje: „Wukupcźe ßebi ſprawny cźaß!“ (Ef. 5, 16). Ale cźim bóle dyrbimy też my evangelſzy wachowacź a kedźbowacź, ſo njebychmy ßwoje ßwjate, drohe evangelſke herbſtwo ſhubili, a ßo prózowacź, ſo bychmy jo ßebi pſchezo ſ nowa dobyli.

„Kaž wy teho knjeſa Jeſom Khryſta ſcźe horje wſali, tak w nim khodźcźe!“ To je jenož móžno, hdyž ßmy ſkorjenjeni a natwarjeni w Jeſußu. Kaž roſtlina ßwoje mozy ſe ſemje, do kotrejež je ßadźena, doſtawa, tak kſcheſcźijan ſe ſjednocźenja ſe ßwojim ſbóžnikom. A wěrjazy kſcheſcźijan ßwoje žiwjenje w tutej mozy ſ nowa natwari, ſo je ßwojemu ſbóžnikej žiwy a ßwět pſchewinje. K temu je nuſne, ſo ßo naſch lud, woßebje naſcha młodźina ſaßo wo tym roswucźuje, ſchtož ma ſe ßwojej evangelſkej wěru! To je ßwjaty nadawk, kotryž nam reformazijſki ßwjedźeń ſ nowa ſtaji. Bóh daj, ſo bychmy jón póſnali a tak ßwoje ßwjate, drohe evangelſke herbſtwo dale wobkhowali! Hamjeń.

K reformazijſkemu ßwjedźenjej,

31. winowza 1925.*)

Hłóß: Nětk dobru nóz ja dawam ꝛc.)

Sdźerž, Knježe wucźbu twoju
ßam; cźaß wſchak khutny je!
Móz kraleſtwa ſchěř ßwoju
ßej po wſchěm kſcheſcźanſtwje!
Sdźerž krutu ty nam wěru,
błyſchcź jaßny nadźije,
ſo wobkhowamy ßwěru
my ßłowo wěrnoſcźe!

Sdźerž a daj ßkyſchecź ßwoje
nam ßłowo žiwjenja
ſo póſnajemy twoje
my ſbóžne potajnſtwa!
Njech jeho ſtudźeń žiwa
naß kſchewi w ßuchocźe
a k wěcźnoſcźi nam kiwa
ſe ſtracha cźaßnoſcźe!

Sdźerž ßwoju cźeſcź a ſkamaj,
ſchtož cźi ßo pſchecźiwja;
wſchu ßlepoſcź hrěcha tamaj,
ſo ßwětkoſcź feſthadźa,
hdźež njeſnaja tu tebje! —
Sjew Knježe ßwětej ßo;
wſchak ßwětko dał je ßebje
by ßłowa ßwojeho!

Sdźerž w njewjedrach a boju
ßej ßwoje ſtadleſchko,
ſo roſchěrjało twoju
by cźeſcź a dobyło;
wodź łódźicźku ßam ßwoju,
ſo k brjohej doſpěmy
a namrějemy twoju
tam kraßnoſcź jónu my! —

Handrij Gryphius, 1616—1664; ſeßerbſchcźił M. U.

* Se ſakſtich ſpěw. cźo. 172.

Niz tſi ſta bamžow njewaža
Kaž Luther, wěrnoſcź, biblija,
Naſch biſkop tón je lutherſki,
Tón na wěrnoſcź ßo ſałoži,
A zyrkwje knjes je Khryſtuß ßam,
Tón dawa wſchitku ſbóžnoſcź nam.

T.

Ambroſius, Chriſoſtomuß, Auguſtin.

(Pokracźowanje.)

2. Chryſoſtomus mějeſche też pohanſkeho nana a běſche něhdźe 6 lět młódſchi hacž Ambroſius. Po prawom rěkaſche Jan. Rjane pſchimjeno Chryſoſtomus (ſłoty rót) jemu hakle dołho po jeho ßmjercźi dachu, dla kraßnych prědowanjow w mnohich ſwjaſkach ſawoſtajenych a tehdy jara wjele we wſchěch krajach cźitanych. Jeho nan běſche ſ bohateje ßwójby w Antiochiji, ſ mjenom Sekundus, wyſchk jěſdnych tam. Wumrě ſahe, ſawoſtajiwſchi 20lětnu wudowu ſ jenicźkim ßynkom. Tuž je Jana Chryſoſtomußa jeno macź wotcźahnyła. Anthuſa rěkaſche a běſche kſcheſcźijanka. Ssyn pak póhanſkich wucźenych wopytowaſche, kaž ßo ſda, też w Romje, hdźež ßo jemu njelubjeſche. Jeho towarſch Baſilius je najſkerje kſcheſcźijan był. S nim pocźinaſche bóle a bóle ßwět woſtajicź. Ponuri ßo do ßwjateho pißma a da ßo, něhdźe 22 lět ſtary, wot biſkopa w Antiochiji wukſchicź. W domje ßwojeje macźerje jara khutne, haj krute žiwjenje wjedźeſche, ßo wjele poſcźeſche a na ſchpundowanju lěhaſche. Chzychu jeho a Baſiliußa ſa biſkopow wuſwolicź. Jan to wotpokaſa, rjeknywſchi, ſo jeho mozy njedoßahaja. Po ßmjercźi ßwojeje macźerje dźěſche do ßamotnoſcźe do horow pola Antiochije, hdźež 4 lěta ſ aſketiſkimi ſwucźowanjemi pſchebywaſche. Na to ßo 2 lěcźe w ſkałobach khowaſche. Wſchón khory dyrbjeſche ſkónčnje lěkarſku pomoz w Antiochiji pytacź. Wotkhoriwſchi ſaßo do zyrkwinſkeje ßłužby ſaſtupi, nětko jako kapłan wußwjeceny (381). Po pjecź lětach bu ſ preſbyterom. 12 lět

jako tajki prědowasche a wjele luboscze a czescze žnějesche. W lěcze 398 jeho sa biskopa do Konstantinopla powołachu, hdzež hnydom sa wuczinjenje zykeho žiwjenja a waschnja wustupowasche. Woßebje wot duchownych kschescźijanske žiwjenje žadasche. Se zyrkwinskimi pjenjesami krucze lutowasche, so by hojerńje twarił a khudym pomhał. Też pschescźěhaneho wyßokeho khěžorskeho sastojnika schkitowasche. Móznje sa njeho rěczesche. Tuž mějesche doscź pschecźiwnikow. Hdyž Jan skónczńje se ßwojim wojowanjom pschecźiwo hordoscźi žonjazeje drasty też njepschecźelstwo khěžorki Eudokije pschecźiwo ßebi wubudźi, jeho njepschecźeljo dozpichu, so ßo ßwěrny muž s Konstantinopla sahna. Roshorjenu woßadu se ßwojim kraßnym wotsaleńskim prědowanjom zyle směrowacź njemóżesche. W nozy po jeho woteńdzenju ßo w khěžorskim hrodze wulke njeßoże sta. Hacź je to ßo se semjeźrenjom stało, njeje wuczinjene. Eudokija dyrbjesche roshorjeneho luda dla biskopa hnydom saßo do Konstantinopla wołacź. Ludowe wjeßele běsche psche wscho wulke. Dołho pak njetrajesche, so ßo Jan saßo sahna. Na puczu s Kukusa do Pityuza w lěcze 407 jeho jeho mozy wopuschczichu. Tak wumrě tam.

(Pokracźowanje.)

Sswjeczeńe budź Twoje mjeno.

Pokracźowanje s prědowanja, kotreź krajny biskop dr. Jhmels w Oßlowje dźerżesche; pschir. cźo. 42.

2.

„Sswjatoscź je ta rjanoscź twojeho doma, Knjeże, wěcźnje!“ praji psalmista dale. Hdyž tole hižo płacźesche wo starym ßlubje, dyrbi to cźim bóle wo zyrkwi Jesußowej płacźicź! Jenoż jenu rjanoscź ma tuta zyrkej, a to je ta ßwjatoscź jeje stawow! Niczo druhe!

Tuta ßwjatoscź njeje nam něschto swonkowne. Luther praji nam tak rjenje, wo cźo to dźe: Sswjecźi jako dźěcźi Boże dyrbimy po nim cźinicź! Dźěcźi Boże, to je to cźestne mjeno wschěch, kotsiž do Khrystuża wěrja. Hdyž pak my samóżemy sapschijecź, schto to na ßebi ma, Bohu Wótz rěkacź, spósnajemy też, so dyrbi to nasche žiwjenje bycź, so ßmy też ßwjecźi jako dźěcźi Boże žiwi. Runje s tym bywa nasche žiwjenje wěrne, prawe, jednore cźłowjeske žiwjenje; pschetoż cźłowjek bycź, to rěka: po podobnoscźi Bożej stworjeny bycź. Tohodla: cźim bóle ßmy jako dźěcźi Boże jemu žiwi, cźim bóle bywamy zyli cźłowjekojo: cźłowjekojo, kotsiž ßu zyle se Bohom sjednocźeni a maja jenoż to jene žadanje, so by Boże mjeno psches nich było ßwjecźene.

Tohodla: ta ßwjatoscź Jesußowych wucźomnikow je ßama na ßebi zyle snutskowna: „Tych kschescźijanow snutskowna wěra ßo ßwěcźi.“ Tuto snutskowne ßwěcźenje pak ßo potom ßame pschedobudźe na sjawne. To žiwjenje bywa tak wojowanje pschecźiwo hrěchej, bywa tak ßwjata wójna pschecźiwo wschemu, schtoż je pschecźiwo ßwjatoscźi Bożej. Nawopak: to žiwjenje bywa wojowanje, so by ßo Boża hnadna wola we wschěm a se wschěm nad nami a psches naß stawała. Nasche zyke žiwjenje dyrbi bycź bóle a bóle sjednocźeńſtwo, kotreź ma Bóh s nami a my s nim. Se wscheho, schtoż rěcźimy a cźinimy a — cźerpimy, ßwěcź ßo Boża ßwjatoscź!

Ssnadź njebu w naschej lutherskej zyrkwi pschezo doscź wusběhnjene, so dyrbi kschescźijanske žiwjenje bycź tajke skutkowanje. Nascha zyrkej bu porodźena se staroscze wo dusche sbóżnoscź. Jeje ßrjedźischczo je tohodla to spósnacze, so tón k Bohu stworjeny cźłowjek jenoż we wěrje do Jesußa Khrystuża w Bosy měr namaka. Pschi tym też wostańmy! To jene je nusno, to, so my budźemy psches wěru do naschego Knjesa Jesußa Khrystuża psched Bohom prawi a so mamy w nim měr! Ale runje tutón měr dyrbi naß poßylnjowacź sa ßwjate wojowanje pschecźiwo wschemu, schtoż njebójske we naß a wokoło naß. Też wokoło naß. Kelkoż samóżemy, wojujmy, so bywaja też sarjadowanja, pod kotrymiž ßmy žiwi, rosßwětlene wot ducha Božeho, so zyrkej Jesußowa bywa ßwjate, jaßne ßwětko na tutym cźěmnym ßwěcze.

Njeje to wam tak kaž mi, so bywa wulke to horze žedźenje, so by była zyrkej Khrystußowa to, schtoż dyrbjała bycź po Božej woli: město na horje, kotrehoż ßwětko ßwěcźi daloko do krajow, město na horje, kotrehoż ßwětko też tych pschiwabi, kotsiž hischcze nasdala, město na horje, kotremuż cźi, kiž sabkłudźeni a samucźeni, putnikuja, město na horje, w kotrymž wschitzy, kiž w nim wukhowani, bydla pod dobrym schkitom do wscheje wěcźnoscze.

Kak pak bywa zyrkej to, schtoż dyrbi? To wucź naß Luther ßo modlicź: k temu pomhaj nam, luby Wótze w njebjeßach!

3.

Hischcze ras proschu waß, so byschcze ßebi wobhladali tu ßwětkapołnu zyrkej Khrystußowu. Na to ßo waß praschám: Dyrbi to jenoż widźenje wostacź abo móże ßo to wěrnoscź, woprawdźitoscź scginicź? Saßo je to sałożeńska schtucźka zyrkwje: „Móz nascha dobycź njemóże!“ To je Luther wurhonik, to nashonimy my pschezo s nowa. Hdźež my se ßwojej mudroscźu a mozu twarimy, tam Bóh twar spowala. Ale Bohu budź dźak, my ßměmy ßo modlicź: „Pomhaj nam, luby Wótze we njebjeßach, so bywa twoje mjeno ßwjecźene, so twoje kraleństwo pschikhadźa, so ßo twoja wola stawa!“

My ßo tak modlimy my wschitzy a kóżdy ßam sa ßebje: „Luby Wótcze, pomhaj mi, so samóżu wěricź do twojeho lubeho Ssyna a so ßym a wostawam w tutej wěrje ßebi wěsty, so dźěcźo Boże ßym. Pomhaj mi, mój Wótcze, so w spytowanju njewupadnu s troschta wěry. A hdyž ßo wody spytowanja žołmja a moja ßłaboscź bywa wjetscha a wjetscha, dźerž ty moju duschu a budź też hischcze w poßlednjej nusy pschi mni!“

K tomu kedźbujmy dale na to ßkowcźko: nam, kotreź chze naß Luther nawucźicź: Pomhaj nam, luby Wótcze w njebjeßach! My proßymy to wschitzy hromadze a jedn sa druheho a proßymy s dobom sa zyku ßwjatu kschescźijansku zyrkej: „Knjeże, twoji wotrocźzy požadaju, so by Zion twarjene było, twoja zyrkej! Tohodla, póscźel prawych dźěłacźerjow do twojich žnjow, so by twoje ßkowo prawje a cźiscze wucźene było pola naß! Wschudźom tam pak, hdźež twoji ßkužomnizy twoje ßkowo pschipowjedaju, dawaj jim móz na wutrobach, so ßo twari twoja gmejna, gmejna ßwjatych!“

Tak chzemy ßo hromadze modlicź, potom pak scźinicź s modlenja ßwjate ßlubjenje! Sslubjenje bjes modlenja je podarmo. Ale modlenje bjes ßlubjenja je ludarstwo! Tuž pójmy a ßlubmy ßo ßwojemu Knjesej sa ßwjatu ßkužbu sa jeho kraleństwo a zyrkej! W tym budźmy pschesjene! Też mjes nami ßu wschelakoscze. Te njech tu ßu! Pschi wschej wschelakoscźi budźmy pschesjene w evangelionu wo Jesußu Khrystußu! Sły stary njepschecźel, wo kotrymż Luther spěwał, skutkuje s nowa, so by runje prózowanja wo sjednocźenje skasył s rosschcźěpjenjom. Tohodla proschu khutnje: budźmy woprawdze pschesjene!

Trojake móżemy sa to cźinicź: Hladajo na ßameho ßo, proschmy, so Sswjaty duch wschu ßebicźiwoscź w naß sniczi a

naß wußwjeczi ſa Knjeſa Jeſuſa! Potom pytajmy, kak bychmy jedyn druhemu pomhali we wěrje! Pſchede wſchěm budźmy pak wobſtajni w modlenju wo to, ſo by Bóh ßam ſ jenym duchom jednoczak, ſchtoż jemu ßłuſcha! Tak niz ſatan, ſniczeŕ gmejny, dobywa, ně, naſch knjes Jeſuß Khryſtuß, kotryž je ſa to do ßmjercze ſchoł!

Jene ßłowo ſ tekſta chzu hiſchcze wuſběhnycz: „Sswjatoſcz je ta rjanoſcz twojeho doma wěczńje.“ Kak mi to lohko wokoło wutroby, hdyž ßměm hladacz pſche wſcho njedokonjane a njedoſpołne do wěczńoſcze nuts, do ßwěta wſcheje doſpołnoſcze! Kak pak bywa też naſche žiwjenje tak khutne, hdyž ſ nim dźemy wěczńoſczi napſchecziwo! Tuž pójcze! Sawdajmy ßebi ruzy, ſo ſhromadnje czehnjemy wěczńoſczi napſchecziwo, do wěczńeho Wótzowſkeho doma! Kak budźe to tam lute ſpěwanje a wyſkanje: Sswjeczene budź Twoje mjeno!“ Hamjeń.

Zyrkej a ſtat.

Mózne hibanje dźe, pſches kraj a lud. Němſki ßejm dyrbi jednacz wo nowym ſchulſkim ſakonju. Naczińſk ſakonja, kotryž pódla druhich ſchulow też nabožnu ſchulu dowola, je tuto hibanje ſbudźił. Kaž ßo da, njeje žana partaja ſ nim ſpokojom. Tym jenym dowola pſchewjele, tym tamnym pchemało, zyle po tym, kaž maja to ßwoje ſtejniſchczo w politiſkim a nabožnym. Naſche žadanje woſtanje te, ſo mataj ſtarſchej prawo, na ßwoje dźěczo a ſ nim prawo, jo wuwuczicz dacz we ſchuli, kotraž rukuje niz jenož ſa wěſte nabožne hodźiny, ale też ſa nabožne wukubłanje do zyła. Wucžerjo, kotſiž tole njeſamóža, njech ßo roswucženja na tajkich ſchulach nabožiny a wěrywuſnacza wſdadźa a njech na ſchulach dźěłaja, na kotrychž ßu dźěczi tych ſtarſchich, kotſiž ßebi ſwěrja ſamolwicz, dźěczi dacz wukubłacz bjes nabožiny a wěry.

Czaß je hnada.

(Pokracžowanje.)

„Prjedy hacž ßebi na ßudźenje a wěczńoſcz myßlach, běch wo wjele ſbožownijſchi!“ ſkorżeſche rejwanſki wucžeŕ. „Wy ſcze najprjedy wo tym rěczał, a po tym pſchińdźe wſcho to njeſbožo!“

Studenta hladaſche połny ßobuželenja na wbohuſchka. „Ssym“, rjekny, „duzy k macżeri. Měſtaczko njeje wjazy daloko. Pſchińdźecze wy ßobu? Moja macž je mudra žona, ma też wjele ſnatych; ßnadź wě wupucża ſa wſcho!“

Davit ſhladowaſche, njewjedźo ſchto, wróczo k wjeſzy. Dyrbjeſche ßo to ſaßo hnydom runy pucz do ſrudoby wróczicz? Tu tola na njeho njeczakachu, tam pak ßnadź bě mózno, někajki wupucz ſ nuſy namakacz! Tuž ßo rosßudźi, ſ mkodźenzom hicz. —

W měſtaczku wſchak ßo pokaſa, ſo też tu niczo njebě, ſ czimž by wucžerjej pomhane było. Schtoż pak macz a ßyn ſamóżeſchtaj, to ſa njeho czinjeſchtaj. Davit bu wot njeju dale a bóle ſapokaſany do teho, ſchtoż je nuſne. Jako ßo wón na tſeczi dźeń na dompucz poda, bě wón druhi człowjek, w kotrymž ßo hibaſche nowe žiwjenje. —

K durjam ßwojeje khěžki pſchiſchedſchi, poſaſta. Bě tam wſcho tak czicho nutska, jako by wſcho wotemrěło. Skónczńje wocžini durje. Sa pſchikrytym blidom ßedźachu macz a dźěczi; tola ßamo dźěczi njepſchimachu ſa łžizami, ſo bychu jědle; hladachu ſpkóſchiwje na macżeŕ, kotraž ſ nimi ſa blidom ßedźo ſ czicha płakaſche, hłowu do rukow ſtkóczíwſchi.

Pſchi jeho ſaſtupje něſchto wuſkyſchawſchi, poſběže hłowu a wudźěraſche na njeho, jako by ducha widźała.

Tu ſkoczi Gretlka ſe ſtólza a běżeſche juſkajo k nanej. To ſbudźi też te druhe dźěczi ſe ſatorhnjenja; wſchitke pſchikhwatachu a witachu nana ſ wjeßelom. „Nan tu ſaßo je! Nan je ſaßo dom!“ tak wołachu ſaß a ſaß. A nan! Se ßylſami we wóczkomaj ſběhny jene po druhim a koſcheſche je, je k wutrobje tłóczo.

Tu hakle ſapſchimny žona, ſo je ßo ji mandźelſki woprawdźe žiwy duch wrócził, ſo njeje morwy. Wótze płakajo wuſkoczíwſchi, ſwjeſy ßo jemu do rukow a k wutrobje.

(Pokracžowanje.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sa njedźelu je wuſtupiła zyrkwina ſhromadźiſna Auerbachſkeho zyrkwinſkeho wokrjeża w Vogtlandźe, na kotruž běchu ſaſtupjerjo ſe wſchěch woßadow pſchikhwatali. Saßudźuje to honjenje cžłowjekow ſa rospróſchenjom a juſkom, a to njedobre waſchnje, ßobotu wjeczor ßwjedźenje a podobne wuhotowacz; gada ßebi wot wyſchnoſczow ſakroczenje a poſtajenja, woßebje pſchewjedźenje polizajſkeje hodźiny a ſwěſczenje njedźelſkeho měra; napomina woßadnych, ſo bychu ßami njedźelu prawje ßwjeczili, pſchede wſchěm też we Božich ßłużbach, a druhich nawucżili na prawe ßwjeczenje njedźele. Pětr Roßegger, ſnaty ſpißowaczeł, je prajił: „Daj cze duſchi jeje njedźelu a njedźeli jeje duſchu!“ —Tak poſtupuje tuto hibanje ſa njedźelu bóle a bóle. A kóżdy woßadny dyrbi ßobu w tutym hibanju ſtacz, bywajo ſ dobrym pſchikładom, ßwjeczo njedźelu tak, kaž to po kſcheſczijanſku, a mjes woßadnymi ſaßo maja bycz zyrkwini ſaſtupjerjo ſ dobrym pſchikładom! —

W **Mnichowje** mějachu wot 18. hacž do 25. oktobra „tydźeń Kaniſija.“ Kaniſijus, prěni němſki Jeſuita, bu njedawno ſa ßwjateho prajeny, a němſki lud dyrbi ßo nětk nawabicz, czeſczicz noweho ßwjateho, wo kotrymž też „Katolſki Poßoł“ Sserbam huſczíſcho nadrobniſcho rospißuje. Mnichowſki arzybiſkop prědowaſche kóżdy wjeczor wo žiwjenju tutoho Kaniſija, kotrehoż mjenuje n. pſch. „druheho Boniſazija Němſkeje.“ Zyły tydźeń bě na jeho woltarju też reliquija wuſtajena, ſo by była wot ludźi czeſczena; je to kuſk koſcze, kotraž bu ſ rowa Kaniſija wſata. Też ſe ßwětłymi wobraſami a pſchednoſchkami dźěłaja ſa tutoho ßwjateho. — To wſcho budź wſchěm Evangelſko-lutherſkim pſchiczina wjazy, ßwjeczicz reformazijſki ßwjedźeń ſnutsknje a ſwonknje jako tón ßwjedźeń evangelſkeje wucżby, kotraž bu nam wot Luthera ſaßo data a kotruž nam njemóże ani Kaniſijus, ani jeho zyły rjad Jeſuitow wſacz. Wono płaczi pſchezo hiſchcze: „To ßłowo dyrbja woſtajicz a žanoho dźaka doſtacz!“

Liſtowanje. W. M. w K. ſa 22. po Tr. (kermuſcha) G. M. w B. ſa 23. po Tr.

Samołwity redaktor farař Wyrgacž w Noßaczizach.

Cžišło 45.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske lopjeno.

Budyschin 8. novembra 1925 Bautzen

Cžischcź a nakład Smolerjez knihcžischczerńe a tuhakńe sap. druzšt. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi běrtlětnje 78 stotych pjenjezkow.

Kermuschny zwjedzeń.

1. Mójž. 28, 16, 17.

Na to, schtoż pschezo wokoło zo mamy, zo rad zwucžimy, so jeho husto wjazy kedźbu nimamy. Kak kraßne je, hdyž serja schkadźeja a złónzo schkadźa. Ale kak wjele je jich, kotziž s zyła wjazy njeczuja, kajku rjanoscź tu widźa. Kajka hnada je to, so je nasch Sbóžnik zam naß nawucžił, kak dyrbimy zo k Bohu modlicź. Ale kak modlimy zo husto zwjaty Wótcže nasch. Jenoż s hubami, ale niz s wutrobu. Haj hódnoscże teho, schtoż pschezo mamy, husto zo njedohladamy. A tak je też s tym, na czoż dźenża na kermuschnym zwjedźenju wosebje spominamy, s naschim lubym Božim domom. To je jedyn wulki dźeń w žiwjenju dźěsća, hdyž móże dźěczo prěni krócź zobu kemschi hicź. A tak dyrbja też sa naß wschitkich wulke, kraßne dny bycź, hdyž s njeměra wulkeho žiwjenja njedźelu do Božeho doma dźemy, so bychmy tu zwoju wutrobu Bożemu złowu wotewrili, kotrež móże nasche dusche sbóžne cžinicź. Ale my zmy hižo tak husto do Božeho doma puczowali. My zmy zo na tuto městno swucžili, zmy zo swucžili na te khěrlusche, kotrež tu spěwamy, zmy zo swucžili na te evangelije a epistole, kotrež tu spěwamy. A tohodla to wschitko žadyn saczischcź na naß wjazy njeczini. Cžłowjekojo husto njewědźa, schto w Božim domje maja. Ale kermuschny zwjedźeń chze nam waznoscź Božeho domu psched wocži stajicź; kermuschny zwjedźeń chze nam prajicź, schto móżemy a schto dyrbimy na naschim Božim domje měcź. Sskowo Jakuba: Kak zwjate je tuto městno! Tu niczo druhe njeje hacź Boži dom, a tu zu njebjeske wrota! Tuto złowo też nam praji, schto my na naschej zyrkwi mamy. Kermuschny zwjedźeń chze naß na to dopomnicź, so też wo naschej zyrkwi płaczi: Kak zwjate je tuto městno! Tu je 1. Boži dom, a tu zu 2. njebjeske wrota.

I.

Jakub dyrbjesche se zwojeho starschiskeho doma cžeknycź zwojeho hrěcha dla, dokelž běsche zwojeho bratra sjebał. A wón cžehnjesche do zusby. Ale s nim cžehnjesche jeho ske zwědomje. A jako na jene městno pschińdźe, wosta tam psches nóz, pschetoż złónzo bě hižo saschko. A wón wsa jedyn kamjeń a położi jón pod zwoju hłowu a spasche na tym městnje. A jemu zo dźijesche: Rěbl stejesche na semi, kotryž se zwojim kónzom dożahasche hacź do njebjeß; tu hlej, Boži jandźeljo po nim horje a dele khodźachu. Tón Knjes pak stejesche horka a rěczesche pscheczelniwe złowa k Jakubej. A jako Jakub se zwojeho spanja wotucźi, dha zo bojesche. Jeho zwědomje jemu praji: ty nimasch twojeho hrěcha dla žadyn měr s Bohom! A nětko je Bóh, kiž dyrbjesche jeho tola khłostacź, jemu tak blisko był! Tohodla zo bojesche. Ale tola, też wulke wjeżele bě nětko we jeho wutrobje. Prjedy běsche jeho zwědomje jemu prajiło: ty zy zo wot zwojeho Boha dźělił. Ale nětko běsche pscheczelniwe złowa zwojeho Boha złyschał, a nětko wě: Bóh pschińdźe tola we zwojej hnadźe ke mni, a ja móżu sazo k njemu pschińcź. Tohodla narjeknje tomu městnu Bethel a spěwa: Tu niczo druhe njeje hacź Boži dom, a tu zu njebjeske wrota!

Schtoż Jakubej tam pschi městnje Bethel zo sta, to móże nam w naschich zyrkwjach zo stacź. Boże domy my zwoje zyrkwje mjenujemy, a Boži dom dyrbi nascha luba zyrkej

nam woprawdźe bycź. My drje wěmy, so Bóh njebydli we domach, kiž ſ rukomaj ßu natwarjene. Tón Knjes je bliſko wſchitkim, kotſiž ßo k njemu wołaja. Ale naſche zyrkwje ßu tola wożebje k tomu hódne, ſa naß měſtna bycź, wo kotrychž ßłowo ſtareho ſakonja płaczi: ja chzu k tebi pſchińcź a cźe pożohnowacź! Hdyž ßmy doma, dha tak wjele naß pſchezo ſaßo dopomni na naſche wſchědne dźěło, tam wſchelakore ſtaroſcźe a lóſchty tutoho ßwěta bydla. Ale tu w zyrkwi ßwjata cźiſchina do naſcheje wutroby nuts cźehnje, a Bóh nam bliſko ſtupi ſe ßwojim ßłowom. Też my dyrbimy ßo najprjedy bojecź. Bože ßłowo nam praji, ſo njejßmy Boži ſakoń dźerżeli, ale ſo ßmy hrěſchnizy, kiž ßu Boże kłoſtanje ſaßłużili. Jakub je ßwoje hrěchi ſpóſnak! Tak dyrbimy też my w zyrkwi do ßebje hicź, ßwoje hrěchi ſpóſnacź a ßo pſched Bohom bojecź. Jenoż tych hłódnych napjelni Bóh ſ kubłami, jenoż tych khudyck móże wón bohatych a jenoż tych hrěſchnikow ſbóżnych cźinicź. Dźenża nam cźeżko na ßwědomje pſchińdźe, ſo ßmy tak huſto tuto měſtno ſazpěli, ſo njejßmy tak huſto tuto měſtno prawje wużiwali, ſo njejßmy do zyrkwje pſchiſchli, runjeż mózachmy pſchińcź, ſo mózachmy tu njebjeſke kubła doſtacź, a njejßmy tola niczo we ßwojej wutrobje domoj wſali.

Ale niz jenoż bojoſcźe naſchich hrěchow dla dyrbimy tu w Božim domje cźucź, ale też wulke wjeßele. Tomu, kiž ßo ßwojich hrěchow boji, tón Knjes ßwoju miłoſcź pokhili. To je Jakub ſhonił. A to mózemy też my ſhonicź. Njeje to pſchicźina k wjeßełoſcźi: tu w Božim domje je tón hnadny Bóh nam khudym hrěſchnikam bliſko? To ßo ſtanje na wſchelakore waſchnje. Hdyž tu w zyrkwi jene dźěcźatko k ßwjatej kſchcźenizy pſchinjeßemy, Bóh ßam tu ſteji a praji: Dajcźe dźěcźatkam ke mni pſchińcź a njewobarajcźe jim, pſchetoż tajkich je to kraleſtwo Boże. Hdyž ßwjate wotkaſanje ßwjecźimy, Bóh ßam mjes naß ſtupi a rjeknje: Pójcźe, pſchetoż wſchitko je pſchihotowane. Hdyž ßlubjenaj do zyrkwje pſchińdźetaj, ſo byſchtaj ßo ſa kſcheſcźijanſkeju mandźelkeju wuſnałoj a ſwjaſk mandźelſtwa pod Boże ßłowo a pod Knjeſowe żohnowanje ſtajiłoj, dha Bóh jimaj ruzy pokoži a praji: Ja pożohnuju waju a ſwarnuju waju; ja rosßwěcźu ßwoje wobliczo na waju a ßym wamaj hnadny; ja poſběhnu ßwoje wobliczo na waju a dam wamaj ßwój měr. Hdyž wopomnjecźe na ſemrětych tu ßwjecźimy, Bóh ßam praji: Pójcźe ſaßo, wy cźłowjeſke dźěcźi, a tym ſrudnym ſawoſtajenym puraji: Ja chzu waß troſchtowacź, kaž macź ßwoje dźěcźi troſchtuje. Njejßu to woprawdźe kraßne hodźiny, kotreż Boži dom nam poſkicźi? Na hodownym ßwjedźenju ßo tu pſchipověda: Wam je ßo dźenża Sbóżnik narodźił! Cźichi pjatk tu powěſcź ßłyſchimy: Khryſtuß je też ſa tebje ßwoje cźěło do ßmjercźe dał, je też ſa tebje ßwoju krej pſchelał k wodawanju hrěchow. Na jutrownym ßwjedźenju ßo tu pověduje: Tón Knjes je ſtanył, wón je woprawdźe horje ſtanył. A hdyž ty ſprózny a połny ſtaroſcźow do Božeho doma pſchińdźeſch, dha ßo tebi pověduje: Pójcźe ßem ke mni wſchitzy, kiž wy ſprózni a wobcźeżeni ſcźe, ja chzu waß wokſchewicź. Na to wſchitko chze naß kermuſchny ßwjedźeń ſaßo dopomnicź. Njedyrbimy dha my potom ſ Jakubom ſpěwacź: Kak ßwjate je tuto měſtno? Tu niczo druhe njeje hacź Boži dom a tu ßu njebjeſke wrota.

II.

Njebjeſke wrota Jakub to měſtno mjenuje, na kotrymž běſche Bóh w ßonje ßo jemu ſjewił; njebjeſke wrota, dokelž nětko wě, ſo ßu jemu njebjeſke wrota ſaßo wotewrjene. Też naſchu lubu zyrkej mózemy njebjeſke wrota mjenowacź; pſchebychu junu też nam njebjeſke wrota wotewrjene byke. A ſchtóż cźini po tym, ſchtoż Boże ßłowo jemu praji, tón pucź do njebjeſkeje domiſny namaka. Nichtó wot naß njewě, kak huſto móże wón hiſchcźe do zyrkwje hicź. Runje cźi khori a běḍni a ſtari, kotſiž njemóża wjazy tu w naſchej ßrjedźiſnje bycź, naß napominaju, ſo bychmy Boži dom prawje wużiwali. A hdy bychu naſchi lubi ſemrěcźi, kotſiž ßu we ßwojim żiwjenju kóždu njedźelu tu w Božim domje byli, k wam rěcźecź móhli, dha bychu woni wam prajili: Haj, tu w Božim domje je Bóh k nam pſchiſchoł, tu je wón nam pucź k njebjeßam pokaſał, a my ßmy jeho ßłowo ßłyſcheli a ßmy nětko pſches Božu hnadu domoj pſchiſchli. K tomu chze też nam naſcha luba zyrkej pomhacź. Tohodla njeſapomńcźe żenje, ſchto nam naſch dźenßniſchi kermuſchny ßwjedźeń pſchiwoła: Kak ßwjate je tuto měſtno! Tu niczo druhe njeje hacź Boži dom, a tu ßu njebjeſke wrota. Hamjeń.

Kermuſcha.

Hłóß: Sso luboſcź bójſka modlu k tebi.

Pſchińdź, Knjeże Bożo, ſ njebjeß dele
K nam do twojeje ßwjatnizy,
Daj ſ hnady żohnowanja wjele
Nam, kiž bjes Tebje khudźi ßmy. —
Jed'n twjerdy hród a ßylna ſkała
Ssy nam, kiž ßmy tu cźrjódka maka! —

Ty ßy nam ßwoje ßłowo darił,
Sswój ſakoń, evangelijon,
Też tu ßy ßwoju zyrkej twarił,
Chzeſch ſbożowny cźincź twój lud wſchón.
Wjedź twoja ßylna ruka Boża
Wſchěch wěrjazych nětk k rohu ſboża!

Cźi Bożo dźak, cźeſcź, khwalbu damy,
So zyrkej ty nam ſdźerżał ßy,
Cźi ju dźenß ſ nowa porucźamy,
Wodź, ſchkituj ty ju wótzowſzy,
Hdyž torha wo nju wichor mózny,
Ty ſchkituj, ſdźerż ju, Wſchehomózny!

Budź zyrkej, wołtař, dupa, klětka
Dźenß tebi ſ nowa ßwjecźena!
Njech kóżdy dom a kóżda hětka
We wożadźe je kſcheſcźańſka!
Njech wutroby ßo tebi ßwjecźa
A wjeßela ßo derjeměcźa!

Daj, Bożo, ty nam twojoh' Ducha
We ßwojim ßłowje bohacźe!
Hdyž proßy cźe tu khuda duſcha,
Ty wußłyſch próſtwy wutrobne!
Se wſcheje nuſy wſchěch chzył wumóż,
Kiž proſcha cźe wo twoju pomoż!

Daj nam ßwój troſcht, ßwój měr, o Bożo,
We domje, w ßwójbje, w wożadźe,
Khlěb wſchědny, cźaßne, wěcźne ſbożo
We ßwojej wulkej ßmilnoſcźi!
Pſchińdź, budź a woſtań pſchi naß tudy,
Naß njewopuſchcź we kſchižu, nuſy!

Daj ty we ßwojej wulkej hnadźe
Nam mudrych, ßwěrnych prědarjow!
Njech ßo jich próza derje radźi,
So ty měł wjele kſcheſczanow,
Kiž rad tu cźinja twoju wolu
A poßłuſchni ßu twojom' ßłowu!

Pſches ßłowo wodź naß prawe pucźe
Dom k tebi, Bożo, do njebjeß!
Sdźerž twój Duch naß we wěrje krucźe,
So ty měł wot naß khwalbu, cźeſcź!
Scźiń ty naß wſchitkich twoje dźěcźi,
Kiž žiwe wěcźnje ßu we ßwětle! J. W.

Boži dom we Wukrancźizach.

Lutherſki Boži dom we Wukrancźizach bu 1846 natwarjeny, wěża pak hakle 1882. So ßo tuta zyrkej twarjeſche, to wuſkutkowa kantor Ducźman, kotryž też jako prěni ſe ſchulu we Wukrancźizach ſapocźa, 1827. Duchownu ßłužbu pſchi tutym Božim domje wukonjachu hacž dotal: duch. Kilian, kotryž ßo 1848 ſ Kotez do Wukrancźiz pſcheßydli a 1854 ſe 600 wupucźowarjemi do Texaſa w Amerizy wupucźowa, — naſche kopjeńko je wo tym na wjazy raſow piſako! red. —, duch. Gumlich 1855—62, duch. Ebert 1862—65, duch. Greve 1866 hacž 75, duch. Urban 1875—1902, duch. Schachſchneider 1902 hacž 1911, wot 1911 duch. Biehler.

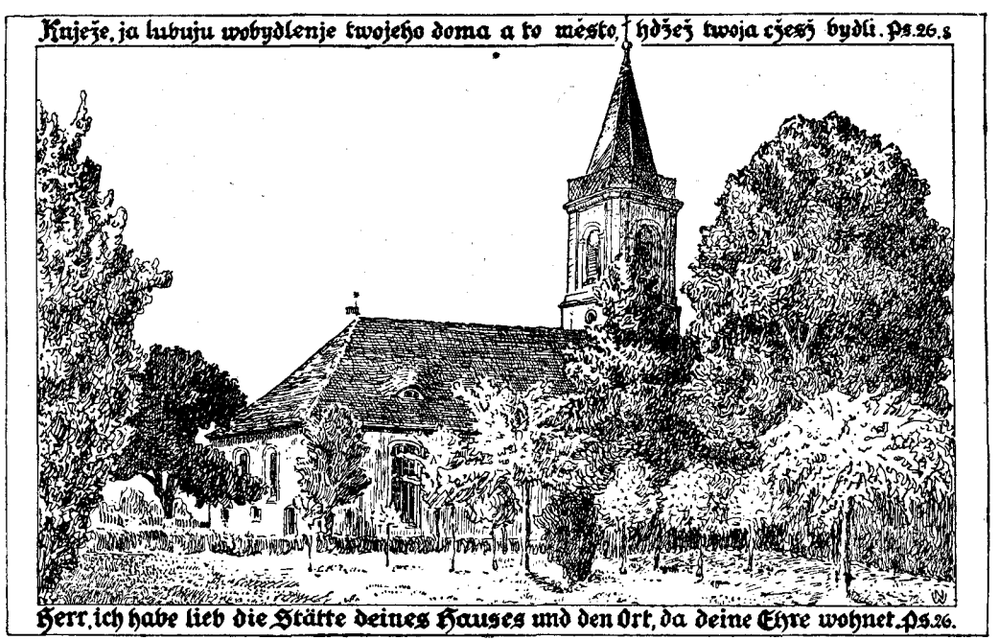
Wukrancźicźanſka woßada ßłuſcha k ſtaroluthersſkej ßwobodnej zyrkwi wPruſkej; jeje wyſchnoſcź je wyſchſche zyrkwinſke kollegium we Wrótßławju (Ober-Kirchenkollegium); je wot ſpocźatka njewotwißna wot ſtata, njedoſtawa też žanych podpjerow wot njeho; móże ßo tak bjes ſadźěwanja ßwojim nadawkam wěnowacź: ßo ſtaracź wo jenotliwu duſchu a wojowacź pſchecźiwo tomu, ſo bychu ßo ſa runoprawne pſchipóſnawake wſchě nahlady a hibanja w zyrkwi, a woßebje nětkle pſchecźiwo modernej njewěrje.

Woßada bywa pſchi tym podpjerowana wot lutherſkeje ſchule we Wukrancźizach, na kotrejž dwaj lutherſkaj wucźerjej roswucźujetaj. Woßada ma też khór poſauniſtow, tow. žonow, młodych holzow a młodźenzow. Do njeje ßłuſcheja, hromadźe ſ pobocźnej abo filialnej woßadu w Klětnom, na 800 duſchow; woßada ma jako lutherſka woßada ſwiſk ſe ſtawami lutherſkich krajnych zyrkwjow w Sakſkej, Meklenburkſkej, Bajerſkej atd. J. B.

S Wukrancźiz.

Jako hiſchcźe dźěcźi běchmy, byſchtaj ſtarſchej njedźelu popołdnju k nam prajiłoj: „Pójcźe ßem, ſtydńcźe ßo a budźcźe ſměrom, pſchetož my chzemy Boże ßłowo cźitacź!“ Potom wſaſchtaj tołſte prědarſke knihi; hacźrunjeź běchu prědowanja huſto jara dołhe, a hacźrunjeź wonkach ßłóncźko rjenje ßwěcźeſche, njemóże tola ani jedyn ſ naß prajicź, ſo, ßo kajo, ſpomina na tute njedźelſke popołdnja.

Hdźe ſtaj dźenßa taj ſtarſchej, kotrejž njedźelu popołdnju pſchimataj ſa tutymi tołſtymi knihemi a tych ßwojich hromadźitaj wokoło ßo, ło byſchtaj ſ nimi njedźelu ßwjecźiłoj? Hdźe ßu nanojo, kotſiž ßu prawi domjazy měſchnizy, kotrymž ßwójbne blido domjazy woktać? Schtó pomha nětkle, njedźelu popołdnjo tak wutrjebacź, kaž to bycź dyrbi pola dźěſcźa Božeho? — My běchmy tohodla Klětnjanſkemu lutherſkemu towaŕſtwu młodych holzow jara dźakowni, jako naß wone ſa jene popołdnjo tych poßlednich njedźel na „ßwjedźeń w ſahrodźe“ pſcheproßy. Dopołdnja bě hižo duchowny Schulze ſe Sorawy w Božim domje ßwjedźeńſke prědowanje ſa ßwje-

Hdyž je to tak, je nam ta najwjetscha staroscz wo pschichod wot wutroby wsata! Ssamßne myßle schczěpjeschtaj nam do wutroby też duchownaj, kotrajž rěczeschtaj wo: „Kscheszczijan a ßwět“ a „wuczobniza Tabea“.

Sso dźakujo Bohu Knjesej kotryž je wutroby młodźiny takle na pucz k dobremu pokasał, pschejemy, so bychu nětko też dobre skutki wurostke se wschěch tych dobrych ßłowow.

J. B.

Zyrkej a stat.

Němska wyschnoscz je po powěszczach němskich nowin naczisk schulskeho sakonja wróczo wsała. S tym je rosßudźenje wo schuli a woßebje wo nabožinje w schuli saßo wotstorczene. Schto nowy naczisk pschinjeße, schtó mohł to prajicz! Poßledńje rosßudźenje wo tym je pola starschich, pola luda. Nadźijomnje je lud potom, hdyž je jedwanje tu, tak daloko, so nochze niczo druhe, khiba to, so ßo dźěczi we wukubłanju a roswuczenju sakoża na nabožinu!

Braunschweigski ßejm je sakoń pschijał, kotryž postaji, so dźeń 9. novembra njeje wjazy ßwjaty dźeń, so pak je pokutny dźeń saßo powschitkownje pschipósnaty krajny ßwjedźeń. — Je hódno, tutón „pschewrót“ sapißacz, a to czim bóle, dokelž je ßo podobne pscheměnjenje też w schulach stało! Zyła roswuczowanje ma pschiměrjene bycz wěrywusnaczu!

S bliska a sdalika.

Czaß je hnada.

(Pokraczowanje.)

Naleczo tu bě. Spěwajo a wyskajo bě do kraja pschiczahnyło. Ssamo ta hewak khudußchka wjeß bu rjeńscha, ßo woblekajo naletnju drastu a pychu. Na schtomach a kerkach dobywasche młódna selena barba na schěrisnje; w sahrodkach běchu ßněhowki saswoniłe naletni czaß a wonjenje fijałkow, poßłucharki běchu jim pczołki, kotreż s czrjódami pschikhwatachu, niz jenoż, so bychu ßłyschałe, ně, so bychu žnjałe prěnje žně noweho lěta. Schkowroncżki wyskachu k njebjeßam se ßwojimi spěwami. Dźěczi nochzychu pobrachowacz; spěwachu juskajo na wßy ßwoje spěwy. Mjes nimi běchu też Davitowe dźěczi. Njeběchu w symje ani smjerske ani hłodu wumrěłe, hacżrunje njebě Bóh tón Knjes žadyn woßebity dźiw czinił, kaž bě Davit to wocżakował. Davit bě do toho swolicz dyrbjał, ßłużbu nózneho straźnika sastawacz. A to bě było se žohnowanjom sa njeho. Dołhe cziche hodźiny symskich nozow běchu jeho nawucziłe, s Bohom rěczecz.

Dźenßa, na rjanym naletnym dnju, běsche do sahrodki schoł, so by ju sa naletny wußyw pschihotował. Tohodla husto wotpocżowasche, ßo na łopacz slěhajo. Srudny shladowasche na pucz, na kotrymž dźěczi skakachu.

Tu sasłoni nadobo ßmjertny swón; njeswonjesche porjadnje kaž hewak; swonjenje ßo pschetorhowasche. Stary swónk bě wumrěł; druhej ruzy, njeswuczenej ruzy czahaschtej swón.

Davit poßłuchasche na swón. Jemu bě, jako by swón jemu něschto woßebicze pschiswonjał, jako by jemu do wuschow scheptał: Czíń to! czíń to! czíń to!

Łopacz do semje sakałnywschi, dźěsche nuts, so by ßo hinaschi swoblekał. Jako bě hotowy, dźěsche na faru, so by ßo samołwił wo wuprósdnjene městno swónka.

Farař, schědźiwy starz, njewědźesche prawje, schto jemu na jeho samołwjenje wotmołwicz. Davitej drje tuto sastojństwo popschejesche; tola tuto běchu pschezo tajzy sastawali, kotsiž běchu stajnje po czestnych puczach khodźili. Tohodla njemóże Davitej žane pschilubjenje czinicz, haj njemóżesche jemu ßamo wulkeje nadźije wostajicz. Srudny dźěsche Davit pomałku saßo domoj. (Słónczenje pschichodnje.)

Wschelke s bliska a s daloka.

S **Budyschinka.** Dźeń 29. oktobra ßwjeczesche nasch wjelecżesczeny knjes farař Lic. Mrósak ßwoje 80. narodniny. Hacżrunje swonka ßłużby abo emeritus, kaž to łacżanske ßłowo mjenuje, je tola hischcze w farskej ßłużbje, sastawajo farske sastojństwo nascheje woßady. Tak je wón senior abo najstarschi duchowny we ßłużbje we Łužizy a w Sakskej — a drje też dozyła w Němskej, a tola hischcze pschi dobrych czělnych a duchownych mozach! Tuž bjes dźiwa, so na tutym dnju wjele wopokasmow lubosczе a czesczowanja dosta. Bóh luby Knjes sdźerž jemu hischcze na mnohe lěta strowoscz a czerstwoscz ducha a czěła a žohnuj jeho, dom a jeho dźěło!

W **Noßacżizach** ßwjeczachmy woßebity reformazijski ßwjedźeń. Mějachmy tu lubych hosczi. Bukecżanski khór posauniston bě, 25 muži ßylny, se ßwojim dirigentom, k. wuczerjom Kerkom, ßynom nascheje woßady, k nam pschikhwatał, so by naschej woßedźe na tutym ßwjedźenju ßłużił. Mózje a tola ßwjatocżnje a rjenje klinczachu truby psches nasch Boži dom, do kotrehoż bě na woběmaj Božimaj ßłużbomaj wjele kemscherjow pschikhwatako. A zunjo rosnoschowasche ßo synk trubow psches kerchow a wjeski, jako nam trubjachu mjes Božimaj ßłużbomaj na pohrjebnischczu psched Božim domom a rospadankami stareho hrodu, a potom saßo na farskim dworje. Njech jich synk wschěm dale klinczi we wuschomaj a wutrobje, pominajo na wusnacza a ßlubjenja reformaziskeho dnja, kotreż ßu wobsamknjene w Lutherowym: „Jedyn twjerdy hród je nasch Bóh ßam, bróń dobra, ßylna skała!“ A njech Bukecżanski khór ßam też wothłoża namaka stónczenje w Noßacżiczanskim khórje! — Bukecżanam a k. dirigentej budź też tu wutrobne: „Sapłacź Bóh!“ wuprajene.

S **Wukranczig.** Wobras tutoho czißka je shotowjeny po ryßowanzy , kotruž je dr. W. Nagel w Budyschinje na Sedanskej drósy czo. 11 ryßował. Chze to bycz nastork, pokasacz też hischcze druhe Boże domy ßerbskeje Łužizy na podobne waschnje tu w tutym łopjenku. Maja tola runje wjeßne Boże domy se ßwojej wokolinu telko lubosneho a rjaneho, tak so je hódno, je s zinkowym klischejom, niz s tak mjenowanym ßwětłoczischczom (Lichtdruck) tak wosjewicz, so je też druse sesnaja. — Płaczi to 1 qzm. 12 pj. — Tola na to dyrbi ßo dźiwacz, so to žane małe abo mjenje hódne fotografije, ale so ßu to dobre ryßowanki s pjerom (Federzeichnung), kotreż shotowi tajki wumełz, kotryž ma srosumjenje sa to, schtoż je rjane, niz pak tajki, kotryž khori na modernych błudach w tym, schtoż je rjaneho a ßo spodobazeho na wobrasach. J. B. — Nasch ßerbski wumełz, k. Nowak-Njechornski, budźe zyle wěscze swólniwy, kóždemu něschto rjane a hódne shotowicz. Red.

Listowanje.

F. J. B.: Wutrobny dźak sa zyłu poßyłku! Dalsche pschinoschki lubje witane! — **G. M . w B.** sa 23. njedź. po ßwj. Trojizy (pokutny dźeń). — **P. M. w K.** sa ßmjertnu njedźelu.

Samołwity redaktor farař Wyrgacz w Noßacżizach.

Cžišło 46. **Pomhaj Bóh!** Letnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin 15. novembra 1925 Bautzen

Cžišchcź a nakład Ssmolerjez knihicžišchcźernje a knihaŕnje sap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaczi běrtlčinje 78 šotych pjenjezkow.

23. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Scź. ßwj. Mateja 22, 15—22.

Saßo ras chzychu farisejišzy Jesuša w rěczi popadnycź a to ſ praschenjom: Sskuscha ßo, khěžorej dań, t. r. dawk, dawacź abo niz? Wón móżesche wotmołwicź kaž chzysche, na kóždy pad bě popadnjeny, pak bě ßwojeho luda pak zykeho knjeżeŕstwa njepscheczel, abo hodźesche ßo tola sa tajkeho wudawacź. Tajke farisejiske hechleŕske, jebate myßliczki wěźo njeběchu pěkne a sdobne. Ale njedyrbimy skónczńje tamnym jebatym, lestnym ludźom dźakowni bycź, so ßu ßo Jesuša sa nimoměry ważnej wězu praschelí, kotraž dyrbjała wołebje dźenßa kóždeho sprawneho kschescźijana sajimowacź? To je praschenje, kak kschescźijan k ßwojej semskej wótczinje steji a k tym, kiž ju rjaduja, potajkim k wyschnoscźi. Nichtó njemóże prěcź, so je to ważna wěz a so ßo tu wjele wopaczńoscźow a smylkow stawa. Wo tych pak njech tu njeje rěcź. Nam móże tu jenoż wo to hicź, schto Jesuß wo tutej wězy ßudźesche. Měnimy sprawnje, niz lestnje, jemu prajizy: Mischtrje, wěmy, so ßy wěrny a wucźisch Boži pucź prawje a njerodźisch wo nikoho. Wěscże ßo też njepschehrěschimy ſ tym, so sa khěžora, kotrehoż wjazy nimamy, ſ krótka wyschnoscź stajimy, kaž je to Jesuß też měnił. **Kak kschescźijan k semskej wyschnoscźi steji!** Jesuß měni: Dajcże wyschnoscźi, schtoż je wyschnoscźine, a Bohu, schtoż je Boże. Pokažcże mi dańske pjenjesy, Jesuß lestnym farisejskim wotmołwi. A kak krucże je wěscże pschi tym wóczko teho, kiž bě kral prawdy, w kotrehoż ercże njeje ßo žane jebanstwo namakało, na nich hladało, jako ßo wón jich praschesche: Czeje je snamjo a wopißmo? Tu njebě wjazy móżno, ßo wotmołwy sminycź, kaž jara ßo spytachu wicź a wěz wobeńcź. Dyrbjachu wotmołwicź: Khěžorowe. Schto je wón jim ſ tym chzył dopokasacź? Drje tole: Pod khěžorowym knjeżstwom stejicże, jeho schkit w sjawnym žiwjenju we wobkhadźe, sa ßebje a ßwojich, to a to sjawne sarjadowanje wužiwacże dźeń wote dnja, a teho, schtoż ma semske knjeżeŕstwo wot waß žadacź, chzyli ßo sminycź?

A dale: Tón, kiž psched wami steji, njeje žadyn sběžkaŕ, kiž prěnjojtne człowjeske pschißłuschnoscże pscheměnja a pschewobrocża. Tón Bóh, w kotrehoż mjenje wón rěczi a dźěła, njej Bóh njeporjada, ale porjada runje na tutym ßwěcże, runjeż wón wo formu abo twórbu tutoho porjada njerodźi. Tuž dajcże wyschnoscźi, schtoż je wyschnoscźine. To je sjawnje a sprawnje rěczane a dyrbjało to bycź runje sa człowjeka dźenßnischeho cžaßa, kiž ßebi něschto wě na to, so drje wón ßam njeje stat, ale tola ßobu twori stat, so potajkim sa njón nima jenoż prawow ßebi žadacź, ale na prěnim městnje poßłuschnoscźow dopjelnicź. Kak husto w žiwjenju, wjazy hacź junkrócź sa dźeń, naß to a tamne na to dopomina, so ßmy stawy kraja, kraleŕstwa, nětko tak dźakowano Bohu tola někak saßo srjadowaneho kraja, njech też mamy w jenotliwym hischcże wjele wustajecź. Ssmy dźě doscź njeporjada shonili a cżežko doscź sacżuwali, schto to rěka. Bychmy ßo schwarnje dźiwali, by-li kóżdy cżinicź mohł, schtoż a kaž by chzył a kóżdy ßam na ßo stajeny był. Runje my kschescźijenjo wěmy, so je prawa wyschnoscź dobrota Boża. Tuž dawamy jej, schtoż jej ßłuscha. Hacź ßu to jenoż dawki, dźenßa wołebje cżežke a skoro pschehnate? A niz też poßłuschnoscź, niz ſ bojoscźu khłostanja, ale ßwědomja dla wyschnoscźi data? Niz mozy

wſchě, kotreż kóżdy na ßwojim měſtnje mamy powſchitkowno-hódnoſcź dawa, ſo ßo jenoż ſa ßame ßwoje wězy njeſtara, ale ſo ſhromadnemu lěpſchemu ßkłuži. Abo dyrbjał ßo wopraw-dźity kſcheſcźijan ſ njepłódnej kritiku ſpokojicź, bjes toho, ſo by ruzy na dźěło ſakłožił? A ßmy tola někak ſ knjeżimi we ßamßnym kraju, runjeż hrubeho njepſchecźela pjaſcź naß hiſchcźe ßurowje daji a ſakraßne tyßazy, haj milony cźežko ſaßłużenych pjenjes do wukraja du. Njedyrbjeli ſe wſchěmi mozami na to dźěłacź, ſo bychmy ſ knjeſom woſtali w ßamßnym domje? Podarmo naß njeßměł dźenßa ßwj. japoſchtoł napominacź, ſo by ßo ſtała modlitwa a dobroproſchenje ſa wſchu wyſchnoſcź, hdyż po naſcheho Luthera ßłowje ßo modlazy kſcheſcźijenjo w Božim knjeżeŕſtwje ßwěta ßedźa, kak dyrbjeli woni bjes wliwa bycź ſa ſeńſke knjeżeŕſtwo? Tuż dajmy wyſchnoſcźi, ſchtoż je wyſchnoſcźine.

A Bohu, chtoż je Boże, rjekńje Jeſuß. Tole ßłowcźko a njeje tu bjes wotpohlada pſchiſtajene, każ bychu ßo dyrbjałe dwě wězy pornjo ßebje ſtajicź, abo jako by chźył Jeſuß dwě kraleſtwje poſtajicź, w kotrymajź bychmy źiwi byli po jeju ſakonjach a ſaßadach, każ ßo trjeba po ſkładnoſcźi. Knjeſa Jeſußowe kraleſtwo njeje wot tutoho ßwěta, ale w tutym ßwěcźe, je kraleſtwo ßwědomja a wutroby, abo każ je ras něchtó prajił: Sswědomja dla ßo kſcheſcźijan ßwěta ſ luboſcźu mozuje. Wjazy hacź junkrócź je Jeſuß wo tym rěcźał, ſo maja cźi, kiž jemu pſchiſßłuſcheja, ßwět ſ jeho duchom pſchekiſßacź. To bě doſcź ſnaty ſmylk fariſejſkich, ſo ſ pſcheměnjenjom ſwonkownych wobſtejnoſcźow a mjes tym też knjeżeŕſtwa powſchitkowne polěpſchenje wocźakowachu, ſnutskowne wobrocźenje wutrobow a ßwědomjow k Bohu pak wotpokaſachu. Pucź wotkhorjenja a nowotwara ßo jim wot wonkach ſapocźa, mjes tym ſo chźyſche Jeſuß nawopak. Je to ſnaty hłóß ſ nachich cźaßow: Dajcźe nam lěpche ſwonkowne wobſtejnoſcźe a hnydom budźe lěpje. Swonkowny pſchewrót dyrbjeſche a dyrbi to dokonjecź, ſchtoż je jenoż ſnutskownemu pſchemě-njenju abo ßwjecźenju móżno. Wot nutska pak rěka: S wyßoka, ſ duchom Božim, kiž wutroby pſchetworja, kiž je ßwje-cźi, woßebje ſ tym, ſo ßebicźiwoſcź, najhórſcheho njepſcheczela wſcheho ſhromadneho źiwjenja mori, a ſa to wożiwja luboſcź, kiž je ſwjaſk dokonjenja. Nam kſcheſcźijanam njeje to tohodla pódlanſka, ale je nam hłowna ßada: Bohabojoſcź je ſpocźatk mudroſcźe. Tohodla ſa to wuſtupujemy: Dajcźe Bohu, ſchtoż je Boże! A napominamy: Dajcźe Bohu ßwoje domy a wſcho źiwjenje w nich! S jenotliwych domow a ßwój-bow ßo lud twori. Kak pak móże zyłk wobſtacź, hdyż ßu je-notliwe dźěle khore, ſhniłe? A wjele naſchich domow je bo-huźel tajkich, je nimale ſa Boha morwych. Kak dołho je ßem, ſo tam žanych pacźerjow wjazy njeſpěwaja, na porjadne kemſchikhodźenje wjazy njedźerża! Dajcźe Bohu ßwoje dźěcźi, wy kſcheſcźijanſźy ſtarſchi? Nimaja dźěcźi ſkónczńje jenoż je-neho pſchecźela? A njejedna ßo pola nich wo njeßmjertne du-ſche? O ſo by wam Jeſußowe praſchenje: Cźeje je ſnamjo a wopißmo? w ßwědomju paliło! Luby ludo, daj Bohu ſaßo ßwoju njedźelu, ßwjaty, knjeſowy dźeń! Njehrěſch dale ſ tym, ſo ju cźiniſch ſa najnjeßwjecźiſchi dźeń zyłeho tydźenja! A tak mohł a dyrbjał hiſchcźe wjele napominacź a proßycź. Jene pak mi hiſchcźe na wutrobje leži: Huſto dźenßniſchi dźeń ßłyſchiſch a cźitaſch: Haj wſchak, ale zyrkej chze ſe wſchěm tym jenoż knjeżicź. S tym dyrbi ßo lud traſchicź a ſchericź. Njeje dha pak woprawdźe móżno, ſo tajkeje błudneje myß-liczki wſdacź? Niz ſła zyrkej, każ wěſcźi ludźo wudawaja, chze knjeżicź, ale ßwědomje a w nim a ſ nim Bóh! Njemóże-my niczo pſchecźiwo wěrnoſcźi, ale wſchitko ſa wěrnoſcź! A wěrnoſcź nam to woſtawa: Derje tomu ludej, kotrehoż Knjes je jeho Bóh! My dźěkamy, my ßo modlimy, my cźerpimy ſa ßwój lud, ſo by ſaßo był Boži lud! S jenym ßłowom: My kſcheſcźijenjo ßo nikomu, ſchtoż luboſcź, wěrnu, dźěkawu lu-boſcź ſa narod a wótcźinu naſtupa, njedamy pſchetrjechicź. Hamjeń. M. w B.

Njemějcźe lubo tón ßwět.

1. Jana 2, 15.

Hłóß: Dźerż ßo ducho hotowy.

Lubo tón ßwět njemějcźe,
Ani jeho waſchnje!
Wužiwacź joh' wjeßele
Cźłowjekam je ſtraſchne! —
Cźert to chze, ſo by cźe
Ske wſcho potrjechiło,
Njeſbožo cźe ſbiło.

Lubo tón ßwět njemějcźe,
Stejcźe pſchez' na ſtraże!
Cźert ßej dawno myßleſche,
Hdyż tón cźłowjek ſpaſche,
Kak by mohł ſ wutrobow
Wſchitku wěru wubicź,
Duſche ſbóżnoſcź rubicź.

Lubo tón ßwět njemějcźe,
Kiž je hrěchow jama!
Sswět nam měr dacź njemóże,
Kiž nam Jeſuß dawa.
Hladajcźe, poſkajcźe:
Cźaßne wſcho tu ſhinje,
Sswět ßo junu minje!

Lubo tón ßwět njemějcźe,
Boha ßwěru proſchcźe!
Wón nam pomhacź ſamóże,
W wutrobje joh' noſchcźe!
Naſchu ſahnacź móże,
Boża móz hrěchow nóz
Scźinicź dźěcźi Boże!

Lubo tón ßwět njemějcźe,
Pſchetoż to je ſtraſchne!
Sły lóſcht, cźěło kſchiżujcźe,
Kiž je hižo braſchne! —
Njej' ßo kak, ſchtóż je wſak
Pſchah toh' kſchiża na ßo,
Cźeſcź dał Bohu ſaßo!

Lubo tón ßwět njemějcźe
Wěrjazy, ach , ženje! —
We dobrym ßo prózujcźe,
S Bohom ſjednocźeni!
Budźcźe wſchak prawje tak!
Schtóż tu luboſcź ßnje,
W njebju luboſcź žněje!

Lubo tón ßwět njemějcźe
Bóh ßwět budźe ßudźicź!
Kubła ßebi hromadźcźe,
Kiž ßo njem'ża ſhubicź.

We Bosy bohaty
Wnjebju budże wyskacź,
Skym ßo w heli styskacź!

Lubo tón ßwět njemějcże
Lubo mějcże Boha!
Wasche ßwětko pokažcże,
Kotreż macże s Boha!
Wjeßele na wěcżne
Bóh tym ßwojim dawa!
Bóh je nascha skała! J. W.

Ambrosiuß, Khrysostomuß, Auguſtin.

(Pokracżowanje.

3. Auguſtin běsche 13 lět młódschi hacż Ambrosius a ßyn póhanskeho romskeho wyschka runje każ Ambrosius a Khrysostomus. Spodźiwne, so cżile tsjo biskopojo tamnych cżaßow, kotsiż ßu bamżow pschetrjechili każ Luther, ßu runje romskich wyschkow sa nanow měli! Auguſtin ßo 13. nasymnika 353 w Thagascże w Numidiskej (w Afriży) narodźi. Nan rěkasche Patrizius, dekurio tam. Macż rěkasche Monnica a běsche kschcżena kschesczijanka a jara pobożna. Auguſtinowe zyke żiwjenje je nam dospołnje znate s jeho kraßneje knihe „Wusnacża“ (Confessiones) a s knihe „Auguſtinowe żiwjenje“ wot jeho towarscha Poßidija. Tamne wusnacża ßu sprawne modlitwy psched wschehowědomnym Bohom. Hdże je cżłowjek, kotremuż mózemy tak hłuboko do wutroby pohladacź, każ Auguſtinej, cżitajo, schto wón jako kschesczijan wusnawa, spominajo na ßwoje póhanske lěta? Jeho zyke żiwjenje je se tamnej nam wschitkim znatej modlitwu na 1. stawje jeho wusnacżow s krótka a tola jaßnje wosnamjenjene: „Ty ßy naß k ßebi stworił, nascha wutroba je njespokojna, doniż njewotpocżuje w tebi.“ Hnujaze je wożebje, kak wón ßwoju macź, jejnu luboscź a staroscź sa njeho, wopißuje. Macź ßo njemało prózowasche, ßwojeho wobdarjeneho ßyna, kiż ßo wě pola póhanskich wucżerjow srěcżniwoscź studowasche, wot hordoscże ßwětneje mudroscże a wot lohkeje myßle k wěrjazemu a ponižnemu żiwjenju wodźicź. Ras biskopej skorżesche, so drje budże jeje ßyn shubjeny; proschesche biskopa s wjele ßylsami, so by ßo wo młodeho cżłowjeka prózował. „Ssyn tajkichle ßylsow njemóże shubjeny bycź“, prajesche troschtujo biskop.

So pak młody Auguſtin zyle w hrěchach shubjeny njebě, sche, to spósnajemy s toho, so je 13 lět jenej żónskej ßwěrny był a so ßwojeho ßyna Adeodatus, to je „Wot Boha daty“, mjenowa a jeho ßwěru wocżehnjesche. Tak też posdźisscho ßo ßyn s nanom wukschcżi. Auguſtin bě wjazy lět s wucżerjom srěcżniwoscże w Khartagowje a pißasche knihi „Wo rjanym a pschistojnym“, potajkim dobreho wopschijecża. Tele knihi pak sdźerżane njeßu.

Jara je ßo Auguſtin toho kał, so je ßwojej macżeri do Roma cżeknył, mjes tym so ßo tale duschna macź k Bohu modlesche, so by jej ßyna wostajił. Macź ßo jara starasche, hacż ßyn we wulkim měscże do skażenja njesapadnje. Auguſtin pak je w Romje jako wucżeŕ k cżesczi pschischoł. Wyßoki sastojnik tam jeho l. 384 do Mailanda poruczi a to bě najważnischi pucź sa Auguſtinowe zyke żiwjenje. Pschetoż w Mailandże biskopa Ambrosia sesna. Najprjedy jeho srěcżniwoscź, potom pak też jeho wěru pytasche. Nawukny bibliju luboważ, a sastupi do katechumenow. Też jeho macź do Mailanda pschińdże. Kajku radoscź je měła, hdyż w lěcże 387 Ambrosius jejneho ßyna s Adeodatom wukschcżi! Bórsy na to ßo Auguſtin do Afriki nastaji; jeho macź pak jemu wumrě w pschistawje Ostium. (Pokracżowanje.)

Dźeń 10. novembra.

„Wěrno je, pobożny mnich ßym był, a ja ßym s tajkej krutoscżu mojemu wustawej (Orden) służił, so ßměm prajicź: Jeliso je hdy mnich s mnichowanjom (Möncherei) do njebjes pschischoł, chzył też ja tam pschińcź. To budźeja mi wobßwědcżicź wschitzy moji towarschojo s klóschtra, kotsiż ßu mje znali; pschetoż ja bych ßo, by-li to dleje trało, do ßmjercże martrował se symu, strażowanjom, modlenjom a s druhim dźełom!“ Tak ßwědczi nasch reformator Luther. Toho dopomńmy ßo pschezo saßo, tak też s nowa nětkle, hdyż ßwjecżimy jeho narodny dźeń a narodny dźeń nascheje evangelskeje zyrkwje a wjeßelimy ßo, so nam Bóh Wótz saßo w Lutherowej reformaziji pokasa tón runy a prawy pucź do njebjeskeho doma. Wěrne budże pak to wjeßele hakle, hdyż to nětk też se skutkom a s wutrobu ßmy evangelszy. Hdyż to njejßmy, sjebamy ßo, każ ßo Luther jako mnich sjeba.

Zyrkej a ſtat.

Dźeń 23. novembra seńdże ßo Saksa krajna synoda znowa, so by dale wuradźowała. Jeje dźełko je na tsi njedźele wotměrjene a je wulzy ważne. Jedna ßo to wo dźělenju stata a zyrkwje, wo znowasarjadowanju w Łużizy a dr. Wono pónźe pschi tym potajkim też wo to, kelko superintendenturow nascha Łużiza dostanje a hacż ßerbsko-němske woßady budźa sjednocżene do jeneje superintendentury pod superintendentom, kotryż je ßerbskeje rěcże mózny. —

Wjednik a pschedßyda towarstwow evangelsko-lutherskeje mużskeje młodźiny, farar Vollrath Müller, je Saksku wopuschcżił a do farskeho sastojnstwa w Gütersloh sastupił. Na jeho městno bu sa wjednika nascheje mużskeje młodźiny powołany farar Hiecke se znutskowneho mißionstwa w Drjeźdźanach. Njech ßo jemu poradźi, hischcże wjazy młodźiny shromadźicź pod khorhoj Jesuża! —

Se **Syriſkeje** pschikhadźeja nastróżaze powěscże, woßebje s Damaskusa, nam s biblije derje znateho města. Franzowsojo ßu po powěscżach dołho do tutoho města, w kotrymż je wjele kulturnych dopomnjeńkow a drohotnoscżow, s kanonami tsěleli a wjele schkody naczinili mjes ludźimi a hewak. Chzemy ßo nadźijecź, so schkoda njeje tak wulka, każ je to nětkole ßkyschecź a woßebje, so wojowanje a kónzowanje bórsy sastanje! Po ßo pokasowazych znamjenjach hrosy strach, so se wscheho toho tam nastanje wojowanje mohamedanow pchecżiwo kschesczijanam. A kschesczijanow krwě ßu tam hižo rěki roslate, tam w tutych kónczinach Asiskeje.

Japanska ma po najnowischim ludliczenju s lěta 1924 na 59 138 900 wobydlerjow. Mjes tutymi je 254 591 kschesczijanow, a to 119 367 protestantow, 75 251 romskokatolskich a 14 620 prawowěrnych.

Cżaß je hnada.

(Kónz.)

Farar wsa saßo ßwoju bibliju, so by dale dźěkał. Wocżiniwschi bibliju, s myßlemi pschezo hischcże pola Davita, ßo nadobo na wocżinjene městno dohlada; tam stejesche: „Schtoż Bóh je wucżiscżił, to tebi njebudź gmejnske.“ Jap. sk. 10, 15. — Njebě tole wotmołwa na praschenje, kotreż jeho runje nadběhowasche? Bóh bě ßebi toho njecżisteho wu-

cžišcžik, a nětko by wón chžył jeho na bok storcžicź, dokelž bě pšche gmejnski ša zyrkwinski hamt?

Tak žebi rosmyślujo žedźeše farař khwilku; potom stany, so by k Davitej schoł.

Poł hodźiny posdźišcho běšche Davit po prawje a porjedźe swónk, měchipacźeŕ a tótka małeje woždy.

Tute šastojnšstwań njesadźewachu, so měješche hischcźe wjele cžaža žam ša žebje. Tola, też tutón wutrjebacź, nawukny. Wjašaše khoschcža, kotreż dźěcži potom pšchedawachu.

Davitowe dźěło bě też, cžažnik na wěži nacžahowacź. Cžažnik pak běšche jara stary a njeńdźeše s cžažom wjazy tak prawje žobu. To cžinješche Davitej wjele staroscžow. S woknom jstwicžki móžeše cžažnik widźecź; tuž tam pschi žwjatoku husto steješe, hladajo tam horje, hdźež bě tuto dźěcžo jeho hamta, kotreż jemu telko staroscžow cžinješche. Pschi tym žo też dohlada, so bě wokoło zyšernika napišmo; jo cžitajo, žebi wucžita: „Kak khwata cžaž! — Ssy ty hotowy na wěcžny kwaž?"

Wot toho dnja hladašche husto horje k cžažnikej, mjenje cžažnika cžažnika braschnoscže dla, wjele bóle tutych žkowow dla. Hłuboko sdychowašche, hdyž žo pschi tym dopomni, so je na tym był, žebi žamowólnje pschikrótschicź cžaž pschihotowanja ša wěcžnoscź. Ha, zyle wěscže, Davit bě wulku krocžel doprědka scžinił, bě spósnał a wědźeše nětk, so je cžaž hnada! Po n. K. W.

Wschelke s bliska a s daloka.

„Sserbska prědarska konferenza schromadźi žo pónđźelu, 23. novembra dop. ¾10 hodź. w Sserbskim Domje k ważnym wuradźowanjam. Wocžakuje žo, so wschitzy duchowni pschińdu. — Popołdnju je němska konferenza, na kotrejž farař Lic. Braeunlich se Sulzy wo evangelskim swjasku poręcži. Tuž niz 30. novembra!

Adventistiska sekta „Ernste Bibelforscher" bě ša tutu nasymu wěschcźiła wulke podeńdźenja w pschirodźe a do zyła we žwěcže. Jeje knižka „Milijony nětkle žiwych cžłowjekow žmjercže njewopta", bu tola s wulkej prózu rosschěrjena, a schtož w njej pschipowjedane, je drje hischcže w jich wjele pomjatku. Tola nětk, hdyž nasyma tu, kotraž dyrbjesche to dopjelnjenje pschinjesćź, je tajke profetiske pschipowjedanje wotmjelknyło; sda žo, so žu sabyli, schtož wěschcžachu. Ale my njeżměmy to sabycź, so žu tajkeho wěschcźili, so žu pschipowjedali ša wěrne, schtož też jim Bóh tón Knjes njeje sjewił, schtož też jim dyrbi potajene wostacź. My dyrbimy žebi tutu nasymu nimo druhich cžažow, kaž lěta 1848, ša žwědka skhowacź pschecźiwo cžłowjekam, kiž chzeja wjedźecź, schtož Boże žłowo nam nochze sjewicź, a s dobom ša pominarja, kotreż wschě lohko wěrjaze a sawjedźene wutroby pomina, wostacź pschi cžistym žłowje Božim a žo wostajicź tajkeho mudrowanja.

S **Wukrancžiz,** (saposdźene). Pónđźelu, 26. oktobra swonjachu swony nascheho Božeho doma a jich swonjenje bě srudne žarowanje; pschipowjedachu, so bě žo Bohu tomu Knjesej spodobało, jeneho s naschich najlěpschich, kajkichž je jich jeno mało, s tuteje cžažnoscže wotwołacź, nascheho lubeho žobubratra Jana Schěžu, wumjeńkarja w Hornim Hbjelsku. Jan Schěža bě dozpił rjane lěta, 70, a je wótzow wěrje a ręcži žwěru dźerżał, hacž runje też jeho njeje pschepuschcźiło horjo ani staroscź. Kóždu lubu njedźelu dźěše se žwojej žwójbu do Wukrancžiz kemschi. Jako my žanych serbskich Božich žłużbow wjazy njemějachmy, dźerżeše nam kóždu druhu njedźelu serbsku Božu žłużbu s cžitanjom, doniž jeho staroba njenusowaše, położicź tutu žłużbu, kotruž s wutrobnej luboscžu Sserbam k žohnowanju a Bohu k cžesczi sastawaše, do žwěrneju rukow druheho a młódscheho. Jan Schěža njepodpěrowaše jeno rad s radu a s pomozu, staraše žo też žwěru wo sbožo dusche bliżscheho, so by ju dowjedł k jehnjecžu. So bě powschitkownje lubowany, ša to žwědcži to, so žo zyła wokolina jeho schtwórtk, 29. oktobra, na poślednim pucžu pschewodźeše; bě tola też lětdźežatki dołho Hbjelscžanskej gmejnje w jeje sastojnstwach žwěru žłużił. My shubimy s nim muža, kotrehoż budźemy s cžeścžowanjom wopominacź. Jeho pobožnoscź a jeho dowěru na Boha, kotrejž jemu też to cžežke lózke cžinjeschtej, a kotrejž stej jeho žwójbje se žohnowanjom, budźtej nam s pschikładom! My wołamy ša nim: „Měj nutrny džak!" a „Wotpocžuj w měrje!" J. S.

Sa hody a druhe składnoscže budź tu dopomnjene na knižzy: „Wotrocžk" a „Bjes Boha na žwěcže". W nimaj macže tamnej w „Pomhaj Bóh" wosjewjenej powjedancžzy, kotrejž stej žo jich wjele jara spodobałej; knižzy stej pěknje wuhotowanej a pschinjeżetej też wschě do powjedancžkow žłuschaze wobrasy. Dostanjecže wobej ša tuni pjenjes w Ssmolerjez knihańni.

W Budyšchinje setkach žo se starym dobrym snatym. „Pschedźenak" je jeho mjeno. Bě žo nastajił na pucź do serbskich woždow a wžow, so by žebi saža na lěto bydlenje a pschebytk wobstarał, we wschěch domach, w kotrychž žo hischcže serbska ręcź ręcži, w kotrychž hischcže schtó serbski. Pschecźeł „Pschedźenak" — abo chzesch-li ras saža, so to njesabudźesch, jeho zyłe mjeno žłyschecź, „Pschedźenak, Protyka ša Sserbow" je hischcže tajki, kajkehoż masch jeho na wobrasu, jenoż žwój swonkowny wobras je pschebarbił, tak so mi to hnydom nadpadny. Ale to swonkne njeje to najważnische; to je to snutskowne. A na žwojich snutskownych darach a kubłach je wón jara bohaty, woboje s tym, schtoż cži ša cžitanje a s tym, schtoż cži ša wobhładowanje žobupschinjeże. A to wschak hinak bycź njemóże, hdyž je to žwěrny a horliwy a woporniwy Sserb — k. profeżor Otta Wicźas-Stollbergski, — kotryž je jemu wuhotowanje wobstarał. Wobrasow najnowschich ma zyłu žep, a žu rjane a k tomu nastawki a powjedancžka a róncžka a wscho to, schtoż Sserb hewak w žwojej protyzy pyta. — Tole snajmjeńscha chzych dźeńża hižo wschěm Sserbam sdźělicź wo tutym starym snatym, so by wón ša nowe lěto pola wschěch žwojich snatych a nimo toho pola nowych pschecźelow pschebytka namakał. Tuž žo njekomdźcže, jeho witacź žebi do domu ša lěto 1926!

Listowanje:

J. S. w B. Sso dźakujo ša list, proschu, so byschcže žo też dale žobu ša nasche „Pomhaj Bóh" starał, woženbje ša to, so by žo woženbje tam cžitało, hdźež porjadnych serbskich Božich žłużbow wjazy njeje abo do zyła žanych. Tola też wschudźom druhdźe chze „Pomhaj Bóh" bycź witany. —

J. V. w Ž. Wasch list mje woženbje swjeżeli. Schtoż móżne, žo stanje. Njech tuž nasche „Pomhaj Bóh" samóże, žmjertnu njedźelu jich wjele tróschtowacź s Božim žłowom a se žwědcženjom wo jutrnej krażnoscźi nascheje kschescźijanskeje wěry, a też wschěch dopomnicź na to, so wschitzy wumręcź dyrbimy, so bychmy mudri, so bychmy sbóżni byli! —

P. M. w K. ša žmjertnu njedźelu. — Lic. M. w B. ša 1. adventa. — Wschě pschinoschki ša žmjertnu njedźelu maja žo do Nożacźiz póżłacź.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Nożacźizach.

Czisło 47. **Pomhaj Bóh!** Litnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dżeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. P

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyschin 22. novembra 1925 Bautzen

Czischcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihańje sp. druźst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadża kóždu sobotu a płaći běrtlětnje 78 stotych pjenjezkow.

Smjertna njedźela.

Jesuß Khrystuß strowi: „Měr wam wostaju, swój měr wam dawam. Ja njedawam wam, jako swět dawa. Wascha wutroba so njestróżej ani so njestrachuj!“ Hamtń. — Jan. 14 27.

Jana 11, 25—29.

Jesuß praji k Marcje: „Ja sym to horjestawanje a to žiwjenje; schtóż do mnje wěri, budże žiwy, hacź wón runje wumrěje. A schtóż je žiwy a wěri do mnje, tón nihdy njewumrěje. Wěrisch ty to?“ Wona praji k njemu: „Knjeże, haj, ja wěrju, so ty sy Khrystuß, tón syn Boži, kiž je na swět pschischoł.“ A jako wona to běsche wurěczała, woteńdże wona a sawoła swoju sotru Marju potajnje a dżesche k njej mjelczo: „Tón mischtr je tudy a woła tebje!“ Ta sama, jako wona to słyschesche stanu wona a pschińdże k njemu.

Wot rowa je pschischła Marta a je setkała Jesuża. A Jesuß Khrystuß sam bě duzy k rowu, duzy k rowu Lazara — a duzy k rowu swojemu. So bychmy my tola też tak duzy wot rowa setkali Jesuża! So to bychmy! My bychmy troschta a měra namakali pschi rowach na kerchowach a pschi pomnikach padnjenych; my njebychmy płakali njetroschtni wo to, schtoż tam w rowje leži, a bynjež to by row najlubscheho! Ně, to njebychmy, pschetoż hlaj, Jesuß Khrystuß też duzy k tutomu rowej! A my njebychmy tschepotali psched swojim rowom a psched blědej smjercźu! Ně, Jesuß Khrystuß bě duzy k rowej swojemu a je psches swój row, tón sawodźěwany a saso wotewrjeny, schoł a smjercźi móz prjecź wšak, žiwjenje pak a njesachodnosć na swětło pschinjeßł! A tak, wy lubi, kiž wy duzy wot rowow a duzy k rowej swojemu, je Jesuß Khrystuß dźenża duzy psches nasche wosady, psches nasche kerchowy, psches nasche Boże domy, psches nasche swójbne domy, haj Jesuß Khrystuß je srjedża mjes nami! Pschetoż jako kschesćijenjo, a to rěka jako Khrystußowi, swjećimy tola tutón dźeń! Tuż pójmy pak nětko też wschitzy, so bychmy so s nim setkali, so bychmy jeho wobsbožazu bliskosć sacźuli a sebi wěsćźi byli jeje a so radowali w njej! A to niz my sami! Ně, Marta woteńdże a dźěsche po sotru a rjekny k njej: „Tón mischtr je tudy a woła tebje!“ Tak też my dźimy a prajmy wschěm, kiž dżenża njepschińdżechu k nutrnosćźi a do Božeho doma, njech to njemóżachu abo njech

to nochzychu, ßamo dźenßa nochzychu, a wołajmy jich a prajmy jim: „Tón mischtr je tudy a woła tebje!“ Hdyž my to tak cźinimy a hdyž to też woni pschińdu hnydom kaž Marja, potom njeje to dźenßa dźeń morwych ale dźeń żiwych, a potom to niz dźenßa dźeń ßmjerčče a sdychowanja ale dźeń żiwjenja a wjeßelenja! Tuž:

Dźenßa, ßmjertnu njedźelu, pschi rowach błysch, cźłowječe: „Tón mischtr je tudy a woła tebje!“

K tomu s teksta: 1. to praschenje: „Wěrisch ty to?“ a 2. to wotmołwjenje: „Knježe, haj, ja wěrju!“

3. s biblije to wulke kschesćijanske hamjeń: „Ssmjercź je pożrjeta do dobycźa! Bohu budź dźak, kiž nam to dobycźe dawa.

My ßo modlimy: Knježe Jesu, duzy wot rowowlubycha duzy krowejßwojemucźeprosßemywotojene: spožcź, sobychmybylinamakani żiwi, żiwi tu w żiwej wěrje do tebje a żiwi junu tam w sbóżnej wěcźnosćźi pschi tebi! Hamjeń.

Dźenßa, ßmjertnunjedźelu, pschirowach błysch, cźłowjecźe: „Tón mischtr je tudy a woła tebje!“ Ssy ty runy Mariji, kotraž pschińdże hnydom, wušłychawschi tutu powěsćź, kotraž khwata, njech też s wupłakanymaj wóczkomaj, njech też w drascźe żelenja, k mischtrej, k tomu mischtrej, kotryž njebě — so to tak po cźłowjeku rěczu — njebě pschischoł k bratrej ani ke khorołożu ani na pschewodźenje? Wěsch ty, so je Knjes a mischtr tu, tón stanjeny a żiwy Jesuß Khrystuß, tudy mjes nami, kiž my wopominamy semrětych a padnjenych, kiž stejimy pschi rowach a pomnikach, kiž ßo dopominamy ßwojeje ßmjercźe a ßwojeho rowa? Wěsch ty to? A

1. Wěrisch ty to? So ßu cźi jeni wumrěli tu domach, cźi drusy na bitwischćźach, to ty wěsch a wěrisch, byrnjež to nochzył wěricź a wjedźecź. Ty wěrisch też, — njech ßnadź ßebi też rad na to njemyßlisch! — so dyrbisch ßam wumrěcź. Abo praj, do sabłudźeneje, wot sektirarjow saßlepjeneje ßyły tych tola njeßłuschesch, kotsiž měnja, so milijony nětkle żiwych cźłowjekow ßmjercźe njewoptaja? By tola tuta nasyma, sa kotruž telko wěschćźachu a lubjachu, sjewicź dyrbjała, so ßu ßo niz jeno cźi tamni ras saßo sjebali, ale też ty! Ně, wěsch a wěrisch ty, so wumrěcźe a ßmjercź nicžo dale njeje hacž něhdźe to, schtož twój narod bě? Jako ßo ty narodźi, bu to, schtož ty ßy, t. r. twoja duscha, cźłowjek, stupiwschi s duchowneho raja do cźłowjeskeho kraja. Hdyž wumrějesch, ßlecźeschßo saßo ty, t. r. twoja njeßmjertna duscha, cźělnu sachodnu drastu tuteje semje, t. r. to cźěło, a stupisch saßo do duschow raja. — Wěrisch a wěsch ty, so ßy ty na tuto dróhowanje po tutej semi póßłany, so by ßo tu wupruhował tak podobnje kaž Hadam a Jěva w paradisu, hacž chzesch bycź a wostacź dźěcźo duchowneho, Božeho raja abo hacž chzesch, dźěłajo a wikujo jenoż se seńskim, pschedacź a pscheradźicź ßwoju njeßmjertnu duschu, t. r. ßebje ßameho, a ju pschewostajicź tomu seńskemu a tuž tomu skemu, kotryž to seńske a sachodne wužiwa sa to, so by kupował a dobywał dusche sa ßwój raj cźěmnosćźe? A wěrisch ty, so je bójska wótzowska luboscź, widźo tych cźłowjekow ßłaboscź a lěnjoscź, ßmjercź a sahubu, ßama do cźłowjeskeho schtalta stupiła, so je ßama pobyła w ßmjercźi a rowje a so je w duschow raju wotewrika saßo pucź a wrota k Wótzej wrócźo do domu? A wěrisch ty, so też nětkle hischcźe tuta Bójska luboscź po ßwěcźe wokoło khodźi a chze namakacź cźłowjekow, tebje, kaž Marthu a Mariju namaka? Hlaj a ßłysch, kaž tam, tak tu Jesuß Khrystuß praji: „Ja ßym to horjestawanje a żiwjenje! Schtóž do mnje wěri, budźe żiwy hacž wón runje wumrěje! A schtóž je żiwy a wěri do mnje, tón nihdy njewumrěje!“ A wón ßo też tu prascha kaž tam: „Wěrisch ty to?“

Wěrisch ty to, so, schtóž do njeho wěri, budźe żiwy, hacž runje wumrěje? T. r. ßy ty we wěrnej kschesćźijanskej wěrje tak sjednocźeny se ßwojim Sbóżnikom a cźujesch nětkle tak tu wobsbożazu bliskoscź stanjeneho Knjesa Jesußa, so ßo wěsch w jeho rukomaj wukhowany psched wschěm złym, też psched ßmjercźu? Wěsch ty, so ty, hdyž mrějesch, dźesch s nim jenoż pschez jene wrota do noweho bycza, żiwjenja, so budźesch żiwy, hacž runje wumrějesch? A wěrisch ty też, so, „schtóž je żiwy a wěri do njeho, nihdy njewumrěje?“ To njerěka, so milijony nětkle żiwych cźłowjekow njewumrěja, ně, to rěka, so ty njewumrějesch, so ty njebudźesch se ßmjercźu saniczeny na wěcźnje do niczeho, kaž to ßwětni a semszy cźłowjekojo praja, ßebi pschiwołajo: „Jěs a pij, luba duscha, pschetoż jutsje ßmy morwi, jutsje ßmy niczo.“? Ty njewumrějesch, to rěka, so ty, so twoja njeßmjertna duscha njebudźe spacź dokhi morwy spar hacž k poßlednjemu ßudej, kaž to sektirarjo praja; ně żiwa wona póńdże do druheho żiwjenja a budźe żiwa a dóstanje w ßudźenju krónu wěry, krónu wěcźneho żiwjenja. Tole wscho pak budźe jenoż tak, hdyž ty wěrisch, hdyž ty s Jesußom Khrystußom tu sjednocźeny w żiwej wěrje! Tuž tak: wěrisch ty? Wusnawasch ty se ßłowom, s wutrobu, se skutkom, s zykym żiwjenjom pschi khorołożach, pschi rowach, pschi pomnikach: „Haj, ja wěrju, so Jesus Khrystuß je to horjestawanje a żiwjenje! Ja wěrju, so budu żiwy, hdyž do njeho wěrju, njech też wumrěju! Ja wěrju, so, hdyž żiwy ßym a wěrju do njeho, nihdy njewumru!“?

2. „Knježe, haj, ja wěrju!“ wotmołwi Marta, a tola bě runje wot rowa jenicźkeho bratra pschischła. „Knježe, haj, ja wěrju!“ rjekny Marta tomu, kotryž bě tak někotremu khoremu pomhał, kotryž pak njebě pschischoł pomhacź bratrej ale bě ju a bratra a ßotru ßamych wostajił w najstyńischich hodźinach. Njedyrbjesche to Marta morkotacź se Židami: „Druhim je pomhał ale tutomu niz!“! Ně, Marta wusnawa: „Ja wěrju, so ty ßy Khrystuß, tón ßyn Boži, kiž je na ßwět pschischoł!“

A ty? Ssłysch: „Tón mischtr je tudy a woła tebje,“ twoju ßwójbu, twoju wożadu, twój zyły lud. A schto wotmołwisch, schto cźinisch? Dyrbimy ßamo w tutym tajkim cźażu wotmolwicź: Bóh tón Knjes hnadnje domach pyta nasch lud! Nasch lud a kschesćźijenjo běchu sabyli, sa cźo tu ßu na tutej semi. Tuž Bóh tón Knjes sawoła a pokasa: „Hlajcźe tola, schto to wscho je: pjenjesy a kubło, wójsko a ßylnoscź, bohatstwo a sbożo! Niczo to njeje, wy cźłowjeske dźěłacźi, schtoż mohło njeßmjertnu duschu wobsbożicź! A hdyž Bóh tón Knjes, wschemu seńskemu dawa spadowacź nětkle bóle a bóle do hłubiny, chze nam pokasacź hłubinu, do kotrejež cźłowjek s duschu sapadnje, hdyž Boha wopuschcźi; duscha sapadnje do hłubiny, kotraž rěka: „Żiwa bycź we wěcźnej sdalenosćźi wot Boha.“ — Haj, Bóh hnadnje domach pyta naß a nasch lud; to spósnajemy też na tym, so nětkle pschikhadźeja, kaž je prajene, wjelki we wowcźej drascźe a ßwěta mudri a wopacźni profetojo a budźa lud s liwkoscźe a skoduchowneje lěnjoscźe; mjes nimi je jena sekta wěschcźiła runje sa tute nasymske dny 1925 wulke pschewroty a saßopschiń-

dźenje Abrahama a druhich profetow a nowu semju. A tuta nasyma ßwědczi nětko pschecźiwo jich cźłowiskej mudrosczi! To spósnaje lud, kiž bu sbudźeny, abo móże tola tole spónacź, kaž to druhe wscho, schtoż cźlowjekow jebje, a móże, tole spósnawschi, pytacź prawe, dobre pucźe. Tak też tute dźiwne pucźe dobre pucźe, a tak tuto domachpytanje jene pytanje k sbožu a sbóżnosczi. Dawa ßo nasch lud namakacź? Dasch ßo ty namakacź? Marta skoži ruku k wutrobje a rjekny: „Knjeże, haj, ja wěrju!“ A ty? Martu je Jesuß Khrystuß wjedł k wotewrjenemu rowej a je jej na jeje wusnacźe tam prajił tak ßwoje bójske hamjeń: haj, haj, to je sawěsczże wěrno, ja ßym ziweho Boha Ssyn a ßym psichoł, so bych ßmjercźi móz wsał a wotewrił wam wschěm wrota žiwjenja, skotrymiž sańduk Wótzej do domu cźi, kiž tu na semi so mnu duzy we wutrobnej wěrje; pschetoż wono je tak a wy móżecźe pschi rowach tych waschich wyskacź:

3. „Ssmjercź je póžrěta do dobycźa! Bohu budź dźak, kiž nam to dobycźe daw a psches naschcheho Knjesa Jesom Khrysta!“ Wěsch, kak tole wulke a potajne něhdźe je? Hlaj, rubježnaj rycźerjej, s mjenom Ssmjercź a Cźert, běschtaj rubikoj rjanu, cźistu knježnu a ju cźißnyłoj do twjerdeho hrodu na lutych skaliskach. Durje sesamkaschtaj s wulkim kluczom, kotryž mějeschtaj pschezo pschi ßebi. Tuž pchińdźe młody rjany rycźeŕ a wojowasche s nimaj a pschewinu jeju, njech też po horzym, krwawnym bědźenju. Klucz, jón rubježnikomaj wotewsawschi, póßła s běłym hołbjom do skalneho hrodu a k tomu tu powjescź: „Njepschecźelej staj pschewinjenaj! Tu masch klucz! Wotamkń a pój, ßy ßwobodna!“ — Tak daloko tuto pschirunowaze powjedańczko! Kak wono dale dźe, to prajicź, je twoja wěz! Praj je ta běła, cźista knježna wěrika tutej powěsczi a je wumóżerjej napschecźiwo schka? T. r. je twoja duscha wěrika, ßy ty wěrił a ßy ßo Jesom Khrystej, tomu kschižowanemu a stanjenemu, dał sa cźaßnosczź a sa wěcźnosczź? Abo je wona tak tórna była, so je, hacźrunje rubježnikaj pschewinjenaj, w jatbje a jastwje wostała, so njeje klucz wumóżenja wsała s woběmaj rukomaj wěry a so njeje wotamknyła? Abo kak je było? Schto ßy ty to cźinił? Schto cźinisch ty to dźenßa? Spěwasch wschědnje a spěwasch dźenßa pschi rowach a wójnskich pomnikach: Ssmjercź je póžrěta do dobycźa! Bohu budź dźak psches naschcheho Knjesa Jesuża Khrystuża? Prajisch ßebi a druhim k troschtej pschi rowje najlubscheho, najlubscheje: „Ssmjercź je ju precź wsała, ale je ju Khrystußej dała!“? A ßy nětkle tak we wěrje s Jesußom Khrystußom sawjasany, so prajisch, duzy k ßwojemu rowej: „Ssmjercź, njech pschińdźesch, ke Khrystußej mje powjedźesch, k Wótzej do domu mje dowjedźesch!“?

Ssmjertna njedźela, dźeń semrětych, niz morwych! Jesuß Khrystuß duzy k rowam, duzy k wutrobam! Hlaj a ßkysch, tebi pschi woła tuteho dnja ßkowo: „Tón mischtr je tudy a woła tebje!“ Schto wotmolwi twój rót, schto twoje žiwjenje, schto twoja duscha? Schto? Wotmolwicź jomu dyrbisch! Abo schto chzył to potom wotmolwicź a cźinicź, hdyž ßmjercź pschińdźe a woła: „Pój!“ Tuž, se žiwjenjom a ßkowom wobßwědcź dźenßa, nětkle, so žiwy ßy s Jesußom tu, a wotmolw, hladajo na cźaßnosczź a wěcźnosczź jemu:

„Haj, wsmi ty ruzy mojej
A wjedź mje ßam,
Hacź ja do ruki twojej
Tu duschu dam!
Ssam njepocźahnu ženje
Niz krocźałki!
Hdźeż ßwěra twoja cźehnje,
Mje ßobu wsmi!“

Hamjeń.

Kak pschi rowje tu płacźe holicźo!
Wěsch, schto jom' wutrobu tak srudźiło?

Tutón wobras, kotryž Rudolf Schäfer s woprědka shotowi k spěwej “Ssón“, móże a chze dźenßa, ßmjertnu njedźelu, prědowacź k wutrobam jich wjele. Też tebi!

Měnisch ßnadź, so karan twojeho sboża rosbity a wscho sbožo shubjene, dokelž dyrbisch pschi rowje lubeho płakacź horze ßylsy? Hlaj kschiž tu! A tón, kiž na kschižu wißał, praji dźenßa tebi, kiž ty pschi rowje płakasch, s kschiża dele ßo sa tebje starajo: „Hlaj to tón, kiž tebje lubujo, ßo sa tebje stara! Tuž njeboj ßo a njepłacź njestroschtnje!“ —

Abo je ßnadź to row macźerje lubeje abo nana droheho, psched kotrymž ty płacźesch ßylsy roskacźa a pokuty, dokelž ßamowólnje a njedźakny ty, njepoßkuchajo starscheju, ßej rosbiz karan žiwjenjosboża, t. r. ßebi sniczi sbožo žiwjenja? Pschezo macźej to row! Wupłakaj ßej, schtoż njedobre, s wutroby, a potom pschimaj sa kschiž a ßo sběhaj a stawaj a khodź — ale pod kschižom! —

Abo masch ty row, s kotrehoż cźi napschecźiwo klinczi: „Ty ßy mi jón ryt, dokelž njejßy dobry był!“ a pschi kotrymž widźisch kaž rosbity karan, a rosßypane kwětki ležo rosbite a rosßypane sbožo druheho, rosbite a rosßypane s twojej winu? To shibuj kolena a ßoo kaj a płakaj, so twojeje wutroby ßylsy poßypuja row, kaž tute kwětki, doniž s tebje njeje wotpadnyło też to poßlednje ske tak, kaž tu se schtoma rósmarije padaju poßlednje kopjeńka. Potom pak stawaj k nowemu žiwjenju, — ale k žiwjenju, kotrehoż snamjo kschiž!

Kschiž a pod nim row,
To je dobry khow!
Kschiž a pod nim žiwy bycź,
To rěka: sbóżny pschewinycź!

Rowne napißma.

Pohanam bě wjeßeła nadźija wěčźneho žiwjenja ſwjet, ſcha něſchto zuſe. To wſchak też woni wjedźichu, ſo ſe ßmjercźu wſcheho kónz njeje. Ale jich wěra bě a je hiſchcźe dźenßa ſrudna pſchiwěra. Też pohanjo w naſchim ludu wjeßeku, kſcheſcźijanſku nadźiju njeſnaja. Schto ßo njewěra, kiž je zyle do tuteho ßwěta ſaryta a ponórjena, ſa wěčźnym žiwjenjom praſcha? Stare a nowe póhanſtwo nima ani jenicźkeje pruhi wjeßekeje nadźije. To mjes druhim napißma na rowy wobßwědcza. Kajkeż bě žiwjenje, tajke bě wumrěcźe, tajke je napißmo na row. Schtoż ßo na row piſche, je ſwjetſcha wothłóß teho, ſchtoż je ſa žiwjenje wutrobu napjelniło. Se Grekſkeho pohanſtwa ſnajemy wjele rownych napißmow, kiž ßu nam ſakhowane. Na rowje dźeſcźa cźitamy: „Krótke bě moje žiwjenje ... Bóh je mi jo wſak. Ja njewěm, hacź je derje abo ſlě ſo mnu cźinił.“ Abo: „Ssurowa ßmjercź, cźehodla torhnjeſch mje tak ſahe wotßal?“ — Na rowje ſchědźiwza cźitamy: „Ja ßym morwy a cźakam na tebje, kiž ty pſchi mojim rowje nimo khwataſch. Kaž mje, tak też tebje junu ßmjercź žada.“ Huſcźiſcho namaka ßo ſcźěhowaze ßłowo na rowach Grekſkich pohanow: „Wſcho je nimo. Sswój kónz je namakało wjeßele a ſrudoba. Boženje tebi, ſboże a nadźija žiwjenja. Wſcho je ſaſchło.“ Khěžor Alexander Severus je wuſnał: „Wſcho ßym ſpytał a był a niczo mi pomhało njeje.“ Khěžor Auguſtus, kotrehoż ſ narodneje hiſtorije naſcheho Sbóžnika wſchitzy, ſnajmjeńſcha po mjenje, derje ſnajemy, je ſe žiwjenja ſ tutym ßłowom ſchoł: „Keklija žiwjenja dźe ke kónzej. Ja ßym ju ſmjeńſcha derje hrał.“ Mjes Romſkimi pohanami bě na row jako rowne napißmo tuto ßłowo lubowane:

„O pój nětk, ßmjercź, ty wſchitkich boloſcźow najlěpſcha lě-
Ty ſpróznych pſchiſtawje po cźeżkich bědźenjach!“ [karka!

Hiſchcźe ſrudniſche rowne napißma nadeńdźeſch tu a tam w naſchim wěryliwkim cźaßu. W měſcźe Gotha je paleŕnja cźełkow, kaž we wjele wulkich měſtach. Pſchi paleŕni je popjelniſchcźo, w kotrymž ßo popjelnizy ſpalenych khowaja. Mjes druhimi ſtej tam dwě, kiž pornjo ßebi ſtejitej. Pſched lětami bu tam cźełko jeneje macźerje a bórſy po nim cźełko jeje dźowki ſpalene. Tak ſtejitej tam dwě cźornej popjelnizy jena pſchi druhej. W kóždej je horſtka popjeła. Tamna macź bě něhdy ſnata ſpěwarka. W měſcźe Wienje bě jara lubowana. Rad ju mjenowachu: „Wuheŕſki ßokobik.“ Jlma ſ Murſka je jeje mjeno. Tyßazy a ſaßo tyßazy ßu na jeje ſpěwy poßłuchali. Kaž we Widnje bě też w druhich najwjetſchich měſtach, w Pariſu a w Londonje huſto ſpěwała a wulke poßłuchaŕſtwa pſches ßwoje ſpěwy ſahorjała. Wſchudźe bě cźeſcźena, lubowana, požadana. Wſchitko bě ji date, ſchtoż ßwět ſamóże ſkicźicź: Cźeſcź a wukhwalene mjeno, parle a woßebne draſty. K Bożej cźeſcźi pak wona ženje ſpěwała njeje. — Tuž ßo ſta, ſo ſpěwarka ſhubi ßwój ſjany klinczazy hłóß. Bórſy wokhudny. Schto ßwět na khudeho ſpomina? Nichtó wjazy wo khudu ſpěwarku njerodźi. Tak do nuſy a hubjeńſtwa ſapadny. Bórſy bě ſapomnjena, wopuſchcźena. Jeje žadanje bě, ſo by ßo jeje cźełko ſpaliło. Srudne žiwjenje pſchi wſchěm ſwonkownym błyſchcźu! Srudna bě też ßmjercź. Schto ßu ji na jeje popjelnizu napißali?

Nětk ßokobik je woměnik,
A wocźichłe ßu jeho ſpěwy!
Do procha je ßo wobrocźił,
Hłóß jaßny, kraßny, zuni, miły!

Pſchi popjelnizy macźerje popjelniza jeje dźowki ſteji.

Też wona bě wot Boha ſ dobrymi darami wuhotowana, njebě pak w duchu wěry wocźehnjena. Bórſy po ßmjercźi ßwojeje macźerje bě też wona žiwjenja ßyta. Ssama je ßo ſajědojcźiła a je tak jako ßamomordarka pucź do wěčźnoſcźe naſtupiła. Schtó je na jeje popjelnizy napißane?

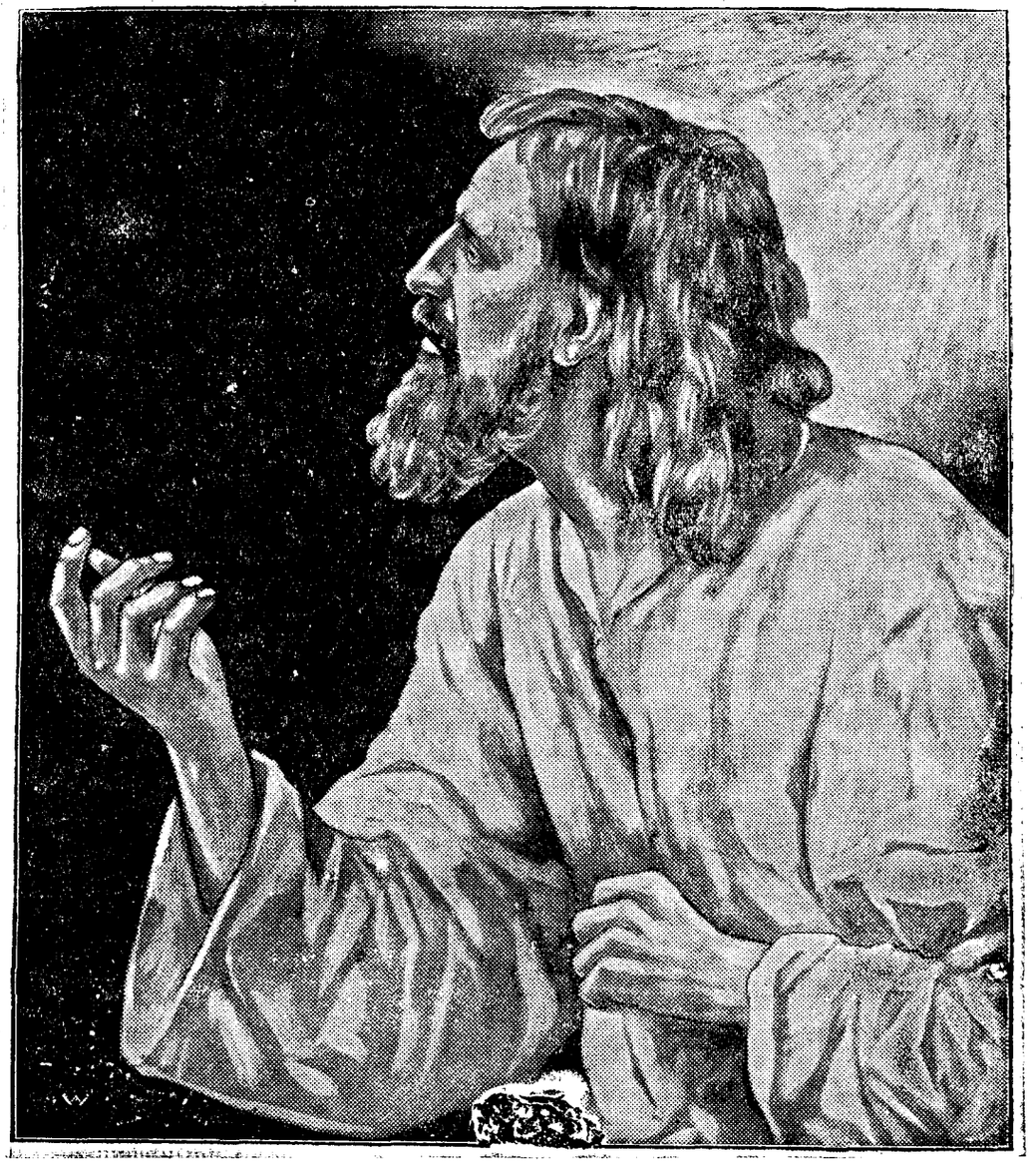
W žiwjenju ßym cźeżko wojowała
A niczo njeißym tola dobyła.
Po dróſy cźěßnjej ßym ja drohowała,
A ßmjercź je nětko moja hórka mſda.

Tak ſtejitej tam cźornej popjelnizy jena pſchi druhej. Horſtka popjeła je wſcho, ſchtoż je ſe ſyholateho błyſchcźa ßwětneho jebanſtwa ſawoſtało. Ssokobik wjazy njeſpěwa, ale ſ tuteju cźorneju popjelnizow klinczi mózny druhi hłóß, kiž pſches koſcźe a moſhy dźe, klinczi ſa wſchěch žiwych napominanje. kiž runje dźenß na njedźeli ſemrětych tamnu ſtaru Bójſku wěrnoſcź nam prěduje: „Sswět ſańdźe ſe ßwojimi žadoſcźemi!“ Žiwjenje bjes wěry do Boha w kniczomnoſcźach ßwěta je najſrudniſche žiwjenje a wumrěcźe, bjes njeho je wumrěcźe bjes troſchta a wßětka a mozy nadźije. Kak ſnutskownje bohaty pak je też najkhudſchi cźłowjek a najbědniſchi cźeŕpjeć ſe ßwojim Bohom! Kak ſbožowny wón je też, hdy by cźaß žiwjenja bity a ſazpity Lazarus był, hdyž jenoż je wěricź nawuknył do teho, kiž je ßo na kſchižu ſa naß woprował a wo kotrymž japoſchtoł Pawoł pſched wrotami ßmjercźe wyſka: „Khryſtuß je moje žiwjenje a wumrěcźe je moje dobycźe!“

Kajke natwarjaze napißma ßu prěni kſcheſcźijenjo ßwojim martrarjam wěry a ßwojim lubym ſemrětym na row napißowali! Hiſchcźe ßu nam ſdźěła tute ßłowa měra a njebjeſkeho troſchta ſakhowane. Tu žitamy: „Wón ſpi w Bosy!“ — „Wón je domoj ßwojemu Knjeſej ſchoł!“ — „Wón je žiwy!“ — Luboſne wobraſy wjeßekeje wěry namakamy na rowach prěnich kſcheſcźijanow, tak woßebje wobras dobreho paſtyrja abo ſ rowa ſtanjeneho ſbóžnika. Wohladamy hodlerja, kiž ßo k njebju ſběha ſa ſnamjo, kak duſcha po ßmjercźi ßwój wěcźny dom pyta. Lubowana bě na rowach też palma jako ſnamjo dobycźa: Ja ßym dobre bědźenje ßo bědźił. Ja ßym doběhał. Ja ßym wěru dźeržał! —

Dźenß je njedźela ſemrětych. S wěnzom w ruzy a ſe ßylſami we wóczku pytamy dźenßa wſchitzy rowy naſchich lubych. S hłubokej dźakomnoſcźu ſpominamy na ßwěrne modlitwy droheju, lubowaneju ſtarſcheju, kiž ſtaj naß Boże pucźe wucźiłoj. Spominamy na naſchich we wójnje padnjenych bratrow, kiž w zuſnych krajach tu a tam pod ßwojim drjewjanym kſchižom ßwoje cźiche, ßmjertne ſpanje ſpja. Spominamy ſe žarowanjom a tola w kſcheſcźijanſkej nadźiji na wſchěch, kiž ßu naß lubowali a ſa naß ßo woprowali. Stare a nowe rany ſaßo krawja. Wutroba žaruje. Ssylſa kapa. Dom je nam kaž próſdny, puſty. Pſchichod je nam cźěmny. O ßmjercź, mózna kralowa ſtróżelow, kelko nadźije ty ſahubiſch, kelko ſwjaſkow luboſcźe ty roswjaſujeſch! Kelko ßylnych ſepjerow ty roſłamjeſch! Kelko ſrudoby a boloſcźow ty do naſchich domow lěto wot lěta noßyſch! Schtó ſetrěwa ßylſy? Schtó poßylnja duſche? Schtó ßylni nam ßłabu wěru? Schtó ſběha naß ſ tyſchnoſcźow žiwjenja? Schtó dawa nam do bědźenjow naſcheho ſtruchłeho cźaßa nowu móz a lije njebjeſke ſměrowanje do žarowazych wutrobow?

Sskyſch ßerbſki ludo, kak ſwony dźenßa pſches luby ßerbſki kraj mózne a rjenje ſwonja! Do Božich ßwjatnizow wſchón lud wołaja. Schto ßo tam ſpěwa? Khěrluſche ßylſow a dwělowanjow? Ně!

Napominazy Khrystuß wot Gebhardta.

Hłóß: O wy wuſwolene dźěćźi.

„Dźicźe nuts!“ naſch Sbóžnik wabi,
„Dźicźe, dźicźe na mój kwaß!
Pójcźe ßem, wy ſprózni, ßłabi,
Kraßnje wokſchewicź chzu waß!“
Khwataj, luba
Jeho ßluba!
Sswět njech tórny wonka trada,
Tebje wobſbož Boža hnada!

„Dźicźe nuts pſches cźěßne wrota!“
Jeſuß ſ nowa roskaže,
Bědźeŕ połny krwě a pota,
„K žiwjenju pucź wuſki je!“
Ludo mužſki,
Na pucź wuſki
Stupaj dha we khrobłej wěrje,
Khodź po Jeſußowej cźěrje!

„Dźicźe nuts!“ o kraßne ßkowa!
Praji k nim tón ßwěrny Knjes:
„Dźicźe nuts!“ o kraßne ßkowa,
„Dźicźe nětko do njebjeß!“
Po ſrudnoſczi
K wjeßeloſczi
Dźicźe, duſche namakane,
S wěcžnej hnadu žohnowane!

Jesuß, moja nadźija a mój sbóžnik, wón je žiwy!
Moja hłowa we njebju zwój staw cźehnje sa zobu!
Schto zo tam na njedźeli semrětych prěduje? Ssmjercź a row? Sańdźenje a sanicźenje? Ně! „Hischcźe je druhi zabatny wotpocźink wostajeny Bożemu ludu.“ „Ja zym žiwy a wy budźecźe też žiwi!“

Tam b'dźe mi skhadźecź zwětko jaßne,
So potajnoscźe pósnaju
A mjenuju to zwjate, kraßne,
Schtoż k wußlědźenju njebě tu!

Wěrisch ty to? Ssu cźi tute wulke zwjate, bójske wěrnoscźe kaž skała tak wěste? Kak je twoja luba macź spěwała, wusnała, zo modliła, hdyž domoj cźehnische?

Hdyž dyrbju wotßal cźahnycź, zo njedźěl wote mnje!
Chzył k pomozy mi stanycź, hdyž zmjercź mje cźwiluje!

Budźesch ty junu też tak spěwacź móz, hdyž budźe najstysknischo cźi wokoło wutroby? Njedźela semrětych je mózna prědarka wěry. Nasch lud je s wulkeho dźěła wěru shubił. Bóh je naß wjedł psches cźežke cźaßy, so bychmy jeho saßo pytali. Na dalokim, schěrokim zwěcźe je cźlowjek najsrudnische stworjenje, hdyž wěry nima. Ale se wschěch kónzow zo njewěra do nascheho luda sadrěwa. Też kschescźijenjo zo husto wusnacźa zwojeje wěry hanibuja. Pohrjebnischcźa wo tym zwědcźa. Kelko rowow, na kotrychž žaneho kschescźijanskeho snamjenja abo schprucha wjazy njenadeńdźesch. Chzemy zebi jenicźki troscht žiwjenja a wumrěcźa rubicź dacź? Chzecźe, so zo nasche zerbske pohrjebnischcźa pohanskim pohrjebnischcźam runaja? Napißajcźe tola saßo waschim wěrjazym semrětym złowo wěry a nadźije na kschiž abo na kamjeń! —

Rad na zwojich pucźach pohrjebnischcźa wopytuju. Někotre kraßne złowo zym namakał, na kotrymž zym zo hłuboko natwarił. Njedawno nadeńdźech na rowowym kamjenju złowo: „Tutón bě też s Jesußom Nazarethskim!“ Kajke mózne zwědcźenje bě to s pobožneho žiwjenja a se sbóžneho wumrěcźa semrěteho. Wěso, wěrne dyrbi tajke złowo bycź. Schto budźeja twoji pschecźeljo, twoje dźěcźi tebi junu na row pißacź? Budźe zwědcźenje wěry abo njewěry? Budźe pschi twojej rownej hórzy saßo a saßo tamna snata, kraßna schtucźka s naschich zerbskich spěwarskich zo dopjelnicź:

Ja horzy dźak chzu dawacź temu,
Kiž Boži pucź mi pokasa;
A so bych wotrjeknył zo skemu,
Kaž pschecźel sa ruku mje wsa?

Budźe zwědcźenje twojeho žiwjenja a nadźija a móz twojeho wumrjecźa sa twojich žarowazych lubych; też junu tamne złowo zwjateho scźenja s poßlednjeje nozy nascheho Sbóžnika: „Tutón bě też s Jesußom Nazarethskim!?“ —

Njech s cźaßom sa zwój dom zo staram,
So bych był stajnje hotowy,
A rjeknył, hdyž zo bliži k maram:
Cźiń so mnu, kaž chzesch, Knježe ty!
Mój Bożo, daj psches Khrysta krej,
So w zmjercźi so mnu derje stej'!

Domaschka w Budeštezach.

Dźělenje w cźaßu — Saßowidźenje w horjestawanju.

Hłóß: Nětk dobru nóz ja dawam.

Tu nětk zo dźělicź mamy,
Kiž běchmy hromadźe, —
Ssej ruzy sawdawamy,
Na saßowidźenje!
Ssmjercź wschitkich hrósno dźěli, —
Wschě swjaski rostorha! —
Kak zmy zo lubo měli,
Ssmjercź naß zo njeprascha!

Wscho dźělenje je cźežke,
Bjes pschecźelemi tu! —
Jo Jesuß cźini lohke,
Joh' złowa wěrnoscź zu!
Sso budźemy saß' widźecź,
W horjestawanju,
Nasch Knjes naß sechze sbudźicź
Na wulkim zudnym dnju!

O, to zu kraßne złowa,
Kiž Knjes nam na pucź da!
My stawamy saß' s rowa,
Hdyž nóz zo minyła,
Ta nóz, hdźež wschitzy jecźi,
Ssu w zmjercźe komorzy.
Dźeń zudny tón najwjetschi,
Saß' s rowa stanjemy!

My žarujemy tudy
Wo zwojich najlubschich,
W styskнej zmjertnej nusy,
W nozach najcźežschich. —
Tu je tón kraj tych zylsow, —
Kraj prózy, bědźenjow, —
Ssmjercź pschińdźe do wschěch domow,
Precź wosmje cźlowjekow!

Ssmjercź khodźi wschelke pucźe,
To, ludźo, wopomńcźe!
Da cźakacź, — pak też rucźe
Kaž błysk tu hižom je!
Ssmy młodźi abo stari,
Nasch cźaß je njewěsty!
Schtóż na Boha wscho twari,
Je mudry, hotowy!

Naß dohotuj, o Bożo,
Na jehnjecźowy kwaß!
Wschak ty zy nasche sbožo!
O njewopuschcź ty naß!
Hdyž zmy my twoje dźěcźi,
Ssmy troschtni, wježeli!
Hdyž zmy tu hischcźe w zwěcźe,
Ty rukuj nad nami! — —

Sso njerudźcże pschejara,
Wo lubych pschecźelow;
Bóh ſa wſchitkich ßo ſtara,
Je wótz wſchěch ßyrotow.
Schtóż ſ Bohom dom je dóſchoł,
Ma wěcżne wjeßele!
Je wſchemu ſtemu wuſchoł,
Kak derje temu je!

Ach porucżmy ßo Bohu!
Bóh naſch troſcht woſtanje!
A wěrmy Jeho ßkowu,
Bóh naſcha pomoz je!
Pſches cżěmny doł tej ßmjercże
Bóh ßwojich powjedże
Tam, hdźež je derjeměcże,
Pſchi nim, do wěcżnoſcże! J. W.

Ssam.

Wěſchtaj muž a žona. Muž bě ßo tak nawucżił, ſo kóżdy ras njedźelu rano, hdyž jeho pobožna mandźelſka kemſchi dźěſche, ſa njej wołaſche: „Žona, dźi a ſpěwaj tež ſ dobom měſto mje!“ Ssam pak njekhodźeſche kemſchi a njeſpěwaſche.

To dźěſche dołhe lěta tak. Tola na dobo bu to hinak! K tomu dopomha ßón, kotryž muža jara naſtróża.

Dźijeſche ßo jemu, ſo ſtaj wobaj, wón a žona, na dobo wumrěłoj; jako hromadże k wrotam njebjeßow pſchińdźeſchtaj, ſo byſchtaj ſaſtupiłoj do wěcżneho raja, ſaklincża jimaj napſchecźiwo hłóß, kotryž dźeſche: „Žona, ſaſtuṕ ty ßama! Ty dźě tola tež ſ dobom měſto muža pſchińdźeſch!“

Njekhwal ßo jutſiſcheho dnja.!

Bě to w měſcże Philadelphia w Półnóznej Amerizy. Tam mějeſch dobra kſcheſcźijanſka ßwójba wopyt. To bě młoda žónſka, kotraž ßo ßwojeho žiwjenja wjeßeleſche.

Njedźelu rano ju namołwjachu, ßobu kemſchi hicź. Wona do toho ſwoli a dźěſche ſtrowa a wjeßoła a zyle bjes ſtaroſcżow ßobu do Božeho doma. Duchowny prědowaſche khutnje a móznje wo ßłowje Sswj. pißma — Pſchißł. Sal. 27, 1—: „Njekhwal ßo toho jutſiſcheho dnja; pſchetož ty njewěſch, ſchto ßo móże dźenża ſtacź!“ Rěcżeſche wo tym, kak cżłowſke žiwjenje tola tak lohzy ſahinje, kak jara tuž to nuſne, ſo ßo k Bohu wobrocźiſch a k měrej ſ nim pſchińdźeſch. Bě to ſ jenym ßłowom woprawdże pokutne prědowanjo a nimo toho hiſchcże pſches to ſpodźiwne a naſtróżaze, ſo duchowny wupraji, ſo je pſcheßwědcżeny, ſo je tuto prědowanje ſa někoho mjes ſhromadźenymi to poßlednje.

Naſpomnjenu žónſku njebě pak prědowanje dobyło; bě ſ nim njeſpokojna, haj, žortowaſche duzy wot kemſchi wo nim a wo prědarju. Njemóżeſche jemu pſchihłoßowacź a rjekny: „Ja njewěrju, ſo ßmjercź tak njejabzy cżłowjeka hrabnje. Prědaŕ nima žane prawo, takle ßwojej woßadże prědowacź! Ja ſnajmjeńſcha chzu žiwjenje wſchěch tych, kotſiž tam w Božim domje běchu, wot nětkle na 24 hodźin ſa 5 pj. ſawěſcźicź!“

Takle a podobnje bě młoda žónſka pſchipołdnjo rěcżała; w połnozy bě cżěło!

Krótka, nadobo a ſ mozu poſtupowaza khoroſcź bě ju morika.

Cżitarjo a kemſcherjo, rospominajcże, ſchtož Biblija praji Před. Sal. 4, 17: „Wobarnuj ßwoju nohu, hdyž k Božemu domej dźeſch, a pſchińdź, ſo by poßłuchał! To je lěpje, dyžli tych błaſnow wopor; pſchetož woni njewědźa, ſchto ſke cżinja.“

„Kónz, luby cżłowcże, wopomń,
Wopomń kónz poßledni,
Sso ßwojej ßmjercże dopomń!“

Cżeſcżeni lubi Sserbja!

Ssmjertna njedźela! Tohodla naſch njedźelnik dźenża takle wuhotowany k Wam pſchikhadźa, a tohodla pſchikhadźa dźenża k Wam, kotrymž njeßmědźeſche hacž dotal kóżdu njedźelu pſchikhadźecź. Se wſchitkimi chze ßwjerźicź ßmjertnu njedźelu prawje po kſcheſcźijanſku, přědujo ſtawanje a žiwjenje w Jeſußu Khryſtußu a přědujo wumrěcże a row, kotryž pſched nami wſchěmi.

Wam, ſ kotrymiž ßo hižo ſnaje, tłóczi ßwěrnu ßerbſku ruku a ſtrowi: „Pomhaj Bóh Wam dale, kiž Wy ſo mnu hromadże duzy ſe ſtareho zyrkwinſkeho lěta do noweho, njech tež to ſtare wſa, ſchtož lube nam, njech tež to nowe pſchinjeße, ſchtožkuli chze! W Božim mjenje krocżmy wſchitzy hromadże dale do přědka, do wyßokoſcże, do wěcżnoſcże!“

A Wam druhim wſchitkim ſkicża naſch njedźelnik tež ruku dźenża, Wam pſchiwołajo: „Pomhaj Bóh Wam dźenża na tutym dnju a dale kóżdy cżaß, haj hacž do wěcżnoſcże! Kak ha, nochzemy to hromadże cżahnycź tutu dróhu, Wy a ja?“ A wón cżaka, ſo jemu nětk ruku ſawdacże a prajicże: „Witaj k nam a pſchikhadźej nětk tež k nam kóżdu njedźelu! My chzemy hromadu cżahnycź tutu dróhu, Ty a my!“

Tak to, cżeſcżeni a lubi Sserbja, dźenża je ſ tutym woßebitym cżißłom naſcheho njedźelnika, kotryž dźenża, kaž ßu to pruſke woßady namjetowałe, bywa rosdawany pſched Božimi domami a rosdźělowany do domow w Pruſkej a Sakſkej. S dalſchimi cżißłami pſchinjeße ſaßo porjadnje prědowanja a nutrnoſcże, kěrluſche, powědancźka, naſtawki, rosprawy wo „zyrkwi a ſtacże“ a ſ „bliſka a ſ daloka“ a chze tež rad dźiwacź na pſchecża cżeſcżenych cżitarjow a cżitarkow, wot kotrychž ßebi ßobudźěło wuproſchuje. Woßebje budże pokracżowacź ſ tym dale, ſo pſchinoſchuje ſtawiſny naſchich ßerbſkich woßadow ſ wobraſami Božich domow a druheho; tole je ßo woßebje ſpodobało a žadanje, tole dale wjeſcź, je drje powſchitkowne. Tuž pak tež njech ſe wſchitkich woßadow ßo pſchidźěła nowi cżitarjo!

Tuž ſkaſajcże ßebi hnydom „Pomhaj Bóh“, pak pola kk. duchownych pak pola tych Sserbow, kotſiž je hewak tu a tam rosſchěrjeja, pak na póſcże. Na póſcże pak hnydom jutſje, dokelž ſa dezember póſt jenož hacž do wutory ſkaſanki ſa dezember pſchijimuje. Na měßaz płacźi łopjenko na póſcże . . ., hewak na běrtlłěta 78 np.

Tuž tak: P o m h a j B ó h !

Ssmolerjez knihicźiſchcźeńnja, ſap. dr. ſ w. r., w Budyſchinje.

Redakźija, ſ. W y r g a cź, ſamołw. redaktor.

Kerchow.

Srudne město ßylsowe,
Kerchowje, ty rola Boża,
Rjane město wjeßole
Sa tych kotsiż prajicź móża:,
„Ssmjercź je moje żiwjenjel
Pßches row mój pucź k njebju dźe!“

Cźiche město pokoja,
Kerchowje, ty semja ßwjata!
Tam njech cźeło moje ma
Mèrnu komorku, hdyż khwata
Duscha domoj k Wótzewi!
Bożo kak ßy hnadny mi!

Dwaj wobrasaj po Rudolfu Schäferu f „Ro en u. Roßmarin“, pola Gustava Schloeßmanna w Lipsku.

Wschelke s blisa a s daloka.

Sserbska prědarska konferenza. Póndźelu po njedźeli semrětnych je w Sserbskim domje dop. ¾10 hodźin ßerbska prědarska konferenza. Spěwarske ßobu pchinjesćź.

Schěsćź deskow.

W Rußowskej běsche żiwa bohata wjerchowka. Do jeje wobßedźeństwa ßluschachu wulke lěßy, kajkeż pola naß do zyka wjazy njewohladasch. Nas pschińdźe nětk k wjerchowzy duchowny a proschesche, so by sa twar jeneje zyrkwje dariła něktore schtomy s tutych lěßow. Wona próstwu sapowě prajizy, so njemóże schtomy parowacź. Tola duchowny ßo njeda satraschicź a proschesche dale sa Boži dom. To knjeni tak roshněwa, so chzyschе ßłużomnika sawołacź, so by njeluby wopyt s hroda wuwjedł. Tu rjekny tutón, ßo hotujo, wopuschczicź luboscze parowazu żonu, s khutnym a wótrym hłoßom: „To ßebi tuż skhowajcze tute schtomy, kotreż njemóżecze parowacź! Schěsćź deskow s waschich lěßow, to budźe horje a dele wscho, schtoż wobkhowacze!“ To prajo woteńdźe rucze.

Samyßlena ßebi wjerchowka jeho poßlednje ßkowa saßo a saßo wospjetowasche. „Schěsćź deskow! Schěsćź deskow? Schto też wón to s tym měnjesche?“ Tola wotmołwy njenamaka. Pschi tym pak ßo njesměrowa; póßła po duchowneho a ßo jeho woprascha, schto je s tymi schěsćź deskami měnił. „Wasch kaschcź, wjerchowka!“ wotmolwi tutón. Knjeni ßo stróżi a ßo ßydnywschi, napiża jemu wupokas, so mohł ßebi s jeje lěßow wsacź schtomow, kelkoż by trjebał.

Sskuschesch ty też do tajkich, kotsiż měnja, so je to doscź, hdyż kschescźijenjo rěkaju a hdyż zyrkwi wscho dobre pscheja s ertom? Nusne to potom tebi każ wschěm druhim tajkim a podobnym, so ßmjertna njedźela dopomina na schěsćź deskow, na kaschcź. —

Sserbske pschißłowa.

Ssmjercź hischcze na nikoho sabyła njeje!

Ssmjercź je najwótrischa prědarka womornym duschам!

Ssmjercź je starom' psched wocźomaj a młodom' sa pjatomaj!

Kajkiż kónz je tudy nam, tajki sapocźatk b'dże tam! —

Ssmjertny kitl żanych kapßow nima! —

Ssmjertne hórki psched zyrkwju nam pokutu prěduja! —

Hnadneho cźaßa je njejabzy kónz! —

Samołwity redaktor farar Wyrgacź w Noßacźizach.

Zeli tuto kěbi „Pomhaj Bóh“ hišom klasali, wam mi. dajcie tutón wotrěsł Wašemu kulojdej abo pschecelej dale.
Wotrelejte tuhy a wotedajcie Wašemu bowernike abo stunowschtrej.

An das Postamt. hier

Für den Monat Dezember 1925 bestellt

Herr .....

Wohnung .....

Straße und Hausnummer .....

Expl	Name der Zeitung	Erscheinungsort	Bezugszeit	Betrag
1	„Pomhaj Bóh“	Bautzen	1 Monat	—,26 Reichsmark

Mit empfangen

.....

Unterschrift.

Stempel Post-

Cźišło 48.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw spróchny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Óerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyschin 29. novembra 1925 Bautzen

Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje a knihaŕnje sap. družšt. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćeji bjertlěinje 78 słotych pjenjezkow.

1. njedźela adventa.

Rom. 13, 11—14.

Dokelž wěmy tón cźaš, ßwj. Pawoł kschesczanam w Romje pische. Wěmy my, w kajkim cźašu stejimy, schto chze nasch cźaš nam prajicź? Jako Bóh Abrahamej ßyna ßlubi a na hwěsdy pokasujo rjekny: Tak tež budźe twoje ßymjo, — bě wulki a žohnowany cźaš. To bě spočatk wuswoleneho luda, kotryž pod Božim woßebitym wodźenjom stejesche. David a profetojo, wschitke wěschczenja a psalmy ßu wot tam wukhadźake. Jako pak bě tutón cźaš dopjelnjeny a ſ pupka kraßna róža, ſ korjenja mózny schtom wurosczе, bě hischcze wjetschi cźaš. To ßkowo sczini ßo cźěło, a ſ nim pschińdźe dźěczaze prawo a wobnowjenje semje. Mózne hibanje jedyn lud po druhim sapschimny; jich pschibohojo ßo shubichu kaž nózny sczin, hdyž ßkónczko skhadźa; tón Knjes je Bóh, tón Knjes je Bóh, wjeßele wyskachu; wopaßani ſ wěrnosczu a wobleczeni ſ kabatom prawdosczе cźakachu na poßlednje sjewjenje teho wulkeho Boha a na kwaß ſ njebjeskim nawoženjom.

Na Jerusalem je Jesuß něhdy płakał, dokelž ßwój cźaš njeje pósnało. Ach, so njetrjebał nam runy porok cźinicź! Pósnajemy nětcźischi cźaš! Wón je sbóžny cźaš, pschetož sboże je nam pschikhadźało, wón je ßwjaty cźaš, pschetož my mamy w ßwětle khodźicź.

1. W kajkim cźašu ßmy žiwi? W srudnym, tak ſ jeneje strony ßkyschimy. Pokasuja naß na cźežkotu w hospodarskim nastupanju, na njeknicźomnosczе we wschědnym wobeńdźenju, na to, so słužba 14. psalma hischcze dźenża połnje płaczi. Nimaju tuchi prawje? Druhi sahe měnja: we wulkotnym cźašu ßmy žiwi! Pschezo wjazy mozow pschirody cźlowjek wußlědźuje a do ßwojeje ßkužby staja; sdźěłanosczе we wschitkich worschtach ßo pschezo bóle pschisporja; najwschelakorische sabawjenja ßu pschezo bohacźischo poskicźuja; městna swjeßelenja ßu swjetscha pschepjelnjene. Njeje temu tak? Schto měni Pawoł wo ßwojim cźašu? Wón je nusu a cźežkoty žiwjenja na ßwojim cźěle nashonił, je skaženje, kotreż je hrěch na ßwěcze nacźinił, derje snał, a tola njeje sadwělował, wón ßo pak tež njeje saßlepicź dał psches to, schtož mohł tutón ßwět jemu poskicźicź; to wschitko je wón sa schkodu dźerżał, so by Khrystuża dobył. A dokelž je teho dobył, je jemu jeho cźaš sbóžny cźaš. Sboża žaneho njeje, khiba psches Sbóžnika. To je nasche sboże, so ßměmy wusnacź: Ja wěrju, so Jesuß Khrystuß mje shubjeneho a satamaneho cźlowjeka je wumohł, warbował a dobył wot wschitkich hrěchow, wot ßmjercze a wot cźertowskeje mozy. Sa hrěchi, kotreż mje psched Bohom wobskorżuja, mózu w Jesuża wodacze dostacź, rjecźasy hrěcha, kotreż mje sputaneho dźerżachu, mózu psches Jesuża rostorhnycź; ßmjercź je ßwoje žahadło shubiła, stysne sdychowanje: ja hubjeny cźlowjek, schtó chze mje wumóz ſ cźěła ßmjercze? je ßo pschewobrocźiło do dobycźerskeho wyskanja: Khrystuß je moje žiwjenje, a wumrjecze je moje dobycze; cźert, pod kotrehoż knježstwo běch ßo ßamowólnje podał a kotryž je mje husto doscź spytował, cźwilował a sawjedł, je nětko ßudźeny, jeho móz je slemjena. Haj, to je moje sboże, so je Jesuß mój Knjes a ja ßym jeho, wón mój kral a ja jeho ßkužobnik, so ßym w jeho kralestwje pod nim žiwy we wěcźnej prawdosczi, njewinosczi a sbóžnosczi. Nětko na semi kucźička njeje, hdyž njemohł bjes starosczе bydlicź, žaneje drohi, po kotrejž nje-

mohł ſ wjeßełoſczu cźahnycź, žaneje žałoſcźe abo ſtyſknoſcźe, kotruž njemohł dale bóle pſchewinycź pſches teho ßameho, kiž je naß lubował.

A dźenßa ßo nam ſ nowa prěduje, ſo je tuto ſboże też nam pſchikhadźało. S Božeje wutroby, hdźež jako wěcźne potajnſtwo wotpocźowaſche, ſe ſcźěna wěſchcźenja, w kotrymž ßwój pſchikhad pſchipowjedaſche, je do ßwěta ſaſtupiło tehdy, jako ßo Jeſuß w Betlehemje narodźi, zyły židowſki kraj wobkhodźi, evangelion prědowaſche a wſchelku khoroſcź a ßłaboſcź w ludu hojeſche a ßo ſkóncźnje na kſchižu ſa hnadny ſtok wuſtaji. Tuto ſboże ma nětko ßwoje woßebite ßwjedźenje: advent a hody, cźichi pjatk a jutry, kotreż kaž jaßne ßwěźy do cźěmnoſcźe ßwěta ßwěcźa a wěrjaze duſche ſ radoſcźu napjelnja. Haj, naſche ſboże tu je, my ßmy nětk Boże dźěcźi. A tola, ſjewiło ßo hiſchcźe njeje, ſchto budźemy. My pak wěmy, ſo ßo junu ſjewi. Ssmy drje ſbóžni, ale w nadźiji, tuž cźakamy na to ſe ſcźerpliwoſcźu. Hdyž pak Khryſtuß, naſche žiwjenje, ßo ſjewi, budźemy też my ſ nim ſjewjeni w kraßnoſcźi. Tehdy budźe naſch ert połny ßmjecźa a naſch jaſyk połny khwalenja.

2. Hdyž pak wěmy, ſo je tutón cźaß ſbóžny cźaß, też ſroſemimy, ſo ma też bycź ßwjaty cźaß, dokelž mamy nětko w ßwětle khodźicź. Stawajmy ſe ſpanja; wotpołožmy ſkutki cźěmnoſcźe; wobleczmy ßo brónje ßwětła; khodźmy pózcźiwje jako wodnjo; wobleczmy ßo Knjeſa Jeſom Khryſta, — kajki to rynk móznych napominanjow! Schtóž ſpi, niczo wo tym njewě, ſchtož ßo wokoło njeho ſtanje; hacž hwěſdy nad nim ßo ßwěcźa abo hrožaze mróczele na njebju ſteja, hacž je paduch do doma ſaléſł abo tſěcha ßo pali, na to njeſpomina. Tak je też ſ tym, kiž w duchownym ſpanju leži. Podarmo Boże ßłowo jeho napomina a wottraſcha, podarmo naſhonjenje wucźi: prawdoſcź powyſchi lud, ale hrěch je ludźi ſkaženje; jeho wutroba je do ſawjednych žycźow ßwěta podata a jej ßo dźije, wo cźeſcźi a nahladnoſcźi, ſbožu a wužiwanju. Hdyž njewěrjazy ßwět takle ſpi a drěma, je to wobžarowacź; ale komuž je ßłónzo Jeſuß Khryſtuß ſkhadźało, ſchtóž je w pruhach tuteho ßwětła póſnał, ſo niczo ſeńſke jemu woprawdźite ſboże a wěcźny měr pſchinjeſcź njemóže, temu dyrbi njemóžne bycź, dale we ſpanju ležo woſtacź. Tón pak też njecha niczo wjazy cźinicź měcź ſe ſkutkami cźěmnoſcźe. To ßu hroſne ſkutki, kotreż Pawoł tu mjenuje: wobžranſtwo, wopiłſtwo, njepózcźiwoſcź, ßwarjenje, ſawiſcź. Njenamaka ßo wot teho niczo mjes nami? Tuž wotpołožcźe ſkutki cźěmnoſcźe! To pak tak lóhko njeńdźe. Spytowanje k ſtarym hrěcham cźi pſchezo ſažo pſchińdźe. Tehodla wojuj ſ brónjemi ßwětła. Pawoł w 6. ſtawje liſta na Efeſiſkich cźi wubjerne brónje porucźa: wopaßaj ßwoje ledźby ſ wěrnoſcźu, woblecź ßo kabat prawdoſcźe, wobuj ßo ſchkórnje, ſo by hotowy był na evangelion měra, ſapſchimń ſchkit wěry, ſahaßnycź wſchitke žehliwe ſchipy ſłeho njepſchecźela, wſmi kłobuk ſboża a mjecź ducha, kotryž je Boże ßłowo, też modl ßo ſtajnje k Bohu. Tak ßo cźi pſchezo lěpje radźi, niz jenož ſkutkow cźěmnoſcźe ßo ſminycź, ale też pózcźiwje khodźicź a ſa ßwjecźenjom honicź. Twoje zyłe žiwjenje a ſadźerżenje ßo pyſchi ſ kſchesćźanſkimi poczinkami, runaſch ßo ſchtomej, kotrehož płód je luboſcź, wjeßełoſcź, měr, ſcźerpliwoſcź, luboſnoſcź, dobrocźiwoſcź, wěra, cźichoſcź, pózcźiwoſcź. S wotkel pak móz doſtanjemy, to wſchitko dokonjecź? Wobleczcźe ßo Knjeſa Jeſom Khryſta! To je ßo wſchak hižo ſtało. Pſchetož kaž wjele na Khryſta kſchcźenych je, cźi ßu ßo Khryſta woblekli. To bě naſch prěni advent. Ale tón ma ßo woſpjetowacź. Khryſtuß ma w naß bycźe doſtacź. Wón ma w naß žiwy bycź a my w nim, ſo budźemy też pſchekraßnjeni do ſnamjenja jeho kraßnoſcźe po ßwojim ſnutſkownym cźłowjeku.

Tak chźemy ſ wjeßełej khrobłoſcźu nowe zyrkwine lěto naſtupicź a khodźicź jako wodnjo. Schto nam pſchinjeße, njewěmy; to pak wěmy: tym kiž Boha lubuja, wſchitke wězy k lěpchemu ßłuża. S kóždym lětom krocźel bliže pſchińdźemy poßlednemu ſjewjenju Knjeſowym we wulkej mozy a kraßnoſcźi. Cźim njehanibicźiſcho wußměwzy wuſtupuja: ſe ßlubom Knjeſoweho pſchichoda niczo njeje, wſchitko woſtanje, kaž je było wot ſpocźatka ſtworjenja, abo ſkóncźny pſchewrót ßo ſtanje, tola niz pſches Božu ſkutk, ale pſches mozy ſtwórby, cźim nutrniſcha budź naſcha próſtwa: pſchińdź bórſy, Knježe Jeſu! Potom je ßo wſchitka nóz minyła, potom ßwěcźi nam wěcźny dźeń. Hamjeń.

Lic. M.

Na 1. njedźelu adventa.

Sćź. Jana 15, 1—16:

Nowe zyrkwine lěto woła naß k nowemu ſtowarſchenju ſ naſchim Knjeſom a Sbóžnikom.

Hłóß: Ja njewopuſchcźu Boha ꝛc.

Advent je naſtał ſ nowa;
k nam Jeſuß bliži ßo.
Nět jeho hłóß naß woła
do lěta noweho;
ßo ſ nami ſtowarſchicź
chże Sbóžnik Jeſuß miły,
kaž winowy pjeńk žiwy,
naß ſ płodom napjelnicź.

Bjes pjeńka njeſamóža
ßo žiwicź hałuſy;
dźěł dóſtanje ßo ſboża
nam, hdyž ſ nim žiwi ßmy;
ßam Jeſuß poſkicźa
ſ nim ſtawam ſjednocźenym
a ſ njeho poßylnjenym
płód nowy žiwjenja.

Schtóž we nim njewoſtanje,
precź budźe cźišnjeny;
wſchak płoda njedóſtanje,
ſchtóž běſche njeßwěrny,
a ßucha hałuſa
dźě we wóhnju ßo ſnicźi,
hdyž duſchi płódnej ſkicźi
dźěł Sbóžnik žiwjenja.

Kak pſchińdźe k ſjednocźenju
tu ſ pjeńkom hałuſa?
Kak duſcha k ſtowarſchenju
nět ſ Knjeſom žiwjenja?
— To luboſcź dokonja,
kiž ſ nim ju ſjednocźuje,
ſo ſbóžna wotpocźuje
we Knjeſu ſbožowna.

Jej wutrobna je radoſcź
joh' kaſnje dopjelnjecź;
ßam Jeſuß jejna žadoſcź;
ſ nim chże ßo wokſchewjecź.
Hdyž hroſy njeroda,
ßo krucźe dźerži jeho
móz dóſtawajo ſ njeho,
kaž płódna hałuſa.

Duch dźěcźatſtwa je daty
wſchěm jeho pſchecźelam,
tón ſawdawk jim je ßwjaty,
ſo pſchińdu k njebjeßam
do herbſtwa kraßneho,
hdźež ſbóžnje wumoženi
a ſ Knjeſom ſtowarſcheni
tam wokſchewjeju ßo.

Knjes wuſwolił jich ßebi
je ſ wěcźnej luboſcźu
a lubych jemu debi
tam ßwěrny ſ kraßnoſcźu.
Tuž płódni k cźeſcźi jeho
ßo poßylnjejo ſ njeho,
dójž kraßnoſcź doſtanu.

M. U.

Ebenezer:

Kermuſchne dopomnjecźe na naſtacźe Maleſchcźanſkeje zyrkwje.

(Swobraſom.) Zyrkej do lěta 1913.

„Wulke njeſboże je wjeß Maleſchezy potrjechiło“ — tak ßwědk ſtaroſańdźenych dnjow powjeda — „12. haprleje 1715 — pjatk pſched njedźelu Palmarum. Jako běſche wjecźor 9

hodźin ßo minyło, w tak mjenowanej starej korczmi njenadźizy woheń wudyri. Tón ßamy tak móznje wokoło ßebje hrabaſche, ſo w mało hodźinach wulki dźěl wßy w popjeli leżeſche, pſchedewſchěm dom (hród) knjeſa ſ Noſtitz. Zyły dwór ſe wſchěm žitom a ſkotom ßo ſpali. Tak ßo też zyrkej ſaniczi. Rjane ſwony ßo roſeſchkřěchu. Hacž běſche też njeſboże tajke wulke, je wſchak hnady bohaty Bóh dobroczelow ſbudźił, a tak ßo twar w Božim mjenje ſapocža a ßo też kula 11. novembra 1716 na zyrkwinu wěžu ſtaji.“ To bu tak rjez kermuſchny t. r. wopomnjeńſki dźeń ſa ſ nowanatwarjenje Maleſchczańſkeho Božeho doma.

Ebenezer (t. r. kamjeń — wopomnjeńſki) **pomozy.**

Hacž dotal je naſch Bóh nam ßwoju pomoz wopokaſał, wón budź też w Jeſußowym mjenje kóždy cžaß wot naß khwaleny.

1. Sam. 7, 12.

Renov.: (wobnowjeny) 1787, 1868, 1905.

Tafliczka ſ tymle napißmom nad wołtarjom pod klětku po pobožnym waſchnju wótzow wo pſcheměnjenjach ßwědczi,

W pomnjeczu woßadnych hiſchcże natwarjenje maßivneje wěże 1913 leži, kaž ból dla wotewſacża rjanych 1913 ſ dobom kupjenych 3 ſwonow jako wójnſke rubjeńſtwo 1917. Boži dom w ſeleninje pſchi Sprewji ſe ßwojej wěžu wuſtupowazy a ſe ßwojimi 1921 ſaßo ſ dobrowólnych darow ſwjetſcha kupjenymi rjanymi ſwonami je ßwědk wjele woporow minjenych cžaßow a prědaŕ Knjeſoweje pomozy, pſches 200 lět. We wójnje 12. novembra 1916 ßo jeho 200lětne wobſtacże ßwjatoczńje wobeńdże.

1819 ßo pſchipokaſanje Delneje Hórki, kiž běſche po mjenje něhdy k zyrkwi ßwj. Mikławſcha w Budyſchinje ßłuſchała, dokonja. Sa to ßo Cželchow, kiž běſche ßo ßwój cžaß do Maleſchez dźerżał, wuſarowa. Napoßledk — 1889 — ßo Khwacžizy, Jeſchizy, Mała Dubrawka a Kſchiwoborſchcž, tehdy něhdże ſe 350 duſchemi, wuſarowachu a k nowej woßadże w Khwacžizach ſjednoczichu. Tak jaßny rumny Boži dom ſ něhdże 650 městami hiſchcże 5 wßy ſ něhdże 1500 evangelſkimi duſchemi ſjenocża.

Mjena duchownych ßu wot lěta 1600 napißane. Prěni

Maleſchanſka zyrkej do lěta 1913.

kaž je cžaß, žadaſche a potrjebnoſcž woßady ßobu pſchinjeße. 1787 ßo kaž ſtare pißmo naſpomni „pſchi ßylnym pſchiſporjenju ſhromadźiſny a dokelž prěcžne khody hiſchcże wſchěroke doſcž woſtachu, žonjaze kawki pſchiſporichu, wot byrglow hacž k wołtarjej ßo wſcho wucžiſczi, wobarbi, město dupoweho jandźela ſe ſchklu ßo dupa (blidko) poſtaji.

1868 pod fararjom Trautmannom, kiž zyrkej doſtojnoſczi kſcheſczijanſkeho templa niz wjazy pſchiměrjeny twar mjenuje, ßo ſa pſchikrycże zyrkwje město dotalnych ſchindźelow zyhele wſachu, zyrkwina hłubja a wjerch ßo wudoſpołni, kamjeńtne podkóžba ßo położichu, khapalnja (draſtkomora) ßo wot połnozy k połnju pſchepołoži, pſchitwar pod wěžu ßo natwari atd.

Se ſemje horje ſtupaza mokrota je ßo pſchezo ſaßo jako twarjenju ſchkódna a doſtojnemu napohladej pſchecžiwo wopokaſowała. Tuž ßo 1905 zyrkwi ſaßo ſnowa ſnutskach nowy napohlad poda. Snutskowne ſcžěny ßo delkach ſ asphaltowanjom wußuſchichu, zyrkej ßo wumolowa a doſpołnje wobnowi, tak ſo napohlad doſta, kaž ßo tehdy pißaſche, jako jena tych najrjeńſchich zyrkwjow na kraju.

tſjo běchu Praetorius, Fabrizius, Martini. Pożledni we pomnjeczu najſtarſchich woßadnych hiſchcże žiwi ßu wot lěta 1842—51 Nächſter, na to hacž 1874 Trautmann. Wuſběhnycž je, ſo ßu nimo najpożleńſcheho, wot 1904 w ſaſtojnſtwje ſtejazeho fararja A. B. Mikele, też hiſchcże niz jenož druhi wot kónza, farař we wußkužbje (w Tſělanach) H. B. Handrik — wot 1878 jow ſkutkowazy, ale też tſeczi wot kónza far. na wußkužbje (w Budyſchinku) Lic. th. E. O. Mróſak — wot 1874 w Maleſchezach mjes tymi, kiž maju ſboże a žohnowanje tuteje woßady woßebje na wutrobje. Wſcho do hromady je 20 mjenow jejnych duchownych napißanych.

Mjena a woßoby ßo pſcheměnjeja, też zyrkej ſwonkownje. Na to njech też wobras ſ nižki, kiž ßo 1916 wot pożlednjeho fararja tu k dopomnjeczu na jejne 200lětne wobſtacże ſpiša, pokaſuje. Njech pak pſchi dupje a wołtarju kaž ſ klětki, wumělſzy wudźěłanej, trajaze ſboże do wjele wutrobow wuńdże. Lěto wot lěta njech ßo ſacžuwa a dopjelnja heßko Božeho doma w Maleſchezach. Ebenezer „kamjeń pomozy“ t. r. tón Knjes pomha. Kermuſchu wot kermuſche njech ßo wob-

ſamknjenje jubilejſkeje knižki we wopomnjeczu wobnowja: „Njech ßo lud, kiž je ßebi tón Knjes wokolo Maleſchczańſkeho Bożeho doma ſhromadźił, w nowej radoſczi nad nim a we luboſczi jeneho k druhemu roſßeli a w njej woſtanje ſtajnje a pſchezo.“ M.

Lud, kiž kraj pyta.

Lud, kiž kraj pyta, njeje něſchto wſchědne. Je to ſbytk „Neſtorianſkeje zyrkwje“ ſe ſtareje Aßyriſkeje. Liczi jenož hiſchcze něhdże 50 000 duſchow. Druhe 50 000 ßu Turkojo ſkónzowali, abo, ſchtož Turkojo njeſkónzowachu, je cźěkajo ßmjercź namakało. Kak wbohuſchzy woni, nimaja žaneje domiſny! Dźěl ſ nich pſchebywa w Tiflißu, dźěl w Beirucze, dźěl w Franzowſkej. Njemóżeja do ßwojeho kraja wróczo a pytaja měſtaczko, na kotrymž bychu ßo něhdże na tutej ſemi ſaßydlicź mohli.

Wbohuſchzy drje woni, dokelž dyrbjachu ßwoju domiſnu a, ſchtož jim lube, wopuſchczicź, a tola bohaczi woni: ßwojich wótzow wěru wobkhowachu a tuteje dla wopuſchczichu to tamne wſcho. Rěcza te hiſchcze něſkajku ſyriſku rěcź, kotraž je podobna tej, kotraž ßo w czaßu naſcheho ſbóżnika w Paleſtinje rěczeſche a kotruž je też Jeſuß Khryſtuß ßam rěczał.

Saſtupjerſtwo tutych Neſtorianow w Schwizy jedna ſe wſchelakimi wyſchnoſczemi a też ſ amerikanſkimi zyrkwjemi, ſo bychu tutomu ſtaremu kſcheſczijanſkemu ludźikej pomhali, ſaßo něhdże ßydleſchczo a domiſnu namakacź.

Neſtorianſka zyrkej naſta w lěcze 431 ſe ſwady, kotruž mějeſche Neſtorius, biſkop w Konſtantinoplu ſ druhimi biſkopami, woßebje ſ biſkopom Coeleſtinom w Romje a ſ biſkopom Kyrillom w Alekſandriji. Neſtorius bu tehdy ſaßudźeny a ſaſtorczeny a jeho pſchiwißowarjo pſcheſczěhani, tak je to nětk też ſe ſbytkami teje zyrkwje, kotraž ßo tehdy jemu pſchiſamknu a ßo po nim mjenuje, wot tehdomniſcheje kſcheſpczijanſkeje zyrkwje, w kotrejž tehdy hiſchcze romſki biſkop ßam ſ knjeſom njebě, wotſchczěpi. Jeje hłowne kraje běchu Syriſka a Perſiſka, dozyła kraje Małeje Aſije, ſ kotrychž ßu nětk ſbytki dyrbjeli pſched Turkami cźěkacź.

Zyrkej a ſtat.

Njedawno też my powěſcź pſchinjeßechmy, ſo je wyſchnoſcź naczińſk ſa ſtatny ſchulſki ſakoń wróczo wſaka. Po najnowſchich wěſtnych powjeſczach njeje to tak. Tuž mamy dale na tutu wěz kedźbowacź, a kóždy na ßwojim měſcze ßo wo to ſtaracź, ſo by nam ſakoń, kotreż ſchulu a wukubłanje dźěczi rjaduje, ſwěſczik kſcheſczijanſke wukubłanje naſchich dźěczi.

So ſtrach hroſy, ſo njeſmějemy theologow abo duchownych doſcź, pißachmy hižo huſcziſcho; to je ſa Němzow wulka nuſa, ſa Sserbow cźim wjetſcha, dokelž my mały ludźik, a dokelž hižo ßmy woßrjedź tuteje nuſy w Pruſkej. So by ßo tuta nuſa pſchewinyła, je ßobu najważniſchi nadawk woßadow a jich ſaſtupjerſtwow. Kak pomhacź, ßu pokaſake woßadne ſaſtupjerſtwa ſa Berlin-Wilmersdorf; ßu wobſamknyke, ſtipendium abo pomozny pjenjes wuſtajicź a to dwójzy 600 hriwnow na lěto ſa ſtudowazeju bohoßłowſtwa, kotrajž ſ Berlin-Wilmersdorfa pokhadźataj. — To je wſcheje khwalby hódny pſchikład ſa zyke dźěło na tutym polu. A Sserbjo a ßerbſke woßady? A němſko-ßerbſke niz mjenje!

Ja wěrju wodawanje hrěchow.

W tym czaßu, hdyž běſche Dr. Luther jako hawſchtynſki mnich w Erfurtſkim klóſchtrje žiwy, mějeſche wón wjazy krócź hodźiny wulkeho a cźeżkeho ſpytowanja. Haj, raz ſapadże wón do tak cźeżkich myßlow, ſo ßo wón ſchtyri dny dołho do ßwojeho mniſchſkeho pſchebytka ſamkny a ani jěſcź, ani picź nochzyſche. Skónczńje durje jeho pſchebytka ſ mozu wotewrichu a hłubokoſrudźeneho ſ hudźbu ſaßo k trochu wjeßelſchim myßlam pſchinjeßechu, kotreż pak ßo bórſy ſaßo do ſrudoby pſchewobroczichu. Duž jedyn dźeń ſtary klóſchtrſki bratr k njemu pſchiſtupi a wucźita jemu japoſchtołſke wěruwuſnacże. A pſchi ßkowach: „Ja wěrju wodawanje hrěchow“, padże tak rjez ßwětło ſ njebja do cźěmneje duſche Marcźina Luthera. Wot tuteje hodźiny běſche wón měr namakał, tola niz něhdże pſches mylaze dowěrjenje na ßamßnu ſaßkužbu, na tak mjenowane dobre ſkutki, ale pſches wěru do Bożeje hnady. A tale wěra woſta to jaßne ßwětło, kotreż jemu w jeho zykym žiwjenju ßwěcźeſche.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Saſtup do noweho zyrkwineho lěta pomina naß, ßo poſtaracź wo dobre protyki ſa nowe lěto. Sa Sserba ßu to wěſo ßerbſke, a to **kſcheſczijanſka wottorhanſka protyka** a **„Pſchedźenak“**. Tuta je hižo hotowa a ßo pſchedawa, ta tamna budże wtutych dnjach tak daloko. Wobej ſtej ſ tutym naſchim Sserbam poruczenej. „Pſchedźenak“ je wot k. profeßora Otty Wicźaſa-Stollbergſkeho ſa Sserbow rjenje ſhotowany ſ nowymi naſtawkami a wobraſami a dr. Woßebje budże ßo Budyſchinſka woßada wjeßelicź. Wo njej pſchinjeße „Pſchedźenak tſi naſtawki ſ rjanymi wobraſami wjeſki, Bożeho domu, pomnikow a fararja Schěracha, kotryž je też w Noßacźizach a Maleſchezach ſ fararjom był. Też na naſche dźěcźi njeje Pſchedźenak ſabył; ma ſa nje ßobu wobraſki, naſtawki, ſchtucźki. Tuž, lubi Sserbjo, ſtari a młodźi, ſkaſajcże ßebi hnydom k hodam a ſa nowe lěto ßerbſke protyki.

S **Hornjeho Wujeſda.** Wutoru tydźenja mějachmy tu w Božim domje woßebitu nutrnoſcź; ßkużeſche nam tola ßkowo a ſpěw a wobras. Bu nam pokaſany film „Něcźazej ruzy“ („Sprechende Hände“). Buchmy dowjedźeni do wuſtawa ſa wuchoněmoßlepych w Nowej Wßy pola Potsdama a wohladachmy, ſchto wſcho to kſcheſczijanſka luboſcź k bliżſchemu ſamóże, ſo by žiwjenje tych, kotſiž njemóżeja ani ßkyſchecź, ani rěczecź, ani widźecź, něſchto we ßebi měko, ſchtož je dobre a tola hiſchcze žiwjenja hódne cźini. Kelko njewuprajomnje wulkeje prózy ßkuſcha k tomu, nawucźicź tutych wbohuſchkow, ſ rukomaj rěczecź a cźitacź a pißacź pißmo ſa ßlepych a wukonjecź druhe wězy. Bychu tola hewak byli kaž morwi, njeby-li ßo kſcheſczijanſkej luboſczi poradźiło, jich tole nawucźicź. Kak cźeſczowanja hódni ßu to tola cźi ßobucźlowjekojo, kotſiž ßo tuteje napinazeje prózy njeboja! — W pſchestawkach ſaſpěwa nam naſch „měſchany khór“ wſchelake rjane ſpěwy, mjes tutymi też ſola. — Dopominamy ßo ſtajnje, kak ſbożowni a žohnowani my tola ßmy, pornjo tutym wbohuſchkam a budźmy pſchi wſchěch cźeżach tuteho czaßa dźakowni ſa to. — Pokutnu ßrjedu bu tutón film ſe ſkutkowanja kſcheſczijanſkeje luboſcże w Palowſkej zyrkwi pokaſany. —

Liſtowanje.

W. we **W.** ſa 2. adv. — **W.** w **Hu.** ſa 3. advent.

Samolwity redaktor farat Wyrgacź w Noßacźizach.

Cžišło 49.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će.

Serbske njedzelske lopjeno.

Budyschin 6. dezembra 1925 Bautzen

Cžischcž a nakład Smolerjez knihicžischczerńje a knihańje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadža kóždu žobotu a płaczi bertlětnje 78 stotych pjenjezkow.

2. advent.

Rom. 15, 4 13.

Hdyž spěwamy w žwojim adventskim khěrluschu: Wón pschińdže k žwětnemu žudu — tych njepokutnych dla. — Se žohnowanjom k ludu — kiž jeho ducha ma, dha žmy s tutej myžlu w tym, schtož žu wot stareho cžaža kschesczijenjo dali, jako snamjo wožebje druhej njedzeli adventa, so mjenujzy mamy cžakacz a ž opschihotowacz na pschichod Knjesowy niz jenož k hodam, ale tež, so wón junu pschińdže na dźeń žwojeho wulkeho žudźenja, kaž je to žam nam do prědka prajił. A to budže prawy žud, w kotrymž budže dźělicz cžlowjekow, tych jenych k lěwizy k satamanju, tych druhich k prawizy k wěcžnemu sbóžnemu žiwjenju. Schtož je Jan kschczenik tam pschi Jordanje pschiwołał tym, kiž k njemu dźěchu, so dyrbja pokutu cžinicz, so bychu hotowi byli na tón dźeń teho Knjesa, to je napominanje hischcže dźenžnischeho cžaža. Pschetož to je to wažne, so wěmy, so dyrbimy junu rachnowanje dawacz wo wschěm naschim skutku psched trónom nascheho njebjeskeho žudnika. Ale na to jara mało kedźbujemy. To leži na tym, so hischcže nimamy w žebi teho Ducha, kotrehož nam bohacže poskicža nasch Sbóžnik Jesuš Khrystuš, a so hischcže njejžmy doscz pósnali, kajku morjazu móz ma tu w naš hrěch. Hakle, hdyž wěmy, kak wulke je tuto nasche hubjeństwo, hakle, hdyž wěmy, so móže jenicžzy Jesuš nam tu pomhacz, hakle potom shonimy, kajki bohaty, sbóžny a žohnowany cžaž je adventski cžaž se žwojim žlubjenjom :Hlaj, twój kral pschińdže k tebi prawy a pomoznik. Daj tež nam Bóh luby Knjes prawe wužiwanje tuteho cžaža, to by tež nascha nadźija žo dopjelniła. K temu chze tež nasch tekst nam pomhacz. Po nim prajimy:

Tón Knjes adventa, tón Knjes sczerpliwosczе a nadzitе chze:

So stejimy w jednocze.

So stejimy w nadźiji.

1. Hižom leža dołhe lěta sady naš po tym, so je był kónz wójny. Dołhe lěta mamy nětko hižo měr. Njeliczomna je liczba tych, kiž žu žo wježelili na tutón měr, a žu měnili, so budže nětko knjeżicz rjana jednota. Kak žu žo mylili wschitzy, kiž mějachu tutu myžl. Njepschecželstwo, hidźenje knježi tež hischcže dźenža mjes ludami, a tež nasch lud ma krucze doscz shonicz sczěhwki tajkeho njepschecželstwa, a to kaž w politiskim tak w hospodarskim žiwjenju. Běchmy teje nadźije, so budže nasch lud, kotrehož pucz dźěsche a dże hischcže psches wulku nusu, žo hromadże namakacz, so by w rjanej prawej jednocze cžim skerje mohł na žo wsacz cžežku cžežu, kotraž je nam napołożena — a žmy žwědkojo, so knježi w naschim ludu njepschecželstwo a roskora a rosschczěpjenje, so žebi steja jenotliwi a zyły schtanty a worschty napschecziwo a nochzedża žebi mjes žobu rosymicz. —

Pschecziwo tajkemu srudnemu sadźerženju sběhuje žo parschona teho, kiž pschińcz ma. Jesuš Khrystuš steji žrjedża nutskach w tutym žwěcze njeprawdy, a wón dże se žwojim žlubjenjom: Tón měr pschinjeżu ja wam. Wono je něschto zyle nowe, zuse, schtož je w nim pschischło k nam cžlowjekam. To je něschto, schtož pschikhadża se žwojim žwětkom s njebjeskeho kraleństwa a chze žebi dobycz žwět. To je cžiniła sczerpniwosczе Wótza, kiž njechasche naž cžlowjekow, kiž stejimy we

njepschečelstwje pschečziwo Bohu a pschečziwo naschim ßobučzłowjekam, wostajicz w naschim skaženju, na puczu satamanstwa, ale pytasche pucz, na kotrymž mózesche naß wujednacz se ßobu. A wón chzysche nam dacz jene pschedsnamjo, jedyn pschikład, po kotrymž móhli też my tu na semi měcz sczerpnosczc mjes ßobu, so bychmy mjes ßobu na jene myßlili po Jesom Khrystu.

Hdyž hladamy na sadzerženje człowjekow mjes ßobu, dha mohło ßo nam sdacz, kaž bychu czi prawo měli, kiž saczißnu Jesom Khrysta a praja, so je jeho skutkowanje na semi, jeho prědowanje a prózowanje podarmo było. A tola, wina na tym, so je hischcze tak mało měra a jednoty mjes człowjekami, njeleži na Jesußu Khrystußu, ale tu dyrbimy pytacz pola naß ßamych. Pschetoz naschu wolu stajimy do ßrjedzißny nascheho zykeho zywjenja a sadzerženja, hdzez dyrbjał wón ßam, Jesuß Khrystuß, naß wobknjezicz w naschich myßlach a skutkach. To ßo sapocznje hizo w ßwjatym swjasku a sjednoczeństwje ßwójby a doma. Hdyž ßłyschimy liczbu mandzelstwow, kiž jenoz w jenym lěcze ßo roswjasuja, dha ßo strózimy. Schtó njewě wo swadze w tak někotrym mandzelstwje. Ale na druhim boku ßo tomu też njetrjebamy dziwacz, hdyž widzimy, so tak husto pobrachuje na prawym sakožku, kiž je Jesuß Khrystuß. Kak někotre mandzelstwo njeje niczo druhe, hacz lute mandzelstwo łamanje. Mózemy dha ßo dziwacz, so pobrachuje na prawym rjanym měrje?

Njesnajemy wschitzy hidzenje a sawiscz, kotrejž wobsteji tej husto mjes ßußodami? Schtó hischcze njeje shonił we ßwojim zywjenju pschesczěhanje, njepschečzelne rudzenje a satamanje bližscheho? Hdzež je tak, tam hischcze njejßu kschesczijenjo. Kschesczijenjo, kiž wědza, kak nusnje trjebaja ßami wodawazu sczerpliwosczc Bożu, rosymja też tu ßłowo Pawoła w naschim tekscze: Tohodla bjerczce ßo jedyn po druhim horje, jako też naß Khrystuß je horje wsak k Bożej khwalbje.

A tutón Khrystuß je sażo na puczu k nam, też k tebi. Daj jemu pschińcz do twojeje wutroby, so by advent ßwjecził se žohnowanjom. W jeho mozy stej k twojim ßobučzłowjekam w luboscji, kotrejž wón też tebje lubuje, so by hižo na tajkej luboscji pósnacz było, so ßy ty jedyn s Khrystußoweje wożady, w kotrejž ßměmy też my ßo nadzijiecz junu teje ßmilnosczc, kotraž nam wotewrja wrota k wěčznemu žiwjenju.

2. Wono je něschto kraßne wo nadziji, wo kotrejž Pawoł na druhim měscze praji: so wona njesahinje. Schto by było nasche zyke žiwjenje bjes nadzije. A człowjek, kiž je nadziju shubił, tón je wěscze ßam shubjeny. To pósnajemy hižo we naschim semskim prózowanju, w naschim dźěłu a powołanju. Kak wjele nusnischo trjebamy nadziju w naschim duchownym žiwjenju. Pawoł tu pokasuje, kak buchu póhanjo njeßeni a dzerzani wot nadzije, bjes toho, so bychu jaßnje widzeli, kak měła ßo tajka nadzija napoßledku dopjelnicz. A zidza ßami ßu stali w nadziji psches dołhe, dołhe lětstotki, so bychu ßo jim dopjelniłe ßlubjenja, kotrež je jim Bóh dał bohacze. Ale to srudne běsche: Hdyž tu běsche dopjelnjenje, dha ßu ßami ßebje pschinjeßli wo rjane płody tajkeje nadzije. To pak mějesche ßwoju pschiczinu w tym, so wjazy njestejachu we wěrje, dokelž wobarachu ßwjatemu Duchej Bożemu skutkowacz w jich hordych, ßamoprawnych wutrobach.

Dyrbjało też pschi naß tak byczc? Sslyschimy žadanje nascheho tekśta, so mamy ßo prózowacz wo jednotu. Njechamy ßo mylicz: Tajke prózowanje je něschto czežke, a wjele je toho, schtož ßo nam pschi tym staja do puczа, nutskach w naß nascheje wutroby hordoscz a twjerdoscz, a wonkach ßwět se ßwojimi žadoscjemi. A hacžrunjež ßo prózujemy, kak bychmy czinili po Bożej woli, dha tola dyrbimy sażo s Pawołom shonicz a pósnacz: So to dobre, kotrež chzemy, njeczinimy, ale to złe, kotrež nochzemy, to my czinimy. Ale tu nam klinczi, a advent nam to pschinjeße wożebje k myßlam, so njetrjebamy sadwělowacz; runje, hdzež czujemy, so móz nascha dobycz njemóże, tam budzemy dowjedzeni k nadziji, kiž da nam pomhacz, so bychmy skónczńje tola dobyli. Połnu nadziju, tak pische tu Pawoł Romskim, chzył jim Bóh dacz. Tajka połna nadzija poßylni też naß, hdyž chze wscho wokoło naß kónz wsacz. Tajka nadzija wschak pokasa naß horje, won s tutoho hubjenstwa k wěčznemu ßwětłu, k sbóžnemu žiwjenju. — A w tajkej nadziji dzemy něłko napschečziwo hodownemu ßwjedzenjej, dokelž wěmy, so chze wón k nam pschińcz, kiž je też nam tón pucz, kiž k Wótzej wjedze. To je nascha wěsta nadzija, so je tutón Bóh też naß powołał a so je wón też nam dał ßwojeho jeniczkeho narodzeneho Ssyna, so bychmy, hdyž do njeho wěrimy, shubjeni njebyli, ale to wěčzne žiwjenje měli. Hamjeń.

A tola žohnowane hody.

Knjes Jesuß praji Mat. 10, 34: „Njepomyßlcze ßebi, jako bych ja pschischoł, měr na semju póßłacz! I anjejßnym pschischoł, měr póßłacz, ale mjecz. Pschetoz ja ßym pschischoł, so by ßo człowjek swadził se ßwojim nanom a dzowka se ßwojej maczerju a pschichodna dzowka se ßwojej pschiochdnej maczerju."

Tuto ßłowo a ktomu to, so je jo Jesuß Khrystuß prajił, ßo husto sabudze, wożebje pak w hodownym cażßu, w kotrymž saßo ßmy. „Měr na semi!", tuto ßłowo snaja, hdyž niz hewak, tola nětkle w hodownym czaßu, człowjekojo ßo jeho mozuja, woboji, czi, kiž ßu wěrjazy kschesczijenjo a czi, kiž jenoz kschesczijenjo rěkaju. A hdyž ßo nětk niz měr, potom samyßlenje pola jich wjele wěrjazych a pola wschěch małowěrjazych. A czehodla? Tohodla, so sabychu, so to rěka: „Měr budź na semi!" a so je Jesuß Khrystuß ßam rěczał tamne ßłowo wo mjeczu a swadze.

A tola měr! A byrnjež mjecz tu, měr tola pschewinje mjecz a knježi.

Sa to tón ras niz něschto s nascheho luda, ale s dalokeho khinskeho luda, a to něschto hodowne! — —

Nóz je, nóz połneho słoteho błyschcza měßaczkoweho. We domje khinskeho domoródneho mißijonara w Tschonghanakang ßedzi ßama mißijonarowa mandzelska. Wschitko je czicho. Naodbo klinczi to kaž spěwanje. Do durjow stupiwschi ßłyschi, so je to kschesczijanski khěrlusch. A tu widzi hižo spěwarjow: na kamjenjach pschi brjosy rěczki ßedza khinszy młodzenzojo a spěwaja pod nawjedowanjom bratrow Gonfuka a Limsanga:

„Jako wowzka Jesußa
Ssym ja jara wjeßeła;
Wón, mój pastyr, sa mnu khodzi,
Mje na strowej pastwje wodzi,
Wón mje snaje, lubuje,
S mojim mjenom mjenuje!"

Hdyž s melodiju wißajo wostanu, sapocznu s nowa, doniž njemóża zyły khěrlusch bjes smylkow spěwacz. Sa połojczne njejßu, to wě mißijonarka, kotraž pschi ßwojim domje stejo poßłucha.

Ssu skónczili. Tu postanje Gonfuk, hewak czichi 14 lět stary młodzenz, a sapocznje rěczecz wo Abrahamje a Lotu a Sodomje a Gomorrje. Bě jim tola wuczeł runje do prósdninow tule stawisnu nadrobnje powědał, a to tak, so bě s wul-

kim saczíschczom była na wuczomzow, kaž to kaž to mißijonarka se ßłowow Gonfuka spósnawa. A też zyła nózna shromadźisna je pod wliwom tuteje stawisny. Jak oGonfuk se ßapatymaj wóczkomaj rjekńje: „A hdyž wy ßo njewobrocźicze a pokutu njeczinicze, pschińdźe ńez na waß Boži hněw!“ mjelcza wschitzy, też mužšzy a žónske, kiž běchu, wabjeni wot spěwa a ßłowow, s domow pschischl ia pschistupili. Nichtó njepraji niczo pschecźiwo krutym a khłostazym ßłowam młodźenza, nichtó jeho njeßwari.

Hakle hdyž ßu ßo wschitzy czischi poßłucharjo saßo do ßwojich domow wrócźili, dźetaj bratraj se ßwojimi towarschemi domoj. Mißijonarka dźe k měru, ßo dźiwajo runje na tym, so je to Gonfuk był, kotryž je takle rěczał. —

* * *

Gonfuk a Limsang běschtaj ßynaj kruteho nana, kotryž bě s ratarjom kaž druzy w Tschonhankangu; prjedy pak bě dołhe lěta we wukraju był; tam běschtaj ßo ßynaj narodźiłoj, tam bě jemu mandźelska a ßynomaj macź wumrěła; bě kschesczijanka była, kaž ßo powědasche. Nan bě saßo woženjeny a pschirodna macź njebě, runje kaž drje też nan niz, dopósnała, schto je to do žiwjenja a žedźenja w duschi ßynow; běschtaj wobaj póhanskaj a jeju myßle drje ßo spokojichu s tym, schtož wschědny dźeń czežow, prózy a dźěła wobradźi. Sa dalsche ßo lědy staraschtaj, khiba wo to, kak byschtaj s woporami spokojiłoj žadanja duchow prjedownikow.

(Pokracžowanje iczěhuje.)

Ambrosius, Khrysostomus, Augustin.

(3. pokracžowanje.)

Augustin běsche maczerje dla domoj do Afriki chzył puczowacź. Nětk ßwoju macź tam w Ostium pokhowawschi ßo do Roma wróczi, s nim jeho towarsch Erodius a jeho ßyn Adeodatus. Augustin w Romje pilnje pißasche. „Wo wulkosczi dusche“ a „Wo ßwobodnej woli“, rěkachu tele jeho prěnje kschesczijanske spißy. W kónz lěta 388 pak ßo do Karthagowa a potom bórsy do Thagasty poda. Tam mějesche burske kubleschko, wot nana namrěte, hdźež nětk wo bibliji pißasche, ju pschecźiwo njewěrjazym sakitujo, też wo wěrnej nabožinje jene knihi s jeho pjera jednachu. Ssmjercź jeho towarscha Nebridija a jeho ßyna Adeodata, kiž běsche hakle 16 lět stary, jeho tehdy jara rudźesche. We wusnaczach je Augustin wo ßwojim młodym ßynu pißał: „Wón nětkotrych wobstarnych na rosumje pschetrjechi. Sahe hižo ßy jeho se ßwěta wsał a wěscze wěm jeho pola tebje skhowaneho.“ W l. 391 wot khěžorskeho sastojnika pscheproscheny do Hippo Regius pschecźahny. Chzyschе w czichomnosczi žiwy byczź. Ale biskop tam jeho sa starscheho (presbytera) wußwjeczi. Lud bě to žadał, a Augustin dyrbjesche ßo podwolicź, Božu wolu spósnawschi. Wón je tehdy w liscze pißał: „Niczo njeje czežsche a dźěła poknische, hacž sastojnstwo biskopa abo diakona, ale psched Bohom też niczo kraßnischo hacž hdyž jo schtó dostojnje a Bohu k spodobanju sastawa.“

Tak Augustin w Hippo skutkowacź sapocza. Biskop Valerius jemu sahrodu pschewostaji, hdźež ßebi móżesche domczk natwaricź a czichosczź wužiwacź. Erodius a Alypius, jeho pschecźelaj, běschtaj ßo też do Hippo pscheßydlioj a druzy hischcze ßo k njemu pschitowarschichu, woßebje Posidius, kiž je 40 lět s nim we wulkej luboszi sjednoczeny wostał. Schtož běsche w Romje wo duschi a wěrnej nabožinje pißał, to nětko w pilnych prědowanjach poßłucharjam sa žiwjenje poskiczowasche. To běchu prědowanja po wěrnym evangeliju, wo Jesußowych sbóżnych khwalenjach, wo liscze na Romkich, wo liscze na Galatskich ,wo wěrje a wěrywusnaczu. Wjele teho też jako spißy do sjawnosczе wudawasche. Wschudże bě Augustin czeszczeny.

Tak bě Augustin biskopowa prawa ruka. Valerius ßo bojesche, so jemu Augustina bjeru a jeho něhdże sa biskopa powołaja. Tuž próstwu na biskopa w Karthagowje póßła, hacž ßměł Augustin jeho ßobuhiskop byczź. To Augustin ßam njechasche. Mějesche to sa njeprawe. Ale to běsche ßo hižo husto stako, a skónczńje Augustin biskopej wolu czinjesche, saßo Boże wodźenje spósnawschi.

Niz dołho po tym semrě biskop Valerius (395), a Augustin bě ßam s biskopom. Sswoje jednore žiwjenje pak też jako biskop wobkhowa. Sa khudych ßo staraschе kaž nan. „Ja ßym proscheŕ sa proscherjow a chzu to rady byczź, so byschcze wy do Božich dźěczi ßkuscheli.“ Prědowasche pschezo husczischo a s polnosczе ducha. Njebě pak ženje spokojom se ßwojej srěczniwosczu, dokelž jeho wutrobje doszź njeczinjesche. Myßlesche drje na Ambrosia, ßwojeho wulkeho mischtra w Mailandze. W spißu wo kschesczijanskej wuczbje je pißał: „Chzu tak prědowacź, so ßmy, wschitzy so mnu a ja se wschitkimi, w Khrystußu žiwi.“ Tu pytnjemy, czohodla je ßebi Luther Augustina a jeho spißy tak jara ważił. Tu je duch Khrystußowy a duch jeho japoschtołow! A žiwjenje je nowe! Kaž knihi Khrysostomußowe, tak ßu Augustinowe knihi a spißy mózne tomu pomhale, so žiwa wěra w tamnych lětstotkach knježesche a kschesczijanske woßady natwarjesche.

Ale bjes czežkich wojowanjow też tutón czichi, pobożny Augustin byczź njeßmědźesche. Pschecźiwo Manichejskim, kotsiž wěsteho Maneßa kaž profetu czeszczachu, haj Khrystußej runeho czinjachu a póhanske wuczby s kschesczijanskimi směschachu, je wjele pißał. Tale „sekta“ bě jara mózna. Zyrkwi strach hrożesche. Augustinej ma ßo zyrkej sa to dźakowacź, so ßo manichejstwo pschewinу.

Wótrische běsche wojowanje zyrkwje pschecźiwo Donatistam. W tamnych czaßach martrarjo wtajkej czeszczi stejachu, so po czaßu pschescźěhanja nětsi pobożni s dobrej wolu martraŕsku ßmjercź pytachu. Hižo pschi tamnych krwawnych pschescźěhanjach běchu mnosy ßmjercź martraŕsku ßami pytali, tak też dale po tutym skym czaßu. Woßebje w Karthagowje bě biskop Mensurius a po nim Cäcilius pschecźiwo temu wustupił. Wulka pschecźiwna strona nasta, kotraž Donata sa biskopa postaji. Synoda w Arelacze (314) ßo pschecźiwo njemu a Donatistam, kaž po nim rěkachu wupraji. Też khěžor bě pschecźiwo nim. Krute sakonje pak sku krej czinjachu Tak mjenowani „wojazy Khrystußowi“ wschudże burski lud naschczuwachu. Khěžorske wójsko sběžkarjow sbi. Augustin ßo prózowasche wo směrowanje w luboszi. Mnosy biskopojo do měra wolichu, ale czim wótrischo saßakli wojowachu. Kajke wulke rosschczěpjenje to tehdy běsche, widźisch s toho, so 279 donatistiskich biskopow w lěcze 411 pschecźiwo 286 katholskim na disputaziju pschikhadźa, kotruž bě Augustin khěžorej proucźił. Augustin a katholszy dobuchu. Khěžorski sastupjeŕ jim dobycze pschizpi. Na to ßo „Donatismus“ pschi ßmjertnym khłostanju sakasa.

Kak czežko tola je, w zyrkwi, hdyž póczńje wulka byczź, měr a jenoszź sakhowacź. W lěcze 411 nowe pschecźiwjenje nasta. Pelagius wucżesche, so człowjek je wot spoczatka ßmjertny stworjeny, so wěczna ßmjercź, niz czaßna je hrěchow msda. Człowjek móże bjes hrěcha byczź a dyrbi ßo Bożeje hnady hódny wopokasacź. Khrystuß bu człowjek, so by sa człowjeka se snamjenjom był a s tym jeho wumohł. W Karthagowje ßo wěsty Coelestius wo sastojństwo presbytera prózo-

waſche, ßwoju pelagiſku wěru wuſnawſchi. Auguſtin pſchecźiwo njemu pißaſche. Coeliſtius kaž Pelagius ßam ßo ſ kraja ſahna (418). Też to bě žórko, ſ kotrehož je wjele njeměra ſa Auguſtina naſtako.

Tele wojowanja Auguſtinowe mozy pſchetrjebachu, jeho wutrobu ſ cźežkej myßlu tyſchachu. Tehdy też k wójnje dóńdże. Vandalojo kraj ſapuſcźichu a pſched měſto Hippo pſchicźahnychu (430). Auguſtinowy kónz pſchińdże, hdyž njepſchecźel měſto wobléhaſche. Pokutne pſalmy cźitajo a ſ wjele ßylſami ßomodlo ſa ßwój wótzny kraj Auguſtin w 35. lěcźe ßwojeho biſkopſtwa wumrě. „Moje ßylſy ßu mi luboſna jědź," tak wón rjekny pſchi modlitwach, ſ kotrymiž wón ßebi wumóženje žadaſche. „Moja lacźnoſcź mje pſchezo bóle pali, hdyž widźu, ſo moja ſbóžnoſcź ßo dléje", to ßu ßkowa, na kotrychž ſtyſknoſcź jeho wumrjecźa ſpósnawamy. Dźeń 28. žnjeńza je jeho ßmjertny dźeń.

Wo tutych tſjoch wulkich biſkopach, wo Ambroſiu, Chryſoſtomu a Auguſtinu, woßebje wo poßledniſchim, dyrbimy też my w naſchich cźaßach něſchto wjedźecź a ßo k ßwojej zyrkwi we jich duchu dźerżecź krucźe! Stejachu na bibliji, ſbudźowachu ſprawnu pobožnoſcź, běchu ßwěrni wotrocźzy Khryſtußowi. Jenož jich mnichowſtwo bě něſchto, ſchtož w tamnych cźaßach ßo hiſchcźe ſa błud ſpósnacź njemóžeſche. T.

Zyrkej a ſtat.

Saſka krajna ſynoda je w tu khwilu w Drježdźanach ſhromadźena. Njeje móžno, tu na jara wobmjeſowanym rumje nadrobniſcho wo jeje dźěłach rosprawjecź; to najwažniſche chzemy pak tu roſeſtajecź. Woßebje ma dwaj nadawkaj. To jene ſa zyłu zyrkej a zyły kraj wulzy ważne a rosßudźaze je dojednanje wo dźělenju ſtata a zyrkwje. K tomu móžemy hižo dźenßa — 1. dezembra — pſchiſpomnicź, ſo tuto jednanje njebudźe žane dojednanje wo tutej rosßudnej naležnoſcźi. Tuto pſchińdże, jeli ſo budźa jednanja mjes krajnym konſiſtorſtwom a ſtatom tak daloko. Tu khwilu to hiſchcźe njeßu, dokelž ma hiſchcźe wulkoſtatny ßud w Lipſku wſchelake praſchenja rosjaßnicź a rosrißacź. Hdyž něka mózno, dyrbi k 1. haprleji naležnoſcź ſrjadowana bycź, ſo mohła nowa wuſtawa, kotraž je hižo wjazy lět hotowa, ßwoju płacźiwoſcź doſtacź.

Ta druha wulzy ważna wěz je woßebje ſa Hornju Łužizu a ſa Sserbow rosrißaza. Se ſaſtupom noweje wuſtawy ſběhnje ßo dotalna konſiſtorialna wyſchnoſcź pſchi wokrjeßnym hejtmanſtwje w Budyſchinje, kotraž wſchě łužiſke woßady ſaſtupowaſche, a tute rosdźěla ßo do ſuperintendenturow, kaž je to hewak hižo w Saſkej. Kelko jich to nětk budźe, wo to dźe, a wo to, hacž nam Sserbam ßo dopjelni pſchezo ſaßo woſpjetowane pſchecźe, ſjednocźicź wſchě ßerbſko-němſke a němſko-ßerbſke woßady do jeneje ſuperintendentury pod ſuperintendentom, kotryž móže ßerbſki. Wo tutym praſchenju pißaja nětkle też wſchelake němſke nowiny, a hdyž tam cźitaſch, kak woßady do němſko-ßerbſkich a ßerbſko-němſkich dźěła, ßo dźiwaſch, n. pſch. hdyž Bukezy, tu khwilu drje ßrjedźiſchcźo evangelſkich Sserbow, ſteja pod němſko-ßerbſkimi. Nochzemy tu ſaß a aß wopjetowacź, cźehodla taſku ßerbſku ſuperintendenturu žadamy; to je zyrkwinym wyſchnoſcźam a też ſynodalam ſaßo a ſaßo roſeſtajane a rospißane. Tu njech je hiſchcźe ras wuprajene, ſo je naſche žadanje też dźenßa hiſchcźe, njech tu a tam też něſchto druhe praja, ßerbſka ſuperintendentura, do kotrejež ßłuſcheja wſchě woßady, kotreż maja hiſchcźe porjadne ßerbſke Boże ßłużby. Sa to ßu ßo też wſchě zyrkwinſke pſchedſtejicźerſtwa — a to ſ němſkimi a ßerbſkimi ßobuſtawami — hakle pſched krótkim wuprajiłe, ſchtož je ßo na zyrkwinu wyſchnoſcź dale dało. Myßl, naſche woßady ſaßo tak rostykacź, kaž to bohużel nětkle ßu, mjenujźy do Lubijſkeje, Budyſchſkeje a Kamjenicźanſkeje ſuperintendentury, tutu myßl mamy ſa dospołnje njemóžnu; pſchetož to je wo wjele hórje hacž nětkle; a też tehdy woſtanje tole něſchto njepſchihódne a tohodla nejpſchijomne, hdyž ma tute tak rosdźělene woßady duchowny, kiž je ßerbſkeje rěcźe mózny, jako ſaſtupowazy ſuperintendenta pod ßobu. — Ale ßnadź je ſynoda, hdyž tole cźitacźe, wo tym rosßudźiła. Sa zyłe žiwjenje a dźěło naſchich woßadow a ſa powſchitkowne dobre je nuſne a trěbne ſarjadowanje, kotreż nadrobnje dźiwa na naſche woßebite wobſtejnoſcźe.

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sserbſka prědarſka konferenza bě ßo póndźelu 23. nov. w Sserbſkim Domje ſhromadźiła k wurjadnemu poßedźenju. To bě nuſne wſchelakich ważnych wězow dla. Dźe to nětko wo ßerbſku ſuperintendenturu. Synoda je ſhromadźena a ma woßebje też jednacź wo nowym ſarjadowanju Hornjeje Łužizy a tak wo tym, hacž my Sserbja doſtanjemy, ſchtož žadamy, ßerbſku ſuperintendenturu abo niz. Pſchedßyda, knjes farař Domaſchka, rosprawjeſche wo wězy; ßmy, njech też je tu a tam hinak ßłyſchecź a cźitacź, pſches jene w tym žadanju, ſo je ſa naß Sserbow najpſchihódniſche, wſchě woßady, w kotrychž ßo hiſchcźe porjadnje ßerbſki prěduje, ſjednocźicź do ſuperintendentury, kotraž ſteji pod ſuperintendentom, kotryž móže ßerbſki. — Druha ważna wěz ßu ßerbſke ſpěwarſke. Ssmy tak daloko, ſo ßu prěnje khěrluſche ſa cźiſchcźerńju hotowe a ſo tam bórzy dóńdu. Ssu to khěrluſche ſa advent a ſpocźatk zyrkwineho lěta, a to najrjeńſche, kotreż ßmy namakali. S tutymi dyrbi ßo nowy wudawk ſapocźecź; w dotalnych ſpěwarſkich ßmy runje na khěrluſchach ſa advent a ſpocźatk zyrkwineho lěta jara khudźi. Wſchelake ważne praſchenja ßo rosßudźichu; wſchelake ma ßo hiſchcźe dorosßudźicź a ſarjadowacź. Wěz je wulzy ważna a rosßudna a cźaßa ßo komdźicź nimamy. Hodowna konferenza budźe drje ßo ſ nowa ſ tutej wězu ſaběracź. — Nimo tuteju ważneju naležnoſcźow ſaběrachmy ßo ſ mnohim druhim. Sa młodych Sserbow, kotſiž chzedźa na bohoßłowſtwo ſtudowacź, je krajna zyrkej ſtipendije wuſtajiła. Tuž njech ßo wſchitzy wo tajke pola ßwojeho fararja ſamołwja; prědarſka konferenza ma to prawo, namjetowacź. To je ſ dobom nowy pohoń ſa ßerbſkich ſtarſchich a hólzow, ßo na ſtudije ſwěricź. So je to nuſne, to drje ßmy nětk ſkoro ſpósnali. Pobrach na němſkich bohoßłowzach je wulki, na ßerbſkich hiſchcźe wjetſchi, a ſtrach je bliſko, ſo wſchě ßerbſke fary njeſměja wjazy ßerbſkeho fararja. — Knjes farař Sarjeńk nam ſdźěli, ſo budźe ßerbſka kſcheſcźijanſka wottorhanſka protyka ſapocźatk dezembra hotowa. Tuž njech ßebi kóždy ßerbſki dom měſtacźko ſa nju wobkhowa, budźe tuńſcha hacž němſke wottorhanſke protyki, něhdźe 1 hr.; je też troſchku hinak ſeſtajana a wuhotowana, hacž poßlednja. — ½2 hodźin ſkónczichmy ſhromadźiſnu a njeběchmy hiſchcźe hotowi. Njech ßu wſchě prózowanja konferenzy Sserbam k wužitku a k žohnowanju, Bohu pak k cźeſcźi!

Liſtowanje.

W. w Hu. ſa 3. advent. — D. w B. ſa 4. advent.

Samołwity redaktor farař Wyrgacź w Roßacźizach.

Cžišło 50.

Pomhaj Bóh!

Letnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewi će.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin 13. dezembra 1925 Bautzen

Cžischcź a nakład Smolerjez knihicžischczerńje a knihaŕnje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadza kóždu sobotu a płaczi čertletnje 78 stotych pjenjezkow.

3. njedźela adventa.

Kol. 1, 12—15.

Adventiski cžaß chze pschezo nasche wutroby s wjeßelom a s dźakom napjelnicź, so je Wótz w njebjeßach k hodam nam swojeho lubeho syna dał a s nim wschitko, schtož japoschtoł nam tu mjenuje. Swětło dyrbi w naschich wutrobach bycź, prjedy hacź tón Knjes sam nam hodowne swěczki saswěczi. A dźakowanje je pschihotowanje k tomu. Pschetoż schtóž so swojemu Bohu njedźakuje, tón wjele sapomni, so modlicź sapomni, sapomni wěricź a skónczńje wyskacź. Njedźakowny cžłowjek nihdźe witany njeje, ani pola Boha ani pola cžłowjekow. A skónczńje njedźakowne dźěcźo pod Božodźěsćźowym schtomom, kajki srudny wobras sa naß! Njedźakowni cžłowjekojo w hodownym cžaßu, kaž dyrbi to nascheho Boha srudźicź! Budź dźakowny, pschetoż twoje žiwjenje je jenoż krótki advent. — Hacź móžemy pak Bohu sa wscho so dźakowacź, schtož je wón nam dobreho wopokasał? Njeje tomu husto tak — hdyž smy ras swěrni mjes sobu — so so njemóžemy Bohu nutrnje dźakowacź, hdyž so nochcemy sami sjebacź? Dźěło je nam husto brěmjo, staranje da nam dwělowacź na Božej prawdosćźi, a nascha wina, kotruž cžujemy we wutrobje, chze najradscho Bohu prawo s ruki wsacź, naß khłostacź. Wjele cžłowjekow sebi myßli, so je to wožebje sprawnje, hdyž praja: so dźakowacź njemóžu, pschetoż so njemóžu sam sjebacź. Potom hladaj ras na toho Knjesa adventa. Hižo prjedy, hacź jeho njebjeski Wótz jeho běsche wußkyschał, so k njemu modlesche: „Wótcźe, ja so tebi dźakuju.“ Móžesch ty swojemu Bohu so dźakowacź, prjedy hacź je twoju modlitwu wußkyschał? Hdyž niz, potom tebi dowěrjenje k wschehomóznemu Bohu hischcźe pobrachuje, kotryž wschitko samóźe a k twojemu sboźu wjedźe. Dźakujcźe so tomu Wótzej w njebjeßach, tak japoschtoł nam dźenża hischcźe ras pschiwoła.

Dźakujcźe so tomu Wótzej!

„Dźakujcźe so tomu Wótzej, kiž je naß hódnych cžinił k runemu herbstwu tych swjatych w swětle.“ Kak je tola tu kóžde skowo hnada a kraßnosćź! Hižo skowo Wótz je połne njesaßłużeneje hnady. Wschitzy njejßmy nihdy hódni byli, Boże dźěcźi rěkacź. Bóh je naß hódnych sčinił a to w dwojakim smyßle: Najprjedy je wón nam se žiwjenjom, cžerpjenjom a wumrjecźom, s zykej saßłużbu Jesom Khrysta swoju wutrobu a swoje njebjeßa saso wotamknył. Wón sam je nam pschistup k sebi wotewrił. „Ssmy my jeho dźěcźi, dha smy my też jeho herbojo.“

Tón Wótz je, kiž je naß hódnych cžinił. Nichtón njemóže k synej pschińcź, khiba so by jeho cžahnył tón Wótz, kiž je jeho pósłał. Kschescźijanske žiwjenje swoje swětło s njebjeß dostawa, a runje adventski cžaß chze nam s nowa prajicź, so je nam herbstwo pschihotowane pola Wótza w njebjeßach. Ale wopomń, to je herbstwo, njeje potajkim nascha saßłużba! Wo tym też Boži dźeń rěcźi! „Pohlejcźe, kajku luboscź nam tón Wótz wopokasał je, so bychmy Boże dźěcźi mjenowani byli.“ Boże dźěcźo w smyßle swjateho pißma je tón, kiž je s Boha so narodźił, nowonarodźeny cžłowjek, kotrehož wodźi Boži duch. Cžłowjek je sam wot so njehódny a njedostojny k dźělbracźu na bójskej kraßnosćźi, ale so smy dostojni, to je wot Boha. To je Boża hnada, kotraž je w Khrystußu so sjewiła, a pomoz swjateho Ducha. Runje naschej schlachcze dyrbimy to saso jaßnje pokasacź, schto so snamjenja praweho

Božeho dźěśćza a kak to bywamy. Pśchetož dźenźa jich doscź praji: „My ẓmy wschitzy Boże dźěćźi“, ale to druhe ſapomnja: „Pśches wěru do Khrystuża Jeſuża!“ a to je tola hłowna wěz.

Jenož ſchtóž je ẓo pśches Jeſuża Boże dźěćźo ſcźinił, móže ẓo jemu dźakowacź ſa herbſtwo w ẓwětle, kotreż je Bóh ſhotowił.. My kſcheſcźijenjo ẓmy kaž dźěćźi, kiž ẓo wjeẓela na Boži dźeń. Wone ẓo wjeẓela na božodźěſcźowy ſchtom a na dary, hacźrunjeż hiſchćze njewědźa, ſo woprawdźe něſchto doſtanu. Dokelž pak luboſcź ſtarſcheju ſnaja, maja wěſtotu, ſo pod hodownym ſchtomom něſchto namakaju. Też my wopokaſma ſa to nimamy, ſo je Bóh nam herbſtwo w ẓwětle pſchihotował. Njejẓmy hiſchćze ženje niczo ſ toho widźeli. Ale luboſcź toho Wótza ſnajemy, luboſcź, kotraž je nam w Khrystużu, Sbóżniku hrěſchnikow, ẓo ſjewiła. Tohodla wěmy, wón ma też ſa naż jedyn dar, a na tutón ẓo wjeẓelimy. Snajeſch ty tajke herbſtwo a móżeſch ẓo hižo nětko ẓwojemu Bohu ſa wěcźne herbſtwo dźakowacź? Stawiſny Božeho kraleſtwa wot ſahrody Eden ẓem hacź ke kſchižej na Golgatha nam pokaſuja: Bóh je naż hódnych ſcźinił k runemu herbſtwu tych ẓwjatych we ẓwětle, wón je naż ẓwoje dźěćźi ſcźinił, kotreż dyrbja junu kraẓne herbſtwo doſtacź. Sa to dyrbimy Bohu ẓo dźakowacź!

Wot kraẓneho wottyknjeneho kónza, kotryž leži hiſchćze w pſchichodźe, dyrbimy na Božu hnadu w ſańdźenoſcźi wróćźo hladacź: Bóh je naż wutorhnył wot wyſchnoſcźe teje cźěmnoſcźe a naż pſchеſtajił do toho kraleſtwa ẓwojeho lubeho ẓyna. Prjedy hacź móżemy dźěl měcź na herbſtwje tych ẓwjatych w ẓwětle, dyrbimy do jeho kraleſtwa pſchеſtajeni bycź, pſchetož jenož ſtawy tutoho kraleſtwa maja na darach ẓwojeho Knjeſa dźěl.

Cźaż do Khrystużoweho naroda běſche ẓwět bjes Jeſuża pod wyſchnoſcźu cźěmnoſcźe. Wjerch kraleſtwa cźěmnoſcźe je hrěch, cźert. Hrěch je cźěmnoſcź, cźini wutrobu cźěmnu, pſchinjeże njewěru a dwělowanje do wutroby. Khodźenje, kotreż ẓebi njeſwěri na ẓwětło, njepokojna, rostorhana, ſawutlaza wutroba, njeje to cźěmnoſcź? Wěcźne ſatamanſtwo ſa tych, kiž běchu w kraleſtwje teho ſkeho żiwi, njeje to żałoſtna cźěmnoſcź? A ty ẓy żiwy na ẓwěcźe po Khrystużu. Hižom dołho je, ſo Khryſtuż tu na ſemi khodźeſche, ale też ty ẓwět ſnajeſch, kajki je bjes njeho! Hladaj tola ras dźenźa na tſećźim adwencźe do ẓwojeje wutroby! Njeje temu tak, kaž ẓwjate pißmo praji: „Kóżdy, kiž hrěch wobeńdźe, tón je teho hrěcha wotrocźk.“? ẓurowiſcheho tyrana njeje dyžli hrěch. Kak móże hižom jeniczki hrěch wutrobu ſchwikacź a krjudowacź, a njejẓy hižom ẓam ſhonił, ſchtož dyrbjeſche Jan tón kſchcźenik w jaſtwje ſhonicź? njewěra, njewěſtoſcź wo Jeſużu, kak jara to jeho wutrobu cźwiłowaſche, kak jemu ẓo bjes Jeſuża ſtyſka! Ale tón Knjes ẓwojemu pſchecźelej w jaſtwje ẓwězu ſaẓwěcźi a jemu prajicź da, ſo wón je, na kotrehoż běchu narody cźakałe, Sbóżnik cźłowjeſtwa. Potom bu w jaſtwje ẓwětło. Bóh je naż wutorhnył wot wyſchnoſcźe teje cźěmnoſcźe a nnaż pſchеſtajił do kraleſtwa ẓwojeho lubeho ẓyna, ẓmy noweho Knjeſa doſtali, Khryſtuża, na měſto cźerta. Hacź ẓebi wjetſche wumóżenje myßlicź móżemy? to je wjazy hacź wußwobodźenje israelſkeho luda ſ Aegiptowſkeje. A japoſchtoł Pawoł ẓam wo tajkim wußwobodźenju powjeda! Żyle jaßnje tu póſnajemy, ſchotž je Pawoł pſched Damaſkußom ſhonił. Tehdy bu wón wutorhnjeny ſ rukow teho, kiž jeho cźerjeſche, kſcheſcźijanow pſcheſcźěhacź a evangelion wukorjenicź. Bjes jeho wole běſche ẓo jemu doſtako tamne wulke dźiwne ſhonjenje, a wón jenož cźicho ſtejo ẓo praſchecź móżeſche: „Schto chżeſch, Knjeże, ſo cźinicź dyrbju?“ W tamnej hodźinje běſche Pawoł pſchеſtajeny do kraleſtwa Khryſtuża, běſche Khryſtuż jeho Knjes a cźert běſche ẓwoju móz nad nim ſhubił. Něſchto podobneho je ẓo někotremuż kuli druhemu we Božim kraleſtwje ſtako, a hiſchćze dźenźa móże kóżdy, kiž ẓo wot hrěcha wobrocźił, wo Božej hnadże powjedacź. A niż jenož tamni, wſchitzy ẓmy njewólni cźłowjekojo, njekhmani, ẓwoje rjecźaſy rostorhacź. Ssmy w tych wobſtejnoſcźach, wo kotrychž japoſchtoł Pawoł tak khutnje rěcźi: „Ja wěm, ſo we mni, to je w mojim cźěle, njebydli niczo dobreho. Pśchetož tu wolu ja derje mam, ale ſo bych dokonjał to, ſchtož je dobre, to ja njenamakam.“

Tehodla też teho trjebamy, kotryž naż wutorhny ſ tuteho wotrocźkowſtwa. Boži ẓyn je do cźłowjeſtwa pſchiſchoł, ſo by naż wumohł ſ wyſchnoſcźe teje cźěmnoſcźe. Ssmy drjenětk hichćze ſwonkownje w ẓwěcźe cźěmnoſcźe żiwi, ale ſnutskownje ẓmy pſchеſtajeni do ẓwěta, w kotrymž je Khryſtuż żiwy a knježi, a to wſchitko jenož pśches Božu hnadu. Móżeſchli prajicź a wuſnacź: też mi je ẓo tón Sbóżnik narodźił? Wukńcźe pucź ſroſumicź, kotryž je Bóh ſ cźłowjekami, ſ tobu ſchoł! Hladaj nuts do ẓwojeje wutroby, kak cźěmne w njej je. Hdyž ẓebi to prawje pſchemyßliſch, njedyrbiſch potom też wołacź: „Wajchtarjo, je ẓo nóz ſkoro minyła?“ Haj, nóz je ẓo minyła, dźakujcźe ẓo temu Wótzej w njebjeẓach: Khryſtuż je tudy, wujednał ludy. Wjeẓel, wjeẓel ẓo kſcheſcźijanſtwo!

Stajmy ẓebi ras hubjeńſtwo a khudobu pſched wocźi, pod kotrejż dyrbjeli ſdychowacź, hdy by ſe ẓwjateho pißma to precź wſate było, ſchtož w naſchim dźenßniſchim tekſcźe ſteji. Bjes Wótza, bjes herbſtwa, w cźěmnoſcźi bycź, kak żałoſtne je to hižom tu na ſemi. A kak, hdy by temu we wěcźnoſcźi tak było? Hdy njeby Boża hnada była, ſo je Khryſtuż naż wumohł, potom by ſa wſchěm hrěchom a ſa wſchej winu ſa tyſchene ẓwědomje wotmolwjenje ſtało: nimaja wumóżnika, nimaja pomozníka a ẓmilneho Knjeſa. Njewurjeknjena by naſch nuſa a khudoba była, hdyž njebudźiſche Khryſtuż pſchiſchoł. O dźakuj ẓo Bohu, też najkhudſchi kſcheſcźijan bjes herbſtwa njeje!

Jako njeměrni a njeſpokojni cźłowjekojo tu na ſemi khodźachmy a njejẓmy wjedźeli, ſchto nam pobrachowaſche. Nětk je tón Sbóżnik naż ſBohom ſjednał a nam měr ẓwojeho kraleſtwa pſchinjeżł. Nětk mamy měr w njeměrnym ẓwěcźe. Nětk hakle hodowne póẓelſtwo wot měra na ſemi ſroſymimy, kotreż da ẓo błyſchecź w bědźenju ẓwěta jako ẓlubjenje wot horka. Maſch ty hižom měr, měr ſ Bohom? Daj ẓo ſ Bohom ſjednacź, potom móżeſch żohnowany Boži dźeń ẓwjecźicź. Dźakujcźe ẓo temu Wótzej, ſo je wón tak ẓwět lubował, ſo wón ẓwojeho jeniczkeho narodźeneho ẓyna dał je, ſo bychu wſchitzy, kiž do njeho wěrja, ſhubjeni njebyli, ale wěcźne żiwjenje měli! Hamjeń. W. w Hu.

A tola żohnowane hody.

(Pokracźowanje.)

Żyle hinajſchej běſchtaj hólzaj, 14 a 12 lět ſtaraj, běſchtaj tak khutnaj, cźichaj, ſnutskownaj, niż kaž druſy wo wßy. Běſchtaj to hakle wot toho cźaża ẓem, ſo do mißijonſkeje ſchule khodźeſchtaj? Niż drje, ſnajmjeńſcha niż jenož; běſchtaj drje tajkaj po macźeri, kotraž bě jimaj w dalokim kraju ſemrěła. A nětk bě ẓamo tak daloko, ſo ẓebi ſtarſchi wot nana żadaſche, ſo by jeho do Lilonga na kſcheſcźijanſki wuſtaw ſa hólzow póßłał. A dźiwnje to, nan ſwoli do toho, hacźrunje dyrbjeſche 20 dollarow płacźicź, dokelž bě Gonfuk hiſchćze póhan. Sa kſcheſcźijanſkich hólzow bě to tuńſcho. Haj, jako Gonfuk ſ mißijonarom wo tym rěcźeſche, naſpomni wjeẓoły, ſo nan,

kiž bě prjedy wobarał, niczo pschecźiwo tomu nima, so by ke kschesćijanskej wěrje pschestupił.

A tak bě Gonfuk wjeßeły, pschewodźany wot towarschow, do Lilonga na schulu schoł

Nětkle běchu prósdniny. Kak je Gonfuk wuźiwasche, ßmy runje widźeli.

* * *

Bě blisko k hodam. Nadobo pschińdźe k mißijonarej Gonfuk Bě srudny, ßmjercź srudny! Najprjedy stejesche, niczo njerěczo, pschi durjach, potom ßo ßydny. Tola njepraji niczo.

„Gonfuko! Schto dha masch?"

„Ja njewěm, schto nětk cźinicź! Mój nan . . .!"

Ach haj, my hižo wjedźichmy, schto ſ nanom bě; běchmy to runje dźeń prjedy ſhonili. Bě nam wutrobnje żel tutoho hólcźeza!

so ßmětaj ßebi kóżdy jedyn wuswolicź a ßobu wsacź.

„Ja chzu ßo ke kschesćijanstwu wusnacź!" rěcźesche hólz dale. „Mój nan to wě, ale — ale — ſa 6 njedźel chze mi kwaß wuhotowacź — a ja dyrbju ducham prjedownikow woprowacź!"

„Gonfuko, to ßebi tola nan njebudźe żadacź! Nan tola wě, so ßy we wutrobje hižo kschesćijan! A farař móże tebje tola doma ſwěrowacź, město póhanskeho wucźerja, hdyž dyrbi to pschi tym wostacź, so cźi nan kwaß wuhotuje!"

„Ja pak tola hischcźe żanu żonu nochzu!" ſdychny Gonfuk. „Ssym tola hischcźe tak młody!"

Dyrbjesche ßo tola tutón 14lětny hólz na cźaß żiwjenja ſwjasacź na holzu, kotruž njeſnajesche, wo kotrejž jenoż wědźesche, so je żiwa.

„Mißijonaro, ach, schto dyrbju cźinicź?" tak proschesche styſknje.

„Kruty wostacź! Nana proßnycź, so tebje njenuſuje, ßo ducham modlicź! Hdyž to njewjesta chze, njech to cźini, ty pak wostań kruty a ßwěrny!"

Srudny a mucźny wlecźesche ßo domoj. Nana dyrbjesche proßnycź, a tutón bě tola na njeho ſky!

Domoj pschischedschi, wuhlada nana na lěhańzy leżo. Bě ßebi popołdnju wotpocźink popschał. Wócźzy mějesche na poł sacźinjenej. Hacź też wón spasche? Hdy by jenoż něschto prajił! Tola nan mjelcźi a cźini, każ by ßyna njepytnył.

„Nano!" woła Gonfuk ſ cźicha, ßo bojo, so mohła macź pschińcź, a potom by jemu to hischcźe bóle cźeżko było.

Nan mjelcźi.

„Nano, ßłyschisch ty mje?"

Żana wotmołwa.

„Nano, njeßłyschisch dha? Ja chzu tebi něschto prajicź!"

Tola wscho cźicho każ prjedy.

„Nano, ja ke kschesćijanskej wěrje pschestupju! Jutſje chzu wo kschcźenizu proßnycź!"

Też to podarmo. Wótſischo a wótſischo woła hólz, styſknischo a styſknischo proßy. Ssamo ßußodźina to wußłyscha a saſtupi. Jenoż nan tam psched nim njeßłyschi, kak pschezo saßo proscho woła: „Ja chzu kschesćijan bycź! Ja chzu kschesćijan bycź!"

Skónczńje ßo nan hiba, kaschluje a rjeknje: „Ja niczo njeßłyschu! Njejßym hischcźe wotucźił!" Wobrocźi ßo saßo na bok, niczo wjazy njeprajo.

Haj, wotucźił hischcźe njebě! spasche hischcźe pschezo spar póhanstwa, hacźrunje bě advent, hacźrunje saßo psched durjemi Jesuß Khrystuß tón Knjes, hacźrunje jeho wołasche ſ ertom ßyna Boži Ssyn, tak każ naß wschěch je wołał njedźelu prěnjeho adventa, nam pschiwołajo se Sswjatym Pißmom: „Stawajcźe se spanja!" — A my to tola wschitzy ßłyschimy, my stari a młodźi! A my to tola wschitzy po jeho ßłowje cźinimy a dźemy napschecźiwo wjeßeli tomu, kiž pschikhadźa, Jesußej Khrystußej, a sacźuwamy we wutrobje wschu ból, kotruž Gonfuk mějesche, kiž chzyſche, ach tak rady chzyſche k Jesußej a njeßmědźesche, a sacźuwamy we wutrobje ßobuželenje a żarowanje ſa nana, kotryž hischcźe spasche w póhanstwje a liwkoscźi a saßakkoscźi! Abo njeje to tak? — Je to hinak pola naß, pola tebje? — Njejßy ty wjeßeły adventſki kschesćijan? — Njeje twojeje wutroby żedźenje a twojeho żiwjenja wusnacźe: „Ja chzu, ja chzu kschesćijan bycź?" Ow kak to je? Schtó je tón bóle wobżarowanja hódny, ty abo Gonfuk? Ty abo Gonfukowy nan? — —

Bu wjecźor. Macź pschinjeße schklu warjeneho raißa, a Gonfuk tam pschezo hischcźe psched nanom proscho stejesche. Nan stany, tola niczo njepschilubi. Rjekny jenoż: „Kwaß budźe a kwaßny dźeń budźesch woprowacź a ßo ducham modlicź! To cźi praju. Schto potom cźinisch, móże mi wscho jene bycź"!

Nan ßo njeda naproßnycź a pschewinnycź, też wot fararja niz, kotryž k njemu dźěsche, so by ſa ßyna proßył. „Moji prjedownizy ßu to tak cźinili", rjekny, „lětſtotki dołho a wy chzył mje něschto lěpsche wucźicź? My ßmy tak dołho duchow prjedownikow cześcźili a ßmy żohnowanje měli. Gonfuk je, to je mi żel, hinajschi a wjazy njewopruje a njekadźi. Njebych-li Limſanga měł, bych ſe ßwojimi 50 lětami wschě dźěła ßam cźinicź dyrbjał. Ně, tón mjeńschi njewěri hischcźe do waſcheho Boha! A hdy by to chzył, ow to troschku pukow wjazy pomha, hacź jeho zyła wěra!"

Farař poßkuchasche a dasche jemu rěcźecź, tola wosta pschi nim, a to też hischcźe, jako bu wjecźor, haj nóz. Skónczńje pschemóh muża tak daloko, so tutón ßlubi, so nochze Gonfuka, kotrehoż drje tola hischcźe kuſk lubowasche — tak prajesche farař — kwaßny dźeń nuſowacź, ducham woprowacź. To wón woprawdźe fararjej ßlubi, a ßyn bě pschitomny a żona też. Ale so wón to zyle njerad ßlubi, to bě widźecź.

* * *

Bě to njewjeßoły wjecźor doma pola nana. Nan wobużny; ßnadź ßo hněwasche, so bě pschilubił. Macź bě njemdra na muża, so bě hólzej wolu cźinił. Najmjeńschi Gonfukowy pschirodny bratſik, płakasche żałostnje, a Limſang bě woteschoł, duchej durjow kurjawki ſapalicź. Wonkach bě saßo jaßna nóz połna měßaczkoweho ßwětła. Schto mohł to Gonfuk lěpscheho cźinicź, hacź wucźeła pytacź w domje mißijonara.

Tam też wucźekny. Mißijonarka bě ßama doma, mißijonar na mißijonſkim pucźowanju; pokaſowasche jimaj wobraſy — Gonfuk bě ßebi towarscha ßobu pschiwjedł — a karty ſ domiſny. Skónczńje pschinjeße bibliſke wobraſy a dowoli,

Młody towarſch pschimasche ßo hnydom wobraſka, wołajo: „To je Pětr, tónle ſ mjecźom w rukomaj! Chze Malchuſej wucho wotrubnycź!"

Gonfuk hladasche dołho na wobraſy. Skónczńje rjekny ſ cźicha: „Mißijoanarka, dań mi tutón wobras!" Pokaſowasche na wobras, na kotrymž ßo podnurjazy Pětr pschima ruki Jeſußa.

Wbohi hólcźe! Ssy drje mjehki a ßkaby ſa ßwět a jeho strachi a nuſy! Kak zyle hinajschi hacź jeho towarſch, kotryž bě ſmużicźe wusnał: „Njech mje mój nan wot herbſtwa wuſamknje, kschesćijan pak tola budu!"

Wobaj ßo potom wotßaliſchtaj. Wotkhadźejo rjekny towarſch: „Gonfuk njepóńdźe dźenßa domoj; budźe pola mje leżecź. Ja mam", tak pschiſtaji ſ wěſtej hordoſczu", dom a łożo!"

(Pschichodnje dale.)

Jandźel.

Bě to w Duringſkim małym měſtaczku w tamniſchim hoſczenzu „Woła“ na żurli. Tam mějeſche dr. Veilchenfeld ſ Berlina pſchednoſchk. Mjes poßłucharjemi ßedźeſche też puczowazy kowař Huſchwadel ſe Schwabſkeje.

Pſchednoſchowař běſche poldra hodźiny rěczał, wußměſchejo Boha Knjeſa a bibliju a naboźinu; ſkónczńje ſkónczi ſ lóſej hubu hanjo: „Tak ßym wam, cjeſczeni knjeża, nětk nanajjaßniſcho dopokaſał, ſo njemóże dozyła żadyn Bóh byczź. Dyrbjał-li pak tola nětko jedyn Bóh byczź, by tutón ſnutskownu winowatoſcź měł, nětkle hnydom jandźela ßem póßłaczź, kotryż by mi pſched waſchimaj woczomaj ſa tute ſkſchiwdźenje pliſtu wotłożił!“

Tole prajo, hlada ßo hordźe ßmějo wokoło ßo. Tu bliži ßo jemu pomałku Huſchwadel a dźe k njemu horje. Hacź k njemu pſchiſtupiwſchi rjeknje: „Wjele dobroh wot Boha Knjeſa! Sa tajkich wußměwzow njeſczelemy żanych jandźelow! To też Huſchwadel dokonja!“ Tole prajo, wotměri knjeſyczkej tajku pliſtu, ſo ßo tutón na ſemju wali. A pſchipoßłucharjo? Woni hakle nětk pſchikleſkowachu a to ſ wulkej mozu a ſahorjenoſczu!

Zyrkej a ſtat.

Sserbam k hodam! Póndźelu 7. dezembra, je ſynoda ſakſkeje krajneje zyrkwje rosßudźiła wo nowym ſarjadowanju zyrkwinych wokrjeßow w Łużizy a ſ tym też wo namjetach a próſtwach němſko-ßerbſkich a ßerbſko-němſkich woßadow, wo „ßerbſku ſuperintendenturu“. A ſchto je rosßudźiła? So tute woßady, ſo Sserbjo niczo njedoſtanu, haj, ſo ſarjadowanje doſtanu, kotreż je njepſchihódniſche hacź dotalne pod konſiſtorialnej wyſchnoſczu! A tola ßu runje zyrkwine prjódſtejeńſtwa tutych woßadow ſe ßwojimi němſkimi a ßerbſkimi ßobuſtawami hiſchcze w prawym cżaßu naležnu próſtwu wo jim pſchihódne ſarjadowanje krajnemu konſiſtorijej pſchepodałe, a tola ßu n. pſch. woßady, kotreż w tukhwilu w Łubijſkim wokrjeßu, w jenej myßli na napraſchowanje wokrjeßneho hejtmanſtwa wotmolwiłe, ſo chzeja do jeneho zyła ſ druhimi němſko-ßerbſkimi a ßerbſko-němſkimi woßadami! A nětk je ſynoda wotpokaſała „ßerbſku ſuperintenduru“, t. r. ſuperintenduru, do kotrejeż ßu wſchě němſko-ßerbſke a ßerbſko-němſke woßady ſjednoczene, pod duchownym, kotryż je ßerbſkeje rěcze mózny, a je ßamo też wotpokaſała, ſo ßo wſchě naſpomnjene woßady do Budyſchſkeje ſuperintenduru ſapokaſaju a ſo je ſaſtupjeć Budyſchſkeho ſuperintendenta duchowny, kotryż je ßerbſkeje rěcze mózny, ſa tute woßady pokomózny ſarjadowař. A cżehodla tuto tajke ſtejniſchczo ſynody pſchecźiwo naſchim namjetam? Naboźnych pſchicżinow a zyrkwinſkich pſchicżinow nimaja! Tutych dla njemóżeja namjety wotpokaſacź; ně, runje naboźne a zyrkwine pſchicżiny rěcża ſa namjety, żadaja ßebi wuwjedźenje namjetow! A tuż ßu politiſke pſchicżiny pomhacź dyrbjale, każ to ſ roſprawow wucżitaſch. Zyrkej a ſynoda, ſchto ma wona dozyła a ſchto ma wona dźenża ſ politiku cżinicź, hdyż ßo tola nimo wſcheho druheho w ßamßnym wokomiku, w kotrymj nowa zyrkwina wuſtawa połnomozy doſtanje, dźělenje ſtata a zyrkwje wupraji!? — To wſcho móżemy jenoż wulzy jara wobżarowacź ſakſkeje zyrkwje dla a ſpomożneho dźěła we woßadach dla, a to cżim bóle, hdyż ßo tajkele ſtawa runje w tutym hewak hižo njeměrnym cżaßu! Napſchecźiwo Sserbam ßu woßebje rěczałoj taj ſynodalaj ſ Łużizy, kk. ſynodalaj Roſenkranz a ſ Noſtitz-Walwitz, ſchtoż je ſpodźiwne, dokelż dyrbja tola jimaj runje żadanja a to, ſchtoż ſa naſche woßady ſpomożne, ſnate byczź! Sa naſche namjety ſtaj naſtupiłoj nimo ßerbſkeho ſynodale, k. ſynodale Hancżki, k. ſynodala Schtamm-Wósborſki, kotryż chzyſche naſchim woßadam rad ſnajmjeńſcha ſjednoczenje do jeneho wokrjeża ſmóżnicź, a k. ſynodala Melzer, wobaj ſ Łubijſkeho wokrjeża; ale też to bě podarmo, hacź runje pſchecźiwo tutomu, wot k. ſynodale Schtamma ſaſtupowanemu, też prjedy hižo naſpomnjenemu ſjednoczenju, żane pjenjeżne praſchenja njerěcża, kotreż bychu ßnadź pſchi połnej „ßerbſkej ſuperintendenturje“ wobmyßlicź byłe. — Woni ßu njechali! To pak njemóże poßlednje roſßudźenje byczź! Sskyſchimy drje bórſy dalſcheho. Pſchirunaj też roſprawy k. ſynodale Hancżki w „Sserbſkich Nowinach.“

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Sserbſka prědarſka konferenza ſměje póndźelu po 3. adwencze dop. ¾10 hodź. wurjadne poßedźenje. Pſchitomnoſcź wſchěch duchownych, kiž ßu w ſaſtojnſtwje, **je nuſna.**

S **Wukrancżiz.** Naſcha woßada je jej drohe kubło precź dacź dyrbjała: mały ſwón. Dokelż ßo do naſchich nowych ſwonow njehodźeſche, njemóżeſche pola naß woſtacź. Wón drje je najſtarſchi ſwón w zyłej lutherſkej zyrkwi Pruſkeje a tehodla woßebiteje ważnoſcze ma. Tohodla bě nam też lubo, ſo jón njetrjebachmy do lijeńnje dacź, ſo by ßo tam rosbił a jeho maczíſna ßo dale trjebała. Je na kerchowje ſtarolutherſkeje woßady we Wrótſkawju hódne měſtno namakał a ßłużi tam dale, hdźeż je pódla bywſchich ßobuſtawow wyſcheho konſiſtorija tak někotry ßwěrny ßwědk lutherſkeje wěry poßledni ſeńſki wotpocżink namakał. — Każ naſch ſtary ſwón, tak je ſ naſcheje ßłużby wuſchoł też naſch „ſtary Schěża“, kotrehoż we ‚Pomhaj Bóh“ hižo ras ßwěrny pſchecżel naſpomni. 25. oktobra nam ſemrě, 70 lět ſtary, w Hbjelſku, ſ kotrehoż bě hižo jako ſchulſki hólczez te 5 kilometrow k nam do Wukrancżiz antorej Ducźmanej do ſchule khodźił. Wot tuteho ßwojeho tareho wucżerja bě, tak powjedaſche, woßebje nawuknył ßo modlicź. Tohodla drje bě też woßebje khmany, nam ßłuſchicź jako lektor; to je ßwěru cżinił a też hewak ßłużił tak někotremu ſe ßłowom napominanja a warnowanja. Na ßwojim ßmjertnym łożu nawda hiſchcze duchownemu póßelſtwo ſa woßadu, kotreż je duchowny też pſchi khowanju a wopominanju dale dał. Wono rěka: „Moji lubi, wy ßebi to pſchelóhko cżinicze, byczź ſbóżni! Njemyßlcze ßebi pak, ſo ßo wam to nětk też tak poradźi!“ — Dokelż drje ma tuto napominanje też ſa druhe woßady płacźiwoſcź, njech je tu ſdźělene. Chzemy ßo wſchitzy praſchecź, ſchto je ßwěrny ßwědk ſ tym chzył praicź wo ſapadowanju do lohkomyßlenja naſcheho cżaßa a do ohkomyßlenja dźěcźi ßwěta. Hdyż tole cżinimy ßwěru wſcho roſpominajo, budźemy wěſcze tutomu drohemu pſchecżelej a pominarjej dźakomni hiſchcze pſches row. Bóh tón Knjes požohnuj tuto jeho ßłowo k poſtróżenju jich wjele a ſpożcź naſchim woßadam wjazy tajkich, kotſiž ßu tak wěrni a ſprawni ſ wěry; my móżemy jich trjebacź. J. B.

K hodam pod hodowny ſchtom daŕcze waſchim lubym też dobre ßerbſke knihe. Jako tajke wam poruczamy powjedancżzy, pſched dlěżſchim cżaßom w naſchim kopjeńku wocźiſchczanej: „Bjes Boha na ßwěcze“ a „Wotroczk“. Młodźi a ſtari móżeja jej ſe żohnowanjom cżitacź, a woßebje dobre je, ſo dźěcźi, kotreż hewak jenoż němſke knihi cżitaju, też ßerbſke knihe do rukow doſtanu. Sa ßnadny pjenjes doſtanjecze wobej w Ssmolerjez knihicźiſchczeńni. —

Liſtowanje: D. w B. ſa 4. adv. — W. M. w K. ſa hodownicżku.

Samokwity redaktor farař Wyrgacź w Noßacźizach.

Cźišło 51.

Pomhaj Bóh!

Lětnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Serbske njedźelske łopjeno.

Budyšchin 20. dezembra 1925 Bautzen

Cźišchcź a nakład Ssmolerjez knihicźišchcźerńje a knihaŕnje sap. družst. ſ wobm. ruk. w Budyšchinje.

Wukhadźa kóždu ſobotu a płaćźi běrtlětnje 78 ſlotych pjenjezłow.

4. njedźela adventa.

List na Filippiſkich 4, 4—7.

Runje ſo domoj wróćźich. Mjes druhim běch pola stareje macźerki. Namakach ju ſa blidom ſedźo. Pißaſche liſt. Hewak je ſyn ſ daloka kóžde hody ſo domoj k macźeri wróćźił, ale lětſa je ſadźěłany. Tuž pißaſche macź jemu do zuſby liſt. Kelko ſrudoby, ale też poſylnjenja pſchinjeſe do domu a wutroby huſto jeniczki liſt. Drje na 140 krócź ſym ja we wójnje liſty ſe ſmjertnymi powjeſćemi do domow noſył. Kelko cźłowjeſkeho horja tute liſty w ſebi wopſchijachu. Liſt ſamóže bycź ſylna móz natwarjenja, pohonjenja, napominanja, ſwjeſelenja, ſměrowanja.

Też naſch tekſt je ſ jeneho liſta wſaty. Tutón liſt je jara ſtary. Wón njeje pißany w ſerbſkim kraju, ale w dalokej zuſbje. Běſche w lěcźe 63 po Khryſtuſowym narodźe. Do měſta Filippi w rańſchim kraju w Mazedoniſkej bě liſt dójſchoł. Schto bě to woſebite? Dźeń wote dnja bu tam někotry liſt wotedaty, ale žadyn kaž tutón. Cźohodla? Wobydleŕſtwo bě póhanſke, ale w Filippi bě też kſcheſcźijanſka woſada. Ja njewěm, kak wulka bě. Někotre mjena ſ njeje pak ſu nam ſnate. Tam bě tamny jaſtnik, wo kotrymž ſo w japoſchtołſkich ſkutkach 16 powěda. Tam bě też Lydia, kotrejež Knjes wutrobu wotewri. A tuta kſcheſcźijanſka woſada bě liſt doſtała. Bě to wjeſele! Po khwili bě ſo powěſcź wo tutym liſcźe po žyłym měſcźe rosſchěriła. Kóždy, kiž bě kſcheſcźijan, dźěło ſ ruki połoži. Wſchitzy khwatachu do tamneho domu, w kotrymž ſwoje Boże ſłužby wotdźerżowachu. Woſada ſo ſhromadźuje. Muž pſchi mužu ſteji. Dźenża ſu rumnoſcźe pſchemałe ſa telko ludźi, pſchetož wjele zuſnych hoſcźi je ſo ſ woſadnymi ſeſchło. Kóždy chze ſłyſchecź a ſhonicź, ſchto we tamnym liſcźe ſteji. Lud pjelni dom. Druſy w durjach ſteja a wonkach pſched durjemi. Přědku na trochu powyſchenym měſcźe, ſo by jich kóždy widźecź mohł, ſu woſadni wodźerjo. Mjes nimi je jedyn, kotrehož derje ſnaja. Něhdy je w Filippi mjes nimi žiwy był, ale w poſledním cźaſu bě Pawoła na jeho miſijonſkich puczach pſchewodźował. Epafrodit je jeho mjeno. Wón je liſt pſchinjeſł. S wotkal? S wulkeho khěžorſkeho měſta Roma. Schtó je jón pißał a jemu na woſadu w Filippi pſchepodał? Jedyn jaty. Dołho hižo je w Romje jaty. Cźehodla? Wěry dla. Sswojeho kſcheſcźijanſkeho přědowanja dla. Njewinowaty ſwojeho Sbóžnika dla wón cźerpi. Schtó je tutón jaty? Pawoł, Jeſuſowy wulki japoſchtoł. Wón bě jeje wulki wucźeŕ, jeje najſwěrniſchi wodźeŕ, jeje ſaſtaraŕ a najluboſcźiwiſchi pſcheczel, jeje paſtyŕ a nan a wótz. Kaž dźěcźi liſt ſwěrneho nana abo modleŕſkeje macźerje ſ wulkej nutrnoſcźu cźitaja a pſchezo ſaſo cźitaja, woſebje hdyž je pißany w duchu wěry a modlitwy na ſmjertnym łožu, tak tu kóžde ſłowo wutrobu poſłucharjow jima a hłuboko ſapſchimuje. Sswjata cźiſchina knježi. Wócźka ſo ſwěcźa. Ssylſy wjeſela a dźaka pſchecźiwo Bohu a jeho ſwěrnemu jatemu wotroczkej ſo w někotrym wócźku ſybola. Wſchitko mjelcźi, jenož cźitaŕ cźita a wutroby wótſje kłapaja. Nětk je liſt nimale doczitany. Ma jenož w naſchim nowym teſtamencźe ſchtyri ſtawy. Je krótki. Na kónzu pak cźitaŕ khwilku poſaſtanje. Pohladnje do ſhromadźiſny, kaž by chcył prajicź: Nětk poſłuchajcźe! Njeſhubcźe žaneho ſłowa! Wotewrcźe wutro-

by ſchěroko! Do nich ſapißajcźe waſcheho ßwěrneho wučerja poßlednje ßkowa na waß! Bóh wě, hacź hdy wjazy k nam rěčźi. A woni poßkuchaja, kóžde ßkowo ſakhowaja, ßylſy wjeßela w Knjeſu płakaja. Bohu ßo dźakuja, ſo je jich wutorhnył ſ póhanſkeje cźěmnoſcźe a pſcheßadźił do ßwojeho kraleſtwa hnady a wěry a ſbóžnoſcźe!

Tak bě něhdy. A dźenßa? Liſt dóńdźe do twojeho domu kóždu ßobotu abo njedźelu. Njeje naſche lube „Pomhaj Bóh“ ważny liſt ſa naſch ßerbſki evangelſki lud? Natwaricź naß chze, pſched ſłym ſakhowacź, we wěrje ſdźerżecź, w ſpytowanjach poßylnicź naß chze. Hdźe je w naſchim ludu nutrna, dźakna woßada, kiž w Filippi bě? A dźenßa ſa 4. advent nam tutón ßerbſki liſt poſkicźa tamne ßkowa ſ jaſtwa w Romje, na kotrychž ßu ßo pſched nimale 19 lětſtotkami w Filippi prěni kſcheſcźijenjo tak jara ſradowali. Sa naß chzedźa tute ßkowa hiſchcźe mózniſche bycź, dyžli něhdy, pſchetož k nam žadyn jaty ſ Roma wjazy njerěčźi, ale japoſchtoł a martraŕ wěry, kiž je ſe ßwojej krwju to hamjeń pißał pod ßwoje ßwědcźenje. Schto pak piſche naſchemu ßerbſkemu ludu jako pſchihot ſa ßwjatu hodownicźku?

„Wjeßelcźe ßo! A ſaßo praju ja: Wjeßelcźe ßo!“ — Je móżno, ſo na pucźu do krwawneje ßmjercźe japoſchtoł takle proßy a napomina? Snaty ſtawiſnaŕ Jan Scherr ras we ßwojich knihach piſche: „Cźłowjeſtwo bě wſchědnje w lutym wjeßelu żiwe, doniž kſcheſcźijanſtwo ßwoju cźornu płachtu želenja a ſrudoby na nje położiłe njeje.“ Tutón muž njewěry to ſbožo a wjeßelo a kraßnoſcź kſcheſcźijanſkeje wěry ſnał njeje. Wěſo, to wjeßelo ßwěta kſcheſcźijan njeſnaje, hdźež ßo jenož jě a pije, rejwje a hraje a cźěło we ßwojich żadoſcźach ßo paße, ale tohodła wón tola ſrudny njeje. Pohladajcźe tola do naſchich ßerbſkich ſpěwaŕſkich a do biblije! Tu ſaklinczi drje někotry hłóß żarowanja, někotre ſdychnjenje pod kſchiżom, někotry pokutny pſalm, ale njewuklancźa wone ſkóncźnje tola do kěrluſchow we wyſchſchim khórje poknych ſbóżneho wjeßela a dźakowanja? Wjeßelcźe ßo, ale „wjeßelcźe ßo we Knjeſu!“ Prawe wjeßele je jenož tam, hdźež je Knjes ſ nami. Hdyž pſchewinjeſch ſle, hdyž pomoz ſ wyßoka ſacźuwaſch, hdyž maſch Boha na ßwojej ſtronje, hdyž ßy ſ nim pſches Khryſta wujednany, to je najſbóżniſche, ſnutſkowne wjeßele. Hdźež ßo Boże ßkowo ſazpiwa a hani, Boże kaſnje pſcheſtupuja, żadoſcźam cźěła ßo ßkuži, tam je ſkaženje ſa cźěło a duſchu, ale niz wjeßele. „Waſcha měrnoſcź budź ſnajomna wſchitkim ludźom!“ Tu my trjebamy runje nětk do hód. Kelko njeměra je w domach, kiž, kaž mróczele ßkónzo, tak huſto wſchoſdobne, prawe wjeßele nam ſacźěmni. „Tón Knjes je bliſko!“ Tak ſwonja nětk ſwony. Tak ſpěwaja dźěćźi. Tak prědują prědarjo: Knjes je bliſko! Wón ſteji pſched durjemi a kłapa. Wón dźe wot domu k domu a pyta naſche duſche. Wón je bliſko ſtajnje nam, ale runje nětk dwójzy jara. — Tuž njeſtarajcźe ßo wo niczo! To je lohko prajene, ale cźežko dokonjane. Njeje ſtaranje, kaž naſch cźěmny pſchewodźeŕ pſches żiwjenje. Staroſcź pſchi kolebzy dźěſcźa ßedźi, hdyž ſtarſchej ßo praſchatej: Budźemoj je wocźahnycź? Wona dźe ſ nami do dźěła a ßyda ſ nami ſa blidom. Wona ſteji pſchi rowje, hdyž najlubſcheho pſcheczela pohrjebaſch a ſtupa ſ wbohimi ßyrotkami do woßyrocźeneho domu. Tež lětßa, hdyž ßo hodowne ſchtomy w zyrkwjach a w domach ſaßwěcźecź budźeja, budźe ſtaroſcź tyſchicź wutroby w druhich domach. Cźaß je cźežki. We wjele domach je nan bjes dźěła. To budźa ſrudne hody ſa někotry dom, a tola niz tam, hdźež je móz wěry ßylniſcha, dyžli ſtaroſcźe. „Njeſtarajcźe ßo wo niczo.“ Njeje Bóh wjazy żiwy? Scźe wy wbohe ßyroty waſcheho njebjeſkeho Wótza? Proſchcźe, modlcźe ßo, dźakujcźe ßo! Dowěrcźe ßo Bohu! Wſchitke waſche ſtaroſcźe cźißńcźe na njeho! Rědko hdy je żadyn cźłowjek tak bity a pſcheſcźěhany był, telko nuſy a cźeŕpjenjow ſhonił, kaž Pawoł, ale je hdy wěru ſhubił na Bożu pomoz a nadźiju k njemu? Wyſkał je: „Je Bóh ſa naß, ſchtó móże pſchecźiwo nam bycź?“ Też w najhórſchich ſtorkach żiwjenja ma měr Boži we wutrobje. Tuž naß napomina: Měr Boži, kotryž je wyſchſchi, dyžli wſchitkón roſom, wobarnuj waſche wutroby a myßle w Khryſtußu Jeſußu! S tutym ſchpruchom ſkóncźa prědarjo ßwoje prědowanje na klětzy. Měr, też ſwonkowny měr je dar Boži. Kak ßmy we wulkim krejpſcheleczu ßebi po měrje żadali! Ale Khryſtuß je poßoł měra ſa duſchu. „Měr na ſemi!“ tak jandźeljo pſchi jeho narodźe ſpěwaja. „Měr budź ſ wami!“ tak ſ rowa ſtanjeny ßwojich wučzobnikow ſtrowi. Wón je poßoł měra. Hdźež wón njeje, njeje też żaneho měra. Naſcha duſcha je njeměrna, doniž pſches Khryſta měr w Bosy namakała njeje. —

4. advent dźenßa. Hdyž ſwony ſaßo ſwonja, je cźicha ßwjata Boża nóz. Knjeże Bożo, wobradź nam a naſchemu ßerbſkemu ludu hnadypołne hody!

A tola żohnowane hody.

(Pokracźowanje.)

Bě to něſchto njedźel poſdźiſcho. Gonfukowi towaŕſchojo běchu hody tu tak wulzy ważnu a roſßudnu krocźeł ſcźinili: buchu kſcheſcźijenjo. Tola jich wjeßelenje njebě połne; ſrudni ßebi mjes ßobu powjedachu: „Gonfuk je wſchu khróbłoſcź ſhubił!“

A po wſchěm ſdacźu to też tak bě. Jeho nan chzyſche, ſo by na dnju ſwěrowanja ducham prjedownikow woprował; tuž chzyſche nětk hižo wjedźecź, kak Gonfuk k wězy ſteji a żadaſche ßebi, ſo by kijeſchki ke kadźenju ſapalił. Gonfuk ßo ſapowě, a nan jeho nabi — — a Gonfuk ßo podwoli. „Gonfuk budźe ßo na wěrowanſkim dnju ducham modlicź; ſtarſchej jeho ſaraſetaj, njeczini-li to!“ Tole bě pſchezo kónz rosmołwjenow, kotreż ßo mjes towaŕſchemi ſ Gonfukom ſaběrachu.

Bě to wjeczor do wěrowanja. Tu pſchińdźe Gonfuk hiſchcźe ras k nam. Bě ſrudny jako by duzy k wotprawjenju był, jako by wſcho wjeßele w nim wotemrěło. Dołho ßedźeſche zyle cźichi pſchi ßwojim bratru Limangu. Skóncźnje proſcheſche wo někotre róże.

„Róże?“ ßo wopraſchachmy.

„Haj! K jutſiſchemu! Bych rad někotre róże ſ twojeje ſahrody měł, ſo to njeby jutſje tak próſdne w naſchim domje było!“

By hołe ßkowo było, bychmy-li ßo jeho praſcheli, hacź ßo wjeßeli; bě tola na zyłym hólzu — a to wón tola hiſchcźe bě, njech bě naſajtra też hižo młody mandźelſki! — widźecź, kak jara jeho ſrudoba tyſcheſche. Wón dyrbjeſche ſapěrcź; nan dźě jo kaſaſche! A jutſje pſchiwjedźechu jemu holzu, kotruž njebě hiſchcźe żenje wohladał, kotruž hidźeſche, dokelž ju jemu ſtarſchej pſchinuſowaſchtaj a dokelž dyrbjeſche ßo jeje dla k ducham modlicź. So by tola mohł tutomu hrożazemu a hroſnemu dnjej wucźeknycź!

„Gonfuko!“

Wulkej, cźornej wocźi pohladaſchtej połnej ſrudoby na naß. „Gonfuko! Nimaſch wjazy ßylnoſcźe doſcź, ßwoju wěru wuſnawacź?“

„Mój nan ...!“ Ow, kak ſtyſka połne jeho pohladnjenje; wono nam pokaſa jeho bojoſcź, jeho njemóz, jeho ßłaboſcź a jeho bół. —

* * *

Naſajtra. Lědma bě ßkónzo pſches hory k nam pohladako,

łaſwoni hižo gong abo moßaſna klepawa. Njeßechu cžeŕwjene noßydło prjecž, tſělachu, praſkachu. Wo wßy noſchachu blida a ławki hromadu. Dwaj małaj hólzaj bětlowaſchtaj ßo ſ wulkim blidom. Niczo ßebi njemyßlo, ßo wopraſchach: „Hólzaj, ſa koho ßo to takle prózujetaj?“

„Njewěſch ha ty, ſo ma dżenża Gonſuk kwaß a ſo na ſto hoſczi pſchińdże? Hußazeje pjecżenje a ßwinjazeho mjaßa budże tam doſcż!“

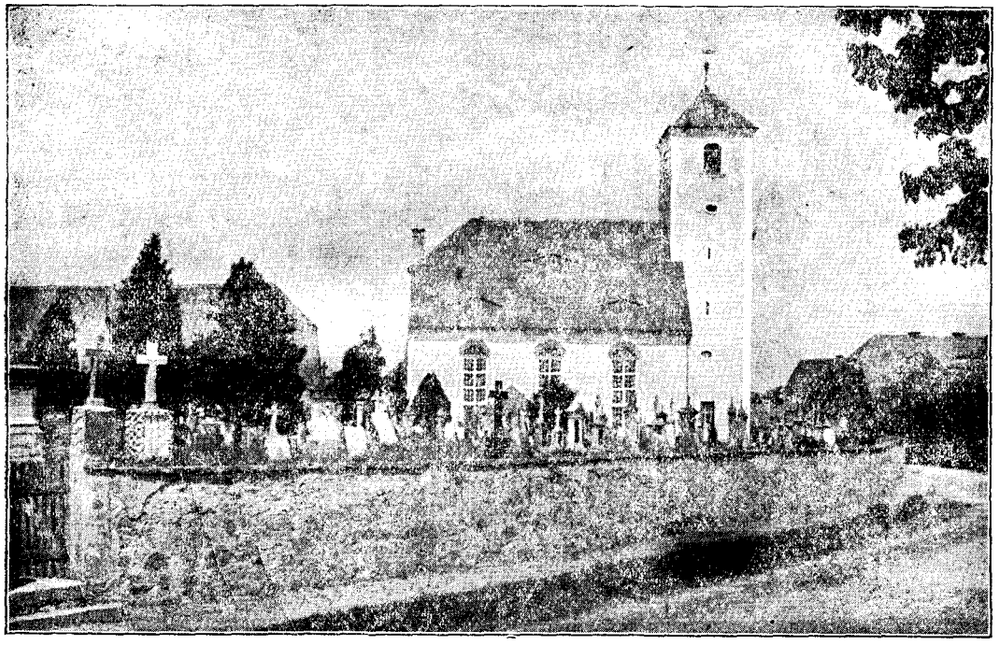
Na wjeczor naſta wonka na haßy ropot a hara. Skónczuje dorośumi, ſo tam wołachu: „Njewjeſta pſchikhadża! Njewjeſta pſchikhadża!“ A tu běchu też hižo herzy ſ bubonami a ſ kótłami, ſ piſchczelemi a piſkawami. Sa nimi njeßechu doſtatki, kotreż njewjeſta nawożenje do mandżelſtwa pſchinjeße: krejczeŕwjene blido a ſchpihel na nim, myjna dóńczka ſ moßaſa, dwaj cžeŕwjenej ſtólzaj, jena cžeŕwjena kſchinja, jene cžeŕwjene myjne blido, dwě wanje ſ cžeŕwjenej kromu, dwě cžeŕwjenej kſchinzy ſa draſtu. A ſa tutymi bohatſtwami ſenfta abo noßydło, wěſo też cžeŕwjene a rjenje wurěſowane. A w nim njewjeſta, kotraž, dokelž na ſtarſchimaj wißaſche, ſ hłožom płakaſche.

(Pokracžowanje.)

---

cže pokaſachu Ssnadź je mózno, ſo je ßo w 30lětnej wójnje ſtało, dokelž ſ lěta 1620 wěmy, ſo je wójſko zyrkwej wukamawſchi wſcheje zyrkwinſkeje pychi a ſamożenja porubiło. S zyła w tutej wójnje woßadni wjele cžeŕpjachu. W lěcže 1640 póßła ſchwediſki wyſchſchi leutnnant Waſſke ſe Shorjelza k Budyſchinſkej radże liſt ſe żadanjom, jemu w běhu tydżenja 600 tolerjow wot pomjenowanych wßow pſchipóßłacź, dokelž bě je hacž dotal njewobcžežował; hdyž njeby doſtał, by je ſahubił. Mjes tymi wßami ßo też Porſchizy mjenuja. A pſchi tym bě w lěcže 1638 tehdiſchi ryczeŕkubleŕ Roſenhain wjele ſtow jěcharjow a wójſko w kwartěrje měł, kiž ßo ßurowje ſadżerżachu a woheń ſatyknychu, ſo ßußodne woßady ſwonjachu. 1642 wſa jemu kheżorſke wójſko wjazy hacž 100 kruwow a wjele drobneho ſkota, kaž też 180 kórzow żita; wyſche teho też koża, ßudobja atd., ſo żadyn hornz a kżiza wróczo njewoſta.

Nowa w lětach 1719—1722 natwarjena zyrkej je ßo někotre kohcže ſchěrſcha natwariła. Stara zyrkej mějeſche we ßredź tſěchi dubowu wěżu, — kaž nětk hiſchcže w Kotezach widźimy — kotruż na pohrjebniſchczo naſtajichu, tak dołho jim mózno njebě, kamjeńtnu natwaricź. Murje pak niz wjazy ſ hlinu ale ſ kalkom twarichu. Njebě ſa woßadu niczo lohke, w tutym cžaßu nowu zyrkej natwaricź, dokelž runje lěto 1719

Porſchizy.

Porſchiſka woßada je ßobu jena ſ najſtarſchich ßerbſkeje Łużizy. Jenoż Budyſchinſka a Hodźijſka ſtej ſtarſchej. We Budyſchinje, hdźež drje prěnja zyrkej ßo w lěcže 999 natwariſche, bě ßredźiſna w tutym cžaßu, kſcheſczijanſtwo mjes póhanſkimi ßerbami roſſchěricź. Hižom w l. 1010 po ſdaczu ßo Hodźijſka zyrkej natwariſche a w lěcže 1222 ßo 9 zyrkwjow pomjenuja, kiž pod Budyſchinſkim arzyměſchniſtwom ſteja: Porſchizy, Hrodźiſchczo, Bukezy, Kluſch, Hucžina, Kumwałd, Sakoń na Sprewju, Wjeleczin a Wjaſońza. Porſchiſka zyrkej tuteho cžaßa bě jara mała ale ſtejiſche hacž do lěta 1722. Faraŕ Schleńkar, pod kotrymž ßo ſtary Boži dom wottorha a nowy natwari, powjeda nam wot tuteje ſtareje zyrkwiczki: „Mějeſche drje też murje hacž do tſěchi, kotraž ſe ſchindźelemi kryta bě, ale běchu dozyła ſ lěpjeńzy murjowane.“ Njejßu tehdy żanu powjeſcź namakali, hdy a wot koho ßo zyrkej natwari. Jenoż widżachu, ſo bě ſtara zyrkej też pſches někajki woheń potrjechena była, pſchetoż ſwißle ſnamjenja tehp hiſchwoßebje njepłódne lěto bě. Faraŕ Schlenkaŕ powědźi, ſo je tehdy kórz rożki Drjeźdźańſkeje měry 6 tolerjow płaczik, wowßa 2 tol. 12 dobrych kroſchow, jahłow 8 tolerjow atd. Tohodła dyrbjachu khudźi niz jenoż wotruby ale też pluwy a druhe njepſchihódne wěży jeſcź. Dawaſche pak Bóh pſchichodne lěto nimoměrne żohnowanje, haj żito bu wot lěta do lěta tuniſche, ſo ßo w lěcže 1722 kórz dobreje rożki ſa jedyn toleŕ kupiſche. Bu pak w 4 lětach a potajkim 1722 ſ Bohom ſbożownje a bjes někajkeho njeſboża dokonjane. Tutón Boži dom je drje po tamnym waſchnju nutſka pißanje pomolowany był, dokelž w ſapiſku pſchedatych měſtow tamnniſcheho cžaßa bě mużom ſakaſane, ſo njebychu na hubjach wonkach hoſdźiki ſa kłobuki ſabili; by ßo tola cžiniło, njedyrbjało to ßo cžeŕpjecź, ale hnydom ſaßo wukamacź, ſo njebychu ßo wobraſy ſamórałe. (Hiſchcže dżenża widźimy tajke wobraſy na hubjach w Božim domje Budyſchinka). W lěcže 1724 doſta zyrkej na rańſchim boku nowu ſ kamjenjow natwarjenu wěżu. Na njej wißachu 3 ſwony. Na wulkim ſtejeſche: O rex gloriae veni cum pace (to rěka: O kralo cžeſcże, pſchińdź ſ mě-

rom). Ave Maria gratiae plena (t. r.: Budź powitana, Marja, połna hnady). Na ſrjedźnym ſtejeſche: O rex gloriae veni cum pace S. Mariae (t. r.: O kralo cźeſcźe, pſchińdź ſe měrom ſwj. Marje). Mały njeje žane napißmo měł. Se ſwóńſkich napißmow widźimy, ſo běchu ſwony wjele ſtow lět ſtare, hižom ſ podjanſkeho cźaßa, ſnadź ſe ſpocźatka Porſchiſkeho zyrkwinſkeho žiwjenja. Wone ſłużachu woßadźe hacź do lěta 1813, hdźež we wójnje pſchi wulkim wohenju zyrkwje dele padawſchi roſeſchkřěchu. Hacź do lěta 1813 woſta teź pod fararjom Schlenkarom natwarjeny Boži dom njepokaźeny, hacź runje 7lětna wójna teź naſche hona cźežko potrjechi. Jenoź tehdy fara a wulki dźěl wot Porſchizy ßo pſches pruſke wójſko wotpali, hdyž Bjedrich Wulki ßo po Bukecźanſkim nadpadu 14. oktobra 1758 hacź ſady Krakecźanſkich horow na cźěkanje podacź dyrbjeſche.

Najcźežſcho pak běſchtej naſcha zyrkej a wjes Porſchizy we wójnſkim lěcźe 1813 domapytanej. Pſchi bitwje pola Budyſchina 21. meje 1813 bě Porſchiſka woßada we ſrjedźiſnje wojowniſchcźa. Franzowſki kheżor Napoleon ſtejeſche na hórkach pola Delneje Kiny, ſ wotkal Krakecźanſke hory widźecź móżeſche, kotreż pruſki feldmarſchall Blücher wobßadźene dźerżeſche. Wokoło 1 franzoſojo ſ Delnjeje Hórki Krakecźanſke hory nadběhachu, ale hakle ßo pſchi tſecźim raſu jim radźi, Blüchera ſacźěricź. Kaſazy franzowſki general Franguemont woſta cźežko ſranjeny pſchi tym ležo. Blücher wokoło 4 ßo pſches Lětoń wrócźo cźehnjeſche. S jeho wójſka něchtón do faŕſkeje bróżnje bombu mjetaſche, wohěń wudyri a zyła wjes ſ zyrkwju nimo 2 kheżow (Böttigez a Kernez pſchi kónzu wßy) ßo wotpali. Fara tehdy ßo hacź na wobhrodne murje wotpali a pſchi tym ßo teź wſchě ſtare zyrkwinſke knihe ſpalichu. Poßlednje ßwjate ſkutkowanje w ſtarym Božim domje bě wěrowanje kublerja Mickele ſ Kumſchiz 20. meje 1813. Druhi dźeń dyrbjachu wſchě woßadni cźežkeje bitwy dla cźěkacź a widźachu ſ daloka wjecźor Porſchizy w płomjenjach. Hdyž ßo wrócźachu, leżeſche wſcho w pjerſchcźi a popjele. Mějachu prózu, mjeſy ßwojeho wobßedźeńſtwa poſtajicź. Ale kajka luboſcź k Božemu domu we wutrobach bydleſche, pokaſa, ſo hižom 1814 ſ nowym twarom zyrkwje ſapocźachu. A kak rjane pſchi wſchej cźežkoſcźi wobſtejnoſcźow ßwoju zyrkje natwarichu, pokaſa nam wotcźiſchcźany wobras.

Kak wulka naſcha nuſa!

W cźaßopißu ſa ſtawnikow namakamy ſcźěhowaze ſeſtajenje ſa Němſku. Němſka ma w tu khwilu 240 000 duchakhorych, 90 000 epileptiſkich, 300 000 alkoholkhorych, 370 000 kripawych, 55 000 hłuchoněmych, 30 000 ßlepych, 56 000 dźěcźi, kotreż ßu k jaſtwu ſaßudźene, 71 000 dźěcźi, kotreż ßu w nanuſowanym wukubłanju a 1 000 000 tuberkuloſnych. Tute wot ßwěrneho ſtatiſtikarja ſliczene liczby rěcźa, wołaja wótſje do luda a do wutrobow a ßwědomjow a wołaja po pomozy. Kak dźakowny dyrbiſch ty to bycź, kiž mjes tutymi njejßy, a kak rad pomhacź! —

Wona wě.

Muž, kotryž bě bjes luboſcźe ſa zyrkej a Boži dom a tuž tak něłak podobny na toho, wo kotrymž k ßmjertnej njedźeli piſachmy, ßwarjeſche na ßwoju žonu, kotraž ßwěru ke mſchi khodźeſche; — tuta bě potajkim runa mandźelſkej naſpomnjeneho muža! —

„Rospominaj ßebi tola“, rjekny k njej, „cźehodla to telko wjaz žonow w Božich domach ßyda, hacź muži! Ta pſchicźina toho je tola jenoź ta, ſo ßu žony troſchku mjenje ſ roſumom wobdarjene.“

Žona wědźeſche, ſchto wotmołwicź: „Ssy ßebi hižo raz pſchemyßlił, ſchto je wina toho, ſo to wjele wjazy muži we jaſtwach ßedźi hacź žonow?“

Zyrkej a ſtat.

Hody ßu tu! A ſchtó njeby hody ßwjecźicź chcył, žohnowane wjeßele hody! To chzedźa teź cźi, kiž ßu wokhudnyli a wſcho, ſchtoż na ſamoženju a na nalutowanych kroſchkach mějachu, ſhubili; to chzedźa teź cźi khudźi, hubjeni, khori, kripawi, běḑni, wſchitzy cźi wboſy, kotrymž něſchto pobrachuje na cźěle, duchu, duſchi. A hdyž hdy, ßo runje nětkle w hodownym cźaßu pokaſuje, ſo ſtat ſe ßwojimi mozami a ſe ßwojim ſamoženjom njemóże docźinicź, njemóże ßwojich ſtacźanow tak ſaſtaracź a wobſtaracź, a ſo je tak teź nuſna luboſcź, kotraž ßama wot ßo pomha a podpjera a tak ſtatej a ßobucźkowjekam na pomoz pſchińdźe. Stat je tola teź dopóſnak a pſchipóſnak; tohodla pyta teź we ßwojim dźěle ſa ſjawne dobre ſjednocźenje ſ towaŕſtwami, ſjednocźeńſtwami, kotreż ßwoje prózowanje luboſcźi wěnuja. So by tola runje nětko w hodownym cźaßu luboſcź k bliżſchemu wulka była a kóżdy ßebi ßamomu ſ tym hakle to prawe, žohnowane, hodowne wjeßelenje pſchihotował, ſo druhim, ſo tym, kiž ßu we ſwonkownej a ſnutſkownej khudobje, hodowne wjeßele pſchihotuje.

Wottorhanſka protyka na lěto 1926.

W prawym cźaßu hiſchcźe do hód je nětko nowa nabožna wottorhanſka protyka hotowa. Wona je ßo ſaßo rjenje poradźiła. Wotebjerarjo ſměja na njej wěſcźe ßwoje wjeßele a wot njeje ſ Boha žohnowanje ſa wutrobu a dom. Nabožna wottorhanſka protyka je, kaž je drje ſnate, na měſto prjedy na wſchě 60 lět wudateho „Bibliſkeho pucźnika ſtupika a chze kaž tutón, woßebje domjazej nutrnoſcźi ßłużicź. Tohodla ßu na njej namakacź ſa kóżdy dźeń wotdźělenja ßwjateho piſma, kiž maju ßo pſcheczitacź, kaž teź cźiſtka kěrluſchow ſa njedźeliſke a ßwjate dny; dale je ſa kóżdy dźeń wocźiſchcźane hrono (ſchpruch) ſe ßwjateho piſma, ſo bychu tola wſchitzy teź w najnuſniſchim cźaßu móhli pruhu wěcźneho ßwětła do prózy a ſtaroſcźe ßwojeho dźěła ßobu wſacź; na ſadnjej ſtronje kóżdeho łopjeńka pak ſteji krótſchi abo dlějſchi naſtawcźk, wukładowanje, pſchirunanje abo powjedańcźko. Płacźiſna je ßo tak niſka dźeržak, kaž móżno: 95 pj. ſa exemplar. S cźežka budźa ßo na tajke waſchnje wſchě wudawki ſa dźěło, cźiſchcź a papjeru móz wurunacź. Cźim bóle pak ßo nadźijamy, ſo ſ tutej ßwojej protyku wot naſchich Serbow teź lětßa njebudźemy wopuſchcźeni. Do kóżdeho evangelſkeho ßerbſkeho doma ßłuſcha naſcha wottorhanſka protyka! Naležnje proßymy kk. ſararjow, ſo chzyli dobrocźiwje kóżdy we ßwojej woßadźe ſa roſſchěrjenje teje protyki po ſnatych wuměnjenjach ßwoju pomoz poſkicźicź, a ſo chzyli do Ssmolerjez knihicźiſchcźeńnje w Budyſchinje po telko exemplarow póßłacź, kaž ßebi myßla, ſo budźa něhdźe móz trjebacź.

Sa ßerbſke lutherſke knihowne towaŕſtwo:
Sarjeńk, farać w Khwacźizach.

Liſtowanje: W. M. w R. ſa hodownicźku. — M. D. we B. ſa ſilveſter.

Samołwity redaktor farać Wyrgacź w Noßacźizach.

Cžišło 52.

Pomhaj Bóh!

Letnik 35.

Sy-li spěwał,
Pilnje dźěłał,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócny
Lubosć ma;
Bóh pak swěrny
Přez spar měrny
Čerstwosć da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje dźěłaš
Wšědne dny;
Dźeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Živnosć je;
Živa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřewa će.

Serbske njedźelske kopjeno.

Budyschin **27. dezembra 1925** **Bautzen**

Čišchcź a nakład Smolerjez knihicźischczerńje a knihańje sap. druźst. ſ wobm. ruk. w Budyschinje.

Wukhadźa kóždu sobotu a płaćźi běrtlětnje 78 słotych pjenjezkow.

Boži dźeń.

Hebr. 1, 1—6.

S Božeje žmilnosćze móžemy saźo kraźne hody žwjecźicź. Móžemy saźo lubosny khěrlusch spěwacź: „O najwjeźelschi, o najsbóžnischi, hnady polniczki Boži dnjo! Shubjene dźěcźi, Khryst je na žwěcźi! Wjeźel, wjeźel žo, kschesćźijanstwo!“ Haj, wjeźel žo, wjeźel žo, tak w tutych dnjach wschudźom žłyschimy. — Wjeźelcźe žo, tak žo hižom na žwěcźe woła a a pschipowjeda, prjedy hacž žo te prěnje wulkotne hody na semi žwjecźa, jako Boži lud hischcźe na teho cžakasche, kiž pschińcź dyrbjesche. Je-li tajke wołanje a pschipowědanje hižom pšched wjele lětstotkami wutrobu pobožnych napjelniło, tak dyrbi nětko tajke napominanje kschesćźijanam tak snate, tak lubosne bycź! Sswjaty profeta Jesajas wěschcźo woła: „Wyskajcźe, wy njebjeźa, ty najnižscha semja, spěwaj; wy khory, wołajcźe ſ wyskanjom; pschetož tón Knjes je Jakuba wumóhł a je w Israelu kraźny!“ — Zyła stwórba, njebjeźa a semja žo k sradowanju a wyskanju, k dźakej a khwalbje hnadneho Boha napominaju, kiž chzyschе žwojeho lubeho žyna na semju póžłacź. A Bóh je to žlubjenje dźeržał a je žwojeho lubeho jeniczkeho žyna póžłał. Tón khwalobny khěrlusch žyły njebjeskeho wójska, kiž žo w tej nozy na polu pola Bethlehema spěwa, je dopjelnjenje žlubjenja pschinjeźł. Tehdy njebjeźa wyskachu, jandźeljo polni žwjateje radosćze spěwachu, Boha khwalachu a wschitkim cžłowjekam sbožo pschejachu, kotsiž dyrbjachu nětko Boži měr a Boże spodobanje měcź. Pschetož woni na najwyschschi, njewužłědźomny dźiw a skutk Boži hladachu, wěcźneho jeniczkeho narodźeneho žyna Wótza w žłobju w Bethlehemje leżo. W nim teho pósnachu, kiž dyrbjesche połnosćź bohatstwa a hnady a žmilnosćze Božeje cžłowjekam sdźělicź, teho Sbóžnika žwěta. Kak wjele milijonow cžłowjekow wě nětko dźenža, cžehodla jandźeljo tehdy tak wyskachu a žo srjadowachu! Kak wjele semrětnych wumóženych cžłowjekow dźenža žwoje hody tam horkach w njebjeźach žwjecźi a kraźnosćź teho Knjesa khwali! A tak chzemy tež my kraźnosćź teho Wótza khwalicź. W naschim dźenžnischim tekscźe wulkotneho krala njebjeskeho kralestwa w jaźnosćźi jeho kraźnosćze widźimy, a tehodla wusnajemy: Kajkeho kraźneho Sbóžnika mamy tola my kschesćźijenjo! Wón je:

1. Kraźny w žwojim bycźu;
2. kraźny w žwojim skutku;
3. kraźny jako najwyschschе a poźlednje žiwjenje Boże.

1. Kajkeho kraźneho Sbóžnika mamy tola my kschesćźijenjo! Wón je kraźny w žwojim bycźu! — Njeje zyły sapoczatk lista na Hebrejskich khwalobny khěrlusch? Khěrlusch, tola žana baźeń, ale luta wěrnosćź. Hdyž žo w rjanym, dalokim a wulkim žwěcźe, kotryž je Bóh stworił, roshladamy, drje też se žwjatym psalmistom spěwamy: „Khwal teho Knjesa, moja duscha! Knjeże, mój Božo, ty žy jara kraźny, ty žy cźeźnje a rjenje wuhotowany. Sswětkosćź je twoja drasta!“ A hdyž na tuteho žamžneho Boha w kralestwje jeho hnady hladamy, hdźeż w žwojej lubosćźi knježi, njedyrbimy hda jemu też psalmy a khwalobne khěrlusche spěwacź? kotsiž žu wokoło Jesuža, jako běsche hischcźe tu na semi žiwy, khodźili, kotsiž žu tu jeho widźeli a žłyscheli, kotsiž žu ſ nim jědli a pili, cźi wo nim prajachu: „My widźachmy jeho kraź-

noscz." A to běsche jenoż tón cžłowjek Jesuß w cžěle! We naschim tekscze pak ßwojeho Sbóżnika widżimy, kiż běsche, prjedy hacż ßwět běsche, kiż je ßwět stworił, kiż je a budże do wěcżnoscze. Woprawdże, kraßny je tutón Sbóżnik, kraßnischi hacż ßu wschitzy cžłowjekojo, kraßnischi dyżli wschitzy jandżeljo, haj kraßny każ Bóh ßam. Wón je kraßnischi, dyżli cžłowjekojo! Hdyż ßwjaty japoschtoł w naschim tekscze praji: „Jako Bóh wjele mol a se wschelkim waschnjom sastarsku k wótzam psches profetow rěcżał je," wón na wschitke lětstotetki do Khrystußa a na Bożich cžłowjekow w sańdżenych cżaßach wróczo hlada. „Profetow" niz jenoż tych mjenujemy, kiż mějachu dar wěschcżenja, ale wschitkich pobożnych mużow w starym ßlubje: Abrahama, kotryż mjes póhanami wěrnemu Bohu woltař twarjesche, Jakuba, kotryż we wutrobnej modlitwje ſ jandżelom wojowasche, Mójsaßa, kotryż w Bożim mjenje sakoń dawa, Davita, kotremuż je Bóh psalmy, lubosne khěrlusche, do wutroby dał, Jesajaßa, Jeremiaßa, wschitkich profetow hacż do Jana kschcżenika. Cżi wschitzy běchu kraßni cžłowjekojo, wusamjenjeni ſ móznym duchom a horliwej wutrobu, ale kraßnischi je Khrystuß, hwěsda ſ Jakuba, Davitowy ßyn, profeta wyschsche wschitkich profetow. Schtóż jeho hischcże njesnaje, tón jeho sesnaj, a jeho sesnacż, to rěka jeho lubowacż! Haj, Khrystuß je kraßnischi, hacż ßu wschitzy jandżeljo. Jandżeljo ßu ßłużomni duchojo, jandżeljo ßu ßylni a mózni. Jandżeljo ßo nad hrěschnikom wjeßela, kiż pokutu cżini. Je kraßne měnjenje a wěra, so nasche dżěcżi a lubi pod schkitom ßwjatych jandżelow steja. Wyßoke mjena maju ßwjecżi jandżeljo; Michał, to rěka: schtó je, każ Bóh? ßylny bědżeł pschecżiwo Satanej; Gabriel, t. r.: muż Boży, pschecżelniwy pschipowjedać hodowneho dżiwa; Raphael, t. r.: lěkař Boży, kotryż Tobiaßej widżenje saßo da. Ale kraßnische je mjeno Jesom Khrysta. W naschim tekscze rěka: „Wón je tak wjele lěpschi, dyżli jandżeljo, tak wjele wyschsche mjeno wón psches nich herbował je." Jeho mjeno je Immanuel, to je: Bóh ſ nami. Haj, Khrystuß je kraßnischi, hacż ßu wschitzy cžłowjekojo, kraßnischi, dyżli wschitzy jandżeljo, wón je kraßny każ Bóh ßam. Abo móże ßo něschto kraßnischeho wo nim prajicż, hacż ßwjaty japoschtoł w naschim tekscze wo nim piża: „Bóh je rěcżał psches ßyna, kotrehoż wón k herbej wschitkeho je postajił, psches kotrehoż też tón ßwět stworił je. Tón, dokelż je ta jaßnoscż jeho kraßnoscze a ta podobnoscż jeho bycża a njeße wschitke wězy ſe ßwojim móznym ßłowom a je to wucżiscżenje naschich hrěchow sczinił psches ßo ßam, dha je ßo ßydnył k prawizy na stoł teje najwjetscheje kraßnoscze we wyßokoscżi." Haj, tón ßyn je kraßny każ Bóh Wótz ßam. Kak rjenje ßwjate pißmo wo nim praji: „Bóh je sjewjeny w cžěle, prawy cżinjeny w duchu, widżeny wot jandżelow, prědowany pohanam, wěrjeny wot ßwěta, horje wsaty do kraßnoscze." O kschescżijenjo, kajkeho kraßneho Sbóżnika my tola mamy! Wón je kraßny we ßwojim bycżu a

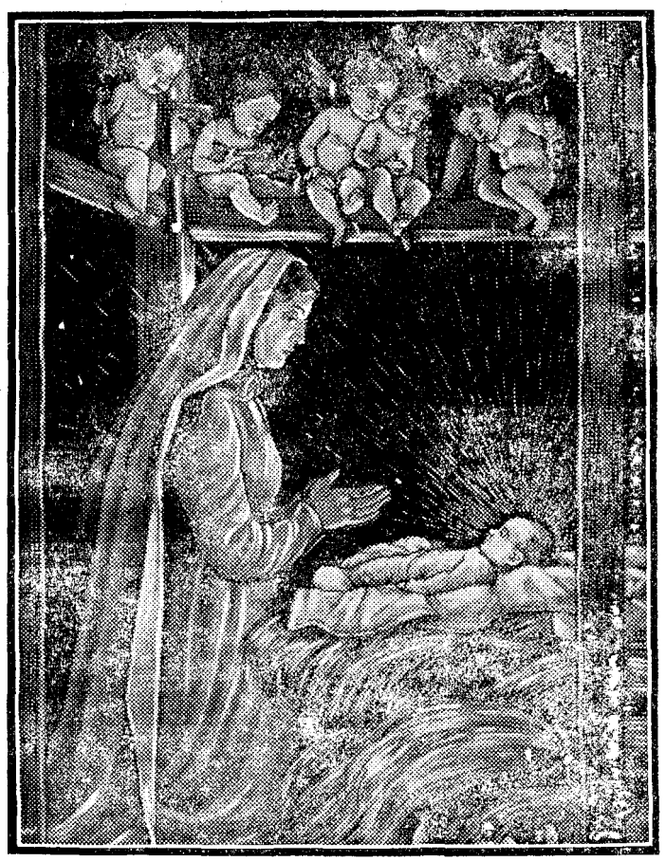
2. kraßny w ßwojim skutku. Hdyż bychmy w Bożej nozy njewidżeni psches wschitke khěże khodżicż móhli, bychmy tak někotry rjany a lubosny wobras widżeli. Tam je jstwiczka, a w njej stara khuda żona ßama lutka. Ale tola je ßej Boži dżěsczowy schtom wuhotowała a na schtom powěßnyła, schtoż na schtom ßłuscha, někotrych jandżelow, někotre hwězdy, někotre pißane schpruchi, někotre poslocżane a poßlěbrowane jabłuka a wjele ßwěcżkow. Nětko Bożeho dżěsczowy schtom w błyschczu ßwěcżkow ßo błyschcżi, a ta stara ßamlutka żona ßo wjeßeli a na njepschitomnych lubych a też na tych myßli, kiż tam horkach w njebjeßach hody ßwjecża. — Schtó móże ßo tak wjeßelicż, tak wutrobnje ßo wjeßelicż? Jenoż tón, kiż ma měr Boži we wutrobje. Najprjedy měr Boži, potom prawa wjeßelosczż. — Tam je wulka ßwójba shromadżena; ßynojo a dżowki ßu ſ daloka pschischli, ßnadż też se ßwojimi dżěcżimi, a nětko ßu wschitzy wokoło błyschczazeho Bożeho dżěsczowho schtoma shromadżeni a jara wjeßeli. Ale je pola wschitkich prawa wjeßelosczż? Sswěrnej macżeri ßo sda, so njeje wóczko jeneho abo druheho zyle sprawne. Ale hdyż wona jeho ßo prascha, schto jemu pobrachuje, tón wotmolwi: „Mi niczo njeje, luba macżeř." Ale tola je żahadło w jeho wutrobje. Wón nima měr Boži. Najprjedy měr Boži, potom prawa wjeßelosczż. — Tam je kscheschcżijanska gmejna. Jara wjele luda, w tutych dnjach do zyrkwje khodżi a ßo te nowe drasty woblecże, kotreż je Boże dżěcżo jim wobradżiło, niz jenoż, so bychu ßo we tutych widżecż dali, ale so by Boži dom je ßwjecżił: — Ale móhła duscha prawje wjeßeła bycż, njeby-li ßo tu powjesczż shoniła: ja mam wodacże hrěchow a ſ tym měr Boži, to je moje najwjetsche a najlubsche Boże dżěcżo? — Najprjedy měr Boži, potom prawa wjeßelosczż! — A Khrystuß je nam woprawdże měr Boži, wodacże hrěchow, pschinjeßł. — W naschim tekscze rěka: „Wón je to wucżiscżenje naschich hrěchow sczinił psches ßo ßam." Na wjeßoke Bethlehem srudne Golgatha pschińdże. Tón „Bóh ſ nami" bu tam „Bóh sa naß." Sa naß je wumrjeł a je nam wucżiscżenje naschich hrěchow pschinjeßł. — Kajkeho hnadneho Sbóżnika mamy tola my kschescżijenjo! Khrystuß je żórko lubosczże a żiwjenja. W naschim tekscze rěka: „Bóh je k nam rěcżał psches ßyna." To je něschto njewurjekniwje wulkotne. Ale wjele ważnische je to, so je Khrystuß sa naß wumrjeł. To prědowanje Khrystußowemu sygl dawa; to hakle pokasa, so jeho prědowanje njeje jenoż próśdne ßłowo, ale polne wěrnosczże. Pschetoż runjeż by tón ßyn najkraßnischo k nam rěcżał, my tola njebychmy do sjednocżenstwa ſ nim stupicż móhli, hdyż by hrěch naß wot njeho dżělił. Ale psches jeho ßmjercż je hrěch wot naß wsaty, my njejßmy wjazy wot Boha dżěleni. Khrystuß je naß wumóhł psches ßwoju krej! Měr je na semi! Haj, kajkeho kraßneho Sbóżnika mamy tola my kschescżijenjo. Wón je woprawdże kraßny we ßwojim skutku, a

3. wón je kraßny jako najwyschsche a poßlednje sjewjenje Boże. Israelski lud je lud sjewjenja Bożeho. Israelski lud mějesche Boże ßłowo, kotreż drusy ludżo njemějachu. Wjele mol je Bóh k israelskemu ludej rěcżał psches lětstotetki, se wschitkim waschnjom je Bóh k njemu rěcżał, psches widżenja a ßony a psches ßwoje ßłowo. Ale to běsche jenoż pschihotowanje, nětko je ßo wschitko dopjelniło. Cżłowjekow běsche Bóh hacż dotal jako ßwojich póßłow póßłał, kraßnych cżłowjekow, wusnamjenjenych ſ móznym duchom a ſ horliwej wutrobu; ale to běchu tola jenoż cżłowjekojo. Nětko Bóh cżłowjeka njepóßła, ale ßwojeho jeniczkeho narodżeneho ßyna. Tón pschińdże, kiż běsche wot wěcżnoscze pola Boha, kiż je ßam Bóh, Bóh wot Boha, ßwětło wot ßwětła, woprawdżity Bóh wot woprawdżiteho Boha. Stary ßlub je dołhi, wulki advent, nětko ßu hody. Khrystuß je najwyschsche a poßlednje sjewjenje Boże. W nim je ßo wschitko dopjelniło. Koho dyrbi dha Bóh hischcże póßłacż, hdyż je ßwojeho lubeho ßyna póßłał? Schto dyrbi dha Bóh hischcże nětko, hdyż je wschitko rěcżał, schtoż je k sbożu trěbne? Ně, njeje żaneho Khrystußa do Khrystußa, njebudże też żaneho Khrystußa po Khrystußu. Po nim żadyn wjazy njepschińdże, żadyn, kiż móże wjazy a lěpje rěcżecż a wucżicż. Bóh je psches ßwojeho ßyna wschitko dokonjał. Khrystuß je nasch wucżeř, nasch

mischtr, nasch Sbóžnik a wumóžnik, kiž je kschižowany a horje stanył a žedži k prawizy Boha. Jesuß Khrystuß je wczera a dženża a tónżamy, kiž je, budże też do wěczńoscże. O kajkeho kraßneho Sbóžnika mamy tola my kschescżijenjo! — Bórzy je kraßny żwjedżeń żwjatych hodow saßo nimo. S czim chzemy jón skónczicż? S tym, so s nowa wyskajo żo k njemu wusnajemy, k żwojemu Knjesej: Ty ży mój Sbóžnik, żyno Davita. K tebi żo dżerżimy. Ty ży nasch jenicżki wucżeŕ, kotremuż poßkuchamy, a njeßkyschimy na cżłowjeske żkowo; ty ży nasch wyschschi měschnik, nascha nadżija; ty ży nasch kral, kotremuż tu a tam żkużimy; w tebi mamy měr Boži. Cżesczś budż Bohu w tej wyßokoscżi, měr na semi a cżłowjekam dobre spodobanje. Hamjeń.

Na hody.

Po żwojim hłoßu.

Wutroba njech sradna dżeła
nětkole; radostnje
żyła jandżel spěwa. —
Sstyschcże, s kajkim sahorjenjom
wyska wscho: Khrystuß żo
sjewi s narodżenjom!

Wuńdże dżenża rycżeŕ Boži
s wěcżnoscże widomnje,
stysk wón żwětej slóži;
Bóh żo cżłowjek, cżłowcże, rodži,
k twojemu lěpschemu
s krwě żo twojej płodži.

By mohł Bóh naß nětko hidżicż?
Schtoż nam da, lubo ma,
każ je sjawnje widżicż.
Bóh, so pomhał nam by s běды,
s kraßnoscże wěcżneje
wolił k nam je żlědy.

By mohł nam bycż wozusbnjeny,
kiž żam chze woprawdże
nam bycż wobradżeny?
Njemohł Boži Ssyn naß hajicż,
kiž nětk dże, wotwosmje,
schtoż chze s horjom dajicż?!

Na żo wosmje wón, schtoż tudy
hrěschniży słucżiny,
jehnjo bycż sa ludy;
naschе wón bycż jehnjo żada;
do żmjercże sa naß dże,
so dżěl nasch je hnada.

Nětk, hdyż w żłobje leži żwojim,
woła mje pschecżelnje
s tobu w horju mojim:
Njebjeŕcże wschak, bratśja, na żo,
schtoż wam je tyschaze!
Narunam wscho saßo.

Haj, tuż pójcże, pokhwatajcże,
wulzy wy, maky ty,
żem żo wschitzy stajcże!
Kotryż s luboscżu żo hori,
lubujcże wutrobnje
toh', kiž żbożo spori!

Kotsiż cżeŕpjecż wjele macże,
pohlejcże, tudy je,
hdżeż żo wukhowacże!
Wsmicże joh', wón chze waß wus horja tu, k pokoju [wjesc
wěcżnemu tam dowjesc!

Schtóż żo cżuje wobcżeżeny
w żwědomju s boloscżu,
k bědże saßudżeny,
— dowěŕ żo! Tu namakany
je, kiž wě woprawdże
sahojicż wschě rany.

Kiž wy khudżi scże a khori,
pschistupcże, napjelńcże
s wěru żo, kiž stwori
nowych waß a dawa dary
dobre wschě; skoto je
to sa dołh wasch stary. —

Witacż, żłódke wokschewjenje,
tebje chzu s khutnoscżu,
parowacż cże żenje.
Zórko żiwjenja, ży moje;
psches tebje dóstanje
duscha żbożo żwoje!

Dołh mój njemóże mje tyschicż;
pschetoż ty njeżł jón ży,
so mohł mje ty pyschicż,
dokelż połnje wucżiscżeny
twoja ja nětk żym msda,
ja twój wumożeny.

Cżisty twoje dla żym zyle,
nahladnoscż, cżescże doscż
dasch mi w żwojej żyle.
Somknycż hłuboko do żebje,
wożebnoscż, nadobnoscż,
chzu cże, — wużicż tebje.

Sakhowacż chzu żwěru tebje;
tebi chzu żłużicż tu,
stajicż na cżeŕt żebje
s tobu, so bych sjednocżeny
pschischoł tam k njebjeżam
s nowa wożiwjeny. —

Pawoł Gerhardt, 1606—1676; — jeż. M. U.

A tola żohnowane hody.

(Pokracżowanje.)

Kóżdy dżeń doczaka wjeczora, tak też tutón wěrowanski dżeń tuteje njesbożowneje njewjesty a toho hischcże bóle njesbożowneho Gonfuka.

A Gonfuk bě żo ducham modlił! Gonfuk bě żo nanoweho roshorjenja, macżeŕneho hawtowanja a wjeżneho kleskanja bojał. Gonfuk żam njewědżesche, schto s nim je; bě żwojeho Boha sapręł a bě nětk wotpadnjenz. A tola njemóżesche tutoho Boha wostajicż. A tola dyrbjesche dale wěricż a żo dale nadżijecż!

Schto dyrbjesche to skónczńje s toho wscheho nastacż? Gonfuk to njewědżesche; tuż běżesche wjeczor s Limsangom k wudowje semrěteho khinskeho mißionara. Tuta poskicżi jimaj czaj a dasche żebi rosprawjecż. Wědżesche, schto bě starschi s njeju cżinił, tola njeżwarjesche; bě dżě hižo tak sbity doscż.

„Schto je to po prawom s tobu?“ woprasscha żo Limsanga. „Ty ży żiwy po nanowej woli, cżinisch wschě te póhanske cżinki żobu a twój bratr steji żamlutki! Ty ży żobu winowaty na jeho shrěschenju!“

„Haj“, wotmołwi Limsang, „ja żym pschezo żobu kadżił, ale na poßlednim nowym měżaczku żym żo sapowědżił. Nan mi puki lubjesche a mje też nabi, tola ani jeneje kadżakki njeżżym sażehlił! Ssym żo rosżudżił, so w nowym lěcże se kschescżijanskej wěrje pschestupju!“

„Ty?“ sawoła spodżiwana mißijonarka. „Ty? — A schto potom, hdyż nan cże s nowa a bóle bije?“

„To njech cżini!“ wotmołwi rosżudnje hólz. „Schcżěpana żu żamo kamjenjowali, a wón żo tola toho njemóżesche wostajicż, so njeby żwědcził wo Jesußu Khrystußu!“

Kak, bě to tón maky, młody Limsang, kotryż takle rěcżesche? — —

Ale wschak, nan tu pschezo hischcże běsche, tutón póhanski nán, a bě hischcże ſ knjesom w domje!

Bě to po khinskej protyzy 30. dżeń 12. měżaza. — To je pośledni dżeń khinskeho lěta, swjetscha sapoczatk februara! — Na haßach walesche ßo hußaze a kurjaze pjerje wokoło, ſ domow wonjesche to ſa warjenym a pjeczenym; dżěczi běhachu ſaß a ſaß k maczeri, hacž njeje ßwjedżeńska pjeczeń pschezo hischcże doscz pjeczena. W Gonfukowym domje pjeczechu hußyzu, kotruž běchu njedżele dołho kormili ſa cżaß ßwjedżenjow.

Hacž drje budże to nan, pschezo hischcże ßwěrny staremu póhanskemu waschnju, ju ducham prjedownikow woprowacz? Abo hacž wón ju, kaž to cżi, kiž běchu bóle ſ nowischeho cżaßa, cżinjachu, hnydom k wjeczeri pschihotowacz da? — —

(Pokracżowanje.)

Zyrkej a ſtat.

Naſchi cżitarjo ßu drje wěscże wocżakowali, — a to ſe połnym prawom — ſo ßo na tutym městnje dalſcheho ſdżěli wo niz wjeßele, ale żarowanje a pohórſchk ſbudżowazym hodownym darje, kotryż ſakſka krajna ſynoda Sserbam, a niz jeno Sserbam, wſchěm němſko-ßerbſkim a ßerbſko-němſkim woßadam wobradżiła, hacž runje běchu jich ſaſtupjerſtwa, a to Sserbjo a Němzy w połnej pſchesjednoſcżi, w prawym cżaßu krajnemu konſiſtorijej ßwoje pſchecża hiſchcże ras ſjewiłe. Tuta zyła wěz njeſpi a njeje na bok położena. Te ſjednoczenſtwa a ſtawy, kotreż maja tu prěnje roſeńdżenje, wěscże bórſy to ßwoje ſjawnoſcżi pſchedpołoża. So ßo we woßadach hiba a ſo ßu hłoßy ſpodżiwanja, hněwa, roshorjenja, ſaßudżenja ßłyſchecż, wě kóżdy, kotryż ßo ßam ſ wězu ſaběra, a do luda poßłucha: Pſchezo je hiſchcże nadżija żiwa, ſo ßo tuto naß Sserbow tak rjez ſazpiwaze poſtajenje pſcheměni, ſo njeje mózno, ſo naſcha ſynoda a naſche konſiſtorſtwo něſchto tajke pſchewjedżetej we woßadach, kotreż ſe ßwojim zyrkwinym waſchnjom a żiwjenjom pſchezo hiſchcże do tych lěpſchich naſcheje ſakſkeje zyrkwje łkuſcheja, a ſo tak ſanjechatej pſchecża woßadnych ſaſtupjerſtwow a ſo tak njedżiwatej na to, ſchtoż ßebi woßadne a nabożne żiwjenje żada, a to w tutym tajkim cżaßu, hdżeż telko wotpada a liwkoſcże a hdżeż na druhim boku telko njeſpokojnoſcże dla dawkow — njech tež tuta njeſpokojnoſcż ßo dyrbjała měricż najprjedy pſchecżiwo tym městnam, kotreż ſakłady ſa sběranje zyrkwinych dawkow dawaja, a to njeje zyrkwina wyſchnoſcż, to ßu ßwětne wyſchnoſcże. — Naſch cżaß ßebi tola runje żada, ſo by ßo wſcho ſpěchowało, ſchtoż woßadne a zyrkwinſke, nabożne a pobożne żiwjenje poßylnjuje a polěpſchuje a k tomu wabi, ſo byſchtej ßwěra a dowěrjenje k zyrkwi pſchibywałej! — To je tak něſchto ſ myßliczkow a ſ měnjenjow mjes ludom; ſo móhli tu tež hinajſche, mjenje ſdwórliwe a niz tak łahodne ſtajicż, wě drje kóżdy, kotryż chze ßłyſchecż, a ſo rosprawa, w Lubijſkim Poſtilonje podata, njeje na tym niczo polěpſchiła, je runje tak wěſte. — Schto by nam mohło bóle witane bycż, hacž na ſchim woßadam ſjewicż, ſo to wſcho jenoż ſcherjenje a ſo ßo dżiwa na jich żadanja!? Je tola ſakſki ßwětny ſtat Sserbam w ſchulſkich naležnoſcżach do jich pſchecżow ſwolił, poſtajiwſchi, ſo ma ſchulſki rada w Budyſchinje a runje tak w Kamjenzu bycż muż, kotryż je ßerbſkeje rěcże mózny. A tutón je w Budyſchinje, każ w Kamjenzu poſtajeny ſa wſchěch Němzow, każ ſa wſchěch Sserbow zyłeho wokrjeża. — Sajimawe je pſchirunacż ſ tutym wſchěm to, ſchtoż „Sserbſke Nowiny“ w ßwojim cżißle ſa 19. dezembra w prěnjej pſchiłoſy ſ Pruſkeje piſchu. —

Wſchelke ſ bliſka a ſ daloka.

Stare lěto ßo ke kónzej bliżi, nowe je bliſko! To je runje prawy cżaß, ſo ßebi ſkaſacże naſche łopjeńko „Pomhaj Bóh“ abo ſo druhich dopomnicże, ſo bychu ßebi jo ſkaſali; waſchi duchowni ßu lubje rad ſwólniwi, wam je wobſtaracż, a tak tež druſy. Se cżißłom ſa ßmjertnu njedżelu je naſche łopjeńko ſpytało, ßo jich wjele woßadam a ßerbſkim ßwójbam poruczicż, ſe ßwojimi wobraſami a naſtawkami naſchich woßadow chze ſajim ſa woßadne a ſhromadne zyrkwinſke żiwjenje ſbudżicż. Tuż proßymy, pomhajcże, ſo by to ſamohło! Pomhajcże, jemu wjazy cżitarjow dobycż! A ſaßo, ſchtóż naſche łopjeńko ma, njepuſchcż jo wot ßebje ſ teje abo tamneje pſchicżiny! A woßebje tež waſchich dżěczi dla je mějcże, ſo bychu tute porjadnje něſchto nowe ßerbſke cżitacż mohłe a tak ßo polěpſchicż w cżitanju hewak, a w ßerbſkim woßebje! Abo kajke by mi to dżěczo było, kotreż njemóże a nochze cżitacż móz w ßwojej maczeŕnej rěczi a tak doſpołnje wobknjeżicż dwě rěczi! Druſy ßo ſ wulkimi woporami wo to prózuja, ſo bychu dżěczi nimo maczeŕneje rěcże hiſchcże jenu nawukli, wam a waſchim dżěczom to ßamo wot ßo pſchipadnje! Tuż njeſkomdżcże! — Wſchitzy knjeża duchowni ßu tehorunja ſ tutym naležnje proſcheni, — ſakſzy a pruſzy —, ſo bychu ßwoje woßady na naſcheho njedżelnika pokaſowali a tež ſ tutym ßrědkom pomhali kſcheſcżijanſkemu, pobożnemu, nabożnemu duchej ßo bóle a bóle ſaßydlicż a ſaměſtnicż we wutrobach, domach, woßadach, w zyłym ludu. Tak prajimy ſ naſchim łopjeńkom we ſtarym lěcże 1925 ßebi a tutomu lětej „W Bożim mjenje!“ a pſchiwołajmy ßebi w nowym lěcże 1926 ſ naſchim łopjeńkom każ Nowe lěto, tak kóżdu lubu njedżelu ſ nowa „Pomhaj Bóh!“

W Ruſkej budżi na 30 000 ßyrotow po kraju wokoło. Moſkwa ßama ma jich na 9000, połnózny Kaukaſuß na 69000. Sswoju wſchědnu potrjebu pytaja pak ſ proſchenjom, pak ſe kradnjenjom. So ßu ßo wſchelake njeduſchniſtwa a njepocżinki tutych wbohich dżěczi ſmozowałe, njeje ſpodżiwne pſchi wobſtejnoſcżach nětcżiſcheje Rußowſkeje. Njeporadżi-li ßo wyſchnoſcżam, bórſy tute dżěczi něłak ſhromadżicż a ſaſtaracż, powjetſcha tute liczbu ſkóſtnikow a njedocżinkow. We wuſtawach njejßu ſ tutymi dżěczimi niczo dozpili, myßla ßebi něłk na to, je do burſkich ßwójbow k wukubłanju rosdawacż; kóżdy bur, kiž tajke dżěczo wosmje, doſtanje kruch role a wěſty pjenjes. — Tole k hodam ßłyſchecż, rěka, ßo Bohu dżakowacż ſa to, ſo to pſchi wſchěch hubjenoſcżach a ſkórżbach tola pola naß wo wjele, wjele lěpje, a ſa to, ſo ßu woßebje naſche dżěczi lěpje ſaſtarane a wukubłane.

S Noßacżiz. Naſch měſchcżanoſta, k. Guſtav Schmidt, ßwjecżeſche 1. dezembra, każ ßo tu hižo piſaſche, 25lětny jubilej ßwojeho ſaſtojnſtwa a bu pſchi tym wot gmejny, pſchecżelow a ſnatych, woßebje tež wot k. hrabje ſ Breßler ſe ßłowom a darom poczeſcżeny a ſwjeßeleny. Nětk je tež hiſchcże hamtſki hejtman k. dr. Kuntze tu pobył a je po powitanju pſchitomnych ſtawow gmejnſkeje rady naſchemu měſchcżanoſcżi ſe poczeſcżowazymi ßłowami cżeſcżowaze wopißmo ſa ßwěrnu ßłużbu w ſaſtojnſtwje pſchepodał; pſchi tym wuſběhny, ſo je naſcha gmejna derje ſarjadowana a ſałożena. Jubilar ßo ſa tuto wuſnamjenjenje podżakowa, ßlubiwſchi, ſo chze hiſchcże dale ſaſtojnſtwo ßwěru ſaſtawacż. — K tomu ſpożcż jemu Bóh tón Knjes pomoz a żohnowanje! —

Liſtowanje: M. D. w B. ſa ſilveſter! K. w H. W. ſa 1. po Ephiph. (ßwjedżeń ſjewjenja).

Samołwity redaktor farar Wyrgacz w Noßacżizach.